BUTLLETÍ OFICIAL
DEL PARLAMENT DE CATALUNYA

V legislatura
Vuitè període

Número 380
Divendres, 19 de març de 1999

S U M A R I

3. TRAMITACIONS EN CURS
3.30. Altres tramitacions
3.30.04. Procediments relatius als informes del Síndic de Greuges

Informe del Síndic de Greuges al Parlament de Catalunya corresponent a l'any 1998 (Tram. 360-00004/05). Obertura del procediment i encàrrec a la Comissió del Síndic de Greuges. 31117

4. INFORMACIÓ
4.80. Síndic de Greuges

Informe del Síndic de Greuges al Parlament de Catalunya corresponent a l'any 1998 (Tram. 360-00004/05).

– LLIBRE PRIMER

PRIMERA PART

Presentació 31117

1. Presentació 31117

1.1. El grau de compliment dels objectius 31117

1.2. Variacions en l'Informe 31117

Punts a destacar

1. Estadística 31118

2. Mesures organitzatives i de divulgació 31119

2.1. El Servei d'Informació al Ciutadà 31119

2.2. Els desplaçaments fora de la seu 31119

2.3. El resum de l'Informe 31119

2.4. El vídeo divulgatiu de la Institució 31119

3. Cinquanta anys de la Declaració Universal de Drets Humans 31119

4. Consideracions sectorialment més remarcables 31119

4.1. Administració General 31119

4.1.1. Drets dels ciutadans en el procediment 31119

4.1.2. Contractació administrativa, expropiació i responsabilitat patrimonial 31120

4.1.3. Funció pública 31120

4.1.4. Prestacions personals 31120

4.1.5. Immigració 31120

4.1.6. Seguretat ciutadana 31121

4.2. Ordenació del Territorial 31121

4.2.1. Habitatge 31121

4.2.2. Urbanisme 31122

4.2.3. Medi Ambient 31122

4.3. Tributària 31122

4.4. Sanitat 31123

4.5. Consum 31123

4.6. Treball i pensions 31123

4.7. Serveis Socials 31124

4.8. Infants 31124

4.9. Ensenyament i cultura 31124

4.9.1. Ensenyament 31124

4.9.2. Ensenyament universitari 31125

4.9.3. Normalització lingüística 31125

4.9.4. Cultura 31125

4.10. Justícia 31125

4.10.1. Administració de justícia 31125

4.10.2. Penitenciari 31126

SEGONA PART

Secció 1. Administració general

– Procediment administratiu. Funció pública

1. Introducció i tipologia de les queixes 31126

2. Drets dels ciutadans en el procediment 31127

2.1. Expedients sancionadors 31127

2.2. La tramitació d'ajuts 31130

2.3. El dret de participació en els afers públics en l'àmbit local 31132

2.3.1. El dret d'accés a la informació dels representants electes 31132

2.3.2. El dret d'accés a la informació dels ciutadans en general 31134

3. Contractació administrativa. Expropiació i responsabilitat patrimonial 31135

3.1. Expropiació i contractació 31135

3.2. Mecanismes de garantia dels fitxers automatitzats de dades de caràcter personal 31140

3.3. Responsabilitat patrimonial 31145

4. Funció Pública 31147
– Prestacions de caràcter personal 31152
1. Introducció 31152
2. Prestació social substitutòria 31152
– Immigració 31153
1. Introducció i tipologia de les queixes 31153
2. Reflexions sobre la situació dels immigrants no comunitaris 31153
2.1. El sistema d'informació Schengen 31153
2.2. El Tractat d'Amsterdam 31154
2.3. La concessió de visats 31155
2.4. Les oficines consulars i el contingent 31157
2.5. El tràfic d'immigrants 31159
2.6. La situació dels polissons 31160
2.7. La intervenció directa puntual 31161
2.8. Els centres d'internament 31162
2.9. L'accés dels estrangers irregulars a les prestacions sanitàries 31163
– Seguretat ciutadana 31164
1. Introducció i tipologia de les queixes 31164
2. Desplegament de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra 31164
2.1. Competències en matèria de trànsit i circulació 31164
2.2. Modificacions en el règim disciplinari 31165
3. Cooperació, coordinació i col·laboració 31165
4. Actuacions de les forces de seguretat i queixes dels ciutadans 31166
5. Dipòsits municipals de detinguts 31168

Secció 2. Ordenació del territori 31168
– Habitatge 31168
1. Introducció i tipologia de les queixes 31168
2. Habitatges de protecció oficial 31169
3. Habitatge privat 31171
– Urbanisme 31173
1. Introducció i tipologia de les queixes 31173
2. Efectes del planejament en la propietat privada 31174
3. Gestió urbanística 31175
4. Disciplina urbanística 31178
– Medi ambient 31179
1. Introducció i tipologia de les queixes 31179
2. La regulació de les infraccions en matèria de sorolls 31179
2.1. La conveniència de proveir-se d'una ordenança reguladora de sorolls i vibracions 31179
2.2. La tipificació de les infraccions i sancions a l'ordenança municipal 31182
2.3. La regulació per llei de la protecció contra la contaminació acústica 31183
2.4. Molèsties per sorolls fruit d'una possible alteració de l'ordre públic 31183
2.5. Repercussió del bon temps i la demanda del turisme en la contaminació acústica 31184
3. El traçat de la línia d'alta velocitat 31186
4. La preocupació pels residus 31187
5. Les estacions base de telefonia mòbil 31188
6. Un comentari sobre la proposta de l'associació d'ens locals de muntanya del Pirineu (AMPI), relativa a la implantació d'una taxa en concepte de peatge de boscos 31189

Secció 3. Tributària 31191
1. Introducció i tipologia de les queixes 31191
2. Transmissions o adquisicions de béns que han estat gravats amb l'Impost sobre el Valor Afegit, i que després es graven amb l'Impost de Transmissions Patrimonials 31192
2.1. Anàlisi de l'exempció fiscal prevista en l'article 20.1, Regla 22 de la Llei 37/1992 31193
2.2. Supòsits en què s'ha estimat la presència d'una segona o ulterior entrega d'edificacions 31194
3. Taxes i preus públics. Algunes consideracions a la Llei 25/1998, de 13 de juliol, de Modificació del règim legal de les taxes locals i la reordenació de les prestacions patrimonials de caràcter públic 31195
4. Algunes reflexions sobre l'entrada en vigor de la Llei 1/1998, de Drets i garanties dels contribuents 31198
5. Modificació de la normativa que regula els drets i obligacions de les parts que intervenen en la transferència de vehicles. Repercussions en la persona del transmetent 31200
6. Ordenances fiscals reguladores de la taxa per obertura d'establiments 31202
7. Reflexions sobre alguns problemes reiterats en l'àmbit tributari 31204

Secció 4A. Sanitat 31208
1. Introducció i tipologia de les queixes 31208
2. Sanitat 31208
2.1. Drets dels malalts i llistes d'espera 31208
2.2. Reforma de l'atenció primària i lliure elecció de metge 31211
2.3. Atenció primària i urgències 31213
2.4. Pla de salut 31214
2.5. Lesions i mortalitat maternoinfantil 31215
2.6. Dolor, llistes d'espera i qualitat de vida 31215
2.7. Sobre l'atenció als infants i adolescents hospitalitzats 31216
2.8. Atenció hospitalària 31216
2.9. L'atenció sociosanitària i altres prestacions 31218
3. Addiccions 31220
3.1. Drogodependències 31220
3.2. Alcohol i tabac 31222
3.3. Ludopaties 31223
4. Salut mental 31223

4.1 La garantia judicial 31224

4.2. Els serveis comunitaris i la xarxa de salut pública 31224

4.3 Altres situacions problemàtiques 31231

4.4. Drets específics dels malalts mentals

31232

Secció 4B. Consum 31232

1. Introducció i tipologia de les queixes 31232

2. La funció tutelar de l'Administració 31232

3. Els serveis públics: les instal·lacions 31234

4. Horaris comercials 31238

Secció 5. Treball i pensions 31239

1. Introducció i tipologia de les queixes 31239

2. Ocupació i inserció laboral 31240

2.1. Mesures de foment 31240

2.2. Inserció laboral de les persones discapacitades 31243

2.3. Intensa creació d'ocupació 31244

3. L'Administració laboral 31244

3.1. Serveis públics d'ocupació 31244

3.2. Formació ocupacional 31245

3.3. Coordinació i col·laboració entre administracions en la prestació de serveis 31246

4. Altres qüestions relatives al treball 31247

4.1. Criteris que afecten drets fonamentals 31247

4.2. Prevenció de riscos laborals 31248

5. El sistema de pensions 31249

5.1. Mort i supervivència 31250

5.1.1. Pensió de viduïtat 31250

5.1.2. Parelles de fet 31251

5.2. Complements per a les pensions inferiors a les mínimes 31253

5.3. Jubilacions 31254

5.4. Incapacitat temporal 31256

5.5. Indemnitzacions i pensions derivades d'amnistia 31257

5.6. Tresoreria General de la Seguretat Social 31259

Secció 6A. Serveis socials 31260

1. Introducció i tipologia de les queixes 31260

2. Serveis socials 31260

2.1. Problemes que afecten les persones minusvàlides 31260

2.2. Els serveis destinats a la gent gran 31265

2.3. La regulació dels casals de gent gran 31267

2.4. Manca de recursos econòmics 31269

2.5. Famílies nombroses 31271

Secció 6B. Infants 31271

1. Introducció i tipologia de les queixes 31271

2. Reglament regulador de la Llei 8/1995, de 27 de juliol, d'Atenció i protecció a la infància i l'adolescència 31272

3. Els circuits de denúncia de situacions de presumpte maltractament infantil 31274

4. Serveis i equipaments d'infància 31276

5. Els Centres d'Acolliment 31281

6. Altres aspectes del sistema de protecció a la infància 31281

6.1. Regularització administrativa de situacions de fet 31282

6.2. Vista de l'expedient 31283

6.3. Visites familiars als infants tutelats 31284

6.4. Altres temes que preocupen al Síndic de la protecció a la infància 31285

Secció 7. Ensenyament i Cultura 31292

– Ensenyament 31292

1. Introducció i tipologia de les queixes 31292

2. Accés als centres docents 31292

3. Transport escolar gratuït 31294

4. Drets i deures dels alumnes d'ensenyament no universitari 31296

5. El dret a l'educació dels infants malalts 31297

6. Concentració d'alumnes amb necessitats educatives especials a l'escola 31302

7. Construcció de nous edificis per a centres d'ensenyament 31304

8. Comissió de serveis 31305

9. Altres qüestions relatives a la funció pública docent 31308

– Ensenyament universitari 31309

1. Introducció i tipologia de les queixes 31309

2. Accés als estudis universitaris 31310

3. Cost dels estudis universitaris 31311

4. Qüestions relacionades amb l'ensenyament universitari 31312

– Normalització lingüística 31314

1. Introducció i tipologia de les queixes 31314

2. L'aplicació de la Llei de Política lingüística 31315

– Cultura 31320

1. Introducció i tipologia de les queixes 31320

2.Protecció del patrimoni 31320

Secció 8. Justícia 31322

– Administració de Justícia 31322

1. Introducció i tipologia de les queixes 31322

2. L'Administració de Justícia 31322

3. Dones maltractades 31325

– Serveis penitenciaris 31327

1. Introducció i tipologia de les queixes 31327
2.La situació penitenciària a Catalunya 31327

Secció 9. Queixes privades i/o inconcretes 31340

1. Introducció 31340
2. Queixes privades 31340

Secció 10. Recomanacions i suggeriments 31342

1. Introducció 31342
2. Relació de les recomanacions i els suggeriments generals formulats 31342

Secció 11. Actuacions d'ofici 31343

1. Introducció 31343
2. Relació de les Actuacions d'Ofici realitzades 31343

Secció 12. Seguiment 31346

1. Introducció 31346
2. Relació les actuacions exposades en Informes anteriors que han sofert variacions durant el 1998 31346

Tercera part

Annex 1. Dades generals de les actuacions del Síndic de greuges 31351

Annex 2. Servei d'Informació al Ciutadà 31352

Annex 3. Classificació territorial de les queixes 31358

Annex 4. Classificació de les actuacions per la temàtica que plantegen 31366

Annex 5. Classificació dels expedients per administracions afectades 31373

Annex 6. Dades de tramitació dels expedients 31379

Annex 7. Activitats 31425

Annex 8. Composició de la Institució 31441

Annex 9. Col·laboració amb altres ombudsmen 31443

Annex 10. Projecte de cooperació institucional amb les institucions d'ombudsmen de Bòsnia-Hercegovina 31447

Annex 11. El vídeo divulgatiu de la Institució del Síndic de Greuges 31448

Annex 12: Una moratòria mundial de la pena de mort per a l'any 2000 31448

Annex 13. Els informes al Parlament emesos pel Síndic de Greuges 31450

– Llibre segon

Canvis en les activitats humanes. Nous reptes per a l'Administració. 31451

NOTA:

Els documents publicats en el Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya *són una reproducció fidel dels documents originals entrats al Registre.*

Aquesta publicació és impresa en paper ecològic (definició europea ECF), en compliment del que estableix la Resolució 124/III del Parlament, sobre la utilització del paper reciclat en el Parlament i en els departaments de la Generalitat, adoptada el 30 d'abril de 1990.

3. TRAMITACIONS EN CURS

3.30. ALTRES TRAMITACIONS

3.30.04. PROCEDIMENTS RELATIUS ALS INFORMES DEL SÍNDIC DE GREUGES

Informe del Síndic de Greuges al Parlament de Catalunya corresponent a l'any 1998
Tram. 360-00004/05

Obertura del procediment i encàrrec a la Comissió del Síndic de Greuges

PRESIDÈNCIA DEL PARLAMENT

La Mesa del Parlament, en sessió tinguda el dia 9 de març de 1999, ha pres nota de l'Informe del Síndic de Greuges al Parlament de Catalunya corresponent a l'any 1998 (Tram. 360-00004/05).

Així mateix, d'acord amb l'article 144.1 del Reglament del Parlament, la Mesa ha ordenat de publicar-lo en el *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* i de trametre'l a la Comissió del Síndic de Greuges perquè en faci el debat, previ al del Ple.

Palau del Parlament, 9 de març de 1999

Joan Reventós i Carner
President del Parlament de Catalunya

N. de la R.: L'Informe del Síndic de Greuges al Parlament de Catalunya corresponent a l'any 1998 es reprodueix a la secció 4.80 d'aquest mateix BOPC.

4. INFORMACIÓ

4.80. SÍNDIC DE GREUGES

Informe del Síndic de Greuges al Parlament de Catalunya corresponent a l'any 1998
Tram. 360-00004/05

LLIBRE PRIMER

PRIMERA PART

PRESENTACIÓ

1. PRESENTACIÓ

Intentar donar la resposta més àgil i eficaç possible a les demandes que ens formulen els ciutadans; fer-nos més presents en la nostra societat i, finalment, contribuir a evitar les causes que generen les queixes concretes, és a dir, reforçar una tasca preventiva, són des de fa anys els nostres objectius preferents.

1.1. EL GRAU DE COMPLIMENT DELS OBJECTIUS

L'Informe que ara presentem és, en certa mesura, una rendició de comptes i, per tant, ha de facilitar els elements per valorar el grau de compliment dels objectius que hem detallat. El mandat contingut a l'article 30 de la Llei de Catalunya 14/1984, de 20 de març, del Síndic de Greuges, que aquest ha de presentar al Parlament, anualment, un informe de les seves actuacions –informe del qual estableix un contingut mínim– té per finalitat donar compliment al darrer dels objectius institucionals abans esmentats. És a dir, aportar informació per tal que el Parlament de Catalunya pugui adoptar les iniciatives que consideri necessàries, per garantir millor els drets dels ciutadans i fer possible un funcionament més eficaç i eficient de les administracions públiques, en l'exercici de la potestat legislativa i en l'impuls i control de l'acció de govern.

1.2. VARIACIONS EN L'INFORME

Any darrere any, en aquestes primeres paraules de presentació, hem dit que les consideracions del Síndic en l'exposició de l'Informe tenen una base empírica, les queixes dels ciutadans de Catalunya, l'anàlisi de les quals ha de servir per millorar les nostres administracions i els nostres serveis públics. Això no ha variat, tampoc, el 1998, per bé que hem introduït alguns canvis en l'exposició que oferim, per intentar fer-la més entenedora i, per tant, més útil.

En relació amb l'any passat, són mínims els canvis en l'estructura de l'Informe. Aquest es compon de dos llibres, el primer dels quals s'ha dividit en tres parts. La primera part del Llibre primer, la integren aquesta presentació i un apartat que denominem «Punts a desta-

car», en el qual resumim algunes de les consideracions de caràcter general que ens suscita l'anàlisi de les actuacions de les administracions considerades durant l'exercici, que creiem que poden tenir més interès per al Parlament, tot seguint la sistemàtica de seccions i capítols de l'Informe.

La segona part del Llibre primer, dividida en seccions i capítols, recull l'exposició de l'activitat desenvolupada en la tramitació de les actuacions –les consultes i les queixes dels ciutadans i les actuacions d'ofici. Amb aquesta exposició intentem donar una visió del funcionament de les administracions públiques, en particular en els aspectes que, pensem, haurien de millorar.

L'esquema d'exposició és, com l'any passat, el següent: introducció de la secció o de cada capítol, si la secció en té més d'un; tipologia de les queixes; tema o temes, i, darrere d'aquests, narració de les actuacions més significatives que il·lustren o desenvolupen les argumentacions exposades.

Les seccions i, si s'escau, els capítols d'enguany són:

– Administració general (Procediment administratiu, Funció pública, Prestacions de caràcter personal, Seguretat ciutadana, Immigració)

– Ordenació del territori (Habitatge, Urbanisme, Medi ambient)

– Tributària

– Sanitat

– Consum

– Treball i pensions

– Serveis socials

– Infants

– Ensenyament i cultura (Ensenyament, Ensenyament universitari, Normalització lingüística, Cultura)

– Justícia (Administració de justícia, Serveis penitenciaris)

– Queixes privades o inconcretes

– Recomanacions i suggeriments

– Actuacions d'Ofici

– Seguiment.

La Secció denominada «La consulta diària», on es dóna compte de les actuacions del Servei d'Informació al ciutadà, l'hem situada en la Tercera part del Llibre Primer, on s'ha habilitat un nou annex, el número 2.

Les tres últimes seccions són relacions de les actuacions que responen a la denominació que se'ls assigna. En principi, tota recomanació i tota actuació d'ofici s'exposen a la secció i el capítol que els correspon per raó de la matèria, amb vista a fer possible que en un apartat continu es puguin trobar totes les consideracions relatives a un àmbit –l'Ensenyament per exemple. Això no obstant, alguna actuació d'ofici només s'exposa succintament en la secció d'actuacions d'ofici, quan no s'ha considerat necessari de desenvolupar-la en l'apartat corresponent per raó de la matèria.

Les actuacions ja comentades en exercicis anteriors figuren a la Secció 12, que en la majoria de casos remet al capítol on s'exposen. En alguns casos, quan s'ha considerat que no tenen un lligam prou intens amb les matèries objecte de consideració en l'Informe d'enguany, es relaten directament en aquesta secció de Seguiment.

La tercera part, que agrupa un seguit de tretze annexos –tres més que el darrer any–, dóna una informació bàsicament estadística. En els numerats de l'1 al 6 donem la següent informació: dades generals de les actuacions, servei d'informació al ciutadà, classificació territorial de les queixes, classificació de les actuacions per la temàtica que plantegen, classificació dels expedients per administracions afectades i, finalment, dades de tramitació dels expedients. Hi hem incorporat alguns canvis per explicar millor les actuacions del servei d'informació al ciutadà, tot dedicant-hi un annex específic (annex 2) que incorpora informació que abans s'exposava en la Secció «La consulta diària»; a l'annex 2 hem afegit unes dades sobre el gènere dels sol·licitants del servei i sobre la seva procedència territorial.

L'annex 6 –antic 5, ja que la numeració ha corregut a conseqüència de l'addició que s'ha comentat– com altres anys dóna informació del grau d'acceptació de les nostres consideracions entre les administracions que n'han estat destinatàries. Indiquem breument que aquesta acceptació ha estat positiva en el 76% dels casos, en dades de 31 de desembre. N'ampliem la informació amb una relació ordenada per àrees, que coincideixen amb les seccions i els capítols de l'Informe d'unes 430 actuacions amb un resum del contingut i la indicació de la posició presa per l'Administració, amb dades, també en principi, de 31 de desembre de 1998, si bé en algun cas, si s'han produït modificacions abans de cloure l'Informe, ja durant l'any 1999, també s'hi han incorporat.

Els annexos 7 a 13 donen informació respectivament sobre:

– les activitats en què la Institució ha participat o ha estat representada, pel Síndic, per mitjà de l'Adjunt al Síndic, l'Adjunt al Síndic per als Infants, els assessors o altres càrrecs; la composició de l'oficina i les col·laboracions de cooperació educativa amb diferents universitats, com també amb el Consell dels Il·lustres Col·legis d'Advocats de Catalunya, per possibilitar l'estada en pràctiques d'alguns alumnes a la Institució; la col·laboració amb altres ombudsmen; una exposició sobre el projecte de cooperació institucional amb les institucions d'ombudsmen de Bòsnia-Hercegovina; un comentari sobre el vídeo divulgatiu de la Institució del Síndic de Greuges que s'ha elaborat; una reflexió sobre la crida per a la moratòria mundial de la pena de mort per a l'any 2000, que la Institució ha subscrit, i, finalment, la relació de les publicacions oficials dels informes al Parlament.

PUNTS A DESTACAR

1. ESTADÍSTICA

El nombre d'expedients iniciats l'any 1998 és de 3.921, 59 dels quals van ser a iniciativa de la Institució; 1.638

han estat conseqüència d'haver rebut una queixa per escrit; finalment, 2224 es resolgueren en el moment de plantejar-se, bé personalment a l'oficina de la Institució, bé per telèfon, mitjançant una orientació o una gestió immediata, en el que anomenem Servei d'Informació al Ciutadà (SIC). A més d'aquestes consultes, en el SIC se'n van atendre 1.067 més que finalitzaren amb l'orientació que el ciutadà, si ho desitjava, podia presentar una queixa per escrit.

Atès que el nombre d'expedients iniciats el 1997 va ser de 3.845, l'increment ha estat de 76, que equival a poc menys del 2% i que es reparteix de forma desigual –amb un increment de 6 actuacions d'ofici i de 265 orientacions o gestions immediates, i una disminució de 195 queixes rebudes per escrit.

El percentatge d'acceptació de les consideracions del Síndic se situa, el 31 de desembre, en el 76 %, percentatge que augmentarà, previsiblement, quan es rebran les respostes de les administracions a les consideracions efectuades els darrers mesos de l'any, pendents de resposta en aquella data, en nombre de 89.

Els expedients finalitzats durant l'any han estat 2030, als quals cal afegir les 2.224 actuacions resoltes pel SIC. Els assumptes en tràmit a 31 de desembre, 1.021, han disminuït en 142 en relació amb la mateixa data de l'any anterior, que van ser 1.163.

2. Mesures organitzatives i de divulgació

2.1. El Servei d'Informació al Ciutadà

Les actuacions d'aquest servei de l'oficina del Síndic han estat, com ja hem dit, 3.291. El detall de les actuacions d'aquest servei s'exposa a la tercera part d'aquest Llibre de l'Informe, als annexos 1, 2 –particularment– i 4, respectivament.

2.2. Els desplaçaments fora de la seu

L'experiència que es va iniciar a Girona el 25 de novembre de 1996, amb caràcter de prova pilot, de traslladar, durant un dia, una part de l'oficina a una ciutat per entrevistar-se amb les persones que ho havien demanat o, fins i tot, que s'hi presentessin sense haver concertat prèviament la visita, per demanar la intervenció del Síndic en algun afer, ha continuat el 1998.

Els desplaçaments del Síndic amb aquest objecte han estat cinc durant l'any, a les ciutats de Manresa, Vielha, Puigcerdà, Gandesa i Figueres. En l'annex 2, abans citat, n'oferim un breu comentari.

2.3. El resum de l'Informe

El Resum de l'Informe, publicació que intenta una selecció en els aspectes essencials de contingut de l'exposició oficial al Parlament i també una exposició abreujada, s'ha editat per tercer any consecutiu, en català, castellà i anglès, el 1998, en relació amb l'Informe de 1997.

2.4. El vídeo divulgatiu de la Institució

El 1998, s'ha elaborat un vídeo divulgatiu de la Institució, tot intentant donar resposta a les demandes de major presència del Síndic de Greuges en la societat que es van formular en la compareixença parlamentària per a la presentació de l'Informe de 1997. A l'annex 11 de la tercera part d'aquest llibre de l'Informe se'n fa un comentari.

3. Cinquanta anys de la Declaració Universal dels Drets Humans

El 1998 s'ha commemorat el cinquantenari de la Declaració Universal dels Drets Humans, adoptada i proclamada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 10 de desembre de 1948, a la qual ens vam referir en el darrer Informe.

Durant tot l'any i també en allò que portem de 1999, institucionalment, hem participat en tots els actes commemoratius en què s'ha demanat la presència del Síndic. N'oferim una relació a l'annex 7 –activitats– de la tercera part d'aquest Llibre.

4. Consideracions sectorialment més remarcables

Tot seguit enunciem les consideracions que, en forma de conclusions i agrupades en uns apartats que coincideixen amb les seccions i amb els capítols de l'Informe, ens semblen més significatives entre les efectuades durant l'any 1998.

Cal recordar que aquestes consideracions s'han de posar en relació amb l'argumentació que conté la segona part d'aquest Llibre primer de l'Informe per tal de tenir a la vista el nostre raonament amb els matisos que ens ha semblat necessari d'incorporar.

4.1. Administració general

4.1.1 Drets dels ciutadans en el procediment

– El Síndic ha de tornar a insistir en la necessitat d'informar millor el ciutadà sobre la tramitació administrativa de les denúncies de presumptes irregularitats comeses per altres ciutadans (en els àmbits del consum, l'urbanisme, etc). Es tracta d'evitar que es generin en els denunciants unes expectatives, sobre la seva participació en el procediment i sobre el resultat de la intervenció administrativa, que no tinguin fonament.

– En la fase d'instrucció dels procediments sancionadors, l'Administració ha d'iniciar les actuacions necessàries per determinar els fets objecte de sanció, especialment quan aquests fets són negats pel presumpte infractor. En alguns casos no és possible l'activitat probatòria de càrrec, com s'esdevé en supòsits on del fet denunciat només n'han estat siguin testimonis l'agent que formula la denúncia i el ciutadà que, presumptament, ha comès la infracció i no hi ha manera de verificar les afirmacions d'un o de l'altre. Però sempre que sigui possible, l'Administració no s'ha de limitar a rebutjar les al·legacions del denunciat, tot al·legant la presumpció de veracitat de l'agent, sinó que ha d'articular els mecanismes que permetin comprovar aquelles al·legacions.

– L'Administració només ha de recórrer a la via de la notificació edictal quan hagi fracassat en la notificació

personal i això hagi quedat acreditat en l'expedient. Els requisits exigibles per a aquesta acreditació estan fixats a la legislació i han estat interpretats per la jurisprudència del Tribunal Constitucional i del Tribunal Suprem.

– Les institucions públiques catalanes competents haurien d'establir un procediment que facilités una major participació municipal en els processos de determinació dels criteris de repartiment dels fons comunitaris.

– En l'àmbit de l'Administració local, s'ha de facilitar l'accés dels ciutadans i dels seus representants a la informació, de forma que es pugui exercir el dret constitucional de participació en els afers públics. En algunes ocasions, s'ha observat una actitud obstruccionista d'algun govern municipal que nega, sense cobertura legal, l'accés a determinada informació que els ciutadans o els seus representants, en tasques d'oposició, demanden legítimament.

D'altra banda, també cal consignar els problemes de gestió que irroguen a les administracions –en especial les de reduïdes dimensions i normalment municipals– alguns ciutadans que fan un cert abús del dret de demanda d'informació i que sotmeten aquestes administracions a la pressió d'una ingent quantitat de peticions.

4.1.2. Contractació administrativa, expropiació i responsabilitat patrimonial

– Novament el Síndic ha d'insistir en la demora injustificada que es produeix en la tramitació dels expedients d'expropiació. El Síndic no ha fet un estudi exhaustiu de l'exercici de la potestat expropiatòria per part de les administracions públiques catalanes. En conseqüència, no pot afirmar que gairebé sempre es produeixin aquestes demores. Ara bé, sí que ha de manifestar que, en gairebé totes les queixes que li arriben sobre aquesta matèria, ha comprovat dilacions excessives.

– Les administracions han de tramitar correctament les reclamacions de responsabilitat patrimonial de forma que no s'abusi del silenci administratiu ni s'eviti de donar resposta als ciutadans en les seves reclamacions. Fins i tot aquelles administracions més proclius a acceptar les consideracions del Síndic mostren una gran reserva a admetre l'existència de responsabilitat extracontractual. Sovint s'addueix la manca de prova del nexe causal entre el dany irrogat al particular i l'acció o omissió administrativa; però sense argumentar-la.

– El tractament automatitzat de dades personals permet donar resposta a necessitats d'interès públic; però comporta uns riscos per a alguns drets fonamentals dels ciutadans, en especial el dret a la intimitat. És per això que cal extremar les garanties per preservar aquestes drets sense renunciar a les possibilitats que la informàtica ofereix.

L'externalització d'aquests serveis informàtics que tracten dades personal especialment sensibles, des de l'Administració a empreses privades, provoca en no pocs ciutadans una certa preocupació respecte a un eventual mal ús.

La privatització de la gestió d'aquests serveis, per ella mateixa, no té per què comportar una minva de garanties per als ciutadans, sempre que s'adoptin les mesures escaients. En aquest sentit, el Síndic ha portat a la consideració del Govern de Catalunya la conveniència de crear un organisme, amb caràcter d'Administració independent, per desenvolupar les funcions que regula l'article 40.1 de la Llei orgànica 5/1992, de 29 d'octubre, de Regulació del tractament automatitzat de les dades de caràcter personal.

4.1.3. Funció pública

– Les informacions reservades que l'Administració tramita amb l'objecte d'investigar si el personal al seu servei ha comès infraccions que han de ser objecte de sanció disciplinària, han de seguir necessàriament els conductes reglamentaris tot evitant, a més a més, que es produeixin dilacions excessives.

Les informacions reservades tenen per objecte esbrinar si hi ha indicis raonables que s'ha pogut cometre una infracció, que haurà de ser escatida en el corresponent procediment disciplinari. En conseqüència, la seva tramitació ha de ser especialment àgil.

– El Síndic expressa la seva satisfacció pel fet que el Departament de Governació acceptés estudiar les seves consideracions en relació amb les previsions del règim disciplinari de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra. Concretament, pel que fa a la circumstància, que el Síndic considerà desproporcionada, que totes les conductes constitutives d'infracció penal d'un policia, fins i tot les faltes, es consideressin falta disciplinària molt greu. Aquesta qüestió ha quedat resolta pel Parlament de Catalunya en aprovar la Llei 21/1998, de 29 de desembre, de Modificació de la Llei de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra.

– El complement de productivitat és un concepte retributiu que, per definició legal, hauria de servir per incentivar un comportament, especialment motivat, del personal funcionari. El Síndic considera que, atesos els anys que fa que s'aplica, caldria estudiar si, a la pràctica, aquest concepte retributiu compleix aquest objectiu d'estímul, tot tenint en compte el percentatge que s'hi dedica sobre el global de les retribucions i la valoració que el personal fa dels seus criteris de distribució.

4.1.4 Prestacions personals

El procés iniciat per a la professionalització de l'exèrcit s'ha reflectit en diverses disposicions normatives dictades durant l'exercici 1998. Així, tant amb la suavització de les disposicions sancionadores que recull la Llei orgànica de Modificació del Codi Penal, en el cas dels que es neguen a complir el servei militar obligatori o la prestació social substitutòria, com amb la promulgació de la nova Llei reguladora de l'Objecció de consciència i prestació social substitutòria, que equipara la seva durada a la del servei militar obligatori. És previst que aquesta normativa perllongui els seus efectes en tant subsisteixi el servei militar obligatori.

4.1.5 Immigració

– Els drets que el Conveni d'aplicació de l'Acord de Schengen reconeix als estrangers les dades dels quals estan introduïdes en la llista de no admissibles, han de ser objecte d'una més àmplia informació i difusió per part de les autoritats nacionals competents.

– El Tractat d'Amsterdam obre les vies al desenvolupament d'una política europea comuna en matèria d'immigració.

– Cal tipificar de manera expressa les conductes consistents en el tràfic il·legal d'immigrants a fi d'evitar possibles buits legals.

– L'Administració hauria d'estudiar l'aplicació de mecanismes nous i específics per regularitzar la situació dels estrangers que habitualment resideixen a Espanya, i aprovar polítiques que dificultin la proliferació de les xarxes de tràfic il·legal d'immigrants. Això no requereix només mesures repressives, sinó que, fonamentalment, s'articuli un sistema que propiciï la immigració legal. L'actual procediment, malgrat el progrés que ha representat el nou Reglament de la Llei orgànica d'Estrangeria, aprovat pel Reial Decret 155/1996, de 2 de febrer, s'ha demostrat inoperatiu a aquest efecte.

– L'Administració ha de preveure que els mitjans amb què es dotin les representacions diplomàtiques i oficines consulars d'Espanya a l'estranger siguin suficients per donar una resposta respectuosa, amb el compliment dels terminis de resolució previstos a la normativa específica, a les demandes dels estrangers que s'hi canalitzen. Igualment, és necessària una adequada dotació de les oficines d'estrangers en les diferents Sots-delegacions del Govern.

– L'Administració ha de posar tots els mitjans al seu abast per aconseguir una tramitació àgil i ràpida de tots els processos de sol·licitud de visat, amb la corresponent notificació a l'interessat de la resolució motivada.

– L'exercici del dret al reagrupament familiar hauria de flexibilitzar-se en aquells casos en què des d'un inici el titular del visat de residència per treball pot acreditar el compliment dels requisits d'allotjament i renda dels familiars.

– L'Administració hauria de dictar la normativa reguladora del funcionament dels centres d'internament i dotar-los, quan s'hi detectin deficiències, d'instal·lacions i serveis degudament condicionats. Poc abans de finalitzar la redacció d'aquest Informe, s'ha dictat l'Ordre de 22 de febrer de 1999, sobre mesures de funcionament i règim interior dels centres d'internament d'estrangers.

– S'hauria de recollir normativament l'atenció sanitària que s'ha de prestar als immigrants majors d'edat en situació irregular.

– Finalment, s'ha de recordar que la integració social de la immigració, que es bàsica per tal de garantir el futur de la nostra societat, no és possible sense una substancial igualtat de drets amb els nacionals. En aquest sentit el Síndic encoratja les administracions competents a estudiar les propostes que, des de diferents fòrums i plataformes socials, es formulen amb aquesta finalitat.

– El Síndic valora com un progrés en la seguretat jurídica l'aprovació de la nova Instrucció 3/1998, de 17 de novembre, de la Secretaria d'Estat de Seguretat, sobre tractament a polissons. La comprovació de l'estat de salut, les condicions d'habitabilitat i salubritat dels polissons, tant com la verificació de la seva identitat, són mesures ja previstes en aquesta disposició, com ho és també la regulació del procediment a seguir en el cas que un polissó manifesti la seva intenció de sol·licitar asil.

4.1.6. Seguretat Ciutadana

– El Síndic de Greuges ha anat seguint el desplegament de la policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra als territoris de Girona i Lleida, amb la creació de les regions policials de Ponent i Pirineu Occidental, que han vingut a sumar-se a la Regió Policial de Girona, ja existent.

– Igualment, ha observat el desplegament dels destacaments de trànsit, com a conseqüència de l'entrada en vigor de la Llei orgànica 6/1997, de 15 de desembre, de Transferència de competències executives en matèria de trànsit i circulació de vehicles de motor.

– El Síndic de Greuges ha constatat, una vegada més, la dificultat en la resolució de queixes contra actuacions presumptament irregulars dels diferents cossos de policia, per manca de proves de càrrec, i insisteix que el millor remei és una bona formació dels agents en el respecte als drets dels ciutadans i l'adopció de mesures organitzatives internes que dificultin aquelles actuacions.

El Síndic considera que, per regla general, l'actuació de les policies Catalunya s'adequa a l'ordenament jurídic i que les actuacions irregulars són marcadament excepcionals. És per això que insta els governs responsables del seu comandament a actuar amb rigor per esbrinar la veracitat de les denúncies i, si és el cas, sancionar els il·lícits que s'hagin pogut cometre. Això, sens perjudici de recordar que els mateixos governs citats han de prestar el suport i la protecció adequats als membres de les forces i cossos de seguretat que siguin objecte de difamacions.

– Respecte als dipòsits municipals de detinguts, el Síndic no havia previst fer el 1998 cap nova visita, ja que en anys anteriors va visitar tots els de Catalunya. Això no obstant, ha visitat el de Rubí, a petició de la seva alcaldia, per tal de comprovar les millores que s'hi han realitzat.

4.2. ORDENACIÓ DEL TERRITORI

4.2.1. Habitatge

– Ha d'augmentar el nombre d'habitatges de promoció pública per tal de facilitar que les famílies de rendes baixes hi puguin accedir. Els principals beneficiaris de les ajudes contingudes en els plans d'habitatge són persones joves amb rendes mitjanes. Aquest sector de la població, evidentment, ha de ser atès; però n'hi un altre, més desvalgut, que, en la seva majoria, resta al marge de les mesures de foment.

– És preocupant que, arran de les remodelacions de barris, hi hagi famílies de les afectades que pervisquin durant anys en condicions indignes fins a poder ser reallotjades. Les administracions competents han d'evitar-ho, bé responsabilitzant-se de la conservació dels habitatges desallotjats, bé intentant que els reallotjaments es produeixin al més ràpidament possible.

– S'ha de continuar la tasca de conscienciació dels ciutadans quant a la importància d'invertir en la conserva-

ció i manteniment dels edificis. Això, junt amb les mesures de foment endegades per l'Administració i l'exercici de les seves competències en matèria d'intervenció en l'edificació, evitarà a la llarga els elevats costos de les rehabilitacions i, possiblement, alguns dels penosos accidents que, de tant en tant, afligeixen les nostres ciutats.

4.2.2. Urbanisme

– El planejament urbanístic s'ha d'assegurar la viabilitat futura, però no pas fent-ne pagar als propietaris la contrapartida d'un gravamen per temps indefinit sobre les seves propietats. Cal evitar planificacions massa ambicioses que després no es poden complir per manca de capacitat econòmica o financera de l'Administració actuant.

– El Decret Legislatiu 1/1990, de 12 de juliol, pel qual s'aprovà la refosa dels textos legislatius vigents a Catalunya en matèria urbanística, ha estat un instrument útil durant aquests anys; però respon a un model a hores d'ara desfasat de la realitat urbanística.

És per això que, amb l'entrada en vigor de la nova Llei del Sòl i l'adaptació que cal fer de la normativa vigent a Catalunya, s'ha d'aprofitar l'oportunitat per actualitzar i regular els instituts urbanístics com poden ser, a tall d'exemple, les entitats urbanístiques de conservació, precisant les funcions de tutela de l'Administració urbanística.

4.2.3. Medi ambient

– El Síndic és del parer que cal regular per llei, de manera específica i substantiva, la contaminació acústica per salvaguardar el principi de legalitat i tipicitat de l'article 25 de la Constitució Espanyola, a l'hora d'adoptar mesures sancionadores per preservar el dret a disposar d'un medi ambient adequat, a la protecció de la salut o a la intimitat.

– Igualment, els municipis s'haurien de dotar d'una ordenança específica en matèria de sorolls i vibracions, l'abast de la qual, naturalment, està condicionat per les habilitacions legals prèvies.

– Normativament, cal donar una resposta específica a les situacions generades per un comportament dels ciutadans que voreja l'alteració de l'ordre públic, però que no en suposa una transgressió flagrant, amb motiu d'actes recreatius o lúdics.

– L'Administració municipal hauria de plantejar-se reordenar els usos urbans per evitar les incompatibilitats detectades i causants de fonts de conflictes, tant com preveure distàncies mínimes per a la instal·lació d'establiments d'oci, amb l'objecte d'evitar la creació de zones sobresaturades i els efectes acumulatius que aquestes instal·lacions comporten.

– S'han de fixar les normes de seguretat pertinents per a les instal·lacions que genera l'expansió de les telecomunicacions, com ara les estacions base de telefonia mòbil.

– El manteniment i la conservació del patrimoni forestal requereix uns recursos que els municipis afectats no tenen. La resposta a aquesta necessitat no hauria de portar a obviar que el patrimoni natural és un bé ecològic, cultural, etc., que genera uns beneficis que, més enllà dels seus usuaris directes, afecten la totalitat de la població. És per això que sembla adient que els costos de manteniment siguin atesos amb mecanismes de recaptació de recursos econòmics, dels quals participin la totalitat dels ciutadans.

4.3. TRIBUTÀRIA

– El Síndic ha observat que el procés de conversió dels preus públics en taxes, com a conseqüència de la Llei 25/1998, de 13 de juliol, de Modificació del règim legal de les taxes estatals i locals i de reordenació de les prestacions patrimonials de caràcter públic, s'està efectuant de forma ordenada. La finalització d'aquest procés ha de reportar una major garantia dels drets dels ciutadans en la seva condició de contribuents.

– Cal tenir present que la motivació, resolució expressa dels escrits, recursos o peticions que els ciutadans adrecen a l'Administració ja era regulada abans de la Llei 1/1998, de Drets i garanties dels contribuents, si bé amb aquest text es ve a reforçar aquesta obligatorietat de forma específica en el cas d'actes de caire tributari.

– El Síndic es congratula que s'hagi modificat, mitjançant el Reglament general de vehicles, aprovat pel Reial Decret 2822/1998, de 23 de desembre, el procediment que regula el canvi de titularitat en el Registre de vehicles. És d'esperar que aquesta modificació solucioni i eviti, en el futur, molts dels problemes que havien arribat al Síndic, com a conseqüència de la lenitat a exigir el compliment dels deures dels adquirents.

– En el cas de despatxos professionals, s'ha d'entendre que no s'hi genera el fet imposable de la taxa exigida per llicència d'obertura d'establiment i, en la mesura que aquesta llicència no és procedent, l'Administració no hauria de girar la taxa.

– Es constata un any més la necessitat d'una acurada coordinació entre les diferents administracions que intervenen en el procediment de gestió, recaptació i inspecció tributària, sobretot tenint en compte que, cada cop més, es tendeix a establir convenis de col·laboració o de delegació tributària.

– El que preveuen l'article 127 de la Llei general Tributària i, més específicament, l'article 31 de la Llei de Drets i garanties dels contribuents, quant a la necessària i obligatòria identificació dels dèbits incorporats en un procediment en via de constrenyiment, no s'acompleix en la majoria d'expedients de constrenyiment que el Síndic ha pogut revisar, en ocasió de les queixes que li han estat formulades.

– En l'àmbit de la imposició de contribucions especials, en ocasions l'Administració no té prou en compte que l'ordenació dels tributs s'ha de fonamentar no només en els principis de justícia, generalitat, igualtat i progressivitat i equitativa distribució de la càrrega tributària, sinó també en la capacitat econòmica dels subjectes passius.

La titularitat de béns immobles utilitzats com a habitatge propi, amb un valor nominal d'alguns milions de pessetes, no assegura per ella sola la capacitat d'atendre unes obligacions tributàries d'uns quants centenars

de milers de pessetes, car a vegades, fer-hi front, exigiria la realització –per venda– de l'immoble.

4.4. SANITAT

– L'existència de llistes d'espera considerables per intervencions quirúrgiques de determinades malalties, com ara cataractes, hèrnia, patologies osteoarticulars, varices, etc., afecta, molt especialment, la gent d'edat avançada.

Malgrat la raonabilitat de les explicacions que es puguin donar, que justifiquen aquestes demores en el fet que, amb uns recursos limitats per definició, la prestació universal d'un servei d'acord amb el principi d'igualtat comporta llistes d'espera, el cert és que el dret del malalt –de determinats malalts– a ser atès amb agilitat no és efectiu com caldria.

– És per això que s'ha d'avançar en la integració dels sistemes d'informació de demanda de serveis per millorar els processos d'assignació de recursos i l'accés equitatiu dels ciutadans als serveis.

– Per seguir adequant els serveis a les necessitats sanitàries i socials de la població, cal desenvolupar, com hem assenyalat reiteradament en altres informes, alternatives més eficients a l'hospitalització si volem disminuir les llistes d'espera i coordinar millor els diferents serveis i nivells assistencials per assegurar la continuïtat assistencial de forma íntegra.

– Cal potenciar la implicació dels professionals en la seva comunicació amb els ciutadans per tal de millorar el funcionament i la qualitat dels serveis i del tracte en el procés assistencial.

– Cal agilitar el desplegament i la reordenació dels recursos sanitaris i sociosanitaris, impulsant l'acabament de la reforma de l'atenció primària i l'elaboració del Pla de Serveis Sanitaris i Sociosanitaris.

– El cíclic col·lapse dels serveis d'urgències requereix una anàlisi objectiva. En aquesta qüestió s'hauria de valorar l'exactitud de la percepció de la «urgència» dels ciutadans afectats per un problema de salut, la raonabilitat de l'expectativa de la rapidesa en l'atenció que té el malalt i que una major intensitat de demanda d'assistència en determinats moments impliqui un augment de temps d'espera per ser atès.

Al costat de tot això, també cal considerar l'adaptació de l'atenció primària, encara no reformada, en l'acció necessària de contenció de les urgències i, en general, les causes estructurals del desbordament dels serveis quan són imputables a les mancances de la xarxa sanitària, com ara la limitació dels centres d'atenció continuada, qüestió a la qual ja ens referíem en el darrer Informe.

– Cal desplegar, normativament, els drets dels ciutadans en relació amb determinades prestacions sanitàries i, en general, a l'assistència sanitària (lliure elecció de metge i especialista, doble diagnòstic, documentació i història clínica).

– El Síndic fa palesa la seva satisfacció pel fet que la Llei 8/1998, de 10 de juliol, hagi incorporat alguna de les recomanacions en relació amb la necessitat d'ampliar la prohibició del consum de begudes alcohòliques en determinats establiments oberts al públic en horari nocturn.

– La Llei de Catalunya 9/1998, de 15 de juliol, aprovà el Codi de Família i, en el seu article 255, establí que cada dos mesos l'òrgan judicial competent ha de revisar la situació de la persona internada amb autorització judicial. Si aquesta obligació es compleix, millorarà la protecció dels drets dels internats.

4.5. CONSUM

– L'Administració competent en matèria de tutela del consumidor i disciplina de mercat té un paper molt important en l'assessorament i orientació dels ciutadans, no solament quant al seus drets, sinó també quant al procediment per fer-los efectius.

– El Síndic ha de recordar que, ja l'any 1994, va recomanar que el Govern de la Generalitat regulés les condicions objectives en què es pot exercir el dret d'admissió. Aquesta regulació, en desenvolupament de la Llei 10/1990, de 15 de juny, sobre Policia de l'espectacle, activitats recreatives i establiments públics, no s'ha efectuat fins ara.

– Les empreses subministradores de serveis públics han d'orientar els seus clients per tal que puguin assumir les obligacions derivades dels corresponents contractes. Amb una gestió àgil davant les reclamacions es poden evitar perjudicis econòmics als usuaris.

– Pel que fa al subministrament d'aigua potable, els sistemes d'aforament han quedat ja obsolets. Aquell sistema no planteja tan sols problemes de la potabilitat de l'aigua, sinó també altres de relatius a l'estalvi, i, per a l'usuari, la impossibilitat de fer servir aparells electrodomèstics que necessiten un flux d'aigua determinat. Les mesures de foment del canvi d'aquest antic sistema pel de comptadors s'han de fer extensives al màxim nombre d'usuaris.

– Si l'Administració competent en matèria de disciplina de mercat aplica la normativa establerta, s'evitarà la competència deslleial entre comerciants i, indirectament, el consumidor en resultarà beneficiat.

4.6. TREBALL I PENSIONS

– Cal seguir adoptant mesures per a la inserció laboral dels col·lectius menys afavorits, com ja s'ha començat a fer amb la Llei d'acompanyament dels Pressupostos Generals de l'Estat per a l'any 1999, fomentant l'autoocupació dels treballadors minusvàlids, en relació amb l'abonament de la prestació per desocupació en la modalitat de pagament únic.

– Amb la nova modificació de l'article 38.1 de la Llei 13/1981, de 7 d'abril, LISMI, respecte a l'obligatorietat d'ocupar treballadors minusvàlids a les empreses de 50 o més treballadors, l'autoritat laboral haurà de vetllar pel compliment de les mesures alternatives que es dictin, de manera que les empreses públiques i privades no quedin exemptes del compliment d'ocupació del 2% de la plantilla.

– El Síndic ha d'insistir en la necessitat que es defineixin i reconeguin les empreses d'inserció, com també la

relació laboral especial que ha d'unir els treballadors amb aquestes.

– Malgrat la Llei 31/95, de 8 de novembre, de Prevenció de riscos laborals, amb el seu desplegament, i la transposició al dret espanyol de les directives europees, cal continuar vetllant en aquest camp, desplegar una política de la cultura preventiva i fomentar el compliment de la normativa per tal de pal·liar i frenar les conseqüències de la sinistralitat en el treball.

– El sistema públic de pensions hauria de fixar una pensió mínima, ja sigui de jubilació, invalidesa o viduïtat, que tendís progressivament al salari mínim interprofessional. El treball dels serveis socials detecta persones que, essent pensionistes i sense disposar d'altres ingressos que la seva pensió, estan en situació de pobresa.

– Sens perjudici que es reguli el dret a la pensió de viduïtat extramatrimonial, qüestió aquesta que el Síndic ha manifestat en repetides ocasions que cal considerar, cal seguir ampliant els supòsits en els quals es pugui causar dret a la pensió de viduïtat. En aquest sentit, el Síndic valora positivament la modificació operada dels articles 174 i 176 de la Llei General de la Seguretat Social, que ha rebaixat a 15 anys el període mínim de cotitzacions en el cas que el causant no estigués en situació d'alta o assimilada a la d'alta.

4.7. SERVEIS SOCIALS

– Pel que fa als problemes que afecten els disminuïts físics, les administracions, més sensibilitzades, han d'anar adaptant a les possibilitats d'aquestes persones tant la via pública com els edificis públics, i intentar facilitar-los també el transport.

Així mateix, cal potenciar els recursos destinats a aquests ciutadans: residències específiques, centres de dia etc.

– Les administracions competents han de fer esforços encaminats a potenciar els recursos en el servei d'ajut a domicili per a la gent gran, i tot això sense caure en la utopia de negar-se a les solucions institucionals, ja que hi ha necessitats –especialment les de greus incapacitats físiques o psíquiques o d'absència d'autonomia– que reclamen una atenció sociosanitària personalitzada en institucions especialitzades.

– La pèrdua sistemàtica de llocs de treball i la crisi en els sistemes habituals de producció econòmica contribueixen al deteriorament de la qualitat de vida dels sectors més febles. El nombre de persones amb dificultats i condicions precàries de vida ha crescut dia a dia, i és notori l'increment accelerat d'aquesta població al llarg dels darrers anys.

– Els serveis socials i les seves prestacions ha permès oferir un ventall més ampli d'alternatives personalitzades de reinserció; però tot i això, l'esforç realitzat, tant tècnic com de recursos, és insuficient.

– Pel que fa a les malalties mentals, hi ha d'haver una estreta col·laboració entre els recursos socials i els sanitaris. La psiquiatria hauria de ser un component més, i d'especial importància, en les estratègies d'inserció d'aquest col·lectiu.

4.8. INFANTS

– Com vam indicar en l'Informe de l'any 1997, és convenient pensar en la planificació en matèria d'infància i adolescència. Perquè això sigui possible cal tenir una visió global d'aquest grup social a Catalunya, visió que només pot sorgir d'un estudi específic. L'Administració, i en aquest cas el Departament de Justícia de la Generalitat, responsable de vetllar pels drets dels infants en general, i en especial dels que viuen en risc social, hauria de promoure la redacció d'aquest estudi.

– El Síndic reitera una vegada més que l'article 16 de la Llei 8/1995, de 27 de juliol, d'Atenció i protecció dels infants i adolescents, diu que s'ha de procurar que els pressupostos de la Generalitat tinguin en compte, de forma prioritària, les activitats d'atenció, formació, promoció, integració i lleure dels infants i adolescents de Catalunya.

– El Síndic no pot més que celebrar que el Parlament de Catalunya hagi publicat el text íntegre de la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets dels Infants. En aquesta línia marcada pel Parlament, estimem que la difusió d'aquest text hauria de planificar-se i intensificar-se de cara als professionals que s'ocupen directament dels infants.

– La manca del reglament regulador de la Llei 8/1995, de 27 de juliol, d'Atenció i protecció dels infants i adolescents, deixa l'Administració sense poder sancionador respecte a les infraccions referents a la vulneració dels drets dels infants, mitjançant la publicitat, els mitjans de comunicació, les publicacions, el material audiovisual i el consum de productes i serveis.

– Es constata encara un coneixement insuficient dels circuits de denúncia de maltractaments infantils adreçada a tota la població. Les eines hi són, però es coneixen poc: les administracions n'han d'informar àmpliament.

– Ens reiterem també en la necessitat que les administracions creïn espais de participació real dels infants i adolescents, instrument molt útil per a la prevenció i detecció de situacions de maltractament infantil.

– També en el camp de la prevenció constatem una vegada més la importància de disposar de serveis i equipaments per a infants i pares en l'entorn immediat al domicili, com a eina de suport a un bon exercici de la paternitat.

- El tractament dels infants en els procediments judicials requereix una especial atenció i cura, sobretot quan l'infant ha estat víctima de maltractaments o abús sexual. Aquesta atenció, desitjable i necessària, ha estat objecte d'un protocol elaborat per diverses institucions, entre les quals el Síndic, i que resta pendent de ser aprovat.

4.9 ENSENYAMENT I CULTURA

4.9.1. Ensenyament

– L'accés als centres docents no està resolt pel que fa a l'aplicació correcta dels criteris prioritaris i complementaris d'admissió d'alumnes.

– La gratuïtat del transport escolar, força generalitzada, no és garantida en tots els casos, sobretot a les zones rurals, on, si els ajuts concedits no compensen les despeses reals del transport, es pot posar en perill l'assistència contínua a classe.

– Es constata la utilitat de les escoles d'àmbit hospitalari, i la necessitat que se'n creïn a tots els hospitals dotats de servei de pediatria. El Síndic ha fet, durant 1998, el seguiment de totes les existents.

– S'ha detectat que el dret a l'educació dels infants que pateixen malalties cròniques o de llarga durada no és garantit, atès que el sistema actual d'ajuts per a l'ensenyament a domicili no cobreix tots els casos en què es necessita, i requereix un avançament dels diners per part dels pares.

– Pel que fa a la difusió de la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets dels infants, entre els professionals que tracten directament amb els infants, ens remetem al que s'ha dit en la secció d'Infants, atès que els mestres són un col·lectiu amb especial significació de cara al coneixement dels drets dels infants.

– Persisteix el problema del dèficit de places d'educació infantil per a alumnes fins a tres anys.

– L'aplicació del Decret 266/1997, sobre drets i deures dels alumnes de centres de nivell no universitari de Catalunya, continua produint queixes, tant pel que fa a presumptes irregularitats de tramitació com, sobretot, darrerament, pel que fa a la no idoneïtat de les sancions greus, de suspensió del dret d'assistir al centre o d'expulsió, en casos d'adolescents en situació de risc i desavantatge social, en què no s'ha tingut en compte aquesta circumstància.

– Caldria reforçar la formació dels professionals de l'ensenyament respecte dels conflictes que sorgeixen entorn dels adolescents amb problemes de conducta, formació que hauria d'incloure tècniques de mediació.

– L'allargament de situacions de provisionalitat en les infraestructures afectades a l'ensenyament, mitjançant construccions provisionals, poden perjudicar-ne la qualitat. És per això que seria convenient que l'Administració agilités, tant com li fos possible, els tràmits que comporta la construcció de nous edificis pels centres docents.

– Un any més hem de recordar que cal que l'Administració arbitri els mitjans per tal que els funcionaris docents no es trobin durant anys en una situació de inestabilitat laboral provocada per una destinació provisional. Mentre no sigui possible donar solució a aquesta qüestió, cal millorar el procediment de concessió de comissions de serveis.

4.9.2. Ensenyament universitari

– El sistema de càlcul de la nota mitjana de l'expedient acadèmic per accedir a estudis superiors per VIA 2 –via d'accés per a les persones que ja tenen una titulació universitària– no s'ajusta al rendiment acadèmic real

– Les administracions públiques amb competències han de regular els estudis de tercer cicle, de manera que es fixin els drets i deures de les persones que cursen aquests estudis. La manca d'una regulació completa provoca situacions d'indefensió.

4.9.3. Normalització lingüística

– Les administracions han de ser respectuoses amb els drets lingüístics dels ciutadans, legalment definits, de forma que no s'impedeixi l'exercici del dret d'opció lingüística. El dret del ciutadà a usar una determinada llengua en les seves relacions amb les administracions és un més dels drets del ciutadà i ha de ser objecte del mateix tractament i respecte que la resta de drets reconeguts.

– De conformitat amb la legislació vigent, cal potenciar l'ús de la llengua catalana en l'àmbit del Registre Civil, de manera que, amb independència de la llengua d'ús habitual en el registre –el castellà–, no es negui el dret dels ciutadans a relacionar-se i ser correspostos en català, quan és la llengua oficial que han triat.

4.9.4. Cultura

– Les administracions han de ser més conscients de les seves obligacions de defensa i difusió del patrimoni històric català. La declaració d'un bé cultural com a bé d'interès nacional o com a bé catalogat implica un deure de protecció, conservació i difusió que no obliga tan sols els titulars dels béns, sinó també les administracions públiques. Òbviament, aquestes obligacions són majors quan l'Administració és la titular del bé.

4.10. JUSTÍCIA

4.10.1 ADMINISTRACIÓ DE JUSTÍCIA

– L'objecte preferent de les queixes relatives a l'Administració de justícia continua essent la lentitud a resoldre els plets i a executar-los.

– Tot i ser conscients dels esforços que, en general, hi esmercen els jutges i magistrats, tant com del personal de les diverses oficines judicials, creiem necessari d'arribar a no superar els límits establerts pel Consell General del Poder Judicial quant a la càrrega de treball que pot suportar un òrgan jurisdiccional.

– Les causes de la lentitud de l'Administració de Justícia són diverses i han estat diagnosticades pels mateixos òrgans de govern de la magistratura. Entre aquestes, no és la menor la insuficiència de mitjans materials en alguns òrgans jurisdiccionals i les mancances de personal en l'oficina judicial.

– El Síndic ha de reiterar la seva petició al Govern de la Generalitat que prossegueixi l'esforç per trobar una solució efectiva que permeti resoldre la problemàtica dels retards en el pagament d'honoraris als perits judicials.

– En diversos capítols d'aquest Informe (Sanitat, Serveis socials, etc.) ens referim a la problemàtica viscuda per les persones que pateixen trastorns mentals.

En l'àmbit de la justícia són tres els aspectes que ens preocupen especialment: l'autorització judicial per a l'ingrés involuntari d'una persona en un centre psiquiàtric i el seguiment judicial de la seva evolució; l'efectivitat que de la defensa de l'incapaç, en particular dels seus béns, efectua el Ministeri Fiscal i, finalment, que

la limitada xarxa de suport sociosanitari porti a algunes d'aquestes persones, fruit de la seva malaltia, a cometre un acte il·lícit.

– Pel que fa a les dones maltractades, el Síndic ha de manifestar el seu horror davant la magnitud del problema: 147 dones mortes a Espanya a conseqüència de maltractaments els darrers dos anys. Davant d'això proposa –com gairebé tothom ha proposat– la necessària coordinació de totes les administracions afectades per adoptar i realitzar totes les mesures de protecció de les víctimes dels maltractaments i totes altres encaminades a normalitzar les seves vides. Aquestes mesures hauran de ser completades amb les dotacions pressupostàries corresponents.

A més, el Síndic vol manifestar la seva gran preocupació per les informacions que li han arribat, segons les quals en alguns sectors de la població adolescent s'han reproduït pautes de comportament maltractador, encara que de menor intensitat que entre els adults, que pensàvem eren patrimoni d'unes determinades generacions.

4.10.2 Penitenciari

– El sistema penitenciari català presta, en general, una adequada assistència sanitària als interns, que constitueixen un grup de població amb no pocs problemes d'índole sanitària. Això no obstant, el Síndic insisteix a recordar l'existència d'algunes mancances d'infraestructura –en algun cas, com el de la necessària renovació de la infermeria de la presó de Figueres, ja s'hi haurien hagut de donar solució fa temps.

– Atesa l'especificitat dels malalts psiquiàtrics i la dificultat de tractar-los en els centres psiquiàtrics convencionals, hem reiterat al Departament de Sanitat i Seguretat Social la necessitat que coordini les seves actuacions amb el Departament de Justícia, a fi de crear un establiment psiquiàtric penitenciari.

– El tractament penitenciari és, en general, un actiu que cal valorar positivament del sistema penitenciari català. El treball productiu té una importància cabdal en el sistema de tractament. És per això que, tot i conèixer les dificutats per obtenir contractes, el Síndic veu amb inquietud que no s'aconsegueixi consolidar un percentatge d'ocupació, durant tot l'any i en tots els centres de penats, d'un 50% aproximadament.

– Cal resoldre definitivament el trasllat de les presons de Barcelona (Model, Wad Ras i Trinitat).

SEGONA PART

SECCIÓ 1. ADMINISTRACIÓ GENERAL

PROCEDIMENT ADMINISTRATIU. FUNCIÓ PÚBLICA

1. INTRODUCCIÓ I TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

En aquest primer capítol de la Secció 1, Administració General, s'inclouen les queixes generades per les relacions entre els ciutadans i les administracions públiques referides, no a un determinat àmbit material d'actuació, sinó al procediment que han de seguir en el seu funcionament les diferents administracions. L'any 1998, en relació amb aquestes qüestions s'han resolt 293 consultes, rebut 387 queixes i iniciat 1 actuació d'ofici, és a dir, un total de 681 actuacions.

En primer lloc es recullen les qüestions relatives a la tramitació d'expedients sancionadors. Novament el Síndic analitza el paper del denunciant en l'expedient administratiu i la necessitat que les administracions tinguin una actitud més activa en el cas de denúncies de presumptes infraccions.

Així mateix, s'ha observat que en els procediments sancionadors iniciats d'ofici per l'Administració la instrucció es caracteritza per una escassa activitat en aquesta fase del procediment.

També aquest any el Síndic s'ha referit als procediments de tramitació d'ajuts, en què ha reclamat més transparència en la determinació dels criteris per poderne ser beneficiari.

Finalment, en relació amb els drets del ciutadà en el procediment, el Síndic vol destacar les qüestions plantejades respecte al dret de participació ciutadana en l'àmbit de l'Administració local, atès que s'ha detectat que algunes d'aquestes administracions limiten, tant als ciutadans com als seus legítims representants, el dret d'informació i les facilitats per accedir-hi.

En matèria d'expropiació forçosa, cal tornar a destacar el retard que es produeix en la tramitació dels procediments d'expropiació.

El Síndic, en matèria de contractació, s'ha ocupat especialment pel respecte al caràcter personal i secret de les dades que contenen els fitxers de la Generalitat en el procés per a la gestió privatitzada d'aquestes dades que la Generalitat va iniciar.

En matèria de responsabilitat patrimonial cal assenyalar que les administracions sovint obvien les reclamacions efectuades pels ciutadans o neguen de forma no prou justificada la relació de causalitat entre el dany i el funcionament normal o anormal de l'Administració.

En el camp de la funció pública, destaquem que les queixes afecten bàsicament dos col·lectius de funcionaris: el dels cossos i forces de seguretat i el de funcionaris de presons, que sens dubte es troben en una més intensa relació de subjecció amb l'Administració.

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Personal	– Accés – Drets – Deures – Règim disciplinari – Classificació professional – Règim retributiu
Contractació administrativa	– Concessió de béns del domini públic – Adjudicació i interpretació de contractes

Coacció administrativa	– Incoació – Tramitació – Notificació
Prestacions patrimonials no tributàries	– Expropiació forçosa
Responsabilitat patrimonial de l'Administració	– Nexe causal
El procediment com a garantia de l'administrat	– Lentitud-silenci – Defectes de forma – Vicis d'anul·labilitat i nul·litat – Mesures de foment – Dret d'informació

2. Drets dels ciutadans en el procediment

2.1. Expedients sancionadors

En relació amb la tramitació dels expedients sancionadors, s'han plantejat al Síndic de Greuges diverses qüestions que afecten pràcticament totes les fases de la tramitació de l'expedient.

Respecte a la iniciació de l'expedient, com altres anys, el Síndic s'ha hagut de referir a la manca de comunicació de l'Administració al ciutadà que ha formulat una denúncia del resultat de la seva denúncia (vegeu pàgina 21506 *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266, de 20 de març de 1998).

Si en aquells casos el Síndic va instar l'Administració a informar de les actuacions practicades, perquè si no ho feia el ciutadà podria pensar que es trobava davant una inactivitat de l'Administració, en aquesta ocasió el que es vol destacar és la manca de diligència de l'Administració en la tramitació d'expedients sancionadors que s'incoen a partir de la denúncia d'un ciutadà.

El retard no justificat de l'Administració a incoar expedients sancionadors a partir de les denúncies presentades pels ciutadans que consideren que una determinada actuació és contrària a l'ordenament jurídic, comporta una inhibició de l'Administració en l'exercici de la potestat sancionadora, que el Síndic entén que no es pot considerar correcta. L'Administració ha d'investigar les denúncies presentades pels ciutadans quan són versemblants, per tal d'impedir que es toleri la comissió de conductes que es consideren infractores i, en conseqüència, susceptibles de sanció (vegeu queixa núm. 45/98).

En altres casos l'objecte de queixa ha estat la instrucció del procediment per part de l'Administració. Quan l'Administració ha de practicar actuacions, per la determinació dels fets, sovint aquestes són escasses perquè es basen en la denúncia formulada pels funcionaris o bé en la sola denúncia d'un particular, sense practicar altres proves o actuacions encaminades a determinar els fets.

Malgrat les al·legacions de la persona inculpada, en ocasions l'Administració no practica noves actuacions i es limita en la proposta de resolució a confirmar els fets que ja es determinen en el plec de càrrecs. Quan l'Administració actua així pot causar resultats injustos i imposar una sanció quan no s'ha comès la infracció imputada. És per això que el Síndic recomana que l'Administració adopti en cada cas les mesures necessàries per determinar els fets objecte de sanció, especialment en aquells casos en què els ciutadans formulen al·legacions i sol·liciten la pràctica de determinades proves (vegeu queixa núm. 215/98).

També en relació amb els expedients sancionadors, novament el Síndic s'ha adreçat a les administracions pel que fa a la forma d'efectuar les notificacions. El Síndic ha insistit perquè, en la notificació de les sancions imposades a conseqüència d'un expedient sancionador –bàsicament en matèria de trànsit–, quan l'Administració fa ús de la notificació edictal, atesa la impossibilitat de practicar una notificació personal a l'interessat, s'atengui el suggeriment, que ja va formular l'any 1997 (vegeu pàgina 21510 i seg. de l'Informe al Parlament del 1997), i indiqui al ciutadà que la notificació ha estat intentada, ja que així es permet a l'interessat de fer realment efectiu el seu dret de defensa (vegeu el seguiment de la queixa núm. 3124/97).

L'ús per l'Administració de les notificacions edictals, quan s'intenta infructuosament notificar a l'interessat un acte administratiu –especialment a causa de l'absència de l'interessat del seu domicili–, no impedeix que l'Administració deixi constància d'aquest intent de notificació per tal que el ciutadà en tingui coneixement. Tots dos sistemes de notificació són plenament compatibles.

La Llei 4/1999, de modificació de la Llei 30/1992 de 26 de novembre, de Règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, modifica el règim de les notificacions i indica entre altres qüestions que en l'expedient ha de constar que s'ha intentat practicar la notificació sense que hagi estat possible. D'acord amb la nova redacció de l'article 59 de la Llei, aquest intent s'ha de fer dues vegades. Aquesta modificació recull el criteri que sobre els requisits per a la pràctica de les notificacions edictals havia defensat el Síndic.

En relació amb les notificacions, el Síndic ha hagut de recordar a les administracions que només es pot fer ús de la notificació edictal quan efectivament ha estat intentada la notificació personal, i d'aquests intents ha de quedar constància documentada en l'expedient administratiu (vegeu queixa núm. 3510/97).

Finalment, en l'àmbit dels expedients sancionadors en matèria de trànsit, el Síndic vol destacar la seva preocupació per la possible situació d'indefensió que s'origina en el ciutadà a qui s'imputa, per part dels agents de l'autoritat, la presumpta comissió d'infracció i se li dóna l'opció d'efectuar el pagament voluntari de la sanció que consta en el butlletí de denúncia.

Aquest pagament voluntari en quantia reduïda es justifica com un sistema d'incentiu destinat a afavorir el compliment immediat de les denúncies.

El Reial Decret 1398/1993, de 4 d'agost, pel qual s'aprovà el Reglament del Procediment per a l'exercici de la potestat sancionadora, estableix que el pagament voluntari pot implicar la terminació del procediment, sens perjudici d'interposar els recursos pertinents. Tanmateix, en cas de presentar-se al·legacions o recursos, malgrat que s'hagi pagat la multa, l'Administració ha de seguir el procediment administratiu fins a finalitzar-lo, ha de dictar la corresponent resolució i ha de retornar l'import pagat en cas d'estimar-se.

El Síndic considera, en conseqüència, que del pagament no se'n pot derivar directament la finalització del procediment sancionador i que, en tot cas, el pagament voluntari no impedeix exercir el dret de defensa (vegeu queixa núm. 6/98).

Queixa núm. 45/98

Manca de resposta de l'Administració a uns escrits de denúncia

El senyor X. s'adreçà al Síndic de Greuges atesa la manca de resposta a la denúncia que havia presentat davant el Departament de Medi Ambient pel presumpte incompliment de la normativa vigent en matèria de transport d'animals morts.

Aquesta denúncia va ser presentada el 25 d'agost de 1997 a l'Oficina Comarcal del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de Figueres, la qual, l'endemà mateix, en va donar trasllat al Departament de Medi Ambient i posteriorment, el 28 d'octubre de 1997, a la Delegació Territorial a Girona del Departament de Medi Ambient.

La Junta de Residus, a sol·licitud del Síndic, va informar que no havia incoat l'expedient sancionador corresponent a aquesta denúncia fins el 4 de març de 1998.

El Síndic va considerar que aquesta inactivitat contradiu els principis d'eficàcia i diligència que han d'informar l'actuació de l'Administració.

D'altra banda, va estimar que, tot i si s'admet que la condició de denunciant no comporta necessàriament la condició d'interessat dins del procediment sancionador, s'ha de reconèixer al denunciant la possibilitat de restar informat sobre la incoació d'aquest expedient. En aquest sentit cal recordar l'article 45 de la Constitució Espanyola, relatiu al dret de tots de gaudir d'un medi ambient adequat, i la Directiva del Consell de les Comunitats Europees de 7 de juny de 1990 (transposada per Llei 38/1995, de 12 de desembre), sobre llibertat d'accés a la informació en matèria de medi ambient.

El Departament va informar el Síndic que ja s'havia comunicat al denunciant el tràmit donat a la denúncia i que, finalment, el mes d'octubre de 1998, es tenia previst dictar la resolució de l'expedient que s'havia endarrerit per dificultats en els tràmits de notificació.

Queixa núm. 215/98

Expedient sancionador: manca de comissió dels fets objecte de sanció

La senyora X. s'adreça al Síndic per tal d'exposar el seu desacord amb la sanció de què havia estat objecte per part del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, que li atribuïa la comissió d'una presumpta infracció de la normativa d'incendis forestals.

La promotora havia estat denunciada el dia 20 de maig de 1996 per la companyia ENHER, S.A. perquè no havia autoritzat els treballs de neteja de la vegetació de la línia elèctrica en el pas per una parcel·la de la qual és propietària.

En les seves al·legacions, la interessada va comunicar que ja havia procedit a la poda reclamada per la companyia.

Aquesta informació va ser confirmada per la mateixa companyia en l'escrit que adreçà al Departament d'Indústria, Comerç i Turisme i al Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca.

Malgrat les gestions fetes per l'autora de la queixa perquè es revoqués la sanció imposada, el Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca va instar el cobrament de la sanció per via de constrenyiment.

El Síndic va demanar al Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca que l'informés sobre les raons que justificaven la sanció imposada, atès que, com havia quedat prou acreditat, no es va produir la conducta objecte de sanció.

El Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca va comunicar al Síndic la revocació de la sanció.

Seguiment de la queixa núm. 3124/97 (pàgina 21510 i 21511 BOPC núm. 266 de 20 de març de 1998)

Suggeriment a l'Ajuntament de Barcelona perquè una notificació no causi indefensió als interessats

Arran de la tramitació de la queixa de referència, el Síndic suggerí a l'Ajuntament de Barcelona que, amb l'objecte d'aconseguir la màxima garantia dels administrats desconeixedors de les notificacions formulades per via edictal, deixés una comunicació a la bústia dels denunciats per informar-los de l'intent de notificació i també del fet que, no havent-hi trobat ningú, la notificació es faria mitjançant edictes.

L'Ajuntament informà el Síndic del sistema d'avís, que es diposita a la bústia de l'interessat quan, intentada la notificació de constrenyiment, la gestió no es pot practicar.

Tanmateix, el Síndic sol·licità una ampliació d'informació per tal de conèixer si l'esmentat sistema d'avís es fa extensiu en els precedents tràmits de notificació dels actes que conformen el procediment sancionador.

L'Ajuntament informà que a l'anvers de les notificacions de les denúncies i sancions es fa constar la circumstància que si, comparegut el notificador al domicili de l'interessat, la notificació no es pot practicar, es farà la notificació edictal. Així mateix, indicà que aquelles

notificacions es dipositen a la bústia per tal que el destinatari tingui coneixement efectiu dels actes que hom ha intentat notificar-li, la qual cosa li facilita l'exercici dels seus drets en el procediment sancionador instruït.

A la vista de la informació facilitada, el Síndic donà per closa la seva intervenció en aquest assumpte.

Queixa núm. 3510/97

Irregularitats detectades en la utilització de la notificació edictal

El senyor X. s'adreçà al Síndic manifestant la seva disconformitat amb el sistema de notificacions practicat per l'Ajuntament de Barcelona, atès que l'únic coneixement que havia tingut de l'expedient tramitat per la presumpta comissió d'una infracció de trànsit havia estat la provisió de constrenyiment i acumulació, rebuda a casa seva per carta certificada.

Admesa a tràmit la queixa, l'Ajuntament de Barcelona facilità al Síndic una còpia dels justificants de recepció, acreditatius del fet d'haver intentat la notificació personal com a pas previ a la notificació edictal.

El Síndic constatà que a les observacions dels intents de notificació es feia constar que l'interessat havia marxat del seu domicili feia molts anys, la qual cosa semblava contradir-se amb el fet que hagués estat possible practicar, a la mateixa adreça, la notificació de la provisió de constrenyiment. Per aquest motiu, es va posar en contacte amb l'interessat a l'objecte de dilucidar aquesta aparent contradicció i demanar-li que, si calia, facilités la documentació acreditativa del fet que, en les dates en què s'havia intentat practicar les notificacions, aquella adreça seguia essent la de la seva residència.

A la vista de la documentació facilitada per l'interessat, el Síndic s'adreçà a l'Ajuntament de Barcelona exposant les possibles irregularitats detectades en els intents de notificació personal que havien donat lloc a la posterior notificació edictal. Per aquest motiu, el Síndic recomanà que es considerés la possibilitat de revocar la sanció imposada amb la devolució de la quantitat que havia estat ingressada a l'Institut Municipal d'Hisenda.

L'Ajuntament de Barcelona informà el Síndic que, havent revisat els antecedents que constaven a l'expedient, i constatant que no havien quedat prou justificades les notificacions edictals practicades, s'arxivava definitivament la notificació de constrenyiment impugnada i s'incoava d'ofici la devolució d'ingressos indeguts.

Queixa núm. 6/98

El coneixement dels efectes del pagament voluntari de la sanció

El senyor X. s'adreçà al Síndic exposant, entre d'altres qüestions:

– que no considerava justificada una denúncia de què va ser objecte per excés de velocitat formulada per l'Ajuntament de Barcelona, atès que aquest fet no comportava cap situació de risc o perill;

– que se li imputava haver comès una infracció als articles d'una normativa identificada amb la sigla RGC, la qual li resultava desconeguda i de difícil identificació.

Si bé la primera objecció no fou considerada justificada, pel que fa al segon aspecte plantejat el Síndic considerà que podia ser comprensible la queixa manifestada, atès que la referència «RGC» no correspon a cap de les normes enunciades amb lletra petita dins la casella de la denúncia relativa al precepte infringit.

Per aquest motiu, el Síndic sol·licità a l'Ajuntament la possibilitat d'incloure la referència sencera de la norma a la qual pertany el precepte infringit per tal de facilitar-ne la recerca als presumptes infractors.

En aquest sentit, l'Ajuntament de Barcelona ens informà que per evitar qualsevol confusió s'havien donat les instruccions oportunes perquè els articles ressenyats a la denúncia fossin els del Reial Decret legislatiu 339/1990, de 2 de març, desenvolupat pel Reglament general de Circulació, al qual correspon la contracció de la sigla «RGC».

D'altra banda, el Síndic aprofità l'ocasió per consultar a l'Ajuntament si, entenent que el pagament voluntari de la sanció no implica necessàriament el reconeixement de la responsabilitat ni la finalització del procediment iniciat, no seria convenient advertir en el full de la notificació de la denúncia aquesta circumstància. És a dir, que el pagament no ha d'implicar necessàriament la conformitat amb la denúncia, per la qual cosa s'hi poden formular al·legacions dins del termini de 15 dies i la tramitació del procediment prosseguirà fins que es dicti la corresponent resolució.

Pel que fa a aquesta qüestió l'Ajuntament de Barcelona informà que l'article 8.2 del Reial Decret 1398/1993, de 4 d'agost, pel qual s'aprovà el Reglament del Procediment per a l'exercici de la potestat sancionadora, estableix que el pagament voluntari pot implicar la terminació del procediment, sens perjudici d'interposar els recursos pertinents. Tanmateix, en cas de presentar-se al·legacions o recursos, malgrat que s'hagi pagat la multa, l'Ajuntament de Barcelona segueix el procediment administratiu fins a la finalització, dicta la corresponent resolució i retorna l'import pagat en cas d'estimar-se.

Tanmateix, el Síndic s'adreçà novament a l'Ajuntament de Barcelona entenent que, si bé el seu criteri interpretatiu s'ajustava en gran part a les consideracions que havia formulat, seria convenient que en el text del butlletí o a la notificació de la denúncia s'incloguessin els corresponents advertiments relatius al pagament voluntari. D'aquesta manera el Síndic considerà que es preservarien els drets dels presumptes infractors, evitant les possibles confusions a què pot donar lloc l'acte de pagament.

Finalment, l'Ajuntament de Barcelona va fer avinent al Síndic que estudiaria la possibilitat d'introduir els esmentats advertiments en el text del butlletí o notificació de la denúncia, amb la qual cosa el Síndic donà per finalitzades les actuacions efectuades en aquest cas.

2.2. La tramitació d'ajuts

Ja en altres ocasions el Síndic ha tingut ocasió de pronunciar-se sobre qüestions relatives a la tramitació d'ajuts. Si en l'Informe de l'any 1997 (pàgina 21511 *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266, de 20 de març de 1998) el Síndic es referia a retards en el pagament dels ajuts, en aquesta ocasió vol remarcar altres aspectes relacionats amb aquests ajuts.

Des de la incorporació d'Espanya a la Unió Europea, Catalunya rep diferents fons de la Comunitat per poder establir programes d'inversions que, entre d'altres aspectes, afecten la millora de les infraestructures. El repartiment d'aquests fons sovint ha estat objecte de qüestió, especialment per als representants dels ens locals, que consideren que un determinat repartiment afecta negativament els interessos del seu municipi i provoca situacions de discriminació amb altres municipis. És per això que els municipis, per mitjà de les seves associacions, han demanat més presència en els òrgans de determinació dels criteris de concessió d'ajuts, quan aquests són determinats per la comunitat autònoma.

El Síndic va tenir ocasió de pronunciar-se respecte a la interpretació dels criteris de designació de les zones a un objectiu o altre, a l'efecte de distribució i assignació dels fons estructurals de la Unió Europea, arran d'una queixa presentada per un municipi de la província de Barcelona (vegeu queixa núm. 1557/98).

En aquella ocasió, el Síndic va considerar que el marc normatiu comunitari vigent permet interpretar que, pel que fa al requisit de demarcació territorial, una zona inferior a la província, com és el cas d'un municipi, es pot incloure en l'objectiu 5b) –desenvolupament i ajust estructural de les zones rurals–, sens perjudici que altres municipis o comarques de la mateixa província es proposin per a l'objectiu 2 –declivi industrial–, com succeeix respecte a les províncies de Girona, Lleida i Tarragona.

Aquest assumpte posa de manifest la necessitat d'estudiar un canvi de criteris en la determinació dels territoris on es distribueixen els fons europeus.

Una modificació de les zones elegibles per optimitzar els recursos europeus i una presència més activa de les institucions públiques de Catalunya en les institucions comunitàries i davant l'Administració de l'Estat han estat reclamades per aquest Parlament, en la moció 113/V, sobre el futur dels fons estructurals de cohesió de la Unió Europea.

En tot cas, caldrà que, juntament amb aquesta desitjable major participació de les institucions públiques catalanes, s'estableixi un procediment més transparent en la determinació dels criteris, que permeti que aquells que ara se senten discriminats tinguin un millor coneixement de les causes de la decisió.

També en relació amb la tramitació d'ajuts, i en certa manera relacionades amb una possible cerca de transparència en l'actuació de l'Administració pública, s'han rebut queixes de ciutadans que se senten discriminats en l'execució de determinats ajuts que consideren atorgats, sense que l'Administració hagi efectuat cap control de la destinació d'aquests fons públics amb l'objecte de comprovar que hagin estat destinats a l'activitat o finalitat objecte de subvenció.

El Síndic va recordar que és també funció de l'Administració controlar la justificació de l'activitat objecte de subvenció, i que les dificultats que pot tenir el destinatari de la subvenció per dur a terme la justificació no poden comportar que l'Administració eximeixi d'aquesta justificació. (vegeu queixa núm. 3486/97)

La manca d'informació de l'Administració i l'ús encara present del silenci administratiu són una altra qüestió a destacar quan el Síndic es refereix a la tramitació d'ajuts i subvencions de l'Administració, la qual, però, té l'obligació de resoldre de forma expressa les sol·licituds que li adrecen els ciutadans, encara en massa ocasions la resolució administrativa no és expressa, sinó que s'acull al silenci.

Aquest fet és especialment greu quan el termini per entendre resolta per silenci negatiu una sol·licitud de subvenció és breu, i fins i tot, per tal que l'Administració que ha convocat l'ajut pugui analitzar la documentació i les dades contingudes a la sol·licitud. A més, sovint aquesta possibilitat de considerar denegada per silenci negatiu la sol·licitud no és coneguda pel sol·licitant, que espera una resolució expressa i motivada de l'Administració i, sens dubte, és sempre criticable, ja que no permet conèixer els motius que justifiquen la denegació de la mesura de foment prevista per l'Administració (vegeu queixa núm. 1890/97).

Queixa núm. 1557/98

Classificació dels municipis a efectes d'assignació dels fons estructurals de la Unió Europea

L'Alcalde de Talamanca (Bages) es va adreçar al Síndic exposant la seva disconformitat amb la classificació d'aquest municipi a efectes d'assignació dels fons estructurals de la Unió Europea.

El municipi de Talamanca és considerat zona elegible per a l'objectiu 2 (reconversió de regions o part d'aquestes greument afectades pel declivi industrial). Ateses les característiques rurals d'aquesta població, l'Alcalde considerava que Talamanca hauria d'haver estat classificat dins l'objectiu 5b) (desenvolupament i ajust estructural de les zones rurals).

El Síndic de Greuges va sol·licitar al Departament d'Economia i Finances de la Generalitat un informe sobre la possibilitat que, en futures propostes de zones elegibles, es puguin tenir en compte les característiques pròpies del municipi de Talamanca i, en conseqüència, incloure'l en l'objectiu relatiu al desenvolupament de les zones rurals.

El Síndic entenia que el marc normatiu vigent que determina els criteris d'assignació de les zones a un objectiu o altre permet interpretar que, pel que fa al requisit de demarcació territorial, una zona inferior a la província, com és el cas del municipi, es pot incloure en l'objectiu 5b). Tot això sens perjudici que altres municipis o comarques de la mateixa província es proposin

per a l'objectiu 2, com succeeix respecte a les províncies de Girona, Lleida i Tarragona.

La Direcció General de Programació Econòmica comunicà al Síndic que l'actual marc normatiu regulador dels fons estructurals europeus és vigent fins el 31 de desembre de 1999. La Comissió Europea ha donat a conèixer les línies de reforma de la política estructural per a després de 1999, en les quals es posa de manifest la tendència comunitària de concentració i reducció de les zones elegibles.

En aquest sentit, a l'informe de la Direcció General de Programació Econòmica s'afirma que la Generalitat farà totes les actuacions per tal que la proposta de reforma de la normativa reguladora sigui al més beneficiosa possible per al conjunt dels interessos de Catalunya, tenint en compte les característiques pròpies de cada un dels municipis. Tanmateix, es recordà a aquesta Institució que l'objectiu principal de la negociació ha de ser eliminar, al màxim possible, la pèrdua d'elegibilitat del territori de Catalunya.

El Síndic de Greuges respongué a aquest informe en el sentit que caldrà esperar els requisits establerts a la nova normativa per esbrinar si el municipi de Talamanca compleix els requisits per ser considerat zona elegible inclosa en el nou objectiu 2.

En aquesta resposta el Síndic de Greuges també fa esment de la Moció 113/V, de data 18 de juny de 1998, del Ple d'aquest Parlament, en la qual s'insta el Govern a elaborar una proposta de modificació de les zones elegibles per optimitzar els recursos europeus, en el termini més breu possible, i a fomentar una presència més activa de les institucions públiques de Catalunya en les institucions comunitàries i davant l'Administració de l'Estat, pel que fa a l'aplicació dels fons europeus. Aquesta Moció també es va posar en coneixement del promotor de la queixa.

Queixa núm. 3486/97

Incorrecta tramitació d'ajuts

El senyor X. denuncià al Síndic de Greuges les irregularitats que, segons ell, es produeixen en les activitats d'un casal català a l'estranger. Segons el promotor, aquest casal no destina les subvencions rebudes a les activitats que es determinen en les propostes d'ajut.

El Síndic de Greuges sol·licità informació al Departament de Presidència sobre les activitats culturals objecte d'ajut i sobre les mesures adoptades per comprovar l'adequació de l'activitat duta a terme amb l'objecte de l'ajut.

La Direcció General de Relacions Exteriors va qüestionar-se la competència del Síndic de Greuges per analitzar el procés d'atorgament de subvencions per part de la Generalitat, considerant que aquesta anàlisi comporta la fiscalització del beneficiari de la subvenció, que no és Administració pública. Això no obstant comunicà les activitats que han estat objecte d'ajut.

El Síndic de Greuges va recordar que és competent per entendre de la queixa formulada, vist que l'objecte que la justifica s'inclou dins l'activitat de foment que duu a terme l'Administració de la Generalitat, activitat que es tradueix en l'assignació de subvencions destinades a activitats assistencials, socials o culturals d'associacions o entitats catalanes de fora de Catalunya, segons les bases que regeixen la convocatòria de les dites subvencions.

En relació amb la justificació de l'activitat subvencionada per part del Casal beneficiari, s'exposava que, un cop revisada la documentació presentada per aquesta entitat, es confirmava l'adequació de les despeses a l'objecte de subvenció. Les activitats dutes a terme pel Casal s'havien justificat bàsicament en cinc activitats generals (edició del butlletí i dels programes generals d'activitats, organització i realització de les jornades transpirinenques, actuacions musicals i exposicions i edició d'un programa de ràdio).

Atenent a les bases aprovades per Resolució de 28 de juny de 1996 que regien la convocatòria d'aquestes subvencions, el Síndic de Greuges va entendre que la justificació de l'execució de l'activitat subvencionada per part del Casal no s'havia de fer a través de l'acreditació de les cinc activitats esmentades, sinó mitjançant el que preveu la base 10.2, és a dir, lliurant al Comissionat per a Relacions Exteriors, en el termini de dos mesos després de la finalització de l'activitat subvencionada, una memòria justificativa de l'execució de les dites activitats. En aquesta memòria ha de constar un balanç final, una relació de les partides d'ingressos i despeses i un resum explicatiu de l'evolució i incidència del projecte amb la documentació informativa de les despeses efectuades.

En el seu informe, la Direcció General feia referència a un ajut extraordinari. En relació amb aquest, el Síndic de Greuges va recordar que la Llei 14/1996, de 29 de juliol, de Pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 1996, estableix l'obligació dels departaments de publicar trimestralment en el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* les subvencions que, per les característiques específiques del beneficiari, es concedeixen directament per resolució del conseller corresponent.

El Departament de Presidència indicà que les característiques dels casals i centres catalans fan difícil el compliment estricte de la normativa de subvencions en relació amb la necessitat de justificar les despeses de les activitats o inversions objecte de subvenció. Així mateix se'ns informà que es considerava el termini de dos mesos excessivament curt.

El que el Síndic va estimar que no es pot considerar correcte és fixar un termini que, ateses les característiques dels destinataris dels ajuts, no és de possible compliment.

En relació amb la manca de publicació de l'ajut extraordinari s'al·legaven dificultats en el pagament. Si les causes que justifiquen el retard en la publicació de la concessió de l'ajut extraordinari són causes que afecten en principi el pagament i no la concessió de l'ajut, sembla que caldria evitar retards en la publicació de la Resolució de concessió d'aquests ajuts.

El Departament va informar el Síndic que estudiaria la possibilitat d'ampliar el termini de tramitació dels ajuts

i es va comprometre a publicar la concessió d'ajuts extraordinaris.

Queixa núm. 1890/97

Drets dels ciutadans en el procediment d'una subvenció denegada per silenci administratiu negatiu

El senyor X. va sol·licitar el 25 de novembre de 1994 al Servei Territorial a Barcelona del Departament de Comerç, Consum i Turisme, una subvenció per adequar una casa de pagès com a allotjament turístic.

El 4 de setembre de 1995 l'interessat va rebre un escrit demanant-li uns rebuts per tal de seguir els tràmits per al cobrament de la subvenció que li havia estat atorgada. El promotor va aportar la documentació sol·licitada per l'Administració, però no va rebre cap altra notícia sobre el pagament.

L'any 1996, atès el retard en efectuar el pagament, l'afectat es va interessar diverses vegades per la seva subvenció i se li va comunicar que la tramitació seguia el seu curs. Finalment, en l'última visita que havia fet al Servei territorial esmentat, el funcionari que el va atendre va consultar els arxius i li comunicà que la subvenció havia estat denegada per problemes de programació pressupostària i perquè havia transcorregut el termini de tres mesos per resoldre les sol·licituds fixat per l'article 2 del decret 235/1994, de 26 de juliol.

A l'escrit que el promotor va trametre al Conseller d'Indústria, Comerç i Turisme exposant la contradicció entre el contingut de l'ofici del 4 de setembre de 1995 i el que se li havia notificat verbalment, el Subdirector General de Turisme hi va respondre disculpant-se i al·legant que la tramesa de l'escrit esmentat obeïa a un error en el model de carta emprat pel funcionari que el va signar. L'ajut sol·licitat no es podia pagar perquè no havia estat mai atorgat per resolució del Conseller. Per aquest motiu l'interessat es va adreçar al Síndic de Greuges.

El Síndic va demanar informe al Departament d'Indústria, Comerç i Turisme, que va respondre aportant còpia de l'expedient de sol·licitud de subvenció i al·legant que la revisió de l'assumpte era impossible, tant per manca de dotació pressupostària com pel fet que la sol·licitud havia d'entendre's denegada per silenci administratiu.

Arran d'aquest informe, el Síndic de Greuges va suggerir la conveniència d'informar els sol·licitants d'ajuts –per exemple en els mateixos impresos de sol·licitud de l'existència del termini previst per aplicar el silenci administratiu amb caràcter negatiu. En el cas del promotor d'aquesta queixa, el Síndic proposà que se li notifiqués la resolució denegatòria de forma motivada.

Segons va comunicar el Departament esmentat al Síndic de Greuges, en les últimes convocatòries d'ajuts publicades es fixava un termini de sis mesos per resoldre, amb la qual cosa s'aconseguia una major adequació al temps de tramitació d'aquests expedients, atesa la seva complexitat, i així, els sol·licitants n'eren informats amb la lectura de la convocatòria. Altrament, es va notificar a l'interessat la denegació de la subvenció.

2.3. El dret de participació en els afers públics en l'àmbit local

Durant l'any 1998 han estat diverses les queixes que ha rebut el Síndic provinents de regidors i, també, de ciutadans sense mandat de representació política, reclamant el reconeixement d'un dret de participació que en ocasions els és negat pels equips de govern municipal.

En la majoria d'ocasions, el dret de participació és negat obstaculitzant l'accés a informació que el reclamant considera necessària per adoptar un criteri sobre unes matèries que el preocupen, o directament negant la informació sense cap fonament que ho justifiqui.

L'article 23.1 de la Constitució Espanyola reconeix «el dret dels ciutadans a participar en els afers públics, directament o per mitjà de representants lliurement elegits en eleccions periòdiques per sufragi universal.»

D'altra banda, l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, a l'article 8.2, manifesta que «correspon a la Generalitat de Catalunya, com a poder públic i en l'àmbit de la seva competència, [...] facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida política, econòmica, cultural i social.»

El dret a rebre informació sobre els afers públics es considera derivat del de participació, reconegut a les lleis fonamentals citades. S'entén que no es pot concebre un exercici correcte i responsable del dret de participació sense el correlatiu dret i deure de rebre informació suficient i de fer l'esforç d'interpretació i comprensió d'aquesta informació per conformar un criteri fonamentat, sobre les qüestions en què es vol intervenir.

Afirmat el dret de participació en el bloc de constitucionalitat, i per tant el derivat d'informació, el desenvolupament legislatiu per a les condicions que permetin exercir-lo en l'àmbit de l'Administració local, s'ha realitzat per mitjà de les corresponents lleis de règim local, la Llei 30/1992, de Règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (LRJPA) i el Reglament d'organització, funcionament i règim jurídic de les administracions locals, aprovat per Reial Decret 2568/1986, de 28 de novembre (ROF).

De les diferents vessants que té l'exercici de participació en els afers públics, el Síndic vol remarcar les queixes relatives als obstacles a l'exercici del dret d'informació, sense el qual, com ja s'ha dit, no és possible exercir el fonamental de participació.

El dret dels representants legítims i dels ciutadans en general a rebre informació sobre afers públics per part dels responsables del govern municipal tenen diferents règims d'exercici i, en tot cas, no es tracta d'un dret d'exercici general i indiscriminat, exigible davant de qualsevol supòsit i sobre qualsevol matèria.

2.3.1. El dret d'accés a la informació dels representants electes

El règim específic de l'exercici del dret dels electes a rebre informació deriva del seu mandat representatiu.

Els articles 149 de la Llei 8/1987, de 15 d'abril, municipal i de règim local de Catalunya, i 14 i següents del ROF, regulen la forma de l'exercici d'accés al dret a la

informació per part dels membres de les corporacions municipals.

Existeixen dos blocs de documentació a consultar, en funció del règim d'accés:

– informació d'accés directe quan el regidor sol·licitant exerceix funcions delegades i la informació es refereix a assumptes propis de la seva responsabilitat i quan es traca d'assumptes inclosos en l'ordre del dia de les sessions dels òrgans col·legiats dels quals el demandant d'informació és membre, a més a més de tota aquella que també sigui d'accés directe per a la resta de ciutadans (article 149.2 de la Llei 8/1987 i article 15 del ROF); i

– informació per accedir a la qual cal l'autorització prèvia del president de la corporació; en aquest cas es considera concedida la petició d'accés, si en el termini de cinc dies no hi ha resposta a la demanda d'informació; la denegació d'accés ha de ser comunicada amb resolució motivada (vegeu queixa núm. 884/98); en aquest sentit, el Síndic ha de manifestar que en cap de les queixes rebudes per denegació d'accés a la informació no consta que els reclamants hagin exercit el seu dret sobre la base de la concessió per silenci administratiu: pel Síndic, la dificultat tècnica per exercir aquest dret, mantinguda la negativa real d'accés malgrat el silenci positiu, dissuadeix els demandats d'utilitzar aquesta tècnica que, per tant, resulta buida de contingut.

El lliurament de còpies resta restringit a la informació que és objecte d'accés directe, ja descrita, i als casos en què ho autoritzi el president de la corporació.

Aquest darrer supòsit, el del dret de lliurament de còpies, ha estat objecte de dues sentències recents de la Secció Setena de la Sala Contenciosa Administrativa del Tribunal Suprem, dictades el 13 de febrer i de 29 d'abril de 1998.

Ambdues sentències, amb identitat de qüestions plantejades, actors i resolució final, no reconeixen com a contingut propi del dret a la informació l'obtenció genèrica i indiscriminada de fotocòpies de la documentació existent a les oficines municipals. Però és clar que el dret a la informació no s'exerceix només amb l'obtenció de còpies, sinó facilitant als regidors sol·licitants aquella documentació que els cal per portar a terme la seva funció i poder exercir, amb criteri, el dret de vot en els òrgans de govern de què formen part.

Concretament la sentència del Tribunal Suprem de 19 de juliol de 1989, invocada per l'esmentada del 13 de febrer passat, estableix que el dret reconegut a l'article 23.1 de la Constitució Espanyola «implica con relación a los asuntos públicos municipales que los concejales tengan acceso a la documentación y datos de que disponga la Corporación a la que pertenecen» i afegeix «Indicado el núcleo substancial del derecho que corresponde a los concejales en relación con el tema que nos ocupa, observamos que el mismo supone una facultad de acceder a la documentación e información existente, de forma que su actividad en el Ayuntamiento pueda desarrollarse con el debido conocimiento de causa, pero sin añadir ningún otro elemento que exceda del fin de estar plenamente informado de todo lo que conste en los diversos servicios municipales».

Sembla clar, doncs, que el dret d'informació derivat del de participació, reconegut a l'article 23 de la Constitució Espanyola, implica el deure de facilitar l'accés dels regidors a la documentació necessària. En alguns casos es podrà exercir aquest dret amb el simple fet de facilitar als regidors la consulta de la documentació requerida, però en cap cas no es pot arribar a la conclusió que, segons aquestes sentències, es pugui negar el dret genèric d'accés a la documentació (vegeu queixa núm. 2244/98).

Queixa núm. 884/98

Denegació d'accés a la informació, sense motivació aparent

El mes de març de 1998, el portaveu d'un Grup Municipal a l'oposició a l'Ajuntament d'Ulldecona es dirigí al Síndic demanant la seva intervenció davant la negativa de l'Alcalde d'aquesta població a facilitar-li determinada documentació que havia sol·licitat.

L'Alcalde d'Ulldecona, mitjançant decret, denegava l'accés als documents identificats pel promotor de la queixa amb els corresponents números de registre d'entrada a les oficines municipals. La part expositiva de l'esmentat decret d'Alcaldia no contenia cap mena de justificació argumentada del fonament de la resolució.

Admesa la queixa a tràmit, el Síndic sol·licità a l'Alcalde d'Ulldecona un informe escrit sobre les causes de la seva resolució.

El dia 3 d'agost del mateix any, el Síndic rebé còpia del decret de l'Alcaldia datat el 20 de juliol, pel qual s'acordava «Lliurar al sol·licitant la informació que consta als registres d'entrada dalt referenciats».

Cal fer especial menció que, en el cas d'aquest darrer decret d'acceptació de la demanda del promotor de la queixa, els fonaments jurídics de la resolució final estaven tractats de forma especialment acurada, apreciació que el Síndic va traslladar a l'Alcalde d'Ulldecona en el justificant de recepció de la còpia del decret i notificació d'arxiu definitiu de la queixa.

Queixa núm. 2244/98

Dilació d'una alcaldia a subministrar als regidors de l'oposició la informació demanada

Els regidors d'un grup municipal a l'Ajuntament de Collbató, situats a l'oposició, presentaren queixa contra l'Alcalde d'aquesta població per manca de col·laboració a facilitar-los determinada informació municipal que reclamaven.

Els promotors manifestaven la seva disconformitat amb l'actitud de l'Alcalde, que els negava l'accés a la consulta de determinades factures de serveis contractats. Els interessats consideraven essencial poder accedir a la documentació sol·licitada per tal de conformar el seu criteri davant del tràmit d'aprovació de la liquidació del pressupost municipal de l'any 1996 i del seu compte general.

De la documentació aportada, no es deduïa una negativa taxativa per part de l'Alcalde a subministrar la informació que li era requerida. Però el cert és que la primera demanda d'informació es va produir el 30 d'octubre de 1997 i fins el 10 de juliol de 1998, quan es presentà la queixa al Síndic, les reiterades reclamacions dels promotors no havien rebut de l'Alcaldia sinó excuses basades en l'acumulació del treball administratiu i l'atenció a altres assumptes urgents.

Demanat informe a l'Ajuntament de Collbató, en resultà que l'Alcalde va admetre la seva negativa a subministrar les fotocòpies sol·licitades, decisió que considerava fonamentada fent referència a la sentència del Tribunal Suprem de data 29 d'abril de 1998 sobre un cas similar. Igualment manifestà els seus temors per l'ús partidista que els regidors podien fer de la informació que se'ls facilités.

Un cop estudiada la documentació aportada pels promotors de la queixa i l'enviada per l'Ajuntament, el Síndic recordà a l'Alcalde el seu deure de facilitar la informació demanada i que la sentència invocada en l'escrit de resposta, no es corresponia amb un supòsit similar.

Els regidors promotors de la queixa necessitaven la informació reclamada per poder participar amb un criteri fonamentat i emetre el vot sobre l'aprovació o rebuig de la liquidació del pressupost municipal de l'any 1996 i del seu compte general. El Síndic manifestà que, com a mínim, aquest accés a la informació hauria de consistir en l'exhibició, a les dependències municipals, de les factures que els promotors de la queixa reclamen poder consultar.

En el moment de redactar el present informe no es té constància del determini que l'Alcalde hagi pogut prendre sobre el problema plantejat.

2.3.2. El dret d'accés a la informació dels ciutadans en general

La normativa bàsica que regula l'accés a la informació municipal per part dels ciutadans és continguda a l'article 140 de la Llei 8/1987, de 15 d'abril, Municipal i de règim local de Catalunya, l'article 37 de la LRJPA i l'article 230 del ROF.

De la lectura d'aquests textos legals resulta el reconeixement del dret del ciutadà a dirigir-se a l'Administració local sol·licitant informació, còpies i certificacions sobre actuacions concretes i documents conservats a les oficines públiques.

Els requisits demanats al ciutadà són que tingui un interès en la matèria objecte de consulta i que raoni el motiu de la demanda. En general, per consultar documentació corresponent a procediments ja finalitzats i que no inclogui informació de caràcter nominatiu i també en el cas d'altra documentació que sigui ja considerada històrica, segons la legislació específica en aquesta matèria, no cal acreditar la condició d'interessat.

La possible resolució denegatòria de l'Administració també ha de ser motivada; es consideren matèries d'accés reservat les que poden afectar la intimitat de les persones i les referents a la comissió de delictes i a la seguretat i defensa de l'Estat.

El dret d'accés a la informació incorpora el d'obtenció de còpies o certificats i s'ha d'exercir sense afectar l'eficàcia i el funcionament dels serveis públics (vegeu queixa núm. 1137/98).

L'eficàcia en el funcionament de l'Administració ha estat en diverses ocasions el motiu en què s'ha basat l'Administració per negar l'accés del ciutadà a determinada informació. En aquests casos el Síndic ha intentat trobar un equilibri entre el dret del ciutadà a rebre informació i el principi d'eficàcia en el funcionament de les administracions públiques, de forma que, quan el ciutadà acoti l'objecte de la seva sol·licitud d'informació i aquesta no sigui en excés genèrica i indiscriminada, l'Administració no es pot negar a atendre la sol·licitud basant-se en l'afectació del servei públic (vegeu queixa núm. 1231/98).

Queixa núm. 1137/98

Grup ecologista inicialment desatès per un ajuntament en una petició d'informació

Un grup ecologista tingué coneixement de la possible existència d'un conveni urbanístic entre l'Ajuntament del Vendrell i una empresa promotora d'habitatges, el qual conveni podria afectar la zona coneguda per les Madrigueres, considerada espai natural.

En tant que organització interessada i dedicada a la defensa i preservació del medi natural, en data 4 d'agost de 1997, l'entitat s'adreçà a l'Alcalde del Vendrell i li demanà una còpia de l'acta del Ple Municipal en què s'acordà la ratificació de l'esmentat conveni urbanístic.

Sense resposta de l'Ajuntament, el dia 2 de gener de 1998 es dirigiren de nou a l'Ajuntament reclamant certificació d'acte presumpte i anunciant la presentació de queixa davant del Síndic, per la manca de resposta a la petició.

El dia 9 de d'abril entrà la queixa corresponent a les oficines del Síndic. Acceptada a tràmit, es demanà informe escrit a l'Ajuntament, que el 3 d'agost contestà, acompanyant còpia de la comunicació que havia estat enviada pel secretari general de la corporació, el 13 de juliol, als promotors de la queixa. L'Ajuntament posava a la seva disposició tant el certificat de l'acord adoptat pel Ple Municipal referent al conveni subscrit amb l'empresa propietària dels terrenys de les Madrigueres com una còpia del mateix conveni urbanístic.

Amb el justificant de recepció d'aquesta informació i el trasllat del seu contingut als promotors de la queixa, el Síndic donà per finalitzades les seves actuacions i les arxivà.

Queixa núm. 1231/98

Denegació d'accés als arxius municipals a un exalcalde

El senyor X., que havia estat alcalde de Cabrils, es dirigí al Síndic reclamant la seva intervenció per tal

d'aconseguir que l'alcalde actual reconegués el seu dret a consultar els arxius municipals.

L'interessat, d'avançada edat, havia estat Alcalde de Cabrils durant catorze anys després del restabliment de la democràcia i demanava, a qui ara ocupa aquest càrrec, poder consultar les fotocòpies de les actes de les sessions dels plens municipals que se celebraren durant el seu mandat, per tal d'escriure les memòries d'aquest període de la seva vida.

El promotor de la queixa sol·licitava la consulta d'una documentació que ell considerava que figurava fotocopiada als –arxius municipals– i que correspondria a les actes que havien estat exposades al públic al tauler de les oficines municipals. Cal tenir en compte, doncs, que es reclamava la consulta de fotocòpies, no pas l'obtenció «*ex novo*» de còpies.

La negativa de l'Alcalde a facilitar-li l'accés a la documentació demanada es fonamentava en el greu trastorn que significaria per al funcionament dels serveis municipals donar lloc a la demanda de l'interessat.

Admesa la queixa a tràmit, el Síndic demanà informació a l'Alcalde de Cabrils sobre aquest afer. Aquest, en la seva contestació, acompanyà còpia de la resolució ja notificada al promotor de la queixa en resposta a la primera petició. L'alcalde considerava que «el lliurament de fotocòpies dels plens comporta una labor que afecta l'eficàcia del funcionament del servei, en tant que s'ha d'accedir a l'arxiu i no pas a un lloc concret, sinó al llarg dels anys.

Estudiada la documentació aportada per totes dues parts, el Síndic incorporà en la seva resposta a l'Alcalde diverses consideracions de caire legal i jurisprudencial, a més a més d'altres que feien referència a les circumstàncies específiques del cas plantejat.

El Síndic entenia que correspon a l'Ajuntament arbitrar els mitjans raonables i proporcionats a la demanda, que facin possible l'exercici del dret sense afectar la marxa ordinària dels serveis públics: accés a la informació de forma dosificada, en horaris concrets, amb una determinada periodicitat, amb un volum màxim determinat...

Igualment manifestava el Síndic que calia tenir en compte la condició del promotor de la queixa, exalcalde de Cabrils, fet que fins i tot podria justificar l'accés directe a la documentació en els termes fixats per la legislació que resulta d'aplicació, i si més no, en raó de la cortesia i deferència que pot merèixer.

El Síndic finalitzava declarant el seu convenciment que amb bona voluntat per una part i l'altra es podria satisfer la sol·licitud del promotor de la queixa i, d'acord amb les raons aportades –tant de caire jurídic com d'equitat– recomanava a l'Alcalde que facilités a l'interessat l'accés a la documentació sol·licitada.

El 21 de desembre el Síndic rebé resposta de l'Alcalde de Cabrils a la seva recomanació. L'Alcalde es reafirmava en la seva posició centrant la base del seu determini en el fet que realment les esmentades fotocòpies no existeixen i que caldria fer-les de nou, a més d'al·ludir a una recent sentència del Tribunal Suprem respecte a un cas similar. Cal dir, per finalitzar, que ni el promotor de la queixa ni el Síndic demanaven de fer fotocòpies, sinó poder consultar una documentació dipositada als arxius municipals, i que la sentència al·ludida no és d'aplicació mimètica al cas plantejat en la present queixa.

3. Contractació administrativa. Expropiació i responsabilitat patrimonial.

3.1. Expropiació i contractació

En les queixes referides a expedients d'expropiació el que es qüestiona normalment és el retard en el pagament de l'apreuament ja fixat. Són moltes les ocasions en què des del moment de l'ocupació efectiva de la finca per part de l'organisme expropiador fins al moment en què es produeix el pagament passen anys sense que aquest retard tingui cap justificació (vegeu queixa núm. 1849/98).

Majors han estat les dificultats per al cobrament quan l'expropiació havia estat promoguda per la Corporació Metropolitana de Barcelona. En aquests casos és, en principi, l'Entitat Metropolitana de Serveis Hidràulics i del Tractament de Residus l'ens al qual es transfereix la propietat de la finca expropiada, i és també aquest ens el que s'ha de fer càrrec de les obligacions pendents de pagament.

Malgrat aquestes previsions de la normativa vigent, l'Entitat Metropolitana ha qüestionat sovint d'haver d'assumir el pagament d'aquests deutes, atesa la seva manca de potestat expropiatòria.

El Síndic qüestionà que la manca de capacitat per efectuar l'expropiació justifiqués que l'entitat no liquidés la quantitat reconeguda com a just preu pel Jurat Provincial d'Expropiació, atès que se li havia transferit la titularitat de la finca expropiada (vegeu queixa núm. 537/96).

Així mateix, en relació amb el pagament en els procediments d'expropiació, han estat diverses les queixes relatives a la manca de pagament d'interessos. Sovint les administracions, quan en l'acta d'ocupació de la finca indiquen quin és el preu just que ha estat fixat, no inclouen els interessos legals que corresponen a la persona expropiada. En moltes ocasions les administracions expropiadores qüestionen que s'hagin de pagar interessos, perquè consideren que si en el moment de rebre el preu els expropiats no el reclamaven, era perquè havien renunciat a cobrar-lo.

El Síndic ha hagut de recordar a les administracions que la jurisprudència és reiterada a considerar que, perquè pugui estimar-se vàlida, la renúncia al pagament d'interessos ha de ser expressa i concreta. Així la sentència del Tribunal Suprem (TS) de 8 de novembre de 1995 assenyala que:

«...Haber percibido íntegramente el justiprecio no puede interpretarse como una renuncia a los intereses establecidos por el artículo 57 de la Ley de Expropiación Forzosa (LEF), cuya obligación legal nace con independencia de que así se hubiese o no declarado por los acuerdos del Jurado Provincial de Expropiación Forzosa y por la sentencia que los consideró ajustados

a derecho, según doctrina de esta Sala .... de la que se deduce que, aun sin pronunciamiento administrativo ni jurisdiccional expreso que imponga su pago, dicha obligación legal es exigible al igual que el pago del justiprecio, en ejecución de sentencia...»

En conseqüència, el Síndic ha suggerit que les administracions que expropien adoptin les mesures i els acords que permetin practicar la liquidació i el pagament dels interessos pendents que corresponguin, per demora en la determinació del preu just i el seu pagament. Això de conformitat amb el que estableixen els articles 56 i 57 de la LEF, quan ni en el moment d'abonar la indemnització a l'interessat, en l'acte d'ocupació de la finca objecte d'expropiació, ni amb posterioritat, no s'ha efectuat el pagament dels interessos esmentats (vegeu queixa núm. 2261/98).

Finalment, en matèria d'expropiació s'han plantejat queixes relatives al dret de reversió, quan l'Administració ha qüestionat que aquest dret fos exercit per titulars que havien estat expropiats basant-se en el fet que la determinació del preu just de l'expropiació de la finca s'havia fet en tràmit d'avinença.

El Síndic va haver de recordar que aquesta circumstància no desvirtua en cap cas el caràcter coactiu de l'expropiació, de conformitat amb la jurisprudència del Tribunal Suprem. L'adquisició mitjançant la fixació de preu per tràmit d'avinença s'emmarca en la institució expropiatòria i, per tant resta salvat el possible exercici del dret de reversió, si s'escau, per part de l'expropiat.

En altres ocasions les administracions han questionat l'exercici del dret de reversió quan era reclamat a causa d'una modificació del règim d'afectació urbanístic d'una finca. El Síndic considerà que, contràriament al que opinava l'Administració expropiadora, la modificació del sistema d'actuació d'expropiació a compensació significa una renúncia de l'Administració gestora del planejament a exercir-lo en la forma i condicions que oportunament havien legitimat l'acció expropiatòria. Al mateix temps, no representa només una important variació de la tècnica d'execució urbanística, sinó en les expectatives patrimonials que s'obren als diferents propietaris que formaran part de la Junta de Compensació. La jurisprudència inclou la modificació del sistema d'actuació en els supòsits de l'article 54 de la LEF, que faculta els expropiats a exercir el dret de reversió i obliga l'Administració a notificar personalment el canvi als afectats per tal que puguin exercir la facultat de recuperar el patrimoni expropiat i demanar de ser inclosos en la Junta de Compensació (vegeu queixa núm. 632/98).

En matèria de contractació administrativa, el Síndic ha volgut destacar, en relació amb les queixes presentades durant l'any 1998, la relativa a la contractació de la gestió dels fitxers automatitzats de dades personals de la Generalitat de Catalunya, que ha comportat la privatització de CIGESA. Aquesta qüestió ha estat tractada de forma independent en aquest mateix apartat.

El Síndic vol destacar novament en aquest àmbit de la contractació pública una qüestió a la qual va fer referència en l'Informe corresponent a l'any 1997 (pàgina 21512 *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, núm. 266, de 20 de març de 1998) relativa a les concessions de nínxols. No és el primer cop que els ciutadans que consideren que tenen atribuïda la concessió d'un nínxol a perpetuïtat s'adrecen al Síndic quan l'Administració concedent els informa que aquesta concessió és només per un període de 50 anys.

El Síndic va haver de recordar als ajuntaments concedents que aquestes concessions a perpetuïtat no estan sotmeses al límit de 50 anys, i que el caràcter perpetu és reconegut per les sentències del Tribunal Suprem, si bé en una última sentència, que encara no podia ser considerada com un canvi en la doctrina jurisprudencial, el Suprem havia limitat el període màxim de durada de la concessió a 99 anys (vegeu queixa núm. 3229/97).

En relació amb la contractació, el Síndic vol destacar la seva preocupació per la manca de concreció de les mesures de protecció que han de reunir les piscines d'ús col·lectiu que durant la temporada d'estiu s'obren al públic. La qüestió es va plantejar a partir de la queixa presentada per una persona que aspirava a obtenir una plaça de socorrista en una piscina municipal.

El Síndic, a l'analitzar la queixa rebuda, va observar que les bases de la convocatòria no definien, suficientment, els mèrits que calia valorar per seleccionar les persones idònies per desenvolupar les tasques de socorrista. Aquesta indefinició era motivada perquè el Decret que regula les condicions que han de reunir les piscines d'ús col·lectiu, no establia quins requisits ha de complir un socorrista.

En conseqüència, el Síndic va instar el Departament de Sanitat i de Seguretat Social per tal que modifiqués la normativa amb l'objecte d'aprofundir en les mesures de protecció dels usuaris d'aquestes instal·lacions (vegeu l'Actuació d'Ofici núm. 3243/98).

Finalment, s'inclou en aquest apartat una qüestió que, no essent de contractació ni expropiació, implica també una afectació per part de l'Administració dels drets dels ciutadans: es tracta de les reticències de les administracions a retornar als seus legítims titulars els béns que, per diferents motius –entre altres l'organització per part de l'Administració d'exposicions commemoratives– han facilitat a l'Administració sense que aquest préstec impliqués una transmissió del domini dels objectes facilitats.

En alguns casos el Síndic ha hagut d'instar les administracions a analitzar i confrontar la documentació referent a l'expedient que justifica la possessió de la cosa per part de l'Administració i, d'altra banda, l'aportada pel reclamant en l'escrit de queixa, i si del conjunt de la documentació se'n seguia que no s'havia produït la transmissió del bé, ha instat l'Administració a tornar els béns que li havien estat confiats (vegeu queixa núm. 3812/97).

Queixa núm. 1849/98

Retard en el pagament d'una expropiació

El propietari d'una finca del municipi de Castellet i la Gornal va acudir al Síndic de Greuges per exposar-li

que l'Ajuntament li havia expropiat part d'una seva finca, afectada per l'execució de les obres del projecte per a la canalització de les aigües pluvials d'un barri d'aquesta població. L'acte previ d'ocupació s'efectuà el dia 4 de març de 1994, sense que fins al moment d'adreçar-se al Síndic –5 de juny de 1998– hagués rebut notificació del preu fixat dos anys abans, el dia 1 de juliol de 1996, pel Jurat Provincial d'Expropiació.

Demanada pel Síndic de Greuges la corresponent informació a l'Ajuntament de Castellet i la Gornal, el 13 d'agost següent l'Alcalde informà que el 3 d'agost s'havia lliurat al promotor de la queixa l'apreuament fixat pel Jurat Provincial d'Expropiació, com també els interessos legals meritats a favor seu.

Resolt l'objecte de la queixa, el Síndic va donar per closa la intervenció.

Queixa núm.537/96

Manca parcial de pagament d'una expropiació de la Corporació Metropolitana de Barcelona

El Consell Metropolità de la Corporació Metropolitana de Barcelona, en sessió del dia 18 d'abril de 1985, va aprovar definitivament el projecte d'expropiació d'una determinada finca del terme municipal de Sant Boi de Llobregat, afectada pel Pla Especial d'Equipaments del Sector de la Muntanyeta, i hi fixà una valoració de 5.317.675 pessetes. Aquesta valoració no va ser acceptada per la propietat i, traslladat l'expedient al Jurat Provincial d'Expropiació de Barcelona, es va fixar el valor de la finca en 10.511.057 pessetes. Aquest acord va ser acceptat pels propietaris i impugnat per la Corporació Metropolitana.

El dia 8 de setembre de 1988 es va atorgar la corresponent acta de pagament i ocupació, i la Corporació va lliurar als expropiats l'esmentada quantitat de 5.317.675 pessetes, límit de conformitat entre la Corporació i els titulars. La finca va quedar definitivament inscrita a nom de la Corporació, en el Registre de la Propietat de Sant Boi de Llobregat, el dia 22 de novembre de 1988.

Esdevingut ferm l'acord del Jurat Provincial d'Expropiació i definitivament extingida la Corporació Metropolitana, els interessats van deixar de percebre la resta –5.193.382 pessetes– del preu fixat pel Jurat i, per tal d'aconseguir el cobrament d'aquesta quantitat, amb els interessos corresponents, van presentar les oportunes sol·licituds i feren nombroses gestions prop de l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat, del Consell Comarcal del Baix Llobregat, de l'Entitat Metropolitana dels Serveis Hidràulics i del Tractament de Residus i de la Generalitat de Catalunya, sense obtenir-ne, però, cap resultat positiu. Atesa aquesta situació, van plantejar aquest problema al Síndic de Greuges.

El Síndic, després d'estudiar amb deteniment la qüestió plantejada, va sol·licitar informació a l'Entitat Metropolitana dels Serveis Hidràulics i del Tractament de Residus, ja que considerà que es tractava de l'entitat que, d'acord amb les disposicions legals aplicables, es podia considerar successora, en aquesta qüestió, de la Corporació Metropolitana de Barcelona.

La contesta, però, de l'esmentada entitat –escrit del seu gerent i informe emès pel seu secretari general– exposava, amb caràcter previ i condicionat a l'obtenció de més dades, que no era fàcil decidir quina era, en aquest cas, l'Administració actualment responsable, tot defugint en principi tota possible responsabilitat per manca de competències urbanístiques. S'indicava, també, que la Generalitat de Catalunya semblava l'Administració amb més possibilitat de competències en aquest cas.

El Síndic de Greuges va tornar a escriure a l'Entitat Metropolitana amb les consideracions següents:

1. El Decret 5/1988, de 13 de gener, de transferències de serveis de l'Entitat Municipal Metropolitana de Barcelona, disposava que es transferirien a l'Entitat Metropolitana dels Serveis Hidràulics i del Tractament de Residus tots els béns que no constessin en l'inventari de la Corporació Metropolitana tancat el 15 d'octubre de 1987, per haver estat adquirits amb posterioritat –com és el cas de la finca expropiada– com també tots els drets i les obligacions pendents de cobrament i pagament.

2. Aquestes atribucions es decidien amb total independència de les competències pròpies de l'Entitat Metropolitana dels Serveis Hidràulics i del Tractament de Residus, ja que es basaven únicament en la circumstància que tots els municipis de l'extingida corporació formaven part d'aquesta Entitat Metropolitana, tal com constava expressament en la «Proposta de Transferències» presentada pel Govern de la Generalitat al Parlament de Catalunya, origen de l'esmentat Decret de 13 de gener de 1988.

3. D'acord amb aquests antecedents legals, s'arribava a la conclusió que la finca expropiada s'hauria d'integrar al patrimoni de l'Entitat Metropolitana, la qual s'hauria de fer càrrec del pagament pendent.

El Síndic de Greuges va exposar aquestes consideracions al president de l'entitat abans d'adoptar una resolució definitiva en aquest assumpte, amb el prec que li exposés els oportuns comentaris jurídics, que, tanmateix, el Síndic encara no ha rebut, malgrat diverses reiteracions.

Queixa núm. 2261/98

Manca de pagament dels interessos legals d'un apreuament

L'Ajuntament de Balsareny, en un expedient d'expropiació relatiu a la urbanització d'una zona verda prevista al Pla General, va ocupar, el dia 18 de maig de 1993, part d'una finca. En el mateix acte de presa de possessió, l'Ajuntament va abonar a la propietària d'aquesta finca l'apreuament fixat per resolució del Jurat Provincial d'Expropiació, de data 24 d'abril de 1990. L'acta d'ocupació signada per ambdues parts manifesta, de forma expressa, que l'import fixat com a indemnització no inclou els interessos legals pendents que corresponguin.

Un mandatari de la propietària es va adreçar al Síndic manifestant que, tot i que en diverses ocasions havien

sol·licitat a l'Ajuntament el pagament dels esmentats interessos, aquella Administració no havia abonat la quantitat corresponent.

Demanada pel Síndic de Greuges la corresponent informació, l'Ajuntament de Balsareny li comunicà que, en l'acte d'ocupació de la finca, la seva propietària va acceptar el pagament de l'apreuament sense reserves. D'altra banda, l'Ajuntament afirma que les sol·licituds d'abonament d'interessos efectuades per advocats en representació de la promotora de la queixa no havien prosperat, atesos els problemes de representació o revocació de poders que havien acompanyat les seves actuacions. L'Alcalde finalitzà el seu informe tot manifestant que calia que la propietària de la finca es posés en contacte amb l'Ajuntament o efectués la reclamació que estimés pertinent.

El Síndic, per escrit de data 30 d'octubre d'enguany, va suggerir a l'Ajuntament de Balsareny que s'adoptessin les mesures i acords procedents per practicar la liquidació i pagament d'interessos pendents a la promotora de la queixa, la qual en va reiterar la sol·licitud a aquella Corporació.

El Síndic entenia que la circumstància d'acceptació del pagament de l'apreuament sense reserves, per part de la propietària de la finca expropiada, no es pot interpretar com una renúncia expressa dels interessos, més tenint en compte que a l'acta d'ocupació s'especifica que l'apreuament no inclou els interessos legals pendents. D'altra banda, aquesta Institució interpreta que el meritament dels interessos és automàtic i, per tant, no és necessària la formulació explícita i la seva sol·licitud per la part afectada, atès que el pagament és per imperatiu legal.

La interessada ha comunicat al Síndic que, en data 12 de novembre següent va rebre resposta de l'Alcalde de Balsareny en el sentit d'iniciar converses i de tenir en compte la corresponent consignació en el pressupost per a l'any 1999 per atendre el pagament dels interessos.

En data 11 de febrer de 1999, el Síndic va rebre la resposta de l'Ajuntament de Balsareny al suggeriment formulat, comunicant-li les gestions iniciades amb la interessada i confirmant la corresponent consignació en el pressupost per atendre el pagament d'interessos.

Atesa aquesta actitud municipal, el Síndic de Greuges va donar per finalitzada la seva intervenció en aquesta qüestió, tot demanant a l'Alcalde de Balsareny que el tingués informat de les successives actuacions, fins a la definitiva solució de l'assumpte.

Queixa núm. 632/98

Variació de la destinació i l'ús urbanístic d'una finca expropiada

El març de 1998 la senyora X. presentà, en nom propi i dels seus germans, un escrit de queixa al Síndic contra l'Ajuntament de Barcelona, considerant que havia modificat la destinació que segons el planejament urbanístic es donaria a la finca que els havia estat expropiada.

Admesa la queixa a tràmit, rebut l'informe sol·licitat a l'Ajuntament de Barcelona i un cop estudiat aquest junt amb la documentació aportada per la promotora de la queixa, en resultaren els següents fets:

– La finca que havia estat objecte d'expropiació era qualificada pel Pla General Metropolità (PGM) aprovat el 14 de juliol de 1976, de sistema viari bàsic, sistema viari cívic i sistema de parcs i jardins actuals i de nova creació.

– El sistema d'actuació fixat pel PGM, per desenvolupar la previsió urbanística, era el d'expropiació.

– El desembre de 1985, se signà el document pel qual els propietaris de la finca en transmetien la titularitat a l'Ajuntament de Barcelona, com a resultat de l'expedient municipal d'expropiació forçosa, un cop se n'hagué acordat el preu just per avinença.

– El 28 d'abril de 1993, s'aprovà el Text refós del corresponent Pla Especial de Reforma Interior (PERI), que incloïa en la denominada Unitat d'Actuació núm. 2 del PERI una part de la finca expropiada. El sistema d'actuació es modificà i va passar d'expropiació a compensació.

– Segons el mateix Ajuntament en la resposta al Síndic, al trobar-se –els terrenys provinents de l'esmentada finca– dintre de l'àmbit de la Unitat d'Actuació, aquests generaven uns drets sobre els aprofitaments de la mateixa. Cal entendre drets a favor de l'Ajuntament, titular de la finca des de l'any 1985.

– El 16 d'abril de 1996, s'aprovà definitivament el projecte de compensació i s'adjudicaren a cadascun dels membres de la Junta les noves parcel·les tot mantenint l'equilibri entre beneficis i càrregues. L'Ajuntament en va fer la inscripció registral durant el mes de juny de 1997. Aquestes parcel·les van ser adjudicades a l'Ajuntament per raó de la seva aportació de tres finques, entre les quals la que havia estat expropiada als promotors de la present queixa.

En definitiva, es constatava que s'havia produït una modificació del planejament, que comportava l'alteració del sistema d'execució, fet que hauria que haver-se notificat personalment als antics propietaris expropiats, tal com determina la legislació urbanística aplicable i diferent jurisprudència que s'incorporà en la recomanació que el Síndic envià a l'Alcalde de Barcelona.

El Síndic entengué que el fet de no haver complert aquest requisit de notificació l'Ajuntament de Barcelona havia impedit als antics propietaris plantejar-se la possibilitat de participar en els beneficis dels aprofitaments urbanístics del PERI en tant que potencials exercents del dret de reversió.

Atesa la impossibilitat present d'exercir d'aquest dret, el Síndic recomanà a l'Ajuntament de Barcelona que iniciés, d'ofici, l'acció indemnitzatòria en benefici dels expropiats, en els termes que preveu la normativa en vigor sobre responsabilitat patrimonial de l'Administració, ja que hi concorrien circumstàncies causants d'un perjudici als expropiats, avaluable econòmicament.

En el moment de la redacció del present informe, la recomanació està pendent de resposta per part de l'Ajuntament de Barcelona.

Queixa núm. 3229/97

Un ajuntament limita a cinquanta anys la concessió d'un nínxol que havia estat atorgada com a definitiva

L'any 1981, l'Ajuntament de Terrassa va concedir a un ciutadà el dret funerari respecte a un nínxol del cementiri municipal. Segons el títol corresponent, es tractava d'una concessió definitiva.

En el transcurs de l'any 1997, el titular del dret va tenir coneixement que l'Ajuntament de Terrassa considerava subjectes a termini aquestes concessions definitives. L'afectat va sol·licitar per escrit la confirmació d'aquesta circumstància. L'Ajuntament de Terrassa li va comunicar que, a conseqüència de l'aprovació dels reglaments del cementiri municipal de 1986 i de 1990, en els títols concedits com a definitius entre l'inici de vigència de la Llei de Règim local de 24 de juny de 1995 i l'aprovació del Reglament municipal d'1 d'octubre de 1986, les concessions s'havien d'entendre atorgades per un període de cinquanta anys a partir del moment de l'atorgament.

L'interessat, atesa aquesta informació, va presentar queixa davant el Síndic de Greuges.

Demanada la corresponent informació, l'Ajuntament de Terrassa va trametre al Síndic un informe dels serveis jurídics municipals sobre aquesta qüestió, en què s'exposaven els conceptes següents:

a) Fins a l'aprovació del Reglament de Cementiris de l'any 1986, en els títols s'indicava que les concessions eren atorgades per una durada definitiva i que el terme «indefinit» o «definitiu», segons diverses sentències del Tribunal Suprem, ha de ser interpretat en el sentit de «indeterminat».

b) Si, de totes maneres, la concessió s'hagués atorgat realment a perpetuïtat, no es podria considerar vàlida, d'acord amb diverses disposicions –que l'informe mencionava– del text articulat i refós de la Llei de Bases de règim Local, aprovat per Decret de 24 de juny de 1955, i dels corresponents reglaments de serveis, béns i contractació de les corporacions locals.

c) Per tant, les concessions funeràries atorgades a partir de la vigència de la Llei de Règim Local de 1955 i abans de l'aprovació del Reglament municipal de 1986 s'havien d'entendre atorgades per un període de cinquanta anys a partir del moment d'atorgar-les, encara que en els corresponents títols constés el terme «definitiu». Per afirmar aquesta conclusió, s'invocava expressament el que preveu l'article 163.1.a) de la Llei de Règim local de 1955.

Atesa aquesta informació municipal, el Síndic de Greuges va exposar a l'Alcalde de Terrassa les observacions següents:

1. Les concessions funeràries definitives o a perpetuïtat han estat, fins a dates recents, les habituals. Aquest caràcter ha estat reconegut per una nombrosa i constant jurisprudència del Tribunal Suprem, en la qual s'estableix que els drets derivats de tals concessions subsisteixen vàlidament i han de ser respectats.

2. El terme «definitiu» no és en absolut equiparable al terme «indefinit». Es tracta, en aquest cas, d'una concessió «definitiva», no pas d'una concessió «indefinida», i les sentències del Tribunal Suprem invocades a l'informe municipal es limiten a afirmar la sinonímia entre «indefinit» i «indeterminat», sense cap referència al terme «definitiu».

3. L'article 163.1.a) de la Llei de Règim local de 1955 estableix el termini màxim de cinquanta anys en la concessió de serveis municipals –pel que fa a la gestió indirecta per les corporacions locals– sense cap relació, doncs, amb la concessió de drets funeraris.

4. Segons estableix una abundant jurisprudència del Tribunal Suprem, les concessions de drets funeraris no tenen caràcter contractual i, per tant, no hi resulta aplicable el Reglament de Contractació.

5. La invocació dels esmentats reglaments de dret local tampoc no resulta correcta, per altra banda, tenint en compte que el Reglamento de Policía Sanitaria Mortuoria, aprovat per Decret 2569/1960 –especial, posterior i d'igual rang normatiu– preveu la possibilitat d'alienar sepultures i, encara, el Decret 42/1981, de 16 de febrer, de la Generalitat de Catalunya, manifesta que els interessats poden adquirir un dret d'ús permanent en relació amb els nínxols, fosses o mausoleus.

6. En definitiva, l'any 1981 l'Ajuntament de Terrassa va atorgar a favor de l'interessat una concessió definitiva a perpetuïtat, plenament vàlida, i els drets derivats de tal concessió no poden ser, en principi, modificats. Si l'interès públic exigís una limitació temporal d'aquests drets subjectius plenament existents, caldria un expedient expropiatori, amb la corresponent indemnització.

Finalment, el Síndic de Greuges exposava a l'Ajuntament de Terrassa que la jurisprudència del Tribunal Suprem –constant i unànime en el respecte i manteniment, en aquesta matèria, de la característica de perpetuïtat, en el ple significat de la paraula– havia experimentat una variació en la sentència de 2 de juny de 1997.

En efecte, segons aquesta sentència, l'adquisició a perpetuïtat no podia significar una vigència indefinida, «durante cientos de años», i les tals concessions s'haurien d'entendre limitades a un termini màxim de noranta-nou anys.

El Síndic de Greuges feia notar, però, que aquest nou criteri del Tribunal Suprem, que no ha estat reiterat –segons sembla– en sentències posteriors, no es pot considerar encara complementari de l'ordenament jurídic, d'acord amb allò que estableix l'article 1.6 del Codi Civil.

El Síndic de Greuges va exposar a l'Alcalde de Terrassa aquestes observacions i consideracions abans d'adoptar una resolució definitiva en aquest assumpte, i li demanà de ser tingut al corrent sobre les consideracions jurídiques oportunes.

L'Ajuntament de Terrassa va trametre al Síndic una extensa argumentació jurídica en defensa de la seva postura i el Síndic de Greuges, malgrat no compartir els criteris municipals, va donar per finalitzada la seva intervenció en aquest assumpte.

Actuació d'ofici núm. 3243/98

Recomanació al Departament de Sanitat i Seguretat Social per tal que determini les mesures de seguretat que han de complir les piscines d'ús col·lectiu

A conseqüència de l'escrit de queixa presentat per una persona que participava en un concurs promogut per un ajuntament per cobrir durant els mesos d'estiu la plaça de socorrista en una piscina municipal, el Síndic va analitzar el Decret 193/1987, de 19 de maig, pel qual s'aprova el reglament sanitari de piscines d'ús col·lectiu. En l'esmentat reglament s'indica, en relació amb la vigilància, que en funció dels metres quadrats de làmines d'aigua de la piscina han de prestar servei un nombre determinat de socorristes.

Però, la normativa vigent no especifica quina és la titulació que habilita per ocupar aquesta plaça. Aquest fet va ser posat de manifest per l'ajuntament convocant de la plaça, qui va reconèixer no saber com calia valorar quina titulació era suficient per garantir una vigilància adequada de les instal·lacions.

Davant de la manca d'una titulació homologada de socorrista, el Síndic va instar el Departament de Sanitat i Seguretat Social a què definís quines característiques de coneixements habilitaven a una persona per desenvolupar amb garanties la plaça de socorrista.

És per això que va recomanar que es revisés el Decret que aprova el reglament de piscines d'ús col·lectiu.

El Departament va informar el Síndic del seu interès a procedir a la reforma del Decret.

Queixa núm. 3812/97

Devolució d'una obra d'art que figurava a l'exposició del Pavelló Espanyol de la Fira Internacional de París de 1937

L'any 1937, un pintor nascut a Tarragona el 1908 va entregar una obra seva –una aquarel·la– per ser mostrada a l'exposició del Pavelló Espanyol de la Fira Internacional de París. Sabedor l'any 1992 que algunes d'aquestes obres eren retornades als seus autors, va sol·licitar la corresponent devolució al Ministeri de Cultura i, atès que aquesta obra es trobava dipositada al Museu d'Art Modern de Catalunya, la Dirección General de Bellas Artes y Archivos va traslladar la seva sol·licitud a l' rea de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, per ofici del dia 31 de març de 1992, indicant que es procedís a la devolució de l'obra. L'interessat va morir l'any 1994 sense haver tingut cap més notícia respecte a la seva sol·licitud.

La seva única filla i hereva, mitjançant escrit del dia 4 d'agost de 1997, dirigit a l'Alcalde de Barcelona, va reiterar la petició del seu pare, exposant els antecedents esmentats. No havent rebut resposta del municipi, va plantejar aquest assumpte al Síndic de Greuges, el dia 30 de desembre de 1997.

El Síndic, després de demanar a la interessada alguna documentació complementària, va sol·licitar la corresponent informació a l'Ajuntament de Barcelona, en data 12 de febrer de 1998, i el regidor president de la Comissió de Política Cultural i Presidència li va manifestar, per escrit del dia 4 de juny de 1998, que la Dirección General de Bellas Artes y Bienes Culturales havia variat radicalment de posició respecte a aquestes restitucions, ja que mentre en dates anteriors no posava cap obstacle a retornar aquestes obres, exigia actualment que el peticionari demostrés fefaentment que les obres no havien estat venudes o donades a l'Estat. Per tal motiu, aconsellava que la interessada reiterés la seva sol·licitud davant el Ministeri i que aportés les proves exigides.

El Síndic de Greuges, examinant la documentació proporcionada per l'Ajuntament de Barcelona, va constatar que la Direcció General no aplicava aquest criteri d'exigència a totes les obres que s'havien exhibit a l'exposició de París, sinó únicament a les que figuraven en una determinada relació del Ministeri com a peces adquirides, en el seu moment, per l'Estat. Atès que l'obra de la qual se sol·licitava en aquest cas la devolució no figurava en l'esmentada relació, el Síndic va recomanar a l'Alcalde de Barcelona, mitjançant escrit del dia 2 de juliol de 1998, que donés les ordres oportunes perquè ordenés la devolució sol·licitada.

El dia 11 de desembre de 1998, el Regidor President de la Comissió de Política Cultural i Presidència va informar que ja estava en tràmit l'expedient de devolució de l'obra. El Síndic de Greuges, considerant que dins d'un termini no excessivament llarg podia quedar finalment solucionada la qüestió plantejada davant l'Ajuntament de Barcelona el dia 31 de març de 1992, va donar per finalitzada la seva intervenció en aquest assumpte.

3.2. Mecanismes de garantia dels fitxers automatitzats de dades de caràcter personal

El Govern de la Generalitat de Catalunya va adoptar l'acord de privatitzar el seu Centre Informàtic. Aquesta decisió plantejava diverses qüestions davant d'una eventual intervenció del Síndic. La primera relativa a la competència del Síndic per valorar la decisió governamental de privatitzar la prestació d'un determinat servei. En segon lloc, atesa la funció del servei, es plantejava la possible afectació de drets que podia comportar la manca de regulació de les garanties de control de les dades emmagatzemades; finalment, es plantejà la inexistència a Catalunya d'un organisme independent de control de les dades objecte de tractament informàtic.

El comité d'empresa de CIGESA va demanar la intervenció del Síndic, la qual cosa va obligar-lo a plantejar-se les tres qüestions que s'han esmentat (vegeu queixa núm. 3240/98).

1. Decisió de privatització del Centre Informàtic de la Generalitat de Catalunya, S.A. (Cigesa) i competència del Síndic de Greuges de Catalunya

En la compareixença del President del Consell d'Administració de CIGESA i del Comissionat per a la Societat de la Informació, el dia 20 d'octubre d'enguany, davant la Comissió d'Organització i Administració de la Generalitat i govern local del Parlament de Catalunya, a fi i efecte d'informar sobre la privatització d'aquest centre, es posà de manifest el marc que motivava la decisió d'iniciar el procés d'alienació i es va afirmar que aquest procés, promogut pel govern de la Generalitat, té una doble vessant, que s'expressa en els següents termes:

«.... El procés d'externalització i privatització de CIGESA s'emmarca en els principis de gestió que estableix l'acord del govern de la Generalitat de 30 de juliol de 1996, sobre la modernització de l'Administració pública.

».... Mitjançant aquesta operació s'està fent una externalització dels serveis amb la venda del cent per cent de les accions a l'empresa que resulti adjudicatària d'aquest contracte de prestació de serveis..... Alhora que s'encomana la gestió a una empresa externa, amb el mateix procediment es fa la venda del cent per cent de les accions i, per tant, la privatització....».

El Síndic va tenir ocasió de pronunciar-se en relació amb el fenomen de la privatització de l'activitat administrativa, en el llibre segon de l'Informe al Parlament de Catalunya de l'any 1995 (vegeu Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya núm. 30, de 21 de març de 1996, pàgines 2487 i 2488). Per les raons allí exposades –es tracta d'una qüestió que excedeix l'abast competencial d'aquesta Institució–, el Síndic no ha d'entrar a fiscalitzar el determini adoptat pel Govern de privatitzar CIGESA, però sí que pot entrar a conèixer la denúncia formulada pel comitè d'empresa d'aquesta societat respecte a la possible vulneració de drets dels ciutadans que pot generar aquest procés de privatització, en tant que:

a) Totes les dades i programes que utilitzi l'empresa adjudicatària d'aquest servei continuen essent propietat de la Generalitat de Catalunya i, per tant, tenen caràcter públic.

b) La protecció de les dades personals integrades en els fitxers automatitzats propietat de la Generalitat de Catalunya, que el Síndic creu que s'ha d'assegurar, no és més que una concreció del deure d'aquesta Institució de defensar els drets fonamentals i les llibertats públiques dels ciutadans davant l'actuació de l'Administració pública de la Generalitat.

En qualsevol cas, reafirma aquesta competència la previsió de la Llei orgànica 5/1992, de 29 d'octubre, de Regulació del tractament automatitzat de les dades de caràcter personal (LORTAD) quan, en la disposició addicional tercera diu:

«Lo dispuesto en esta Ley se entiende sin perjuicio de las competencias del Defensor del Pueblo y de los órganos análogos de las Comunidades Autónomas».

2. Propietat dels fitxers informatitzats de dades personals. Ús que en pot fer l'empresa adjudicatària

En l'esmentada compareixença del dia 20 d'octubre en el Parlament de Catalunya, es posà especial èmfasi en el fet que totes les dades i tots els programes són propietat de la Generalitat en tot moment i, per tant, que la responsabilitat sobre el manteniment i gestió de les dades continua essent de la mateixa. L'empresa adjudicatària gestionarà dades públiques que són propietat de la Generalitat.

Aquesta afirmació es concreta en el plec de clàusules administratives particulars, que al punt 6 de la clàusula 14, que regula la propietat del programari associat a la prestació de serveis objecte d'adjudicació, es diu: «[...] Tot el programari actual propietat de la Generalitat associat a la prestació del servei continuarà sent de la seva propietat i en cedirà l'ús a l'adjudicatari en la mesura necessària per al compliment d'aquest contracte [...]».

En l'esmentada compareixença s'afirmà que, en aquests moments, CIGESA ni té la propietat ni té accés als fons de la Generalitat i, per exemple, quan aquesta empresa fa un conveni amb el Departament de Sanitat, per tractar determinades dades, en el contracte hi ha dues clàusules en les quals el Centre Informàtic es compromet a una confidencialitat que ja avui impedeix l'accés a determinada informació.

D'altra banda, a la pregunta del grup parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya al Consell Executiu, formulada en data 26 de juny d'enguany (Tram. 314-10093/05, Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya núm. 311, de 14 de juliol de 1998, pàgina 24948), respecte al manteniment de la confidencialitat de les dades emmagatzemades per CIGESA, el Conseller de la Presidència, en data 15 de setembre, respongué, entre d'altres qüestions, en els següents termes:

«La privatització de CIGESA no afecta, en absolut, la garantia de confidencialitat de les dades ja que, de la mateixa manera que s'ha fet fins ara, els treballadors del centre informàtic no poden accedir a les dades sense autorització de la Generalitat de Catalunya».

Tanmateix, en el text del plec de clàusules administratives particulars i de condicions tècniques no es fa cap al·lusió a l'obligació específica de l'adjudicatari de sotmetre's a aquesta autorització, ni als límits d'explotació i tractament dels fitxers informatitzats de dades personals per part de l'empresa adjudicatària (a nivell de consulta, de modificació, etc.).

Es fa esment del que hem dit anteriorment, «[...] la Generalitat cedeix a l'adjudicatari l'ús del programari en la mesura necessària pel compliment d'aquest contracte [...], així com a la separació estricta entre dades de producció i dades de proves: «[...] Les dades de proves seran subministrades per la Generalitat quan sigui necessari. Les dades de prova i els resultats intermedis i finals en poder de l'adjudicatari seran destruïts un cop finalitzades les proves». Però no s'estipula cap tipus d'obligació de l'adjudicatari de condicionar l'ús del programari necessari per a la prestació dels serveis informàtics a l'autorització a què es va fer referència en la compareixença i en la resposta transcrita.

D'acord amb tot això, s'entén que, si fins ara l'accés a les dades per part del personal de CIGESA ha estat sotmès a autorització de la Generalitat de Catalunya, s'ha de fer referència a aquesta autorització, per tal de preservar-ne la confidencialitat, com a obligació de l'adjudicatari en el plec de condicions administratives particulars, i també a l'òrgan competent per a la concessió. Això sens perjudici que no se'n concreti l'abast i articulació, i que aquesta concreció s'efectuï en el moment de formalitzar el contracte, mitjançant protocol que hi consti com a annex i que obligui totes dues parts, en què s'especifiquin els perfils dels usuaris per accedir als fitxers automatitzats de dades personals, així com també l'òrgan competent per a la custòdia.

3. Mecanismes de protecció, que es deriven del plec de clàusules, de les dades personals incloses en els fitxers automatitzats que gestioni l'empresa adjudicatària

En el plec de clàusules hi ha tot un seguit d'obligacions de l'adjudicatari en relació amb la necessitat de preservar la confidencialitat de les dades personals a les quals tingui accés i els mecanismes de protecció, l'incompliment de les quals donaria lloc a la resolució del contracte.

En el plec de prescripcions tècniques, quan es parla de la seguretat i protecció de dades, s'esmenta que és l'oferidor (licitador) qui haurà de proposar una solució específica que garanteixi la confidencialitat de la informació i, per via de mínims, l'oferidor s'ha de comprometre a habilitar una zona d'accés restringit al personal de desenvolupament en projectes de la Generalitat i els seus departaments, i a establir mesures especials de seguretat en l'entorn de producció. L'oferidor detallarà en la seva proposta el conjunt de mesures a adoptar.

Finalment, cal esmentar que l'òrgan que ha de vetllar i comprovar el compliment de les obligacions de l'adjudicatari pel que fa a confidencialitat i seguretat de les dades és el comitè de seguiment del contracte.

En aquest punt cal analitzar si, a banda de les previsions que consten al plec, cal més concreció de l'Administració pública contractant respecte a les mesures de seguretat que ha d'adoptar l'adjudicatari quan exploti o gestioni fitxers públics automatitzats de dades personals. Tal com és redactat el plec, sembla que es faci una regulació genèrica del tema, deixant en mans de l'adjudicatari la solució concreta de les mesures de seguretat a adoptar.

En aquesta matèria, el marc de referència és el següent:

a) Article 9 LORTAD en relació amb la seguretat de les dades, el número 3 del qual disposa que:

«3. Reglamentariamente se establecerán los requisitos y condiciones que deban reunir los ficheros automatizados y las personas que intervengan en el tratamiento automatizado de los datos a que se refiere el artículo 7 de esta Ley (datos especialmente protegidos).»

En aquest sentit, la Memòria de l'any 1997 de l'Agència de Protecció de Dades fa esment del projecte de Reial Decret d'aprovació del Reglament de mesures de seguretat dels fitxers automatitzats que continguin dades de caràcter personal, tot afirmant que la manca de desenvolupament reglamentari de l'article 9 de la LORTAD ha impossibilitat sancionar l'incompliment de les mesures de seguretat per part dels responsables dels fitxers.

En aquest projecte de reglament s'estableixen diversos nivells de seguretat (bàsic, mitjà i alt), en funció de les dades emmagatzemades en els fitxers, que es reagrupen en quatre categories, i es disposa quines són les mesures de seguretat determinades a cada nivell com a mínims exigibles.

b) La Directiva 95/46/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 24 d'octubre de 1995, regula la confidencialitat i seguretat del tractament automatitzat de les dades personals i la realització que en faci un tercer, en el seu article 17.

c) El projecte de Llei orgànica de modificació de la Llei orgànica 5/1992 (Boletín Oficial de las Cortes Generales, Congreso de los Diputados, de 31 d'agost de 1998, Sèrie A. núm. 135-1), amb l'objecte d'adaptar el dret espanyol a la Directiva esmentada, respecte al cas que ens ocupa, defineix el concepte d'encarregat del tractament i introdueix una modificació en matèria d'adopció de mesures de seguretat, en els termes següents:

«Artículo único. Modificación de la Ley orgánica 5/1992.

»Cuatro.– Se adicionan al artículo 3 las letras g) y h) con el siguiente contenido:

»g) Encargado del tratamiento: La persona física o jurídica, autoridad pública, servicio o cualquier otro organismo que, solo o conjuntamente con otros, trate datos personales por cuenta del responsable del fichero.»

«Diecisiete.– En el apartado 1 del artículo 9 se sustituye la expresión "El responsable del fichero deberá adoptar", por la de "El responsable del fichero y, en su caso, el encargado del tratamiento, deberá adoptar."»

Així doncs, la Directiva determina que en el contracte entre el responsable del tractament i el tercer encarregat han de constar les mesures de seguretat que cal adoptar, tal com les defineixi la legislació de l'Estat membre. En el cas espanyol, la concreció de les mesures de seguretat està pendent de l'aprovació del reglament que les regula, atès que la LORTAD fa una descripció genèrica d'aquesta exigència, pendent de desenvolupament reglamentari.

En el mateix plec es determina que l'adjudicatari ha d'establir els mecanismes necessaris per garantir la custòdia dels fitxers que continguin aquesta informació, de conformitat amb el que expressin les lleis i regulacions de protecció de dades, i en especial del que determina la LORTAD, és clar que, quan s'aprovi aquest reglament, l'empresa prestadora de serveis informàtics haurà de complir el que s'hi exigeixi quant a mesures de seguretat. D'altra banda, si la modificació de la Llei orgànica 5/1992 s'aprova en la redacció actual del projecte de Llei, l'empresa adjudicatària, és a dir, l'encarregat del tractament, serà responsable d'adoptar les mesures que garanteixin la seguretat de les dades de caràcter personal que gestiona.

Ara bé, a banda de les previsions genèriques en matèria de mesures de seguretat previstes en el plec de clàusules administratives particulars i de prescripcions tècniques, i del sotmetiment de l'adjudicatari a allò que reguli la normativa vigent aplicable en aquesta qüestió, el que no esmenta el plec expressament és l'obligació de l'adjudicatari de complir les mesures de seguretat que actualment s'apliquen en la gestió que desenvolupa CIGESA, si més no com a mínim necessari que en tot cas l'empresa prestadora dels serveis haurà de respectar i complir, sens perjudici de les mesures addicionals que calgui incorporar, d'acord amb els «[...] estàndards aplicables en cada moment en l'àmbit de les tecnologies de la informació [...]», tal com esmenta el plec.

En aquest sentit, el Síndic estima que la incorporació d'una clàusula en el plec que, de forma expressa, obligués l'adjudicatari a complir les mesures de seguretat que s'apliquen actualment reforçaria les previsions genèriques que, en aquesta matèria, s'hi estableixen.

La consideració precedent complementa allò que hem vist al punt anterior, respecte a la necessitat que el plec de clàusules faci esment de l'obligació de l'adjudicatari de sotmetre's a autorització de la Generalitat per poder tenir accés als fitxers automatitzats de dades personals que gestioni.

D'altra banda, un dels aspectes que cal tenir en compte de forma prèvia a l'adopció de la decisió privatitzadora d'aquest centre és que cal valorar si el fet d'externalitzar el servei implica prendre més mesures de seguretat de les que ja aplica actualment CIGESA, atès que la gestió d'aquests serveis s'encarrega a una empresa privada. Si, efectuada aquesta valoració, es considera que cal aquest reforçament de les mesures de seguretat, entenem que la concreció s'ha d'efectuar abans de desplegar el procés d'externalització, sens perjudici de les millores que presentin els licitadors en les seves ofertes i les innovacions tecnològiques que es generin en el transcurs del temps.

Per tant, quan en el plec de clàusules administratives es diu, en termes de futur (en el punt 7 de la clàusula 14a), que la Generalitat de Catalunya podrà establir mecanismes especials de protecció que hauran de ser implantats i mantinguts per l'adjudicatari quan així la Generalitat ho determini, es pot interpretar que, en la valoració prèvia al procés d'externalització, s'ha considerat la necessitat d'adoptar mesures de seguretat addicionals a les ja existents, per la qual cosa, si s'ha constatat aquesta necessitat, semblaria possible concretar-les, si més no en el moment de formalitzar el contracte amb l'adjudicatari, per tal de preservar la confidencialitat d'aquestes mesures de seguretat, a fi i efecte que serveixin per complir la finalitat per a la qual s'adopten.

En qualsevol cas, la concreció d'aquestes mesures no obsta que es mantingui la clàusula relativa a l'obligació de l'adjudicatari d'establir els mecanismes especials de protecció que en el futur exigeixi la Generalitat de Catalunya, o que s'incorporin en el contracte les propostes de millora tècnica que, en aquest aspecte, ofereixi el mateix adjudicatari.

4. Organisme d'àmbit autonòmic per a la protecció de dades equivalent a l'Agència de Protecció de Dades

L'escrit de queixa rebut pel Síndic afirma: «[...] en el Plec de clàusules no hi ha previst la constitució de cap organisme –en la línia de l'Agència de Protecció de Dades– tal com preveu la LORTAD. Per tant, la Generalitat difícilment pot aplicar cap mesura sancionadora en el supòsit de cessió fraudulenta de les dades, excepció feta de la rescissió del contracte [...].»

Al marge de les qüestions suscitades per aquest procés de privatització, però arran d'aquest mateix procés, cal estudiar si existeix un organisme equivalent a l'Agència de Protecció de Dades en l'àmbit territorial de Catalunya, amb els trets característics d'ens independent que predica d'aquest organisme la normativa que el regula.

L'article 40.1 de la LORTAD diu que les funcions de l'esmentada agència, que es regulen a l'article 36 d'aquesta Llei, a excepció de les esmentades en els apartats j), k), l), f) i g), en allò referent a les transferències internacionals de dades, com també les regulades als articles 45 i 48, quan afectin fitxers automatitzats de dades de caràcter personal creats i gestionats per les comunitats autònomes, seran desenvolupades pels òrgans corresponents de cada comunitat, als quals es garantirà plena independència i objectivitat en l'exercici de la seva comesa.

La disposició addicional tercera del Reial Decret 428/1993, de 26 de març, pel qual es regula l'Estatut de l'Agència de Protecció de Dades, estableix que, en el termes i límits de l'esmentat article 40 de la LORTAD, queden exclosos de l'aplicació d'aquest estatut els fitxers automatitzats de dades de caràcter personal creats o gestionats per les comunitats autònomes.

Tenint en compte les referències que hi fa la Memòria 1997 de l'Agència de Protecció de Dades, l'única comunitat autònoma que té un organisme amb els trets que estableix l'esmentat article 40.1 de la LORTAD és la de Madrid. A Aragó existeix un projecte de llei sobre informàtica i protecció de dades a l'Administració (Boletín Oficial de las Cortes de Aragón, núm. 144-3 de novembre de 1997).

En l'àmbit de l'Administració de la Generalitat no hi ha cap organisme que pugui dur a terme aquestes funcions amb els trets d'independència i objectivitat que exigeix la normativa, en confirmar com a garant una organització de les anomenades «administracions independents», ja que ni el comitè de gestió del contracte ni el Comissionat per a la Societat de la Informació no compleixen aquestes característiques.

Tot i que la LORTAD no estableix un mandat a les comunitats autònomes de creació d'aquest organisme independent equivalent a l'Agència Estatal de Protecció de Dades, la manca de desplegament normatiu d'aquesta previsió i, per tant, l'absència d'un organisme d'aquestes característiques a Catalunya que garanteixi el compliment de les previsions i mandats previstos a la LORTAD, implica una minoració de les garanties que regula la mateixa LORTAD respecte als fitxers automatitzats de dades personals creats i gestionats per l'Ad-

ministració de Catalunya o, en el cas que ens ocupa, respecte els fitxers públics de dades personals que gestionarà l'empresa adjudicatària de CIGESA.

L'article 28 de la Directiva 95/46/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 24 d'octubre de 1995, disposa que hi ha d'haver una o més autoritats de control:

«Artículo 28.– Autoridad de Control. 1 Los Estados miembros dispondrán que una o más autoridades públicas se encarguen de vigilar la aplicación en su territorio de las disposiciones adoptadas por ellos en aplicación de la presente Directiva. Estas autoridades ejercerán las funciones que les son atribuidas con total independencia».

De conformitat amb aquest article, l'autoritat de control gaudirà de poders d'investigació i d'intervenció i de capacitat processal per exercir les seves funcions.

D'acord amb tot això, el Síndic considera que el procés d'externalització dels serveis informàtics de la Generalitat i la privatització de l'empresa CIGESA ha posat de manifest la necessitat, derivada de la Directiva esmentada, d'un organisme al qual es garanteixi plena independència i objectivitat per exercir les funcions que regula l'article 40.1 de la LORTAD respecte als fitxers creats o gestionats per la Comunitat Autònoma de Catalunya, tret que es consideri que aquestes funcions ja les executa l'Agencia de Protección de Datos.

El relat de la queixa núm.3240/98 posa de manifest la resposta favorable del Govern a les consideracions que se li van formular, que permet sostenir que els drets dels ciutadans queden garantits. Més enllà de l'anècdota del cas, aquest serveix per il·lustrar els riscos inherents al tractament automatitzat de dades personals i que a l'hora de decidir externalitzar un servei públic cal considerar, certament, les implicacions econòmiques i també els efectes que sobre els drets dels ciutadans pugui tenir.

Queixa núm. 3240/98

La privatització del Centre Informàtic de la Generalitat (CIGESA) i el control de les dades informatitzades

En el procés de licitació del contracte de prestació de serveis informàtics i d'alienació de la totalitat del capital social del Centre Informàtic de la Generalitat de Catalunya, S.A., el 27 d'octubre de 1998 el comitè d'empresa va demanar la intervenció del Síndic de Greuges.

La representació dels treballadors considerava que en el plec de clàusules administratives no s'havien especificat els mecanismes de control de les dades de caràcter personal emmagatzemades que l'empresa adjudicatària tractaria en el futur, llevat de la rescissió del contracte.

D'altra banda, el comitè manifestava que el plec no havia previst la creació de cap organisme en la línia de l'Agencia de Protección de Datos, tal com preveu la Llei orgànica 5/1992, de 29 d'octubre, de Regulació del tractament automatitzat de les dades de caràcter personal (LORTAD).

El Síndic va admetre la queixa a tràmit el 6 de novembre i va demanar diversa informació al Departament de Presidència. Un cop rebuda i analitzada la informació recaptada, l'11 de desembre el Síndic va emetre una resolució en la qual formulava diverses recomanacions.

Abans d'aquestes consideracions, el Síndic delimità la seva competència per intervenir en aquest assumpte.

En aquest sentit, el Síndic manifestà que aquesta Institució va tenir ocasió de pronunciar-se en relació amb el fenomen de la privatització de l'activitat administrativa en el Llibre Segon de l'Informe al Parlament de Catalunya de l'any 1995 (vegeu *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 30, de 21 de març de 1996, pàgs. 2487 i 2488). En aquella ocasió va entendre que la decisió privatitzadora, tant si és adoptada pel Parlament com si és presa pel Govern, està exclosa de fiscalització. Això no obstant, la denúncia d'eventuals vulneracions de drets del ciutadans que pugui provocar l'actuació dels serveis privatitzats sí que és un assumpte en què el Síndic pot i ha d'intervenir.

Les tres primeres recomanacions plantegen la incorporació d'unes clàusules en el contracte en el qual es formalitzi la relació amb l'adjudicatari, per reforçar les garanties previstes genèricament en el plec. Aquestes recomanacions són:

1) L'accés als fitxers de dades personals automatitzades pel personal de CIGESA, a fi i efecte de preservar-ne la confidencialitat, està sotmès a l'autorització de la Generalitat de Catalunya.

D'altra banda, en el plec de clàusules administratives particulars no es condiciona l'ús dels fitxers automatitzats de dades personals i del programari necessari per a la prestació de serveis informàtics per part de l'adjudicatari a l'obtenció d'aquesta autorització.

Per tot això, es recomana que s'incorpori una clàusula que faci referència a la necessària autorització de la Generalitat de Catalunya perquè l'adjudicatari pugui utilitzar els fitxers automatitzats que contenen dades de caràcter personal. Caldrà indicar l'òrgan competent per a la concessió i concretar el seu abast i articulació, mitjançant protocol que consti com a annex al contracte i que, obligant totes dues parts, especifiqui els perfils dels usuaris per accedir als fitxers automatitzats.

2) Es recomana la incorporació en el contracte d'una clàusula que, de forma expressa, obligui l'adjudicatari a complir les mesures de seguretat que s'apliquen actualment en la gestió del servei per part de CIGESA.

3) El plec de clàusules administratives particulars disposa que la Generalitat de Catalunya podrà establir mecanismes especials de protecció que hauran de ser mantinguts per l'adjudicatari quan la Generalitat ho determini. Si en la valoració prèvia al procés d'externalització s'ha constatat la necessitat d'adoptar mesures de seguretat addicionals a les ja existents, el Síndic considera que cal concretar-les en el moment de formalitzar el contracte amb l'adjudicatari.

Les recomanacions primera i segona van ser expressament acceptades per escrit del Conseller de Presidència de 24 de desembre, en el qual no es fa cap referència a la tercera recomanació, per la qual cosa el Síndic va

deduir que la Generalitat no havia considerat necessari, si més no de moment, adoptar mesures de seguretat addicionals a les ja existents.

Amb la darrera recomanació, el Síndic considerà que el procés d'externalització dels serveis informàtics de la Generalitat i la privatització de CIGESA han posat de manifest la necessitat, derivada de la Directiva 94/46/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 24 d'octubre de 1995, de l'existència d'un organisme, al qual es garanteixi plena independència i objectivitat, per desenvolupar les funcions que regula l'article 40.1 de la LORTAD respecte als fitxers creats o gestionats per la Comunitat Autònoma de Catalunya.

És per això que el Síndic recomana la creació d'un organisme amb caràcter d'Administració independent per desenvolupar les esmentades funcions, tret que es consideri que ja les executa l'Agencia de Protección de Datos.

La resposta del Conseller de Presidència recorda les funcions d'autocontrol de l'Administració de la Generalitat sobre els seus fitxers, admet la competència de l'Agencia de Protección de Datos i manifesta la voluntat del Govern d'impulsar la creació d'un organisme independent per executar les funcions previstes a la LORTAD.

La resposta del Conseller també indica que la competència d'aquest organisme hauria d'abastar el control de l'Administració de la Generalitat i el d'altres administracions públiques i empreses privades situades a Catalunya, i que això fou el motiu de la interposició del recurs de constitucionalitat formulat en el seu dia contra determinats preceptes de la LORTAD.

El Síndic entengué acceptades substancialment les recomanacions formulades, motiu pel qual donà per finalitzada la seva intervenció.

3.3. Responsabilitat patrimonial

Malgrat que la normativa vigent preveu que els ciutadans tenen dret a ser indemnitzats per les administracions públiques de tota lesió causada en qualsevol dels seus béns o drets i que no estiguin obligats a suportar, sempre que la lesió sigui conseqüència del funcionament dels serveis públics, el cert és que són molts els ciutadans que s'adrecen al Síndic demanant-li d'intervenir davant la manca de resposta de l'Administració a les reclamacions de responsabilitat que li són formulades.

De les diverses qüestions que es podrien destacar de l'anàlisi de les queixes en aquest àmbit, n'hi ha tres que el Síndic ha considerat oportú destacar en l'Informe d'aquest any.

La primera és la relativa a la manca de resposta de l'Administració a les reclamacions de responsabilitat patrimonial formulades pels ciutadans. Són molts els casos de ciutadans que, estimant que el funcionament normal o anormal de les administracions els ha produït un dany, s'hi han adreçat sol·licitant que es reparés aquesta actuació, però no n'han obtingut cap resposta. En aquests casos el Síndic s'ha hagut d'adreçar a l'Administració per tal de recordar-li que, un cop presentada la reclamació pel ciutadà, l'Administració ha de tramitar el corresponent expedient per determinar si, efectivament, es donen les circumstàncies que justifiquen una indemnització. En aquest, com en altres casos, la posició de l'Administració no ha de ser mai el silenci davant la reclamació formulada (vegeu queixa núm. 3226/98).

En altres casos, el que es planteja no és la manca de resposta de l'Administració, sinó la sistemàtica negativa a reconèixer que s'ha produït un supòsit de responsabilitat patrimonial. Aquesta és la situació que es produeix quan un ciutadà demana ser indemnitzat per lesions patides en caure a terra a conseqüència del mal estat de conservació de les voreres del carrer. En aquests casos sovint les administracions consideren que no ha quedat acreditada l'existència de nexe causal, en el sentit de relació de causa efecte entre l'estat de la vorera i els perjudicis soferts, però no arriba a motivar com caldria aquesta afirmació.

En altres casos, es nega l'existència de responsabilitat amb l'argument que les deficiències en el paviment o la vorera entren en l'àmbit d'allò que és permissible en el marc de la doctrina del risc tolerat.

Davant d'aquestes afirmacions el Síndic ha hagut d'indicar que cal motivar la manca del nexe causal, i que, a més, no és admissible la negació de la responsabilitat quan l'estat deficient de conservació comporta un risc per als vianants, atesa l'obligació inexcusable de l'Administració local de garantir la seguretat d'aquells que transiten per les vies públiques, sense que sigui permissible l'existència d'obstacles o dificultats per a la normal circulació de transeünts (vegeu queixa núm. 552/96).

Finalment, en matèria de responsabilitat patrimonial, preocupava el Síndic la resposta cada cop més corrent de les administracions públiques que sotmeten la resolució d'aquestes qüestions a la decisió d'un tercer. Aquest tercer és la companyia d'assegurances amb la qual les corporacions locals han subscrit una pòlissa de responsabilitat civil. Així, les administracions neguen l'existència de responsabilitat quan el dany no és cobert per la pòlissa subscrita i, fins i tot, en alguns casos, defereixen a l'asseguradora de decidir si la indemnització escau o no.

El Síndic ha hagut de recordar en aquests casos que el principi constitucional de responsabilitat de l'Administració per les lesions sofertes pels particulars en els seus béns i drets a conseqüència del funcionament dels serveis públics (article 106.2 de la Constitució Espanyola), desenvolupat per la Llei 30/1992, de 26 de novembre, no pot quedar condicionat al règim derivat de la relació entre l'Administració i la companyia d'assegurances. La gestió de riscos i la subsegüent contractació per les administracions públiques de pòlisses d'assegurança han de ser un instrument al servei del compliment dels principis constitucionals, no pas una excusa per vulnerar-los.

El Síndic valora positivament que l'Administració subscrigui assegurances que li permetin atendre les

seves eventuals responsabilitats patrimonials, sense provocar desequilibris en el seu pressupost; però aquests determinis de gestió no comporten un canvi en la plena competència, que és irrenunciable, per tramitar i decidir les demandes de responsabilitat que se li plantegen (vegeu queixa núm. 1388/97).

Queixa núm. 3226/98

Responsabilitat patrimonial: manca de tramitació d'un expedient

La senyora X. s'adreçà al Síndic per tal de denunciar l'actitud de la Junta de Sanejament davant les sol·licituds d'indemnització que hi havia formulat des del mes de desembre de 1995. La causa de la reclamació eren els danys que, segons l'autora de la queixa, es van produir al seu domicili a conseqüència de la construcció d'uns col·lectors.

El Síndic va demanar al Departament de Medi Ambient un informe en relació amb la reclamació de danys i perjudicis.

La Junta de Sanejament va informar el Síndic que, atès que no havia estat possible arribar a un acord entre els tècnics de la Junta, el contractista i l'autora de la queixa, es va decidir donar per finalitzades les negociacions tendents a la terminació amistosa de l'assumpte.

El Síndic va assenyalar a la Junta de Sanejament que, d'acord amb la Llei 19/1991, de reforma de la Junta de Sanejament, el ciutadà pot instar la responsabilitat pels danys soferts, expedient que s'ha de tramitar d'acord amb el procediment legalment establert.

Atès que en l'informe no s'indicava que s'hagués iniciat l'esmentat procediment, el Síndic va recomanar de tramitar-lo per determinar la possible responsabilitat de l'Administració i, si s'esqueia, fixar una quantia d'indemnització.

El Departament ha comunicat al Síndic que, d'acord amb la seva recomanació, s'està tramitant l'expedient de responsabilitat patrimonial.

Queixa núm. 552/96

Responsabilitat patrimonial per danys causats pel mal estat de la via pública

La senyora X. s'adreçà al Síndic de Greuges denunciant la manca de resposta de l'Ajuntament de Barcelona a la reclamació de responsabilitat patrimonial que hi havia presentat pels danys físics que va sofrir a conseqüència del mal estat d'una vorera.

En resposta a la sol·licitud d'informe, l'Ajuntament indicà al Síndic de Greuges que, atesa la seva petició, s'havia donat vista de l'expedient a l'autora de la queixa i, evacuat aquest tràmit, es desestimava la petició.

Atès que l'Ajuntament no comunicava els motius pels quals s'havia acordat desestimar la reclamació, el Síndic va adreçar-se novament a l'Ajuntament.

En aquesta segona petició s'indicà que no quedava acreditat el nexe causal entre el funcionament normal o anormal de l'Administració municipal –mal estat d'una vorera– i els danys i perjudicis soferts, perquè es considerava que els usuaris de la via pública han de preveure i adequar llur actuació a incidències com la que és objecte de la queixa.

El Síndic va assenyalar que cal tenir en compte que una motivació adient requereix ser formulada tot posant en relació l'enunciat normatiu que s'invoca, de caire general, amb el supòsit de fet del qual es pretén avaluar l'eventual responsabilitat patrimonial. Això demana en cada cas una explicació de per què es considera que es produeix o no es produeix, segons el cas, la relació de causalitat. Per tant, no n'hi ha prou de dir que es desestima la reclamació perquè no s'ha acreditat el nexe causal, sinó que cal justificar-ho atenent al cas concret i la documentació aportada per la víctima amb l'objectiu d'acreditar-ho.

Així mateix, l'informe del Departament de Planificació i Rendibilitat del Patrimoni relatiu a l'expedient en qüestió tampoc no ajudava pel que fa a la fonamentació. No exposava quin era l'estat de la vorera ni quines mesures s'havien pres, en cas que se n'haguessin pres, per tal de fer-hi segur el trànsit dels vianants. Fins i tot, l'Ajuntament admet que les deficiències de la vorera han de ser reparades per l'Administració, cosa amb la qual el Síndic està totalment d'acord, però no pot compartir l'opinió expressada en l'informe del Departament de Planificació i Rendibilitat del Patrimoni segons la qual «les petites deficiències del paviment o de la vorera entren en l'àmbit d'allò que és permissible en el marc denominat per la doctrina com a risc tolerat o socialment adequat».

El Síndic va considerar en primer lloc que el deure de l'Administració Local és vetllar perquè les voreres del seu municipi es trobin en perfectes condicions; òbviament, els desperfectes no es poden esmenar al moment, per la qual cosa hi haurà sempre un període de temps en el qual les condicions de la vorera no seran les desitjables. No obstant això, durant aquell període, l'Ajuntament està obligat a fer el possible per tal que no existeixi un risc per als vianants quan caminen per la vorera. En aquest sentit és il·lustrativa la sentència del Tribunal Suprem de 10 de novembre de 1994.

Aquesta omissió en els deures de conservació del paviment d'un carrer no pot justificar-se per l'existència d'un element imprevisible i, per tant, no es pot considerar que la relació de causalitat es vegi interrompuda per un element de força major.

En conseqüència, el Síndic va suggerir a l'Ajuntament que estimés la reclamació de responsabilitat patrimonial, ja que entenia que les lesions que l'autora de la queixa havia sofert eren conseqüència directa de l'incompliment del deure de conservació de la via pública.

Aquestes consideracions no van ser acceptades per l'Ajuntament de Barcelona.

Queixa núm. 1388/97

L'Ajuntament de Sant Pere de Ribes semblava defugir una responsabilitat patrimonial pel fet que el cas que originava la responsabilitat en qüestió no era inclòs en

la pòlissa d'assegurança subscrita per la corporació municipal

Al jove propietari d'un ciclomotor li va ser sostret el vehicle. El mateix dia, l'afectat va presentar la corresponent denúncia davant la Guàrdia Civil de Vilafranca del Penedès, població on el jove residia amb els seus pares.

Transcorreguts més de quaranta dies, la policia local de Sant Pere de Ribes va comunicar al propietari que el ciclomotor havia estat localitzat i es trobava, a la seva disposició, en el dipòsit municipal. Abans, però, d'haver-se pogut efectuar la retirada del vehicle, el ciclomotor va ser sostret una vegada més, quan encara era en dependències municipals.

El pare de l'interessat va presentar un escrit a l'Ajuntament de Sant Pere de Ribes, explicant els fets i sol·licitant la corresponent indemnització de danys i perjudicis, a causa d'una evident negligència municipal.

Transcorreguts gairebé tres mesos sense rebre cap contesta, va ser presentada la corresponent queixa al Síndic de Greuges, que va sol·licitar l'oportuna informació a l'ajuntament. La resposta del cap de la policia local es limitava a exposar els fets, tot indicant que la companyia d'assegurances rebutjava les possibles conseqüències econòmiques, ja que els dipòsits municipals no estaven assegurats.

El Síndic de Greuges, deduint de tal informació que l'ajuntament defugia tota responsabilitat patrimonial, va indicar a l'Ajuntament de Sant Pere de Ribes que quan el ciclomotor procedent de sostracció havia estat localitzat i ingressat en dependències municipals a disposició del seu propietari, s'havia constituït la figura jurídica del dipòsit, subjecta a les previsions corresponents del Codi civil. També recordà les obligacions del dipositari establertes en diferents articles de l'esmentat Codi respecte a la conservació i restitució de la cosa dipositada.

D'acord amb aquests antecedents, el Síndic va recomanar que fos degudament atesa la sol·licitud presentada.

La Comissió de Govern va acordar, finalment, el pagament de la corresponent indemnització.

4. Funció pública

Aquest apartat, relatiu a la Funció Pública, es caracteritza, com és habitual, per la diversitat de qüestions plantejades en les queixes.

Si l'any anterior s'agrupaven en aquest apartat les queixes que el Síndic volia destacar entre les que afecten els drets dels funcionaris i les relatives als processos de selecció (vegeu informe 1997, pàgina 21505 i seg. *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266 de 20 de març de 1998), en aquesta ocasió cal destacarne els tres grups següents.

Agrupem en els dos primers grups les queixes en funció dels cossos dels funcionaris que en resulten afectats i de les tasques que aquests duen a terme en l'àmbit de les administracions públiques (policia local i policia autonòmica d'una banda, i personal de serveis penitenciaris de l'altra); en el tercer fem referència a les qüestions en què es vol destacar un àmbit més general, ja que es refereix al règim retributiu dels funcionaris.

En relació amb els cossos i forces de seguretat, ha augmentat el nombre de queixes presentades per persones que volen accedir als cossos i forces de seguretat en els àmbits de la policia autonòmica o local o bé a les que ja s'hi han integrat i discrepen del règim disciplinari que els és d'aplicació.

Pel que fa a l'accés als cossos i forces de seguretat, novament s'han adreçat al Síndic de Greuges queixes en què alguns aspirants a l'accés als cossos de policia local o de policia autonòmica (mossos d'esquadra) reclamen el que consideren una discriminació per raó de sexe, atès que els requisits d'admissió referits al pes i la talla són diferents segons el sexe.

El Síndic va haver d'indicar que aquesta diferència no pot ser considerada una discriminació no tolerable dins l'ordenament jurídic, atès que respon a causes sociològiques. Aquesta motivació permet al Síndic afirmar que el diferent requisit d'alçada i pes basat en raons de sexe no pot ser considerat en la nostra societat una desigualtat mancada de justificació raonable (vegeu queixa núm. 522/98).

Així mateix, en relació amb els cossos de seguretat –en aquest cas de policia local–, com ha estat corrent els darrers anys, s'han rebut queixes relatives a les convocatòries d'accés a les places d'inspector de policia local. Malgrat que la normativa assenyala de forma clara que l'accés s'ha de fer per concurs oposició lliure, un any darrere l'altre els municipis convoquen aquestes places mitjançant un sistema de promoció interna incomplint el que preveu la Llei de Policies locals (vegeu queixa núm. 127/97).

Finalment, en relació amb els cossos de seguretat, es va presentar al Síndic una queixa que afecta el règim disciplinari aplicable als integrants del cos de Mossos d'Esquadra.

La Llei 10/1994, d'11 de juliol, de la Policia de la Generalitat Mossos d'Esquadra, preveu quines conductes són qualificables d'infracció. En fer-ho, la Llei qualifica de molt greu qualsevol conducta constitutiva d'infracció penal.

Vist la desproporció produïda per aquesta assimilació de conductes molt diverses, des d'una falta a un delicte, el Síndic, després d'analitzar com es regulava en altres casos, només va suggerir que s'estudiés una modificació legislativa. Aquest suggeriment va ser acceptat pel Departament de Governació (vegeu queixa núm. 728/98).

La segona de les qüestions a destacar afecta les queixes rebudes de persones que treballen en centres penitenciaris.

En certes ocasions, fets que es produeixen en l'interior dels centres han de ser objecte d'investigació per part dels òrgans de direcció i dels responsables de l'execució de la política penitenciària, sens perjudici de les eventuals actuacions del jutge o el fiscal de vigilància penitenciària, i és per això que es tramiten informacions reservades.

Algunes queixes presentades palesen defectes en la tramitació d'aquests expedients, des d'una dilació excessiva i injustificada fins a l'aparent imputació a una persona d'uns determinats fets quan encara la informació reservada no s'ha tancat, amb la conseqüent indefensió de la persona presumptament imputada.

Atès que l'objecte de les informacions reservades és permetre que l'Administració pugui decidir sobre la necessitat que determinades conductes siguin objecte d'un expedient sancionador, el Síndic no considera adequada una dilació excessiva en la tramitació d'aquestes informacions, especialment si la complexitat del cas no ho requereix.

Així mateix, tampoc no sembla adequat a la naturalesa de la informació reservada el fet que determinades persones siguin citades en la tramitació d'un expedient com a interessats en el cas, atès que la posició d'aquestes en la fase d'investigació no pot equiparar-se a la de l'interessat en l'expedient. En relació amb aquesta qüestió, el Tribunal Suprem ha manifestat que la mateixa naturalesa de la informació reservada, no tan sols fa innecessari, sinó fins i tot poc convenient, donar participació a l'interessat en aquesta fase (vegeu queixa núm. 456/96).

En segon lloc, respecte als funcionaris de presons, el Síndic ha hagut de recomanar que es revisés la classificació professional dels educadors de presons, atès que per proveir aquestes places el Departament exigeix als interins una formació específica, adequada d'altra banda a l'exercici de les funcions que tenen atribuïdes, que correspon al grup B. Malgrat aquesta exigència de coneixements que corresponen a nivells de titulació propis del grup B, el Departament manté la classificació dels llocs de treball d'educadors com de grup B/C. Aquesta doble classificació, que es justifica en la situació en què es trobaven els educadors de presons quan es va produir la transferència dels serveis penitenciaris a la Generalitat, permet a l'Administració adscriure com a interines en el grup C unes persones que per la seva titulació i per les funcions assignades haurien de ser adscrites al grup B (vegeu queixa núm. 869/95).

L'última qüestió a destacar en aquest apartat relatiu a la Funció Pública es refereix al complement de productivitat.

L'apreciació de la productivitat a l'efecte retributiu mitjançant el complement corresponent es fa amb una valoració individualitzada per a cada funcionari, com estableix l'article 103.1 c) del Decret Legislatiu 1/1997. El complement de productivitat és configurat, doncs, com un complement de caràcter subjectiu en funció del rendiment personal del titular del lloc de treball, a més a més de l'activitat extraordinària i l'interès de l'interessat, elements que constitueixen factors valorables una vegada efectuades les tasques.

La jurisprudència, en aquest sentit, ha declarat reiteradament (sentència de l'Audiència Nacional de 3 d'octubre de 1995, Sala Contenciosa administrativa, secció 8a.) que «el complemento de productividad está destinado a retribuir el especial rendimiento, la actividad extraordinaria y el interés e iniciativa con que el funcionario desempeñe su trabajo, correspondiendo a la Administración valorar la concurrencia de tales circunstancias para su establecimiento».

Així mateix, la sentència de l'Audiència Nacional de 5 d'octubre de 1995, Sala Contenciosa administrativa, Secció 7, sosté que el complement de productivitat «[...] lejos de tener un carácter objetivo inherente al puesto de trabajo, está condicionado su reconocimiento a la concurrencia de determinadas circunstancias apreciadas por la Administración, ha de estimarse válido que funcionarios que desempeñan un puesto de trabajo de contenido idéntico puedan quedar diferenciados ante tal retribución, tanto en su reconocimiento como en su importe, consecuencia de valorarse en ella el acierto, dedicación y entrega con que el funcionario acomete su trabajo, de modo que la simple existencia de unos funcionarios que perciben el complemento no es razón para que los restantes funcionaris que desempeñan puestos de trabajo similares tengan derecho a su percepción», i afegeix així mateix que la concessió i la quantia del complement de productivitat «depende de la estimación por parte de la Administración del especial rendimiento, actividad extraordinaria e interés e iniciativa en el desempeño del puesto».

D'aquesta manera, pel Síndic de Greuges no hi ha dubte que el dit complement no és pas un concepte retributiu a què el funcionari tingui dret invariablement i que no està vinculat necessàriament a determinats llocs de treball, sinó que es condicional al fet que en l'activitat del funcionari concorrin les circumstàncies legalment previstes per poder percebre'l (especial rendiment, activitat extraordinària i interès o iniciativa); la quantia dependrà tant de la dotació pressupostària global establerta cada any amb aquesta finalitat com dels criteris fixats per l'òrgan administratiu corresponent per a la distribució anual de l'esmentada dotació global.

És l'Administració la que, amb una valoració individualitzada del treball de cada funcionari per part dels seus superiors, estima si és procedent o no d'atorgar el complement de productivitat a cada funcionari, segons uns criteris predeterminats que, en el cas que ens ocupa, se centren en la resolució del secretari general del Departament d'Economia i Finances corresponent a cada exercici, dictada en el marc de la Llei anual de Pressupostos.

Així, es pot considerar que l'avaluació dels recursos humans de l'Administració és una conseqüència de les facultats d'autoorganització que li són inherents i en la qual l'Administració disposa de discrecionalitat per fixar els criteris amb què valorar si es compleixen les circumstàncies d'especial rendiment, activitat extraordinària, interès o iniciativa en l'exercici de les funcions de l'interessat.

No obstant això, la jurisprudència ha sostingut que quan l'Administració emet un acte administratiu denegant l'atribució de la retribució complementària a un dels seus funcionaris ha d'haver-hi una motivació suficient per tal que l'òrgan jurisdiccional, quan això sigui pertinent, pugui realitzar el corresponent control o fiscalització i que, si no n'hi ha, aquests actes poden ser anul·lats per disconformes a l'ordenament jurídic, tal com exposa la sentència del Tribunal Superior de Jus-

tícia de Múrcia de 22 de novembre de 1996, Sala Contenciosa administrativa, Secció 1a., en la qual, davant del fet que en la resolució per la qual l'Administració denega l'abonament d'un complement de productivitat no s'exposin les circumstàncies que hagin pogut determinar la supressió d'aquest complement, sosté: «No cabe, como se observa en la redacción de las resoluciones administrativas impugnadas, hacer una mera referencia a unos conceptos jurídicos indeterminados así aquellos a los que se refiere el artículo 23.3 de la Ley 30/1984, en su párrafo primero: «especial rendimiento»; «la actividad extraordinaria» y «el interés o iniciativa». Tales conceptos han de rellenarse de contenido, a través de un análisis concreto de los hechos [...]».

En un mateix sentit es pronuncia el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya en la sentència de 30 de gener de 1997, Sala Contenciosa administrativa, Secció 4a. en la qual, després de citar l'article 54.1 de la Llei 30/1992, que disposa que seran motivats, amb succinta referència als fets i fonaments de drets, els actes que limitin drets subjectius o interessos legítims, declara: «No cabe duda de que el complemento de productividad, cuando menos, es un interés legítimo de cada funcionario público, sino un auténtico derecho subjetivo, cuando se dan las condiciones requeridas en la Ley. Segons això, el Tribunal exposa que «la motivación del acto administrativo cumple diferentes funciones. Ante todo, y desde el punto de vista interno, viene a asegurar la seriedad en la formación de la voluntad de la Administración. Pero en el terreno formal (exteriorización de los fundamentos por cuya virtud se dice un acto administrativo) no sólo es una cortesía, sino constituye una garantía para el administrado, que podrá así impugnar en su caso el acto administrativo con posibilidad de criticar las bases en que se funda. Además, y en último término, la motivación facilita el control jurisdiccional de la Administración, de acuerdo con lo dispuesto en el artículo 106.1 de la Constitución Española. Este es el criterio del Tribunal Supremo, expresado en Sentencias, entre otras, de 18 de abril de 1990 y 4 de junio 1991».

En conseqüència, partint de la jurisprudència citada i del que s'ha exposat anteriorment, el Síndic va recomanar a les administracions públiques que motivin la decisió d'assignar els complements de productivitat (vegeu queixa núm. 1032/98).

El complement de productivitat hauria de servir per incentivar un comportament, especialment motivat, del personal funcionari. Tal vegada ja fa prou anys que s'aplica per tal que sigui possible estudiar si, a la pràctica, aquest concepte retributiu compleix aquest objectiu d'estímul, tot tenint en compte el percentatge que s'hi dedica sobre el global de les retribucions i la valoració que el personal en fa dels seus criteris de distribució.

Queixa núm. 522/98

Presumpta discriminació per raó de sexe en l'accés als cossos de seguretat

El senyor X. s'adreçà al Síndic de Greuges perquè es considerà discriminat en haver-li estat denegat l'accés tant als cossos de policies locals com al de Mossos d'Esquadra perquè no feia el pes ni l'alçada que se sol·liciten com a requisits d'admissió.

L'exigència d'una alçada i un pes determinats és un més dels requisits que es demanen en les administracions públiques per accedir en aquells cossos que en l'activitat diària poden requerir un fort esforç físic. S'acostuma a demanar una determinada edat, una bona agudesa visual, un cert índex de massa corporal, agudesa auditiva, no patir certs trastorns, i també una alçada mínima.

Aquesta darrera exigència és requerida, en el cas dels cossos de policia, per poder respondre amb garanties suficients d'eficàcia en certes situacions que es poden trobar en l'exercici de l'activitat professional ordinària.

El Tribunal Constitucional, en la sentència de 2 de juliol de 1981, va interpretar el principi d'igualtat que el promotor de la queixa entenia vulnerat. Aquesta sentència sosté: «Toda desigualdad no constituye necesariamente una discriminación; la igualdad solo es violada cuando la desigualdad está desprovista de una justificación objetiva y razonable, y la existencia de dicha justificación debe apreciarse en relación con la finalidad y efectos de la medida considerada, debiendo darse una relación razonable de proporcionalidad entre los medios empleados y la finalidad perseguida.»

Així doncs, segons el Tribunal Constitucional una mesura que comporti una desigualtat de tracte de l'Administració cap a un administrat respecte als altres administrats no ha de constituir pas un atemptat al principi d'igualtat, sempre que això tingui una justificació objectiva i raonable en relació amb la finalitat i l'efecte de la mesura.

Analitzant les dades actuals, el Síndic comprovà que l'Estat espanyol exigeix la mateixa alçada mínima per accedir al Cos Nacional de Policia, és a dir 170 cm als homes i 165 a les dones.

Així mateix, per accedir a l'exèrcit professional espanyol s'exigeix una alçada mínima de 165 cm i màxima de dos metres. Unes limitacions semblants s'han establert per incorporar-se a l'exèrcit com a soldat de lleva.

En l'àmbit europeu les dades són semblants i sempre ens trobem amb unes exigències mínimes.

De la anàlisi de les dades anteriors, es pot deduir que no existeix una regla general homogènia pel que fa a l'alçada exigible, però es detecta una quasi unanimitat a l'hora de demanar uns mínims, malgrat que, com ja ha estat assenyalat, aquests variïn d'un país a un altre.

Per totes aquestes consideracions, el Síndic de Greuges va estimar que en aquest cas és justificat el tracte diferenciat per raó de sexe, perquè això respon a dades sociològiques i per tant no es pot afirmar que es tracti

d'una discriminació no tolerable en el nostre ordenament jurídic.

Queixa núm.127/97

Una plaça única d'inspector de la policia local s'ha de convocar per concurs oposició lliure i no per promoció interna

Un ciutadà es va dirigir a la Subdirecció General de Coordinació de les Policies Locals, del Departament de Governació, exposant que diversos municipis convocaven per promoció interna una plaça única d'inspector de la seva policia local –amb vulneració del corresponent precepte de la Llei 16/1991, de 10 de juliol – i sol·licitant la intervenció d'aquell organisme. No havent-ne rebut resposta, va plantejar la qüestió al Síndic de Greuges.

El Síndic va exposar al Conseller de Governació aquesta situació i li recordà, respecte al fons de l'assumpte, que en altres intervencions, aquesta Institució ja havia exposat el criteri de la irregularitat d'aquestes convocatòries per promoció interna –vegeu Queixa núm. 2277/94, pàgs. 2285 i 2286 del *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 30, de 21 de març de 1996 i pàg. 11820 del Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya núm. 153, de 21 de març de 1997– i que el Conseller li havia comunicat que traslladaria aquest criteri a la Comissió de Coordinació de Policies Locals, tot indicant que les actuacions del seu Departament estarien orientades a garantir l'aplicació de la Llei de Policies locals d'acord amb el criteri exposat pel Síndic.

El Conseller de Governació va respondre al Síndic de Greuges amb les següents informacions:

1. Després de rebre la comunicació, s'havia donat resposta expressa a la sol·licitud de l'interessat.

2. La proposta de portar el cas a la Comissió de Coordinació de Policies Locals encara no s'havia fet efectiva. No obstant això, la Subdirecció General de Coordinació de les Policies Locals havia informat verbalment tots els ajuntaments que tenien una única plaça d'inspector en situació de vacant de l'existència de l'informe del Síndic de Greuges i del seu contingut.

3. La Direcció General de Seguretat Ciutadana prenia el compromís de presentar el corresponent requeriment als ajuntaments que, en el futur, convoquessin una sola plaça d'inspector de la policia local per promoció interna.

Atesa aquesta informació, el Síndic de Greuges va donar per finalitzada la seva intervenció en aquest assumpte.

Queixa núm. 728/98

Tipificació de les infraccions en el reglament disciplinari dels mossos d'esquadra

La Unió de Policies de Catalunya presentà escrit de queixa per disconformitat amb l'article 68 e) de la Llei 10/1994 de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra, el qual, referint-se al règim disciplinari aplicable a aquest cos, diu textualment: «Són faltes molt greus:...e) qualsevol conducta o actuació constitutiva d'infracció penal.»

Les faltes molt greus, d'acord amb l'article 72 de l'esmentat text o amb l'article 10 del Decret 183/1995 que desenvolupa el règim disciplinari del cos dels mossos d'esquadra, poden ser sancionades amb la separació del servei o bé amb la suspensió de funcions, per més d'un any i menys de sis, amb pèrdua de les retribucions corresponents.

L'article 68 considera falta molt greu qualsevol conducta constitutiva d'infracció penal, sigui tipificada com a falta o com a delicte, englobant en aquesta expressió conductes o actuacions que tant poden donar lloc a penes de multa com a penes privatives de llibertat, fet que resulta força desproporcionat.

La regulació de les faltes molt greus per conductes reprovables penalment per part d'altres cossos i forces de seguretat difereix substancialment de la regulació abans esmentada de la Llei 10/1994. En les altres regulacions es restringeixen molt més els casos en què una infracció penal comesa per un membre d'un determinat cos de seguretat pot ser sancionada per la comissió d'una falta considerada molt greu, atenint-se bàsicament a la gravetat de la sanció penal imposada.

Per aquesta circumstància i la valoració del precepte abans esmentat, el Síndic de Greuges va arribar a la conclusió que la consideració de totes les conductes penals sense distinció de cap mena com a faltes molt greus resulta desproporcionada en la mesura que engloba totes les conductes constitutives d'infracció penal sense tenir en compte la gradació de penes existent d'acord amb la gravetat dels fets delictius comesos.

Ateses les consideracions anteriors, el Síndic de Greuges es va adreçar al Departament de Governació. Aquest li va indicar que s'havia iniciat un estudi jurídic per informar de les modificacions legislatives que serien necessàries per adoptar el règim disciplinari al nou Codi Penal.

El Parlament ha aprovat la Llei 21/1998, de 29 de desembre, de Modificació dels articles 68 i 69 de la Llei 10/1994, de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra, en relació amb el règim sancionador que recull les consideracions del Síndic.

Queixa núm. 456/96

Suggeriment al Departament de Justícia en relació amb la tramitació d'informacions reservades

Un funcionari de presons s'adreçà al Síndic de Greuges afectat per la incoació d'una informació reservada que tramitava el Departament de Justícia a conseqüència de la mort d'un intern del Centre Penitenciari de Ponent en una cel·la.

El Síndic va estimar justificada la incoació de la informació reservada en el sentit d'estar orientada a determinar les circumstàncies de la mort d'un intern del Centre Penitenciari de Ponent, però va considerar que el llarg període en que va requerir el tràmit de la informació reservada (incoada el 3 de setembre de 1997 i arxi-

vada el 23 de febrer de 1998) podia arribar a desnaturalitzar la funció que aquesta tenia encomanada en el sentit de permetre decidir a l'Administració amb celeritat si incoa un expedient disciplinari, davant la possibilitat que s'haguessin comès infraccions disciplinàries.

Així, en la mesura que la jurisprudència del Tribunal Suprem estima que la informació reservada no forma part de l'expedient disciplinari i, en conseqüència, que no interromp la prescripció de les infraccions administratives, l'Administració resta obligada a evacuar amb celeritat la informació reservada, davant el risc d'infringir els terminis de prescripció legalment previstos.

D'altra banda, en relació amb la citació i la presa de declaració de l'autor de la queixa en el marc de la informació reservada, estimà el Síndic de Greuges que aquesta possibilitat s'ajustava a la finalitat que tenia la informació reservada, si bé havia d'emmarcar-se estrictament dins la funció investigadora d'aquesta, sense la possibilitat d'equiparar-la en cap moment a la posició de l'interessat dins d'un expedient disciplinari. És per aquesta raó i per evitar confusions que no es pot considerar adequat que el Centre Penitenciari de Ponent utilitzi un model de diligència de notificació i lliurament que és el que s'empra ordinàriament per notificar actes administratius als funcionaris que tenen la consideració d'interessats.

Aquest suggeriment no ha estat acceptat pel Departament de Justícia.

Queixa núm. 869/95

Suggeriment al Departament de Justícia en relació amb la classificació professional dels educadors de presons

Un grup de funcionaris de presons s'adreçà al Síndic de Greuges per exposar-li la seva situació en el Departament de Justícia i sol·licitar la seva intervenció perquè fos revisada la classificació de les places d'educadors de centre penitenciari.

D'acord amb la relació de llocs de treball, les places d'educadors poden ser proveïdes per funcionaris del grup B o del grup C. Si bé s'indica quines són les titulacions requerides per als funcionaris del grup B, no s'especifiquen, però, en el cas del grup C.

D'acord amb el reglament penitenciari, aprovat per Reial Decret 1201/1981, de 8 de maig, els educadors han de tenir una titulació específica per al compliment de les funcions que tenen atribuïdes. Aquesta titulació específica no es preveu en el cas dels educadors adscrits a places del grup C.

Qüestionada pel Síndic aquesta doble classificació, el Departament exposà que la classificació de les places d'educadors com a grups B o C respon al fet que en el moment de fer les transferències de personal aquestes places eren ocupades per funcionaris de tots dos grups, i que aquest fet no obsta perquè els funcionaris que ocupen aquestes places classificats en el grup C puguin ser catalogats en el grup B.

En conseqüència, el Síndic recomanà al Departament la revisió de la relació de llocs tenint en compte que, menys un, tots els funcionaris interins classificats en el grup C que presten serveis com a educadors disposen de la titulació requerida per a les places d'educadors del grup B i C en virtut que les tasques atribuïdes als funcionaris que ocupen places d'educadors exigeixen coneixements específics que són propis de les titulacions referides als funcionaris classificats en el grup B.

El Departament va indicar a Síndic que estudiaria l'aplicació gradual d'aquest suggeriment. Posteriorment, els promotors de la queixa varen traslladar al Síndic una informació que, de confirmar-se, suposaria que el Departament de Justícia no acceptava el suggeriment efectuat. El Síndic resta pendent de la confirmació del Departament.

Queixa núm. 1032/98

Suggeriment a l'Institut Català de Finances respecte al complement de productivitat

Un sindicat s'adreçà al Síndic de Greuges qüestionant la valoració negativa que unes afiliades havien tingut en el seu complement de productivitat.

El complement de productivitat és una retribució de caràcter complementari la finalitat del qual és retribuir l'especial rendiment, l'activitat extraordinària i l'interès o la iniciativa amb què el funcionari exerceix les funcions pròpies del seu treball. La Llei de Pressupostos és la que fixa anualment els criteris per a la distribució d'aquest complement i de forma reglamentària, i d'acord amb la dita llei, s'estableixen també cada any els criteris tècnics de valoració dels factors que n'han de determinar la distribució.

Segons la queixa, la valoració negativa de les tres funcionàries afiliades en l'acta de valoració del complement de productivitat s'atribuïa a la tasca sindical que els era comuna, que incloïa una actitud crítica respecte a algunes actuacions de l'organisme al qual estaven adscrites.

L'Institut Català de Finances, centre on prestaven servei, va informar el Síndic que la valoració s'havia efectuat seguint les directrius fixades per la normativa vigent i que, a més, s'havia donat a les interessades l'oportunitat de formular observacions a les valoracions efectuades.

El Síndic va considerar que el complement de productivitat és un complement objectiu que ha de valorar el rendiment personal del titular del lloc de treball, tant com l'activitat extraordinària i l'interès demostrat; però també va manifestar que, d'acord amb la jurisprudència, cal motivar la valoració efectuada per l'Administració de forma que es doti de contingut l'anàlisi efectuada.

En conseqüència, no va qüestionar la valoració, però va suggerir que es fes referència als motius que la justificaven.

En resposta a aquest suggeriment, s'indicà que és intenció de l'Institut Català de Finances motivar amb més detall els criteris individuals de valoració de l'esmentat complement.

PRESTACIONS DE CARÀCTER PERSONAL

1. INTRODUCCIÓ

L'oficina del Síndic de Greuges ha detectat aquest darrer exercici una disminució de les queixes plantejades en relació amb el servei militar, la qual cosa no s'ha vist compensada, com a possible contrapartida, amb un augment de les queixes en matèria de prestació social substitutòria.

El nombre total de queixes rebudes i consultes resoltes ha estat de 5 i 21, respectivament; és a dir, aquest apartat ha comportat un total de 26 actuacions.

2. PRESTACIÓ SOCIAL SUBSTITUTÒRIA

Els assumptes consultats en matèria de prestació social feien referència a una demanda d'informació que ha pogut ser resolta a l'instant o, per raó de la qüestió, derivada cap al telèfon d'informació de l'objecció de consciència, del Departament de Benestar Social.

Així mateix, la Institució del Síndic ha atès diverses visites i consultes telefòniques sobre qüestions relatives a l'àmbit del servei militar que han estat resoltes al mateix moment, indicant a l'interessat que aquesta informació no obstava perquè, en el cas que ho cregués oportú, pogués presentar-nos una queixa per escrit.

En conseqüència, es podria arribar a deduir que el procés de supressió de lleva forçosa és el que ha comportat una minva significativa en el nombre de queixes rebudes en aquest apartat.

Una bona mostra del procés iniciat per a la professionalització de les forces armades és la publicació en el Butlletí Oficial de l'Estat de 6 d'octubre de 1998 de la Llei orgànica 7/1998, de 5 d'octubre, de Modificació de la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi Penal.

Aquesta Llei ve a ser una resposta al procés de supressió del servei militar obligatori. En aquest sentit, es considera que el canvi de model ha de tenir també una projecció sobre la normativa sancionadora, amb l'adequació de les penes previstes en el Codi Penal per sancionar els incompliments del deure de prestació del servei militar i de la prestació social substitutòria, als quals no es pot donar un tractament diferent pel fet d'existir, tal com disposa l'exposició de motius de la Llei, una «simetria constitucional».

Per aquest motiu es mantenen unes sancions amb què es pretén garantir el compliment del servei militar i de la prestació social suavitzant, però, les penes d'inhabilitació, que passen a ser d'inferior durada, i suprimint les de presó i de multa.

Si en el darrer Informe fèiem una valoració positiva de la presa en consideració pel Congrés de Diputats de la proposició de llei de l'objecció de consciència i prestació social substitutòria, ara hem de posar de manifest l'aprovació de la Llei 22/1998, de 6 de juliol, que ve a derogar la Llei 48/1984, de 26 de desembre, reguladora d'aquesta matèria.

Així doncs, amb l'aprovació d'aquesta Llei s'ha posat fi al tractament desigual de la durada del període d'activitat de la prestació social substitutòria respecte de la del servei militar, que, abans de ser definitivament resolt amb l'aprovació de la nova llei, havia estat darrerament qüestionat al Síndic (vegeu queixa 795/98).

Així també, l'aprovació de la nova Llei reguladora de l'Objecció de consciència i de la prestació social substitutòria fixa en tres anys la durada de la situació de disponibilitat, és a dir, el període d'espera entre el reconeixement de la situació d'objector i l'inici del període d'activitat. Aquesta regulació equival a passar a una situació de certesa i claredat davant la regulació anterior, que havia comportat en alguns casos que els objectors haguessin d'estar en situació de disponibilitat durant un temps indefinit.

Finalment, hem d'apuntar que la nova llei preveu la possibilitat que entre el Ministeri de Justícia i les comunitats autònomes se celebrin convenis a fi que aquestes puguin col·laborar en la gestió i inspecció de la prestació social.

Resulta interessant assenyalar aquest fet en tant que, en el cas de Catalunya, per resolució de 13 d'abril de 1998, és a dir abans de l'aprovació i publicació de la Llei 22/1998, se celebrà un conveni de col·laboració administrativa entre el Ministeri de Justícia i la Generalitat de Catalunya en matèria de prestació social dels objectors de consciència. Aquest conveni autoritza la Generalitat per utilitzar un sistema especial d'incorporació d'objectors i com una modalitat de prestació social consistent en períodes successius de formació i l'aplicació de la formació rebuda als sectors en què es pot desenvolupar la prestació, la qual cosa, en conjunt, entenem que pot ser útil en tant que mitjà per remoure els obstacles per a la incorporació dels objectors.

Queixa núm. 795/98

La durada de la prestació social substitutòria

El senyor X. s'adreçà a la Institució manifestant la seva preocupació per la situació de tracte desigual que implica fixar una durada més llarga de la situació d'activitat per a la prestació social respecte a la prevista per al servei militar, segons la Llei 48/1984, de 26 de desembre, reguladora de l'Objecció de consciència i la prestació social substitutòria, vigent en el moment de tramitar l'escrit de queixa.

El Síndic informà l'interessat que el Congrés de Diputats havia pres en consideració la proposició de llei d'objecció de consciència i prestació social, que equiparava expressament la durada de la situació d'activitat de la prestació social a la fixada per al servei militar. Així mateix, el Síndic assenyalà que les darreres notícies aparegudes sobre la tramitació de la proposició de llei apuntaven cap a la pròxima aprovació d'aquest text amb rang de llei.

Encara, s'informà l'interessat de les darreres negociacions produïdes entre el Ministeri de Justícia i el Departament de Benestar Social per intentar descongestionar el col·lapse produït pel nombre d'objectors en situació de disponibilitat, mitjançant un sistema especial d'incorporació d'objectors gestionat per la Generalitat.

IMMIGRACIÓ

1. INTRODUCCIÓ I TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Els promotors de les reclamacions presentades en aquest àmbit afecten exclusivament ciutadans no comunitaris.

El nombre total d'actuacions ha estat de 77, subdividides en 40 queixes, 36 consultes i 1 actuació d'ofici.

Tipologia de les queixes

Immigració	– Atorgament de visats – Regulació del tractament a polissons – Regulació dels centres d'internament – Permisos de treball i residència

2. REFLEXIONS SOBRE LA SITUACIÓ DELS IMMIGRANTS NO COMUNITARIS

Com és habitual en el tractament de les queixes rebudes a la Institució sobre àmbits que són competència de l'Administració de l'Estat –és el cas de les relatives a la immigració–, el Síndic les remet en la seva majoria al Defensor del Poble, adjuntant-hi, si escau, les reflexions i consideracions que estima oportunes sobre el seu objecte. En altres ocasions, per raó del contingut de l'assumpte exposat a la queixa, el Síndic procura establir un contacte àgil entre el promotor i l'Administració competent per raó de la matèria.

2.1. EL SISTEMA D'INFORMACIÓ SCHENGEN

El 14 de juny de 1985, cinc estats de la Comunitat Europea van signar a Schengen l'acord relatiu a la supressió gradual de les fronteres comunes; el 19 de juny de 1990 se signà el Conveni d'aplicació de l'Acord de Schengen, l'acord d'adhesió al qual fou signat per Espanya el 25 de juny de 1991.Concedida l'autorització per part de les Corts Generals, de conformitat amb l'article 94.1 de la Constitució, l'Acord fou ratificat per Espanya el 23 de juliol de 1993, publicat en el Butlletí Oficial del l'Estat de 5 d'abril de 1994, i entrà en vigor el 26 de març de 1995.

L'objecte del Sistema d'Informació Schengen (SIS), previst a l'article 93 del Conveni, és de preservar l'ordre i seguretat públics, incloent-hi la seguretat de l'Estat, i l'aplicació de les disposicions previstes en el Conveni relatives a la circulació de persones en els territoris de les Parts Contractants, és a dir, els països que conformen el territori Schengen.

El SIS consta d'una part nacional en cadascun dels països que apliquen el Conveni i d'una unitat de suport tècnic central, situada a Estrasburg. Aquest Sistema permet a les autoritats designades per les Parts Contractants, mitjançant un procediment de consulta automatitzada, de disposar de les descripcions de persones que, pel que fa a la categoria d'inscripcions prevista a l'article 96 del Conveni, és a dir, la dels estrangers inclosos a la llista de no admissibles sobre la base d'una descripció nacional resultant de decisions adoptades per les autoritats administratives o judicials, pot comportar que no siguin admeses en el territori de qualsevol Part Contractant.

La introducció de les dades relatives als estrangers inclosos en aquesta llista es justifica en el Conveni sobre la base de decisions que han estat adoptades per l'amenaça que per a l'ordre públic o seguretat nacional pot constituir la presència de l'estranger en el territori o per l'incompliment de les legislacions nacionals relatives a l'entrada o residència dels estrangers, als efectes del procediment d'expedició de visats i de permisos de residència.

El Capítol III del Títol IV del Conveni estableix els principis i mecanismes destinats a garantir una adequada protecció de les dades introduïdes en el SIS, com ara l'obligació de cada Part Contractant de designar una autoritat de control independent i disposar d'una llei de protecció de dades.

En aquest sentit, l'article 114 del Conveni estableix que cada Part Contractant designarà una autoritat de control que, respectant el dret nacional, s'encarregui d'exercir un control independent sobre la part nacional del SIS i comprovar que el tractament i la utilització de les dades introduïdes no atemptin contra els drets de la persona de què es tracti. Així mateix, l'article 115 disposa la creació d'una autoritat de control comuna, composta per dos representants de cada autoritat nacional de control, encarregada del control de la unitat de suport tècnic del SIS.

D'altra banda, l'article 117 del Conveni estableix que la transmissió de dades de caràcter personal no es podrà realitzar fins que les disposicions de protecció de dades hagin entrat en vigor en el territori de les Parts Contractants afectades per la transmissió.

Segons la informació facilitada pel Defensor del Poble en la tramitació de la Queixa 1823/97 que el Síndic li va trametre, l'autoritat de control per a la part espanyola del SIS és el Gabinet de Coordinació i Estudis de la Secretaria d'Estat de Seguretat; així també, s'indica que l'exercici dels drets d'informació, accés, rectificació i cancel·lació de dades de caràcter personal introduïdes en el SIS es remet a la normativa interna, que és la Llei Orgànica 5/1992, de 29 d'octubre, de Regulació del tractament automatitzat de les dades de caràcter personal.

Pel que sembla desprendre's dels articles 109, 110, 111 i 114 del Conveni, els drets d'accés, de rectificació, d'exercici d'accions als efectes de rectificació, supressió, informació o indemnització i de sol·licitud de comprovació de dades s'exerceixen seguint el dret nacional de cada Part Contractant.

El dret d'accés d'una persona a les dades que es refereixin a ella introduïdes en el SIS s'exercirà segons el dret de la Part Contractant davant la qual s'al·legui aquest dret. Tanmateix, per aplicació del principi de propietat de dades, la comunicació d'aquestes estarà sotmesa al fet que l'Estat davant del qual es formula la

sol·licitud i que no sigui l'autor de la introducció de les dades, permeti prèviament a l'Estat descriptor la possibilitat d'adoptar una posició.

El Síndic entén que el coneixement dels drets que el Conveni reconeix als estrangers les dades dels quals estan introduïdes al SIS ha de ser objecte d'àmplia informació i difusió per part de les autoritats nacionals competents amb l'objecte de garantir-ne l'exercici. Aquesta informació i difusió és avui, encara, insuficient.

A l'Informe elaborat en el darrer exercici anunciàvem en aquest apartat la tramitació de la queixa 1823/97 per tal de conèixer els criteris d'actuació de les autoritats competents espanyoles en matèria d'estrangeria en relació amb els supòsits previstos com a causa d'inscripció en el Sistema d'Informació Schengen (SIS), la durada de les inscripcions i els sistemes de rectificació i cancel·lació de dades. A continuació d'aquest apartat s'exposa el seguiment dut a terme en aquesta queixa arran de la informació facilitada pel Defensor del Poble, a partir de la comunicació rebuda de la Direcció General de Política Interior.

Seguiment de la queixa núm. 1823/97 (pàgina 21530 *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266 de 20 de març de 1998)

Criteris d'inscripció en la base de dades

La tramitació d'aquesta queixa motivà que el Síndic de Greuges s'adrecés al Defensor del Poble a fi que demanés informació per clarificar certs aspectes sobre el Sistema d'Informació Schengen (SIS).

Pel que fa als motius que comporten que l'Estat espanyol inscrigui un estranger a l'esmentada base de dades del SIS, el Defensor del Poble informà, a partir de la comunicació emesa per la Direcció General de Política Interior, que Espanya segueix els criteris establerts a l'article 96 del Conveni d'aplicació de l'Acord de Schengen, i hi introdueix les dades dels estrangers que han estat objecte d'una mesura d'expulsió i tenen prohibida l'entrada.

Quant als terminis de caducitat de la inscripció, les prohibicions d'entrada són incloses en el SIS, amb un període de validesa màxim de tres anys, segons l'article 112 del Conveni esmentat. Aquest termini de validesa es renova automàticament fins al màxim dictat per l'autoritat competent, com és el cas previst a la normativa espanyola en matèria d'estrangeria, en què es pot arribar a imposar una prohibició d'entrada màxima de cinc anys.

El cessament de la prohibició d'entrada, bé per expiració del termini, bé per revocació de la resolució d'expulsió, comporta l'anul·lació de les inscripcions.

En relació amb els drets d'informació, accés, rectificació i cancel·lació de dades de caràcter personal, s'informa que el Conveni remet a la normativa interna, que en el cas d'Espanya seria la Llei orgànica 5/1992, de 29 d'octubre, de Regulació del tractament automatitzat de les dades de caràcter personal.

L'autoritat de control per a la part espanyola del SIS a què fa referència l'article 114.1 del Conveni és el Gabinet de Coordinació i Estudis de la Secretaria d'Estat de Seguretat, davant del qual es poden exercir els drets d'informació, accés, rectificació i cancel·lació.

Tanmateix, s'informa que, segons l'article 109.2 del Conveni de Schengen, la part contractant que no hagi fet la inscripció no podrà facilitar informació relativa a les dades sense haver donat prèviament a la part contractant informadora l'ocasió d'adoptar una posició.

2.2. El Tractat d'Amsterdam

El Tractat d'Amsterdam fou aprovat el 2 d'octubre de 1997 i ha estat ratificat per l'Estat espanyol, mitjançant l'autorització donada per Llei Orgànica 9/1998, de 16 de desembre, de conformitat amb l'article 93 de la Constitució.

A l'hora de redactar aquest Informe, la majoria dels Estats membres l'han ratificat, i queda pendent la ratificació de tres estats. Això vol dir que, llevat d'un imprevist de darrera hora, l'entrada en vigor podria tenir lloc a l'estiu del 1999.

Les modificacions introduïdes pel Tractat d'Amsterdam comporten una reorganització de les matèries competència respectiva dels estats i de la Unió, la innovació principal de les quals implica la comunitarització de certs àmbits de justícia i afers interiors, que, d'estar en mans dels estats en el marc de les estructures de cooperació intergovernamental, recollides en el Títol VI del Tractat de la Unió Europea (TUE), anomenat tercer pilar, passen a incorporar-se en un nou Títol IV del Tractat de la Comunitat Europea (TCE), primer pilar, anomenat «Visats, asil, immigració i d'altres polítiques relacionades amb la lliure circulació de persones».

Una de les implicacions principals que comporta la comunitarització és el fet que els assumptes traspassats al primer pilar, com els relatius a les polítiques d'immigració i asil, poden ser regulats amb les disposicions normatives de la Comunitat Europea, tals com directives i reglaments, i han d'estar sotmesos al control de Tribunal de Justícia de la CE, amb algunes limitacions.

Els àmbits materials sobre els quals el Consell ha d'adoptar mesures en un termini de cinc anys són:

– les destinades a garantir la lliure circulació de persones conjuntament amb les mesures d'acompanyament que hi estan directament vinculades

– les relatives al creuament de les fronteres exteriors dels estats membres

– les relatives al lliure desplaçament pel territori comunitari de nacionals de tercers països en un període no superior a tres mesos

– les que afecten, en àmbits determinats, les matèries d'asil, refugiats i persones desplaçades i política d'immigració

– les que defineixen les condicions i els drets d'acord amb els quals els nacionals de tercers països residents

legalment en un Estat membre poden residir en altres estats membres.

Cal dir que l'adopció d'algunes d'aquestes mesures no està sotmesa al termini de cinc anys des de l'entrada en vigor del Tractat.

D'altra banda, la regulació del procés d'adopció de les mesures relatives a les matèries previstes en aquest nou Títol IV preveu, llevat de dues excepcions, un període transitori de cinc anys des de l'entrada en vigor del Tractat, durant els quals el dret d'iniciativa es reparteix entre la Comissió i els estats membres; la decisió ha de ser adoptada pel Consell, per unanimitat i amb la prèvia consulta al Parlament Europeu, la qual cosa no deixa de ser un procediment intergovernamental, com el previst en el tercer pilar.

Un cop transcorregut el període transitori de cinc anys, el Consell decidirà a proposta de la Comissió, per unanimitat i prèvia consulta al Parlament Europeu, amb una excepció prevista en el propi articulat del Tractat, perquè tots o part dels àmbits coberts pel nou Títol IV es passin a regular pel procediment de codecisió, la qual cosa suposarà l'aplicació dels procediments comunitaris.

En definitiva, el Tractat d'Amsterdam sembla obrir les vies al desenvolupament d'una política europea comuna en matèria d'immigració que, entenem, hauria de comportar una harmonització de les polítiques nacionals adoptades pels estats membres.

Finalment, hem de fer referència al fet que el Tractat d'Amsterdam integra el cabal de Schengen en el marc de la Unió mitjançant un protocol. Aquest protocol precisa que els estats membres signataris de l'Acord de Schengen estan autoritzats a establir una cooperació reforçada, la qual cosa, d'acord amb el TCE, equival a l'ús de les institucions, procediments i mecanismes establerts en l'esmentat Tractat i, d'altra banda, implica que el sistema Schengen queda incorporat a l'ordenament jurídic comunitari.

2.3. La concessió de visats

Igual com vam exposar sota aquest epígraf en el darrer Informe, hem de dir que, a la vista de les queixes rebudes, la lentitud en la tramitació dels visats i el desconeixement de les causes que en comporten la denegació continua essent el principal motiu de preocupació dels reclamants.

És de destacar el sentiment d'angoixa i d'impotència que manifesten els afectats en veure l'incompliment dels terminis previstos en el reglament d'execució de la Llei Orgànica d'estrangeria, aprovat pel Reial Decret 155/1996, de 2 de febrer,-Reglament d'Estrangeria en endavant– per resoldre les sol·licituds de visat per reagrupament familiar. Si bé aquesta situació tindria com a mecanisme de reacció la possibilitat de considerar desestimada la sol·licitud per silenci per poder interposar el corresponent recurs jurisdiccional, cal dir que en cap dels casos examinats a la Institució no s'ha observat la utilització d'aquest recurs, que, pel seu cost i lentitud, no sol ser acollit com a sistema alternatiu pels interessats, que volen que es reconegui el seu dret a viure en família (vegeu el seguiment de la Queixa núm. 1645/97 i la Queixa núm. 900/98).

En l'àmbit del reagrupament familiar, hem d'assenyalar la recent publicació de l'Ordre de 8 de gener de 1999, per la qual s'estableixen les normes generals i de tramitació dels expedients de visat i dels permisos de residència per reagrupament familiar. Entre els aspectes remarcables d'aquesta norma, en destaquem els següents:

– el caràcter preferent que s'atribueix a la tramitació d'aquesta classe de visat i permís de residència, amb la fixació d'uns terminis de resolució que vénen a reproduir i confirmar els ja establerts a la disposició addicional segona del Reglament d'Estrangeria; és a dir, tres mesos per a la tramitació del visat i 45 dies per al permís de residència;

– l'acreditació de la disponibilitat d'una vivenda per al reagrupant i la seva família es pot seguir fent per la via de l'acta notarial mixta de presència i manifestacions, o bé per via d'un informe, a emetre per la corporació local del municipi on resideixi, sempre que s'hagi subscrit el corresponent conveni entre l'Administració de l'Estat i les corporacions locals que ho decideixin;

– l'establiment d'un mecanisme per facilitar la gestió administrativa dels documents entre els departaments ministerials afectats;

– l'obligació de motivar la resolució en el cas que sigui denegatòria; en el supòsit que el motiu de denegació d'entrada sigui la inclusió en la llista de no admissibles del SIS, s'haurà d'informar l'interessat de les garanties jurídiques establertes als articles 109, 110 i 111 del Conveni de Schengen.

L'exercici del dret al reagrupament familiar per part dels estrangers no nacionals d'alguns *e*stats membres de la Unió Europea continua limitat al fet que el reagrupant, que ha de ser legalment resident al nostre país durant més d'un any, sigui titular d'un permís de residència renovat. La possibilitat de permetre l'ingrés, acompanyant el titular del visat de residència per treball, dels familiars amb els quals és possible la reagrupació amb l'acreditació del compliment de les condicions de disponibilitat d'allotjament i renda, difícilment podria haver tingut un encaix legal per via de l'Ordre esmentada. No obstant això, seguint el model de la nova llei d'estrangeria italiana (Decreto legislativo 25 luglio 1998, n. 286 *Testo unico delle disposizioni concernenti la disciplina dell'immigrazione e norme sulla condizione dello straniero,* publicada al Supplemento ordinario alla Gazzetta Ufficiale Serie generale –n.191, de 18 d'agost de 1998) –que recull aquest supòsit, entenem que podria ser objecte de previsió en la regulació legal de la matèria, avui dia en procés de tramitació, o bé en una norma amb el mateix rang reglamentari que el Reglament d'Estrangeria.

La motivació de la denegació del visat turístic d'estada és una situació que ha estat plantejada en aquesta Institució, ja que el desconeixement de les causes que fonamenten la denegació dificulta de recórrer judicialment contra la resolució o la possibilitat de presentar

una nova sol·licitud en forma (en aquest sentit, vegeu la Queixa núm. 480/98).

En la tramitació d'aquesta queixa i en les reflexions que foren aportades al Defensor del Poble s'assenyalà que la disposició addicional primera del Reglament d'Estrangeria disposa que els procediments del reglament estan inclosos dins l'àmbit d'aplicació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre. L'article 54.1 f) d'aquesta Llei estableix que seran motivats els actes que es dictin en l'exercici de potestats discrecionals.

L'article 12.3 de la Llei Orgànica 7/1985, d'1 de juliol, d'Estrangeria, assenyala que la denegació del visat no necessita ser motivada. Tanmateix, aquest article no té el caràcter de llei orgànica, segons es desprèn, «sensu contrario», de la disposició final segona de l'esmentada Llei. Per tant, el fet que la denegació del visat no hagi de ser necessàriament motivada podria entendre's corregit per l'article 54.1.f) de la Llei 30/1992. Així mateix, mentre no hi hagi una normativa específica aplicable als procediments instats davant les missions diplomàtiques i oficines consulars pels ciutadans estrangers comunitaris, serà d'aplicació supletòria la Llei 30/1992, com ho disposa la disposició addicional onzena de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, l'entrada en vigor de la qual està prevista per al 14 d'abril de 1999.

Confirmaria aquesta interpretació l'article 32.4 del Reglament que d'Estrangeria quan disposa que la resolució de l'expedient de visat es notificarà al sol·licitant de manera que garanteixi la informació sobre el contingut de la resolució i sobre el recurs que s'hi pugui interposar.

D'altra banda, l'Ordre de 8 de gener de 1999, a què hem fet referència anteriorment, indica expressament a l'article 9.3 que en el cas que la resolució del visat de reagrupament familiar sigui denegatòria, aquesta haurà de ser motivada, de conformitat amb el que preveu l'article 32 del Reglament d'Estrangeria.

La tramitació de la Queixa núm. 3482/98 presenta un cas de denegació de visat turístic d'estada motivat sobre la base d'una circumstància que, al nostre entendre, no està directament connectada amb un possible incompliment dels requisits previstos a l'article 38 del Reglament d'estrangeria per permetre l'autorització d'entrada, ni tampoc amb una possible inclusió en els supòsits considerats a l'article 39 del mateix Reglament que justifiquin una prohibició d'entrada. En qualsevol cas, les circumstàncies exposades i degudament justificades de la sol·licitud del visat d'estada podrien considerar-se motiu humanitari, la qual cosa creiem que hauria de comportar l'autorització d'entrada amb l'adopció de les mesures cautelars pertinents.

Seguiment de la Queixa núm. 1645/97 (pàgina 21531 *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266 de 20 de març de 1998)

Visats per reagrupament familiar, una nota comuna: la lentitud

La manca de resolució a la sol·licitud de visat per reagrupament familiar es tancà, segons la comunicació emesa pel Defensor del Poble, amb la informació facilitada per la Direcció General d'Assumptes Jurídics i Consulars, la qual participava que en data 10 de juliol de 1997 l'ambaixada d'Espanya a Dakar expedí el corresponent visat.

Queixa núm. 900/98

Segueix la lentitud en la tramitació dels visats per reagrupament familiar

Una entitat dedicada a l'assessorament dels estrangers s'adreçà al Síndic a causa de la lentitud en la tramitació d'un visat per reagrupament familiar, el qual havia estat sol·licitat al Consolat d'Espanya a Nador el 3 de desembre de 1996. Fins al moment de la queixa, el cas no havia estat resolt.

Tramitada la queixa al Defensor del Poble, aquella institució informà que el 25 de maig de 1998 la Direcció General d'Assumptes Jurídics i Consulars havia autoritzat al Consolat d'Espanya a Nador l'expedició del visat sol·licitat.

Queixa núm. 480/98

La motivació de les denegacions de visat

La presumpta denegació d'un visat turístic d'estada sol·licitat a l'oficina consular d'Espanya al Caire per un ciutadà egipci que havia estat invitat a passar uns dies de vacances en el domicili dels promotors de la queixa, comportà l'admissió a tràmit d'aquest cas.

Els reclamants manifestaven que la denegació expressa del visat no havia estat notificada al sol·licitant i que, d'altra banda, mitjançant acta notarial, els mateixos reclamants declaraven fer-se càrrec de les despeses d'estada i de les derivades del viatge de tornada del seu invitat.

El Síndic tramità la reclamació presentada al Defensor del Poble, el qual informà que la denegació del visat d'entrada no constitueix una infracció de la legalitat vigent ni una vulneració de drets, i que l'acte de valoració que realitza el titular de l'òrgan competent davant la sol·licitud de visat no pot ser objecte de fiscalització del Defensor.

En aquest sentit, el Síndic es tornà a adreçar al Defensor de Poble sotmetent a la seva consideració tot un seguit de reflexions sobre el fet que, tot i que la denegació del visat no ha de constituir necessàriament una infracció de la legalitat, la seva naturalesa d'acte administratiu discrecional no hauria d'excloure'n la motivació, a l'objecte d'examinar la conformitat de l'actuació administrativa amb la finalitat de la norma que concedeix la facultat discrecional.

Queixa núm 3482/98

Les circumstàncies que fonamenten la denegació del visat d'estada

La representant d'una ciutadana marroquí s'adreçà a la Institució per exposar el cas de la seva representada, a

la qual havia estat denegat el visat d'estada que havia sol·licitat per poder ser al costat del seu fill, que, segons el diagnòstic emès per l'Hospital de Bellvitge, havia de ser intervingut quirúrgicament, atès el seu accentuat estat de gravetat.

De la documentació aportada s'observà que el Consolat d'Espanya a Tànger havia denegat el visat per incompliment de les condicions establertes en el Reglament d'Estrangeria i a l'article 15 del Conveni de Schengen i, en particular, perquè l'afectada estava inclosa a la Seguretat Social d'Espanya de forma fraudulenta.

Segons la informació facilitada per la representant de la interessada, la inclusió a la Seguretat Social havia estat el resultat de la inscripció duta a terme per la filla, resident legalment a Espanya.

Admesa a tràmit, la queixa va ser traslladada al Defensor del Poble amb la remarca que, si bé el motiu al·legat en la resolució de denegació del visat ha de ser objecte de la corresponent investigació, tant si la interessada compleix els requisits per a l'autorització d'entrada com si no, per raons humanitàries aquesta entrada li hauria de ser facilitada, sense que la irregularitat detectada pel Consolat hagi de constituir cap obstacle, ja que té el seu propi procediment d'inspecció.

En el moment de procedir al tancament d'aquest informe el Defensor del Poble ha comunicat al Síndic l'admissió a tràmit de la queixa.

2.4. Les oficines consulars i el contingent

És evident que, en els darrers anys, Espanya ha passat de ser un país d'emigrants a ser un país receptor d'immigració. Aquesta situació comporta que les missions diplomàtiques i oficines consulars d'Espanya a l'estranger tinguin un paper cabdal a l'hora de tramitar els procediments d'atorgament de visat, amb el qual es possibilitarà l'entrada de l'estranger a l'Estat espanyol.

Per aquesta raó, l'Administració ha de preveure que els mitjans humans i materials amb què es dotin les representacions diplomàtiques i oficines consulars d'Espanya a l'estranger siguin suficients per donar una resposta ràpida, àgil i respectuosa amb el compliment dels terminis de resolució previstos a la normativa específica, a les demandes dels estrangers que s'hi canalitzen (vegeu el seguiment de l'Actuació d'Ofici núm. 3283/97 i de la Queixa núm. 2641/97).

La intervenció de diferents departaments ministerials en la resolució dels procediments es posa de manifest en processos tan comuns com els de la tramitació del visat de residència per al reagrupament familiar, la del visat de residència per a l'exercici d'una activitat lucrativa o el del procediment específic per a la gestió dels contingents. Aquesta intervenció plural ha de preveure l'aplicació de mitjans tècnics i informàtics que facilitin la gestió administrativa entre els departaments afectats a l'hora de poder accedir a les dades dels sol·licitants, la qual cosa no és més que una manera de posar en pràctica allò que preveu l'article 45 de la Llei 30/1992, pel que fa a la l'establiment de mitjans tècnics.

El Síndic creu que la incorporació d'un número d'enllaç de visat (NEV), prevista a la sol·licitud d'informe governatiu formulada pel reagrupant, una còpia de la qual ha de presentar, juntament amb d'altres documents, el familiar reagrupable en sol·licitar el visat en el consolat, i prevista també a la còpia de l'oferta de treball corresponent al contingent de 1999, que és un dels documents a presentar perquè els destinataris d'ofertes que es trobin a l'estranger puguin procedir a la tramitació del visat, pot ser un mecanisme d'ajuda a la gestió administrativa, com recullen l'article 3.3 de l'Ordre de 8 de gener de 1999, d'establiment de normes generals i de tramitació dels expedients de visat i dels permisos de residència per reagrupament familiar, i la Resolució de 18 de gener de 1999, per la qual es dicten les instruccions per al procediment de provisió del contingent.

Pel que fa al procediment del contingent, algunes queixes rebudes posen de manifest la lentitud de l'Administració consular en la tramitació del visat per als beneficiaris d'aquelles sol·licituds nominatives d'ofertes de treball acollides al contingent i favorablement estimades, la qual cosa els impedeix iniciar l'activitat laboral i, fins i tot, pot arribar a posar en perill l'eficàcia de l'oferta de treball (vegeu queixes núm.1014/98 i 3424/98).

L'article 70 del Reglament d'Estrangeria preveu l'establiment de contingents de treballadors estrangers no comunitaris amb l'objecte de garantir la provisió d'ofertes de treball no ateses pel mercat nacional. L'aplicació d'aquest instrument, com disposa la Resolució d'11 de gener de 1999 per la qual es fixa el contingent per a l'any 1999, respon a la necessitat de regular de manera gradual l'entrada d'immigrants al nostre país. Tanmateix, i com ja havíem posat de manifest en el darrer Informe, és sabut que aquest mecanisme s'aplica per regular la situació d'immigrants que estan al país sense permisos. Entenem que aquesta circumstància s'ha posat en evidència quan en el procediment de tramitació del contingent previst per a l'any 1999 es preveu una considerable ampliació de les causes, respecte a les ja descrites a l'Ordre d'11 d'abril de 1996, per les quals es permet als treballadors estrangers que es trobin a Espanya sol·licitar l'exempció de visat.

Si bé el nostre ordenament hauria de preveure un mecanisme per tal que els immigrants sense papers que resideixen habitualment al nostre país poguessin regularitzar-se, pensem que aquesta resposta no pot ser canalitzada per la via d'emprar la política de contingents, l'objecte de la qual, com ja hem assenyalat, és de regular els fluxos d'immigració.

Per aquest motiu, insistim en la necessitat d'estudiar una resposta específica a cadascuna de les situacions diferents que avui dia es plantegen: d'una banda, arbitrar un procediment de regularització d'estrangers no comunitaris i, de l'altra, aplicar el mecanisme del contingent per als objectius que té marcats. Això no obsta perquè, de manera addicional, s'estudiïn altres procediments que contribueixin a flexibilitzar l'entrada dels immigrants per contrarestar la immigració il·legal i les xarxes de tràfic d'immigrants. A títol d'exemple, podríem citar la fórmula del garant prevista a la llei itali-

ana d'estrangeria, a la qual ja ens hem referit. A partir d'aquest mecanisme, tota persona, ja sigui nacional o estrangera amb residència legal, que vulgui ser garant de l'ingrés d'un estranger perquè pugui buscar feina, pot presentar una petició nominal específica per a l'expedició del visat d'ingrés, amb el qual s'obté un permís de residència d'un any a l'efecte d'inserció en el mercat de treball. El garant haurà d'acreditar que es pot fer càrrec dels costos per a l'assistència sanitària, manutenció i allotjament de l'estranger.

En aquest moment que està en tràmit parlamentari la modificació de la Llei d'Estrangeria, no està de més recordar que hi ha qui considera que el sistema vigent de regulació dels fluxos migratoris, fa molt difícil la immigració legal a Espanya.

L'exigència de permís de treball previ a l'obtenció de permís de residència amb autorització de treball, així com la limitació del contingent a determinats segments de l'activitat laboral, han estat criticats. El primer ha estat criticat per entendre que facilita la tasca de les organitzacions delictives que trafiquen amb mà d'obra, que capten persones i obtenen quantiosos guanys amb la promesa de treballs inexistents. El segon, perquè aboca a la creació d'un mercat laboral amb unes condicions de treball reals, per sota dels estàndards mínims de les regulacions dels drets dels treballadors, que pot funcionar gràcies a la precarietat d'aquestes persones.

La inoperativitat del sistema vigent per propiciar la immigració legal es demostra amb la utilització del contingent per regularitzar a aquelles persones que ja estan irregularment en el territori. És per això, que en l'Informe de 1997 s'advocava per l'estudi de fórmules que permetessin l'accés i l'estada legal en el territori de l'Estat als immigrants, durant un termini, per tal de buscar la primera feina; en aquest sentit la figura del garant a la que hem al·ludit en seria una.

Fa anys que el Síndic parla de la necessitat de promoure la integració social de la immigració i que aquesta no és possible sense una substancial igualtat de drets amb els nacionals. La situació laboral en la societat ha de ser valorada pel Govern de l'Estat a l'hora de fixar el contingent anual de treballadors, per tal que s'adeqüi l'entrada de nous treballadors a les necessitats de producció; però hi ha qui objecta que un cop fixat el nombre màxim de nous treballadors, se'n faci una distribució tancada per activitats. Aquestes objeccions consideren que amb això es fomenta un mercat laboral dual on no es respecta el contingut mínim dels drets dels treballadors, la qual cosa acaba perjudicant a tots ells, nacionals i estrangers i que, òbviament, fa molt difícil la integració.

El Síndic entén que aquestes propostes s'han d'estudiar i, tal vegada, amb les degudes cauteles provar de forma experimental, perquè, en definitiva, el que no té sentit és mantenir una política que no aconsegueix els objectius que explícitament la justifiquen.

Seguiment de l'Actuació d'Ofici núm. 3283/97 (pàgina 21533 i 21534 *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266 de 20 de març de 1998)

Caducitat del permís de residència a Espanya d'un estranger temporalment desplaçat fora de l'Estat

L'inici d'aquesta Actuació d'ofici va respondre al fet que es considerà que l'aplicació del Reial Decret 155/1996, de 2 de febrer, podia conduir a una situació de desigualtat en els casos en què el permís de residència d'un estranger caduca en el moment en què l'interessat és fora del territori espanyol, la qual cosa l'obligaria a reiniciar tota la tramitació per poder tornar a entrar a Espanya.

Per aquest motiu, se suggerí al Defensor del Poble, com a possible solució viable, una modificació normativa de les autoritzacions de retorn, per tal de facilitar la tornada a Espanya a l'estranger amb l'objecte que iniciés la renovació del permís.

El Defensor del Poble considerà que la situació plantejada ja té solució en l'ordenament vigent, sense necessitat d'instar cap modificació normativa, en tant que els estrangers poden adreçar la sol·licitud de renovació del document a la representació diplomàtica o oficina consular corresponent, dintre del termini de tres mesos des de la data en què el permís caducà, en virtut de l'article 38.4 d) de la Llei 30/1992, de 26 de novembre.

El Síndic s'adreçà al Defensor del Poble considerant que podia ser encertat el mecanisme apuntat, però assenyalant que, en tant que el resguard de la sol·licitud de renovació a favor de l'interessat és el que prorroga la validesa del permís anterior, l'Administració competent, per emetre'l, hauria d'adoptar una certa flexibilitat en el procediment iniciat per via de la representació diplomàtica, presidint l'actuació amb criteris de celeritat i eficàcia.

Seguiment de la queixa núm. 2641/97 (pàgina 21533 *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266 de 20 de març de 1988)

La manca d'un document alternatiu davant la pèrdua de la targeta acreditativa del permís de treball i residència pot portar problemes als estrangers que volen sortir del país

La tramitació d'aquesta queixa va posar de manifest una qüestió de caràcter general derivada de la problemàtica que pot comportar la pèrdua de la targeta acreditativa del permís de treball i residència dels estrangers que vulguin sortir del territori nacional.

La informació facilitada al Defensor del Poble per la Sotsdelegació del Govern a Barcelona indicava que en aquests casos es pot retornar al país, amb la prèvia compareixença de l'estranger al consolat d'Espanya per tal que, en exposar-hi la seva situació, li pugui ser facilitat el visat d'entrada.

La visita de l'interessat a la Institució manifestant les dificultats que havia trobat davant l'oficina consular espanyola comportà que, a partir de la divergència entre les versions dels fets, el Síndic s'adrecés novament al Defensor del Poble.

Aquesta nova gestió ha permès conèixer el criteri que se segueix des de l'oficina consular d'Espanya a Nador, en el cas que un ciutadà marroquí sol·liciti un visat d'entrada a Espanya al·legant la pèrdua de la targeta de residència en territori espanyol. Atès que el consolat no pot acceptar la simple paraula de l'interessat, existeixen dos mitjans alternatius per esbrinar si el ciutadà posseeix o no l'esmentat permís:

– consulta a realitzar pel consolat al Ministeri de l'Interior a través del Ministeri d'Afers Estrangers, amb la conseqüent demora en la resposta.

– consulta a realitzar pel ciutadà marroquí personalment, en la parada existent a la frontera amb Melilla, on la Policia Nacional té accès directe informàtic amb el Ministeri de l'Interior.

El Consolat aconsella aquest segon procediment per la seva senzillesa i simplicitat.

A la vista de l'esmentada informació, el Síndic s'ha adreçat novament al Defensor del Poble per tal que, si ho considera encertat, valori l'oportunitat d'adreçar-se al Ministeri d'Afers Estrangers amb l'objecte que s'impulsi l'aplicació de mitjans informàtics en el desenvolupament de l'activitat dels consolats que els permeti l'accès directe a la base de dades del Ministeri de l'Interior, de manera que es pugui complir amb el principi general d'una actuació regida pels criteris d'eficiència i servei als ciutadans.

En relació amb la sol·licitud formulada pel Síndic al Defensor a l'objecte de promoure davant l'Administració competent una modificació normativa o l'establiment de normes d'actuació a seguir per facilitar als residents legals l'obtenció d'un document alternatiu, mentre se'ls tramita la nova targeta de residència, se'ns informà de la comunicació que havia tramès la Direcció General de Política Interior.

En aquesta comunicació s'indicava que no es dóna cap tractament diferenciat als estrangers en els casos de pèrdua, substracció o destrucció del permís de residència respecte al mateix cas relatiu als ciutadans espanyols i el seu DNI. En tots dos casos, quan se'n sol·licita un duplicat, es lliura a l'interessat un justificant acreditatiu d'aquest tràmit.

Tanmateix, el Síndic s'adreçà novament al Defensor del Poble interessant la possibilitat de conèixer el termini de tramitació dels duplicats i la solució efectiva que s'adopta quan a l'estranger li urgeix sortir del territori espanyol, davant la suposada manca d'efectivitat de la solució oferta en el consolat.

El Defensor del Poble informà el Síndic del reinici de les actuacions a partir de les precisions que li havien estat formulades. En aquest sentit, la Direcció General de Política Interior amplià la informació, inicialment facilitada, assenyalant en síntesi que:

– la tramitació dels duplicats de les targetes oscil·la, amb caràcter general, entre una setmana i com a màxim dos mesos, en aquelles oficines d'estrangers i comissaries de policia amb un major volum de gestió.

– l'interessat pot sol·licitar l'expedició dels duplicats amb caràcter d'urgència, la qual cosa comporta l'agilitació dels tràmits.

– en els casos de renovació del permís, s'expedeix l'autorització de regrés.

Queixa núm. 1014/98

La lentitud de l'Administració en la comunicació de les esmenes de la sol·licitud de tramitació del visat endarrereix l'efectivitat de l'estimació favorable al contingent

Una fundació dedicada a l'ajuda als immigrants s'adreçà al Síndic exposant el cas d'un estranger al qual havia estat estimada favorablement, per resolució de 28 de juliol de 1997, la sol·licitud nominativa d'acolliment al contingent de 1997; però, en canvi, no li havia estat atorgat el visat de residència per al treball per part del Consolat d'Espanya a Tetuan.

Admesa a tràmit, la queixa fou tramesa al Defensor del Poble, el qual ens féu avinent que la Direcció General d'Assumptes Jurídics i Consulars havia informat que el consolat procediria a expedir el visat tan aviat com l'interessat presentés el seu passaport i el preceptiu certificat mèdic.

Queixa núm. 3424/98

Lentitud en la tramitació del visat

Una fundació dedicada a l'atenció als immigrants s'adreçà al Síndic exposant el cas d'un ciutadà marroquí al qual havia estat estimada favorablement, per resolució de 22 de maig de 1998, la sol·licitud nominativa d'oferta de treball a l'objecte d'acollir-se al contingent de 1998, però el Consolat d'Espanya a Larache no havia resolt fins a la data de la queixa, 11 de novembre de 1998, la sol·licitud de visat presentada.

Admesa a tràmit, la queixa ha estat posada en coneixement de l'oficina del Defensor del Poble, i el Síndic, doncs, espera rebre el resultat de la tramitació.

2.5. El tràfic d'immigrants

L'Informe de l'exercici anterior recollia sota aquest apartat el cas de l'accident de Capmany, conseqüència del desenvolupament de les xarxes de tràfic d'immigrants.

El sentit de la sentència dictada pel Jutjat Penal de Girona en aquest cas, motivada per l'absència d'una tipificació en el Codi Penal en la qual pogués encaixar la conducta de l'acusat, comportà que el Síndic iniciés una actuació d'ofici (vegeu l'actuació d'ofici núm. 2933/98).

Els articles del Codi Penal invocats per l'acusació foren el 312 i 313, que es troben sota l'epígraf del Codi Penal «Dels delictes contra els drets dels treballadors». El Síndic va entendre que el contingut d'aquest epígraf significa restringir el seu àmbit d'aplicació als casos en què s'acrediti la qualitat de treballadors de les víctimes o quan hi sigui present la idea de laboralitat.

Tenint en compte els principis bàsics del dret penal, és a dir, el principi de legalitat, de prohibició de l'analogia i d'intervenció mínima del dret penal;

tenint en compte la disposició derogatòria única 1.f) del Codi Penal vigent, que deroga l'article 54 de la Llei 33/1971, de 21 de juliol, de l'Emigració, que tipificava entre d'altres coses la sortida d'emigrants d'Espanya, sempre que existís una facilitació il·legítima d'aquesta, i considerant les conseqüències que derivaven de la inclusió dels articles invocats sota l'epígraf «Dels delictes contra els drets dels treballadors»,

La Institució arribà a la conclusió que el Codi Penal vigent no permet la repressió de les conductes consistents en el tràfic il·legal d'immigrants, per la qual cosa es considerà la conveniència d'estudiar la modificació del Codi Penal per tal que prevegi la tipificació d'aquestes conductes, a fi de facilitar-ne la persecució i condemna.

En aquest sentit, s'assenyalaren els elements que hauria de tenir present la redacció del nou tipus penal, a incloure en un nou títol o per via d'ampliació d'un títol ja existent en el Codi Penal. Així doncs, s'entengué que la redacció del nou tipus penal hauria de preveure:

– l'ànim de lucre de la conducta típica perseguida

– l'ocultació davant l'autoritat governativa

– l'afectació dels drets dels estrangers, de manera que, encara que no hi hagi engany, es produeixi un aprofitament de la seva situació i la víctima es vegi en la necessitat de confiar en l'autor de la conducta reprovable, per la situació de desamparament que pateix

– la posada en perill de la integritat física o psíquica de la víctima, la qual cosa podria suposar agreujar la pena en funció dels mitjans utilitzats per fer els trasllats

– el fet que l'autor formi part d'algun tipus d'organització dedicada al tràfic il·legal podria ser considerat circumstància agreujant.

A partir del que s'ha exposat, es proposà la següent redacció a l'objecte que pogués ser analitzada i debatuda:

«Amb la mateixa pena (la prevista a l'article 312 del Codi Penal) serà castigat el qui, aprofitant la situació de desemparament del súbdit estranger, li proporcioni qualsevol mitjà per ser ocultat o qualsevol mitjà de transport o similar amb l'objecte d'evitar el descobriment d'aquests ciutadans per part de l'autoritat competent, mitjançant preu, recompensa o promesa, o qualsevol altre tipus d'enriquiment o ànim de lucre. La pena podrà ser imposada en el seu grau màxim quan es posi en perill la integritat física o psíquica de l'estranger».

L'estudi realitzat fou tramès a tots els grups polítics representats al Congrés per les circumscripcions de Catalunya i també al Defensor del Poble. Diversos grups van expressar la seva coincidència amb la valoració del Síndic i el Grup Parlamentari Català l'informà de les esmenes presentades a la proposició de Llei Orgànica de Mesures per afavorir una major protecció i integració dels immigrants. En aquestes es proposa un increment en la pena de presó als qui trafiquin de manera il·legal amb la mà d'obra i la redacció d'un nou títol que reculli un nou tipus penal, a fi d'evitar que les conductes relatives a la introducció i ocultació dels immigrants siguin atípiques. Així mateix, s'agreuja la pena en el cas que es posi en perill la vida dels immigrants i quan les conductes es practiquin mitjançant xarxes criminals organitzades.

Finalment, s'ha de dir que, si bé el recurs d'apel·lació que s'interposà davant l'Audiència Provincial de Girona condemnà l'acusat com a autor d'un delicte contra la immigració clandestina de treballadors, aquell va prosperar, entre d'altres coses, perquè no van ser acceptats els fets provats a la sentència impugnada. Tanmateix, la possibilitat que es tornin a denunciar situacions similars, on no quedi provada la condició de treballadors de les víctimes, i que la sentència de l'Audiència Provincial no faci jurisprudència, entenem que ens obliga a ser prudents i deixar legalment prevista la tipificació d'aquestes conductes per tal d'evitar caure en un buit legal en voler reprimir-les penalment.

Actuació d'Ofici núm. 2933/98

El tràfic il·legal d'immigrants

Arran de la sentència absolutòria dictada pel Jutjat Penal de Girona el 20 de maig de 1998, en el cas del tràgic accident de Capmany, per la qual van quedar absolts els acusats d'intervenir en el trasllat dels immigrants amagats en un camió destinat al transport de mercaderies, el Síndic de Greuges considerà necessari analitzar el possible encaix d'aquestes conductes en les tipificacions previstes en el Codi Penal.

L'objecte de l'estudi pretenia arribar a determinar si la resolució jurisdiccional dictada era l'única solució possible en el marc de l'actual Codi Penal, o bé si era factible haver perseguit les conductes en mèrit d'algun altre tipus penal.

La Institució arribà a la conclusió que el Codi Penal vigent no permet la repressió de les conductes consistents en el tràfic il·legal d'immigrants, per la qual cosa es considerà convenient d'estudiar la modificació del Codi Penal per tal que prevegi la tipificació d'aquestes conductes, a fi de facilitar-ne la persecució i condemna.

Per aquest motiu, el Síndic s'adreçà a tots els grups representats al Congrés per les circumscripcions de Catalunya i també al Defensor del Poble, i els féu a mans un breu informe sobre les conclusions a què havia arribat la Institució respecte a la modificació del Codi Penal, el qual ha estat exposat en l'epígraf precedent.

2.6. La situació dels polissons

La inquietud del Síndic manifestada en aquesta qüestió, que a començament de 1999 ha estat tristament d'actualitat amb el desembarcament de polissons marroquins a València i Palamós, s'inicià arran de la tramitació de la Queixa 548/97, que fou tramesa al Defensor del Poble.

L'existència de la Instrucció núm. 5-bis/94 dictada pel Secretari d'Estat d'Interior a partir de l'oportuna intervenció del Defensor del Poble, sembla que no és sufi-

cient per garantir els drets dels polissons, per la qual cosa se'ns ha comunicat la constitució d'un grup de treball per actualitzar-la, que ha donat lloc a l'aprovació, per part del Secretari d'Estat de Seguretat, de la Instrucció número 3/1998 sobre tractament a polissons.

Aquesta Instrucció atribueix als Sotsdelegats del Govern la competència per coordinar el conjunt d'actuacions relatives al tractament dels polissons.

La presència de polissons en un vaixell arribat en un port espanyol comportarà l'accès dels funcionaris del Cos Nacional de Policia acompanyats, si s'estima necessari, d'intèrpret, amb l'objecte de comprovar la identitat dels polissons i el seu estat de salut i condicions d'habitabilitat i salubritat. L'informe a emetre, conforme al model establert a la Instrucció, serà valorat pel Sotsdelegat del Govern, el qual adoptarà la mesura urgent de desembarcament si observa una vulneració de l'article 3 de Conveni europeu per a la protecció dels drets humans i llibertats fonamentals (Roma, 4 de novembre de 1950), que prohibeix sotmetre a qualsevol persona a tortura i a penes o tractes inhumans o degradants.

L'assistència mèdica serà facilitada en els casos que es precisi, i es podrà convocar la Creu Roja o qualsevol altra organització humanitària per atendre les necessitats mèdiques o humanes dels polissons.

Així mateix, es regula el procediment a seguir en el cas que algun polissó manifesti la seva intenció de sol·licitar asil.

Finalment, la sortida de port del vaixell amb els polisons, haurà de comportar una declaració signada pel capità, a lliurar a les autoritats espanyoles, per la qual reconegui que els polissons romanen en el vaixell sota la seva responsabilitat.

Queixa núm. 548/97

El tractament als polissons

La preocupació manifestada al Síndic per una organització de defensa dels immigrants en relació amb el procediment que se segueix quan es detecta la presència de polissons en vaixells de pavelló no espanyol que arriben als ports de Catalunya, féu que aquesta Institució s'adrecés al Defensor del Poble.

Segons l'escrit presentat per l'organització, quan el capità del vaixell avisa la policia de la presència de polissons, aquesta puja a bord del vaixell, comprova l'estat en què es troben els polissons i, si detecta males condicions higièniques i sanitàries o la presència de malalts, avisa la Creu Roja.

La preocupació manifestada se centra en el fet que la policia pugui no apreciar la situació de manera prou ajustada a la realitat; d'altra banda, caldria assegurar que els polissons desembarcaran amb normalitat un cop arriben a la seva destinació, sigui el seu país d'origen o un altre.

Per aquest motiu el Síndic posà en coneixement del Defensor del Poble aquesta informació, per si aquesta situació ja havia estat estudiada per la seva Institució i per si considerava convenient d'iniciar alguna actuació.

Sobre això, el Defensor del Poble informà el Síndic que durant els darrers tres anys la qüestió exposada havia estat abordada en els informes que es presenten a les Corts Generals i que a l'Informe de 1997 se'n tornaria a parlar, ja que s'havien detectat problemes relatius a la custòdia dels polissons a bord dels vaixells arran de determinades instruccions donades per la Direcció General de la Marina Mercant.

Així mateix, se'ns féu avinent que el procediment seguit sobre el tractament dels polissons és el regulat a la Instrucció núm. 5-bis/94, dictada pel Secretari d'Estat d'Interior l'any 1994, a partir de les recomanacions efectuades per l'oficina del Defensor del Poble.

Tanmateix, se'ns indicà que diverses queixes rebudes havien permès advertir que els drets dels polissons, en especial el fet de poder sol·licitar asil, no arriben a estar del tot garantits per mitjà del procediment fixat a l'esmentada Instrucció.

Finalment, el Defensor del Poble va informar el Síndic de Greuges que la Direcció General de Política Interior li havia comunicat la constitució d'un grup de treball encarregada d'iniciar els estudis pertinents per a l'actualització de la citada Instrucció sobre tractament a polissons.

2.7. La intervenció directa puntual

Com havíem exposat a l'inici d'aquest apartat referent a la immigració, en funció del tipus de qüestió que la queixa planteja, el Síndic actua com a portaveu de l'interessat i el posa en contacte amb l'autoritat competent, o bé posa en coneixement de l'Administració la situació exposada per tal d'aconseguir una possible via de solució satisfactòria (en aquest sentit vegeu la Queixa núm.1162/98).

Queixa núm. 1162/98

La regularització de la situació de residència d'un estranger

Una entitat dedicada a l'atenció als immigrants s'adreçà a la Institució posant de manifest la situació d'un estranger que feia més de set anys que intentava regularitzar la seva situació a Espanya.

De la documentació aportada semblava deduir-se l'existència de factors que posaven en evidència unes circumstàncies d'arrelament a Espanya i diversos intents de regularitzar la permanència en el nostre país, utilitzant diferents vies, sense haver aconseguit fins a la data cap resultat positiu; el darrer intent consistia en la sol·licitud d'acollir-se al contingent de 1998.

Havent posat en coneixement de la Sotsdelegació del Govern a Barcelona la situació exposada a l'escrit de queixa, aquesta Administració ens informà que havia estat aprovada la sol·licitud nominativa de treball formulada a l'empara del contingent de 1998 a favor de l'interessat. Per aquest motiu, i prèvia l'obtenció del corresponent visat de residència per part de l'interessat al consolat espanyol de Larache, es procediria al lliura-

ment del corresponent permís de treball i residència i, per tant, a la legalització de la seva situació.

2.8. Els centres d'internament

La mesura relativa als centres d'internament dels estrangers ha estat qüestionada des del mateix moment en què fou recollida a la Llei Orgànica 7/1985, d'1 de juliol, d'Estrangeria.

Si anem enrere, recordarem que el recurs d'inconstitucionalitat promogut pel Defensor del Poble contra alguns preceptes de l'esmentada Llei incloïa el relatiu a l'article 26.2. S'entenia que la decisió sobre l'internament preventiu de l'estranger, amb caràcter previ a l'expulsió fins a un màxim de 40 dies, podia quedar en mans de l'Administració, no respectant la previsió constitucional de l'article 17.2, en establir que la detenció preventiva cautelar, és a dir, la detenció governativa, no pot excedir el termini de 72 hores, i la de l'article 25.3, que disposa que l'Administració no pot imposar sancions que impliquin privació de llibertat.

L'article 26.2 citat disposa: «En los supuestos a que se refieren los apartados a), c) i f) del número anterior, se podrá proceder a la detención del extranjero con carácter preventivo o cautelar mientras se sustancia el expediente.

«La autoridad gubernativa que acuerde tal detención se dirigirá al Juez de Instrucción del lugar en que hubiese sido detenido el extranjero, en el plazo de setenta y dos horas, interesando el internamiento a su disposición en centros de detención o en locales que no tengan carácter penitenciario. De tal medida se dará cuenta al Consulado o Embajada respectivos y al Ministerio de Asuntos Exteriores. El internamiento no podrá prolongarse por más tiempo del imprescindible para la práctica de la expulsión, sin que pueda exceder de cuarenta días».

Tanmateix, la sentència del Tribunal Constitucional 115/1987 va establir que el precepte impugnat permet una lectura compatible amb el respecte als preceptes constitucionals. Per aquest motiu, el terme «interessar», utilitzat a l'esmentat article de la llei orgànica, ha de ser entès com a equivalent a «demandar» o «sol·licitar» del jutge l'autorització perquè l'estranger al qual es tramita un expedient d'expulsió, pugui romandre detingut més enllà del termini de 72 hores que preveu l'article 17.2 de la Constitució. Per tant, la disponibilitat sobre la pèrdua de llibertat és judicial, sens perjudici del caràcter administratiu de la decisió d'expulsió.

No obstant això, la mateixa sentència constitucional disposa que l'internament de l'estranger s'ha de regir pel principi d'excepcionalitat, la qual cosa exigeix l'aplicació del criteri hermenèutic del «favor libertatis», és a dir, la llibertat de l'estranger ha de ser respectada llevat que s'estimi indispensable la pèrdua de llibertat per raons de cautela o de prevenció, que ha de valorar l'òrgan judicial. La resolució judicial serà motivada i respectarà els drets fonamentals de defensa de l'interessat.

Tot i la constitucionalitat dels centres d'internament, ha estat plantejada al Síndic una queixa (núm. 1165/98) en la qual es qüestiona el correcte funcionament del centre d'internament de la Verneda.

Els centres d'internament són establiments públics de caràcter no penitenciari; tanmateix, els fets exposats a la reclamació posen de manifest unes possibles deficiències d'infraestructura i assistència que qüestionen les condicions dels qui hi estan ingressats. Per aquest motiu, entenem que els centres d'internament haurien de disposar d'unes instal·lacions i serveis degudament condicionats que, en funció del caràcter temporal de l'estada màxima permesa (40 dies), s'assimilessin als previstos per als centres penitenciaris a l'article 13 de la Llei Orgànica, 1/1979, de 26 de setembre, General Penitenciària, en relació amb l'article 11 del Reial Decret 190/1996, de 9 de febrer. Així també, s'hauria de respectar el dret a la lliure circulació dins el centre, tret bàsic diferenciador respecte dels centres penitenciaris, i garantir i informar els estrangers interns dels seus drets i deures i de la manera d'exercir-los.

Per aquest motiu, creiem que és de cabdal importància, per tal d'evitar la possible conculcació dels drets reconeguts als estrangers ingressats als centres, revisar-ne l'estructura i les condicions de funcionament i desenvolupar la previsió continguda a l'article 113 del Reglament d'Estrangeria, és a dir, dictar la normativa estatal reguladora del funcionament d'aquests centres.

Just abans de concloure la redacció d'aquest Informe, s'ha publicat en el Butlletí Oficial de l'Estat número 47, de 24 de febrer de 1999, l'Ordre dels Ministeris d'Interior i d'Administracions Públiques de 22 de febrer, sobre normes de funcionament i règim interior dels centres d'internament d'estrangers.

Queixa núm. 1165/98

El funcionament del centre d'internament de la Verneda

Una associació dedicada a la defensa dels drets dels immigrants comparegué davant la Institució i manifestà la seva preocupació en relació amb alguns aspectes que incideixen en la normativa reguladora dels estrangers.

– Sobre el règim de funcionament del Centre d'Internament de la Verneda, la documentació aportada, fruit del seguiment dut a terme pels membres de l'associació amb estrangers que hi eren internats, permetia qüestionar, entre d'altres aspectes, l'eficàcia del dret a l'assistència lletrada i un suposat dèficit en matèria d'assistència sanitària i d'assistència social.

– El tractament rebut pels estrangers en situació irregular sol comportar que, quan les forces d'ordre públic presumeixen que incorren en alguna infracció administrativa, assimilin d'aquests immigrants a la d'un delinqüent. Pel que fa a aquesta qüestió, l'associació es basava en notícies aparegudes a la premsa i fotografies publicades en els mitjans de comunicació.

– La interpretació de la infracció tipificada a l'article 98.10 del Reial Decret 155/1996, de 2 de febrer, en tant que es pot arribar a sancionar els casos en els quals la intenció de qui ajuda l'estranger irregular té una finalitat humanitària o solidària, però en cap cas de contri-

buir a una immigració clandestina ni afavorir-la. En aquest sentit, l'associació aportà 2.879 signatures a favor d'exercir la desobediència civil en relació amb l'esmentat article.

Així mateix, s'exposà la conveniència de seguir de prop el funcionament de l'Oficina única d'estrangers creada recentment a Barcelona, ja que, segons l'associació, no responia als objectius que la impulsaren.

Admesa a tràmit la queixa, el Síndic s'adreçà:

– al Defensor del Poble,

– a l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona, pel que fa als assumptes plantejats per l'associació, que posaven de manifest que el dret a l'assistència lletrada no quedava prou garantit, a fi i efecte que aquella corporació en prengués coneixement; sobre això, el Col·legi d'Advocats informà que donava trasllat de la comunicació rebuda a la comissió de Relacions amb l'Administració de Justícia;

– a la Delegació del Govern a Catalunya, per tal que, en la mesura que fos possible, es pogués avançar en les millores del centre d'internament, tant pel que fa als serveis com pel que fa a la infraestructura.

En aquest sentit, la Delegació ens féu saber el resultat de les visites fetes al centre pel sotsdelegat del Govern a Barcelona i informà que el Ministeri de l'Interior té en fase d'estudi el projecte d'un nou centre d'internament dins l'àrea metropolitana de Barcelona.

En el moment de cloure el present informe, el Síndic espera rebre la comunicació del Defensor del Poble.

2.9. L'ACCÉS DELS ESTRANGERS IRREGULARS A LES PRESTACIONS SANITÀRIES

La participació del Síndic, mitjançant un dels seus assessors, en un grup de treball sobre els aspectes legals de la migració i la seva influència en el disseny de polítiques de salut, organitzades per l'Institut Català de la Salut, Centre d'Atenció Primària Les Drassanes i l'Associació catalana de solidaritat i ajuda als refugiats (ACSAR), permeté conèixer la preocupació existent en l'àmbit de diferents organitzacions i associacions dedicades a l'assistència als immigrants per tal de procurar i garantir l'atenció sanitària als estrangers irregulars.

La Llei bàsica 14/1986, de 25 d'abril, General de Sanitat, disposa a l'article 1.1 que són titulars del dret a la protecció de la salut i a l'atenció sanitària tots els espanyols i els ciutadans estrangers que tinguin establerta la residència en el territori nacional. La llei no restringeix, doncs, la prestació del dret al caràcter legal de la residència.

Tanmateix, l'article 7 de la Llei General de la Seguretat social, la refosa del text de la qual va ser aprovada pel Reial Decret Legislatiu 1/1994, de 20 de juny, limita la inclusió en el sistema de la seguretat social, a l'efecte de la prestació en la modalitat contributiva, als espanyols residents a Espanya i als estrangers que resideixin a Espanya o que hi estiguin legalment, sempre que, tant en un cas com en l'altre, exerceixin l'activitat en el territori nacional.

El Reglament d'Estrangeria no reconeix com a dret subjectiu de la persona el dret a l'assistència sanitària dels estrangers en situació irregular, però el reconeix als qui es troben legalment en territori espanyol, remetent-se a la normativa específica sobre la matèria.

A la vista del que hem exposat, podríem apuntar una possible restricció no justificada del dret a la protecció de la salut en la regulació posterior a la Llei bàsica 14/1986, que el limita a la residència legal.

Si bé és sabut que, a Catalunya, en el cas que l'estranger irregular requereixi ser intervingut per raons d'urgència aquesta assistència, en principi, no li és denegada, entenem que aquesta situació hauria de ser positivitzada i prevista normativament.

Hem tingut coneixement per la premsa que, durant el mes de gener de 1999, hi ha hagut una intervenció de la fiscalia davant el presumpte incompliment per part de l'Insalud d'assistència als menors estrangers fills d'immigrants en situació irregular. El dret a aquesta assistència és reconegut a l'article 12 del Reglament d'Estrangeria, de conformitat amb la Llei Orgànica de Protecció jurídica del menor i la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de l'Infant adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 20 de novembre de 1989 i ratificada per Espanya el 30 de novembre 1990.

Per tant, si amb una previsió d'atenció i assistència sanitària recollida normativament podria ser que en algun cas els menors quedessin desatesos, amb més motiu aquesta situació es pot produir quan no hi ha cap normativa que prevegi l'atenció sanitària als immigrants majors d'edat en situació irregular en casos d'urgència.

Per aquest motiu, en l'esmentat grup de treball, s'apuntà com a possible via per normativitzar aquest dret dels immigrants majors d'edat en situació irregular, la previsió que en el mateix sentit fa la tan esmentada llei italiana d'estrangeria. Aquesta llei preveu que als ciutadans estrangers presents en el territori nacional i que no estiguin en regla amb les normes sobre ingrés i residència, tinguin assegurades, en les estructures públiques i acreditades, les cures ambulatòries i clíniques urgents o, de totes formes, essencials, incloent-hi les contínues, per malaltia i infortuni, i que els siguin extensius els programes de medicina preventiva com a salvaguarda de la salut individual i col·lectiva. En particular es garanteixen:

– la tutela social de l'embaràs i la maternitat, en igualtat de tracte amb les ciutadanes italianes;

– la tutela de la salut del menor en execució del Conveni de les Nacionas Unides de 1989;

– les vacunes, segons la normativa i en l'àmbit d'intervencions de campanyes de prevenció col·lectiva autoritzats per les regions;

– les intervencions de profilaxi internacional;

– la profilaxi, la diagnosi i la cura de les malalties infeccioses i l'eventual bonificació dels seus punts de partida.

Aquests prestacions se subministren sense despeses a càrrec dels sol·licitants en cas que no disposin de recur-

sos econòmics suficients, llevat de les quotes de participació en la despesa, en igualtat de tracte amb els ciutadans italians.

L'accés d'aquestes persones a les estructures sanitàries no pot implicar cap comunicació a l'autoritat governativa.

Seguretat Ciutadana

1. Introducció i tipologia de les queixes

En aquest capítol el Síndic fa referència a diverses qüestions relacionades amb les forces de seguretat i, concretament, amb la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra i amb les policies locals dels municipis catalans.

Els aspectes comentats en aquest capítol són els següents:

a) La situació actual i les previsions de desplegament de la Policia de Catalunya-Mossos d'Esquadra.

b) El desplegament dels destacaments de trànsit, a conseqüència de l'entrada en vigor de la Llei orgànica 6/1997, de 15 de desembre, de Transferència de competències executives en matèria de trànsit i circulació de vehicles a motor.

c) Les modificacions legals introduïdes en el règim sancionador de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra i de les policies locals de Catalunya, recollint les infraccions tipificades en la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, respecte a la utilització irregular de les imatges i sons enregistrats o dels mitjans tècnics d'enregistrament.

d) La cooperació, la coordinació i la col·laboració entre la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra i les policies locals de Catalunya, amb especial referència al Decret 151/1998, de 23 de juny, de regulació de les juntes locals de seguretat.

e) Les queixes concretes dels ciutadans que denuncien presumptes actuacions irregulars de les forces de seguretat.

f) Finalment, una referència als dipòsits municipals de detinguts, amb menció de la nova Ordre del Departament de Justícia, de 9 de desembre de 1998.

L'any 1998 s'han resolt 21 consultes, s'han rebut 35 queixes i s'ha iniciat una actuació d'ofici –és a dir, un total de 57 actuacions– en aquest capítol de seguretat ciutadana.

Tipologia de les queixes

Seguretat Ciutadana	– Coordinació i col·laboració entre forces de seguretat – Actuació de les forces de seguretat – Dipòsits de detinguts

2. Desplegament de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra

El mes de novembre de 1997 es va coronar a les comarques de Girona el procés de desplegament de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra, que hi van substituir les forces i els cossos de seguretat de l'Estat.

Per ordre del Conseller de Governació de 16 de març de 1998, es creà la Regió Policial Girona, organitzada territorialment en les àrees bàsiques següents: Alt Empordà (Figueres); Alt Empordà (Roses); Baix Empordà (la Bisbal); Baix Empordà (Sant Feliu de Guíxols); Garrotxa; Gironès-Pla de l'Estany; Ripollès; Selva Interior i Selva Litoral. També queden adscrites a l'esmentada regió les àrees bàsiques de Cerdanya i Osona, mentre no s'integrin en les regions del Pirineu Occidental i Central, respectivament.

En aquestes àrees bàsiques el nombre d'agents desplegats, el 31 d'agost de 1998, era de 1.734.

Durant l'any 1998 es va iniciar el desplegament a les comarques de la província de Lleida, que es preveu de finalitzar el mes de novembre de 1999.

Segons declaracions del Conseller de Governació, s'ha previst interrompre el desplegament territorial l'any 2.000 i continuar-lo posteriorment a la província de Barcelona, per bé que inicialment s'havia previst de continuar el provés a la província de Tarragona. Aquest canvi de previsions, encara no definitiu, evitaria assignar un perfil rural als Mossos d'Esquadra i permetria, segons aquestes declaracions del Conseller, que la policia bàsica de Barcelona fos la de la Generalitat-Mossos d'Esquadra, una mica abans, segurament, de l'any 2010.

Iniciat ja l'any 1999, s'han publicat dues ordres del Departament de Governació –totes dues del dia 21 de gener– per les quals es crea la Regió Policial Ponent, organitzada territorialment en les àrees bàsiques de la Noguera, Segarra-Urgell i Segrià-Garrigues-Pla d'Urgell, i la Regió Policial del Pirineu Occidental, organitzada territorialment en les àrees bàsiques de l'Alt Urgell, Cerdanya, Pallars Jussà-Alta Ribagorça-Pallars Sobirà i Val d'Aran. Queden també adscrites a la regió del Pirineu Occidental les àrees bàsiques del Berguedà i Solsonès, mentre no s'integrin en la regió central.

2.1. Competències en matèria de trànsit i circulació

Respecte a les actuacions de la Policia de Catalunya-Mossos d'Esquadra en matèria de trànsit i circulació de vehicles de motor, hem de recordar que el dia 1 de gener de 1998 va entrar en vigor la Llei orgànica 6/1997, de 15 de desembre, de Transferència de competències executives en aquest camp. L'exercici de les competències transferides va ser assumit per la Generalitat de Catalunya amb el Reial Decret 391/1998, de 13 de març, que va aprovar el corresponent acord de la Comissió Mixta, de traspàs de serveis i funcions.

L'esmentada llei orgànica, que establia el calendari de les transferències, fixà el 1998 per a la província de Girona; el 1999 per a la de Lleida i el 2000 per a les províncies de Barcelona i Tarragona. L'esmentat acord

de la Comissió Mixta concretava aquest calendari i fixava el dia 1 de maig de 1999 per a la província de Lleida i el dia 1 de maig del 2000 en relació amb les províncies de Barcelona i Tarragona.

S'ha de recordar també que, prèviament, per ordre de 3 de juliol de 1997, del Departament de Governació, s'havia creat ja la Divisió Central de Trànsit i l'Àrea Regional de Trànsit de Girona. Aquesta àrea regional va quedar posteriorment integrada, com a servei regional, en la Regió Policial Girona, d'acord amb la ja mencionada ordre de 16 de març de 1998.

Recordem, finalment, que la Llei 14/1997, de 24 de desembre, va crear el Servei Català de Trànsit –organisme autònom de caràcter administratiu adscrit al Departament de Governació– i que en aquesta llei es preveu la possibilitat que les delegacions territorials del Govern de la Generalitat assumeixin la competència sancionadora per infraccions en vies urbanes que corresponen als alcaldes, sempre que hi hagi conveni subscrit en aquesta matèria entre l'ajuntament afectat i el Servei Català de Trànsit. (Aquesta llei es va desenvolupar mitjançant Decret 102/1998, de 15 d'abril.)

El desplegament dels destacaments de trànsit a la província de Girona es va completar dins de l'any 1998 i a la de Lleida es completarà, previsiblement, el maig de 1999. Per ordre de 4 de juny de 1998 es va crear l'Àrea Regional de Trànsit del Pirineu Occidental –amb un àmbit territorial que comprèn l'Alt Urgell, l'Alta Ribagorça, la Cerdanya, el Pallars Jussà, el Pallars Sobirà, el Solsonès i la Vall d'Aran– i l'Àrea Regional de Trànsit de Ponent, que comprèn les Garrigues, la Noguera, el Pla d'Urgell, la Segarra, el Segrià i l'Urgell.

2.2. Modificacions en el règim disciplinari

Les previsions de la Llei Orgànica 4/1997, de 4 d'agost, per la qual es regula la utilització de videocàmeres per les forces i els cossos de seguretat en llocs públics, ha originat la introducció d'algunes modificacions legals en el règim disciplinari de la Policia de Catalunya-Mossos d'Esquadra i de les policies locals de Catalunya.

En efecte, la Llei 21/1998, de 29 de desembre, modificant els articles 68 i 69 de la Llei 10/1994, de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra, indica expressament les infraccions tipificades a l'esmentada Llei orgànica, respecte a l'ús irregular de les imatges i sons enregistrats o dels mitjans tècnics d'enregistrament.

El mateix fa l'article 3 de la Llei 25/1998, de 31 de desembre, de Mesures administratives, fiscals i d'adaptació a l'euro, en relació amb el règim disciplinari dels membres de les policies locals de Catalunya, que modifica els articles 48 i 49 de la Llei 16/1991, de 10 de juliol.

3. Cooperació, coordinació i col·laboració

En el territori de Catalunya actuen quatre cossos de seguretat: el Cos Nacional de Policia i el de la Guàrdia Civil, la Policia de Catalunya-Mossos d'Esquadra i les policies locals. El Síndic de Greuges només pot supervisar, directament, les actuacions dels Mossos d'Esquadra i de les policies locals i és, per tant, la cooperació, la coordinació i la col·laboració entre aquestes dues forces de seguretat la qüestió que ha preocupat el Síndic de Greuges i que ha estat ja objecte de les seves reflexions, tal com consta en els últims informes al Parlament de Catalunya.

Aquest és un problema que ha preocupat també el legislador: l'article 54.1 de la Llei orgànica 2/1986, de 13 de març, de Forces i cossos de seguretat, preveia ja que els ajuntaments dotats de policia pròpia podien constituir una junta local de seguretat «para establecer las formas y procedimientos de colaboración entre los miembros de las Fuerzas y Cuerpos de Seguridad en su ámbito territorial..»

La Llei 16/1991, de 10 de juliol, de les Policies locals de Catalunya, va recollir també en el seu article 17 la figura de la junta local de seguretat i establí que els municipis dotats de policia local que acordessin crear aquestes juntes, hi podrien integrar representants del Departament de Governació, integració que resultaria preceptiva en els municipis en què hi hagués una presència operativa de la policia autonòmica.

La Llei 10/1994, d'11 de juliol, de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra, després de recordar en el seu preàmbul que la coordinació amb les policies locals es porta a terme mitjançant les juntes locals de seguretat, disposa a l'article 12.1.5è.c) que la Generalitat i les corporacions locals han de subscriure els convenis de cooperació corresponents per definir els objectius, els recursos, el finançament, l'organització i les obligacions i facultats respectives.

Seguint en aquesta mateixa direcció de procurar enfortir els instruments jurídics i administratius que assegurin una millor coordinació, cooperació i col·laboració de les diverses forces i cossos de seguretat que actuen en els municipis, s'ha dictat el Decret 151/1998, de 23 de juny, de regulació de les juntes locals de seguretat.

Aquesta disposició, però –malgrat el seu títol generalista– només regula la composició, atribucions i funcionament de les juntes locals de seguretat que es constitueixin als municipis on la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra ja estigui desplegada. D'acord amb el principi d'autonomia local, la constitució de la junta depèn exclusivament de la lliure decisió municipal, i la regulació prevista en el Decret només afecta les juntes locals de seguretat en les quals sigui preceptiva la integració de representants del Departament de Governació.

Malgrat les previsions legals, la coordinació, cooperació i col·laboració entre la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra i les policies locals no resulten satisfactòries per a tothom (vegeu queixa núm. 2943/98).

Queixa núm.2943/98

Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra i policies locals

Un grup de membres de la policia local d'una població del Baix Empordà van exposar al Síndic de Greuges

una sèrie de circumstàncies que, al seu entendre, dificultaven les seves relacions amb els Mossos d'Esquadra i perjudicaven, en definitiva, l'eficàcia de la policia a Catalunya.

Manifestaven, en resum, que els membres de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra, amb molt poca experiència professional, adoptaven generalment una actitud prepotent, sense admetre consells ni ensenyances dels policies locals, normalment amb molta més experiència professional. Els agents de les policies locals es veien obligats a fer d'ajudants o d'auxiliars dels Mossos d'Esquadra, sense que es respectessin les funcions pròpies establertes per la Llei 16/1991, de 10 de juliol, de les Policies locals de Catalunya.

Es queixaven, també, d'una manca absoluta de cooperació i coordinació entre tots dos cossos i opinaven que els Mossos d'Esquadra no donaven gairebé mai cap informació a les policies locals.

Atesa aquesta informació, el Síndic va comunicar als interessats que aquest problema ja ha estat objecte de preocupació de la Institució, i així havia quedat reflectit en els Informes al Parlament dels anys 1996 i 1997. Els va recordar, al mateix temps, que les lleis havien ja establert un marc jurídic per solucionar aquests possibles problemes, fent referència a les juntes locals de seguretat previstes a l'article 54 de la Llei orgànica 2/1986, de 13 de març, de Forces i cossos de seguretat i mencionades expressament a l'article 17 de la Llei 16/1991, de 10 de juliol, de les Policies locals de Catalunya; també va fer referència als convenis de cooperació a atorgar entre la Generalitat i les corporacions locals, previstos a la Llei 10/1994, d'11 de juliol, de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra.

Considerant, doncs, el Síndic de Greuges –i així ho va comunicar als promotors de la queixa– que els problemes plantejats s'han de solucionar mitjançant els instruments ja previstos a les lleis, va donar per finalitzada la seva intervenció en aquest assumpte.

4. Actuacions de les forces de seguretat i queixes dels ciutadans

Els ciutadans de Catalunya, tal com ja s'ha manifestat, es poden veure afectats per les actuacions de quatre forces de seguretat i el Síndic de Greuges només pot supervisar, directament, les de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra i de les policies locals de Catalunya.

Respecte a les queixes presentades en relació amb suposades actuacions irregulars de les dues forces de seguretat esmentades, especialment les relatives a actuacions prepotents i de violència, s'ha de manifestar, en primer lloc que han estat escasses: dues respecte a la Policia de la Generalitat i dues respecte a policies locals. El Síndic, però, ha constatat una vegada més –tal com exposava ja en informes anteriors– que quan ha demanat informació a l'Administració corresponent, la descripció dels fets, amb la conclusió que l'actuació de la policia havia estat correcta, no coincidia amb les denúncies dels ciutadans (vegeu queixes núm. 957/98 i núm. 2767/98, A/O núm. 2860/98 i seguiment de les queixes núm. 1488/97 i 3410/97, i núm. 2650/97).

En aquest aspecte, podem recordar que el mateix Conseller de Governació, responent per escrit una pregunta del Grup Parlamentari Popular, va manifestar que en el període 1997-1998 s'havien formulat setanta-vuit denúncies contra agents del cos de Mossos d'Esquadra, cap de les quals no havia comportat sentència condemnatòria per a l'agent.

Cal recordar, doncs, una vegada més, que la millor manera d'acabar les possibles pràctiques abusives no ha de passar principalment per l'obertura d'expedients informatius, sinó per una bona i eficaç prevenció. Més que intentar detectar conductes irregulars a posteriori, és preferible que aquestes actuacions no es produeixin. I el millor remei és insistir en una bona formació dels agents de policia –tant en el procés selectiu com en la formació continuada– en el respecte als drets dels ciutadans.

Queixa núm.957/98

Suposades amenaces de membres de la Guàrdia Urbana i retenció irregular

El Front d'Alliberament Gai de Catalunya va denunciar al Síndic de Greuges que, mentre col·locaven cartells en un carrer de Gràcia, quatre membres de l'entitat havien estat interceptats per la Guàrdia Urbana, amb el requeriment de deixar-ne d'enganxar. Aquesta ordre va ser obeïda de forma immediata.

L'actitud dels agents havia estat, segons els reclamants, insultant i prepotent: van exigir, amb amenaces, als afectats de donar-los tota la publicitat que portaven. Els agents actuants van demanar la presència de més dotacions i es van arribar a reunir més de deu agents. L'arribada d'un superior, que va manifestar que no era necessària l'entrega de la propaganda, va posar fi a l'incident. Aquesta retenció va durar gairebé una hora.

El Síndic de Greuges va demanar informació sobre aquests fets a l'Alcalde de Barcelona. La Regidora Presidenta de la Comissió de Mobilitat i Seguretat va manifestar que s'havien obert diligències per aclarir l'actuació de la Guàrdia Urbana i que, d'acord amb la informació recopilada, s'havien arxivat aquestes diligències.

El Síndic de Greuges, considerant insuficient el contingut de la informació, va demanar còpia de les diligències internes, la qual, però, no ha rebut en el moment de tancar aquest Informe.

Queixa núm. 2767/98

Detenció i presumptes maltractaments dels Mossos d'Esquadra

Un ciutadà domiciliat a Sant Feliu de Codines va exposar al Síndic de Greuges els següents fets:

1. Havia assistit, amb dos fills i la promesa d'un d'ells –de 26, 25 i 21 anys, respectivament– a un casament a Figueres.

2. En sortir del sopar de celebració, a dos quarts de dotze de la nit, es van dirigir als cotxes, per retornar als seus domicilis.

3. En aquest moment, va estacionar al seu davant un vehicle dels Mossos d'Esquadra, en va baixar un agent uniformat i els va exigir, de forma agressiva, d'identificar-se.

4. A la petició del motiu d'aquest requeriment, es va iniciar una petita discussió. Se'ls van acostar dues persones més, no uniformades que, malgrat ser també Mossos d'Esquadra, no es van identificar.

5. Un dels nouvinguts es va abraonar contra el més gran dels fills del promotor. Davant aquesta agressió d'un individu de paisà, el jove va iniciar una instintiva resistència, però va resultar immediatament emmanillat, amb els braços a l'esquena.

6. L'agent de paisà va introduir el jove dins d'un cotxe dels Mossos i l'atacà a puntades de peu i amb cops de puny al cap i enlairant-li els braços emmanillats.

7. Simultàniament, un dels agents uniformats va tirar a terra la promesa d'un dels fills de l'interessant; li va retorçar un braç i li donà cops de genoll a l'esquena.

8. Els agents de paisà es van endur a comissaria el fill detingut, i els agents uniformats van seguir el seu camí, després de negar-se a portar la noia a l'hospital, malgrat que es queixava de forts dolors en un peu i una mà.

9. Es va dirigir a la comissaria, amb l'altre fill i la noia, i va prestar declaració voluntària respecte als fets. Quan va demanar per veure el fill detingut, li van manifestar que no era possible i que estava bé i tranquil. La noia, a la comissaria, va patir una greu crisi nerviosa, sense rebre cap mena d'auxili del personal de la comissaria.

10. Tot seguit es van dirigir a l'Hospital de Figueres, on els facultatius van certificar l'existència d'un esquinç al turmell i al dit d'una mà de la noia.

11. El matí següent el fill detingut va ser deixat en llibertat, però el promotor va constatar que, mentre els funcionaris li havien manifestat que es trobava bé i tranquil, l'havien hagut de portar dues vegades a l'hospital, a causa d'una crisi nerviosa. El fill li va manifestar al pare que a la comissaria havia estat objecte d'empentes, cops, insults, burles, menyspreus i amenaces.

Ateses aquestes manifestacions, el Síndic de Greuges va demanar informació sobre aquests fets al Departament de Governació. El Director General de Seguretat li va exposar la següent relació de fets:

1. Una patrulla va aturar el seu vehicle en veure que un jove, que formava part d'un petit grup, aixecava la mà, interpretant que els Mossos eren requerits per algun problema. En demanar-los si passava res, el mateix jove va contestar amb greus insults.

2. Els agents van estacionar el vehicle i quan es van acostar al grup, van ser escridassats i van creure convenient demanar suport a una altra dotació. Van convidar els membres del grup a identificar-se i a desistir de la seva actitud. No ho van fer i es van posar més agressius tot proferint insults i menyspreant els agents.

3. La nova dotació es va mantenir a distància prudencial, però veient que l'agressivitat del grup anava en augment, un dels agents no uniformat de la nova patrulla es va identificar verbalment i els va demanar la documentació. El jove que primer havia intervingut el va agredir a la cara i es va procedir a la detenció.

4. La dona que acompanyava l'agressor es va llançar damunt d'un dels agents amb la intenció d'agredir-lo i en aquest intent va caure a terra.

5. El pare, el germà i la promesa del detingut van ser convidats a prestar declaració a la comissaria i, mentre declarava el pare, la noia no va deposar la seva actitud amb insults, amenaces i amb cops al mobiliari amb els peus i les mans.

6. El detingut, en ser ingressat al calabós, es va mostrar molt neguitós. Com que cridava de manera descontrolada, va ser traslladat dues vegades a l'hospital, on va ser tractat per un quadre d'ansietat.

7. El matí següent es va deixar sense efecte la detenció. El jutjat núm. 5 de Figueres va iniciar les diligències corresponents.

Malgrat la notable divergència entre totes dues narracions, tenint en compte l'existència d'una intervenció judicial, el Síndic va haver de donar per finalitzada la seva intervenció en aquest assumpte.

Actuació d'Ofici núm.2860/98

Informacions periodístiques respecte a suposades actuacions irregulars de la Guàrdia Urbana de Barcelona

El Síndic de Greuges va llegir unes informacions periodístiques aparegudes a diversos diaris en relació amb suposats maltractaments de la Guàrdia Urbana a un menor marroquí i, posteriorment, a un altre marroquí major d'edat que va denunciar els fets a la Policia de Catalunya-Mossos d'Esquadra. Ateses aquestes notícies, el Síndic de Greuges va sol·licitar la corresponent informació a l'Alcalde de Barcelona.

Responent a aquesta sol·licitud, l'Ajuntament de Barcelona va trametre al Síndic de Greuges un informe emès per la Regidora-Presidenta de la Comissió de Mobilitat i Seguretat, en el que es manifestava que s'havien arxivat les diligències informatives internes efectuades per esbrinar la possible veracitat dels fets denunciats, al no haver-se detectat cap actuació irregular per part dels agents actuants.

L'esmentada regidora informava, igualment, que les diligències judicials incoades havien disposat el sobreseïment lliure i l'arxiu de les actuacions, després de concloure que els fets imputats als agents eren essencialment falsos, tant en la forma, com en l'origen o la causa.

El Síndic de Greuges va considerar insuficient aquesta informació i va demanar a l'Ajuntament de Barcelona que li trametés còpia de les referides diligències internes i actuacions judicials, sol·licitud que, en el moment de tancar-se la redacció de l'Informe, encara no ha estat atesa.

Seguiment de les queixes núm. 1488/97 i 3410/97 (pàg. 21540 del *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm.266 de 20 de març de 1998)

Presumpta actuació abusiva d'uns membres de la Guàrdia Urbana de Barcelona

El Síndic de Greuges havia demanat informació a l'Ajuntament de Barcelona respecte a l'actuació d'uns membres de la Guàrdia Urbana que els promotors de les queixes havien descrit de violentes i injustificades. L'Ajuntament va manifestar que havia arxivat provisionalment les seves diligències informatives, atès que hi havia unes actuacions judicials en tràmit.

Posteriorment, l'Ajuntament va informar el Síndic que la sentència dictada pel jutjat d'instrucció corresponent va absoldre els agents actuants i, per aquest motiu, el Síndic va donar per finalitzada la seva actuació en aquest assumpte.

Seguiment de la queixa núm. 2650/97 (pàg. 21541 del *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266 de 20 de març de 1998)

Presumptes maltractaments d'uns Mossos d'Esquadra a un ciutadà algerià

El Síndic de Greuges havia traslladat el contingut d'aquesta queixa al Departament de Governació, i el Director General de Seguretat Ciutadana li va comunicar que s'havia acordat obrir una informació reservada sobre el cas plantejat.

Mitjançant escrit del dia 2 de juliol de 1998, el Director General va trametre al Síndic una còpia de la informació reservada, segons la qual no s'apreciava cap responsabilitat disciplinària dels agents que havien intervingut en la detenció de l'interessat.

Atesa aquesta informació, amb una relació de fets totalment divergent de l'exposada per l'afectat, el Síndic va tancar la seva intervenció en aquest assumpte.

5. DIPÒSITS MUNICIPALS DE DETINGUTS

El mes d'octubre de 1998, l'Alcalde de Rubí va comunicar al Síndic de Greuges que havien estat ateses la majoria de les recomanacions que li havia exposat en la visita al dipòsit de detinguts de la seva població, el dia 14 de novembre de 1996 (vegeu seguiment de l'Actuació d'Ofici núm. 2834/96).

En el transcurs del 1998 el Síndic de Greuges no ha fet cap nova visita als dipòsits municipals de detinguts, ja que en anys anteriors s'havien visitat tots els de Catalunya.

S'ha de fer constar, però, que encara no s'ha rebut resposta a les recomanacions comunicades als ajuntaments del Vendrell, Blanes, la Bisbal, Sant Feliu de Guíxols, la Seu d'Urgell, Solsona i Tremp, com a resultat de les visites efectuades, l'any 1997, als respectius dipòsits.

Quant al litigi existent entre la Generalitat i els ajuntaments en relació amb les despeses originades per aquests dipòsits de detinguts, s'ha d'indicar que la Secció Sisena de la Sala Contenciosa Administrativa del Tribunal Suprem, per sentència de 21 de febrer de 1998, va anul·lar l'Ordre del Departament de Justícia de 22 de gener de 1987.

A conseqüència d'aquesta sentència, el mateix Departament ha dictat l'ordre de 9 de desembre de 1998, que anul·la l'ordre de 5 de juliol de 1988 i que estableix els nous paràmetres de 5.638 pessetes per detingut i dia pels conceptes de custòdia, alimentació i estada, i de 559.246 pessetes com a percepció fixa anual en concepte d'amortització de la inversió i manteniment de les instal·lacions i de l'immobilitzat.

Aquesta nova ordre del Departament de Justícia també estableix les regles per quantificar la compensació corresponent al període d'1 de gener de 1988 a 31 de desembre de 1998.

Sembla que la Federació de Municipis de Catalunya considera insuficients aquests nous paràmetres i que ha sol·licitat al Tribunal Suprem l'execució de la seva sentència de 21 de febrer de 1998.

No podem deixar de recordar, respecte a aquesta qüestió, que el Síndic de Greuges, en el seu Informe monogràfic presentat al Parlament l'any 1991, ja exposava que «la delegació imposada per la disposició final 5a. de la Llei 7/1985 no ha anat acompanyada de la dotació o l'increment dels mitjans econòmics necessaris per exercir eficaçment el servei delegat: ni hi ha aportació de cap mena a les despeses de primer establiment ni tampoc l'assignació 'per detingut i dia' no satisfà els costos reals del servei.»

Seguiment de l'Actuació d'Ofici núm.2834/96 (pàgs. 11653 i 11654 del *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 153, de 21 de març de 1997)

Visita al Dipòsit Municipal de Detinguts de Rubí

En l'Informe de l'any 1996 es va deixar constància de les recomanacions dirigides a l'Ajuntament de Rubí en relació amb les reformes i millores a realitzar en el seu dipòsit de detinguts i es va indicar que en el moment de tancar la redacció de l'Informe encara no s'havia rebut la resposta municipal.

Aquesta qüestió es va reiterar diverses vegades. Finalment, l'Alcalde de Rubí, per carta del 29 d'octubre de 1998, va manifestar al Síndic de Greuges que les seves recomanacions havien estat ateses, excepte algunes que no s'havien realitzat per impossibilitat material.

L'Adjunt al Síndic, en visita personal, va comprovar les reformes realitzades, que milloraven substancialment l'habitabilitat de les cel·les, i va suggerir la solució d'algunes qüestions encara pendents.

SECCIÓ 2. ORDENACIÓ DEL TERRITORI

HABITATGE

1.INTRODUCCIÓ I TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

L'any 1998, amb la finalització de l'últim pla de l'habitatge, podem fer alguna reflexió sobre l'aplicació que

se n'ha fet. Cal, en primer lloc, subratllar-ne la utilitat en la mesura que ha permès l'accés al primer habitatge a un segment de la població constituït per joves amb rendes mitjanes. Tanmateix, hi continua havent famílies sense ingressos suficients ni tan sols per acollir-se al règim especial, del qual parlem en el tema seleccionat, però sí prou alts per no poder gaudir de les primeres posicions en les llistes d'habitatges de promoció pública, amb la qual cosa passen a les llistes d'espera.

Han minvat les queixes per retards en l'obtenció dels préstecs qualificats i en el pagament de les subvencions, gràcies en bona part a una major disponibilitat dinerària de l'Administració. Però ha augmentat el nombre de queixes relatives a la revisió dels tipus d'interès subsidiat, que en molts casos han quedat per sobre de l'interès real de mercat.

També hem constatat una millora notable quant als serveis d'informació i atenció al ciutadà que s'adreça a l'Administració per tal de sol·licitar els ajuts.

El disseny del nou pla de l'habitatge 1998-2001 permetrà superar alguns d'aquests problemes, però en subsistiran d'altres de relacionats amb la tramitació burocràtica dels ajuts.

El Síndic de Greuges ja ha remarcat en informes anteriors la importància d'una política d'habitatge que no es basi solament en els ajuts orientats a l'accés a l'habitatge, sinó en la conservació, el manteniment i si cal la rehabilitació. Els accidents esdevinguts aquests últims temps per esfondrament d'edificis i despreniment de façanes han impulsat l'aplicació d'una sèrie de mesures tant de foment com de policia per part de les administracions competents i dels organismes implicats.

Aquestes mesures de foment van des de campanyes per difondre entre els ciutadans una cultura de manteniment i conservació dels edificis fins a l'establiment d'ajuts destinats, més que a embellir la imatge de les ciutats, a conservar-ne el parc immobiliari, per garantir-ne les condicions de dignitat i seguretat durant el màxim de temps possible.

D'altra banda, els ajuntaments han endegat d'ofici expedients urbanístics adreçats a ordenar als propietaris les obres de reparació necessàries per assegurar la seguretat de les seves finques.

Sobre totes aquestes qüestions, el Síndic de Greuges ha resolt 20 consultes, ha rebut 49 queixes i ha iniciat 2 actuacions d'ofici, és a dir, un total de 71 actuacions.

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Habitatges de protecció oficial	– manca d'habitatge – retard en l'abonament de subvencions – rehabilitació
Habitatges privats	– conservació – lentitud en la tramitació d'expedients sancionadors

2. HABITATGES DE PROTECCIÓ OFICIAL

El 28 de juny de 1998 es va publicar al *Butlletí Oficial de l'Estat* el Reial Decret 1186/1998, de 12 de juny, sobre mesures de finançament d'actuacions protegides en matèria d'habitatge i sòl del pla previst per al quadrienni que va de 1998 al 2001.

Arran d'aquest Reial Decret, i per regular la gestió dels ajuts que s'hi preveuen, el Govern de la Generalitat va aprovar el Decret 201/1998, de 30 de juliol, pel qual s'estableixen també els ajuts públics en matèria d'habitatge a càrrec de la Generalitat de Catalunya.

Els estudis elaborats a partir de les dades estadístiques obtingudes amb l'aplicació del pla anterior confirmen el que el Síndic de Greuges ja havia anunciat en d'altres informes: els principals beneficiaris dels ajuts són les persones joves que obtenen unes rendes mitjanes. Per a les economies més modestes només tenia aplicació l'anomenat règim especial, que resultava del tot insuficient.

Aquest règim especial anava adreçat als adquirents o promotors d'habitatges per a lloguer destinats a llogaters amb ingressos familiars iguals o inferiors a 2,5 vegades el salari mínim interprofessional.

Això, més el fet que el nombre d'habitatges de pisos socials de promoció pública continua essent baix, segons palesen les llargues llistes d'espera, fa que hi hagi un sector de la població que resta al marge d'aquestes mesures de foment. A tall d'exemple podem citar la queixa núm. 1304/97, de la qual vam parlar a l'informe de 1997 (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, núm. 266, pàgina 21554, de 20 de març) i que en el present informe fem el seguiment.

Sobre la problemàtica de l'habitatge en relació amb les famílies amb rendes baixes, o amb especials dificultats, la Plataforma pel Dret a un Habitatge Digne va plantejar al Síndic de Greuges tot un seguit de conflictes que es generen arran de l'aplicació de la vigent Llei d'Arrendaments Urbans.

Aquests conflictes han estat plantejats ja davant el Jutge Degà de Barcelona, el Departament de Benestar Social, l'Ajuntament de Barcelona i la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge.

Els principals problemes que ens van exposar estan relacionats amb la rapidesa dels desnonaments, que impedeix als afectats obtenir els ajuts i pagar la renda abans del judici, amb actuacions per part d'alguns propietaris dirigides a desnonar gent gran que paguen rendes de lloguer molt baixes, i amb la desaparició de mobles arran dels llançaments. També, segons ens van comunicar, en alguns casos, quan el propietari de l'habitatge es nega a cobrar el lloguer, per manca d'informació i per la complexitat del procés per consignar la renda, el llogater es veu abocat al desnonament.

Conseqüentment, el Síndic de Greuges va obrir una actuació d'ofici per estudiar tota aquesta problemàtica (vegeu Actuació d'Ofici 2009/98).

El nou pla de l'habitatge, al qual ens hem referit abans introdueix algunes novetats. Pel que fa a la subsidiació de préstecs, ja no es refereix al tipus d'interès resultant

de la subsidiació que serà d'aplicació al préstec, sinó al tant per cent de la quota a pagar mensualment que anirà a càrrec de l'Estat. Amb això s'evitarà, que en un moment de canvi a la baixa del preu del diner, el tipus d'interès subsidiat no quedi per sobre de l'interès real de mercat.

Així mateix, es preveu una subsidiació reforçada de préstecs, aplicable al cas de primer accés a l'habitatge en propietat, que és tant com doblar la quantia de la subsidiació prevista per a cada nivell d'ingressos. És a dir a tall d'exemple, si per un nivell d'ingressos inferiors a 2,5 milions de pessetes l'any, es preveu que l'Estat pagarà el 15% de la quota, en el cas de primer accés a l'habitatge es farà càrrec del 30%. Altrament, s'aplicarà aquesta subsidiació reforçada als adquirents amb ingressos inferiors a 3,5 milions de pessetes l'any i que estiguin en algun dels casos següents:

a) Que la unitat familiar de l'adquirent tingui cinc o més membres, o quatre o més si és una família monoparental.

b) Que en la unitat familiar hi hagi minusvàlids en les condicions establertes en la legislació sobre l'impost sobre la renda de les persones físiques.

c) Que l'adquirent i, si s'escau, la resta dels membres de la unitat familiar, no tinguin més de trenta anys d'edat.

També es preveu una durada màxima de la subsidiació en anys per a cada tram d'ingressos.

Ja veurem a la pràctica si d'aquests ajuts se'n podran beneficiar les persones amb economies modestes, a les quals ens referíem abans.

Quant a la tramitació de les sol·licituds, sembla que no ha canviat gens respecte del que ja havíem comentat en altres informes. De fet, si no milloren els tràmits burocràtics, es continuaran rebent queixes per lentitud i retards en la concessió dels préstecs qualificats i en el pagament de les subvencions.

Recordem que el Síndic de Greuges, amb motiu de la seva Actuació d'Ofici núm. 940/96 (vegeu BOPC número 153 del 21 de març de 1997, pàgina 11.665), es va referir als problemes següents, que calia resoldre per agilitar la tramitació i el pagament dels ajuts i que no han estat resolts en el nou pla de l'habitatge:

– Els desajustos entre resolucions emeses i possibilitat d'obtenció de finançament a les entitats de crèdit es deuen fonamentalment al fet que aquestes signen el conveni directament amb el Ministeri de Foment, i la Generalitat ignora la capacitat d'atendre les sol·licituds de préstec en funció del consum de la quota que correspon a cada entitat. Únicament mitjançant un sistema que no inclogui assignacions estrictes de quotes i amb una participació més directa de la Generalitat en la distribució i control de l'ús d'aquests recursos es podrà millorar el servei d'informació als sol·licitants d'ajuts.

– Per tal d'aconseguir una major immediatesa en el pagament de les subvencions, el Síndic de Greuges va suggerir la possible deducció de l'import de la subvenció en determinats impostos. Segons ens va respondre el Departament de Política Territorial i Obres Públiques, aquesta era una proposta que havia estat plantejada davant l'Administració central, però que no s'havia acceptat.

No obstant això, hem constatat una millora quant al servei d'informació, un ajust dels preus dels habitatges al valor real de mercat i més rapidesa en el pagament de les subvencions com a conseqüència d'una major disponibilitat dinerària (vegeu queixes número 1315/97 i 3255/97).

Seguiment de la queixa núm. 1304/97 (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, núm. 266, pàg. 21554, de 20 març de 1998)

Desacord per la no assignació d'un habitatge

A una embarassada de set mesos que residia en un domicili ocupat pel seu marit, una filla, els pares d'ella i dos germans, el Patronat Municipal de l'Habitatge de Barcelona li havia denegat l'assignació d'un habitatge pel fet que considerava que les persones amb les quals convivia formaven una única mateixa família.

Estudiat el cas, el Síndic va suggerir que en virtut del que disposa el Decret 162/1987, de 21 d'abril, sobre finançament de les operacions del remodelatge del barri del Baró de Viver i Eduard Aunós, l'autora de la queixa fos inclosa en una llista d'assignació amb caràcter preferent dels habitatges que, al final de l'actuació urbanística, poguessin resultar excedents.

Ja tancat l'Informe de 1997, es va rebre la resposta del Patronat Municipal de l'Habitatge, que va acceptar el suggeriment del Síndic.

Actuació d'Ofici núm. 2009/98

Habitatge digne

Arran de la visita dels representants de la Plataforma pel Dret a un Habitatge Digne, i de la problemàtica que van plantejar al Síndic de Greuges en relació amb la Llei d'Arrendaments Urbans de 1994, es va iniciar una actuació d'ofici.

Quant als desnonaments i, en concret, en relació amb la preservació de la propietat dels objectes llançats per evitar que siguin objecte de negocis poc clars, el Síndic de Greuges va demanar informe a l'Ajuntament de Barcelona, per si tenia prevista cap normativa que donés una destinació clara als residus, mobles, andròmines, etc., que es produeixen pels llençaments, i d'altra banda si tenia previst algun magatzem municipal on dipositar aquests objectes; també suggerí la possibilitat d'assumir aquesta problemàtica que afecta un cert contingent de població a escala metropolitana.

En el moment d'enviar la carta, es va publicar als diaris la notícia que a Barcelona s'havia creat un magatzem per als mobles de famílies objecte de desnonaments. El Síndic va demanar de ser informat sobre la regulació d'aquest magatzem.

En el moment de la redacció d'aquest Informe, el Síndic continua la seva actuació, davant d'aquest problema de caràcter general, amb vista a determinar si és

possible millorar la resposta de les administracions davant aquestes situacions.

Queixa núm. 1315/97

Retard en el cobrament d'una subvenció

El senyor X. va sol·licitar el febrer de 1995 un ajut per adquirir un habitatge a preu taxat.

Se li van atorgar dues subvencions, una per la condició de jove menor de 30 anys i l'altra, genèrica, d'accés a l'habitatge, el juliol de 1995. El mes de juliol de 1997, data en què es va dirigir a la Institució demanant la seva intervenció, encara no havia cobrat les esmentades subvencions.

El Síndic va iniciar la seva actuació i finalment totes dues subvencions van ser abonades els mesos de maig i juliol de 1998, respectivament.

Queixa núm. 3255/97

Demora a cobrar una subvenció

El senyor X. s'adreçà al Síndic manifestant que havia sol·licitat un ajut per adquirir un habitatge de protecció oficial i per resolució dictada el 19 de febrer de 1993 li'n va ser abonat l'import.

Contra aquella resolució va interposar un recurs pel fet que el preu de l'obra nova el 20 d'abril de 1990 era parcial, atès que en aquella data l'obra es trobava en construcció i, posteriorment, s'hi havien afegit moltes despeses, entre les quals algunes obres d'urbanització.

El 16 de maig de 1994 es dictà resolució estimant el recurs de l'interessat, però des d'aleshores no havia rebut cap més resposta.

El Síndic va demanar la informació corresponent, segons la qual restava per cobrar una quantitat, resultat de la resolució del recurs, i havia estat inclosa en un document comptable amb data de 17 de novembre de 1997.

El Síndic va suggerir que s'agilitessin els tràmits al màxim, per tal que s'abonés la part que restava per abonar al més aviat possible.

El 6 de novembre de 1998, finalment, va ser pagat l'import pendent.

3. HABITATGE PRIVAT

Malauradament, aquests últims anys han estat notícia diversos accidents, alguns d'ells amb resultat de mort, per despreniments de façanes.

Una bona part part del parc immobiliari del nostre país és prou antic perquè hi sovintegin els problemes de conservació. Altrament, no hi ha una cultura de manteniment per part dels propietaris.

Cal aconseguir una conscienciació dels ciutadans sobre els avantatges de mantenir els edificis i oblidar la idea tan arrelada que casa nostra comença a la porta d'entrada del pis. El nostre benestar no s'ha de relacionar només amb el nostre habitatge, sinó també en l'edifici on es troba situat.

Hem de remarcar l'esforç que han esmerçat els col·legis professionals implicats en aquesta qüestió en la difusió d'aquesta cultura del manteniment. A tall d'exemple, el Col·legi d'Arquitectes va endegar una campanya amb els lemes «A casa ens cuidem», «Cuidar és millorar», «Revisem i mantenim els nostres edificis», amb el suport del Departament de Política Territorial i Obres Públiques, la Federació de Municipis de Catalunya, l'Associació Catalana de Municipis, l'Organització de Consumidors i Usuaris de Catalunya, les principals associacions d'administradors de finques i promotors constructors i la Fundació de l'Institut de Tecnologia de la Construcció de Catalunya (ITEC). Aquesta campanya tant va adreçada als ciutadans mitjançant una oficina de manteniment –fins i tot als estudiants de secundària, amb xerrades– com als professionals, amb un programa informàtic d'ús i manteniment de l'edifici.

D'altra banda, i així ho va dir el Síndic de Greuges en el seu Informe de l'any 1997, ser propietari és car en tant que exigeix una inversió contínua en un bé que pateix una depreciació amb el temps, encara que aquesta depreciació no es reflecteixi en els preus de mercat dels habitatges de segona mà.

La vida d'un edifici no és eterna, però en molts casos si hi hagués el necessari manteniment no caldria arribar a la rehabilitació. En aquest sentit, el cost de reparació o rehabilitació d'un edifici és dues vegades més car pel fet de no haver-hi seguit un pla de manteniment, segons un estudi pilot fet pel mateix Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya.

La tasca dels ajuntaments en aquest problema té una doble vessant:

– d'una banda, ha d'exercir les competències que li atorga el Decret legislatiu 1/1990, de 12 de juliol, pel qual s'aprova la refosa dels textos legals vigents a Catalunya en matèria d'urbanisme, article 251.2, ordenant, d'ofici o a instància de qualsevol interessat, l'execució de les obres necessàries per conservar els immobles en condicions de seguretat, salubritat i ornat públic (vegeu queixa número 3261/96), i

– de l'altra, destinar ajuts específics a la rehabilitació i conservació dels immobles, més enllà d'una política adreçada a l'embelliment de la ciutat.

Arran d'això, el Síndic de Greuges va iniciar el 1998 una actuació d'ofici (vegeu Actuació d'Ofici núm. 2241/98) per tal d'estudiar les mesures de foment adoptades concretament per l'Ajuntament de Barcelona.

Un cas extrem es dóna quan el deteriorament afecta un barri sencer de tal forma que no n'hi ha prou de rehabilitar, sinó que cal remodelar la zona. El cost d'aquesta remodelació és alt en la mesura que ha d'incloure el preu de l'expropiació, ja sia indemnització o recol·locació dels veïns afectats. Pel que fa a l'Ajuntament de Barcelona, aquestes actuacions s'inclouen en programes quadriennals.

El Síndic de Greuges ha rebut diverses queixes presentades per ciutadans afectats per un pla de remodelació, pendents d'expropiació, que viuen en pisos en pèssimes condicions. Es tracta d'edificis molt deteriorats, alguns en ruïna, declarada pel mateix Ajuntament (vegeu queixa núm. 87/95), que, no complint els mínims de segu-

retat ni salubritat, encara veuen agreujada la seva situació pel fet que alguns pisos ja han estat desallotjats pels seus propietaris, però ocupats il·legalment.

L'ajuntament titular dels habitatges expropiats i buits no controla el seu estat ni inverteix tampoc en el manteniment de l'edifici. D'altra banda, no poden prosseguir els reallotjaments de la resta de veïns perquè no són previstos al programa d'actuacions vigent per el quadrienni en curs.

El Síndic de Greuges considera que quan es preveu dur a terme una actuació d'aquest tipus, l'Administració l'ha de planificar de forma que es pugui aplicar sense interrupcions, evitant que una part de les expropiacions quedi diferida fins a ser inclosa en el següent programa. Cal tenir present que aquestes actuacions no afecten només el pressupost de l'Administració, sinó que al darrere hi ha persones amb el dret, reconegut constitucionalment, a viure en un habitatge digne.

El nou pla de l'habitatge regula també els ajuts a la rehabilitació d'àrees, edificis, i habitatges. Continua en la mateixa línia que el pla anterior amb la intenció d'involucrar les comunitats autònomes i els ajuntaments en l'activitat rehabilitadora mitjançant la promoció de convenis específics i la instauració d'àrees de rehabilitació integrada.

Les queixes que rep el Síndic de Greuges en relació amb els ajuts per rehabilitar habitatges es refereixen a retards en la tramitació de les sol·licituds i en el pagament de les subvencions (vegeu queixa número 2590/97). Sobre aquests problemes podem dir el mateix que anunciàvem en parlar del ajuts per adquirir habitatges. Cal agilitar la resolució de les sol·licituds alleugerint els tràmits burocràtics i, d'altra banda, el pagaments són més ràpids quan l'Administració disposa dels diners.

Queixa núm. 3261/96

Retard a notificar una ordre de conservació, per desconeixement del domicili de notificació

El senyor X. es va queixar al Síndic de Greuges per la presumpta inactivitat de l'Ajuntament de Barcelona davant les seves denúncies, la primera formulada l'any 1992, en relació amb la insalubritat i manca de conservació de dos solars al carrer Camèlies.

L'Ajuntament de Barcelona va informar el Síndic de Greuges que en el moment de la primera denúncia es va fer una inspecció arran de la qual es va ordenar el tancament i neteja de les finques esmentades.

El propietari d'una de les finques va complir l'ordre i l'expedient en relació amb aquest solar es va tancar l'11 de gener de 1993. Quant a l'altra finca, va ser impossible localitzar-ne el propietari per l'adreça que constava en el padró de l'Impost sobre Béns Immobles.

Arran de la denúncia del mes de juliol de 1996 del promotor de la queixa, es va tornar a ordenar el tancament i la conservació de totes dues finques, però calia localitzar-ne els propietaris per notificar-los l'ordre.

A la vista d'aquest informe, el Síndic de Greuges va suggerir que l'Ajuntament agilités els tràmits de localització dels propietaris i valorés la possibilitat de decretar l'execució subsidiària de les corresponents ordres de conservació.

El senyor X. va comunicar al Síndic de Greuges que havia determinat la identitat i el domicili dels actuals propietaris, de la qual cosa havia assabentat l'Ajuntament.

A l'últim, l'Ajuntament de Barcelona va informar el Síndic de Greuges que havia notificat les ordres de conservació als titulars dels solars amb advertiment que si no les executaven voluntàriament es procediria a l'execució subsidiària.

Actuació d'ofici núm. 2241/98

Conservació del parc immobiliari

La major part del parc immobiliari de Barcelona, hores d'ara, té la suficient antiguitat perquè sovintegin els problemes de conservació. Altrament, no hi ha una cultura de manteniment per part dels propietaris, degut entre d'altres causes que no analitzarem, a un cert desconeixement i, principalment, a motius econòmics. No hem d'oblidar, i així ho ha dit el Síndic de Greuges en el seu Informe de l'any 1997, que ser propietari és car en tant que suposa una inversió contínua en un bé, que d'altra banda, pateix una depreciació en el temps, encara que aquesta depreciació no es reflecteixi en els preus de mercat dels habitatges de segona mà.

La tasca de l'ajuntament en aquest tema té una doble vessant :

– D'una banda, exercir les competències que li atorga el Decret Legislatiu 1/1990, de 12 de juliol, article 251.2, ordenant, d'ofici o a instància de qualsevol interessat, l'execució de les obres necessàries per conservar les finques en condicions de seguretat, salubritat i ornat públic.

– D'altra banda, destinar ajuts específics per a la rehabilitació i conservació dels immobles, més enllà d'una política adreçada a l'embelliment de la ciutat.

Atès que es tracta d'una qüestió que ve preocupant al Síndic des de fa ja temps i per tal d'estudiar les mesures adoptades i col·laborar en trobar les millors solucions, s'ha endegat una actuació d'ofici i consegüentment s'ha adreçat una sol·licitud d'informe a l'Ajuntament de Barcelona sobre el ventall d'actuació que, en relació amb aquest tema, s'han dut o es preveuen dur a terme.

Davant la manca de resposta de l'Ajuntament de Barcelona a la sol·licitud d'informe del Síndic de Greuges, l'hem tornat a reiterar.

Queixa núm. 87/95

Un llarg procés expropiatori, retard d'un reallotjament i vulneració del dret a un habitatge digne

La senyora X. viu en un pis d'uns blocs del districte de Sants-Montjuïc, declarats en ruïna imminent l'any 1990 i en procés d'expropiació per l'Ajuntament de Barcelona per remodelar la zona. De tots els veïns, una part van ser reallotjats, i els seus habitatges es van ocu-

par forçant les portes. L'Ajuntament no hi pogué exercir cap control.

Amb el temps i el mal ús, els edificis es van anar deteriorant en perjudici dels veïns, que, com la senyora X., hi vivien encara pendents de formalitzar l'expropiació, fins al punt que la promotora de la queixa va haver de traslladar-se perquè el sostre de casa seva es va esfondrar com a conseqüència d'unes obres al pis de sobre.

Atès que l'Ajuntament de Barcelona, tot i que l'afectada s'hi havia adreçat reiteradament denunciant la situació, no feia les reparacions necessàries per garantir-li un habitatge digne mentre no la reallotjava, es va adreçar al Síndic de Greuges per plantejar-li la seva queixa.

A la sol·licitud d'informe del Síndic de Greuges, l'Ajuntament de Barcelona va respondre al·legant que aquelles edificacions no havien estat declarades en ruïna, sinó que se n'havia iniciat un procés d'expropiació i en un futur es preveia una actuació.

A l'esmentat informe, el Síndic de Greuges va respondre al·legant que a la documentació aportada per la interessada constava el Decret municipal de declaració de ruïna parcial i que ja a l'any 1989 es parlava de reallotjament. Atès el temps transcorregut des d'aquelles dates, el Síndic de Greuges es va interessar per les previsions concretes per resoldre la situació.

D'altra banda, els pisos ocupats il·legalment eren ja propietat de l'Ajuntament que, per tant, era el responsable del seu estat.

Segons una informació posterior de data 24 de febrer de 1998, de l'Ajuntament de Barcelona, el 28 de març de 1996 es va formalitzar l'expropiació. Calia, doncs, iniciar les peces separades per fixar les indemnitzacions, però aquestes actuacions no estaven incloses en el Programa d'Actuació Municipal 1995-1999.

El Síndic de Greuges va recordar a l'Ajuntament de Barcelona que hi ha uns informes i, fins i tot, una declaració de ruïna imminent de l'edifici que acrediten les condicions de perillositat en què viu la promotora. Tampoc s'ha d'oblidar que la finca està expropiada, i per tant, l'Ajuntament és l'actual titular i responsable de l'estat de l'habitatge, en un edifici parcialment desocupat amb el deteriorament que aquesta circumstància comporta.

Però, com que l'informe municipal no fa referència a cap solució provisional fins que s'aprovi el nou programa d'actuació, atesa la responsabilitat de l'Ajuntament com a titular de les finques expropiades, el Síndic de Greuges va suggerir que s'estudiés la possibilitat de traslladar provisionalment els afectats a d'altres habitatges o de fer les reparacions necessàries per garantir unes condicions mínimes d'habitabilitat, mentrestant.

L'Ajuntament de Barcelona no va acceptar el suggeriment.

Queixa núm. 2590/97

Retard en el cobrament d'una subvenció per rehabilitar

La senyora X. escriví al Síndic per comunicar-li que la Direcció General d'Actuacions Concertades, d'Arquitectura i Habitatge va concedir als seus pares una subvenció per rehabilitar l'habitatge afectat per aluminosi. En el moment de finalitzar les obres, el pare de la promotora de la queixa va morir i, en reclamar la mare el pagament de la subvenció, va ser informada que calia presentar l'acceptació d'herència. Malauradament, la mare també va morir durant aquest procés.

El novembre de 1996, un cop acceptada l'herència, la senyora X. va presentar la documentació pertinent per cobrar la subvenció. Atès que el temps transcorria sense rebre cap resposta de la Direcció General esmentada, la interessada es va adreçar al Síndic de Greuges.

Després de demanar-li un informe el Síndic de Greuges, la Direcció General d'Actuacions Concertades, d'Arquitectura i Habitatge va comunicar que s'havia pagat a la promotora de la queixa la subvenció atorgada.

URBANISME

1. INTRODUCCIÓ I TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

En matèria d'urbanisme, l'any 1998 el Síndic de Greuges va rebre 123 queixes i va resoldre 58 consultes, és a dir, va iniciar un total de 181 actuacions.

Aquestes queixes i consultes palesen la gran incidència que té l'ordenació urbanística, en tots els àmbits: planejament, gestió i disciplina, en l'esfera jurídica i privada dels ciutadans.

L'ordenació territorial mitjançant el planejament i les ordenances d'edificació respon a una distribució dels espais inspirada per l'interès general. En funció d'aquest interès general, el dret de propietat resta delimitat per les figures de planejament. Ara bé, un dels principis que regeixen l'ordenament urbanístic és el repartiment equitatiu de càrregues i beneficis entre els propietaris, és a dir, no es pot pretendre que el ciutadà aporti més a la comunitat del que en rep.

La passivitat de l'Administració suposa un gravamen per als propietaris afectats. En aquest punt, i pel que fa a l'execució dels plans, la iniciativa privada vindria a remoure algun dels problemes que deriven del funcionament lent i burocràtic de l'Administració. No obstant això, aquesta no es pot desentendre de la seva funció tutelar. En definitiva cal pensar que estem davant de dos fronts d'interessos, els particulars i els generals, que han de ser harmonitzats per aconseguir aquell model territorial que l'Administració competent ha proposat.

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Planejament	– Desacord amb la classificació del sòl, i l'ordenació de volums i alineacions
Gestió	– Finançament d'obres d'urbanització i conservació – Entitats urbanístiques col·laboradores amb l'Administració

Disciplina
– Obres sense llicència
– Ordres d'execució d'obres
– Execució subsidiària

2. EFECTES DEL PLANEJAMENT EN LA PROPIETAT PRIVADA

Els particulars i l'Administració resten obligats al compliment de les disposicions sobre ordenació urbana que contenen els plans.

El planejament urbanístic configura el model d'ordenació territorial pel qual opta l'Administració en exercici de les seves competències. Conseqüentment, recull les normes tant d'aplicació immediata com aquelles previsions que s'han de desenvolupar a mitjà i a llarg termini.

Les administracions competents utilitzen les figures de planejament per tal d'assegurar que en un futur es puguin dur a terme aquestes previsions sobre el territori, però moltes vegades de forma deslligada de la seva capacitat econòmicofinancera, tot i que de fet estan obligades a acompanyar un estudi econòmic al pla. Així, el Síndic de Greuges rep queixes de particulars que veuen afectats els seus terrenys per un pla urbanístic antic que no s'executa per manca de recursos de l'Administració actuant.

A tall d'exemple, podem citar les queixes relatives a les afectacions de terrenys pel Pla General Metropolità d'Ordenació Urbana de l'Entitat Municipal Metropolitana de Barcelona de 1976, que a hores d'ara encara estan pendents d'expropiació. Els propietaris d'aquests terrenys, el valor dels quals ha baixat, troben dificultats a l'hora de vendre'ls i, en tant l'Administració no expropia, continuen essent responsables de conservar-los en condicions de seguretat, salubritat i ornat públic, amb les despeses que això comporta.

L'article 103 del Decret legislatiu 1/1990, de 12 de juliol, pel qual s'aprovà la refosa dels textos legislatius vigents a Catalunya en matèria urbanística, ofereix una garantia a l'administrat contra la passivitat de l'Administració en l'exercici de la potestat expropiatòria quan diu:

«1.– Quan transcorrin cinc anys des de l'entrada en vigor del Pla o Programa d'Actuació Urbanística sense que s'hagi portat a efecte l'expropiació dels terrenys, que, d'acord amb la seva qualificació urbanística, no siguin edificables pels seus propietaris, ni hagin de ser objecte de cessió obligatòria per no resultar possible la justa distribució dels beneficis i càrregues en el polígon o unitat d'actuació, el titular dels béns o els seus causaÿhavents advertiran l'Administració competent del seu propòsit d'iniciar l'expedient d'apreuament, que es podrà portar a terme per ministeri de la llei, si transcorreguessin altres dos anys des del moment d'efectuar l'advertiment.

«A tal efecte, el propietari podrà presentar el corresponent full d'apreuament, i si transcorreguessin tres mesos sense que l'Administració l'acceptés, podrà dirigir-se al Jurat Provincial d'Expropiació, que fixarà l'apreuament conforme als criteris d'aquesta Llei i d'acord amb el procediment establert en els articles 31 i següents de la Llei d'Expropiació forçosa.

«2.– Als efectes del que estableix els paràgraf anterior, la valoració s'entendrà referida al moment de la iniciació de l'expedient d'apreuament per ministeri de la llei i els interessos de demora es devengaran des de la presentació pel propietari de la corresponent taxació.»

Per tal de valorar les parcel·les objecte d'expropiació, com a novetat s'ha de tenir en compte el que estableix la Llei 6/1998, del 12 d'abril, sobre Règim del sòl i valoracions, que, a l'article 28 preveu això quant al valor del sòl urbà:

«1.– El valor del suelo urbano sin urbanización consolidada, se determinará, salvo lo dispuesto en el apartado 2 de este artículo, por aplicación del aprovechamiento resultante del correspondiente ámbito de gestión en que esté incluido, del valor básico de repercusión más específico recogido en las ponencias de valores catastrales para el terreno concreto a valorar.

«2. En los ámbitos de gestión que tengan por objeto la reforma, renovación o mejora urbana, el aprovechamiento de referencia de cada parcela, a los solos efectos de su valoración, será el resultante de la edificación existente, si fuera superior.

«3. En el suelo urbano consolidado por la urbanización, el valor del suelo se determinará por aplicación al aprovechamiento establecido por el planeamiento para cada terreno concreto, del valor básico de repercusión en parcela recogido en las ponencias de valores catastrales o, en su caso, del de repercusión en calle o tramo de calle corregido en la forma establecida en la normativa técnica de valoración cadastral.

«4. En los supuestos de inexistencia o pérdida de vigencia de los valores de las ponencias catastrales, se aplicarán los valores de repercusión obtenidos por el método residual.»

Pel que fa al mètode residual, parteix del preu de mercat per metre quadrat construït, la qual cosa ha acostat els valors dels béns objecte d'expropiació als valors reals de mercat.

Però hem de tenir en compte que aquestes normes de caràcter tuïtiu només tenen en compte la fase de fixació del preu just, el canvi de titularitat i, per tant, la transmissió de responsabilitats inherents al dret de propietat no es produeix fins que es formalitza l'expropiació amb l'ocupació. En l'apartat relatiu a expropiació de la Secció d'Administració General hem comentat altres problemes com ara la lentitud en el pagament del preu just o la vulneració del dret de reversió.

A part, hi ha d'altres limitacions que es deriven de les normes contingudes en el planejament i que afecten els propietaris d'immobles. Quan, d'acord amb el nou pla, els edificis i instal·lacions anteriors a l'aprovació del planejament estan subjectes a expropiació, cessió gratuïta o enderrocament, queden en situació de fora d'ordenació, d'acord amb el que estableix l'article 93.2 del decret legislatiu 1/1990, de 12 de juliol, pel qual s'aprova la refosa de textos legislatius vigents a Catalunya en matèria d'urbanisme.

En els edificis fora d'ordenació no es poden fer obres de consolidació, augment de volum, modernització o increment del valor d'expropiació, però sí les petites reparacions que exigeix la higiene, l'ornament i conservació de l'immoble (vegeu Queixa núm. 1311/96).

No obstant això, quan no sigui prevista l'expropiació, la cessió o l'enderroc en el termini de quinze anys a comptar des del moment fixat per realitzar-les, s'hi poden autoritzar obres parcials i circumstancials de consolidació. Aquesta és una altra mesura perquè el particular no es vegi tan agreujat pel retard en l'execució del planejament. Tot i amb això, s'ha d'ajustar la necessitat de planificar el futur amb la capacitat economicofinancera de les entitats municipals per tal d'evitar aquestes situacions perjudicials per als interessos dels propietaris.

Queixa núm. 1311/96

Error en el termini de prescripció de les infraccions urbanístiques

El senyor X. es va queixar al Síndic de Greuges per la manca de resposta de l'Ajuntament de Preixens a les seves reiterades peticions de llicències d'obres majors.

El Síndic de Greuges va demanar a l'Ajuntament que l'informés sobre aquest assumpte. L'Ajuntament va assenyalar al Síndic que el criteri per oposar-se a la concessió de les llicències sol·licitades era que presumptament la casa del promotor de la queixa no respectava l'alineació del carrer.

El Síndic de Greuges, en resposta a l'esmentat informe, va fer un seguit de consideracions:

– El propietari de l'habitatge, abans de formalitzar l'adquisició de la casa, va consultar verbalment l'aleshores Alcalde de Preixens respecte a les possibles dificultats per obtenir les corresponents llicències municipals d'obres de reparació, consolidació i adaptació de l'edifici i se li va comunicar que no hi hauria cap obstacle o impediment.

– L'Ajuntament ja havia concedit en anteriors ocasions llicències d'obres a l'interessat sense cap impediment ni condicionament.

– El promotor de la queixa sol·licitava actualment llicència per fer unes obres motivades per certs danys que afecten la integritat de l'edificació i la seguretat de les persones. L'obligació del propietari de mantenir l'edificació en condicions de seguretat, salubritat i ornat públic comporta l'obligatorietat municipal d'autoritzar les obres a realitzar amb aquestes finalitats.

– La manca d'alineació que al·lega l'Ajuntament per no concedir la llicència d'obres no es refereix a una alineació real, ja que al carrer on està situada la casa hi ha d'altres edificacions a diferents distàncies de l'eix de la via pública. Tampoc es tracta d'una alineació projectada, ja que la població de Preixens no disposa de planejament urbanístic.

– El Síndic de Greuges va recordar també a l'Ajuntament que, tot i haver-hi una alineació projectada, legalment aprovada, i que es pogués considerar l'edificació «fora d'ordenació», tampoc això no seria suficient per justificar una denegació de la llicència, ja que, d'acord amb el decret legislatiu 1/1990, de 12 de juliol, hi ha la possibilitat d'autoritzar i executar obres de conservació de l'immoble en tots els casos d'edificis fora d'ordenació i també obres de consolidació quan no estigui prevista l'expropiació, cessió gratuïta o enderroc de la finca en el termini de quatre anys.

– Finalment, el Síndic va recordar que transcorreguts dos mesos des de la sol·licitud de la llicència sense notificar la resolució atorgant-la o denegant-la expressament, es considera estimada la sol·licitud.

En visita personal a aquesta Institució, l'Alcalde de Preixens va manifestar al Síndic de Greuges que no compartia els seus criteris, que considerava de difícil aplicació a una població com Preixens, indicant que es procuraria trobar amb l'interessat una solució alternativa.

Posteriorment, l'autor de la queixa va manifestar al Síndic que no s'havia arribat a cap solució acceptada per totes dues parts.

3. GESTIÓ URBANÍSTICA

D'acord amb l'article 4 del Decret legislatiu 1/1990 citat, la gestió urbanística, és a dir l'execució dels plans, es pot encomanar a organismes de caràcter públic, a la iniciativa privada i a entitats mixtes.

La gestió pública suscitarà, en la mesura més àmplia possible, la iniciativa privada i la substituirà, quan no arribi a complir els objectius fixats, amb les compensacions que legalment s'estableixin.

És lògic i coherent que els particulars puguin gestionar els seus interessos i participar en les actuacions de l'Administració que els puguin afectar, però també és cert que la situació no és la mateixa quan es tracta d'una empresa promotora que ha adquirit uns terrenys per edificar-hi i vendre'ls amb el màxim de benefici possible, que quan es tracta d'un col·lectiu de propietaris de parcel·les, algunes ja edificades, que han de posar-se d'acord per iniciar el procés urbanitzador.

En relació amb aquest segon tipus de situació, els ciutadans han exposat al Síndic de Greuges que, havent-se adreçat a l'ajuntament per demanar la prestació d'uns serveis bàsics, s'han trobat amb la sorpresa que són ells els que han d'efectuar la instal·lació (vegeu Queixa núm. 1735/97).

Arribat aquest punt, vénen els problemes: els parcel·listes s'han d'organitzar i constituir-se en junta de compensació, elaborar els projectes de compensació i d'urbanització, cobrar les quotes d'urbanització, encarregar i controlar l'execució del projecte, etc. Són ells els responsables d'una tasca que necessàriament han d'encomanar a uns professionals (advocats, arquitectes, enginyers) per tal de dur-la a terme.

En alguns casos, hi ha una col·laboració entre l'entitat local competent, que de fet té més mitjans, i els propietaris, però en d'altres casos es planteja una lluita d'interessos, dins un marc de malfiança mútua que dificulta

la consecució del principal objectiu, que en definitiva és urbanitzar.

El Síndic de Greuges ha recordat als ajuntaments el paper tutelar de la iniciativa privada que l'article 4 esmentat els encomana i que, en el cas que no s'arribi a materialitzar, els mateixos ajuntaments han de substituir (vegeu Queixa núm. 389/98). El Síndic també ha insistit en la tasca de control de l'execució de les obres d'urbanització per tal que s'ajustin al projecte corresponent (vegeu Queixa núm. 64/97).

Un altre motiu de queixa freqüent és el cost elevat de la urbanització. Les economies modestes no sempre poden atendre les quotes d'urbanització. El Síndic de Greuges ha recordat als ajuntaments afectats la possibilitat de buscar vies de solució, ja sia urbanitzant per fases, ja sia ajornant les quotes d'acord amb la capacitat econòmica dels subjectes passius (vegeu Queixa núm. 2138/98), ja sia amb la venda de la parcel·la per mitjà de la junta de compensació (vegeu Queixa núm. 1687/97).

El 14 d'abril de 1998 es va publicar al Butlletí Oficial de l'Estat, la Llei 6/1998, de 13 d'abril, sobre Règim del sòl i valoracions. Aquesta Llei, arran de la sentència del Tribunal Constitucional de 20 de març de 1997, té l'objectiu de regular les condicions bàsiques que garanteixin l'igualtat en l'exercici del dret de propietat del sòl a tot el territori nacional, i regular altres matèries que incideixen en l'urbanisme com l'expropiació forçosa, les valoracions, la responsabilitat de les administracions públiques o el procediment administratiu comú.

Ara pertoca a les comunitats autònomes d'adaptar la seva legislació en matèria d'urbanisme. A Catalunya, alguns dels preceptes del Decret legislatiu 1/1990, de 12 de juliol, contraris al que disposa la Llei estatal, haurien de modificar-se necessàriament.

El Decret legislatiu esmentat ha estat una eina útil durant aquests anys. Ara bé, en tant que es va elaborar amb celeritat abans de la reforma de la Llei estatal de l'any 1990, hi va prevaler, més que un ordre sistemàtic, la traducció literal de la Llei del sòl de 1976, i, per tant, respon a un model preconstitucional a hores d'ara desfasat de la realitat urbanística. Demana, doncs, una reforma que vagi més enllà de refer el text refós i que resituï la normativa urbanística des d'una perspectiva actual.

Així, a tall d'exemple, s'hauria d'introduir una regulació més extensa sobre les entitats urbanístiques de conservació, atesos els problemes que s'hi plantegen en aquest àmbit, dels quals va parlar el Síndic de Greuges en el seu Informe corresponent a l'any 1997 (vegeu BOPC número 266 del 20 de març de 1998, pàgina 21560).

Altrament, per tal d'afavorir una gestió urbanística més ràpida caldria agilitar el tràmits dels processos urbanístics a més d'actualitzar més sovint el cadastres i d'altres registres urbanístics. La lentitud en el funcionament d'aquests serveis no solament alenteix les actuacions urbanístiques, sino també obstaculitza l'accés a una informació real.

Podem concloure que si en el procés urbanitzador s'han de conjuminar els interessos generals del municipi, representats per les entitats locals, i els particulars dels propietaris, cal una col·laboració estreta entre ambdues parts en una tasca que en definitiva és compartida.

Queixa núm. 1735/98

La iniciativa privada és important, però no indispensable

La senyora X. és propietària d'uns terrenys que les normes subsidiàries de Balaguer, aprovades definitivament el 19 de gener de 1983, qualifiquen de zona verda. El Conseller de Política Territorial i Obres Públiques, en resposta al recurs ordinari presentat per la interessada contra l'esmentada aprovació definitiva, va determinar la necessitat de delimitar una unitat d'actuació per tal de garantir el repartiment de càrregues i beneficis entre els propietaris afectats.

L'afectada es va queixar al Síndic de Greuges perquè en el decurs de tots aquests anys, l'Ajuntament de Balaguer no havia delimitat la unitat d'actuació ni determinat quin sistema de gestió aplicaria a la urbanització d'aquests terrenys.

Segons l'informe municipal tramès en resposta a la petició del Síndic, els propietaris afectats no havien fet ús en cap moment dels drets que els atorga la legislació vigent, no s'havien constituït en junta de compensació ni instat l'Ajuntament a acordar un sistema d'actuació per executar la urbanització.

El Síndic de Greuges recordà a l'Ajuntament de Balaguer que, amb independència de la iniciativa privada, segons l'article 169 del decret legislatiu 1/1990, de 12 de juliol, quan el sistema d'actuació no estigui previst al planejament vigent, l'ajuntament, d'ofici, ho pot fer, mitjançant el procediment previst per a la delimitació de polígons i unitats d'actuació; així, la mateixa entitat local remouria els obstacles que impedien el desenvolupament del procés urbanitzador.

Queixa núm. 389/98

Responsabilitat per danys causada per la manca de seguretat d'una finca destinada a espais lliures

El senyor X. és propietari d'una parcel·la amb una casa d'estiueig dins una urbanització del terme municipal de Castellbell i el Vilar. Aquesta parcel·la està situada a la falda d'una muntanya, la vegetació de la qual va cremar l'any 1994; el terreny en va resultar erosionat. Tant és així que l'any 1997, a conseqüència d'un aiguat, es va esllavissar muntanya avall una roca de quatre o cinc tones, que va anar a parar al terreny del promotor i hi causà danys materials.

L'afectat va demanar a l'Ajuntament de Castellbell i el Vilar de ser rescabalat dels danys soferts i que el municipi reforcés la muntanya per tal d'evitar més esllavissades de pedres. Atesa la resposta de l'Ajuntament, que considerava responsabilitat de la Junta de Compensació l'estat de la muntanya, i vist que el perill continuava existint, ja que no es feia cap actuació, l'interessat va recórrer al Síndic de Greuges.

En resposta a la sol·licitud d'informe del Síndic, l'Ajuntament va trametre un escrit dels serveis tècnics municipals pel qual s'exposava que la muntanya forma part d'una finca destinada a espais lliures segons el planejament vigent al municipi, subjecta al desenvolupament urbanístic del Pla especial pendent d'executar per la Junta de Compensació de la urbanització.

Així doncs, les obres de condicionament de la muntanya havien de formar part del Projecte d'Urbanització que la Junta de Compensació està obligada a redactar i a presentar davant l'Ajuntament. Conseqüentment, els danys causats per l'esllavissament també eren responsabilitat de la Junta de Compensació.

El Síndic de Greuges va recordar a l'Ajuntament que, segons consta en escriptura pública, l'any 1993, la muntanya com a zona d'espai lliure, va ser cedida gratuïtament al municipi, que va acceptar la cessió, i per tant n'és actualment el titular i el responsable.

Altrament, si la Junta de Compensació incompleix les seves obligacions urbanístiques i conseqüentment es veuen amenaçades les condicions de seguretat exigibles, l'Ajuntament no pot restar inactiu i ha d'ordenar l'execució de les obres o executar-les subsidiàriament, si hi ha situació de perill real.

Atès que en el moment de redactar el present Informe, l'Ajuntament no ha respost al recordatori que se li va fer, el Síndic li ha tornat a reiterar.

Queixa núm. 64/97

Reparació d'uns danys causats arran d'unes obres d'urbanització

Una associació de veïns de Sant Esteve Sesrovires es va queixar al Síndic de Greuges perquè l'Ajuntament no atenia la seves reclamacions de reparació dels danys causats arran de la urbanització d'uns terrenys per l'empresa constructora a la qual l'Ajuntament havia adjudicat les obres.

En resposta a la sol·licitud d'informe del Síndic de Greuges, l'Ajuntament de Sant Esteve Sesrovires va comunicar que per tal de finalitzar les obres d'urbanització previstes en el corresponent projecte, i vist l'incompliment de l'empresa constructora, es faria una nova adjudicació. La nova empresa adjudicatària es faria càrrec de les reparacions a les quals es referien els promotors de la queixa com a obres complementàries.

Recentment, l'Ajuntament va comunicar al Síndic de Greuges el nom de l'empresa adjudicatària.

Queixa núm. 2138/98

L'ajornament de les quotes d'urbanització

Es va adreçar al Síndic de Greuges una comissió de veïns afectats per un projecte de reparcel·lació econòmica d'un polígon industrial al terme municipal de Ponts. La queixa era motivada per la decisió municipal d'executar en una sola fase i de forma íntegra el projecte d'urbanització, la qual cosa exigia una forta despesa econòmica a les famílies afectades, que són petits industrials de la zona amb domicili al mateix polígon.

El Síndic de Greuges es va adreçar a l'Ajuntament de Ponts per tal d'obtenir informació sobre les previsions quant al finançament de la urbanització, la participació municipal en les despeses, la possible adequació del projecte d'urbanització a la capacitat econòmica dels afectats i, finalment, sobre la possibilitat d'executar el projecte per fases.

En resposta a la so.licitud d'informe del Síndic de Greuges, l'Alcalde s'hi va entrevistar personalment per lliurar-li la documentació referent a aquest assumpte. Segons l'esmentada documentació, en tant que el polígon industrial en qüestió no pertanyia a un únic propietari ni la configuració física del polígon ho permetia, no es podia fer una execució en fases.

Segons l'Ajuntament, el mateix objectiu s'aconseguia si es distribuïa en terminis el pagament de les quotes. En aquest sentit, s'havia ofert a cada un dels subjectes passius un conveni d'ajornament de les quotes en un termini de tres anys, igual per a tothom.

El Síndic de Greuges va considerar que, com que la capacitat econòmica per atendre el pagament de les quotes d'urbanització no era la mateixa per a tots els subjectes passius, com també que variaven les quantitats liquidades en cada cas de les quotes d'urbanització, s'hauria de flexibilitzar el conveni proposat per l'Ajuntament per tal d'adaptar-lo individualment, d'acord amb les circumstàncies esmentades.

Així doncs, va suggerir la possibilitat de pactar ajornaments o fraccionaments en terminis superiors a tres anys, condicionats a la prestació de les garanties que es considerin adients, si era el cas, d'acord amb els ingressos acreditats pels titulars en les seves sol·licituds en relació amb les quotes d'urbanització que resultessin d'aplicació a cada subjecte passiu.

En el moment de la redacció d'aquest Informe, el Síndic ha reiterat el seu suggeriment a l'Ajuntament de Ponts, atès que es troba pendent d'acceptació.

Queixa núm. 1687/97

Els problemes d'una reparcel·lació

El senyor X. va plantejar al Síndic de Greuges dues qüestions relacionades amb el procés reparcel·latori resultant del Pla Parcial Industrial «Camí de Mas Alba» a Sitges.

La primera qüestió es referia al fet que la parcel·la que li havia estat assignada arran de la reparcel·lació esmentada no disposava d'habitatge ni de serveis, mentre que, a la parcel·la prèvia de la qual havia estat titular, hi tenia la residència. Segons va manifestar l'interessat al Síndic de Greuges, en haver comunicat aquestes circumstàncies a l'Ajuntament de Sitges se li va assegurar verbalment que es trobaria una solució a aquest problema. Fins al moment de presentar la queixa, però, l'Ajuntament no havia fet cap oferta de solució.

La segona qüestió es referia al fet que no podia pagar la quota d'urbanització que li exigia l'Ajuntament, atès que no disposava de capital suficient ni podia vendre la parcel·la assignada per raó de les converses iniciades

per tal d'atorgar-li'n una de nova amb habitatge i serveis.

El Síndic de Greuges va sol·licitar un informe tècnic a l'Ajuntament de Sitges, que va comunicar finalment la resolució de l'assumpte mitjançant la compra per part de la mateixa Junta de Compensació de la parcel·la assignada en el Projecte de Reparcel·lació, la qual cosa va permetre al promotor liquidar la quota d'urbanització i adquirir un nou habitatge.

4. Disciplina urbanística

El Síndic de Greuges continua rebent queixes relatives al retard de l'Administració en la tramitació dels expedients de disciplina urbanística.

En aquest sentit s'ha recordat als ajuntaments afectats que l'article 274 del Decret Legislatiu 1/1994, de 12 de juliol, pel qual s'aprova la refosa dels textos legislatius vigents a Catalunya en matèria urbanística, diu:

«1.– Qualsevol actuació que contradigui les normes o el planejament urbanístic en vigor ha de donar lloc al fet que l'Administració competent adopti les mesures necessàries perquè es procedeixi a la restauració de l'ordre jurídic infringit i de la realitat física alterada o transformada com a conseqüència de l'actuació il·legal.

«2.– En cap cas l'Administració no pot deixar d'adoptar les mesures tendents a tornar a posar els béns afectats en l'estat anterior a la producció de la situació il·legal.»

Els articles 254, 255 i 256 d'aquest text preveuen el procediment pel qual es canalitzarà la reacció de l'Administració davant els actes d'edificació o ús del sòl que s'efectuïn sense llicència o ordre d'execució o sense ajustar-s'hi en les condicions que s'hi assenyalen, i estableixen uns terminis dins dels quals ha d'actuar l'Administració (vegeu Queixa núm. 2962/97).

No obstant això, les infraccions urbanístiques prescriuen al cap de quatre anys d'haver-se comès. Per tant, l'ajuntament té quatre anys per reaccionar davant la comissió d'una infracció urbanística (vegeu Queixa núm. 127/98).

Altrament, les ordenances d'edificació atribueixen a les entitats locals competències quant al control de l'aplicació de la normativa vigent en matèria de seguretat en l'execució de les obres (vegeu Queixa núm. 1569/97).

En definitiva, les entitats locals han de procurar que el model d'ordenació territorial que han plasmat en el planejament municipal després no resulti inviable per l'actuació de fet d'alguns ciutadans.

Queixa núm. 2962/97

Retard en la tramitació d'un expedient de disciplina urbanística

El 15 de juny de 1989, el senyor X. va denunciar a l'Ajuntament de Barcelona l'execució d'unes obres il·legals a la finca veïna, consistents en la construcció, damunt la paret mitgera, d'una tribuna amb finestres corredisses que abocava les aigües pluvials al seu jardí.

L'Ajuntament va dictar l'ordre d'enderroc el 23 de març de 1992. Seguidament, va ordenar a l'infractor l'ingrés a la caixa municipal de l'import corresponent als treballs de demolició, per tal que fossin executats subsidiàriament pels serveis tècnics de l'Ajuntament. Contra aquesta resolució es van presentar al·legacions que es van desestimar el 2 de novembre de 1994. Des de llavors es troba paralitzat l'expedient de disciplina urbanística.

El Síndic de Greuges va recordar a l'Ajuntament de Barcelona el seu deure de vetllar pel compliment de les normes urbanístiques vigents i de restaurar la realitat física alterada per les obres que no s'ajusten a les condicions de les llicències atorgades.

Atès que l'Ajuntament de Barcelona no ha respost al recordatori que se li va fer, el Síndic li ha tornat a reiterar.

Queixa núm. 127/98

Un error en el termini de prescripció de les infraccions urbanístiques

La senyora X. va presentar una instància davant l'Ajuntament de Barcelona denunciant que un veí havia cobert un pati interior comunitari sense el permís municipal corresponent.

Els serveis jurídics del districte van respondre al·legant que, com es deduïa de la documentació aportada per la propietat, l'obra s'havia efectuat feia més d'un any abans de presentar la denúncia i, conseqüentment, la possible infracció havia prescrit.

El Síndic de Greuges es va adreçar a l'Ajuntament de Barcelona per recordar que, d'acord amb l'article 279 del Decret Legislatiu 1/1990, de 12 de juliol, pel qual s'aprovà la refosa dels textos legislatius vigents s Catalunya en matèria d'urbanisme, el termini de prescripció és de quatre anys.

L'Ajuntament de Barcelona va acceptar el recordatori de deures legals del Síndic de Greuges, deixà sense efecte les actuacions que estimaven la prescripció i va requerir la propietat a legalitzar, si era possible, les obres efectuades, o bé a enderrocar-les i restituir l'estructura del pati a l'estat anterior a la construcció il·legal.

Queixa núm. 1569/97

La seguretat en l'edificació

El senyor X. havia denunciat diverses vegades a l'Ajuntament del Papiol l'empresa constructora que edificava al costat de casa seva sense aplicar les mesures de seguretat obligatòries. Fins i tot, el senyor X. va denunciar la caiguda al seu jardí de cinc barres de ferro per encofrar, que hi van produir una sèrie de danys materials. La inactivitat de l'Ajuntament malgrat les seves denúncies va motivar que el promotor s'adrecés al Síndic de Greuges.

L'Ajuntament del Papiol va comunicar al Síndic de Greuges, en resposta a la seva sol·licitud d'informe, que l'empresa constructora havia dipositat un aval per garantir els danys que es poguessin ocasionar durant l'execució de les obres. En relació amb l'accident esdevingut, l'Ajuntament assabentava el Síndic de Greuges que el senyor X. havia presentat una demanda davant la jurisdicció civil, i conseqüentment la qüestió estava sub iudice.

El Síndic de Greuges va recordar a l'Ajuntament que les ordenances metropolitanes d'edificació, aplicables a tota la zona metropolitana, de la qual forma part el Papiol, d'acord amb l'article 2.1. del Decret Llei 5/1974, de 24 d'agost, estableixen a l'article 123, en parlar de les precaucions durant l'execució de l'obra, que:

«Los andamios seràn cuando menos de setenta y cinco centimetros (0,75 m) de ancho y las tablas maromas que se empleen para su formación tendrán la resistencia correspondiente al servicio que han de prestar. Además, la parte exterior de los andamios deberá cubrir se en dirección vertical hasta la altura de un metro (1 m), de suerte que se evite todo peligro para los operarios, así como la caída de los materiales, sin perjuicio de cumplir además, la reglamentación de seguridad de los trabajos.»

La qual cosa, ha de ser comprovada pels serveis tècnics municipals.

En resposta al comunicat de l'Ajuntament notificant que les mesures no es podien aplicar perquè l'obra estava ja acabada, el Síndic de Greuges va instar l'Ajuntament per a tenir en compte aquest recordatori de deures en d'altres construccions.

MEDI AMBIENT

1. INTRODUCCIÓ I TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Al llarg de l'exercici de 1998, la causa principal de les reclamacions rebudes dels ciutadans han estat les molèsties per sorolls derivades del funcionament d'activitats i, en ocasions, del comportament incívic d'altres ciutadans.

No obstant això, hem de posar en relleu altres queixes en què se sol·licita la intervenció del Síndic perquè incideixi en els aspectes materials que són conseqüència d'un traçat amb possibles repercussions ambientals o, també, en aspectes relatius a l'àmbit dels residus o en qüestions tan noves com les relacionades amb l'expansió de la telefonia mòbil.

També s'ha observat un important increment de les queixes col·lectives, formulades per associacions, comunitats de veïns o conjunts de persones que, afectades pel soroll, han manifestat conjuntament el seu desacord per expressar que aquesta afectació no és una qüestió subjectiva o d'índole individual, sinó que està expressament recolzada per altres ciutadans, que es troben en la mateixa àrea d'influència.

Finalment, hem de fer esment al nombre total d'actuacions efectuades, que ha estat de 152, distribuïdes de la següent manera: 106 queixes, 45 consultes i 1 actuació d'ofici.

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Medi Ambient i Qualitat de Vida	– Molèsties per sorolls procedents d'activitats a l'aire lliure (per la instal·lació d'altaveus, d'amplificadors, d'espectacles d'animació en recintes privats,etc.). – Molèsties per sorolls deguts a la concentració de gent al carrer animats per l'oferta d'establiments de pública concurrència ubicats en un radi concret del municipi. – Molèsties per sorolls i possible alteració de l'ordre públic. – Incompliment reiterat d'horaris de tancament dels locals. – Disconformitat amb el traçat d'infraestructures. – Preocupació per l'abocament dels residus.

2. LA REGULACIÓ DE LES INFRACCIONS EN MATÈRIA DE SOROLLS

En els darrers Informes presentats al Parlament de Catalunya hem anat tractant, a partir de les queixes rebudes, la problemàtica derivada de l'increment de la contaminació acústica.

Sense afany de ser exhaustius, fem en aquest apartat un breu repàs de la regulació legal d'aquest tipus de contaminació.

2.1.LA CONVENIÈNCIA DE PROVEIR-SE D'UNA ORDENANÇA REGULADORA DE SOROLLS I VIBRACIONS

El Reglament d'Activitats classificades (RAC) qualifica de molestes les activitats generadores de sorolls i vibracions.

La capacitat dels ajuntaments per dictar ordenances de protecció del medi ambient ja era prevista al mateix RAC, de manera que amb aquesta potestat reglamentària es podien establir uns requisits que, sense contradir el reglament, el complementessin o desenvolupessin (vegeu el seguiment de la Queixa núm. 604/97, en la secció 13 d'aquest Informe).

Així mateix, la Llei de Bases de règim local estableix un cercle competencial bàsic per als ens locals que inclou la protecció del medi ambient, la qual cosa permet la intervenció per mitjà de les ordenances locals.

En conseqüència, ens trobem que alguns ajuntaments de Catalunya tenen aprovada una ordenança reguladora dels sorolls i vibracions que sol recollir una tipificació d'infraccions i sancions.

Tanmateix, encara hi ha municipis que no tenen aprovada cap ordenança específica en la matèria. En aquests casos, els ajuntaments, a l'hora de determinar el nivell sonor màxim permès, es remeten a la normativa urbanística, quan aquesta el fixa, en funció de la categoria de la indústria i el seu emplaçament.

Hi ha ocasions, però, en què aparentment no és possible trobar cap previsió normativa. En aquests casos es fa difícil actuar amb un suport normatiu clar davant les activitats denunciades per les molèsties per sorolls.

Per aquest motiu, si es vol donar resposta a les demandes dels veïns del municipi que es queixen de les molèsties causades pels sorolls i vibracions d'una determinada activitat, és recomanable que els ajuntaments es proveeixin d'una ordenança específica.

En aquest respecte, hem de recordar l'ordenança tipus, aprovada per Resolució del Departament de Medi Ambient de 30 d'octubre de 1995, la qual s'aprovà per tal que els municipis la poguessin adoptar íntegrament o adequant-la a les seves particularitats.

De resultes de les gestions telefòniques realitzades en la tramitació de certs expedients, alguns ajuntaments manifesten la dificultat d'adaptar l'ordenança tipus al seu municipi, tant per la complexitat tècnica que comporta determinar els nivells d'avaluació de la immissió sonora previstos a l'ordenança com pel fet que els instruments de mesura tenen un cost molt elevat.

Pel que fa a la primera qüestió, el Departament de Medi Ambient ens informà de l'elaboració d'un programa informàtic com a eina per facilitar el càlcul dels nivells d'avaluació que recull l'ordenança tipus; quant al segon aspecte, hem de recordar als ajuntaments que no disposin de mitjans per dur a terme els mesuraments que poden demanar l'assistència i cooperació d'altres administracions (diputacions, consells comarcals o el mateix Departament de Medi Ambient).

Hem d'assenyalar que, tot i l'existència d'una regulació normativa sobre la qüestió objecte de la reclamació, sigui per via d'ordenança específica en matèria de contaminació acústica o per l'existència d'una llei que empari la denúncia del ciutadà, l'ajuntament no adopta sempre tots els mitjans legals per posar fi a l'incompliment acreditat de la normativa.

En aquest sentit, en el cas de la Queixa núm. 474/98, si bé l'incompliment reiterat i acreditat dels horaris de tancament de l'activitat va posar en marxa la potestat sancionadora municipal, el procediment sancionador incoat no va anar acompanyat de mesures cautelars efectives. Així mateix, fem referència a l'activitat d'un garatge-taller que funciona les 24 hores del dia sense l'acta de comprovació favorable (Queixa núm.699/97), i la d'un pavelló polisportiu on se celebraven actuacions musicals, reiteradament denunciades, que havien estat tolerades, tot i les deficients condicions del local (Queixa núm. 1138/98).

En altres ocasions, l'ajuntament utilitza els mitjans legals per fer cessar l'activitat, les irregularitats de la qual, tot i el termini de correcció atorgat, no són esmenades (Queixa núm. 2515/97).

Queixa núm.474/98

Incompliment reiterat dels horaris de tancament

La senyora X. s'adreçà al Síndic a causa de les contínues molèsties per sorolls que l'afectaven des que es produí el traspàs d'un bar situat als baixos de l'immoble on viu, atès que el nou propietari no respectava l'horari de tancament fixat a la llicència municipal.

Les instàncies presentades per la interessada a l'Ajuntament de Barcelona (Districte de Sants-Montjuïc) denunciaven el fet que els titulars del negoci i altres persones es quedaven a netejar i passar l'estona dins el local, des de les 24 hores, moment en què s'hauria de produir el tancament definitiu de l'establiment, fins a les 2 o les 3 de la matinada, pertorbant el descans de la seva família.

Admesa a tràmit la queixa, se sol·licità informe a l'Ajuntament, a partir de la qual s'observà que la manca d'actuació inicial d'aquesta Administració fou deguda al fet que en el moment d'atorgar el traspàs de la llicència no s'havia fet constar la limitació horària; aquesta resolució inicial fou rectificada el maig de 1998. D'altra banda, es constatà que el juny de 1998 s'havia imposat una multa contra el titular de la llicència per incompliment de l'horari de tancament.

Els nous butlletins de denúncia estesos pels agents de la Guàrdia Urbana posaren de manifest l'incompliment horari, motiu pel qual es formulà un plec de càrrecs.

D'altra banda, s'observà que, si bé els mesuraments sonomètrics efectuats el febrer de 1998 des del domicili de la interessada no superaven els valors permesos per l'ordenança municipal, la promotora seguia denunciant la persistència de les molèsties per sorolls, la qual cosa li impedia de dormir a casa seva.

Des de l'oficina del Síndic de Greuges s'intentà entrar en contacte telefònic amb la Secretaria Tècnica Jurídica del Districte per conèixer la situació en què es trobava la tramitació de l'expedient sancionador incoat i si s'havien adoptat mesures cautelars atesa la situació descrita i el reiterat incompliment dels horaris de tancament; tanmateix, aquest contacte no fou possible.

Per aquest motiu, tenint en compte les manifestacions de la interessada, el Síndic s'adreçà novament a l'Ajuntament de Barcelona i li suggerí la conveniència d'uns nous mesuraments sonomètrics, la comprovació de les condicions adequades del local per desenvolupar l'activitat, si les mesures correctores imposades a l'atorgament de la llicència inicial se seguien respectant i si calia introduir-ne de noves per assegurar l'exercici de l'activitat, de manera que s'impedís la producció de sorolls en una vivenda habitada, per tal de complir amb la finalitat del Reglament d'Activitats classificades i la del precepte constitucional recollit a l'article 45 de la Constitució.

En el moment de cloure el present Informe, el Síndic està pendent de conèixer el determini de l'Ajuntament en relació amb els suggeriments efectuats.

Queixa núm. 699/97

L'activitat d'un garatge-taller que funciona les 24 hores del dia causa molèsties

Les molèsties produïdes pel funcionament d'un taller de taxis en els baixos de l'immoble on viu el reclamant foren posades en coneixement del Síndic pel fet que, tot i les denúncies i reunions tingudes amb l'Ajuntament

de Barcelona (Districte de Nou Barris), les molèsties persistien.

Admesa a tràmit la queixa, el Síndic sol·licità informe a l'Ajuntament de Barcelona en diverses ocasions, però hagué de finalitzar la tramitació per manca de col·laboració.

Tanmateix, ja comunicada la finalització, es rebé un informe municipal en el qual s'assenyalava que l'activitat de garatge i taller havia estat objecte de la preceptiva llicència municipal i restava pendent l'aportació del certificat final d'instal·lació.

Així mateix, l'Ajuntament indicava que en una inspecció que s'hi va fer s'advertiren les molèsties per soroll produït pels taxistes en ocasió dels canvis de torn, i, esporàdicament, pels aparells elevadors. Finalment, el 23 de gener de 1998 s'havia fet una altra inspecció sense constatar molèsties per sorolls; tanmateix, se'n duria a terme una altra per comprovar la normalitat en el funcionament.

Posteriorment, el reclamant informà el Síndic que les molèsties persistien, motiu pel qual el Síndic de Greuges decidí iniciar un contacte telefònic amb el personal municipal del Districte a l'objecte de determinar si el certificat final de la instal·lació a què feia referència l'informe era l'acta de comprovació favorable, que s'ha d'emetre prèvia la posada en marxa de l'activitat, segons l'article 34 del Reglament d'Activitats classificades.

Aquesta circumstància fou confirmada, motiu pel qual es féu el corresponent recordatori de deures legals a l'Ajuntament. Així mateix, es qüestionà que una activitat de les característiques assenyalades pogués funcionar com a taller durant les 24 hores del dia en els baixos d'uns immobles destinats a habitatge. En aquest sentit, l'Ajuntament indicà que els tallers estan classificats en una categoria compatible amb zones residencials.

Tanmateix, el Síndic s'adreçà per escrit a l'Ajuntament sol·licitant que indiqués si, tenint en compte que normalment els horaris d'activitat dels tallers solen coincidir amb els horaris d'activitat dels veïns, i considerant l'excepcionalitat d'un garatge-taller que pel que sembla funciona les 24 hores del dia, l'emplaçament del taller objecte de la queixa era conforme amb el planejament vigent; si l'Ajuntament atorgava algun tipus de permís els canvis de torn dels taxis que es produeixen al carrer; i si s'havia estudiat la possibilitat d'efectuar alguna intervenció per tal de limitar la incidència sonora que genera en el descans dels veïns la concentració del personal taxista al carrer a qualsevol hora. D'altra banda, se sol·licità informació sobre el resultat de les inspeccions.

Tot i les reiteracions efectuades, en el moment de redactar la ressenya d'aquesta queixa l'Ajuntament no ha facilitat la informació sol·licitada.

Queixa núm.1138/98

La tolerància de l'Administració en l'àmbit dels espectacles públics comporta una desatenció de les denúncies que li són adreçades

El senyor X. s'adreçà al Síndic per donar a conèixer les nombroses denúncies presentades a l'Ajuntament de Manresa en relació amb les molèsties per sorolls patides arran dels concerts celebrats en un poliesportiu.

El mateix interessat ens féu saber que ell mateix havia arribat a mesurar un nivell sonor de 83 db a l'interior del seu habitatge en ocasió d'algun dels concerts.

Així mateix, entre la documentació aportada incloïa una comunicació que l'Ajuntament li havia adreçat al maig de 1997 indicant-li que s'havia previst de fer unes obres d'adequació d'un pavelló situat en un emplaçament diferent, amb la qual cosa cessarien les molèsties i els sorolls denunciats.

De l'informe emès per l'Ajuntament de Manresa en resposta a la sol·licitud formulada pel Síndic, es desprenia que l'Ajuntament era coneixedor de les actuacions i concerts que se celebraven a partir de les denúncies; així mateix, es detectà una certa tolerància en permetre l'efectiva realització dels esmentats concerts en un local que, com manifestava l'Ajuntament, no era tècnicament apte en les condicions actuals per a usos recreatius.

D'altra banda, s'informà el Síndic que no constava la realització de mesuraments sonomètrics pels sorolls produïts per aquests actes, i que les denúncies dels veïns havien donat lloc a alguns requeriments als organitzadors.

Finalment, l'Ajuntament assenyalà que havia aprovat un projecte i que s'estaven executant en fase final les obres d'adequació d'un altre espai fora del nucli urbà i residencial per donar cabuda a les actuacions.

Conseqüentment, el Síndic assenyalà a l'Ajuntament que de l'anàlisi de l'informe emès es posava de manifest que hi havia hagut una certa tolerància i omissió en l'exercici de les competències municipals, especialment de les previstes en l'àmbit de les activitats recreatives i els espectacles públics, per la qual cosa recordà la necessitat que en el futur s'adoptessin les mesures oportunes, d'acord amb les competències municipals, per tal que no es reproduïssin situacions com la descrita a la queixa.

D'altra banda, pel que fa a la previsió d'un nou emplaçament on celebrar aquests actes, informació que coincidia amb la que al mes de maig de 1997 fou facilitada a l'interessat, el Síndic considerà que aquesta mesura comportaria la cessació de les molèsties objecte de la denúncia.

Queixa núm. 2515/97

L'Administració resol amb eficàcia la inactivitat del titular del local causant de les molèsties denunciades

La senyora X. s'adreçà al Síndic preocupada per la manca de resposta de l'Ajuntament de Sant Just Desvern a les denúncies que hi havia presentat arran de

les molèsties ocasionades per un restaurant situat prop de casa seva.

El Síndic s'adreçà a l'Ajuntament en sol·licitud d'informació. Segons la resposta, el consistori havia requerit el titular de l'activitat a corregir en un termini de 15 dies les irregularitats detectades.

Transcorregut un termini prudencial, el Síndic sol·licità a l'Ajuntament que l'informés del resultat de les inspeccions realitzades a fi de comprovar l'efectiva execució de les mesures correctores.

L'Ajuntament de Sant Just Desvern féu saber al Síndic que, atesos els informes emesos pels tècnics municipals, havia resolt clausurar amb caràcter temporal l'establiment fins a la correcció de les esmentades irregularitats, la qual cosa fou notificada a la interessada.

A la vista de la resolució municipal adoptada, el Síndic considerà que havien estat adoptades les mesures adequades i finalitzà les gestions iniciades.

2.2. La tipificació de les infraccions i sancions a l'ordenança municipal

La jurisprudència del Tribunal Constitucional ha establert que l'article 25 de la Constitució comprèn una doble garantia: la garantia material, que incorpora l'exigència de predeterminació normativa de les conductes il·lícites i de les sancions corresponents, i la garantia formal, quan exigeix la reserva de llei per a les normes tipificadores de les conductes i sancions administratives.

La Llei 30/1992, de 26 de novembre, recull el principi de legalitat i el principi de tipicitat dintre del títol regulador de la potestat sancionadora. Així mateix, preveu que les disposicions reglamentàries puguin introduir especificacions o gradacions en el quadre de les infraccions o sancions establertes legalment, quan es contribueixi a la més correcta identificació de les conductes o a la més precisa determinació de les sancions corresponents.

Per aquest motiu, la tipificació de les infraccions i sancions previstes a les ordenances només pot concretar aspectes de detall de la llei que li dóna cobertura, com per exemple el Reglament d'Activitats classificades, que per ser pre-constitucional té rang suficient malgrat ser només un reglament, o bé la Llei 10/1990, de 15 de juny, sobre Policia de l'espectacle, les activitats recreatives i els establiments públics.

Quan amb els mitjans tècnics adequats es detecten uns nivells sonors superiors als previstos a l'ordenança, l'Administració ha d'analitzar-ne la causa que, normalment es concreta en les deficiències tècniques de la instal·lació –la qual cosa comporta que s'emeti un requeriment d'adopció de mesures correctores dins d'un termini concret, l'incompliment de les quals hauria de generar una sanció de les tipificades en el RAC– o bé, en la negligència del responsable o titular de l'activitat per respectar els límits fixats a l'ordenança. En aquest darrer cas, si es tracta d'un establiment dels compresos a l'annex de la Llei 10/1990, la producció de sorolls, incloent-hi els produïts pel públic a la sortida del local, és tipificada d'infracció.

Aquesta infracció, que, en els termes de la Llei 10/1990, semblaria que pot ser sancionada indistintament per l'òrgan competent del Departament de Governació de la Generalitat o pels alcaldes, s'ha considerat qüestió que pertany en exclusivitat als municipis, i sancionable únicament per aquests.

Així mateix, com a mostra d'aquesta interpretació, la Llei 6/1996, de 18 de juny de modificació de la Llei 22/1983, de 21 de novembre, de Protecció de l'ambient atmosfèric, afegeix un apartat 3 a l'article 11 de la Llei 22/1983 en els següents termes: «Correspon al municipi la reglamentació de la contaminació produïda pels sorolls i les vibracions en el marc dels principis, els criteris i els objectius mínims de qualitat que fixi el Govern de la Generalitat».

Les tipificacions que preveuen les ordenances municipals en matèria de sorolls i vibracions van en bona part més enllà de les previstes a la legislació que, en certa mesura, li poden servir de suport i a les quals ens hem referit anteriorment, com són el RAC i la Llei 10/1990. Les ordenances tipifiquen les infraccions per l'emissió d'un nivell sonor superior al previst per zonificació i horari, per manipulacions d'elements com el limitador de volum, per la posada en funcionament de focus emissors quan se n'hagi limitat el temps o hagin estat precintats, etc.

Identificar la legislació sectorial que empara jurídicament el conjunt d'infraccions que preveu l'ordenança municipal és una operació difícil. Si bé és possible trobar una previsió legal genèrica de l'ordenança en qüestió en algunes lleis com poden ser la Llei 14/1986, de 25 d'abril, general de Sanitat, la Llei de Trànsit, circulació de vehicles de motor i seguretat viària, entre d'altres, l'empara legal específica de cada infracció i sanció no té suport en una norma de rang legal. En aquest cas, entenem també que intentar aplicar per analogia la tipificació prevista a la Llei de Protecció de l'ambient atmosfèric seria contrari al principi del dret penal, aplicable a les infraccions administratives, pel qual es prohibeix l'analogia «*in malam partem*».

Tanmateix, hi ha situacions que possiblement podrien arribar a justificar una certa flexibilització en l'exigència de la reserva de llei en la tipificació de les infraccions i sancions. Són aquells casos en què, per la poca transcendència de les accions punibles, seria suficient una previsió legal genèrica, que permetria la imposició d'una sanció, sempre que la quantia no excedís la prevista, en funció de la població del municipi, a l'article 59 del Reial Decret Legislatiu 781/1986, de 18 d'abril, pel qual s'aprova la refosa de les disposicions legals vigents en matèria de règim local.

Això no obstant, cal tenir en compte que si la sanció màxima permesa és de 25.000 pessetes per a municipis amb població superior a 500.000 habitants, la imposició d'aquestes sancions a l'infractor resultarà, en la major part dels casos, més beneficiosa que el compliment de la normativa infringida. En conseqüència, es vulneraria el principi de proporcionalitat recollit a l'article 131 de la Llei 30/1992.

El Tribunal Suprem ha tingut ocasió de pronunciar-se en relació amb el règim sancionador previst en una or-

denança municipal en matèria de medi ambient i activitats recreatives, en la qual el catàleg de les infraccions tipificades per la corporació local no disposava de previsió legal. Les sentències del Tribunal Suprem de referència Aranzadi 1098/1996 sobre l'Ordenança municipal de sorolls de Burgos i la sentència de referència Aranzadi 3815/1993 sobre l'Ordenança municipal d'establiments de pública concurrència de Barcelona invaliden el règim sancionador establert per manca de cobertura legal suficient per ajustar-se a l'ordenament jurídic.

Aquesta exposició no pretén en cap cas dissuadir els ajuntaments de regular per ordenança municipal els sorolls i vibracions. L'ordenança en matèria de sorolls i vibracions s'inscriu dintre de les competències dels ajuntaments per regular aspectes amb clara incidència mediambiental. A la vegada, entenem que és un instrument jurídic imprescindible per poder identificar les emissions i immissions sonores molestes i per habilitar l'ajuntament a requerir mesures correctores i revocar la llicència en aquells casos en què, prèvia tramitació de l'expedient, s'hagi constatat un incompliment efectiu de les condicions imposades a la llicència.

2.3. La regulació per llei de la protecció contra la contaminació acústica

Com assenyalàvem al epígraf anterior, la tipificació de les infraccions i sancions per ordenança ha de tenir una previsió legal suficient.

En ocasions, les ordenances no es limiten a regular i tipificar infraccions pels nivells sonors assolits en ocasió de l'exercici d'activitats comercials o recreatives; en ocasions, s'aplica el règim sancionador a activitats molestes fruit del comportament o conducta dels particulars dins el seu domicili. Situacions com ara el funcionament d'aparells electrodomèstics, d'instruments musicals, l'acció dels animals domèstics, entre d'altres, són objecte de regulació en algunes ordenances. Creiem que aquestes activitats poden arribar a ser generadores de molèsties, per la qual cosa queda justificada la intervenció municipal.

Fins i tot, podem afegir que la via judicial civil és una via apta per intervenir en els conflictes i problemes originats en l'àmbit de les relacions de veïnatge.

No obstant això, ens tornem a trobar amb la dificultat d'aconseguir una normativa amb rang de llei adequada per poder aplicar un règim sancionador a tota conducta o activitat generadora de sorolls o vibracions molestes i excessives.

L'experiència de la Institució del Síndic de Greuges, formada a partir de les queixes rebudes al llarg dels darrers anys, permet afirmar, sense cap mena de dubte, que la contaminació acústica genera problemes de transcendència social. Així també, els mitjans legals avui existents per posar-hi fi són insuficients.

Per aquest motiu, entenem que Catalunya s'ha de dotar d'una norma amb rang de llei que reguli de manera específica i substantiva la contaminació acústica, salvaguardi el principi de legalitat i tipicitat previst a l'article 25 de la Constitució i pugui ser desenvolupada pels municipis a partir de les ordenances municipals.

Si bé l'Estat té la competència exclusiva per dictar la legislació bàsica en matèria de medi ambient, de conformitat amb l'article 149.1.23 de la Constitució, la Generalitat, d'acord amb l'article 10.1.6 de l'Estatut d'Autonomia, en té atribuït el desenvolupament legislatiu i l'execució.

Tenint en compte la doctrina del Tribunal Constitucional, la competència legislativa de desenvolupament pot ser exercida pel Parlament sense haver d'esperar una legislació específica bàsica de l'Estat, com s'ha fet, per exemple, a Galícia amb la Llei 7/1997, d'11 d'agost, per la qual s'aprova la Llei de Protecció contra la contaminació acústica.

2.4. Molèsties per sorolls fruit d'una possible alteració de l'ordre públic

El Síndic ha rebut queixes que, per l'exposició dels fets justificatius, es podrien emmarcar dins d'un context de possible alteració de l'ordre públic amb efecte sobre la tranquil·litat, pel destorb que els sorolls ocasionats provoquen als reclamants (vegeu Queixa núm. 2636/98)

L'actuació municipal en aquests casos és plenament justificada amb la intervenció de la policia local. Tanmateix, el que cal és aconseguir un punt d'equilibri entre el dret al descans i el dret a l'oci o al propi exercici de la llibertat individual.

Som conscients que els supòsits d'actuació de la policia han de ser respectuosos amb els drets i llibertats dels ciutadans. Amb tot, des del moment en què l'activitat d'alguns ciutadans té una transcendència exterior que pot posar en perill o alterar la pau i la tranquil·litat i la pacífica convivència, creiem que podria ser justificada una intervenció proporcionada.

La qüestió és de determinar si voler encaixar aquestes situacions com a infraccions de la Llei orgànica 1/1992, de 21 de febrer, de Protecció de la seguretat ciutadana no seria un intent massa agosarat de forçar l'ordenament jurídic.

D'altra banda, en el cas que hi encaixessin, si ens trobem davant d'una alteració produïda per un grup de ciutadans estrangers en època estival, sembla que la normativa no ofereix mecanismes prou àgils de resposta per poder sancionar l'actuació. La instrucció d'un procediment sancionador en aquests casos podria no tenir cap eficàcia per l'estacionalitat d'aquests visitants infractors en relació amb la durada de la tramitació dels procediments.

Per aquest motiu, si es considerava d'aplicació aquesta disposició legal, potser caldria pensar d'introduir algun mecanisme similar al que preveu la Llei sobre Trànsit, circulació de vehicles de motor i seguretat viària quan exigeix el dipòsit de la possible sanció o una fiança si els infractors no acrediten la seva residència habitual en territori espanyol.

La possibilitat d'utilitzar la via penal en el cas que els infractors no obeeixin els requeriments dels agents de l'autoritat, en tant que falta tipificada en el Codi Penal de desobediència a l'autoritat, no satisfà del tot la necessitat d'obtenir una adequada resposta jurídica davant l'increment d'aquestes situacions.

Una possible solució, que connectaria amb les consideracions formulades en l'anterior epígraf, seria preveure en una norma amb rang de llei aquests tipus de situacions o comportaments, ja generats a la via pública o en domicilis privats, juntament amb els de les activitats comercials o recreatives, susceptibles de causar molèsties, com també les derivades del soroll dels vehicles, de les obres a la via pública o alarmes, entre d'altres.

Queixa núm.2636/98

Aldarulls públics que neguitegen els veïns d'un immoble

El senyor X., actuant en nom i representació de la comunitat de propietaris d'un immoble, exposà al Síndic els desordres a la via pública i les molèsties produïdes pels llogaters d'uns apartaments turístics de Calella.

El Síndic considerà que el problema exposat era una qüestió d'ordre públic en la mesura que feia referència a l'alteració de la pacífica convivència i que, per tant, no era competència de l'Administració titular de les competències en matèria de turisme.

Per aquest motiu, el Síndic s'adreçà a l'Ajuntament de Calella, el qual, en resposta a la sol·licitud d'informe, assenyalà que havia cursat una denúncia contra l'empresa explotadora dels apartaments turístics després de comprovar una pertorbació de l'ordre públic protagonitzada per uns clients.

Així mateix, s'indicava que les bases legals per encarar aquestes situacions, pel fet de tractar-se d'un establiment públic, són les previstes per la Llei 10/1990, de 15 de juny, sobre Policia de l'espectacle, activitats recreatives i establiments públics, a més a més de les de l'Ordenança municipal reguladora del soroll i les vibracions.

D'altra banda, s'informà el Síndic que, en resposta a les queixes presentades per les comunitats de veïns, la policia local havia iniciat converses amb els afectats i l'empresa explotadora dels apartaments.

El Síndic féu avinent a l'Ajuntament un seguit de reflexions pel que fa al difícil encaix a la Llei 10/1990, de 15 de juny, de fets com els que havien estat descrits a la queixa, en tant que l'àmbit d'aplicació de la norma s'estén als establiments recreatius de concurrència pública que recull l'annex de la llei, entre els quals no es poden considerar els apartaments turístics.

Així mateix, el Síndic considerà que sancionar per via de l'Ordenança municipal reguladora dels sorolls, suposava acreditar la superació d'uns valors guia d'immissió, que no solen perllongar-se el temps suficient per fer mesuraments.

El Síndic reconegué la dificultat de trobar una resposta àgil, ràpida i contundent que permetés evitar la reproducció de situacions com la plantejada, la qual cosa es veuria agreujada en el cas que els ciutadans causants de la pertorbació fossin estrangers, contra els quals seria difícil prosseguir un expedient sancionador.

Com a possible alternativa, el Síndic apuntà la possibilitat d'utilitzar la via penal en cas de desobediència dels presumptes infractors a les ordres donades pels agents de la policia local.

Finalment, el Síndic entengué que una línia de possible solució era l'oberta per l'Ajuntament amb les converses iniciades amb els responsables dels apartaments, motiu pel qual es va sol·licitar una ampliació d'informació sobre el resultat obtingut, que en el moment de cloure l'informe la Institució està pendent de rebre.

2.5. Repercussió del bon temps i la demanda del turisme en la contaminació acústica

El Síndic ha observat un increment de les queixes amb l'arribada del bon temps i la denúncia de molèsties per sorolls i aldarulls produïts en ocasió de l'activitat nocturna que es desplega en els nuclis urbans de determinades poblacions turístiques, per la concentració de gent, entrant o sortint dels locals (bars musicals, terrasses, discoteques, etc.) agrupats en certs carrers, de vegades estrets i envoltats majorment d'habitatges.

Així mateix, l'activitat dels hotelers per oferir diversió, animació i espectacle als clients pot repercutir en el repòs dels veïns situats a la vora; el mateix succeeix amb els quiosquets de platja que s'instal·len amb l'arribada de la calor (en aquest sentit vegeu, respectivament, les queixes núm. 916/98 i 2368/98).

La característica comuna que s'obté analitzant aquestes denúncies és que, des d'un punt de vista urbanístic, el planejament vigent en certs municipis admet la compatibilitat d'usos tan dispars com el residencial i els d'activitats d'oci o recreatives. En aquestes circumstàncies, podem dir que no s'han tingut en compte les repercussions i efectes que a la llarga es produeixen entre els residents, per la qual cosa és difícil aconseguir un punt d'equilibri entre el dret al descans i el dret a l'oci.

També ens podem trobar amb zones sobresaturades per l'excés d'activitats similars en un mateix indret. Per aquest motiu, seria convenient que, per compatibilitzar el dret a la llibertat d'empresa amb el dret al descans i a la qualitat de vida, les ordenances municipals regulessin unes distàncies mínimes i fixessin altres limitacions amb l'objectiu d'evitar els efectes acumulatius que ocasiona la concentració d'aquestes instal·lacions, i amb això es contribuiria a mantenir la tranquil·litat a les vies públiques.

Com a mitjans de prevenció, les administracions podrien fomentar campanyes d'educació i conscienciació ambiental adreçades als joves, turistes i residents, promoure un turisme respectuós amb el medi i la qualitat de vida i, fins i tot, guardonar els municipis que es distingeixin pel fet de no ser sorollosos, la qual cosa no ha de voler dir necessàriament que deixin de ser turístics.

La ressenya que segueix de la Queixa núm. 2257/97 és una mostra d'una situació que es reprodueix en molts municipis amb l'arribada del bon temps i la instal·lació de les terrasses a l'aire lliure amb actuacions de música en viu. En aquests casos, l'actuació dels ajuntaments se cenyeix a advertir el titular de l'activitat que respecti els límits màxims permesos quant al nivell sonor admès i a revocar, en algunes ocasions, les llicències a precari atorgades per ocupar la via pública.

Tanmateix, s'observa que a l'inici de la temporada següent l'ajuntament torna a atorgar llicències per a activitats musicals, i tornen també les denúncies per l'elevat nivell sonor.

En certes ocasions, s'inicien gestions per intentar acordar unes normes de convivència amb la participació de representants de l'ajuntament, d'altres administracions implicades, els establiments i els veïns afectats.

A partir de la informació facilitada per l'Administració a petició del Síndic, es constata que la pràctica habitual per obtenir la llicència s'inicia amb l'informe requerit per l'ajuntament al cap de la policia local a partir de la sol·licitud, i una proposta de resolució favorable a l'atorgament, per la dinamització turística que comporta l'activitat, limitant els dies i horaris en què es permet l'actuació, que no pot ultrapassar un determinat nivell sonor.

Les situacions normalment produïdes arran del funcionament de les activitats musicals es poden sintetitzar en:

– inici d'activitat musical sense disposar de la llicència;

– activitats musicals en dies que no consten com a autoritzats,

– superació dels nivells sonors màxims permesos.

Davant d'aquestes situacions, la policia local sol intervenir mitjançant l'aixecament d'una acta; el requeriment, en algunes ocasions, de l'immediat cessament de l'activitat, de vegades desatès per part del titular del local; i d'altres vegades, amb uns mesuraments sonomètrics.

Tot i la intervenció municipal, és d'observar que cada any es repeteixen els mateixos fets. Aquesta situació ha dut el Síndic a pensar en el recurs a altres mecanismes per evitar la reproducció i la perpetuació dels esmentats conflictes, com si formessin part d'esdeveniments propis que aquestes llicències generen durant la temporada estiuenca.

Per aquest motiu, el Síndic ha suggerit el següent:

– L'informe de la policia local, a tenir en compte per atorgar la llicència, hauria de reflectir per a cada establiment totes les incidències que s'hi havien generat en l'exercici anterior.

– L'activitat musical a les terrasses dels establiments hauria de dur-se a terme sense altaveus ni cap altre sistema d'amplificació. D'aquesta manera, es podria reduir o evitar considerablement qualsevol molèstia a tercers, atès que en les condicions en què funcionen aquestes activitats és poc probable que es puguin establir sistemes d'aïllament acústic adequats.

– La policia local hauria de requerir el cessament de l'activitat en el cas de detectar que funciona sense llicència o que produeix nivells sonors superiors als màxims permesos.

– La constatació de qualsevol infracció hauria de generar l'obertura d'un expedient sumari de revocació de la llicència atorgada a precari per incompliment de les condicions establertes a l'autorització.

– La denegació de la llicència en el cas que l'activitat musical a la terrassa s'iniciï estant la llicència en fase de tramitació.

– La inspecció regular de les activitats sense haver d'esperar les possibles denúncies dels veïns afectats.

Queixa núm 916/98

L'activitat musical dels hotels durant l'època estival

La senyora X. exposà al Síndic les diferents molèsties que patien els veïns de la zona turística residencial de Calella, i en posà de manifest els tres exemples següents:

– l'alt volum de música dels hotels que fan activitats a l'aire lliure durant la temporada turística;

– Les molèsties per sorolls d'un bar musical, i

– l'estat d'abandonament per brutícia de tres parcel·les.

Admesa a tràmit la queixa, l'Ajuntament de Calella informà el Síndic del següent:

– Les condicions establertes per concedir llicències als hotels per executar música durant la temporada d'estiu s'estén que són vàlides fins a les 12 hores de la nit durant dos dies la setmana, llevat que el dia escollit coincideixi amb el d'un altre hotel situat a la vora, la qual cosa pot comportar que l'Ajuntament requereixi el canvi de dia. Així mateix, s'efectuen inspeccions en el cas que es detectin molèsties per sorolls i, si persisteixen, es pot arribar a la suspensió o revocació de l'autorització atorgada.

– Pel que fa al bar musical denunciat, el laboratori d'acústica de la Universitat Politècnica de Catalunya hi efectuà una prova fi de determinar el grau d'aïllament acústic del local, i va obtenir uns valors admissibles, dintre dels previstos a l'ordenança municipal.

– Quant a la brutícia dels solars, aquests foren netejats pels seus propietaris, tot i que aparentment les deixalles hi havien estat dipositades per persones alienes que els utilitzaven com a abocadors. Així mateix, hi havia una campanya municipal per fomentar l'educació ambiental del veïns del municipi i es va posar en marxa una deixalleria municipal.

El Síndic considerà que l'actuació de l'Ajuntament havia estat correcta i valorà molt positivament la campanya de foment de l'educació ambiental. Tanmateix, atès que la llicència municipal de l'establiment constava com a atorgada l'any 1971 per a l'activitat de saló de té i ball, el Síndic recordà la conveniència de verificar, llevat que ja s'hagués fet, l'adaptació del local a les exigències establertes pel que fa a enllumenat, calefacció, ventilació i mesures contra incendis, del Reglament general de Policia, aprovat per Reial Decret 2816/1982, de 27 d'agost, com a mesura de prevenció davant qualsevol possible contingència que pogués succeir.

Quant a les condicions en què s'atorguen les llicències per executar música als hotels, el Síndic recomanà a l'Ajuntament que, per protegir al màxim el dret al repòs dels veïns, s'inspeccionés amb caràcter previ a la posada en marxa de l'actuació musical l'emplaçament

dels altaveus i, d'altra banda, que es preveiés la utilització dels mitjans tècnics més adequats, com el limitador de so, perquè es respectessin els nivells sonors permesos per l'ordenança municipal.

En el moment de finalitzar el present informe s'està pendent de rebre el determini de l'Ajuntament en relació amb les esmentades consideracions.

Queixa núm. 2368/98

Els quiosquets de platja

El senyor X. exposà al Síndic les molèsties que li causaven els sorolls produïts per un quiosquet de platja del terme municipal de Vilassar de Mar, davant la manca d'efectivitat de les denúncies adreçades a l'Ajuntament.

Admesa a tràmit la queixa, el Síndic estudià la informació facilitada per l'Ajuntament, en la qual donava a conèixer la celebració, a principis de temporada, d'una reunió entre responsables municipals i els titulars de les adjudicacions dels quiosquets per tal de convenir horaris i nivells sonors.

Tanmateix, el Síndic suggerí, com a mesura encaminada a controlar i disminuir les possibles molèsties per sorolls, que s'inclogués en el plec de condicions per procedir a les adjudicacions dels quiosquets una clàusula relativa a l'obligatorietat de respectar uns nivells sonomètrics determinats. D'aquesta manera, en el cas que l'adjudicatari no respectés aquesta condició, l'Ajuntament podria procedir a la rescissió del contracte pel qual se cedeixen els drets que corresponen al municipi sobre els aprofitaments de temporada de les platges del terme municipal.

L'Ajuntament de Vilassar de Mar informà el Síndic que, considerant apropiat el suggeriment formulat, a l'hora de confeccionar els plecs de condicions es procuraria incloure-hi unes referències horàries i de nivells sonomètrics a respectar en aquesta classe d'establiments, motiu pel qual el Síndic finalitzà les actuacions iniciades.

Queixa núm. 2257/97

Música a les terrasses

El senyor X., actuant en nom i representació d'una comunitat de propietaris, s'adreçà al Síndic per disconformitat amb la manca d'actuació de l'Ajuntament de Pineda de Mar per posar fi a les molèsties causades pels sorolls provinents d'uns bars i discoteques instal·lats als baixos d'uns apartaments i en locals pròxims.

La documentació aportada pel promotor de la queixa va permetre observar que des de l'any 1993 es denunciaven les molèsties per sorolls causats pels esmentats establiments, especialment per les actuacions de música en viu efectuades els mesos d'estiu a les terrasses dels establiments en qüestió.

Admesa a tràmit la queixa i examinada la documentació aportada per l'Ajuntament, s'observà que la corporació havia intentat acordar unes normes de convivència amb la participació de les parts afectades i representants de l'Ajuntament i del Departament de Medi Ambient, sense assolir, però, l'objectiu perseguit. Així mateix, si bé en determinades ocasions l'Ajuntament de Pineda de Mar havia actuat a partir de les denúncies presentades, les mesures adoptades no eren suficients perquè la situació no es tornés a reproduir al llarg de l'època estival i en les següents temporades.

Per aquest motiu, el Síndic considerà necessari formular a l'Ajuntament uns suggeriments en els termes que han estat exposats en la presentació feta en l'epígraf precedent.

L'Ajuntament de Pineda de Mar informà el Síndic que durant l'estiu de 1998 s'havia seguit el criteri marcat en el sentit de proposar que l'Ajuntament autoritzés solament música sense amplificar. El resultat d'aquesta aplicació fou que a nivell estadístic el total de queixes rebudes per música en el període d'estiu fos sensiblement inferior al d'altres anys.

A la vista de la informació facilitada, el Síndic donà per closes les gestions iniciades, i manifestà a l'Ajuntament que confiava que els criteris recentment aplicats es mantinguessin en el procés d'atorgament de les llicències dels anys vinents.

3. El traçat de la línia d'alta velocitat

Els particulars o la mateixa Administració de vegades requereixen el Síndic perquè es pronunciï sobre aspectes de caire material amb incidència ambiental. Aquests aspectes solen concretar-se en estudis de traçats (carreteres, vies ferroviàries, etc.) que han de ser definitivament aprovats amb la prèvia observança d'un tràmit procedimental, el qual ha de reunir les garanties previstes a la llei, com és el cas de l'eventual idoneïtat d'una part del traçat de la línia d'alta velocitat (vegeu Queixa núm. 2073/98)

Aquest cas planteja la delimitació inicial d'un projecte que no satisfà una part de la població. La proposta del traçat efectuat per l'Administració competent és una actuació que s'inscriu dins l'àmbit de l'actuació discrecional de l'Administració, en què, davant de diverses opcions igualment vàlides, n'escull una. Per aquest motiu, el Síndic considerà que no podia intervenir en la qüestió substantiva o de fons presentada, adoptant una decisió sobre els «pros i contres» del projecte de traçat; tanmateix, sí que entengué que podia vetllar perquè es respectés el procediment legalment previst.

Queixa núm. 2073/98

La preocupació pel traçat de la línia d'alta velocitat

L'Ajuntament de Santa Oliva s'adreçà al Síndic sol·licitant que emetés un informe per a les famílies afectades per l'estudi informatiu de la línia d'alta velocitat Madrid-Saragossa-Barcelona-frontera francesa, tram Lleida-Barcelona, subtram Lleida-Martorell, que sortí a informació pública, mitjançant anunci publicat en el Butlletí Oficial de l'Estat (BOE), de 24 de març de 1998. L'Ajuntament esmentat aportava, entre d'altres documents, tota la informació elaborada arran de l'es-

mentat anunci amb les al·legacions que hi havien estat presentades.

El Síndic informà l'Ajuntament que no podia entrar a valorar el contingut del projecte de traçat de la línia d'alta velocitat, per bé que podia vetllar perquè des d'un punt de vista procedimental es respectessin els tràmits previstos a la normativa vigent.

L'anunci d'informació pública de l'estudi s'ajusta al procediment establert en el reglament de desenvolupament de la Llei d'Ordenació del transport terrestre.

El fet que sortís a informació pública un estudi informatiu té la seva empara en la Llei 42/1994, de 30 de desembre, de mesures fiscals, administratives i d'ordre social, l'article 74, apartat primer de la qual, remet, en matèria d'establiment i construcció de ferrocarrils estatals, a la Llei de Carreteres.

La Llei de Carreteres de l'Estat es refereix a l'estudi informatiu com la definició, en línies generals, del traçat de la carretera, a fi que pugui servir de base a l'expedient d'informació pública; per aquest motiu, l'estudi no era tan detallat, atès que el seu propòsit se centrava a definir el traçat de línia més recomanable, tenint en compte l'interès general.

Finalment, s'observà que l'anunci feia referència a l'estudi d'impacte ambiental, sotmès també a informació pública, de conformitat amb el Reial decret legislatiu 1302/1986, de 28 de juliol, d'avaluació d'impacte ambiental.

Conseqüentment, el Síndic considerà que l'Administració ja seguia la tramitació procedimental legalment prevista, motiu pel qual informà l'Ajuntament que donava per closes les gestions iniciades.

4. La preocupació pels residus

Les queixes que s'exposen a continuació (núms. 3084/98 i 2124/98) denoten la preocupació manifestada per una pluralitat de veïns pel funcionament d'un abocador i pels residus generats arran d'un club de tir no legalitzat.

En el primer cas, entenem que el malestar manifestat amb l'abocador –no es tractava d'una instal·lació recent– podia respondre a la desconfiança en la classe de residus que s'hi havien dipositat, qüestió que en el seu moment sortí a la llum pública i generà així mateix la intervenció del Parlament de Catalunya, a través de la formulació de preguntes, com a sistema de control de l'acció política i del Govern de la Generalitat.

Quant a la preocupació pel funcionament del club de tir, un dels principals motius exposats pels veïns de les finques confrontants era la perillositat que suposava l'acumulació de cartutxos i perdigons de plom que, al llarg dels anys, havien quedat soterrats i podien ser causa de contaminació del subsòl.

Aquesta qüestió reflecteix una preocupació compartida pel Parlament de Catalunya, que, amb les resolucions 736/V i 783/V, ha instat el Govern de la Generalitat a constituir una comissió d'estudi sobre la problemàtica relativa a l'ús de cartutxos amb perdigons de plom en la caça i de pesos de plom a la pesca, amb l'objectiu d'analitzar-ne les repercussions ambientals i la possibilitat de substituir-los per materials alternatius, a part l'estudi de les mesures a adoptar per retirar els perdigons de plom disseminats pels camps.

Queixa núm. 3084/98

L'abocador dels Hostalets de Pierola

Una coordinadora d'afectats per l'abocador de Can Mata, als Hostalets de Pierola, exposà al Síndic el seu desacord amb l'abocador, el projecte d'ampliació i la modificació de les normes subsidiàries del planejament.

De resultes de la gestió telefònica efectuada amb l'Ajuntament afectat, el Síndic tingué coneixement que a finals de 1997 l'Alcalde havia proposat al Ple de la Corporació l'adopció de l'acord d'arxivar l'expedient de modificació puntual de les normes subsidiàries del planejament i desestimar la llicència municipal d'activitats instada per l'empresa gestora de l'abocador, els quals foren posteriorment aprovats pel ple de la Corporació.

Així mateix, se'ns informà, entre d'altres aspectes, de la constitució d'una comissió de seguiment i control formada per representants de diferents ajuntaments, la Junta de Residus, l'empresa gestora i alguns dels integrants de la coordinadora.

A la vista de la informació facilitada, la qual es va fer avinent als interessats, el Síndic finalitzà les gestions iniciades.

Queixa núm. 2124/98

Legalització d'un club de tir

El senyor X., en nom dels veïns d'unes finques situades a les Borges del Camp prop d'un club de tir, manifestà al Síndic la seva disconformitat i preocupació pel funcionament de l'esmentat club, el qual no semblava degudament legalitzat.

L'interessat informà el Síndic que l'any 1997 s'havia iniciat un expedient de legalització de les instal·lacions, i atès que l'activitat no havia estat paralitzada, les denúncies dels grups d'afectats van comportar que l'Ajuntament requerís el titular a la no utilització de les instal·lacions fins que disposés de la llicència preceptiva.

El maig de 1998, els veïns foren informats d'una nova sol·licitud presentada pel club de tir a l'Ajuntament. Tanmateix, estant en procés de tramitació la sol·licitud presentada, s'havien iniciat obres d'explanació dels terrenys i s'havia fet ús de les instal·lacions per a competicions de tir al plat.

D'altra banda, l'escrit de queixa reflectia una preocupació dels afectats per l'acumulació de residus que, en forma de plàstics i metalls, especialment cartutxos i plom, havien quedat soterrats i podien produir la contaminació del subsòl, després dels anys de funcionament de la instal·lació.

Admesa a tràmit la queixa, el Síndic s'adreçà a l'Ajuntament de les Borges del Camp, el qual l'informà que, arran de la visita de comprovació efectuada per tècnics municipals, s'informà desfavorablement sobre l'activitat perquè, entre d'altres requisits, incomplia la normativa vigent per al fossat de tir.

El maig de 1998, els titulars del camp de tir presentaren un annex al projecte modificant l'emplaçament del fossat, la qual cosa comportà que, atesa la importància de la modificació, s'iniciés de nou tota la tramitació. Si bé les administracions intervinents han anat emetent els corresponents informes, resta pendent d'emetre l'informe del Servei Territorial d'Ordenació del Territori i Urbanisme de Tarragona, el qual requereix l'informe preceptiu de la Direcció General de la Guàrdia Civil. Per tant, l'Ajuntament ha advertit el titular del club de tir que la no presentació d'aquest informe impedeix la tramitació de l'expedient.

L'Ajuntament de les Borges del Camp ens féu avinent que, tan aviat com conegué el moviment de terres iniciat pel club de tir, decretà la paralització dels treballs. Vist l'incompliment reiterat del decret, demanà el suport dels Mossos d'Esquadra; tanmateix, el fet que aquest cos no hagués estat encara desplegat a la província de Tarragona comportà que s'hagués hagut d'adreçar a la Guàrdia Civil.

Quant al tractament dels residus, s'informà que el projecte presentat preveia la gestió dels residus, en especial els perdigons de plom; s'establí la recollida de tots els existents i que, posteriorment, se'n faria una recollida anual, mitjançant gestors autoritzats.

Pel que fa als sorolls, aquest cas era analitzat pels tècnics del Departament de Medi Ambient de la Generalitat; en relació amb els horaris de funcionament de l'activitat, encara no havien estat establerts.

Finalment, el Síndic considerà convenient fer una gestió telefònica prop de la Comissió Territorial d'Indústries i Activitats Classificades de la Delegació Territorial a Tarragona del Departament de Medi Ambient, a l'objecte d'obtenir una ampliació d'informació sobre l'adequació del sistema de gestió residus de perdigons proposat en el projecte tècnic.

En aquest sentit, indicà que considerava encertat el sistema establert, tenint en compte les característiques del terreny on es practica l'activitat, zona de secà, i el control efectuat per la Junta de Residus en inscriure's l'empresa en l'inventari permanent de productors de residus, la qual cosa comporta que el contracte a efectuar amb un gestor autoritzat ha de tenir el vistiplau de la Junta.

Per tot el que s'ha exposat i entenent que la tramitació i actuació seguida per l'Ajuntament s'adequava a les previsions normatives, el Síndic donà per finalitzades les gestions d'aquest expedient.

5. Les estacions base de telefonia mòbil

El creixement cada cop més important del sector de la telefonia mòbil, que comporta a la vegada l'increment dels dispositius necessaris per oferir una major cobertura i un millor servei, pot ser un dels motius pels quals cada vegada més s'observen, com formant part del conjunt arquitectònic urbà, les estacions base de telefonia mòbil sobre algunes teulades d'edificis.

L'increment d'informacions a les revistes i diaris alertant la població dels possibles riscos que pot arribar a generar per a la salut l'exposició als diferents camps electromagnètics de freqüència industrial, per contraposar-los als naturals, és a dir, als que existeixen espontàniament a la naturalesa, sembla motiu de gran preocupació (vegeu la Queixa núm. 2176/98)

Si bé no s'ha arribat, en l'àmbit científic, a demostrar una relació directa de causa-efecte entre el fet de viure a prop d'estacions base i els possibles efectes que això té per a la salut de les persones, el que és cert és que hi ha diversos estudis de conclusions contradictòries, la qual cosa entenem que hauria de comportar l'aplicació de normes de prevenció.

Tanmateix, és evident que actualment hi ha un buit normatiu sobre la matèria que neguiteja els ciutadans, en tant que no hi ha cap normativa a l'Estat que es pugui aplicar per tal de determinar, per exemple, com s'han d'efectuar els emplaçaments de les estacions i les distàncies a respectar respecte de les vivendes.

Només tenim coneixement, a l'Europa comunitària, d'una proposta de recomanació presentada per la Comissió al Consell Europeu relativa a la limitació de l'exposició dels ciutadans als camps electromagnètics de 0 Hz-300 GHZ.

Així mateix, sabem que hi ha normes de seguretat per a antenes d'estacions base de telefonia desenvolupades per «l'Institute of Electrical and Electronics Engineers i l'American National Standards Institute (IEEE/ANSI)» per les quals es fixen uns criteris generals d'emplaçament de les antenes amb unes distàncies a respectar per evitar l'accés del públic a zones situades a una distància inferior a l'assenyalada per la norma.

Per tot això, creiem que és summament important prestar la deguda atenció a aquest nou món de les telecomunicacions i fixar les normes de seguretat corresponents com a mesura de prevenció per a la salut de tota la població.

Queixa núm. 2176/98

Estació base repetidora de telefonia mòbil

El senyor X. s'adreçà al Síndic preocupat pel risc que podia tenir per a la seva salut el fet de tenir instal·lada una estació repetidora de telefonia mòbil prop del seu domicili, a Sant Cugat del Vallès.

Analitzat l'objecte de la queixa, el Síndic entengué que el cas plantejat s'inscrivia dins l'àmbit de la regulació de les telecomunicacions, la competència de la qual correspon en exclusiva a l'Estat. Més endavant, aquesta Institució tingué notícia que el Defensor del Poble també havia rebut una reclamació idèntica, que ja havia estat admesa a tràmit.

Tanmateix, el Síndic va fer una gestió telefònica prop de l'Ajuntament de Sant Cugat del Vallès, el qual ens

informà que havia estat incoat un expedient sancionador contra l'empresa per la instal·lació de l'estació sense comptar amb la preceptiva llicència municipal. Igualment, es mantingué un contacte telefònic amb l'Oficina del Defensor del Poble.

Per tot el que s'ha exposat, el Síndic donà per closes les gestions efectuades en relació amb aquest assumpte.

6. UN COMENTARI SOBRE LA PROPOSTA DE L'ASSOCIACIÓ D'ENS LOCALS DE MUNTANYA DEL PIRINEU (AMPI), RELATIVA A LA IMPLANTACIÓ D'UNA TAXA EN CONCEPTE DE PEATGE DE BOSCOS

Per acord adoptat en data 6 de març de 1998 per la seva assemblea general, l'Associació d'Ens Locals de Muntanya del Pirineu (AMPI) proposà estudiar la possibilitat d'implantar una taxa d'accés als boscos de titularitat dels municipis que formen part de l'entitat per poder atendre les despeses que generen els serveis de neteja, manteniment i conservació d'aquests boscos, mitjançant una mancomunitat. Amb aquesta finalitat, la mancomunitat s'encarregarà de l'establiment, gestió i recaptació del tribut, com també de repartir l'import recaptat per aquest concepte entre els municipis que la integren.

El Síndic va tenir notícia d'aquesta proposta per un escrit adreçat pel Defensor del Ciutadà de Ripoll, en el qual sol·licitava la intervenció d'aquesta Institució. La proposta en qüestió va donar lloc a l'Actuació d'Ofici núm. 1657/98, que exposem tot seguit.

A partir de l'estudi de l'acord de l'AMPI i de les manifestacions del Defensor del Ciutadà de Ripoll, el Síndic va constatar que la finalitat de la mesura es fonamenta en motivacions essencialment econòmiques, atesa la manca de recursos dels municipis afectats per atendre el manteniment d'un patrimoni natural municipal, de grans dimensions i importància, que va molt més enllà de les possibilitats pressupostàries d'aquests municipis. D'altra banda, aquestes possibilitats s'han vist darrerament retallades per la supressió dels ajuts econòmics que la Generalitat tenia establerts per subvencionar els municipis de muntanya.

En la seva resolució de 16 de setembre, el Síndic de Greuges diu que comparteix la preocupació posada de manifest pels membres d'aquella associació. Tanmateix, el que el Síndic considera que cal debatre és la viabilitat d'aquesta proposta, i també les conseqüències que se seguirien d'aplicar-la. I ho fa a partir de les consideracions següents:

1) El patrimoni natural del Pirineu català és un bé ecològic, cultural, mediambiental, paisatgístic, lúdic, esportiu i recreatiu de tot el país. En aquest sentit, el Síndic entén que els beneficis que genera aquest patrimoni, més enllà dels seus usuaris directes, afecten la totalitat de la població, per la qual cosa sembla més adient que els costos de manteniment siguin atesos amb altres mecanismes de recaptació de recursos econòmics dels quals participin la totalitat dels ciutadans. Sembla que aquesta és una via més congruent amb els deures constitucionals de conservar el medi ambient i de contribuir al sosteniment de la despesa pública entre tots els ciutadans.

És per això que el Síndic considera convenient reprendre un debat respecte als punts següents:

a) la idoneïtat de mantenir la línia de subvencions que preveu la normativa vigent aplicable o incrementar la política de foment en aquest àmbit;

b) l'efectivitat dels recursos que generen els aprofitaments forestals a què fa referència l'article 57 de la Llei 6/1988, de 30 de març, Forestal de Catalunya, en el sentit de determinar si aquests aprofitaments són suficients i si els beneficis obtinguts s'inverteixen en l'ordenació i la millora de les masses forestals públiques;

c) la possibilitat que les característiques pròpies dels municipis que hagin de sufragar les despeses de manteniment dels boscos públics es tinguin en compte en la participació d'aquests en els tributs de l'Estat.

2) El Síndic participa de les inquietuds que van posar de manifest les diverses associacions i entitats que es van adreçar al Defensor del Ciutadà de Ripoll, i entén que la imposició d'una taxa per accedir als boscos de titularitat pública implica, indirectament, posar obstacles a la circulació de persones per béns que, fins ara, havien estat d'accés lliure.

Cal tenir també en compte fins a quin punt aquesta iniciativa de gravamen és contraproduent respecte a la necessària conscienciació de l'opinió pública sobre el deure de vetllar pel medi ambient. Sembla que les mesures com la que és objecte d'estudi no són les més adequades per potenciar aquesta necessària vinculació de la societat en la protecció i millora del medi.

Finalment, el Síndic considera que cal analitzar les conseqüències que l'aplicació d'aquesta taxa pot tenir en el desviament de persones i la intensificació d'ús d'altres espais forestals públics de l'àmbit territorial de Catalunya l'accés als quals no estigui sotmès al pagament d'una taxa.

3) Respecte a la viabilitat de la proposta, el Síndic creu necessari fer-ne una anàlisi i un estudi profund per establir si els beneficis obtinguts per l'exacció d'aquesta taxa són suficients per mantenir el servei que portaria a imposar-la i, a més a més, els costos de gestió que implicaria d'implantar-la i desplegar-la.

4) De l'acord de l'AMPI es desprèn que el supòsit de fet que genera l'exacció d'aquesta taxa és la prestació d'un servei de neteja, manteniment i conservació dels boscos de titularitat municipal.

L'article 20.4 de la Llei 39/1998, de 28 de desembre, Reguladora de les hisendes locals, modificat per la Llei 25/1998, estableix que les entitats locals poden establir taxes per qualsevol supòsit de prestació de serveis o de realització d'activitats administratives de competència local.

Tot seguit aquest article fa una descripció dels serveis i activitats susceptibles de gravamen mitjançant la imposició d'una taxa, entre les quals no es fa esment del servei de neteja, manteniment i conservació de boscos de titularitat pública.

Atès que la voluntat de la Llei és de concretar aquells casos en què es pot imposar una taxa, des d'un punt de vista jurídic el Síndic considera que seria convenient un estudi acurat que establís si la proposta de taxa per accés als boscos de titularitat pública té cabuda en la nova regulació d'aquest tribut dins la Llei d'Hisendes locals.

Vistes totes les consideracions formulades, el Síndic creu que la proposta de l'AMPI, per aconseguir la finalitat perseguida, planteja un seguit de dubtes i dificultats que imposen de reconsiderar-la.

Tanmateix, el fet cert és que el manteniment i la conservació del patrimoni forestal requereix uns recursos que els municipis afectats no tenen, per la qual cosa cal adoptar un conjunt de mesures tendents a obtenir solucions a aquesta situació.

En aquesta línia de dotació de recursos s'ha pronunciat aquest Parlament en les resolucions 642/V i 653/V.

D'altra banda, i dins la línia dels recursos econòmics que es destinen a actuacions o infraestructures connectades amb el patrimoni ambiental, relatem la Queixa núm. 1606/97.

Actuació d'ofici núm. 1657/98

Taxa per accedir als boscos de titularitat pública

En data 13 de maig de 1998, el Defensor del Ciutadà de Ripoll va adreçar un escrit al Síndic de Greuges en el qual sol·licitava la seva intervenció.

L'àmbit de competència del Defensor es concreta en la defensa dels drets dels ciutadans d'aquell municipi. L'assumpte que va plantejar té un àmbit geogràfic i social més ampli, per la qual cosa sol·licità la intervenció del Síndic de Greuges. Això va donar lloc a l'obertura d'aquesta actuació d'ofici.

En el seu escrit, el Defensor del Ciutadà de Ripoll es fa ressò, arran de la informació apareguda a la premsa diària, de la inquietud que li van posar de manifest diverses entitats excursionistes, de caçadors, etc., per les conseqüències que podia generar la proposta de l'Associació d'Ens Locals de Muntanya del Pirineu (AMPI).

Aquesta associació proposa la implantació d'una taxa en concepte de peatge de boscos, per atendre les despeses que generen els serveis de neteja, manteniment i conservació dels boscos de titularitat dels municipis que en formen part.

El Defensor del Ciutadà de Ripoll opina que la implantació d'una mesura d'aquest tipus pot afectar la llibertat personal quant a l'ús i el gaudi d'un bé públic que fins avui ha estat obert i accessible a tota la comunitat local i forana.

El 29 de juny, el Síndic demanà a l'AMPI una còpia de l'acord adoptat per aquesta associació, pel qual es proposava adoptar la mesura esmentada.

En la seva resolució de 16 de setembre, el Síndic de Greuges diu que comparteix la preocupació posada de manifest pels membres d'aquesta associació. És una realitat inqüestionable que els actuals pressupostos municipals difícilment poden respondre d'uns serveis de neteja, manteniment i protecció dels boscos públics amb els nivells de qualitat que tots desitgem. És en aquest sentit que entén que aquesta associació s'hagi vist abocada a prendre en consideració una solució d'aquest tipus.

Tanmateix, el Síndic considera que cal debatre la viabilitat d'aquesta proposta, com també les conseqüències que tindria si s'aplicava.

En el moment de tancar la redacció del present Informe, el Síndic està pendent que l'AMPI l'informi sobre el determini adoptat respecte a les consideracions formulades sobre aquest afer.

Queixa núm. 1606/97

La problemàtica del finançament d'actuacions en matèria ambiental

El senyor X. s'adreçà al Síndic preocupat per la situació d'incomunicació a què es veia forçat arran de l'esllavissament, causat per unes pluges torrencials, d'unes muntanyes de pissarra situades vora la ribera de Corsavell o Can Falgàs. Aquests despreniments embussaven el curs de les aigües de la ribera i afectaven el pont de Rodet, únic pas per arribar a la seva masia, situada en una zona rural aïllada del municipi d'Albanyà.

L'interessat va informar el Síndic que s'havia adreçat a la Junta d'Aigües per comunicar-li aquesta situació, però no n'havia rebut cap resposta escrita. Així mateix, ens féu saber que la Generalitat, l'agost de 1996, havia fet unes obres que s'havien esfondrat posteriorment. A partir de la documentació aportada, el Síndic constatà que la Junta d'Aigües havia comunicat a l'Ajuntament d'Albanyà que la solució definitiva del problema requeria una acció estructural de gran envergadura que sobrepassava l'àmbit de les seves competències, per la qual cosa, un cop haguessin estat enretirades les actuals esllavissades, no es preveia cap altra actuació.

Admesa a tràmit la queixa, el Síndic sol·licità informació al Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca a l'objecte de conèixer si seria possible la seva intervenció en aquest assumpte, en tant que, essent una de les possibles causes de les esllavissades el deteriorament de les muntanyes per efecte de l'erosió, potser caldria procedir a la restauració hidrològica i forestal de la zona, de conformitat amb la Llei 6/1988, de 30 de març, forestal de Catalunya i declarar l'àrea com a zona d'actuació urgent.

El Departament d'Agricultura informà el Síndic que les esllavissades no portaven causa de l'erosió, sinó de l'ampliació del camí realitzada per l'interessat per accedir en cotxe a la seva masia; d'altra banda, s'indicà que la restauració hidrològica i forestal de la zona no era una actuació considerada necessària, ja que les obres a fer requerien d'una forta inversió que no en garantia l'estabilitat en cas d'aiguats extraordinaris. El Departament considerava que la solució al problema estava en el fet que el propietari del camí en fes un de nou fora de l'àrea d'influència de les esllavissades.

Així també, el Síndic s'adreçà al Departament de Política Territorial i Obres Públiques, el qual informà que, tot i no tractar-se d'una infraestructura hidràulica, la Junta d'Aigües, a petició de l'Ajuntament d'Albanyà, havia inclòs la reposició del camí afectat entre les actuacions a la conca de la Muga, arran dels aiguats del gener de 1996.

Així mateix, se'ns indicà que les pluges havien originat nous despreniments, fenomen recurrent en aquella zona per la presència de capes argiloses que es desestabilitzen amb l'aigua. La solució proposada, segons el Departament, seria de modificar el traçat, substituint-ne el tram en qüestió per un altre d'alternatiu, tècnicament més adequat; hi afegia que la situació actual no oferia perill per a les persones ni els seus béns.

D'altra banda, l'interessat ens informà de la construcció d'un pas segur per poder accedir, amb independència de noves pluges i esllavissades, a la seva masia.

Tanmateix, el Síndic considerà procedent de posar-se en contacte amb l'Ajuntament d'Albanyà en tant que titular del camí, considerat bé públic afecte a l'ús públic, i alhora també coneixedor de la situació plantejada per l'interessat.

Per aquest motiu, el Síndic s'adreçà a l'Ajuntament d'Albanyà entenent que, essent municipal la titularitat del camí, era l'Ajuntament el responsable d'assegurarne la conservació. En cas que la prestació d'aquest servei fos d'impossible o difícil compliment, segons la Llei 8/1987, de 15 d'abril, el municipi podria sol·licitar de la Generalitat la dispensa de l'obligació de prestarlo, i correspondria a la comarca la prestació dels serveis obligatoris, amb la prèvia instrucció del corresponent expedient, llevat d'alguns casos fixats a l'article 66 de l'esmentada llei.

D'altra banda, en tant que el municipi és inclòs dins de les zones de muntanya i li és d'aplicació la Llei 2/1983, de 9 de març, d'Alta muntanya, es podia veure beneficiat de les polítiques de subvenció aplicades, d'acord amb les previsions pressupostàries de cada any.

Així doncs, s'informà l'Ajuntament de l'aprovació recent d'una resolució de convocatòria de subvencions destinada al finançament d'actuacions sobre la xarxa veïnal i rural de camins de titularitat municipal en les zones de muntanya. L'Ajuntament ens féu saber que tenia coneixement de la resolució esmentada, però donada la quantia màxima de la subvenció prevista, la sol·licitud s'havia orientat a finalitzar altres actuacions ja iniciades; així mateix, se'ns indicà que la situació plantejada requeriria un esforç pressupostari que, per l'estat dels recursos econòmics de l'Ajuntament, l'Ajuntament no podria assumir tot sol.

L'Ajuntament havia apuntat la possibilitat d'efectuar un traçat alternatiu, el qual es veuria dificultat pel fet que els terrenys eren de titularitat privada.

Finalment, el Síndic considerà que l'Ajuntament, com a titular del camí, hauria d'iniciar els tràmits oportuns per a la prestació del servei de conservació del camí, sol·licitant la intervenció del Consell Comarcal, per articular-ne la dispensa o bé per dissenyar un projecte d'actuació que pogués acollir-se a algun pla de finançament.

En el moment de finalitzar la redacció d'Informe, el Síndic està a l'espera de conèixer el determini adoptat per l'Ajuntament en relació amb les consideracions anteriors.

SECCIÓ 3. TRIBUTÀRIA

1. INTRODUCCIÓ I TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

En el transcurs de 1998, dins l'àmbit tributari, s'han efectuat 245 actuacions, de les quals 110 han estat consultes resoltes, 133 queixes rebudes; s'han obert 2 actuacions d'ofici.

Dins la present Secció, les queixes relatades s'han agrupat en els següents apartats:

En el primer, s'aborda la problemàtica que amb diverses queixes s'ha plantejat al Síndic quan es produeix la transmissió o adquisició de béns que inicialment han estat gravats per l'Administració tributària estatal, amb l'Impost sobre el Valor Afegit (IVA) i respecte als que, posteriorment, l'Administració tributària autonòmica liquida l'Impost de Transmissions Patrimonials.

Al segon apartat, es fa una anàlisi de les repercussions legals i pràctiques de la Llei 25/1998, de 13 de juliol de Modificació de règim legal de les taxes locals, i la reordenació de les prestacions patrimonials de caràcter públic. Aquesta anàlisi incorpora l'exposició d'una tipologia de queixa que respon a grans trets als canvis i modificacions que, ja amb caràcter prou general, han anat efectuant les corporacions locals per adequar les seves ordenances a la legalitat vigent a partir de l'entrada en vigor de la referida norma.

Així mateix, a partir del relat d'un altre grup de queixes es planteja una reflexió sobre els primers mesos de vigència de la Llei 1/1998, de Dret i garanties del contribuent. Cal recordar que en l'Informe corresponent a l'any 1997 ja s'analitzaren alguns aspectes del que en aquell moment era el projecte de Llei de l'Estatut del contribuent.

Amb especial satisfacció hem de fer esment, i de fet en tractem dins de la secció present, d'una qüestió que en diversos informes va estar objecte de reflexió i que donà lloc l'any 1994 a la tramitació d'una actuació d'ofici. Es tracta de la problemàtica plantejada pels ciutadans que, havent transmès la propietat d'un vehicle, no en veien complert el reflex legal necessari a les prefectures de trànsit, per l'incompliment de les obligacions administratives del comprador.

Finalment, amb la publicació en dates recents del nou Reglament general de vehicles, s'ha vist modificat l'article 247 del Codi de Circulació, que tantes reclamacions ha ocasionat per l'estat d'indefensió que efectivament s'ocasionava als transmitents de vehicles.

Com és fàcil d'observar, les qüestions que han estat objecte d'anàlisi en l'Informe corresponent a 1998 pel que fa a la secció tributària dimanen bàsicament de

modificacions de la normativa vigent o de noves iniciatives legislatives.

Destaquem en aquests ordre de coses que, si bé la repercussió pràctica d'aquestes mesures abasta les administracions autonòmica i local, l'origen normatiu és predominantment estatal (Llei de l'IVA, de l'Impost sobre transmissions patrimonials, Llei de Drets i garanties dels contribuents, Llei de Modificació de taxes i preus públics, entre d'altres).

També fem esment que s'han abordat i analitzat –en dos apartats diferenciats– les queixes presentades per raó que determinades corporacions municipals regulen amb la corresponent ordenança fiscal la taxa per obertura d'establiment de caràcter estrictament professional, les reclamacions que això ocasiona i alguns pronunciaments jurisprudencials sobre aquest punt.

En el darrer apartat de la present secció, fem referència a les queixes que d'una manera habitual rep anualment el Síndic i que presenten una mateixa naturalesa o etiologia: errades en domiciliacions bancàries, notificacions incorrectes –tant liquidacions de ingrés de dret públic com les corresponents a procediments de constrenyiment, devolució d'ingressos indeguts, etc.– entre altres que figuren al darrer apartat de la secció 3.

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Tributs estatals	– Impost sobre la Renda de les Persones Físiques – Impost sobre el Valor Afegit – Impost sobre Societats
Tributs autonòmics	– Tributs cedits: Impost sobre Transmissions. Patrimonials i Actes Jurídics Documentats Impost General sobre Successions i Donacions Taxes
Imposició local	– Impost sobre Béns Immobles – Impost sobre vehicles de tracció mecànica – Impost sobre Activitats Econòmiques – Impost sobre l'increment de valor de béns de naturalesa urbana – Taxes – Contribucions especials
Altres ingressos públics	– Preus públics – Sancions administratives Incidència en la recaptació
Gestió tributària	– Organització: Disfuncions entre les administracions titulars dels tributs i les que els gestionen o recapten Duplicitat en padrons – Liquidació i gestió: Errades en la identificació del subjecte passiu Inobservança del procediment legalment establert per liquidar i no tipificar els ingressos de Dret Públic Errades materials en la liquidació Manca de resolució de recursos tributaris Fraccionament i ajornaments de pagaments – Recaptació: Manca de notificació d'actes del procediment executiu Errades de fet i de dret en el procediment executiu; especial referència a la recaptació executiva delegada o convinguda entre administracions Embargament improcedent de béns, en especial de comptes corrents i de salaris Diversificació de recàrrecs que integren el dèbit tributari – Devolució d'ingressos indeguts: Manca d'execució dels acords sobre devolució d'ingressos indeguts Dilació en el reintegrament de quantitats recaptades indegudament – Pagament interessos de demora – Inspecció tributària – Infraccions i sancions tributàries

2. TRANSMISSIONS O ADQUISICIONS DE BÉNS QUE HAN ESTAT GRAVATS AMB L'IMPOST SOBRE EL VALOR AFEGIT, I QUE DESPRÉS ES GRAVEN AMB L'IMPOST DE TRANSMISSIONS PATRIMONIALS

La concurrència de liquidacions de l'Impost sobre el Valor Afegit (IVA), regulat per la Llei 37/1992, de 28 de desembre, i de l'Impost sobre Transmissions Patrimonials i Actes Jurídics Documentats (ITAJD), el text refós del qual fou aprovat pel Reial Decret Legislatiu 1/1993, de 24 de setembre, ha preocupat el Síndic de Greuges el 1998.

Les relacions especialment intenses que es produeixen entre ambdós impostos –cal no oblidar que tots dos consideren una mateixa realitat, el tràfic immobiliari, que cal delimitar per evitar duplicitats impositives– produeix que en ocasions les administracions tributàries competents per liquidar-los ho facin per un mateix fet imposable.

La desvinculació jurídica entre un gravamen i l'altre ve de la mà de dos preceptes diferents; d'una banda, l'article 7.5 del text refós de l'Impost sobre Transmissions Patrimonials i Actes Jurídics Documentats (ITAJD) i, de l'altra, l'article 4.4 de la Llei 37/1992, de l'IVA.

El primer (ITAJD) disposa:

«No estarán sujetas al concepto de «transmisiones patrimoniales onerosas», regulado en el presente Título, las operaciones enumeradas anteriormente cuando sean realizadas por empresarios o profesionales en el ejercicio de su actividad empresarial o profesional y, en cualquier caso, cuando constituyan entregas de bienes o prestaciones de servicios sujetas al Impuesto sobre el Valor Añadido (...).»

El segon (IVA) diu:

«Las operaciones sujetas a este impuesto no estarán sujetas al concepto «transmisiones patrimoniales onerosas» del Impuesto sobre Transmisiones Patrimoniales y Actos Jurídicos Documentados.»

S'exceptuen del que estableix el paràgraf anterior les operacions com «Las entregas y arrendamientos de bienes inmuebles, así como la constitución o transmisión de derechos reales de goce o disfrute que recaigan sobre los mismos, cuando estén exentos del impuesto...»

És a dir, les operacions de lliurament de béns o prestacions de serveis que siguin reconduïbles al fet imposable d'ambdós impostos sols poden ser gravades per un d'ells.

La delimitació entre la procedència d'aplicar un impost o l'altre no és determinada tan sols segons el criteri tradicional de la no subjecció, això és, que un fet imposable només pot meritar un impost.

En el cas d'aquestes dues figures impositives, la potencial vinculació és tal, que, en certes ocasions, hi ha operacions que per llei estant subjectes a tots dos impostos, però exemptes de l'IVA, i de fet, acaben tributant per aquest darrer impost, en el qual la llei no n'ha declarat l'exempció.

És freqüent que aquest es produeixi en relació amb el tràfic immobiliari (vegeu queixes núm. 1498/98 i 1598/98), i el cert és que ha donat lloc a una diversa gamma de posicionaments, atès que, segons que s'incideixi o no en un supòsit d'exempció en l'IVA, serà operatiu el gravamen sobre transmissions oneroses.

Caldria examinar, en primer lloc, la no subjecció que es produeix en l'impost de transmissions patrimonials, precisament perquè es tracta d'entregues de béns i prestacions de serveis que incideixen en el fet imposable de l'IVA; atès, però, que en les queixes rebudes pel Síndic no s'ha plantejat la problemàtica des d'aquesta perspectiva, analitzarem especialment els supòsits d'exempció.

En definitiva, és la major o menor amplitud de les exempcions regulades en l'IVA el que delimita finalment la incidència de l'Impost de Transmissions Patrimonials Oneroses.

2.1. ANÀLISI DE L'EXEMPCIÓ FISCAL PREVISTA EN L'ARTICLE 20.1, REGLA 22 DE LA LLEI 37/1992

L'article citat estableix la exempció de l'IVA en supòsits de les segones i ulteriors entregues d'edificacions, la qual cosa implica que s'ha de tributar per l'Impost de Transmissions Patrimonials.

El precepte legal és redactat en els termes següents:

«Estaran exentas de este impuesto las siguientes operaciones: (...)

«Las segundas y ulteriores entregas de edificaciones, incluidos los terrenos en que se hallen enclavadas, cuando tengan lugar después de terminada su construcción o rehabilitación.

«Los terrenos en que se hallen enclavadas las edificaciones comprenderán aquellos en los que se hayan realizado las obras de urbanización accesorias a las mismas. No obstante, tratándose de viviendas unifamiliares, los terrenos urbanizados de carácter accesorio no podrán exceder de 5.000 metros cuadrados.

«A los efectos de lo dispuesto en esta Ley, se considerará primera entrega la realizada por el promotor que tenga por objeto una edificación cuya construcción o rehabilitación esté terminada. No obstante, no tendrá la consideración de primera entrega la realizada por el promotor después de la utilización ininterrumpida del inmueble por un plazo igual o superior a dos años por su propietario o por titulares de derechos reales de goce o disfrute o en virtud de contratos de arrendamiento sin opción de compra, salvo que el adquirente sea quien utilizó la edificación durante el referido plazo».

Com es pot observar de la lectura del precepte transcrit, la primera transmissió d'edificacions és la que està subjecta a l'IVA; la segona i posteriors meriten l'Impost sobre Transmissions Patrimonials.

En aquest respecte cal destacar:

– Que la norma fa descansar els efectes jurídics en l'existència d'un «promotor», que la llei tributària no defineix; però donat el caràcter supletori que en l'àmbit del dret fiscal té el privat, segons allò que disposa l'article 9, apartat segon de la Llei General tributària, ens podem remetre a la citada disciplina.

Les elaboracions doctrinals i jurisprudencials sorgides en l'àmbit jurídic privat posen en relleu que, en la construcció d'edificis, la figura del promotor, titular de l'obra, pot ser-ne el constructor o no ser-lo.

El promotor és considerat el subjecte que planeja la construcció amb vista al mercat i comercialitza allò construït, i el seu protagonisme és el que se sotmet a les responsabilitats que la llei preveu per al contractista.

Des de la sentència del Tribunal Suprem de 9 d'abril de 1956, van quedar establertes les premisses que condueixen a la distinció entre promotor i contractista: el primer encarrega l'execució de l'obra amb vista a la venda posterior; el segon, el qui en la pràctica porta a terme la construcció i en rep un preu cert.

La doctrina jurisprudencial posterior ha anat perfilant entre un concepte i l'altre.

Diguem finalment, que el concepte de promotor que hem definit és el que es refereix en la normativa de l'IVA, del qual deriven les conseqüències tributàries previstes en la Llei de l'IVA.

Recapitulant breument allò que estableix l'article 20.1, regla 22 de la Llei 37/1992:

a) s'estableix la exempció de l'IVA en les segones i ulteriors entregues d'edificacions.

b) en queden exempts, així mateix, els terrenys on estan situades les citades edificacions.

2.2. SUPÒSITS EN QUÈ S'HA ESTIMAT LA PRESÈNCIA D'UNA SEGONA O ULTERIOR ENTREGA D'EDIFICACIONS

– Té la consideració de segona entrega, i per tant està exempta de pagament d'IVA, la transmissió a un tercer per part d'una comunitat de béns d'un local comercial adquirit prèviament a una promotora (resolució de la Direcció General del Tribut de 7 de febrer de 1991). Es va mantenir aquest criteri en posteriors resolucions de la citada Direcció General.

– La té també el supòsit de la transmissió d'un local comercial prèviament inscrit en el Registre de la Propietat, com una nova finca registral, d'acord amb la sentència dictada per l'Audiència Nacional en data 28 de maig de 1996.

Aquesta resolució judicial, d'acord amb el que estableix la Llei de l'IVA, declarava exemptes d'aquest impost «las segundas y ulteriores entregas de edificaciones», i aclareix que es considera primera transmissió la «llevada a cabo por el promotor, siempre que tenga lugar la misma, una vez finalizada su edificación o rehabilitación».

És a dir, els requisits que s'han de complir per entendre una entrega d'edificacions com a «primera entrega» i, per tant no exempta d'IVA, són:

1) Que l'entrega sigui feta pel promotor de l'edificació.

2) Que la construcció hagi estat nova edificació o rehabilitació, i s'entén com a tal el cas en què es transmet un cop finalitzada la construcció o rehabilitació i abans de fer-ne un ús ininterromput per un termini de dos anys.

En el cas que analitzava la sentència de l'Audiència Nacional citada, donat que el recurrent havia rebut el local objecte de controvèrsia d'una societat que no era la constructora ni rehabilitadora, no es va considerar primera entrega.

En el cas de la queixa núm. 1598/98, el Síndic valorà que la liquidació tributària efectuada per l'Administració autonòmica –Impost sobre Transmissions Patrimonials– no resultava contrària a la norma, atès que s'hi donaven els requisits necessaris per entendre que hi havia una segona transmissió.

Pel que respecta a l'altra queixa que ressenyem en el present tema (vegeu queixa núm. 1498/98), esmentar que en data 5 de febrer de 1999 es va rebre contesta per part de l'Administració. Atès que el Síndic no tenia clar si s'estava davant d'una primera o d'una segona transmissió, es va adreçar a l'Administració afectada i va demanar-li unes comprovacions, sobre les quals s'està pendent de rebre informe.

Queixa núm. 1498/98

L'Administració tributària liquida dos Impostos per un mateix fet imposable

La senyora X. presentà un escrit de queixa per raó de la liquidació que li va presentar el Departament d'Economia i Finances (Delegació a Tarragona) en concepte d'Impost sobre Transmissions Patrimonials i Actes Jurídics Documentats (ITPAJD).

La liquidació en qüestió la practicà l'Administració per una compravenda efectuada per la reclamant i respecte a la qual ella mateixa ja havia satisfet oportunament l'Impost sobre el Valor Afegit (IVA).

S'havia satisfet l'IVA, atès que tant l'empresa venedora com l'afectada entengueren que era primera transmissió i, per tant, subjecta a l'IVA, i no a l'Impost sobre Transmissions.

L'article 20, apartat 1r., regla 22, de la Llei 37/1990, de 28 de desembre de l'IVA, determina que queden exemptes de pagament del referit tribut les segones i ulteriors entregues d'edificacions.

No té tampoc la consideració de primera entrega, la realitzada pel promotor després de la utilització ininterrompuda de l'immoble per un període igual o superior a dos anys pel seu propietari, o pels titulars de drets reals d'ús o usdefruit o en virtut de contractes d'arrendament sense opció de compra, llevat que fos l'adquirent qui hagués utilitzat l'edificació durant el termini abans indicat.

En data 5 de febrer de 1999, tingué entrada en la Institució, la resposta a la sol·licitud d'informació que s'havia demanat al Departament d'Economia.

– Pel que feia a una qüestió d'ordre procedimental, es comunicà al Síndic que el recurs de reposició interposat per la reclamant no es va admetre per haver-se presentat fora de termini.

– Pel que fa a la qüestió de fons, l'Administració considerava que la transmissió estava subjecta a l'ITPAJD, donat que d'acord amb l'article 20 de la Llei 37/1992, no té la consideració de primer lliurament la que es fa després de transcorreguts dos anys. En el cas que ens ocupa, segons informació de l'Administració, la declaració d'obra nova i divisió horitzontal és de data 22 de juliol de 1982, i l'escriptura de venda és de 2 de novembre de 1994, així doncs més de 12 anys separaven ambdós actes.

Per aquest motiu l'Administració tributària autonòmica va considerar que l'operació estava subjecte a l'Impost sobre Transmissions Patrimonials.

– Finalment l'Administració afectada feia esment a què la duplicitat de pagament IVA-ITPAJD, es ve intentant solventar amb el funcionament d'una comissió d'anàlisi, integrada per representants de l'Agència Estatal

Tributària i el Departament d'Economia i Finances que es va constituir el mes de juliol de 1998.

– El Síndic s'adreçà novament al Departament d'Economia i Finances suggerint-li que efectués una revisió dels criteris amb els que havia aplicat l'article 20 apartat núm. 22 de la Llei 37/1992, de 28 de desembre, donat els requisits que aquesta norma imposa per tal que operi amb efectivitat, el període abans referit de dos anys atès que l'Administració havia fet referència al mateix amb un caràcter molt genèric. En el moment de tancar la redacció del present Informe s'està a l'espera de la resposta que doni l'Administració.

Queixa núm. 1598/98

L'Administració tributària practica una segona liquidació sobre un mateix bé immoble, de conformitat amb la normativa aplicable

El senyor X. presentà un escrit de queixa manifestant la seva disconformitat amb el fet que el Departament d'Economia i Finances (delegació de Girona) li hagués practicat liquidació per l'Impost de Transmissions Patrimonials respecte a una compravenda per la qual també havia pagat l'Impost sobre el Valor Afegit (IVA).

Estudiada la documentació que el reclamant havia presentat, el Síndic valorà que en aquest supòsit el cas exposat no oferia la possible controvèrsia que en altres queixes s'havia presentat (vegeu queixa núm. 1498/98 relatada en la present secció).

El Síndic, en la resposta que donà al promotor de la queixa, fonamentà la inexistència d'irregularitat en la liquidació que havia practicat el Departament d'Economia, amb les següents consideracions:

En el supòsit considerat, l'actuació correcta hauria estat que no es meritès l'IVA, i sí l'Impost de Transmissions, donat que de la lectura de l'escriptura de compravenda es desprenia que la part venedora no era una empresa constructora que havia efectuat una primera transmissió de l'immoble. Es tractava d'una empresa que alhora ja havia adquirit anteriorment l'immoble a una altra entitat de dret privat.

Per tant no estàvem davant de la primera, sinó de la segona transmissió d'un bé immoble.

En conseqüència, operava allò que disposa l'article 20, apartat 1r. regla 22 de la Llei 37/1992, de 18 de desembre de l'IVA, pel que fa a la exempció d'aquest impost en el supòsit de segones transmissions. És a dir, a efectes de l'IVA en són exemptes les segones i ulteriors transmissions d'edificacions, que tributen per Impost de Transmissions.

En aquest cas, el senyor X. hauria de reclamar, davant l'Administració a la qual va liquidar oportunament l'IVA, l'import del citat tribut pel procediment de devolució d'ingressos indeguts.

3. TAXES I PREUS PÚBLICS. ALGUNES CONSIDERACIONS A LA LLEI 25/1998, DE 13 DE JULIOL, DE MODIFICACIÓ DEL RÈGIM LEGAL DE LES TAXES LOCALS I LA REORDENACIÓ DE LES PRESTACIONS PATRIMONIALS DE CARÀCTER PÚBLIC

L'objectiu del tema enunciat és situar i explicitar la incidència, en l'àmbit de l'Administració tributària local, de la Llei 25/1998, de 13 de juliol, de Modificació del règim legal de les taxes estatals i locals i de reordenació de les prestacions patrimonials de caràcter públic, norma que ha comportat la modificació directa i expressa de considerables preceptes que integren aquest règim jurídic.

La metodologia de treball a seguir en el desenvolupament del present tema podria circumscriure's a exposar les novetats introduïdes per la reforma, comparant la nova redacció donada als preceptes modificats amb l'anterior.

Pensem, però, donat que la reforma operada en virtut de la Llei 25/1998, de 13 de juliol, és d'una dimensió més que considerable, i que a més a més, suposa en gran mesura un retorn al concepte originari de taxa, indispensable de fer una referència esquemàtica als antecedents legislatius més o menys immediats, atès que, en cas contrari, difícilment podríem reflectir l'abast de les modificacions normatives en què es concreta la reforma en qüestió.

Antecedents

Considerem que amb la publicació i entrada en vigor de la Llei 25/1998, i en especial del seu títol II, que conté la modificació de la Llei 39/1998, de 28 de desembre, Reguladora de les hisendes locals, no estem simplement en presència d'un pas més en l'evolució legislativa del règim legal de les taxes i preus públics en general i de les taxes, preus públics locals en particular, atès que es produeix un trencament d'aquest procés evolutiu.

Per exposar de la forma més clara aquesta constatació i assegurar la millor comprensió de l'autèntic abast de la reforma, s'han d'exposar, ni que sigui en síntesi, els antecedents legislatius següents: Llei 230/1963 de 23 de desembre, General tributària (LGT), Llei d'Hisendes locals (LHL), Llei 8/1989, de 13 d'abril, de Taxes i preus públics (LTPP).

Un breu examen dels citats antecedents legals permetrà comprovar que la reforma que fa la Llei 25/1998 és en gran mesura un retorn a l'estabilitat conceptual que durant molts anys havia representat la construcció legal aportada per la LGT i, alhora, una renúncia a les innovacions introduïdes per la Llei d'Hisendes locals i la Llei de Taxes i preus públics.

La Llei General tributària: el domini de la taxa com a figura tributària

En general, la promulgació de la LGT, a final de 1963, va dotar de gran estabilitat conceptual l'ordenació dels tributs, delimitant-ne les diferents classes o categories i establint la definició de cadascuna.

La LGT va concretar la definició de taxa com el tribut el fet imposable del qual consisteix en:

– la utilització del domini públic, o bé

– la prestació d'un servei públic o la realització per l'Administració d'una activitat referida –o que l'afecti o beneficiï de manera particular– al subjecte passiu, (article 26.1 a de la LGT).

Pel que respecta al sistema tributari local, i especialment a la norma vigent immediatament anterior a la LHL, s'ha de manifestar que el concepte de taxa plasmat en l'article 26.1.a, de la LGT és clarament present en les diferents definicions de taxes locals segons el Reial decret legislatiu 781/1986, de 18 d'abril, que aprovà el text refós de les disposicions legals vigents en matèria de règim local (TRRL).

L'article 199 del TRRL regulava els supòsits en què els ajuntaments podien establir taxes. Aquests supòsits eren una adequació a l'esfera tributària local dels previstos en la LGT.

Així, se'n podien establir per:

– la utilització privativa o l'aprofitament especial dels béns d'ús públic municipal, i per

– la prestació de serveis o la realització d'activitats administratives de competència municipal.

Durant un període més que considerable, totes les prestacions patrimonials integrants del sistema tributari estatal i local (i també de l'autonòmic) amb pressupost material o de fet constituït per la utilització del domini públic, la prestació de serveis públics o la realització d'activitats administratives, van quedar emmarcades en la categoria tributària de taxes.

La Llei Reguladora de les hisendes locals: de la taxa al preu públic

La LHL, en primer lloc, i la LTPP, després, van incorporar a l'ordenament jurídic positiu la categoria de preu públic, que dotaren d'un règim legal propi i específic.

La creació d'aquesta nova categoria financera, preus públics, es va dur a terme sobre la base de la reordenació conceptual de la taxa.

El primer pas legislatiu en aquesta nova orientació el va fer el legislador, precisament en la LHL.

L'article 20 del text esmentat inclou el nou concepte de taxa, i l'article 41 configura la nova categoria financera: els preus públics.

Posteriorment, la disposició addicional primera de la LTPP de 13 d'abril de 1980 va modificar la lletra a) de l'article 20.1 de la LGT.

En definitiva, la reordenació del concepte de taxa i la incorporació en l'àmbit financer de la figura de preu públic van implicar el transvasament d'un nombre considerable de supòsits materials de la categoria tributària de taxa al nou recurs financer, preus públics.

Fins a la promulgació de la LHL, tot supòsit d'utilització privatiu o aprofitament especial del domini públic local integrava l'àmbit material de la taxa. A partir de la promulgació de la LHL, tot supòsit d'aquesta naturalesa va passar a integrar l'àmbit material del preu públic.

Així mateix, fins a la promulgació de la LHL, tots els supòsits de prestació de serveis públics i de realització d'activitats administratives de competència local integraven l'àmbit material de la taxa. A partir de la LHL van passar a ser àmbit material dels preus públics aquestes prestacions de serveis i activitats, sempre que no fossin de recepció o sol·licitud obligatòria i fossin susceptibles de ser prestades pel sector privat.

Es van mantenir com a taxes els serveis i activitats de sol·licitud o recepció obligatòria, i també els no susceptibles de ser prestats pel sector privat.

En definitiva, la reforma introduïda per la LHL va situar la taxa en una posició que podríem qualificar de residual respecte al preu públic, amb les conseqüències següents:

1. Molts dels supòsits de fet constitutius que es qualificaven legalment de taxa van passar a integrar l'àmbit material del preu públic.

2. Amb aquest transvasament, les entitats locals van aconseguir dotar de més potència recaptadora la nova figura, donat que els preus públics no estaven informats pel principi d'equivalència. (igualtat entre la prestació rebuda pel ciutadà i la contraprestació econòmica que ha de pagar)

El context de la reforma: la sentència del Tribunal Constitucional 185/1995, de 14 de desembre

Amb l'aplicació de la figura del preu públic, en els termes regulats inicialment en la LHL i la LTPP, es començaren a detectar les dificultats i les controvèrsies que aquesta modificació originava en la pràctica diària.

Des del primer moment –i el cert és que una considerable doctrina ja es manifestà en aquest sentit–, els anomenats preus públics acusaven debilitats estructurals, bàsicament originades pels criteris molt formalistes que n'havien inspirat la configuració i per la distribució de «matèria imposable» entre preu públic i taxa.

Aquestes dificultats i la controvèrsia legal que origina la comptabilització d'ambdues figures quedà de manifest amb la interposició de dos recursos d'inconstitucionalitat, l'un contra la LHL i l'altre contra la LTPP.

Fins avui, és el segon dels recursos indicats el que ha estat resolt pel Tribunal Constitucional en la sentència 185/1995, de 14 de desembre, i és aquesta sentència la que conté el pronunciament que serveix de context en la reforma que es plasmà en la Llei 25/1998.

La sentència 185/1995, es pronuncià sobre un recurs d'inconstitucionalitat interposat contra diferents preceptes de la LTPP.

Si bé van ser diversos els motius d'impugnació, en destaquem en el present apartat el que es fonamentà en una presumpta vulneració del principi de reserva de llei previst a l'article 3.3. de la Constitució de 1978.

No ens estendrem en el present apartat a analitzar el contingut de la sentència de referència, pel motiu que en l'Informe del Síndic al Parlament de 1997 es tractaren els trets bàsics de la citada sentència (vegeu pàgines 21653 a 21655, *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266 de 20 de març de 1998).

En un dels paràgrafs de l'Informe esmentat, deia literalment:

«El concepte de preu públic i el de taxa estan en un procés de redefinició teòrica després de la sentència del Tribunal Constitucional 185/95, de 14 de desembre».

Aquest «procés de redefinició teòrica» s'ha concretat en la Llei 25/1998, de 13 de juliol.

Contingut de la reforma

La primera de les conseqüències immediates de la STC 185/1995 va ser deixar sense empara legal tots aquells pressupostos materials que fins llavors havien estat configurats com a preus públics, donada la declaració d'inconstitucionalitat dels preceptes en què es fonamentaven.

Aquella situació va tenir una repercussió, immediata i directa en l'àmbit dels preus públics estatals (donat que la sentència 185/1995 declarava la inconstitucionalitat de determinats articles de la Llei de taxes i preus públics estatals).

La resposta legal per donar suport normatiu al buit que la resolució de l'alt Tribunal havia ocasionat va venir del Reial Decret Llei 2/1996, de 26 de gener. Era una solució que podríem considerar d'emergència, atès que es requeria un procés necessari de reflexió per reordenar els pressupostos materials afectats per la STC i per determinar, també, si aquesta reordenació havia de ser extensiva o no als àmbits autonòmic i local.

De la lectura dels articles que a continuació citarem se'n deriva que la reordenació del règim legal de les taxes i preus públics ha suposat:

1. La modificació del concepte general de taxa contingut en l'article 26.1 a) de la LGT, (article de la Llei 25/1998)

2. La modificació del règim legal de taxes i preus públics estatals contingut en la LTPP, (article 2 de la Llei 25/1998).

3. La modificació legal de les taxes i preus públics locals continguts en la LHL (article 66 Llei 25/1998).

Modificació del règim legal de les taxes i preus públics locals

En el present apartat farem esment d'un dels aspectes que entenem més rellevants de la modificació operada amb l'entrada en vigor de la Llei 25/1998: la conversió de preus públics en taxes.

Pel que respecta a la conversió de preus públics en taxes, cal dir que en general aquesta modificació no requereix més tràmit que l'adopció de l'acord d'imposició de la taxa corresponent i la aprovació de la corresponent ordenança fiscal.

Així ho han fet o ho han de fer un gran nombre d'administracions locals, i en aquest sentit sols cal examinar el *Butlletí Oficial de la Província de Barcelona* (BOP), de desembre de 1998, per constatar-ho (vegeu Queixa núm. 2172/98).

El problema que s'hauria pogut suscitar arran d'aquesta conversió es concreta en l'àmbit dels preus públics i taxes de meritament periòdic, atès que, en substituir una figura jurídica per l'altra, on estem davant de bases i quotes noves, en virtut d'allò que disposa l'article 124 LGT, caldria procedir a la notificació individualitzada als obligats al pagament d'un preu públic, que passen a ser subjectes passius d'una taxa.

Per evitar tota la problemàtica material que originaria el compliment d'aquest requisit, la nova redacció que la Llei 25/1998 dóna a la disposició addicional sisena de la LHL estableix, al paràgraf primer, que no cal la notificació individual exigida en l'article 124 de la LGT, quan hi hagi identitat entre l'obligat al pagament del preu públic i el subjecte passiu de la taxa, a més a més d'identitat entre l'import del preu públic i la quota de la taxa.

Queixa núm. 2172/98

Preu públic per l'estacionament i vigilància de vehicles en l'accés a una platja

Un ciutadà presentà queixa davant el Síndic manifestant la seva disconformitat amb la imposició i el cobrament d'un preu públic en concepte d'estacionament i servei de vigilància de vehicles a la muntanya del Torn i a la platja de les Rojales, de Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant.

Junt amb l'escrit de queixa, el promotor facilità al Síndic un full informatiu amb les capçaleres de l'Agrupació de Defensa Forestal de Vandellòs i del Patronat Municipal de Turisme, en el qual es fa referència al programa de vigilància i de manteniment de l'entorn natural que realitzen l'esmentada agrupació i l'Associació d'Amics de la platja naturista del Torn durant l'època d'estiu, a més a més del període i horari de vigilància de vehicles i el preu a satisfer per aquest concepte.

El promotor de la queixa considerava l'esmentada exacció un gravamen per accedir a la platja pública que vulnera els drets i llibertats de les persones.

El Síndic es dirigí a l'Ajuntament de Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant formulant una petició d'informe sobre la qüestió objecte de queixa. Rebuda aquesta informació, es va sol·licitar còpia de l'ordenança reguladora del preu públic per a la conservació i preservació de l'Espai Natural del Torn, inclòs en el Pla d'Espais d'Interès Natural de Catalunya.

Rebuda i examinada tota la informació sol·licitada, el Síndic considerà que la imposició d'aquesta exacció s'adequa al marc normatiu aplicable, sempre que la corporació tingui en compte les següents consideracions:

a) La redacció de la definició del fet imposable i dels subjectes passius del preu públic objecte de regulació per l'esmentada ordenança requereix una concreció en els següents termes:

– delimitació en el sentit de determinar si el fet imposable és l'aprofitament especial del domini públic local que es genera per l'estacionament de vehicles de tracció mecànica, o la prestació del servei de vigilància i manteniment de l'espai natural, i

– definició del subjecte passiu en funció de la concreció que s'efectuï del fet imposable.

b) D'acord amb l'article 20.1 de la Llei 39/1988, de 28 de desembre, d'Hisendes locals, en la seva redacció actual, arran de la modificació introduïda per l'article 66 de la Llei 25/1998, el que l'ordenança defineix com a preu públic (utilització privativa de l'espai natural del Torn) es considera en aquest article com a taxa.

La disposició transitòria segona de la Llei 25/1998 estableix que, abans de l'1 de gener de 1999, les entitats Locals hauran d'aprovar definitivament i publicar els acords d'imposició i ordenació de tributs per poder exigir les taxes d'acord amb les modificacions introduïdes per aquesta Llei.

En aquest sentit, es recordà a l'Ajuntament de Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant la necessitat de donar compliment al que diu la disposició Són les transitòria esmentada.

Cal tenir en compte que, amb posterioritat a aquest recordatori, la disposició transitòria onzena de la Llei 50/1998, de 30 de desembre, de Mesures fiscals, administratives i d'ordre social, ha modificat la disposició transitòria segona de la Llei 25/1998, prorrogant la data d'1 de gener fins a l'1 d'abril de 1999.

En el moment de tancar la redacció del present Informe, el Síndic està pendent que l'Ajuntament l'informi sobre el determini adoptat respecte a les precedents consideracions.

4. Algunes reflexions sobre l'entrada en vigor de la Llei 1/1998, de Drets i garanties dels contribuents

En el Butlletí Oficial de l'Estat núm.50 de 27 de febrer de 1998, es publicà la Llei 1/1998, de 26 de febrer, de Drets i garanties del contribuents (LDGC).

L'Informe del Síndic corresponent a l'any 1997 (vegeu *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266 de 20 de març de 1998, pàgines 21580 a 21596), ja feia esment del que en aquell moment era el projecte de Llei d'Estatut del contribuent, que finalment s'aprovà sota el títol abans esmentat.

Analitzem tot seguit els aspectes més destacables de l'esmentada norma i la incidència que en gairebé un any de vigència ha tingut en relació amb les queixes presentades davant el Síndic.

Oportunitat i conveniència de la Llei 1/1998, de 26 de febrer

La fonamentació d'una llei de drets dels contribuents ha de basar-se necessàriament en una diversitat de raonaments. El primer, el caràcter obligatori del tribut. Si els poders de l'Administració creditora han anat augmentant, és obligat que es produeixi una ampliació paral·lela dels drets del deutor.

El segon raonament s'inscriuria en una línia ciutadana. La tributació es presenta enfront dels contribuents amb una complexitat considerable i avalada amb un conjunt de sancions d'onerositat evident.

Per exemple, sotmetre els procediments a terminis, la reducció del termini de la prescripció, la informació sobre el valor dels béns, la suspensió de l'execució dels béns embargats en tant no existeixi acte administratiu que hagi adquirit fermesa –entre d'altres– aporten un reequilibri entre els drets i obligacions que s'originen en la relació contribuent-Administració.

El tercer fonament és que l'ampliació i el desenvolupament dels drets citats són la millor prova de l'eficiència i qualitat desitjable en la pràctica administrativa.

En l'apartat de crítiques que es poden fer, i que han estat formulades per una part de la doctrina jurídica, a la Llei 1/1998, cal esmentar l'escassa aportació que efectua al conjunt de l'ordenament jurídic tributari.

Aquesta crítica es fonamenta en el fet que la major part dels seus preceptes ja s'havien establert abans de la citada norma. És en altres normes, començant per la Constitució, la Llei general Tributària, i en les seves successives reformes i fins a la mateixa jurisprudència, on s'han fixat principis tributaris, els terminis de caràcter general, la valoració de béns, el reemborsament de costos de les garanties, etc.

D'altra banda, determinades obligacions administratives que podien constituir una novetat no han anat acompanyades dels corresponents efectes jurídics en cas d'incompliment de l'Administració (per exemple, l'obligació d'esmentar la normativa tributària continguda en lleis de caràcter no fiscal, informació i assistència als contribuents, actualització dels textos legals i publicació periòdica d'aquesta legislació, etc.).

Ara bé, aquesta consideració del Síndic sobre certs aspectes de la LDGC no ha de ser interpretada com un judici negatiu global. És convenient analitzar la norma, no pas des d'una perspectiva estàtica, sinó dinàmica, de manera que, partint de la necessitat d'ampliar i perfeccionar els drets dels subjectes passius, s'obri un debat entre el possible desequilibri existent entre els poders i les facultats de l'Administració i els deures i les obligacions dels contribuents.

Anàlisi dels principals aspectes de la Llei 1/1998, de 26 de febrer de 1998

Passem tot seguit a recapitular les principals novetats que presenta aquest text legislatiu, que, en síntesi, són les següents:

1. La incorporació a una norma de naturalesa tributària del conjunt de drets bàsics del ciutadà reconeguts en la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, especialment reflectits en articles com el 13è. i 35è.

2. La millora en les condicions de les devolucions tributàries mitjançant l'abonament dels interessos de demora –no els legals dels diners-, transcorregut el termini establert per practicar la liquidació.

En relació amb aquest aspecte, vegeu el *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266, de 20 de març de 1998, pàgines 21582 i 21583, on ja s'analitzava les modificacions que en aquest sentit s'havien introduït en la Llei 65/1997, de 30 de desembre, de Pressu-

postos generals de l'Estat per a 1998, i la redacció del que en aquell moment era projecte de llei d'estatut del contribuent.

3. L'extensió del dret al reemborsament –a favor del contribuent– dels costos dels avals prestats per respondre dels «dèbits tributaris», en ocasió dels recursos guanyats pels contribuents que han estat interposats enfront de les liquidacions que practica l'Administració i no tant sols com es feia fins a l'entrada en vigor de la Llei 1/1998, de manera que solament es preveia aquest dret al reemborsament en els supòsits de sancions.

4. La reducció del termini de prescripció dels dèbits tributaris de cinc a quatre anys. En aquest punt, indiquem que aquest termini va entrar en vigor l'1 de gener de 1999 en virtut d'allò establert en la disposició final setena de la Llei.

5. L'establiment d'un procediment sancionador diferent i independent de l'instruït per a la comprovació i investigació del deute tributari al qual va associada la sanció.

6. La suspensió automàtica de l'execució de les sancions tributàries en tant no hagin adquirit fermesa en via administrativa.

Aquesta nova regulació permet que el contribuent presenti els corresponents recursos o reclamacions sense necessitat de prestar garantia.

7. La possibilitat –com opció a favor del contribuent– de prescindir de la primera instància en les reclamacions economicoadministratives susceptibles de doble instància. Poden accedir directament al Tribunal Econòmic Administratiu Central.

S'han modificat les quanties que determinen la possibilitat de la doble instància.

Així, aquesta quantia s'ha elevat a 25 milions de pessetes, quan es tracta de reclamacions interposades per deutes tributaris, i a 300 milions de pessetes quan amb la reclamació s'impugnen actes de valoració.

8. S'incideix de manera especial en l'obligació de l'Administració d'informar el contribuent i d'assistir-lo.

9. L'exigència legal que en les lleis i reglaments que continguin normes tributàries se'n faci menció expressa, tant en el títol com en la rúbrica dels articles corresponents.

10. Es disposa que en les lleis i reglaments que modifiquin normes tributàries s'inclogui:

– una relació completa de les normes derogades

– la nova redacció de les que resultin modificades.

11. Prohibició d'alienar els béns i drets embargats (en el procediment executiu), en tant no hagi adquirit fermesa en via administrativa i jurisdiccional la resolució de què resulti el deute.

Alguns exemples pràctics del compliment de la Llei 1/1998, de 26 de febrer

Com indicàvem a l'inici, la Llei 1/1998, de 26 de febrer, es publicà en el Butlletí Oficial de l'Estat de 27 de febrer i va entrar en vigor (amb l'excepció de l'article relatiu als terminis de prescripció) al cap de vint dies de ser publicada, d'acord amb allò que estableix la disposició final setena de la referida norma.

La relativa joventut de la Llei fa que resulti més laboriós de fer-ne una valoració completa i que en permeti alhora una revisió detallada de la pràctica diària que en fan les administracions i del grau de compliment de determinats articles.

Com a queixa il·lustrativa d'algun d'aquests aspectes, vegeu la 1500/97, en la qual el Síndic va recordar a l'Administració afectada l'obligatorietat de resoldre de forma expressa i motivada els recursos que els ciutadans presenten.

En aquests termes ho expressa l'article 13 de la Llei 1/1998, en concordança amb els articles 42 i 54 de la Llei de Règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú. L'article 13 de la LDGC assenyala l'obligació de resoldre expressament totes les qüestions que es plantegin en els procediments de gestió tributària.

En els cas de la queixa citada, la resolució que l'Administració havia adoptat era genèrica, afectava una multiplicitat de ciutadans que, segons valoració de l'Administració, presentaven idèntiques característiques i, per tant, s'optà per la fórmula de donar-hi resposta amb una resolució «tipus» o estandarditzada.

Enlloc no hi havia referència a l'acceptació o denegació de les al·legacions formulades pel promotor de la queixa, quan presentà el corresponent recurs.

En definitiva, no se'n desprenia una motivació suficient de l'Administració afectada, que no donava cap detall dels fets ni dels fonaments de dret.

Certament, tot i que no és fàcil trobar l'equilibri en la motivació dels actes, el que el Síndic considera bàsic és que la motivació sigui suficient per tal d'evitar que es generi indefensió en el subjecte passiu, en relació amb l'acte administratiu que l'afecta, com es valorà que succeïa en el cas que ens ocupà. A partir d'aquest fet, el Síndic de Greuges va adreçar un suggeriment a l'Administració en els termes relatats en la queixa abans citada 1500/97.

En un altre ordre de coses, la Llei 1/1998, de 26 de febrer, estableix a l'article 3r. com a dret general dels contribuents, el dret a obtenir les devolucions d'ingressos indeguts, amb l'abonament de l'interès de demora previst en l'article 52.2.c de la Llei 230/1963, de 28 de desembre, general Tributària. Aquest dret és desenvolupat amb més detall en els articles 10è, i 11è de la llei (en aquest sentit vegeu la queixa 2294/97).

La devolució d'ingressos indeguts i les novetats que això podia comportar –com ha estat la nova regulació de determinats aspectes legislatius– va quedar reflectit en l'Informe al Parlament de 1997 (vegeu *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266, de 20 de març de 1998, pàgines 21582 a 21583). Per això, doncs, obviem reiterar allò que ja va ser objecte d'anàlisi.

31200

Queixa núm. 1500/97

Recordatori a l'Administració sobre el deure de resoldre de forma motivada

El senyor X. presentà un escrit de queixa en desacord amb la manca de motivació de la resolució amb què l'Ajuntament de Girona desestimava el recurs que havia presentat contra una liquidació tributària.

El Síndic, vist el contingut de la resolució de referència, valorà que amb aquesta s'havia ocasionat indefensió en la persona del reclamant, per la manca de motivació a les al·legacions específiques que formulava l'interessat.

En conseqüència, el Síndic s'adreçà a l'Ajuntament de Girona amb un recordatori de deures legals, a l'empara d'allò que determina l'article 73 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.

El Síndic en el seu escrit, a banda de recordar allò que estableix l'article abans esmentat, suggerí a l'Ajuntament que revisés el decret resolutori, contrastant la motivació de la desestimació amb allò que al·legva el reclamant.

L'Ajuntament, en la seva resposta al Síndic, reconeixia que es tractava d'una «resolució tipus», perquè afectava una pluralitat de recursos similars, i si bé ampliava al Síndic determinats aspectes relatius a les al·legacions del senyor X., no va acceptar adreçar-se novament a l'interessat.

Queixa núm.2294/97

Retard en la devolució d'ingressos indeguts

El senyor X. i la senyora Y., germans, adreçaren un escrit de queixa manifestant la seva disconformitat per la manca de resposta als escrits que havien adreçat al Departament d'Economia i Finances (Delegació a Barcelona), en què sol·licitaven la devolució d'uns ingressos indeguts.

Els fets en què fonamentaven la seva petició eren els següents:

En data 17 de gener de 1995, va morir el germà dels reclamants, el qual havia atorgat testament en favor dels promotors davant un notari de Barcelona.

El 13 de juliol del mateix any, s'atorgà escriptura davant notari de Barcelona, d'acceptació de l'herència.

Cal significar –als efectes que després es relataran– que els hereus del causahavent residеixen a Palència i que els actes de gestió tributària es realitzaren a Catalunya, atès que els fets imposables, acceptació d'herència, tingueren lloc a Barcelona.

Com a conseqüència de l'esmentada escriptura es giraren per part de l'oficina corresponent, sengles liquidacions a nom del senyor. i la senyora. respectivament. Aquestes liquidacions van ser ingressades pels afectats en data 2 d'octubre de 1995, per transferència bancària des de Palència.

En data 5 d'octubre del mateix any, és a dir tres dies després, per una errada material, s'ingressaren novament ambdues liquidacions des de Barcelona.

A més a més, en el cas del senyor X. hi concorria una circumstància específica, atès que donat el caràcter de minusvàlid del subjecte passiu s'hauria d'haver practicat una reducció a la base imposable.

Detectada aquesta duplicitat, els afectats sol·licitaren la devolució de les quanties indegudament ingressades.

Transcorreguts quasi bé dos anys sense haver obtingut contesta per part de l'Administració, van sol·licitar la intervenció del Síndic.

Efectuades les oportunes gestions davant la delegació a Barcelona del Departament d'Economia i Finances, s'adoptà l'acord de devolució de les quotes ingressades, més els interessos de demora corresponents des del 5 d'octubre de 1995.

5. MODIFICACIÓ DE LA NORMATIVA QUE REGULA ELS DRETS I OBLIGACIONS DE LES PARTS QUE INTERVENEN EN LA TRANSFERÈNCIA DE VEHICLES. REPERCUSSIONS LEGALS EN LA PERSONA DEL TRANSMETENT

En l'Informe al Parlament corresponent a l'any 1994, es reflectí l'Actuació d'Ofici núm. 1428/94, «Indefensió causada al titular d'un vehicle en ocasió de transmetre la propietat, en no produir efectes administratius la transferència» (vegeu pàgines 20963 i 20964 *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 313 de 17 de març de 1995).

El que motivà al Síndic a obrir la citada Actuació d'Ofici fou la constatació que tant l'any 1994 com l'anterior, havien estat en nombre considerable les queixes presentades per ciutadans que valoraven que l'Administració els ocasionava un estat d'indefensió.

La presumpta indefensió s'origina en la mesura que, malgrat haver deixat de ser –de fet-, titulars d'un vehicle, davant la Prefectura de Trànsit corresponent continuaven essent-ne considerats titulars, perquè el comprador no havia complert els requisits legals que la norma li imposa.

Això ocasionava als afectats un seguit de repercussions d'ordre econòmic del tot injustificades com ara l'obligació de pagament d'impostos quan no se n'és subjecte passiu, o de multes quan d'aquell vehicle en ocasions fa ja anys que no se'n té la possessió real.

El desencadenant legal de totes aquestes situacions era i és l'actual redacció de l'article 247 del Decret de 25 de setembre de 1934, pel qual s'aprovà el Codi de Circulació.

El citat article impossibilitava que l'Administració de trànsit modifiqués la titularitat d'un vehicle, malgrat que de fet s'hagués transferit, si alguna de les parts intervinents –en tots els supòsits examinats era el comprador– no formalitzava allò que el referit article del Codi de Circulació determina.

Pel que fa referència a les obligacions del transmitent, l'article 247 estableix, entre d'altres, que cal que noti-

fiqui a la Prefectura de Trànsit competent la transferència del vehicle, dins dels deu dies hàbils següents a la transmissió, fent constar el nom, cognom i domicili de l'adquirent, el títol de la transmissió i la data de l'operació.

Pel que respecta a les obligacions de l'adquirent, ha d'inscriure el vehicle en el termini màxim de deu dies des de l'adquisició a la Prefectura de Trànsit amb els altres requisits establerts en l'apartat 3r. de l'article 247.

D'aquí que en aquest estat de coses, el Síndic s'adrecés al Defensor del Poble, donat que la normativa que es feia necessària modificar era d'àmbit estatal.

Malgrat les gestions que ja anteriorment havia dut a terme el Defensor i les que arran de la citada actuació d'ofici endegà, l'únic que fins al gener de 1999 s'havia obtingut de l'Administració competent era la declaració de bones intencions en el sentit que en successius textos legals que s'han anat aprovant en relació amb la normativa de trànsit, s'afirmava la voluntat de resoldre aquesta situació.

Fins a començaments de 1999, doncs, malauradament aquesta desitjable nova regulació o modificació de l'article 247 del Codi de Circulació no s'havia produït.

Per tant, a efectes pràctics, cal ressenyar que han continuat arribant queixes de similar naturalesa a les que ja vam exposar. De l'any 1998 se'n destaquen de dos tipus.

En el primer (vegeu queixa núm. 354/98), l'Administració afectada ha resolt, en sentit desestimatori, les al·legacions i recursos presentats per l'afectat i no ha tingut en compte els documents aportats pel reclamant.

Cal ressenyar que el transmitent ha complert allò que per normativa interna va establir Trànsit, amb caràcter de provisionalitat (que s'allargassa des de fa aproximadament vuit anys).

Així, la situació legal exigida per Trànsit permet al reclamant que s'anoti la possessió del vehicle a nom de la persona a la qual es va transferir, donat precisament que aquesta última no va donar compliment a les obligacions de l'article 247 del Codi de Circulació, per la qual cosa continua figurant el venedor com a titular jurídic del vehicle.

L'Administració s'ha limitat a resoldre des de la perspectiva del procediment recaptador en procediment executiu, de manera que, sense entrar en cap consideració de fons, evidentment el reclamant continua figurant a l'efecte del cobrament de la fiscalitat sobre l'automòbil i de les multes com l'obligat al pagament.

Per això, en aquests casos el Síndic ha fet un suggeriment (vegeu queixa núm. 354/98), en els termes que es revisi la totalitat de la documentació aportada pel reclamant i que es confronti amb la que ve a complimentar allò que Trànsit valora com imprescindible per anotar la nova possessió del vehicle, i que, en conseqüència, deixi sense efecte els procediments de constrenyiment iniciats contra el reclamant, vist que no és en la pràctica subjecte passiu de l'impost meritat des de 1993 (Impost sobre vehicles de tracció mecànica, de diversos exercicis): en definitiva, pel fet que un posicionament purament formal de l'Administració ocasiona un veritable estat d'indefensió al ciutadà.

En l'altre tipus de queixes, un cop sol·licitat informe pel Síndic, l'Administració va revisar la documentació aportada pel reclamant i dictà acord anul·lant totes les actuacions tributàries en via executiva (vegeu queixa núm. 2856/98).

Alhora, l'Administració informà l'interessat dels passos procedimentals a fer perquè la possessió real del vehicle quedi reflectida en la corresponent Prefectura de Trànsit.

En el moment de tancar la redacció del present Informe, va sortir publicat en el Butlletí Oficial de l'Estat (BOE) núm.22 de 26 de gener de 1999, el Reial Decret 2822/1998, de 23 de desembre, pel qual s'aprova el Reglament General de Vehicles.

En el preàmbul del citat Reial Decret es fa esment especial a una modificació llargament esperada.

En concret, i pel que respecta a «canvis de titularitat del vehicle», els articles 32 i 33 regulen el procediment a seguir per a la transferència de vehicles, modificant-se substancialment el procediment regulat en l'article 247 del Codi de Circulació.

Destacar, entre d'altres aspectes de la normativa modificada, que l'article 33 apartat 4 del Reial Decret citat, disposa que un cop transcorregut el termini de trenta dies des de l'adquisició del vehicle sense que l'adquirent hagi donat compliment a tots els tràmits que la pròpia norma regula, comportarà:

– Que s'ordeni la immobilització del vehicle.

– L'inici del corresponent procediment sancionador.

– S'anotarà en el Registre de Vehicles a l'adquirent com a nou titular, sens perjudici d'exigir-li les responsabilitats que com a tal li corresponguin.

Finalment amb la modificació de l'article 247 del Codi de Circulació en els termes en que s'ha efectuat, en principi, i a reserva de la pràctica que esdevingui com a resultat de l'aplicació de la present norma, han de quedar solventades una multiplicitat de situacions que els ciutadans comunicaven a aquesta Institució i de les que se n'ha vingut fent el seu seguiment des de l'any 1994.

Queixa núm. 354/98

Suggeriment a l'administració perquè el venedor d'un vehicle no es vegi gravat amb una imposició que de fet no li pertoca per transmissió del bé l'any 1992

El senyor X. presentà una queixa, perquè l'Organisme Autònom Local de Gestió Tributària (OALGT), de la Diputació de Barcelona, actuant per delegació de l'Ajuntament del Pla del Penedès, seguia procediment de constrenyiment contra els seus béns.

El procediment en qüestió s'inicià per impagament de l'Impost de Vehicles de Tracció Mecànica (IVTM) de diversos exercicis, que gravava un vehicle que l'any 1992 havia transmès per contracte privat.

En el moment de la transmissió, el reclamant va formalitzar totes les obligacions que l'actual normativa li exigia per tal que operés el canvi de titularitat davant la Prefectura de Trànsit.

Atès que l'adquirent no havia actuat en el mateix sentit, el vehicle en qüestió continuava figurant a nom del promotor, si bé Trànsit va anotar la nova possessió del vehicle.

Presentat recurs davant l'OALGT, aquest organisme el va desestimar per raons de caire procedimental, sense entrar en el fons de la qüestió.

El Síndic va suggerir a l'OALGT que es reclamessin els rebuts impagats de l'IVTM al posseïdor real del vehicle d'acord amb el que quedava reflectit en la fixa tècnica de la Prefectura de Trànsit.

Alhora, es suggerí que es deixés sense efecte el procediment de constrenyiment que se seguia contra el reclamant.

Els suggeriments exposats estan pendents de resposta.

Queixa núm.2856/98

L'Administració local admet la normativa interna de trànsit als efectes d'invalidar un procediment executiu seguit contra l'antiga propietària d'un vehicle

La senyora X. presentà un escrit de queixa a causa del procediment de constrenyiment que l'Ajuntament de Barcelona seguia contra els seus béns, per impagament de dèbits que graven un vehicle que havia transmès l'any 1987.

La reclamant havia accedit a la via jurisdiccional, que l'any 1994 va dictar interlocutòria la qual ordenava a la Prefectura de Trànsit de Barcelona de precintar el vehicle que estava en possessió de la persona que l'havia adquirit l'any 1987, i que no n'havia efectuat el canvi de titularitat.

Si bé inicialment, l'Administració local semblava haver pres l'acord d'anul·lar els actes de procediment executiu dictats contra la promotora de la queixa, el cert és que l'any 1998 continuava rebent notificacions de constrenyiment.

Sol·licitat informe, l'Ajuntament comunicà a final de desembre de 1998 que, d'acord amb la documentació aportada per la interessada, s'anul·laven totes les actuacions tributàries en via executiva seguides contra el seu patrimoni.

Alhora s'indicava que s'havia informat la reclamant sobre les gestions que calia efectuar davant la Prefectura de Trànsit perquè hi fos anotada la possessió real del vehicle d'acord amb el que estableix una resolució dictada pel jutjat d'instrucció.

6. ORDENANCES FISCALS REGULADORES DE LA TAXA PER OBERTURA D'ESTABLIMENTS

En el present tema, analitzarem la figura tributària de la taxa per obertura d'establiments –bàsicament les característiques que presenta–, amb especial incidència en la procedència que aquesta s'hagi de meritar en supòsits d'obertura de despatxos professionals.

Les queixes d'aquesta naturalesa no són pas una novetat de l'any 1998. En aquest assumpte, el reclamant manifesta desacord amb l'Administració –especialment l'Administració municipal– pel fet que li és exigit de pagar la citada taxa tot i que no es tracta d'una activitat comercial o industrial que per la seva naturalesa justifiqui l'autorització de supervisió de l'Administració i que, per tant, origini el fet imposable de la taxa.

Concepte de taxa en general

L'article 20, apartats 1 i 2 de la Llei 39/1988, de 28 de desembre Reguladora de les hisendes locals, en la nova redacció que li dóna l'article 66 de la Llei 25/1998, de 13 de juliol, de modificació del règim legal de les taxes estatals i locals i de reordenació de les prestacions patrimonials de caràcter públic, disposa:

«1. Les entitats locals, en els termes que preveu aquesta Llei, poden establir taxes per la utilització privativa o l'aprofitament especial del domini públic local, així com per la prestació de serveis públics o la realització d'activitats administratives de competència local que es refereixin als subjectes passius o que els afectin o se'n beneficiïn de manera particular.

«En tot cas, tenen la consideració de taxes les prestacions patrimonials que estableixin les entitats locals per:

«a) La utilització privativa o l'aprofitament especial del domini públic local.

«b) La prestació d'un servei públic o la realització d'una activitat administrativa en règim de dret públic de competència local que es refereixi al subjecte passiu, o que l'afecti o el beneficiï de manera particular, quan es produeixi qualsevol de les circumstàncies següents:

«– Que no siguin de sol·licitud o recepció voluntària per als administrats. A aquest efectes, no es considera voluntària la sol·licitud o la recepció per part dels administrats:

«– Quan estigui imposada per disposicions legals o reglamentàries.

«– Quan els béns, els serveis o les activitats requerits siguin imprescindibles per a la vida privada o social del sol·licitant.

«– Que no es presti o els efectuï el sector privat, tant si se n'ha establert com si no la reserva a favor del sector públic d'acord amb la normativa vigent.

«2. S'entén que l'activitat administrativa o el servei afecta el subjecte passiu o s'hi refereix quan ha estat motivada directament o indirectament per aquest pel fet que les seves actuacions o omissions obliguin les entitats locals a exercir d'ofici activitats o a prestar serveis per raons de seguretat, salubritat, de proveïment de la població o d'ordre urbanístic, o qualsevol altra.»

Fet imposable de la taxa pel servei de llicència d'obertura d'establiments

Amb caràcter general, examinades una multiplicitat d'ordenances fiscals vigents en diversos municipis, es

comprova que el fet imposable d'aquesta taxa és definit en els termes següents:

«Constitueix el fet imposable de la taxa l'activitat municipal, tant tècnica com administrativa, que tendeix a verificar si els establiments industrials o mercantils i de les instal·lacions reuneixen les condicions de tranquil·litat, sanitat i salubritat i qualsevol de les altres exigides per les corresponents ordenances i reglaments municipals o generals per al seu funcionament normal, com a pressupòsit necessari i previ perquè aquest Ajuntament atorgui la llicència d'obertura a què es refereix l'article 92 del Reglament d'Obres i Serveis de les Corporacions Locals.

«S'entendrà per establiment on es desenvolupi una activitat empresarial, qualsevol local que estigui o no obert al públic, que no es destini exclusivament a habitatge i que:

«a) Es destini a l'exercici d'alguna activitat empresarial fabril, artesana, de la construcció, comercial i de serveis que estigui sotmesa a l'Impost sobre Activitats Econòmiques.

«b) Encara que no hi realitzin aquelles activitats que serveixen d'ajut o complement o hi tingui relació per l'objectiu d'obtenir-ne beneficis o profit.»

(vegeu pàgina 30 *Butlletí Oficial de la Província de Barcelona*, núm. 291, de 5 de desembre de 1998)

Altres ordenances, en termes molt similars a l'anterior, disposen:

«Constitueix el fet imposable de la taxa l'activitat municipal, tant tècnica com administrativa, que tendeix a verificar si els establiments industrials i mercantils reuneixen les condicions de tranquil·litat, sanitat i salubritat i qualsevol de les altres exigides per les corresponents Ordenances i Reglaments municipals o general per al seu funcionament normal...»

»...S'entendrà per establiment industrial o mercantil qualsevol edificació habitatge, estigui o no oberta al públic, que no es destini exclusivament a habitatge i que:

«a) Es destini a l'exercici d'alguna activitat empresarial fabril, artesana, de la construcció, comercial i de serveis que estigui sotmesa a l'Impost sobre Activitats Econòmiques.

«b) Encara que aquelles activitats no es desenvolupin que els serveixin d'ajut o complement o que hi tinguin relació de manera que els proporcionin beneficis o profits...»

(vegeu pàgina 67 *Butlletí Oficial de la Província de Barcelona*, núm.313, annex IX, de 31 de desembre de 1998).

Encara n'hi ha d'altres que en recents modificacions, han precisat en algun dels seus articles el següent:

Ordenança Fiscal núm. 11, modificació article 7è. Actes no subjectes

«S'afegeix un punt 1, amb el redactat actual, i s'afegeix un nou punt 2 amb el següent redactat: «2. No estaran subjectes al pagament de la taxa les activitats per a les que no sigui preceptiva la petició de llicència.»

(vegeu pàgina 22 *Butlletí Oficial de la Província de Barcelona*, núm. 313 annex XIII de 31 de desembre de 1998)

Cal remarcar que en el cas en què s'ha exigit el pagament de la taxa, tractant-se d'un despatx professional, la norma, és a dir l'Ordenança fiscal, no ho preveia, fent referència, pel que fa al fet imposable, al tipus d'activitats industrials i comercials que, com es pot observar, és una constant en la redacció de les ordenances reguladores d'aquesta taxa i que corresponen a diversos ajuntaments (vegeu queixa núm. 958/98).

A més a més, la jurisprudència és clara en aquesta matèria. La sentència del Tribunal Superior de Justícia de Castella-La Manxa de 2 de juny de 1998, valora del tot improcedent, no tan sols el meritament de la taxa, sinó fins i tot –i això seria un altre aspecte que en el present tema no analitzem de forma directa– la subjecció a llicència d'obertura en despatxos on s'exerceixen professions liberals, i això considerant que, en no tractar-se d'establiments mercantils ni industrials, no els resulta d'aplicació la normativa del Reglament de Serveis (en el cas de Catalunya, article 92 del Reglament d'Obres, activitats i serveis dels ens locals de Catalunya, Decret 179/1995 del 13 de juny), llevat en els punts relatius a llicència d'obres i altres aspectes connectats amb l'ordenament jurídic.

Conclusió

La taxa exigida per llicència d'obertura d'establiment s'emmarca en la categoria general dels actes administratius d'autorització, pels quals l'Administració permet l'activitat concreta i específica de què es tracti, després de comprovar que s'exercirà d'acord amb les normes establertes. Constitueix la causa legitimadora d'aquesta taxa, precisament, la intervenció de l'Administració municipal. que es tradueix en la prestació dels serveis tècnics i administratius necessaris.

Per tant, en la mesura que l'Administració no ha hagut de prestar cap servei al titular d'un local o establiment dedicat a una activitat de caire estrictament professional, s'ha d'entendre que no es genera el fet imposable de la taxa i, per tant, la pretensió de cobrar-la esdevé improcedent.

Queixa núm. 958/98

Desacord amb una liquidació practicada per l'administració local en concepte de taxa per obertura d'establiment

La senyora X., en representació d'una societat civil particular, presentà un escrit de queixa davant el Síndic, per raó de la liquidació que l'Ajuntament de Sant Pere de Ribes li havia practicat pel concepte taxa per obertura d'establiment.

La possibilitat d'exaccionar la citada taxa trobava suport legal en l'ordenança fiscal oportunament aprovada pel consistori.

La reclamant entenia que l'empresa que representava no estava subjecta al pagament del citat tribut, donat que no s'hi exercia cap activitat comercial ni industrial, atès que l'objecte de l'activitat eren les assegurances i, en definitiva, la considerava despatx professional exclòs del pagament fiscal de referència.

El recurs de reposició presentat per la senyora X. a l'ajuntament havia estat desestimat.

La fonamentació legal bàsica de la desestimació era que l'empresa, en tant que societat civil particular, era obligada –a l'efecte de donar-se d'alta de l'Impost d'Activitats Econòmiques (IAE)– a inscriure's en un epígraf corresponent a activitats industrials i comercials, d'acord amb el Reial Decret Legislatiu 1175/90 sobre Instrucció de Tarifes de l'IAE.

El Síndic formulà un suggeriment a l'Ajuntament de Sant Pere de Ribes, en un doble sentit.

En primer lloc, per raó de la pròpia activitat –de caire netament professional-, el Síndic considerava improcedent la subjecció al pagament de la taxa (improcedència avalada per jurisprudència dels tribunals superiors de justícia i del Tribunal Suprem).

En segon lloc, perquè el Síndic considerà que l'Ajuntament havia efectuat una interpretació extensiva de la normativa reguladora de les altes de l'IAE, de manera que allò que la normativa disposa sobre aquest impost, ho aplicava als efectes de exigir el pagament de la referida taxa.

En el moment de tancar la redacció de l'Informe, el suggeriment resta pendent de contesta.

7. Reflexions sobre alguns problemes reiterats en l'àmbit tributari

En el decurs de l'any 1998, el Síndic de Greuges ha rebut i tramitat queixes en l'àmbit tributari que presenten una naturalesa i un contingut similars als d'exercicis anteriors.

Cal, en primer lloc, esmentar especialment el fet que l'Administració, en l'exercici de la gestió tributària, ocasiona indefensió en la persona dels administrats per errades de caire material, com ara en domiciliacions bancàries dels tributs a pagar que, detectades i esmenades en un moment anterior, no haurien ocasionat l'inici d'uns procediments executius que, després de la intervenció d'aquesta Institució, han estat deixats sense efecte (vegeu Queixa núm.1806/98).

Igualment, s'han reproduït situacions en què el Síndic ha considerat que els procediments de gestió recaptadora en via executiva resultaven improcedents per defectes en les notificacions d'actes de gestió anteriors, donada la forma errònia en què s'havien practicat (vegeu Queixa núm. 1867/97 i seguiment de la Queixa núm. 1194/97). En altres supòsits la indefensió seria constituïda, no pas per una notificació irregular, sinó inclús per una plena absència de l'acte notificador (vegeu Queixa núm.230/98), la qual cosa arribà a determinar, en el cas de la queixa citada, que hagués operat la prescripció, i el crèdit esdevingués incobrable per a l'Administració.

En d'altres ocasions, algunes resolucions administratives han ocasionat indefensió en el ciutadà, pel fet de no tenir en compte els propis actes administratius anteriors i fins i tot la normativa específica que l'Administració havia dictat al respecte (vegeu Queixa núm. 3466/97).

Cal significar que no sempre que el Síndic ha valorat que es podia produir una vulneració dels drets del contribuent, per raó d'una incorrecta notificació dels dèbits, l'Administració ha apreciat que aquell fet es produïa (vegeu Queixa núm. 1008/97).

Finalment, consignem la qüestió plantejada amb la Queixa 1807/97, per la seva especificitat i per les conseqüències tributàries favorables que va tenir per a un nombre considerable de ciutadans.

El fet que l'Administració afectada prengués finalment en consideració el suggeriment efectuat pel Síndic i, conseqüentment, apliqués allò acordat en sengles sessions plenàries, pel que fa a la rebaixa del tipus impositiu de l'Impost de Béns Immobles (IBI), portà que, ja dictada la sentència pel Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, que inicialment tan sols afectava els recurrents, d'acord amb la redacció de la normativa contenciosa administrativa vigent en aquell moment, se'n pogués beneficiar un nombre superior d'afectats.

En relació amb aquesta darrera apreciació, cal significar que la Llei 29/1998 de 13 de juliol, Reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa, introdueix novetats pel que fa referència als efectes d'una resolució judicial, concretament pel que respecta a la possibilitat que posteriorment sigui invocada per altres ciutadans que originàriament no haurien instat el recurs.

En efecte, una de les principals novetats que presenta el referit text legislatiu és la possibilitat d'estendre els efectes d'una sentència que hagi adquirit fermesa a altres supòsits idèntics, amb la qual cosa entenem que s'evita tota una nova tramitació procedimental i s'aconsegueix un acostament, en el temps, al dret a la tutela judicial efectiva.

De manera específica i pel que respecta a l'àmbit tributari, aquest principi general queda plasmat en l'article 110 de la Llei 29/1998.

Queixa núm. 1806/98

L'Administració inicia procediment de constrenyiment per una errada material en el sistema de pagament per domiciliació bancària

El senyor X., actuant en nom i representació de la senyora Y., presentà un escrit de queixa per raó del procediment de constrenyiment iniciat contra els béns de la seva representada. L'impagament en període voluntari del recàrrec sobnre l'IBI corresponent a l'Entitat del Transport, exercici 1997, n'era la causa.

La reclamant fonamentava el seu desacord amb l'actuació recaptatòria de l'Entitat en el fet que el pagament de aquest recàrrec el tenia domiciliat, i així l'havia satisfet en els exercicis anteriors.

El Síndic sol·licità informe a la referida Entitat, la qual, en la seva resposta, comunicà que, a causa d'una errada material, en acabar el període voluntari de pagament, el rebut corresponent a l'afectada figurava com a no satisfet.

Atès que, per efectuar el càlcul de la quota a satisfer, calen determinades dades corresponents a l'Impost de Béns Immobles, en sol·licitar les dades a l'Ajuntament on resideix la reclamant, es produí una confusió amb el Número d'Identificació Fiscal (NIF).

Arran d'aquesta confusió, s'originà la resta de conseqüències administratives que havien finalitzat en presentar la queixa amb l'inici del procediment de constrenyiment abans esmentat.

Detectada l'errada en qüestió, l'Entitat Metropolitana va emetre un nou instrument cobratori en període voluntari, que va ser fet efectiu per la senyora Y. mitjançant entitat financera.

Queixa núm.1867/97

Suggeriment a l'Ajuntament del Port de la Selva per raó de l'aplicació d'un tipus diferent de notificació que provoca l'inici d'un procediment de constrenyiment

La senyora X. presentà un escrit de queixa pel procediment de constrenyiment que li havia iniciat l'Ajuntament del Port de la Selva.

El citat procediment s'havia incoat per impagament, en període voluntari, d'un rebut corresponent al concepte fiscal «preu públic, ocupació de la via pública per parades del mercat setmanal».

Rebut l'informe que el Síndic va sol·licitar a l'Ajuntament, es valorà que pel que feia als terminis i al concepte mateix de la notificació que calia efectuar, l'Administració podia haver ocasionat confusió a la reclamant.

El Síndic s'adreçà a l'Ajuntament formulant uns suggeriments.

En especial es destacà que l'Ajuntament havia aplicat de forma indistinta la regulació del sistema de notificacions, quan es tracta de liquidació d'un tribut o preu públic i alhora el sistema de notificacions dels anomenats rebuts de cobrament periòdic.

Concretament, en la notificació de pagament del preu públic es comunicava al subjecte passiu que el període voluntari de pagament seria de dos mesos. Aquest període és es el que s'estableix habitualment per pagar els anomenats rebuts de cobrament periòdic (article 124 de la Llei 230/1963, de 28 de desembre, General Tributària).

De la lectura de la provisió de constrenyiment es derivava, en canvi, que el termini en què podia haver efectuat l'ingrés en voluntària era l'establert en l'article 20 del Reglament General de Recaptació. És a dir, el període fixat pels dèbits liquidats per l'Administració no incorporats a un padró o matrícula.

Aquestes errades en el procés notificador invalidaven a judici del Síndic la via de constrenyiment iniciada.

D'aquí venia, doncs, que se suggerís al municipi de revisar l'expedient, i en cas d'escaure, que amb la prèvia anul·lació dels actes dictats en via de constrenyiment, es notifiqués en forma i en període voluntari el dèbit a la interessada.

El suggeriment va ser acceptat.

Seguiment de la Queixa núm. 1194/97 (pàgina 21588 i 21589 *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266 de 20 de març de 1998)

Errades en el procediment notificador d'una liquidació tributària

La senyora X. presentà un escrit de queixa per raó de l'expedient de constrenyiment que l'Organisme Autònom Local de Gestió Tributària de la Diputació de Barcelona (OALGT) seguia contra el seu patrimoni, pel concepte Impost de Béns Immobles (IBI), corresponent a una finca situada al municipi de Pallejà.

La reclamant manifestava haver rebut notificació de la diligència d'embargament del seu compte corrent sense haver-ne rebuda anteriorment cap altra que la fes coneixedora de l'expedient incoat a nom seu.

El Síndic sol·licità informe a l'OALGT. Analitzada la informació rebuda, en especial pel que feia referència al procediment notificador, el Síndic va considerar que la pràctica de les notificacions anteriors a la de l'embargament havia ocasionat indefensió a la reclamant.

Finalment se suggerí que es retrotraguessin les actuacions fins al moment en què es detectés que s'havien practicat les notificacions en forma anòmala i que es donés un nou termini de pagament a la contribuent en període voluntari, deixant sense efecte l'expedient de constrenyiment.

L'OALGT va acceptar el suggeriment efectuat pel Síndic.

Queixa núm. 230/98

L'Administració deixa sense efecte un procediment de constrenyiment i determina la nul·litat de les actuacions per defectes en la notificació dels actes administratius

La senyora X. presentà un escrit per l'embargament del compte corrent que l'Organisme Autònom Local de Gestió Tributària de la Diputació de Barcelona (OALGT) havia practicat en el procediment de constrenyiment que, a instància de l'Ajuntament d'Igualada, se seguia conta els seus béns per sancions de trànsit.

El Síndic sol·licità informe al referit organisme autònom, que, en el seu informe de resposta –rebut pel Síndic a finals de 1998–, indicava que el 18 de novembre de 1997 la senyora X. havia interposat recurs contra la diligència d'embargament dictada contra el seu compte corrent.

El citat recurs l'interposà per la manca de resposta de l'Ajuntament d'Igualada a l'escrit d'al·legacions formulades contra la denúncia.

En data 27 de febrer de 1998, l'OALGT s'havia adreçat a l'Ajuntament, sol·licitant còpia de l'expedient sancionador.

El 2 d'octubre de 1998, l'Ajuntament va comunicar a l'OALGT que, per resolució de data 30 de setembre de 1998, s'havia estimat l'escrit presentat per la interessada. Aquesta estimació comportava l'anul·lació de tots els actes administratius dictats amb posterioritat al Decret de data 12 de novembre de 1996, desestimatori de l'escrit d'al·legacions formulades.

L'anul·lació s'acordà perquè es va constatar que la resolució no havia estat notificada en forma.

L'OALGT, en data 15 d'octubre de 1998, procedí a resoldre en sentit estimatori el recurs formulat per la promotora de la queixa.

En l'estimació del recurs s'apreciava que havia operat la prescripció i que, per tant, eren improcedents les actuacions recaptatòries seguides contra l'autora de la queixa i que havien finalitzat amb l'embargament de comptes bancaris.

S'anul·là la provisió de constrenyiment dictada i l'embargament practicat, i es declarà l'extinció del deute. S'acordà, així mateix, la devolució a la interessada del l'import embargat per aquest concepte.

Queixa núm. 3466/97

La improcedència legal d'exigir una taxa de recollida de residus urbans

La senyora X., actuant en nom i representació d'una fundació, presentà un escrit de queixa per l'embargament que l'Institut Municipal d'Hisenda de l'Ajuntament de Barcelona havia practicat en un compte corrent de la citada fundació.

L'embargament es va dur a terme per impagament en període voluntari de la recollida de residus urbans (exercici 1993).

La promotora va sol·licitar la suspensió de pagament del rebut en qüestió. La seva petició va ser desestimada el 6 d'abril de 1994.

Cal assenyalar que la reclamant havia presentat davant l'Administració d'Hisenda de l'Estat una sol·licitud d'exempció de l'Impost sobre Activitats Econòmiques (IAE), el 5 de novembre de 1993, comunicat a l'Ajuntament el 2 de desembre del mateix any.

Aquesta petició i la resolució favorable de què fou objecte té un efecte decisiu en l'obligació de pagament de la taxa, com posteriorment es veurà.

L'exempció de l'IAE li va ser concedida el 12 de desembre de 1994, amb efecte des de l'any 1992, pel fet que es tractava d'una fundació sense ànim de lucre que reuneix els requisits de l'article 83.1 e) de la Llei 39/1988 de 28 de desembre, reguladora de les Hisendes locals (LHL).

L'informe de l'Ajuntament de Barcelona al Síndic, vinculant ambdues figures tributaries, sostenia que l'ordenança fiscal reguladora de la taxa de recollida de residus sòlids urbans, vigent l'any 1993, a l'article 5è.2 estableix que els locals no subjectes a l'IAE, exempts o desocupats, no estan sotmesos a aquesta taxa.

Vist el contingut de la informació facilitada per la mateixa Administració municipal, el Síndic va examinar si era procedent que la taxa corresponent a 1993 fos exigible a la fundació.

Donat que l'exempció de l'IAE li havia estat reconeguda per l'Administració amb efecte de 1992, i vinculant aquest efecte amb allò que estableix l'article 5è.2 de l'ordenança ja esmentada, el Síndic entenia que l'import de la taxa, exercici 1993, no podia ser exigit, justament en aplicació de la mateixa normativa local.

Per tant, suggerí a l'Ajuntament de Barcelona que incoés d'ofici la devolució de les quantitats indegudament embargades per aquest concepte.

El 15 de gener de 1999, l'Ajuntament comunicà que acceptava el suggeriment efectuat pel Síndic.

Queixa núm.1008/97

Suggeriment a l'Organisme Autònom de Gestió i Recaptació de Tributs Locals de la Diputació de Tarragona en relació amb una liquidació de l'Impost d'Activitats Econòmiques

El senyor X. presentà un escrit de queixa per raó del procediment de constrenyiment que l'Organisme Autònom de Gestió i Recaptació de Tributs Locals de la Diputació de Tarragona (OAGRTL) havia iniciat per impagament en període voluntari de l'Impost d'Activitats Econòmiques (IAE), exercici 1994.

Sol·licitat l'informe corresponent, el organisme manifestà el següent:

– Un cop practicada l'alta de l'impost davant d'Administració tributària de l'Estat, es va trametre a l'OAGRTL la citada alta, i es va aprovar la liquidació d'11 de desembre de 1995.

– Aquesta liquidació es notificà a l'interessat el 9 de març de 1996.

– En data 9 d'abril del mateix any, l'interessat presentà recurs contra l'esmentada liquidació, però sense que recaigués resolució expressa de l'OAGRTL.

– Donat que en el recurs esmentat no es demanà la suspensió del procediment de recaptació, es dictà provisió de constrenyiment, que va ser notificada al reclamant el 15 de juny de 1996.

El recurs va ser desestimat per resolució de data 13 de gener de 1997 perquè no es donava cap dels motius d'impugnació previstos en l'article 99.1 del Reglament general de recaptació.

Vist el contingut de l'informe emès, el Síndic formulà a l'Administració les següents consideracions:

La liquidació tributària fou impugnada en temps i forma pel reclamant, però l'Administració no li va donar resposta expressa, tal com reconeixia la mateixa entitat local.

El promotor havia comunicat al Síndic –i així ho havia expressat abans davant l'Administració– que cessà en

la seva activitat professional l'any 1995, per la qual cosa la liquidació de l'IAE 1994, notificada l'any 1996, no es va poder deduir a efectes d'IRPF ni IVA, atès que tots els llibres i registres que com a professional estava obligat a presentar ja els havia tancat a final del citat exercici de 1995.

Aquesta constatació de fets i la seva possible repercussió negativa sobre el patrimoni del reclamant calia vincular-la amb els terminis de què disposa l'Administració per notificar les liquidacions tributàries.

La Llei 230/1963, de 28 de desembre, General tributària, no disposa en cap article el termini en qüestió.

L'article 103.3 del Reglament general de recaptació sí que fixa de forma expressa el termini en què ha de ser cursada la notificació: «La notificació haurà de ser cursada en el termini de 10 dies a partir de la data en què l'acte hagi estat dictat i es practicarà conforme a allò establert en els articles 59 a 61 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.»

Per tant les notificacions d'aquesta naturalesa han de ser trameses a l'interessat en el termini de deu dies a partir del dia en què s'hagi dictat l'acte a notificar, en concordança amb allò establert en l'article 58.2 de la Llei 30/1992.

El Síndic manifestà que, si bé es podia comprendre que en la pràctica diària esdevé difícil complir aquests terminis, calia tenir en compte que en el present cas, des que s'havia dictat la resolució liquidatòria en qüestió, 11 de desembre de 1995, fins que va ser fefaentment notificada a l'interessat, el 9 de març de 1996, havien transcorregut quasi quatre mesos.

L'Administració havia ocasionat uns perjudicis al reclamant per diverses raons:

– Per una actuació notificadora dilatada en el temps, donat que una liquidació corresponent a l'any 1994 no es notificà fins l'any 1996.

– Al fet anterior cal afegir la situació específica de l'interessat, que, com ja s'ha indicat, no va poder deduir l'import de l'IAE en la seva condició de professional.

– A més a més, el recurs presentat per l'interessat no va rebre mai cap resposta de l'Administració, que obvià així a la normativa del procediment administratiu.

En aquest sentit, el Síndic recordà l'obligació legal de l'Administració de donar resposta expressa a tot escrit o recurs que hi presenti un ciutadà.

Respecte a la liquidació tributària, el Síndic suggerí a l'Administració que, previ els acords procedents en dret, es deixés sense efecte el procediment de constrenyiment iniciat contra els béns del reclamant, ja que concorria en el seu cas una de les circumstàncies específiques que el Reglament general de Recaptació (RGR) preveu a l'article 99.1 b, atès que la liquidació no es notificà reglamentàriament pel que fa al termini per practicar-la.

Finalment, es va recomanar, per a ulteriors notificacions, que en el dors dels impresos de notificació i junt amb la indicació dels terminis de pagament, recursos que es poden interposar, etc., s'incorporés un paràgraf on es fes esment exprés que la interposició d'un recurs no suspèn el procediment recaptatori, tret del cas que es consigni o es pagui el dèbit o bé que, havent-ne sol·licitat la suspensió, l'Administració l'hagi concedida.

El conjunt de consideracions i suggeriments foren acceptades parcialment. L'Administració acceptà modificar els models de notificació pel que fa a l'advertiment de no suspensió del procediment.

La resta de suggeriments van ser expressament rebutjats.

Queixa núm.1807/97

Suggeriment a l'Ajuntament de Premià de Mar per fer extensiu el veredicte d'una sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya a la totalitat dels subjectes passius d'un impost

La senyora X. presentà un escrit en el qual exposava la possible aplicació extensiva d'una sentència dictada pel Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC), en el recurs que determinats ciutadans del municipi de Premià de Mar havien interposat enfront de certs acords de l'Ajuntament, relatius a l'Impost de Béns Immobles (IBI), exercici 1994.

El Síndic, un cop examinat el contingut de l'informe elaborat per l'Ajuntament, s'hi adreçà novament formulant un seguit de suggeriments.

En primer lloc, vista la redacció dels acords plenaris de 20 de gener de 1994 i 18 d'octubre de 1995, suggerí que la modificació del tipus impositiu de l'IBI corresponent a l'exercici 1994 s'apliqués a la totalitat d'obligats tributaris del municipi.

De forma específica, l'acord segon del Ple de 20 de gener de 1994 disposava que, un cop es conegués l'import definitiu del padró del referit impost, s'estudiaria i es modificaria, si calgués a la baixa, el tipus impositiu per ajustar al màxim la recaptació.

En la sessió del ple de data 18 d'octubre de 1995, s'acordà rebaixar el tipus impositiu citat.

En principi aquesta rebaixa de l'IBI afectava tan sols els ciutadans que havien interposat recurs contenciós.

El suggeriment del Síndic efectuat amb vista a fer extensiva aquesta rebaixa a tota la població afectada pel citat tribut fou acceptat.

L'acceptació comportà, per tant, que s'anul·lessin els rebuts de l'IBI d'aquells ciutadans que no havien instat la via jurisdiccional, però que també havien de ser beneficiats per una sentència favorable, no pas per la resolució final de la sentència, sinó en aplicació dels acords municipals abans citats.

SECCIÓ 4A. SANITAT

1.INTRODUCCIÓ I TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

En aquesta secció es resumeixen les diverses queixes i actuacions d'ofici tramitades durant l'any 1998, relatives a la problemàtica detectada en l'àmbit sanitari.

El total d'actuacions en aquesta secció ha estat de 148, de les quals 78 han estat consultes resoltes, 62 queixes rebudes i 8 actuacions iniciades per pròpia iniciativa.

Seguim, com els darrers anys, un mètode que pretén ser respectuós amb les actuacions derivades de les consultes, queixes i actuacions per pròpia iniciativa.

Així s'han abordat les qüestions dels drets dels malalts i el problema de les llistes d'espera, l'ampliació i el desplegament del dret a la lliure elecció de metge i especialista, l'impuls definitiu per acabar d'implantar la reforma de l'atenció primària i la incidència d'aquesta en les urgències, accessibilitat i continuïtat dels serveis, en relació amb la resta de nivells d'actuació.

L'avaluació del darrer Pla de Salut 1996-1998 i l'assoliment dels objectius s'han qüestionat en algunes queixes, com també demostrat complerts en d'altres i, és per això que, en fem un comentari.

La informació i les garanties dels drets dels ciutadans sobre prestacions sanitàries han suscitat queixes sobre el funcionament i la organització d'alguns serveis, com ara els d'urgències, que analitzem.

També ens referim a l'atenció hospitalària, la sociosanitària i altres prestacions complementàries.

Els problemes sobre malalties emergents i sobre algunes drogodependències, de les quals no hem rebut queixes, també han estat reflectits i valorats quant a l'esforç de prioritització i desplegament de les polítiques de consens per a la prevenció i el control d'aquestes malalties.

Sens perjudici dels suggeriments fets pel Síndic als responsables de la sanitat a Catalunya durant els darrers anys, enguany hem continuat visitant i avaluant les condicions assistencials dels hospitals psiquiàtrics, les necessitats dels quals posem de nou en consideració del Departament de Sanitat.

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Salut pública	– Gestió de l'Administració – Inspecció – Actuació medico professional –Negligències medicoprofessionals – Responsabilitat professional – Salut escolar
Assistència sanitària	– Gestió sanitària – L'atenció primària – Prestacions – Obligacions del beneficiari – L'atenció hospitalària – Prestacions extrahospitalàries – Atenció integral i atenció sanitària urgent – Salut mental – Atenció farmacèutica i medicaments – L'atenció sociosanitària – Malalties – Drets de l'usuari dels serveis sanitaris
Personal sanitari	

2. SANITAT

La reforma de l'estat del benestar segueix preocupant la nostra societat i els poders públics. La despesa sanitària de creixement incessant que recau sobre el sector públic és un motiu d'especial preocupació.

Cada any els ciutadans demanen més recursos i serveis en sanitat sense tenir sempre en compte la tendència a l'augment de les despeses sanitàries.

Sabem que no és senzill contenir-les, atès l'envelliment de la població i les malalties emergents i patologies cròniques, entre altres motius.

Aquestes perspectives, com altres causes de l'augment –extensió de la previsió dels serveis sanitaris, encariment de les tecnologies i dels serveis i productes sanitaris– fan preveure un creixement encara més gran els anys vinents.

Així, la despesa del sector públic als Pressupostos generals de l'Estat per al 1999, instrument bàsic de la política econòmica, s'orienta a reduir el dèficit públic i, prioritàriament, a pagar les pensions i l'assistència sanitària, que concentren el gruix de la despesa, que ha crescut un 5,6% respecte de l'any anterior a conseqüència de la major aportació de l'Estat per finançar més de la meitat dels pressupostos de l'Institut Nacional de la Salut, la gestió d'una part dels quals és en mans de les sis comunitats autònomes amb competències en sanitat, com Catalunya.

Entenem que, tot i millorar l'anterior, el nou model de finançament aplicat per al període 1998-2001 no ha resolt del tot el problema de la previsió financera de la despesa en sanitat, si més no pel que fa als dèficits històrics.

2.1. DRETS DELS MALALTS I LLISTES D'ESPERA

La millora del benestar del ciutadà, pacient en aquest cas, no s'ha produït encara, davant determinades patologies, pel llarg temps d'espera entre el diagnòstic de la malaltia i el tractament.

Una vegada més, les restriccions pressupostàries poden ser un entrebanc per resoldre els problemes de les llistes d'espera.

La necessitat d'utilitzar la costosa i avançada tecnologia mèdica, prioritat constant en el progrés de la sani-

tat, no pot, però, paralitzar la necessitat de resoldre les llistes d'espera. La tan reclamada solució es fa esperar i se'n desconeix una possible solució immediata.

Enguany hem de seguir reiterant al Departament de Sanitat la nostra preocupació pels grups més vulnerables i, especialment, la gent d'edat avançada en llista d'espera per a una intervenció quirúrgica.

El Servei Català de la Salut (SCS) ha de satisfer i garantir una atenció sanitària amb equitat, eficiència i qualitat, condicionada per l'augment de l'esperança de vida de la població, els recursos limitats i l'increment de la prevalença de les malalties cròniques.

En l'Informe de 1997 indicàvem, que malgrat els esforços i recursos destinats a alleugerir les llistes d'espera, calia donar una resposta eficient als milers d'afectats de cataractes, d'hèrnia, de patologies osteoarticulars, varices, etc., que, malgrat pal·liar-se en els casos més urgents o vitals, deixen milers de ciutadans en una precarietat preocupant durant mesos o anys.

Davant d'això són dues les lectures possibles. Una primera, fruit de comparar el tractament de diverses patologies, que la garantia d'igualtat d'accés a la salut de tots els ciutadans, la qual l'SCS ha de preservar, no és pas, per ara, universal. La segona, conseqüència d'una valoració del sistema en el seu conjunt, ens diu que, amb uns recursos limitats per definició, la prestació universal d'un servei d'acord amb el principi d'igualtat comporta llistes d'espera.

L'assignació de recursos no és fàcil, i les despeses en atenció primària augmenten, com ho fa la tecnologia hospitalària o la medicina preventiva.

Això no obstant, malgrat que les necessitats siguin diverses i s'hagi de tendir a l'eficiència i a les justes prioritzacions amb una gestió transparent, el Síndic continua rebent queixes de difícil solució.

Enguany, el paradigma de les queixes rebudes per llistes d'espera és, entre d'altres, la queixa núm. 1447/98, en la qual, per a una diagnosi de coxoartrosi, subsidiària d'una intervenció quirúrgica, es reconegué un temps d'espera de fins a 20 mesos, malgrat que s'indicà a la interessada un tractament a la clínica del dolor, per tal de minvar la simptomatologia dolorosa i es procurà accelerar la intervenció en un termini raonable. Això motivà el Síndic a reiterar, amb caràcter general, al Departament de Sanitat i Seguretat Social uns suggeriments anteriors, els quals encara resten en estudi al Departament de Sanitat i Seguretat Social. Això comportà també que el Síndic iniciés l'Actuació d'Ofici núm. 2233/98 i s'adrecés al Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana, a fi de conèixer els resultats de la normativa dictada pel Govern Valencià per tal d'eliminar les llistes d'espera quirúrgiques, sense prejutjar que aquesta sigui la solució a aquest problema.

Així doncs, el dret del malalt a ser atès amb agilitat i a una atenció integral de la salut, comprensiva en aquest cas de les accions curatives i rehabilitadores necessàries, no és efectiu com caldria.

Altrament, el pla de modificació de les llistes d'espera que projecta el Departament de Sanitat i Seguretat Social de derivar malalts a d'altres centres amb menys llistes d'espera, aprofitant al màxim els recursos de la xarxa hospitalària d'utilització pública, ja resolgué problemes puntuals derivats de queixes presentades al Síndic, però cal que s'implanti globalment i amb un nou sistema d'informació i gestió, el qual entenem que, tot i això, no resoldrà a curt termini les ingents demandes dels ciutadans.

Per això, hem seguit reiterant la peremptòria necessitat d'estudiar la possibilitat d'adoptar mesures extraordinàries amb les quals resoldre el problema de la no efectivitat de l'esmentat dret a una atenció integral i àgil de salut.

Un altre dels drets reclamats en diverses queixes ha estat el dret a la informació sobre els serveis sanitaris i a rebre informació, directament el malalt o bé els seus familiars o propparents, sobre el procés, diagnòstic, tractament i possible derivació. Vegeu l'Actuació d'Ofici núm. 3611/98, sobre una pacient amb trastorns de memòria en relació amb els drets que l'assisteixen a ella i als seus familiars, en l'apartat 2.6 d'aquesta Secció.

També, pel que fa a la informació i documentació clínica, vegeu el seguiment de la recomanació al Departament de Sanitat sobre la conservació de la història clínica a l'expedient de queixa núm. 2217/96 i la queixa núm. 32/98.

Queixa núm. 1447/98

Reduir el temps d'espera de les intervencions quirúrgiques

La senyora X. s'adreçà al Síndic per tal com a l'hospital que li pertocava no la podien intervenir amb anestèsia, i era derivada a hospitals de Barcelona, on la llista d'espera era de dos anys.

El Síndic informà la interessada que, un any darrere l'altre, aquesta Institució ha reiterat al Departament de Sanitat la necessitat d'adoptar les mesures que permetin agilitar les intervencions quirúrgiques als hospitals públics catalans.

També se li indicà que el Síndic ha recomanat, entre d'altres mesures, que es fixin terminis màxims d'espera i que l'Administració sanitària es responsabilitzi que es compleixen, i, en cas de no fer-ho, els afectats puguin considerar vulnerat el seu dret a una atenció integral de la salut i recórrer, per urgència, a altres serveis sanitaris, públics o privats, o bé es reparin els danys i perjudicis comesos als afectats pel possible retard.

Així doncs, com que aquest problema segueix pendent de resoldre, el Síndic va creure convenient iniciar una Actuació d'Ofici i va reiterar al Departament de Sanitat i Seguretat Social la urgència d'adoptar mesures excepcionals a fi d'evitar les demores excessives per a les intervencions quirúrgiques, especialment en casos com el de l'afectada, que no podia ser intervinguda a l'hospital de la Seu d'Urgell per problemes d'anestèsia.

Arran d'aquests suggeriments, el Departament de Sanitat i Seguretat Social informà dels fets següents:

L'Àrea Sanitària del Servei Català de la Salut va valorar el cas de la interessada, després de ser diagnosticada d'un procés de coxoartrosi dreta, subsidiària d'una intervenció quirúrgica. Tal com actualment succeeix en la majoria de centres de la xarxa d'utilització pública, el temps d'espera per a intervencions no urgents per aquest tipus de procediment se situa entre els 18 i 20 mesos; la programació de la intervenció quirúrgica per a principis de l'any 2000 de la senyora X. correspon doncs a aquest termini.

Atesa la insatisfacció expressada per la pacient a sotmetre's a un període d'espera tan llarg, ha estat visitada i valorada clínicament de nou. En aquesta darrera visita se li ha indicat un tractament a la clínica del dolor per tal de minvar la simptomatologia dolorosa que presentava i se li ha informat que es procurarà accelerar la seva intervenció en un termini raonable.

Vist l'informe tramès i atès el seu contingut, el Síndic va arxivar el present expedient, no sense abans haver reiterat, amb caràcter general, al Departament de Sanitat i Seguretat Social els suggeriments ja indicats.

Actuació d'Ofici núm. 2233/98

Llistes d'espera

Amb motiu del problema que pateixen, des de fa temps, els usuaris dels serveis públics de salut a Catalunya en relació amb les llistes d'espera per a intervencions quirúrgiques, el Síndic de Greuges de Catalunya ha reiterat, un any i un altre, al Departament de Sanitat que s'adoptin les mesures oportunes a fi d'agilitar les intervencions quirúrgiques als hospitals públics de Catalunya.

També hem recomanat, entre d'altres mesures, que es fixin terminis màxims d'espera, per tal que l'Administració sanitària es responsabilitzi del compliment d'aquesta mesura i, en cas de no fer-ho, els afectats puguin considerar vulnerat el dret a una atenció integral de la salut i recórrer, per urgència, a altres serveis sanitaris, públics o privats, o bé que es tendeixi a reparar els danys i perjudicis comesos als afectats pel possible retard.

Sens perjudici de no haver estat acceptada pel Departament de Sanitat i Seguretat Social la recomanació de fixar terminis màxims per a les intervencions quirúrgiques, el criteri de l'esmentat Departament és de continuar utilitzant de manera integral tots els instruments que el Servei Català de la Salut té al seu abast i continuar ampliant les estructures i equipaments per reduir les esperes.

Això no obstant, i malgrat els esforços i recursos destinats a alleugerir les llistes per part del Servei Català de la Salut, no s'ha donat una solució al problema, el qual s'ha accentuat per a la gent gran, la qual ha d'esperar massa anys per a una intervenció quirúrgica, sobretot en els casos de patologies osteoarticulars, cataractes i varices. Vegeu sobre això el comentari inclòs a l'Informe al Parlament de l'any 1997 (pàgines 21604 i 21605 del BOPC núm. 266 de 20 de març de 1998), en relació amb la queixa núm. 702/97, representativa i paradigma del problema que comentem, en la qual es detallen algunes de les reiteracions i la peremptòria necessitat d'adoptar mesures extraordinàries en aquest respecte.

Així doncs, com que segueix pendent de resoldre's aquest problema a Catalunya i coneixedors de les mesures adoptades pel Govern valencià a fi d'eliminar les llistes d'espera quirúrgiques (decret del govern valencià 97/96, de 21 de maig), el Síndic va creure convenient iniciar la present Actuació d'ofici i adreçar-se al Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana i sol·licitar-li el seu parer al cap de dos anys de la vigència de l'esmentat reglament, com també una opinió valorada sobre l'eventual eficiència, eficàcia i la situació actual de les llistes d'espera a conseqüència de l'aplicació d'aquella mesura.

L'esmentada informació encara no ha arribat en aquesta Institució. Així, doncs, no hi ha elements per avaluar les iniciatives i mesures endegades per altres comunitats autònomes davant el complex problema de les llistes d'espera.

Seguiment de la Queixa núm. 2217/96 (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266, de 20 de març de 1998, pàg. 21616 i 21617)

Recomanació al Departament de Sanitat i Seguretat Social sobre la conservació de la documentació de la història clínica

La normativa actual no especifica amb claredat el temps que la història clínica s'ha de conservar als arxius, malgrat desprendre-se'n el criteri, defensat per la nostra Institució, que l'esmentada documentació s'hauria de guardar tota la vida de l'afectat, i que és una obligació del centre sanitari custodiar-la per garantir la continuïtat del procés assistencial.

A fi de millorar la seguretat jurídica i els drets del ciutadà, vam recomanar que, en desplegament de l'apartat 5 de l'annex I del Reial Decret 63/1995, de 10 de gener, sobre l'ordenació de prestacions sanitàries del Sistema Nacional de Salut, s'estudiés la possibilitat de regular la durada de conservació de la documentació clínica, especificant el temps de conservació de la història clínica en custòdia dels centres hospitalaris i sota les responsabilitats d'aquests, que al nostre entendre hauria de ser amb caràcter indefinit o durant tota la vida de l'afectat.

L'esmentada recomanació encara segueix pendent d'estudi i d'acceptació per part del Departament de Sanitat i Seguretat Social.

Queixa núm. 32/98

Recordatori de deures legals a fi que un proveïdor sanitari doni resposta per escrit a una reclamació

La promotora de la present queixa s'adreçà al Síndic per demanar-li d'intervenir davant d'una reclamació que havia presentat per escrit al servei d'atenció a l'usuari d'un hospital de Barcelona, per tal com no havia respost a les seves reiterades sol·licituds.

El Síndic admeté a tràmit la queixa i sol·licità un informe al Departament de Sanitat i Seguretat Social, el qual informà que la família de la interessada s'havia comunicat en diferents ocasions amb el servei d'atenció a l'usuari i amb la direcció de l'hospital, dels quals va rebre tota mena d'explicacions sobre la intervenció.

El Síndic considerà que la resposta no satisfeia la demanda de la interessada, ni se'n desprenia que l'esmentat servei hagués donat una resposta per escrit a la reclamant. És per això que va recordar al Departament de Sanitat el dret del ciutadà a ser correspost per escrit a tota reclamació, també presentada per escrit, al servei d'atenció a l'usuari de l'hospital, sens perjudici dels contactes verbals amb la família de l'afectat i dels informes d'assistència que ja havia obtingut.

El Departament de Sanitat correspongué al recordatori de deures legals, i va indicar que el cap del servei en qüestió havia donat resposta per escrit a la reclamació que la interessada hi havia adreçat, còpia de la qual se'ns adjuntà per fotocòpia.

Atès que finalment s'atengué el dret a rebre resposta escrita i fou acceptat el recordatori de deures formulat, el Síndic va donar per closa aquesta actuació.

2.2 Reforma de l'atenció primària i lliure elecció de metge

El Síndic ha recomanat els darrers anys el desplegament del dret a la lliure elecció de metge previst a l'article 6 de la Llei d'Ordenació sanitària de Catalunya, tant en l'atenció primària com als serveis especialitzats i que aquest dret no es veiés afectat per l'ordenació implantada amb la progressiva i inacabada reforma de l'atenció primària de salut (RAP).

Enguany han estat diverses les queixes que ens han motivat a reiterar, amb caràcter general, l'esmentada recomanació, lligada també a la inacabada implantació de la RAP, de la informatització de les àrees bàsiques de salut i de la targeta sanitària individual, per tal de poder augmentar l'abast territorial del dret a la lliure elecció de metge (vegeu la recomanació al Departament de Sanitat i Seguretat Social amb motiu de la queixa núm. 1228/98, entre d'altres).

Atès, doncs, que el dret a la lliure elecció de metge a Catalunya només es pot exercir dins de l'àrea bàsica de salut que correspongui a l'afectat, el Síndic ha reiterat les recomanacions dels darrers anys, en el sentit que l'esmentat dret no quedi afectat per la inacabada reforma de l'atenció primària, i que es desplegui reglamentàriament el dret a la lliure elecció de metge previst a l'article 6 de la Llei d'Ordenació sanitària de Catalunya, en el marc de la implantació de l'atenció primària i especialitzada, com es féu en l'àmbit de l'INSALUD, amb els Reials Decrets 1575/1993, de 10 de setembre, i 8/1996, de 15 de gener, respectivament.

D'altra banda, la millora que ha significat la reforma, en les zones on s'ha desplegat, amb la creació dels centres d'atenció primària (CAP), i la constitució dels equips d'atenció primària (EAP), ha estat considerada positiva pels usuaris i també per a la millora de la implicació de les unitats d'admissions i atenció a l'usuari (UAAU), amb una millora substancial del nivell de qualitat assistencial.

Enguany, malgrat les limitacions pressupostàries, sembla que, en la línia dels nostres suggeriments, s'ha volgut seguir impulsant el procés d'implantació de la reforma de l'atenció primària. Així, el maig passat es publicà el Decret 104/1998, de 28 d'abril, pel qual es dicten normes per impulsar-la. Això permet la creació de places de personal sanitari amb una dedicació horària igual a la dels professionals que presten serveis en equips d'atenció primària (EAP) en aquelles àrees bàsiques de salut on encara no s'ha constituït l'EAP corresponent.

D'aquesta manera es farà extensiu el model de la reforma a tot Catalunya, aprofitant els recursos humans i materials de què es disposa en cada moment.

Amb l'esmentat Decret també es pretén millorar el nivell de qualitat de l'assistència prestada a la població pels serveis d'atenció primària que encara no han estat reformats, amb l'augment progressiu d'activitats de prevenció i promoció de la salut, l'increment de la utilització de protocols clínics, la priorització de les actuacions domiciliàries, la potenciació de les activitats d'infermeria i de la coordinació amb l'atenció especialitzada i sociosanitària.

Així doncs, malgrat l'impuls donat enguany a la reforma, la qual atén quasi cinc milions de persones, s'han continuat rebent queixes i denúncies sobre diversos aspectes, entre altres l'edificació i finalització de les obres de nous CAP, o les deficiències estructurals, com les especificades en l'Actuació d'ofici núm. 3109/98. La disposició addicional vuitanta-vuitena de la Llei de Pressupostos de la Generalitat per al 1999 indica que el Departament de Sanitat farà les actuacions necessàries per construir un CAP al municipi de Viladecans.

Malgrat que la posada en funcionament de nous CAP a Barcelona hagi contribuït a l'increment de la població atesa en l'atenció primària reformada, continua essent la regió sanitària més endarrerida en el desplegament de la reforma, amb una població atesa del 50% aproximadament.

Queixa núm. 1228/98, entre d'altres

Recomanació al Departament de Sanitat i Seguretat Social en relació amb el desplegament del dret a la lliure elecció de metge i a la reforma de l'atenció primària

El senyor X. s'adreçà al Síndic exposant el dèficits assistencials imperants al Centre d'Atenció Primària (CAP) de la Zona Sud de Reus, el qual pertany encara a la xarxa no reformada de l'atenció primària de salut.

Certament, el total d'hores de dedicació dels facultatius i personal al servei dels CAP no reformats és molt inferior al de la xarxa reformada, com són també molt diferents l'organització i gestió de l'assistència sanitària i l'edat en visites de pediatria (7 o 14 anys).

El promotor de la queixa també manifestava la seva disconformitat pel que fa a la lliure elecció de metge.

Certament, malgrat allò que disposa l'article 6 de la reformada Llei 15/90, de 9 de juliol, d'Ordenació sanitària de Catalunya, sobre la lliure elecció de metge i de permetre aquest dret en certs àmbits territorials, no s'ha regulat encara ni desplegat l'esmentat dret a la lliure elecció de metge, pediatre i especialista, com ho féu en el seu moment el Ministeri de Sanitat i Consum en l'àmbit de l'INSALUD (Reial Decret 1575/1993, de 10 de setembre i Reial Decret 8/1996, de 15 de gener).

El Síndic informà l'interessat que, un any i un altre, aquesta Institució ha fet palesa davant el Parlament de Catalunya la desacceleració de la Reforma de l'Atenció Primària (RAP) i la dificultat d'integració dels especialistes als hospitals.

D'ençà que va ser posada en marxa, la RAP de salut l'any 1985 (Decret 84/85, de 21 de març) continua pendent de completar, condicionada per les possibilitats econòmiques, la qual cosa pot afectar, entre d'altres conseqüències, els drets dels ciutadans, que obtenen un millor servei en el sistema reformat, el qual ha de conviure amb el no reformat.

Així, el Síndic constatà les millores introduïdes pels CAP i els corresponents Equips d'Atenció Primària (EAP) que hi treballen, de les Àrees Bàsiques de Salut, quant a serveis i qualitat de l'atenció, la qual cosa ja va indicar en l'Informe al Parlament de l'any 1996, on es denunciava la situació pitjor o de desigualtat dels ciutadans atesos en la xarxa no reformada.

També l'any 1996 vam recomanar al Departament de Sanitat i Seguretat Social el desplegament dels drets previstos a les lleis General de Sanitat i d'Ordenació sanitària de Catalunya, sobre la lliure elecció de metge, ja que, com l'interessat indicava, el fet de residir en una determinada zona o la no integració dels metges als EAP dels centres reformats fa difícil conjugar, amb equitat, els diversos drets dels usuaris de la sanitat.

La queixa de l'afectat, doncs, va tornar a legitimar i justificar el Síndic per reiterar al Departament de Sanitat la necessitat de remoure les possibles discriminacions a fi de millorar els serveis públics sanitaris i satisfer les necessitats dels ciutadans en l'exercici del dret a una atenció integral de la salut.

Esperant, doncs, que el Departament de Sanitat impulsi definitivament la implantació progressiva del model de reforma de l'atenció primària de salut, executant el darrer Decret 104/98, de 28 d'abril, dictat en aquest sentit bo i desplegant el dret a la lliure elecció de metge, el Síndic va respondre a l'afectat allò que l'Àrea Sanitària del Servei Català de la Salut (SCS) li indicà.

La ciutat de Reus està dividida territorialment en cinc Àrees Bàsiques de Salut (ABS), quatre de les quals disposen actualment d'Equip d'Atenció Primària (EAP); manca el relatiu a Reus-5, pendent d'entrar en servei.

Pel que fa al conjunt de mesures que han de fomentar i completar el procés d'implantació de la reforma d'atenció primària de salut a Catalunya, és prevista la construcció d'un nou consultori per a l'ABS Reus-5; així, l'EAP corresponent es posarà en funcionament un cop finalitzades les obres i en funció de les possibilitats pressupostàries del moment.

Quant al dret a la lliure elecció de facultatiu, la Llei 15/1990, tot i que reconeix (article 6) el dret a triar-lo lliurement, condiciona aquest mateix dret a les possibilitats que ofereixi el sistema i la seva configuració territorial. Pel que fa a l'àmbit de Catalunya, el decret 84/1985, de 21 de març, el limita als professionals que treballen dins l'ABS.

Tal com s'exposa, tot i que el dret a la lliure elecció és limitat, cal reconèixer els esforços orientats a progressar en aquest àmbit tot flexibilitzant l'aplicació dels criteris de manera que es doni resposta efectiva a les sol·licituds dels ciutadans.

Així, per resoldre la queixa objecte d'aquest comentari, la Regió Sanitària, mitjançant comunicació amb la Direcció d'Atenció Primària Reus-Altebrat de l'Institut Català de la Salut, va acordar oferir la possibilitat d'adscriure la família en un altre ABS, l'ABS Reus-1. La Regió Sanitària va comunicar telefònicament a la família aquesta possibilitat.

Per tot això, el Síndic va donar per closes aquestes actuacions, considerant parcialment acceptats els suggeriments, no pas, però, sense haver reiterat al Departament de Sanitat i Seguretat Social la urgència d'agilitar i impulsar el procés d'implantació de la reforma de l'atenció primària, tant com de seguir avançant en l'extensió del dret a la lliure elecció de metge, a fi de satisfer les necessitats dels ciutadans. Aquests suggeriments va ser formulats el 17 de juliol de 1998.

Actuació d'Ofici núm. 3109/98

Problemes estructurals al Centre d'atenció Primària (CAP) Torrent Ballester de l'Àrea Bàsica de Salut Viladecans 2

El motiu de la present Actuació d'Ofici fou la notícia apareguda al diari El Periódico del dia 28 de setembre de 1998, pàgina 21, amb el títol «Caos en un ambulatori de Viladecans».

Vist l'esmentat escrit, que reflectia diverses situacions problemàtiques en relació amb l'Àrea Bàsica de Salut Viladecans 2, i atès que el mateix personal de l'Equip d'Atenció Primària havia denunciat a la Inspecció de Treball i Seguretat Social i a l'Institut Català de la Salut les greus deficiències materials del Centre d'Atenció Primària, habilitat de manera provisional en uns baixos i un pavelló provisional;

Atès que les esmentades condicions i deficiències podrien afectar la qualitat assistencial i els drets dels ciutadans que l'Administració ha de garantir, el Síndic de Greuges va suggerir esmenar i corregir les condicions de salubritat i higiene, com també les de seguretat, que ha de complir l'esmentat centre, tant entre els professionals que hi treballen com per als ciutadans que hi són atesos.

També es va demanar informació al Departament de Sanitat i Seguretat Social sobre els criteris del Servei Català de la Salut en aquest respecte i sobre la possible continuïtat de l'esmentat centre o sobre el possible trasllat o construcció d'un nou CAP, atesa la divisió actual en dos locals, visiblement poc adequats a l'atenció sanitària.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social correspongué al Síndic a finals de desembre de 1998, indicant-li que l'ABS Viladecans 2 és una ABS reformada des del mes d'octubre de 1991; el seu equip d'atenció primària (EAP) és un dels que han obtingut nivells de resposta més favorables en les enquestes periòdiques de satisfacció entre usuaris.

Malgrat això, l'actual CAP presenta problemes estructurals i necessitat d'espais. Per aquest motiu, el Servei Català de la Salut ha fet gestions amb l'Ajuntament de Viladecans per construir-ne un de nou.

Així, el Diari Oficial de la Generalitat de 7 de maig de 1998 publicà la licitació del contracte per a la redacció del projecte de construcció del nou CAP, amb un pressupost d'11,89 milions de pessetes, i el setembre següent es va adjudicar la redacció del projecte.

Mentre no s'enllesteixi la construcció del nou CAP i per millorar la disponibilitat d'espais, se'ns indicà que s'havien tingut converses amb l'Ajuntament de Viladecans per que pogués cedir algun local pròxim a l'actual centre.

El Síndic espera que s'implantin les solucions abans esmentades i al més aviat possible.

2.3. Atenció primària i urgències

En el pla extraordinari d'urgències d'hivern a Barcelona, amb el concurs de diversos proveïdors i recursos com els hospitals i el 061, l'atenció primària no ha donat una resposta eficaç a la ingent demanda de l'hivern 1998-1999, si ens atenim a les informacions aparegudes en els mitjans de comunicació.

En aquesta qüestió caldria valorar l'exactitud de la percepció de la «urgència» dels ciutadans afectats per un problema de salut, la raonabilitat de l'expectativa de la rapidesa en l'atenció que té el malalt i l'adaptació de l'atenció primària, encara no reformada, en l'acció necessària de contenció de les urgències.

No és cap novetat que es demani assistència als serveis d'urgències hospitalaris en casos que podrien ser atesos en altres instàncies de la xarxa sanitària. És comprensible que una major intensitat de demanda d'assistència en determinats moments impliqui un augment de temps d'espera per ser atès; però no s'han de negligir les causes estructurals del desbordament dels serveis quan són imputables a les mancances de la xarxa sanitària.

Efectivament, en el camp extrahospitalari la regió sanitària de Barcelona (Consorci Sanitari de Barcelona) té pocs centres d'atenció continuada, els quals poden donar atenció fora de l'horari normal del CAP, sens perjudici de disposar d'un servei coordinador d'urgències que orienta i canalitza els serveis.

L'atenció primària es basa en criteris d'accessibilitat i continuïtat dels serveis i de coordinació amb els restants nivells d'actuació.

Les funcions dels Equips d'Atenció Primària són, per tant, l'atenció en consulta, l'atenció domiciliària, la continuada i les urgències.

La necessitat d'establir criteris d'ordenació de l'esmentada atenció motivà el Departament de Sanitat a establir els criteris d'ordenació i les modalitats de l'atenció continuada i d'urgències, com també a adaptar els serveis d'urgències, i a aquest efecte dictà el Decret 168/1998, de 8 de juliol.

Això no obstant, aquesta reordenació no ha pogut satisfer del tot la demanda dels ciutadans.

Un altre aspecte a destacar és la implantació de les guies de pràctica clínica (GPC) i el respecte al dret de lliure prescripció del metge. Vegeu en aquest sentit l'expedient de queixa núm. 149/98, en el qual no s'observà cap actuació il·legítima del Departament de Sanitat, ja que les GPC són un conjunt de recomanacions dissenyades per ajudar tant els professionals sanitaris com als usuaris en la selecció de les opcions diagnòstiques o terapèutiques més adequades per a l'abordatge d'una condició clínica específica.

Les GPC provenen de la combinació de la revisió sistemàtica de l'evidència científica i del judici professional. És aquest últim el que adapta les recomanacions de les GPC a les característiques individuals del pacient i a les peculiaritats del context sanitari en què s'hagin d'adoptar.

Les GPC, com s'ha dit, pretenen ser una ajuda per a la selecció de les opcions diagnòstiques o terapèutiques més adequades per abordar una condició clínica. La descripció més exhaustiva dels medicaments que apareixen en les GPC estan a l'abast a través d'altres mitjans específics, com són les guies farmacològiques, les fitxes tècniques i prospectes dels medicaments, els llibres de farmacologia, els butlletins d'informació terapèutica, els centres d'informació de medicaments (CIM), etc., els quals es troben incorporats en la pràctica assistencial.

Altrament, enguany el propòsit de reduir la despesa farmacèutica, mitjançant la supressió de determinats medicaments a càrrec de la Seguretat Social, ha estat objecte de crítiques considerables, amb dubtes del propi Departament de Sanitat sobre si l'esmentada mesura pot aconseguir l'estalvi perseguit o propiciar un efecte substitutori. El cas és que, durant l'any 1998, 869 fàrmacs han deixat de ser finançats per la Seguretat Social amb el «cop de medicament».

Així, seguint una política d'ús racional dels medicaments, encetada amb el Reial Decret 83/1993, de 22 de gener, excloent de la financiació de la Seguretat Social, s'ha ampliat la relació de l'any 1993 i s'ha dictat el Reial Decret 1616/98, de 24 de juliol, excloent determinats grups terapèutics i especialitats farmacèutiques, en vigor des del dia 26 de juliol de 1998.

L'esmentada mesura ha desencisat molts ciutadans, i com no, ha motivat a diversos grups parlamentaris a interpel·lar al Consell Executiu sobre la racionalització de la despesa farmacèutica i el finançament de la sanitat, havent-se adoptat diverses mocions i resolucions al respecte.

Finalment, destacar la Resolució 686/V del Parlament de Catalunya, sobre la instrucció dels centres de la xarxa sanitària pública de Catalunya, en relació amb la

selecció i l'adquisició de medicaments, reflectida al BOPC núm. 332 de 26 d'octubre de 1998, pàgs. 26247.

Queixes núms. 149/98 i 213/97

Guies mèdiques en l'àmbit de l'atenció primària

El representant d'una associació dedicada a la defensa dels drets dels consumidors i usuaris es queixà al Síndic amb motiu de la implantació d'unes guies del medicament adreçades als metges d'atenció primària. Arran de les recomanacions que s'hi feien, temia que el Departament de Sanitat exercís alguna mena de dirigisme perquè els metges prescrivissin els medicaments més barats.

Atès que el Síndic considera que l'esmentada actuació administrativa podia tenir relació amb la racionalització i limitació en la prescripció dels medicaments, va sol·licitar la informació oportuna.

Estudiat l'Informe rebut del Departament de Sanitat i Seguretat Social, no vam considerar que se'n desprengués cap obligació per als metges que pogués atemptar contra la lliure prescripció. Tot i que la implantació de guies mèdiques per als metges prescriptors ha estat un objectiu preferent de l'Institut Català de la Salut (ICS), l'ús d'aquestes guies no té caràcter obligatori, sinó orientatiu, i s'han començat a generalitzar a l'efecte que els recursos de què disposa el sistema siguin utilitzats amb transparència i els facultatius tinguin una informació objectiva que els permeti optar per la solució adequada. L'esmentada opció no ha de ser necessàriament ni la més cara ni la més barata, sinó la més eficaç.

Igualment, es pretén que la prestació farmacèutica es mantingui amb l'elevat grau de qualitat que es presta en l'actualitat, sense necessitat de reduir-ne el contingut.

Per això, malgrat que tot usuari del Sistema Nacional de Salut ha d'estar informat dels recursos limitats de la Sanitat Pública, els quals s'han d'administrar amb transparència i equitat, se'ns informà que el Servei Català de la Salut recollí la preocupació de l'associació esmentada per tal de fer-la arribar a l'ICS, amb la finalitat que la implantació d'aquestes orientacions en el seu àmbit tingui en compte la llibertat de prescripció, a què tenen dret els metges facultatius del Servei Nacional de Salut, i que al mateix temps que es compleixi la necessitat de donar informació objectiva als professionals implicats en la prescripció.

Nogensmenys, el Síndic continuarà vetllant davant l'actuació de les entitats gestores en l'afany de buscar fórmules de racionalització, per tal que es mantingui la qualitat de la prestació farmacèutica, sense necessitat d'utilitzar mesures limitatives ni restrictives dels drets dels afectats.

Així, es va tancar aquesta actuació, ja que no vam apreciar en la implantació de les guies mèdiques cap vulneració del dret a la lliure prescripció facultativa ni una minva en la qualitat de la prestació farmacèutica.

Això no obstant, l'esmentada associació considerà convenient que les esmentades guies incorporin el text íntegre de cada medicament i que també s'hi faci palès el dret a la lliure prescripció del facultatiu i el caràcter orientatiu de les recomanacions.

Després d'haver fet les recomanacions adients al Departament de Sanitat i Seguretat Social, aquest organisme respongué al Síndic per mitjà de l'Àrea Sanitària del Servei Català de la Salut, que remarcà que el caràcter orientatiu i no obligatori de les guies de pràctica clínica (GPC), com també el respecte al dret de lliure prescripció del metge, que són garanties implícitament incloses en el concepte i definició d'aquestes guies.

Per tot això, vam donar per finalitzades les nostres actuacions i vam arxivar el present expedient, en considerar legítima l'actuació del Departament de Sanitat i Seguretat Social.

2.4. Pla de salut

En un sistema condicionat per la limitació de recursos econòmics i per l'increment constant de la demanda, s'ha de comptar amb l'opinió de l'usuari, amb sistemes de control de qualitat i una planificació.

Els instruments principals de planificació del Servei català de la salut han estat els plans de salut.

Així, el segon Pla de salut de Catalunya de 1996-1998 fou l'instrument que, establint les prioritats i la distribució dels recursos del sistema sanitari públic a Catalunya, fixà propostes per millorar la salut dels ciutadans i els objectius per atendre les seves necessitats.

Els resultats de l'avaluació del període 1996-1998 d'aplicació del Pla s'hauran d'examinar l'any vinent. Alguns objectius del Pla s'han assolit, sobretot, en les activitats preventives i de promoció d'hàbits i estils de vida saludables (vegeu el seguiment de la queixa núm. 463/97 i allò que s'indica en relació amb les drogodependències, en l'epígraf 3 d'aquesta Secció i l'actuació d'ofici 2376/98, sobre tabac i alcohol).

Això no obstant, malgrat desplegar-se i diversificar-se els recursos alternatius a la hospitalització i la millor organització de les llistes d'espera, l'atenció urgent i continuada, caldrà continuar treballant en la reordenació de serveis i de les llistes d'espera a fi de millorar l'accessibilitat, l'eficiència i la qualitat dels serveis.

Seguiment de l'Actuació d'Ofici núm. 463/97 (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, núm. 266, de 20 de març de 1998, pàgina 21602)

El fum del tabac i el dret a la salut

Amb motiu de millorar la protecció de la salut de tothom i implantar la preocupació del Departament de Sanitat i Seguretat Social en aquest sentit, el Síndic de Greuges va iniciar la present Actuació d'ofici i sol·licità a l'esmentat Departament que estudiés la possibilitat de potenciar l'actuació en la prevenció del tabaquisme bo i preservant els drets dels no fumadors. Així mateix, sol·licità informació sobre les mesures previstes per la legislació actual per ampliar els àmbits protegits i sobre el grau de compliment de les prohibicions previstes a l'article 27 de la Llei 20/1985, de 25 de juliol, modificada per la Llei 10/1991, de 10 de maig.

El Departament de Sanitat correspongué al Síndic indicant que l'article 27 de la Llei 20/1985, modificat per la Llei 10/1991, ha ampliat els llocs o àmbits on no es pot fumar, amb l'objectiu de crear més espais lliures de fum. En alguns supòsits inclosos en aquest precepte s'assenyala que els directors dels centres, empreses i locals han d'habilitar àrees ben delimitades per a fumadors i senyalitzar-les adequadament.

L'article 13.1.d) de la Llei 10/1991 (modificà l'article 27 de la Llei 20/1985) preveu la prohibició de fumar en els centres d'ensenyament de qualsevol nivell i, a l'apartat 2 d'aquest precepte, l'obligació d'habilitar zones per a fumadors i senyalitzar-les adequadament.

La correcta senyalització permet identificar clarament els llocs on es pot fumar i, per tant, facilita, la correcta observança de les limitacions sobre el consum de tabac.

Des de 1992 i donat l'increment desmesurat del consum de tabac, s'adopten mesures de caràcter informatiu, d'educació sanitària i també legislatives, per tal de controlar i reduir el fenomen epidemiològic del tabaquisme. La normativa preventiva publicada de llavors ençà –Llei 20/1985, Llei 10/1991 i decrets de desplegament– persegueix l'objectiu de fomentar les tasques d'informació i educació sanitària, reforçant l'adopció d'aptituds que permeten millorar, d'una part, la salut individual del consumidor del producte i, de l'altra, millorar la salut col·lectiva forjant hàbits saludables de vida.

Actualment, s'estudia la possibilitat de modificar alguns aspectes de la normativa esmentada, establint mesures més restrictives sobre el consum, la venda, la publicitat i també la promoció dels productes del tabac.

Respecte als supòsits en què s'ha denunciat al consum de tabac en el lloc de treball (empreses, centres i organismes), els treballadors han estat informats de la necessitat de manifestar a la direcció de l'empresa o servei de personal i al comitè d'empresa la sol·licitud de protecció de la pròpia salut enfront del consum de tabac.

Tot i que a mitjan 1998 no hi havia cap projecte que preveiés modificacions restrictives del consum, venda i publicitat o promoció dels productes del tabac, el Departament de Sanitat confirmà l'estudi de l'esmentada possibilitat, la qual, per ara, encara no s'ha fet efectiva.

2.5. Lesions i mortalitat maternoinfantil

La mortalitat maternoinfantil ha continuat disminuint. Els objectius del Pla de salut 1996-1998 preveien fins l'any 2000 mantenir la mortalitat materna relacionada amb l'embaràs, el part i el puerperi per sota de 10 cada 100.000 nascuts vius, i de reduir la mortalitat perinatal fins a 6,5 per 1000 naixements. Així mateix, dels objectius operacionals del Pla se'n desprenia que abans d'acabar-ne el període de vigència el percentatge de parts amb cessària seria inferior al 19%.

Si bé amb l'avaluació del Pla 1993-1995 s'utilitzaven dades de l'any 1993, i aquell any la proporció de cessàries sobre el total de parts als centres de la xarxa hospitalària d'utilització pública era del 20,4%, malgrat la variabilitat entre centres (3% al 36%), esperem que s'hagi assolit l'objectiu del Pla de salut que acaba d'expirar i millorar així els índexs denunciats a l'expedient núm. 1892/98.

Queixa núm. 1892/98

Mesures per reduir l'alt índex de cessàries i les possibles lesions que poden patir les dones i els nadons durant el part

El representant d'una associació de consumidors i usuaris de la sanitat presentà una queixa amb motiu de l'alt índex de cessàries a Catalunya i interessant-se per les mesures que el Departament de Sanitat podria adoptar o haver adoptat per reduir-les, entre d'altres estudis sobre l'anestèsia epidural, la episiotomia i, en definitiva, la correcció de les possibles lesions que poden patir les dones i els nadons durant el part.

Atès que la queixa complia els requisits establerts per la Llei de Catalunya 14/1984, de 20 de març, fou admesa a tràmit, sense que això prejutgés l'existència de cap actuació irregular. A fi de resoldre en la forma convenient sobre aquesta queixa, vam sol·licitar informació sobre aquest assumpte al Departament de Sanitat.

El mes d'octubre el Síndic va rebre del Departament de Sanitat i Seguretat Social l'informe elaborat per la Direcció General de Salut Pública, sobre l'alt índex de cessàries a Catalunya i de les mesures per reduir les possibles lesions ja esmentades.

Segons l'informe anterior, el Departament de Sanitat i Seguretat Social tenia un protocol de seguiment de l'embaràs a Catalunya.

Així mateix, se'ns indicà que s'elaborava en aquell moment un protocol d'atenció al part i al puerperi, que, de manera consensuada amb les societats científiques implicades en aquesta matèria, tant com amb professionals sanitaris –tal com es va fer amb el protocol ja editat-, pretén fixar pautes per reduir al màxim la morbiditat i la mortalitat, tant de la mare com del fill.

En aquesta línia d'actuació, marcada pel consens, el Departament pretén fixar unes normes que permetin tenir en compte les particularitats de cada cas i el bon criteri dels professionals i, així, reduir el nombre de cessàries que es practiquen a Catalunya.

Per això, bo i suggerint l'agilitació de l'esmentat protocol i no havent observat cap actuació irregular de l'Administració sanitària que pogués motivar la prossecució del present expedient, vam donar per closes les nostres actuacions.

2.6. Dolor, llistes d'espera i qualitat de vida

Algunes queixes palesen que a persones d'avançada edat, en llistes d'espera per a intervenció quirúrgica, no se'ls facilita una atenció que respongui a les seves necessitats durant el temps d'espera amb sofriments de tota mena.

La presència de dolor en moltes malalties ha de considerar-se un patiment innecessari, el qual es pot apaivagar i anul·lar en la majoria dels casos.

La prevalença del dolor en aquests pacients, com també en els ingressats en hospitals, és molt elevada i el seu control fou valorat pel Pla de salut 1996-1998 com una prioritat social i sanitària, com també el grau de control o d'alleugeriment es considera indicador de l'eficiència i la qualitat de l'atenció.

Així, de les intervencions i accions prioritàries de l'esmentat Pla se'n desprenia la sensibilització dels professionals sanitaris, els pacients i les seves famílies sobre les possibilitats d'alleujar el dolor; el disseny d'activitats de formació sobre el tractament del dolor per als professionals, la promoció de la creació de grups de treball interdisciplinaris per a l'elaboració de recomanacions amb la participació, el consens i la coordinació de tots els nivells assistencials implicats.

L'expedient núm. 1447/98 reflecteix l'esmentada prioritat sanitària: s'atorga a una persona d'avançada edat, en llista d'espera per intervenció quirúrgica, el corresponent tractament del dolor, amb què, malgrat la llista d'espera, millora la seva qualitat de vida (vegeu l'esmentada queixa en l'apartat de llistes d'espera).

També el deteriorament cognitiu i les demències augmenten durant l'envelliment i constitueixen un problema de salut.

La sensibilització dels professionals de l'àmbit sanitari, els pacients, els familiars i la societat en general sobre els esmentats trastorns ha de continuar essent una acció positiva dels poders públics sanitaris, a fi de vetllar pels drets dels pacients durant el diagnòstic, tractament, derivació i seguiment d'aquests, com també pels drets dels seus familiars (vegeu Actuació d'Ofici núm. 3611/98, sobre aquest problema i també sobre la consideració de la satisfacció de l'usuari dels serveis sanitaris d'utilització pública com a resultat clau del procés d'atenció). Així, aquesta era una altra de les accions proposades en els dos plans de salut de Catalunya, amb l'intent de millorar la qualitat del procés d'atenció, especialment en els grups de població més vulnerables, centrada en la qualitat de vida, en el respecte als drets fonamentals de les persones, la informació i el suport als familiars.

També ha de ser prioritària la millora de la comunicació entre professionals i pacients i seus familiars o propparents, amb el suport sociopsicològic, com és de cas de la darrera i esmentada actuació d'ofici.

Actuació d'Ofici núm. 3611/98

Atenció a l'usuari i informació als familiars

Amb motiu de la cloenda de les IX Jornades d'experiència d'atenció a l'usuari celebrades el dia 28 de novembre de 1998 a l'Hospital de Bellvitge, el Síndic s'interessà personalment per una pacient, en relació amb una queixa telefònica que li feren els seus familiars, la qual va motivar l'inici de la present Actuació d'Ofici.

La cap de reclamacions de l'hospital , facilità al Síndic l'informe mèdic elaborat pel facultatiu de la pacient i l'informe social, zelosament elaborat per l'assistent social, segons els quals la pacient presentava un estat clínic delicat, amb trastorns de memòria.

El seus fills i familiars de l'afectada havien considerat exigua la informació que se'ls ha dispensat sobre el procés assistencial i la possible derivació de la seva mare, i també estaven preocupats per les dificultats a conèixer el metge que va tenir assignat la pacient, interlocutor principal amb l'equip assistencial i responsable de la informació que esperaven rebre.

Per això, i atès l'estat de la pacient, la qual no podia comunicar-se amb els familiars, així com els drets que l'assisteixen, com també els dels familiars a rebre la informació pertinent i a conèixer els professionals de l'equip per poder-s'hi relacionar, el Síndic es va adreçar al cap d'atenció a l'usuari de l'hospital a fi que, dins del marc dels drets de la pacient i dels seus familiars, indiqués a aquests el metge i l'infermer responsable de l'assistència a la seva mare, per tal de facilitar-los el seguiment i personalitzar l'atenció, garantint així que la pacient i la seva família poguessin rebre la informació oportuna i resoldre el problema d'insatisfacció manifestada pels familiars.

La unitat d'atenció a l'usuari ha satisfet la demanda dels familiars i afectada i s'ha informat el Síndic, amb la qual cosa s'ha acceptat el suggeriment formulat.

2.7. Sobre l'atenció als infants i adolescents hospitalitzats

Una altra de les accions proposades en el Pla de salut que finia l'any 1998 era la d'adequar progressivament l'estructura dels hospitals per al desenvolupament d'activitats quotidianes (àrea de jocs, menjadors, biblioteca, etc.), preservar el dret de l'infant a prosseguir la seva educació i facilitar-li el manteniment dels vincles amb les escoles.

Així, s'iniciaren diverses actuacions d'ofici, com la de núm. 748/98, relacionada en el capítol 12, i les de núms. 1665/98, 1666/88, 1667/98, 1668/98, 1669/98, 1670/98, 1671/98 i 1672/98, les quals es poden seguir a la secció 7A, en relació amb el Tema «El dret a l'educació dels infants malalts».

2.8. Atenció hospitalària

Els hospitals d'alta tecnologia de la xarxa hospitalària d'utilització pública es caracteritzen per les millors i més sofisticades tècniques diagnòstiques i terapèutiques, generalment absents dels hospitals generals bàsics, malgrat que són aquests darrers els que atenen amb suficiència la majoria de la demanda.

Amb motiu d'una denúncia sobre possibles deficiències hospitalàries, vam verificar el funcionament dels serveis d'urgència hospitalària i l'excessiva demora en el redireccionament de la demanda d'atenció urgent. Així, vegeu l'Actuació d'Ofici núm. 203/98 i els suggeriments que hi fem en relació amb els recursos i ser-

veis dels hospitals comarcals a fi de facilitar una millor atenció als ciutadans de comarques.

També motivà una actuació d'ofici del Síndic el sinistre ocorregut el 1998 a l'hospital de Bellvitge, amb la mort d'una persona a conseqüència de desplomar-se un braç mecànic d'un aparell de raigs X. Això portà a suggerir a l'Administració sanitària que prengués l'acord d'iniciar d'ofici el procediment de responsabilitat patrimonial extracontractual, malgrat la correcta actuació de la gerència de l'hospital i de l'òrgan judicial per depurar les presumptes responsabilitats (vegeu Actuació d'Ofici núm. 2486/98).

També, davant la presumpta desassistència mèdica a una pacient per part d'un especialista, amb motiu de la baixa per malaltia d'aquest, vam suggerir de substituirlo per evitar una possible desassistència mèdica.(Vegeu queixa núm. 954/98)

Actuació d'Ofici núm. 203/98

Serveis hospitalaris d'urgències

Amb motiu d'una notícia apareguda al diari Avui el dia 22 de gener de 1998, segons la qual els familiars d'una noia, que morí a causa d'un accident d'automòbil, denunciaven les deficiències, per manca de funcionament d'un TAC i lentitud dels serveis d'urgències hospitalàries, el Síndic va considerar oportú iniciar la present Actuació d'Ofici, a fi que s'investigués la situació denunciada i es comprovés el funcionament desitjable dels serveis d'urgència hospitalària.

Ja l'any 1996, el Síndic de Greuges suggerí al Departament de Sanitat i Seguretat Social l'adopció de mesures per resoldre l'eventual situació d'excessiva demora en l'actuació d'alguns serveis d'urgència sanitària, vist que l'atenció urgent constitueix un punt crític del sistema. El Departament de Sanitat ho va reconèixer i s'esforçà a millorar els aspectes organitzatius, coordinant i clarificant els diferents dispositius. Això no obstant, vam sol·licitar que s'investigués l'esmentada denúncia, feta pública pels familiars de l'afectada, i s'aclarís els plans d'actuació aplicats en la reconducció de pacients que requereixen ingressar en altres centres de la xarxa hospitalària pública.

Així mateix, el Síndic va sol·licitar informació sobre el criteri del Departament en relació amb les actuacions de redireccionament de la demanda d'atenció urgent cap al dispositiu disponible més adient, després d'identificar i catalogar la demanda i tenint coneixement dels recursos existents en les diferents zones. Igualment vam demanar informació sobre el funcionament dels centres coordinadors de la demanda universal d'atenció urgent, els quals, a través de l'atenció telefònica ràpida, adrecen la demanda al recurs més adequat, com el 061 a Barcelona i el centre coordinador de la Regió Sanitària Costa Ponent, en el cas que s'hagués desplegat en l'àmbit territorial denunciat.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social correspongué a la petició indicant que, com a qüestió prèvia, el TAC a l'Hospital de Granollers funciona de 8 a 20 hores i que, essent de nivell B, no té cap obligació de tenir aquest aparell, del qual disposen els hospitals d'alta tecnologia.

Això no obstant, el Departament busca altres fórmules, com a l'Hospital General de Vic, en el qual amb un nou TAC existeix un sistema de transmissió d'imatges digitalitzades a l'Institut de Diagnòstic per la Imatge (IDI), que permet que un radiòleg de Barcelona en pugui fer la interpretació i emetre un diagnòstic.

També se'ns indicà que constava que l'Hospital General de Granollers busca fórmules per aprofitar millor l'aparell, però la manca de recursos i l'ajust pressupostari ho impedien.

Per això, el Síndic va indicar al Departament de Sanitat que caldria, sens perjudici de limitacions pressupostàries, seguir la fórmula de l'Hospital General de Vic, a fi de poder transmetre les imatges digitalitzades a l'IDI i que aquest pogués emetre un diagnòstic en rebre-les.

Altrament, malgrat els esforços de coordinació que en matèria d'urgències s'estan fent a Catalunya, caldria avançar i fomentar els acords com el que han aconseguit els tres hospitals del Vallès Occidental –Mútua de Terrassa, Consorci Sanitari del Parc Taulí de Sabadell i Consorci Sanitari de Terrassa– per tal que hi hagi un equip de neurocirurgia únic que resolgui els casos urgents. Això conduiria a una millor eficàcia i eficiència dels recursos i serveis dels hospitals comarcals i facilitaria una millor atenció als ciutadans de comarques.

Per això, i en relació amb el fons de l'assumpte, sens perjudici que es considerés correcta l'actuació d'ingrés de la malalta per part de l'Hospital General de Granollers, la qual cosa però no evità la mort de l'afectada, el Síndic, amb caràcter general, va suggerir a l'esmentat Departament que donés les ordres oportunes per estudiar la possibilitat de promoure i estendre la fórmula utilitzada a l'Hospital General de Vic. Alternativament vam recomanar la coordinació intercomarcal per utilitzar serveis únics, fomentant els acords com als que han subscrit els tres hospitals del Vallès Occidental.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social està estudiant la fórmula per millorar la coordinació intercomarcal esmentada.

Actuació d'Ofici núm. 2486/98

Accident a l'Hospital de Bellvitge

Amb motiu d'una notícia apareguda al diari Avui el dia 30 de juliol de 1998, s'inicià la present actuació d'ofici, a fi de fer el seguiment de l'actuació de l'Administració sanitària sobre el sinistre ocorregut a l'Hospital de Bellvitge, en el qual morí una persona a conseqüència de desplomar-se el braç mecànic d'un aparell de raigs X, moments després d'haver-li practicat una radiografia.

Sens perjudici de l'enquesta sobre els fets promoguda per la gerència de l'Hospital i d'haver iniciat les diligències necessàries per aclarir-los, havent-t'ho posat en coneixement del Jutjat d'Instrucció núm. 1 de l'Hospitalet de Llobregat, el Síndic, sense prejutjar l'existència de cap actuació irregular i sens perjudici de

l'actuació judicial per depurar les presumptes responsabilitats penals i civils, va considerar convenient obrir la present actuació, a fi de fer un seguiment de les conseqüents actuacions de l'Administració sanitària, relatives a la possible responsabilitat patrimonial extracontractual pel funcionament dels serveis públics.

Per això, a fi de resoldre en la forma més convenient sobre aquesta qüestió, vam adreçar-nos al Departament de Sanitat i Seguretat Social per tal que se'ns informés sobre aquest assumpte, el qual es tramità com a recordatori de la normativa vigent (Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, i Reial Decret 429/1993, de 26 de març), sobre la possibilitat d'iniciar d'ofici el procediment de responsabilitat patrimonial extracontractual de l'Administració sanitària, amb motiu del funcionament dels serveis públics sanitaris.

En resposta al recordatori de deures legals formulat, el Departament de Sanitat féu avinent que, en el moment en què es va produir l'accident, la gerència de la Ciutat Sanitària i Universitària de Bellvitge va posar els fets en coneixement del Jutjat d'Instrucció núm. 1 de l'Hospitalet de Llobregat, que estava en aquells moments en funcions de guàrdia.

També se'ns indicà que, si bé les actuacions penals no han d'impedir necessàriament l'inici d'actuacions en via administrativa, ni tampoc suspendre el procediment administratiu en cas que estigués iniciat, sembla coherent i prudent esperar en aquest cas la finalització de la investigació penal, en primer lloc per no superposar actuacions que podrien donar diferents resultats i, en segon lloc, perquè, en virtut del principi de la prejudicialitat penal, s'haurà de tenir en compte com a provats en seu administrativa els fets declarats provats per la resolució judicial.

Per tant, no s'havia iniciat d'ofici el procediment previst a l'article 142 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, i a l'article 5 del Reglament dels procediments de les administracions públiques en matèria de responsabilitat patrimonial aprovat pel Reial Decret 429/1993, de 26 de març, tot això sens perjudici que els interessats poguessin iniciar l'esmentat procediment mitjançant l'oportuna reclamació.

Vist l'informe emès pel Departament de Sanitat i Seguretat Social, elaborat per l'Àrea Jurídica i d'Organització del Servei Català de la Salut, i ateses les consideracions que s'hi feien, les quals, però, no impedeixen l'inici d'actuacions en via administrativa en aquest cas la possibilitat d'iniciació d'ofici del procediment de responsabilitat patrimonial, vam suggerir que s'estudiés la possibilitat de prendre l'acord d'iniciar d'ofici l'esmentat procediment, ja que hi concorrien tots els elements i pressupostos legals i reglamentaris de responsabilitat patrimonial extracontractual de l'Administració pública sanitària catalana.

El present suggeriment resta pendent d'acceptació.

Queixa núm. 954/98

Suggeriment al Departament de Sanitat i Seguretat Social per evitar un possible supòsit de desassistència mèdica

La senyora X. s'adreçà al Síndic en relació amb una visita de la seva filla a l'especialista en oftalmologia, la qual no es produïa per manca de substitució del facultatiu assignat, que estava malalt.

El Síndic de Greuges suggerí al Departament de Sanitat i Seguretat Social que estudiés la possibilitat de substituir l'especialista o d'informar l'afectada de les possibles alternatives, atesa la possible vulneració del dret a la salut per manca d'assistència mèdica.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social, en un informe elaborat per l'Àrea Sanitària del Servei Català de la Salut, va indicar que amb motiu de la malaltia de la metgessa responsable, el servei d'oftalmologia de l'Hospital del Parc Taulí va haver de reprogramar les visites, amb atenció preferent als casos urgents.

La interessada, tot i la nostra intervenció, un cop assabentada de la reprogramació, s'adreçà a la Unitat d'atenció al client del sector sanitari de Sabadell i Terrassa, el qual, davant l'angoixa expressada, va optar per facilitar-li una visita aquell mateix dia en un altre centre hospitalari.

Malgrat que el suggeriment formulat no va ser acceptat expressament, en relació amb una presumpta desassistència mèdica a la filla de la interessada, amb motiu de la no substitució de la metgessa responsable que l'havia d'atendre, i com sia que es va donar una alternativa a la interessada, el Síndic va donar per finalitzada aquesta actuació i n'arxivà l'expedient, ben entès que la interessada havia acceptat l'opció que li fou oferta.

2.9. L'ATENCIÓ SOCIOSANITÀRIA I ALTRES PRESTACIONS

Malgrat la manca d'adaptació a les necessitats reals, va progressivament ampliant amb el nombre de places d'internament sociosanitari de llarga estada, convalescència, cures pal·liatives i sida.

Algunes queixes, però, no responien al possible internament en centres sociosanitaris contractats amb l'SCS, sinó al tracte personal inadequat i a la insatisfacció per l'assistència i la informació insuficient, sobretot en l'atenció d'internament sociosanitari de llarga estada i convalescència, però no en cures pal·liatives i sida.

Ja que les estades llargues han de procurar millorar la qualitat de vida, amb funcions rehabilitadores i de suport als malalts d'edat, caldria doncs que, com es fa amb les cures pal·liatives, procurés afavorir el confort i millorar el suport emocional del malalt, malgrat que no es tracti de malalts terminals.

També calen més recursos alternatius a l'internament, més places en hospitals de dia, més equips PADES (suport domiciliari a través de programes d'atenció domiciliària de suport a la primària); però, sobretot, cal que el Servei Català de la Salut accentuï la implicació i par-

ticipació dels professionals en la seva comunicació i relació amb els pacients.

La intensificació de la comunicació amb els pacients contribuirà a millorar l'atenció i la pràctica dels professionals i afavorirà les decisions basades en el consens i presidides pels valors ètics que, indefectiblement, beneficiaran la qualitat del servei.

La formació dels facultatius, tant a l'atenció especialitzada com a la primària, ajudaria també a una major implicació dels professionals assistencials en la gestió i evitaria la gestió burocràtica en benefici de l'assistencial.

Pel que fa a les prestacions complementàries, en les quals s'inclouen les prestacions ortoprotètiques, regulades pel Reial Decret 63/1995, de 20 de gener, sobre ordenació de les prestacions sanitàries del sistema nacional de salut, s'ha acceptat durant l'any 1998 una recomanació del Síndic sobre la prescripció dels metges d'atenció especialitzada.

Així, el Decret de la Generalitat 79/1998, de 17 de març, pel qual es dicten normes relatives a les prestacions ortoprotètiques, regula la gestió i les condicions d'accés i de dispensació, i l'article 9.3 inclou la recomanació del Síndic sobre el dret a la llibertat d'elecció entre els centres dispensadors (vegeu el seguiment de l'esmentada recomanació a la queixa núm. 626/96).

Enguany no hem rebut queixes contra el Servei Català de la Salut amb motiu de la denegació de rescabalament de les despeses produïdes per l'ús de serveis sanitaris externs als del sistema sanitari públic.

La restricció operada per l'article 5 del Reial Decret 63/1995, de 20 de gener, del Ministeri de Sanitat i Consum, el qual limità el rescabalament als casos d'urgència vital i immediata ha tingut efecte. Els afectats, en conèixer aquesta normativa, sembla que ja no sol·liciten tant el rescabalament de despeses.

Hem tingut, però, una queixa reclamant el rescabalament autoritzat pel Servei Català de la Salut. El Síndic suggerí l'agilitació del pagament, el qual es produí en un termini breu des que el document comptable s'havia tramès al Departament d'Economia i Finances (vegeu queixa núm. 1397/98).

Seguiment de la Queixa núm. 626/96 (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266 de 20 de març de 1998, pàg. 21617)

Recomanació al Departament de Sanitat i Seguretat Social en relació amb la prescripció d'aparells ortoprotètics

Davant la denúncia al Síndic de possibles irregularitats en la prescripció d'aparells ortoprotètics, per tal com no es garantia la lliure elecció d'ortopeda, i atès el dret de tot beneficiari de l'assistència sanitària a la llibertat d'elecció del centre expenedor, se suggerí al Departament de Sanitat i Seguretat Social la investigació de les possibles disfuncions en les prescripcions dels aparells ortoprotètics.

Altrament, el Síndic va reiterar al Departament de Sanitat i Seguretat Social la conveniència de regular un sistema objectiu que preveiés les mesures per garantir la lliure elecció d'ortopeda i fixés el dret dels beneficiaris, per evitar desviacions i altres irregularitats com les detectades per l'afectat, promotor de la queixa.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social correspongué al Síndic indicant-li l'adopció de les mesures adients per tal que en els centres i serveis de la xarxa assistencial de Catalunya no es pogués adreçar els pacients ambulatoris a un determinat professional, de manera que es preservés i garantís la lliure elecció d'ortopeda.

En aquest sentit, se'ns indicà que un recent decret, el qual restava pendent de publicació, regularia les normes relatives a les prestacions ortoprotètiques en l'àmbit de l'Servei Català de la Salut i faria esment exprés de l'esmentat dret dels usuaris.

Com sia que restava pendent de publicar el decret relatiu a les esmentades garanties i el dret dels usuaris a la lliure elecció, el Síndic va suggerir al Departament de Sanitat i Seguretat Social l'agilitació de l'esmentada publicació, la qual s'ha materialitzat amb el Decret 79/1998, de 17 de març (DOGC de 30 de març de 1998).

Atès l'esmentat Decret, que a l'article 9.3 fixa el dret de llibertat d'elecció entre els centres dispensadors, el Síndic va considerar acceptat finalment el suggeriment i va cloure aquestes actuacions.

Queixa núm. 1397/98

Suggeriment al Departament de Sanitat i Seguretat Social perquè es liquidi un rescabalament de despeses autoritzat pel Servei Català de la Salut

La promotora d'aquesta queixa havia presentat una sol·licitud de rescabalament de despeses al Servei Català de la Salut, amb motiu de l'assistència sanitària rebuda per uns serveis mèdics privats i, per tant, aliens als del sistema sanitari públic.

La sol·licitud li fou denegada per la Regió Sanitària de Girona, que no va considerar procedent el rescabalament, per tal com no s'entengué l'assistència prestada com un cas d'assistència sanitària urgent, immediata i de caràcter vital, i li va indicar que l'assistència rebuda privadament hauria pogut ser prestada en els centres de la xarxa sanitària pública.

La interessada interposà davant el gerent de la Regió Sanitària una reclamació prèvia a la via judicial laboral, invocant la desassistència dels centres públics i els diversos errors de diagnòstic perquè no se li va diagnosticar un tumor cerebral.

La Regió Sanitària considerà finalment que el cas exposat complia els requisits per al rescabalament de despeses, segons l'article 5.3 del Reial Decret 63/1995, de 20 de gener, sobre ordenació de prestacions sanitàries del Sistema Nacional de Salut i resolgué aprovar la reclamació prèvia i autoritzar el pagament, una vegada deduïdes les despeses extres de telèfon i acompanyant.

El Síndic demanà de ser informat en el termini més breu possible sobre aquest assumpte, bo i suggerint al Departament de Sanitat el pagament fixat a la Resolució de 18 d'octubre de 1997, i autoritzant el pagament de 1.018.384 pessetes en concepte de rescabalament de despeses amb motiu d'assistència sanitària aliena al sistema públic.

El titular del Departament de Sanitat i Seguretat Social correspongué al suggeriment del Síndic i l'informà que l'Àrea Sanitària del Servei Català de la Salut es posà en contacte amb la Regió Sanitària de Girona, la qual informà que, malauradament, la tramitació de l'abonament no pogué fer-se amb la rapidesa desitjada, donada la quantia de l'import i les limitacions de crèdit existents.

Això no obstant, el document comptable corresponent al rescabalament de data 30 de juliol de 1998, va ser tramès al Departament d'Economia i Finances el dia 4 d'agost següent, i, per tant, calia preveure que en un termini breu la interessada rebria el corresponent abonament.

Quan aquesta Institució ho comunicà a la interessada, ella mateixa respongué que ja s'havia efectuat el pagament, el qual es produí el 14 de setembre de 1998.

3. Addiccions

3.1. Drogodependències

Sobre malalties emergents com el VHI i la sida, tant com sobre algunes drogodependències, al nostre país lligades amb aquesta darrera, enguany no s'ha rebut cap queixa. L'esforç dels poders públics sanitaris per promoure i millorar la salut pública, valorant les necessitats de la població, la priorització i el desplegament de polítiques de prevenció i control de malalties, la garantia i l'equitat en l'accés dels ciutadans als serveis, entre altres mesures i iniciatives, van donant resultats, al nostre entendre, positius i evidentment deslligats del fet que el Síndic no hagi rebut queixes en aquesta matèria.

Això no obstant, i pel que fa a la sida, la política de prevenció s'ha considerat insuficient encara, entre els toxicòmans i les dones, segons les conclusions d'un informe de la Comissió d'estudi sobre la sida, del Parlament de Catalunya.

Des de fa anys es reforcen les alternatives organitzatives per fomentar la prestació de les activitats de salut pública que tindrà com a corol·lari la creació de l'Oficina de Protecció de la Salut de Catalunya, amb la finalitat de ser un instrument per confirmar la prevenció i el control d'aquestes malalties.

La drogodependència, definida per l'Organització Mundial de la Salut (OMS) com una malaltia crònica recidivant, amb períodes d'abstinència i períodes de recaiguda, comporta alteracions de la conducta i problemes sociofamiliars i de salut, dissortadament agreujats i lligats amb l'aparició de la pandèmia del VHI-SIDA.

No obstant això, amb l'anàlisi de la informació epidemiològica, la priorització d'intervencions, programes i accions de prevenció i control, degudament coordinats i avaluats, s'ha aconseguit amb la col·laboració de la comunitat i de les ONG un bon nivell de plataformes d'intervenció integral, les quals entenem que satisfan les necessitats dels afectats i de la comunitat.

Les anàlisis dels plans d'atenció, prevenció i control han demostrat resultats positius, amb una tendència a la baixa de la incidència d'aquestes malalties i un canvi important en els hàbits de consum dels heroïnòmans.

L'any 1998 el Govern català unificà els plans contra la sida i la droga amb l'objectiu d'intensificar la participació de les ONG en els plans del Departament de Sanitat i Seguretat Social. Entenem que això també s'adiu amb les recomanacions de l'OMS sobre la necessitat d'elaborar programes i formes d'intervenció que no considerin tan sols la intervenció de les persones afectades per les drogodependències, sinó també de la comunitat en general.

Hem de tenir present que la societat experimenta canvis de tendència en el consum de drogues d'una forma constant i progressiva, fins i tot, pel que fa a les addiccions, com dèiem en l'Informe de l'any passat (vegeu *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, núm. 266, de 20 de març de 1998, pàg. 21601), i una tal situació reclama noves mesures preventives, sobretot, per als joves.

El 1998, en compliment de la Resolució 361/V del Parlament de Catalunya, sobre els programes de prevenció dels danys associats al consum de drogues de síntesi, el Departament de Sanitat i Seguretat Social va enllestir l'elaboració de la guia que coordinà l'any 1997, sobre protocols per a l'atenció urgent i el consell mèdic als consumidors de drogues de síntesi. Aquesta obra és destinada a tots els centres d'atenció primària de la salut de Catalunya.

Així mateix, el director de l'Òrgan Tècnic de Drogogodependències notificà al Síndic l'aprovació, el dia 25 de febrer de 1998, de la proposició no de llei, aprovada per unanimitat de tots els grups polítics, que subscriu la Taula d'Acords per una Política consensuada en drogodependències, adoptada el 29 de desembre de 1994.

L'esmentada resolució representà un reconeixement institucional dels objectius i programes contra l'addicció, i constitueix alhora un suport social i polític a totes aquelles actuacions ja adoptades per afavorir els programes preventius i assistencials que es porten a terme.

Atès que el Síndic continua vetllant perquè les actuacions en matèria de drogodependències s'apliquin d'acord amb els objectius operatius subscrits pel Parlament de Catalunya, hem cregut convenient reflectir-los en el present Informe, a l'Actuació d'Ofici núm. 2376/98.

La Taula d'Acords per una Política consensuada en drogodependències fixa, en síntesi, un model de prevenció política i ciutadana i conté els pressupostos d'actuació i els paràmetres d'intervenció, corresponsabilitzant-se dels programes de reducció de danys, tot orientat als consumidors de drogues, i un estudi d'alter-

natives i propostes, amb l'objectiu de constituir una plataforma d'acords mínims sobre drogodependències.

Actuació d'Ofici núm. 2376/98

Política consensuada en drogodependències

El director de l'Òrgan Tècnic de Drogodependències notificà al Síndic la proposició no de llei que subscrigué la Taula d'Acords per una Política Consensuada en Drogodependències.

El Síndic segueix vetllant perquè les actuacions en matèria de drogodependències s'apliquin d'acord amb els objectius operacionals subscrits pel Parlament de Catalunya, els quals han estat reflectits amb anterioritat, i així ho confirmà el mateix Síndic al director de l'Òrgan Tècnic de Drogodependències, vetllant també perquè les actuacions segueixin l'esperit dels objectius operatius fixats a la Taula de 1994 i s'hi doni la màxima difusió.

Per unanimitat dels grups parlamentaris, es reconegué que les administracions i diverses organitzacions no governamentals han desenvolupat un important ventall de programes preventius i assistencials en l'àmbit de les drogodependències que van merèixer una valoració global positiva i que amb la present Actuació d'Ofici el Síndic pretén recordar de nou als poders públics.

El consum de drogues i les persones drogodependents també han experimentat un seguit de transformacions que han fet necessari un replantejament dels dispositius socials i sanitaris que ofereixen atenció a aquestes persones. S'han produït canvis en els patrons de consum, en les vies d'administració i en els tipus de les substàncies i, fins i tot, en el substrat social dels consumidors. Igualment hi ha diverses patologies, com la infecció pel virus de la sida, les malalties de transmissió sexual, les hepatitis víriques i la tuberculosi, que representen un risc molt important entre els consumidors de drogues per via parenteral i fan del tot necessari d'establir intervencions preventives adreçades a aquestes persones.

Tot i que la societat catalana està molt sensibilitzada en relació amb els problemes derivats del consum de drogues, els darrers anys han sorgit esporàdicament moviments reactius en què certs grups de ciutadans es manifesten contraris a la implantació de tractaments per a drogodependents. Es fa necessari, en conseqüència, un esforç d'informació a la població que permeti prevenir aquest rebuig als dispositius d'atenció als drogodependents.

Fruit del treball d'un grup constituït per experts en el camps de les drogodependències i representants de diversos partits polítics, va ser possible elaborar el document de consens sobre la política de drogodependències, que va ser adreçat als òrgans de govern dels partits amb representació al Parlament de Catalunya.

Com a resultat d'aquesta iniciativa, totes les forces polítiques representades al Parlament van adoptar el 29 de desembre de 1994 una Taula d'Acords que fa possible definir una política consensuada en matèria de drogodependències a Catalunya. Aquest document recollia els següents objectius principals:

1r. Afavorir la pràctica de l'exercici de la responsabilització des de la participació social –sobretot la dels adolescents i els joves– renunciant a les campanyes publicitàries universals i inespecífiques.

2n. Potenciar la coordinació intersectorial i interadministrativa per tal de facilitar un pla de prevenció de les drogodependències que es pugui desenvolupar des de diferents àmbits d'intervenció dins el marc d'una política integral d'infància i adolescència.

3r. No donar suport, des de cap força política, a moviments socials de caràcter reactiu situats a l'entorn de les drogodependències.

4t. Vetllar perquè les organitzacions de drogodependents rehabilitats només realitzin tasques d'intervenció en el marc de programes terapèutics dirigits per professionals i després d'haver assolit satisfactòriament un procés de formació que els capaciti.

5è. No acceptar cap publicitat destinada a estimular l'ús –ni indirectament l'abús– de cap tipus de drogues. Restringir més la publicitat referida a alcohol i tabac, incloent-hi la de productes assimilats a marques ja conegudes.

6è. Incorporar coneixements de drogodependències i de la seva prevenció en els plans d'estudis professionals dels àmbits socials, educatiu i sanitari.

7è. Incloure específicament criteris metodològics d'avaluació en els programes d'intervenció en drogodependències.

8è. Continuar l'oferta de programes lliures de drogues amb l'objectiu que qui ho desitgi pugui arribar a l'abstinència en el consum i a consolidar aquesta situació.

9è. Potenciar també els programes de tractament amb substàncies agonistes i antagonistes dels opiacis, adreçats als pacients que no assoleixen l'abstinència i a aquells que associen a la seva addicció complicacions de caràcter psicosocial i legal.

10è. Adaptar la normativa que regula els programes de manteniment amb agonistes opiacis per tal de facilitarne la utilització, incloent-hi, per a determinats pacients, els programes de dispensació, manteniment i tractament amb heroïna.

11è. Potenciar els programes de disminució de risc que tenen com a objectiu minvar, pal·liar o disminuir els efectes negatius del consum de drogues.

12è. Racionalitzar i proporcionalitzar les penes dels delictes de tràfic de drogues.

Cal, finalment, tenir en compte que, atès el temps transcorregut des de l'adopció dels esmentats acords, alguns ja s'han aplicat, com els referents a la modificació del Codi Penal, de 20 de maig de 1994.

D'acord, doncs, amb la voluntat de les forces polítiques que van elaborar el document esmentat de donar compliment a aquests objectius, els grups parlamentaris signants d'aquesta proposició no de llei es van corresponsabilitzar també de vetllar perquè les actuacions en matèria de drogodependències, tant a Catalunya com a la resta de l'Estat, es duguin a terme d'acord amb l'esperit dels objectius esmentats. És per aquest motiu que

van presentar la proposició no de llei per la qual el Parlament de Catalunya, el 25 de febrer de 1998, subscrigué íntegrament la Taula d'Acords per a una Política consensuada en Drogodependències, adoptada el 29 de desembre de 1994 per totes les forces polítiques representades al Parlament de Catalunya.

També es constatà la necessitat que les organitzacions socials, les administracions públiques –locals, autonòmiques i estatal– i les forces polítiques tant de Catalunya com de la resta de l'Estat, en l'àmbit de les seves competències, orientin l'actuació en matèria de drogodependència respectant els objectius continguts en l'esmentada Taula d'Acords.

3.2. Alcohol i tabac

També aquests darrers anys s'ha ratificat el fet que l'alcohol i el tabac són les substàncies psicoactives més esteses arreu de l'Estat i amb més importància quant als problemes de salut que provoquen, malgrat la percepció de normalitat i tolerància socials amb què aquests productes són considerats.

Les intervencions preventives, en diferents àmbits, han fet que la prevalença de consumidors de tabac hagi disminuït els darrers anys i que també ho hagi fet la mortalitat atribuïble al consum d'aquest producte; s'han superat així els objectius del Pla de Salut de Catalunya per a l'any 2000.

Enguany els suggeriments fets pel Síndic al Departament de Sanitat i Seguretat Social s'han vist acceptats parcialment amb la darrera modificació legislativa operada. Així la Llei 20/1985, de 25 de juliol, de Prevenció d'assistència en matèria de substàncies que poden generar dependència, modificada per la Llei 10/1991, de 10 de maig, ha estat modificada amb la Llei 8/1998, de 10 de juliol, en la qual s'acull part de les nostres recomanacions i la necessitat d'ampliar la prohibició del consum de begudes alcohòliques en determinats establiments oberts al públic en horari nocturn.

El Síndic també recomanà al Departament de Sanitat i Seguretat Social, amb motiu de l'Actuació d'Ofici núm. 463/97, comentada en l'apartat dedicat al Pla de Salut, la modificació de la normativa vigent en el sentit d'ampliar els llocs o àmbits on no és permès de fumar. També denuncià que la lenitat de l'Administració a l'hora de sancionar els possibles infractors, públics i privats, pot agreujar els perjudicis dels ciutadans que no fumen.

Con se sap, de primer moment, davant la incidència directa que determinats sectors d'activitat tenen en la captació de consumidors, es va publicar la Llei 20/1985, que incloïa mesures restrictives respecte a l'activitat publicitària, amb l'objectiu ulterior de protegir els infants i els joves, com a sector més vulnerable de la població.

En una fase posterior, es va publicar la Llei 10/1991, ja que la progressiva conscienciació social sobre els perjudicis del tabac va fer necessari adoptar mesures més estrictes, i, alhora, es va establir el dret a la salut dels no fumadors enfront del fum del tabac, amb la creació d'espais lliures de fum.

Certament, aquesta normativa recull el règim sancionador en casos d'incompliment d'allò que aquesta mateixa norma estableix, i en aquest sentit l'article 16.1.c) determina que l'incompliment de l'article 27 es considera infracció lleu i que, segons l'article 17.1.a), les infraccions lleus són sancionables amb multa de fins a 500.000 pessetes, llevat de les relatives al consum de tabac pels usuaris dels centres previstos a la llei, les quals no poden ser superiors a 5.000 pessetes.

En el cas de consum de tabac entre treballadors o usuaris de centres o empreses, el Departament de Sanitat va indicar que a la Direcció General de Salut Pública li és molt difícil obrir un procediment sancionador, ja que les denúncies són genèriques i no reuneixen tots els elements determinants del fet, per la qual cosa no és possible de substanciar un procediment sancionador.

Això no obstant, els centres i les empreses han de tenir una normativa interna, d'acord amb la qual es podrien adoptar mesures enfront de l'incompliment de la disposició que hi prohibeix de fumar.

La possible sanció des de la Direcció General hauria de ser al centre, empresa o organisme, si bé fins aleshores, en atenció a l'especial problemàtica d'aquesta matèria, l'actuació s'ha adreçat a aconseguir un comportament i una aptitud posicional de rebuig del consum de tabac, i per això s'han desplegat campanyes sociosanitàries i s'ha facilitat l'observança de la normativa amb rètols senyalitzadors de les limitacions sobre el fumar; en aquest sentit, s'ha editat tres tipus de rètols que indiquen:

– la prohibició de fumar en tot un determinat centre, llevat de les zones senyalitzades per a fumadors;

– la zona de fumadors,

– el rètol que recorda que el consum del tabac perjudica la salut del fumador actiu i la del passiu.

La Direcció General de Salut Pública també ha informat el Síndic de Greuges de la voluntat d'impulsar l'adopció de les mesures escaients per restringir en la mesura possible el fenomen del tabaquisme, per tal com afecta, d'una part, la salut individual i, de l'altra, la col·lectiva. En contrapartida, es proposa promoure hàbits saludables de vida.

S'ha adoptat amb caràcter preferent una tasca informativa i de conscienciació respecte al consum de tabac, fent palès que aquesta normativa té una transcendència que afecta grans col·lectius i en molts casos també afecta directament els usos socials. Aquests usos han de ser restringits quan escaigui, però des de la conscienciació general en un primer moment, incidint cada cop més en l'adopció de mesures per part dels centres afectats i, sobretot, en els casos que tenen més transcendència per a la salut col·lectiva o d'especial relleu per les circumstàncies del cas.

Per tant, la Direcció general de Salut Pública s'imposa la tasca d'insistir d'una manera progressiva –i més dràstica pel que fa al compliment de la normativa actual– en la línia indicada. No es preveuen, però, modificacions restrictives sobre el consum, venda o publicitat del tabac, la qual cosa té en estudi l'esmentada Direcció General.

També esperem que la Unió Europea enllesteixi i endureixi la normativa contra el tabaquisme amb un conjunt de propostes i mesures que, unides a la progressiva prohibició de tota mena de publicitat sobre el tabac a partir de l'any 2001, ajudaran a lluitar contra una de les causes evitables de la mort de molts ciutadans i, per tant, a prevenir-la.

3.3. Ludopaties

També s'ha rebut una queixa relativa a les persones addictes al joc i que necessiten ajuda per resoldre la seva dependència dels jocs d'atzar.

Sens perjudici dels suggeriments anteriors del Síndic al Departament de Sanitat i Seguretat Social, per ampliar els serveis de tractament per a ludòpates davant el creixent nombre d'afectats i les preocupants llistes d'espera en els escassos centres de tractament, el Departament de Sanitat mantingué el criteri de respectar els primers nivells assistencials, com són els centres de salut mental (CSM), i la possible i posterior derivació a les unitats de joc patològic.

Per això el Síndic ha suggerit de nou al Departament de Sanitat i Seguretat Social, amb motiu de la queixa núm. 860/98, que estudiï la possibilitat d'ampliar els esmentats serveis, davant el creixent nombre d'afectats, i que adopti les mesures necessàries per pal·liar la possible manca d'assistència als ludòpates.

Malgrat que el Departament de Sanitat i Seguretat Social hagi reconegut l'increment d'intervencions d'assistència per part de les persones que pateixen addició al joc i que la demanda sobrepassa els serveis assistencials prestats a la Unitat de Patologia de la Residència Príncep d'Espanya, hi ha el criteri que per racionalitzar els fluxos de malalts afectats d'aquesta patologia ja s'havien pres tres mesures: coordinar les actuacions assistencials entre els centres de salut mental i la unitat del joc patològic; incrementar la dotació de personal de l'esmentada unitat, i posar en marxa un pla docent adreçat a psiquiatres i psicòlegs dels centres de salut mental. Tanmateix, cal continuar ampliant els recursos destinats als ludòpates, atesos els perjudicis causats als malalts i als seus familiars.

Queixa núm. 860/98

Suggeriment al Departament de Sanitat i Seguretat Social en relació amb l'ampliació de la xarxa assistencial pública destinada al tractament de les ludopaties

El senyor X. s'adreçà al Síndic i al Departament de Sanitat i Seguretat Social preocupat per les ludopaties i sol·licitant l'ampliació de la xarxa assistencial pública destinada al tractament d'aquesta malaltia.

El Síndic indicà a l'interessat que ja havia recomanat d'estudiar la possibilitat de reduir les llistes d'espera a l'Hospital de Bellvitge i que s'adoptessin les mesures necessàries per pal·liar la possible manca d'assistència als ludòpates.

Així, corresponent als darrers suggeriments i recomanacions, el Departament de Sanitat respongué que, d'acord amb els professionals de la xarxa d'atenció psiquiàtrica i salut mental, s'havia decidit que la millor solució era respectar dos nivells assistencials: en el primer, situat en els centres de salut mental (CSM), l'usuari accedeix en primera instància i pot ser tractat segons l'estat evolutiu de la malaltia; el segon nivell consisteix en una derivació per part dels professionals dels centres de salut mental a la unitat de joc patològic, en el cas que es consideri que el pacient requereix un nivell d'atenció molt més especialitzada.

Se'ns indicà també que el programa de formació aplicat a Bellvitge té diversos aspectes: d'una banda, augmentar la formació dels professionals (psiquiatres i psicòlegs) per tractar aquesta patologia i evitar derivacions innecessàries que col·lapsin la unitat especialitzada; de l'altra, quan els pacients són donats d'alta de la unitat de joc patològic, poden ser acollits i seguits més temps amb major qualificació professional pels responsables dels CSM.

Malgrat considerar acceptats els suggeriments formulats, el Síndic espera que se segueixin ampliant els recursos destinats als ludòpates, i així ho va recordar al Departament de Sanitat i Seguretat Social.

4. Salut mental

L'any 1997, el Síndic finalitzà el capítol de l'Informe dedicat a l'anàlisi de l'assistència psiquiàtrica i de la salut mental amb uns determinats suggeriments al Departament de Sanitat i Seguretat Social, un cop tramitades les queixes i actuacions d'ofici endegades en aquesta matèria els anys 1996 i 1997 (vegeu pàgs. 21606 i següents del *Butlletí Oficial del Parlament de catalunya* núm. 266 de 20 de març de 1998). Aquells suggeriments pretenien acostar l'assistència psiquiàtrica catalana als models sanitaris europeus i qüestionar el lent procés de reconversió dels hospitals monogràfics i la manca de recursos terciaris per als pacients.

El mes d'abril de 1998 vam assenyalar al Departament de Sanitat les necessitats més peremptòries en l'àmbit de la salut mental, en la nostra opinió, tot i la sensible millora de la situació en els darrers anys pel que fa a recursos humans i econòmics.

L'actual pla de reconversió i la necessitat d'adequació estructural de les institucions afectades ha permès que el Servei Català de la Salut (SCS) treballi conjuntament amb aquestes en un pla d'inversions. Aquest pla ajudarà substancialment, i esperem que ben aviat, a millorar les actuals estructures.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social indicà al Síndic que el pla de reconversió, malgrat els nostres suggeriments i d'altres criteris de les entitats proveïdores, ha de ser progressiu en el temps, entenent com a termini raonable entre cinc i set anys, proposta que ha estat acceptada per les entitats proveïdores i que constitueix una de les bases del treball actual.

Vam celebrar, doncs, el treball i el consens assolit amb els proveïdors, tot esperant que els recursos socials

necessaris per aplicar la desinstitucionalització dels pacients que ho necessitin siguin degudament considerats pel Departament de Benestar Social, sobretot pel que fa a places de llarga estada en els centres o en pisos assistits.

Pel que fa a l'acreditació dels centres d'atenció psiquiàtrica i salut mental esperem que el nou decret de regulació d'aquests dispositius s'elabori al més aviat possible, a fi d'homogeneïtzar els requisits assistencials i de qualitat de la xarxa de proveïdors de l'SCS.

Per això, i com sia que la preocupació per l'avaluació dels nivells assistencials dels malalts mentals segueix essent una constant en l'actuació del Síndic, per la qual cosa ha seguit visitant enguany centres on s'atenen malalts mentals, i ha donat per finalitzades les actuacions d'ofici d'anys anteriors, ben entès que s'havien acceptat parcialment alguns dels seus suggeriments i que s'estan posant, gradualment, els instruments necessaris per a la planificació dels serveis de salut mental.

4.1. La garantia judicial

L'any 1997 vam visitar, entre d'altres centres, l'Institut Pere Mata de Reus, per la qual cosa vam iniciar l'Actuació d'Ofici núm. 2226/97 (vegeu *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, núm. 266, de 20 de març de 1998, pàg. 21610). En aquesta visita vam detectar entre d'altres dades i pel que fa a l'administració de justícia, que quan el centre psiquiàtric comunica al jutjat (en el termini de 24 hores) un ingrés involuntari, a fi que el jutge decideixi sobre l'autorització o denegació de l'internament, aquesta decisió no es fa efectiva, en alguns casos, durant l'estada del malalt al centre.

Vam considerar, doncs, sotmetre aquesta possible disfunció, no exclusiva dels jutjats de Reus, a la consideració del President de Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, a fi de poder corregir els aspectes que podien afectar els drets fonamentals dels internats.

Així mateix, a fi de correspondre a una petició judicial, vam sol·licitar un informe complementari, sobre les dades i casos concrets, a l'Institut Pere Mata de Reus. De la informació rebuda del centre es desprengué que durant el mes de novembre de 1997 s'hi havien produït 54 ingressos involuntaris, dels quals només quatre van causar peticions d'informe o de compareixença del malalt al jutjat.

Per això, a fi d'un millor coneixement de les possibles dades, vam trametre, per fotocòpia, l'informe rebut de l'Institut Pere Mata a l'òrgan judicial, als efectes d'estudiar la possible correcció de les disfuncions que s'hi pogueren detectar. L'oficina judicial ha intentat corregir adoptant les mesures adients.

Enguany, a Catalunya, amb l'entrada en vigor del nou Codi de Família, juntament amb el Conveni del Consell d'Europa, aprovat pel Comitè de Ministres el 19 de novembre de 1996, relatiu als Drets Humans i a la Biomedicina, així com els *c*odis ètics de professionals desplegats darrerament per l'Associació Mundial de Psiquiatria amb la Declaració de Madrid (1996), aprovant les normes i guies ètiques per orientar la conducta dels psiquiatres de tot el món, s'ha coronat la protecció dels malalts mentals.

Així, la Llei del Parlament de Catalunya 9/1998, de 15 de juliol, que aprova el Codi de Família, preveu a l'article 255, el qual és aplicable a Catalunya en substitució de l'article 211 del Codi Civil, l'internament d'una persona per raó de trastorn psíquic, amb la deguda autorització judicial prèvia, si la seva situació no li permet decidir per si mateixa.

També s'obliga el jutge o jutgessa, un cop feta la sol·licitud d'internament o comunicat l'ingrés, a fer l'exploració personal i escoltar el dictamen d'un facultatiu i l'informe del fiscal, per tal d'acordar motivadament l'autorització, denegació o continuació de l'internament.

Una altra obligació del jutge o jutgessa és que cada dos mesos ha de revisar la situació de la persona internada. Això permetrà, si es compleix l'esmentada obligació, una millor protecció dels drets dels internats, havent-se rebaixat de sis mesos (article 211 del codi Civil) a dos mesos el termini en el que s'ha d'efectuar l'esmentada informació i control per l'òrgan judicial.

Així mateix, l'article 219 també obliga les persones tutelars de la tutela a sol·licitar l'autorització judicial prèvia per internar l'incapacitat en un establiment adequat o per aplicar-li tractaments mèdics que puguin posar en perill la seva vida o integritat física o psíquica.

4.2. Els serveis comunitaris i la xarxa de salut pública

Sens perjudici del compliment de les funcions atorgades a l'òrgan judicial, els serveis comunitaris i la xarxa de salut pública han continuat desenvolupant els seus objectius en prevenció, diagnosi, tractament, rehabilitació i reinserció social. Tot això defineix la tasca i els objectius primordials dels centres de salut mental, que els despleguen a través de les seves activitats i programes, per tal d'assegurar la prioritat de l'atenció als trastorns mentals severs, amb suport a l'assistència primària.

Sempre hem reclamat i continuarem reclamant més recursos terciaris com els centres de dia, els quals tenen per funció la rehabilitació i reinserció sociocomunitària, amb suport psicològic, social i familiar, com també més pisos protegits, per oferir un habitatge als malalts mentals rehabilitats per poder viure en la comunitat, amb possible reinserció laboral i el control psiquiàtric adequat.

Continuen mancant places d'hospitals de dia on oferir tractament hospitalari diürn.

Quant als serveis d'hospitalització, entre els quals ens referirem als d'urgències, les unitats d'aguts i subaguts, les unitats de mitjana i llarga estada (MILLE), els serveis de disminuïts psíquics i de psicogeriatria han estat enguany avaluats en les visites efectuades a dos centres psiquiàtrics, el Recinte Torribera, de Santa Coloma de Gramenet, i l'Hospital de Santa Maria de Lleida, les quals han motivat les actuacions d'ofici núm. 2001/98 i núm. 2232/98.

Amb motiu de la visita efectuada el proppassat dia 18 de juny, al Recinte Torribera de Santa Coloma de Gramenet, i després d'haver-nos tramès, degudament documentat, el qüestionari proposat pel Síndic per complementar la informació rebuda durant la visita, vam creure convenient posar en coneixement del centre el resultat de l'avaluació sobre la situació de les condicions assistencials dels serveis que vam visitar.

Sempre hem destacat les millores i les bones condicions materials i assistencials per als malalts aguts i subaguts dels hospitals, les quals hem de confirmar enguany amb la present Actuació d'Ofici. Ha calgut advertir, però, en diverses ocasions al Departament de Sanitat i Seguretat Social les mancances per satisfer les demandes de malalts psicogeriàtrics, disminuïts i crònics amb dependència psiquiàtrica, una part dels quals continuen en condicions inadequades a la seva tipologia.

D'altra banda, la priorització que l'SCS dóna a l'atenció primària en salut mental, amb les corresponents mesures preventives, ha estat una altra dada a reflectir, de la qual també és paradigma l'avaluació feta l'any 1998.

La Llei 15/1990, de 9 de juliol, d'Ordenació sanitària de Catalunya, establí un model basat en els principis d'universalització, integració de serveis, concepció integral de la salut, participació comunitària, entre d'altres, i va crear el Servei Català de la Salut com a ens públic que permetés l'atenció integral, al qual correspon l'atenció psiquiàtrica i la promoció i protecció de la salut mental, entre d'altres activitats.

Malgrat allò que disposa la Llei d'Ordenació sanitària de Catalunya, el Recinte Torribera és un recurs patrimonial gestionat per la Diputació de Barcelona, propietària dels edificis i jardins al voltant de la masia del mateix nom a Santa Coloma de Gramenet. És un centre multiservei on, en l'àmbit assistencial, s'ha avançat en el procés de transformació dels grans hospitals monogràfics, i ofereix hospitalització d'aguts, subaguts, hospitalització parcial i llarga estada (vegeu Actuació d'Ofici núm. 2001/98).

L'altra Actuació d'Ofici té relació amb la visita efectuada, a la Unitat d'Hospitalització Psiquiàtrica de l'Hospital de Santa Maria de Lleida, el dia 22 de juliol de 1998 (vegeu l'Actuació d'Ofici núm. 2232/98).

De totes dues actuacions d'ofici es desprengué una resolució del Síndic adreçada al Departament de Sanitat i Seguretat Social indicant que tots dos centres, majoritàriament amb serveis d'assistència psiquiàtrica, havien estat visitats i avaluats a fi de verificar els aspectes assistencials i essencials d'aprofitament dels recursos existents, coordinació i eficiència, en relació amb la demanda i les necessitats de la població amb malaltia mental.

En aquesta resolució el Síndic s'ha referit, novament, a les conseqüències que pot produir la manca de recursos econòmics: la cronificació hospitalària, la judicialització de l'atenció psiquiàtrica, els criteris d'acreditació i avaluació, la coordinació, el transport dels malalts, la manca d'equipaments terciaris i intermedis per ajudar a la reinserció comunitària i laboral dels malalts, fins a la integració de la psiquiatria en el sistema sanitari, amb la consegüent reconversió hospitalària, amb equipaments adequats a les noves necessitats, la integració de les diferents xarxes i la problemàtica de l'estada mitjana i llarga, fets que han estat valorats i posats en consideració del Departament de Sanitat i Seguretat Social en els darrers anys.

Actuació d'Ofici núm. 2001/98

Visita al recinte Torribera, de Santa Coloma de Gramenet

De la visita i de l'estudi del qüestionari facilitat pel Síndic de Greuges al centre es desprenen, en síntesi, les dades que han permès avaluar la situació de les condicions assistencials de les persones internades.

Atenció sociosanitària

Actualment, en el recinte Torribera, l'àmbit sanitari i de salut mental no s'ha traspassat a la Generalitat, però seguint la preocupació històrica de la Diputació de Barcelona per la millora de l'assistència dels malalts mentals des de la inauguració de la Casa de Salut i de Benestar, l'any 1930, s'ha ampliat en la vessant sociosanitària. Així ha concertat amb el Servei Català de la Salut la psicogeriatria al Pavelló de Núria, i l'any 1996 s'hi van inaugurar una Unitat Funcional Interdisciplinària Sociosanitària (UFISS) de demències (majoritàriament malalts d'Alzheimer) i la Unitat de Diagnòstic i Tractament de Demències (UDTD) per a una població aproximada de 700.000 habitants (Regió Sanitària Barcelonès Nord i Maresme).

Tots dos recursos i unitats són concertats amb el programa Vida als Anys, del Servei Català de la Salut, i donen resposta a diferents necessitats sociosanitàries de la regió esmentada amb els 36 llits d'hospitalització i 25 places d'hospital de dia, amb una elevada rotació i en unes noves i magnífiques instal·lacions que vam visitar, i un equip multidisciplinari compost de metge geriatre, psiquiatre, neuròleg, psicòleg, assistent social, fisioterapeuta, diplomats d'infermeria i auxiliars d'infermeria.

Totes les habitacions del Pavelló de Núria són individuals, llevat de la de cures especials i tractament, que és de quatre llits separats amb cortines.

La unitat té instal·lat un sistema informàtic connectat a la xarxa i programes de gestió hospitalària del recinte i de seguiment dels malalts, fruit de les prioritats que marquen els plans de salut i de les propostes de la regió sanitària.

Atenció primària especialitzada: Centre de Salut Mental d'Adults

L'altre equipament sanitari gestionat per la Diputació de Barcelona i concertat també amb el Servei Català de la Salut és el Centre de Salut Mental d'adults Martí i Julià, el qual atén en règim ambulatori les persones de més de 18 anys residents al municipi de Santa Coloma de Gramenet necessitades de recursos especialitzats en

psiquiatria i salut mental, que hi són enviades de les Àrees Bàsiques de Salut (ABS) i dels hospitals de referència del sector sanitari Barcelonès Nord i dels serveis assistencials d'urgències o d'unitats d'hospitalització psiquiàtrica.

La resta d'equipaments sanitaris propietat de la Diputació de Barcelona són gestionats directament per aquesta corporació amb recursos propis i sense concert amb l'Institut Català de la Salut (ICS). El nivell de qualitat assistencial és alt, en conjunció, però, amb els objectius corporatius i l'orientació dels del Pla de Salut de Catalunya.

S'ha aconseguit orientar la reordenació de les prestacions per atendre les necessitats dels ciutadans, d'acord amb la política de salut del país i la concertació d'activitats amb el Servei Català de la Salut, en un correcte marc de col·laboració i coordinació entre administracions públiques, sempre reclamat i recordat pel Síndic de Greuges als poders públics, a fi de no perjudicar els drets dels ciutadans.

No hi ha dubte que l'activitat assistencial, en els aspectes sanitari, sociosanitari, hoteler i administratiu donen un bon servei que, tot respectant els drets vigents dels malalts i usuaris, abonen la qualitat assistencial, seguint les orientacions dels plans de salut i els compromisos del seu desplegament, amb el màxim d'equipaments i els no migrats recursos materials.

Hospitalització psiquiàtrica:

Així, seguint les actuacions iniciades amb la visita efectuada al recinte Torribera i analitzat l'estudi del qüestionari esmentat al començament, el Síndic va obtenir les dades que han permès avaluar, en part, les condicions juridicoassistencials de les persones ateses.

La següent informació correspon doncs a l'hospitalització psiquiàtrica, motiu de la visita que hi férem el passat mes de juny.

Quant a la hospitalització d'adults:

– Les unitats són mixtes, amb habitacions per a homes i habitacions per a dones.

Alguns dels pavellons s'estan adequant encara a aquest fi i es preveia de finalitzar les obres al llarg de 1998.

– La dotació actual és de 68 llits d'aguts, 32 de subaguts i 4 places d'hospitalització parcial –creades de fa poc–, a més a més de 204 llits de llarga estada psiquiàtrica.

Situació jurídica de les persones ingressades:

a) Incapacitats:

– El Síndic no va detectar problemes importants, fora dels inherents al llarg procediment per incapacitar.

– El centre té 28 persones incapacitades. El percentatge d'incapacitats sobre el total de llits és del 5,4%. En l'àmbit estricte de psiquiatria el percentatge és pràcticament idèntic.

– Les dificultats per trobar tutor deriven en gran part de la manca de família pròxima. La fundació creada per les associacions de familiars a aquest fi se'n fa sovint càrrec, però manifesta problemes d'índole econòmica.

– La col·laboració de les famílies, quan n'hi ha, presenta la més variada casuística. En l'aspecte negatiu, sortosament minoritari, cal assenyalar aquells casos que els recursos generats o acumulats pels malalts, són aprofitats al morir per part de familiars que no han pres mai cura dels seus parents. En aquest sentit, s'apunta els possibles efectes positius de responsabilització per part de la família i de l'intern.

b) Ingressos voluntaris:

La procedència és bàsicament del sector assignat al centre per l'SCS, amb un 4% del total d'ingressos programats i un 67% del total urgent.

– El canvi d'ingrés voluntari a involuntari per crisi del pacient és immediatament comunicat al jutjat.

c) Ingressos involuntaris:

– La procedència és d'un 14% d'ingressos urgents i un 15% per via judicial.

d) Ingressos per ordre judicial penal:

– En la data de la visita hi havia ingressades com a residents, per bé que haurien d'estar en un hospital psiquiàtric penitenciari, dues persones a les unitats d'aguts, i tres a la resta de la institució. Els responsables van manifestar, però, que no es considera tan important la quantitat com la distorsió que ocasionen aquests interns, i el dany als drets de la resta dels malalts, pel que afecta l'ambient terapèutic i les possibilitats de millora.

– Hi ha tres persones que podrien estar donades d'alta per raons terapèutiques i continuen al centre per ordre judicial.

La implicació del Ministeri Fiscal és, com la dels jutges, escassa. Se'ns indica que es donen lògicament totes les facilitats per accedir al malalt i comprovar en les històries individuals les visites i tota altra acció relacionada amb els òrgans judicials.

Implicació del metge forense:

*I*gual que en les dues figures anteriors, es considera tanmateix que podria donar-se més relleu al paper del forense, alliberant el jutge de la seva presència, si més no en la primera visita, atès que el jutge es fa assessorar naturalment per aquell.

S'usen models protocol·litzats de comunicació amb els òrgans jurisdiccionals, com ara:

– Model de comunicació al jutjat d'entrades i sortides

– Model d'ingrés voluntari

– Model d'ingrés involuntari

– Full informatiu per als familiars (en català i en castellà)

– Full informatiu per als familiars dels pacients ingressats a l'H6 (Unitat de trastorns afectius)

– Model d'autorització per seguir teràpia electroconvulsiva (TEC)

– Model d'alta voluntària

– Model d'ingrés als serveis assistencials

– Model d'ingrés d'urgències als serveis assistencials

– Model de moviment de pacients

Pel que fa a la situació de regularització dels interns respecte a les comunicacions als jutjats, quan cal fer-ne, es disposa d'un sistema informàtic que ho garanteix i en l'actualitat són regularitzats el 100% dels interns.

Denúncies de particulars:

– El darrer any s'ha interposat una sola denúncia contra personal del centre. Una altra va ser desestimada en la via penal i portada a la civil.

Els mitjans de transport utilitzats per traslladar els malalts ingressats involuntàriament són:

– mitjans propis: 73 (45%)

– ambulàncies: 67 (41%)

– forces i cossos de seguretat: 22 (14%)

– Policia Nacional: 14 (63%)

– policia local: 6 (27%)

– Mossos d'Esquadra: 1 (5%)

– Guàrdia Civil: 1 (5%)

– Es considera que seria important l'existència d'ambulàncies amb personal especialitzat o format en psiquiatria, com ja n'hi ha per a d'altres patologies.

Quant al compliment dels drets del malalt mental:

– Tots els drets del malalt s'han de matisar per l'observació general de condicionar aquesta situació a l'estat i les necessitats. Es considera que convindria incorporar a cadascun dels drets una excepció concreta respecte al paper de la família i del metge terapeuta. També caldria concretar l'accés al llibre de reclamacions, el qual fou examinat pels representants del Síndic.

– Pel que fa a preservar el dret a la intimitat: en la mesura de les disponibilitats es tendeix a habitacions de dues persones, en tant que no s'han considerat tradicionalment pertinent en psiquiatria tenir habitacions d'un sol llit. Quant a la intimitat, enguany es farà una prova pilot amb les mesures de seguretat adients.

– Solament és permès de fumar a les àrees senyalitzades. No es beu alcohol en els àpats ni es permeten pràctiques sexuals. Les visites de familiars es limiten al cas que ho justifiquin raons terapèutiques, que són degudament registrades.

– El centre té programades activitats de teràpia ocupacional i de laborteràpia.

– Quan terapèuticament es considera adequat, i sempre amb registre de l'ordre a la història clínica del pacient, s'apliquen mesures de contenció mecànica seguint el protocol corresponent.

Custòdia de la història clínica:

– Es compleix la normativa. La història s'ha actualitzat amb una circular de procediment del centre que regula l'ordenació d'històries clíniques fins que són arxivades al departament d'Admissions i Fluxos.

Durant la visita efectuada, el Síndic va rebre una còpia de la presentació feta en nom del Consorci Hospitalari de Catalunya (CHC) a la Comissió de Política Social del Parlament l'octubre de 1997, que inclou diverses dades i necessitats de la situació de la salut mental, la qual ens abstenim de reproduir. La revisió de les esmentades dades, efectuada per la comissió de Salut Mental del CHC el juliol passat, reconeix un avenç en l'àmbit de la normativització de l'acreditació i l'avaluació i el compliment d'alguns dels punts que desplegaven els ítems d'enfrontament a les amenaces i de combat de les febleses.

Motius de superació de les estades mitjanes dels pacients:

– La majoria són causades per la manca de recursos socials i familiars que impedeixen l'externació. L'índex de cronificació de l'hospital al 1997 és del 2%.

El nombre de personal és l'adequat a les necessitats assistencials:

Les dades de personal i l'estructura no han variat pràcticament en els dos darrers anys. Les possibilitats d'ampliar personal estan en relació directa amb les de concertació amb increment de tarifes. Cal tenir en compte que no hi ha ratios de personal establerts per a l'atenció psiquiàtrica.

Relacions amb el Departament de Sanitat i Seguretat Social i amb el de Benestar Social:

– Les relacions són correctes, amb participació en tots els grups de treball i comissions.

– S'està en fase d'adequació d'equipaments per concertar en un termini de dos anys 120 places amb el programa Vida als Anys i 25 places de centre de dia amb el programa de Salut Mental.

– Es considera molt important l'existència d'un punt de trobada unificat entre diferents departaments que es veuen afectats per l'impacte de la malaltia mental: Sanitat i Benestar Social, però també Justícia, Ensenyament i Treball, atès el caràcter transversal d'aquest tipus de malaltia.

– Si bé se segueix avançant en la integració en el sistema sanitari, resta encara camí per fer, incloent la paritat tarifària d'acord amb les veritables necessitats i objectius expressats al Pla de Salut.

– La inexistència de recursos externs on poder derivar els malalts té un triple efecte pervers: d'una banda, els qui resten a l'hospital sense necessitar-ho ja no reben l'atenció que realment els cal; de l'altra, el personal especialitzat que els ha de seguir atenent és infrautilitzat professionalment, vist que hi és per tractar un altre tipus de malalt, el qual, finalment, no hi pot ser atès perquè la seva possible plaça és ocupada per una altra persona que no necessita aquesta atenció.

Activitat ambulatòria:

– Es presta per mitjà del Centre Martí i Julià de Salut Mental, pertanyent als Serveis Assistencials de Torribera i situat prop del centre de Santa Coloma de Gramenet.

– Si bé a la ciutat hi ha un centre de psiquiatria infantil i juvenil, no pertany a l'estructura organitzativa de

Torribera, la qual tampoc té llits per als menors de 18 anys.

– Dotacions estructurals

Se segueixen els criteris de les normes d'acreditació dels centres hospitalaris, malgrat el buit normatiu en aquest respecte, ja que no hi ha cap norma d'acreditació específica per a les unitats de psiquiatria i de relativa aplicació de les previsions per hospitals generals.

Caldrà en tot cas tenir en compte, a l'hora d'aprovar aquella norma, els efectes de tota mena que pot ocasionar sobre l'actual situació dels centres, especialment pel que fa a les inversions necessàries en quantitat i en temps d'adequació –i també a la possible reducció de places resultant d'incrementar l'exigència d'espais més grans, la reducció d'ingressos econòmics que això comportaria i la conseqüent necessitat de preveure tarifes més altes per compensar-ho, si es volen mantenir proporcions de personal adequades.

Grau de compliment de la legislació en matèria de protecció contra incendis:

– La legislació es compleix plenament en tots els seus aspectes. Cal remarcar l'existència d'un comitè d'autoprotecció, la dotació d'extintors i un pla d'emergència i evacuació. Periòdicament es fan i verificacions, i en aquest sentit s'han aportat solucions innovadores, com ara l'adequació de l'obertura de les portes tallafocs a la tipologia d'interns. Al final de la visita se'ns van lliurar les referències de matalassos ignífugs i de les cadires de les sales d'estar.

– La gradual adquisició, des de l'any 1994, de matalassos ignífugs, seguint l'informe d'assessorament i auditoria en protecció contra incendis de cadascun dels edificis del recinte Torribera i dins les recomanacions de millora ja previstes per a les diferents unitats fou una encertada mesura per corregir els focus d'incendis produït en l'interior dels pavellons, amb motiu de la combustió dels matalassos que, accidentalment o intencionadament, eren objecte d'encesa.

Per tot això, i sens perjudici del que estigui a l'abast del centre per seguir millorant les condicions assistencials i els drets dels interns, el Síndic va considerar convenient proposar el següent:

Continuar l'agilitació de l'adequació dels pavellons mixtos, obres que es preveia enllestir durant l'any 1998.

Cal incidir en relació amb la incapacitació i nomenament de tutor o curador, en una bona col·laboració i comunicació amb els familiars dels malalts mentals, a fi d'evitar els aspectes de desprotecció i perjudicials, sobretot, amb l'alt percentatge de no incapacitats judicialment.

Per això, caldria estudiar i valorar la possibilitat d'articular jurídicament els instruments necessaris per resoldre la feblesa i problemàtica de la fundació creada per les associacions de familiars, estudiant la possibilitat de constituir una institució tutelar pública, amb la finalitat d'exercir la tutela o curatela dels incapacitats i defensa dels sotmesos a processos d'incapacitació, a fi de protegir els seus drets.

Cal seguir promovent els recursos assistencials necessaris per garantir la funció rehabilitadora dels malalts mentals crònics.

L'ingrés per via judicial (15%) ha passat a ser la segona tipologia en importància, després de l'ingrés voluntari i per damunt de l'involuntari (14%) i el programat (4%), la qual cosa porta a recordar la recomanació del Síndic sobre la necessitat d'un dispositiu adequat a aquests ingressos.

Els interns ingressats per via judicial, que haurien de ser atesos en un hospital psiquiàtric penitenciari (cinc persones en el moment de la visita, el dia 18 de juny de 1998) generen disfuncions. És per això que s'ha reiterat al Departament de Sanitat i Seguretat Social que coordini les seves actuacions amb el Departament de Justícia, a fi de crear un establiment psiquiàtric penitenciari destinat al compliment de les mesures de seguretat privatives de llibertat aplicades pels tribunals, bo i pal·liant alhora el problema que representa per als hospitals psiquiàtrics.

Caldria també que s'estudiés la possibilitat d'establir una millor coordinació estable amb l'oficina judicial, forense i la fiscalia, a fi d'evitar les possibles disfuncions de tots els òrgans, judicials i administratius, implicats en la custòdia, l'assistència i defensa dels drets dels malalts internats.

També, respecte al transport sanitari dels malalts mentals, hem tornat a suggerir al Departament de Sanitat i Seguretat Social que estudiï la possibilitat d'implantar les ambulàncies amb personal especialitzat o format en psiquiatria, com a mitjà de transport que ja existeix per a d'altres patologies, a fi d'evitar les vicissituds del transport confiat als cossos armats i de policia.

També s'ha suggerit de nou al Departament de Sanitat i Seguretat Social la necessitat de positivitzar els drets específics dels malalts mentals, introduint paràmetres de caire familiar i comunitari, i concretar diversos drets respecte el consentiment informat, entre d'altres.

Cal no abandonar la tendència de destinar a pavellons mixtos els pacients de mitjana i llarga estada psiquiàtrica, seguint la recol·locació per patologies en tot l'àmbit sociosanitari, preservant la intimitat dels usuaris i estudiant la possibilitat de posar cortines separadores entre els llits, bo i assegurant el bon nivell d'atenció en desenvolupament del programa de qualitat iniciat l'any 1996.

Per això es consideraria necessari d'estudiar la possibilitat, d'acord amb els recursos disponibles, de preservar la intimitat dels malalts, separant, amb mitjans idonis, els llits de les habitacions i sales.

Es considera necessari potenciar la coordinació entre els diferents departaments afectats –Sanitat i Seguretat Social, Benestar Social, Justícia, Ensenyament i Treball– atès el caràcter transversal de la malaltia mental. Per aquest motiu també hem suggerit al Departament de Sanitat i Seguretat Social que prengui les mesures adients, més que més quan la manca de coordinació entre la xarxa de salut mental dificulta i obstaculitza preservar els drets dels malalts.

També vam suggerir al Departament de Sanitat i Seguretat Social que creï més recursos externs i intermedis, a fi de derivar els pacients adequadament a les seves necessitats assistencials i de reinserció comunitària i laboral.

Aquestes són, en síntesi, les consideracions que el Síndic va posar en coneixement del centre i que es traslladaren també al Departament de Sanitat i Seguretat Social, a fi que prenguin les mesures oportunes. Actualment el Departament de Sanitat i Seguretat Social les té en estudi.

Actuació d'Ofici núm. 2232/98

Visita a l'Hospital de Santa Maria de Lleida

De la visita i de l'estudi del qüestionari facilitat al centre es desprenen, en síntesi, les dades que han permès avaluar la situació de les condicions assistencials de les persones internades.

Estructura física:

La *Unitat d'hospitalització psiquiàtrica d'aguts*, constituïda per un edifici nou, de dues plantes, situat en el recinte de l'Hospital de Santa Maria de Lleida, en connexió amb la resta de serveis, té un vestíbul d'accés amb porta selectiva, recepció i control d'infermeria, sala d'estar-menjador (polivalent), 15 habitacions dobles amb serveis individuals, dues d'individuals, tres despatxos de visita i sala de reunions.

La *Unitat de Subaguts,* a la planta baixa, consta de cinc habitacions dobles, és mixte com la d'aguts i té 10 places d'*hospital de dia.*

Es compleix la legislació en matèria de protecció contra incendis. Es disposa de pla d'emergència i d'evacuació, a més a més d'una dotació d'extintors manuals a raó d'un per cada dos-cents metres quadrats i mínim de dos per planta.

El nombre d'habitacions individuals a les sales de psiquiatria és de quatre, totes individuals (10%)

nombre de WC per llit: 1 WC/dos llits.

nombre de lavabos per llit: 1 lavabo/dos llits.

nombre de dutxes per llit: 1 dutxa/dos llits,

Es compleix l'article 10 de l'Ordre de 10 de juliol de 1991, quant a la unitat d'hospitalització, en un 100%.

Estructura:

Unitat d'aguts: 31 llits (mixt).

Unitat de subaguts: 10 llits (mixt).

Ocupació de llits:

Ocupació anual: 85%

Situació jurídica dels malalts ingressats:

a) Incapacitacions:

No se'n fa.

b) Ingressos voluntaris: 83%

Procedència: urgències i centres de salut mental de la regió.

b') Canvis a involuntaris per crisi dels pacients: 4%

c) Ingressos involuntaris: 17%

Procedència: urgències.

c') Ingressos urgents: 70%

d) Ingressos per ordre judicial penal (residents que haurien d'estar en un hospital psiquiàtric penitenciari): 0%

Implicació del Ministeri Fiscal i visites que fa als ingressats: visites periòdiques cada sis mesos.

Implicació del jutge i visites que fa als interessats: ocasionals.

Es compleix l'obligació del jutge, prevista a l'article 211 del Codi Civil, d'examinar l'intern involuntari mitjançant l'estudi dels informes mèdics.

La implicació del metge forense i les visites que fa als ingressats és l'adequada, amb visites preceptives als ingressats involuntàriament.

S'usen models protocol·litzats de comunicació amb els òrgans jurisdiccionals en relació amb els internaments i tots els interns estan regularitzats.

No hi ha hagut cap denúncia de particulars, de familiars o de tutors dels malalts mentals contra el personal sanitari, per presumptes delictes o faltes, ni accions civils en demanda de responsabilitats civils durant el darrer any.

El mitjà de transport utilitzat per traslladar els malalts ingressats de forma involuntària i els urgents és el següent:

a) ambulàncies: 80%

b) forces i cossos de seguretat de l'Estat: 20%

c) mitjans propis: 0%

Quant al compliment dels *drets del malalt mental* i les possibles dificultats del centre a vetllar per fer-los complir (art. 6 de l'Ordre de 10 de juliol de 1991, per la qual es regula l'acreditació dels centres hospitalaris, del Departament de Sanitat i Seguretat Social), s'ha d'indicar que es respecta el dret a la intimitat i es disposa d'habitacions individuals en un percentatge del 10%.

Es permet fumar i no es beu alcohol en els àpats, ni es permeten pràctiques sexuals. De vegades es limiten les visites dels familiars. Es fa teràpia ocupacional d'expressió plàstica i teràpia de grup educativa.

Les estades curtes, però, no permeten fer activitats de laborteràpia per a una possible integració en el món laboral.

Quant a les especificitats pròpies dels malalts mentals, es creu convenient regular uns drets específics del malalt mental, modificant o ampliant els drets dels malalts somàtics.

Quant a les mesures restrictives de drets i llibertats, amb pràctiques coercitives, amb justificació terapèutica, ja sia en la utilització de camises de força o corretges de seguretat, quan n'hi ha, se'n deixa constància sempre en la història clínica del pacient.

La custòdia de la història clínica i el contingut d'aquest document s'adequa a allò que estableix l'article 22 de l'esmentada ordre d'acreditació dels centres hospitalaris del Departament de Sanitat i Seguretat Social en un 100%. A la història es consignen les pràctiques coercitives (subjecció mecànica, etc.), entre altres vicissituds.

La presència física dels facultatius és la següent:

Professional	Unitat d'aguts	Unitat de subaguts
psiquiatres	5	1
psicòlegs	1	0,5
t. socials	1	0,5
infermeres	10	6
auxiliars	12	6

Urgències: 1 psiquiatre de presència física 24 hores el dia.

No hi ha possibilitats d'ampliar el nombre d'assistents socials ni de crear cap àrea de curta estada.

Les urgències psiquiàtriques són separades a l'Hospital de Santa Maria, i el Servei de Salut Mental i Drogodependències és el centre de referències per a totes les urgències de la Regió Sanitària de Lleida, que són el 40% de les ateses amb ingrés hospitalari.

L'estructura física del centre és molt encertada, com també és encertat el model iniciat al centre, amb una gestió unificada dels recursos de salut mental i drogodependències, la qual cosa millora la coordinació i l'eficiència a tota la regió.

Tots els llits tenen rodes. Malgrat les àmplies habitacions de dos llits, no hi ha cap tipus de separació entre llits per preservar la intimitat dels malalts.

L'estada mitjana és de 17 dies en aguts, per tant, no superior a l'estàndard, com tampoc la dels subaguts, la qual cosa permet una major rotació de pacients. S'ha mantingut una ocupació del 80% durant els anys 1997 i 1998, i les estades més llargues són les corresponents al diagnòstic d'esquizofrènia (22 dies), seguit del trastorn paranoide (19 dies). Més del 50% dels pacients hospitalaris procedeixen del Segrià, coherent amb el fet que aquesta comarca és el lloc de residència de la meitat de la població total de la regió. El nombre de reingressos fou durant l'any 1997 d'un 15% del total anual.

La coordinació del Servei de Psiquiatria ha seguit desplegant-se, tant en l'àmbit intern, entre els diferents membres dels equips assistencials, amb reunions interdisciplinàries, com amb la xarxa de salut mental, entre els centres de salut mental, les unitats de mitjana i llarga estada de referència per a la regió (Sanatori Vil·lablanca de Reus), i amb el centre de dia de Lleida com a únic recurs rehabilitador de la regió.

Les relacions amb el Departament de Sanitat i Seguretat Social i amb el de Benestar Social són les adequades, i no s'hi produeix cap problema.

Pel que fa a les possibilitats d'ampliació dels recursos assistencials, s'indica que cal una homogeneïtzació de recursos amb la resta del país per assolir equitat territorial.

Es compta amb un centre de dia de 20 places, i en activitat ambulatòria, amb una consulta externa de psiquiatria i el centre de salut mental de Lleida –adults-; no hi ha cap unitat de psiquiatria infantil i juvenil.

De l'avaluació del qüestionari se'n desprèn, en síntesi, que les dades coincideixen positivament amb un bon nivell assistencial, amb motiu de l'internament psiquiàtric de curta estada i la culminació, l'any 1997, del procés de remodelació i reorganització amb la nova unitat d'aguts i el desenvolupament de serveis complementaris com l'hospital de dia psiquiàtric, la qual cosa ha significat per als malalts un servei de qualitat i modern, que alhora ha incidit en la racionalització i millora de l'assistència hospitalària.

Les estades mitjanes en aguts (17 dies) s'acosten gradualment al nivell de l'hospital general. S'ha reduït la proporció de reingressos, fet que evidencia una millora en l'assistència comunitària en salut mental. També l'accessibilitat és l'adequada al servei dels pacients de la regió, amb la conseqüent disminució de l'activitat en consultes externes de psiquiatria, amb motiu del major protagonisme dels centres de salut mental i la continuïtat assistencial, amb l'acostament dels serveis a l'usuari i la millora del treball comunitari.

Atenció primària especialitzada: Centre de Salut Mental d'Adults (CSM):

Pel que fa al CSM d'adults, situat en un edifici annex a l'Hospital de Santa Maria, gestionat per la mateixa empresa pública Gestió de Serveis Sanitaris (GSS), disposa de recepció i sala d'espera, serveis adaptats als discapacitats físics, sala de reunions i teràpia de grups i cinc despatxos de visita. Presta servei des de les 8 del matí fins a les set del vespre ininterrompudament, i en coordinació amb els metges de família de les àrees bàsiques de referència.

Les demandes, en augment constant, es programen en funció de les llistes d'espera (40 dies de mitjana en atenció considerada normal); es dóna preferència als trastorns mentals greus i s'incideix en la coordinació amb els Equips d'Atenció Primària (EAP), d'on procedeixen el 59% dels casos i amb el centre de dia. La coordinació és immediata i intrínseca, pel fet que tots dos centres són coordinats per una mateixa persona, entre les diverses reunions de coordinació amb els centres de llarga estada de referència (Sanatori Vil·lablanca) i amb els altres recursos de la xarxa de salut mental (unitat d'aguts, hospital de dia) i altres recursos externs hospitalaris o no (UFISS de l'Hospital Arnau de Vilanova, etc.).

L'any 1997 es potenciaren específicament les teràpies de grup; funciona amb un alt índex de participació el grup de trastorns de l'alimentació i de malalts psicòtics crònics. La important demanda assistencial fa imprescindible l'ampliació d'hores de professionals, especialment psiquiatres i psicòlegs, a fi de seguir potenciant i descentralitzant l'assistència psiquiàtrica i de salut

mental, acostant els serveis a l'usuari i afavorint el treball comunitari.

Centre de dia:

El centre de dia és situat al núm. 3 de l'avinguda de Madrid. Té funcions de rehabilitació dels malalts mentals crònics dins l'àmbit de la comunitat i complementa alhora el procés terapèutic que l'usuari segueix al centre de salut mental, fomentant l'autonomia personal i la promoció d'activitat, amb la finalitat de facilitar la integració sociolaboral. El centre disposa de sala d'activitats lúdiques, club social, taller i aula d'activitats domèstiques. L'horari del centre de dia és de 9 del matí a sis de la tarda, tots els dies feiners de l'any amb l'equip següent: tres terapeutes ocupacionals, un treballador social, un psiquiatre-coordinador i un psicòleg, amb unes 20 places concertades i una mitjana de 33 usuaris. La demanda prové en un 57% del CSM de Lleida, el 19% d'altres CSM, 14% de l'hospital de dia i el 9,5% de d'altres centres de malalts crònics.

Per tot això, de la visita del Síndic i de l'anàlisi del qüestionari formalitzat, i sens perjudici d'allò que estigui a l'abast del centre per modificar o, si fos el cas, corregir per preservar els drets dels malalts, vam considerar convenient que s'estudiés la possibilitat de separar els dos llits de les àmplies i confortables habitacions amb elements separadors idonis.

En l'àmbit de l'atenció primària (CSM-A) i pel que fa a les teràpies de grup, caldria potenciar i ampliar la dotació humana amb professionals psiquiatres i psicòlegs, especialment a causa de la ingent demanda per trastorns de l'alimentació, la qual cosa el Síndic ha posat en consideració del Departament de Sanitat i Seguretat Social.

Consolidat el centre de dia com un recurs terciari d'atenció psiquiàtrica, havent-se treballat a través del PIR (programa de rehabilitació individual), caldria dedicar-hi més recursos pressupostaris, a fi de potenciar les activitats encaminades a fomentar la integració familiar i laboral dels malalts mentals crònics.

Altrament, el Síndic va recordar les consideracions ja fetes al Departament de Sanitat i Seguretat Social pel que fa a la positivització d'uns drets específics dels malalts mentals, com també que s'estudiï la possibilitat de crear un dispositiu adient amb els ingressos judicials, el qual hauria de satisfer la demanda destinada al compliment de les mesures de seguretat privatives de llibertat aplicades pels tribunals (establiment psiquiàtric penitenciari). També considerem necessari continuar promovent i ampliant els recursos assistencials intermedis i terciaris, a fi de garantir la funció rehabilitadora dels malalts crònics. Igualment entenem necessari implantar com a únic i exclusiu el transport sanitari dels malalts.

Actualment resten en estudi, per part del Departament de Sanitat i Seguretat Social, les esmentades recomanacions i suggeriments.

4.3. Altres situacions problemàtiques

També s'ha fet referència, amb motiu de diverses queixes, a la necessitat, atesa la ingent demanda, de programes específics orientats als trastorns alimentaris (anorèxia i bulímia, vegeu seguiment de la Queixa núm. 1988/97), ludopaties, patologia dual (específicament el diagnòstic dual dels 203 disminuïts psíquics amb necessitats residencials i amb la peremptòria intervenció del Departament de Benestar Social en el problema del Sanatori Vil·lablanca, S.A. de Reus), els quals necessiten ser degudament assistits (vegeu a la secció de Serveis Socials el seguiment de l'esmentada problemàtica).

Seguiment de l'Actuació d'Ofici núm. 1988/97 (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266 de 20 de març de 1998, pàgina 21605)

Anorèxia i bulímia

Com a continuació de la tramitació de l'Actuació d'Ofici núm. 1988/97, en la qual el Síndic advertia de les dades públiques sobre prevalença i incidència dels trastorns alimentaris a Catalunya i suggeria l'augment dels recursos destinats a atendre aquestes patologies, hem d'indicar el següent:

El Departament de Sanitat correspongué als suggeriments del Síndic i confirmà que l'anorèxia i la bulímia són un problema de salut greu que, malauradament, ha crescut els darrers anys, per la qual cosa s'han incrementat els recursos destinats a les esmentades patologies.

Atès que a Catalunya hi ha una xarxa de centres de salut mental (66 per a adults i 31 per a infants i joves), que pot atendre ambulatòriament aquests trastorns;

Atès que l'any 1995 s'engegà el projecte de formació amb l'objectiu de millorar la capacitació dels professionals de la xarxa d'atenció psiquiàtrica i que des de l'any 1996 s'ha dotat el servei de psiquiatria infantil de l'Hospital Clínic de Barcelona de recursos específics (llits i places d'hospital de dia) per a l'atenció d'aquestes patologies a usuaris menors de 18 anys, i s'ha inaugurat l'any 1997 un hospital de dia per a adults al servei de psiquiatria de Bellvitge,

Pels motius anteriors, el Departament de Sanitat no cregué necessari de crear noves xarxes paral·leles, sinó capacitar les xarxes normalitzades. Per això i sens perjudici de considerar positives les mesures adoptades pel Departament de Sanitat i Seguretat Social, el Síndic va creure convenient suggerir que s'estudiés la possibilitat d'agilitar l'actualització de les dades epidemiològiques derivades dels tractaments del comportament alimentari, a fi que es disposés durant l'any 1998 d'un sistema adequat de recollida de dades per a una millor resposta a les actuals necessitats.

Amb l'esmentat suggeriment, vam cloure les nostres actuacions.

Després d'això, el Síndic va rebre el darrer informe del Departament de Sanitat i Seguretat Social i, atès que s'ha iniciat una prova pilot d'un nou sistema d'informació, que se sustenta en el Sistema d'Informació de l'Atenció Primària de Salut (SIAP) i que ha començat a funcionar plenament des de l'1 d'abril de 1998, vam

tancar la present Actuació d'Ofici considerant acceptat el suggeriment.

Cal esperar que la consolidació de recursos per lluitar contra l'increment de l'anorèxia a Catalunya sigui efectiu, com el nou sistema per conèixer la demanda assistencial i avaluar la resposta del sistema a aquesta necessitat.

Altrament, el futur Pla interdepartamental per a la lluita contra l'anorèxia i la bulímia a Catalunya, el qual inclourà aspectes preventius, de detecció precoç, assistencials i de formació, serà un nou pas per combatre l'esmentada patologia.

4.4. Drets específics dels malalts mentals

Altrament, sens perjudici que les administracions hi trobin una solució –especialment el Departament de Benestar Social i la Diputació de Barcelona en el cas dels 203 usuaris disminuïts amb psicopatologies associades–, per la necessitat de regular el marc legal per satisfer els drets dels malalts mentals a unes prestacions adequades, amb assistència digna i també per la corresponent rehabilitació dels malalts amb atenció i suport a les seves famílies, el Síndic va suggerir al Departament de Sanitat el desplegament i la regulació d'uns drets específics adequats als malalts mentals, un catàleg de prestacions, i, entre d'altres mesures, el transport sanitari dels malalts i la creació d'un establiment psiquiàtric penitenciari destinat al compliment de les mesures de seguretat privatives de llibertat, atesa la distorsió que provoquen aquests pacients als hospitals psiquiàtrics (vegeu els Informes al Parlament de Catalunya de 1996 i de 1997, *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 153, de 21 de març de 1997, pàgs. 11702 a 11707 i *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266 de 20 de març de 1998, pàgs. 21605 a 21613).

Secció 4B. Consum

1. Introducció i tipologia de les queixes

Continua augmentant el nombre de queixes que rep el Síndic de Greuges en matèria de consum. Les 225 consultes ateses, 68 queixes rebudes i 2 actuacions d'ofici iniciades l'any 1998 demostren la conscienciació que avui dia té el ciutadà com a consumidor i usuari.

No obstant això, continuem constatant que aquesta conscienciació és imprecisa, és a dir, que el ciutadà reclama intuint que té algun dret, però no sap ben bé de quin dret es tracta, com protegir-lo i davant de quin òrgan tutelar l'ha de postular.

D'una banda, la dispersió normativa en matèria de consum i, de l'altra, el nombre d'instàncies amb funcions de tutela i amb confluència de competències, són la causa d'aquest desconeixement.

En aquest Informe tornem a insistir sobre la necessitat que l'Administració tutelar precisi detalladament al ciutadà les seves competències i l'orienti en la via adequada per satisfer els seus interessos.

Altrament, hem constatat que la diligència de les empreses subministradores a atendre les reclamacions per facturació serveix sovint per determinar l'origen d'una facturació excessiva i poder resoldre el problema, amb intervenció de la mateixa empresa prestadora o bé del particular quan és ell l'abonat, la qual cosa evita perjudicis innecessaris al propietari.

També tornem a tractar la qüestió dels horaris comercials, des del punt de vista de l'exercici que l'Administració ha de fer de les seves competències. Hem de tenir en compte que també es protegeix el consumidor fent complir la normativa vigent als comerciants i evitant, doncs, la competència deslleial.

Tipologia de les queixes

Defensa, salut i seguretat dels consumidors dels legítims interessos econòmics	– Eficàcia dels procediments – Silenci administratiu – Coordinació entre administracions – Inspeccions
Activitat tutelar de les administracions en matèria de consum	– Expedients disciplinaris – Retards – Inspeccions
Serveis públics	– Irregularitats en la prestació – Activitat de control de l'Administració titular

2. La funció tutelar de l'Administració

L'Administració té encomanada per la Constitució la tasca de tutelar el consumidor i usuari en les seves relacions jurídiques privades, la qual cosa es materialitza en les normes sobre disciplina de mercat que estableixen les actuacions comercials que poden constituir infraccions i ser sancionades per l'Administració competent.

En aquest sentit, cal remarcar l'entrada en vigor de la Llei 7/1998, de 13 d'abril, sobre condicions generals de la contractació, amb la finalitat d'establir un sistema de protecció del consumidor i usuari davant els contractes i les clàusules d'adhesió que actualment regeixen la major part de les relacions contractuals privades.

Si bé s'ha de valorar positivament l'objectiu d'aquesta llei, pel que fa a la seva eficàcia caldrà veure com s'instrumenten a la pràctica alguns dels mecanismes de protecció que s'hi preveuen.

Quant a la tramitació dels expedients sancionadors, el Síndic de Greuges ha continuat rebent queixes motivades per la manca d'informació al denunciant de la resolució del Departament d'Indústria, Comerç i Turis-

me. A més del que ja vam exposar a l'Informe de 1997, hem de tenir en compte que informar el denunciant, si no té la condició d'interessat, sobre el resultat de l'expedient sancionador podria vulnerar el dret a la intimitat de l'infractor.

El respecte del dret a la intimitat, reconegut per l'article 18 de la Constitució, es recull a la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim jurídic de les administracions públiques i de procediment comú, que al seu article 37.3 estableix:

«El acceso a documentos de caràcter nominativo que sin incluir otros datos pertenecientes a la intimidad de las personas figuren en los procedimientos de aplicación del derecho, salvo los de caràcter sancionador o disciplinario, y que, en consideración a su contenido, puedan hacerse valer para el ejercicio de los derechos de los ciudadanos, podrá ser ejercido, además de por sus titulares, por terceros que acrediten un interés legítimo o directo».

Consegüentment, als expedients sancionadors o disciplinaris no poden accedir terceres persones encara que hagin estat els denunciants.

Tanmateix, de tot això n'ha de ser informat el consumidor denunciant, no en el moment que s'interessa per la tramitació o resolució de la seva denúncia, sinó quan la presenta per tal de no crear falses expectatives. Aquest suggeriment del Síndic de Greuges ha estat acceptat pel Departament d'Indústria, Comerç i Turisme.

Altrament, l'activitat de l'Administració no es limita al control de la disciplina en matèria de consum, sinó que en certa mesura l'Administració fa de mitjancer entre consumidor i comerciant per resoldre el conflicte o derivar-lo cap a la junta arbitral.

Pel consumidor és important la resolució del seu problema sense haver de passar pel jutjat, i només en determinats casos es conforma amb la tramitació d'un expedient sancionador per l'Administració. Aquest és el motiu de queixa més freqüent contra el Departament d'Indústria, Comerç i Turisme.

El Síndic de Greuges considera, i així ho ha fet saber a l'Administració, que hi ha d'haver una certa implicació en les qüestions que es plantegen, i l'activitat administrativa no ha de consistir solament en una activitat burocràtica de tramitació d'expedients, sinó que ha d'estar presidida per una voluntat d'arribar a una resolució del problema que satisfaci els interessos del consumidor (vegeu queixa núm. 2971/96).

Com a continuació de la funció tutelar de l'Administració, també ens hem de referir a les competències que corresponen al Departament de Governació en matèria de policia d'espectacles i seguretat ciutadana.

Els mitjans de comunicació es van fer ressò l'estiu de 1998 de la sovint incorrecta actuació de les persones que assumeixen el control de l'accés i del comportament dels usuaris de les sales d'espectacles.

Malgrat que la normativa vigent preveu la necessitat que aquests establiments disposin de personal de vigilància i malgrat que es preveu que aquest personal sigui especialment qualificat, les informacions aparegudes en els mitjans de comunicació fan posar en dubte el compliment d'aquesta normativa en molts establiments oberts al públic.

Ja l'any 1994, el Síndic de Greuges va obrir una actuació d'ofici relativa al dret d'admissió en els locals públics en relació amb la manca de desenvolupament reglamentari de la Llei 10/1990, de 15 de juny , sobre Policia de l'espectacle, activitats recreatives i establiments públics, que habilita el Govern de la Generalitat, a proposta del Conseller de Governació, per regular per decret, entre d'altres matèries, les condicions objectives en què es pot exercir el dret d'admissió, que «han de ser públiques i conegudes per tal que el dret d'accés als locals i als establiments de pública concurrència sotmesos a aquesta llei no pugui ser negat de manera arbitrària o improcedent» i va recomanar al Departament de Governació que s'adoptessin mesures per tal de regular aquest dret d'admissió.

Segons la resposta de la Conseller de Governació, es preveia que el 1995 s'elaboraria un projecte de decret pel qual es determinaria, d'acord amb la Llei 10/1990, l'abast del dret d'admissió, per tal d'evitar-ne usos arbitraris i impedir l'accés als locals públics a les persones que manifestin actituds violentes, que puguin produir perill o molèsties a d'altres usuaris, o bé que dificultin el desenvolupament normal d'un espectacle o activitat recreativa. Però fins ara no s'ha reglamentat l'exercici del dret d'admissió.

Atès que l'única regulació en aquesta matèria era el Reial Decret 2816/1982, de 27 d'agost, pel qual s'aprova el reglament general de policia, espectacles i activitats recreatives, i atès que no s'ajusta plenament a la normativa que posteriorment s'ha anat dictant en matèria de seguretat ciutadana, el Síndic de Greuges va iniciar una actuació d'ofici (vegeu Actuació d'Ofici núm. 2612/98).

Per últim, arran del Reial Decret 1912/1997, del 19 de desembre, pel qual s'aprova el reglament tècnic i de prestació del servei final telefònic bàsic i dels serveis portadors, ha canviat el sistema de reclamacions en relació amb el servei telefònic.

L'abonat que vol formular una reclamació a la companyia Telefònica ha d'adreçar-se en primer lloc al telèfon 1004, Departament Comercial, des d'on s'efectuaran les inspeccions i revisions necessàries per resoldre, motivadament i per escrit amb indicació de recursos, sobre la seva reclamació.

En el cas que la reclamació no sigui atesa, l'abonat pot formular-la per escrit a l'Oficina d'Atenció al Client, Apartat de Correus 34015, 08080 de Barcelona. A aquesta oficina s'adreçaran els organismes de defensa dels consumidors i la Junta Arbitral.

Quan l'abonat no està d'acord amb la resolució esmentada, pot adreçar una reclamació a la Junta Arbitral o bé a la Secretaría General de Comunicaciones (atès que la Delegació del Govern a la companyia Telefònica ja no existeix) si el cas està relacionat amb l'autorització estatal (per exemple tarifes, línies, etc.).

Han arribat al Síndic de Greuges queixes per desacord amb laudes arbitrals, que no han pogut ser admeses a tràmit perquè es tractava de qüestions jutjades.

Queixa núm. 2971/96

Denúncia per desacord en la qualitat del bé lliurat

La senyora X. es va queixar al Síndic de Greuges perquè havia presentat una reclamació contra un establiment de venda de sofàs davant els Serveis Territorials de Comerç, Consum i Turisme a Girona, i la seva reclamació hi havia estat arxivada sense realitzar el peritatge que sol·licitava la interessada i sense notificar-li el tancament del cas.

Després de fer el pagament, la promotora no havia acceptat el sofà que li lliurava l'establiment perquè va considerar que la qualitat del sofà no era la que havia pactat amb el venedor pel preu pagat. Conseqüentment, la promotora no disposava del sofà ni dels diners pagats.

Els Serveis Territorials esmentats van informar el Síndic de Greuges que s'havia fet una inspecció de la qual es deduïa que el sofà complia les condicions ofertes per l'establiment i que, per tant, no observant cap infracció en matèria de disciplina de consum sancionable, s'havien arxivat les actuacions, i s'havia comunicant a la interessada que passés a recollir el sofà.

Assabentat el Síndic per la interessada que el sofà havia estat venut, es va posar en contacte amb la Direcció General de Disciplina de Mercat, la qual va comunicar a l'establiment que atesa la impossibilitat de lliurar el bé adquirit a la seva legítima propietària, havia de retornar els diners pagats, resolent el contracte.

Finalment, es va fer lliurament d'un xec a la promotora per l'import que havia pagat pel sofà del qual mai va disposar.

Actuació d'Ofici núm. 2612/98

El dret d'admissió i la seguretat privada

Arran de la mort, l'estiu de 1998, d'un jove presumptament copejat per dos vigilants de la discoteca Yes & Yesterday de l'Hospitalet de Llobregat, el Síndic de Greuges va obrir una actuació d'ofici per tal d'estudiar el control de l'aplicació de la normativa que regula el personal de vigilància i les mesures de seguretat en els locals de concurrència pública.

Per aquest motiu es va adreçar al Departament de Governació i sol·licità informació sobre les mesures que fins ara s'han adoptat per vetllar pel compliment de la normativa vigent en matèria de seguretat ciutadana, atès que l'única regulació del dret d'admissió, per manca de reglamentació de la Llei 10/1990, de 15 de juny, és el Reial Decret 2816/1982, de 27 d'agost, pel qual s'aprova el reglament general de policia, espectacles i activitats recreatives.

El Departament de Governació va facilitar un extens informe que ara el Síndic de Greuges estudia per tal de resoldre sobre aquesta qüestió.

3. ELS SERVEIS PÚBLICS: LES INSTAL·LACIONS

Referint aquesta nota a les instal·lacions dels serveis, és una regla general que recullen les normes que regulen els diferents subministraments (aigua, gas i electricitat), que les reparacions i la conservació de l'embrancament són a càrrec i a compte de l'empresa subministradora; els que van de l'embrancament als comptadors, del propietari de l'immoble, i, finalment, des dels comptadors fins els aparells, dels abonats, usuaris finals del servei de què es tracti.

L'usuari és responsable del bon estat de la instal·lació, la qual cosa moltes vegades desconeix. Tot i amb això, per assumir les seves obligacions, per manca de coneixements tècnics ha de posar-se en mans dels instal·ladors autoritzats i confiar en la seva professionalitat.

Moltes vegades, l'únic mitjà que té l'usuari per assabentar-se del mal funcionament de les instal·lacions és la facturació. Quan arriba un càrrec per una quantitat presumptament consumida i que excedeix l'habitual, és quan es posen en marxa, mitjançant les oportunes reclamacions, les comprovacions per determinar la causa d'aquesta facturació excessiva: si n'és responsable l'empresa subministradora per un error, o bé ho és l'abonat.

Arribats en aquest punt, i arran d'aquesta lluita d'interessos, els afectats s'adrecen al Síndic de Greuges tot denunciant el silenci de les empreses o de l'Administració titular del servei davant les seves reclamacions, el retard en les inspeccions, la manca d'informació, etc., o manifestant desacord amb la resolució final de l'assumpte.

No sempre, però –i el Síndic de Greuges ho ha recordat en la tramitació de les queixes–, es pot parlar de responsabilitat pura i simple de l'usuari del servei públic. L'empresa subministradora té els mitjans tècnics per determinar els problemes i per assessorar l'abonat en relació amb les reparacions.

A tall d'exemple (vegeu queixa núm. 3224/97), el Reglament general del servei públic de gasos combustibles, aprovat pel Decret 2913/1973, modificat pel Reial Decret 3484/1983, estableix a l'article 51 que les empreses subministradores de gas facturaran els subministraments efectuats als seus usuaris. A més a més, quan estableix les condicions generals, a l'onzena, fa explícit que tota empresa o usuari pot sol·licitar la comprovació dels comptadors.

D'altra banda, el Reial Decret 1853/1993, que aprova el Reglament d'instal·lacions en locals destinats a usos domèstics, col·lectius o comercials, fixa el contingut de les obligacions mínimes de les empreses subministradores (disposició addicional primera) i a l'article 13 estableix que l'empresa subministradora, un cop rebuda la documentació tècnica, ha de procedir a la inspecció de la instal·lació receptora per poder-la deixar en disposició de servei, tal com estableix l'Ordre de 17 de desembre de 1985.

Precisament aquesta ordre, en el seu article 4.8 de l'Annex A, estableix que, si com a resultat de les inspeccions practicades, la instal·lació no és acceptada per l'empresa subministradora, aquesta assenyalarà a l'empre-

sa instal·ladora corresponent els defectes d'execució i funcionament trobats per tal que els esmeni abans de deixar la instal·lació a punt de servei.

Pel que fa al subministrament d'aigua, fins ara el sistema de mesura del consum podia ser l'aforament, amb la instal·lació de dipòsits, o bé el basat en una bateria de comptadors. Els dipòsits d'aigua, d'acord amb l'Ordre de 9 de desembre de 1975, sobre abastament d'aigües, a més de complir unes condicions tècniques, han de ser instal·lats de forma que es garanteixi la salubritat de l'aigua.

A hores d'ara, com que el sistema d'aforament ja és antic i no se'n troben aplicacions sinó en immobles vells, aquestes condicions no es compleixen. En la majoria de casos, les cambres on han d'estar instal·lats aquests dipòsits no estan tancades, de forma que qualsevol hi pot manipular les claus d'aforament; també solen ser llocs on no hi ha llum, i els mateixos dipòsits moltes vegades estan a la intempèrie. Tot això sense tenir en compte que l'aigua emmagatzemada perd el tractament de potabilització.

Ja fa anys que s'intenta aconseguir la transformació dels subministraments de dipòsits per sistemes d'entrada directa, que, a més dels avantatges anteriors, comporta una millora de qualitat de vida important en permetre la utilització d'aparells electrodomèstics d'ús generalitzat avui dia i de difícil utilització amb l'aigua de dipòsit, a més de generar un estalvi d'aigua significatiu (vegeu queixa núm. 3364/97).

La transformació d'aquests subministraments requereix dues actuacions:

a) Treballs a càrrec del proveïdor: substitució del ramal de connexió existent, de diàmetre molt reduït, per un altre de diàmetre adequat, en funció del nombre d'habitatges a subministrar en un edifici, amb claus de presa, de registre i de pas, que enllaça amb la instal·lació general de l'edifici. També sobre la bateria per a comptadors, instal·lada per la propietat, s'han d'instal·lar els jocs de claus necessaris, en funció del nombre d'habitatges a servir, els quals fan de suport als comptadors a més de permetre les operacions d'obrir i tancar el pas d'aigua a cada pis.

b) Treballs a efectuar per un instal·lador autoritzat pels Serveis Territorials d'Indústria de la Generalitat, per compte i a càrrec de la propietat de l'immoble, que consten de: passamurs, pericó, tub d'alimentació, vàlvula reductora de pressió en la majoria de casos, construcció de la cambra d'allotjament de la bateria de comptadors i anul·lació i retirada de dipòsits.

L'any 1986 es va establir un acord entre la Societat General d'Aigües i l'Ajuntament de Barcelona, per mitjà del Patronat Municipal de l'Habitatge i amb la col·laboració del Gremi d'instal·ladors, en virtut del qual els costos de transformació quedaven reduïts a:

Apartat a) 10.000,– pessetes/habitatge

Apartat b) entre 44.800,– i 71.500,– pessetes/habitatge, segons el nombre d'habitatges.

Més endavant, l'Entitat Metropolitana de Serveis Hidràulics i Tractament de Residus i la Societat General d'Aigües van arribar a un acord en relació amb els treballs referits a l'apartat a) i es van autoritzar els següents preus bonificats per habitatge:

BOP núm. 30 (04.02.95) 11.548 pessetes

BOP núm. 296 (12.12.95) 12.125 pessetes

BOP núm. 292 (05.12.96) 12.489 pessetes preu vigent

Hi ha convenis establerts també amb l'oficina de rehabilitació de Ciutat Vella i amb Proeixample, S.A., en els quals, a més del preu reduït indicat per a l'apartat a), figura un acord amb MUSA, que ofereix un preu màxim pels treballs de l'apartat b) de 130.000 pessetes per habitatge, amb independència de la dificultat de la instal·lació.

Altrament, segons ens indica la Societat General d'Aigües de Barcelona, S.A., el nombre d'habitatges subministrats per aforament durant els darrers vuit anys ha disminuït en 35.350, però el 31 de desembre de 1997 encara n'hi havia 65.670 de servits pel sistema antic.

A més, la Societat General d'aigües de Barcelona ha participat en les següents accions:

– El març de 1986, va oferir al Patronat Municipal de l'Habitatge unes condicions especials consistents en:

• no cobrament dels drets de connexió

• descompte d'un 15% en el preu vigent dels nous ramals.

– El maig de 1986, a conseqüència de les converses tingudes amb l'oficina de rehabilitació dependent del Patronat Municipal de l'Habitatge, es va millorar aquesta oferta i s'estableixen uns màxims en el preu de la participació en el cost dels nous ramals, segons el nombre de comptadors a col·locar.

– El desembre de 1986, el Patronat Municipal de l'Habitatge va promoure una campanya divulgada amb el lema «Visca l'aigua corrent». Es va establir un conveni amb la SGAB, amb la col·laboració del Gremi d'Instal·ladors, que en línies generals oferia, per un període que acabava el 31 de maig de 1987, i que després va ser perllongat mig any més, els avantatges següents:

• no cobrament de drets de connexió.

• reducció en el preu del nou ramal, amb un màxim, de 10.000,– pessetes per habitatge.

• subvenció especial de 5.000,– pessetes als contractants de més de 65 anys o pensionistes.

• bonificació especial en el preu dels comptadors, amb conservació durant un any.

• preus especials per a la renovació de les instal·lacions interiors.

– El juny de 1989, Promoció Ciutat Vella i Aigües de Barcelona van signar un conveni per tres anys, prorrogables, que, per una banda, consolidaven a Ciutat Vella algunes de les condicions especials que abans s'han citat, en milloraven unes altres i n'establien de noves:

• es mantenia la gratuïtat del dret de connexió

• el preu del material de l'embrancament es limitava a 10.000,-pessetes per habitatge, el mateix preu de tres anys abans

• s'oferia un preu especial d'instal·lació de comptador.

– L'any 1990, l'Entitat Metropolitana de Serveis Hidràulics i Tractament de Residus va signar amb Aigües de Barcelona un contracte-programa pel període 1991-1994, en què una de les clàusules tenia com a objectiu la gradual supressió dels subministraments per aforament mitjançant:

• l'establiment d'un preu especial per al conjunt de canvi de ramal i subministrament i col·locació del joc de claus, actualitzables amb l'evolució dels preus

• aquesta condició es complementava amb mesures de tipus tarifari, per tal d'eliminar gradualment el tractament de favor que tenia fins aleshores el subministrament per aforament.

Aigües de Barcelona es va adreçar per carta als administradors de finques per informar-los d'aquestes condicions en el subministrament per aforament.

– L'any 1992 es va signar un conveni entre el Departament de Política Territorial i Obres Públiques i diferents entitats –Promoció Ciutat Vella, el Col·legi d'Administradors de Finques, l'empresa Material para Servicios Urbanos, Aigües de Barcelona, Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona– pel qual es van formalitzar les diferents aportacions a la «Campanya Pilot Aigua Directa a Ciutat Vella», en relació amb l'actuació sobre 281 habitatges integrants de diverses finques. Es va arbitrar una aportació de la Generalitat amb caràcter de subvenció única i extraordinària.

Aigües de Barcelona es va comprometre a instal·lar els ramals, la xarxa necessària i jocs de claus a un preu especial.

– L'any 1996 es va signar un conveni entre ProEixample, S.A. i Aigües de Barcelona, pel qual AGBAR es va comprometre a:

• cobrar un preu especial bonificat de 12.125,– pessetes, més l'impost sobre el valor afegit, per habitatge o local. Aquest import incloïa establir el ramal, clau de registre, clau de pas i jocs de claus necessaris, independentment del nombre d'habitatges de l'edifici.

• preu màxim per l'any 1996 de 125.000 pessetes més IVA per habitatge, per tal d'adequar la instal·lació interior general i la instal·lació particular.

• per difondre i promoure els avantatges d'aquest conveni, AGBAR va fer una aportació econòmica a ProEixample, S.A.

Totes aquestes actuacions van tenir àmplia difusió en la premsa diària i mitjançant el Col·legi d'Administradors de Finques.

Tanmateix, Aigües de Barcelona no s'ha adreçat mai directament als usuaris finals amb subministrament per aforament, ja que en la majoria de casos es tracta de llogaters, i l'aforament general el té contractat el propietari de l'immoble. També l'elevat cost que comporta a l'usuari final el canvi d'instal·lació interior, per tal d'adaptar-la al sistema d'aigua directa, fa que aquestes actuacions només s'entenguin dins un marc de renovació en profunditat de l'habitatge.

Un altre servei públic sobre el qual el Síndic ha rebut queixes és el de transport de viatgers. La renovació d'instal·lacions, en aquest cas, requereix una forta despesa que han d'assumir les empreses prestadores del servei. De vegades, la configuració física de les mateixes instal·lacions fa difícil d'adaptar-les a les actuals necessitats del servei i a les noves tecnologies (vegeu Actuació d'Ofici núm. 832/98).

El Síndic de Greuges valora aquests esforços per actualitzar els serveis públics, però al mateix temps considera que cal informar-ne l'usuari per evitar malfiances que dificulten la correcta relació amb l'empresa o l'organisme prestador del servei.

En aquest sentit, també cal que el consumidor o usuari aprengui a compatibilitzar les seves exigències quant a la qualitat del servei amb un comportament solidari en determinades situacions d'accident.

Queixa núm. 3224/97

Error de connexió i factures excessives

La senyora X. es va queixar al Síndic de Greuges perquè Gas Natural, S.A. li havia cobrat un consum no realitzat. Arran d'un canvi de canonades i comptadors de gas, per un error, es va connectar la instal·lació de la promotora de la queixa al d'un seu veí, i a la inversa.

Quan, tot i no residir durant una bona temporada en el seu domicili, va rebre una factura de vint-i-cinc mil pessetes, la interessada ho va posar en coneixement de la companyia per tal que efectués una inspecció, però la resposta va ser que esperés. La factura següent també va ser d'unes vint mil pessetes. Inspeccionades les instal·lacions i els comptadors es va descobrir l'error i es restablir correctament la connexió. La interessada sol·licitava que se li retornessin les quantitats pagades que no havia consumit.

El Síndic de Greuges es va adreçar a Gas Natural, S.A. tot recordant que les instal·lacions privades han de ser revisades pels serveis tècnics de la companyia abans d'acceptar-les, per tal d'assegurar que compleixen les condicions tècniques exigides per la normativa aplicable. Una d'aquestes condicions és que cada comptador ha de relacionar-se, de manera que no pugui donar peu a confusió, amb l'habitatge o local al qual pertanyi.

Gas Natural, S.A. va comunicar al Síndic de Greuges que havia retornat a l'afectada les quantitats reclamades.

Queixa núm. 3364/97

El canvi de sistema de subministrament d'aigua per aforament al sistema de lectura per comptador

El senyor X. va escriure al Síndic de Greuges per plantejar els problemes de salubritat i manca d'estalvi d'aigua que comporta el sistema de subministrament per aforament, encara avui dia tan estès a Barcelona, i la manca de capacitat econòmica de molts abonats per canviar el sistema a bateria de comptadors.

El Síndic de Greuges va sol·licitar informació a la Societat General d'Aigües de Barcelona, S.A. sobre les mesures de foment i ajut econòmic en aquest sentit.

L'empresa concessionària va comunicar al Síndic de Greuges l'existència d'una sèrie de convenis amb entitats relacionades amb l'habitatge per tal de concertar ajuts econòmics i tècnics per efectuar el canvi de sistema de registre de consum d'aforament a comptadors.

No obstant tot això, a la sol·licitud d'informació sobre les mesures de publicitat per difondre entre els usuaris afectats els avantatges del canvi de sistema de subministrament i les bonificacions que s'apliquen als preus, la Societat General d'Aigües de Barcelona, S.A. va assabentar el Síndic de Greuges que no s'adreça directament als usuaris del sistema d'aforament, sinó que la política de renovació té com a objectiu principal integrar-se com una més de les operacions de rehabilitació d'habitatges.

Actuació d'Ofici núm. 832/98

Les andanes de les estacions de ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya

El 13 de març de 1998, a l'estació de Pàdua dels Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya, es va produir la caiguda a la via d'una persona a conseqüència de la separació entre l'andana i el tren que en aquell moment hi estava estacionat.

El personal de l'estació, pressionat per la insistència d'alguns passatgers, va comminar a moure l'accidentat per tal que el tren pogués continuar el seu trajecte.

Atès el perill que comporta el fet que l'andana estigui allunyada del tren i revestida a la vora de material lliscant i vista, d'altra banda, la manca demostrada de coneixements del personal en la cura de l'accidentat, el Síndic de Greuges es va adreçar als Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya sol·licitant informació sobre les següents qüestions:

– Quines previsions hi ha quant a la modificació i condicionament de les andanes en relació amb la substitució del material lliscant i la reducció de l'espai de separació existent entre el tren i la vorera.

– Quines instruccions d'atenció als possibles accidentats s'han passat al personal (conductors i cap d'estació).

– Quines normes regeixen sobre temps d'espera dels trens a les estacions.

El Director dels Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya va informar el Síndic de Greuges que:

– Quant a la modificació i el condicionament de les andanes, concretament pel que fa a la distància entre tren i andana, a l'estació de Pàdua, que és curvilínia, en l'andana descendent i en el tram més pròxim a la boca del túnel direcció Plaça Catalunya, la distància màxima entre tren i andana és de quaranta-dos centímetres.

La modificació d'aquesta situació és pràcticament impossible, ja que comporta refer el traçat de la via. Tanmateix, per minorar els riscs, aquesta estació està dotada d'una filera de llums a la vora de tota l'andana que s'encenen abans de l'entrada del tren per advertir de la distància, i no s'apaguen fins que el tren és fora de l'estació.

Aquest dispositiu lluminós està reforçat amb un missatge de megafonia automàtic que adverteix els passatgers, en català i castellà, d'aquesta distància entre tren i andana. També s'ha dotat l'estació amb una senyalització fixa que alerta sobre aquest perill i que està reforçada per un adhesiu col·locat a les portes dels vagons, i que es pot llegir tant a l'entrada com a la sortida.

A l'últim, s'ha iniciat la modificació de les portes dels trens de la sèrie UT.111, que són els únics que circulen en la línia de Balmes, per tal de disminuir la distància fins a l'andana. Actualment n'hi ha deu unitats modificades, i les deu unitats restants es preveu que seran modificades pel març del 2000.

En relació amb el paviment de l'andana, sobre el marbre del terra s'ha adherit una franja de material abrasiu (carborúndum) per tal disminuir el risc d'accidents per lliscament.

– Quant a les instruccions que té el personal de la companyia –agents i caps d'estació, maquinistes i inspectors– relatives a la seva actuació en casos d'accident de viatgers, hi ha quatre documents d'empresa que s'hi refereixen expressament:

• El Reglament de circulació, que a l'article 11/301 fixa les normes a seguir en cas d'accidents d'usuaris.

• L'avís 97/15, «Comunicació d'accidents», que estableix les normes per tal que els agents de l'empresa facilitin informació als clients afectats.

• El manual d'actuació en situacions d'emergència.

A la formació que reben tots els agents de nou ingrés com ara maquinistes, caps d'estació, etc., s'inclou un apartat sobre actuacions en cas d'accident i atenció de primers auxilis, a càrrec de la mútua i els serveis mèdics d'empresa d'acord amb el temari.

El Síndic va examinar atentament la documentació esmentada pel director dels Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya relativa al Reglament de circulació i al Manual d'atenció en situacions d'emergència, en la qual estan previstes les possibles incidències que, com la que ens ocupa ara, es poden produir durant el funcionament normal del servei públic.

Les normes que s'hi estableixen són molt acurades i correctes. Conseqüentment, les directrius que es passen al personal són les adequades per actuar en casos similars, si bé en el dia a dia es poden presentar situacions en què les pressions degudes al compliment d'un horari en franges de molta afluència d'usuaris, i el mateix comportament insolidari d'aquests, poden obstaculitzar l'aplicació d'aquestes normes, que d'altra banda creiem que haurien de ser conegudes pels usuaris del servei.

En aquest sentit, podria ser convenient d'informar per megafonia els viatgers sobre la causa d'aturada del tren i la norma aplicable a l'accident sobrevingut.

El Síndic va valorar molt positivament la modificació de les portes dels trens que circulen per aquesta línia

per tal de reduir la distància entre el tren i l'andana, entenent les dificultats derivades de l'antiguitat del traçat de les línies.

4. HORARIS COMERCIALS

El Síndic de Greuges ha rebut queixes motivades per l'obertura d'expedients sancionadors en matèria de disciplina de consum per aplicació del Decret 41/1994, de 22 de febrer, d'horaris comercials.

Sempre han tingut un tractament diferenciat quant als horaris comercials –concretament quant a l'obertura en dies festius– els establiments de venda de mobles situats dins els nuclis urbans respecte dels que es troben als afores de poblacions com la Sénia, Ulldecona, Santa Bàrbara, Vallmoll, la Garriga i l'Ametlla del Vallès, per raó de la procedència de la clientela i el preu del sòl que condiciona la superfície de venda dels locals en cada població.

Aquest plantejament diferenciat ha estat previst per la normativa aplicable i ha determinat actuacions diferents de l'Administració competent en matèria de comerç el Departament d'Indústria, Comerç i Turisme. A tall d'exemple, el 20 de maig de 1993, en virtut del Decret 23/1993, d'11 de gener, el director general de Comerç Interior va autoritzar, prèvia petició, un horari comercial especial per als membres de l'Associació de Comerciants del Moble de la Garriga i de l'Autovia de l'Ametlla del Vallès que els permetia obrir el diumenge i els dies festius de les 9 fins a les 15 hores.

Arran de la sentència del Tribunal Constitucional de data 30 de setembre de 1993 i del Reial Decret-Llei 22/1993, de 29 de setembre, es va dictar el decret 41/1994, d'horaris comercials, que estableix un màxim d'obertura dels establiments de setanta-dues hores i permet un nombre màxim de diumenges i festius que poden tenir obert els establiments, amb un total de vuit l'any. No obstant tot això, hi ha uns supòsits d'exclusió d'aquest règim a determinats comerços:

a) pastisseries, plats preparats, premsa, combustible i carburants, flors i plantes, les anomenades botigues de conveniència, els establiments instal·lats en punts fronterers, estacions i mitjans de transport terrestre, marítim i aeri.

b) els situats en zones turístiques.

c) els situats a l'entorn immediat dels mercats tradicionals de plurioferta de venda no sedentària.

d) les farmàcies.

S'entén per botigues de conveniència les que no superen la superfície de venda de 500 m2 i venen llibres, diaris i revistes, productes d'alimentació, vídeos i discos, joguines i objectes de regal.

La Llei orgànica 2/1996, de Llibertat d'horaris, va deixar al comerciant la facultat d'establir lliurement la jornada comercial i també el nombre d'hores diàries o setmanals que l'establiment hauria d'estar obert al públic i, conseqüentment, els dies de festa.

No obstant això, aquesta mesura no serà d'aplicació fins que el Govern de l'Estat, conjuntament amb el de cada una de les comunitats autònomes, ho decideixi en relació al territori respectiu, i en cap cas abans de l'1 de gener del 2001.

Fins llavors s'aplicaran les següents regles:

– l'horari global en què els comerços poden exercir la seva activitat durant el conjunt de dies feiners de la setmana serà, com mínim, de setanta-dues hores;

– el diumenge i els dies festius que els comerços podran tenir obert al públic seran, com a mínim, vuit dies l'any,

– la determinació dels diumenges o dies festius en què, com a mínim vuit dies l'any, els comerços poden tenir obert al públic correspondrà a cada comunitat autònoma, pel seu àmbit territorial.

Conseqüentment, les autoritzacions concedides a l'empara de la normativa anterior van quedar derogades, i són d'aplicació general les regles esmentades mentre no arribem a l'any 2001. A partir de llavors, mentre no ho convinguin el Govern de l'Estat i el de cada comunitat autònoma, la llibertat d'horaris serà la reconeguda per les disposicions transitòries de la dita llei orgànica.

Els problemes es plantegen pel fet que, des de l'any 1994, el Departament d'Indústria, Comerç i Turisme, si bé d'acord amb la seva activitat inspectora, ha incoat diversos expedients sancionadors a comerços de venda de mobles que obrien el diumenge, en d'altres casos ha tingut una certa tolerància.

Aquest capteniment cautelós de l'Administració en l'aplicació de la normativa vigent ha generat una diferència de tracte que pot derivar en competència deslleial. Hem de recordar que l'article 15 de la Llei 3/1991, de 10 de gener, qualifica de competència deslleial «prevaldre's d'un avantatge competitiu en el mercat adquirit mitjançant la infracció de les lleis».

És en aquest sentit que el Síndic de Greuges va recordar (vegeu queixa núm. 519/97) el deure de l'Administració de fer complir les normes vigents sobre horaris comercials i incoar els expedients sancionadors que siguin procedents quan s'incompleixin, sense entrar a valorar l'oportunitat de la llibertat d'horaris.

Així mateix, pel que fa a les implicacions de la normativa sobre horaris en qüestió de llibertat de culte, l'article 16.1 de la Constitució Espanyola estableix textualment:

«Es garanteix la llibertat ideològica, religiosa i de culte dels individus i de les comunitats sense cap més limitació, quan siguin manifestats, que la necessària per al manteniment de l'ordre públic protegit per la llei.»

Aquest reconeixement de la llibertat religiosa ha estat interpretat pel Tribunal Constitucional en el sentit que no comprèn només una dimensió interna d'un dret a optar per una confessió religiosa concreta, sinó també una dimensió externa d'agere licere, és a dir, de poder actuar lliurement segons les pròpies creences i complir els corresponents deures religiosos, sense que per aquest motiu es pugui ser sancionat o es pugui ser objecte de compulsió o ingerència dels poders públics.

En aquest mateix sentit i expressant aquest doble vessant de la llibertat religiosa, l'article 2 de la Llei orgànica 7/1980, del 5 de juliol, diu que la llibertat religiosa i de culte garantida per la constitució comprèn, amb la conseqüent immunitat de coacció, el dret de tota persona a (entre d'altres drets):

«Practicar los actos de culto i recibir asistencia religiosa de su propia confesión; conmemorar sus festividades; celebrar sus ritos matrimoniales; etc.»

Pel que fa al repòs setmanal per als fidels de la Unió d'Esglésies Adventistes del Setè Dia i d'altres esglésies evangèliques que pertanyin a la Federació d'Entitats Religioses Evangèliques d'Espanya, el dia de precepte de les quals és el dissabte, la Llei 24/1992, del 10 de novembre, que recull el conveni entre l'Estat espanyol i l'esmentada Federació, preveu un règim alternatiu a l'establert per l'Estatut dels Treballadors, com a regla general i sempre que hi hagi acord entre les parts.

En definitiva, els poders públics no poden impedir o sancionar el lliure exercici dels deures religiosos.

En aquest sentit, la Delegació Territorial d'Indústria, Comerç i Turisme vulneraria la llibertat de religió i de culte si impedís o sancionés el tancament per motius religiosos d'un establiment comercial el dissabte.

Però, d'altra banda, en els supòsits d'exclusió abans esmentats no es preveu la possibilitat que el dia de descans setmanal sigui diferent per motius religiosos. Atès que aquesta norma és d'aplicació per a tothom, si l'Administració en fes una excepció en aquests casos podria vulnerar el principi d'igualtat establert a l'article 14 de la Constitució quan diu:

«Els espanyols són iguals davant la llei, sense que pugui prevaldre cap discriminació per raó de naixença, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.»

En conseqüència, l'Administració no pot prohibir que un comerciant tanqui el dia de la setmana que la seva religió estableixi de descans, però no pot permetre que compensi aquesta festa, obrint el diumenge.

De fet segons els Tribunal Constitucional, establir legalment el dia de descans setmanal el diumenge obeeix, més que a motius religiosos, a motius culturals.

Queixa núm. 519/97

L'obertura dels comerços de venda de mobles el diumenge

El Gremi del Comerç de Mobles es va adreçar al Síndic de Greuges per plantejar el fet que, mentre en algunes poblacions el Departament d'Indústria, Comerç i Turisme aplicava rigorosament el règim d'horaris establert en el decret 41/1994, de 22 de febrer, en altres llocs es tolerava, tot i l'existència de denúncies, que els comerços de mobles obrissin el diumenge.

El Síndic de Greuges va sol·licitar un informe a l'esmentat Departament sobre les actuacions d'inspecció efectuades i els expedients sancionadors oportunament tramitats sobre aquest assumpte.

El Departament d'Indústria, Comerç i Turisme va informar el Síndic de Greuges dels expedients sancionadors incoats i resolts amb sanció, que s'havien tramitat arran del decret 41/1994, de 22 de febrer, d'horaris comercials.

El Síndic de Greuges, tot i amb això, va constatar que des de l'entrada en vigor de l'esmentat decret, en alguns casos encara es tolerava l'obertura dels establiments de venda de mobles el diumenge, per la qual cosa, d'acord amb l'article 15 de la Llei 3/1991, de 10 de gener, sobre Competència deslleial, va recordar a l'Administració el deure de fer complir la normativa vigent, atès que tolerar la transgressió podria ser causa de competència deslleial per a la resta de comerciants del sector del moble, en tractar-se d'un avantatge competitiu en el mercat adquirit per infracció de la llei.

El Conseller d'Indústria, Comerç i Turisme va respondre confirmant que s'havia convocat els alcaldes dels municipis afectats per tal de recaptar la seva col·laboració en el control i aplicació de la normativa vigent, especialment en el sector de la distribució de mobles.

Finalment, prèvia comunicació a les administracions locals afectades, la Direcció General de Comerç, d'acord amb les delegacions territorials corresponents va promoure una campanya d'inspecció d'un cert abast en relació amb les zones dels municipis de Vallmoll, la Garriga, l'Ametlla del Vallès, la Sénia, Santa Bàrbara i Ulldecona.

SECCIÓ 5. TREBALL I PENSIONS

1.INTRODUCCIÓ I TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Incloem en aquesta secció les queixes i actuacions d'ofici tramitades durant l'any 1998 en relació amb el dret al treball, la protecció contra l'atur i les incapacitats, com també sobre el règim públic de la seguretat social per a tots els ciutadans, amb les garanties de suficiència econòmica durant la tercera edat, mitjançant pensions adequades i actualitzades, que els poders públics han de garantir.

Així, s'hi inclou la problemàtica relativa a les administracions de Treball i Seguretat Social, les de les entitats gestores d'àmbit estatal com l'Institut Nacional d'Ocupació (INEM), l'Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS), la qual cosa implica, com cada any, la col·laboració i coordinació amb la Institució Constitucional del Defensor del Poble. També ens referim a la gestió per part del Departament de Treball en la seva intermediació sobre l'ocupació, la formació ocupacional, i les mesures de foment de l'ocupació, l'economia social i la inserció.

Durant l'any 1998 han estat 238 les actuacions realitzades, de les quals 159 són consultes resoltes, 78 queixes rebudes i 1 actuació d'ofici.

Hem continuat rebent queixes sobre la problemàtica dels aturats majors de 45 anys, sobre els dèficits en el foment i protecció per desocupació en edats compreses entre 29 i 45 anys i sobre la difícil inserció laboral de les persones discapacitades.

El traspàs de competències al Departament de Treball de la Generalitat en matèria de gestió del treball, d'ocupació, de formació, d'intermediació i control de les polítiques actives d'ocupació ha fet que se'ns plantegessin qüestions relatives a la col·laboració, cooperació i coordinació entre l'Institut Nacional d'Ocupació (INEM) i el Departament de Treball i en relació amb cada una d'aquestes administracions.

També hem rebut queixes que afectaven els drets de representació i negociació col·lectiva, la protecció i prevenció per evitar riscos laborals, entre d'altres drets reconeguts a la Constitució i a la legislació laboral.

En matèria de seguretat social s'ha apreciat els darrers anys una notable millora en la gestió de les prestacions per part de l'Institut Nacional de la Seguretat Social. Han continuat, però, les queixes sobre les pensions de mort i supervivència, sobretot de persones excloses de les prestacions de viduïtat. S'ha actuat d'ofici en relació amb el control del dret a percebre els complements per mínims, en coordinació amb el Defensor del Poble, i ens complau dir que s'ha resolt la problemàtica objecte de la nostra intervenció, de la pensió de jubilació dels sacerdots i religiosos i religioses secularitzats.

Finalment, incloem una referència al problema derivat d'alguna queixa relativa al manteniment de situacions derivades del desplegament normatiu dels beneficis d'amnistia, i exposem la preocupació dels ciutadans que no s'han pogut acollir a determinats beneficis.

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Treball	– Conflictes individuals i col·lectius derivats de la relació de treball – Reclamacions – Inspecció de treball – Jurisdicció – Atur – Política d'ocupació – Gestió de l'INEM – Prestacions – Servei Català de Col·locació – Oficines de Treball de la Generalitat – Llibertat sindical – Drets – Formació professional i ocupacional – Legislació. Subvencions
Seguretat social	– Règim general – Règims especials – Afiliació – Prestacions – Protecció – SOVI – Acció protectora – Denegació de pensions. Incidències en els convenis internacionals – Tresoreria – Cotitzacions – Conveni especial
Pensions i beneficis derivats de la Segona República Espanyola	– Aplicació – Procediment – Limitacions – Aplicació de la Llei 46/1977, de 15 d'octubre, sobre Amnistia, en relació amb la Llei 18/1984, de 20 de març, d'Assimilació de períodes de presó a períodes cotitzats a la Seguretat Social – Acreditació de drets – Prescripció de terminis

2. OCUPACIÓ I INSERCIÓ LABORAL

2.1. MESURES DE FOMENT

Les mesures de foment de l'ocupació han seguit augmentant, especialment les adreçades als sectors amb taxes d'atur elevades, com és el cas dels majors de 45 anys.

Per això, algunes modalitats de contractes de treball preveuen bonificacions en les quotes de la seguretat social com a mesura de foment de la contractació. Així, el contracte indefinit de més grans de 45 anys a jornada completa té una bonificació del 60% de la quota empresarial durant els primers dos anys i del 50% la resta d'anys de vigència.

Com cada any, el Síndic continua rebent queixes sobre les necessitats dels aturats majors de 45 anys, les quals, malgrat no apreciar cap irregularitat de l'Administració en la gestió dels recursos, segueixen indicant els greus problemes d'aquest col·lectiu.

En l'activitat del Síndic no ha deixat de ser una constant la preocupació per aquest i altres col·lectius que, malauradament, no es poden reinserir al món del treball tot i els incentius a aquest tipus de contractació i altres mesures adoptades pels successius governs per incrementar la inserció laboral (bonificacions a les cotitzacions de la seguretat social i subvencions a les empreses que contractin treballadors majors de 45 anys).

Això no obstant, la funció d'intermediació de l'Administració, tot i els incentius a la contractació, no ha pogut equilibrar l'oferta i la demanda en el mercat de treball, i això, juntament amb les nostres recomanacions als poders públics, ha portat a revisar els esmentats incentius i mesures per tal que les demandes s'adeqüin més a l'oferta d'aquest col·lectiu tan nombrós i amb grans dificultats per treballar.

Quasi tots els informes del Síndic al Parlament reiteren la proposta que els poders públics esmenin i millorin la tutela pública en l'àmbit social (vegeu queixa núm. 558/98).

Entre d'altres mesures arbitrades pels poders públics per pal·liar les necessitats no resoltes per l'actual sistema social, hi ha les accions destinades a ajudar les per-

sones sense mitjans suficients per atendre les necessitats essencials de la vida, mentre es preparen per a la inserció o reinserció social i laboral. Ens referim a la renda mínima d'inserció, que, aprovada per la Llei 10/1997, de 3 de juliol, pretén el desenvolupament coordinat de les accions destinades als col·lectius de persones entre 25 i 65 anys, o bé de menys de 25 anys però amb menors o discapacitats a càrrec o, encara, en situació de desemparament.

Altrament, per afavorir la inserció laboral dels joves sense nivell de formació suficient, la nova modalitat dels contractes de formació –abans d'aprenentatge– ha resultat positiva, ja que amb la reducció de l'edat màxima dels joves contractats (de 21 a 16 anys i sense límit d'edat per als disminuïts), i una durada màxima de dos anys, amb una clara distinció dels contractes en pràctiques per als de nivell superior de formació educativa, ha fet que les oficines de treball de la Generalitat (OTG) tramitessin prop de 28.000 expedients d'aquests tipus de contractació.

Malgrat no haver rebut queixes en aquest respecte, la Queixa núm. 33/98 plantejà el problema dels dèficits en el foment i la no protecció per desocupació en edats de la població compreses entre 29 i 45 anys, entre altres vicissituds respecte als contractes per a la formació i el contracte a temps parcial (amb prestació de serveis inferior a 12 hores setmanals o 48 mensuals), en els quals no es protegeix el treballador amb la prestació d'atur.

El diàleg entre el Govern central i les organitzacions empresarials i sindicals en l'afany de buscar mesures per a la millora del treball a temps parcial ha fructificat en el Reial Decret Legislatiu 15/1998, de 27 de novembre, de mesures urgents per a la millora del mercat de treball en relació amb el treball a temps parcial i el foment de l'estabilitat, el qual modifica l'article 12 de la Llei de l'Estatut dels treballadors (Reial Decret Legislatiu 1/1995, de 24 de març) i també millora la protecció social d'aquests treballadors, modificant en aquest sentit l'article 166 i la disposició addicional setena del text refós de la Llei General de la Seguretat social (Reial Decret Legislatiu 1/1994, de 20 de gener).

Això no obstant, les situacions d'exclusió social s'han fet cada cop més diverses: han aparegut altres grups amb greus problemes per mantenir-se integrats socialment i laboral.

Així, des dels que pateixen minusvalideses fins a les persones procedents de la presó, psiquiàtrics, centres de tractament i rehabilitació de drogodependències i alcoholisme, és molt nombrós el grup dels que segueixen patint un difícil accés a cursos de formació ocupacional i als mecanismes habituals de formació i d'inserció laboral.

En l'Informe anterior, el Síndic ja es va referir a les millores amb projectes que combinaven la formació i el suport social, un paradigma del qual és la Llei de la Renda mínima d'inserció. Però també recalcarem la utilitat de les empreses d'inserció, amb experiències rellevants a França i Itàlia, sense cap reconeixement legal en el nostre país, les quals ja funcionen, en forma de cooperatives, formant i adaptant els treballadors al seu lloc de treball.

Ja reclamàvem l'any passat aquesta normativa i hi hem d'insistir perquè es defineixin i reconeguin les esmentades empreses, com també la relació laboral especial que ha d'unir els treballadors amb aquestes, i d'altres requisits per ser reconegudes com a tals.

Quan des del Síndic es va fer una aproximació a empreses d inserció social, es pogué constatar l'existència d'empresaris amb molta empenta que, probablement, farien molts diners si es dediquessin a activitats amb ànim de lucre personal, i això ha estat i és el primer actiu d aquestes empreses.

S'han pogut conèixer persones que havien compromés el seu patrimoni personal i familiar, fins i tot el pis en el que viuen amb la seva família, per tirar endavant l empresa. I això ho havien hagut de fer força vegades, no només al començament, quan podria estar justificat intentar enlairar la iniciativa, sinó també quan l empresa ja tenia un gir força considerable.

El Síndic va constatar que les entitats financeres no obrien línies de crèdit o no concedien préstecs en els mateixos termes que, davant d un balanç similar, ho feien a d'altres empreses.

El Síndic s'adonà que les Administracions públiques, en aquell moment, no sols no afavorien la contractació amb aquestes empreses, sinó que, amb la demanda de determinades garanties, n imposibilitaven el seu concurs a licitacions per a l adjudicació de contractes de prestació de serveis, en els quals aquestes empreses tenien una acreditada solvència. Per tal que aquesta situació canviï, calen determinis com ara l'adoptat per acord del Govern de la Generalitat de 26 de maig de 1998, a iniciativa del Departament de Benestar Social, de generalitzar les clàusules socials en la contractació pública, amb la reserva del 5% del conjunt de la inversió de tots els departaments del Govern, al mercat tutelat.

Ultra tot això, el fet que les empreses d inserció treballin, per definició, amb un segment del mercat de treball que no és ni el més qualificat ni el més productiu, i que quan assoleix la qualificació o la productivitat diríem normalitzada, marxa, deixa l empresa, perquè s ha aconseguit l'objectiu d inserció, també s ha de tenir present.

Aquesta darrera circumstància justifica, en opinió del Síndic, un tracte discriminatori en positiu a favor d aquestes empreses. En tot cas, el que no té justificació és que el tracte sigui discriminatori en negatiu, és a dir, el que no pot ser és que aquestes empreses es basin només en l'esforç dels seus gestors.

Per tant, cal buscar mesures que, adaptant el treball a les necessitats i capacitats de l'individu, faci viable l'empresa i el treball generat amb la corresponent inserció laboral de les persones excloses.

Els paràmetres d'aquestes empreses d'inserció sembla que haurien de definir-se en base a la rendibilitat personal, sens perjudici de la rendibilitat i viabilitat econòmica, cosa que cal assegurar.

Aquesta viabilitat vindria afavorida per la regulació d un seguit de qüestions, entre les que ens atrevim a plantejar les següents:

a) La flexibilitat de la relació laboral. Això vol dir regular aspectes substancials dels contractes laborals de caràcter especial, definint el concepte de les empreses d inserció i de les persones que s hi puguin ocupar. Vol dir també, probablement, abordar qüestions com ara les formalitats de la contractació, les modalitats i la durada del contracte, els salaris, el temps de treball. Tampoc s haurien d oblidar els incentius a les contractacions, així les subvencions i les bonificacions a la Seguretat Social.

Dins del mateix àmbit de la relació laboral, sembla que caldria considerar les implicacions formatives i educatives que les contractacions puguin tenir.

b) Una empresa d inserció té necessitats que trascendeixen les contractacions dels seus treballadors, per tant caldria plantejar-se el règim d incentius a les empreses, exempcions fiscals per exemple, eventualment ajuts directes en funció de l'assoliment d objectius, facilitats creditícies, etc.

D'altra banda, en l'àmbit de l'aplicació de la normativa, cal esperar que, en les relacions de cooperació amb l'Administració, aquesta sigui especialment diligent en el compliment de les obligacions que assumeixi.

Queixa núm. 558/98

Dret al treball i necessitats dels majors de 45 anys

L'interessat en aquest cas es queixà al Síndic i li exposà el preocupant problema que patia a causa del llarg període de temps sense ocupació, que considerava especialment relacionat amb la seva edat, de més de 45 anys.

Així mateix, sol·licitava informació i feia diferents preguntes a fi de trobar una solució a la seva precària situació.

El Síndic va indicar-li que de la queixa i de la documentació que l'acompanyava no es desprenia, ni ell denunciava, cap actuació irregular de l'Administració catalana ni estatal que pogués considerar-se irregular i motivar la intervenció d'aquesta Institució. Això no obstant, vam indicar-li les possibles ajudes a què podia accedir en les circumstàncies que l'envoltaven.

Així, sens perjudici de ser demandant d'ocupació i estar inscrit a l'Oficina de Treball de la Generalitat, li vam indicar que la Generalitat de Catalunya havia arbitrat una mesura destinada a pal·liar el seu estat de necessitat amb la Renda Mínima d'Inserció, que podia sol·licitar als serveis socials del seu municipi i, si reunia els requisits establerts legalment, li podria ser concedida.

Altrament, va ser informat del subsidi especial de l'INEM per a majors de 45 anys, i del destinat a majors de 52 anys sense responsabilitats familiars, sempre que hagués cotitzat sis anys per desocupació durant la seva vida laboral, el qual es prorroga fins a l'edat de jubilació.

A la pregunta sobre les possibilitats de jubilar-se i poder accedir a la pensió de jubilació (en el seu cas a 65 anys i tenint-ne més de 20 de cotització), li vam indicar que hi tindria dret, però que havia de saber que durant els darrers 15 anys abans de complir-ne 65 n'havia d'haver cotitzat dos per accedir al dret de la pensió de jubilació.

Pel que fa a la problemàtica que afecta els aturats majors de 45 anys, el Síndic l'informà de la seva darrera normativa dictada en l'àmbit laboral (des de la Llei 22/92, de 30 de juliol, la Llei 10/1994, de 19 de maig, la Llei 42/1994, de 30 de desembre... fins a la legislació publicada al Butlletí Oficial de l'Estat de 17 de maig de 1997, sobre el contracte per al foment de la contractació indefinida, juntament amb els incentius en matèria de seguretat social, com el Reial Decret Legislatiu 9/1997, de 16 de maig) continua tenint en compte el foment de la contractació dels majors de 45 anys, malgrat que els problemes d'atur d'aquest col·lectiu persisteixen.

Per tot això, amb la voluntat de continuar col·laborant en allò que pugui ajudar els sectors d'afectats i advertir els poders públics sobre allò que dificulta la plena ocupació o malmet els drets dels ciutadans al treball, vam donar per closes les presents actuacions bo i esperant que la queixa i inquietud per aquest problema continuï fent que el legislador s'impliqui cada cop més en la problemàtica dels aturats, en la preservació del dret al treball i en la intensificació de la lluita contra l'atur, amb la col·laboració de les administracions responsables.

Queixa núm. 33/98

Temporalitat de la contractació laboral i ciutadans perjudicats per l'edat

La senyora X. informà el Síndic que havia treballat des de l'edat de 17 anys i, tot i que havia cotitzat pocs anys a la Seguretat Social, ara que en tenia 32 feia una feina temporal, amb poques esperances que durés molt temps.

Principalment es queixava que la normativa de protecció per desocupació està pensada per a gent fins a 29 anys o per a més grans de 45, però es demanava en quina situació estan els d'edats compreses entre aquestes.

El Síndic hagué d'indicar a l'afectada que subscriu i comparteix la seva crítica a la precarietat laboral, l'economia submergida, la rotació laboral (contractació temporal-atur) amb una mitjana contractual molt baixa, la qual cosa, malgrat haver cotitzat, no dóna dret a la prestació d'atur, entre altres problemes derivats de la preocupant desocupació que pateix el nostre país, com també la desprotecció de les persones entre 29 i 45 anys d'edat: totes aquestes situacions ha han estat denunciades pel Síndic en quasi tots els Informes al Parlament.

Certament, tal com indicava la interessada, els polítics són responsables d'organitzar polítiques de foment de l'ocupació i de la contractació indefinida, tant com d'evitar, en allò que es pugui, la precarietat i la rotació laborals, però no poden donar directament ocupació, sinó que són les empreses, sota la responsabilitat dels empresaris, les que en creen.

Sobre això, el Síndic comunicà a la interessada que les darreres reformes de la legislació laboral, fins a la de l'any 1997, van intentar pal·liar la rotació i la temporalitat de la contractació, la qual considerem sincerament que, aquests últims temps, ha descendit i ha incidit en un augment de la contractació indefinida, cosa que reflectim, malgrat les crítiques anteriors, a l'Informe que anualment la Institució presenta al Parlament.

Això no obstant, no reflectim allò que la interessada criticava sobre la manca d'ajudes o promoció de la contractació de les persones d'edat compresa entre 29 i 45 anys, la qual cosa s'explica per les elevades taxes d'atur abans de 29 anys i després de 45, amb unes conseqüències d'ordre social que cal protegir. Així mateix, entenem que resulta constitucionalment proporcionada aquesta especial preocupació pels índexs d'atur més elevats, que se solen donar entre els menors de 25 o 30 anys i els majors de 45, aturats de llarga durada.

En efecte, de conformitat amb la doctrina del Tribunal Constitucional, la constitucionalitat de qualsevol mesura restrictiva de drets fonamentals, que no és el cas, està determinada per la rigorosa observança del principi de proporcionalitat. En aquest cas, entenem que si els majors de 45 anys i els menors de 30, tal com demostren les estadístiques, necessiten més protecció, ateses les conseqüències i els índexs d'atur molt superiors als d'altres edats, s'ha de considerar una mesura ponderada i necessària, la qual reportarà més beneficis que perjudicis.

Per això, sense cap ànim apologètic de les darreres reformes del Govern central, el Síndic va considerar que cal continuar completant les reformes amb altres mesures especials i esperar, tot i que creiem que es produeixen amb massa lentitud, els resultats minsos però gradualment positius de la lluita contra l'atur.

2.2. Inserció laboral de les persones discapacitades

Afavorir la inserció laboral de les persones discapacitades segueix essent un repte per als poders públics.

Els acords subscrits l'any 1997 pel Govern central i les organitzacions socials i de representants de les persones amb discapacitats van incidir en fortes inversions per a la creació d'ocupació d'aquest col·lectiu. Això, juntament amb la sensibilització de la societat i de les empreses a saber aprofitar el potencial d'aquestes persones, ha de permetre la integració social i laboral d'aquestes persones.

Així, la problemàtica dels aturats és més preocupant quan afecta disminuïts, la majoria dels quals tenen moltes més dificultats per inserir-se al treball.

Per això s'ha regulat el contracte per temps indefinit i a jornada completa per a treballadors minusvàlids, amb bonificacions de quotes empresarials del 70% per als minusvàlids contractats menors de 45 anys, i del 90% per a majors de 45 anys. També tenen bonificacions per als contractes en pràctiques i de formació, amb reduccions del 50%, entre d'altres mesures i subvencions.

Si la contractació és temporal, les empreses tenien dret, fins a 31 de desembre de 1998, a una reducció del 75% de les quotes empresarials, que s'amplia al 100% en les empreses sense cap treballador minusvàlid. En cas de transformar el contracte temporal en indefinit, a jornada completa, s'incentiva l'empresa amb subvencions de 500.000 pessetes i bonificacions del 70% a les quotes empresarials durant la vigència del contracte, per a menors de 45 anys, o del 90%, si són més grans.Aquestes mesures de foment s'han incrementat des de primer de gener de 1999.

Així i tot, es fa difícil la inserció dels discapacitats al món del treball, com ho demostra la Queixa núm. 3490/98, que, a més a més, reflecteix l'incompliment de la reserva de llocs de treball per a discapacitats com una constant indesitjable, que els poders públics continuen tolerant tot i el mandat de l'article 49 de la Constitució Espanyola i l'article 38 de la Llei 13/1982, de 7 d'abril, d'Integració social del minusvàlid, reformat per la disposició addicional 39 de la Llei 66/1997, de 30 de desembre, de Mesures fiscals i administratives i d'ordre social (Llei d'acompanyament per a l'any 1998).

Queixa núm. 3490/98

Integració dels disminuïts al treball i compliment de la reserva prevista a la Llei d'Integració social dels minusvàlids (LISMI)

La promotora d'aquesta queixa s'adreçà al Síndic per denunciar el funcionament de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) pel que fa a la selecció de personal laboral i també a causa de l'incompliment de la Llei d'Inserció social dels minusvàlids.

Havent participat ella mateixa en un procés de selecció, a través d'una borsa de treball, per accedir a una plaça de tècnica de coordinació acadèmica de l'esmentada universitat, després d'enviar-hi el currículum i una carta explicant la seva condició de discapacitada visual i indicar que, per la seva condició, el contractant podia obtenir considerables descomptes en les quotes de la Seguretat Social, no va obtenir cap resposta.

S'interessà per la seva petició i reclamà a l'esmentada Universitat, la qual li correspongué indicant-li que no l'havien seleccionada, però que la tindrien en compte en futures convocatòries.

El Síndic va respondre a l'afectada reconeixent la seva raó quant a la disconformitat amb l'incompliment, per part de la UOC, d'allò que disposa l'article 38 de la Llei d'Integració social dels minusvàlids, pel que fa a l'insuficient compliment de la reserva del 2% de persones amb discapacitat, tant a les empreses i entitats privades com les públiques.

Així, li vam indicar que el Pla de mesures urgents per a la promoció de l'ocupació de les persones amb discapacitat, aprovat pel Consell de Ministres el 3 d'octubre de 1997, en el marc de l'acord subscrit entre el Ministeri de Treball i Afers Socials i el Comitè Espanyol de Representants de Minusvàlids, així ho constatà i es comprometé a vetllar activament pel compliment de la llei.

D'acord amb això, es preveié que de manera excepcional les empreses poden quedar exemptes de l'esmentada obligació, de forma parcial o total, bé per mitjà d'acords inclosos en la negociació col·lectiva sectorial d'àmbit estatal i, si no n'hi ha, d'àmbit inferior, d'acord amb l'article 83, 2 i 3 de la Llei de l'Estatut dels Treballadors, bé per opció de l'empresari comunicada a l'autoritat laboral i sempre que s'aculli a mesures alternatives, les quals han de desplegar els òrgans competents de l'Administració.

Això no obstant, el Síndic va assabentar la interessada que aquesta Institució ha reiterat un any i un altre als poders públics l'esmentat l'incompliment, tant per part de les administracions com per les empreses privades. Per això, abans d'intervenir en el cas exposat, el Síndic va indicar a la promotora que tenia al seu abast un instrument com la Inspecció de Treball, la qual, com a òrgan tècnic i especialitzat, té la funció de verificar l'existència de l'incompliment dels fets que la interessada al·legava, i que podia adreçar-s'hi i denunciar-hi allò que posava en el nostre coneixement.

Això, sens perjudici dels mecanismes de substitució i compensació pretesos pel Govern estatal i els que pugui normar en les seves funcions i competències el Departament de Treball de la Generalitat. ja que, no poden considerar Administració pública la UOC.

En cas que l'Administració competent no actués o no li contestés, aleshores podia comunicar aquest fet al Síndic, a fi de prosseguir la present actuació, la qual es va arxivar provisionalment, a causa de no haver-hi observat cap actuació irregular del Departament de Treball.

2.3. Intensa creació d'ocupació

La creació de l'ocupació ha continuat creixent el 1998 i a un ritme d'augment molt important, i ha permès crear milers de llocs de treball. Ho confirmen les xifres d'Enquesta de població activa (EPA), com també confirma el bon moment del mercat de treball l'índex d'afiliació a la Seguretat Social, especialment en el règim general i, no tant, en el règim especial per compte propi o autònoms.

S'ha consolidat l'augment del nombre de contractes de naturalesa indefinida dins de la població assalariada, malgrat l'acceleració dels temporals o els de duració determinada previstos a l'article 15 de la Llei de l'Estatut dels treballadors, tornats a delimitar recentment pel Reial Decret 2720/1998, de 18 de desembre.

També el treball a temps parcial ha continuat creixent, fins i tot de forma superior al de jornada completa, malgrat que representi un tant per cent molt baix de l'ocupació creada.

Val a dir que, cada vegada més, els contractes a temps parcial els ocupen en la major part dels casos les dones, les quals concentren més de tres quartes parts dels contractes en jornada reduïda, tot i que la creació de llocs de treball sigui més intensa en creixement que la dels homes.

L'any 1998 l'evolució dels contractes registrats a l'Institut Nacional d'Ocupació (INEM) i a les oficines de treball de la Generalitat (OTG) ha estat un altre índex positiu.

El nombre d'aturats inscrits a les oficines de treball de la Generalitat i, en general, a l'INEM ha disminuït considerablement: l'atur a Catalunya ha estat de 198.000 persones, amb un balanç igual que el de l'any 1989.

També l'EPA ratificà els bons resultats de l'INEM, i ha estat important la reducció de l'atur estimat. Se'n destaca el descens de la taxa d'atur juvenil, menors de 25 anys, malgrat que encara se situa en un nivell elevat en comparació amb el de majors de 25 anys.

La lluita contra l'atur ha desencadenat durant l'any 1998 la polèmica implantació de la jornada de treball de 35 hores.

La limitació de la jornada a 40 hores setmanals al nostre país, de mitjana anual al sector privat, i de 37 hores i mitja en el de l'Administració pública, ha estat objecte de discussió amb motiu de les accions recollides pel Pacte per l'ocupació a Catalunya per incrementar la creació de llocs de treball amb la reordenació o la reducció de la durada de la jornada.

Entenem que aquesta qüestió s'ha de debatre en plataformes idònies i utilitzar el tot just creat Consell de direcció del servei públic d'ocupació de Catalunya, en el qual es poden formular les línies bàsiques sobre les polítiques públiques sobre ocupació, en el marc del Pacte per l'ocupació a Catalunya, 1998-2000, signat entre el Govern de la Generalitat i les organitzacions empresarials i sindicals més representatives de Catalunya el passat dia 13 de maig de 1998.

Sigui com sigui, el fort creixement de l'ocupació, juntament amb el moderat augment de la població activa, ha afavorit la important reducció de l'atur.

Enguany algunes queixes reflectien la problemàtica derivada de les empreses de treball temporal (ETT) i la taxa de temporalitat contractual, encara molt elevada (30% aproximadament). Malgrat no haver rebut queixes sobre les ETT o les empreses usuàries, ens consten els problemes derivats d'aquest mitjà de contractacions, per la qual cosa hem d'alertar la Inspecció de Treball perquè posi el màxim zel en les visites d'inspecció i en la tramitació dels expedients sancionadors, sempre que calgui, sens perjudici de reformar la Llei 14/1994, sobre les ETT, per tal d'equiparar els salaris i els drets dels treballadors cedits als de les empreses usuàries.

3. L'Administració laboral

3.1. Serveis públics d'ocupació

Les dificultats per trobar feina i les exigències burocràtiques que comporta l'accés al mercat laboral, tant com rebre la informació necessària sobre els recursos existents, heus aquí el motiu d'alguna queixa rebuda enguany sobre el Servei Català de Col·locació (SCC).

Tot i la posada en funcionament pel Departament de Treball d'un centre d'informació professional (CIP), creat per la Direcció General d'Ocupació, on s'informa

dels processos de formació i d'altres aspectes relacionats amb inserció, així com d'una sala d'autoinformació, s'ha rebut alguna queixa per manca d'informació suficient.

Malgrat el bon nombre d'ofertes gestionades per l'SCC en la intermediació de l'ocupació i del seu encreuament amb les 74 OTG i els milers de centres col·laboradors de l'SCC per tot Catalunya, la Queixa núm. 828/98 refereix les vicissituds d'un ciutadà amb la gestió de la seva baixa temporal de col·locació i els cursos de formació ocupacional, les quals ens motivaren a fer un recordatori de deures legals al Departament de Treball sobre el deure d'informació i el dret del ciutadà a obtenir-ne i a ser tractat amb respecte i deferència per les autoritats i funcionaris, els quals han de facilitar l'exercici dels drets i el compliment de les obligacions, d'acord amb el que disposa l'article 35 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre.

Queixa núm. 828/98

Recordatori de deures legals sobre el dret a obtenir informació i orientació i a ser tractat amb respecte i deferència per les autoritats i funcionaris

L'interessat en el present cas es queixà al Síndic que el Servei Català de Col·locació (SCC) no l'havia atès correctament, ni havia modificat, a petició seva, unes dades en el seu currículum vitae, ni tampoc havia rebut resposta a la seva reclamació.

Fou sol·licitada la intervenció del Síndic per tal d'obtenir resposta de l'SCC, la corresponent alta a l'esmentat servei i poder gaudir dels seus serveis.

Admesa a tràmit la queixa i rebut i estudiat l'informe del Departament de Treball, el Síndic indicà al Conseller que, sens perjudici de les instruccions que es fan arribar a tota persona que s'inscriu al Servei Català de Col·locació i de què s'informa als demandants d'ocupació, el cas és que l'interessat es queixà, precisament, de la manca d'atenció i informació. Per això, la informació rebuda del Departament, amb les instruccions pertinents per a tot demandant d'ocupació, fou traslladada a l'afectat.

Això no obstant, malgrat no poder apreciar, d'acord amb el contingut de l'informe, cap irregularitat del Departament de Treball, el Síndic va recordar-li els deures de l'Administració, en el marc dels drets del ciutadà a obtenir informació, orientació i a ser tractat amb respecte i deferència per les autoritats i els funcionaris, els quals han de facilitar l'exercici dels drets i el compliment de les obligacions del ciutadà, com també l'obligació de resoldre expressament sobre totes les sol·licituds que formuli el ciutadà, d'acord amb allò que disposen els articles 35 i 42 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre.

Així, correspost l'interessat pel Departament de Treball, el Síndic va cloure aquesta actuació.

3.2. FORMACIÓ OCUPACIONAL

El 1998 s'analitzaren els criteris i els mecanismes del Departament de Treball en l'atorgament de subvencions a centres col·laboradors per a l'execució de la formació ocupacional.

Les accions de formació ocupacional requereixen la col·laboració d'entitats públiques i privades, i es dóna preferència a les especialitats que ofereixen més possibilitats d'inserció professional, entre d'altres, regulades en l'Ordre de 20 d'octubre de 1997.

En les queixes núms. 2014/97 i 3464/97, de les quals se'n fa el seguiment, els interessats denunciaven dels criteris del Departament de Treball en la concessió de cursos de formació ocupacional, en què, segons els afectats, cada any es redueix l'adjudicació de subvencions. L'augment de subvencions als centres afectats, acreditat pel Departament de Treball, demostrà que no era certa la presumpta discriminació objecte de queixa.

Això no obstant, durant l'any 1998 els centres ampliaren les seves queixes exposant el bloqueig dels pagaments dels cursos de formació ocupacional, la qual cosa fou desmentida pel Departament de Treball, que va indicar al Síndic de Greuges la regularitat dels pagaments. Això no obstant també s'indicava que s'havia efectuat un control financer d'un seguit d'accions de formació ocupacional, per escatir possibles irregularitats, que era la causa de la retenció d'unes quantitats. Atesa aquesta informació, el Síndic es va adreçar de nou al Departament de Treball i al d'Economia i Finances, per tal que sens perjudici de l'eventual consolidació o revocació de les subvencions, es notifiquessin motivadament als interessats les retencions de les propostes de pagament a efectuar i se'ls donés audiència.

Seguiment de les queixes núms. 2014/97 i 3464/97 (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, núm. 266, pàgs. 21630 i 21631, de 20 de març de 1998)

Concessió de cursos de formació ocupacional

L'interessat es queixà dels criteris del Departament de Treball en la concessió de cursos de formació ocupacional.

El Departament de Treball detallà al Síndic, amb l'especificació de cursos, d'alumnes participants i l'import de les subvencions, que el centre en qüestió havia mantingut una tendència creixent en l'adjudicació de subvencions, malgrat la tendència dels darrers anys a moderar el creixement dels costos dels mòduls/hora dels cursos de formació.

Durant l'any 1998 l'interessat, però, amplià la seva queixa i exposà l'agreujament del problema, amb el bloqueig dels pagaments dels cursos de formació ocupacional.

Certament, contrastada la documentació aportada pel Departament de Treball i l'adjuntada per l'interessat en l'escrit d'objeccions, se'n desprenia que, a instàncies del Departament de Treball, s'havia fet un control financer sobre els ajuts atorgats per a cursos de formació. L'esmentada informació fou comunicada al centre per la Intervenció General de la Generalitat de Catalunya. Altrament, segons se'ns informà, els efectes de la retenció dels documents de pagament es produïren respecte a unes quantitats que corresponien a les subvencions

d'exercicis de 1995, 1996 i 1997 i que, abastant des del mes d'octubre fins al desembre de 1997, eren molt superior als 35 dies que havia indicat el Departament de Treball en els seus informes.

Per això, advertides les possibles contradiccions, el Síndic es va adreçar de nou al Departament de Treball i al d'Economia i Finances fent un recordatori de deures legals per la possible manca de notificació en la forma i el temps escaient, en relació amb la decisió de suspendre els pagaments.

Així mateix, i sens perjudici de l'eventual consolidació o revocació de les subvencions, vam suggerir als titulars dels departaments esmentats que donessin les ordres oportunes a fi de notificar i donar audiència als interessats de les esmentades retencions i, per seguretat jurídica i per tal de no causar indefensió, s'especifiquessin les retencions a compte de les propostes de pagaments a efectuar, a part que es notifiquessin les retencions degudament motivades.

Els departaments de Treball i d'Economia i Finances corresponegueren als recordatoris del Síndic indicant la regularitat de les actuacions i dels pagaments.

Això no obstant, els promotors de la queixa mantenien el criteri que, malgrat que els departaments de Treball i d'Economia i Finances indiquessin que no existia cap retenció de pagament als centres de referència, el de Treball continuava bloquejant els pagaments endarrerits per mitjà de la no assignació del corresponent número d'índex a les partides justificades dels cursos finalitzats. Aquests números d'índex són imprescindibles perquè el Departament d'Economia i Finances tramiti els pagaments.

Amb posterioritat, i sens perjudici de les possibles irregularitats dels centres i de l'eventual revocació de les subvencions, havent tingut el Síndic coneixement de l'admissió a tràmit d'una querella davant del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya contra el titular del Departament de Treball en el present afer, aquesta Institució va resoldre suspendre les actuacions, d'acord amb allò que preveu l'article 16.2 de la Llei 14/84, de 20 de març, del Síndic de Greuges, la qual cosa es comunicà als interessats i a les administracions afectades.

3.3. Coordinació i col·laboració entre administracions en la prestació de serveis

La col·laboració i cooperació entre l'Institut Nacional d'Ocupació (INEM) i el Departament de Treball ha estat necessària d'ençà dels traspassos a Catalunya de la gestió en l'àmbit de treball, ocupació i formació assumits pel Departament de Treball des de l'1 de gener de 1998.

Malgrat la Comissió de coordinació i seguiment dels esmentats traspassos, han estat convenient i necessària la signatura de convenis, per regular les funcions i el règim de funcionament de l'esmentada comissió, i altres convenis que valorem de forma molt positiva.

En atenció també a la distribució de competències se signà el conveni de col·laboració per a la coordinació de la gestió de l'ocupació per part de la Generalitat i la gestió de les prestacions per desocupació per part de l'Institut Nacional d'Ocupació, del qual es féu publicitat amb la Resolució d'11 de desembre de 1998 (*Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* núm. 2794 de 28 de desembre de 1998). Dins del marc dels principis d'eficàcia i eficiència en l'assignació i utilització dels recursos públics, aquest conveni determina les activitats i tasques de cada Administració, a fi de preservar els drets dels ciutadans, la seva informació i, en definitiva, la completa prestació de serveis, en tant que usuaris del servei públic de l'ocupació.

Vegeu així, entre d'altres, la Queixa núm. 1501/97, sobre la disconformitat amb el període de prestació per desocupació atorgat per l'INEM; la núm. 143/97, sobre la represa de la prestació per desocupació per una presumpta manca d'informació, i la núm. 270/98, en la qual referim el suggeriment acceptat pel Departament de Treball, amb motiu de les confusions en les citacions dels ciutadans concurrents a la unitat de treball i els veïns d'aquesta oficina.

Queixa núm. 1501/97

Disconformitat amb el període de prestació per desocupació

La promotora s'adreçà al Síndic per queixar-se contra l'INEM de Girona, que li havia concedit una prestació per desocupació per al període del 6 de març de 1997 al 5 de novembre de 1997.

Certament, amb data 1 d'octubre de 1996 la interessada va ser acomiadada de l'empresa on treballava; més endavant se celebrà un acte de conciliació que acabà sense avinença, i el Jutjat social de Girona el dia 19 de desembre de 1996 dictà sentència per la qual s'estimà la demanda de la interessada i es declarà improcedent l'acomiadament de data 1 d'octubre de 1996, amb la conseqüent condemna a l'empresa, que li hauria d'abonar la quantitat corresponent en concepte de salaris de tramitació.

La interessada sol·licità que es rectifiqués la data des de la qual percebia l'atur (6 de març de 1997) per la del 24 d'octubre de 1996, data de l'acte de conciliació.

Estudiada la queixa en relació amb la disconformitat de la durada i període de la prestació d'atur i sens perjudici de la reclamació prèvia a la via jurisdiccional que hagués formulat contra la direcció de l'INEM de Girona, el Síndic de Greuges, per raó de competència, la va traslladar al Defensor del Poble.

L'esmentada institució trameté al Síndic l'informe de la direcció general de l'INEM, el contingut del qual revelà que la data correcta, un cop revisat l'expedient, era la de 20 de desembre de 1996, dia següent a la situació legal de desocupació, segons allò que preveu l'article 208 del Reial Decret Legislatiu 1/1994, de 20 de juny, pel qual s'aprovà la Llei general de la Seguretat social. En el present cas, la situació de desocupació la constitueix la sentència del Jutjat social de Girona de data 19 de desembre de 1996, per la qual s'extingeix la relació

laboral. Comunicat això a l'afectada, el Síndic arxivà l'expedient.

Queixa núm. 143/97

Represa de la prestació per desocupació amb pèrdua de dies per una presumpta manca d'informació

L'interessat en el present cas es queixà al Síndic de la indefensió per manca d'informació durant la renovació de la demanda d'ocupació, la qual cosa li impedí formular la represa de prestacions per desocupació pendents.

El criteri de l'interessat era que no calia sol·licitar la represa de prestacions acumulades d'anys anteriors en el moment de fer efectiva la renovació de la demanda d'ocupació.

Per raó de competència, s'envià tota la documentació de l'interessat al Defensor del Poble, fent-li esment d'una sentència del Tribunal Suprem en aquest respecte que abonava el criteri de l'afectat.

Es plantejava, doncs, si, a les sol·licituds de represa de les prestacions per desocupació formulades fora de termini, eren aplicables les normes sobre els dies de pèrdua de prestació entre la data de represa i la de la sol·licitud.

El Defensor del Poble recaptà de la Direcció General de l'INEM el corresponent informe, del qual es desprengué, en síntesi, que l'article 212 del text refós de la Llei General de la Seguretat Social estableix unes causes de suspensió del dret i en determina la durada.

Així, el Defensor del Poble indicà que la represa del dret prèviament suspès es produeix un cop feta la sol·licitud de l'interessat en el termini de 15 dies, d'acord amb l'article 28.1 del Reial Decret 625/1985, de 2 d'abril, tal com es fa amb les sol·licituds de l'alta inicial d'un dret.

Per tant, les conseqüències de la sol·licitud de represa amb l'incompliment de l'esmentat termini han de ser les del consum dels dies entre la finalització de la suspensió i la data de la sol·licitud. Així ho raonà la direcció general de l'INEM, d'acord amb la doctrina del moment, no tenint en compte la sentència del Tribunal Suprem d'11 de novembre de 1996, perquè es tractava d'una única sentència no reiterada, i per tant, no susceptible de ser considerada jurisprudència complementària de l'ordenament jurídic.

Això no obstant, la qüestió plantejada quedà resolta per l'article 42 de la Llei 66/1997, de 30 de desembre, de Mesures fiscals, administratives i d'ordre social (Butlletí Oficial de l'Estat de 31 de desembre; correcció d'errades al Butlletí Oficial de l'Estat de 2 de juliol de 1998), el qual addicionà l'apartat 3 a l'actual article 212 de la Llei General de la Seguretat Social de 20 de juny de 1994, establint que el dret a la represa neix a partir del termini de la causa de suspensió, sempre que se sol·liciti en el termini de 15 dies següents.

Aquestes observacions es van comunicar a l'afectat, amb la qual cosa es tancaren els expedients del Defensor del Poble i del Síndic de Greuges.

Queixa núm. 270/98

Suggeriment al Departament de Treball per a l'adopció de mesures que evitin molèsties als usuaris i veïns de la Unitat Territorial de Manresa

El promotor de la queixa formulà al Síndic de Greuges el problema de les senyes d'una oficina de la Delegació de Treball a Manresa, al núm. 13 del carrer d'Alfons XII, les quals, possiblement, no se solen especificar bé en les citacions i causen confusions i molèsties als ciutadans que hi concorren i, sobretot, als veïns de l'immoble.

Com sia que no es resolia el problema de l'afectat i ateses les molèsties persistents, se suggerí al Departament de Treball que donés les ordres oportunes a fi d'especificar millor les senyes del centre en qüestió i que es prenguessin les mesures pertinents per evitar molèsties i perjudicis als ciutadans concurrents i als veïns de la finca.

Un cop suggerida al Departament de Treball l'adopció de les mesures pertinents, el titular del Departament de Treball comunicà al Síndic haver sol·licitat un informe al responsable de la Unitat Territorial de Manresa, dependent de la Delegació Territorial de Barcelona, una vegada estudiat el qual, la Delegació Territorial de Barcelona donà ordres per especificar millor el text de les citacions i no causar cap molèstia als veïns i altres ciutadans, en el sentit següent:

a) afegir a l'adreça ressenyada a la citació, tot seguit del carrer i el número, el text següent: «Accés pels baixos esquerra»;

b) supressió, també del text de la citació, sala núm. 1 (o, altrament, 2), 1r.

Atès que s'havia acceptat el suggeriment, el Síndic va tancar aquesta actuació i n'informà l'interessat.

4. Altres qüestions relatives al treball

4.1. Criteris que afecten drets fonamentals

Encara hi ha hagut altres queixes relatives als drets i deures en el món del treball, com els de representació i negociació col·lectiva, en les quals, pel fet d'afectar un dret fonamental presumptament violat, vam suggerir a una Administració local la modificació del criteri en el repartiment de subvencions a les seccions sindicals vegeu Queixa núm. 3105/97).

Queixa núm. 3105/97

Suggeriment a l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat quant al criteri aplicat en el repartiment de subvencions a seccions sindicals

El president de la secció sindical del Sindicato Profesional de Policías Municipales de España (SPPME) s'adreçà al Síndic per informar-lo que no havia signat el darrer conveni col·lectiu, motiu pel qual la part empresarial (Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat) no reconegué a l'esmentada secció sindical alguns dels drets previstos a l'articulat del conveni col-

lectiu, entre els quals el de gaudir d'una aportació d'1.000.000 de pessetes anuals, a repartir entre les seccions sindicals signants.

El Síndic sol·licità el corresponent informe a l'Ajuntament, el qual fou elaborat pels serveis tècnics de personal.

La queixa del sindicat pretenia denunciar la possible infracció del principi d'igualtat previst a l'article 14 de la Constitució Espanyola i una presumpta discriminació quant al dret a la llibertat sindical. El Síndic suggerí a l'Ajuntament que subjectés el seu criteri i actuació als principis i valors constitucionals de llibertat sindical i de no discriminació previstos als articles 28.1 i 14 de la Constitució. Més que més quan es tracta d'una Administració pública, la qual ha d'actuar amb submissió plena a la llei i al dret, d'acord amb allò que preveuen els articles 103.1 i 9.3 de la Constitució.

El Síndic va recordar que és reiterada la doctrina del Tribunal Constitucional en el sentit que allò que prohibeix l'article 14 és que es doni un tracte desigual tant en les previsions normatives com en la seva aplicació concreta als qui es troben en situacions iguals i, si s'introdueixen elements de diferenciació per justificar tractaments diferents, aquests elements han de ser raonables i no constituir excusa o pretext per produir, de fet, un tractament arbitràriament desigual i, per tant, discriminatori (sentència d'11 de maig de 1989, RTC 1989/90).

Així mateix, la sentència de 21 de novembre de 1988 (RTC 1988/217) indica que el dret a la llibertat sindical inclou la prohibició de tracte diferenciat entre els sindicats que no respongui a criteris objectius i, per això, el principi d'igualtat està introduït en aquest dret, de tal manera que la vulneració del primer comporta la del segon.

Per això, el Síndic va entendre que l'enunciat i la inaplicació de la compensació econòmica prevista en les clàusules del conveni podien contenir un tractament desigual entre sindicats representatius, ja que atribuir només la compensació econòmica als sindicats signants, afavorint i primant els que havien signat el conveni respecte als que legítimament s'hi havien oposat en ús de la seva lliure activitat i estratègia sindical, produiria un tractament considerat injustificat i no respondria a criteris objectius i raonables, sinó a un criteri subjectiu, el qual pot suposar un acte d'ingerència empresarial, prohibit en el segon paràgraf de l'article 13 de la Llei Orgànica 11/1985, de 2 d'agost, de Llibertat sindical, en relació amb l'article 2.2 del conveni núm. 98 de l'OIT, relatiu a l'aplicació dels principis del dret de sindicació i de negociació col·lectiva.

L'Ajuntament comunicà al Síndic que per acord de la Comissió de govern ordenaria l'execució d'una sentència dictada pel Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, recaiguda en un recurs interposat pel SPPME, i també informà de la finalització del contenciós que en el seu moment havia interposat el sindicat promotor de la queixa, la qual cosa el Síndic desconeixia i que ni l'Ajuntament ni el Sindicat ens havien fet avinent.

Com sia que la sentència coincidia amb el criteri i el consegüent suggeriment del Síndic, el qual vam entendre tàcitament acceptat, vam donar per closes les nostres actuacions, la qual cosa vam comunicar al sindicat i a l'Ajuntament.

4.2. Prevenció de riscos laborals

La manca de seguretat en el treball, en moltes activitats, a fi d'evitar riscos i de prevenir el perill, continua essent una constant.

La protecció de la integritat de les persones i la prevenció són el cavall de batalla de les administracions públiques laborals. El control de les activitats, a través de la inspecció, continua essent lent i escàs pels limitats mitjans, ja no tan sols en l'aspecte sancionador sinó en el mal referent preventiu.

Ja tenim les normes i els darrers anys subratllàvem en l'Informe al Parlament de Catalunya la necessitat de més reglaments. Enguany també la Llei 50/1998, de 30 de desembre, de Mesures fiscals, administratives i d'ordre social, introdueix modificacions sobre infraccions i sancions en l'ordre social, amb la finalitat d'aconseguir una protecció millor i més eficaç del treballador. També s'han introduït modificacions a la Llei 31/1995, de 8 de novembre, de Prevenció de riscos laborals, a fi de prevenir els greus buits de tipificació infractora en prevenció de riscos socials.

També els treballadors, malgrat l'eventual repercussió en la seva estabilitat en el treball, han de corresponsabilitzar-se i denunciar els dèficits, participant i col·laborant així a denunciar les eventuals inseguretats.

El Parlament n'és prou conscient, i la Moció 137/V (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 358 de 29 de desembre de 1998) aprovada pel Ple del Parlament instà el Govern a accelerar el procés de revisió, en el si del Consell català de seguretat i salut laboral, del pla de prevenció de riscos laborals a Catalunya, amb la incorporació dels objectius que corresponguin al pla de xoc estatal aprovat el 4 de novembre de 1998, i l'instà també a desplegar el pla de previsió de riscos laborals de Catalunya i incrementar els recursos i els mitjans destinats a vigilància i control.

Esperem que les campanyes de conscienciació, juntament amb l'estudi de mesures per reduir la sinistralitat entre les parts socials, fructifiquin i s'aconsegueixen els objectius legals (vegeu la Queixa núm. 817/98, sobre mesures preventives de seguretat per evitar danys a una treballadora de la Generalitat).

Queixa núm. 817/98

Mesures preventives de seguretat per evitar danys

La promotora s'adreçà al Síndic i li indicà que patia molèsties als ulls, nàusees i problemes respiratoris durant el seu treball al Departament de Benestar Social de la Generalitat.

Segons la interessada, a l'esmentat Departament es fan treballs de neteja de moquetes i fumigació sense mesures preventives i de ventilació. Tampoc no s'informa els

treballadors dels productes que s'apliquen en les esmentades tasques.

El Síndic sol·licità del Departament de Benestar Social un informe sobre l'avaluació prèvia de riscos per als treballadors del Departament i de l'adopció de mesures preventives i de seguretat, a fi d'evitar les situacions i els problemes de salut que afirmava patir la interessada, amb motiu, presumptament, dels treballs de neteja de moquetes.

El Departament de Benestar Social informà el Síndic que, donant compliment a les previsions de la normativa vigent en matèria de prevenció de riscos laborals, el Departament de Benestar Social comunica sempre als delegats de prevenció del Departament l'operació de neteja exhaustiva de les moquetes del Palau de Mar. En el mateix escrit es feia una explicació de les tasques a realitzar i dels torns horaris en què es farien; s'esmentava l'empresa que se'n faria càrrec i s'aportava la garantia de l'empresa sobre els productes de neteja que utilitzaria.

En resposta a la petició de la interessada sobre els productes utilitzats, li va ser lliurada en mà la informació relativa a les fitxes tècniques dels productes de neteja aplicats sobre la moqueta. Posteriorment, el Secretari General va trametre a la interessada còpia del calendari de la neteja, li va comunicar el nom de l'empresa que se n'havia encarregat i va donar-li les explicacions pertinents en relació amb la ventilació aplicada.

No satisfeta la interessada amb les explicacions i la informació facilitada pel Departament, va interposar denúncia davant la Inspecció de Treball. Efectuada la compareixença, la inspectora de Treball, mitjançant diligència en el llibre de visites, va requerir el Departament de Benestar Social a:

– Ordenar una revisió de la treballadora per part del metge d'empresa i aportar el corresponent informe.

– Tractar l'assumpte al Comitè de Salut Laboral del Departament.

– Efectuar una revisió de tot el sistema de ventilació del Palau de Mar.

– Valorar dels riscos del lloc de treball de la denunciant.

En compliment d'aquest requeriment, el Departament hi donà compliment.

De les consideracions, documentalment acreditades, se'n desprengué que:

En tot moment s'havia complert el deure de comunicació i informació prèvia als representants dels treballadors (delegats de prevenció), i s'havien adoptat les mesures preventives necessàries, anteriors i posteriors a les actuacions, mantenint els locals inaccessibles durant 48 hores després de la neteja i incrementant la potència dels sistemes de ventilació en la mesura que tècnicament era possible.

Verificades documentalment les actuacions del Departament de Benestar Social, el Síndic no va observar cap actuació irregular de l'Administració que hagués impedit o afectat els drets de la interessada, per la qual cosa tot semblava indicar que la patologia que sofria no tenia relació amb els productes aplicats en la neteja. Per això es van donar per finalitzades aquestes actuacions, sens perjudici d'allò que pogués resoldre la Inspecció de Treball.

5. El sistema de pensions

Els poders públics han d'assegurar la protecció social, econòmica i jurídica de la família, d'acord amb allò que proclama l'article 39 de la Constitució Espanyola.

Els poders públics també han de mantenir un règim públic de seguretat social per a tots els ciutadans, que garanteixi l'assistència i les prestacions socials suficients en les situacions de necessitat i especialment en cas de falta de feina (article 41 de la Constitució Espanyola).

Els poders públics garantiran la suficiència econòmica als ciutadans durant la tercera edat, mitjançant pensions adequades i actualitzades periòdicament (article 50 de la Constitució Espanyola).

L'esmentada voluntat proclamada a la Constitució Espanyola és present en la vocació universal del sistema de seguretat social que ha de garantir l'accés de tots els ciutadans al règim públic de seguretat social, ja sia per mitjà de les pensions contributives, aplicant el sistema de repartiment de les cotitzacions, o amb les prestacions no contributives de jubilació, invalidesa i per fills a càrrec, imputables als pressupostos públics.

Recordem, com cada any, que, tot i les previsions constitucionals i estatutàries per les quals correspon a l'Estat la legislació bàsica i règim econòmic de la seguretat social, sens perjudici que les comunitats autònomes n'executin els serveis (article 149, 17a de la Constitució Espanyola), pertoca a la Generalitat de Catalunya el desenvolupament legislatiu i l'execució de la legislació bàsica de l'Estat, com també la gestió del règim econòmic de la seguretat social (article 17 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya).

Els canvis operats aquests darrers quinze anys han anat modificant els instruments de previsió de les futures pensions.

L'increment de l'esperança de vida de la població i el descens de la natalitat, amb la conseqüent reducció de la població activa i l'augment de la passiva, són fets que han enfortit la necessitat de replantejar la capacitat de sosteniment del sistema públic de pensions.

L'efecte dels Pactes de Toledo en l'opinió pública ha estat colpidor per deixar ben clar que el nivell de previsió pública seguirà essent la base de les futures pensions dels treballadors, però amb moltes més restriccions i limitacions legislatives, la qual cosa fa que recaigui sobre els futurs pensionistes la responsabilitat de complementar, amb fons i plans de pensions propis, la jubilació personal.

La Llei 49/1998, de 30 de desembre, de Pressupostos generals de l'Estat per al 1999, fixa el màxim de les pensions públiques en la quantia íntegra de 295.389 pessetes mensuals, i en quantia anual, amb pagues extraordinàries o sense, en 4.135.446 pessetes. Hi ha ha-

gut, doncs, un increment respecte a l'any 1998 d'1,8%.

La quantia de les pensions no contributives, de jubilació i invalidesa, es fixa en 531.370 pessetes íntegres anuals, i les pensions no concurrents de l'extingida assegurança obligatòria de vellesa i invalidesa (SOVI) es fixa, en còmput anual, en 570.500 pessetes.

Així, el Reial Decret 5/1999, de 8 de gener, sobre Revaloració de les pensions del sistema de la seguretat social per al 1999, d'acord amb les previsions de la Llei de Pressupostos generals de l'Estat i de conformitat amb l'article 48 del Text refós de la Llei general de la Seguretat social (Reial Decret Legislatiu 1/1994, de 20 de juny, en la redacció donada per la Llei 24/1997, de 15 de juliol, de Consolidació i racionalització del sistema de la seguretat social), manté el poder adquisitiu de les pensions i actualitza el límit d'ingressos compatibles amb els complements per mínims de les pensions mínimes, per cònjuge a càrrec o amb la condició de beneficiari de les assignacions per fill a càrrec, entre d'altres.

Amb això es fixa la pensió mínima anual de jubilació del titular menor de 65 anys en 821.660 pessetes amb cònjuge a càrrec, i en 696.290 pessetes quan és sense cònjuge a càrrec; la dels de més de 65 anys es fixa en 938.700 pessetes amb cònjuge a càrrec, i en 797.860 pessetes sense cònjuge a càrrec.Els canvis operats aquests darrers quinze anys han anat modificant els instruments de previsió de les futures pensions.

L'increment de l'esperança de vida de la població i el descens de la natalitat, amb la conseqüent reducció de la població activa i l'augment de la passiva, són fets que han enfortit la necessitat de replantejar la capacitat de sosteniment del sistema públic de pensions.

L'efecte dels Pactes de Toledo en l'opinió pública ha estat colpidor per deixar ben clar que el nivell de previsió pública seguirà essent la base de les futures pensions dels treballadors, però amb moltes més restriccions i limitacions legislatives, la qual cosa fa que recaigui sobre els futurs pensionistes la responsabilitat de complementar, amb fons i plans de pensions propis, la jubilació personal.

La Llei 49/1998, de 30 de desembre, de Pressupostos generals de l'Estat per al 1999, fixa el màxim de les pensions públiques en la quantia íntegra de 295.389 pessetes mensuals, i en quantia anual, amb pagues extraordinàries o sense, en 4.135.446 pessetes. Hi ha hagut, doncs, un increment respecte a l'any 1998 d'1,8%.

La quantia de les pensions no contributives, de jubilació i invalidesa, es fixa en 531.370 pessetes íntegres anuals, i les pensions no concurrents de l'extingida assegurança obligatòria de vellesa i invalidesa (SOVI) es fixa, en còmput anual, en 570.500 pessetes.

Així, el Reial Decret 5/1999, de 8 de gener, sobre Revaloració de les pensions del sistema de la seguretat social per al 1999, d'acord amb les previsions de la Llei de Pressupostos generals de l'Estat i de conformitat amb l'article 48 del Text refós de la Llei general de la Seguretat social (Reial Decret Legislatiu 1/1994, de 20 de juny, en la redacció donada per la Llei 24/1997, de 15 de juliol, de Consolidació i racionalització del sistema de la seguretat social), manté el poder adquisitiu de les pensions i actualitza el límit d'ingressos compatibles amb els complements per mínims de les pensions mínimes, per cònjuge a càrrec o amb la condició de beneficiari de les assignacions per fill a càrrec, entre d'altres.

Amb això es fixa la pensió mínima anual de jubilació del titular menor de 65 anys en 821.660 pessetes amb cònjuge a càrrec, i en 696.290 pessetes quan és sense cònjuge a càrrec; la dels de més de 65 anys es fixa en 938.700 pessetes amb cònjuge a càrrec, i en 797.860 pessetes sense cònjuge a càrrec.

Les queixes sobre la gestió de les prestacions, que efectua l'Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS), ha anat minvant els darrers anys, i també s'aprecia una bona gestió de les diferents direccions provincials de l'INSS a Catalunya.

5.1. Mort i supervivència

5.1.1. Pensió de viduïtat

Cobrir la pèrdua d'ingressos amb motiu de la defunció d'un familiar (causant) és una obligació dels poders públics no satisfeta del tot.

Quan la mort d'una persona, que origina el dret del cònjuge a la prestació de viduïtat de la seguretat social, té lloc quan no està en situació d'alta, no es produeix cap dret per al supervivent, llevat que el causant hagués cotitzat més de 22 anys a la seguretat social. En aquest darrer cas el beneficiari, vídua o vidu, sí té dret a la pensió corresponent de viduïtat.

Enguany, la Llei 50/1998, de 30 de desembre, de Mesures fiscals, administratives i d'ordre social ha tornat a millorar l'esmentat règim i, modificant els articles 174 i 176 del Text refós de la Llei general de la Seguretat social, rebaixa a 15 anys el període mínim de cotitzacions en el cas que el causant no estigués en situació d'alta o assimilada a la d'alta; per tant, s'amplien els supòsits en què es pot causar dret a la pensió de viduïtat.

Els cònjuges supervivents, vídues o vidus, tenen dret, doncs, a percebre la corresponent prestació econòmica de viduïtat pel decés del causant, en cas que es compleixin els corresponents requisits legals (vegeu la queixa núm. 3110/97).

L'incompliment, però d'aquests requisits, continua privant alguns ciutadans de la corresponent pensió de viduïtat.

Un dels requisits que enguany han preocupat un nombre més alt de ciutadans i que ha motivat més queixes ha estat l'existència del requisit del vincle matrimonial.

Una altra de les queixes que han preocupat el Síndic en matèria de pensió de viduïtat han estat les motivades per l'extinció de la pensió, que es produeix, entre d'altres causes, per un nou matrimoni o pel pas a l'estat religiós. En aquest cas, si el beneficiari de la pensió contreu nou matrimoni abans de complir 60 anys, se li extingirà la pensió, però tindrà dret a una indemnitza-

ció equivalent a vint-i-quatre mensualitats de la pensió de viduïtat.

Això no obstant, no sempre és fàcil d'accedir a l'esmentat dret, com es pot veure en la queixa núm. 3790/97, en la qual el dot de la seguretat social no es va poder fer efectiu.

Queixa núm. 3110/97, entre d'altres

Denegació de pensió de viduïtat, malgrat més de 28 anys de cotització del difunt

La promotora interessada es queixà al Síndic per la seva situació de desemparament i per la injustícia de què es considerava víctima.

Vídua, el seu marit havia treballat des de l'any 1947 fins al 1981 i havia cotitzat a la Seguretat Social més de 28 anys.

Va sol·licitar la corresponent pensió de viduïtat a l'Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS), la qual li fou denegada per manca d'alta o situació assimilada a l'alta del seu difunt marit en el moment del decés, malgrat haver cotitzat a la Seguretat Social més de 28 anys.

El Síndic indicà a la interessada la ja antiga preocupació de la Institució, a causa de la qual s'havia iniciat una actuació d'ofici per protegir les persones que no poden accedir a la pensió de viduïtat i s'havia proposat a aquest efecte la implantació d'una pensió no contributiva de viduïtat.

Això no obstant, els departaments de Benestar Social i de Treball no van considerar oportú, com tampoc el Defensor del Poble, establir la modalitat de pensió no contributiva de viduïtat, perquè es fa difícil de compatibilitzar amb la tècnica dels drets derivats, com és el dret a la pensió de viduïtat.

Per això, els departaments de la Generalitat esmentats es van mostrar favorables a recollir la protecció a través de la Renda Mínima d'Inserció, actualment regulada per la Llei catalana 10/1997, de 3 de juliol.

En conseqüència, i en compliment del que disposen els articles 1.1 i 4.1 de la Llei de Catalunya 14/1984, de 20 de març, per la qual ens regim, vam trametre la queixa al Defensor del Poble perquè, si ho considerava procedent, promogués una intervenció de la seva institució en el marc del que estableix la Llei orgànica 3/1981, de 6 d'abril.

El Defensor correspongué a la interessada suggerint-li que sol·licités de nou la pensió de viduïtat a la Direcció Provincial de l'INSS, per si pogués ser-li d'aplicació la nova regulació prevista a la Llei 66/1997, de 30 de desembre, en la disposició addicional 13a, la qual suprimeix el requisit d'alta exigit per a les pensions de viduïtat en els casos en què el causant acredita com a mínim 22 anys de cotització.

Efectivament, modificats els articles 174 i 175 del Text refós de la Llei general de la Seguretat social, es reconeix el dret a la pensió de viduïtat al cònjuge supervivent, encara que el causant no estigués en alta, sempre que hagués completat un període mínim de 22 anys.

Això no obstant, en cap cas no es té dret al cobrament de quantitats corresponents a exercicis anteriors a l'1 de gener de 1998.

Queixa núm. 3790/97

Revocació de sentència i pèrdua de 24 mensualitats de pensió de viduïtat

La interessada s'adreçà al Síndic exposant que era pensionista de viduïtat i que, ja complerts 60 anys, va contreure nou matrimoni, però no se li concedí la paga de la Seguretat Social, consistent en 24 mensualitats.

Certament, d'acord amb la legislació vigent, si hagués contret matrimoni abans de complir 60 anys, hauria pogut accedir al dret del dot» de la Seguretat Social, amb la paga a tant alçat de les 24 mensualitats.

La interessada al·legà el problema de la manca d'informació de l'entitat gestora de l'Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS), la qual, si s'hagués esmenat abans, l'hauria feta decidir per contreure matrimoni una setmana abans, amb el corresponent dret.

El fet és que la manca d'una informació clara i correcta per part de l'entitat gestora li havia causat el perjudici de no poder percebre la corresponent indemnització de les 24 mensualitats.

El Síndic hagué d'indicar a la interessada que l'esmentada manca d'informació podia comportar l'exercici dels seus drets i emprendre les accions corresponents en reclamació de danys i perjudicis, pel mal funcionament de l'Administració i el dret a ser indemnitzada pel Ministeri de Treball i Afers Socials. Com sabia, però, aquesta acció s'havia d'interposar abans de la corresponent reclamació davant la jurisdicció contenciosa administrativa.

També se li indicà, però, que la Constitució proclama el principi d'independència que ha de caracteritzar totes les actuacions dels jutges i tribunals en l'exercici de la funció jurisdiccional.

Així, el Jutjat núm. 4 de Girona li havia declarat el dret a percebre les 24 mensualitats i el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya revocà la sentència del Jutjat Social i absolgué l'INSS.

Com sia que la independència en l'exercici de la funció jurisdiccional ha de ser respectada per tots els poders públics, els ciutadans i les institucions, entre les quals, òbviament, el Síndic de Greuges, i la llei que regula la nostra Institució ens impedeix interferir-nos en els procediments judicials i poder revisar les resolucions que es dictin en l'exercici de l'esmentada independència, no vam poder intervenir en la qüestió plantejada i ens dolgué haver-li d'indicar l'única possibilitat que tenia per fer valer els seus drets, com és la reclamació de danys i perjudicis davant la jurisdicció contenciosa administrativa.

5.1.2. Parelles de fet

La necessitat de regular les situacions de convivència no matrimonial ha fet que el legislador català s'anticipés en la regulació de les unions estables de parella. Així la Llei 10/1998, de 15 de juliol, d'Unions estables

de parella és el primer intent a l'Estat espanyol de regular les parelles de fet, mitjançant una llei especial, en vigor des del 23 d'octubre de 1998.

La Llei regula una compensació en cas de cessar la convivència i reconeix una pensió temporal en determinats supòsits, limitada en el cas d'unions homosexuals, però amb drets successoris.

També, al marge del matrimoni i de les unions estables de parella, s'han regulat a Catalunya altres formes de convivència, com les que reconeix la Llei 19/1998, de 28 de desembre, sobre Situacions convivencials d'ajuda mútua, ajustant-se al marc competencial de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya en matèria de dret civil propi.

El tractament legislatiu de les esmentades lleis catalanes ha hagut d'excloure, per raons competencials, les qüestions de caràcter laboral i relatives a la seguretat social i cenyir-se al desenvolupament de les competències de dret civil que corresponen a la Generalitat.

Altrament, el legislador estatal encara no ha previst els efectes de les unions de fet, malgrat la proposició de llei orgànica presentada pel Grup Parlamentari Popular al Congrés dels Diputats, la qual proposa regular el contracte d'unió civil i pretén modificar moltes lleis que hi fan referència, entre altres el Text refós de la Llei de la Seguretat social.

Així, la queixa núm. 363/98 reflecteix un problema que preocupa el Síndic des de fa molts anys, pel que fa a la regulació d'una pensió de viduïtat derivada de la convivència more uxorio o de parella de fet.

L'evidència de les unions estables no matrimonials, amb capacitat de generar determinats efectes jurídics, ha estat reconeguda des de fa temps pel legislador en alguns àmbits del dret. Així, en dret penal les circumstàncies que poden agreujar o atenuar la responsabilitat del cònjuge són equiparables a les de la «persona lligada de forma permanent per anàloga relació d'afectivitat».

L'esmentada equiparació es projecta en altres àmbits del dret, ja sia en matèria de dret d'asil, d'habeas corpus, d'adopció, de recusació judicial, d'arrendaments urbans, etc.

Això no obstant, quant als efectes personals i patrimonials, la parella de fet, no matrimonial, entre un home i una dona, jurídicament no es pot considerar equivalent al matrimoni i, per tant, no s'hi poden aplicar automàticament les normes que regulen les relacions entre cònjuges.

Pel que fa als efectes respecte a tercers, com ja s'ha indicat, des de l'any 1992, d'acord amb una sentència del Tribunal Constitucional, s'establí una equiparació entre «cònjuge» i «convivència estable», per al cas de subrogar-se en els drets i obligacions derivades dels contractes d'arrendament, i es declarà inconstitucional l'article 58 de la Llei d'Arrendaments urbans (LAU), ja que els poders públics estan obligats a protegir la família, amb independència, en aquest cas, del vincle matrimonial; i essent la finalitat de la llei la continuïtat en l'ús de l'habitatge familiar, no es podia justificar la desigualtat de tracte derivada de l'article 58 de la LAU, posteriorment modificat i ara ja regulat pel que fa a la subrogació extramatrimonial.

Això no obstant, pel que fa a la pensió de viduïtat, el Síndic de Greuges en diferents informes al Parlament de Catalunya i recomanacions, a través del Defensor del Poble, a l'antic Ministeri de Treball i Seguretat Social, insistí repetidament en la necessitat de regular els efectes de les unions de fet, la qual encara no s'ha resolt, malgrat la proposició de llei orgànica esmentada que proposa regular el contracte d'unió civil considerant beneficiari de la pensió de viduïtat, amb determinades condicions (tres anys de convivència i tenir drets successoris), el supervivent de la unió civil en les mateixes condicions que el vidu o la vídua.

Mentrestant però, el Tribunal Constitucional, des de l'any 1990, no ha vist desigualtat ni considerat contrari a la Constitució Espanyola que la legislació de la seguretat social exigeixi vincle matrimonial per accedir al dret a la pensió de viduïtat.

Sens perjudici d'altres sentències del Tribunal Constitucional en el mateix sentit, el cas és que el mateix Tribunal Constitucional ha recomanat o incidit que el legislador estengui la protecció per viduïtat a les unions estables de fet (vegeu sentència 66/1994 de 28 de febrer de 1994, sala 2a. i la sentència del Ple núm. 184/90), les quals, però, cal regular.

Queixa núm. 363/98

Convivència estable no matrimonial durant més de 20 anys sense dret a pensió de viduïtat

La senyora X. s'adreçà al Síndic de Greuges exposant el problema que tenia en relació amb la denegació de la pretesa pensió de viduïtat, amb motiu de la mort del causant, amb el qual havia conviscut més de 20 anys.

El causant era funcionari civil de l'Estat, i la Direcció General de Costos de Personal i Pensions Públiques del Ministeri d'Economia i Hisenda, com que la interessada no era cònjuge legítim del causant, resolgué denegar-li la pensió.

El Síndic indicà a la promotora les seves actuacions en aquest respecte, com també la necessitat de regular els efectes de les unions de fet, i li indicà la proposició de llei orgànica presentada pel Grup parlamentari popular al Congrés dels Diputats, la qual planteja regular el contracte d'unió civil i modificar moltes lleis relacionades.

També se li indicà que el Tribunal Constitucional no ha apreciat desigualtat, ni considera contrari a la Constitució Espanyola, que la legislació de la seguretat social exigeixi vincle matrimonial per reconèixer el dret a la pensió de viduïtat, malgrat haver incidit que s'estengui la protecció per viduïtat a les unions estables de fet.

Per això, sens perjudici que la interessada formulés la corresponent reclamació economicoadministrativa prèvia a l'exercici de les accions en via jurisdiccional pertinents, com sia que l'assumpte afectava un àmbit de l'activitat pública competència de l'Administració de l'Estat, el Síndic va trametre la queixa al Defensor del Poble per tal que decidís si era procedent una interven-

ció d'aquella institució, la qual resta pendent de confirmar-se.

5.2. COMPLEMENTS PER A LES PENSIONS INFERIORS A LES MÍNIMES

El reconeixement dels complements per a les pensions inferiors a la mínima en el sistema de la seguretat social ha estat enguany objecte de diverses queixes.

Tenen dret al complement necessari per aconseguir la quantia mínima de pensió els pensionistes que no percebin ingressos de capital o treball personal o que, percebent-ne, no siguin d'import superior a 837.635 pessetes anuals.

Això no obstant, els que obtinguin ingressos en quantia superior a l'esmentada tenen dret a un complement per mínims quan la suma en còmput anual d'aquests ingressos, juntament amb els de la pensió revalorada, resulti inferior a la suma de 837.635 pessetes, més l'import en còmput anual de la quantia mínima fixada pel tipus de pensió de què es tracti.

En aquest cas, el complement consistirà en la diferència entre els imports d'ambdues sumes, sempre que aquesta diferència no determini per a l'interessat una percepció mensual conjunta de pensió i complement per import superior al de la quantia mínima de pensió.

Es presumirà que es compleixen els requisits abans indicats quan l'interessat ha percebut durant l'any 1998 uns ingressos superiors a 822.824 pessetes. En aquest cas, els pensionistes amb complements per mínims estan obligats a presentar abans de l'1 de març de 1999 una declaració que expressi la quantia de les rendes. L'incompliment d'aquesta obligació dóna lloc al reintegrament de les quantitats indegudament percebudes pel pensionista.

Per tant, els complements per mínims no tenen caràcter consolidable i són absorbibles amb qualsevol increment futur que puguin experimentar les percepcions de l'interessat i incompatibles amb els ingressos superiors a 837.635 pessetes anuals, d'acord amb allò que disposen els articles 4 i següents del Reial Decret 5/1999, de 8 de gener, sobre revaloració de les pensions per a l'any 1999.

L'Administració de la seguretat social, dins la lluita contra el frau, ha verificat en els darrers anys si els perceptors de complements per mínims seguien complint els requisits que els permetien el reconeixement i el manteniment del dret a la percepció dels complements. Aquesta verificació s'ha fet per encreuament informàtic de les dades declarades pels titulars i les de l'Administració tributària.

Detectades les percepcions indegudes de prestacions econòmiques, s'ha de sol·licitar el reintegrament dels imports corresponents.

En la majoria dels casos derivats de les queixes rebudes els darrers anys, no hem observat irregularitats de l'INSS. Això no obstant, de l'Actuació d'Ofici núm. 1840/98, iniciada amb motiu d'una carta d'un diputat adreçada al Síndic, se'n desprèn la possible inaplicació dels mecanismes previstos per al control i reintegrament de les prestacions, en els reglaments dictats en aquest respecte.

Per això, entenent que la redacció d'una carta tramesa per l'INSS als ciutadans afectats no s'adeia amb allò que estableixen el Reial Decret 148/1996, de 5 de febrer, que regula el procediment especial pel reintegrament de les prestacions de la seguretat social indegudament percebudes, desplegat per l'Ordre de 18 de juliol de 1997, vam suggerir al Defensor del Poble que intervingués a fi que l'INSS corregís la seva actuació. Aquesta actuació ha estat esmenada per a les properes campanyes de control d'ingressos dels pensionistes perceptors del complement per mínims (vegeu l'esmentada Actuació d'Ofici núm. 1840/98).

Així mateix, s'ha dictat recentment el Reial Decret 2664/1998, d'11 de desembre, que modifica el procediment de descompte a les pensions amb complement per mínims i que afavoreix els pensionistes en el procediment de retorn de les esmentades percepcions indegudes.

Actuació d'Ofici núm. 1840/98

Adequació dels reintegraments de prestacions indegudes de complements per mínims als reglaments establerts a l'efecte

El motiu de la present actuació d'ofici fou l'escrit d'un il·lustre diputat al Parlament de Catalunya que sol·licitava la intervenció del Síndic en relació amb les comunicacions que adreçava l'Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS) a molts ciutadans de Sabadell, generalment pensionistes afectats, segons indicà l'entitat gestora, «per una presumpció de percepció indeguda de complements per mínims».

El diputat promotor del cas qualificà de preocupant l'actuació de l'INSS, quant a la forma intimidatòria i coercitiva de les esmentades comunicacions enviades als pensionistes afectats, que considerava atemptatòries als drets dels ciutadans.

A criteri del Síndic de Greuges, la possible disfunció radicava en el fet que l'actuació de l'INSS no s'ajustava al procediment establert reglamentàriament i distorsionava els efectes i la finalitat dels reglaments dictats en aquest respecte.

Vam entendre que el contingut de la carta de l'INSS als pensionistes no s'adeia amb els drets dels ciutadans, ni s'atenia a les possibilitats que ofereix el marc legal establert al Reial Decret 4/1998, de 9 de gener, sobre revalorització de pensions del sistema de la Seguretat Social per a l'any 1988, ni al Reial Decret 148/1996, de 5 de febrer, pel qual es regula el procediment especial per al reintegrament de les prestacions de la Seguretat Social indegudament percebudes, el qual fou desplegat per l'Ordre de 18 de juliol de 1997.

Els esmentats reglaments preveuen iniciar i instruir el corresponent expedient per a la declaració i el rescabalament de prestacions indegudament percebudes, donant audiència als ciutadans afectats i notificant-los els fets o circumstàncies que evidenciïn l'existència de

deutes, a fi que l'afectat n'estigui informat i pugui comparèixer i manifestar allò que més li convingui. Tanmateix, sense coneixement dels fets o de les circumstàncies que evidenciïn l'existència de deutes, el Síndic va entendre que l'INSS no pot presumir, tal com indicava l'il·lustre diputat i constava reflectit a l'escrit de l'INSS, una presumpció de percepció indeguda de complements per mínims.

Per això, vam creure convenient, per raó de competència, traslladar la preocupació del diputat, la qual vam fer nostra, al Defensor del Poble, per tal que estudiés la possibilitat de suggerir al Ministeri de Treball i Afers Socials l'adopció de les mesures oportunes, a fi que la Direcció Provincial de l'INSS corregís l'esmentada comunicació, per tal de no contravenir els principis constitucionals que han de presidir tota activitat administrativa i les garanties i els drets dels ciutadans, tot adequant la seva actuació, en cas de possibles reintegraments de prestacions indegudes, als reglaments dictats (Reial Decret 148/1996, de 5 de febrer, desplegat per l'Ordre de 18 de juliol de 1997).

El Defensor del Poble ens comunicà que la Direcció de l'INSS, atenent la recomanació del Defensor del Poble i seguint el criteri del Síndic de Greuges, substituiria el paràgraf que presumia «la percepción indebida de complemento per mínimos» per un altre de semblant a: «Esta Dirección Provincial, con el fin de llevar a cabo el debido control sobre el reconocimiento de su complemento a mínimos, y en base a las facultades conferidas a esta Entidad Gestora por la normativa antes citada, le solicita para que en el plazo de quinze dias contados a partir del siguiente a la fecha de recepción de esta escrito, aporte la documentación que justifique debidamente su nivel de rentas...».

Considerant, doncs, acceptat el suggeriment i recomanació del Defensor del Poble a l'entitat gestora de l'INSS, el Síndic va tancar aquestes actuacions.

5.3. Jubilacions

Sens perjudici de la millora en l'aplicació del principi de seguretat jurídica derivada de la recent Llei 47/1998, de 23 de desembre, per la qual es dicten regles per al reconeixement de la jubilació anticipada del sistema de la seguretat social en determinats casos especials, han estat diverses les queixes i problemàtica pel que fa a la jubilació.

Així, un grup de professors funcionaris de carrera de l'escala a extingir de l'Administració institucional de Serveis socioprofessionals (AISS) es queixaven perquè no es podien jubilar anticipadament a 60 anys en igualtat de condicions amb altres professors funcionaris, però assegurats al règim de previsió de classes passives, els quals gaudeixen del dret a l'esmentada jubilació anticipada sense aplicació dels corresponents coeficients reductors. (Vegeu la queixa núm. 1515/98, en la qual no s'advertí, com pretenien els interessats i el Síndic, una possible discriminació o vulneració del principi d'igualtat en els termes definits pel Tribunal Constitucional.)

Efectivament, de diversos pronunciaments del citat alt Tribunal, interpretatius de l'article 14 de la Constitució, es dedueix que, a judici del Tribunal Constitucional, constitueix un pressupòsit essencial per procedir a un enjudiciament, des de la perspectiva del citat precepte, que els casos de fet o les situacions subjectives que vulguin comparar-se siguin efectivament comparables (sentència Tribunal Constitucional 76/1986, de 5 de juny).

Aquest supòsit no és equiparable –sempre a judici del citat Tribunal– amb aquells en què, atribuint-se al legislador la desigualtat de tracte, existeix «una prèvia diferenciació de règims jurídics, i una norma posterior estableixi una regulació diferent per a supòsits de fet compresos en cada un dels citats règims jurídics» (sentència Tribunal Constitucional 148/1986, de 25 de novembre). La mateixa sentència assenyala que «no es pot exigir una igualtat de tracte al legislador quan intenta extreure conseqüències jurídiques diverses de situacions que estaven originàriament en una situació jurídica diferent, sempre que el criteri adoptat pel legislador sigui aquesta diferenciació de règim jurídic i la finalitat perseguida per la norma diferenciadora sigui coherent amb aquesta diferenciació de partida».

En conseqüència, la tramitació arran de la formulació de la citada queixa tramesa al Defensor del Poble sobre la qüestió plantejada pel Síndic va ser dirigida més aviat a determinar les raons a què responia la regulació qüestionada i, concretament, al fet que la possibilitat de jubilació anticipada que preveu la LOGSE s'hagués referit únicament als funcionaris acollits al sistema de classes passives, amb exclusió dels funcionaris docents que pertanyin a altres règims de previsió i, encara, a conèixer si el Ministeri d'Educació i Cultura tenia el projecte d'adoptar iniciatives dirigides a fer possible l'extensió del dit règim específic de jubilació, la vigència temporal del qual ha resultat ampliada per la disposició transitòria primera de la Llei orgànica de la Participació, l'avaluació i el govern dels centres docents, i per la disposició addicional vint-i-setena de la Llei 66/1997, de 30 de desembre.

Tant el Defensor del Poble com el Ministeri concloguèren que la diferència prèvia de règims jurídics que es concretà en la LOGSE i la modificació d'aquesta, en el sentit d'estendre el sistema de jubilació anticipada, sense coeficients reductors, que s'hi regula als funcionaris afiliats a règims diferents del de les classes passives, ampliaria les diferències actuals (en benefici dels funcionaris afiliats a la seguretat social –que tenen un règim millor que els assegurats a classes passives en molts altres aspectes-), per la qual cosa no es considerà discriminatori l'esmentat dret dels funcionaris de classes passives.

Pel que fa al problema sobre el reconeixement del dret a la pensió de jubilació dels sacerdots i religiosos de l'Església catòlica secularitzats, en relació amb el còmput del temps que van exercir el seu ministeri o religió, en el qual no els era permès cotitzar per falta d'inclusió en el sistema de la seguretat social, es resolgué per la disposició addicional desena de la Llei 13/1996, de 30 de desembre, de Mesures fiscals, administratives i d'ordre social, que preveié que el Govern aprovés les

disposicions normatives necessàries als efectes indicats.

Així, el Reial Decret 487/1998, de 27 de març, establí les normes per computar el temps d'activitat ministerial o religiós a fi de permetre el reconeixement de les corresponents pensions de jubilació.

Aquests primers passos del mandat legal s'han vist completats darrerament pel recent Reial Decret 2665/1998, d'11 de desembre, d'aplicació als sacerdots o religiosos de l'Església catòlica que, en data 1 de gener de 1997, estiguessin secularitzats o haguessin cessat en l'estat religiós.

Aquesta situació va motivar la nostra intervenció, com la del Defensor del Poble, en diverses ocasions, per insistir una vegada més en l'agilitació de les disposicions necessàries. Acceptades les recomanacions i suggeriments del Síndic, s'han resolt també diverses queixes, entre les quals la núm. 3613/97.

Hi ha hagut, encara, altres vicissituds i problemes respecte de les pensions de jubilació. En volem assenyalar la que motivà una queixa per altres aspectes, aliens als de protecció, que impedien la percepció de la pensió a un pensionista resident a l'estranger. (Vegeu la queixa núm. 626/98, de la qual no es desprengué cap irregularitat en la gestió de l'INSS, i un cop identificat el responsable del pagament de la prestació (una entitat bancària) es resolgué el cas.)

Queixa núm. 1515/98

Professors que cotitzen a la Seguretat Social volen jubilar-se anticipadament i no ho poden fer en les mateixes condicions que els seus companys funcionaris de classes passives

El representant d'un col·lectiu de professors funcionaris de carrera de l'escala a extingir de l'Administració Institucional de Serveis Socioprofessionals de Catalunya (AISS) es queixà al Síndic de no poder-se jubilar anticipadament, llevat que acceptés de perdre part de la prestació, amb motiu d'operar els corresponents coeficients reductors.

Per raó de competència, l'interessat sol·licità la intervenció del Defensor del Poble davant el Ministeri d'Educació i Cultura, per tal d'incidir en una possible modificació de la legislació actual, que considera discriminatòria, ja que no preveu que els funcionaris de l'AISS, adscrits al Règim general de la Seguretat Social, es puguin jubilar anticipadament sense minva de les seves cotitzacions i prestacions.

Per això, el Síndic va trametre la queixa al Defensor del Poble i li indicà que els interessats combaten les denegacions de la jubilació anticipada a 60 anys i addueixen que aquesta negativa a jubilar-se anticipadament pot constituir un tracte discriminatori als professors de l'AISS per part dels poders públics, respecte a altres professors funcionaris, però de classes passives, que, amb la mateixa feina i antiguitat, gaudeixen del dret a l'esmentada jubilació anticipada sense coeficients reductors.

També s'indicà al Defensor del Poble que l'Administració al·lega l'estricte compliment de la legalitat, i el raonament no és gratuït, però una interpretació literal i estrictament legal de la normativa, conseqüència de la qual ha estat crear, per desinformació o involuntàriament, una situació de desavantatge i possiblement de discriminació entre uns professors i uns altres, podria conculcar el principi d'igualtat previst a l'article 14 de la Constitució Espanyola.

Si, al contrari, s'hagués previst integrar en la normativa tots els professors, independentment de l'afiliació a un determinat règim, entre altres vicissituds funcionarials, tindrien cabuda dintre de la jubilació anticipada els diferents funcionaris, i s'eludirien els greuges en l'aplicació de la normativa.

Per això, i si no es modifica l'actual normativa o es negocien alternatives consensuadament, caldria interpretar-la de manera extensiva i àmplia, i donar-hi un caire sociològic i no estrictament legal, a fi de fer efectiu el principi d'igualtat en l'exercici del dret a la jubilació adequada.

El Defensor del Poble va respondre als afectats i al Síndic i els indicà que les conseqüències que es desprenen de l'esmentada anticipació voluntària respecte a la quantia de la pensió de jubilació deriven de la disposició transitòria novena de la Llei d'Ordenació general del sistema educatiu per als funcionaris docents, segons que estiguin afiliats al règim de classes passives o a altres règims de protecció social.

Tant l'Informe del Ministeri d'Educació i Cultura com el Defensor del Poble coincidiren en les mateixes apreciacions basades en jurisprudència del Tribunal Constitucional, interpretativa del principi constitucional d'igualtat, respecte del caràcter no discriminatori del diferent tracte que concedeix la disposició transitòria Novena de la LOGSE a uns professors i altres en funció de l'afiliació al règim de classes passives o al general de la Seguretat Social.

Per això, el Síndic donà per closa la present actuació.

Queixa núm. 3613/97

Declarada en situació administrativa de jubilació voluntària sense poder-se jubilar

La interessada en el present cas, auxiliar d'infermeria de l'Institut Català de la Salut (ICS), es queixà al Síndic per tal com havia sol·licitat ser declarada en situació de jubilació voluntària abans dels 65 anys i no es podia jubilar.

L'ICS resolgué declarar-la en situació administrativa de jubilació voluntària amb efecte del dia 4 de novembre de 1997.

La interessada sol·licità la pensió de jubilació anticipada a l'entitat gestora de l'Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS), que la hi denegà perquè no tenia la condició de mutualista amb anterioritat a l'1 de gener de 1967, la qual cosa li impedia jubilar-se, amb dret a pensió, abans dels 65 anys.

El Síndic, després d'haver intentat comunicar-se, sense èxit, amb la interessada, va creure convenient indicar-li que, certament, del que s'ha dit i se li havia no-

tificat no se'n desprendria, en principi, cap irregularitat de l'INSS ni de l'ICS en les respectives actuacions, que pogués motivar la intervenció d'aquesta Institució.

Això no obstant, vam creure convenient la possibilitat de recomanar a l'ICS la revocació de la resolució que la declarava en situació de jubilada, per poder reincorporar-se al treball, la qual cosa, però, no va satisfer l'afectada, ja que no volia tornar a treballar.

Altrament, la documentació aportada per la promotora incloïa una certificació de la superiora general d'una congregació religiosa a la qual la interessada semblava haver pertangut i prestat serveis en un hospital, però sense cap detall de les possibles cotitzacions a la Seguretat Social.

Li vam indicar que el Síndic de Greuges, degut a diverses queixes rebudes de sacerdots i religioses secularitzats, estudiant la seva situació en relació amb l'acció protectora de la Seguretat Social, abans de ser incloses aquestes persones en el sistema de Seguretat Social, amb els decrets 2396/1977, de 27 d'agost, i Decret 3325/1981, de 29 de desembre, respectivament, va fer unes recomanacions al Ministeri de Treball i Seguretat Social. Aquestes recomanacions pretenien que s'assimilessin els serveis prestats a temps cotitzat, quan encara no es permetia als sacerdots i religioses la inclusió en el sistema de la Seguretat Social.

Finalment, aquella recomanació del Síndic fou acollida i la Llei 13/1996, de 30 de desembre, de Mesures fiscals, administratives i d'ordre social, a la disposició addicional setena, indicà que el Govern aprovaria les disposicions normatives necessàries a l'efecte de computar el temps que van exercir el seu ministeri com a cotitzacions, a fi de reconèixer a aquestes persones el dret a la percepció de la pensió de jubilació o una quantia superior, si fos el cas, als que la tinguessin reconeguda.

L'esmentada normativa, però, encara no havia estat elaborada ni publicada, per la qual cosa el Síndic va reiterar al Ministeri, per mitjà del Defensor del Poble, que l'agilités i dictés al més aviat possible.

La interessada va agrair l'actuació del Síndic i ja s'ha pogut jubilar, per haver complert, però, 65 anys, i podrà gaudir dels beneficis del Reial Decret 487/1998, de 27 de març, sobre reconeixement, com a cotitzats a la Seguretat Social, dels períodes d'activitat sacerdotal o religiosa als sacerdots i religiosos o religioses de l'Església catòlica secularitzats, recentment completat pel Reial Decret 2665/1998, d'11 de desembre.

Queixa núm. 626/98

Pensionista espanyol resident a l'estranger amb problemes per percebre el xec de la pensió de jubilació

La senyora X. es queixà al Síndic en relació amb un problema del seu pare, pensionista espanyol amb residència a Veneçuela, el qual percep la pensió de jubilació amb xecs bancaris enviats a través de correus, seguint el procediment de l'Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS) per als pensionistes espanyols residents a l'estranger.

El cas és que es van robar unes saques de correus, amb xecs per pagar pensions de jubilació destinades en aquell país.

Després de diverses reclamacions davant l'INSS, bancs espanyols i estrangers, l'afectat no va aconseguir de rebre la paga de la pensió, amb paga extraordinària, per un import total de 868,99 dòlars.

Estudiat el cas i abans de trametre la queixa, per raó de competència, al Defensor del Poble, el Síndic va investigar el cas, en el qual no va apreciar cap actuació irregular de l'INSS.

Per la documentació rebuda del Banc Exterior d'Espanya, avui Argentaria, es va comprovar que el xec havia estat cobrat fraudulentament per una tercera persona, la qual havia falsificat la signatura del pensionista afectat.

El Síndic de Greuges, establí comunicació amb la família i l'esmentada institució bancària, la qual havia de respondre de l'esmentat pagament, el banc indicà que atendria el cas. La promotora de la queixa informà més endavant que s'havia resolt el problema, per la qual cosa es va tancar aquesta actuació.

5.4. Incapacitat temporal

La col·laboració en la gestió de les contingències per accident de treball i la prestació econòmica per incapacitat temporal pot fer-se per mitjà de les mútues d'accidents de treball i malalties professionals de la seguretat social, les quals són associacions d'empresaris amb personalitat jurídica i sense afany de lucre que tenen com a socis les empreses que ho sol·licitin, tret que les empreses col·laborin directament en la gestió, ja sia de forma voluntària o obligatòria. L'incompliment derivat de la col·laboració en la gestió, ja sia voluntària o obligatòria, pot constituir una infracció greu.

Les empreses tenen l'obligació de pagar als seus treballadors la prestació econòmica per incapacitat temporal (IT), per delegació i dins de la col·laboració obligatòria, a partir del setzè dia de baixa, ja que el pagament dels dies compresos entre el quart i el quinzè és responsabilitat directa de l'empresa.

L'esmentada col·laboració voluntària amb la seguretat social fou regulada per l'Ordre de 25 de novembre de 1966, i modificada el 1998 per l'Ordre de 20 d'abril de 1998, per tal d'introduir-hi les garanties necessàries per al bon funcionament i evitar la cessió de la gestió de la IT a favor d'entitats distintes de l'empresa autoritzada, aclarir les obligacions assumides i garantir, en definitiva, la dispensació de la prestació pública en supòsits d'insuficiència de recursos.

La Queixa núm. 3363/97 posà en qüestió si l'empresa col·laboradora tenia l'obligació d'abonar les prestacions d'IT un cop extingit el contracte de treball quan el fet causant de la prestació és anterior a l'extinció.

Si l'empresa té subscrit el contracte d'assegurança amb una mútua, l'una i l'altra han de respondre solidàriament, sense que l'INSS o la Inspecció de treball i seguretat social hi tinguin responsabilitats, com en el cas exposat, que va ser resolt per l'òrgan jurisdiccional social.

Altrament, la Queixa núm. 400/98 reflecteix l'incompliment per part de l'afectat (treballador autònom) de comunicar la seva situació a l'INSS en el temps i la forma degudes.

L'esmentat incompliment de la normativa li comportà la sanció de pèrdua d'un mes de la prestació econòmica d'IT, la qual cosa, sense que s'apreciés indefensió ni irregularitat de l'entitat gestora, motivà que s'arxivessin les actuacions del Síndic i les del Defensor del Poble.

Queixa núm. 3363/97

Empresa i mútua de previsió social que no pagaven el subsidi d'incapacitat temporal

L'interessat en aquest cas s'adreçà al Síndic de Greuges per tal com, estant de baixa per malaltia comuna, no rebia la prestació d'incapacitat temporal.

En intentar percebre el subsidi d'incapacitat, l'empresa on havia treballat l'afectat indicà que les baixes i la gestió de la incapacitat eren tramitades per una companyia asseguradora, amb domicili a Barcelona, amb la qual l'interessat havia d'entendre's.

El cas és que la citada mútua no pagà el corresponent subsidi d'incapacitat temporal a l'afectat durant sis mesos.

Per raó de competència, el Síndic va trametre la queixa al Defensor del Poble amb la indicació que, sens perjudici de la demanda interposada contra l'empresa on havia treballat l'interessat, la mútua i, subsidiàriament, contra l'Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS), s'investigués l'actuació de l'esmentada mútua i de l'INSS, atès l'impagament del subsidi.

El demandant, però, havia causat baixa per malaltia comuna i va cobrar la corresponent prestació econòmica per incapacitat temporal directament de l'empresa fins a la data d'extinció del contracte. Amb posterioritat la va percebre de la mútua durant quatre mesos.

Encara més endavant, l'interessat facilità al Síndic de Greuges la sentència que estimava la seva demanda i que condemnava solidàriament l'empresa i la mútua a pagar al demandant la quantitat sol·licitada pels sis mesos no percebuts, i absolent l'INSS.

Així ho vam comunicar al Defensor del Poble, el qual segueix estudiant l'afer.

Queixa núm. 400/98

Sanció de pèrdua de la prestació d'incapacitat temporal

La interessada en aquest cas s'adreçà al Síndic manifestant que el seu metge de capçalera li havia estès la baixa mèdica per malaltia comuna. L'Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS) la informà que guardés la baixa, atès que, essent treballadora autònoma (RETA), tenia 15 dies de carència, durant els quals no podria percebre la prestació.

El dissetè dia després de la baixa es reintegrà a la feina i més endavant va ser intervinguda quirúrgicament i se li va estendre una altra baixa, la qual va tramitar al cap de dos mesos a l'INSS, segons la interessada, per manca d'informació. L'esmentada entitat gestora la va sancionar amb la pèrdua d'un mes de prestació econòmica, la qual cosa considerà la interessada que no era motiu suficient i que hi havia hagut una manca d'informació. En qualsevol cas, l'afectada sostenia que l'esmentada actuació de l'INSS li provocava desempara i indefensió.

Estudiada la queixa i la documentació adjunta, es van verificar les actuacions de l'INSS practicades en l'expedient sancionador, i, sense apreciar-hi cap irregularitat de l'INSS, el Síndic va trametre la queixa al Defensor del Poble, sens perjudici d'haver indicat a la interessada la possibilitat d'interposar la reclamació prèvia a la via jurisdiccional.

El Defensor del Poble no observà cap actuació irregular de l'INSS, ja que l'entitat gestora s'ajustà a allò que establia la normativa aplicable a la matèria, la qual cosa fou comunicada a l'afectada, i es va arxivar l'expedient.

5.5. Indemnitzacions i pensions derivades d'amnistia

El Síndic de Greuges, en coordinació amb el Defensor del Poble, s'ha preocupat reiteradament de la situació dels ciutadans afectats per la problemàtica derivada de la concessió dels beneficis derivats de la Llei d'Amnistia de l'any 1977.

La situació motivada per la limitació de terminis de presentació de sol·licituds o amb motiu de l'acreditació documental dels fets feren que el Síndic suggerís en diverses ocasions, amb la mediació del Defensor del Poble, al Ministeri d'Economia i Finances, l'esmena de les limitacions establertes en la normativa desplegada a l'efecte. Gradualment, l'Administració ha atès aquests suggeriments, alguns de forma parcial.

Així, la darrera recomanació per ampliar el termini de presentació de sol·licituds, imposada per la disposició addicional divuitena de la Llei 4/1990, de 29 de juliol, de Pressupostos generals de l'Estat per a l'any 1990, la qual preveu una indemnització per als qui van patir presó com a conseqüència dels supòsits previstos a la Llei 46/1977, de 15 d'octubre, d'Amnistia, fou ampliada amb la disposició addicional tercera de la Llei 42/1994, de 30 de desembre, la qual obrí de nou el termini (tancat l'any 1990), a partir de l'1 de gener de 1995. Això permeté a molts ciutadans o familiars d'afectats poder gaudir dels esmentats beneficis.

Això no obstant, el 1998 un sindicat s'adreçà al Síndic exposant el problema que encara pateixen alguns ciutadans que en l'època franquista van patir presó i no van poder-se acollir als beneficis indemnitzatoris de la Llei 4/1990, de 29 de juny (disposició addicional 18a.), modificada per la Llei 31/1991, de 30 de desembre (disposició addicional 18a), de Pressupostos generals de l'Estat per als anys 1991 i 1992, respectivament.

Molts dels que van patir aquella repressió amb períodes d'empresonament inferiors als fixats a la llei, o bé perquè encara no havien complert 65 anys el 31 de desembre de 1990, no van ser considerats subjectes d'aplicació dels beneficis previstos a la Llei 4/1990. En aquesta

ocasió, recordem al Parlament de Catalunya aquesta situació amb el present Informe i amb la queixa núm. 3720/98.

També hem rebut reclamacions respecte indemnitzacions de països estrangers, les quals hem hagut de trametre, en el cas de la Queixa núm. 902/97, a la Comissió de Peticions del Bundestag (Alemanya).

Queixa núm. 3720/98

Persones que sota el règim anterior van patir presó i no s'han pogut beneficiar de cap indemnització

El secretari del sindicat de Comissions Obreres de Pensionistes i Jubilats d'Osona s'adreçà al Síndic per tal com moltes persones que sota el règim polític anterior van patir presó, a causa de la defensa de les llibertats i el sistema democràtic, no han pogut gaudir de cap mena d'indemnització, pel fet de no ajustar-se als requisits imposats per la Llei 4/1990, de 29 de juny (disposició addicional 18a), modificada per la Llei 31/1991, de 30 de desembre (disposició addicional 18a) de Pressupostos generals de l'Estat per als anys 1991 i 1992, respectivament.

El sindicat sol·licità el suport del Síndic davant l'estranyesa que a Catalunya no hagin prosperat iniciatives com les que sorgiren en altres comunitats autònomes, com ara Navarra, on, preveient la situació de les persones excloses de l'esmentada llei, s'han arbitrat mesures per pal·liar els greuges dels afectats.

El Síndic correspongué a l'afectat indicant-li que a Catalunya també hi ha hagut diverses iniciatives en el mateix sentit i que ens consta la proposició no de llei sobre la regulació de la concessió d'indemnitzacions econòmiques a les persones que van sofrir presó, que va presentar el Grup Parlamentari Iniciativa per Catalunya-Els Verds l'any 1995, per la qual s'instava el Consell Executiu de la Generalitat a regular-les de forma similar a com ho feu la Comunitat Foral de Navarra.

Això no obstant, l'esmentada proposició no prosperà i no es dictà la corresponent resolució, per la qual cosa, malgrat el coneixement que en tenen els poders públics, tant de Catalunya com de l'Estat, no s'ha intentat resoldre la problemàtica d'aquest col·lectiu, no beneficiari de les indemnitzacions previstes a la Llei 4/1990.

La intervenció del Síndic fou reiterada i permanent durant el quinquenni de 1990 a 1995, fent suggeriments als poders polítics sobre les limitacions jurídiques i reglamentàries imposades per obtenir els esmentats beneficis derivats de la legislació d'amnistia. Així, advertí i recomanà als poders públics la modificació dels requisits per al difícil accés dels interessats als beneficis previstos a la Llei 4/1990, que en bona mesura foren acollits parcialment, llevat del cas que ara s'exposa, com també recordant i sol·licitant al Defensor del Poble, sostenint el criteri esmentat en els informes al Parlament corresponents als anys 1990 al 1995, la interposició del recurs d'inconstitucionalitat, la qual cosa no fou acceptada per l'esmentada institució constitucional.

La negativa es basà en els fonaments que es desprenen de la transcripció inclosa a l'Informe del Síndic publicat al Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya, núm. 250, de 22 de març de 1991.

Per tant, atesa l'esmentada queixa, el Síndic es comprometé a continuar insistint enguany al Parlament de Catalunya sobre el limitat desplegament de la normativa d'amnistia i el desencís dels ciutadans que, com els que representa l'interessat, van patir presó sense haver pogut percebre cap tipus d'indemnització, amb motiu de no poder complir els requisits que imposà la Llei.

Queixa núm. 902/97

Sol·licitud a la Comissió de Peticions del Bundestag d'Alemanya en demanda d'indemnització per haver patit lesions com a presoner en camps de concentració russos

El promotor d'aquesta queixa s'adreçà al Síndic en demanda d'assistència en una reclamació contra el Govern alemany davant l'Ombudsman europeu.

L'interessat indicà que l'any 1941, mitjançant el consolat alemany, tots els residents alemanys a Espanya van ser invitats a traslladar-se a Alemanya. El febrer de 1942, va ser cridat pel consolat alemany, que li va comunicar l'obligació d'incorporar-se a l'exèrcit alemany.

Va ser destinat a un batalló de Pioners a la Prússia Oriental, i un cop signada la rendició incondicional va caure presoner dels russos i fou transportat en tren d'una forma infrahumana fins a Magnitogorsk, a la Sibèria Oriental. Després passà quatre anys en un camp de concentració, li feren consell de guerra i va ser condemnat a deu anys en un camp de càstig entre Novosibirks i Krasnoyar. Va aconseguir ser repatriat el maig de 1950 a l'Alemanya Occidental. Per fi, després de tres mesos d'estada a Hamburg, les forces d'ocupació angleses li van permetre el retorn a casa i arribà a Barcelona el 14 d'agost de 1950.

Tots els seus companys del camp de concentració van ser indemnitzats, però l'interessat ho intentà dues vegades sense èxit. Una llei alemanya estipulava que els alemanys que no visquessin a Alemanya l'any 1954 no tenien dret a cap indemnització.

El Síndic evidencià la inviabilitat de trametre la queixa al Defensor Europeu, per tal com no afectava cap òrgan ni institució de la Unió Europea i informà l'interessat sobre la possibilitat de trametre la seva queixa a la Comissió de Peticions del Bundestag d'Alemanya. Així ho féu el Síndic, amb tota la documentació facilitada per l'afectat per tal que aquella comissió, si ho considerava oportú, admetés a tràmit i resolgués la reclamació i informés l'afectat en tot allò que pogués afectar els seus drets.

La Presidenta del comitè de peticions correspongué a la sol·licitud, admeté a tràmit la queixa i va trametre al Síndic sengles dictàmens dels ministeris alemanys de l'Interior i de Treball i Ordre Social, com també l'escrit del Servei de la Comissió.

Segons l'esmentada documentació, l'interessat, un cop alliberat, havia de tenir domicili permanent el 31 de

desembre de 1961 a l'àrea de validesa de la Llei d'Indemnització a presoners de guerra (KGFEG), la qual cosa no succeïa amb l'afectat, que en aquell moment i amb posterioritat residia a Espanya.

Com sia que l'interessat també invocà lesions i la pèrdua de la salut als camps de concentració, com a presoner de guerra, el Ministeri Alemany de Treball i Ordre Social informà l'interessat per si pogués ser creditor d'alguna prestació de la Llei federal de Previsió (BVG) i li demanà que aportés una documentació que aquest li va fer arribar.

De l'esmentat Informe de la Comissió de Peticions del Bundestag se'n desprengué que la previsió de víctimes de guerra l'executen els estats federats, segons la Llei bàsica per a la República Federal d'Alemanya.

Per això es traslladà la petició a la Comissió de Peticions del Parlament del Land Baden-Württemberg, en relació amb la possible prestació social derivada de víctimes de guerra.

La Comissió de Peticions del Land va sol·licitar més informes a l'interessat referents a les malalties adduïdes per aquest, per resoldre sobre el procediment de petició. Mentrestant, l'interessat resta pendent de la resolució que pugui prendre l'òrgan competent del Ministeri de Treball i Ordre Social alemany.

5.6. Tresoreria general de la seguretat social

Tant en la Llei de Pressupostos generals de l'Estat com en la d'Acompanyament (Llei 50/1998, de 30 de desembre) s'arbitraren mesures per potenciar el cobrament dels deutes a la Seguretat Social.

Es faculta la Tresoreria general de la Seguretat Social a adoptar mesures cautelars de caràcter provisional en el procediment de constrenyiment i es potencia l'eficàcia en la gestió recaptatòria adaptant-la a l'establerta per l'ordre tributari a la Llei general tributària. Així es modifica l'article 33 del Text refós de la Llei general de la Seguretat social, aprovat pel Reial Decret Legislatiu 1/1994, de 20 de juny, que indica que les mesures han de ser proporcionades al dany que es pretengui evitar i prohibeix les que puguin produir un perjudici de difícil o impossible reparació.

Les mesures podran consistir, entre altres coses, en la retenció cautelar del pagament de devolucions d'ingressos indeguts a la Tresoreria general de la Seguretat Social, la qual s'ha de notificar a l'interessat juntament amb l'acord de la devolució i amb l'embargament preventiu de béns i drets, amb l'oportuna anotació en els registres públics. Aquestes mesures cautelars s'aixecaran, si desapareixen les circumstàncies que havien justificat d'adoptar-les o si, a sol·licitud de l'interessat, se n'acorda la substitució per una altra garantia que s'estimi suficient.

Aquestes garanties i mesures cautelars han d'evitar, però, actuacions com la denunciada a la queixa núm. 3103/97, en la qual la coordinació administrativa exigeix prioritàriament altres tipus de cauteles.

Enguany no hem rebut queixes sobre l'enquadrament dels treballadors i administradors de societats mercantils i societats laborals en el sistema de seguretat social, el qual segueix pendent d'una regulació apropiada i amb seguretat jurídica. Mentrestant, es continua modificant la Llei general de la Seguretat social amb la Llei d'Acompanyament (article 34 de la Llei 50/1998, de 30 de desembre).

Queixa núm. 3103/97

Reclamacions revisades i resolucions anul·lades

El promotor d'aquest cas s'adreçà al Síndic de Greuges formulant diverses queixes contra diferents administracions públiques, amb motiu de la problemàtica relativa a la devolució de prestacions indegudes per desocupació, en la modalitat de pagament únic, després d'haver-li estat embargat per la Unitat de Recaptació Executiva (URE) l'habitatge on resideix.

També sol·licità la rectificació de períodes d'alta i baixa, contradictoris amb els informes de la seva vida laboral acreditats per la Tresoreria General de la Seguretat Social. Finalment, es queixava d'un altre embargament, a través de la URE, per no haver satisfet les quotes al règim especial de treballadors per compte propi o autònoms.

Com que la queixa es referia directament a actuacions de l'Administració de l'Estat, el Síndic la va traslladar al Defensor del Poble, evidenciant, amb la documentació pertinent, les presumptes irregularitats de l'Administració.

El Defensor del Poble comunicà al Síndic que, segons els informes rebuts de les corresponents administracions, la Direcció General de l'Institut Nacional d'Ocupació tenia pendent el reintegrament d'un pagament indegut per no afectació del capital i no iniciar l'activitat, que en l'actual data, la Tresoreria General de la Seguretat Social havia anul·lat per prescripció.

D'altra banda, la Direcció General de la Tresoreria General de la Seguretat Social havia emès reclamacions de deute per descobert total de quotes al Règim Especial de Treballadors Autònoms de la Seguretat Social (RETA) des de l'any 1988 a 1993, les quals, transcorregut el termini d'ingrés en període voluntari sense haver estat liquidades, van passar a la via executiva.

L'any 1997 l'interessat va presentar diversa documentació invocant que l'alta al RETA era improcedent ja que no havia tingut cap activitat que donés lloc a incloure'l en aquest règim especial, es va dictar una resolució per la qual es deixava sense efecte la citada alta i s'anul·laven totes les reclamacions del deute.

Pel que fa a la reclamació per percepció indeguda de la prestació per desocupació, l'interessat presentà escrit sol·licitant que s'anul·lés el deute per prescripció. Un cop comprovada per la Direcció Provincial de l'INEM l'esmentada prescripció, es procedí a anul·lar la reclamació i s'aixecà l'embargament practicat.

Conseqüentment, resolt favorablement l'assumpte objecte de queixa, el Síndic ho comunicà a l'interessat.

SECCIÓ 6A. SERVEIS SOCIALS

1. INTRODUCCIÓ I TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Sota aquest epígraf incloem les queixes relatives a serveis socials presentades durant l'any 1998. El nombre d'actuacions ha estat en total de 150, de les quals 63 han estat consultes resoltes, 85 queixes rebudes i 2 actuacions d'iniciativa pròpia.

La salvaguarda i garantia dels drets del ciutadà ha de ser exigida amb el màxim de rigor quan el titular del dret o el destinatari del benefici forma part dels sectors socials més desvalguts.

Les queixes rebudes responen a qüestions tractades en exercicis anteriors. Les queixes que tractem en aquest epígraf delaten problemes de les persones amb disminucions i encara afectades pel dèficit de places adequades a la seva situació; barreres arquitectòniques; serveis destinats a la gent gran, etc. Els dèficits estimats es concentren bàsicament en el servei d'ajut a domicili, centres de dia i residències, la quantia de les pensions, i el decret de casals de la gent gran; ciutadans que manifesten desacord i insatisfacció per la manca de recursos econòmics; queixes de ciutadans afectats de trastorns de conducta o malalties mentals, i famílies nombroses.

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Deficients físics	– Barreres arquitectòniques – Integració a la societat – Prestacions no contributives: – Sol·licitud – Tramitació – Denegació per grau de deficiència – Denegació per ingressos – Denegació per altres causes – Residències específiques
Deficients psíquics	– Integració a la societat – Prestacions no contributives: – Sol·licitud – Tramitació – Denegació per grau de deficiència – Denegació per ingressos – Denegació per altres causes – Residències específiques
Gent gran	– Residències – Pensions no contributives – Incidències en centres socials (casals) – Indigents
Grups marginats	
Bosses de pobresa	– Actuació de l'administració de la Generalitat – Actuació de les administracions locals

2. SERVEIS SOCIALS

Malgrat que la Llei reconeix unes prestacions o serveis socials als ciutadans, en la majoria de casos la seva percepció efectiva continua subjecta a les disponibilitats pressupostàries, ja que al no configurar-se com a drets subjectius, depenen del desenvolupament econòmic i de l'aprovació dels pressupostos anuals.

Es pot dir que la configuració d'un dret subjectiu de caràcter social per part d'una llei, com ara el dret a una pensió en arribar a determinada edat, també està condicionat a l'economia del país. Si un Estat estigués en fallida econòmica, ni una previsió constitucional garantiria el pagament d'una prestació. Això darrer, dissortadament, s'ha fet palès en les situacions de crisi que han afectat durant el 1998 determinats estats del món i, en conseqüència, el Síndic n'és conscient. Ara bé, dit això, també s'ha de manifestar que no és indiferent que una prestació estigui reconeguda o no ho estigui, legalment, com a dret subjectiu. Reduït a l'absurd l'afirmació que, en definitiva, tot depèn de la marxa de l'economia, no caldria que els Parlaments aprovessin lleis de Seguretat social.

No n'hi ha prou, doncs, de ser ciutadà d'un estat social i tenir un dret social com a membre d'una societat política; també cal que una majoria parlamentària decideixi, en la llei de pressupostos anuals, quina és la riquesa pública disponible per a les prestacions socials. En alguna ocasió el Síndic ja s'ha referit a la dificultat de quadrar els pressupostos; però aquesta dificultat és una de les justificacions de la democràcia, car per administrar els mateixos recursos es presenten propostes diverses. Com a consideració general ens remetem al que indicàvem en el Punt a destacar 3.5. La lluita contra l'exclusió i la reducció del dèficit de l'Informe de 1996 –vegeu BOPC núm. 153, de 21 de març de 1997, pàgs. 11614 i 11615– i en el Llibre 2n. de l'Informe de 1997 L'Exclusió social –vegeu BOPC núm. 266, de 20 de març de 1998-, pàgs. 21831 i segs.– que donem per reproduïts.

Tot seguit ens referirem a la problemàtica que, més especialment, afecta les persones minusvàlides, la gent gran i la que pateix situacions de pobresa.

2.1. PROBLEMES QUE AFECTEN LES PERSONES MINUSVÀLIDES

Les persones minusvàlides són un dels sectors de la població assistencial que han estat objecte d'individualització progressiva. Queda molt lluny el temps en què els cecs, coixos etc., formaven part, necessàriament, dels pobres. No cal remarcar la seva importància quant a la protecció social que necessiten, tant pel nombre com per les peculiaritats de l'atenció especialitzada.

Les disminucions són una qüestió que requereix una especial dedicació dels serveis socials, ja que en una societat democràtica la participació en les diferents esferes de la societat és un dret de tots. Però l'atenció dels minusvàlids no ha de tenir només en compte els serveis socials, perquè hi ha altres àrees de les polítiques de benestar que hi estan igualment implicades: sanitat, educació, joventut, transports públics, etc.

La Llei d'Integració social dels minusvàlids, de 30 d'abril de 1982 (LISMI), va significar un punt de partida per tractar de forma integral la problemàtica d'aquestes persones, encara que amb limitacions i defectes, ja que en si mateixa una llei específica, que és discriminadora en positiu, pot esdevenir marginadora.

La formulació i la promulgació de la llei van representar un canvi en el sector dels minusvàlids respecte al dret com a persones, i va comportar una nova orientació de la política social, de manera que es va plantejar la possibilitat material de fer efectiva la integració i la normalització de les persones amb disminució dins la societat.

La política actual en matèria de disminució és el resultat de l'evolució registrada al llarg d'aquests anys de democràcia. En molts aspectes, reflecteix les condicions generals de la vida, i les polítiques socials i econòmiques que s'han desenvolupat a Catalunya, a l'Estat espanyol i a la Unió Europea.

També cal fer esment del canvi d'actitud de la societat envers aquests col·lectius, cosa que ha facilitat el desenvolupament de la persona en una vida participativa en relació amb el seu entorn i no aïllada de la resta de la població.

Tot i la millora observada en l'atenció de les persones amb disminució, les queixes que ha rebut el Síndic durant l'any 1998 denoten que hi ha mancances: les queixes presentades per aquests ciutadans fan palès que encara hi ha un dèficit de places per a persones amb discapacitats, i la situació actual és que l'oferta disponible no respon a tota la demanda de places residencials a Catalunya.

Per exposar el problema de dèficit de places residencials de Catalunya, des de la visió directa del ciutadà que el pateix, citem una breu relació de queixes presentades (vegeu queixes núm. 123/98 i núm. 1011/98). Si bé aquest Parlament ja en té constància, és constant la preocupació del Síndic pel nivell assistencial de les residències de disminuïts de Catalunya, i per això ha fet el seguiment de la visita efectuada a la residència i centre de dia per a disminuïts profunds Marinada, de Reus (vegeu actuacions d'ofici núm. 2224/97 i núm. 2225/97).

També s'ha fet el seguiment de la problemàtica dels 203 usuaris afectats de retard mental de l'Hospital Sanatori Vil·lablanca, procedents dels convenis amb la Diputació de Barcelona. Respecte a aquests interns, actualment en règim transitori i pendents de resolució judicial dels recursos contenciosos administratius davant del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, volem manifestar, un cop més, les necessitats i la precarietat de les condicions de vida d'aquests disminuïts (vegeu actuació d'ofici núm. 251/96, *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, pàg. 11704, de 21 de març de 1997).

S'han fet diversos informes tècnics mèdics i psicològics que han permès objectivar el diagnòstic de la seva situació i les necessitats que els afecten.

Els 203 usuaris atesos actualment pel Sanatori Vil·lablanca, sense concert amb la Diputació ni conveni amb el Departament de Benestar Social, foren internats, la majoria, en la seva infància, procedents d'altres centres i sense família coneguda.

La majoria tenen patologies associades, dels quals 155 (el 77%) són de trastorns psicopatològics amb diagnòstic dual:

– trastorns de comportament: 105 (52%)

– trastorns de personalitat: 8 (4%)

– trastorns psicòtics: 32 (16%)

– autisme: 10 (5%)

i altres trastorns associats, com epilèpsia 72 (35,5%), trastorns somàtics 20 (9,8%), trastorns sensorials 26 (12,8%), trastorns motrius 33 (16,2%) i trastorns neurològics 21 (10,3%).

Per tant, el Sanatori Vil·lablanca atén una població amb gran discapacitat psíquica, plurideficient i que presenta patologia dual greu.

L'esforç del centre en l'atenció de les necessitats assistencials dels usuaris esmentats és evident, com també ho és que no s'ha resolt, definitivament, l'aportació dels recursos per oferir-los una qualitat de vida suficient.

Les necessitats indicades pel centre, des del punt de vista de la planificació, són les següents:

– 20 usuaris haurien de ser atesos en una llar residència, sense trastorns psiquiàtrics

– 25 usuaris presenten el perfil per ser atesos en una residència per a disminuïts psíquics «borderline», amb greus trastorns psiquiàtrics

– 158 usuaris necessiten el model d'atenció per a disminuïts psíquics severs o profunds amb greus trastorns psiquiàtrics.

Encara en aquest mateix apartat de persones minusvàlides, amb caràcter general aquestes estan afectades per les barreres arquitectòniques: urbanístiques, de l'edificació, en el transport i la comunicació, que els impedeixen de viure en plenitud.

Si aquest sector de població sempre ha sofert una ciutat on els carrers, els edificis i el transport han estat una dificultat per poder-se valer sense impediments, cal tenir en compte que l'increment dels accidents de trànsit i laborals provoca que augmenti la població amb disminució.

Des del punt de vista normatiu, s'ha prestat a aquest sector l'atenció que necessita; així, cal destacar la Llei 20/1991, de 25 de novembre, de Promoció de l'accessibilitat i supressió de barreres arquitectòniques, el Decret 135/1994, de 24 de març, de desplegament d'aquesta llei, i el Codi d'accessibilitat. Aquesta normativa emmarca les actuacions que cal adoptar per fer accessibles les ciutats, els carrers, els edificis, els habitatges etc., però hem de dir que no sempre es compleix (vegeu queixes núm. 2351/98, núm. 1899/97 i núm. 1494/98).

Cal que les administracions es vagin sensibilitzant i adaptin la via pública i els edificis públics i que inten-

tin resoldre el problema del transport. El transport és el mitjà que farà que s'aconsegueixi una adequada mobilitat, perquè és ben cert que per molt que hi hagi edificis adaptats i itineraris, per fer la vida diària a ciutat hi ha la dificultat de la distància. Pel que fa al transport especial, no se'n pot prescindir, ja que sempre trobarem casos en què l'ús del transport normal és pràcticament impossible.

A mesura que les administracions van fent esforços per complir la normativa esmentada, és tota la societat que se'n beneficia: gent gran, dones embarassades, persones amb carrets d'anar a comprar, cotxets de criatures, persones amb deficiències de tipus sensorial.

Hem inclòs també en aquest apartat les queixes en les quals hi ha hagut o bé s'ha observat la possibilitat que es produís alguna disfunció en el procediment per atorgar l'ajut o la prestació sol·licitats pels afectats de disminucions (vegeu queixa núm. 1960/97). Pel contingut d'aquestes queixes, hem observat alguna lentitud de l'Administració a resoldre el recurs presentat per l'administrat contra la resolució amb la qual no estava d'acord (vegeu queixa núm. 851/98).

També hem de continuar assenyalant que no tothom que ho necessita té accés al pla d'ajudes a les persones disminuïdes que la Generalitat convoca anualment: els ajuts estan condicionats a barems i pressupostos.

L'evolució del nombre de minusvàlids està subjecta a dos factors que menen a resultats contradictoris: d'una banda, el descens en el nombre d'afectats, gràcies a les actuacions en prevenció i tractament mèdic, i, de l'altra, l'increment en el nombre d'afectats a conseqüència de l'augment d'accidents, de l'augment de l'esperança de vida i la compatibilitat amb malalties i deficiències. L'esperança de vida d'aquestes persones ha augmentat, i això implica la presència de noves demandes i més necessitats a les quals cal donar resposta.

Queixa núm. 123/98

Sol·licitud d'ingrés en residència disminuïts psíquics

El senyor X es queixà el gener de 1998 al Síndic perquè havia presentat, el 10 de juliol de 1997, la sol·licitud d'ingrés en una residència per al seu fill, afectat en un 65% de disminució, i encara no s'havia fet efectiu aquest ingrés.

El març de 1998, el Síndic va demanar el corresponent informe al Departament de Benestar Social.

La informació indicà que es tractava d'un cas molt difícil i, en conseqüència atípic. A part de tractar-se d'una persona disminuïda, l'afectat tenia forts problemes d'alcoholisme i requeria un recurs assistencial molt particular.

Resolt el cas i finalment ingressat, el maig de 1998, el Síndic va donar per acabada la seva actuació.

Queixa núm. 1011/98

Manca de resposta a una sol·licitud d'ingrés en una residència per a disminuïts

El senyor X. s'adreçà el 30 de març de 1998 a la Institució indicant que el 17 de febrer de 1997 havia sol·licitat l'ingrés del seu germà, afectat d'un grau de disminució del 75%, en una residència per a disminuïts psíquics, i no havia rebut resposta.

El Síndic va demanar informació al Departament de Benestar Social i, a més a més, sol·licità de saber si, després de presentar una sol·licitud d'ingrés en una residència i fins al moment de veure satisfeta la pretensió, els interessats reben cap notificació escrita, en el qual cas aquesta Institució també estava interessada a tenirne un model.

La resposta indicava que el germà de l'interessat havia de ser atès en un centre residencial molt especialitzat i que el Departament preveia que abans d'acabar l'any se n'obriria un –llavors en construcció– a la Vila de Caldetes (Osona). En aquesta residència, l'afectat podria rebre l'atenció adequada. La resposta no deia res en relació amb les notificacions escrites.

El Síndic es va tornar a dirigir a l'Administració afectada demanant de ser informat de l'ingrés tan bon punt es produís; d'altra banda, insistí que se li indiqués si es feien notificacions escrites.

Segons la informació rebuda, el Departament no feia cap notificació, si bé, arran del contacte amb el Síndic, s'havien donat ordres perquè es corregís de forma immediata aquesta qüestió.

El Síndic va sol·licitar que, un cop resolta aquella qüestió, se li enviés un model de les notificacions que es farien servir. Posteriorment, es va rebre el model d'aquestes notificacions.

El Síndic manté obert l'expedient, a l'espera de rebre informació sobre l'ingrés en la residència especialitzada del promotor de la queixa.

Seguiment de l'Actuació d'Ofici núm. 2224/97 i 2225/97 (pàg. 21647 *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, núm. 266 de 20 de maig de 1998)

Residència i centre de dia per a disminuïts psíquics

L'any 1997, el Síndic va visitar la residència i el centre de dia per a disminuïts profunds Marinada, de Reus, de titularitat de l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials, gestionats pel Sanatori Vil·lablanca, S.A.

Ja llavors, el Síndic va assenyalar que les instal·lacions estaven en bones condicions i complien les característiques d'habitabilitat adequades a les necessitats assistencials dels residents o dels atesos en el centre de dia, ja que són edificis de nova planta, envoltats de jardins i terreny repoblat d'arbres i d'una considerable extensió.

De l'avaluació dels diferents serveis, el Síndic va creure oportú indicar al Departament de Benestar Social diferents necessitats.

L'esmentat Departament respongué que en prenia la deguda constància i ho comunicava a la Direcció Gene-

ral de l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials (ICASS) perquè s'analitzessin tècnicament, es valoressin en relació amb tots els centres propis i, si fos el cas, d'acord amb l'entitat gestora, s'implantessin en la mesura que les disponibilitats pressupostàries d'ambdues parts ho permetessin.

Es va rebre a la Institució l'informe tècnic amb un pressupost indicatiu de les millores que proposàvem al Centre Marinada de Reus, el cost total de les quals és de l'ordre de 50 a 60 milions de pessetes.

S'afegia a la informació que el Departament de Benestar Social, d'acord amb els pressupostos aprovats pel Parlament, no tenia la previsió a curt termini de poder dedicar fons pressupostaris a reformar aquest equipament. Sí que s'hi aplicaria urgentment el pla d'evacuació una vegada signat el conveni amb la Direcció General de Patrimoni.

El Síndic es va tornar a dirigir al Departament indicant-li que entenia les dificultats pressupostàries per atendre el cost total de les millores del Centre Marinada, però que, tot i això, es podia dedicar part del pressupost disponible a algunes d'aquestes necessitats no ateses i que no requerien una despesa elevada, com el subministrament de 40 cadires per completar les necessitats dels usuaris en diversos espais, el que feia referència a la dotació de l'equip fisioterapèutic i la porta d'accés al recinte del centre.

En la resposta rebuda del Departament de Benestar Social se'ns informà que la porta d'accés de la Residència de Disminuïts Marinada havia estat convenientment modificada i mecanitzada per poder ser comandada des de l'edifici. Estava en tràmit l'adquisició del material de fisioteràpia que necessita aquest centre.

Amb això, el Síndic va donar per acabada la seva actuació en aquest assumpte.

Queixa núm. 2351/98

Barreres arquitectòniques

Una associació de minusvàlids es va adreçar al Síndic arran de la seva visita al municipi de Puigcerdà, i van exposar una queixa sobre diferents assumptes relacionats amb la supressió de barreres arquitectòniques.

Així, exposaven el problema de l'accessibilitat de l'Institut d'Educació Secundària de Puigcerdà i la problemàtica que hi ha per posar un ascensor a l'esmentat Institut, per tal que un jove afectat de disminució física pogués seguir la seva escolarització de forma normalitzada.

També manifestaven la seva inquietud per la supressió de barreres arquitectòniques a l'antic convent de clausura d'aquella població, destinat a museu i sala d'exposicions, i que havien denunciat aquest fet al Consell de Supressió de Barreres Arquitectòniques, del qual no havien rebut resposta.

D'altra banda, també ens van indicar que l'associació havia tingut diverses reunions amb l'Ajuntament de Puigcerdà, per tal d'informar-los sobre la subvenció que destina la Fundació ONCE als municipis que la sol·liciten per fer un poble accessible, i que l'Ajuntament els havia comunicat que s'hi posarien en contacte, però no havien rebut cap notícia al respecte.

També manifestaven que van fer una proposta a l'Ajuntament per adaptar la part cèntrica del poble, i que s'havien compromès a fer una ordenança per a la supressió de barreres i que es començaria a adaptar l'entrada de l'Ajuntament, cosa que encara no s'havia fet.

El Síndic es va adreçar a les diferents administracions competents en aquesta matèria.

De la informació rebuda del Departament d'Ensenyament en relació amb la supressió de barreres arquitectòniques a l'Institut d'Educació Secundària, se'ns indicà que el Departament hi havia previst l'adaptació per suprimir-ne les barreres arquitectòniques, amb un ascensor i unes de rampes.

De la informació rebuda del Departament de Benestar Social, sobre la manca de resposta a la petició de suprimir les barreres arquitectòniques de l'antic convent, se'ns indicà que s'havia ordenat que a partir d'ara es notifiquessin sempre les resolucions, la qual cosa no s'havia fet perquè l'associació estava representada a la comissió permanent del Consell; en el moment d'acabar les obres s'hi compliria tota la normativa vigent pel que fa a accessibilitat i supressió de barreres arquitectòniques.

Amb això, el Síndic va donar per acabada la seva actuació en relació amb aquestes qüestions, per bé que n'ha fet el seguiment del que se'n deriva que l'empresa GISA, ja ha adjudicat el projecte de construir una escala d'incendis i instal·lar un ascensor.

Pel que fa a la informació sol·licitada a l'Ajuntament de Puigcerdà, sobre la manca de resposta a les queixes o si el municipi s'havia posat en contacte amb la Fundació ONCE pel que fa a la subvenció que aquesta destina als municipis que volen fer un poble accessible i pel que fa a la proposta per adaptar la part cèntrica de la vila, el Síndic encara no ha rebut cap notícia sobre la redacció d'aquest informe.

Queixa núm.1899/97

Transport interurbà: mesures d'accessibilitat

Una associació es dirigí al Síndic exposant la manca de compliment del Decret 135/1995, d'accessibilitat i supressió de barreres arquitectòniques, per una empresa dedicada al transport interurbà.

El Síndic va demanar el corresponent informe al Departament de Política Territorial i Obres Públiques. La resposta de la Generalitat indica que en el Consell per a la Promoció de l'accessibilitat i supressió de barreres arquitectòniques s'ha tractat en reiterades ocasions aquesta situació, atès que tant des del punt de vista tècnic com administratiu i econòmic la implantació de les mesures d'accessibilitat previstes en la normativa representava notables dificultats.

El Síndic reconeix les dificultats existents, pel compliment de les normes sobre supressió de barreres en el transport interurbà, i que la Llei 20/1991, de 25 de no-

vembre, i el Decret 135/1995, relacionen aquesta amb l'adaptació progressiva a les mesures tècniques acreditades per a la seva eficàcia, però s'ha de tenir en compte que aquesta normativa no fa cap distinció entre transport urbà i interurbà pel que fa a l'accessibilitat; per tant, en la mesura possible s'han de posar a disposició de les persones amb disminució els mitjans de transport –i en aquest cas de transport interurbà– que garanteixin el dret a la mobilitat.

Així, el Síndic va suggerir al Departament de Política Territorial i Obres Públiques que s'agilitin al màxim els treballs empresos per analitzar les condicions d'aplicació de les mesures d'adaptació establertes en la Llei 20/1991, de 25 de novembre, i Decret 135/1995, de 24 de març, als autobusos de línies interurbanes.

En el moment de la redacció d'aquest Informe, el Síndic resta pendent de la resposta al suggeriment.

Queixa núm. 1494/98

Vivenda adequada a infant amb una disminució física

Els pares d'un noi d'onze anys, afectat d'una malaltia muscular greu i d'afectació progressiva, demanaren la intervenció del Síndic per poder accedir a una vivenda adequada a les limitacions dels seu fill. El noi s'ha desplaçar en una cadira de rodes i, per tant, necessita un entorn adaptat a aquest fet. Quan era més petit la dificultat existia, però era menys greu, ja que els pares el podien portar a coll per desplaçar-lo per casa.

En el moment de presentar la queixa, la família ocupava un pis facilitat per l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet. L'habitatge no permetia satisfer les necessitats bàsiques d'autonomia, joc i intimitat de l'infant malalt, del seu germà i els seus pares, ja que només tenia una habitació i no permetia el pas de la cadira per les portes. Per fer qualsevol moviment dins de casa, els pares l'havien d'agafar a pes de braços i traslladar-lo, fins i tot al lavabo, la qual cosa era dificultosa per l'edat i el pes del noi i resultava, és clar, humiliant. Hi havia, a més, un germà més petit amb necessitat també de jugar i de tenir un mínim espai.

Aquest conjunt de necessitats bàsiques no resoltes feia inviable un mínim de benestar personal i familiar dels afectats, i, principalment, de l'infant malalt.

Els interessats havien sol·licitat al seu ajuntament i a Adigsa la concessió d'una vivenda adaptada, però no havia estat possible. L'Ajuntament els havia proposat una casa adaptada, però a darrera hora va presentar-se una situació de més necessitat i van haver d'esperar. Adigsa, per part seva, els havia ofert un habitatge adaptat, però lluny de l'àrea metropolitana, que aquesta família va haver de rebutjar, ja que el noi necessita estar prop dels hospitals que l'atenen, perquè pateix sovint crisis respiratòries que poden ser molt greus.

El Síndic va adreçar-se a l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet i al Departament de Benestar Social. Adigsa va posar-se en contacte immediat amb els autors de la queixa, conjuntament amb els quals van analitzar la situació i les disponibilitats d'habitatge de les característiques que requeria el noi. Així ho va comunicar al Síndic.

Posteriorment, els interessats van informar el Síndic que els havien adjudicat un pis, en una altra població, també prop de Barcelona, que estava adaptat per moure-s'hi en cadira de rodes, i que requeria només unes obres menors al bany.

En el moment de redactar aquest Informe, la família està pendent de l'acabament de les obres al pis, per traslladar-s'hi a viure.

Queixa núm. 1960/97

Suggeriment al Departament de Benestar Social en relació amb el moment en què una sol·licitud d'ajut és extemporània

El senyor X. formulà un escrit de queixa per disconformitat amb el Departament de Benestar Social, arran de la denegació de la concessió d'un ajut per a l'adquisició d'un vehicle, dins del Programa d'ajudes socials per a persones amb disminució (PUA).

El Síndic va demanar informe al Departament de Benestar Social. Segons la informació rebuda, la sol·licitud s'havia fet injustificadament fora de termini. Per tant, el Síndic va donar per acabada la seva actuació.

El Departament també feia una interpretació de l'article 2.4 de l'Ordre de 30 d'abril de 1996 (*Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* núm. 2204 de data 10 de maig de 1996), que estableix: «La convocatòria restarà oberta durant tot l'any per atendre aquelles sol·licituds que acreditin que la necessitat ha sorgit posteriorment al termini fixat». Segons això, en aquest supòsit es fa referència a les persones a les quals s'ha produït o detectat una disminució en data posterior al tancament de termini de presentació de sol·licituds.

El Síndic entén que la clàusula s'ha d'interpretar, no pas en relació amb la data d'origen de la disminució, sinó amb la d'origen de la necessitat, les quals poden no coincidir. Així ho va suggerir al Departament de Benestar Social, el qual va acceptar el suggeriment.

Queixa núm.851/98

Retard a cobrar la pensió no contributiva

El senyor X. s'adreçà al Síndic el 18 de març de 1998, exposant que havia sol·licitat una pensió no contributiva per invalidesa, la qual el 7 de maig de 1997 li va ser denegada; el 9 de juny d'aquell any va interposar el corresponent recurs, respecte al qual no havia rebut encara resposta.

El 24 d'abril de 1998, el Síndic es va dirigir al Departament de Benestar Social sol·licitant informació al respecte.

El 19 de maig, el Síndic va rebre l'esmentada informació, segons la qual certament s'havia denegat l'esmentada pensió no contributiva perquè l'interessat tenia una disminució inferior al 65%. Feta una nova valoració de la seva disminució, se li va reconèixer un grau del 66%. Per tant, finalment la petició es va resoldre positivament, i s'indicava que en el transcurs del mes de maig rebria l'ingrés de la pensió.

Amb això, el Síndic va donar per acabada la seva actuació.

2.2.Els serveis destinats a la Gent Gran

El progressiu envelliment de la població és un fet objectiu i indiscutible: el segment de població format pels majors de 65 anys s'ha incrementat els darrers anys; també ha crescut l'índex de sobreenvelliment, és a dir, augmenta el nombre de les persones, dins d'aquest sector, que sobreviuen fins a edats més avançades. Amb això es produeix una distribució desigual de la població de gent gran, i una necessitat més gran de serveis netament assistencials i sociosanitaris. Si els actuals serveis socials per a la tercera edat són escassos, el problema que es planteja de cara el futur encara és més gran.

Els problemes més generalitzats que afronta la gent gran són, en essència, la jubilació, els derivats del deteriorament psíquic i físic, el creixement de la sol·litud i la insuficiència econòmica.

Hem vist com s'han succeït, en l'àmbit internacional, europeu, estatal i autonòmic, les polítiques sobre la vellesa, que dia a dia van adquirint més importància per la dimensió quantitativa que les persones jubilades tenen en tots els països, i a causa d'assegurar-los una bona qualitat de vida.

La xarxa de serveis socials per a la gent gran ha crescut considerablement durant els darrers anys, tant en capacitat com en la varietat de l'oferta, i, així, la construcció de residències de gran capacitat va anar seguida d'uns serveis d'assistència a domicili i d'atencions en centres de dia, serveis sociosanitaris, etc., i es va continuar amb noves experiències, com ara apartaments vigilats, telealarmes, estades temporals, programes intergeneracionals, etc. És a dir, s'ha construït un ampli ventall d'actuacions capaç d'atendre un percentatge considerable de persones grans.

Malgrat el creixement tan important que la xarxa de serveis socials ha experimentat aquests últims anys, es constaten dèficits importants en recursos per atendre aquesta població. Alguns dèficits estimats en serveis es concentren bàsicament en el servei d'ajut a domicili, centres de dia i residències (vegeu queixa núm. 1551/98). Tota aquesta gamma de serveis són necessaris per donar la resposta adient a cada cas.

Si tots aquests serveis són necessaris, no ho és menys de fer-los conèixer entre la població, ja que pot haver-hi persones grans que viuen soles i en situació de necessitat, amb dret a rebre ajuts de serveis socials, i no els demanen perquè en desconeixen l'existència i el dret de beneficiar-se'n o bé perquè els fa vergonya de demanar-los.

Els canvis de l'organització social, com ara la vida familiar, la desaparició de botigues de barri, de porteries, etc., poden afavorir que la persona gran es trobi en una situació de necessitat i passi desapercebuda als altres (vegeu actuació d'ofici núm. 2487/98).

En l'actuació d'ofici esmentada, la informació facilitada per l'Ajuntament de Barcelona indicava que fa deu anys es va fer una campanya d'anar al domicili de les persones més grans de 75 anys, per informar-les de les possibilitats dels serveis socials; això no s'ha tornat a fer. El padró municipal d'habitants facilita informació de l'edat de les persones, la seva residència i, si s'escau, de les persones amb qui conviuen. En conseqüència, es disposa d'una eina que pot ser utilitzada pels serveis socials d'atenció primària per localitzar a tothom que arriba a una edat prefixada i informar sobre els serveis socials disponibles, el que cal és utilitzar-la si es considera necessari.

La informació rebuda de l'Ajuntament de Barcelona també referia que aquests serveis a domicili oferts pel municipi funcionen mentre la persona té una certa autonomia. El problema es produeix amb les persones grans que necessitarien estar ingressades en una residència, però que no hi poden entrar per manca de places i aquesta situació s'allarga un quant temps. Aquestes persones són ateses igualment, encara que no tinguin el perfil establert pels serveis d'atenció domiciliària, amb el problema subsegüent que això col·lapsa el funcionament ordinari d'aquests serveis.

Entenem que, per evitar aquestes situacions, s'hauria de poder disposar d'una gamma d'opcions de serveis amb una oferta diversificada i flexibilitzada segons les necessitats, per a una veritable eficàcia i rendibilitat de les diverses modalitats de serveis. Si no s'actua en aquesta direcció, probablement estarem en el perill de donar respostes no adequades o d'atendre necessitats amb serveis inadequats i, per tant, d'estar atenent més en funció dels recursos disponibles que no de les necessitats que presenten les mateixes persones grans.

El mateix Ajuntament ens va manifestar que han fet una aposta per potenciar aquests serveis d'atenció domiciliària. El Síndic de Greuges aplaudeix aquesta iniciativa, ja que tots estarem d'acord que el desig de la gent gran és de continuar vivint en el seu propi medi, d'envellir a casa, encara que aquesta preferència no sempre s'adiu amb les condicions d'habitabilitat de l'habitatge.

La majoria de la gent gran viuen en pisos de més edat que els seus propis ocupants, són ben pocs els que viuen en edificis de menys de 15 anys.

Quant als equipaments, s'hi observen diferències, sobretot en el que es refereix a disponibilitat d'aigua calenta, bany complet, rentadora i telèfon, i això encara presenta un estat més precari entre la gent gran que viu sola, en l'hàbitat rural i en els sectors amb menys rendes econòmiques.

D'altra banda, el propi domicili és l'entorn més natural i el que proporciona més elements d'identitat i intimitat i impedeix que es trenquin les relacions amb la xarxa de suport: família, amics, veïns i comunitat. Per un altre costat, en principi, econòmicament aquest sistema de vida és més barat, per l'erari públic, que altres opcions d'atenció.

Per això, entenem que les administracions competents han de fer esforços encaminats a potenciar els recursos en el servei d'ajut a domicili. L'atenció domiciliària ha de ser el primer graó d'una sèrie articulada d'opcions

de serveis integrats en una xarxa d'atenció. En conseqüència es farà necessari esgotar al màxim les seves possibilitats davant d'altres opcions d'atenció. Això implica que les administracions corresponents estan obligades, tant en el nivell de planificació com en el de la gestió de les demandes, a fer un esforç per esgotar les possibilitats de manteniment de la persona gran a casa seva.

L'atenció domiciliària s'entén com el primer servei, conjuntament amb els serveis diürns i els temporals, per donar resposta a les necessitats plantejades d'atenció perquè la gent gran puguin seguir en el seu entorn.

I tot això sense caure en la utopia de negar-se a les solucions institucionals, ja que hi ha necessitats –especialment les de greus incapacitats físiques o psíquiques, o les d'absència d'autonomia– en què cal una atenció personalitzada sociosanitària en institucions especialitzades.

Un altre problema que afecta la gent gran és la migradesa de les pensions, que continuen essent molt limitades, la qual cosa dificulta poder atendre les despeses de la vida diària (vegeu Queixa núm. 587/98). Això s'agreuja en el cas de la dona, ja que la majoria de les de 65 anys o més, no tenen pensió pròpia ni ingressos per altres conceptes i depenen econòmicament de la seva parella o dels familiars.

Tradicionalment, les dones s'han quedat a casa fent la feina familiar, que no ha tingut la consideració de treball productiu ni els beneficis derivats de la relació de treball. Les conseqüències d'això es constaten especialment en els casos de viduïtat i en les bosses de pobresa que apareixen entre les dones vídues (vegeu l'apartat Mort i supervivència de la Secció precedent d'aquest Informe –Pensions-).

La persona gran té dret a uns ingressos mínims per assegurar-se una vida digna i no haver de viure en la pobresa. Aquesta pobresa afecta una gran part d'aquestes persones i, en particular, les dones d'edat.

El sistema públic de pensions hauria de fixar una pensió mínima tendent progressivament al salari mínim interprofessional, ja sigui de jubilació, invalidesa o viduïtat.

Queixa núm. 1551/98

Sol·licitud d'ingrés en una residència per a gent gran

La senyora X. s'adreçà al Síndic el maig de 1998, exposant la situació de la seva família i que s'havia dirigit el 4 d'abril de 1997 al Departament de Benestar Social sol·licitant, per al seu pare, l'ingrés en una residència o l'ajut econòmic per suport residencial, i no n'havia rebut resposta.

La reclamant exposà que és vídua amb un fill a càrrec i que l'única font d'ingressos és el seu treball.

El Síndic va demanar el corresponent informe al Departament de Benestar Social el juliol de 1998. Segons la resposta rebuda, un cop valorada tota la documentació, la petició estava en llista d'espera des del febrer de 1998. Li correspon una aportació de l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials de 67.829 pessetes el mes, sense poder precisar la data de la resolució, que estarà en funció de la urgència del cas analitzat i de la disponibilitat de places o pressupost.

El Síndic es va dirigir a la reclamant informant-la dels fets anteriors i li va indicar que continuaria el seguiment del cas, fins a la resolució.

Finalment el pare de la reclamant va ser ingressat en un centre el mes d'agost de 1998.

Actuació d'Ofici núm. 2487/98

Gent gran que viuen sols

Un il·lustre diputat al Parlament de Catalunya va plantejar al Síndic la seva preocupació per les persones grans que viuen soles i que estan en situació de necessitat, que tenen dret a rebre ajuts dels serveis socials i que no els demanen perquè desconeixen que existeixen i que hi tenen dret, o bé perquè els fa vergonya demanar-los.

El Síndic, doncs, va iniciar la present actuació per informar-se sobre aquestes qüestions, i es va dirigir a persones i entitats, privades i de les administracions públiques, que treballen en l'àmbit de la vellesa i dels serveis socials.

Així el Síndic es dirigí a l'entitat Amics de la Gent Gran, que és una organització no governamental de voluntariat que dedica la seva atenció a les persones grans amb problemes físics o psíquics, pocs recursos i que estan soles al seu domicili. Més de 600 voluntaris ajuden més de 300 persones grans per mitjà de dotze programes al llarg de l'any.

Els programes consisteixen en seguiment a domicili; acolliment; Fem via-Suport puntual; estades terapèutiques d'estiu; animació i dinamització en residències; acompanyament a la mort; festa de primavera; festa de Nadal; famílies acollidores; celebracions; sortides de dia; programa de formació.

L'entitat esmentada, que té relacions i canals de comunicació amb els serveis socials de l'Ajuntament de Barcelona i amb els de la Generalitat, va col·laborar decididament amb el Síndic.

A la problemàtica plantejada pel Síndic, els Amics de la Gent Gran indiquen que molts casos s'arriben a resoldre gràcies a un veí, la parròquia, el telèfon de l'esperança i la ràdio. L'organització esmentada manifesta que si hi ha una situació de precarietat, fent una generalització i a risc que hi pugui haver alguna excepció, es pot detectar i es detecta.

El Síndic també es va dirigir a la Direcció de Serveis d'Afers Socials, de l'Ajuntament de Barcelona, a la qual en primer lloc vol agrair la col·laboració prestada i el tracte dispensat.

De la informació rebuda, se'n desprèn que els serveis d'atenció primària es presten principalment a partir dels centres de serveis socials: el equips d'atenció primària en aquests centres s'adrecen a tots els sectors de població, entre els quals la gent gran té un pes important, i es concreten en el següents serveis o prestacions:

– atenció social individualitzada i familiar

– atenció jurídica

– prevenció atenció grupal i comunitària: servei orientat a prevenir i atendre les situacions de risc social i de marginació entre la gent gran, des d'una perspectiva grupal i comunitària –es tracta d'actuacions realitzades a partir dels equips d'atenció primària, sovint en col·laboració amb altres serveis, entitats i institucions significatives en el barri o en relació amb els objectius proposats: detecció de persones grans amb problemes i que no han accedit als serveis, incidència en les dinàmiques socials.

L'atenció social a domicili treballa amb els següents serveis específics: ajut a la llar, alarmes telefòniques, menjars a domicili, arranjament d'habitatges, servei de neteja a domicili, serveis complementaris.

Urgències i emergències socials

Hi ha uns serveis socials d'atenció especialitzada per a la gent gran orientats a persones grans, les quals poden accedir-hi a través dels serveis socials de l'atenció primària. Ofereixen els serveis següents: apartaments tutelats, equipaments residencials, centre d'acolliment d'urgències per a vells (CAUV), estades residencials de curta estada.

Els serveis de promoció i participació de la gent gran s'estructuren al voltant de serveis que pretenen promoure el desenvolupament personal de la gent gran, una millora en la seva qualitat de vida i llur participació en el conjunt d'activitats de l'oferta sociocultural de la ciutat, a més de consolidar i potenciar el teixit associatiu mitjançant l'establiment de convenis i subvencions amb entitats de la ciutat.

En relació amb la problemàtica plantejada, se'ns indica que, en la seva opinió, no es deixen casos greus sense atendre. Els serveis socials cada cop són més coneguts, com ho corrobora que el volum de feina cada cop és més gran. També se'ns informa que l'Ajuntament de Barcelona ha fet una aposta pel servei d'ajut a domicili, el qual s'ha de potenciar encara més, tenint en compte que demogràficament anem cap a una certa explosió demogràfica de la gent gran.

Aquests serveis domiciliaris es veuen col·lapsats per la dificultat d'ingressos en residència: són serveis que funcionen mentre la persona té una certa autonomia. Moltes vegades s'ha d'atendre igualment la persona gran, encara que no tingui el perfil esperat, ja que hauria d'ingressar en una residència, perquè és l'únic recurs que tenen disponible.

El Síndic continua la seva actuació amb vista a determinar si és possible millorar la resposta que els serveis socials poden oferir a les persones grans que viuen soles.

Queixa núm 587/98

Pensió no contributiva

El senyor X. s'adreçà al Síndic exposant que cobra una pensió no contributiva per vellesa, però que, en desacord amb l'import de la prestació que percep, voldria tenir més recursos econòmics per poder atendre les despeses diàries.

El Síndic va informar l'interessat que la problemàtica que planteja excedeix les competències de la Institució, ja que en el cas que exposa no es produeix cap actuació irregular de l'Administració, la qual es limita a aplicar la norma. La solució depèn de les instàncies polítiques de decisió, que, ateses les disponibilitats pressupostàries, valorin la necessitat d'incrementar la quantia de la prestació.

2.3. La regulació dels casals de gent gran

El Govern de Catalunya va aprovar el Decret 180/1997, de 22 de juliol, pel qual s'aproven els estatuts dels casals de gent gran del Departament de Benestar Social. Aquest Decret implicava un canvi d'adscripció d'aquests equipaments, que deixen de tenir la consideració de serveis socials per passar a ser equipaments cívics, i que, a més, comporta un canvi en l'estructura i funcionament dels centres.

Aquestes van ser les dues qüestions en què va basar el Síndic l'anàlisi del Decret:

a) Canvi d'adscripció dels casals de gent gran.

El Decret implica excloure els casals de gent gran de la xarxa de serveis socials perquè, a criteri del Govern de la Generalitat, els casals són centres d'inserció i integració en el barri, no pas centres on es prestin serveis socials.

El Síndic va considerar que la configuració feta pel Govern dels serveis socials com a llocs on es promou la prevenció i l'eliminació de les causes que menen a la marginació no tenia en compte que, d'acord amb l'article 1 apartat a) del Decret Legislatiu 17/1997, el sistema de serveis socials té també per objecte garantir i facilitar a tots els ciutadans l'accés a les prestacions i els serveis que tendeixen, a més, a afavorir un desenvolupament lliure i ple de la persona. Això és una funció que venien a fer els casals de gent gran i que justificava d'incloure'ls dins la xarxa de serveis socials.

El Síndic entenia que l'exclusió d'aquests centres de la xarxa podia ser motivada, bé per una nova definició del que són serveis socials –que no podria contradir el que preveu el Decret Legislatiu–, o bé per una nova definició dels casals que comportés que allò que fins ara permetia veure-hi uns serveis socials fos una activitat que amb la nova regulació fos atribuïda a altres serveis de la xarxa; cap de les dues possibilitats proposades no semblava, però, desprendre's de forma clara del Decret objecte d'anàlisi.

En la regulació anterior al Decret 180/97, els casals eren també considerats en el Decret 222/1996, de 12 de juny, equipaments cívics, com una de les categories d'aquests tipus d'equipaments, però això no impedia en cap cas que els casals de gent gran complissin a més una funció específica d'equipament propi dels serveis socials. Així semblava desprendre's del contingut de les normes dictades pel Govern de la Generalitat.

El Departament de Benestar Social assenyalà que la mateixa definició dels casals, segons el Decret 284/1996, permet conceptuar-los d'equipaments cívics. Quan es fa aquesta afirmació no es menciona que la configuració dels casals per a gent gran com a centres d'acolliment, esbarjo i convivència que es fa amb aquesta norma respon a un objectiu que la norma mateixa indica, que és assolir la màxima integració social.

I és precisament aquesta finalitat la que entén el Síndic que justifica la inclusió dels casals entre els serveis socials, tal com es desprèn del que preveu el Decret Legislatiu 17/1994, concretament a l'article 1.

La manca d'una definició legal dels serveis socials, que ja va posar de manifest el Síndic de Greuges en l'Informe al Parlament relatiu a l'any 1997 (vegeu pàg. 21653 i seg. BOPC núm. 266 de 20 de maig de 1998) permet al Govern modificar l'estructura de la xarxa de serveis socials a Catalunya sempre que això no comporti que es deixen sense atenció determinades necessitats socials.

A partir d'aquesta consideració el Síndic va entendre que la funció que s'atribueix als centres de dia per a gent gran és la raó la que justificaria l'exclusió dels casals del sistema si es considerava que les funcions pròpies dels serveis socials es presten per mitjà d'aquests equipaments i no dels casals de gent gran.

Això comporta, com ja s'ha assenyalat, un canvi de criteri en relació amb l'estructura anterior del Sistema Català de Serveis Socials. Però si bé aquest canvi de criteri pot ser objecte de crítica adduint motius d'oportunitat o conveniència política –això és una valoració que pertoca a les forces polítiques i els agents socials–, el Síndic no considera que pugui ser qüestionat jurídicament, atesa la indefinició en relació amb el sistema de serveis socials que es produeix en l'ordenament jurídic català.

La indefinició esmentada ja ha estat objecte de referència expressa en altres ocasions, com ara l'Actuació d'Ofici núm. 1085/97 relativa al Decret 394/1996 (vegeu pàg. 21657 BOPC núm. 266 de 20 de maig de 1998), tot advocant per la definició pel legislador dels serveis socials essencials i la proclamació del dret subjectiu de tot ciutadà a rebre'n, amb independència que, ateses les circumstàncies personals de cadascú, se n'hagi d'abonar una contraprestació econòmica.

Efectivament, el Decret Legislatiu 17/1994 no inclou els casals de gent gran dins de la Xarxa Bàsica dels Serveis Socials que el Decret Legislatiu qualifica de responsabilitat pública. Però del contingut de la norma no se'n segueix el règim jurídic d'aquests serveis de la Xarxa Bàsica que els diferencia d'altres serveis socials del sistema.

En conseqüència, el Síndic ha d'entendre que, atesa la finalitat dels serveis socials, els casals de gent gran tenen justificada la integració en el sistema (com era fins al Decret 180/1997). Això no obstant, la manca de concreció de la normativa vigent fa que el sistema pugui ser redefinit pel Govern, tot i que, atesa la importància dels serveis socials, semblaria convenient un pronunciament del legislador en els termes ja esmentats.

En relació amb la substitució que invoca el Govern dins del sistema de serveis socials dels casals de gent gran pels centres de dia per a gent gran, la lectura de la tipologia dels serveis socials ens permet observar coincidències en les funcions que prestaven aquests dos tipus d'equipaments: convivència i dinamització sociocultural. Aquestes coincidències porten el Síndic a compartir l'afirmació que no s'ha produït una desatenció.

En conclusió, el Síndic va considerar que, si bé s'havia produït un canvi d'adscripció dels casals de gent gran, aquest canvi no ha provocat cap desatenció als usuaris, ja que els serveis es presten mitjançant els centres de dia per a gent gran.

b) Canvi en la estructura i funcionament dels casals de gent gran.

Sobre aquesta qüestió, el Síndic va formular tres observacions.

La primera es refereix a la participació dels usuaris en la gestió de l'equipament. En el seu informe al Síndic de Greuges, el Departament de Benestar Social va afirmar que amb la nova regulació es pretenia facilitar que la gent gran dirigís la gestió dels casals i hi participés.

El Síndic de Greuges recordà que la participació dels usuaris en els serveis socials ja era establerta a l'article 37 del Decret Legislatiu 17/1994, si bé com a principi general que havia de ser objecte de desenvolupament. Malgrat la manca de concreció d'aquest precepte, el Síndic considera que l'abast de la participació es configura, aparentment i en principi, com més ampli que aquell que preveu per als equipaments civils el Decret 222/1996.

La Comissió Jurídica Assessora, en l'informe del Decret 180/1997, reconeix que la participació en activitats no vol dir atribució de la representació, govern i gestió de l'equipament. No obstant això, no s'observa en el Decret un increment en la participació dels usuaris dels casals en relació amb la regulació anterior, la qual cosa, si bé no pot qualificar-se d'incorrecta des d'un punt de vista del compliment de la legalitat, òbviament no significa donar resposta adequada a la finalitat de fer més intensa la participació dels usuaris.

El capítol 4 del Decret és el que regula els òrgans de participació que són l'Assemblea General, el Consell de Govern i el Consell de Zona.

Les funcions de l'assemblea general no corresponen a les pròpies d'aquest òrgan en l'àmbit jurídic (associació i societats).

El mateix passa amb el consell de govern, que en l'actual regulació pràcticament es converteix en un òrgan amb funcions consultives que no són les pròpies d'un òrgan de govern.

Es produeix una disminució en la participació dels seus usuaris en el govern dels centres, com es desprèn de la simple lectura comparativa de les funcions de l'assemblea general i del consell de govern prevista en l'ordre de 6 de maig de 1985 i les previstes en l'actual regulació.

Així mateix, el Departament justificà el Decret en la necessitat d'evitar una duplicitat de normatives. Això tampoc ha estat una finalitat aconseguida, ja que no es produeix una remissió a la normativa sobre equipaments cívics, sinó que es dota els casals d'una norma específica.

Finalment, en relació amb la regulació que es duu a terme de l'estructura i funcionament dels casals, el Síndic va qüestionar la limitació d'activitats de caràcter polític en aquests centres. El Síndic va qualificar aquesta limitació, prevista a l'article 12 del Decret, de no prou justificada i en excés genèrica.

El Síndic entén que la realització d'actes polítics no és contrària a l'objectiu dels casals i, en conseqüència, que res no justifica de prohibir-los-hi genèricament. A més a més, la regulació que es feia de la programació d'activitats permetia aconseguir la finalitat que el Departament indicà que pretenia assolir amb aquesta prohibició, que era la diversificació de les activitats que en un casal es duen a terme.

El Departament de Benestar Social va comunicar al Síndic que demanaria informe al Gabinet Jurídic Central sobre la redacció que calia donar a l'article 12 per tal de fer possible aconseguir la finalitat buscada i alhora atendre la recomanació del Síndic.

Actuació d'ofici núm. 1951/98

Recomanació al Departament de Benestar Social en relació amb la regulació dels casals de gent gran

Tres il·lustres diputats del Parlament de Catalunya van demanar al Síndic de Greuges que analitzés el Decret 180/1997, de 22 de juliol, pel qual s'aproven els estatuts dels casals de gent gran, del Departament de Benestar Social, per tal com entenien que aquesta regulació constitueix una vulneració dels drets adquirits pels usuaris dels esmentats equipaments i una deslegitimació democràtica en el seu funcionament.

El Síndic va considerar que aquesta regulació comportava un canvi de criteri en l'estructuració dels serveis socials, però aquesta nova regulació no implicava desatenció als usuaris, atès que la funció dels casals, com a serveis socials, passaven a tenir-la els centres de dia per a gent gran.

Així mateix, el Síndic entenia que amb aquesta nova regulació aparentment, no s'havia aconseguit l'objectiu de dotar de més participació als usuaris en la prestació del servei, sinó que s'havia limitat l'autonomia dels casals.

Finalment, el Síndic va qüestionar la limitació que el decret feia en relació amb l'organització d'activitats de caràcter polític en aquests centres i va sol·licitar que l'article relatiu a la prohibició d'aquests actes es deixés sense contingut.

El Departament de Benestar social va indicar al Síndic que demanaria al Gabinet jurídic Central un informe sobre la redacció que calia donar a aquest article. Sobre aquesta possibilitat, la Institució està pendent de rebre més informació.

2.4.MANCA DE RECURSOS ECONÒMICS

Durant l'any 1998, el Síndic ha continuat rebent queixes de persones sense feina ni recursos econòmics.

Hi ha un sector de persones, difícil de quantificar, però en tot cas elevat, que, a conseqüència de la situació que pateixen, es veuen abocades a aprendre a viure amb ingressos escassos o irregulars.

En aquest grup trobem els aturats de llarga durada, especialment entre adults de més de 40-45 anys, i gent jove que té dificultats a trobar la primera feina, a més a més de vídues amb pensions mínimes (vegeu queixes núm. 1396/98, núm. 671/98 i núm. 659/98).

La pèrdua sistemàtica de llocs de treball i la crisi en els sistemes habituals de producció econòmica contribueixen a deteriorar la qualitat de vida dels sectors més febles. Hi ha un nombre creixent de treballadors amb una llarga experiència laboral –de deu a quinze anys o més– i amb un ofici que, un cop han estat expulsats del mercat de treball i han esgotat totes les prestacions de protecció social, es veuen exposats a una situació de pobresa.

També hi ha persones que, tot i disposar de feina remunerada, sovint no obtenen prou ingressos per satisfer les despeses diàries, sobretot la hipoteca o el lloguer d'un pis, i es troben al carrer.

El nombre de persones amb dificultats i condicions precàries de vida és considerable i la integració social de la major part de les quals passa per obtenir una ocupació. En els darrers Informes hem dit sovint que hi ha persones que l'únic que necessiten és una feina. Aquestes situacions s'han de resoldre per mitjà de polítiques actives d'ocupació dependents dels àmbits econòmics i laborals. D'altra banda, l'expansió dels serveis socials i les seves prestacions ha permès oferir un ventall més ampli d'alternatives personalitzades de reinserció; però, tot i amb això, l'esforç, tant tècnic com de recursos, encara és insuficient.

No volem acabar sense assenyalar que el Síndic ha continuat rebent queixes de ciutadans que denoten trastorns de conducta i d'altres que pateixen malalties mentals. La situació d'aquestes persones és de difícil solució (vegeu queixes núm. 76/98 i núm. 2554/98).

Són persones que moltes vegades no reconeixen que pateixen aquests trastorns o malalties i no es deixen ajudar. De vegades, quan finalment els serveis socials arriben a conduir la seva situació, falten recursos per oferir-los la possibilitat de reinserir-los dins la societat. I les famílies d'aquestes pateixen de forma molt directa i angoixant la manca de suport i de recursos.

Continuem insistint que cal una col·laboració activa i estreta entre els recursos socials i els sanitaris. La psiquiatria hauria de ser un component més, i d'especial importància, en les estratègies d'inserció d'aquest col·lectiu.

Queixa núm. 1396/98

Presumpta desatenció per part del consistori

Els senyors X. es van adreçar al Síndic fonamentant la seva queixa en la situació de desempara en què havien

quedat a conseqüència de l'acció municipal de desnonar-los d'un habitatge municipal que ocupaven com a llogaters; també es queixaven de la suposada desatenció del consistori per facilitar-los una residència alternativa.

De l'estudi de l'escrit de queixa i de la documentació facilitada per l'Ajuntament, a petició del Síndic, no es desprèn cap mena d'irregularitat formal en el procediment administratiu i judicial iniciats per aconseguir el desnonament d'un immoble en estat de ruïna. Cal deixar constància que ni l'escrit de queixa discuteix les resolucions dictades en el procediment judicial ni aquesta és la funció de la Institució del Síndic de Greuges.

De les manifestacions dels interessats, podia desprendre's que no disposen de recursos econòmics, ni la seva activitat ordinària, de pastors, els en proporciona per procurar-se un habitatge digne. Igualment, si bé és cert que són usufructuaris d'una finca, manifesten que l'habitatge no reuneix les mínimes condicions d'habitabilitat i, en situació de ruïna, només se'n poden aprofitar les pastures.

D'altra banda, l'informe de l'Ajuntament es limita a relatar el procediment judicial seguit i a justificar el deure d'executar la sentència, sense cap consideració a una possible suficiència econòmica o patrimonial dels desnonats que els permeti, per si mateixos, disposar d'un nou habitatge. Tampoc no diu res sobre la intervenció dels serveis públics d'assistència social per avaluar la possible situació de desprotecció en què ara es puguin trobar els promotors de la queixa, competències, aquestes de prestació dels serveis socials, pròpies del municipi i que no es poden desatendre.

Igualment, si bé sembla que l'execució forçosa de la sentència es produí el 28 de novembre de 1997, no va ser fins el dia 13 de novembre de 1998 que l'Ajuntament de Ponts es va adreçar als promotors de la queixa oferint-los la retirada dels seus efectes personals del magatzem municipal en un termini de vint dies, amb l'advertència que serien subhastats o alternativament eliminats.

Situacions com la que afecta els promotors d'aquesta queixa, desgraciadament, són freqüents per l'acció dels particulars dirigida a recuperar els habitatges llogats mitjançant els instruments legals al seu abast. Però sembla que una acció d'aquest tipus, impulsada per un ajuntament, ha d'estar acompanyada de les corresponents mesures correctores que mitiguin les conseqüències indesitjables de qualsevol desnonament i més tenint en compte que aquest es produeix, no per manca de compliment de les obligacions dels llogaters, sinó pel perill de ruïna de l'immoble, el propietari del qual, l'Ajuntament, té un exigible deure legal de manteniment.

El dret a un habitatge digne és reconegut en la Constitució Espanyola –CE– (article 47). Si bé no es tracta d'un dret la tutela del qual pot ser reclamada directament en via jurisdiccional, article 53.2 –CE-, sí que s'enquadra en el capítol tercer del text constitucional, dedicat als principis rectors de la política social i econòmica al qual, per tant, ha d'ajustar-se l'actuació municipal.

Entenem, doncs, que si es confirmava la situació d'extrema precarietat econòmica dels promotors de la queixa, el comportament de l'Ajuntament de Ponts, tot i mantenir-se en l'estricte àmbit de la legalitat quant a l'execució del desnonament, no semblaria congruent amb el mandat constitucional o almenys amb allò que socialment s'espera d'un consistori en tant que representant i protector dels interessos dels seus ciutadans.

Per tot això, vam recomanar a l'Ajuntament de Ponts que, un cop avaluada pels equips d'assistència social competents la situació econòmica i sociofamiliar dels promotors, s'apliquessin els mecanismes d'ajut i col·laboració suficients per donar resposta adequada al problema d'habitatge dels promotors de la queixa, sens perjudici de la solució definitiva que es pugui derivar d'una futura promoció d'habitatges socials per part del Departament de Benestar Social, tal com va acordar la Comissió de Govern reunida en sessió del 27 de febrer de 1998.

En el moment de cloure la redacció d'aquest informe, el Síndic espera rebre la resposta de l'Ajuntament.

Queixa núm. 671/98

Manca de recursos econòmics

La senyora X., veïna de Pineda de Mar, demanà la intervenció del Síndic i li exposà que era vídua, amb un fill de 24 anys sense feina, i sense altres ingressos que la pensió no contributiva; devia dos mesos d'hipoteca de l'habitatge, que no podia pagar, i afegia també que els serveis socials corresponents no l'havien ajudada.

El Síndic va demanar informació a l'Ajuntament de Pineda de Mar. De la informació rebuda se'n desprenia que la interessada devia dos mesos d'hipoteca, i aquest deute va ser contret en el període en què els ingressos de l'afectada es van veure substancialment reduïts, en passar de cobrar la Renda Mínima d'Inserció (45.000 pessetes mensuals) a cobrar la Pensió de Jubilació no Contributiva, en concepte de la qual va haver-hi dos mesos que se li va atorgar la quantitat de 9.660 pessetes. En el moment de la consulta, els seus ingressos eren de 37.280 pessetes el mes.

El fill estava efectivament sense feina. Per dificultats personals i psicològiques, tenia impediments importants per anar-ne a trobar. Aquests aspectes ja eren atesos pels serveis socials d'atenció primària.

El plantejament que feien els serveis socials, per millorar la situació econòmica de la família i aconseguir el pagament dels deutes, consistien a tramitar una sol·licitud d'accés al Programa Interdepartamental de la Renda Mínima d'Inserció (PIRMI) per al fill, el qual estava a punt de complir 25 anys.

Els mateixos serveis socials de Pineda havien contactat amb ADIGSA, amb la qual empresa es va acordar ajornar el pagament del deute de la hipoteca fins al mes de juny.

El Síndic, en veure aquesta informació i atès que els serveis socials estaven donant suport a la família, va donar per acabada la seva actuació.

Queixa núm.659/98

Manca de treball

La senyora X. es va adreçar al Síndic exposant la situació de la seva família: ella és vídua, de 50 anys d'edat, i mare d'un fill que havia perdut la visió d'un ull. Tots dos estaven sense feina. La interessada tampoc cobrava cap pensió perquè el seu marit no havia cotitzat els anys suficients; dels altres tres fills, casats, un es trobava a l'atur, i els altres dos també, amb dificultats econòmiques, tampoc la podien ajudar.

El Síndic es va adreçar als interessats i els informà de les competències de la Institució i els proposà d'adreçar-se als serveis socials corresponents, perquè fessin un informe social que especifiqués la situació familiar a partir del qual poder gaudir de qualsevol recurs adequat al seu cas.

Queixa núm. 76/98

Manca de recursos d'un ciutadà afectat de trastorn de conducta

Va tenir entrada a la Institució l'escrit de queixa presentat pel senyor X. referent a la situació de la seva família a conseqüència de la malaltia d'un seu fill, afectat de trastorn orgànic cerebral.

L'interessat exposava que el seu fill vivia aleshores en un habitatge compartit i manifestava que no tenia cap control, no prenia la medicació prescrita i, com a conseqüència d'això, tenia trastorns de conducta, que era agressiva, sobretot amb el pare, la qual cosa feia que constantment estigués organitzant aldarulls.

Manifestava també que el fill havia hagut de ser ingressat diverses vegades a l'hospital psiquiàtric i tenien por que la seva agressivitat no pogués tenir conseqüències greus per a la família, els veïns i fins i tot altra gent.

Demanava la intervenció del Síndic per aconseguir un centre on el seu fill pogués tenir alguna activitat durant el dia, estigués ocupat i se sentís útil. Manifestava el seu desacord amb l'actuació dels serveis socials de Sant Just Desvern, que eren els que els corresponien.

El Síndic va demanar informe a l'Ajuntament de Sant Just Desvern, segons el qual els serveis socials coneixien aquesta família des de l'any 1993 i havien intentat orientar-la per trobar recursos estables que incloguessin un sistema de vida adequat a la situació del fill, però la família no sempre ho havia entès així.

Finalment, el noi va ser ingressat a l'hospital de Sant Joan de Déu de Sant Boi de Llobregat.

Queixa núm. 2554/98

Desacord amb la manca d'assistència dels serveis socials davant una situació de necessitat

La senyora X. va comparèixer a la Institució exposant la seva queixa contra l'actuació dels serveis socials de l'Ajuntament de l'Hospitalet de l'Infant, on havia viscut, ja que deia que li havien negat, a ella i a la seva filla, tot tipus d'ajuda, de treball, habitatge, suport econòmic, etc., i que ella va ser ingressada en un hospital psiquiàtric, i la seva filla, en un centre de menors.

El Síndic va demanar la corresponent informació, segons la qual la interessada té diagnosticada una malaltia mental. L'Ajuntament havia hagut d'actuar davant una crisi que va patir; també li va tramitar la pensió no contributiva, a la qual ella va renunciar perquè deia que no tenia cap malaltia.

L'Ajuntament de Barcelona, que és on actualment resideix, li paga la pensió per dormir, va a dinar en un menjador públic, s'ha fet un pla de treball, però no vol col·laborar, tampoc no vol ajuda psicològica i fins i tot va refusar una feina en un domicili. El seu cas es considera de difícil solució. La filla finalment viu amb els avis.

2.5. Famílies nombroses

El Síndic, juntament amb altres comissionats parlamentaris autonòmics, va demanar al Defensor del Poble que recomanés a les Corts Generals un canvi de normativa en el sentit que es consideri nombroses les famílies formades per pare, mare i dos fills un dels quals sigui disminuït (vegeu actuació d'ofici núm. 1911/96, pàg. 11741, *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm.153, de 21 de març de 1997).

Finalment la Llei 8/1998, de 14 d'abril (Butlletí Oficial de l'Estat, núm. 90, de 15 d'abril de 1998) amplia el concepte de família nombrosa a les que tenen dos fills, i un d'ells és disminuït o incapacitat per al treball.

Secció 6B. Infants

1. Introducció i tipologia de les queixes

El 1998 ha estat el primer any natural sencer de l'actuació de l'Adjunt al Síndic per a la Defensa dels Drets dels Infants. Amb la seva iniciativa, el Síndic de Greuges ha pogut seguir el treball ja iniciat des que va crear-se la Institució i, tenint l'Adjunt encomanat aquest objectiu únic i específic, la funció s'ha pogut intensificar.

El Síndic entén que el treball de protecció i defensa dels infants no ha de tenir només un paper important en assegurar que s'aplica la legislació vigent, sinó que ha de perseguir una major justícia per a la infància i intentar millorar els mitjans que els nois i noies tenen per gaudir dels drets que els reconeix el dret positiu.

Per aquest motiu, el treball del Síndic en l'àrea d'infants pren un paper que, més enllà de la tramitació reactiva de les queixes, agafa un caire més proactiu amb l'obertura d'actuacions d'ofici. Això el porta també a una més gran activitat d'informació i conscienciació de la societat mitjançant la difusió de la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets dels Infants, i a voler conèixer la situació dels col·lectius més vulnerables.

Les queixes ens vénen dels adults, i fins a cert punt, és natural, ja que l'adult és l'intermediari entre l'infant i la societat organitzada. I, també cal dir-ho, no sempre aquestes queixes vulneren els drets dels infants, sinó que de vegades afecten els interessos dels adults que en són responsables. És missió del Síndic discernir i reconèixer aquest fet, a fi poder complir la seva funció.

En aquest àmbit el nombre total d'actuacions durant l'any 1998 ha estat de 85, de les quals 18 han estat consultes resoltes, 48 queixes rebudes i 19 actuacions d'ofici iniciades.

Seguint la línia de coneixement d'equipaments per a la infància, tant la que viu amb la família com a la que ha patit situacions de maltractament i abandó, s'han visitat diversos centres. En deixem constància i anunciem l'elaboració d'un informe especial on es farà una valoració. En l'apartat corresponent s'exposa també el seguiment que s'ha fet de les actuacions d'ofici obertes l'any 1997, sobre els centres educatius per a joves infractors i sobre la Unitat de Crisi d'Adolescents (UCA).

També s'han obert actuacions d'ofici sobre problemes que preocupen el Síndic, com ara la situació dels infants i adolescents magribins no acompanyats, i sobre la situació dels centres residencials d'acció educativa, que estan en tramitació i se seguiran desenvolupant el 1999.

Volem destacar l'estudi elaborat sobre la normativa i la realitat dels parcs infantils públics, dins de l'actuació d'ofici oberta arran de la queixa presentada per una associació de veïns l'any 1997. Properament, aquest estudi també es presentarà com a Informe especial.

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Infants	– Tutela administrativa i incapacitació – Reglament regulador de la Llei 8/1995 – Circuits de denúncia de presumptes situacions de maltractament infantil – Serveis d'infància – Centres d'acolliment – Altres aspectes del sistema de protecció a la infància

2. REGLAMENT REGULADOR DE LA LLEI 8/1995, DE 27 DE JULIOL, D'ATENCIÓ I PROTECCIÓ A LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA

El Síndic de Greuges, en informes anteriors, ha exposat les queixes relatives a possibles vulneracions dels drets dels infants des dels mitjans de comunicació. En l'Informe de l'any 1997, es destacava la normativa que regeix aquest àmbit de la vida dels infants, mancat de reglament sancionador.

El Síndic assenyalava, però, que es treballava en l'elaboració d'un document que serviria de base per al projecte de reglament per a aquesta Llei 8/1995, i aquesta Institució insistia en la necessitat de disposar aviat d'aquesta reglamentació, a fi de poder sancionar les vulneracions i evitar-ne de futures.

Les queixes rebudes es poden agrupar en tres apartats:

a) les que fan referència a les publicacions que inciten a la violència o que tenen un contingut pornogràfic, previstes a l'article 34 de la Llei 8/1995, de 27 de juliol, d'Atenció i protecció a la infància i l'adolescència (vegeu Queixa núm. 1791/97)

b) les que afecten la venda o lloguer, de material audiovisual que conté missatges contraris als drets i les llibertats fonamentals reconegudes per l'ordenament jurídic vigent, si inciten a la violència o a activitats delictives, segons l'article 35 de l'esmentada llei (vegeu A/O núm. 3612/98)

c) les relatives al dret dels infants i adolescents a l'honor, la intimitat i la pròpia imatge, i a la preservació de les seves dades personals, reconeguts a l'article 9 de la mateixa Llei 8/1995 (vegeu Queixa núm. 3466/98).

L'article 63.2 de l'esmentada Llei d'infància diu: «El Govern de la Generalitat ha de determinar per reglament l'òrgan o els òrgans competents de les administracions públiques per a la incoació, la tramitació i la resolució dels expedients sancionadors que s'iniciïn en virtut d'aquesta Llei», i la disposició addicional segona, estableix textualment que: «El Govern de la Generalitat ha de regular les condicions concretes d'aplicació del contingut dels articles 33, 34, 35 i 36.»

La sanció d'aquestes conductes està supeditada, doncs, al desenvolupament reglamentari, tant pel que fa al contingut com als òrgans sancionadors.

Hem d'assenyalar que, en el cas del videojoc que exalta la violència gratuïta, el Departament de Justícia s'ha pronunciat en el sentit que, no havent-hi desenvolupament reglamentari de la Llei 8/1995, caldria aplicar la normativa general prevista a la disposició addicional sisena de la Llei, en la qual s'estableix: «Els règims sancionadors ja establerts per altres lleis sectorials reguladores de les matèries [...] de venda, subministrament, promoció [...] i de protecció a l'infant en què s'imposen prohibicions o obligacions concretes en les matèries esmentades». Per tant, considera que l'organisme competent per adoptar les mesures oportunes, és el Departament d'Indústria, Comerç i Turisme.

Aquest Departament, en canvi, a petició del Síndic de Greuges, aporta un informe jurídic que conclou que, d'una banda, manca la reglamentació sancionadora de

la Llei, i de l'altra, el fet que a la caràtula del videojoc consti la recomanació que no es vengui a menors de 18 anys, no permet d'usar la via de la sanció.

En referència a aquest reglament, el Departament de Justícia, en resposta al recordatori del Síndic de la necessitat d'una prompta aprovació del text, va informar-lo de les actuacions que es portaven a terme, en aquest sentit:

– el Servei de Suport Jurídic de la Direcció General d'Atenció a la Infància va redactar un informe on es precisaven les possibilitats de desplegament, article per article, de l'esmentada Llei, especificant-hi els departaments de la Generalitat implicats;

– es va demanar al Gabinet Jurídic Central que intervingués en la redacció del projecte de reglament, atès que aquest afecta diversos departaments del Govern;

– el Consell Sectorial de Serveis Socials d'Atenció a la Infància va presentar les propostes efectuades per alguns dels seus membres,

– s'havia assignat un expert en temes d'infància, com a coordinador redactor, amb l'encàrrec que aprofundís les propostes rebudes i agilités la tasca de redacció del projecte de reglament.

En el moment de concloure aquest Informe, la redacció esmentada encara està pendent. El Síndic reitera la necessitat d'aprovar el reglament a fi que els drets dels infants siguin respectats pels mitjans de comunicació i en els mitjans audiovisuals.

Seguiment de la Queixa núm. 1791/97 (pàgina 21673 *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* de 20 de març de 1998)

Possible vulneració de la normativa de protecció de menors en revistes dirigides a adolescents

En l'Informe de l'any 1997, el Síndic informava sobre la queixa de referència, en la qual es denunciava la publicació i venda d'aquest tipus de revistes a infants i adolescents. Aquests productes, amb el pretext d'incloure articles i informacions sobre grups musicals, introdueixen altres articles, fotonovel·les, fotografies i escrits diversos d'un fort contingut violent i eròtic que poden vulnerar els drets dels infants, segons l'article 34 de la Llei 8/1995, de 27 de juliol, d'Atenció i protecció dels infants i adolescents.

L'informe del Departament de Justícia indicava que, d'acord amb el que estableix la disposició addicional segona de l'esmentada Llei, el Govern de la Generalitat ha de regular les condicions concretes de l'aplicació de l'article 34, atesa la manca de potestat sancionadora en la seva aplicació.

En el moment de la resposta, el Departament va informar que un grup de professionals estava treballant en un document que havia de servir de base per a l'elaboració d'un projecte de reglament, que permetria adoptar mesures contra les infraccions previstes.

El Síndic va recomanar al Departament de Justícia que adoptés les previsions necessàries per aconseguir una ràpida aprovació del reglament que havia de regular aquesta potestat sancionadora en supòsits com el denunciat, ja que només d'aquesta manera es podria garantir que es respectessin els drets dels infants i dels adolescents en aquesta matèria.

El Departament va comunicar aleshores que el seu servei jurídic havia redactat ja un document amb les possibilitats de desplegament de tots els articles de la Llei 8/1995, que s'havia demanat la intervenció del Gabinet Jurídic Central per a la redacció d'un projecte de Reglament, que el Consell Sectorial de Serveis Socials d'Atenció a la Infància havia presentat les propostes efectuades per alguns dels seus membres, i finalment, que s'havia encarregat a un expert en matèria d'infància que coordinés el treball de redacció del projecte.

En el moment de la redacció del present Informe, aquell projecte encara no ha estat redactat, i el Síndic s'ha tornat a adreçar al Departament de Justícia insistint en la necessitat de la presentar-lo.

Actuació d'Ofici núm. 3612/98

Videojocs que inciten a la violència

Arran de les informacions aparegudes a la premsa sobre l'existència al mercat d'un videojoc per a infants i adolescents que exalta la violència gratuïta, el Síndic va obrir una actuació d'ofici, a fi de conèixer la veracitat i l'abast d'aquestes informacions.

Sembla que el joc consisteix a premiar els jugadors que envesteixen més vianants, i el nombre de punts aconseguits puja en proporció directa a la indefensió de les víctimes. Així, les dones embarassades, els vells i els infants són els que donen més punts al jugador que els atropella.

Aquest joc, anomenat Carmageddon, es ven a l'Estat espanyol sense cap mena de trava, mentre que en altres països és prohibit totalment o parcialment.

Considerant que la venda d'aquest producte podia vulnerar els drets dels infants, concretament el que diu l'article 35 de la Llei 8/1995, de 27 de juliol, d'Atenció i protecció dels infants i adolescents, el Síndic es va adreçar als departaments de Justícia i d'Indústria, Comerç i Turisme, al Consell de l'Audiovisual de Catalunya i al Ministeri Fiscal per sol·licitar-los d'intervenir en aquest assumpte.

Com que l'obertura de l'actuació d'ofici es va fer els darrers mesos de l'any, en el moment de la redacció de l'Informe només s'ha rebut la resposta del Departament d'Indústria, Comerç i Turisme. Aquest Departament va trametre un informe jurídic sobre l'assumpte, en què es fa constar que, malgrat que la venda d'aquest producte està tipificada per la Llei 8/1995, de 27 de juliol, encara està pendent de desplegament reglamentari, i, per tant, la sanció d'aquesta conducta està supeditada a aquest desplegament.

Afegeix, a més, que en la caràtula del videojoc es fa constar que és per a més grans de 18 anys, i, per tant, aquesta conducta tampoc no tindria cabuda en l'esmentada llei.

El Síndic resta a l'espera de rebre resposta dels altres òrgans consultats.

Queixa núm. 3466/98

Vulneració del dret a la intimitat per part dels mitjans de comunicació

Un professional que atenia la situació d'una noia que havia estat víctima d'abús sexual en el si de la seva família va manifestar el greu perjudici que havia causat en la noia la informació que sobre aquesta situació va aparèixer a la premsa diària.

L'autor de la queixa referia que s'havia celebrat el judici pels fets esmentats, i que dos diaris locals van publicar la notícia, en la qual es donaven dades que permetien la identificació de la noia, i, a més, s'explicaven detalls sòrdids de les vexacions que havia patit; detalls que ni les persones més pròximes coneixien.

El promotor explicava l'estat d'angoixa, vergonya i confusió de la noia, que s'afegia al maltractament rebut.

El Síndic va enviar tota la documentació al Consell de la Informació de Catalunya, del Col·legi de Periodistes, al qual demanà d'estudiar aquest cas de vulneració del dret a l'honor, a la intimitat i a la pròpia imatge.

El Consell de la Informació es va adreçar al Síndic i li comunicà haver obert un expedient per estudiar el cas, i que informaria aquesta Institució de la resolució que se'n derivi.

3. Els circuits de denúncia de situacions de presumpte maltractament infantil

L'actuació diària del Síndic de Greuges permet de constatar que, em alguns àmbits, en el nostre país no s'assumeix prou el deure i el dret de la denúncia pel que fa referència als propis interessos. Encara menys quan aquests interessos són relatius a terceres persones i, especialment, si aquestes no són adults, sinó infants. Malgrat l'alt consens en la necessitat de protegir els infants de qualsevol forma de maltractament, la presumpta vulneració dels drets dels infants no és una excepció a aquesta excessiva prudència en la denúncia. Encara veiem vestigis de la idea que en els afers familiars no hi ha d'interferir ningú i que els infants són propietat dels pares.

El paper de l'Estat com a subsidiari de la responsabilitat paterna està, però, recollit en la Llei 8/1995, de 27 de juliol, d'Atenció i protecció als infants i adolescents, en l'article 17.3.: «Les administracions públiques han de vetllar per la protecció dels infants en el cas de mal ús de les facultats dels pares [...]», i en l'article 37, l'esmentada Llei considera infracció lleu l'incompliment de l'article 2.3 de la Llei 37/1991, de 30 de desembre, sobre Mesures de protecció dels menors desemparats i de l'adopció segons el qual: «[...] tothom i en especial qui per raó de la seva professió tingui coneixement de l'existència de qualsevol maltractament a menors, ha de posar-ho en coneixement de l'autoritat judicial o de l'organisme competent, el qual ha de garantir la reserva absoluta i l'anonimat del comunicant.»

Si el ciutadà té l'obligació de denunciar, l'Administració, posada al servei dels interessos públics ho ha de facilitar.

Per aquest motiu, el Síndic va encarregar a l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants la visita al servei del Telèfon de la Infància, (vegeu A/O 2937/98 que possibilita la denúncia directa i anònima, adequada per casos determinats.

Arran de una queixa (vegeu Queixa núm. 2407/97) presentada per una ciutadana, relacionada amb les dificultats trobades en voler denunciar una presumpta situació de maltractament infantil, i amb la manca de coneixement dels circuits de denúncia de les possibles situacions de maltractament infantil per part de la població en general, i fins i tot dels professionals, el Síndic va demanar a l'Ajuntament de Barcelona que l'informés sobre aquests dos assumptes, estretament relacionats entre si.

Pel que fa a les dificultats que es poden trobar els ciutadans quan creuen que han de posar en coneixement dels poders públics una situació de presumptes maltractaments infantils, el Síndic valorà que els circuits establerts per l'Ajuntament eren correctes, però que calia informar-ne millor el ciutadà, a fi que no es desanimés en no trobar el canal adequat, o si hi trobava una tardança a atendre'l.

Si a la poca tradició de denunciar, que provoca necessàriament una certa inseguretat, s'hi afegeix una manca d'informació sobre els passos a seguir o una resistència a donar crèdit a les persones denunciants, el ciutadà pot tendir a inhibir-se dels seus deures.

En referència a la difusió dels circuits de denúncia de maltractaments infantils, el Síndic trobà a faltar que aquesta informació no es fes arribar, per part de totes les administracions implicades, a la població en general, a més dels centres de serveis socials i altres serveis del sistema de benestar. En casos greus o urgents, el ciutadà ha de tenir a l'abast els números de telèfon dels serveis d'atenció permanent. En cas de sospites de maltractaments, els organismes competents en matèria de serveis socials i de protecció a la infància han d'escoltar la denúncia i estudiar la situació dels infants.

En primer lloc, malgrat que en el cas comentat els serveis socials havien actuat correctament quan se'ls havia demanat, el Síndic considerà poc aconsellable la postura de no intervenció dels serveis socials quan els ciutadans no acudeixen voluntàriament, en els casos en què en el nucli familiar puguin donar-se situacions de maltractament o, fins i tot, de «no-bon-tracte», dels infants i adolescents en la família. Aquest criteri, fruit del respecte a la llibertat dels individus i a la seva vida privada, i que és encertat quan es tracta d'adults, reclama que es faci una excepció en el cas dels infants, atès que «l'interès superior de l'infant i de l'adolescent ha d'ésser el principi inspirador de les actuacions públiques [...]», tal com diu l'article 3 de la Llei 8/1995. Podria fins i tot resultar negligent, si es detectaven situacions de risc per als infants, ja que contribuiria a mantenir-los el patiment.

En segon lloc, el Síndic considerà que, amb tot i que cap altre servei manifesti cap preocupació sobre el cas, és el servei que en té notícia el que ha d'actuar i demanar informació als serveis que hi tenen contacte. La coordinació entre serveis, en casos de no acceptació de

l'ajut ofert, és imprescindible per valorar si la situació dels infants requereix la intervenció de l'Administració. Només amb aquesta coordinació es poden detectar, interpretar i valorar els indicadors de risc d'una situació de vulnerabilitat infantil, amb una visió global de l'infant.

Aquesta queixa va portar el Síndic a plantejar un altre tema que també era present en aquesta queixa, encara que d'una forma secundària: si els serveis socials han d'intervenir en cas de sospites d'un tracte no adequat a un infant, quan no hi ha demanda d'ajut dels adults responsables o quan aquests han deixat d'acudir al servei.

En la queixa de referència, que es relata tot seguit, els serveis socials havien actuat quan hi havien estat requerits i ho havien tornat a fer en rebre la denúncia. Per tant, es pot dir que havien obrat correctament. Però el Síndic va valorar que, per poder complir el que s'estableix en l'article 4.2 de la Llei d'infància, que diu: «Els poders públics han de garantir el respecte dels drets dels infants i de l'adolescent i han d'adequar llurs actuacions a aquesta llei i a la normativa internacional sobre aquesta matèria», i el que diu l'article 5: «[...] Els infants i els adolescents tenen dret a una criança i una formació que els garanteixi el desenvolupament lliure, integral i harmònic de llur personalitat», els serveis socials han d'anar més enllà d'una bona intervenció quan el ciutadà sol·licita ajuda.

Actuació d'Ofici núm. 2937/98

Visita al Telèfon de la infància

El servei del Telèfon de la Infància, el 900.300.777, amb seu al districte de l'Eixample de Barcelona.es va visitar el dia 30 de setembre.

Aquest servei és gestionat per l'Associació Catòlica Internacional de Servei a la Joventut Femenina (ACISJF), la qual té un conveni amb la Direcció General d'Atenció a la Infància, del Departament de Justícia.

L'atenció telefònica i les entrevistes d'orientació i contenció emocional als adolescents i les seves famílies han estat objecte dels esforços professionals d'aquesta entitat des dels seus inicis. Això va fer que es detectés un buit en l'atenció als infants i als adolescents. Havent-ne informat els responsables del Servei d'Atenció Immediata de la Direcció General d'Atenció a la Infància, fruit de la seva reflexió va néixer el Projecte línia 900 «Telèfon d'Atenció a la Infància i l'Adolescència».

El servei es va posar en funcionament el 21 d'octubre de 1997. Juntament amb el Telèfon de la Infància, i com a complement, es va inaugurar el Servei d'Orientació i Mediació, del qual, per la seva singularitat, es parla en un altre epígraf del present Informe.

El Telèfon funcionava, de primer moment, les 24 hores del dia amb personal especialitzat i especialment format per a aquesta tasca. Posteriorment, havent constatat que durant les hores de la nit rarament hi havia trucades, les consultes que s'hi reben en la franja horària nocturna són ateses pels educadors del centre Roure del torn de nit, que han fet un curs de formació per a aquesta feina. El resultat d'aquest canvi és positiu, ja que de l'altra manera els professionals del telèfon del torn de nit acabaven molt esgotats i canviaven tot sovint.

L'objectiu general del servei és posar a l'abast dels infants i adults (en referència als menors) de tot Catalunya un servei d'escolta, orientació, contenció, informació i assessorament que faciliti l'expressió o denúncia de casos de maltractaments o abusos de tota mena, com a expressió del dret inalienable dels menors reconegut en la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets dels Infants, de 1989.

L'objectiu específic del servei és la detecció dels infants i adolescents que pateixen maltractaments, abusos o abandó i que no són coneguts per la xarxa de serveis socials i sanitaris.

Metodologia de treball

Atenció globalitzada, orientació i suport psicològic

Claredat i simplicitat en la resposta a fi de no crear més desorientació per un excés d'informació i també per no col·lapsar la línia, ja que la trucada en espera pot ser urgent.

Escolta efectiva i amable

Participació de la persona que fa la trucada en la resolució o intervenció del cas.

Estratègies d'intervenció

L'actuació dels professionals està basada en les estratègies següents:

– escolta atenta i receptiva,

– contenció emocional de l'angoixa de la persona que truca,

– evitació de judicis de valor,

– evitació d'informació i orientació precipitades,

– atenció als elements contradictoris presentats pel demandant.

Aquest servei es considera clau per denunciar situacions de maltractament infantil i per prevenir-ne gràcies a la informació i l'assessorament que ofereix.

Queixa núm. 2407/97

Circuits de denúncia de presumptes maltractaments

Una ciutadana va adreçar-se al Síndic relatant els obstacles que havia trobat per denunciar una presumpta situació de maltractament infantil. La interessada i altres veïns estaven preocupats a causa dels indicis que tenien que un infant de cinc anys de la seva escala fos víctima de maltractaments.

El que els feia pensar això era que sentien la mare escridassar constantment el seu fill, i que de vegades perdia el control; que l'infant es passava moltes hores plorant i fins i tot li havien sentit dir verbalment que tenia por. Els veïns havien intentat parlar amb la mare (el pare no vivia amb ells), però no havien aconseguit poder-s'hi comunicar.

Aleshores, valorant amb molt bon criteri que no era una situació de flagrant maltractament ni tampoc d'urgèn-

cia, i, per tant, no era adient fer la denúncia a la Direcció General d'Atenció a la Infància ni als Mossos d'Esquadra, aquest grups de veïns va telefonar als serveis socials del barri. I es va topar amb els següents obstacles: desconfiança dels professionals davant la «intromissió» dels veïns; resistència a mirar si hi havia antecedents en el servei; en trobar aquests antecedents, impossibilitat de la interessada per entrevistar-se amb l'assistent social que havia portat el cas.

La interessada va ser finalment rebuda pel servei d'acolliment del centre de serveis socials, i va poder explicar la seva preocupació. Els serveis socials, a partir d'aleshores, es van fer càrrec de la situació familiar.

El Síndic va demanar a l'alcalde de Barcelona, ciutat on havien ocorregut els fets, un informe sobre els circuits de denúncia de possibles maltractaments infantils i quina divulgació es feia d'aquests circuits. En la seva resposta, l'alcalde va incloure un informe del centre de serveis socials on es detallava l'historial i les gestions fetes en el cas de referència, amb una valoració global, així com un informe sobre els circuits de denúncia.

Respecte al cas concret, en l'informe consta que hi havia antecedents en el centre de serveis socials, ja que la mare de l'infant havia sol·licitat accedir a un recurs concret per als seus fills.

En aquest primer contacte s'havia detectat una relació conflictiva amb els seus fills grans, ja adolescents, però la mare no mostrava interès a rebre l'ajuda del servei referent a les disputes que tenia amb aquests.

La mare no havia tornat al centre de serveis socials, el qual, doncs, havia donat per finalitzada la seva intervenció. No se n'havia sabut res més, fins a rebre la denuncia dels veïns.

En l'informe es fa referència que ni l'escola ni l'Equip d'Assessorament Psicopedagògic (EAP) s'havien posat en contacte amb el centre de serveis socials per informar de cap dificultat de la família. En el moment actual, es deia que la mare presenta una problemàtica d'inestabilitat emocional, afegida a la seva problemàtica social, i això fa que s'estiguin abordant els aspectes emocionals de tota la família des d'un context terapèutic.

El Síndic, després d'analitzar la informació rebuda, considerà que tot i que l'actuació dels serveis socials municipals havia estat correcta, era millorable, sobretot pel que fa a la conveniència i idoneïtat de la intervenció en els casos de possible maltractament infantil si no hi ha voluntat dels adults responsables. Així ho va manifestar.

Pel que fa a la informació rebuda de l'ajuntament sobre els circuits de denúncia de maltractaments infantils, el Síndic va exposar que en trobava a faltar la difusió més enllà dels centres de serveis socials, de manera que arribi a tota la població, divulgant de forma expressa el telèfon de l'Oficina Permanent d'Atenció Social.

L'Ajuntament va respondre les consideracions del Síndic, i li comunicà que, de sempre, l'Ajuntament orienta els profes-sionals dels seus centres de serveis socials per tal que quan se sospiti que hi ha casos de terceres persones en risc (menors, persones grans amb facultats pertorbades, disminuïts i malalts mentals, etc.) tinguin una actuació especialment activa. La intervenció protectora dels serveis socials no ha de dependre exclusivament de l'interès dels qui en tenen la responsabilitat legal ni de l'interès de coordinació amb altres institucions o serveis amb els que el menor o la família té contacte, sinó que han de ser els mateixos serveis socials els que han de vetllar en primer terme perquè no es vulnerin els drets dels menors.

L'Ajuntament va trametre també informació més detallada sobre la difusió del telèfon municipal d'urgències socials, i expressà que, al seu parer, en l'actualitat hi ha a Barcelona una important xarxa de serveis amb un bon coneixement per part del ciutadà que pot informar, atendre denúncies i ajuda de cara a evitar els maltractaments dels infants.

El Síndic va remetre tota la informació a l'autora de la queixa tot agraint el seu interès.

4. Serveis i equipaments d'infància

La Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets dels Infants estableix en diversos articles el dret i el deure dels pares a criar els seus fills i, al mateix temps, l'obligació de l'Estat d'ajudar els pares en aquesta tasca.

Així, trobem que l'article 3.2 ens diu: «Els Estats membres es comprometen a assegurar als infants tota la protecció i atenció necessàries per a llur benestar, tenint en compte els drets i els deures dels pares...»; l'article 5: «Els Estats membres han de respectar les responsabilitats, els drets i els deures dels pares i, si fos el cas, els dels membres de la família extensa o de la comunitat d'acord amb els usos locals, dels tutors legals o altres persones que en tinguin la responsabilitat i, d'acord amb el desenvolupament de l'infant, donar-li la direcció i la guia adequades perquè pugui exercir els drets reconeguts en aquesta Convenció». Més endavant, l'article 19.2: «Les mesures protectores, si cal, han d'incloure procediments efectius per a l'establiment de programes socials, amb la finalitat de donar el suport necessari a l'infant i als que en tenen la tutela...».

La Llei 8/1995 de 27 de juliol, d'Atenció i protecció a la infància i l'adolescència, recull aquestes directrius en l'article 17.3, on diu: «Les administracions públiques han de vetllar per la protecció dels infants [...] i també perquè els pares, els tutors o els guardadors disposin de mitjans d'informació i formació adequats per ajudar-los a complir llurs responsabilitats envers els infants i adolescents».

En planificar les actuacions d'ofici de l'any 1998, el Síndic va creure que havia de continuar, amb el coneixement dels serveis i equipaments d'infància existents, la tasca que s'havia iniciat l'any 1997, amb la visita a un centre obert i a una casa de família.

Aquest any, s'ha visitat equipaments de tipus divers: una ludoteca, tres centres oberts i un centre maternoinfantil (vegeu A/O núm. 3373/98). A més, s'han celebrat reunions amb els responsables d'una escola de família (vegeu A/O núm. 3374/98). El Síndic vol fer constar també la tasca del Servei d'Orientació i

Mediació, servei de molta utilitat en l'assessorament als pares a la mediació intergeneracional.(Vegeu A/O núm. 3063/98).

El Síndic és conscient que arreu de Catalunya es va consolidant la línia de suport als pares en la tasca parental, i que les administracions han seguit endegant programes i serveis amb aquest fi. Aquesta xarxa, entre altres, té dues funcions bàsiques: una important funció preventiva de l'alt risc social infantil i una millora de la qualitat educativa de l'atenció dels pares als seus fills.

Hi ha una gran varietat d'abordatges conceptuals i organitzatius que són necessaris per satisfer les diferents i canviants necessitats dels infants. També varia la població a la qual està dirigida l'actuació.

Uns serveis treballen directament amb infants petits o no tan petits amb la col·laboració i participació dels pares; altres s'adrecen directament als pares i mares; n'hi ha que s'ofereixen a tota la comunitat, i n'hi ha de creats especialment per a la població que pateix mancaments importants i que viu en especial risc de marginació. En alguns, els pares hi assisteixen lliurement, i en altres hi van en certa manera «obligats», ja que assistir-hi forma part d'uns acords establerts dins d'un pla d'intervenció dissenyat pels serveis socials.

D'altra banda, fa temps que s'ha pogut constatar la necessitat de disposar d'equipaments d'infància no limitats a l'etapa preescolar, sinó que atenguin les necessitats dels infants en les hores no lectives.

És ben sabut que el desenvolupament d'un infant depèn de la qualitat de l'atenció que rep, i, per tant, l'oferiment de serveis de dia als infants és una eina important per prevenir problemes de desajust social i psicològic que poden aparèixer en una etapa més avançada de la vida de l'infant. Aquest és el cas dels fills de pares amb habilitats parentals limitades, però també dels que en el centre de dia troben una veritable funció parental.

Aquests serveis tenen en comú dues característiques:

1. Han estat creats per millorar el benestar i la qualitat de vida de l'infant, a diferència del model tradicional de centre sorgit de la necessitat de deixar lliures els pares perquè puguin treballar. Per tant, se centren en les necessitats dels infants.

2. Incorporen la participació activa dels pares i altres adults responsables de criar els infants, combinant l'atenció als infants amb la formació d'actituds i pràctiques dels pares. Això és un component essencial d'aquest nou concepte d'equipaments per als infants.

Seria bo que aquests recursos s'estenguessin de manera i estiguessin a l'abast de tota la població. Aquest suport a la funció parental no significa només disminuir el risc que els infants vegin vulnerats els seus drets, sinó que fa avançar la societat vers un «bon-tracte» als infants. El desig difús de formació dels pares en la seva funció parental es detecta en diversos àmbits de la vida quotidiana.

Per aquest motiu, el Síndic vol encoratjar els responsables en matèria de serveis socials a crear serveis i equipaments de suport i ajuda a la família.

Actuació d'Ofici núm. 3373/98

Equipaments d'infància

Ludoteca Olzinelles

El dia 18 de febrer, vam visitar la Ludoteca Olzinelles, al barri de Sants, de Barcelona.

Aquest centre va néixer a partir d'una iniciativa portada a terme durant els anys 1987-1988 per un grup de pares, mares, mestres, educadors i tècnics municipals del districte, que van veure la necessitat de crear un recurs adreçat als infants més petits, on participessin de forma activa tots els agents socialitzadors de l'infant en els primers anys de vida: la família, l'escola i el barri.

En principi estava adreçada només als més petits de sis anys, però posteriorment, l'any 1993, va ampliar la franja d'edat fins a tretze anys.

És un espai de relació personal i social dins de l'àmbit de l'educació no formal per mitjà del joc i les joguines.

Respon a dos principis bàsics:

1. El dret dels infants a jugar

2. La necessitat que les administracions vetllin per garantir aquest dret.

El seu projecte educatiu té dos objectius principals:

a) Oferir un espai a l'abast de tothom adreçat als infants, que estimuli tant el potencial lúdic dels nens i nenes com la relació entre pares i fills.

b) Conscienciar la societat de la importància de donar resposta a les necessitats i els desitjos dels infants.

Per assolir el primer objectiu, les activitats s'adrecen a:

– treballar amb les famílies: ús lliure de les sales de joc, tallers dirigits, celebracions festives

– treballar amb les escoles: visites concertades d'escoles d'educació infantil, escoles bressol i escoles d'educació primària

– treballar amb el barri: projectes monogràfics elaborats pels professionals de la ludoteca o en coordinació amb altres serveis o entitats del barri.

El segon objectiu es treballa amb:

– l'atenció a les demandes de persones o col·lectius interessats en l'educació pel joc: visites concertades

– la col·laboració de la ludoteca amb institucions o organitzacions relacionades amb el món de la infància: participació en estudis i investigacions, pràctiques universitàries, etc.

Els infants fins a sis anys han d'assistir-hi acompanyats d'un adult. De sis a tretze anys hi van sols, però el centre és obert als pares a l'hora d'anar-los a buscar.

És un equipament molt ben inserit en el barri de la Bordeta, i ben dotat materialment.

El personal que atén els infants i els pares és format per titulats de grau mitjà de carreres relacionades amb l'educació.

Una de les característiques d'aquest equipament és la flexibilitat amb què els infants i els seus pares poden

utilitzar-lo, amb capacitat de decidir quines activitats volen fer. Poden triar a què juguen, amb qui juguen, i es poden barrejar amb infants d'altres edats per jugar.

És una experiència d'autogestió del temps lliure per part dels infants, ja que no se'ls imposa cap activitat dirigida, i que ofereix espais molt diferenciats.

Els infants han de pagar una quota anual de 6.500 pessetes.

Valoració

Aquest centre va merèixer una alta valoració, sobretot respecte a dos punts diferenciadors d'altres tipus de ludoteques:

1. La presència acompanyant dels pares, mares i altres adults, que té un doble efecte evident per als infants:

– la potenciació de la relació amb els pares o adults de referència en un entorn lúdic

– l'oportunitat dels pares i mares de relacionar-se amb altres adults en les seves circumstàncies, que evita o pal·lia l'aïllament d'alguns adults poc integrats en el seu entorn.

2. El valor que es dóna al joc en si mateix com un dret i una necessitat, i no com a element amb què omplir els espais buits en la vida dels infants.

Creiem que la Ludoteca Olzinelles té una funció important de sentiment de pertanyença al barri, i de fer-lo amable i col·laborador la funció parental de la criança i educació.

Centres oberts

Ja abans de la seva creació i regularització per llei, a Terrassa existien centres oberts en determinats barris; el primer va ser Can Tusell. Actualment n'hi ha tres, dos d'estables, i un que s'ha anat movent de barri segons les necessitats, que vam visitar el dia 2 de novembre.

Entre els objectius d'aquests centres hi ha la voluntat de no funcionar com un servei global, tancat en ell mateix, sinó de servir-se igualment d'altres espais.

Entenen que una de les funcions dels centres oberts és la promoció d'activitats lúdiques inexistents al barri, per traspassar-les després a altres entitats del barri. Algunes d'aquestes activitats han estat equips de futbol, que han passat a dependre de l'associació de mares i mares d'alumnes (AMPA).

El centre obert de Vilardell està especialment ben integrat al barri. S'hi ha ofert un espai en una franja horària anterior a la de l'inici de les activitats de la tarda, a fi que els nois i noies més grans puguin fer-hi els deures de l'escola. Aquesta activitat està també pensada com a facilitadora de l'hàbit de fer treball d'escola a casa, amb l'objectiu que després sàpiguen trobar a casa les condicions per fer-lo.

Intenten treballar amb objectius globals que els permetin una certa flexibilitat en determinats temes i moments.

S'han creat també uns «Espais Joves» on els nois i noies poden anar per trobar-se i organitzar activitats.

Els responsables insisteixen molt en la necessitat d'escoltar els infants.

Visita a La Casa de la Font

El dia 4 de desembre de 1998, vam visitar el centre La Casa de la Font, al carrer de l'Om, del barri del Raval Sud, de Barcelona.

Aquest equipament va néixer fruit d'una prospecció que es va fer durant els anys 1982-1983 al barri del Raval. La idea de fer una prospecció va sorgir com una necessitat després de constatar que la mortalitat infantil els primers anys de vida era més elevada al Raval que als altres districtes de la ciutat, i es va voler saber en quina situació hi vivia la petita infància.

És un projecte del districte per a infants fins a tres anys i els seus pares i mares, per ajudar-los a aprendre a tenir cura dels fills.

Funciona com un recurs dels serveis socials d'atenció primària de tot el districte I, és a dir que forma part d'un pla d'intervenció del treball social. Malgrat això, també hi poden anar infants derivats per l'equip d'atenció a la infància i l'adolescència (EAIA), dins també d'un pla de millora. Algunes vegades hi són enviats des de l'hospital quan l'infant fa pocs dies que ha nascut, i d'altres per l'equip d'inserció social (EIS), que atén gent sense casa.

Hi ha dos límits en l'admissió: les persones toxicòmanes sense tractament i els malalts mentals greus. No es descarten els pares i mares amb trastorns de personalitat, trastorns de conducta o depressions, que en pateixen en un nombre significatiu, tant pares com mares.

El pla de treball es dissenya conjuntament entre el centre i el professional derivant.

Fa una funció de suport a les famílies, a les mares en general, però també als pares, amb tot el que està relacionat amb la cura de l'infant.

La majoria de mares estan soles, bé perquè el company és a la presó, bé perquè ha estat abandonada o, simplement, perquè la responsabilitat i la càrrega de criar els fills se li ha adjudicat a ella tota sola. Són molt joves, d'edats que oscil·len entre vint i trenta anys.

Són mares que no han après què és la maternitat, perquè elles mateixes no l'han vista, per causes històriques de la pròpia família. Algunes són noies que han estat tutelades en centres residencials d'acció educativa i que no han tingut una vida familiar normalitzada.

Tenen situacions econòmiques molt precàries, que rarament els permeten disposar de casa. Per llogar-ne una els demanen dos avals i la nòmina, que no tenen en cap cas. Les poques que treballen ho fan de forma submergida. L'Ajuntament de Barcelona té un programa d'habitatge que els facilita l'entrada, ja que els dóna l'aval per dos anys. Però les que es troben en situacions més difícils no hi poden arribar ni així, i inicien una itinerància per les pensions dels diferents barris del districte. Aquest fet obstaculitza molt la normalització, fa canviar la dependència dels diferents serveis i evita que els infants puguin establir vincles amb altres infants.

Aquesta manca d'experiència maternal els dóna molta inseguretat. Quan arriben al centre tenen força por que els «prenguin els nens», i, per tant, la primera part de la intervenció és l'acolliment de la família. Els serveis socials els proposen el centre i se'ls ofereix d'anar-lo a veure.

Tenen l'objectiu de canalitzar les famílies vers el circuit normalitzat, i per a ells és un bon indicador que s'ha aconseguit, almenys en part, si després matriculen els fills a l'escola bressol del narri. També les orienten perquè coneguin els recursos de la seva zona i se'n sàpiguen servir.

Una altra intervenció important és treballar la puntualitat, pel que val en aquest moment i pel que val com a hàbit facilitador de l'assistència dels infants a l'escola i a altres serveis. Es treballa també perquè vagin a veure el pediatre sense que l'infant estigui malalt, sinó per tot el que fa referència a la salut i l'educació del fill, a l'alimentació, etc.

Una de les funcions del centre és de pal·liar l'aïllament de les mares: allà s'estableix una relació, que en alguns casos esdevé amistat, i de forma informal es constitueix en grup d'autoajuda. Fa poc s'ha constituït un grup d'autoajuda formal obert a les dones del districte, que elles mateixes han anomenat Musa (Mujeres Unidas Siempre Amigas), que porten una educadora del centre i una psicòloga del districte. D'aquest grup n'ha sortit una ponència que s'ha presentat al I Congrés de la Dona de Barcelona, el febrer de 1999.

Al Districte I els diferents serveis i equipaments que treballen amb els infants tenen reunions de coordinació mensual. Hi assisteixen, entre d'altres, els casals, les escoles bressol, el programa maternoinfantil, servei d'atenció precoç (SAP) l'equip bàsic d'atenció primària (EBASP), l'EAIA, l'EIS. Hi ha també intercanvis i col·laboracions dels serveis socials amb els serveis d'educació.

El seu horari és de quarts de deu del matí a les quatre de la tarda, de dilluns a divendres. El servei és atès per sis educadores i una directora.

Les mares i els pares hi van a estones, segons el pla de treball establert, l'horari del fil i les possibilitats de l'adult.

El dinar es fa per torns, i és una eina útil per aprendre a cuinar i fer menús barats, senzills i atractius per a les mares i els fills.

Es facilita la bugada i la dutxa per als pares i mares que no tenen aquests serveis a casa seva. S'ensenya també a utilitzar la rentadora i l'assecadora.

L'espai físic del centre, molt ampli, és distribuït i moblat de forma alhora funcional i confortable. Hi ha un vestíbul, la cuina, el menjador, els lavabos, el rebost, dos despatxos, la bugaderia, tres espais per a infants diferenciats per edats i necessitats, dos dormitoris i un espai de dutxes.

Aquest recurs està en revisió, ja que darrerament no té plenes totes les places, i s'estudia quin tipus exacte de recurs es necessita en aquests moments.

Casal d'Infants del Raval

El dia 10 de novembre es va visitar el Casal d'Infants del Raval, en les hores post-escolars, a fi de poder veure aquesta institució en funcionament.

Aquesta entitat, que el Síndic ja havia visitat el 17 de febrer de 1994,(vegeu *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 313, de 17 de març de 1995, pàg. 21036) va néixer l'any 1983. Té com a principal objectiu la defensa diària i activa dels drets dels infants del barri del Raval de Barcelona, mitjançant una millora de la seva qualitat de vida. Des que va començar la seva activitat ha anat adaptant les seves accions als importants canvis produïts en el seu entorn, tant en l'àmbit social, com en el cultural, econòmic i urbanístic. Ha perseguit sempre fer front a les necessitats més flagrants del seu entorn proper, intentant pal·liar les situacions més desfavorables que pateixen molts infants i les seves famílies.

La seva tasca socioeducativa és complementària a d'altres recursos i serveis que realitzen també al barri, amb una funció voluntària en aquest camp de la infància en alt risc social, amb els quals han promogut una bona coordinació i potenciat un eficaç treball en xarxa.

L'activitat diària del casal és reponsabilitat d'un ampli equip de persones, voluntaris socials i objectors de consciència, dirigits i coordinats per professionals, els quals garanteixen un treball rigorós i coherent. Hi ha més de dos-cents voluntaris, i molts més que realitzen col·laboracions esporàdiques.

Molts dels infants i adolescents que acudeixen al Casal són immigrants, amb una gran diversitat de situacions, amb diferents nacionalitats i procedències, i entre aquestes, amb una forta presència d'infants magribins.

El Casal està organitzat en diferents programes socioeducatius, adreçats a diferents col·lectius d'infants amb necessitats diverses. D'entre ells destaquem:

– el Casal Obert, que té per objectiu garantir la cobertura de les necessitats bàsiques dels infants, en matèria d'alimentació, higiene i cura personal, tot assegurant l'àmbit de salut. Ho fan mitjançant beques de menjador, el qual és propi, un treball intens en el tema de la higiene, l'acompanyament dels infants a l'escola, assegurant la seva assistència regular, un reforç escolar, la integració d'infants amb dificultats en activitats normalitzades de lleure, l'assessorament i orientació a les famílies, la transmissió de criteris educatius als pares, la prevenció de processos delictius, etc. L'any 1997 se'n van beneficiar 138 infants i les seves famílies.

– el Casal Jove «Atlas» amb diversos grups de joves portats per un educador, i en els que es treballa el procés d'autonomia personal.

– el Casal del Lleure, estretament lligat amb el casal obert, compartint majoritàriament els mateixos usuaris. El seu objectiu principal és l'educació de la capacitat per utilitzar el propi temps de lleure en llibertat, mitjançant l'oferta d'activitats lúdicoeducatives variada. S'entén l'oci com un bé en si mateix al mateix temps que com un indicador de la qualitat de vida global.

– L'espai de Trobada Familiar, programa d'activitats amb pares, endegant una línia de participació d'aquests que s'està demostrant molt valuosa. Té per objectiu el recolzament dels pares en les seves funcions parentals, potenciant una relació pares-fills que faciliti el creixement de tots els seus membres i en garanteixi la protecció, l'educació i l'estabilitat emocional.

– Les Unitats d'escolarització Externa (UEE), per a nois i noies de 12 a 16 anys, amb dificultats d'escolarització en un centre docent.

– L'Aula Taller, per a joves de 14 a 16 anys, recentment ampliada, amb sis anys de funcionament. Treballen perquè els símptomes d'inadaptació i fracàs escolar i social dels adolescents no cristalitzi en l'exclusió a mig i llarg termini. Es vol compensar, també, la manca d'oportunitats d'alguns joves degut a la seva problemàtica familiar, socioeconòmica i cultural.

El Síndic valora molt positivament la tasca del Casal dels Infants del Raval, i el seu esforç per diversificar i adequar l'oferta de programes a les necessitats canviants dels infants i adolescents del seu barri. Aquest, i la vida dels infants, joves i famílies no serien les mateixes sense l'actuació dels recursos com aquest, que milloren de forma efectiva la qualitat de vida dels seus habitants, especialment la dels grups més desfavorits.

Actuació d'Ofici núm. 3374/98

Programa Escola de Família

El dia 2 de novembre es va tenir una reunió amb els responsables de serveis socials de l'Ajuntament de Terrassa amb l'objectiu de ser informats del Programa Escola de Família. En aquesta reunió van participar-hi els responsables de l'entitat que gestiona aquest i altres serveis de l'esmentat Ajuntament.

L'Escola de Família va sorgir de la necessitat de formar i educar els pares, detectada pel servei maternoinfantil de Terrassa.

En el moment present funcionen escoles de família en tres barris de la ciutat: Vilardell, Sant Llorenç i les Arenes. En aquest municipi hi ha nou escoles-bressol, set de dependència municipal i dues de la Generalitat.

El treball que es van plantejar per a l'Escola de Família era d'ajudar la mare com a dona en procés de maduració, en procés de desenvolupament, no solament com a mare, sinó com a persona. Aquest plantejament sorgia de l'observació que el fet de tenir un fill sovint convertia les noies en adultes, fos quina fos l'edat que tinguessin, quan encara necessitaven ser ajudades per esdevenir adultes i autònomes. Molt més, doncs, per poder exercir la maternitat.

La metodologia de les escoles de família és el treball en grup durant dues o tres hores un matí la setmana. Els professionals que hi treballen són un educador i un monitor per grup.

Aquest servei forma part del pla d'intervenció dissenyat i gestionat per l'equip del centre de serveis socials, i com a eina per assolir els objectius marcats. Els serveis socials van adonar-se que es demanava molt als pares, i que el que calia era ajudar-los. El centre pretén fer prevaler el suport sobre el control.

Els mòduls que es treballen es decideixen després d'escoltar les necessitats esposades i percebudes que transmeten els professionals de les Unitats Bàsiques d'Atenció Social Primària (UBASP). Cada territori, segons les característiques, determina el tipus de mòdul a treballar. Al barri de Vilardell es va fer un mòdul especial per a famílies amb problemes crònics.

En aquest moment hi ha un mòdul que treballa amb famílies d'adolescents que estan o han estat tutelats i que tornen a casa. Va ser una demanda que va fer l'Equip d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (EAIA). S'havia demanat també fer-ne un per a avis i àvies acollidors, però es va considerar que no era bo barrejar mares i àvies, i que a més aquest grup tenia una problemàtica especifica, i es va derivar la demanda cap als serveis de salut mental. El Centre d'Atenció Primària de salut Mental (CAP-SM) ha organitzat aquest any un grup d'aquestes característiques.

Els grups tenen de deu a catorze persones, i encara costen d'omplir, ja que és un servei nou i cal que la gent en vagi veient la utilitat i agafant-hi confiança.

Hi ha tres elements clau en les escoles de família:

1. L'element preventiu.

2. L'element educatiu.

3. L'element d'integració comunitària.

Funcionen per cursos escolars. El curs 1998-1999 hi funcionen cinc grups, amb un total de cinquanta mares participants.

Al barri de Vilardell funciona l'anomenat «Servei-despertador», de vuit a nou del matí, que acull infants que no tenen ningú per estar amb ells a casa abans d'anar a escola. La necessitat va sorgir de la realitat d'algunes famílies d'ètnia gitana del barri que es dediquen a la venda ambulant, i marxen molt d'hora de casa. Aquest servei intenta evitar l'absentisme escolar, de forma parcial, de moment, ja que funciona dos dies la setmana, però és previst ampliar-lo.

Les escoles de família estan establertes en els centres cívics, ja que es va creure que d'aquesta manera s'arrossega la gent als espais comunitaris. S'ha vist que aquesta situació és un encert, ja que al començament era vist amb estranyesa pels altres serveis dels centres cívics, però en aquest moment estan plenament integrats en el funcionament d'aquests, i ja s'hi compta per a la programació.

Aquest fet ha ajudat molt que el servei sigui considerat normalitzat. Quan una mare que participa en l'escola de família i no porta el seu fill a l'escola-bressol, hi ha un servei de guarderia/ludoteca que té l'infant mentre la mare és a l'escola.

Les escoles de família són també plataformes per preparar els participants en altres fòrums adreçats a tota la població, i no tan sols per a usuaris dels serveis socials, com les associacions de mares i pares d'alumnes de les escoles.

La diferència entre les escoles de pares de les associacions de pares d'alumnes i les escoles de família és bàsicament que les primeres donen orientació, informació i formació, i les segones són eminentment educatives i integradores a la comunitat.

Mantenen una bona relació amb les organitzacions i entitats del barri. De la col·laboració amb aquests se'n deriva un enriquiment mutu.

El servei es basa en l'escolta de les necessitats dels participants. Consideren que és un recurs multiplicador, ja que treballen per a la infància, però també per a les mares mateixes, i, a través de la mare, i d'una millora en el benestar d'aquesta, arriben a la resta de la família.

Actuació d'Ofici núm. 3063/98

Visita al servei d'orientació i mediació

El Servei d'Orientació i Mediació és un centre gestionat per l'Associació Catòlica Internacional de Serveis a la Joventut Femenina (ACISF), que té un contracte amb la Direcció General d'Atenció a la Infància (DGAI).

L'ACISFJ va detectar la necessitat de posar en funcionament un telèfon de la infància que donés orientació i informació sobre serveis, recursos i circuits de denúncia sobre infants maltractats.

El Servei d'Orientació i Medició es va concebre com un complement indispensable del Telèfon de la Infància, en valorar que aquest era un mitjà molt útil, però poc eficaç segons les característiques de la demanda, si es limitava tan sols a orientar, informar i derivar, sense poder aprofundir ni fer un seguiment de segons quines situacions.

L'objectiu del servei és clarificar situacions i conflictes familiars que, per telèfon, són de difícil comprensió.

És un servei d'atenció personalitzada que ofereix contenció emocional de l'angoixa de les persones que presenten una situació conflictiva; d'escolta atenta a la demanda, d'orientació sobre l'assumpte presentat i de derivació a altres serveis en el cas en què es considera adient.

També atén famílies amb problemes intergeneracionals, entre pares i fills adolescents, derivades per la Direcció General d'Atenció a la Infància.

El servei és atès per un equip tècnic interdisciplinar, format per un assistent social, una pedagoga i un psicòleg. Atenen freqüentment situacions de conflictivitat familiar en nuclis monoparentals o de pares separats.

Treballen amb cites concertades, en horaris de jornada laboral, però cal assenyalar que, si per necessitat de la persona o família la consulta ha de ser fora d'aquest horari, hi ha una total flexibilitat quant a dies i horaris d'entrevistes.

Per bé que els acords que es prenen no són vinculants, el procés de mediació es formalitza sovint per escrit; d'aquesta manera comporta un compromís més concret.

En algunes ocasions, la intervenció realitzada ha generat una declaració de desemparament i assumpció de tutela per part de la Direcció General d'Atenció a la Infància (DGAI).

El Servei d'Orientació i Mediació també ha realitzat derivacions a d'altres serveis, com ara serveis socials d'atenció primària, serveis de salut, etc.

El Síndic considera que aquest servei és d'una gran utilitat, atesa, d'una banda, l'escassetat d'aquest tipus de recursos al nostre país i, de l'altra, la creixent necessitat de serveis d'orientació i suport a la família, sobretot als pares i mares en la complexa tasca de criar i educar els fills.

5. Els Centres d'Acolliment

És en el Decret 2/1997, de 7 de gener, pel qual s'aprova el Reglament de protecció dels menors desemparats i de l'adopció, on trobem les referències normatives més recents sobre els centres d'acolliment per a infants i adolescents en alt risc social o que han estat víctimes de maltractaments o abandó.

Així, en el seu Capítol II, l'article 35 defineix aquest recurs com: «serveis residencials d'estada transitòria que tenen per objecte: a) Donar resposta immediata i transitòria d'acollida a qualsevol menor que estigui en situació d'alt risc i ha d'ésser separat del seu nucli familiar, i exercir la funció substitutòria temporal de la família; i b) Fer l'observeció i el diagnòstic de la situació dels menors atesos i les seves famílies per tal d'elaborar la proposta de mesura més adient.»

Al centres d'acolliment hi van els infants en un moment d'especial gravetat de la seva situació personal i familiar en el que ncessiten ser protegits d'imediat. Altrament, són els equips d'atenció a la infància i l'adolescència, EAIA, els que realitzen l'estudi en el mateix territori, sense separar els infants del seu nucli familiar.

És per aquestes circumstàncies d'especial vulnerabilitat dels infants en el moment de l'ingrés als centres d'acolliment, que el Síndic, que ja n'havia visitat en anys anteriors, va planificar la visita a tots els que hi ha a Catalunya: Raïmat (A/O 1658/98), Vilana (A/O 1659/98), Els Llimoners (A/O 1660/98), Centre d'Acolliment i Urgències d'Infants, CAUI (A/O 1661/98), Estrep (A/O 1662/98), Misericòrdia (A/O 1663/98), La Mercè (A/O 1664/98), Estels (A/O 3372/98), així com el centre d'emergències El Roure (A/O 2939/98).

Atès l'abast de les avaluacions particulars de cada centre realitzades a través de les visites, i l'especial significació d'aquest recurs en el sistema de protecció a la infància, el Síndic va decidir fer-ne un informe específic que serà presentat properament al Parlament.

6. Altres aspectes del sistema de protecció a la infància

Durant l'any 1998 el Síndic ha anat rebent queixes referides a diferents aspectes del sistema de protecció a la infància. Si bé les queixes han estat motivades per

assumptes diversos, el Síndic ha volgut destacar-ne algunes que l'han preocupat pel cas presentat i altres amb els quals poden tenir elements comuns.

Sabem prou com la tasca de protegir l'infant de qualsevol forma de maltractament, i de vetllar pels infants que es troben en risc per les circumstàncies vulnerants del seu entorn, és complexa i difícil de portar a terme.

La intervenció de l'Estat en la vida privada de les famílies i la necessària interferència de l'organisme competent en matèria de protecció de menors en les relacions paternofilials difícilment pot ser ben rebuda pels pares i els familiars. Tampoc no és coneguda ni, consegüentment, compresa per la societat, que més aviat tendeix a jutjar amb duresa tant el sistema com els professionals que hi treballen.

Tot això s'intensifica i augmenta en el cas que els infants hagin de ser separats dels pares per impossible, inadequat o inexistent exercici de la pàtria potestat. En general, i cada vegada més en aquests casos, l'actuació de l'Administració és correcta tècnicament i ajustada a la normativa, però a més de la «bondat» indubtable de la decisió presa, és important tenir cura que els adults responsables no se sentin invalidats del tot i per tot, que percebin que són tractats com a ciutadans amb drets, malgrat que alguns d'aquests drets s'hagin hagut de supeditar momentàniament als dels seus fills pel major interès de què són creditors.

Entenem que és difícil conciliar aquests dos objectius, el de protegir els infants i respectar també els drets dels adults responsables. Aquests drets estan en relació amb l'agilitat i la transparència dels tràmits, a no invalidar els adults *«sine die»*. Ens hi referim a continuació.

6.1. Regularització administrativa de situacions de fet

Arran d'una queixa (vegeu Queixa núm. 412/98) d'una ciutadana que es dolia del retard en la regularització administrativa de l'acolliment de fet d'unes seves nebodes, el Síndic vol fer una reflexió sobre l'obligació dels poders públics de vetllar per la protecció efectiva dels infants, evitant tant com sigui possible el retard a prendre les mesures administratives i tècniques necessàries per a aquesta protecció.

Les situacions d'infants acollits per un familiar, sense intervenció prèvia dels serveis socials ni de la Direcció General d'Atenció a la Infància (DGAI), han de ser estudiades a fons a fi de poder avaluar la idoneïtat de l'acolliment, tant pel que respecta a l'aptitud afectiva i educadora de l'acollidor com a la seva capacitat de contenció dels pares de l'infant.

Però el perllongament d'aquesta situació, pel motiu que sigui (sobresaturació de treball en els equips bàsics d'atenció social primària, EBASP, o dels equips d'atenció a la infància i l'adolescència, EAIA, etc.) sovint té conseqüències negatives per a l'infant a protegir, vist que els acollidors no poden gaudir d'allò a què es refereixen els textos següents:

La Llei 37/1991, de 30 de desembre, sobre Mesures de protecció dels menors desemparats i de l'adopció, a l'article 5.1: «L'atenció en la pròpia família del menor, mitjançant ajuts de suport psicosocial, de caire personal o econòmic, de l'Administració»;

També la Llei 8/1995, de 27 de juliol, d'Atenció i protecció als infants i als adolescents, sobre mesures de protecció dels menors desemparats i de l'adopció, que estableix, en l'article 17: «Les administracions públiques han de vetllar per la protecció dels infants en el cas de mal ús de les facultats dels pares o de les facultats atribuïdes a d'altres persones que en tinguin cura i també perquè els pares, tutors o guardadors disposin dels mitjans d'informació i formació adequats per ajudar-los a complir llurs responsabilitats envers els infants i adolescents»; i en el 17.4, que estableix: «Les administracions públiques han de fer extensibles als tutors o als guardadors els sistemes de prestacions socials existents dirigides als pares, per tal d'afavorir el compliment de llurs responsabilitats, i també per assessorar-los en situacions de crisi familiar, dins del decret legislatiu 17/1994...»,

Finalment, cal esmentar el Decret 127/97, de 27 de maig, pel qual es modifica parcialment el Decret 2/1997, de 7 de gener, d'aprovació del Reglament de Protecció dels menors desemparats i de l'adopció, en l'article 53.3, que estableix: «La Direcció General d'Atenció a la Infància, directament o a través de les entitats col·laboradores d'integració familiar, donarà l'assessorament i el suport tècnic necessaris al menor i a la família que l'acull, per al bon desenvolupament de l'acolliment.» El mateix Decret, a l'article 54.1, diu: «L'acolliment simple es pot constituir en família extensa del menor o en família aliena», i, més avall, en el 54.2: «Als efectes d'aquest Reglament, s'entén com a família extensa aquella en què hi ha una relació de parentiu per consanguinitat o per afinitat entre el menor i la persona acollidora, o els membres de la família acollidora.» I la Secció II, article 56, afirma: «L'acolliment en família extensa tindrà preferència respecte de l'acolliment en família aliena».

Sovint, l'infant acollit ha patit durant anys una situació de vulneració en el seu nucli familiar, i malgrat que s'estimi els seus pares, necessita i aprecia l'estabilitat que pot trobar en una llar més serena i estructurada. Aquesta estabilitat només es pot aconseguir mitjançant una mesura administrativa i el suport psicosocial i econòmic que aquesta ha de comportar.

Queixa núm. 412/98

Regularització de l'acolliment de fet

La tia de dues nenes, les quals té acollides des que els pares no se'n van poder fer càrrec per problemes de salut mental i drogaaddicció, manifestà el seu desacord amb el Departament de Justícia per no haver atès la sol·licitud de constitució de l'acolliment familiar simple en família extensa. L'autora de la queixa va manifestar que la seva sol·licitud de regularització de l'acolliment data de fa un any, i que encara no s'ha produït la resolució. Va demanar gaudir de seguiment especialitzat, ja que detectà problemes psicològics en les nenes; i que necessitava assessorament educatiu i ajut econòmic, ja que havia quedat a l'atur després de l'acolliment de fet.

El Síndic demanà informe al Departament de Justícia, que, en la seva resposta, informà que hi havia hagut molts problemes per fer l'estudi i el seguiment de la situació de les germanes, i que, en efecte, no s'havia pres cap mesura administrativa. És per això que no tenien seguiment per part dels serveis d'acolliment parental ni rebien cap ajut econòmic, perquè consideraven que calia que el seguiment fos fet pels serveis d'atenció primària.

El Síndic recordà al Departament la normativa que estableix què es considera «situació de desemparament». Igualment recordà quines mesures es poden adoptar per protegir un infant, i també el paper de les administracions públiques davant de la protecció de la infància. Va concloure dient que les nenes esmentades no es trobaven protegides si no es regularitzava la situació, i reiterà la necessitat de garantir l'estabilitat de la mesura protectora mitjançant una de les possibilitats previstes per la llei, com és la guarda administrativa, mesura que en un cert moment va proposar l'equip d'atenció a la infància i l'adolescència.

El Departament va respondre al Síndic informant que s'havia regularitzat la situació d'acolliment, que la Direcció General d'Atenció a la Infància havia assumit la tutela de les nenes i se n'havia atorgat la guarda a la tia. D'aquesta forma, el cas podrà ser seguit per un equip especialitzat i podran rebre ajut econòmic.

6.2. Vista de l'expedient

Diversos ciutadans (vegeu la Queixa núm. 2353/97) s'han adreçat al Síndic demanant la seva intervenció davant de la DGAI perquè els fos mostrat el contingut del seu expedient administratiu. En uns casos es tractava de sol·licitants d'adopció que havien estat avaluats com a no vàlids per adoptar, ateses unes «circumstàncies psicosocials» que havien motivat la desestimació.

En la devolució al ciutadà del treball tècnic realitzat i de les conseqüències que se'n seguiran, l'Administració ha d'especificar les raons concretes que han motivat la resolució administrativa, i més encara quan aquesta no ha estat favorable als interessos del sol·licitant. En la mateixa resolució administrativa, en el cas dels sol·licitants d'adopció, hi consta que la vigència de l'adopció és per a un període de dos anys, i això mentre no s'acrediti la variació de les circumstàncies que la vagin motivar. La qüestió que es planteja en aquests casos és de saber com han estat valorades aquestes circumstàncies, sota quins paràmetres, i quines d'aquestes circumstàncies, i per què, han motivat la denegació.

En altres casos (vegeu la Queixa núm. 2372/96), els interessats no havien estat posats al corrent de l'estat de la tramitació del seu expedient, i ignoraven, doncs, que l'Administració havia decidit com a més favorable per a la protecció de l'infant en qüestió iniciar un procés judicial de tutela ordinària, més que no pas procedir a la regularització administrativa de la situació d'acolliment. Aquest fet va privar que els interessats, alhora acollidors, i a favor dels quals s'havia sol·licitat la tutela, poguessin comparèixer en el procediment.

En el mateix cas, i en un moment posterior, en haver estat denegada la tutela ordinària i haver-se d'iniciar els tràmits per al procediment de privació de pàtria potestat, els quals es van allargassar inexplicablement, no en van ser assabentats fins passat un llarg període de temps, i això encara per insistència dels interessats.

En uns casos la conseqüència de la manca de transparència ha estat el malestar dels interessats i la seva percepció d'un tractament poc respectuós, però en d'altres ha estat una menor seguretat en la mesura protectora.

Els drets dels ciutadans enfront de l'Administració, regulats per la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, que fixa les garanties mínimes dels administrats respecte a l'activitat administrativa, demanen una nova forma d'acostament de l'acte administratiu als ciutadans. La qualitat i la transparència de l'actuació administrativa són pilars d'aquesta relació, com ho és també el dret d'audiència i de vista de l'expedient.

Queixa núm. 2353/97

Vista de l'expedient administratiu per part de l'interessat

Un ciutadà s'adreçà al Síndic manifestant la seva disconformitat amb una resolució dictada per la Direcció General d'Atenció a la Infància, del Departament de Justícia, relativa a la no idoneïtat dels promotors de la queixa per a l'adopció internacional. En la citada resolució constava com a motiu de la desestimació que els interessats no complien les condicions psicosocials necessàries, ja que s'havien detectat circumstàncies personals i socials que feien preveure dificultats, sense especificar quines eren aquestes condicions i aquestes circumstàncies.

Segons l'informe demanat pel Síndic, la decisió sobre la no idoneïtat com a família adoptant va ser comunicada mitjançant resolució administrativa i entrevista devolutiva.

El Síndic, atesa l'ambigüitat de la resolució, sol·licità al Departament de Justícia que es donés vista de l'expedient als interessats i que, així mateix, es considerés la possibilitat de repetir l'explicació que ja se'ls havia donat, atès que, segons els promotors de la queixa, no es va concretar quines eren les circumstàncies psicosocials motiu de la desestimació.

El Departament acceptà el suggeriment i informà els interessats sobre el seu expedient, concretant els motius pels quals havien estat declarats no idonis per a una adopció internacional.

Queixa núm. 2372/96

Demora en els tràmits per instar mesures judicials

Una ciutadana demanà la intervenció del Síndic davant la manca de resposta de la Direcció General d'Atenció a la Infància (DGAI) a la seva petició sobre la millor manera de regularitzar de forma permanent l'acolliment de la seva germana menor, que, probable víctima

d'abús sexual en el seu nucli familiar, va ser acollida per la promotora, que en va rebre la guarda provisional de la Direcció General d'Atenció a la Infància que la va tutelar.

El Síndic demanà informe al Departament de Justícia. En la resposta, el Departament assenyalà que s'havia instat la tutela ordinària a favor de l'autora de la queixa, sense haver-ho comunicat a la interessada.

El Síndic va demanar aleshores a la DGAI que es donés vista de l'expedient en allò que es referia a la tutela ordinària a favor seu a la interessada, amb la finalitat que aquesta pogués considerar la conveniència de comparèixer en el procediment.

La DGAI va acceptar la recomanació del Síndic, i va informar l'autora de la queixa sobre la situació del seu expedient. Tanmateix, se li va comunicar que el jutjat havia inadmès la sol·licitud de constitució de tutela ordinària argumentant que els pares no estaven privats de la pàtria potestat, i que la DGAI instaria aquest procediment.

Al cap d'un any, la interessada va adreçar-se novament al Síndic informant que aquest procediment encara no s'havia instat.

El Síndic va demanar informe a la Direcció General d'Atenció a la Infància, que en la seva resposta comunicà que l'expedient es trobava en mans del Gabinet Jurídic Central, del Departament de Presidència, pendent de presentar la demanda. Aquest organisme confirmà que l'expedient es trobava pendent de presentació davant del jutjat, però en espera de documentació reclamada a la DGAI.

El Síndic, davant la demora de la presentació de la demanda de privació de pàtria potestat, procediment indispensable actualment per iniciar el procediment de constitució de tutela ordinària, va recordar al Departament de Justícia els deures legals de protecció als infants en situació de risc. Cal tenir en compte que, des de fa cinc anys, l'empara legal és provisional, que el pare podia sortir de presó –hi havia la intenció de tramitar una demanda d'indult– i la mare no va protegir les seves filles davant els abusos del pare.

Just abans de tancar aquest Informe, el Síndic ha rebut resposta del Departament de Justícia en la qual l'informa que, recentment, s'ha constituït la mesura d'acolliment familiar simple en família de la menor amb la seva germana.

El Departament opina que la provisionalitat i precarietat de la mesura administrativa no són tals, ja que la tutela institucional garanteix l'atenció de la nena i un control exhaustiu de la situació i les relacions paternofilials, de les que no gaudiria cas que s'hagués constituït una tutela ordinària.

El Síndic s'ha tornat a adreçar al Departament agraint la informació actualitzada, i valorant positivament la constitució de l'acolliment simple. Amb tot, el Síndic valora que si l'Administració havia presentat prèviament, al juny de 1996, la constitució de la tutela ordinària, i malgrat aquesta demanda fos desestimada, ho feia havent avaluat que el control i seguiment de la situació per part de l'Administració no era necessàri. Altrament, i tal com s'actua en altres casos, no s'hauria presentat aquesta demanda.

El Síndic lamenta el retard acumulat en la tramitació d'aquest cas, insisteix en la necessitat d'evitar les demores innecesàries en la presentació del procediment de privació de pàtria potestat, i sol·licita que s'aporti al Gabinet Jurídic Central la documentació requerida. El Síndic dóna per acabades les seves actuacions, amb la sol·licitud de ser informat del resultat de les actuacions judicials.

6.3. Visites familiars als infants tutelats

Al Síndic li han arribat també queixes de familiars, pares, avis, etc., sobre la suspensió del règim de visites als fills, néts, etc, tutelats per la Direcció General d'Atenció a la Infància (vegeu queixa núm. 3625/97).

En aquest sentit la Llei 8/1995, d'Atenció i protecció dels infants i adolescents. de 27 de juliol, en el Capítol III, article 18.2, diu: «El menor també té dret a mantenir contacte amb el pare i la mare, si no conviu amb ells, amb les excepcions i en els termes que estableix la legislació vigent», i en el mateix article, punt 3, hi afegeix:» ...cal tenir sempre en compte l'interès primordial dels infants». És en aquest concepte d'interès primordial de l'infant on cal aprofundir i discernir, ja que la mateixa legislació a què ens hem referit diu que, excepcionalment, i atenent al major interès de l'infant, pot suspendre's aquest dret.

Però no sempre aquesta mesura ha de ser l'evitació de tot contacte amb els pares o avis, ja que ni una important disminució psíquica o un trastorn de tipus psicològic d'aquests no justifica la suspensió de les visites. Pot ser pitjor el mite que es va creant amb l'absència i la representació que l'infant es fa de la patologia del familiar, i així està demostrat en diversos estudis realitzats en altres països europeus, segons els quals, quan aquests infants han esdevingut adults, han expressat que el que més els dolia era la manca total de contacte amb els familiars més propers. Ben segur que els tècnics que ho van proposar ho van fer entenent que era el millor per a ells.

Per altra banda, les visites no haurien de ser moneda de canvi per assolir un pla de millora. El dret de visita és previst a la legislació vigent espanyola, catalana i europea; la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets dels Infants ho deixa també prou clar. I això independentment del grau de compliment dels acords establerts amb els responsables del seguiment del cas. De la mateixa manera que un infant no pot ser sancionat amb la suspensió de les visites als pares (feliçment fa anys que aquesta pràctica està desterrada del nostre sistema de protecció a la infància), tampoc no hauria de succeir el contrari.

És important fer una distinció entre suspendre temporalment les visites quan es valora que perjudiquen l'infant i deixar-les en suspens, a condició de complir un objectiu del pla de millora, o «*sine die*». Una suspensió de visites pot ser favorable als infants, amb el compromís de revisió contínua de la decisió presa i de la

voluntat dels infants expressada als tècnics responsables d'aquest seguiment.

El tractament de les visites és un afer difícil i delicat, ja que reflecteix el misteri profund de les relacions paternofilials. Fa respecte. Afecta la història personal d'uns infants que han de reconstruir la pròpia història, encara que sigui dura.

Certament alguns infants s'angoixen quan veuen el pare o l'avi en moments de desequilibri; certament la imatge d'un pare perdedor, que forma part de la població exclosa o marginal, pot ser traumàtica per als fills; ens referim, és clar, a pares, plens de problemes que no saben o no poden resoldre.

Però cap d'aquestes raons no ens semblaria suficient per suspendre «*sine die*» els contactes entre uns infants i el seu pare. Cada una d'aquestes raons demana que els contactes i les visites dels infants amb el seu pare es programin amb una cura especial i personalitzada, pel que fa a lloc, freqüència, durada, acompanyament o mediació.

Cal comptar amb els desitjos dels infants. Cal escoltar i observar les seves manifestacions de moltes maneres, però cal anar amb compte a fi de ser honestos amb una possible (i natural) mediatització del desig i la voluntat de l'infant. Pot passar que, pel mateix zel i preocupació per la situació dels infants i pel seu superior interès, les persones que els tracten més directament traspassin la seva preocupació, i a voltes, per què no dir-ho, el rebuig per aquell pare inadequat que fa patir els infants, situació que multiplicaria l'angoixa i el temor dels fills. Aquest esbiaixament es dóna més sovint amb pares que s'han mostrat violents o amenaçadors, o simplement reincidentment no col·laboradors amb les persones responsables del seguiment.

Els infants tenen dret també a reconstruir la seva història personal i familiar, i a tenir una apreciació real i directa de l'evolució dels seus pares. Caldria que les excepcions es referissin només a aquells casos en què els infants han estat greument maltractats o objecte d'abús d'aquells, d'acord amb les indicacions dels professionals encarregats de la seva recuperació psicològica.

Queixa núm. 3625/97

Visites a infants tutelats amb la seva família

Un pare, vidu, amb tres fills tutelats per la Direcció General d'Atenció a la Infància, (DGAI) demanà la intervenció del Síndic, ja que els seus fills havien estat canviats de centre residencial i ignorava on estaven; a més a més, li havien estat suspeses les visites que els podia fer.

El Síndic demanà al Departament de Justícia les causes que havien motivat la suspensió de contactes i visites del pare amb els seus fills. En l'escrit de resposta, el Departament informà que el motiu de la no informació del lloc on eren els seus fills i de la suspensió les visites era l'estat psíquic del pare i els trastorns de conducta que havia mostrat davant del personal dels centres on havien estat internats els infants, i fins davant d'ells.

L'informe explicava també que els menors, a causa de les amenaces que el pare proferia, tenien por de veure'l i presentaven alteracions de tipus nerviós després de les visites. El Departament oferia, com a única via per tornar a autoritzar un règim de visites, que el pare iniciés un tractament psicològic que el fes estar en millors condicions en el contacte amb els fills.

Cal assenyalar que l'autor de la queixa no havia maltractat els fills quan vivien amb ell a casa, sinó que, arran de la mort de la mare, i de la seva incapacitat, va demanar que l'Administració tingués cura d'ells. Durant dos anys, alguns caps de setmana i molts diumenges, els infants havien sortit del centre amb el pare, fins que la situació de progressiu deteriorament psíquic va fer aconsellable que les visites es fessin en un espai vigilat.

Paral·lelament, el pare, angoixat per l'estat dels fills, que no veia ara des de feia mesos, va demanar que algú de confiança veiés els infants a fi de poder saber ell com estaven. L'Adjunt per als Infants va visitar els menors en el centre residencial, va parlar amb ells del seu pare, va escoltar-los i va demanar a la DGAI que permetés almenys una visita del pare als fills. També s'oferí per assistir-hi personalment.

El Síndic argumentà en el sentit que el dret a visites entre pares i fills no ha de ser moneda de canvi per assolir el compliment d'un pla de millora dels pares. Si, excepcionalment, i atenent al major interès de l'infant, se suspenia aquest dret era perquè aquest no en sortís perjudicat, perjudici que es produiria de la mateixa manera encara que hagués començat un tractament terapèutic, que no és mai d'efecte immediat.

El Departament acceptà, i la visita entre pare i fills es va produir en presència d'una assessora del Síndic. En l'informe de valoració va fer constar els elements positius i negatius de la reunió. Entre els primers es destacaven els vincles afectius, la reconstrucció de la història familiar i l'interès del pare per les activitats dels fills; i entre els segons, les dificultats de comunicació del pare amb els infants. Cal recordar que en aquest sentit, quan es va efectuar la visita, feia nou mesos que no s'havien vist.

Posteriorment, el Síndic va demanar que s'establís un règim de visites adequat als interessos dels menors, tot recordant que en cap cas la suspensió, temporal o permanent, de les visites no havia de deixar-se en suspens «*sine die*» esperant el compliment d'un pla de treball.

El Departament va acceptar les consideracions efectuades i va establir un règim de visites mensuals entre el pare i els seus fills.

6.4. Altres temes que preocupen al Síndic de la protecció a la infància

L'interés del Síndic per la doble victimització que sovint pateixen els infants maltractats o abusats sexualment, per la repetició de les exploracions mèdiques i psicològiques, i per la manca de preservació de la seva integritat psíquica, ja malmesa, en els procediments judicials, va fer que impulsés, amb altres instàncies

administratives, mèdiques i judicials, un acord sobre un protocol d'utilització en aquestes situacions, que es comenta sota el nom d'«Exploracions mèdiques dels infants maltractats i víctimes d'abús sexual».(vegeu el seguiment de l'Actuació d'Ofici núm. 3671/97)

Altrament, el Síndic va obrir una actuació d'ofici sobre la situació d'una noia disminuïda psíquica tutelada per l'Administració, de la qual estava en tràmit un procediment d'incapacitació, que havia quedat pressumptament desemparada per la DGAI, actuació de la qual se'n fa el relat.(vegeu Actuació d'Ofici núm. 1100/98)

El Síndic va decidir també obrir una actuació d'ofici sobre les informacions aparegudes a la premsa sobre l'escapoliment d'una noia d'un centre residencial d'acció educativa i la presumpta explotació de la que podia haver estat víctima mentre es trobava fugida del centre.(vegeu Actuació d'Ofici núm. 202/98)

Pel que fa als recursos actuals del sistema de protecció a la infància, el Síndic vol manifestar la seva preocupació per les informacions rebudes des de diferents instàncies respecte a la insuficiència d'aquests en diferents punts:

– la «ratio» de situacions individuals d'infants en alt risc que tenen assignats els equips d'atenció a la infància i l'adolescència, EAIA. Malgrat l'esforç detectat els darrers anys per acabar el desplegament previst en l'Ordre de 27 d'octubre de 1987, per la qual s'estableix el règim jurídic dels Equips d'atenció a la infància i l'adolescència en alt risc social, i d'haver ampliat alguns dels ja existents, en el Districte I de Barcelona, a l'Hospitalet de Llobregat, el Baix Llobregat i el Maresme encara s'és lluny de garantir una atenció adequada. Una «ratio» elevada no permet l'agilitat en l'abordatge i estudi de la situació dels infants i la seva efectiva protecció, segons diu l'article 19 de la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de Infant. Tampoc fa possible una intervenció intensiva i propera amb la família per modificar els factors de risc, ni una adequada avaluació periòdica de la situació dels infants i de les circumstàncies rellevants del seu internament o acolliment familiar, tal com diu l'article 25 de la mateixa Convenció.

– la manca de recursos alternatius a la família per als infants i adolescents tutelats i les llistes d'espera per accedir a un centre residencial d'acció educativa, generen el manteniment en el nucli familiar d'infants que sofreixen maltractaments i que s'allargui l'estada en els centres d'acolliment. D'altra banda, el nombre d'infants i adolescents acollits per famílies alienes té un creixement molt lent, i, per tant, constitueix encara, en moltes ocasions, més un recurs teòric que pràctic. En aquest àmbit destaquem l'actuació d'ofici oberta sobre els centres residencials d'acció educativa (CRAE) arran de les informacions aparegudes als mitjans de comunicació. (vegeu Actuació d'ofici núm. 3861/98)

Aquesta situació ens preocupa a la llum de l'article 20 de la Convenció en el punt 1: «Un infant privat temporalment o permanentment del seu entorn familiar o quan per al seu interès primordial no es pugui permetre que hi romangui, te dret a la protecció i l'ajuda especials de l'Estat». I en el punt 2: «Els estats membres, d'acord amb les seves legislacions nacionals, han d'assegurar una atenció alternativa a aquest infant». És aquí on es manifesta també la preocupació del Síndic per la situació dels infants i adolescents magribins no acompanyats al nostre país, i ha obert una actuació d'ofici sobre aquest assumpte. (vegeu Actuació d'Ofici núm. 2940/98)

Seguiment de l'Actuació d'Ofici núm. 3671/97 (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266 pàg. 21680)

Exploracions mèdiques d'infants maltractats i víctimes d'abús sexual

Sota aquest títol va obrir-se l'any 1997 una actuació d'ofici, de la qual es va donar compte en l'Informe del mateix any. El Síndic, com en moltes altres actuacions d'ofici realitzades en anys precedents, va reflectir l'opinió de molts professionals preocupats per la doble victimització i també el treball ja iniciat en aquest camp.

El títol responia a la inquietud que generava aquest assumpte, però ben aviat es va detectar que la repetició de les exploracions mèdiques era només un dels factors que generaven una doble victimització. La repetició d'entrevistes sobre l'abús sofert, la repetició de diligències en el procés instructor, el retard en la celebració del judici oral i la forma de celebrar-lo, en són d'altres. Per això, en el moment present el contingut d'aquesta actuació d'ofici no correspon ben bé al títol, sinó que va més enllà, incloent-hi tot allò que afegeix patiment innecessari a l'infant víctima de maltractaments i d'abús sexual, i tenint com a objectiu l'elaboració d'un protocol que eviti en els infants les conseqüències de les intervencions repetides i mancades de coordinació.

Aquest protocol s'ha pogut elaborar, en gran part, gràcies a l'experiència que en aquest camp ja tenia el Servei d'Assessorament Tècnic i Atenció a la Víctima (SATAV), amb el qual el Síndic ha establert, al llarg d'aquesta actuació d'ofici, una col·laboració estreta.

Entre les actuacions per elaborar la proposta de protocol bàsic d'actuació en delictes de maltractaments i d'abusos sexuals a infants i adolescents, en destaquem les següents:

1. Tal com consta en l'Informe d'aquesta Institució de l'any 1997, el Síndic va dirigir als departaments i òrgans implicats una carta exposant la seva preocupació per la situació d'aquests infants. La resposta general, ràpida i unànime, manifestava adhesió i incloïa remarques que, d'entrada, podien afavorir l'elaboració d'un protocol adequat a aquestes situacions.

2. El SATAV, paral·lelament, va tenir reunions bilaterals amb les instàncies implicades amb l'objectiu de copsar la disponibilitat per participar en una comissió de treball per a l'elaboració del protocol.

3. El mes de març de 1998, van iniciar-se les reunions en comissió plenària de representants de les instàncies implicades. Aquestes van completar-se amb reunions d'una comissió de seguiment.

4. Com a resultat d'aquestes reunions, s'elaborà una proposta de protocol bàsic que recull els acords a què van arribar els professionals que havien intervingut en les comissions de treball.

5. El juliol passat, els representants de cada instància van elevar als seus superiors la proposta de protocol.

6. Amb les esmenes presentades per algunes d'aquestes instàncies, s'ha arribat a una proposta de protocol, el qual en el moment de redactar l'Informe, està pendent de signatura.

Aquesta proposta ha recollit les següents qüestions:

– L'exploració mèdica conjunta del metge assistencial i el metge forense.

– L'adequació de l'espai físic on presta declaració l'infant o l'adolescent, incloent-hi un mirall unidireccional o monitors de televisió, a fi que la declaració tingui lloc només davant del jutge i el fiscal i un professional especialitzat.

– La possibilitat que es pugui gravar la declaració en vídeo, a fi que, si escau, pugui ser apreciada per l'òrgan jurisdiccional en el judici oral.

– La necessitat de disposar d'un espai condicionat i adequat a la celebració del judici oral, i també l'adequació d'una sala d'espera diferenciada per a l'infant o adolescent, amb accés independent i directe a la sala de vistes.

– L'impuls de la formació especialitzada dels professionals que intervenen amb infants i adolescents i promoure que el Consell General del Poder Judicial inclogui dins el seu pla de formació mòduls relacionats amb el tractament i atenció dels infants víctimes de maltractaments i abusos sexuals.

– La iniciativa, en aquesta direcció, de promoure reformes legislatives de la Llei d'Enjudiciament criminal i la Llei orgànica del Poder judicial (LOPJ).

– L'establiment d'una comissió de seguiment d'aquest protocol i la proposta de les persones que han de formar-ne part.

Actuació d'Ofici núm. 1100/98

Tutela administrativa d'un menor i incapacitació

Arran de la notícia apareguda a la premsa sobre la situació de presumpte abandonament d'una noia disminuïda psíquica per part de la Direcció General d'Atenció a la Infància en complir la majoria d'edat, el Síndic va valorar que era convenient obrir una actuació d'ofici.

Les informacions esmentades referien que una noia de Girona, amb una disminució psíquica del 40%, havia quedat desemparada en complir la majoria d'edat, sense recursos ni lloc de residència. La noia estava tutelada per la Direcció General d'Atenció a la Infància (DGAI), i estava en curs un procediment d'incapacitació. Residia durant la setmana en una residència per a disminuïts on seguien la seva activitat laboral protegida. El cap de setmana, mentre no es resolgués la incapacitació, residia en un centre residencial d'acció educativa, fins que un dia, en arribar al centre, se li va dir que ja no hi podia continuar residint.

La Direcció General d'Atenció a la Infància va entendre que la seva responsabilitat en les funcions de tutoria havia cessat. Aquesta consideració va donar lloc a la situació d'abandonament, que va provocar que la noia anés a viure tres dies amb la seva mare, també disminuïda, i a la qual s'havia suspès l'exercici de la pàtria potestat.

El Síndic va demanar informació al Departament de Justícia sobre els següents punts: a) la data en què s'havia presentat al jutjat la sol·licitud d'incapacitació de la noia; b) la preparació que s'havia fet de la situació creada amb el compliment de la majoria d'edat de la noia i les previsions consegüents; c) quin havia estat el seguiment fet per la DGAI sobre l'expedient judicial; i d) les raons per les quals la Direcció General d'Atenció a la Infància interpretava que hi havia un buit legal en el cas que un menor tutelat arriba a la majoria d'edat quan el jutjat encara no ha resolt l'expedient d'incapacitació, atès que en el cas d'altres menors en les mateixes circumstàncies entenia que, mentre no hi havia l'esmentada resolució judicial, seguien les funcions tutelars.

El Departament de Justícia va respondre que la sol·licitud d'incapacitació de la noia al jutjat s'havia fet a finals de 1995; que s'havia prepart el progressiu desinternament del centre residencial on es trobava i l'internament en una llar per a disminuïts; que la fundació titular de la llar va demanar a la DGAI que assumís la responsabilitat legal i les despeses econòmiques de la noia, com també l'assignació d'un representant legal. Aquest darrer punt, segons el Departament de Justícia, no era viable atès que la fiscalia no s'havia pronunciat respecte a la incapacitació.

Pel que fa al buit legal, el Departament no interpretava que la DGAI hagués de continuar assumint les funcions tutelars dels nois i noies disminuïts en arribar a la majoria d'edat sense haver-se resolt l'incapacitació via judicial. El raonament de la DGAI es basava en la Llei 37/1991, de 30 de desembre, sobre Mesures de protecció dels menors desemparats i sobre l'adopció, i el Codi civil, els quals deixen ben clar que les funcions tutelars i les mesures de protecció dels menors cessen per majoria d'edat, entre altres. El Departament afegí que, malgrat el que estava establert per llei, sempre que els nois i noies que es trobaven en aquestes circumstàncies ho acceptessin voluntàriament, podien seguir residint en centres residencials d'infància.

Respecte a la situació de l'afectada, continuava pendent de resolució d'incapacitació; mentrestant, residia en una llar de disminuïts.

El Síndic, malgrat entendre que la situació d'abandó de la noia havia desaparegut, va suggerir que calia garantir l'atenció als joves disminuïts que arriben a la majoria d'edat en situació de tutela administrativa sense que s'hagi resolt judicialment la incapacitació. En relació amb la voluntarietat com a factor determinant perquè aquests joves segueixin essent atesos en un centre d'infància, el Síndic es preguntava si un incapaç té voluntat per decidir un fet tan important com aquest.

En aquest sentit, va considerar que seria procedent regular aquestes situacions d'impasse entre la DGAI i l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials (ICASS) a fi d'evitar que es produïssin situacions de desemparament com la que va motivar l'obertura de l'actuació d'ofici.

El Departament de Justícia va informar que era voluntat de la DGAI establir amb l'ICASS unes bases de col·laboració per a l'atenció als infants i joves que pateixen disminució i que es troben sota la protecció de l'Administració.

També es comprometia a sol·licitar les mesures cautelars provisionals i a proposar-ne els càrrecs tutelars, en els casos en què la majoria d'edat no coincidia amb la resolució d'incapacitació.

El Síndic va sol·licitar de ser informat de l'establiment de les bases de col·laboració entre la DGAI i l'ICASS quan això s'hagués acordat.

Actuació d'Ofici núm. 202/98

Centre residencial d'acció educativa L'Albera

Ateses les informacions aparegudes als mitjans de comunicació sobre la possible relació de noies menors d'edat tutelades per la Generalitat i fugides del centre residencial d'acció educativa L'Albera, de Figueres, amb un acusat de filmar vídeos pornogràfics en els que apareixien noies menors d'edat, el Síndic va creure convenient obrir una actuació d'ofici a fi de conèixer els fets ocorreguts.

El Síndic va adreçar-se al Departament de Justícia demanant informació sobre les circumstàncies del cas, sobre el nombre de noies implicades, quina era aquesta implicació, quines gestions s'havien realitzat per part dels responsables del centre, així com quina havia estat l'actuació de la Policia Autonòmica per a l'esclariment dels fets i la protecció de les menors.

El Departament de Justícia va respondre pormenoritzadament sobre els fets preguntats. El Síndic, aleshores, va creure convenient adreçar-se al Departament de Governació a fi de ser informat sobre la forma en què es va portar a terme la recerca de la noia implicada des del dia de l'escapoliment fins al moment de la seva localització.

En l'informe enviat pel Departament de Governació es feia constar el moment en què s'havia iniciat la recerca de la noia, quins efectius l'havien iniciat, on es va realitzar la recerca, les gestions fetes per a la seva localització i els resultats de la mateixa.

El Síndic va valorar que l'actuació d'ambdós departaments havia estat correcta, però vol recordar que l'atenció als adolescents en situació de dificultat social suposa una complexitat particular quan aquests han patit abandó o maltractaments, ja que estan més exposats a esdevenir víctimes altre cop d'explotació i maltractament.

Actuació d'Ofici núm. 3861/98

Centres residencials d'acció educativa per a infants i adolescents

Arran de les notícies aparegudes als mitjans de comunicació social respecte a les declaracions efectuades per la Federació d'Entitats d'Atenció a la Infància i a l'Adolescència (Fedaia) sobre la manca de recursos per atendre adequadament els infants i adolescents tutelats, i també sobre la llista d'espera de menors per entrar en centres residencials, el Síndic va obrir una actuació d'ofici per estudiar més a fons la situació exposada i poder-ne fer una valoració.

El Síndic va demanar informació al Departament de Justícia sobre tres aspectes d'aquest assumpte: el nombre d'infants i adolescents que es trobaven en llista d'espera de recurs de centre residencial d'acció educativa, les franges d'edat d'aquests menors, i la mitjana d'espera per edats; en segon lloc, si la llista d'espera s'havia generat pel tancament de diversos centres residencials en els darrers anys; i, finalment, una indicació dels recursos que s'ofereixen als infants i adolescents que han de ser separats de la família, sobretot pel que fa a l'acolliment familiar simple en família aliena.

En relació amb la necessitat d'una planificació global de l'atenció i protecció a la infància i l'adolescència en alt risc social o que ja ha estat maltractada, el Síndic volgué saber si s'havia previst algun estudi de necessitats i un mapa de recursos, dels existents i dels que manquen.

Finalment, el Síndic va demanar també el criteri del Departament de Justícia en referència a la priorització de la dedicació de pressupostos als recursos que es necessiten per atendre adequadament els infants en situació de desavantatge a causa de les mancances en la previsió de les seves necessitats bàsiques, afecte, protecció, alimentació i educació.

L'obertura d'aquesta actuació d'ofici i la demanda d'informació al Departament de Justícia van tenir lloc el mes de desembre, i en el moment de redactar l'Informe no se n'havia rebut encara la resposta.

Actuació d'Ofici núm. 2940/98

Situació dels menors magribins no acompanyats

Amb motiu de les informacions divulgades per la premsa i d'altres mitjans, sobre la situació d'un grup nombrós de nois magribins menors d'edat, que vivien als carrers de Barcelona i Santa Coloma de Gramenet, el Síndic de Greuges va obrir una actuació d'ofici.

Segons les informacions rebudes, aquests nois eren utilitzats per adults, sovint de la mateixa nacionalitat, en el tràfic de drogues i la prostitució infantil, i que molts d'ells sobrevivien gràcies als petits robatoris que cometien.

El Síndic va poder assabentar-se també que diverses associacions i organitzacions no governamentals oferien ajut assistencial a aquests nois, però que això no evitava la seva situació de desprotecció i explotació.

Per primera vegada es parlava d'«infants immigrants del carrer a Barcelona», i aquest fet, inèdit i que demanava necessàriament nous recursos, noves sensibilitats, noves especialitzacions i noves inversions, feia cada cop més complexa la tasca de protecció i posava a prova la capacitat de reacció de l'Administració i de la societat catalanes.

Els nois menors d'edat que es troben en aquesta situació, a priori desprotegits a causa de les circumstàncies, han adoptat en determinats moments actituds violents, i en alguns casos han infringit la llei. Això ha provocat un ambient que ha propiciat que se'ls hagi tractat globalment com a delinqüents, fet que preocupa el Síndic, ja que la situació en què es troben no és imputable a ells.

La immigració no és un fenomen nou, però està creixent i és dóna en diferents formes. Aquest és el cas dels nois encara en edat de ser protegits i que arriben a Catalunya sense acompanyament.

Pel que fa a l'anomenat «buit legal» que no permet determinades intervencions, el Síndic valora que el buit no és tal. D'una banda, la Llei d'Atenció i protecció a la infància, 8/1995, de 27 de juliol, en l'article 1, diu clarament que l'objecte de la norma és: «L'atenció i protecció dels infants i adolescents que resideixen o es troben transitòriament en el territori de Catalunya, per tal de garantir l'exercici de llurs drets i llur desenvolupament integral en els àmbits familiar i social.» De l'altra, els recursos que permetin la contenció i la protecció necessàries d'aquests nois magribins no acompanyats s'han de regir per la normativa que afecta els menors desemparats, si no és que hagin estat trobats infractors per la jurisdicció de menors i els hagin estat imposades les penes corresponents. És a dir, que el que val per als altres infants i adolescents de Catalunya val també per als integrants d'aquest col·lectiu. Són, en primer lloc, infants i adolescents, i han de ser protegits com a tals.

A fi de poder fer una acurada anàlisi del cas que permetés valorar com calia la dramàtica situació d'aquests infants i adolescents, que es troben en evident risc, el Síndic va adreçar-se a les instàncies amb alguna responsabilitat sobre aquest fenomen, es va posar en contacte amb organitzacions no governamentals, institucions i persones que treballen amb aquests nois i visità un equipament gestionat per Càritas, com consta al final d'aquest relat.

En primer lloc, el Síndic va adreçar-se al Departament de Justícia, del qual depèn la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAI), que té l'encàrrec de vetllar pel respecte als drets dels infants i adolescents i que, tal com diu l'article 6 de la Llei 8/1995, de 27 de juliol, d'Atenció i protecció a la infància i adolescència, de protegir-los «de qualsevol forma de maltractament, negligència, crueltat o manipulació i de l'ús i el tràfic d'estupefaents i psicòtrops, l'explotació, l'abús sexual, la prostitució i les pràctiques pornogràfiques.» També l'article 7 de la mateixa llei fa constar el principi d'igualtat, quan diu: «Tots els infants han d'ésser tractats igual per la llei. Els infants i adolescents no poden ser objecte de discriminació per raó de raça, color, sexe, idioma, religió [...] o qualsevol altra condició de l'infant o de l'adolescent i dels seus pares o representants legals.»

En el seu escrit al Departament de Justícia, el Síndic demanà informació sobre diversos aspectes d'aquest assumpte: sobre el nombre de nois en aquesta situació, les franges d'edat, i la progressió seguida des de l'any 1996; quants d'aquest nois havien passat pel servei d'urgències de la DGAI i pel centre d'urgències El Roure, quants al centre d'acolliment Estrep, i quants no havien anat a cap recurs de protecció; respecte de la identificació, què s'havia previst fer per evitar l'estigmatització, si el mètode escollit garantia suficientment la privacitat, sobretot pel que fa al seu ús directe o indirecte ara o en un futur; en relació amb els trasllat dels nois des de la DGAI a un centre, com es realitza i amb quina dotació de personal; quina preparació es considerava que havien de tenir els professionals que intervinguessin amb aquesta població i si es tenia alguna experiència de mediadors culturals; quins contactes havia establert la DGAI amb les administracions locals i amb la societat civil; si s'havia establert un pla d'emergència que actués preventivament amb els nois que encara no estaven deteriorats per la situació, i de protecció efectiva amb aquells que es trobaven explotats; i quin era el capteniment del Departament en referència a aquest assumpte, en el sentit de la dedicació de recursos extraordinaris.

El Síndic expressà la seva intranquil·litat perquè en els mitjans de comunicació es parlava molt de contenció, enduriment de mesures, correcció, però es parlava poc de l'acció educativa necessària i indispensable d'acostament i comprensió a aquests nois des del seu marc de referència, tenint en compte la seva realitat. El Síndic valorà que, deixant de banda els casos probablement esporàdics en què es pogués parlar pròpiament d'infractors, els menors de què parlem són infants i adolescents que cal protegir qualsevol que sigui la complexitat de la concreció d'aquesta protecció. Altrament, si aquesta protecció no es dóna, el tipus de vida que porten els duu inevitablement a cometre delictes per sobreviure. Però d'aquí a donar la imatge que són delinqüents o infractors i que cal tractar-los com a tals, hi ha un gran camí a recórrer i una gran responsabilitat en la difusió de les circumstàncies reals d'aquests nois.

El Síndic també s'adreçà al Departament de Governació interessant-se per la seva disposició sobre tres punts: la detenció d'algun d'aquest nois, el seu trasllat a centres de protecció i l'adscripció permanent d'una dotació dels Mossos d'Esquadra a la Direcció General d'Atenció a la Infància. Així mateix s'interessava per si es considerava oportuna la recuperació de la Unitat de Menors dels Mossos d'esquadra com un cos especialitzat.

També a l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet, el Síndic va demanar informació sobre la situació del municipi quant al nombre aproximat d'infants que hi vivien o hi pernoctaven, les seves edats i els trets que els caracteritzaven, a més a més de les reaccions de les institucions i de la xarxa veïnal. També sol·licitava ser assabentat de les intervencions dels serveis o recursos,

públics o privats del municipi i de l'acceptació d'aquests per part dels nois afectats.

El Síndic va adreçar-se així mateix a l'Ajuntament de Barcelona, al qual va demanar també les característiques del grup de nois magribins que vivien al carrers de Barcelona i les accions portades a terme per serveis i institucions, i també per la policia municipal i sobre els contactes tinguts amb altres entitats i organismes, i la resposta d'aquests.

Al Fiscal en Cap de Catalunya, el Síndic va manifestar-li la seva preocupació per aquest assumpte i va demanar-li la valoració que en feia aquella institució, a fi de poder fer el seguiment, amb coneixement de causa, de la intervenció de totes les instàncies que s'ocupen del cas en qüestió.

En el moment de redactar aquest informe, el Síndic havia rebut la resposta del Departament de Governació i del Departament de Justícia.

En el seu informe, el Departament de Governació, explica, d'una banda, que la Unitat de Menors dels Mossos d'Esquadra, integrada per un sergent en cap, quatre caporals i tretze agents, no ha deixat de ser operativa en cap moment; de l'altra, exposa que està donant resposta a les ordres que es reben dels jutjats de menors, de Fiscalia, dels jutjats de primera instància, dels jutjats d'instrucció, dels jutjats penals, de les audiències provincials, de les sol·licituds procedents de les direccions generals d'Atenció a la Infància i de Justícia Juvenil, i de la investigació de les denúncies interposades a les oficines d'atenció al ciutadà de la Policia de la Generalitat i les denúncies anònimes que arriben a la Unitat. El Departament de Governació completa la seva informació amb una memòria quantitativa d'aquestes tasques i amb una valoració de l'assumpte que havia motivat la petició del Síndic.

En aquest darrer sentit, el Departament de Governació comunicà al Síndic que, atès que el seu cos de policia encara no està desplegat a Barcelona i la zona metropolitana, la problemàtica que afecta aquest grup de nois magribins no va ser detectada pel seu Departament fins que els agents de la Guàrdia Urbana de Barcelona i de la policia local de Santa Coloma de Gramenet van començar a detectar la presència d'aquests menors i els van portar a la central dels Mossos per tal que fossin posats a disposició de la Direcció General d'Atenció a la Infància. L'informe afegia també que per ordre judicial aquest cas va ser investigat pel Grup de Menors del Cos Nacional de Policia. Encara que els menors desapareguessin davant de la pressió de fet exercida per els mitjans de comunicació, i que això obstaculitzés qualsevol intervenció, els Mossos continuen traslladant a les dependències de la DGAI o del centre d'emergències El Roure els menors que es presenten a la seva seu.

El Síndic va reiterar al Departament de Justícia la seva preocupació per la situació de desemparament en què es troben aquests nois. Manifestà també que el temps transcorregut des que el fenomen va evidenciar-se i que aquests menors han passat al carrer, sense tenir resoltes les seves necessitats, sense accés a l'educació, sense adults de referència vàlids, tot plegat amplia les possibilitats que siguin explotats, objecte d'abús i que la seva evolució negativa no tingui retorn.

Ja a punt de finalitzar la redacció de l'Informe, es va rebre la resposta del Departament de Justícia. En aquest escrit s'informa que: a) durant l'any 1998, han estat presentats a la DGAI 294 nois magribins, dels quals 94 eren majors d'edat, 168 van rebutjar ingressar en un centre d'acolliment i 32 van anar al centre d'acolliment Estrep; b) les franges d'edat van de 13 a 17 anys, si bé es desconeix l'edat de tots, ja que dels escapolits no se n'ha pogut comprovar l'edat; c) el circuit d'entrada habitual és la Secció d'Urgències de la DGAI, fora d'horari, i a través del centre d'emergències Roure; d) la DGAI han elaborat els circuits, els nivells de coordinació, el protocol d'actuació i la dotació dels mitjans pel que fa a la identificació dels nois; e) la prova d'edat es fa a l'Hospital Clínic i a l'Hospital Infantil de la Vall d'Hebron, en un servei permanent de 24 hores; i f) els trasllats dels nois al centre residencial són a càrrec d'un xofer i un educador; va millorant el nivell de col·laboració en la recollida i els trasllats dels nois que presenten resistència agressiva a l'actuació de l'Administració.

El Departament de Justícia manifesta que s'ha vist cada cop més la necessitat que tant els equips d'atenció social primària com els centres d'acolliment i els centres residencials d'acció educativa comptin amb l'assessorament de mediadors culturals.

Respecte als propòsits que té en relació amb aquest assumpte, destaquem els següents: la promoció de cursos de formació sobre multiculturalitat; l'establiment d'un model d'actuació i prevenció conjuntament amb diferents ONG i administracions locals a fi de donar respostes adequades a cadascuna de les problemàtiques detectades en el tractament d'aquests nois; i la concreció dels protocols i estratègies a seguir en cada situació.

Finalment, el Departament de Justícia informa que ha propulsat un acord institucional que garanteix actuacions concretes. Per part seva, el Departament s'han compromès a:

– continuar el procés d'increment, de reconversió i d'adequació dels recursos a les noves realitats;

– incrementar la contractació de mediadors i educadors socials;

– crear a Barcelona una nova unitat d'urgències especialitzada en menors i joves en situació d'alt risc social;

– portar a terme les actuacions necessàries per aconseguir el reagrupament familiar dels menors als seus països d'origen.

– incrementar els mitjans personals i materials de les unitats bàsiques de servis socials dels ajuntaments de Santa Coloma de Gramenet i de Barcelona perquè emprenguin les actuacions necessàries a fi de cercar alternatives vàlides amb aquests menors en l'entorn en què es mouen, amb l'objecte d'assolir que l'internament obligatori en un centre sigui un recurs excepcional.

El Síndic es va tornar a adreçar al Departament de Justícia demanant ser informat de la concreció de la posa-

da en marxa dels propòsits exposats en l'informe tramès, sobretot pel que fa als convenis amb les corporacions locals i les ONG, i també de l'adopció de recursos intermedis entre el carrer i l'internament.

El Síndic es congratula que el Departament estigui elaborant un model d'actuació i intervenció en col·laboració amb les ONG i les administracions locals, però recorda que és competència del Departament de Justícia el disseny previ d'un pla d'actuació. El Síndic també insisteix en la necessitat d'establir un pla d'emergència que permeti l'atenció i protecció immediata d'aquests menors no acompanyats, especialment desemparats. El Síndic fa aquesta consideració per tal com el Departament, en el seu escrit, no s'havia manifestat sobre aquest pla d'emergència.

Tancat ja l'informe, el Síndic ha rebut la resposta de l'Ajuntament de Barcelona, que es troba en aquest moment en estudi.

Annex:

Visita al centre obert Al-Qantara d'acolliment infants magribins del carrer

El centre obert Al-Qantara, dependent de Càritas, va sorgir de la necessitat, detectada al carrer i per algunes organitzacions no governamentals (ONG) que treballen al Raval de Barcelona, d'oferir alguns serveis indispensables (menjar, roba, higiene) als nois magribins menors d'edat no acompanyats que viuen al carrer.

Situat en una casa de pisos antiga al costat de la muralla romana, molt a prop de la Via Laietana, n'ocupa el darrer pis. Amb un gran espai, s'hi poden fer diverses activitats lúdiques i formatives a més de les bàsiques, d'assegurar les necessitats higièniques i d'alimentació.

El centre va començar a funcionar el mes de maig de 1998, però al cap d'un mes es va tancar perquè era infrautilitzat. Però es va mantenir el contacte amb els nois, objectiu primer de la seva actuació. Els responsables consideren que això és només la primera etapa d'una primera fase, ja que valoren que la situació és complexa i difícil, i que el marc legislatiu no s'adiu amb les necessitats i la realitat d'aquests nois.

El mes d'octubre es va reobrir en el mateix local, tres dies la setmana, que s'han ampliat a cinc. És obert tot el dia, i els nois hi van quan volen o ho necessiten. Allà se'ls ofereix acolliment i ajuda, i només se'ls demana respecte als altres. Els compromisos comuns es decideixen en assemblea.

S'ha partit de les característiques i necessitats del nois per encetar un acompanyament educatiu i formatiu, que comença amb l'adquisició de les habilitats socials bàsiques i d'hàbits primaris d'higiene i alimentació. Hi és prohibit el consum de drogues, i això no ha causat cap problema.

Segons els seus responsables, l'objectiu d'aquest centre no és que els nois s'hi estiguin, sinó de fer-ne un pont entre la vida del carrer i un centre residencial d'acció educativa, on tinguin cura d'ells. No volen ser un recurs finalista. Els deriven a la Direcció General d'Atenció a la Infància (DGAI) i al (Servei d'Atenció i Acollida Especialitzat en Menors Immigrants (SAAEMI). Precisament el nom de «Al-Qantara» vol dir «el pont».

El tractament que es dóna als nois és més com a infants i adolescents que no pas com a immigrants, i sovint es troben que tenen més paràmetres normalitzadors i menys problemes que els nois del nostre país que viuen situacions de marginació. Els educadors tenen molta motivació per treballar.

Hi ha un educador que atén els nois, i darrerament s'hi ha incorporat una educadora. Tots dos tenen experiència en adolescents i joves amb problemes.

Els fan classes de castellà obligatòries, que són força ben rebudes.

Tenen cura de la salut dels nois, que acompanyen al consultori itinerant que Metges sense Fronteres té al Paral·lel, i els medicaments els aconsegueixen a través de la coordinació d'aquesta organització amb Farmacèutics sense Fronteres. Tenen nois amb sarna i amb tuberculosi.

Tanmateix, aquest problema ha de ser més treballat, perquè acceptin anar a un centre i fer una vida d'«infant adolescent», ja que vénen del seu país amb unes expectatives d'adult: aprendre un ofici, treballar i guanyar-se la vida de forma immediata. Tornar a casa significa un fracàs, ja que arribar aquí és un triomf.

Els responsables del centre creuen que, com més s'estan els nois al carrer, més empitjorarà la seva situació. Distingeixen tres tipus de nois:

1. Els que tenen família aquí o al seu país. Sovint quan un home magribí emigra cap a Europa s'emporta la dona més jove perquè creu que és més adaptable, i aleshores els fills no comuns no tenen espai en aquest nucli familiar.

2. Sense persona referent al seu país: ja eren nens del carrer abans d'arribar al nostre país.

3. Aquells que a la seva situació de nens del carrer en un país que no és el seu afegeixen altres problemes: salut mental, drogaaddicció, delinqüència.

El perfil d'edats és molt variable: des de vuit anys en endavant. Darrerament, des que el problema va sortir als mitjans de comunicació, n'han desaparegut molts, sobretot els més petits, i la franja d'edat més jove se situa entre dotze i tretze anys.

Alguns d'ells han fugit del centre El Roure o del centre d'acolliment Estrep.

El nombre de nois atesos és d'uns trenta-cinc, dels quals divuit o dinou hi van d'una manera regular i assídua.

Valoració

EL Síndic valora l'activitat d'aquest centre com un recurs molt vàlid i segurament imprescindible per connectar amb els nois magribins no acompanyats, per atendre'ls en els moments immediatament posteriors a l'arribada i per fer-los l'acompanyament cap a altres centres, en principi residencials. En aquesta etapa, cal

motivar-los per acceptar la seva nova realitat d'infants-adolescents a protegir, en uns casos, i en d'altres –els més grans de setze anys– per ajudar-los a regularitzar la seva situació i preparar-los per al treball.

Aquest centre té sentit com a part d'una xarxa d'atenció i protecció als menors immigrants no acompanyats, per fer de frontissa entre el carrer i la xarxa pública d'atenció i protecció a la infància.

El treball en xarxa és el que li dóna sentit més enllà de l'assistencial i la garantia d'una continuïtat educativa i protectora. Constitueix, en opinió d'aquesta Institució, un model per incorporar en el disseny global que s'ha d'elaborar per atendre el problema que sofrim, de menors del carrer; un problema que no es pot amagar, ans afrontar amb lleialtat.

Creiem que és especialment important la preparació dels educadors que atenen aquest tipus d'equipament, ja que s'han de situar entre la comprensió i la tolerància d'altres costums, tradicions i hàbits, sovint cronificats, i la contenció educativa.

SECCIÓ 7. ENSENYAMENT I CULTURA

ENSENYAMENT

1. INTRODUCCIÓ I TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

En l'àmbit de l'ensenyament no universitari el nombre total d'actuacions durant l'any 1998 ha estat de 150, de les quals 27 consultes resoltes, 113 queixes rebudes i 10 actuacions d'ofici iniciades.

La major part de les queixes rebudes han estat presentades pels pares dels infants afectats, tant des de les associacions de pares d'alumnes com individualment. Algunes les han interposades els mestres o responsables dels centres docents; en nombre inferior, per alumnes ja adolescents.

Tampoc creiem que la tipologia de les queixes presentades correspongui proporcionalment als problemes amb què topa l'alumne; més aviat toquen temes que responen a una sensibilitat ciutadana més gran. D'aquests, el major nombre s'ha referit a la impossibilitat d'exercir el dret dels pares a la lliure elecció de centre, a dificultats en el transport escolar i, en menor mesura, a la vulneració dels drets dels alumnes.

S'han rebut també queixes sobre el retard en la construcció dels edificis previstos per a centres docents, que confereixen provisionalitat i precarietat a la situació dels alumnes.

S'ha volgut fer el seguiment de l'aplicació del dret de l'infant malalt a l'educació, i per aquest motiu s'han obert actuacions d'ofici de les escoles d'àmbit hospitalari ja en funcionament i s'han visitat totes. L'aproximació al coneixement d'aquest assumpte va completar-se amb algunes queixes rebudes relatives a l'ensenyament dels infants que pateixen malalties cròniques o de llarga durada, i que es troben al seu domicili.

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

ENSENYAMENT	
Alumnes	– Accés – Transport escolar – Menjador escolar – Drets i deures dels alumnes – Escoles d'àmbit hospitalari
Centres docents	– Construcció de nous edificis

2. ACCÉS ALS CENTRES DOCENTS

El Síndic continua rebent moltes queixes de ciutadans relacionades amb l'accés dels seus fills als centres docents. Podem agrupar-les en tres apartats principals:

a) les que fan referència a la impossibilitat d'accedir a centres d'educació infantil per desproporció entre la demanda i l'oferta.

b) les relatives a la disconformitat amb els criteris establerts com a prioritaris i complementaris de matriculació, com també al procés d'aplicació d'aquests criteris.

c) en menys nombre, les referides a les dificultats d'accés a determinats instituts d'ensenyament secundari si aquest no és el proposat pel Departament d'Ensenyament.

Pel que fa a les primeres, aquesta Institució observa, una vegada més, que no hi ha una consonància entre l'oferta i la demanda de places d'educació infantil, sobretot pel que fa a la franja d'ensenyament no obligatori, fins a tres anys. Aquest fet es veu agreujat quan un infant pateix alguna disminució (vegeu Queixa núm. 2885/98).

Tot amb tot, les queixes més nombroses han estat les incloses en l'apartat b), de les quals n'exposem uns exemples. El Síndic ha detectat que hi ha un grau important d'insatisfacció dels pares en relació amb els criteris considerats prioritaris, i també en alguns casos en referència als complementaris fixats pels consells escolars, però sobretot en la forma d'aplicació d'aquests. En ocasions, la disconformitat està més aviat determinada per la frustració i la impotència que senten els pares quan no poden matricular els seus fills en el centre docent que ells voldrien. Però es donen també situacions de presumptes irregularitats en el procediment seguit per a l'admissió.

Un dels punts que han generat problemes ha estat el sorteig (vegeu Queixa núm. 1325/97). Segons el que estableix el Decret 72/1996, de 5 de març, sobre el règim d'admissió d'alumnes en els centres docents sostinguts amb fons públics, en el cas que no hi hagi prou places, s'aplicaran els criteris prioritaris que l'article 13 estableix. Si malgrat l'aplicació d'aquests criteris subsisteix la situació d'empat, s'admetrà l'alumne que hagi obtingut més puntuació per raó de domicili. Si fet això

encara subsisteix l'empat, es procedirà a un sorteig públic.

Així, doncs, el dit sorteig s'ha de fer una vegada efectuada la preinscripció dels alumnes als centres docents i aplicats els criteris prioritaris, en cas d'haver-hi situació d'empat. El moment del sorteig és especialment important, ja que si no es respecta el que està establert i el sorteig es fa prèviament a la preinscripció es pot desvirtuar el procés d'admissió i crear greuges comparatius entre els pares d'alumnes que opten a una plaça dins d'un centre docent determinat, atenent als criteris utilitzats per resoldre l'existència d'empats.

Un altre punt en certa manera conflictiu pot ser, en alguns casos, l'elecció dels criteris complementaris per part del consell escolar (vegeu Queixa núm. 1962/97). Aquesta elecció no s'ajusta a la finalitat de garantir el dret a la lliure elecció de centre per part dels alumnes o de llurs pares o tutors a què s'orienta la normativa vigent relativa al règim d'admissió d'alumnes, en la mesura que els criteris complementaris fixats no es configuren, en la pràctica, com a criteris efectius de prelació de les sol·licituds. Aquest seria el d'escollir un criteri complementari que suposaria repetir, d'una altra forma, un dels criteris prioritaris.

Un exemple n'és l'elecció en un determinat centre docent, com a criteri complementari, de fer coincidir el titular de la pàtria potestat amb la persona que assumeix les despeses derivades de viure en un determinat habitatge. És a dir, que reblaríem el mateix clau dues vegades, i per tant, el pes i la importància del domicili en l'admissió comptaria dues vegades.

Aquest criteri complementari s'adoptà per sortir al pas dels falsos empadronaments de què ja han parlat els Informes del Síndic d'altres anys. És certament un punt feble en l'admissió dels alumnes, crea greuges comparatius i pot premiar el procediment irregular d'alguns pares enfront de la legalitat d'altres. El Síndic ha seguit rebent queixes referents a aquest punt, i considera que caldria controlar i comprovar els empadronaments de forma més rigorosa del que es fa actualment. El Departament d'Ensenyament, per impossibilitat de demostrar que una determinada família no viu on diu que ho fa, ha hagut de prendre decisions salomòniques. En el cas de la Queixa núm. 2785/97, finalment es van admetre tres infants que havien quedat exclosos d'una escola, els pares dels quals aportaren documents que avalaven la seva tesi que altres famílies havien fet constar domicilis falsos. Però quan els pares o tutors no han impugnat els resultats del procés d'admissió, hi ha hagut un greuge comparatiu.

El Síndic valora de forma positiva, malgrat la insuficient resposta del Departament d'Ensenyament en la queixa de referència, que es consideri recomanable fer constar de manera fefaent, en les resolucions de preinscripció, que l'aportació d'algun document que es demostri que no es correspon amb la realitat, comportarà la pèrdua total dels drets d'elecció del centre per part de l'alumnes o llurs pares o tutors.

Queixa núm. 2885/98

Manca de baremació d'una sol·licitud de preinscripció

El pare d'una nena de dos anys i mig denuncià al Síndic que la seva sol·licitud de preinscripció en una escola d'educació infantil no havia estat ni tan sols baremada.

L'interessat va demanar la preinscripció en un centre d'educació infantil, però en anar a veure la llista d'infants admesos, la seva filla no hi constava. En preguntar-ne el motiu, li van respondre que no calia, perquè tampoc no hi hauria entrat.

Es dóna la circumstància que la filla de l'interessat pateix un retard psicomotor i l'equip d'assessorament psicopedagògic coneix el cas.

El promotor va adreçar-se a inspecció de zona, on va ser informat que, en ser d'una població diferent, no tenia prioritat. Cal assenyalar que en el municipi on resideix la nena, que és molt petit, no hi ha cap escola d'educació infantil i, per tant, l'escola denunciada era l'única on podia fer la sol·licitud.

El Síndic va adreçar-se al Departament d'Ensenyament demanant ser informat sobre aquest assumpte, però en el moment de redactar aquesta nota no n'ha rebut cap resposta, i ha reiterat la demanda.

Queixa núm. 1325/97

Igualtat de condicions de tots els alumnes en el procés d'admissió als centres docents

Un ciutadà manifestà el seu desacord amb el Departament d'Ensenyament per la realització d'un sorteig previ al procés de matriculació a fi de determinar l'admissió d'un alumne en un centre quan es produeix una situació d'empat entre diversos dels sol·licitants i l'oferta és inferior a la demanda.

El Síndic demanà informe al Conseller d'Ensenyament. Aquest indicà que es va fer un sorteig previ al procés de preinscripció per al curs 1997-98 atenent necessitats de la posada en funcionament d'un nou sistema informàtic.

El Síndic va recordar al Departament d'Ensenyament que, d'acord amb el Decret 72/1996, en el cas que no hi hagi prou places, s'han d'aplicar els criteris prioritaris que estableix el seu article 13. Si malgrat l'aplicació d'aquests criteris subsisteix la situació d'empat, s'admetrà l'alumne que hagi obtingut més puntuació per raons de proximitat de domicili.

En la resolució, el Síndic recordà també que el Departament d'Ensenyament ha de garantir en els processos de preinscripció i matriculació l'accés en igualtat de condicions de tots els alumnes en el procés d'admissió previst en la normativa vigent, i manifestà el seu desacord amb la realització d'un sorteig previ.

Aquest recordatori de deures va ser acceptat.

Queixa núm. 1962/97

Suggeriment al Departament d'Ensenyament en relació amb el control dels criteris complementaris per a l'accés a un centre docent

La interessada en la queixa que segueix va adreçar-se al Síndic manifestant el seu desacord amb el Departament d'Ensenyament per l'aplicació dels criteris complementaris adoptats en un centre docent per regular-hi l'accés. Un d'aquests consistia a fer coincidir el titular de la pàtria potestat amb la persona que assumeix els costos derivats de viure en un determinat habitatge, per evitar el frau dels falsos empadronaments. Aquest criteri, en el cas de la promotora de la queixa, comportava que la seva filla no pogués accedir a una escola prop del seu domicili, atès que, per circumstàncies familiars, la promotora vivia amb la seva mare, àvia de la nena.

El Síndic va demanar un informe al Conseller d'Ensenyament, que en la seva resposta informà que la filla de l'autora de la queixa havia obtingut una puntuació total igual que 32 alumnes més, i que es va efectuar un sorteig públic per dirimir l'empat. En aquest sorteig, l'alumna va quedar fora.

El Síndic considerà que el criteri complementari adoptat pel Consell Escolar d'aquest centre docent no s'ajustava a la finalitat de garantir el dret a la lliure elecció de centre per part dels alumnes o de llurs pares o tutors a què s'orienta la normativa vigent relativa al règim d'admissió d'alumnes en centres docents públics.

Per tot això, el Síndic considerà poc adequada l'aprovació i posterior aplicació dels criteris consensuats pel Consell Escolar d'aquest centre per ordenar les sol·licituds, per la qual cosa sol·licità que es justifiqués l'aplicació de l'esmentat criteri.

Aquest suggeriment està pendent de resposta en el moment de finalitzar la redacció de l'Informe.

Queixa núm. 2785/97

Falsos empadronaments per accedir a un centre docent

Un ciutadà denuncià el frau observat en les dades relatives a l'empadronament de diverses famílies del barri amb l'objecte d'obtenir l'admissió dels fills en un determinat centre d'ensenyament infantil primari.

Els interessats havien denunciat els fets al Departament d'Ensenyament, el qual els n'havia demanat proves. Posteriorment, les proves van ser aportades pel denunciant, que, juntament amb altres pares, havia encarregat una investigació privada sobre el domicili de les famílies denunciades.

El Síndic s'adreçà al Departament d'Ensenyament demanant un informe sobre d'aquest assumpte. El Departament, en la seva resposta, va comunicar al Síndic que havia pres la decisió de deixar matricular els fills dels interessats, permetent, però, que continuessin en aquell centre els fills de les famílies denunciades. El Departament ho va fer com a mesura provisional donant-se de temps fins a final de curs per decidir quins infants es quedaven i quins marxaven.

Quasi immediatament després que fos presa aquesta decisió, els autors de la queixa van rebre una resolució del Departament en la qual se'ls comunicava que a finals de curs els seus fills haurien de canviar d'escola perquè no s'havia confirmat la falsedat dels empadronaments en les investigacions que havia encarregat aquest organisme.

El Síndic va tornar a dirigir-se al Departament exposant la situació dels infants que havien de canviar d'escola i demanant que es reconsiderés aquesta decisió, que podia perjudicar uns infants tan petits, i reiterant les recomanacions d'aquesta Institució l'any 1996 en un cas similar.(vegeu *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 153, de 21 de març de 1997, pàgs. 11764 i següents)

El Departament va resoldre autoritzar la permanència dels fills dels interessats en el centre docent on estaven.

3. TRANSPORT ESCOLAR GRATUÏT

Ja l'any 1996, en l'Informe del Síndic es parlava de diverses dificultats perquè es complís el que estableix el Decret 161/96, de 14 de maig, de transport escolar, que garanteix la gratuïtat del servei quan concorrin determinades circumstàncies, entre elles l'obligatorietat de desplaçar-se fora del municipi per seguir l'ensenyament obligatori.(vegeu *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 153, de 21 de març de 1997, pàgs. 11770 i següents).

Les queixes que han arribat al Síndic han estat de persones que viuen en zones rurals i que, sense transport escolar, no tenen tampoc cap ajut que cobreixi les despeses reals del trasllat (vegeu Queixa núm. 2751/97), o bé de pares que, en haver triat un institut d'ensenyament secundari (IES) diferent del proposat pel Departament d'Ensenyament, han vist denegat el transport, malgrat que el trasllat d'aquests alumnes no impliqués cap desviament de la ruta a l'IES proposat (vegeu queixes núm. 3307/98, 3461/98, 3462/98 i 3463/98).

El Síndic entén que no pot haver-hi transport escolar que arribi a totes les rutes rurals. Però considera així mateix que cal garantir l'assistència a classe de tots els infants i adolescents que es troben dins de la franja d'ensenyament obligatori. La manera de compensar la manca de transport no pot ser altra que l'ajut econòmic per a les despeses reals, ja que altrament es donaria una situació de greuge comparatiu, en alguns casos afavoridora de l'absència parcial a l'escolarització. El Departament ha informat recentment al Síndic que en els casos en què no es pot justificar documentalment el cost real del desplaçament, s'aplica una quantitat fixa per quilòmetre/dia lectiu/alumne, sense especificar-ne la quantia. El Síndic ha demanat més informació al respecte a fi d'estudiar si aquesta es correspon amb el cost real aproximat.

Pel que fa al transport gratuït en els casos, puntuals i esporàdics, en què els alumnes s'han matriculat en un institut d'ensenyament secundari diferent del proposat pel Departament, si aquest és més a prop del domicili i la ruta la mateixa, s'entén que, d'una banda, no hi ha perjudicats, i de l'altra, que seria convenient que els

alumnes es poguessin beneficiar de la gratuïtat del servei.

Es comprèn que cal distribuir els alumnes de les zones rurals en diferents IES a fi d'ordenar l'ocupació dels centres, però en el cas d'haver-hi places lliures, si n'hi ha un altre més a prop del municipi, i per tant del domicili que no pas l'IES proposat, caldria equiparar la situació a la dels altres infants, i oferir-los els mateixos serveis.

Pels motius esmentats, el Síndic ha demanat en aquests casos, que es revisin les situacions particulars, més que més quan no es pot establir un precedent, perquè són casos esporàdics. El criteri en aquestes situacions seria de facilitar la resolució positiva d'aquests casos.

En relació amb aquests casos, el Departament ha informat que quan els alumnes opten voluntàriament per un centre diferent al vinculat no tenen dret a transport gratuït, atès que és inviable atendre les possibles opcions del tots els alumnes de la zona, i que podria constituir un precedent. El Síndic s'ha tornat a adreçar al Departament reiterant la seva demanda per tal que se l'informi de la raó de l'assignació d'un únic IES vinculat a aquest municipi.

Queixa núm. 2751/97

Ajut individual per transport escolar

Una ciutadana d'una zona rural de Catalunya manifestà el seu desacord amb el Departament d'Ensenyament per la denegació de transport escolar per a la seva filla a fi que pogués assistir a un centre d'Educació Secundaria Obligatòria (ESO), apartat uns quinze quilòmetres del lloc de residència. El trasllat l'havia de fer perquè no havia estat admesa en el centre docent més proper al seu domicili.

La interessada va demanar reiteradament, abans de començar el curs escolar, que se solucionés el transport de la seva filla; però trobà la inhibició com a resposta, i hagué de buscar entre els familiars qui la podia acompanyar.

El Síndic demanà informe al Departament d'Ensenyament. A resposta d'aquesta petició, el Departament informà que a manca d'una ruta de transport escolar en la zona de l'Institut Ensenyament Secundari (IES) on cursa l'ESO la filla de la promotora de la queixa, i d'acord amb la normativa vigent reguladora del servei escolar de l'ensenyament obligatori, li havia estat concedit un ajut individual de 50.000 pessetes.

El següent curs escolar, el problema continuava, i la família havia de demanar novament l'ajut. Aquesta vegada, però, van demanar que aquest es doblés, ja que sovint havien hagut de llogar un taxi per acompanyar la noia, a causa dels problemes de treball dels pares.

El Síndic va tornar a adreçar-se al Departament demanant que es considerés el nou ajut demanat.

El Departament va respondre que havien de justificar totes les despeses, a partir del qual fet es reconsideraria la situació. Posteriorment van comunicar als interessats que l'ajut només augmentaria en l'increment de l'IPC, és a dir de 50.000 a 50.953 pessetes.

El Síndic es va tornar a adreçar al Departament recordant el que disposa el Decret 161/1996, de 14 de maig, regulador del servei escolar de transport de l'alumnat en l'etapa de l'educació obligatòria, el qual, a l'article 8, diu: «Quan no sigui possible l'establiment d'un servei escolar de transport en les modalitats establertes als articles 4 i 5, es lliurarà a les família de l'alumnat que preveu l'article 1 l'ajut necessari per tal d'assegurar el trasllat dels escolars als centres on han estat matriculats». El Síndic considerà que si les despeses efectuades ultrapassaven l'ajut rebut, no es podia assegurar aquest trasllat.

A punt de finalitzar la redacció d'aquest Informe s'ha rebut resposta del Departament d'Ensenyament, en la qual exposa que, atès que no es pot justificar documentalment el cost real del desplaçament en aquest cas concret, s'ha determinat la quantia dels esmentats ajuts, en funció dels quilòmetres del domicili de l'alumne al centre, per una quantitat fixa per quilòmetre i pels dies lectius del curs escolar. En aquest escrit no s'hi fa constar però, quina quantitat està estipulada per aquest concepte, fet pel qual tampoc podem saber com s'ha deduït la quantia de 51.953 ptes.

El Síndic s'ha tornat a adreçar al Departament d'Ensenyament demanant ser informat sobre aquest extrem.

Queixes núms. 3307/98, 3461/98, 3462/98 i 3463/98

Denegació de transport escolar per matriculació en un institut d'ensenyament secundari no proposat pel Departament

Els pares de quatre alumnes d'un poble de la província de Lleida demanaren la intervenció del Síndic, el 3 de novembre de 1998, arran de la denegació de transport escolar per als seus fills.

Aquests quatre alumnes s'havien matriculat en un institut d'ensenyament secundari (IES) no proposat pel Departament d'Ensenyament, més a prop del seu municipi i on van trobar places vacants.

La ruta escolar que porta a l'IES proposat pel Departament passa per davant de l'IES al qual assisteixen aquests nois i noies, i per aquest motiu, els pares van demanar al Consell Comarcal de poder aprofitar el transport escolar.

En principi se'ls va contestar afirmativament, però no com a servei gratuït sinó de pagament, ja que havien d'abonar a la companyia adjudicatària 7.000 pessetes el mes. Els interessats van demanar la gratuïtat del servei adduint que l'autocar no havia de fer cap canvi de ruta, i el Consell Comarcal va adreçar-los al Departament d'Ensenyament a fi que, si ho creia oportú, autoritzés la gratuïtat.

El Departament va denegar, no sols la gratuïtat, sinó tot ús del transport escolar.

El Síndic va adreçar-se, el 20 de novembre de 1998, al Departament demanant que es reconsiderés la possibilitat que aquests alumnes es beneficiessin del transport

escolar gratuït, atès que no significa cap despesa diferent que la que suposaria el transport a l'IES proposat. També va demanar els motius de l'adscripció única d'un IES per als alumnes d'aquest municipi, ja que altres localitats tenen més possibilitats d'exercir el dret a la lliure elecció de centre, en haver-hi diversos IES proposats.

A punt de finalitzar la redacció de l'aquest informe, el Síndic ha rebut la resposta demanada al Departament d'Ensenyament. En aquest escrit, el Departament diu que aquells alumnes que opten voluntàriament per un centre diferent al vinculat, malgrat que aquest sigui més proper al domicili, no tenen dret a transport gratuït. L'argument en què es fonamenta aquesta decisió és que seria inviable atendre les possibles opcions dels 526 alumnes dels 25 municipis de la zona i que podria, a més, constituir un precedent en altres casos. Afegeix també que malgrat l'autocar escolar passa per davant de l'institut d'aquests quatre nois, fer una nova parada significaria deixar els alumnes en una carrterea nacional que haurien de creuar amb un perill inherent indiscutible.

El Departament no esmenta el fet que els alumnes d'aquest municipi només tenen asignat un centre d'ensenyament secundari ni quines són les raons d'aquest fet.

Per aquest motiu, el Síndic s'ha tornat a adreçar al Departament d'Ensenyament demanant informació sobre l'assignació de centre docent únic per al municipi de residència d'aquests quatre alumnes.

4. Drets i deures dels alumnes d'ensenyament no universitari

Durant aquest any han arribat al Síndic diverses queixes referents a presumptes irregularitats en l'aplicació del Decret 266/1997, de 17 d'octubre, sobre drets i deures dels alumnes dels centres de nivell no universitari de Catalunya.

Feien referència principalment als articles 8.2 (sol·licitar aclariments sobre les qualificacions acadèmiques), 16 (llibertat d'expressió), 44 (mesures provisionals de sanció), 45.3 (vista de l'expedient de sanció).

El Síndic, després d'analitzades i tramitades les queixes presentades, ha de recordar que sovint les presumptes irregularitats no són tals en el sentit estricte de la paraula, ja que, des d'un punt de vista formal, les actuacions administratives han estat ajustades a la llei. Però aquest compliment pot ser en alguns casos aparent, com, per exemple, quan un infant diu que, davant d'un fet greu que ha perjudicat uns companys, no li ha estat permès d'exposar la seva versió dels fets, mentre se li feia constar que res del que deia no tenia cap crèdit, o bé no tenia el dret després del que havia fet, i no ha pogut exercir el seu dret a defensar-se ni a expressar-se lliurement; posteriorment pot fer al·legacions per escrit, però en ocasions ja ha estat sancionat cautelarment (per exemple, amb suspensió del dret d'assistir a classe), i difícilment es reconeix que la sanció ha estat un error.

Altres vegades, el compliment d'un requisit en la instrucció d'un expedient sancionador pot ser d'interpretació subjectiva, com per exemple, en el cas d'un noi que, juntament amb el seu pare, es queixava que no havien pogut revisar uns exàmens perquè només els havien tingut a la mà uns segons, en presència del tutor, el qual els havia urgit a tornar-los de seguida. L'IES afirmava que, en data i hora determinades, l'alumne i el seu pare havien pogut veure els exàmens. D'aquests exàmens de setembre en depenia que l'alumne pogués continuar al mateix centre docent. El noi era hiperactiu, i l'IES feia temps que insistia a la família sobre la necessitat de traslladar-lo en un centre docent privat.

Encara més: hi ha casos en què s'ha donat vista a l'expedient de sanció, però no a «tot» l'expedient, per evitar que l'interessat sabés qui l'havia denunciat. Aquest fet és especialment greu quan la sanció s'ha basat, únicament, en els fets exposats en la denúncia i aquests fets són oposats i contradictoris amb la versió de l'alumne sancionat.

Un dels problemes que preocupen especialment el Síndic és la forma d'aplicar la sanció de suspensió del dret d'assistència a classe i la inhabilitació definitiva per cursar estudis en el centre docent actual (vegeu Queixa núm. 840/98). L'article 26 del decret de drets i deures dels alumnes diu: «La imposició de les mesures correctores i de les sancions que preveu aquest Decret haurà de ser proporcionada a la seva conducta i haurà de tenir en compte el nivell escolar en què es troba i les seves circumstàncies personals, familiars i socials, i contribuir, en la mesura que això sigui possible, al manteniment i la millora del seu procés educatiu». En diverses ocasions el Síndic ha tingut la impressió que la interpretació que es fa d'aquest article no és la que beneficia més l'infant o adolescent, i que no es tenen prou en compte les circumstàncies de l'afectat.

Aquest assumpte preocupa especialment perquè és generalitzable a tots els infants, nois i noies de medis socials desafavorits, que han estat llargament víctimes d'un entorn agressor, pels quals l'escola és l'únic espai social normalitzat on relacionar-se amb els seus iguals i on poden tenir referents adults positius. Evidentment aquests nois i noies també tenen dificultats importants d'adaptació al medi escolar. Però el Síndic creu que caldria trobar mesures sancionadores veritablement educatives per a ells.

Des de la perspectiva de la diversitat i la complexitat de les situacions de dificultat social i educativa infantil, el Síndic advoca perquè l'escola es doti de mecanismes mitjançant vies de mediació, que, lluny de crear més conflicte i estigmatització a nois i noies en situació de desavantatge personal i social, els obrin portes a una socialització més positiva. Sovint, aquesta serà la única i darrera oportunitat de defugir el camí de la marginació i l'exclusió social d'aquests nois i noies.

Que aquest Decret sigui aplicat de forma correcta en una majoria de casos, no fa que la preocupació per aquestes altres situacions, sovint d'indefensió de l'alumne, sigui menys important. Entenem que la tasca d'educació, transmissió de coneixements i contenció dels alumnes, quan presenten una conducta pertorbado-

ra del clima de la classe, és complexa i difícil. Però pensem que, entre l'Administració i l'administrat, el que s'ha d'acomodar és l'Administració, ja que l'administrat és el més feble, sobretot si es tracta d'un noi amb problemes.

Queixa núm. 840/98

Drets i deures dels alumnes

Un ciutadà, com a representant d'una associació d'ajut al disminuït i al malalt hospitalitzat, va adreçar-se al Síndic demanant la seva intervenció pel tracte que havia rebut un noi de dotze anys, alumne d'ensenyament secundari obligatori (ESO) a l'institut d'ensenyament secundari (IES).

L'autor de la queixa referia que aquest noi es trobava en unes circumstàncies familiars difícils, ja que la seva germana, més petita, pateix una malaltia greu i crònica que requereix hospitalitzacions freqüents, fet que obligava la mare a ser fora de casa durant dies o setmanes senceres des de feia temps. El pare, per la seva feina, no tornava a casa fins al vespre.

El motiu de la queixa és que el noi havia estat expulsat durant 15 dies de l'IES, i que, a parer del promotor, hi havia hagut irregularitats en la tramitació de l'expedient de sanció pel que feia a les dates de notificació a la família de la resolució de l'expulsió. L'autor de la queixa expressava també la seva preocupació per les conseqüències que una sanció d'aquest tipus té per a un noi en aquestes circumstàncies.

El Síndic no va trobar irregularitats en la tramitació de l'expedient sancionador, però va traslladar al Departament d'Ensenyament la seva preocupació per la interpretació i aplicació que fan alguns centres docents de l'article 26 del decret 266/197, de 17 d'octubre, sobre drets i deures dels alumnes dels centres de nivell no universitari de Catalunya.

En la queixa de referència, el Síndic considerà que les circumstàncies familiars i personals del noi feien desaconsellable la sanció de suspensió del dret d'assistència a classe, en mancar-li un marc familiar normalitzat que pogués acollir-lo els dies en què no li era permès assistir a l'escola. El Síndic valorà que aquesta circumstància familiar, d'altra banda no imputable a negligència dels pares, el feia especialment vulnerable davant d'influències externes que podien no ser referents positius per al seu desenvolupament ni per a la millora del procés educatiu.

El Síndic demanava informació sobre si s'havien considerat les circumstàncies familiars del noi.

Abans de rebre resposta del Departament d'Ensenyament, l'autor de la queixa va tornar a adreçar-se al Síndic i l'informà sobre la repetició de l'expulsió, i d'un posterior aïllament del noi fent deures sol en una aula, de la qual s'havia escapat.

El Síndic va adreçar-se novament al Departament reiterant la seva demanda d'informació i va insistir en les seves reflexions sobre la conveniència d'aplicar la sanció d'expulsió a adolescents en situacions de dificultat social i sense suport ni contenció familiar.

El noi va ser definitivament expulsat de l'IES, i el Síndic va insistir en la seva reiteració al Departament. Alhora demanà de ser informat de la situació escolar del noi en aquell moment.

El Departament va informar finalment el Síndic de la situació del noi, que va ser admès en una escola privada concertada, però no va respondre a les primeres cartes en les quals demanava que es considerés la difícil situació familiar de l'afectat a fi de no suspendre'l del seu dret a l'assistència a classe.

El Síndic ha reiterat al Departament d'Ensenyament les seves reflexions sobre el tema de les expulsions de l'escola dels nois en circumstàncies familiars i personals difícils, i està pendent de rebre la resposta.

5. El dret a l'educació dels infants malalts

En l'Informe al Parlament de 1993 publicat en el BOPC núm. 203 del 16 de març de 1994, pàg. 13170, el Síndic informà que faria un seguiment del grau de compliment de la normativa que regula la continuïtat del procés educatiu dels alumnes en edat escolar internats en hospitals.

En l'Actuació d'Ofici núm. 941/92, precedent de posteriors intervencions del Síndic davant els departaments de Sanitat i Seguretat Social i d'Ensenyament, s'estudià la normativa aplicable a l'escolarització en els hospitals infantils i s'avaluà el compliment de l'esmentada normativa, la qual ha estat ampliada amb el Decret 299/97, de 25 de novembre, sobre l'atenció educativa de l'alumnat amb necessitats educatives especials.

Cal recordar que l'article 29 de la Llei 13/1982, de 7 d'abril, d'Integració social dels disminuïts, disposa: «Tots els hospitals, tant infantils com de rehabilitació, i també aquells que tinguin serveis pediàtrics permanents [...] hauran de comptar amb una secció pedagògica». També l'esmentat Decret 299/97, en l'article 10.1, diu: «El Departament d'Ensenyament podrà establir convenis de col·laboració amb els centres hospitalaris per tal d'assegurar l'atenció educativa de l'alumnat en edat d'escolaritat obligatòria que hi sigui ingressat.»

El Síndic ha volgut també conèixer l'aplicació del dret a l'educació dels infants malalts al nostre país, i amb aquest fi l'Adjunt al Síndic per a la defensa dels drets dels Infants ha visitat vuit escoles d'àmbit hospitalari. (vegeu A/O núms. 1665/98, 1666/98, 1667/98, 1668/98, 1669/98, 1670/98, 1671/98, 1672/98)

Respecte a aquestes visites, es fa la valoració primera de la necessitat que se n'implantin a tots els hospitals de Catalunya amb servei de pediatria.

La importància de l'existència d'aquestes escoles per a l'infant malalt és doble:

– com a dret a seguir l'educació formal malgrat estar malalt

– com a espai normalitzador i de respir en una situació difícil: en aquestes escoles, el noi malalt deixa de ser un pacient per tornar a ser un infant; allà no veu el pati-

ment i la preocupació dels pares; tampoc no hi ha de témer els tractaments mèdics dolorosos.

També es van visitar els serveis de pediatria, les habitacions, les sales d'estar, les UCI pediàtriques i les consultes externes.

Tant pel que fa als serveis de pediatria com a les escoles d'àmbit hospitalari, constatem que hi ha diferències substancials d'un hospital a un altre, i, per tant, és molt difícil de fer-ne una valoració global.

Com a característiques comunes i alhora diferenciadores de les escoles ordinàries, volem destacar:

– la tasca pedagògica es fa tant a les habitacions dels infants com a l'aula;

– els horaris escolars s'han adaptat a les especials circumstàncies dels infants: a primera hora del matí és difícil poder fer classe, ja que és l'hora de la higiene personal i de les visites dels metges, i això endarrereix força l'hora d'inici de les classes; a la tarda, com que es dina aviat, s'inicien més d'hora del que és costum i en algun hospital es perllonguen fins passada la mitja tarda;

– el calendari del curs també s'ha adequat: les vacances d'estiu comencen molt tard i duren un període breu, ja que, d'una banda, s'ha constatat que és bona per als infants ingressats l'assistència a classe, i, de l'altra, els alumnes poden recuperar temps perdut;

– es dóna preferència a les tasques acadèmiques de l'escola de l'infant per sobre del programa de l'escola hospitalària;

– cada infant segueix el seu programa d'adaptació curricular individualitzat, elaborat pel mestre en coordinació amb l'escola d'origen de l'infant, a fi d'aconseguir que assoleixi els nivells del curs que li correspon.

Volem destacar que els pares recolzen i valoren cada cop més aquest servei escolar, malgrat que de vegades tenen una certa tendència a minusvalorar la utilitat i el significat de l'educació del fill malalt, ja que es focalitzen en la seva situació mèdica.

Els aspectes que creiem que cal millorar són:

1. Els locals. Per la manca d'un espai reservat només per fer funcions d'aula, és freqüent que hagi de compartir funcions amb la ludoteca, amb la de sala de reunions, o bé que estigui situada en una planta diferent de la de pediatria, fet que impedeix l'accés a l'escola dels infants connectats al sèrum, o amb dificultats motores importants.

2. La dependència laboral. La diferent dependència laboral i les condicions contractuals dels mestres d'aquestes escoles.

3. La formació i especialització. S'observa una manca de supervisió, formació, suport i inspecció d'una bona part d'aquest mestres per part del Departament d'Ensenyament.

4. El material. Es detecta una manca de material imprescindible per donar la classe. Això fa que depenguin de donacions particulars o de la voluntat i possibilitats del mateix personal.

5. La valoració de la tasca. Cal potenciar el reconeixement de la funció i significació de la feina dels mestres i també la coordinació amb els altres serveis de l'hospital.

Pel que fa als infants malalts no hospitalitzats, constatem que no se'ls garanteix el dret a l'educació, ja que l'únic recurs de què disposen aquests infants per seguir l'escolaritat són els ajuts per llarga malaltia, de concessió discrecional al final de curs. La família ha d'avançar els diners, i no s'atorguen tots els ajuts sol·licitats. És a dir, que els fills de famílies sense mitjans econòmics per anticipar el pagament no poden tenir classe.

En les visites efectuades s'ha pogut constatar l'evolució, evidentment favorable, que ha sofert el tractament mèdic de l'infant malalt: es procura que la seva estada al centre hospitalari es limiti tant com és possible i, per tant, que estigui a casa. Això justifica que els recursos es destinin, amb regularitat, a les necessitats pedagògiques dels infants que, sense poder acudir al seu centre ordinari, són atesos a casa.

En tot cas, el pla anterior només s'aplica a l'escolaritat obligatòria. El Síndic considera que això s'hauria de fer extensiu a l'etapa preescolar, ja que socialment hi ha prou sensibilització per considerar-la una etapa elemental en la fomació de la persona.

En relació amb aquest assumpte, el Síndic ha rebut diverses queixes respecte als problemes dels infants que fan absències prolongades a l'escola per problemes de malalties cròniques (vegeu queixa núm. 3777/98), pel que fa al pagament de l'ensenyament a domicili en aquests casos: l'insuficient ajut econòmic, i a voltes la manca d'aquest en concepte de llarga malaltia. En algun cas es parla també de la dificultat que el treball que fan a casa amb el professor particular encaixi amb el que fan a l'escola els alumnes de la seva edat.

Un altre problema plantejat ha estat el d'un infant (vegeu queixa núm.3829/98) amb problemes de mobilitat i de control d'esfínters, que necessitava algú per ajudar-lo a pujar i baixar escales i per canviar-li els bolquers. Aquest ajut es feia mitjançant objectors de consciència, però en quedar-se sense aquest ajut, ni el Departament ni l'escola van oferir cap solució al problema, de manera que li hagués estat imposible assistir a classe sinó hagués estat per la mare. Però es va posar de manifest que aquestes situacions no estan regulades a fi de facilitar que l'infant amb problemes mèdics pugui seguir la seva educació.

El Síndic ha estat informat que el Departament està preparant la modificació del decret 299/1997, de 25 de novembre, incloent-hi una assignació als centres docents per atendre els alumnes amb necessitats educatives especials

Per tot el que s'ha exposat, el Síndic ha fet els següents suggeriments al Departament d'Ensenyament.

– que el Departament d'Ensenyament doti les escoles d'eines i recursos adequats per atendre els infants malalts del seu centre docent dins de l'escola i també a casa, si és posible amb personal de la mateixa escola.

– que si no és possible que els mestres de la mateixa escola realitzin l'ensenyament a casa dels infants ma-

lalts, s'arbitri un sistema d'ajuts econòmics que no impliquin l'avançament dels diners per part de les famílies. Només d'aquesta manera es garantirà el dret a l'educació de tots els infants malalts.

– el Síndic també creu necessari estendre les escoles a tots els hospitals que atenen infants, a fi de no afegir al desavantatge d'estar malalt el de no poder seguir una escolaritat adequada a la seva edat.

– que s'equipi aquestes escoles d'àmbit hospitalari de la mateixa manera que ho són les altres, però adaptant tant els recursos humans com els materials a les necessitats específiques d'aquests infants.

Volem recollir també, per la seva importància, les aportacions i demandes que van fer els infants ingressats a l'Hospital de Sant Pau de Barcelona a l'Adjunt al Síndic per als Infants.

Les propostes responien a un qüestionari que havien treballat amb la mestra i que feia referència a les coses bones que havien trobat a l'hospital, les coses millorables i els factors que perjudiquen els infants malalts. Hi havia també un apartat obert a altres aportacions espontànies.

De les respostes en volem destacar algunes que semblen especialment significatives:

a) De les coses bones assenyalaven el saber i l'amabilitat del personal mèdic i d'infermeria, l'existència de l'escola i la presència i actitud de les mestres, la sala de jocs, l'equipament de les habitacions (amb televisió i llit per a l'acompanyant), l'hospital de dia que evita internaments, els altres infants malalts, que els pares puguin estar a l'habitació i la informació que els donen els metges sobre la seva malaltia.

b) De les coses a millorar, que hi hagi escoles a tots els hospitals, la formació específica i l'experiència del personal mèdic, més amabilitat, més silenci per poder dormir, comoditat per als acompanyants i l'adequació de la sala de jocs a les diferents limitacions dels malalts.

Pel que fa a les escoles ordinàries dels infants que pateixen malalties greus (càncer i sida), voldrien que l'actitud dels mestres fos diferent. D'una banda, es dolen que de vegades no adapten prou el ritme o el nivell d'exigència a la seva situació. Tampoc no els agrada que els tractin amb paternalisme o amb demostracions excessives d'afecte que els fan sentir diferents dels altres. Expressen el mal que els fa l'actitud ben intencionada d'alguns mestres, que mostren que no val la pena esforçar-se, ja que no passa res si perden el curs, i que els aproven perquè estan malalts.

En relació amb les necessitats dels pares quan ells estan ingressats a l'hospital, esmenten amb lucidesa (amb maduresa superior a la seva edat) que els pares necessitarien ajut i suport psicològic. Expliquen com són ells mateixos els que han d'intenten ajudar els seus pares, que de vegades es posen histèrics (sic) i com els afecta això.

Demanen també que els informin més sincerament sobre la seva malaltia, sobre els tractaments que els han de fer, les conseqüències d'aquests i els riscos que corren. Diuen que quan veuen els pares tan amoïnats, pensen que els metges no els han dit a ells, els infants, tota la veritat.

Voldrien que la societat en general i els infants i adolescents en particular tinguessin informació sobre aquestes malalties greus que pateixen i sobre els tractaments i les xacres que deixen, ja que ells pateixen quan van pel carrer, o a escola, i la gent se'ls mira com éssers estranys, i fins i tot se'n riuen. Creuen que aquestes actituds són degudes a la ignorància.

Valoren l'escola hospitalària molt positivament, per diverses raons: permet no quedar-se enrere en els estudis i no haver de repetir curs; evita que el cervell s'atrofiï; permet la comunicació amb altres infants dins de l'hospital; els distreu perquè canvien d'espai físic i surten de l'habitació.

Actuació d'Ofici núm. 1665/98

Visita a l'escola hospitalària de l'Hospital de la Vall d'Hebron, de Barcelona

El dia 4 de novembre, vam visitar l'escola hospitalària de l'Hospital de la Vall d'Hebron.

Aquesta escola funciona des de fa tres anys. Té dues mestres, una unitat central i sis unitats més en les diferents especialitats mèdiques. Aquests unitats són ambulants: diabetis, cremats, nefrologia, oncologia i pediatria.

L'aula que ocupa la unitat central és àmplia i moblada adequadament a les seves funcions, però té l'inconvenient que funciona també com a ludoteca, en horaris de tarda-vespre. Aquest fet limita les possibilitats de distribució d'espais i dificulta el manteniment en bon estat del material escolar.

En opinió del Síndic, l'emplaçament de l'escola no és el més convenient pel fet que en el darrer tram d'escales no hi ha ascensor.

La ludoteca és atesa per alumnes de pràctiques de les escoles de mestres i voluntaris de la Creu Roja.

Darrerament hi ha baixat el nombre d'infants atesos, ja que les seves estades són més curtes.

Actuació d'Ofici núm. 1666/98

Visita a l'escola hospitalària de l'Hospital Josep Trueta, de Girona

Els dies 15 de juny i 14 de setembre, s'ha visitat l'escola hospitalària de l'Hospital Josep Trueta, de Girona.

Aquesta escola va començar a funcionar fa dos anys i és atesa per una mestra, que alhora forma part de l'equip de neuropsicopedagogia, juntament amb un metge neuròleg i una psicopedagoga.

Com a personal auxiliar hi treballen alumnes de pràctiques de les àrees de psicopedagogia de la Universitat de Girona.

Normalment, les estades dels infants són de tres o quatre dies, i, per tant, la funció de l'escola és diferent de les d'hospitals amb infants crònics.

Com que hi ha pocs infants malalts de llarga estada en aquest hospital, la unitat i l'escola atenen infants de consultes externes, sobretot aquells que presenten problemes de comportament, d'anorèxia, etc.

L'enfocament de treball integra la salut física i mental.

Utilitzen un programa informàtic de reeducació a càrrec d'un educador de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC).

La mestra no depèn del Departament d'Ensenyament, sinó que és contractada pel mateix hospital, on anteriorment exercia una altra tasca.

Actuació d'Ofici núm. 1667/98

Visita a l'escola hospitalària de l'Hospital del Consorci Hospitalari Parc Taulí, de Sabadell

El dia 7 d'octubre, es va visitar l'escola del Consorci Hospitalari Parc Taulí.

Aquesta escola és atesa per dos mestres en comissió de serveis, i ja funcionava a l'antic edifici de l'hospital.

Ocupa dues habitacions, una d'elles especialment destinada a jocs i ludoteca, en la mateixa planta de pediatria, i ben a tocar de les habitacions dels infants. Els espais, moblats adequadament i confortable, disposen de diversos ordinadors i del material que necessiten.

Tots els serveis mèdics relacionats amb pediatria, incloent-hi els quiròfans, són a la mateixa planta, i això ajuda a l'utilització de l'escola per part de més infants, tant si van en cadira de rodes com amb intubats.

L'escola és ben integrada a l'hospital i valorada pels professionals de la medicina.

Aquest va ser un dels primers centres de cirurgia pediàtrica. Potser per això, la família de l'infant ha estat sempre inclosa en la vida de l'hospital.

Actuació d'Ofici núm. 1668/98

Visita a l'escola hospitalària de l'Hospital de Sant Joan de Déu, de Barcelona

El dia 28 d'octubre, vam visitar l'escola hospitalària de l'Hospital de Sant Joan de Déu, de Barcelona.

Aquesta escola funciona des que es va obrir l'hospital, és a dir, fa trenta anys. Aquests darrers anys hi han canviat radicalment el funcionament i els objectius, ja que al començament els infants passaven cursos sencers a l'hospital, i ara cada vegada les estades són més curtes.

L'escola l'atenen tres mestres assignats pel Departament d'Ensenyament, que hi estan en comissió de serveis.

Tenen sobretot infants de les seccions d'oncologia, traumatologia, cirurgia major especialitzada i otorinolaringologia, i l'única unitat de cures pal·liatives d'infants d'Espanya.

Atenen molts infants fills de famílies immigrants.

Actuació d'Ofici núm. 1669/98

Visita a l'escola hospitalària de l'Hospital Germans Trias i Pujol, de Badalona

El dia 13 d'octubre, s'ha visitat l'escola de l'Hospital Germans Trias i Pujol, de Badalona.

Aquesta escola va començar a funcionar el curs 1995-1996, i està atesa per una mestra designada pel Departament d'Ensenyament.

Situada dues plantes més avall que el servei de pediatria, aquest fet limita les possibilitats d'aprofitament de l'escola per part dels infants que estan connectats a un sèrum i dels que tenen dificultats de mobilitat. Això implica, per a l'única mestra que hi ha, més tasca pedagògica a les habitacions i menys a l'aula.

A la planta de pediatria hi ha una sala de jocs, però és difícilment aprofitable com a aula perquè és un espai obert al públic, no té mobiliari escolar i no s'hi pot guardar el material.

Atenen sobretot malalts oncològics i traumatològics, i també d'asmes, al·lèrgies, pneumònies, diabetis, obesitat, anorèxies nervioses i infants intervinguts quirúrgicament.

Actuació d'Ofici núm. 1670/98

Visita a l'escola hospitalària de l'Hospital del Mar, de Barcelona

El dia 5 de maig vam visitar l'escola de l'Hospital del Mar.

Aquesta escola només fa un any que funciona. És atesa per una mestra designada pel Departament d'Ensenyament.

Un mateix espai s'utilitza al mateix temps per a aula i ludoteca, i aquest fet condiciona i limita en gran manera la consecució dels objectius de l'escola.

Tampoc l'emplaçament és el més convenient perquè, malgrat ser un espai modern, està enmig d'un passadís, amb la sola barrera d'un vidre.

En el moment de la visita, a l'aula quasi no hi havia material escolar perquè no els n'havien enviat.

Per tots aquests motius encara no funcionava plenament com a escola.

L'escola atén infants de molt diferents cultures i orígens.

Actuació d'ofici núm. 1671/98

Visita a l'escola hospitalària de l'Hospital de Sant Joan de Déu, de Manresa

El dia 17 de març es va visitar l'escola de l'Hospital de Sant Joan de Déu, de Manresa.

Aquesta escola es va inaugurar oficialment el curs 1953-1954, malgrat ja havia funcionat abans amb voluntaris.

En aquests moments és atesa per dos mestres designats pel Departament d'Ensenyament, que treballen en es-

treta col·laboració amb els altres serveis d'atenció a la comunitat de l'hospital, com són el departament de treball social, el servei de voluntariat i el d'atenció a l'usuari.

Aquest hospital treballa amb un enfocament més humanista que altres centres. No hi és estrany el fet d'haver estat un hospital d'infants des del començament.

L'hospital atén molts immigrants, i els seus diferents serveis treballen per l'adaptació a la diversitat cultural.

Actuació d'Ofici núm. 1672/98

Visita a l'escola hospitalària de l'Hospital de Sant Pau, de Barcelona

Els dies 3 i 30 de març, vam visitar l'escola de l'Hospital de Sant Pau, de Barcelona. En la primera visita, es va celebrar una reunió amb els responsables mèdics del servei de pediatria, les responsables d'infermeria, les mestres, l'assistent social i una representant de la Fundació Enriqueta Villavechia.

En la segona visita, hi va haver una reunió amb un grups d'infants malalts, alumnes de l'escola, els quals havien respost un qüestionari preparat per les mestres, que el van presentar a l'Adjunt al Síndic per als drets dels Infants. El qüestionari feia referència a l'estada dels infants a l'hospital, i va donar peu a un diàleg espontani sobre la seva situació d'infants malalts. Un resum d'aquesta reunió es fa constar en el tema «Les escoles d'àmbit hospitalari».

L'escola, dotada de dos mestres que atenen els alumnes, ocupa dos petits espais comunicats entre ells, molt a prop de la sala de jocs.

Atenen principalment infants malalts oncològics, alguns malalts de sida i accidentats greus. Els primers i els segons acudeixen sovint a l'hospital per fer revisions, si bé això no els priva d'anar a classe.

L'escola forma part del Projecte Educatiu Europeu, en el Programa Sòcrates, subprograma Comenius, juntament amb tres escoles d'àmbit hospitalari europees (Dublín, Marsella i Londres).

Queixa núm. 3777/98

Ajut insuficient per a l'ensenyament a domicili d'un infant malalt

La senyora X. s'adreçà al Síndic exposant-li la situació d'impossibilitat que un fill seu malalt seguís un ensenyament normal. Aquest infant pateix una malaltia greu i crònica que l'impedeix d'assistir a l'escola assíduament, i ha de faltar a classe moltes temporades.

Els pares i l'escola van decidir conjuntament demanar al Departament d'Ensenyament que un mestre de la mateixa escola pogués anar a donar classe a l'infant després de l'horari escolar, però el Departament va respondre que això no era possible.

El curs 1998-1999, aquest infant ha empitjorat i té una previsió de diverses intervencions a curt termini, i, per tant, una perspectiva d'absències. Però l'únic ajut que ha rebut és de 52.000 pessetes en concepte de llarga malaltia, quantitat visiblement insuficient per a les hores de classe que ha de rebre al llarg del curs.

No es tracta d'una situació de simple convalescència o postoperatòria, sinó del dret d'un infant malalt a seguir la seva educació.

El Síndic va demanar al Departament d'Ensenyament que l'informés sobre les mesures que té previstes el Departament en casos com aquest i les que creu que poden arbitrar per solucionar el problema d'aquest infant.

En el moment de redactar aquest Informe, el Síndic està pendent de resposta.

Queixa núm. 3829/98

La manca de personal que ajudi un infant malalt a l'escola pot impedir-li d'assistir a classe

La mare d'un infant de cinc anys amb dificultats motrius que l'impedeixen de pujar i baixar les escales de l'escola, i impossibilitat de control d'esfínters per una malaltia patida en néixer, va demanar la intervenció del Síndic perquè l'objector que ajudava el seu fill havia acabat el període de prestació social substitutòria, i l'escola ja l'havia avisat que sense aquest ajut, l'infant no podria assistir a classe.

L'objector de consciència l'acompanyava al pati i al menjador i li canviava els bolquers. Quan l'objector va acabar el període de prestació social substitutòria, el Departament va informar els pares que no hi havia objectors disponibles en l'horari requerit, i que busquessin alguna solució. La mestra de l'infant ja havia fet aquestes tasques, però en el moment de presentar la queixa patia un problema d'esquena que li ho impedia. L'escola, que és privada concertada, no va oferir cap solució al problema i es limitava a informar la família que era el Departament d'Ensenyament el que havia de posar els mitjans adequats. Es dóna el cas que l'objector havia allargat un mes la prestació per no deixar l'infant sense ajut.

La mare va fer gestions per aconseguir un voluntari, i finalment, a través de l'organisme de voluntariat, el Departament d'Ensenyament va posar un altre objector per ajudar l'infant.

La interessada va informar el Síndic que, en principi, el Departament tindria una solució quan es modifiqués el Decret 299/1997, de 25 de novembre, que inclourà una assignació als centres docents privats per atendre els alumnes amb necessitats educatives especials.

El Síndic va adreçar-se al Departament demanant ser informat sobre el que té previst el Departament per a aquest infants i tots aquells que es troben en circumstàncies similars.

En el moment de la redacció d'aquest Informe, el Síndic no havia rebut resposta a la seva carta.

6. CONCENTRACIÓ D'ALUMNES AMB NECESSITATS EDUCATIVES ESPECIALS A L'ESCOLA

En l'Informe del Síndic de l'any 1997, es va dedicar un ampli apartat a aquest assumpte. El Síndic referma el que hi va manifestar. Tampoc no cal repetir-ne la minuciosa argumentació jurídica. Aquest problema és al carrer, se'n parla en els medis professionals implicats i s'ha tractat en jornades i seminaris. El Síndic ha rebut la queixa exposada més endavant (vegeu Queixa núm. 2392/98).

En el curs d'aquests darrers temps, el Departament d'Ensenyament ha proposat obrir un debat sobre aquesta qüestió per la complexitat que presenta. També, recentment, s'ha proposat un sistema de beques en edat preescolar per a infants immigrants.

El Síndic, des de la perspectiva d'una desconcentració limitada d'infants immigrants a les escoles, entén que s'ha de tenir la màxima agilitat i adaptabilitat per enfrontar-se a la gran diversitat de situacions que es donen en la pràctica, segons els diferents factors que hi concorren.

En la queixa exposada, el Síndic va valorar que els responsables interessats fessin un esforç per buscar solucions, ni que siguin discutibles.

Seria convenient que aquestes propostes fossin incorporades al debat proposat pel Departament, ja que les sortides adequades a la problemàtica detectada, haurien de sorgir de l'aprofundiment de la situació real experimentada pels serveis, els professionals i els pares implicats.

D'altra banda, el Síndic, preocupat per les notícies aparegudes als mitjans de comnicació social sobre la situació de l'Institut d'Ensenyament Secundari Badalona-9, i partint del criteri de la conveniència d'evitar una concentració excessiva d'alumnes amb risc de marginació en un determinat centre docent, va obrir una actuació d'ofici sobre aquest centre docent (vegeu Actuació d'Ofici núm. 727/98).

En aquest sentit, i tal com s'exposava en l'Informe del Síndic de l'any 1997, la disposició addicional segona de la llei 9/1995 estableix que: «...se entiende por alumnos con necesidades educativas especiales aquellos que requieran, en un período de su escolarización o a lo largo de toda ella, determinados apoyos y atenciones educativas específicas por padecer discapacidades físicas, psíquicas,.. ...o por estar en situaciones sociales o culturales desfavorecidas.», l'Administració hauria d'intervenir en casos com el que afecta a l'IES Badalona-9 i aplicar mesures que permetessin garantir una integració i socialització adequades en els centres d'ensenyament d'aquelles àrees territorials amb una concentració de població en condicions de marginalitat.

Queixa núm. 2392/98

Concentració d'alumnes immigrants a l'escola pública

Una federació d'associacions de pares d'alumnes de Girona va exposar al Síndic la seva preocupació per la forta presència d'alumnes immigrants a l'escola pública de les comarques gironines. Els autors de la queixa estimaven que tot i no haver-se produït problemes greus de convivència, la concentració d'alumnes en determinats centres no afavoreix que s'integrin, sinó que ocasiona l'exclusió social.

Els interessats detallaven el percentatge d'aquests alumnes en algunes escoles i aportaven, com a documentació complementària, les actes de la comissió d'escolarització de Girona a l'ensenyament primari, com també la de Salt. Assenyalaven també que al seu parer encara es donaven massa diferències entre l'escola pública i la privada concertada a l'hora d'acollir aquests alumnes.

La federació invocava la posició del Síndic en relació amb aquest assumpte, ja recollida en l'Informe d'aquesta Institució corresponent a l'any 1997. En aquest sentit, els interessats sol·licitaven que el Departament dissenyés un pla integral per atendre i orientar aquesta problemàtica; es referia també a la utilització de la normativa vigent de cara a obtenir una distribució equilibrada d'aquests nens i nenes.

La documentació adjuntada a l'escrit de queixa contenia algunes propostes, entre les quals el Síndic va destacar les que segueixen: una revisió de la normativa del procés de preinscripció i matriculació que eviti la concentració d'alumnes immigrants; una campanya de promoció de les escoles afectades que s'assegurés la col·laboració dels serveis socials, les direccions dels centres, els equips d'assessorament psicopedagògic (EAP) i les famílies; la creació d'una oficina única de preinscripció i matriculació al municipi de Girona; la reconsideració de l'aplicació del dret dels pares i mares a escollir escola de manera que sigui compatible amb la intencionalitat de les altres mesures, partint de la base de donar preferència a una bona integració i que es prevegi la possibilitat d'actuar per zones i no per escoles preses aïlladament.

El Síndic va adreçar-se al Conseller d'Ensenyament demanant informació sobre les actuacions previstes pel Departament, d'acord amb l'experiència i els antecedents que s'han anat reunint sobre el cas, per obtenir una redistribució d'alumnes que tingui en compte l'interès superior d'aquests infants.

El Síndic sol·licitava, més concretament, informació sobre la possibilitat d'adoptar mesures que constituïssin un pla integral per atendre aquesta problemàtica, i, a partir de la normativa vigent, obtenir una distribució equilibrada d'aquests nens i nenes, amb l'objecte d'obtenir la seva integració.

El 19 de febrer de 1999, poc abans de finalitzar la redacció d'aquest Informe, el Síndic ha rebut resposta en els termes següents:

– el Departament ha garantit a tots els alumnes immigrants una plaça escolar en les mateixes condicions que els alumnes autòctons, també en l'etapa infantil.

– cal respectar el dret dels pares a escollir centre per sobre de qualsevol altre dret i, en tots els casos, la normativa dóna preferència a l'hora d'escollir centre a la proximitat del domicili familiar.

– les concentracions d'alumnes immigrants que es poden produir a les escoles es deuen a variables externes als propis centres educatius.

– es manté l'obligatorietat dels centres de reservar dues places o més del nombre de vacants de cada grup per als alumnes amb necessitats edcuatives especials, en cas de no tenir-les cobertes, d'acord amb el Decret 72/1996, de 5 de maig, modificat pel Decret 53/1997, de 4 de març.

– aquesta reserva no es pot fer extensiva a tots els immigrants només pel fet de ser-ho, ja que no tots els alumnes immigrants són alumnes amb necessitats educatives especials.

El Departament esmenta també els diferents mitjans (fulletons, traductors,etc.) que ha establert el Departament per facilitar a les famílies nouvingudes l'escolarització dels seus fills, així com l'endegament dels Centres d'Atenció Educativa Preferent, i l'estudi que s'està realitzant per establir un sistema de reserva de places per a alumnes immigrants.

Actuació d'Ofici núm. 727/98

L'Institut d'Ensenyament Secundari (IES) Badalona-9

Arran de les informacions aparegudes a la premsa sobre la situació de l'IES Badalona-9, que havien fet pública la direcció i el claustre del centre, el Síndic va obrir una actuació d'ofici per poder fer una anàlisi de la problemàtica d'aquest institut.

Aquest centre docent es troba situat al barri del Remei de Badalona confrontant amb el barri de Sant Roc. El dia 24 de febrer 1998 l'Adjunt al Síndic de Greuges per a la defensa dels drets dels Infants i una assessora del Síndic van visitar-lo.

En primer, lloc els responsables del centre van voler deixar constància que el problema del Badalona-9 no era de violència a les aules, i que tampoc tenia res a veure amb la implantació de la reforma. El problema venia que aquest IES s'estava convertint en un ghetto d'alumnes d'ètnia gitana amb una situació social, familiar i personal especialment difícil i desavantatjada.

Els mateixos responsables consideren que el Badalona-9 té un bon projecte educatiu, fet reconegut per l'Ajuntament i pel Departament d'Ensenyament, i que el seu funcionament és bo.

Els darrers dos anys ha canviat radicalment la quantitat i la població de la matrícula, i el curs 1998-1999 a primer curs d'Ensenyament Secundari Obligatori (ESO) es van matricular trenta alumnes per a les noranta places ofertes. Es calculava en aquell moment que el curs 1998-99 només se'n matricularien deu o dotze. La població matriculada a l'IES Badalona-9 és, per tant, una piràmide invertida. Però cal destacar que cap dels alumnes que s'hi han matriculat, ni que ho hagin fet amb recança, n'ha marxat, ja que el projecte educatiu es basa en el context en què es troba el centre, i el claustre de professors està molt unit i motivat. Al Badalona-9 no expulsen els alumnes conflictius, i això, que és positiu, pot tenir efectes no volguts, com que els envien alumnes amb problemes perquè saben que treballaran amb ells tant com puguin, i no els expulsaran.

D'altra banda, en el moment present la matrícula és la representació d'un sector marginat de la població. De centres ghetto a l'ensenyament primari ja n'existien, però actualment el fenomen ha començat a passar a secundària. El centre va manifestar que la Delegació d'Ensenyament no creu que el fet que una escola es converteixi en un ghetto sigui negatiu, mentre que el claustre de professors del Badalona-9 considera que aquest plantejament aboca el centre a convertir-se en un institut assistencial. Sembla que això és un símptoma del que passarà d'aquí a tres o quatre anys de forma generalitzada, i que cal prevenir-ho. Posen com a exemple el Centre d'Ensenyament Infantil Primari (CEIP) Bori i Fontestà, situat molt a prop i que té el 95% d'alumnes d'ètnia gitana. El Badalona-9 va començar a fer públic el seu problema el setembre del 1996.

El Badalona-9 presumeix que per a l'Administració pot ser còmode tenir els alumnes concentrats en un sol centre, ja que així s'eviten problemes en els altres centres amb els pares dels alumnes, que han optat per un altre institut a causa de la població del Badalona-9. Els sembla que en la baixa matrícula influeix el fet que hi hagi tanta oferta privada i també un nou Institut d'Ensenyament Secundari.

Segons els responsables del centre, una de les possibilitats de salvar aquest IES és canviar-lo d'emplaçament, ja que ara, etiquetat com està, cap pare no hi voldria portar els fills. Van encarregar un estudi, i els experts que el van redactar eren del mateix parer. A Badalona, hi ha un 12% de desviament d'alumnes de l'escola pública a la privada en passar a ESO. El curs 1997-1998 la inspecció va derivar seixanta alumnes que no tenien plaça al centre que havien triat al Badalona-9, però d'aquests només se'n va matricular un. Els altres van anar a escoles privades o a d'altres instituts.

En aquest sentit, els responsables recorden que hi ha tres escoles de primària molt a prop que estan mig buides, i que segons ells es podrien reconvertir en dues de primària i un IES. Feia poc, en el moment de la visita, s'havien obert tres noves línies al CEIP Alexandre Galí, i pensaven que una solució d'aquest tipus era viable.

En opinió de la direcció del centre, la Inspecció no hi havia fet mai cap visita, però tanmateix el Departament d'Ensenyament havia encomanat una avaluació externa del Badalona-9, i també s'havia creat una comissió per estudiar la situació.

Pel que fa a les possibles solucions, el Consell Escolar Municipal de Badalona va aprovar tres iniciatives: a) trasllat del centre; b) fusió del Badalona 9 i l'Eugeni d'Ors; c) repartiment de tots els alumnes que no es preinscriuen ni es matriculen dins dels terminis establerts entre tots els IES de la zona. El claustre de professors havia presentat les iniciatives primera i tercera.

El Síndic va manifestar al Departament d'Ensenyament la seva preocupació per la situació d'aquest IES i dels altres centres docents en situació similar, i dels que es pot preveure que s'hi trobaran en un futur. Al mateix temps, el Síndic demanava de ser informat sobre: a) les

previsions preses respecte al Badalona-9; b) la intervenció de la Inspecció; c) la valoració del Consell Escolar de Catalunya respecte a aquest cas, i d) de quina manera es pensava treballar en la comissió d'experts que s'havia constituït. El Síndic demanà també l'opinió del Departament sobre si s'era a temps d'invertir o canviar la tendència del centre a fi d'evitar que caigués en una marginalitat irreversible.

El Departament d'Ensenyament, en la seva resposta, informà que:

a) Badalona-9 és un centre ordinari, atès que el Consell Escolar havia rebutjat acollir-se a la condició d'atenció educativa preferent i que els recursos per atendre la diversitat del seu alumnat eren els adequats –a més a més, s'hi havien incorporat dos professionals d'educació compensatòria;

b) la Inspecció d'Ensenyament havia elaborat informes per dotar el centre de recursos adequats: una unitat d'adaptació curricular i l'autorització de classes de 55 minuts.

c) el Departament no tenia constància que el Consell Escolar hagués formulat cap dictamen.

d) tampoc no constava que s'hagués constituït cap comissió d'experts.

Quant a la valoració sobre la situació de l'Institut, el Departament es pronunciava en el sentit que aquest centre docent s'havia de mantenir obert perquè continuava essent necessari; que el trasllat de l'edifici no era aconsellable perquè requeriria una despesa injustificable, ja que els alumnes haurien de ser traslladats i s'agreujaria l'absentisme; que el centre havia d'escolaritzar els alumnes propis de la zona, i que la proporció d'alumnes d'ètnia gitana era deguda al fet que viuen en el barri; que aquestes famílies tenen el dret d'escollir aquest centre, i que el descens de matrícula era causat per la campanya d'informació pública promoguda pel mateix centre.

El Síndic va fer una anàlisi de la resposta de l'Administració i va actualitzar la informació de la situació del Badalona-9. Respecte d'alguna de les respostes del Departament, es detectaren errors importants, com els següents: el trasllat de centre no implicaria un trasllat d'alumnes ni fugir del barri, ja que hi ha diversos locals disponibles a la zona; la pràctica totalitat d'alumnes d'ètnia gitana en el centre no correspon al percentatge –inferior al 30%– de població gitana que consta en el cens; en el primer curs d'ESO per al 1998-1999 se n'hi van preinscriure cinc infants, i aquesta dada no corrobora la necessitat del centre de què parla l'informe.

El Síndic va trametre al Departament d'Ensenyament, el 23 de juliol de 1998, la seva valoració i va tornar a demanar que es pronunciés sobre si calia acceptar que aquest institut s'hagués convertit ja en un centre marginal, i quin era el seu futur, en el cas de poder continuar existint en circumstàncies tan precàries. El Síndic preguntava quins havien estat els motius d'haver suprimit l'únic cicle formatiu que impartia el centre, de cures auxiliars d'infermeria, que, segons el centre, en els cinc anys de funcionament havia estat un instrument que possibilitava la formació i la inserció laboral d'un bon nombre de nois i noies del barri de Sant Roc i d'altres de propers.

En la seva valoració, el Síndic destacava, en primer lloc, que el Departament, en el seu informe, parlava repetidament de «diversitat», per bé que en el Badalona-9 no es tracta precisament d'aquesta qüestió: es dóna un problema de concentració d'alumnes d'ètnia gitana en situacions d'alt risc social i personal, però que no presenten conductes violentes. En segon lloc, que el possible repartiment d'alumnes i la llibertat d'elecció de centre havien de ser objecte d'un tractament més ampli i seriós, però que hi havia opinions d'experts que afirmen que la integració es produeix amb més efectivitat si s'evita la concentració.

El Síndic, davant la manca de resposta del Departament, el 23 de juliol de 1998 ha reiterat la seva demanda.

7. Construcció de nous edificis per a centres d'ensenyament

El Síndic ha rebut diverses queixes referents a l'endarreriment en l'inici de les obres de construcció de nous edificis per a centres docents. N'hi ha de relatives a l'endarreriment en la convocatòria del concurs d'adjudicació de les obres i també a l'endarreriment a acabar els treballs.

Totes elles tenen en comú que els infants del centre pateixen una situació de provisionalitat que sovint es perllonga diversos cursos. La provisionalitat porta aparellada en la major part dels casos una deficiència en els serveis oferts o la manca d'aquests.

Molts d'aquests alumnes (vegeu Queixa núm. 3651/98) fan classe en pavellons prefabricats, amb problemes de temperatura a l'hivern i a l'estiu; alguns s'han de desplaçar força pel servei de menjador, no tenen biblioteca ni gimnàs, sala d'actes ni altres serveis d'ús comú.

En alguns d'aquests casos, el Departament d'Ensenyament s'havia compromès a convocar l'adjudicació (vegeu Queixa núm. 2186/98) o enllestir les obres en una data concreta, ja ben superada.

La incertesa i el descoratjament bateguen darrere aquestes queixes, però sobretot, la percepció que els alumnes, en aquestes circumstàncies, pateixen un greuge comparatiu amb els d'altres escoles, pel que fa a la qualitat de l'ensenyament que reben.

Es comprèn la provisionalitat i la precarietat de les instal·lacions mentre es construeix l'edifici que ha d'allotjar l'escola, però cal vetllar perquè aquestes situacions, excepcionals, no s'allarguin. En cap cas no és convenient que la situació «temporal» duri més d'un curs, ja que l'escolaritat dels infants –en el sentit més ampli del terme, més enllà del traspàs de coneixements– en resulta afectada.

Queixa núm. 3651/98

Retard en la construcció d'un centre d'ensenyament infantil públic

El president de l'associació de pares d'alumnes (APA) d'un centre d'ensenyament infantil primari s'adreçà al Síndic exposant l'existència d'un retard que creia injustificat en la construcció ja acordada de l'edifici d'aquest centre d'ensenyament. El centre, mentrestant, se supleix amb unitats de mòduls prefabricats.

L'autor de la queixa denuncià que aquesta situació provoca una provisionalitat i una manca de serveis i recursos que atempten contra la qualitat de l'ensenyament que reben aquests infants.

El trasllat als mòduls prefabricats data de setembre de 1996, i això comporta que aquest centre docent no disposi de biblioteca, gimnàs, pistes esportives, lloc per a activitats extraescolars ni sala d'actes. A aquesta situació de precarietat s'hi ha d'afegir la inadequació de les instal·lacions: calor a l'estiu, fred a l'hivern i insuficient tancament de les instal·lacions, que facilita els robatoris.

Des del moment de la instal·lació dels mòduls, l'ajuntament va cedir els terrenys per construir la nova escola, que, tanmateix, encara no ha sortit a concurs. Mentrestant, cada nou curs escolar, i aquest és el tercer, cal incorporar-hi una nova classe de 25 infants.

El Departament d'Ensenyament es va dirigir a l'Ajuntament a fi que trobés un nou emplaçament on instal·lar l'escola o els mòduls, ja que considera que en els actuals terrenys no hi tenen cabuda totes dues coses. Però l'APA considera que hi caben de sobres.

El Síndic va demanar al Departament d'Ensenyament informació sobre quan té previst que s'iniciïn les obres de construcció de l'edifici de l'escola i com es pensen suplir mentrestant els serveis que manquen, a fi que els infants tinguin els mateixos serveis que els d'altres escoles.

En el moment de la redacció de l'Informe, no s'havia rebut la resposta del Departament.

Queixa núm. 2186/98

Retard en l'inici de la construcció d'un nou centre d'ensenyament secundari

L'Alcalde d'un municipi proper a Barcelona va adreçar-se al Síndic de Greuges manifestant que el mes de gener de 1995 s'havia notificat públicament que aquesta població havia de disposar d'un segon centre d'ensenyament secundari. Hi afegia que el mes de juliol del mateix any, el consell municipal escolar havia presentat les oportunes al·legacions al Mapa Escolar de Catalunya i instat el Departament d'Ensenyament a accelerar les obres del nou institut ensenyament secundari (IES), a fi que pogués entrar en funcionament el curs 1996-1997.

L'Alcalde manifestà també que a finals de l'any 1996 l'Ajuntament havia cedit un terreny adequat, i que va ser informat pel Departament d'Ensenyament que les obres del nou IES, amb prioritat 1, es preveia que començarien al llarg de 1996. Però fins el mes d'octubre de 1997 no va sortir publicada la licitació de l'obra, que ha començat el febrer de 1998.

L'Ajuntament va arbitrar una solució provisional per poder complir el calendari de la reforma, i comprà un edifici on col·locar els alumnes del centre. Per tant, els alumnes havien de passar un trimestre més en una situació provisional.

El Síndic va demanar al Departament d'Ensenyament un informe sobre les previsions i les possibilitats d'enllestir les obres dins l'any en curs.

El Departament d'Ensenyament va respondre informant que, atesa la demanda de l'Alcalde, havia fet gestions per avançar la data d'acabament de les obres a començament de l'any 1999.

El Síndic ha pogut confirmar que els terminis d'acabament s'han complert, i les classes han començat a funcionar ja en l'edifici nou.

8. COMISSIÓ DE SERVEIS

L'any 1998 han estat diverses les queixes plantejades al Síndic per qüestions relatives als criteris d'atorgament de comissions de serveis per part del Departament d'Ensenyament.

La situació de provisionalitat que es produeix en la funció pública docent, provocada pel retard amb què els funcionaris aconsegueixen una destinació definitiva, fa que, un curs i un altre, sigui molt alt el nombre dels qui sol·liciten al Departament una comissió de serveis.

El Departament dicta cada any una resolució que conté les instruccions que han de regir en l'atorgament de les comissions de serveis.

Per al curs 1998-1999, les instruccions es recullen en la resolució de 21 de maig de 1998 en el cas dels professors d'ensenyament secundari. En aquesta resolució, el director de Recursos Humans delimita els supòsits en els quals, sempre que es compleixin els requisits establerts –bàsicament existència de vacant– es considerarà l'atorgament de la comissió de serveis. Amb aquesta delimitació, una decisió que era discrecional del Departament passa a regir-se per uns criteris que esdevenen elements reglats de la decisió, de forma que cal entendre que, quan es doni algun dels supòsits prèviament delimitats, la decisió haurà de ser, necessàriament, la concessió de la comissió de serveis.

No obstant això, no ha estat aquesta, en determinats casos, la interpretació que n'ha fet el Departament. Així, en algun cas en què es complien les circumstàncies que segons el Departament havien de comportar la concessió, el Departament decidí no autoritzar-ne la renovació. Amb això, es converteix la comissió de serveis en un instrument en mans de l'Administració, que pot traslladar un funcionari del lloc de treball sense necessitat de seguir el procediment previst per al cessament, conducta que no pot ser qualificada d'ajustada a dret (vegeu Queixa núm. 2405/98).

També en relació amb els càrrecs directius dels centres docents i les comissions de serveis, resulta preocupant,

atès que fa palesa una descoordinació entre els òrgans del Departament d'Ensenyament, que la Delegació Territorial nomeni una persona sotsdirectora d'un centre docent –càrrec que es manté en alguns centres, malgrat no ser previst al Decret 199/1996, de 12 de juny, pel qual s'aprova el Reglament orgànic dels centres docents públics que imparteixen educació secundària i formació professional de grau superior– i en canvi li sigui denegada la sol·licitud de renovació de comissió de serveis en el centre del qual ha estat nomenada sotsdirectora.

La resolució que conté les instruccions per concedir comissions de serveis indica que un dels supòsits de sol·licitud que seran atesos és la concessió de la comissió de serveis sol·licitada en consideració de la proposta d'ocupació d'un òrgan unipersonal de govern. Amb aquest criteri, amb el qual el Síndic s'ha mostrat ja favorable en altres ocasions, el que es pretén és afavorir l'estabilitat dels equips directius dels centres.

El càrrec de sotsdirector no és expressament citat en l'esmentada resolució com a càrrec unipersonal a tenir en consideració en el moment de concedir comissions de serveis; això respon al fet que és un càrrec que només és manté amb caràcter residual en determinats centres i no és un càrrec generalitzat; però res no impedeix que en aquest cas es mantingui el criteri d'estabilitat en el centre.

En tot cas, el Síndic entén que no és possible nomenar un funcionari per a un càrrec en un centre i posteriorment denegar-li la comissió de serveis en el mateix centre (vegeu Queixa núm. 2762/97).

En el cas anterior, una persona proposada pel director per a un càrrec, també amb el suport d'aquest perquè es mantingués la seva situació de personal docent en un determinat centre, no va ser presa en consideració pel Departament d'Ensenyament. Aquesta és una situació que posa en qüestió l'autonomia i capacitat de gestió dels equips directius dels centres docents.

Encara més preocupant és la situació que es planteja quan el director d'un centre sol·licita la intervenció del Departament per controlar la tasca docent d'un funcionari que ha estat també qüestionada pels membres de la comunitat educativa del centre, i, no tan sols no obté cap resposta del Departament d'Ensenyament, sinó que quan, al final del curs, sol·licita que no sigui renovada la comissió de serveis a l'esmentat funcionari, veu com el seu informe no és pres en consideració, atès que en les instruccions ja referides no consta si s'atorga cap valor a l'informe del director del centre durant la tramitació de la sol·licitud de concessió d'una comissió de serveis (vegeu Queixa núm. 1881/98).

Ja s'ha referit el Síndic a l'inici a la preocupant situació dels funcionaris docents que mantenen durant massa temps una situació de destinació provisional.

Aquesta provisionalitat permet que els funcionaris, mitjançant diferents tècniques, siguin adscrits a uns llocs de treball que ocupen des de fa anys. Quan finalment aconsegueixen una destinació definitiva, en molts casos és una destinació no desitjada, que l'Administració els adjudica amb caràcter forçós. Aquesta adscripció provoca la pèrdua del lloc de treball que s'havia ocupat durant anys (vegeu Queixa núm. 487/98).

Si a aquesta situació, ja de per si no desitjada, s'hi afegeix, com passa amb el cos dels funcionaris adscrits als equips d'assessorament i orientació psicopedagògica, la impossibilitat d'accedir directament a aquests llocs de treball, ja que el sistema de provisió s'articula mitjançant un concurs de mèrits, ens trobem que aquests funcionaris no poden accedir al lloc de treball que de forma correcta ja ocupaven feia anys.

Aquesta era una situació que calia resoldre i és per això que en aquest cas el Síndic va suggerir que s'atorgués una comissió de serveis (vegeu Queixa núm. 1323/98).

Queixa núm. 2405/98

Comissió de Serveis del Director de l'IES Badalona-9

El Consell Escolar de l'Institut d'Educació Secundària (IES) Badalona-9 s'adreçà al Síndic de Greuges preocupat per la manca de renovació de la comissió de serveis al director del centre.

El Consell Escolar sol·licitava la intervenció del Síndic per tal que es revisés la decisió que els seus membres consideraven era un cessament encobert d'un càrrec del centre que havia discrepat de les decisions del departament en relació amb el centre (decisions que han estat objecte d'una actuació d'ofici per part d'aquesta Institució).

El Síndic va analitzar la resolució de 21 de maig de 1998, que regula les instruccions per a l'assignació de les destinacions provisionals de funcionaris de cossos de professors d'ensenyament secundari per al curs 1998-99. Aquesta decisió delimità els supòsits en què es procediria a l'atorgament d'una comissió de serveis.

Comprovat pel Síndic de Greuges que en aquest cas concorrien les circumstàncies que el Departament havia considerat que, a priori i amb caràcter general, aconsellaven l'atorgament de la comissió de serveis, això és, existència de vacant i continuïtat en el càrrec directiu, el Síndic va sol·licitar al Departament que l'informés dels motius que justificaven la no concessió de la comissió.

El Departament es va limitar a indicar que no es va renovar la comissió de serveis ateses les manifestacions públiques durant el curs 97-98, en què el director exposava el seu desig d'abandonar el centre si l'Administració no donava resposta favorable al seus plantejaments en relació amb el futur del centre, la qual cosa el Departament va considerar una renúncia al càrrec.

El Síndic de Greuges va estimar que era obvi que aquesta manifestació, que no va fer només el director del centre, sinó tot l'equip de govern, era una mesura de pressió per aconseguir que el Departament es conscienciés del que el personal del centre considerava una situació preocupant que requeria resposta.

Si el Departament entenia que aquestes manifestacions eren una renúncia al càrrec, calia que valorés si es trobava davant de circumstàncies excepcionals que ho

justifiquessin, i atesa l'excepcionalitat, procedir a acceptar la renúncia en el moment que es formulà.

En no actuar així, no es podia considerar que es tractés d'una renúncia al càrrec, sinó més aviat d'un cessament sense seguir el procediment previst a la normativa vigent. D'acord amb la normativa vigent, el cessament del càrrec i la revocació del nomenament requereixen l'informe previ del Consell Escolar del centre. No consta que en aquest cas l'informe s'hagués emès.

En conseqüència, no compartint els motius jurídics que, segons el Departament, justificaven la no concessió de la renovació en la comissió de serveis, i tenint en compte l'anàlisi que vam fer de la normativa que es va dictar en relació amb les comissions de serveis atorgades pel Departament, el Síndic no podia considerar correcta l'actuació. El Departament ha acusat recepció de les consideracions del Síndic; però hem de deduir que no les ha acceptades.

Queixa núm. 2762/97

Suggeriment al Departament d'Ensenyament en relació amb els criteris per concedir comissions de serveis

La directora d'un institut d'educació secundària s'adreçà al Síndic de Greuges sol·licitant-li d'intervenir perquè es revisés la decisió del Departament d'Ensenyament de no renovar la comissió de serveis a la persona que ocupava la sotsdirecció del centre.

El Síndic comunicà al Departament d'Ensenyament que no podia valorar com a correcta l'actuació del Departament quan nomenava per al càrrec de sotsdirector una persona a qui el mateix Departament, malgrat l'informe favorable del director de centre, no atorgava una comissió de serveis en el centre on des de feia cinc anys, exercia la tasca docent també en comissió de serveis.

Pel Síndic, la interpretació dels criteris d'assignació de comissió de serveis (any d'ingrés al cos i número d'ordre en el procés selectiu) no és l'única possible, ja que aquesta no s'aplica quan es refereix a confirmació en el centre, i és aquest el supòsit en què ens trobem.

D'altra banda, si bé és cert que actualment en les instruccions del Departament sobre comissions de serveis no hi consta cap referència a l'informe del director del centre, aquest sens dubte és un criteri a valorar quan es tracta d'una confirmació en un centre d'una comissió de serveis.

El nomenament per al càrrec de sotsdirector que va fer el Delegat Territorial, que no és dels que s'han de tenir en consideració a l'hora d'atorgar una comissió de serveis, és el que va donar a l'autora de la queixa expectatives raonades de continuar en el centre.

En conseqüència, es va sol·licitar de reconsiderar la decisió inicial i, en tot cas, s'evités que es tornés a produir una disfunció com la que aquí s'ha produït, que ha provocat que el nomenament no es pugui fer efectiu perquè no s'ha atorgat a la persona nomenada pel Departament una comissió de servei en el centre.

El Departament va prendre el compromís d'estudiar el suggeriment del Síndic.

Queixa núm. 1881/98

Proposta de no renovació d'una comissió de serveis

El director d'un institut d'educació secundària (IES) s'adreçà al Síndic de Greuges demanant la seva intervenció davant la problemàtica ocasionada per l'estada d'un professor en comissió de serveis en el centre que ell dirigeix.

El director, després de les queixes que els membres de la comunitat educativa havien presentat denunciant l'actuació del professor, va fer diverses peticions al Departament d'Ensenyament per tal que no se li renovés la comissió de serveis. Finalment la comissió es va renovar sense que cap dels escrits que el director havia adreçat a la Delegació Territorial d'Ensenyament ni a la Direcció General de Recursos Humans obtinguessin resposta.

Així mateix va sol·licitar que la inspecció d'Ensenyament estudiés l'actuació d'aquest professor, sense obtenir tampoc cap resposta del Departament.

Atenent la sol·licitud d'informe del Síndic, el Departament va indicar que finalment s'havia decidit no renovar la comissió de serveis, i en conseqüència, la situació havia estat resolta.

Queixa núm. 487/98

Concursos de trasllat de funcionaris docents

El senyor X., funcionari del cos de mestres, expressà la seva disconformitat amb l'adscripció a una destinació d'ofici que se li va efectuar. Després d'haver estat diversos cursos ocupant places amb adscripció provisional, aquesta adscripció d'ofici li impedeix participar en concursos de trasllat per obtenir una nova destinació.

L'any 1997, l'autor de la queixa va participar en dos concursos diferents: el que es va convocar per proveir places d'Ensenyament Secundari Obligatori (ESO), en el qual va participar de forma voluntària, però no hi va obtenir cap de les places sol·licitades, i un altre de trasllats, en el qual va participar de forma forçosa, atès que la destinació tenia caràcter provisional, i hi va obtenir una destinació.

En l'escrit de queixa indicava que el nombre de places que es podien sol·licitar era limitat. Aquesta afirmació no és del tot correcta, ja que es preveia la possibilitat de demanar-ne de totes aquelles especialitats que un té i, a més, es podien sol·licitar, centre, municipi o zona, la qual cosa ampliava molt el nombre possible de centres als quals optar.

També indicava l'autor de la queixa que trobava injust que no es pogués participar en un nou concurs fins passats dos anys d'haver obtingut destinació. Aquest criteri regeix en tots els sistemes de provisió de places per a funcionaris públics i es fonamenta en la necessitat d'una certa estabilitat de les plantilles, que limita, no obstant, el dret de mobilitat dels funcionaris públics.

En conseqüència, el Síndic no va apreciar cap actuació irregular del Departament d'Ensenyament.

Queixa núm. 1323/98

Procediment de provisió de places en els equips d'assessorament i orientació psicopedagògica (EAP)

Uns funcionaris del cos d'ensenyament secundari de l'especialitat de psicologia que des de fa sis anys presten servei en els EAP van demanar la intervenció del Síndic de Greuges per evitar de ser desplaçats del lloc de treball a què estaven destinats.

Els afectats havien hagut de participar amb caràcter forçós en el concurs de trasllat que es va convocar l'any 1997, i van obtenir a partir d'aquell concurs una destinació definitiva en un institut d'educació secundària (IES).

El 23 de febrer de 1998, el Departament va convocar un concurs de mèrits per proveir llocs de treball de psicologia i pedagogia als EAP.

Aquests funcionaris no hi podien participar perquè la normativa bàsica en matèria de funció pública exigeix que els funcionaris docents que obtinguin un lloc de treball per mitjà de concurs s'hi han de mantenir un mínim de dos anys per poder participar en altres concursos de provisió de llocs de treball.

Atesa aquesta regulació, el Síndic va indicar al Departament que, si bé és cert que la normativa impedeix la participació en concursos, també ho és que les comissions de serveis, situació en què estaven els autors de la queixa, tampoc podien tenir una durada superior a dos anys. Els autors de la queixa en feia sis que estaven en comissió de serveis en diferents EAP, i fins llavors no constava que s'haguessin convocat les places.

Així mateix, va indicar que de la informació que li havia facilitat resultava que davant de la no convocatòria de les places dels EAP van participar com a concursants forçosos –no de forma voluntària– a unes places en diferents IES.

Quan finalment l'Administració decideix convocar unes places que fins llavors havien estat proveïdes només provisionalment, en comissió de serveis, aquells que les ocupaven eren privats de participar en la convocatòria d'accés.

El Síndic entenia que la decisió del Departament de no proveir de forma definitiva les places dels EAP fins a la convocatòria del 1998 havia perjudicat greument els autors de la queixa, que, per una decisió no pròpia, patien una situació de provisionalitat.

En conseqüència, es va suggerir que es permetés als autors de la queixa mantenir la situació de comissió de serveis fins que poguessin participar en un concurs per obtenir aquelles places que feia sis anys que tenien assignades.

Finalment, el Departament d'Ensenyament va informar el Síndic que se'ls havien concedit les comissions de serveis per ocupar places als EAP.

9. ALTRES QÜESTIONS RELATIVES A LA FUNCIÓ PÚBLICA DOCENT

De les diverses qüestions que s'han plantejat en relació amb la funció pública docent, n'hi ha dues que, afectant dos col·lectius molts concrets, el Síndic considera que mereixen ser destacades en aquest apartat.

La primera afecta els funcionaris dels cossos docents que per causes mèdiques han sol·licitat prestar tasques de suport a la docència, acollint-se a l'opció prevista per la normativa vigent.

El Reial Decret 1774/94, de 5 d'agost, que regulava els concursos de trasllat d'àmbit estatal per a la provisió de places corresponents a cossos docents que imparteixen els ensenyaments establerts a la Llei d'Ordenació general d'ensenyament (LOGSE), preveia que la possibilitat d'adscriure temporalment o, quan correspongués, amb caràcter permanent, a tasques de suport a la docència o administratives els professors afectats per una minva notòria de facultats físiques o sensorials per a la funció pública docent ordinària (derogat pel Reial Decret 2112/98, de 2 d'octubre).

Els funcionaris promotors de les queixes que aquí resumim havien sol·licitat l'adscripció a tasques de suport a la docència atès que, per diferents causes mèdiques, no podien complir la funció docent ordinària i es recomanava que fossin adscrits a tasques de suport a la docència. Malgrat aquests informes de la mateixa Administració, una resolució del Director General de Recursos Humans –que el Síndic no veu prou motivada, ja que es limita a dir que els sol·licitants no compleixen els requisits– resolia no autoritzar l'adscripció sol·licitada.

El Departament justificà la decisió, no motivada, de no autoritzar l'adscripció, malgrat l'informe favorable de la comissió mèdica, en el caràcter discrecional de la decisió.

El Síndic va haver de recordar a l'Administració que la discrecionalitat no pot legitimar qualsevol decisió, sinó que ha de reposar sobre fonaments racionals, lògics, ponderats, objectius i imparcials [...] i s'ha d'aplicar en tot cas amb subjecció a la llei i al dret (article 103 CE), i també respectant la interdicció de l'arbitrarietat dels poders públics (article 9.3 CE) (sentència del Tribunal Suprem 3 de febrer de 1997). Per tant, la discrecionalitat és el resultat d'un procés en el qual, sens dubte, cal valorar les circumstàncies que hi donen lloc i que contribueixen que la decisió sigui adoptada amb la millor voluntat i criteri (STS 2 de desembre de 1997) –vegeu queixa núm. 43/98.

La segona qüestió afecta els professors de religió. El personal que imparteix l'assignatura de religió als centres públics no té reconeguda ni una relació de treball ni cap previsió de la Seguretat Social ni té tampoc una equiparació retributiva amb els professors encarregats d'altres assignatures.

Aquesta situació ha estat provocada perquè la normativa que regula l'adscripció d'aquest professorat (Ordre de 9 de setembre de 1993) preveu que l'Administració pública finançarà l'ensenyament de la religió catòlica i per fer-ho atribuirà mensualment a la Conferència

Episcopal les quantitats globals corresponents al cost íntegre d'aquest ensenyament.

Aquesta regulació ha portat que es qüestionés en via jurisdiccional qui cal qualificar de patró en aquesta relació de treball, si l'Administració educativa o a bé l'Església catòlica, que és la que proposa la persona que és nomenada professor per l'autoritat administrativa i la que retribueix aquest professorat.

Però amb independència d'aquesta qüestió relativa als subjectes de la relació laboral, el cert és què s'ha incomplert dues de les obligacions que l'Acord entre l'Estat i la Santa Seu atribueixen a l'Estat. Aquests incompliments afecten l'equiparació retributiva amb la resta de personal docent i la inclusió en el règim de Seguretat Social.

El Síndic es va adreçar al Departament d'Ensenyament considerant que s'havia produït un incompliment de les obligacions per part de l'Administració educativa que col·locaven en una situació de discriminació aquest col·lectiu en relació amb la resta del personal docent d'aquest a etapa educativa i va recordar-li que el Tribunal Suprem havia tingut ocasió de pronunciar-se sobre aquesta qüestió i havia resolt que hi havia una relació laboral (vegeu queixa núm. 1050/98).

Queixa núm. 43/98

Funcionaris que demanen de ser adscrits a tasques de suport a la docència

Un bon nombre de membres dels cossos docents s'han adreçat al Síndic de Greuges perquè, havent sol·licitat, per causes mèdiques, de ser adscrits a tasques de suport a la docència, no han rebut la resposta que calia esperar de l'Administració.

Aquestes persones, que consideren que no poden exercir amb normalitat la tasca docent, o bé no han tingut resposta del Departament d'Ensenyament o bé n'han rebut una negativa a la petició de canvi d'adscripció.

Quan el departament ha denegat l'autorització, sovint ho ha fet sense que de la resolució es desprengués quins són els requisits que no compleix la sol·licitud i sense tenir en compte la proposta de la inspecció mèdica del mateix departament.

A la sol·licitud del Síndic de Greuges respon el Departament que la concessió té caràcter discrecional i que correspon al criteri de l'Administració la concessió d'aquest benefici.

El Síndic de Greuges es va adreçar novament al Departament sol·licitant que fonamentés la no autorització de la nova adscripció.

Queixa núm. 1050/98

Situació dels mestres de religió a Catalunya

L'associació de mestres de religió de Catalunya presentà al Síndic de Greuges un escrit de queixa denunciant la situació laboral dels mestres que presten serveis als centres públics d'educació infantil.

El personal que imparteix aquesta assignatura als centres públics en virtut de l'acord de 3 de gener de 1979 que l'Estat espanyol va subscriure amb la Santa Seu sobre ensenyament i assumptes culturals, presten serveis sense que se'ls hagi reconegut una relació de caràcter laboral i sense sense que s'hagi produït una equiparació retributiva efectiva amb els professors interins del mateix nivell que ensenyen altres assignatures als centres públics. L'equiparació retributiva és prevista a la clàusula segona del Conveni sobre el règim econòmic de les persones encarregades de l'ensenyament de la religió catòlica en els centres públics d'educació primària, aprovat per Ordre de 9 de setembre de 1993, que estableix que «l'import econòmic per cada hora de religió tindrà el mateix valor que la retribució real per hora de classe de qualsevol matèria impartida per un professor interí del mateix nivell»; segons l'esmentat conveni, aquesta equiparació econòmica s'havia d'assolir en cinc exercicis pressupostaris.

La qüestió que aquesta associació planteja en el seu escrit de queixa és el no reconeixement de la relació laboral i, conseqüentment, la no inclusió en la Seguretat Social, assumpte que ha estat i és objecte de pronunciament per part dels tribunals.

Així, les sentències de 19 de juny de 1996 i de 30 d'abril de 1997 dictades per la sala social del Tribunal Suprem, que estimen dos recursos de cassació per a la unificació de doctrina, han declarat la competència de la jurisdicció social i s'ha reconegut d'aquesta manera l'existència d'una relació de caràcter laboral.

El que s'ha exposat posa de manifest la manca de previsió de l'Administració a l'hora d'establir una regulació del règim d'aquests treballadors que, no essent funcionaris, presten uns serveis de caràcter específic a l'Administració i que participen de les notes d'una relació laboral.

És per això que el Síndic s'adreçà al Departament d'Ensenyament demanant que indiqués quines actuacions pensava prendre per resoldre la situació d'aquest col·lectiu.

En resposta a la sol·licitud del Síndic de Greuges, s'indicà que el Conseller havia fet gestions davant el Ministeri d'Educació i Cultura per tal de trobar una solució a la problemàtica laboral de l'associació.

Així mateix, el Departament comunicà al Síndic que la qüestió que es plantejava es trobava pendent de resolució judicial; en conseqüència el Síndic de Greuges va decidir suspendre les actuacions pendents de la decisió jurisdiccional, atesa la voluntat del Departament de resoldre la situació laboral d'aquest col·lectiu.

ENSENYAMENT UNIVERSITARI

1.INTRODUCCIÓ I TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

En l'àmbit de l'ensenyament universitari les actuacions realitzades durant l'any 1998 han estat 43, d'acord amb la següent classificació: 33 queixes rebudes i 10 consultes ateses.

Novament s'han presentat queixes relatives a l'accés als estudis universitaris especialitzats, per a aquelles persones que hi volen accedir per la via de majors de 25 anys.

En relació amb el cost dels estudis universitaris, aquest any volem destacar la interpretació en excés restrictiva que s'ha fet per atorgar l'exempció de matrícula als integrants de famílies nombroses, i la manca d'exempció per als estudiants de formació professional que han obtingut resultats excel·lents en els estudis previs a l'accés a la universitat.

Destaquem igualment les queixes relatives als estudis de tercer cicle, que fan palesa la necessitat d'una millor regulació d'aquests estudis per tal de garantir els drets dels alumnes.

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Alumnes	– Accés – Ajuts a l'estudi – Serveis educatius en general – Drets i deures dels estudiants
Gestió acadèmica	– Títols

2. ACCÉS ALS ESTUDIS UNIVERSITARIS

Com cada any, el Síndic ha rebut queixes i reclamacions de diverses persones que li han plantejant qüestions relatives a l'accés als estudis universitaris. No han estat aquest any les queixes més nombroses les relatives als alumnes que hi accedeixen mitjançant les Proves d'Accés a la Universitat (PAAU), malgrat que n'han continuat arribant algunes que denoten errors en les matrícules de Curs d'Orientació Universitària (COU) i que impedeixen a l'alumne d'arribar a les PAAU. Aquesta qüestió preocupa el Síndic, que ja la va posar de manifest a l'Informe d'aquesta Institució corresponent a l'any 1997 (pàgina 21707, *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266, de 20 de març de 1998).

No és aquesta via d'accés, però, l'única en què es continuen produint qüestions com la que acabem de citar i que, malgrat haver estat posades de manifest davant les administracions competents, encara no han estat resoltes. El Síndic, doncs, es veu obligat a reiterar que considera inadequada i restrictiva la interpretació actual de les administracions universitàries respecte a la via d'accés per a majors de 25 anys, que impedeix l'accés a la universitat als qui, malgrat haver cursat els estudis que permeten l'accés a la universitat –COU o equivalent– no van superar per diferents causes personals les proves d'accés a la Universitat (vegeu el Suggeriment efectuat al Comissionat per a Universitats i Recerca amb motiu de la Queixa núm. 32/97, en l'Informe de 1997, pàgina 21705 i segs, *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya,* núm.266, de 20 de març de 1998).

Malgrat que el Tribunal Suprem (TS), en sentència de 23 de juny de 1994 (R. 5260), va considerar que no és possible exigir a aquells que han fet estudis de batxillerat, però que no han superat les proves d'aptitud o selectivitat, que segueixin la via d'accés ordinària, si tenen més de 25 anys, aquesta segueix essent la interpretació que el Comissionat per a Universitats i Recerca fa de la Llei 14/1970, de 4 d'agost, General d'educació i finançament de la reforma educativa, si bé aquest any el Comissionat ha indicat al Síndic que s'està revisant el sistema d'accés a la universitat i que possiblement el nou sistema portarà a una interpretació més àmplia (vegeu queixa núm. 775/98).

També alguns alumnes que volien accedir a la universitat per la via prevista per a diplomats i llicenciats universitaris s'han adreçat al Síndic per les dificultats que han trobat en aquesta via.

D'acord amb la normativa, les persones que ja tenen una titulació universitària no poden fer la preinscripció si no és per aquesta via. Això comporta que s'ha de valorar la mitjana dels expedients acadèmics. Per ferho, la Comissió de preinscripció va arribar a l'acord que se sumarien les qualificacions de les assignatures de tots els cursos inclosos en l'expedient acadèmic i es dividirien pel nombre total d'assignatures.

Aquest sistema no té en compte el diferent valor assignat a les assignatures i que correspon a un determinat nombre de crèdits. Les diferents assignatures, en funció de la respectiva càrrega, tenen assignat un nombre de crèdits. En aquest sistema de càlcul no es valoren les qualificacions de forma ponderada en raó del nombre de crèdits de cada assignatura, sinó que s'atorga el mateix valor a totes les assignatures. Òbviament el càlcul de la mitjana per aquest sistema o bé per un sistema que valori en funció dels crèdits és diferent.

El Síndic va entendre que aquest sistema de càlcul, utilitzat actualment en la preinscripció universitària, no s'ajusta al rendiment acadèmic real, únic criteri vàlid a l'hora de determinar l'accés a uns estudis universitaris, i, per tant, aquesta pràctica pot provocar resultats injustos. En conseqüència, va suggerir un altre sistema d'avaluació.

Aquest suggeriment no va ser acceptat pel Comissionat per a Universitats i Recerca, que al·legà la dificultat de trobar una fórmula aplicable amb caràcter general (vegeu queixa núm. 3430/97).

Queixa núm. 775/98

Accés a la universitat per a majors de 25 anys

Novament s'han adreçat al Síndic diversos ciutadans en desacord amb la decisió de les universitats de no admetre a les proves d'accés per a majors de 25 anys aquelles persones que tenen el BUP i el COU aprovat però que per diverses raons van abandonar els estudis.

Com en anys anteriors, el Síndic va suggerir al Comissionat per a Universitats i Recerca que modifiqués la seva interpretació de l'article 36 de la Llei 14/1970, de 4 d'agost, General d'educació i finançament de la reforma. El Síndic entenia que s'havia fet una interpretació

restrictiva de l'esmentat article i que calia adequar-la a la sentència del Tribunal Suprem de 23 de juny de 1994.

El Comissionat no va acceptar el suggeriment perquè considerà que l'aplicació d'aquest criteri desvirtuaria el procediment d'accés a la universitat, el qual, segons indicava el Comissionat el 14 de maig, està pendent de modificació en el sentit d'aplicar de manera més àmplia el concepte d'accés per a persones de més de 25 anys.

Queixa núm. 3430/97

Suggeriment al Comissionat per a Universitats i Recerca sobre la mitjana per a l'accés a la Universitat per la via d'altres estudis universitaris

Una alumna de la diplomatura d'Arquitectura tècnica de l'Escola Politècnica de Girona, acabats els estudis de diplomatura, volia accedir a l'Escola Superior d'Arquitectura de Barcelona. En el moment de fer la preinscripció universitària, el càlcul de la nota mitjana del seu expedient acadèmic li impedia l'accés en aquests estudis.

Aquesta diplomada s'adreçà al Síndic de Greuges atès el seu desacord amb el sistema de càlcul d'aquesta nota mitjana.

La diferència entre la mitjana constatada a l'expedient acadèmic i la que es té en compte per accedir per VIA 2 –via d'accés per a les persones que ja tenen una titulació universitària– és fruit de la diferent repercussió que té el projecte final de carrera en la nota final: mentre que en l'accés per VIA 2 té el mateix valor que qualsevol altra assignatura, en el càlcul de l'expedient acadèmic realitzat per la Universitat de Girona té més pes que les altres assignatures, ja que cada assignatura es computa d'acord amb el seu nombre de crèdits. A aquest efecte, cal tenir en compte que el projecte final de carrera té 90 crèdits i les assignatures oscil·len entre 6 i 12 crèdits.

Segons l'autora de la queixa, aquesta situació la col·locava en clar desavantatge respecte als estudiants que, havent cursat els estudis en universitats on s'aplica el pla nou, veuen el projecte de final de carrera avaluat com una assignatura més. Així doncs, en el pla d'estudis de la Universitat Politècnica de Catalunya, el projecte de final de carrera té el valor d'1,5 crèdits.

Atès que el diferent valor atorgat en cada un dels plans al projecte de final de carrera és significatiu i pot influir negativament a l'hora de fixar la nota mitjana de l'alumne en l'accés a la Universitat per la VIA 2, el Síndic de Greuges s'adreçà al Comissionat per a Universitats i Recerca sol·licitant un informe sobre la qüestió.

En resposta al Síndic, el Comissionat indicà que el càlcul de la nota va ser acordat per la Comissió de Preinscripció en sessió del dia 2 de març de 1994, i en aquell moment es decidí que aquest càlcul s'aplicaria sense ponderar les notes d'acord amb el nombre de crèdits de les assignatures.

El Síndic va considerar que aquest sistema de càlcul no s'ajusta al rendiment acadèmic real i que calia aplicar una altra formula per evitar efectes injustos en l'accés a la universitat per la via d'altres estudis universitaris.

Aquest suggeriment no va ser acceptat pel Comissionat, que al·legà la dificultat de trobar una fórmula aplicable amb caràcter general per la valoració d'una gran diversitat de titulacions.

3. Cost dels estudis universitaris

Aquesta qüestió és cada any objecte de queixes davant la Institució del Síndic de Greuges. No obstant això, en el present exercici no ha estat el cost dels estudis –concretament la regulació que dels preus universitaris havia fet el Govern de la Generalitat, el que ha estat objecte principal de queixa–, sinó que les queixes més nombroses han afectat la manca d'aplicació d'unes exempcions previstes pel Decret de Preus públics universitaris.

La primera qüestió, relativa a la manca d'aplicació d'exempcions, afecta un cas ja tractat en informes anteriors (vegeu Informe 1997 pàgina 21703 del *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266, de 20 de març de 1998), sobre l'aplicació de beneficis a les famílies nombroses en el cost dels estudis universitaris.

El Reial Decret, de 23 de desembre, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei 25/1971, de 19 de juny, de Protecció de famílies nombroses, estableix que és procedent l'exempció o reducció dels drets i taxes en estudis quan s'acrediti la condició de beneficiari de família nombrosa al començament del curs acadèmic o escolar en què s'hagi d'aplicar.

La Universitat de Barcelona (UB) interpretava que només es complia el requisit de membre de família nombrosa quan s'era beneficiari del títol de família nombrosa en el moment de formalitzar la matrícula universitària, el qual calia, per tant, presentar juntament amb la resta de documentació requerida en el moment de la matrícula. Així, aquelles persones que, malgrat haverne estat beneficiàries en altres cursos, no estiguessin en el moment de matrícula en possessió del títol –per exemple, perquè el tinguessin en procés de renovació– no en podien ser considerades beneficiàries.

El Síndic va considerar que aquesta interpretació no era admissible i que s'havia d'haver permès que el títol pendent de renovació fos aportat posteriorment. La UB va atendre aquest suggeriment del Síndic i va reconsiderar la decisió inicial (vegeu queixa núm. 808/98).

També en relació amb el cost dels estudis universitaris, el Síndic, a partir de les queixes presentades, va considerar que calia preveure una resolució o exempció de matrícula universitària aplicable als alumnes de Formació Professional (FP) que opten per continuar la formació acadèmica i que han obtingut en els dits estudis una qualificació general d'excel·lent.

Aquesta és una previsió que en la normativa vigent que regula el cost dels estudis universitaris només s'aplica als alumnes de Curs d'Orientació Universitària (COU) amb una qualificació de matrícula d'honor.

Com sigui que la normativa vigent no preveu que aquesta qualificació de matrícula d'honor es pugui atorgar als alumnes d'FP, aquests no poden gaudir d'exempció de matrícula de primer any en els estudis universitaris.

El Síndic va recomanar al Comissionat per a Universitats i Recerca que estudiés la possibilitat d'ampliar l'abast de l'exempció als alumnes d'FP que acrediten un excel·lent resultat acadèmic (vegeu queixa núm. 1179/98). El Síndic resta pendent del determini que prengui el Govern al fixar els preus universitaris per al curs 1999-2000.

Queixa núm. 808/98

Aplicació de la reducció de matrícula als membres de famílies nombroses

Una alumna de la Universitat de Barcelona (UB) s'adreçà al Síndic de Greuges en desacord amb la decisió de la Universitat de no aplicar-li els beneficis de família nombrosa per al curs 1997-98, donat que el títol d'expedició de l'esmentada condició és del 29 d'octubre de 1997, posterior a la data de la matrícula, que és del 21 d'octubre.

La legislació vigent estableix la procedència de la reducció de les taxes en estudis quan s'acrediti la condició de beneficiari de família nombrosa al començament del curs acadèmic en què s'hagi d'aplicar.

No obstant això, el Síndic de Greuges va entendre que la interpretació que havia fet la Universitat era restrictiva, ja que no considerava aplicable a les interessades aquesta reducció pel fet que en el moment de formalitzar la matrícula s'estaven renovant el títol de família nombrosa i per tant no el van poder presentar juntament amb la resta de documentació requerida. El Síndic, va entendre que s'havia equiparat de forma equivocada el període de renovació del títol amb la no possessió de la condició de família nombrosa.

Així, si, segons l'aplicació que havia fet de la normativa, no constaven com a família nombrosa en la matrícula del curs 1997-98, però sí ho eren abans i després de formalitzar-la, el Síndic de Greuges entenia que no era lògic que durant la formalització no es reconegués aquesta condició.

D'altra banda, assenyalà el Síndic que, d'acord amb l'article 71 de la Llei 30/92, de 26 de novembre, de Règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, si una sol·licitud presentada davant l'Administració no reuneix els requisits necessaris d'acord amb l'article 70 del mateix text legislatiu i la legislació específica que hi sigui d'aplicació (en aquest cas la normativa sobre protecció de famílies nombroses), es pot requerir l'interessat perquè, en el termini de deu dies, ampliable a petició de l'interessat o a iniciativa de l'òrgan administrador, esmeni la dita sol·licitud mitjançant l'aportació de la documentació preceptiva.

Així, segons aquest precepte, caldria entendre que la posterior aportació del títol renovat de família nombrosa (hi ha vuit dies de diferència entre la data d'expedició del títol i la de la sol·licitud de matrícula) hauria esmenat la inicial sol·licitud de matrícula efectuada i, per tant, la Universitat havia hagut d'estimar la sol·licitud, aplicar la reducció de matrícula per al curs 1997-98 i retornar l'import pagat de més.

La UB va comunicar al Síndic de Greuges que revisaria l'expedient de matriculació per tal d'aplicar en aquest cas els beneficis de família nombrosa.

Queixa núm. 1179/98

Recomanació al Comissionat per a Universitats i Recerca en relació amb l'exclusió de matrícula universitària als alumnes que han obtingut la valoració global d'excel·lent en els seus estudis de Formació Professional

Una alumna que havia superat els estudis de Formació Professional (FP) s'adreçà al Síndic de Greuges per sol·licitar-li que instés la modificació de la normativa vigent en relació amb el règim de valoració i qualificació dels estudis d'FP i en relació amb el cost dels estudis universitaris, ja que entenia que donen lloc a situacions injustes.

Aquesta alumna havia obtingut un magnífic resultat acadèmic en els seus estudis d'FP. Això va fer que el director i el cap d'estudis del centre proposessin al Departament d'Ensenyament de concedir-li una matrícula d'honor. La petició va ser desestimada ja que la normativa vigent no preveu aquesta qualificació per als estudis d'FP.

La discriminació es produeix quan aquesta alumna vol accedir als estudis universitaris, ja que el Decret 156/1997, de 8 de juliol, de preus per a la prestació de serveis acadèmics a les universitats públiques per al curs 1997/1998 preveu la gratuïtat de la matrícula del primer curs per als alumnes que han obtingut la qualificació global de matrícula d'honor en els estudis d'orientació universitària. Però no és possible obtenir aquesta qualificació quan s'han cursat els estudis d'FP.

El Síndic va suggerir que es preveiés també l'exempció de matrícula als alumnes d'FP amb valoració global d'excel·lent.

El Comissionat per a Universitats i Recerca va indicar que prenia nota d'aquest suggeriment.

4. QÜESTIONS RELACIONADES AMB L'ENSENYAMENT UNIVERSITARI

En l'Informe anterior ja vam referir en aquest apartat la desinformació amb què es troben, en algunes ocasions, les persones que, un cop finalitzats els estudis universitaris, volen completar els seus coneixements.

L'escassa regulació d'aquesta oferta acadèmica fa que els alumnes s'adrecin al Síndic perquè estan en desacord amb el contingut dels cursos que s'imparteixen i que consideren que no s'adiuen amb el que se'ls havia ofert.

El Síndic, com ja va consignar a l'anterior Informe (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, núm. 266

de 20 de març de 1998, pàg. núm. 21705), insisteix que cal millorar la informació que es dóna als alumnes, tant en relació amb el contingut del curs com en relació amb la titulació que s'ofereix. Caldria, a més a més, regular aquests estudis per determinar amb claredat quins són els drets i les obligacions de la universitat (vegeu Queixa núm. 769/97).

Molts alumnes accedeixen als cursos de postgrau amb la voluntat, si els resultats els són positius, de seguir-ne després uns de tercer cicle.

Així, en molts casos se sol·licita la convalidació d'aquest postgrau amb cursos de doctorat que permetran, un cop superats, efectuar un treball d'investigació (tesi doctoral) per obtenir el títol de doctor.

Els alumnes es queixen de la manca de transparència que es produeix a l'hora que les comissions de doctorat determinen si és possible la convalidació dels cursos, ja que es limiten a indicar si es convaliden o no; però sense motivar el perquè de la decisió.

Aquesta manca de transparència ha comportat que en ocasions la simple sol·licitud d'informació per part del Síndic hagi implicat la revisió de la decisió inicialment adoptada (vegeu Queixa núm. 165/97).

Si com assenyala el Síndic la situació dels alumnes de postgrau és en ocasions poc clara, no és pas millor la dels alumnes de doctorat.

La Llei de Reforma universitària, Llei orgànica 1/1989, de 25 d'agost, remet als estatuts de les universitats la regulació del procediment per obtenir el títol de doctor. No obstant això, l'Estat ha efectuat una regulació d'aquest tercer cicle que preveu la participació dels departaments, com a òrgans bàsics d'organització i desenvolupament de la investigació universitària.

Si bé aquesta participació és coherent amb la funció que tenen assignada, en ocasions comporta l'aplicació d'uns criteris interns que col·loquen en una situació d'indefensió l'alumne que, un cop superat els cursos de doctorat, veu inadmès a tràmit el seu treball d'investigació.

El Síndic ha hagut d'assenyalar que no té suport jurídic la possibilitat que un departament universitari rebutgi, per contingut, l'admissió a tràmit d'una tesi doctoral avalada pel seu director. Aquesta és una funció que la normativa atribueix a la Comissió de Doctorat i així ho va recordar el Síndic (vegeu Queixa núm. 2191/97).

Finalment, en relació amb els drets dels alumnes de les universitats, aquest any se n'han rebut d'alumnes d'una universitat privada que demanaven al Síndic que intervingués perquè la universitat modifiqués el procediment de revisió d'exàmens.

En primer lloc, el Síndic vol destacar que en cap moment ha estat qüestionada per la universitat la seva capacitat per intervenir en defensa dels drets dels alumnes, encara que en aquest cas la presumpta vulneració dels drets es produís en un centre de caràcter privat, que en conseqüència no forma part de l'Administració pública, si bé es pretén oferir-hi un servei públic com és l'ensenyament universitari.

El Síndic, un cop analitzat el procediment de revisió d'exàmens, va suggerir a la universitat que motivés la nota atorgada de forma que es permetés a l'alumne contrastar els seus arguments amb els criteris de correcció facilitats per la universitat.

La universitat va acceptar el suggeriment del Síndic i va incorporar aquest criteri a la normativa de revisió (vegeu Queixa núm. 2298/98).

Queixa núm. 769/97

Suggeriment a la Fundació Bosch i Gimpera en relació amb la informació facilitada sobre un postgrau

Una alumna d'un curs de postgrau que s'imparteix a la Fundació Bosch i Gimpera presentà una queixa perquè considerava que hi havia una discrepància entre el programa del curs anunciat i els ensenyaments que realment s'impartien. Ateses aquestes circumstàncies i la manca de nivell del curs, va reclamar que se li retornés l'import de la matrícula.

Sol·licitat informe sobre la qüestió, la mateixa Fundació Bosch i Gimpera va indicar al Síndic que la principal crítica que es feia a aquests estudis era que, malgrat que originàriament anaven adreçats a metges, hi constava la participació de diplomats. Això es justificava en el fet que hi havia una coincidència del 30% dels crèdits entre el curs de Psicosomàtica i Psiquiatria d'enllaç a la pràctica clínica, del qual l'autora de la queixa era alumna, i el d'Infermeria en Medicina psicosomàtica i Psiquiatria d'enllaç. S'havia estimat necessari que es fessin conjuntament, donat que es tractava de coneixements i pràctiques interdisciplinaris.

Ateses aquestes consideracions, el Síndic va entendre que no s'havia produït cap actuació irregular de l'Administració.

No obstant això, com que semblava haver-se produït un malentès en relació amb els efectes econòmics que tindria la renúncia voluntària a continuar aquests estudis, el Síndic es va adreçar al centre per tal de plantejar la possibilitat que, d'acord amb la normativa vigent, es pogués produir un retorn del cost de matrícula.

El centre va comunicar al Síndic que havia procedit a la devolució de l'import de matrícula a l'autora de la queixa.

Queixa núm. 165/97

Convalidació de crèdits en programes de doctorat

Un alumne de cursos de doctorat la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) sol·licità la intervenció del Síndic de Greuges per tal que fos revisada la decisió d'aquesta Universitat en relació amb la convalidació d'uns cursos de postgrau com a crèdits del programa de doctorat.

El Síndic va demanar informe a la UAB. Aquesta finalment informà que atesa la petició del Síndic s'havia revisat la decisió de la Comissió de Doctorat i s'havia dictat una nova resolució de convalidació.

Queixa núm. 2191/97

Recordatori dels deures legals en relació amb el procediment d'admissió de tesis doctorals

Un alumne de doctorat de la Universitat Autònoma de Barcelona s'adreçà al Síndic de Greuges sol·licitant la seva intervenció per tal que fos admesa a tràmit la tesi doctoral que havia elaborat. D'acord amb l'escrit de queixa, malgrat haver registrat la seva tesi al Registre del Departament de Periodisme, aquest Departament li havia formulat objeccions i havia impedit la lectura de la tesi.

En resposta a la petició del Síndic, la Universitat informà que la reclamació de l'autor de la queixa havia entrat a tràmit com a recurs ordinari i s'havia sol·licitat l'informe oportú a la Comissió de Doctorat.

El Síndic va considerar excessiva la demora d'un any en la tramitació del recurs i, a més, va discrepar del procediment seguit pel Departament de Periodisme de la Facultat de Ciències de la Informació.

El Síndic va estimar que el Departament de Periodisme s'atribuïa més facultats que no li eren atorgades per la normativa llavors vigent –Reial Decret 185/1983, de 23 de gener, pel qual es regula el tercer cicle d'estudis universitaris, l'obtenció i expedició del títol de doctor i altres estudis de postgrau-, atès que els motius per no donar conformitat a la tesi van ser qüestions de fons referides al contingut. Aquesta és una funció que, d'acord amb la normativa, té atribuïda la Comissió de Doctorat.

En conseqüència, el Síndic va recomanar que es revisés el procediment i que es donés a l'autor de la queixa l'oportunitat que la seva tesi fos valorada per la Comissió de Doctorat.

La Universitat va informar el Síndic que la Comissió s'havia pronunciat en la fase de resolució del recurs interposat per l'autor de la queixa i, s'havia considerat ajustada a dret l'actuació del Departament. Així mateix, s'oferia a posar-se en contacte amb el director i amb l'autor de la tesi per trobar una solució a la qüestió plantejada, i a revisar el procediment per tal que no es tornés a produir una duplicitat en les actuacions del Departament i la Comissió de Doctorat.

En el moment de finalitzar la redacció d'aquest Informe, el Síndic resta pendent de conèixer el resultat de les gestions compromeses per la Universitat.

Queixa núm. 2298/98

Suggeriment a la Universitat Oberta de Catalunya en relació amb el procediment de revisió d'exàmens

Una alumna de la Universitat Oberta de Catalunya denuncià davant el Síndic el sistema que aquesta Universitat segueix per revisar els exàmens.

L'autora de la queixa es mostrà disconforme amb el fet que en sol·licitar la revisió dels exàmens suspesos se li negués la possibilitat de veure'ls i comprovar, d'aquesta manera, en quines qüestions havia errat o quins punts de l'exercici eren els que portava més fluixos. Afirmà que únicament es va respondre a les seves peticions amb l'expressió: «La nota és correcta».

En resposta a la sol·licitud d'informació del Síndic, la Universitat Oberta va comunicar que s'havia previst un procediment de revisió d'examen que es pot consultar directament en el Campus Virtual, que és el marc habitual de relació entre alumnes, professorat i personal de gestió.

Aquest procediment preveu que la sol·licitud de revisió d'examen ha de ser motivada. Així mateix, es preveu que els consultors han de penjar al tauler del professor de l'assignatura les solucions de les preguntes dels exàmens o unes indicacions de com s'haurien d'haver respost.

El Síndic va considerar correctes aquestes previsions; no obstant això, entengué que caldria que també la comunicació del resultat de la revisió fos motivada, per tal de permetre a l'alumne confrontar els seus arguments i els que li facilita el corrector. En cas que no s'hi estigui d'acord, es pot optar per la possibilitat, ja prevista per la normativa, de presentar una darrera al·legació davant el director de l'estudi.

Pel Síndic de Greuges, la resposta que es dóna a les sol·licituds de revisió no dóna informació suficient als que les plantegen.

En conseqüència, el Síndic va suggerir a la Universitat Oberta de Catalunya que indiqués als alumnes els motius que, atesos els criteris fixats pels consultors, justifiquen una determinada valoració.

Aquest suggeriment va ser acceptat per la Universitat, que va procedir a modificar la normativa d'acord amb la proposta formulada.

Normalització Lingüística

1. Introducció i tipologia de les queixes

Ha augmentat el nombre de queixes relatives als drets lingüístics dels ciutadans; l'any 1998 han estat 50 les queixes rebudes, 15 les consultes tramitades i s'ha efectuat una actuació d'ofici.

La major part de les queixes rebudes són de denúncia per la manca de respecte de les administracions al dret d'opció lingüística del ciutadà que demana a l'Administració que usi una llengua que no és la d'ús habitual en aquesta Administració. També se n'han rebut algunes que qüestionen la política lingüística de la Generalitat.

Finalment, el Síndic vol destacar la qüestió relativa a l'ús del català en l'àmbit del Registre Civil, ateses les dificultats que alguns ciutadans han exposat per fer-ne ús en aquest àmbit.

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Normalització lingüística	– No disposició d'impresos en català i castellà – Normalització de l'ús del català en òrgans de l'administració de l'Estat radicats a Catalunya – La llengua en el registre civil

2. L'APLICACIÓ DE LA LLEI DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA

La Llei 1/1998, de 7 de gener, de Política lingüística (LPL) va ser sancionada i promulgada a l'inici de l'any 1998. Sens dubte, la promulgació d'aquesta Llei ha tingut importants efectes en aquesta àrea de l'Informe del Síndic.

La polèmica que, a partir del projecte de llei, es va crear sobre la possible afectació dels drets lingüístics dels ciutadans,és prou recent com perquè tothom la pugui recordar.

No han estat poques les queixes rebudes pel Síndic de ciutadans i associacions que exposaven la seva preocupació davant el contingut de la Llei, que consideraven que podia ser lesiu dels seus drets com a ciutadans de Catalunya.

Els efectes que la Llei fa derivar del caràcter del català com a llengua pròpia de Catalunya van fer que es qüestionés la constitucionalitat de la Llei.

El Síndic, davant d'aquestes queixes, ha hagut d'exposar els seus arguments en defensa de la constitucionalitat dels preceptes de la Llei, si bé, per fer-ho, ha indicat al ciutadà que en cas que en l'execució de la Llei es produís una conducta lesiva dels drets del ciutadà, davant d'aquesta actuació concreta, el Síndic intervindria en defensa dels drets, com ha fet en els casos inclosos en l'Informe, quan un ciutadà ha volgut exercir els seus drets lingüístics.

En l'anàlisi de les queixes que el Síndic ha rebut en relació amb els drets lingüístics, ha pogut observar com aquesta questió sovint ha tingut, tant per part dels ciutadans com per part de les administracions públiques, un tractament que no s'ajusta als paràmetres de normalitat en què es basen les relacions entre el ciutadà i l'Administració.

Si en relació amb d'altres drets del ciutadà, la simple al·legació del dret comportava o bé un canvi de criteri, per part de l'Administració, o bé un intent de fonamentar la manca de reconeixement del dret, en l'àmbit de la normalització lingüística les diferents administracions reaccionen, sovint, de forma menys raonable a les peticions de reconeixement d'aquestes drets formulades pels ciutadans.

En no pocs casos, es provoquen conflictes sense cap base jurídica i que es podrien haver estalviat perfectament. Davant d'aquesta situació, el Síndic ha hagut de recordar que el dret del ciutadà a usar una determinada llengua en les seves relacions amb les administracions és un més dels drets del ciutadà i ha d'ésser objecte del mateix tractament i respecte que la resta de drets reconeguts. Les administracions no han d'estar al servei de la defensa dels drets abstractes d'una llengua, castellà o català, sinó dels drets concrets dels ciutadans a utilitzar-les.

Un exemple de les dificultats que troba el ciutadà per a l'exercici dels seus drets lingüístics, per la manca d'actuació diligent per part de l'Administració, es troba en relació amb l'expedició del DNI. Encara ara, els ciutadans s'adreçen al Síndic per tal que se'ls faciliti la possibilitat de complimentar la sol·licitud de DNI en llengua catalana.

L'any 1992, davant d'una pregunta parlamentària formulada per un diputat al Congrés, es va informar que els impressos en versió bilingüe estaven en fase d'elaboració. Novament, l'any 1995, es va formular una pregunta en el Congrés dels Diputats i, novament, també la resposta va ser que s'estaven fent proves d'imprempta i corregint errades de traducció. Malgrat que han passat quatre anys des d'aquesta segona resposta, el cert és que hi ha ciutadans que se segueixen adreçant al Síndic per la manca d'impressos en llengua catalana (vegeu la Queixa núm. 3562/98).

L'article 9 de la Llei assenyala que la llengua normalment utilitzada per la Generalitat i les administracions locals a Catalunya és el català, però també afirma que aquest ús normal del català no ha d'impedir l'exercici del dret dels ciutadans que sol·licitin de rebre en llengua castellana les notificacions que li adreça l'Administració.

Malgrat la previsió anterior, el Síndic ha hagut de requerir a la Generalitat a posar els mitjans necessaris perquè els ciutadans que volen fer les seves declaracions o autoliquidacions d'impostos en llengua castellana rebin els impresos en aquests llengua (vegeu Queixa núm. 641/98).

També en l'àmbit de l'Administració local, l'ús habitual del català ha comportat que, en alguna ocasió, quan un ciutadà ha demanat ser informat en llengua castellana no se li hagi correspost en aquesta llengua, sinó en la d'ús normal, és a dir, en català. Aquesta conducta ha estat qüestionada pel Síndic (vegeu Queixa núm. 90/98).

Aquesta manca de respecte al dret reconegut al ciutadà a relacionar-se amb el òrgans administratius radicats a Catalunya en la llengua oficial elegida per ell s'ha produït, a vegades, en l'àmbit de l'Administració perifèrica de l'Estat.

L'Administració perifèrica de l'Estat a Catalunya, en compliment de l'article 36 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, tramita els procediments en llengua castellana. No obstant això, aquesta mateixa llei preveu que, quan el procediment és tramitat per un òrgan de l'Administració amb seu en una comunitat amb una llengua oficial diferent del castellà, el procediment es tramitarà normalment en la llengua oficial escollida pel ciutadà.

Malgrat aquesta previsió, hi ha hagut diverses queixes per manca d'ús del català per part de l'Administració de l'Estat, malgrat la petició expressa del ciutadà (vegeu queixes núms. 3214/97 i 340/98).

Quan les universitats han estat especialment reticents a reconèixer els drets lingüístics dels alumnes, el Síndic ha hagut d'intervenir a favor dels alumnes que reclamaven d'obtenir certificacions en castellà dels estudis seguits (vegeu Queixa núm. 3119/98).

En relació amb la llengua d'ús a l'ensenyament, hi ha hagut queixes genèriques per desacord amb el sistema de conjunció lingüística adoptat a Catalunya i que reclamen el dret a rebre l'ensenyament en llengua castellana, qüestió que el Síndic ja considera resolta pel Tribunal Constitucional.

També, com altres anys, s'han rebut queixes relacionades amb els usos lingüístics del Registre Civil. En certes ocasions, els ciutadans que volien adoptar la grafia catalana del seu cognom, en aplicació del que preveu l'article 19 de la Llei de Política lingüística, han demanat la intervenció del Síndic considerant que les oficines del Registre Civil no compleixen la previsió de la Llei (vegeu Queixa núm. 399/98).

En l'àmbit del Registre Civil, els conflictes més nombrosos es plantegen pel que fa al règim de cooficialitat lingüística. Quan l'article 17 de la Llei de Política lingüística fixa el règim de cooficialitat als registres públics, estableix que, en relació amb el funcionament intern dels registres, els assentaments s'han de fer en la llengua oficial en què s'ha redactat el document i que els registradors n'han de lliurar les certificacions en la llengua oficial emprada pel sol·licitant.

En qualsevol cas, el ciutadà pot adreçar les seves sol·licituds o presentar documents en qualsevol de les llengües oficials. Així doncs, pel que fa a la possibilitat de fer manifestacions en català davant l'encarregat del Registre Civil, no es plantegen problemes de regulació.

Tanmateix, les qüestions que afecten el règim de cooficialitat es plantegen en relació amb els dos aspectes següents: en quina llengua s'han de practicar els assentaments al Registre Civil i, d'altra banda, en quina llengua s'han d'estendre les certificacions literals del contingut del Registre Civil.

Fent referència a la llengua en què es practiquen els assentaments, la Llei és clara quan indica que s'han de fer en la llengua oficial del document. En el cas del Registre Civil, aquest document consisteix en la declaració de la persona interessada, que es materialitza mitjançant un model oficial bilingüe aprovat per l'Ordre del Ministeri de Justícia de 26 de maig de 1988, tal com ho reconeix la resolució de 27 de juny de 1988 de la Dirección General de los Registros y del Notariado. En el mateix sentit, l'article 86 del Reglament del Registre civil assenyala que no requereixen traducció els documents presentats en altres llengües oficials: se n'admet, per tant, la validesa.

En principi, d'acord amb la Llei de Política lingüística, les inscripcions i anotacions podrien practicar-se en llengua catalana.

No obstant això, les inscripcions en el Registre Civil s'efectuen en llengua castellana. De l'article 298 del reglament del Registre Civil s'infereix que tenen la consideració de defectes de forma les inscripcions o anotacions practicades en un idioma diferent del castellà, sense distinció en funció de si aquest idioma és cooficial en una comunitat autònoma o no ho és.

Així mateix, de la circular d'1 de març de 1984, dictada en desenvolupament de l'article 26 del reglament del Registre Civil, es desprèn que el castellà és la llengua d'ús del Registre Civil, ja que indica que, excepte l'encapçalament de les certificacions literals, en tota altra actuació cal usar el castellà. Igualment, el Tribunal Constitucional, en ls interlocutòria 311/1993, FFJJ 2 i 3, centrant-se en l'àmbit de la funció administrativa desenvolupada en seu jurisdiccional pel Registre Civil, després de referir-se, una vegada més, al reconeixement del dret a utilitzar en l'àmbit autonòmic una llengua cooficial en els procediments administratius a conseqüència de la directa eficàcia normativa de l'article 3.2 de la Constitució, considera que «dado el carácter del Registro Civil, no es contrario a la Constitución que los asientos en él practicados, salvo el nombre y los apellidos de los interesados, deban ser redactados en castellano, sin perjuicio de obtener las certificaciones de dichos asientos en cualquiera de las dos lenguas».

En relació amb la segona qüestió –les certificacions literals–, els articles 26 i següents del reglament del Registre Civil preveuen dos sistemes: d'una banda la transcripció i, de l'altra, la fotocòpia dels assentaments.

En el segon cas, òbviament, l'idioma emprat serà el de l'assentament, ja que es tracta d'una simple reproducció. En el primer, la transcripció podria, en principi, fer-se en qualsevol de les llengües oficials; de fet, d'acord amb el principi d'opció lingüística, es faria en la llengua sol·licitada. Però, com ja hem indicat, d'acord amb la normativa del Registre Civil vigent, només les dades relatives a l'encapçalament poden constar en una llengua oficial diferent del castellà.

Es produeix, en conseqüència, un conflicte de normes entre la Llei de Política lingüística i la normativa reguladora del Registre Civil. Per resoldre aquest conflicte cal analitzar els títols competencials que habiliten l'Estat o la comunitat autònoma per regular una determinada matèria.

La competència de la Generalitat de Catalunya per dictar la Llei de Política lingüística ha estat ja reconeguda pel Tribunal Constitucional. De l'article 3 de la Constitució es desprèn la possibilitat que les comunitats autònomes amb llengua oficial diferent del castellà puguin regular l'abast d'aquesta cooficialitat.

D'això en resulta una competència no inclosa dins dels articles 148 i 149 de la Constitució, però que ha estat reconeguda pel Tribunal Constitucional en la sentència 74/1989, FJ 3: «[...] la Generalidad está capacitada «para ejercer acciones políticas» y toda actividad administrativa que crea conveniente en aras de la efectividad de los derechos de los ciudadanos reconocidos en el artículo 3 del Estatuto de Autonomía de Cataluña, entre los que el derecho a usar la lengua oficial de su

elección y a ser atendido en ella por los poderes públicos ocupa un lugar preferente».

Aquesta competència, en virtut del seu caràcter horitzontal, pot operar sobre les matèries competencials de l'Estat. És precisament aquesta situació la que es produeix si es pretén l'aplicació de l'article 17 de la Llei de Política lingüística a l'àmbit del Registre Civil.

La competència per regular aquest registre públic és atribuïda a l'Estat, el qual, en fer-ho, ha de ser respectuós amb el principi de cooficialitat lingüística.

Per saber l'abast de l'article 17 de la Llei de Política lingüística cal fer un estudi de la doctrina del Tribunal Constitucional que incideix en l'abast de la competència de l'Estat i de les comunitats autònomes a l'hora de determinar la llengua d'ús en els registres públics i, especialment, la sentència del TC 87/97, que resol el conflicte de competències plantejat pel govern de la Generalitat contra el decret que aprova el reglament del Registre Mercantil.

En relació amb l'ús del castellà en els assentaments d'aquest Registre, el govern de la Generalitat, en la presentació del conflicte, entenia que la competència per fixar l'abast del règim de cooficialitat implica la possibilitat d'establir el règim de la llengua d'ús intern d'aquelles administracions públiques en seu en el territori de la comunitat autònoma pel fet que aquest aspecte no afecta gens la regulació substantiva de la matèria.

Per contra, l'advocat de l'Estat negava l'existència d'una autèntica competència lingüística de les comunitats autònomes i, en conseqüència, estimava impossible d'oposar a la competència substantiva de l'Estat una competència lingüística de la comunitat autònoma. Per l'advocat de l'Estat, tota una altra cosa era afirmar que l'Estat ha de respectar el règim de cooficialitat lingüística. L'advocat de l'Estat no considerava incomplert el règim de cooficialitat per manca d'ús intern del català en el Registre, ja que en aquella ocasió l'ús del castellà se centrava en els assentaments i no s'afectava en cap cas les relacions del Registre amb els ciutadans. Com hem vist, aquesta qüestió sí que es planteja en l'àmbit del Registre civil.

Davant aquestes al·legacions, el TC en el FJ4 de la sentència assenyala: «Este tipo de conflictos deben resolverse buscando un equilibrio entre lo que allí se denominó la «competencia autonómica de normalización linguística» y las competencias sectoriales del Estado (fundamentos jurídicos 2º in fine y 5º). Equilibrio que ha quedado plasmado en una pluralidad de resoluciones de este Tribunal en las que se pretende conciliar dos premisas fundamentales: de un lado, la de que el ente titular de una competencia sustantiva posee también la titularidad para regular el uso de la lengua en este ámbito material, y ello no sólo en los aspectos organizativos y de funcionamiento interno, sino también en las relaciones de la administración correspondiente con los ciudadanos. De ahí que en las materias reservadas a la competencia estatal, como sucede con la de los registros públicos (art. 149.1.8 C.E.), sea el Estado el que debe llevar a cabo esta regulación. Sin embargo, como segunda premisa, en estos casos, las CCAA con lengua oficial propia distinta del castellano no quedan totalmente al margen de esta regulación puesto que el mandato constitucional y estatutario a ellas dirigido de cooficialidad de las lenguas les habilitan para establecer lo que en otras sentencias del Tribunal Constitucional (SSTC) se ha denominado «contenido inherente al concepto de cooficialidad» o «alcance de la cooficialidad».

En conclusió, si bé correspon a l'Estat determinar la llengua d'ús intern en el Registre, per fer-ho no pot desconèixer les previsions de la LPL en relació amb l'abast de la cooficialitat en el registre públic.

En conseqüència, el Síndic considera legítim que els assentaments es facin en llengua castellana, com també ho seria que es fessin en català, alló on sigui l'altra llengua oficial, i aquesta regulació no és contrària a les previsions de l'apartat 1 de l'article 17 de la LPL.

No obstant això, no es pot dir que no es produeixi una aparent contradicció quan aquesta opció la posem en relació amb el segon apartat de l'article. L'apartat 2 preveu que l'assentament es faci en la llengua del document, i aquest sistema s'ha de considerar més respectuós amb la cooficialitat lingüística.

Tampoc no es pot afirmar, amb la doctrina del TC, que aquesta previsió de la LPL afecti la competència estatal, perquè s'ha d'entendre que l'apartat es refereix només als registres de l'Administració autonòmica i no incideix en l'àmbit estatal.

Tota diferent és la conclusió quan s'analitza la llengua en què s'expedeixen les certificacions. L'advocat de l'Estat, en el conflicte a què ens hem referit, reconeix s'ha de respectar el dret d'opció lingüística del sol·licitant i, en conseqüència, caldrà entendre adaptades les previsions de la normativa del Registre Civil als postulats de la LPL i, sobretot, al principi de cooficialitat fixat per la CE i l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, tal com es desprèn de la interlocutòria del TC 311/1993 (vegeu Queixa núm. 1159/98).

Com a conclusió, vigent la Llei 1/1998, de 7 de juny, de Política lingüística, no es pot entendre que les inscripcions i certificacions, en català, en el Registre Civil, constitueixin un error material. Per tant, el Síndic considera que s'ha d'interpretar el bloc de legalitat (legislació del Registre Civil i Llei de Política lingüística) de conformitat amb allò que es deriva de la Constitució i l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, en el sentit que, si més no, el ciutadà que demana que li sigui emesa en català una certificació literal del contingut del Registre Civil, hi té dret.

La Llei regula també l'ús de les llengües oficials en les activitats socioeconòmiques. El Síndic ha rebut diverses reclamacions relatives al dret a ser atès en llengua catalana en els establiments oberts al públic a Catalunya i també en la relació amb empreses que presten servei a Catalunya. En aquests casos, el Síndic ha hagut de recordar que la Llei preveu un període d'adaptació perquè aquest dret es pugui exigir (vegeu Queixa núm. 3321/98).

Queixa núm. 3562/98

Manca d'impressos per sol·licitar el DNI, en català

La senyora X. va exposar al Síndic el seu desacord amb la impossibilitat de tramitar la renovació del DNI en català. Quan la promotora de la queixa s'adreçà a una comissaria de policia per sol·licitar l'expedició d'un nou DNI, se li indicà que només hi havia impressos en llengua castellana.

El Síndic va informar la senyora X. que, d'acord amb la normativa vigent, tenia dret a obtenir els impressos en llengua catalana. Així mateix la informà que existeixen iniciatives del Parlament de Catalunya amb vista a què, el propi DNI pugui ser expedit en llengua catalana.

Finalment, el Síndic s'adreçà a la Delegada del Govern a Catalunya demanant-li informació sobre les causes que justificaven la manca d'impressos en llengua catalana. Malgrat el temps transcorregut des que l'Administració estatal va iniciar el procediment, per fer possible l'exercici del dret a formular aquesta sol·licitud en la llengua que el ciutadà escolli, encara no es troben els impressos a disposició del ciutadà.

Queixa núm. 641/98

Recordatori de deures legals en relació amb la manca d'impresos en castellà a les oficines de la Generalitat de Catalunya

El senyor X. s'adreçà al Síndic en disconformitat amb el fet que la Delegació Territorial d'Economia i Finances a Lleida no disposés d'impresos en llengua castellana de l'Impost sobre Transmissions patrimonials i actes jurídics documentats.

Ja l'any 1995 es va presentar al Síndic una queixa semblant en relació amb la impossibilitat d'aconseguir impresos en castellà per formular la declaració de l'Impost sobre Transmissions patrimonials i actes jurídics documentats.

En aquella ocasió, el Síndic es va dirigir al Conseller d'Economia i Finances per instar-lo a adoptar les mesures necessàries per posar a disposició dels interessats que ho sol·licitessin la versió castellana de l'esmentat imprès.

El Síndic va instar novament el Departament d'Economia i Finances a fer efectiu el principi de cooficialitat lingüística posant a l'abast dels ciutadans els impresos de l'Impost en les dues llengües oficials.

El 3 de juny de 1998, el Departament d'Economia i Finances va informar el Síndic que ja disposava del model en castellà i que a més estava pendent de convocar un concurs públic de subministrament de nous impresos tributaris per tal que la versió castellana s'adaptés als canvis normatius.

Queixa núm. 90/98

Manca d'ús del castellà per part de l'Administració local

El senyor X. s'adreçà al Síndic en sol·licitud d'informació sobre el dret a sol·licitar de l'Administració pública, en aquest cas Administració local, que l'atengui en llengua castellana.

Aquest ciutadà havia sol·licitat ser atès en castellà quan va anar a fer gestions a un ajuntament de Catalunya i la seva sol·licitud no va ser acceptada.

El Síndic l'informà que la Constitució Espanyola estableix un sistema de cooficialitat lingüística que admet que en determinades comunitats autònomes, d'acord amb els respectius estatuts d'autonomia, hi hagi més d'una llengua oficial.

El caràcter de llengua oficial d'un idioma comporta, segons la jurisprudència del Tribunal Constitucional, que aquesta llengua és plenament vàlida i eficaç en les relacions entre el ciutadà i les administracions públiques.

Per això, qualsevol ciutadà pot dirigir-se de paraula o per escrit davant qualsevol Administració pública en la llengua oficial que desitgi.

El català és la llengua pròpia de Catalunya, com reconeix la configuració estatutària, i per això llengua d'ús normal de les administracions públiques de Catalunya. Això no ha de comportar, però, que s'hagi d'imposar aquesta llengua en les relacions del ciutadà amb l'Administració, quan, com en aquest cas, es reclami el dret de rebre de l'Administració la resposta en una altra llengua oficial.

Queixa núm. 3214/97

Ús del català en els procediments administratius tramitats per l'Administració de l'Estat a Catalunya

Una associació adreçà al Síndic de Greuges la queixa d'un membre de l'entitat que exposava el seu desacord amb la discriminació lingüística de què se sentia objecte, atès que. malgrat haver demanat que l'expedient sancionador que se li instrueix en matèria de circulació es tramités en llengua catalana, l'Administració actuant se li adreçà sempre en castellà.

El Síndic va donar trasllat de la queixa a la Delegada del Govern a Catalunya recordant-li que la Constitució Espanyola i l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, estableixen un sistema lingüístic de cooficialitat, el qual garanteix als ciutadans el dret a l'ús de la llengua pròpia i oficial, el català, en les relacions amb les administracions públiques radicades a Catalunya. Igualment ho estableix i subratlla la Llei de Normalització lingüística de Catalunya, que a l'article 8, reconeix aquest dret d'opció lingüística.

En la mateixa línia, el Síndic va assenyalar que la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú preveu la possibilitat d'emprar les llengües cooficials en els procediments que se segueixen davant de l'òrgan de l'Administració estatal amb seu en el ter-

ritori d'una comunitat autònoma on la llengua pròpia ha estat reconeguda com a cooficial.

Per tot això, el Síndic va sol·licitar la col·laboració de la Delegació del Govern a Catalunya en l'adopció de les mesures encaminades a evitar situacions com la denunciada en l'escrit de queixa.

En casos com aquest, en què el Síndic sol·licita la col·laboració de la Delegació del Govern per tal que els drets lingüístics dels ciutadans siguin respectats per l'Administració perifèrica de l'Estat a Catalunya, la Delegada del Govern inicia un procediment de investigació. L'esmentat procediment té per finalitat informar-se sobre els fets que han tingut lloc i, en cas que es comprovi que s'ha produït una lesió dels drets lingüístics del ciutadà, s'adreça al ciutadà per tal de exposar-li els motius que van provocar aquesta anòmala actuació. Si fos el cas, adopta les mesures necessàries per tal de evitar que la situació torni a produir-se.

Queixa núm. 340/98

Manca d'ús del català a l'Administració perifèrica de l'Estat a Catalunya

El senyor X. es va adreçar al Síndic per tal d'exposar-li el seu desacord amb l'actuació de l'Agència Tributària –administració de Vilafranca del Penedès–, ja que, malgrat haver demanat expressament que se li facilités versió catalana de la documentació que se li adreça, mai no havia vist atesa la petició.

D'acord amb l'article 36 de la Llei 30/1992, de Règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, la llengua dels procediments tramitats per l'Administració de l'Estat és el castellà. No obstant això, si com manifesta l'autor de la queixa, aquest es va adreçar a un òrgan de l'Administració de l'Estat amb seu a Catalunya en llengua catalana, que és també oficial a Catalunya, el procediment s'hauria d'haver seguit tramitant en la llengua que va l'interessat escollir.

En conseqüència, atès que el que va fer el reclamant és exercir un dret que la norma de procediment de l'Administració reconeix, el Síndic es va adreçar a la Delegació del Govern a Catalunya proposant-li d'adoptar les mesures necessàries perquè sigui respectat el dret a l'opció lingüística.

La Delegació del Govern va informar el Síndic que en el procediment executiu no constava la declaració del promotor de la queixa, per tal que qualsevol actuació de l'Administració li fos notificada en llengua catalana i que, en conseqüència, se li havia notificat en castellà. Conclou l'informe indicant que, posteriorment, es va atendre la petició del reclamant i se li va notificar novament, aquest cop, en català.

Actuació d'Ofici núm. 3119/98

Negativa a expedir un certificat en llengua castellana

La Delegació del Govern a Catalunya donà trasllat al Síndic de Greuges d'una queixa presentada per una alumna de l'Escola d'Idiomes Moderns de la Universitat de Barcelona (UB) que, malgrat haver sol·licitat l'expedició, en castellà, d'un certificat dels estudis d'anglès cursats en aquesta Universitat, havia vist desatesa la seva petició per la negativa de la Universitat a expedir el certificat en una llengua altra que el català.

El Síndic s'adreçà per telèfon a la UB per sol·licitar de ser informat sobre l'assumpte, atès el caràcter oficial que el castellà té també a Catalunya.

La Universitat va informar el Síndic que els certificats dels cursos d'anglès havien estat traduïts al castellà i estaven a disposició de l'alumne sense cap càrrec.

Queixa núm. 399/98

Adaptació de la grafia del cognom a la llengua catalana

La senyora X. exposà al Síndic el seu desacord amb la decisió del Registre Civil de no modificar la grafia del seu cognom per adaptar-la a la forma catalana.

Segons consta en l'escrit de queixa, el que pretenia era l'aplicació de l'article 19 de la Llei de política lingüística, de 7 de gener de 1998.

L'esmentat article indica que es podrà obtenir la constància de la forma normativament correcta en català del cognom en el Registre Civil, amb aportació de documentació que acrediti la correcció lingüística. Afegeix que aquests documents s'han d'establir per reglament, la qual cosa encara no s'ha fet.

En conseqüència, el procediment per adequar una grafia és, tal com se li va indicar a les oficines del Registre Civil, el previst a l'article 205 i següents del Reglament del Registre Civil, de 14 de novembre de 1958, que desenvolupen l'article 54 de la Llei del Registre Civil, de 8 de juny de 1957.

El Síndic va assenyalar a l'autora de la queixa que la remissió a la normativa reguladora del registre es troba a la mateixa Llei de política lingüística –disposició addicional quarta.

Amb posterioritat a la tramitació de la queixa, el Govern de la Generalitat ha aprovat el Decret 208/1998, de 30 de juliol, que desenvolupa l'article 19 de la Llei de Política lingüística. Aquest Decret fixa un procediment àgil per adaptar els cognoms catalans a la grafia correcta, d'acord amb els criteris ortogràfics de l'Institut d'Estudis Catalans.

Queixa núm. 1159/98

L'ús del català en el Registre Civil

Una associació s'adreçà al Síndic de Greuges a causa de les dificultats d'un dels seus associats per utilitzar el català en les seves relacions amb el Registre Civil.

L'autor de la queixa va exposar al Síndic les seves dificultats per poder efectuar en llengua catalana les declaracions i per demanar que li fossin expedides certificacions de les dades del registre en aquesta llengua.

El Síndic va donar trasllat, amb un seu informe, de la qüestió al President del Tribunal Superior de Justícia de

Catalunya i a la Delegada del Govern a Catalunya. Aquesta va comunicar que havia tramès l'Informe del Síndic a la Direcció General de Registres i del Notariat.

Queixa núm. 3321/98

Manca d'ús del català a la companyia Telefònica

Diversos ciutadans s'han adreçat al Síndic queixosos de l'actuació dels treballadors de la companyia Telefónica de España, S.A., dels quals denuncien un tracte poc correcte, que atribuïen al fet que, com a clients, s'hi havien adreçat en llengua catalana, pròpia i oficial de Catalunya.

El Síndic va indicar als promotors de la queixa que l'article 32 de la Llei 1/1988, de Política lingüística, assenyala que les empreses que presten serveis o que tenen activitat a Catalunya han d'estar en condicions de poder atendre els clients en qualsevol de les dues llengües oficials a Catalunya.

Aquesta previsió està sotmesa a un període transitori per permetre a les empreses adaptar-se a les exigències de respecte als drets lingüístics dels usuaris previstes en aquest text legal. En conseqüència, l'obligació d'atendre el ciutadà en la llengua en què el mateix ciutadà s'adreça a l'empresa encara no és jurídicament exigible.

Finalment, el Síndic va informar que la companyia Telefónica de España, S.A., i la Generalitat de Catalunya, per mitjà del Departament de Cultura, havien subscrit un conveni amb l'objectiu d'augmentar la presència de la llengua catalana en les relacions entre la companyia i els seus clients, avançant-se així al termini previst legalment. Entre altres objectius, el conveni esmentat preveu que abans del juliol de l'any 1999 es garantirà l'atenció al client en la llengua que esculli.

CULTURA

1. INTRODUCCIÓ I TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

L'any 1998 s'han rebut 6 queixes i s'han formulat 4 consultes en relació amb qüestions que afecten la cultura. Totes les queixes s'han referit a qüestions relatives al patrimoni cultural, especialment per incompliment del deure de les administracions de protecció i difusió d'aquest patrimoni.

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Cultura	– Protecció del patrimoni cultural

2. PROTECCIÓ DEL PATRIMONI

L'any 1998, malgrat ser encara una matèria en què les queixes són escasses, ha augmentat el nombre de les relatives a la protecció del patrimoni cultural català.

La Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni cultural català, assenyala en el seu preàmbul que la protecció, la conservació, l'acreixement, la investigació i la difusió del coneixement del patrimoni cultural és una de les obligacions fonamentals que tenen els poders públics. Malgrat això, el cert és que en certes ocasions els ciutadans, bàsicament a través d'associacions, s'han adreçat al Síndic preocupats per la situació de deteriorament en què es troben alguns elements que integren el patrimoni immoble.

Aquesta denúncia de la manca d'actuació dels poders públics per la conservació del patrimoni immoble ha afectat totes les administracions públiques amb competències en aquesta matèria.

La Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni cultural català estableix tres categories de protecció, comunes a béns mobles, immobles i immaterials: els béns culturals d'interès nacional, els béns catalogats i la resta de béns integrants del patrimoni.

Els béns culturals d'interès nacionals són aquells que es configuren com els més rellevants del patrimoni cultural. En correspon la declaració al Govern de la Generalitat, i comporten la major afectació sobre els drets derivats de la propietat del bé.

Com a categoria inferior, atès que el seu interès és només d'àmbit local, la llei defineix els béns catalogats. Aquests béns, malgrat la seva importància, tenen un interès d'abast local, i és per això que la declaració com a béns culturals d'interès local correspon a l'ajuntament o al consell comarcal.

Aquestes declaracions com a bé d'interès nacional o com a bé catalogat comporten l'aplicació sobre aquests béns d'un règim jurídic que implica un deure de protecció, conservació i difusió que no obliga tan sols els titulars dels béns, sinó també les administracions públiques.

Tot i aquesta obligació, algunes administracions obliden el seu deure de protecció i difusió del patrimoni quan aquest afecta béns que són de titularitat de les mateixes administracions. Així, hi ha béns que han estat catalogats per un ajuntament, el qual, després –sovint adduint qüestions pressupostàries– no reben de la mateixa Administració que n'és titular el tractament oportú ni cap mesura de protecció: es produeix un deteriorament progressiu del bé que en ocasions implica la pèrdua del seu valor cultural i acaba amb la descatalogació de l'immoble.

El Síndic considera que quan una Administració inclou un immoble dins d'una categoria de protecció, aquesta mateixa Administració, especialment, encara que no exclusivament quan és titular del bé, ha d'adoptar les mesures oportunes de conservació i de difusió d'aquest bé (vegeu queixa núm. 3024/96).

En altres ocasions, les administracions locals tenen coneixement que s'ha descobert una resta d'un elevat valor patrimonial i, davant de les dificultats d'aconseguir del propietari afectat una col·laboració voluntària, han reclamat la intervenció de l'Administració de la Generalitat, però sense que en el cas objecte de queixa l'interès municipal per la protecció d'un bé del patri-

moni català hagi rebut cap resposta del Departament de Cultura.

Aquest fet denota, tant per part dels particulars com de les administracions locals, un desconeixement del règim jurídic derivat de la Llei del Patrimoni cultural català. En aquest cas, el tal desconeixement no ha estat esmenat, atès el silenci del Departament de Cultura (vegeu queixa núm. 1774/97).

Finalment, en relació també amb els drets i deures que es deriva de la mateixa llei, el Síndic vol destacar una queixa formulada en relació amb el patrimoni arqueològic.

Les intervencions arqueològiques es troben sotmeses, dins de la Llei de protecció del patrimoni, a un règim específic que comporta que tota intervenció ha de ser autoritzada pel Departament de Cultura de la Generalitat, –aquesta autorització és condicionada al compliment d'una sèrie de condicions previstes a la normativa vigent.

Aquestes intervencions poden ser executades per les mateixes administracions. Quan és així, la llei indica que si la intervenció comporta l'afectació d'un bé de propietat privada, aquesta afectació és sotmesa al règim derivat de la Llei d'expropiació forçosa. És a dir, l'Administració és obligada a indemnitzar el titular del bé pels perjudicis que pugui ocasionar l'ocupació de la finca. El Síndic ha hagut de recordar a una corporació local aquesta obligació d'indemnitzar quan es fa una intervenció arqueològica en una finca de titularitat privada (vegeu queixa núm. 773/98).

Queixa núm. 3024/96

Conservació d'immobles catalogats

Una associació cultural de Calella s'adreçà al Síndic per exposar la seva preocupació per l'estat de conservació d'uns immobles del municipi que formen part del patrimoni cultural.

D'una banda, es demanava la protecció de l'edifici modernista «Mas Salvador de la Plaça-Can Palmada», inclòs en el catàleg municipal perquè constava que aquest edifici es trobava en estat d'abandonament.

A més a més, ateses les condicions en què es trobava l'actual biblioteca, es posava de manifest la necessitat d'un canvi d'emplaçament a causa de les deficients instal·lacions i accessos (ni tan sols disposava de sortida d'emergència) que són insuficients per a les necessitats d'una entitat com aquesta.

En la mateixa línia, l'associació es mostrava especialment preocupada pel fet que no es protegís el patrimoni cultural, que a la ciutat de Calella està representat majoritàriament per l'obra de Jeroni Martorell.

El Síndic va indicar a l'Ajuntament que els edificis o obres arquitectòniques inclosos en el catàleg municipal en tant que patrimoni cultural han de rebre la protecció eficient de l'Ajuntament.

Així mateix, el Síndic va recordar a l'Ajuntament que les Torretes, paratge que es troba en mal estat de conservació, també han estat catalogades per l'Ajuntament.

D'altra banda, el Síndic, en relació amb altres qüestions plantejades en l'escrit de queixa, va assenyalar que en el carrer on hi ha l'Institut no hi ha enllumenat públic, i això implica l'incompliment de l'article 26 de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, de Bases del règim local, segons el qual tot municipi està obligat a prestar el servei d'enllumenat públic.

De la resposta de l'Ajuntament es deduí que:

«Mas Salvador de la Plaça»

Sembla que de moment el projecte de rehabilitació de l'edifici estava aturat per manca del finançament suficient. No obstant això, atès el valor històric, es va redactar un projecte de conservació i manteniment.

El Síndic va indicar que la finalitat amb què es dugui a terme aquesta rehabilitació, és a dir, la destinació que, un cop enllestida la rehabilitació es donarà a l'edificació, obeeix a una decisió d'oportunitat i, per tant, no és fiscalitzable per aquesta Institució, que sí es mostra preocupada per l'actual estat de la finca.

Biblioteca

Segons assenyalà l'Ajuntament, hi ha un projecte en fase d'elaboració que té per finalitat la rehilitació dels baixos de la biblioteca, incloent-hi l'habilitació d'una sortida d'emergència.

Les Torretes

S'ha elaborat un projecte de conservació, preservació i il·luminació que està pendent de finançament i que és d'esperar que es dugui a terme.

Il·luminació del carrer de Valldebanador

El consistori indicà que s'hi ha fet una important actuació per resoldre el problema d'il·luminació a què feia referència l'escrit de queixa.

D'acord amb aquesta informació, l'Ajuntament està duent a terme actuacions per donar compliment a la seva obligació de la preservació dels béns immobles catalogats i d'enllumenat de les vies públiques.

Queixa núm. 1774/97

Mesures de protecció del patrimoni

El propietari d'un immoble d'Arenys de Mar s'adreçà al Síndic atesa la manca de resposta de l'Ajuntament a la seva sol·licitud d'informació sobre les conseqüències que comportava la localització accidental d'una pedra que podria ser d'una clau de volta de l'antiga ermita de Sant Elm, en una paret exterior de casa seva.

L'autor de la queixa exposava la seva preocupació per l'afectació que aquest descobriment podria tenir en el seu dret de propietat.

Sol·licitat informe sobre aquesta qüestió, l'Ajuntament va indicar al Síndic que, atès el valor patrimonial de la troballa, s'havien fet gestions amb el propietari de l'immoble per tal que aquest consentís en l'extracció de la clau de volta per part de l'Ajuntament. Aquesta autorització no va ser possible, perquè el propietari es va negar a autoritzar unes obres si no tenia garanties que no afectarien el seu immoble.

És per això que l'Ajuntament va donar trasllat de l'assumpte a la Direcció General de Patrimoni Cultural del Departament de Cultura i requerí la seva intervenció.

Finalment, l'Ajuntament va comunicar al Síndic que, com no s'havia rebut cap resposta del Departament de Cultura, es va arribar a un acord amb el propietari de l'immoble per tal de protegir aquest element patrimonial sense afectar la propietat de l'autor de la queixa.

Atesa la solució satisfactòria a què s'havia arribat, el Síndic va arxivar l'expedient.

Queixa núm.773/98

Ocupació indeguda d'una finca per executar-hi obres de condicionament de troballes arqueològiques

El març de 1998 la senyora X. presentà al Síndic un escrit de queixa pel que considerava una actuació prepotent i intimidatòria de l'Ajuntament de d'Alcanar, en ocupar sense cap tipus de legitimitat i per la via de fet una parcel·la de què la interessada és propietària. La promotora demanava la intervenció del Síndic per fer cessar l'ocupació irregular de la seva finca i ser compensada pels danys ocasionats.

L'ocupació de la finca era motivada per l'ampliació del perímetre del jaciment arqueològic, corresponent al poblat ibèric situat a la Moleta del Remei.

Demanat informe, l'Ajuntament d'Alcanar contestà a final de juliol següent en el sentit que s'havia arribat a acords de compra amb tots els propietaris afectats per l'ampliació de les excavacions del jaciment, menys amb l'autora de la queixa. L'informe afegia que tant els arqueòlegs com els serveis tècnics municipals avaluaven els danys ocasionats a la finca ocupada per poder procedir a les necessàries reparacions i compensacions econòmiques.

El 8 de setembre el Síndic es dirigí novament a l'Ajuntament per manifestar-li que, atès que no s'havia aconseguit la venda voluntària dels terrenys afectats propietat de la reclamant, només es justificaria una ocupació i intervenció a la finca en el marc de l'actuació expropiatòria. Aquesta actuació requereix una «prèvia declaració d'utilitat pública o interès social del fi a què s'hagi d'afectar l'objecte expropiat», segons estableix l'article 9 de la Llei d'Expropiació forçosa, de 16 de desembre de 1954, o a conseqüència de l'execució del planejament urbanístic que prevegi aquesta eventualitat.

Igualment, el Síndic va recordar el deure de l'Administració local d'actuar conforme a les previsions legals urbanístiques i expropiatòries, de tal manera que es preservi el principi de seguretat i defensa jurídica de la persona afectada i el seu dret a ser compensada econòmicament, tant com l'obligació de restaurar la realitat física alterada i d'abonar la indemnització derivada de la responsabilitat patrimonial de l'Administració actuant.

A final de setembre, l'Ajuntament comunicà l'acord adoptat per la Comissió de Govern Municipal en sessió del dia 8 de setembre, pel qual s'aprovà la declaració d'utilitat pública del projecte de consolidació del jaciment ibèric, i així s'inicià de forma regular el procediment expropiatori de la finca propietat de la reclamant.

SECCIÓ 8. JUSTÍCIA

ADMINISTRACIÓ DE JUSTÍCIA

1. INTRODUCCIÓ I TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

En aquesta secció relativa a la justícia, el Síndic exposa en primer lloc la situació de l'Administració de justícia i el moment en què es troba, des de la consideració de les queixes que ens adrecen els ciutadans, que sovint manifesten la seva opinió sobre aquest servei públic.

Es comenta també l'entrada en vigor de la nova Llei de la Jurisdicció contenciosa administrativa.

En segon terme, igual que l'any anterior, es destaca la problemàtica de les dones maltractades, les actuacions que han de fer les diverses administracions afectades, la seva coordinació i la posada en marxa de les mesures que amb els mitjans corresponents haurien de ser efectives a la pràctica.

En aquest Informe, al capítol d'infants, s'exposa el cas de les exploracions mèdiques d'infants maltractats i víctimes d'abús sexual, en què la repetició de les diligències judicials en el procediment o de les exploracions mèdiques introdueix un grau més de victimització d'unes persones a les quals s'ha de donar la màxima protecció per evitar-los la reconstrucció d'un episodis que haurien d'oblidar,

Per últim, fem esment que l'any 1998, s'han efectuat un total de 485 actuacions, de les quals han estat 367 consultes resoltes, 116 queixes rebudes i 2 actuacions d'ofici.

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Administració de Justícia	– Lentitud – Inexecucions – Disconformitats amb resolucions judicials – Jutjats vacants – Sol·licituds d'assessorament – Presumptes indefensions – Registre civil – Col·legis professionals – Deontologia

2. L'ADMINISTRACIÓ DE JUSTÍCIA

La Institució reflecteix en aquesta secció les queixes dels ciutadans referides a l'Administració de Justícia.

Els promotors denuncien lentituds, inexecucions, vacants en diversos òrgans judicials, presumptes indefen-

sions i també disconformitat amb algunes resolucions judicials dictades.

S'ha de dir que, ja amb greus problemes de funcionament, tot i les mesures preses, aquesta Administració no ha deixat d'arrossegar importants dilacions.

Malgrat l'esforç dels jutges i magistrats, com també del personal de les diverses oficines judicials, no s'ha pogut resoldre l'acumulació i el col·lapse d'assumptes pendents que sembla inherent a l'Administració judicial.

Aquest sentiment ciutadà també es manifesta amb més vivacitat perquè en ocasions els mitjans de comunicació han donat notícies poc precises sobre assumptes sotmesos a l'àmbit de la justícia, i en algun cas han tingut un ressò que ha causat alarma en la societat. Això no obstant, en altres ocasions, les informacions periodístiques ens han alertat de possibles irregularitats, la qual cosa ha motivat l'obertura d'actuacions d'ofici. Així fou en el cas que es va iniciar arran la condemna, en rebel·lia, d'una persona indigent que vivia a un banc d'un carrer de Barcelona i que semblava patir alguna mena de trastorn mental (vegeu Actuació d'Ofici núm. 1952/98).

En determinats ordres jurisdiccionals, especialment en la resolució de les causes de separació o divorci, el fet que els procediments no es resolguin amb més agilitat provoca un sentiment de desconfiança i desesperació davant una Administració que no pot resoldre en temps prudencial els seus conflictes, o bé que no executa a temps allò que ja havia estat resolt.

També s'han alçat altres veus fent avinent les sobrecàrregues de treball que pateixen diversos jutjats.

Així, el mes d'octubre, el Parlament va adoptar la resolució de data 8 d'octubre de 1998 (*Diari de Sessions del Parlament de Catalunya*, núm. 356) a fi que el Govern instés al Govern de l'Estat la creació del nombre suficient d'òrgans judicials a Catalunya per poder atendre adequadament tots els assumptes i evitar la situació actual de col·lapse.

Aquesta resolució subratllava la inquietud dels jutges de primera instància i socials de Barcelona a conseqüència de la sobrecàrrega de treball que es veuen obligats a suportar, la qual supera els límits màxims establerts pel Consell General del Poder Judicial.

La Constitució de 1978, com a norma suprema de convivència, va configurar la Justícia com a un Poder de l'Estat i li va atribuir greus responsabilitats en el control de l'Administració i en la resolució de conflictes entre els particulars, com pertoca a un Estat de Dret. Per exercir les seves funcions la Justícia necessita uns mitjans.

El Síndic ha constatat l'alta qualitat dels mitjans que s'han posat a l'abast del Consell General del Poder Judicial per tal de formar els jutges i magistrats en l'Escola Judicial. Amb aquest centre de formació el Síndic ha mantingut diverses col·laboracions durant l'any 1998, tal com s'explica en l'annex 7 –Activitats del Síndic– de la Tercera part d'aquest Informe.

Igualment, però, el Síndic ha d'assenyalar que si un magistrat de Catalunya té un despatx amb pèssimes condicions d'infraestructura, on les finestres no tanquen, sense taula adaptada per a ordinador i amb bombetes foses, en pateix la dignitat i l'eficàcia de l'òrgan jurisdiccional, i això també ha estat una realitat, en algun cas, durant 1998. És per això que, tot i comprendre les dificultats pressupostàries, cal urgir al Departament de Justícia que mentre no s'executa la construcció de nous edificis per habilitar jutjats, els que existeixen tinguin un grau suficient de conservació.

D'altra banda, el President del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, conjuntament amb altres experts de la judicatura, va participar en l'elaboració de l'Informe Pi i Sunyer sobre la Justícia a Catalunya i va manifestar que cal ampliar les competències d'aquest Tribunal per tal de millorar el funcionament de la justícia, acostar-la al ciutadà i també alliberar el Tribunal Suprem de la sobrecàrrega que suporta.

Així mateix, també va significar que tot el personal al servei d'aquesta Administració, llevat dels jutges, haurien de dependre de la Generalitat. Segons el President del Tribunal, això permetria de resoldre qüestions com la mobilitat geogràfica. En aquest sentit s'havia manifestat també el Síndic en l'Informe de 1993 (vegeu *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 203, de 16 de març de 1994, pàg. 13138).

Pel que fa al Secretari Judicial, proposa que aquesta figura tingui competències de naturalesa judicial, amb les quals podria impulsar els processos judicials.

Altres qüestions com la creació d'un nou model d'oficina judicial, que el Ministeri Fiscal pogués instruir els processos penals i la millora del procediment també van ser destacades pel President de l'esmentat Tribunal, a més a més del foment de les tècniques de mediació i arbitratge, que reduirien la conflictivitat davant la jurisdicció civil i administrativa.

Al llarg d'aquests anys, el Síndic de Greuges ha insistit reiteradament que cal reformar en profunditat l'Administració de Justícia. Convé doncs donar-li un nou enfocament i dotar-la de tots els mitjans necessaris per obtenir una Administració àgil i eficaç. Cal insistir en la insuficiència de reformes parcials, perquè es tracta d'afrontar tot el sistema judicial. Aquesta Administració és un dels pilars fonamentals en un Estat de Dret.

Ens remetem a tot allò que el Síndic exposava en el seu Informe corresponent a l'any 1996 (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, núm. 153, de 21 de març de 1997, pàgs. 11792 i segs.).

Cal, doncs, afrontar la reforma de l'oficina judicial en conjunt i tot alhora per tal d'alleujar la situació problemàtica que pateix i es pugui restablir la confiança del ciutadà en el sistema judicial –si més no, cal evitar que el convenciment popular que el retard a adoptar mesures farà que, quan les mesures es posin en marxa, ja no seran gaire efectives.

Volem fer referència en aquest comentari a la nova Llei 29/1998, de 13 de juliol, Reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa, que va entrar en vigor el 15 de desembre de 1998.

Efectivament, podem dir que des de l'aprovació de la Constitució l'augment de la litigiositat administrativa ha estat constant.

El volum d'assumptes pendents de sentència des de l'inici de 1998 a les sales contencioses dels tribunals superiors en tot l'Estat era de prop de 300.000.

En primera instància, des de la presentació del recurs, per obtenir sentència podien passar tres o quatre anys.

Tot això és motivat pel considerable volum d'assumptes que entren en aquestes sales. També s'ha de dir que moltes vegades aquest retard era causat per la lentitud de l'Administració a trametre l'expedient administratiu.

Probablement s'hauria evitat aquest problema si oportunament s'haguessin creat més òrgans, augmentat les plantilles dotant-los de mitjans materials propis de tota organització moderna. Una altra novetat en aquesta jurisdicció és la creació dels jutjats contenciosos, que tenen una llarga llista de competències, la qual cosa ens fa pensar que descongestionarà la saturació d'assumptes dels tribunals superiors.

Altres qüestions innovadores d'aquesta Llei són l'establiment de multes coercitives per vèncer la resistència de l'Administració en la remissió de l'expedient, la possibilitat que l'actor hi formuli demanda, encara que l'expedient no s'hagi rebut, i també la regulació d'un procediment abreujat davant els jutjats contenciosos.

Ara bé, donada l'entrada en vigor de la Llei, encara recent, i la també recent creació dels nous jutjats contenciosos, aquests comentaris no pretenen més que anotar aquest fet positiu.

El Síndic regracia els jutges, magistrats i secretaris encarregats dels jutjats als quals s'ha adreçat en algun moment, per la seva bona disposició amb la nostra Institució.

Així mateix, des d'aquestes línies el Síndic vol agrair l'eficaç col·laboració rebuda del President del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, que ha permès que alguns greuges plantejats pels ciutadans en l'àmbit de l'Administració de Justícia s'hagin pogut resoldre amb més facilitat. Tot seguit en relacionem alguns.

Tanquem aquesta exposició tot recordant el comentari que havíem efectuat en l'Informe corresponent a l'any 1997 (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266, de 20 de març de 1998, pàgs.21717 i segs.) en relació amb el retard en el pagament d'honoraris als perits judicials i que, com a problema general, no s'ha resolt encara.

Actuació d'ofici núm. 1952/1998

Trastorns mentals i procés penal

En l'Informe de l'any 1996 indicàvem la necessitat d'un sistema de protecció social que actuï tant en el camp de la prevenció com en el camp de l'atenció de les persones desprotegides, entre les quals esmentàvem les persones que pateixen algun tipus de trastorn psicològic o malaltia mental (vegeu *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya,* núm. 153, pàg. 11741).

En el Llibre Segon de l'Informe al Parlament 1997, quan parlàvem de les persones que es troben en una situació d'exclusió social, fèiem menció expressa als malalts mentals crònics i a la necessitat d'adequar la xarxa de salut mental a les necessitats d'aquests ciutadans.

Tanmateix, però, hem constatat que sovint aquest col·lectiu de persones amb trastorns mentals mereixen l'atenció dels poders públics únicament quan, fruit de la seva malaltia cometen un acte il·lícit, i la qual cosa és conseqüència d'una insuficient xarxa de suport sociosanitari.

El Síndic de Greuges va tenir coneixement a través de diversos mitjans de comunicació de la condemna d'un any de presó imposada a una indigent en rebel·lia, per un delicte de lesions, essent una persona malalta mental.

Segons informà l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials de la Generalitat, que es va posar en contacte amb el Síndic per pròpia iniciativa, no hi havia cap demanda de valoració en els centres d'atenció de disminuïts per concepte de malaltia mental en relació amb l'esmentada indigent.

Ateses les circumstàncies del cas, el Síndic decidí l'obertura de la present Actuació d'Ofici.

El Síndic va traslladar la seva preocupació sobre el present cas al Fiscal en Cap del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, en tant que organisme encarregat de la defensa dels incapaços.

Per escrit de data 11 de juny, sol·licità a aquesta Institució que l'informés sobre la veracitat de la notícia publicada, així com de les actuacions que s'hagués considerat necessari dur a terme, en cas de confirmar-se la notícia, per tal d'unificar criteris d'actuació en defensa dels drets fonamentals dels ciutadans i especialment d'aquells que, com en el present cas, es troben més desprotegits.

El Fiscal en Cap informà que al llarg de la instrucció del procés penal ni el Jutge, ni el Fiscal ni l'advocat defensor van trobar mèrits suficients per investigar si l'acusada patia d'alguna deficiència psíquica.

També ens comunicà que, amb posterioritat, va donar les instruccions pertinents al servei d'incapacitacions de la Fiscalia per iniciar un expedient de preincapacitació consistent en investigar, mitjançant experts en psiquiatria i assistents socials, la situació de la interessada i la possible necessitat de tramitar la declaració d'incapacitat i nomenament de tutela de conformitat amb la legislació vigent.

El Síndic traslladà a l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials la resposta del Fiscal en Cap, respecte les mesures adoptades en aquest assumpte.

D'altra banda, sol·licità al Fiscal en Cap que l'informés, un cop s'hagués dut a terme l'esmentada investigació, sobre els resultats obtinguts i de les seves conseqüències jurídiques en relació amb la sentència recaiguda, per tal de valorar des d'aquesta Institució les actuacions a prendre.

Lentitud

Queixa núm. 2391/98 *Menor quantia*

Un ciutadà manifestà que l'any 1994 havia interposat una demanda de menor quantia i que el dit procediment encara no havia estat resolt.

Examinada aquesta queixa, en vam donar trasllat al President del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya amb el prec d'interessar-se per l'estat de les actuacions.

Posteriorment, la Presidència del Tribunal va informar el Síndic amb un detall de les incidències processals que havia tingut el procediment, que, amb tot, no es trobava aturat.

Un cop comunicat al promotor de la queixa que se seguien els tràmits processals oportuns, si bé no amb la celeritat desitjable, el Síndic va donar per finalitzada aquesta intervenció.

Queixa núm. 331/98 *Procediment de separació*

L'objecte d'aquesta queixa era la lentitud a tramitar unes actuacions de separació.

El promotor ens demanava que es dictés la resolució definitiva d'aquest afer, la demanda de la qual s'havia presentat el mes de maig de 1995.

Traslladada la queixa al President del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, ens va informar que el jutjat havia donat l'impuls processal oportú a les diligències tot assenyalant la data per a la celebració de la vista.

Queixa núm. 3532/97 *Dilatada resolució d'arrendament*

La promotora va denunciar al Síndic la lentitud d'un tribunal a assenyalar data per a la celebració de la vista d'un recurs d'apel·lació que portava causa d'un judici de desnonament de l'any 1992.

El Síndic va sol·licitar al President del Tribunal Superior que s'interessés per aquestes actuacions, i fou informat de l'impuls donat a les dites diligències i que ja s'havia assenyalat la data per a la vista, la qual cosa es comunicà tot seguit a la interessada.

Queixa núm. 3125/96 *Defensa d'ofici*

En aquest cas l'interessat s'adreçà al Síndic per la lentitud d'un jutjat d'instrucció a designar-li procurador i advocat d'ofici en el procediment que l'afectava.

Després de demanar-li informe el President del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, a qui el Síndic havia donat trasllat de la queixa, el jutjat en qüestió va nomenar un advocat i procurador d'ofici al promotor.

Queixa núm. 31/98 *Llarg procediment penal*

Uns ciutadans van escriure al Síndic manifestant que es trobaven afectats per un procediment penal, amb diligències seguides per un jutjat penal, actuacions de l'any 1994 provinents d'unes diligències prèvies de l'any 1986.

Angoixats per la demora a resoldre's definitivament aquest afer, demanaven del Síndic una solució, donat que des que havien succeït els fets, havien transcorregut més de dotze anys.

Abans d'iniciar cap actuació, el promotor de la queixa va comunicar al Síndic que finalment s'havia celebrat el judici que esperava i que ja tenia sentència.

Inexecucions

Queixa núm. 1503/98 *Resolució i execució*

L'objecte d'aquesta queixa fa referència a l'incompliment de sentència per part d'uns dels cònjuges en un procediment de separació.

El Síndic va informar la interessada que a més del procediment civil d'execució de sentència que havia endegat, podia denunciar els fets al jutjat de guàrdia.

Queixa núm. 2281/98 *Un llarg procés*

Dins d'una altra jurisdicció, en aquest cas la social, un grup de persones van exposar que, en haver hagut de litigar amb una empresa, finalment havien obtingut sentència favorable.

Demanaven del Síndic la seva ajuda perquè, després del temps transcorregut –el plet havia arribat al Tribunal Suprem– temien que trigués molt de temps a executar-se. El Síndic informà els promotors de la queixa de les gestions a fer prop del tribunal d'instància per tal d'aconseguir l'execució de la sentència.

3. DONES MALTRACTADES

La problemàtica generada quant als maltractaments a les dones, fou comentada en el nostre Informe anterior (vegeu pàgines 453 i següents de l'Informe corresponent a l'any 1997, *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266). Com altres vegades, uns fets reprobables i repetits només són objecte d'intensa consideració per part dels poders públics un cop obtenen notorietat, a través de la seva difusió pels mitjans de comunicació social. Aquesta circumstància, que també es pot retreure, en aquest cas, al Síndic de Greuges, hauria, potser, de suscitar una reflexió sobre els mecanismes d'alerta dels poders públics davant de situacions de necessitat, abans no es produeixi allò que s'ha convingut en anomenar alarma social.

L'important paper jugat pels mitjans de comunicació, per tal de difondre la magnitud del problema s'ha de valorar com cal, ja que els mitjans, sovint, són objecte de crítica pública. En aquest mateix Informe en fem alguna, per tant és just valorar la seva contribució positiva. Amb tot, la complexitat de la nostra societat és tal, que hom ha raonat la conveniència de no donar difusió a determinades informacions sobre maltractaments, per tal d'evitar un cert efecte mimètic per part de determinats subjectes predisposats a ser-ne autors.

En els darrers dos anys han mort 147 dones a Espanya com a conseqüència de maltractaments. Això és molt greu. Per la importància d'aquests casos, la nostra Institució va obrir un expedient d'ofici i el Síndic es va adreçar a l'Institut Català de la Dona sol·licitant-li que l'informés sobre les dades de què disposa l'Institut així i de les actuacions iniciades pels diferents departaments de l'Administració catalana i des d'altres plataformes per afrontar aquesta problemàtica.

L'Institut va informar el Síndic que precisament una de les situacions que s'han començat a denunciar són els maltractaments a l'àmbit domèstic.

Així mateix, s'informà que ja fa anys que el Govern de la Generalitat treballa en aquest camp, tant des del punt de vista preventiu com assistencial.

Arran de l'estudi elaborat fa uns anys per l'Institut ja es van posar en marxa les següents directrius: la creació de recursos assistencials per atendre les dones maltractades (actualment hi ha a Catalunya cinc cases d'acolliment), la sensibilització dels cossos de seguretat que atenen aquestes víctimes perquè puguin trobar l'empara a l'Administració judicial i policial, l'educació en valors igualitaris i, per últim, una major sensibilització social.

La continuïtat d'aquestes directrius s'ha concretat en les següents accions:

– estudiar les causes i les conseqüències d'aquesta violència i l'eficàcia de les mesures preventives;

– promoure accions per incrementar la sensibilització d'aquestes víctimes i insistir en la necessitat de denunciar aquests fets;

– impulsar la formació específica dels cossos professionals que atenen les dones maltractades,

– controlar l'evolució dels recursos tècnics i econòmics i dels centres d'atenció a dones maltractades.

Per últim, l'Institut va informar de la creació per part del Govern de la Generalitat de la comissió d'anàlisi dels actes de violència contra les dones en l'àmbit del propi domicili. Aquesta comissió és formada per diferents departaments implicats en la prevenció i eradicació de la violència contra les dones.

D'altra banda, també se'ns va trametre el protocol sobre la violència domèstica elaborat per la comissió formada pel President i Fiscal de l'Audiència de Girona, diversos delegats territorials de la Generalitat –del Govern, de Sanitat, de Benestar Social i de Justícia-, Cap de la regió de policia de Girona i dels Mossos d'Esquadra, el Degà del Col·legi d'Advocats de Girona i de Figueres i un representant dels metges forenses.

Aquest estudi va arribar a la conclusió que les causes que expliquen aquesta violència són diverses i variades i cal, doncs, actuar en totes direccions, tant de caràcter preventiu com postdelictiu, però sempre amb la coordinació de totes les administracions afectades.

Així mateix es considera imprescindible informar la dona dels seus drets i de les possibilitats que té de posar fi al seu problema, com ara: la prevenció, la formació del personal professional que participa en aquests assumptes, la dotació de mitjans personals i materials als equips d'assessorament judicial, la possibilitat de trobar llocs d'estada provisional per a les dones i les seves famílies en casos d'urgència –facilitats per part de les entitats locals– i que els col·legis d'advocats disposin d'un torn especial de guàrdia per atendre les víctimes d'aquests delictes coordinats a la vegada amb el col·legi de procuradors perquè els professionals designats d'ofici siguin els mateixos per a la jurisdicció civil i penal.

Per últim consideren convenient que les mesures cautelars a adoptar puguin ser decretades pel jutjat de guàrdia, quan siguin urgents.

Durant l'any 1998, hem participat en algun acte que tenia per objecte conscienciar la societat que el maltractament a una dona no és sols una qüestió privada que han de solucionar el maltractador i la maltractada, sinó que té trascendència social per bé que, certament, cal un cert determini de la víctima per tal de posar fi a la situació.

En algun d'aquests actes divulgatius, com ara taules rodones, es va exposar que en alguns dels nostres instituts d'ensenyament secundari s'havia detectat que alguns joves que hi assistien, maltractaven les seves joves companyes amb les que tenien aquella relació que, en altres temps, s'anomenava de «noviets». Si això és així, cal que ens preocupem, seriosament, sobre el grau de reproducció de determinades pautes de comportament, rebutjables, que erròniament imaginàvem desterrades. Pensàvem que una mena d'efecte gravitatori derivat de l'extensió de l'ensenyament i de la cultura, duria a l'extensió natural d'uns comportaments respectuosos amb la igualtat en drets de l'home i de la dona i amb la dignitat d'aquesta. La solució d'aquest greu dèficit no li podem atribuir al sistema educatiu, al qual la societat ja li demana prou coses; però també haurà de fer la seva aportació.

El Defensor del Poble també va elaborar un informe sobre «La violencia doméstica contra las mujeres». El Defensor hi comunica que totes les comunitats autònomes han iniciat campanyes de sensibilització i tenen serveis d'informació i assistència a la víctima.

No obstant això no estan tan desenvolupats els serveis socials destinats a acollir aquestes dones i poder-les integrar en el món laboral. Encara no hi ha prou cases d'acolliment.

Aquest últim fet és molt important, ja que quan les dones que pateixen maltractaments decideixen abandonar l'agressor, se'ls ha de facilitar un lloc de residència alternatiu.

L'informe del Defensor reconeix l'avanç en el camp legislatiu. L'avantprojecte de reforma del Codi Penal està gairebé llest i inclou també la tipificació dels maltractaments psíquics. Però també es demana una normativa específica civil, com per exemple que el divorci, quan hi hagi maltractaments, es pugui resoldre de forma més automàtica.

Així mateix defensa la implantació d'un torn d'ofici específic per a aquests casos, de manera que, a partir

del moment en què es denunciïn els fets, la víctima ja pugui rebre l'assessorament necessari.

Substancialment, les recomanacions del Defensor s'adrecen al Govern, a la Fiscalia General de l'Estat, al Consell General del Poder Judicial i als ajuntaments i les comunitats autònomes en tots aquells departaments afectats per aquesta problemàtica.

El Síndic entén que aquest problema, que es pot donar en qualsevol classe social, afecta més especialment els sectors més desafavorits i que, sense recursos econòmics suficients i amb la por de denunciar aquestes agressions, es veuen impedits d'iniciar qualsevol acció de defensa.

Per això és molt important l'esforç i coordinació de totes les administracions afectades a adoptar totes les mesures de protecció que tendeixin que aquestes víctimes puguin sortir de l'infern de les agressions i també que puguin normalitzar les seves vides.

Aquestes actuacions de les diverses administracions públiques hauran de ser completades amb les corresponents dotacions pressupostàries per tal que totes les accions tendents a evitar, prevenir, sancionar i solucionar, en la mesura que sigui possible, les conseqüències a les víctimes dels maltractaments, siguin efectives a la pràctica.

SERVEIS PENITENCIARIS

1. INTRODUCCIÓ I TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Aquesta secció de l'Informe es dedica als serveis penitenciaris.

L'exposició comença amb una referència a la situació penitenciària a Catalunya, seguida d'una selecció de queixes dels interns o els seus familiars, sobre diverses qüestions relatives a l'estada en els centres penitenciaris catalans.

A continuació s'exposen diverses actuacions d'ofici iniciades pel Síndic en les visites efectuades a les presons així com també la referida a la resocialització dels presos condemnats per delictes contra la llibertat sexual, i els programes que promou en aquests casos l'Administració penitenciària.

Pel que fa als serveis penitenciaris, comptabilitzen un total de 57 actuacions, de les quals 11 han estat consultes resoltes, 40 expedients de queixa, i 6 actuacions d'ofici.

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Serveis penitenciaris	– Permisos de sortida
	– Classificació penitenciària
	– Trasllats
	– Treball penitenciari
	– Drets dels interns

2. LA SITUACIÓ PENITENCIÀRIA A CATALUNYA

L'any 1998 el Síndic ha continuat fent el seguiment de les presons de Catalunya per constatar la situació de cada establiment, tant pel que fa a les millores produïdes com a les deficiències que encara presenten.

La ressenya de cada visita analitza l'estructura del centre i les condicions d'estada dels interns. Així, durant l'any 1998 el Síndic ha visitat el centre penitenciari de Girona (vegeu Actuació d'ofici núm. 2003/98), els de Ponent –a Lleida– (vegeu Actuació d'ofici núm. 2429/98), el de Figueres (vegeu Actuació d'ofici núm. 3258/98), i els d'homes i de dones a Brians (vegeu Actuació d'ofici núm. 3526/98).

La infraestructura del centre amb les seves mesures de seguretat, la distribució dels interns, els serveis existents –sanitaris, d'alimentació, etc.– el tractament amb el seu equip de professionals, els programes de formació, el tipus de treball productiu, etc., són alguns dels aspectes analitzats a les actuacions d'ofici.

Al final de cada comentari es detallen unes conclusions que el Síndic ha manifestat al Departament de Justícia.

El Síndic no solament s'ha volgut preocupar en les visites a les presons dels diferents programes de tractament als interns, sinó que també ha volgut analitzar algun tractament més específic.

Per això va obrir una actuació d'ofici relativa a la resocialització dels presos, i més concretament als condemnats per delictes contra la llibertat sexual

Aquesta qüestió, en què la societat està molt sensibilitzada, a causa d'algun esdeveniment desgraciat que ha causat alarma, com el cas d'algun intern condemnat per aquest tipus de delictes que en ocasió d'un permís va tornar a delinquir, o bé la posada en llibertat, per compliment de condemna, d'una persona condemnada per diversos delictes de violació que no havia volgut gairebé participar en el programa que efectua l'Administració penitenciària en aquests casos, ha fet que el Síndic es plantegi si cal anar més lluny, tot condicionant el gaudir de determinats beneficis penitenciaris, quan aquests interns condemnats no volen acollir-se al tractament específic ofert (vegeu A/O núm. 3375/98).

El sistema penitenciari català destaca positivament, en aquests moments, per l'atenció sanitària que presta als interns. Tot i alguna mancança infraestructural (vegeu A/O núm. 3258/98 en relació amb la infermeria de la presó de Figueres) i algunes qüestions per resoldre en relació amb els interns malalts psiquiàtrics, l'atenció sanitària que es presta té uns estàndards molts dignes. Això ha estat possible pel treball dels professionals i per la voluntat política que hi va haver, fa uns anys, amb una reeixida col·laboració entre els departaments de Sanitat i Seguretat Social i de Justícia, i l'esforç sostingut en el temps que li va seguir, que encara continua, de l'Administració penitenciària.

Entre els problemes dels malalts psiquiàtrics, vegeu l'A/O núm. 2429/98 ja citada, en el punt que es comenta la no separació dels malalts psiquiàtrics en la infermeria de la presó de Ponent i les distorsions que provoquen en un centre psiquiàtric els pacients penitenciaris, en l'A/O núm. 2001/98, Visita al recinte Torribera, de

Santa Coloma de Gramanet, –que es comenta en l'apartat 4. Salut Mental, de la Secció 4A Sanitat– És per això que el Síndic ha reiterat al Departament de Sanitat i Seguretat Social que coordini les seves actuacions amb el Departament de Justícia, a fi de crear un establiment psiquiàtric penitenciari.

El tractament penitenciari és, en general, un bon actiu del sistema penitenciari català, en el qual s'ofereixen programes que preparen per a la vida en llibertat i en el qual els presos, si volen, poden estar ocupats la major part del dia fent diverses activitats i només restar a la cel·la per dormir. Un element essencial del tractament, a l'interior dels centres penitenciaris, és el treball productiu. Per això, el Síndic contempla amb inquietud que no s'aconsegueixi consolidar un percentatge d'ocupació, durant tot l'any i en tots els centres de penats, d'un 50% aproximadament.

D'altra banda, l'obtenció d'ocupació a l'exterior de la presó ha de permetre prosseguir la resocialització de l'intern i, un cop en llibertat, serà un element bàsic per consolidar-la. La bona tasca desenvolupada per algunes empreses d'inserció social, per permetre el trànsit, gens fàcil, des de la presó a una ocupació normalitzada, justifica el recolzament jurídic que el Síndic demana per a aquestes iniciatives (vegeu el comentari efectuat en el capítol 5B Treball, d'aquest Informe, sota l'epígraf Mesures de foment, dins de l'apartat 2 relatiu a Ocupació i inserció laboral).

L'actual Codi Penal, a diferència de l'anterior, fa una aplicació més dura de les penes, ja que no preveu la concessió automàtica de beneficis, com ara la redempció d'una part de la condema pel treball. Allargassar l'estada a la presó, no només pot augmentar-ne la conflictividad, cosa no desitjable però que el propi sistema hauria d'estar preparat per gestionar, sinó que pot dificultar el compliment del mandat constitucional que les penes privatives de llibertat restin orientades vers la reeducació i la reinserció social (article 25.2 Constitució).

L'Administració penitenciària, preocupada per aquesta qüestió, amb el Codi Penal i el Reglament penitenciari a la mà, intenta trobar alternatives per oferir un horitzó de rehabilitació personal i inserció social.

Amb tot això, l'opinió pública, alarmada per alguns fracassos en la concessió de permisos a interns que no han reingressat a la presó o han tornat a delinquir, es mostra contrària i restrictiva que se'n concedeixin.

Per tot això, l'Administració penitenciària ha d'intentar elaborar una línia d'actuació conjunta amb els jutjats de vigilància penitenciària que, partint del text constitucional, permeti trobar solucions efectives a aquesta problemàtica.

Conscient de l'esforç que fa l'Administració catalana, el Síndic l'encoratja a trobar una sortida eficaç a aquesta situació per tal que els ciutadans tinguin confiança en el sistema penitenciari com a eina de rehabilitació.

D'altra banda, també destaquem les queixes rebudes a la Institució dels mateixos presos o dels seus familiars en sol·licitud de la intervenció del Síndic de Greuges. Enguany hem volgut presentar com a més significatives les relatives a la concessió de permisos de sortida (vegeu Queixa núm. 2484/97), trasllat d'un centre penitenciari a un altre de Catalunya (vegeu Queixa núm. 3034/97), trasllat de galeria (vegeu Queixa núm. 342/98), progressió a tercer grau (vegeu Queixa núm. 1945/97), correspondència de l'intern (vegeu Queixa núm. 2513/97), i finalment una altra de referida a objectes i paquets de l'intern dipositats al centre penitenciari (vegeu Queixa núm. 2231/98).

Per últim, pel que fa als centres de Barcelona, des de fa un temps es debat el futur de les tres presons (Model, Trinitat i Wad-Ras), per tal d'iniciar el procediment pertinent per al seu tancament.

S'estudia la possibilitat que amb la requalificació dels terrenys en què es troben aquestes presons es pugui finançar el nou centre de preventius que s'ha de fer a Sant Esteve Sesrovires i els tres centres a Barcelona, que serien dos centres de dia i un d'arrestos de cap de setmana.

Ja a l'Informe del Síndic de Greuges corresponent a l'any 1996 (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 153 de 21 de març de 1997), es va instar les diferents administracions implicades a fer un esforç per arribar al més aviat possible a la creació del nou centre penitenciari.

El Síndic ha d'insistir de nou en aquesta qüestió, ja que els centres actuals de Barcelona, tot i les considerables millores que s'han efectuat des del seu traspàs a la Generalitat i la dedicació del personal penitenciari, tenen una infraestructura desfasada, en la qual no és possible desenvolupar un tractament integral per als interns. Aquest tractament és un requeriment del nou Reglament penitenciari, al qual es va fer referència en l'Informe del Síndic al Parlament de 1996 (vegeu *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, núm.153, de 21 de març de 1997, pàgs. 11799 i segs.).

Actuació d'ofici núm. 2003/98

Visita al centre penitenciari de Girona

El dia 2 de juny de 1998, vam visitar la presó de Girona.

Infraestructura

Obres que s'hi han executat els últims dos anys:

Departament d'arrestos de cap de setmana:

S'han construït aquestes noves instal·lacions, que consten de cinc habitacions per a homes i dues per a dones, a més a més d'un pati. També s'hi han col·locat intercomunicadors.

S'ha rehabilitat totalment el pis de dones de la secció oberta.

S'ha canviat el mobiliari de tots els pisos i s'han construït unes noves oficines.

S'han creat unes noves instal·lacions de la comissió territorial d'assistència social penitenciària (CTASP), situada al mateix recinte, però amb entrada des de l'exterior, la qual cosa facilita la feina per la seva proximitat amb el centre.

S'han construït uns vestidors nous per als Mossos d'Esquadra, tant per a homes com per a dones.

S'ha asfaltat de nou el pati d'accés al centre.

S'ha canviat el sòl de l'accés de porta principal a rastell d'entrada a l'interior del recinte.

S'han substituït totes les teules malmeses dels teulats.

El Síndic, en la seva visita de l'any 1996, va recomanar de millorar l'habitabilitat i instal·lar ventiladors per pal·liar les molt altes temperatures que s'assoleixen a l'estiu en el departament especial. En la visita efectuada l'any 1998, va comprovar que s'havien reformat les cel·les i les dutxes, col·locat cables i suports per a televisió i instal·lat un nou cancell, intercomunicadors i un extractor de fums.

En els mòduls s'han instal·lat suports per a televisió i s'han col·locat cortines a totes les cel·les. També s'han canviat totes les lliteres velles per altres de noves.

A l'escola nova s'han adequat les instal·lacions per ferhi classes d'informàtica.

En el departament d'ingressos s'han rehabilitat les dutxes i s'ha col·locat un extractor de fums.

En el taller s'ha rehabilitat el wàter i el pati, i s'ha instal·lat un arc detector de metalls i un nou cancell.

S'ha rehabilitat parcialment el sòl del pati esportiu.

En el gimnàs s'ha col·locat moqueta al sòl.

Lavabos i dutxes generals s'han reformat totalment.

S'ha rehabilitat totalment la bugaderia i se n'ha substituït la maquinària.

La cuina s'ha renovat totalment i té una zona de rentat i vestidors per als cuiners.

En el menjador s'ha substituït el sòl i els llums d'emergència.

Mesures de seguretat i higiene

Dins del sistema d'autoprotecció s'han adquirit els següents mitjans tècnics:

extintors portàtils

un extintor amb detecció i activació automàtica

boques d'incendi equipades amb instal·lació de quatre vies per a mànegues contra incendis

instal·lació, detecció i alarma

central d'alarmes de detectors i avisadors: detectors de fum (infermeria, departament d'ingressos, departament especial, departament de dones, taller i departament d'arrestos de cap de setmana) i extractors de fum al departament d'ingressos, infermeria i departament especial.

enllumenat d'emergència

dos equips de respiració autònoma

un monitor per controlar el departament d'arrestos de cap de setmana, instal·lat al rastell.

Servei sanitari

Actualment la infermeria disposa d'un espai digne que consta de tres cel·les: una cel·la amb un llit individual per als casos d'aïllament, una altra amb dues lliteres per a un total de quatre persones, i l'última amb una llitera de dues persones.

La plantilla sanitària es compon dels següents professionals:

facultatius 2

ATS/diplomats d'infermeria 2

auxiliars de clínica 2

metges psiquiatres 2

especialistes mèdics 2

El temps de dedicació d'aquest personal, els dies feiners, és de cinc hores diàries, i els festius és de tres hores de presència física, amb l'obligació d'estar localitzable la resta de la jornada.

Hi ha diferents programes mèdics de prevenció de malalties i tractaments. Destaquem una altra vegada el programa de metadona que s'hi aplica.

Alimentació

En l'Informe de 1996, ja fèiem una valoració positiva de la cuina, i amb més raó l'hem de fer ara, ja que, com hem dit, és totalment nova . EL cuiner és auxiliat per un ajudant professional i alguns interns. Els menjars s'elaboren en la mateixa cuina i la seva proximitat amb el menjador permet menjar calent i en bones condicions, ben valorat pels interns.

Hi ha un total de deu persones encarregades de la cuina: set interns, dos cuiners contractats i un funcionari d'alimentació.

Hi ha diferents tipus de menús: un de general, el d'infermeria, un de vegetarià i altres d'especials en funció de les creences religioses.

Es disposa d'un total de tres carrets tèrmics per repartir el menjar: una a la secció oberta, un al departament de dones i un per a la infermeria, el departament d'ingressos i el departament especial.

Es tenen en compte, en la mesura que és possible, els gustos i preferències dels interns en l'elaboració dels menús.

El pressupost diari per intern és de 645 pessetes per als interns sans i 870 pessetes per a joves i malalts.

Distribució dels interns

La condició inicial d'aquest centre com a establiment de preventius s'ha desvirtuat amb el temps: la població reclusa penada i la preventiva comparteix els mateixos mòduls i activitats.

Règim tancat: 3

Règim ordinari:

Preventius*:* 44

Penats*:* 45

Règim obert: 40

Nombre de cel·les:

Règim tancat: 3

Règim ordinari: 21

Règim obert: 20 (16 d'homes i 4 de dones)

Cap de setmana: 7 (5 d'homes i 2 de dones)

En aquest centre, a causa de les limitacions estructurals, no hi ha separació entre interns penats i interns preventius.

Tractament

El programa de tractament comprèn: treball productiu, tallers de cursos de formació ocupacional, programes específics, esports i animació sociocultural.

Treball productiu:

– Tallers a l'interior del centre penitenciari: fabricació de cordons, àlbum de fotografies i caixes. Interns ocupats: 34

– Treball a l'exterior del entre penitenciari: fabricació de caixes de fusta per a fruita i pintura. Interns ocupats: 18

No hi ha llista d'espera.

– Departament d'homes

L'activitat formativa inclou: revista, ràdio, informàtica jurídica, educació salut, carnet de conduir, programa contra toxicomanies.

Activitat artística recreativa: arts plàstiques

Esports: futbol, bàsquet, gimnàs-musculació

– Departament de dones

Activitat formativa inclou: perruqueria i estètica, ioga, informació jurídica, tall i confecció.

Activitat artística recreativa: balls de saló, arts plàstiques, música

Activitat esportiva: aeròbic, bàsquet.

Conclusions:

Com hem indicat en altres ocasions, per a les necessitats penitenciàries de la província de Girona, aquest centre és centre massa petit. El Síndic considera que cal construir-ne un altre, adaptat a les actuals necessitats, tant de places com de tractament.

Entenem també que s'ha de continuar ampliant el programa de tractament dirigit a les dones, especialment ampliar el ventall de cursos de formació ocupacional, l'escola i l'oferta cultural.

Valorem positivament les obres de reforma que s'han fet des de l'anterior visita del Síndic i, molt especialment, les activitats de tractament que permeten que l'estada dels interns a les cel·les, llevat de per dormir, siguin excepcionals.

El Síndic va traslladar al Departament de Justícia les conclusions esmentades.

En la resposta rebuda, se'ns indica que, efectivament, és necessari dotar d'un nou centre penitenciari les comarques de Girona, i que d'acord amb el Pla de creació i substitució de centres penitenciaris, aquesta obra es durà a terme durant el període del 2002 al 2007.

Actuació d'Ofici núm. 2429/98

Visita al centre penitenciari de Ponent

El dia 9 de juny, el Síndic de Greuges va visitar el Centre Penitenciari de Ponent.

Infraestructura

Aquest centre consta de dos edificis: l'un, destinat a interns classificats en primer, segon i tercer grau penitenciari en règim tancat, i l'altre, a interns amb permisos de sortida.

Tot seguit referim la major part de les obres d'infraestructura que s'hi han fet els últims dos anys.

– Reforma parcial dels tallers de l'edifici vell per adaptar-los per a la fabricació de lots higiènics.

– Reforma parcial de l'edifici d'oficines (personal informàtic i lingüístic) 5a fase.

– Reforma parcial de les oficines de l'edifici vell per adaptar-les com a vestidors i serveis higiènics per als Mossos d'Esquadra.

– Reforma de l'accés del polisportiu al departament d'infermeria.

– Reforma de l'accés del mòdul de serveis al pati de la bugaderia i del forn de pa.

– Reforma de l'accés del recinte al moll de càrrega-descàrrega dels tallers centrals.

– Ampliació de la vorera i instal·lació de drenatge del camp de futbol.

– Reforma de la xarxa d'aigua potable i calefacció de l'edifici nou (2a fase).

– Reforma del magatzem de la neteja del mòdul 11.

– Transformació dels magatzems annexos al taller de fusteria en menjador i *office* per al mòdul 11.

– Construcció del nou magatzem per al CIRE adossat al polisportiu.

– Construcció del nou accés al taller de manteniment.

– Reforma parcial del departament d'ingressos (dutxes, consulta i fotografia).

– Reforma parcial del mòdul 8 (accés al departament vell i escales).

– Construcció del nou magatzem per al personal de manteniment de les instal·lacions de la seguretat perimetral del centre.

– Reforma parcial de la bugaderia de l'edifici nou (nou lavabo i rampa d'accés).

– Reforma parcial de quatre habitatges dels pavellons de funcionaris per destinar-los a la Comissió Territorial d'Assistència Social Penitenciària de Lleida (CTASP).

– Reforma de la sala de calderes de l'edifici nou, edifici vell i del mòdul 11.

– Reforma de la marquesina de la zona dels tallers centrals.

– Instal·lació del nou embrancament d'aigua potable al mòdul 11.

– Transformació d'una zona dels tallers centrals en nou menjador per al mòdul 4.

– Reforma parcial dels tallers centrals.

– Reforma parcial del mòdul 7 (enderroc del centre i construcció de la nova oficina del cap d'unitat).

– Reforma general de les instal·lacions elèctriques del mòdul 7.

– Instal·lació de la nova xarxa de preses de televisió en totes les cel·les del mòdul 7.

– Reforma parcial dels baixos d'un edifici de pavellons de funcionaris per adaptar-lo al nou arxiu central del centre.

– Reforma parcial del menjador del mòdul 2 per ampliar els tallers d'aquest mòdul.

– Construcció d'un nou pati al mòdul 2.

– Construcció de les noves oficines per al CIRE.

– Reforma de les instal·lacions exteriors de la xarxa de distribució.

– Reforma de les instal·lacions exteriors de la xarxa de distribució d'aigua potable, calefacció, voreres i jardins del mòdul 11.

– Construcció de la nova oficina de control del menjador del mòdul 4.

– Construcció d'accessos als mòduls 7 i 11.

– Automatització de les portes dels tallers centrals (impremta, polisportiu, confecció i manipulats).

– Reforma del menjador del mòdul 5.

Servei sanitari

El personal sanitari és compost per un subdirector mèdic, vuit facultatius, un cap d'infermeria, vuit ATS/diplomats en infermeria, vuit auxiliars de clínica, dos diplomats en salut pública, un metge psiquiatre, cinc especialistes mèdics i un auxiliar administratiu.

El nombre d'habitacions i llits destinats a l'infermeria és de tretze habitacions de dos llits, una habitació de vuit llits i dues habitacions d'un llit –aquestes últimes, destinades a malalts infecciosos, disposen de circuit autònom d'aire i reben claror directa.

Constatem que el problema més important que presenta la infermeria és que no hi ha un lloc reservat exclusivament als malalts psiquiàtrics. El Síndic es va dirigir al Departament de Justícia, conseqüència de la seva visita de 15 de desembre de 1995, indicant-li que considerava que calia enllestir les obres de la infermeria per tal d'habilitar un lloc reservat als malalts psiquiàtrics (vegeu Informe al Parlament de 1995, *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya,* núm. 30, de 21 de març de 1996, pàg. 2420).

Es fan diferents programes mèdics de prevenció de malalties i tractaments i hi ha un programa de tractament amb metadona per a interns drogodependents.

Alimentació

La elaboració dels menús és un servei de càtering, per tant no hi ha cap intern que participi en l'elaboració dels menús. La cuina té un total de 23 carrets tèrmics.

El pressupost diari per intern és de 645 pessetes –interns sans– i de 870 pessetes –interns joves i malalts.

Els menús són de diferents tipus, segons les peculiaritats dels interns: vegetarians, musulmans, malalts, dietes especials etc.

Distribució dels interns

La distribució en graus de classificació dels 914 interns el dia de la visita és la següent:

interns classificats en primer grau:	33
interns classificats en segon grau:	675
interns classificats en tercer grau:	48
mesures de seguretat:	1
interns pendents de classificar:	70
interns preventius:	87

En el centre penitenciari de Ponent hi ha 482 cel·les distribuïdes de la manera següent:

Mòdul 1*:* 44

Mòdul 2*:* 45

Mòdul 3*:* 52

Mòdul 4*:* 53

Mòdul 5*:* 52

Mòdul 6*:* 50

Mòdul 7*:* 60

Mòdul 8*:* 27

Mòdul 9*:* 13

Mòdul 10*:* 16

Mòdul 11*:* 70

Nombre d'interns, per cel·la, en les diferents fases

Mòdul 1*:* 1

Mòdul 2*:* 2

Mòdul 3*:* 2

Mòdul 4*:* 3

Mòdul 4*:* 3

Mòdul 5*:* 3

Mòdul 6*:* 2

Mòdul 7*:* 3

Mòdul 8*:* 2

Mòdul 9*:* 2

Mòdul 10*:* 2

Mòdul 11*:* 2

Al mòdul 10 hi ha una cel·la amb capacitat per vuit interns, i dues cel·les individuals.

Tractament

Formen l'equip de tractament un subdirector de tractament, coordinador d'educadors, director docent, sis

psicòlegs, sis juristes-criminòlegs, dos pedagogs, 13 professors, 13 educadors, una bibliotecària, quatre monitors d'educació i cinc monitors de formació.

En relació amb la tipologia delictiva, el Centre Penitenciari no organitza cap programa de toxicomanies, i les persones amb delictes sexuals o d'especial gravetat, a la vista de les circumstàncies personals, s'orienten a fer els programes cognitius.

Activitats formatives: aula cultural, videoteca, escacs, aula de formació actual, història del cinema, informàtica, ràdio, mecanografia, fotografia, taller de video.

Activitats artístiques i recreatives: teatre, música, pintura, ceràmica, taller de paper.

Cursos de formació ocupacional: confecció, construcció, automoció, fusteria, arts gràfiques.

Activitats de l'àrea d'educació, física i esports: futbol, fronttennis, pesos, bàdminton i frontó.

Pel que fa el treball productiu cal distingir entre les activitats que es fan als tallers interiors del Centre Penitenciari i les externes.

A l'interior del centre penitenciari els tallers són: arts gràfiques, fusteria, confecció, fleca, muntatge, manipulats i serveis generals.

La jornada de treball és de quatre a cinc hores diàries.

A l'exterior del centre hi ha els tallers de fusteria, embalatge, testers, caixes de fusta, impremta, cartonatge i serveis generals.

La jornada normal de treball és de set a vuit hores diàries.

El treball productiu mereix una avaluació molt positiva, tant per l'organització com pel percentatge d'interns que poden accedir-hi.

Conclusions

Respecte a l'interior dels recintes, l'estat de conservació i de neteja en general és bo.

Com hem fet en altres ocasions, valorem positivament la separació en dos recintes dels interns que poden sortir a l'exterior i dels que estan en règim tancat, la qual cosa comporta avantatges tant per als interns com per als funcionaris.

També considerem positiu el treball productiu, pel percentatge d'interns que poden accedir-hi. Tot i això, el Síndic es dirigí al Departament de Justícia indicant-li que, atesa la gran dedicació que exigeix a alguns interns o que impedeix o condiciona considerablement que puguin fer altres activitats de tractament, caldria considerar dues qüestions. D'una banda, la proporcionalitat de les retribucions percebudes, i de l'altra, la possible conveniència de derivar part de l'oferta de treball que el centre no pugui absorbir a altres centres del sistema penitenciari.

A les consideracions anteriors es va afegir l'observació que es troben pendents les obres de la infermeria per tal d'habilitar un lloc reservat exclusivament als malalts psiquiàtrics.

El Departament de Justícia, en resposta a aquestes consideracions, ha informat el Síndic que donarà trasllat de les seves recomanacions sobre el treball productiu a la Gerència del Centre d'Iniciatives per a la Reinserció. Quant a la necessitat d'enllestir les obres de la infermeria i habilitar un lloc reservat als malalts psiquiàtrics, se'ns ha informat que hi ha un projecte de remodelació que estarà acabat el darrer trimestre de 1999.

Actuació d'ofici núm. 3258/98

Visita al centre penitenciari de Figueres

El dia 27 d'octubre, vam visitar el Centre Penitenciari de Figueres.

Infraestructura

Com hem indicat en altres ocasions, la problemàtica més important que presenta aquest centre és la infraestructura, basada en una instal·lació molt antiga i petita.

Tot i ser un centre per a interns preventius, la realitat és que la població penada hi és la més nombrosa i han de compartir les activitats i les cel·les uns reclusos i els altres.

La cabuda és de 64 cel·les distribuïdes en dues galeries, un pati interior i dos d'exteriors.

Les cel·les són ocupades per quatre interns com a màxim. Les cel·les destinades a règim especial es destinen a un sol intern.

A totes les cel·les hi ha lavabo, wàter, armaris i endoll per connectar l'aparell de televisió.

Les golfes es van habilitar com a aules d'escola, i s'hi ha instal·lat aire condicionat, ateses les temperatures molt altes a què s'arriba a l'estiu.

Des de la nostra darrera visita s'han fet diverses obres que hi han millorat substancialment l'habitabilitat. Les obres i millores són les següents:

– wàter de la galeria central

– enrajolat dels accessos de la secció oberta

– construcció de dos magatzems

– construcció d'un teulat petit al cim de l'entrada principal

– canvi d'il·luminació de les cel·les d'aïllament

– tanca de terrasses

– canvi de llums d'emergència

– adequació del quadre elèctric general

– canvi de línia elèctrica exterior

– instal·lació d'interruptors de llums a les cel·les de fase 3

– instal·lació d'aire condicionat a la revista i perruqueria

– instal·lació de detectors de fums (cel·les d'aïllament i ingressos i al passadís de la galeria 2)

– canvi de les escales d'accessos a la planta alta

– remodelació de les cel·les d'ingressos

– canvi del terra dels tallers productius

– extractors de fums a la cafeteria

– canvi de focus de la galeria central

– instal·lació d'aire condicionat a totes les oficines de la planta alta

– canvi del terra de la galeria central

– remolinat i pintura del mur nord exterior

– instal·lació de càmera de circuit tancat de televisió als tallers productius

– pintura de cel·les i dependències comunes

Malgrat l'escàs espai disponible, el nivell d'habitabilitat del centre és digne, el nivell de netedat i higiene és bo, com també la conservació, en general, del centre.

Mesures de seguretat i higiene

S'han canviat els llums d'emergència. S'han instal·lat detectors de fums en les cel·les d'aïllament i ingressos, i al passadís de la galeria 2.

Servei sanitari

La infermeria es compon d'una sala amb quatre llits, i una altra – una cel·la adaptada situada a tocar– destinada a aïllament, sense cap característica especial.

Arran de la nostra darrera visita, el juny de 1996, vam sol·licitar al Departament de Justícia de la Generalitat el trasllat de la infermeria a una altra dependència amb més capacitat i millors condicions de salubritat i higiene; se'ns va respondre que s'enllestien les obres de condicionament d'un nou espai per a la biblioteca i que, un cop acabades, la infermeria n'ocuparia el lloc. Ara per ara, les obres de la biblioteca estan acabades, però la infermeria resta al mateix lloc.

No hi ha departament especial per a malalties psiquiàtriques.

La dotació de personal és de dos equips compostos de metge, ATS, auxiliar d'infermeria, un metge de cap de setmana i substitucions.

Temps de dedicació: metges, cinc hores diàries, un cap de setmana cada tres setmanes (tres hores de presència física i 21 hores de localització). Guàrdia de 7 dies cada 15 dies.

– ATS, 35 hores setmanals, guàrdia un cap de setmana cada 15 dies, amb 10 hores de presència física.

– Auxiliar d'infermeria, 37'5 hores setmanals, un cap de setmana cada 15 dies.

Especialistes: un metge psiquiatre consultor, un dia per setmana (tres hores de consulta).

–1 estomatòleg, un dia la setmana.

–1 optometrista, un dia el mes.

Programes sanitaris de prevenció i tractament:

– programa de sida

– programa de tuberculosi

– programa de MTS

– programa de toxicomanies

– programa d'hepatitis B

– programa d'higiene ambiental

– programa de vacunacions de: VAT, GRIP, HEP.B.

– programa de suïcidis.

Hi ha un tractament amb metadona per a interns drogodependents.

Com a conclusió, ens sembla que l'equip sanitari fa una bona feina, malgrat el dèficit infraestructural.

Alimentació

El menjar dels interns es pot considerar satisfactori. És preparat al centre mateix per un cuiner professional ajudat per interns. El pressupost per intern i dia és de 645 pessetes per als sans, i 870 pessetes per als joves i malalts.

Els tipus de menús són: racionat comú, vegetarià, d'infermeria i musulmans.

La cuina comunica per una finestra amb el menjador, la qual cosa fa que el menjar arribi als interns acabat de preparar. Durant la visita al centre ens van comentar que aviat s'hi faran obres de millora.

Distribució dels interns

Pel que fa a la distribució en graus de classificació, d'acord amb el Reglament penitenciari, és la següent:

1r grau: 0

2n grau: 26

3r grau:

– article 82, 6

– article 83, 13

– article 86.4, 1

– article 104.4, 1

La separació dels interns s'efectua segons el seu comportament i el nivell d'adaptació i participació. És la denominada classificació interior per fases. No es té en compte la qualitat de preventius o penats o tipologia delictiva. Aquesta classificació es revisa cada dos mesos.

Pel que fa al nombre d'interns a les diferents fases de classificació interior, és el següent:

1a fase:	22
2a fase	40
3a fase	61
4a fase	6
règim especial	0
secció oberta	18
article 86.4	1
article 104.1	1

Nombre de cel·les destinades a cada fase:

fase 1: planta baixa, cel·les 1 a 16

fase 2: planta alta, cel·les 17 a 32

fase 3: galeria 2, cel·les 33 a 56

R. especial: cel·les 38,39,40,10 i 11.

ingressos: 49 i 50.

Tractament

Les activitats de tractament són portades a terme per un conjunt de professionals de diferents especialitats: una psicòloga, una jurista-criminòloga, un educador matí, un educador de tarda, un educador de cap de setmana, una mestra de matí, una mestra de tarda, una bibliotecària, una monitora de taller d'art, dos treballadors socials, una professora de català i un monitor d'esports.

– Cursos específics segons tipologia dels delictes

Programa de toxicomanies

Programa de delinqüents sexuals

Programa de suïcidis

Programa de control d'estrès

Hi ha diverses activitats ocupacionals i esportives: àrea escolar, àrea de tractament, àrea formativa, àrea artística, àrea física-esportiva.

Valorem positivament el fet que algunes activitats com perruqueria i informàtica siguin ensenyades pels interns que coneixen aquestes matèries.

– Treball productiu

Tipus d'activitat: manipulats

Empreses: Samart, Rieju, etc.

Nombre d'interns. Mitjana: 30 interns, amb una mitjana de 5 hores diàries, de dilluns a divendres, als matins.

Remuneracions. Segons categories laborals dels operaris, amb mitjana mensual de 15.000 pessetes/mes.

Llista d'espera. Actualment 11, i el temps d'accés és d'un mes aproximadament.

Conclusions

Valorem positivament les obres d'infraestructura que s'han fet en aquest centre, la qual cosa fa que el nivell d'habitabilitat hi sigui digne.

També és positiu el fet que el centre disposi d'aparell de raigs X.

Quant al treball productiu, els tallers, tot i ser petits, funcionen bé.

Hem de fer una valoració negativa pel que fa a la infermeria, que continua al mateix lloc i consta d'una sola habitació amb quatre llits, pràcticament junts. No té cap habitació individual per als malalts que necessitin aïllament; se'ns va indicar que, en aquests casos, s'habilita una cel·la.

El Síndic va adreçar aquestes consideracions al Departament de Justícia.

En la resposta rebuda se'ns indica que les obres de la infermeria, que s'han demorat, en part com a conseqüència d'unes dificultats en la tramitació de la llicència d'obres, s'executaran enguany.

Actuació d'ofici núm. 3526/98

Visita al centre penitenciari Brians

El dia 17 de novembre, el Síndic va visitar el Centre penitenciari de Brians.

En va visitar el mòdul 1 d'homes, la infermeria, la cuina, el departament especial d'homes i el departament d'atenció especialitzada per al tractament de les conductes addictives a les drogues (DAE), de dones.

Infraestructura

Les instal·lacions es troben ben conservades i netes.

Les cel·les són dignes, en general amb una capacitat per a dos interns, els quals poden disposar d'aparell de televisió i d'un ordinador si presenten uns programes amb els quals vulguin treballar. A totes les cel·les hi ha wàters i rentamans d'acer inoxidable.

Durant els dos últims anys s'hi han fet les obres següents:

– Centre d'homes

Reforma de l'àrea de tractament de l'MR4 i ampliació.

Instal·lació de botoneres de control als molls de càrrega i descàrrega dels tallers de l'MR1, MR2, MR3 i MR4.

Ampliació de l'altura de la barana del passadís de celles del tercer pis, de l'ampliació de l'MR4.

Reforma integral de les dutxes de l'MR5 (terra, canvi de les parets de pladur per parets d'obra, renovació de les instal·lacions, etc).

Construcció d'una estructura d'obra, annexa a l'edifici de serveis, per poder netejar amb vapor els contenidors i carrets de transport del menjar als mòduls.

Col·locació de rajoles de panot a la vorera de davant l'entrada principal del centre.

Habilitació d'una dependència del departament especial com a taller per fer-hi activitats formatives (treballs en curs en el moment de la visita).

Ampliació de l'àrea d'oficines de l'equip de tractament (en curs).

Obres (en curs) de millora de la cuina: substitució del terra lliscant per un altre d'antilliscant, construcció d'una cambra de descongelació, sanejament de rajoles, millora de les instal·lacions elèctriques. Vam comprovar que durant el dia només hi treballa un operari. Se'ns va indicar que de nit hi treballen tres persones. Aquest reduït nombre de treballadors fa pensar que la finalització d'aquestes obres es pot allargar considerablement.

Durant la visita a la cuina, es comprovà que el material utilitzat per traslladar les safates amb els àpats fins als diferents menjadors és de característiques tèrmiques que permeten que arribi calent als destinataris.

Construcció d'un nou pati per fer activitats al departament especial (en curs durant la visita).

– Centre de dones

Canvi del terra de la terrassa del pati.

Habilitació d'una cel·la al departament d'infermeria com a dispensador de metadona.

Reforma integral de les dutxes.

Mesures de seguretat i higiene

El sistema de detecció d'incendis està instal·lat a les dependències amb alt risc d'incendi, com són les cel·les dels departaments d'infermeria, d'ingressos i dels especials dels centres d'homes i dones.

D'altra banda, tots els quadres elèctrics principals del centre tenen un sistema de detecció i extinció automàtica basat en l'haló.

El pla d'evacuació està en fase d'elaboració.

Servei sanitari

Les instal·lacions de la infermeria són suficients, ben conservades i netes.

El personal sanitari, a jornada completa, està compost per 14 metges (dos psiquiatres): un metge odontòleg, amb 15 hores setmanals; un metge ginecòleg, amb 6 hores setmanals; un metge traumatòleg, amb 4 hores setmanals; un metge oftalmòleg, amb 5 hores setmanals; un metge dermatòleg, amb 6 hores setmanals; un cap d'infermeria, a jornada completa; 10 diplomats d'infermeria, a jornada completa; un diplomat d'infermeria en metadona, a jornada completa; 15 auxiliars de clínica, a jornada completa; un auxiliar de clínica de metadona, amb 30 hores setmanals.

A la infermeria d'homes hi ha 57 llits: 11 d'aïllament, 18 d'infermeria general i 28 de psiquiatria.

El departament de psiquiatria és independent de la resta de la infermeria i té el seu propi pati, sala de dia i consultes.

A la infermeria de dones hi ha 25 llits: 16 llits a la infermeria general i 9 llits a psiquiatria.

A la infermeria de dones tota la planta baixa, amb 9 llits, es destina a malalts psiquiàtrics. Aquest departament no és totalment individual, atès que els pacients generals estan a la mateixa infermeria, però a la planta superior.

S'ofereix un tractament amb metadona per a interns drogodependents.

Aquest programa consta de dos dispensaris: un per a homes i un altre per a dones. Actualment hi reben tractament 200 interns i 70 internes.

A la infermeria d'homes hi ha 11 llits d'aïllament individuals que per les seves característiques (bona ventilació, assolellades, sense aire condicionat) són utilitzats per als aïllaments respiratoris. Atès que no estan comunicats pel sistema d'aire condicionat, no hi calen sistemes de pressió negativa.

A la infermeria de dones qualsevol dels 20 llits individuals, d'iguals característiques que els esmentats anteriorment, es pot fer servir per a aïllaments respiratoris.

– Programes mèdics de prevenció de malalties i tractaments

Programa de tuberculosi

Programa de virus d'immunodeficiència humana

Programa de malalties de transmissió sexual

Programa de metadona

Programa d'higiene mental

Programa de malalties psiquiàtriques

Programa de vacunació d'hepatitis B i de tètanus

Programa d'atenció a la dona.

Alimentació

El pressupost d'alimentació per intern és de 881 pessetes diàries.

Hi ha quatre tipus bàsics de menús: general, règim, vegetarià i musulmà.

Amb una periodicitat bimensual es reuneix la Comissió d'alimentació del Centre, integrada pel director mèdic, un metge de la plantilla del centre, l'administradora, la responsable de l'empresa de *catering*, el cap de la cuina, i els interns i internes caps d'*office* de cadascun dels mòduls, tant del *c*entre d'homes com del de dones. No hi ha cap intern ni interna que treballi a la cuina. L'empresa de *catering* té personal propi, unes trenta persones que treballen a la cuina, emmagatzemant mercaderies, cuinant els aliments o netejant, repartits en dos torns de treball. La cuina és dirigida per un cap de cuina i per dos encarregats, un per cada torn.

Distribució dels interns i internes

El nombre total d'interns preventius i penats, homes i dones, és de 1.285.

Nombre de cel·les

Centre d'homes:

Departament d'ingressos	18
Departament de destinacions	32
Infermeria	35
MR1	96
MR2	96
MR3	72
MR4	126
MR5	100
Departament especial	32
Total	607

Centre de dones:

Dones edifici U	99
Infermeria	18
Departament especial	18
DAE	16
Total	151

Tractament

– Presó d'homes

Pendents de classificar: 20

Ingressos voluntaris o preventius que han passat a penats i estan en procés de classificació.

Preventius: 47

La majoria d'aquests presos tenen recursos de cassació al Tribunal Suprem.

Primer Grau: 26

Segon Grau: 924

Tercer Grau: 53

Compliment en comunitats terapèutiques: 21

No hi ha sistema de fases ni separació entre preventius i penats.

Equip de tractament:

Psicòlegs: 6

Juristes: 6

Pedagogs: 1

Professors d'E.G.B. 14

Educadors: 13

Monitors d'educació física: 2

Monitors arts plàstiques: 4

Monitor de música : 1

Monitor de teatre: 1, per a homes i dones.

Professor formació professional: 1

Professor formació ocupacional: 1

Bibliotecari: 1, tant per a la presó d'homes com per a la de dones.

Grups d'intervenció específica:

Dos grups de tractament per a delinqüents sexuals. Hi participen 22 interns.

Un grup de tractament per delictes contra les persones. Hi participen 12 interns.

Tres grups de preparació de permisos de sortida. Hi participen 42 interns.

Un grup d'intervenció en conducta desadaptativa. Hi participen 8 interns

Un grup d'autocontrol personal. Hi participen 22 interns.

Dos grups d'autocontrol, programa del departament especial. Hi participen 16 interns actualment. Aquest està en funció del nombre d'interns en règim tancat.

Un grup d'intervenció de drogodependències Nivell II. Hi participen 10 interns.

Un grup d'intervenció de drogodependències Nivell III. Hi participen 26 interns.

Un grup d'intervenció de drogodependències Nivell IV. Hi participen 13 interns.

Un grup del programa de seguiment d'interns amb permisos. Hi participen 12 interns.

Programa de formació reglada:

Formació instrumental

Formació bàsica

Formació professional: electricitat.

Formació ocupacional: automoció, climatització, gas, fontaneria.

Normalització lingüística.

Programa universitari.

Programa d'animació sociocultural

Programa esportiu

Programa d'arts plàstiques

– Presó de dones

Pendents de classificar: 2 internes

Preventives: 9 internes

Primer grau: 9 internes

Segon grau: 127 internes

Tercer grau: 10 internes

No hi ha programa de fases ni separació entre preventives i penades.

Equip de tractament:

Psicòleg: 1

Jurista: 1

Educadors: 3

Professors: 2

Monitor d'arts plàstiques: 1

Professor de formació professional: 1

Professor de formació ocupacional: 1

Grups d'intervenció específica:

Un grup d'intervenció en autocontrol personal. Hi participen 8 internes.

Un grup de preparació de permisos. Hi participen 14 internes.

Un grup d'intervenció en drogodependències Nivell II. Hi participen 17 internes.

Programa de formació reglada:

Formació instrumental

Formació bàsica

Formació professional: confecció

Formació ocupacional: perruqueria

Normalització lingüística

UNED

Les activitats de normalització lingüística, programes universitaris i teatre són activitats mixtes.

Programa d'animació sociocultural

Programa esportiu

Programa d'arts plàstiques

Departament atenció especialitzada (DAE)

Dins el recinte de la presó de dones Brians, hi ha el DAE, per al tractament integral de les drogodepen-

dències. És una unitat amb funcionament autònom, en règim de comunitat terapèutica. La capacitat màxima és de 18 places; actualment en té nou d'ocupades i té obert un procés de selecció per aprofitar la seva capacitat.

Segon grau: 6 internes

Tercer grau: 3 internes

Equip de tractament:

Psicòleg: 1

Educadors: 2

– Treball productiu:

La jornada de treball és de quatre hores al torn de matí, i de quatre hores al de la tarda, llevat del taller de dones, on només es treballa el matí.

Tipus d'activitat laboral:

MR1: cablejats en general, màquines de tallar i encast de cables, muntatge de connectors, resistències i bobines de televisió.

MR2: màquines d'encast de cables, plegament de cables i manipulació de brides.

MR3: muntatges i verificació de bobines desmagnetitzadores per a televisió.

MR4: pelat i plegat de cables, muntatge de resistències.

MR5: pelat i plegat de cables.

Dones: taller de confecció, muntatge de flors artificials, muntatge de caixes elèctriques, manipulació de cremalleres i puntes.

El total d'interns, homes i dones, donats d'alta el 16 de novembre de 1998 era de 471.

La mitjana d'interns i internes el mes d'octubre era de 374.

Mitjana de la remuneració del mes d'octubre: 24.733 pessetes

Llista d'espera: 323

Conclusions:

En allò que s'aprecia en una visita de les característiques de l'efectuada, les instal·lacions del centre estan ben conservades i netes.

Valorem positivament les obres fetes els últims dos anys.

Tot i això, entenem que les obres de modificació de la cuina s'haurien d'enllestir al més aviat possible, ja que van començar fa dos mesos. D'altra banda, el fet que pocs anys després d'inaugurar aquesta presó se n'hagi de canviar el terra lliscant de la cuina per un d'antilliscant s'hauria de tenir en compte, sobretot en la construcció de nous centres penitenciaris.

També valorem positivament l'ampliació del pati, en el departament especial. La necessitat que s'ha posat de manifest d'ampliar-lo cal tenir-la en compte, també, en la construcció dels nous centres penitenciaris.

Finalment, pel que fa a les infraestructures és necessari agilitar al màxim possible la finalització del pla d'evacuació d'incendis.

Si bé valorem positivament el conjunt d'activitats i programes que comprenen el tractament penitenciari, entenem que cal augmentar l'oferta de cursos de formació professional destinada a les dones.

El problema del transport està resolt durant els caps de setmana, però entre setmana continua havent-hi les dificultats que ja hem posat de manifest en altres ocasions.

Pel que fa el treball, tot i els esforços, no s'aconsegueix arribar a una oferta de treball –i mantenir-la– que abasti el 50% de la població reclusa del centre, mentre que en altres centres sembla que hi ha una oferta difícil d'assumir per la pròpia presó, la qual cosa condiciona altres activitats, com ara les esportives o formatives. És per això que creiem convenient de considerar la redistribució de l'oferta de treball entre els centres del sistema penitenciari.

Aquestes conclusions del Síndic van ser oportunament traslladades al Departament de Justícia. En la seva resposta, l'esmentat Departament, va informar que les obres de millora de la cuina era previst concloure-les a finals del febrer proper i que l'experiència de substitució del terra de la cuina, així com la necessitat d'ampliar el pati del Departament Especial, es tindrà en compte en la construcció de futurs centres penitenciaris.

Igualment, s'indica que, un cop enllestits els darrers detalls del pla d'evacuació d'incendis, es durà a terme la formació adequada dels funcionaris que l'hagin d'executar abans que entri en funcionament.

També s'assenyala que s'han donat instruccions per tal que augmenti l'oferta de cursos de formació professional destinats a les dones.

En relació amb el problema del transport, s'informa que es cercaran fórmules que permetin reduir els problemes que afecten els familiars dels interns que s'hagin de traslladar al centre penitenciari entre setmana.

Finalment, en relació amb les consideracions sobre l'oferta de treball productiu, se'ns indica que, tot i que aquest depèn de l'oferta d'empresaris de l'exterior, es faran arribar a la gerència del Centre d'Iniciatives per a la Reinserció.

Actuació d'Ofici núm.3375/98

La resocialització dels presos condemnats per delictes contra la llibertat sexual

A l'inici del mes de novembre de 1998 el Síndic va obrir una actuació d'ofici relativa als tractaments penitenciaris, partint del mandat constitucional que les penes privatives de llibertat i les mesures de seguretat s'han d'orientar a la reeducació i la reinserció social. Concretament, es tractava de constatar el progrés obtingut sobre els programes de tractament penitenciari en marxa als centres penitenciaris de Catalunya amb els interns condemnats per delictes contra la llibertat sexual.

La Direcció General de Serveis Penitenciaris i de Rehabilitació va informar el Síndic del Programa que s'aplica des del novembre de 1996 als interns penats

per aquests delictes que voluntàriament hi vulguin participar. Partint, doncs, d'una selecció inicial dels interns, atenent a les seves circumstàncies com ara historial penal, grau d'agressivitat, alcoholisme etc., són classificats en un grup d'alt risc o de baix risc.

El contingut del programa grupal es divideix en els mòduls següents:

1. Mòdul de prevenció de recaigudes: té l'objectiu que l'intern aprengui a identificar senyals i situacions de risc, i que adquireixi respostes d'enfrontament davant d'aquestes situacions de risc.

2. Mòdul de mecanismes de defensa: el seu objectiu és que l'intern reconegui el delicte i planti cara als mecanismes de defensa més habituals, com la negació, la racionalització i la minimització de les conseqüències de la conducta delictiva.

3. Mòdul de consciència emocional: orientat a fer que l'intern aprengui a reconèixer i utilitzar les emocions que experimenta.

4. Mòdul d'empatia cap a la víctima: es pretén aconseguir que aprengui a reconèixer les emocions de les víctimes, adoptant la seva perspectiva i el seu malestar.

5. Mòdul de distorsions cognitives: es pretén que aprengui a reconèixer els pensaments que li produeixen una imatge equivocada de les situacions, i, d'altra banda, que sigui capaç de modificar aquests pensaments per altres de més acostats a la realitat.

6. Mòdul d'educació sexual: es pretén de fer-li conèixer tots els aspectes relacionats amb la sexualitat per poder iniciar i mantenir una relació sexual normalitzada.

7. Mòdul d'estil de vida positiu: orientat a fer que pugui portar un estil de vida més equilibrat aprenent a estar bé amb ell mateix i amb els altres.

Si l'evolució de l'intern en aquest programa és positiva, i es donen els requisits legals, s'autoritzen diverses sortides programades, amb els interns acompanyats per professionals del centre; sovint serveixen de preparació per a posteriors sortides de permisos ordinaris.

Per últim, l'Administració penitenciària indica quant als presos que han iniciat el règim de semillibertat o llibertat definitiva que en fa un seguiment mitjançant una sèrie d'entrevistes amb el psicòleg.

El Síndic considera que tot aquest conjunt d'actuacions encaminades a la reeducació i reinserció social de l'intern són molt positives, i que quan es critiquen els serveis peitenciaris per la reincidència d'algun ex-intern cal recordar que la qüestió principal gira entorn de la voluntat dels interns a acollir-se al programa abans exposat. La legislació penitenciària (Reial Decret 190/1996, de 9 de febrer) estableix que s'estimularà la participació de l'intern en la planificació i execució del seu tractament, que ell mateix pot rebutjar lliurement o no col·laborar-hi, sense que això tingui conseqüències disciplinàries, regimentals ni de regressió de grau.

Evidentment, l'Administració penitenciària no pot arribar més lluny, ni hi ha cap responsabilitat seva en els supòsits que aquests programes no s'arribin a aplicar si l'intern els rebutja.

Per tot això el Síndic planteja si és constitucionalment possible i oportuna una modificació legislativa en aquesta qüestió en la línia de lligar determinats beneficis penitenciaris al seguiment d'aquests programes. L'actuació resta en tràmit.

Queixa núm. 2484/97

Concessió de permisos de sortida

La promotora d'aquesta queixa va exposar al Síndic que el seu company havia complert la quarta part d'una condemna el mes de març de 1997 i que estava classificat en segon grau.

Malgrat el bon comportament i les redempcions extraordinàries, l'afectat no era proposat per beneficiar-se de permisos de sortida, atès que l'any 1994 havia delinquit en ocasió d'un permís i se li denegava de concedir-li'n perquè no n'havia acreditat un bon ús quan n'havia tingut.

La promotora acabava manifestant que calia tenir en compte el temps transcorregut i el canvi de comportament de l'intern des de llavors, i per això demanava que pogués obtenir els permisos de sortida.

La Direcció General de Serveis Penitenciaris i de Rehabilitació, corresponent a la sol·licitud del Síndic, va informar que ja el desembre de 1997 aquest intern havia obtingut un permís extraordinari de tres dies, i que des d'aleshores ja tenia permisos ordinaris amb regularitat.

Queixa núm. 3034/97

Petició de trasllat de centre

L'intern promotor d'aquesta queixa sol·licitava ser traslladat a un altre centre penitenciari perquè, segons manifestava en el seu escrit, tenia problemes i rebia maltractaments d'alguns interns.

A la petició d'informe a l'Administració, demanàvem si la direcció del centre tenia constància d'aquests fets i de les mesures que preses per evitar-los.

La Direcció General de Serveis Penitenciaris i de Rehabilitació va informar el Síndic que es tractava d'una persona que des del seu ingrés a la presó i en els diferents centres penitenciaris on havia estat ingressat havia tingut conflictes amb altres interns i amb els funcionaris.

Així mateix, per inestabilitat personal, l'interessat havia hagut de ser traslladat de centre en diverses ocasions.

Per últim, la Direcció General va resoldre traslladar-lo al Centre Penitenciari de Ponent el dia 2 d'abril de 1998.

Després d'exposar a l'intern que la seva queixa havia estat atesa, vam donar per closa la nostra intervenció.

Queixa núm. 342/98

El desig d'un intern de ser traslladat de galeria

Un intern d'un centre penitenciari va manifestar per escrit al Síndic que havia estat traslladat de galeria i sol·licitava tornar a l'anterior per tal de poder continuar el seu pla d'estudis i de destinació.

Traslladada la queixa a la Direcció General de Serveis Penitenciaris i de Rehabilitació, la resposta informava que aquest intern es queixava per un trasllat de galeria quan era al Centre Penitenciari d'Homes de Barcelona, ja que aquest era el centre en què havia ingressat inicialment.

En el moment de la queixa, afegia l'informe, estava ingressat al Centre de Brians, mòdul 1, sense presentar cap problema d'adaptació.

Queixa núm. 1945/97

Dos germans ingressats en dos centres diferents demanen estar junts per facilitar les visites familiars

Durant la visita del Síndic de Greuges al Centre Penitenciari de Tarragona, un intern va demanar la intervenció de la Institució per tal que li fos concedit el trasllat al Centre Penitenciari de Lleida, on tenia ingressat un seu germà, la qual cosa li havia estat denegada.

Justificava la petició en el fet que això facilitaria la visita de la seva mare, que no hauria de traslladar-se a dues ciutats diferents.

L'Administració penitenciària va informar el Síndic que no havia atès la petició de trasllat de l'intern perquè calia valorar la seva progressió a tercer grau amb motiu d'una malaltia inguarible.

Posteriorment aquest intern fou classificat en tercer grau i se li va iniciar l'expedient de llibertat condicional.

Així mateix, també es va tenir en compte que al seu germà li restaven pocs mesos de compliment de condemna –poc després, en efecte, el germà va obtenir la llibertat definitiva.

Per últim, acabava l'informe, el sol·licitant del trasllat estava pendent que finalitzés l'expedient de llibertat condicional, que havia de ser aprovat pel jutge de vigilància penitenciària.

Queixa núm. 2513/97

La correspondència d'un intern

En aquest cas, un intern estranger denuncià al Síndic de Greuges que el centre penitenciari li retenia la correspondència.

Segons l'informe rebut de l'Administració, en primer lloc, l'any anterior l'intern no havia rebut alguna carta que suposadament li havien adreçat els seus familiars.

En segon terme, un cop analitzats els llibres de correspondència del centre, es va concloure que hi havia hagut cartes refusades en no constar-hi cap destinatari ni tampoc el remitent ni cap altra dada que permetés identificar-ne el destinatari.

Per últim, l'informe indicava que un funcionari del centre havia parlat amb l'intern, el qual havia confirmat que des de començament d'any rebia la correspondència amb normalitat.

Un cop comunicat al promotor el resultat d'aquestes actuacions, es va donar per closa la nostra intervenció en aquest assumpte.

Queixa núm. 2231/98

Paqueteria, correspondència, classificació i beneficis

La queixa següent respon a una denúncia de robatori d'objectes i violació de la correspondència en un centre penitenciari. També exposa la demora en la classificació penitenciària, i sol·licita sortir de l'àmbit de l'Administració penitenciària catalana i l'aplicació de beneficis.

La Direcció General de Serveis Penitenciaris i de Rehabilitació va informar el Síndic que, atesa la reclamació, va ordenar l'obertura de diligències informatives i inicià tot seguit les pertinents investigacions.

En primer lloc, en va resultar que, pel que fa als objectes dipositats al departament de peculi del centre, aquests van ser rebutjats per l'intern, que manifestà que no eren de la seva propietat.

No obstant això, no es va detectar cap error en l'adjudicació ni tampoc havien estat reclamats per altres interns. Es considerà, doncs, que l'intern podia haver incorregut en un error d'identificació.

En segon terme, pel que fa a un paquet que va dipositar la família de l'intern al centre i del qual l'interessat denunciava la desaparició d'uns objectes, va resultar impossible contrastar la veracitat de la desaparició.

Per això el centre va reintegrar-li el cost de la presumpta pèrdua amb una quantitat econòmica equivalent, la qual cosa l'intern va acceptar i es va donar per satisfet. Dels fets anteriors en va ser informat el Jutjat de Vigilància Penitenciària.

D'altra banda, pel que fa a una carta certificada de la qual l'intern deia que no tenia el rebut, se'ns va comunicar que a la direcció del centre constava la sol·licitud de certificació amb el número de registre corresponent.

L'informe afegia que, en referència al desig de l'intern de ser traslladat a un centre de la resta de l'Estat, la petició podria ser atesa sempre que l'interessat acreditès vinculació familiar.

D'altra banda, quant a la classificació penitenciària, el Síndic fou informat que a mitjan març el centre penitenciari havia rebut el testimoni de sentència, i que a començament de juny el promotor va ser classificat en segon grau.

Per últim, quant a la situació penitenciària, l'intern havia estat traslladat al Centre Penitenciari de Ponent i ja havia gaudit en dues ocasions de permisos de sortida, de set i tres dies respectivament, els mesos d'octubre i novembre.

SECCIÓ 9. QUEIXES PRIVADES I/O INCONCRETES

1. INTRODUCCIÓ

El 1998, s'han comptabilitzat dins aquesta secció un total de 679 actuacions. Les consultes resoltes, ja sia per compareixença a la Institució o bé telefònicament, sumen 624 De la resta, escrits de queixa, se n'han rebut 55.

Les persones, tant físiques com jurídiques, que s'han adreçat al Síndic han exposat tota mena de problemes de tipus privat, és a dir, sense qüestionar l'actuació de cap Administració pública.

2. QUEIXES PRIVADES

Davant els conflictes privats, en ocasions els ciutadans no saben prou bé a quin organisme públic s'han d'adreçar ni com poden defensar les seves pretensions o interessos.

Per això, el tractament que reben aquestes queixes comporta la lectura i l'estudi dels escrits, com també de la documentació que hi adjunten els promotors, per tal de poder-los assessorar i dirigir als diversos organismes públics –tot facilitant-los informació que els permeti conèixer les previsions normatives en relació amb el cas que els afecta-(vegeu Queixes núm. 1048/98 i núm. 2716/98) si s'escau, o a un professional que es pugui ocupar de la seva defensa (vegeu Queixa núm. 128/98 i Queixa núm. 2769/98).

A partir de l'anàlisi d'aquestes queixes, el Síndic també percep algunes de les mancances que pateix la societat i s'adona d'aquells aspectes de la vida que cal regular i legislar amb més detall i profunditat.

Com a exemple d'això, volem esmentar que un sector de la població es queixa d'estar molt desprotegit en una qüestió determinada: la defensa dels drets d'aprofitament de béns immobles d'ús turístic, és a dir, la regulació de la multipropietat.

Gràcies a aquesta mena de queixes, el Síndic de Greuges ha pogut conèixer una sèrie d'aspectes d'aquest problema. El cas esmentat, per exemple, ha fet veure que la legislació que havia de regular aquests contractes era insuficient, vist que, per l'augment de la demanda en aquesta matèria, es produeixen sovint molts conflictes privats.

Aquesta qüestió s'ha volgut solucionar amb la Llei 42/1998, de 15 de desembre, que determina el règim jurídic d'aquests contractes, el seu contingut mínim i la seva resolució.

La temàtica que plantegen les queixes englobades en aquest epígraf és similar a la d'altres anys, fonamentalment agrupades: relacions entre particulars, de caràcter civil, mercantil o laboral, i relacions amb persones jurídiques, com ara empreses, bancs o caixes d'estalvi, i companyies d'assegurances.

Els ciutadans continuen buscant en la Institució una mediació i resolució als conflictes privats que se'ls plantegen. Si més no, esperen trobar alguna mena de suport per poder defensar millor les seves pretensions o interessos.

A la vista d'algunes d'aquestes queixes, el Síndic constata que els promotors es mostren molt allunyats de l'Administració pública, no en coneixen els serveis ni tampoc les lleis que els afecten.

Podem dir que encara sembla haver-hi un sentiment de desconfiança cap a l'Administració pública, i també que darrere de moltes queixes hi ha situacions d'escassetat de recursos econòmics.

Aquestes raons fan que els ciutadans s'adrecin a la nostra Institució amb l'esperança de trobar una resolució més àgil als seus conflictes.

Moltes de les queixes que se'ns han plantejat tenen relació amb tot allò que es refereix a l'habitatge. És a dir, són conflictes originats en comunitats de propietaris quant a l'administració i el manteniment dels serveis de la finca, assumptes que afecten les relacions de convivència entre veïns o bé qüestions relatives a l'àmbit dels arrendaments urbans.

En aquests casos de queixes relacionades amb les comunitats de propietaris, el Síndic, després d'analitzar el problema, informa el promotor sobre la llei reguladora d'aquest àmbit, dels procediments a seguir per prendre els acords per a la seva administració, etc. També els explica que en aquestes qüestions no hi pot participar cap Administració pública, ja que regeix el principi de l'autonomia de la voluntat dels diversos copropietaris, i només en última instància la resolució correspon als tribunals de justícia. Per això, quan és oportú, se suggereix la possibilitat d'adreçar-se al Servei d'Orientació Jurídica.

Entre altres casos, com els que afecten la convivència entre veïns, és digna d'esment la queixa rebuda d'un grup de llogaters d'un immoble que exposaven la seva preocupació perquè en un dels pisos de la casa s'exercia la prostitució i, per tant, hi accedien moltes persones estranyes a la finca.

El Síndic, després d'examinar la situació exposada, va informar els promotors de la impossibilitat d'exercir cap acció per desnonar els ocupants del pis, ja que aquells eren arrendataris de la finca i no estaven, doncs, legitimats a fer-ho.

Malgrat això, els va informar que, en el supòsit que tinguessin problemes d'altra mena, podien presentar una denúncia a la policia per tal que investigués si els fets que exposaven podien qualificar-se de delictius.

Pel que fa als arrendaments urbans, en algunes ocasions ens trobem que, un cop analitzat el conflicte plantejat, darrere s'amaga una situació econòmica molt precària. Són casos en què els promotors demanen ajuda perquè, angoixats per la limitació dels seus ingressos, no poden arribar a complir les obligacions que tenen com a arrendataris.

En aquests supòsits, un cop es coneix la situació de la persona afectada, el Síndic l'orienta cap al servei d'assistència social pertinent (vegeu Queixa núm. 1697/98).

Considerem important, doncs, la profusió de diversos serveis creats per les administracions públiques i també per algunes entitats privades: d'orientació jurídica, d'atenció a la víctima del delicte, defensors d'entitats bancàries i de caixes d'estalvis, dels assegurats, etc. Aquests són alguns dels serveis a què adrecem els ciutadans perquè hi puguin exposar les seves reclamacions.

A continuació ressenyem algunes de les queixes rebudes pel Síndic al llarg de l'any 1998.

Queixa núm. 1048/98

Problemes amb la reserva d'admissió a sales de festes

Un jove de 22 anys va presentar al Síndic un escrit exposant que sol freqüentar diferents locals d'oci de Barcelona, en un dels quals havia sofert l'agressió d'un membre de seguretat del local. Per això havia interposat la corresponent denúncia, que ja seguia el seu curs per la via judicial.

Així mateix demanava que el Síndic fes arribar la seva queixa al Departament de Governació per tal que entre tots els estaments públics es corregissin aquestes situacions, ja que entenia que en molts llocs d'esbarjo es produeixen coaccions i amenaces.

En primer lloc, el Síndic va informar l'interessat en el sentit que efectivament, en el cas objecte de queixa, corresponia únicament i en exclusiva al jutjat de resoldre l'afer i, si esqueia, determinar les pertinents responsabilitats.

En segon terme, pel que fa a allò que denunciava que hi ha vigilants de seguretat que no compleixen prou bé les seves funcions, vam participar-li que, prèviament, hauria d'informar-ne l'Administració competent.

En aquest supòsit, s'hauria d'adreçar a la Direcció General del Joc i d'Espectacles, ja que la nostra Institució, per les funcions que té encomanades, no pot suplir la seva actuació.

Per últim, li vam fer esment de les actuacions de la Institució en relació amb l'actuació de les persones que esgrimeixen el control de l'accés i del comportament dels usuaris de les sales d'espectacle.

Queixa núm. 2716/98

El bescanvi d'un bitllet estripat pel Banc d'Espanya

El Síndic va rebre l'escrit d'un ciutadà que, posseïdor d'un bitllet de dues mil pessetes estripat, va acudir al Banc d'Espanya per tal que l'hi bescanviessin, si bé la dita entitat no li va acceptar la petició.

Encara que aquest cas no entra dins les funcions que té encomanades, el Síndic de Greuges va voler fer gestions prop de la entitat.

En va resultar que és el Banc d'Espanya el que té els criteris discrecionals per procedir, si ho considera oportú, a la devolució d'un bitllet, com a banc emissor dels bitllets.

Concretament, el criteri que segueix el Banc d'Espanya és la comprovació dels diversos elements de seguretat del bitllet que es pretén canviar, com ara la numeració, l'efígie, el control del tacte per a cecs, etc.

Així mateix, comprova si el troç del bitllet que es presenta és més gran de la meitat. Si no ho és, es denega la restitució per tal d'evitar que el mateix bitllet es pugui abonar dues vegades.

Un cop informat el promotor de la queixa de totes aquestes qüestions, el Síndic va donar per finalitzada la intervenció en aquest afer.

Queixa núm. 128/98

Una orientació per tal que es designi advocat d'ofici

Un ciutadà asturià va enviar un escrit a la Institució exposant que tenia una petita finca en un poble de la província de Lleida i que la propietat de la finca veïna, una entitat financera, s'havia apropiat un tros del seu terreny.

El mateix promotor comunicava que ja suposava que tot això era una qüestió a resoldre davant dels tribunals de justícia, però per la seva avançada edat, la distància del seu domicili i la seva situació no sabia com resoldre-ho.

Examinada aquesta qüestió, el Síndic va respondre al promotor de la queixa confirmant-li que, efectivament, tractant-se d'un assumpte a defensar davant dels tribunals, la Institució el podia orientar en els tràmits que hauria d'emprendre prop dels jutjats de Gijón per demanar que se li nomenés un advocat d'ofici.

Amb aquestes consideracions es va arxivar el present cas.

Queixa núm. 2769/98

Unes dificultats econòmiques que impedeixen defensar els propis interessos

La promotora d'aquesta queixa va manifestar que, en haver venut la seva empresa a un particular i en resultar que en tots els venciments hi havia hagut un incompliment de pagament, havia posat el cas en mans d'una companyia de cobrament de morosos.

Malauradament, les actuacions d'aquesta companyia no van ser efectives i van acabar en la rescissió del contracte amb la interessada i la presentació d'una factura que li resultava molt onerosa.

La promotora de la queixa, en aquestes circumstàncies, va consultar uns advocats, que van aconsellar-li portar el cas a la via judicial; però, atesa la precària situació que passava, això no li era possible a causa del cost que la via judicial li hauria reportat.

Per aquesta raó, doncs, demanava l'ajuda del Síndic per poder disposar d'un advocat d'ofici.

Aquesta Institució va suggerir a la interessada que s'adrecés al Servei d'Orientació Jurídica de Barcelona, on li indicarien tots els tràmits a seguir per tal que se li

nomenés l'advocat d'ofici a l'efecte de poder defensar els seus drets i interessos.

Queixa núm. 1697/98

L'angoixa del desnonament

A mitjans de 1998, va arribar una carta a la Institució d'una ciutadana que ens va exposar que tenia dos fills menors d'edat i que com a únic ingrés tenia la prestació del Programa Interdepartamental de Renda Mínima d'Inserció (PIRMI).

Així mateix afegia que estava en un pis arrendat i que cada mes anava donant al seu company, i pare dels seus fills, la quantitat corresponent al lloguer del pis, però resulta que el seu company mai va pagar els imports dels lloguers, trobant-se en un moment donat que la propietat havia instat la resolució d'arrendament per manca de pagament, i per tant el desnonament.

Concloïa la carta manifestant que no havia pogut arribar a temps a dipositar l'import pendent abans de l'acte de judici, i temia que es procedís al llançament del pis. Per això demanava l'ajuda del Síndic, ja que tenia intenció d'anar pagant el deute pendent d'acord amb les seves possibilitats.

Analitzada aquesta queixa i atès el problema sobrevingut que havia patit la seva promotora i la predisposició que tenia per liquidar el deute pendent, el Síndic va considerar oportú fer gestions prop de l'administrador de la finca i de l'advocadessa que havia promogut aquella acció legal.

El Síndic va ser informat que en el transcurs del plet, la propietària havia mort i que llavors estava el cas pendent de l'herència, ja que aquesta encara no s'havia acceptat.

L'advocadessa també va participar al Síndic que tindria en compte les circumstàncies en què es trobava l'arrendatària i la seva voluntat de liquidar el deute pendent als efectes de no instar l'execució de l'habitatge.

Aquest extrem li va ser comunicar tot seguit a la promotora de la queixa, tot informant-la, a més, que es podia adreçar per altra banda a la Direcció General de Serveis Comunitaris del Departament de Benestar Social per tal que demanés si en les seves circumstàncies era viable d'aconseguir les ajudes establertes per a llogaters d'habitatges.

Per últim, també se li va aconsellar que contactés, donada la seva situació, amb l'assistent social municipal, facilitant-li per la nostra part les dades pertinents.

Amb aquestes consideracions i en no tenir cap notícia més d'aquesta ciutadana, es va donar per finalitzat aquest assumpte.

SECCIÓ 10. RECOMANACIONS I SUGGERIMENTS

1. INTRODUCCIÓ

En aquesta secció s'informa de 20 les recomanacions o suggeriments de caràcter general, formulats pel Síndic en el període a que fa referència aquest Informe.

Val a dir que la major part d'actuacions del Síndic en què es considera necessari fer alguna consideració a l'Administració, la forma adoptada és el recordatori de deures legals i, en segon terme, de suggeriment.

En algunes ocasions, però, el Síndic formula una recomanació o un suggeriment d'abast general.

2. RELACIÓ DE LES RECOMANACIONS I ELS SUGGERIMENTS GENERALS FORMULATS (AGRUPATS D'ACORD AMB ELS CAPÍTOLS D'AQUEST INFORME)

Secció 1. Administració General

Procediment Administratiu. Funció Pública

– Suggeriment al Departament de Justícia en relació amb la tramitació d'informacions reservades

(Queixa núm. 456/96)

– Suggeriment al Departament de Justícia en relació amb la classificació professional dels educadors de presons

(Queixa núm. 869/95)

– Suggeriment a l'Institut Català de Finances respecte al complement de productivitat

(Queixa núm. 1032/98)

– Recomanació al Departament de Sanitat i Seguretat Social per tal que determini les mesures de seguretat que han de complir les piscines d'ús col·lectiu

(Actuació d'ofici núm. 3243/98)

Secció 3. Tributària

– Suggeriment a l'l'Organisme Autònom Local de Gestió Tributària (OALGT), de la Diputació de Barcelona, perquè el venedor d'un vehicle no es vegi gravat amb una imposició que de fet no li pertoca per transmissió del bé l'any 1992

(Queixa núm. 354/98)

– Suggeriment a l'Organisme Autònom de Gestió i Recaptació de Tributs Locals de la Diputació de Tarragona en relació amb una liquidació de l'Impost d'Activitats Econòmiques

(Queixa núm.1008/97)

– Suggeriment a l'Ajuntament de Premià de Mar perquè, arran d'una sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, es faci extensiu el seu veredicte a la totalitat de subjectes passius d'un impost, vistos els acords municipals adoptats

(Queixa núm.1807/97)

– Suggeriment a l'Ajuntament del Port de la Selva per raó de l'aplicació d'un tipus diferent de notificació que va provocar l'inici d'un procediment de constrenyiment

(Queixa núm.1867/97)

Secció 4A. Sanitat

– Suggeriment al Departament de Sanitat i Seguretat Social en relació amb l'ampliació de la xarxa assistencial pública destinada al tractament de les ludopaties

(Queixa núm. 860/98)

– Suggeriment al Departament de Sanitat i Seguretat Social per evitar un possible supòsit de desassistència mèdica

(Queixa núm. 954/98)

– Recomanació al Departament de Sanitat i Seguretat Social en relació amb el desplegament del dret a la lliure elecció de metge i a la reforma de l'atenció primària

(Queixa núm. 1228/98, entre d'altres)

– Suggeriment perquè es liquidi un rescabalament de despeses autoritzat pel Servei Català de la Salut

(QUEIXA NÚM. 1397/98)

Secció 5. Treball i Pensions

– Suggeriment a l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat quant al criteri aplicat en el repartiment de subvencions a seccions sindicals

(Queixa núm. 3105/97)

Secció 6A. Serveis Socials

– Suggeriment al Departament de Benestar Social en relació amb el moment en què una sol·licitud d'ajut és extemporània.

(Queixa núm. 1960/97)

– Recomanació al Departament de Benestar Social en relació amb la regulació dels casals de gent gran

(Actuació d'ofici núm. 1951/98)

Secció 7. Ensenyament i Cultura

Ensenyament Universitari

– Suggeriment a la Fundació Bosch i Gimpera en relació amb la informació facilitada sobre un postgrau

(Queixa núm. 769/97)

– Recomanació al Comissionat per a Universitats i Recerca en relació amb l'exclusió de matrícula universitària als alumnes que han obtingut la valoració global d'excel·lent en els seus estudis de Formació Professional

(Queixa núm. 1179/98)

-Suggeriment al Departament d'Ensenyament en relació amb el control dels criteris complementaris per a l'accés a un centre docent

(Queixa núm. 1962/97)

– Suggeriment a la Universitat Oberta de Catalunya en relació amb el procediment de revisió d'exàmens

(Queixa núm. 2298/98)

– Suggeriment al Comissionat per a Universitats i Recerca sobre la mitjana per a l'accés a la Universitat per la via d'altres estudis universitaris

(Queixa núm. 3430/97)

SECCIÓ 11. ACTUACIONS D'OFICI

1. INTRODUCCIÓ

Aquest capítol dóna compte de les 59 actuacions d'ofici tramitades l'any 1998 pel Síndic, a l'empara d'allò que disposa l'article 1.2 de la Llei que regula la Institució.

La relació a continuació, segueix la sistemàtica de les àrees en què s'organitza l'activitat del Síndic i les seccions i els capítols d'aquest Informe, en els que s'han exposat.

Les actuacions iniciades en exercicis anteriors i que han prosseguit el 1998 es comenten al capítol següent de «Seguiment de queixes».

2. RELACIÓ DE LES ACTUACIONS D'OFICI REALITZADES

Secció 1. Administració General

Contractació administrativa, expropiació, responsabilitat patrimonial

A/O 3243/98. Recomanació al Departament de Sanitat i Seguretat Social per tal que determini les mesures de seguretat que han de complir les piscines d'ús col·lectiu.

Immigració

A/O 2933/98. El tràfic il·legal d'immigrants.

Seguretat Ciutadana

A/O 2860/98. Informacions periodístiques respecte a suposades actuacions irregulars de la Guàrdia Urbana de Barcelona.

Secció 2. Ordenació del Territori

Habitatge

A/O 2009/98. Habitatge digne.

A/O 2241/98. Conservació del parc immobiliari.

Medi Ambient

A/O 1657/98. Taxa per accedir als boscos de titularitat pública.

A/O 3259/1998. *Les motos nàutiques.*

La costa catalana constitueix un dels nostres principals atractius turístics. La concepció d'espai de lleure que porta implícita la platja és diversa: d'una banda, hi ha qui vol fer ús de la platja només per descansar, prendre el sol i banyar-se; i d'altra banda, hi ha qui opta per practicar qualsevol de les més variades activitats nàutiques que, avui en dia, són accessibles al públic en general.

Per aquest motiu, al confluir aquests dos usos concurrents i a la vegada tant diferents en un mateix espai, entenem que hauria de ser objecte d'especial atenció la seguretat dels banyistes que volen disfrutar del nostre litoral.

Mogut per aquesta preocupació i arran de l'accident, mortal, d'un banyista produït per una moto aquàtica, que tingué lloc a Salou el propassat mes d'octubre, el Síndic decidí obrir aquesta actuació d'ofici, que es desenvolupa en el Llibre Segon d'aquest Informe.

Secció 3. Tributària

A/O 1874/98 *Impost de plusvàlua per transmissions de propietat de l'INCASOL.*

El dia 8 de juny de 1998 tingué entrada en la seu del Síndic, un escrit de l'Ajuntament de Sabadell, en el qual s'adjuntava certificació de l'acord de la Comissió Municipal de Govern de data 3 de juny de 1998, en virtut del qual es formulava queixa davant el Síndic de Greuges per l'actuació de l'empresa ADIGSA, en relació amb l'impost municipal d'Increment de Valor de Terrenys de Naturalesa Urbana per transmissions de propietats de l'INCASOL.

En concret, es posava de manifest les dificultats de cobrament que tenia l'esmentat Ajuntament respecte les liquidacions que practicava a ADIGSA, en relació, entre d'altres amb l'Impost sobre l'Increment de Valors de Terrenys de Naturalesa Urbana, en tant que aquesta empresa qüestionava la procedència de què, com a societat pública administradora del patrimoni immobiliari de l'INCASOL, estigués obligada a satisfer el referit tribut.

Analitzat el contingut i la forma de presentació de la queixa, aquesta va ser admesa procedint-se a tramitar com a Actuació d'Ofici, en virtut d'allò establert en l'article 12 apartat 2n. de la Llei 14/1984 de 20 de març, del Síndic de Greuges.

Rebut un primer informe sol·licitat al Departament de Benestar Social de la Generalitat, l'Actuació d'Ofici continua en fase de tramitació en el moment de tancar-se la redacció d'aquest Informe.

Secció 4A. Sanitat

A/O 203/98. Serveis hospitalaris d'urgències.

A/O 2001/98. Visita al recinte Torribera, de Santa Coloma de Gramenet.

A/O 2232/98. Visita a l'Hospital de Santa Maria de Lleida.

A/O 2233/98. Llistes d'espera.

A/O 2376/98. Política consensuada en drogodependències.

A/O 2486/98. Accident a l'Hospital de Bellvitge.

A/O 3109/98. Problemes estructurals al Centre d'atenció Primària (CAP) Torrent Ballester de l'Àrea Bàsica de Salut Viladecans 2.

A/O 3611/98. Atenció a l'usuari i informació als familiars.

Secció 4B. Consum

A/O 832/98. Les andanes de les estacions de ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya.

A/O 2612/98. El dret d'admissió i la seguretat privada.

Secció 5. Pensions i Treball

A/O 1840/98. Adequació dels reintegraments de prestacions indegudes de complements per mínims als reglaments establerts a l'efecte.

Secció 6A. Serveis Socials

A/O 1951/98. Recomanació al Departament de Benestar Social en relació amb la regulació dels casals de gent gran.

A/O 2487/98. Gent gran que viuen sols

Secció 6B. Infants

A/O 202/98. Centre residencial d'acció educativa L'Albera.

A/O 1100/98. Tutela administrativa d'un menor i incapacitació.

A/O 1658/98. Visita al centre d'acolliment Raïmat.

A/O 1659/98. Visita al centre d'acolliment Vilana.

A/O 1660/98. Visita al centre d'acolliment Els Llimoners

A/O 1661/98. Visita al centre d'acolliment i urgències d'infants Josep Pallach (CAUI)

A/O 1662/98. Visita al centre d'acolliment Estrep.

A/O 1663/98. Visita al centre d'acolliment Nostra Senyora de la Misericòrdia, de Girona.

A/O 1664/98. Visita al centre d'acolliment La Mercè, de Tarragona.

A/O 2937/98. Visita al Telèfon de la infància.

A/O 2939/98. Visita al centre d'urgències Roure.

A/O 2940/98. Situació nois menors magribins no acompanyats.

A/O 3063/98. Visita al servei d'orientació i mediació.

A/O 3372/98. Visita al centre d'acolliment Estels.

A/O 3373/98. Equipaments d'infància.

A/O 3374/98. Programa Escola de Família.

A/O 3612/98. Videojocs que inciten a la violència.

A/O 3861/98. Centres residencials d'acció educativa per a infants i adolescents.

A/O 3921/98 *Manca de seguretat en parcs públics.*

Arran d'una queixa que el Síndic va rebre, l'any 1997, d'una associació de veïns, mitjançant la qual es posava de manifest la manca de seguretat dels infants en alguns parcs públics, tant pel que fa a l'emplaçament, poc o gens resguardat del trànsit rodat, com a la idoneïtat dels aparells de joc que s'hi troben, el Síndic va obrir una actuació d'ofici a fi d'aprofondir en aquest tema.

L'article 31 de la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets dels infants diu: «Els Estats membres reconeixen el dret de l'infant al descans i a l'esplai, al joc i a les activitats d'esbarjo adequades a la seva edat, i a participar lliurement en la vida cultural i les arts».

A fi de garantir aquest dret, la Llei 8/1995 de 27 de juliol, d'Atenció a la infància i l'adolescència, en l'article 46,1. sobre zones recreatives i parcs d'atraccions, diu: «Les zones recreatives a les quals tenen accés els infants o els adolescents han d'estar situades en llocs idonis, i, en tot cas, allunyades o protegides de qualsevol element perillós, i han d'estar configurades de manera que garanteixin les mesures de seguretat adequades i, en la mesura que puguin, han de facilitat el control dels infants i adolescents i la separació per grups d'edat, amb espais reservats exclusivament per a infants menors de quatre anys.» En el mateix article, punt 2, la Llei diu també que cal garantir que els infants que pateixen una disminució tinguin garantit l'accés a zones recreatives, i, en el punt 3 estableix que aquestes zones recreatives han de comptar amb personal preparat a fi de prevenir el risc potencial per als infants i adolescents.

El Síndic, volent anar més enllà del que és la seguretat en els parcs públics, ha procurat aprofundir en la situació dels espais, urbans i rurals, destinats al lleure en espais públics oberts, des de la perspectiva del dret de l'infant i l'adolescent al joc i del paper del joc té en el desenvolupament social i lúdic en la vida infantil.

Per aquest motiu, el Síndic va demanar la col·laboració d'un equip d'experts del departament de Psicologia Ambiental de la Facultat de Psicologia de la Universitat de Barcelona, al qual va encarregar l'estudi d'aquest assumpte.

El resultat d'aquest estudi es presentarà pròximament com a Informe especial.

Secció 7. Ensenyament i cultura

Ensenyament

A/O 727/98.L'Institut d'Ensenyament Secundari (IES) Badalona-9

A/O 748/98. *El dret a l'educació dels infants malalts*

El Síndic ha volgut conèixer l'aplicació del dret a l'educació dels infants malalts al nostre país, i amb aquest fi s'han visitat vuit escoles d'àmbit hospitalari, que han donat lloc a les Actuacions d'Ofici que es relaten a la Secció d'Ensenyament i Cultura, Ensenyament d'aquest Informe.

D'acord amb el marc normatiu vigent, tots els hospitals públics, tant infantils com de rehabilitació, i també aquells que tinguin serveis pediàtrics permanents, hauran de comptar amb una secció pedagògica per tal de prevenir i evitar la marginació del procés educatiu dels alumnes en edat escolar internats en els esmentats hospitals.

És per això que, sens perjudici de les Actuacions d'Ofici desenvolupades al respecte i per tal d'assegurar la continuïtat del procés educatiu de qualsevol alumne internat en hospitals, el Síndic decidí l'obertura d'aquesta Actuació d'Ofici a fi que, un cop avaluats els centres hospitalaris amb aules i professors, estudiar la possibilitat d'ampliar gradualment les unitats escolars a tots els hospitals que ofereixen la possibilitat d'ingrés en pediatria.

En aquest sentit, el Síndic ha formulat un seguit de suggeriments al Departament d'Ensenyament que es desenvolupen en l'apartat sobre el dret a l'educació dels infants malalts que s'incorpora en la citada Secció d'Ensenyament d'aquest Informe.

A/O 1665/98. Visita a l'escola hospitalària de l'Hospital de la Vall d'Hebron, de Barcelona.

A/O 1666/98. Visita a l'escola hospitalària de l'Hospital Josep Trueta, de Girona.

A/O 1667/98. Visita a l'escola hospitalària de l'Hospital del Consorci Hospitalari Parc Taulí, de Sabadell.

A/O 1668/98. Visita a l'escola hospitalària de l'Hospital de Sant Joan de Déu, de Barcelona.

A/O 1669/98. Visita a l'escola hospitalària de l'Hospital Germans Trias i Pujol, de Badalona.

A/O 1670/98. Visita a l'escola hospitalària de l'Hospital del Mar, de Barcelona.

A/O 1671/98. Visita a l'escola hospitalària de l'Hospital de Sant Joan de Déu, de Manresa.

A/O 1672/98. Visita a l'escola hospitalària de l'Hospital de Sant Pau, de Barcelona.

Normalització lingüística

A/O 3119/98. Negativa a expedir un certificat en llengua castellana

Secció 8. Justícia

Administració de Justícia

A/O 58/98. *Dones maltractades.*

La mort d'una dona, el mes de desembre de 1997, a causa de les cremades que li va produir el seu exmarit després que ella denunciés en un programa de TV els maltractaments que patia des de feia quaranta anys, ha

estat el detonant perquè l'opinió pública s'hagi assabentat de la problemàtica de les dones maltractades al nostre país no és un fet aïllat que es produeix en unes poques famílies i que elles mateixes solucionen, sinó que és un veritable calvari per a moltes dones que estan sotmeses diàriament al terror i no troben en les institucions l'ajut necessari.

En els darrers dos anys han mort 147 dones a Espanya com a conseqüència de maltractaments. La importància i magnitud d'aquest assumpte va aconsellar l'obertura d'aquesta Actuació d'Ofici, per tal de fer un seguiment de les accions iniciades pels diferents departaments de l'Administració catalana i des d'altres plataformes per afrontar aquesta problemàtica.

L'anàlisi dels resultats d'aquest seguiment es desenvolupa en l'apartat sobre les dones maltractades que s'incorpora en la Secció de Justícia d'aquest Informe.

A/O 1952/98. Transtorns mentals i procés penal.

Serveis Penitenciaris

A/O 2003/98. Visita al centre penitenciari de Girona.

A/O 2429/98. Visita al centre penitenciari de Ponent.

A/O 2508/98. *Acumulació de les penes privatives de llibertat.*

Arran de les visites que aquesta Institució realitza als diferents Centres Penitenciaris de Catalunya, un nombre important d'interns ha posat de manifest la problemàtica en relació amb les sol·licituds de refosa de les condemnes pendents.

El Síndic ha constatat que aquests interns estan afectats per condemnes de fet que, segons sembla, van més enllà dels límits dels 20 i dels 30 anys que, en principi, estan recollits per la legislació i concretament pel Codi Penal, com a límit màxim de compliment de les penes privatives de llibertat. La cadena perpètua no només no està prevista com a pena, sinó que és contrària a l'orientació constitucional de les penes i a la finalitat d'aquestes, orientades a la reinserció social dels condemnats.

La magnitud d'aquesta problemàtica va aconsellar l'obertura d'aquesta Actuació d'Ofici. Rebut un primer informe sol·licitat al Departament de Justícia de la Generalitat, l'Actuació continua en fase de tramitació en el moment de tancar-se la redacció d'aquest Informe.

A/O 3258/98. Visita al centre penitenciari de Figueres.

A/O 3375/98. La resocialització dels presos condemnats per delictes contra la llibertat sexual.

A/O 3526/98. Visita al centre penitenciari Brians.

SECCIÓ 12. SEGUIMENT

1. INTRODUCCIÓ

El seguiment es refereix a qüestions exposades en informes anteriors, substancialment alterades per actuacions administratives de l'any 1998. Les referències al *Butlletí Oficial del Parlament* s'han d'entendre efectuades al número 266 de 20 de març de 1998.

Per tal de facilitar la seva consulta, s'agrupen sota l'epígraf de la secció i del capítol en el qual es comenten en aquest Informe. Quan l'assumpte a comentar no té un clar lligam amb els assumptes destacats en el capítol de l'Informe de 1998 en el que pertocaria inserir-lo per raó de la matèria, les alteracions s'exposen en aquesta secció.

2. RELACIÓ DE LES ACTUACIONS EXPOSADES EN INFORMES ANTERIORS, QUE HAN SOFERT VARIACIONS DURANT EL 1998

Secció 1. Administració general

Procediment Administratiu

– Seguiment de la queixa núm. 1184/95 (pàg. 21517 del *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266 de 20 de març de 1997). *Paralització de procediment expropiatori, no justificada per la invocació de l'article 103 del Text refós aprovat pel decret legislatiu 1/1990, de 12 de juliol*

A l'exposició d'aquesta queixa a l'Informe de 1997 es feia constar que el Síndic de Greuges havia donat per finalitzada la seva intervenció en aquest assumpte, atès que l'Ajuntament de Sallent havia iniciat converses amb l'interessat per tal d'arribar a un mutu acord respecte al preu de l'expropiació i atès, també, que s'havien donat les ordres oportunes per tal que l'expedient seguís el seu curs normal, d'acord amb les recomanacions del Síndic de Greuges, si aquest acord no resultava possible.

Posteriorment, l'Alcalde de Sallent va comunicar al Síndic de Greuges que, malgrat un principi d'acord, encara no es podia atorgar el corresponent conveni, a causa d'una anomalia registral en la titularitat de la finca. Finalment, mitjançant escrit del dia 12 de març de 1998, l'Alcalde va informar que ja s'havia signat el conveni expropiatori definitiu de mutu acord.

– Seguiment de la queixa núm.1734/94 (pàgs. 21512 i 21513 del *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266 de 20 de març de 1998). *El criteri d'antiguitat per concedir llicències provisionals d'ús de platges*

El Síndic de Greuges havia mostrat a l'Ajuntament de Salou la seva disconformitat amb la utilització, com a criteris determinants, de les circumstàncies d'antiguitat i d'empadronament en la població per adjudicar llicències temporals d'utilització de les platges; l'Alcalde li manifestà que tindria en compte aquestes recomanacions quan s'aprovés definitivament el Pla d'Ordenació de les platges i resultés d'aplicació el corresponent plec de condicions.

Atesa aquesta resposta municipal, el Síndic de Greuges es va dirigir novament a l'Alcalde de Salou indicant-li que, tenint en compte que les condicions actuals d'adjudicació es basaven únicament en criteris d'antiguitat, les recomanacions acceptades per a un futur ja s'haurien d'aplicar de forma immediata.

Després de les reiteracions oportunes, l'Alcalde de Salou va manifestar que no considerava la possibilitat de suprimir els actuals criteris de selecció abans de l'aprovació definitiva del nou Pla d'Ordenació i del corresponent plec de condicions, i el Síndic de Greuges va donar per finalitzada la seva intervenció en aquest assumpte.

– Seguiment de la queixa núm. 1798/97 (pàgina 21509 i 21510 *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266 de 20 de març de 1998). *La inexecució dels actes administratius pot arribar a ser la causa que fonamenti la responsabilitat patrimonial de l'Administració*

El senyor X., actuant en nom i representació de la comunitat de propietaris d'un edifici d'habitatges de protecció oficial situat a Tarragona, denuncià al Síndic la paralització en què es trobava el procediment de constrenyiment sobre el patrimoni del promotor de les obres de l'edifici. Aquest procediment havia estat iniciat pel Departament de Política Territorial i Obres Públiques per tal de fer efectiu l'import de les obres de reparació que la comunitat de propietaris va haver d'efectuar davant la inactivitat de l'esmentada immobiliària.

Admesa a tràmit la queixa i a la vista de l'informe emès pel Departament, el Síndic va concloure que l'Administració es va demorar en l'inici de les actuacions per rescabalar la comunitat de propietaris de l'import de les obres executades. Per aquest motiu, el Síndic recomanà que s'iniciés d'ofici un expedient de responsabilitat patrimonial en el cas que no es poguessin aportar noves dades que confirmessin l'adopció d'un acord satisfactori per a la comunitat de propietaris.

L'interessat s'adreçà novament a la Institució, disconforme amb la resolució emesa el març de 1998 pel Departament de Política Territorial i Obres Públiques que desestimava la petició, que havia estat presentada el 27 d'octubre de 1997, per la qual se sol·licitava la quantitat anticipada per la comunitat de propietaris, amb el corresponent interès legal, en concepte d'obres de reparació.

El Síndic s'adreçà al Departament entenent, d'una banda, que la manca de resposta en relació amb la recomanació anterior implicava que no havia estat acceptada; i considerant, de l'altra, que la resolució emesa pel Departament, objecte de la nova queixa de l'interessat, no complia els requisits que, pel que fa al contingut que han de reunir les notificacions, preveu l'article 58.2 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, per la qual cosa recomanà d'esmenar els defectes de forma apreciats.

Finalment, el Departament de Política Territorial i Obres Públiques informà el Síndic que la resolució que havia estat emesa era un esborrany de resposta provisional, la qual havia quedat sense efecte, atès que ja s'havia iniciat la tramitació de l'expedient de responsabilitat patrimonial, que en aquell moment es trobava en la fase d'audiència als interessats.

A la vista de la informació facilitada per la qual l'inici de l'expedient de responsabilitat patrimonial permetria determinar la possible indemnització a percebre pel reclamant, el Síndic donà per closes les gestions efectuades.

-Seguiment de la queixa núm. 3124/97 (pàgina 21510 i 21511 *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266 de 20 de març de 1998) Suggeriment a l'Ajuntament de Barcelona perquè una notificació no causi indefensió als interessats.

Immigració

– Seguiment de la Queixa núm. 1645/97 (pàgina 21531 *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266 de 20 de març de 1998). Visats per reagrupament familiar, una nota comuna: la lentitud.

– Seguiment de la queixa núm. 1823/97 (pàgina 21530 *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266 de 20 de març de 1998). Criteris d'inscripció en la base de dades.

– Seguiment de la queixa núm. 2641/97 (pàgina 21533 *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266 de 20 de març de 1988). La manca d'un document alternatiu davant la pèrdua de la targeta acreditativa del permís de treball i residència pot portar problemes als estrangers que volen sortir del país.

– Seguiment de l'Actuació d'Ofici núm. 3283/97 (pàgina 21533 i 21534 *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266 de 20 de març de 1998). Caducitat del permís de residència a Espanya d'un estranger temporalment desplaçat fora de l'Estat.

Forces de Seguretat

– Seguiment de les queixes núm. 1488/97 i 3410/97 (pàg. 21540 del *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm.266 de 20 de març de 1998). Presumpta actuació abusiva d'uns membres de la Guàrdia Urbana de Barcelona

– Seguiment de la queixa núm. 2650/97 (pàg. 21541 del *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266 de 20 de març de 1998). Presumptes maltractaments d'uns Mossos d'Esquadra a un ciutadà algerià.

– Seguiment de l'Actuació d'Ofici núm.2834/96 (pàgs. 11653 i 11654 del *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 153, de 21 de març de 1997). Visita al Dipòsit Municipal de Detinguts de Rubí.

Secció 2. Ordenació del territori

Habitatge

– Seguiment de la queixa núm. 1304/97 (pàg. 21554 del *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, núm. 266, de 20 març de 1998). Desacord per la no assignació d'un habitatge.

Medi ambient

– Seguiment de la queixa núm. 348/97 (pàgina 21569 i 21570 *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*

núm. 266, de 20 de març de 1998). *Els sorolls d'un supermercat sense llicència ocasionen molèsties*

El local en qüestió va ser precintat arran dels mesuraments sonomètrics que revelaren que les molèsties per sorolls denunciades persistien i que no havien estat objecte de cap correcció segons el projecte d'insonorització redactat.

El desprecintatge del local, que havia estat comunicat al Síndic per la promotora de la queixa, va ser motivat, segons la informació escrita que fou requerida a l'Ajuntament de Badalona, per l'aixecament d'una acta de comprovació favorable i l'atorgament de la llicència de funcionament. Així mateix, l'Ajuntament informà que segons els mesuraments sonomètrics realitzats al domicili de la reclamant no s'havien constatat valors que superessin els màxims permesos per l'ordenança municipal.

Tanmateix, de l'informe es desprenia que l'aturada de les molèsties procedents dels cops d'impacte, propis de les operacions de càrrega i descàrrega, quedava en mans de l'actitud i la manera personal de fer dels treballadors del local. Per aquest motiu, el Síndic donà per closes les seves gestions i indicà a l'Ajuntament que, en el cas que es tornessin a produir molèsties, hi intervingués al més aviat possible a l'objecte d'estudiar la possibilitat d'introduir mesures correctores específiques o condicionar la realització d'aquestes operacions a uns horaris que no afectessin el repòs dels veïns.

– Seguiment de la queixa núm. 604/97 (pàgina 21578 i 21579 del *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266 de 20 de març de 1998). *El requeriment per a l'adopció de mesures correctores és un tràmit previ a l'inici de tota activitat sancionadora*

En relació amb l'actuació de l'Ajuntament de Malgrat de Mar davant les denúncies rebudes per les molèsties per sorolls provinents d'un bar musical, el Síndic considerà que l'ordre d'execució dictada per l'Ajuntament perquè el titular del local adoptés les mesures correctores hauria d'haver estat dictada, prèvia audiència de l'interessat, amb caràcter previ a la incoació dels procediments sancionadors.

Per aquest motiu, el Síndic recomanà la revocació dels actes administratius dictats, la inspecció del local a l'objecte de comprovar si havia estat adoptada alguna mesura correctora, el mesurament dels nivells sonors fruit del funcionament de l'activitat i l'aplicació de les mesures legalment previstes, pel cas que, transcorregut el termini fixat, les mesures no haguessin estat adoptades.

L'Ajuntament de Malgrat informà el Síndic que l'actuació s'havia dut a terme de conformitat amb l'ordenança municipal sense aplicar-hi les disposicions del Reglament d'Activitats Classificades (RAC), perquè es considerà que aquella era norma posterior i especial, i de prioritària aplicació a la norma anterior i general. Així mateix, se'ns féu saber que el local era tancat des de mitjan 1997, de manera que les mesures que havien estat proposades no tindrien eficàcia pràctica.

A la vista de la darrera informació facilitada, el Síndic va cloure les actuacions i efectuà una precisió sobre el fet que el RAC, d'observança obligatòria en tot el territori estatal i d'immediata vigència per a les comunitats autònomes que no tenen una regulació pròpia, pot ser desenvolupat per ordenances complementàries, sempre que no contradiguin les seves disposicions. Per aquest motiu, en virtut del principi de jerarquia normativa, l'ordenança municipal no pot obviar les disposicions del RAC, entenent que és de prioritària aplicació perquè es considera norma posterior i especial.

Secció 3. Tributària

– Seguiment de la queixa núm. 902/95 (pàgina 21594, 21595 i 21596 del *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266 de 20 de març de 1988). *Suggeriment a l'Administració tributària per manca de coordinació entre les diferents administracions intervinents per raó de la competència de cadascuna d'elles en relació amb el tribut liquidat*

L'Administració seguia procediment de constrenyiment contra el promotor de la queixa, per rebuts corresponents a l'Impost d'Activitats Econòmiques (IAE), per tal com figurava donat d'alta del citat tribut en un municipi en el qual no exerceix l'activitat professional.

El reclamant feia més de deu anys que posava de manifest aquesta circumstància davant l'Administració.

El Síndic va efectuar un suggeriment a l'Administració que tramitava l'expedient de constrenyiment, donat que la situació que s'havia produït era el resultat d'una manca de coordinació entre les diferents administracions que hi intervenien, per raó de la competència de cadascuna d'elles en relació amb el tribut liquidat.

En el moment de tancar la redacció de l'Informe de l'any 1997, l'Administració afectada s'havia adreçat al Síndic comunicant-li que, en la mesura que l'Administració que era competent per acordar la baixa dels rebuts erròniamnet expedits es pronunciés, procediria en conseqüència.

En el decurs de l'any 1998, l'Administració central, Agència Estatal Tributària (AET), acordà la baixa, la qual cosa va possibilitar que l'Administració local afectada deixés sense efecte la provisió de constrenyiment dictada contra els béns del reclamant.

Es procedí, doncs, a arxivar les actuacions recaptadores iniciades en via executiva i a la devolució de les quantitats indegudament embargades a l'afectat.

La queixa va cloure com a suggeriment acceptat.

– Seguiment de la Queixa núm. 1194/97 (pàgina 21588 i 21589 del *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266 de 20 de març de 1998). Errades en el procediment notificador d'una liquidació tributària corresponent a un increment de quota a resultes de la pràctica d'una revisió cadastral.

– Seguiment de la queixa núm. 1280/97 (pàgina 21597 i 21598 *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266 de 20 de març de 1988). *Recomanació a l'Ajuntament de Palau d'Anglesola en relació amb*

l'aprovació d'una ordenança reguladora d'un preu públic per a la utilització de cartells i altres instal·lacions per a l'exhibició publicitària en terrenys particulars

L'Ajuntament de Palau d'Anglesola aprovà una ordenança, l'any 1997, reguladora d'un preu públic per a la utilització de cartells i altres instal·lacions per a l'exhibició publicitària en terrenys particulars.

El Síndic havia recomanat modificar l'ordenança perquè no s'adequava a les previsions de la Llei 39/1988, de 28 de desembre, Reguladora de les hisendes locals, la qual disposa que l'objecte de la utilització privativa o aprofitament especial gravat per un preu públic ha de ser el domini públic.

A l'exposició d'aquesta queixa dins l'Informe de l'any 1997, es feia constar que en el moment de tancar-ne la redacció no s'havia rebut resposta a la recomanació que el Síndic efectuà a l'Ajuntament de Palau d'Anglesola.

En el decurs de l'any 1998 les gestions dutes a terme van ser diverses.

El promotor de la queixa comunicà al Síndic que l'Ajuntament l'havia informat que no li practicaria la liquidació corresponent al citat preu públic.

Com sigui que la recomanació s'havia efectuat perquè no es considerava ajustada a dret l'ordenança en si, i no pas l'acte liquidatori concret, el Síndic s'adreçà en diverses ocasions a l'esmentada corporació local, sol·licitant que es pronunciés sobre l'acceptació o no de la recomanació en qüestió.

Finalment, el Síndic optà per tancar l'expedient per manca de resposta expressa de l'Administració, com a recomanació no acceptada.

– Seguiment de la queixa núm.1632/96 (pàgina 21590 i 21591 *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266 de 20 de març de 1998). *Procediment de constrenyiment queda sense efecte per insolvència del subjecte passiu*

La queixa original exposava la problemàtica d'un ciutadà a qui l'Ajuntament de Barcelona havia practicat l'embargament d'un compte corrent.

El reclamant no negava que la quantitat que els serveis municipals d'Hisenda li reclamaven fos correcta. Manifestava al Síndic, però, que presentat recurs davant l'esmentada Administració, en data 28 de març de 1996, el 20 de juny del mateix any els òrgans recaptadors municipals havien procedit a l'embargament de béns abans sense haver donat resposta al recurs en qüestió.

Un cop analitzats tots els fets que el Síndic va considerar significatius en el cas de referència, efectuà un seguit de suggeriments que consten així mateix reflectits en l'Informe al Parlament corresponent a l'any 1997. En el moment de cloure aquell Informe no s'havia rebut resposta de l'Administració.

Finalment, el mes d'abril de 1998 l'Ajuntament de Barcelona s'adreçà al Síndic comunicant l'acceptació dels seus suggeriments, la qual cosa comportà que es decretés finalment la baixa dels rebuts pendents per insolvència del deutor, i que es deixés sense efecte el procediment de constrenyiment que es tramitava.

Secció 4A. Sanitat

– Seguiment de l'Actuació d'Ofici núm. 463/97 (pàgina 21602 del *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, núm. 266, de 20 de març de 1998). El fum del tabac i el dret a la salut.

– Seguiment de la Queixa núm. 626/96 (pàg. 21617 del *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266 de 20 de març de 1998). Recomanació al Departament de Sanitat i Seguretat Social en relació amb la prescripció d'aparells ortoprotètics

– Seguiment de l'Actuació d'Ofici núm. 1988/97 (pàgina 21605 del *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266, de 20 de març de 1998). Anorèxia i bulímia.

– Seguiment de la Queixa núm. 2217/96 (pàg. 21616 i 21617 del *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266, de 20 de març de 1998). Recomanació al Departament de Sanitat i Seguretat Social sobre la conservació de la documentació de la història clínica.

Secció 5. Treball i pensions

Treball

– Seguiment de les queixes núms. 2014/97 i 3464/97 (pàgs. 21630 i 21631 del *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, núm. 266, de 20 de març de 1998). Concessió de cursos de formació ocupacional

Secció 6A. Serveis Socials

– Seguiment de l'Actuació d'Ofici núm. 2224/97 i 2225/97 (pàg. 21647 del *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, núm. 266 de 20 de maig de 1998). Residència i centre de dia per a disminuïts psíquics.

Secció 6B. Infants

– Seguiment de la Queixa núm. 1791/97 (pàgina 21673 del *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm.266, de 20 de març de 1998). Possible vulneració de la normativa de protecció de menors en revistes dirigides a adolescents.

– Seguiment de l'Actuació d'Ofici núm. 3298/97. (pàg. 21678 i 21679 del *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm.266, de 20 de març de 1998). *Unitat de Crisi per a Adolescents (UCA).*

Amb el propòsit de fer una anàlisi de l'adequació de l'atenció a la salut mental dels adolescents, l'any 1997 va iniciar-se una actuació d'ofici sobre la Unitat de Crisi per a Adolescents de l'Institut Benito Menni, de Sant Boi de Llobregat.

En l'Informe corresponent a 1997 es va relatar la visita que hi efectuàrem i es va fer una valoració positiva tant del concepte de servei i de la seva singularitat com dels esforços esmerçats per aconseguir que l'estada

dels nois i noies a l'UCA fos com menys traumàtica i estigmatitzadora millor.

En relació amb la visita efectuada, el Síndic va suggerir al Departament de Sanitat i Seguretat Social que estudiés la possibilitat i conveniència de crear altres serveis de característiques similars, amb l'objecte de posar-los a l'abast d'un major nombre d'adolescents i d'acostar-los a altres punts de Catalunya, cosa que permetria de prestar-los l'atenció més a prop del seu domicili.

El Síndic també va suggerir la conveniència de disposar de recursos intermedis a fi que els nois i les noies poguessin ser atesos des del moment que són donats d'alta fins que es poden integrar en centres normalitzats.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social, en resposta a aquests suggeriments, va trametre al Síndic un informe sobre la situació actual de l'atenció a la salut mental dels adolescents a Catalunya i de les previsions de creació de serveis.

Segons l'informe, en el curs dels pròxims anys el Servei Català de la Salut té previst posar en marxa, en funció de les disponibilitats pressupostàries, dos hospitals de dia per a població adolescent que requereix un tractament intensiu i perllongat, però que pot mantenir un vincle amb la família, l'un a la Regió Sanitària Costa de Ponent i l'altre a Barcelona.

En el seu escrit, el Departament afegeix que s'estudia la possibilitat que, en un futur, dins el procés de reordenació de l'Institut Municipal de Psiquiatria d'Urgències (IMPU), es posi en marxa una unitat de crisi per a adolescents.

– Seguiment de l'Actuació d'Ofici núm. 3671/97 (pàg. 21680 del *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266, de 20 de març de 1998) Exploracions mèdiques d'infants maltractats i víctimes d'abús sexual.

– Seguiment de l'actuació d'Ofici núm. 3694/97 (pàg. 21661 i 21662 del *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266). *Centre Educatiu L'Alzina*

En relació amb el Centre Educatiu L'Alzina, per a nois i noies en conflicte social que compleixen penes, el Síndic va suggerir al Departament de Justícia que s'adoptin mesures per optimitzar la coordinació i la derivació del centre amb els serveis del sistema de benestar, de manera que, quan els nois ingressats tornen al seu ambient natural, no es produeixi una contradicció entre els valors i hàbits apresos al centre i els que retrobarà en la vida normal.

Aquest suggeriment està pendent de resposta del Departament en el moment de redactar aquest Informe.

– Seguiment de l'actuació d'Ofici núm. 3696/97 (pàg. 21664 i 21665 del *Butlletí Oficial Parlament de Catalunya*, núm. 266, de 20 de març de 1998,). *Centre Educatiu Oriol Badia.*

En relació amb el Centre Educatiu Oriol Badia, per a nois i noies en conflicte social que compleixen penes, el Síndic suggereix al Departament de Justícia que faci arranjar part de les instal·lacions, per tal que les mancances d'infraestructura que s'hi detecten no neutralitzin el bon funcionament del centre. Aquestes mancances ja s'havien assenyalat en l'Actuació d'Ofici oberta l'any 1993. L'Informe de l'any 1995 referia el fet que el projecte d'ampliació i racionalització del centre, atès el seu import i les disponibilitats pressupostàries, no es podia dur a terme en aquell moment.

El 1998, el Departament ha tornat a acceptar els suggeriments de millora de les infraestructures i el Síndic ha demanat de ser informat de l'estat de les reparacions.

– Seguiment de l'actuació d'Ofici núm. 3699/97 (pàg. 21678 del *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266). *Centre de menors El Garraf.*

En relació amb el centre El Garraf, de tractament d'infants sota mesura administrativa de la Direcció General d'Atenció a la Infància amb problemes de salut mental, el Síndic va suggerir al Departament de Justícia que adopti les mesures oportunes per tal d'esmenar les deficiències detectades en la visita que aquesta Institució hi va efectuar.

Els suggeriments feien referència a dos aspectes: la infraestructura, atesa la manca d'espai suficient de les sales comunes, els dormitoris i dels tallers, el nombre de sanitaris i les condicions de l'habitació de contenció, i l'elevada proporció educadors-interns, ateses les característiques de la població que atén el centre.

El Departament acceptà aquests suggeriments, si bé encara cal saber la concreció de les reformes.

– Seguiment de l'actuació d'ofici núm. 3701/97 (pàg. 21667 i 21668 del *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266). *Centre Folch i Torres.*

El Síndic va suggerir al Departament de Justícia, en relació amb el Centre Educatiu Folch i Torres, destinat a nois i noies en conflicte social que compleixen penes, que es prenguin mesures per posar fi a les deficiències d'infraestructura observades, sobretot pel que fa a l'insuficient espai per a dormitoris i espais d'ús comú, que limiten la intimitat dels residents.

El Departament va respondre acceptant els suggeriments del Síndic, i l'informà que s'estava buscant un nou emplaçament per a aquest centre que solucionés els problemes derivats de les instal·lacions poc adequades.

Secció 7. Ensenyament i cultura

Ensenyament universitari

– Seguiment de la Queixa núm. 32/97 (pàg. 21705 i següents del *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 266, de 20 de març de 1998). *Suggeriment al Comissionat per a Universitats i Recerca perquè faci una interpretació no restrictiva de la normativa relativa a l'accés a la Universitat per a majors de 25 anys*

A l'exposició de la queixa l'any 1998 s'indica que el Comissionat considerava que la interpretació que el Síndic feia de la via d'accés per a majors de 25 anys propiciaria un augment de les persones que accedeixen als estudis universitaris per aquesta via en perjudici d'altres vies preferents.

LLIBRE PRIMER

TERCERA PART

ANNEX 1. DADES GENERALS DE LES ACTUACIONS DEL SÍNDIC DE GREUGES

ACTUACIONS GLOBALS DEL SÍNDIC DE GREUGES-1998

Queixes presentades directament pel ciutadà	1.638
Actuacions a iniciativa del Síndic	59
Servei d'Informació al Ciutadà (S.I.C)	3.291
Total	4.988

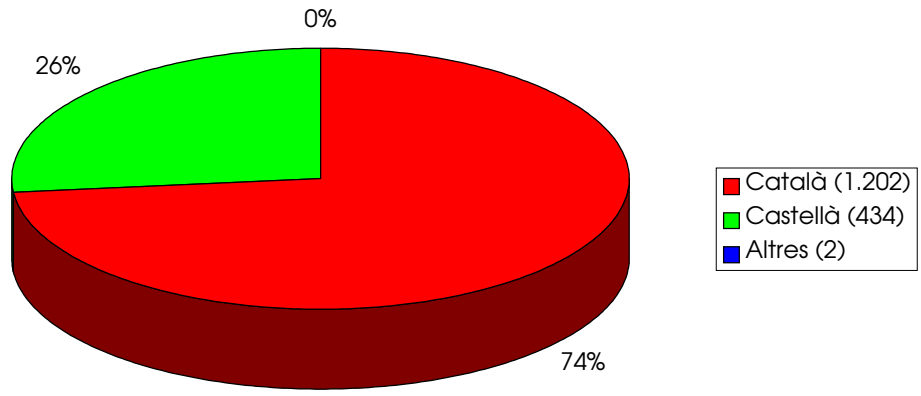
EXPEDIENTS OBERTS L'ANY 1998

Consultes provinents del S.I.C (1)	2.224
Queixes	1.638
Actuacions d'Ofici	59
Total expedients de queixa	3.921

(1) Anomenem Consultes aquelles queixes resoltes directament en el moment de la consulta o en hores posteriors, personals o telefòniques, pel (S.I.C)

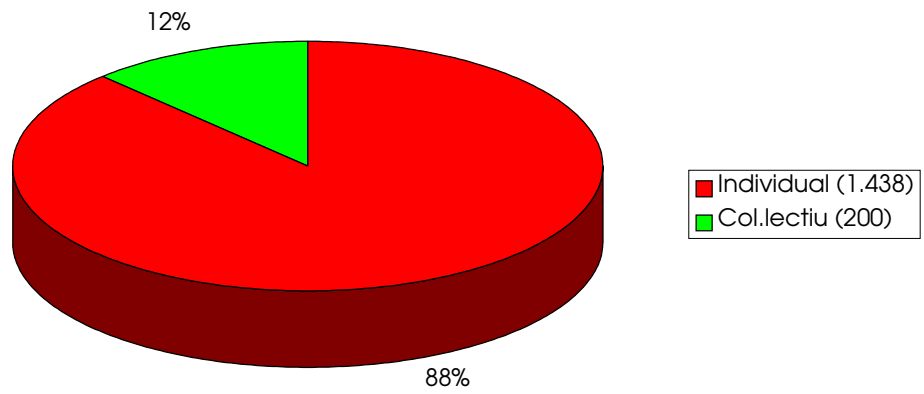
CARACTERÍSTIQUES DELS RECLAMANTS EN RELACIÓ AMB LES QUEIXES PRESENTADES DIRECTAMENT PEL CIUTADÀ

TOTAL: 1.638

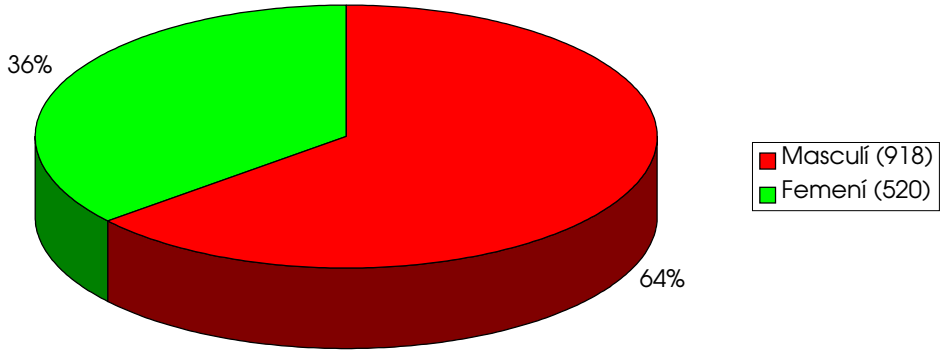
CARACTERÍSTIQUES DELS RECLAMANTS EN RELACIÓ AMB LES QUEIXES PRESENTADES DIRECTAMENT PEL CIUTADÀ

TOTAL: 1.638

CARACTERÍSTIQUES DEL RECLAMANAT EN RELACIÓ AMB LES QUEIXES PRESENTADES DIRECTAMENT PEL CIUTADÀ

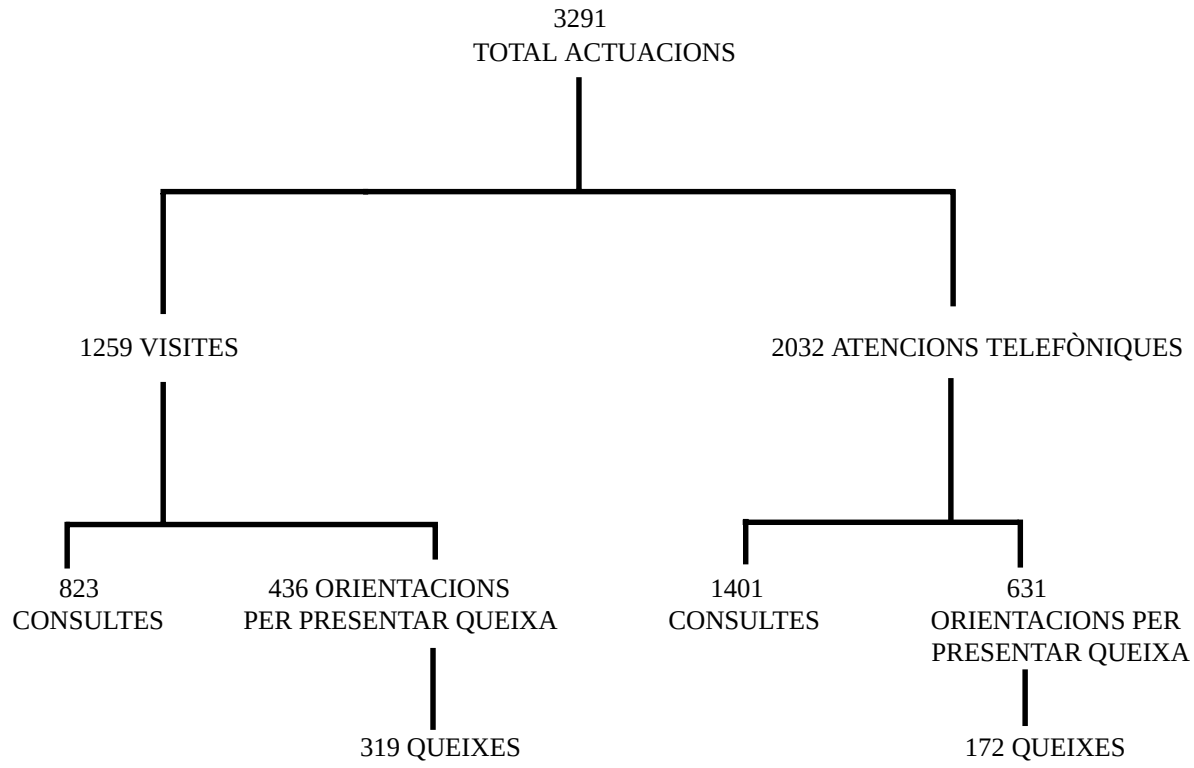
TOTAL 1.638

(*) La diferència fins a 1.638 queixes correspon a les queixes presentades per col·lectius

ANNEX 2. SERVEI D'INFORMACIÓ AL CIUTADÀ

ACTUACIONS DEL SERVEI D'INFORMACIÓ AL CIUTADÀ

La consulta diària

L'any 1998 el Servei d'Informació al Ciutadà (SIC), ha mantingut una intensa activitat sobretot en allò que fa referència a l'atenció telefònica. Han estat tres els assessors que de forma rotatòria, han atès tant les demandes de consulta telefònica com les visites personals a l'oficina de la Institució.

Durant l'any 1998 el Servei d'Informació al Ciutadà ha tingut 3.291 intervencions, que representen un increment del 5,07% respecte a l'any 1997 (en el que les actuacions van ser 3.132). Les entrevistes personals han tingut un decreixement del 5,84%, un total de 1.259, (front a les 1.337 de l'any anterior); però en contrapartida les atencions telefòniques s'han incrementat un 13,20%, un total de 2.032,(en relació amb les 1.795 de l'exercici precedent) la qual cosa pot ser interpretada com una major resolució de consultes per via telefònica, sense necessitat de desplaçament personal del ciutadà.

L'atenció telefònica no sempre resol amb una orientació la demanda del ciutada però pot comportar la futura presentació de la queixa o, en alguna ocasió fins i tot, la concertació de visita a la l'Institució per estudiar amb un assessor, adscrit al SIC, el fons i la viabilitat de la queixa.

En l'Informe de 1997 es va exposar, amb detall, la mecànica d'actuació del SIC i ens remetem a les consideracions que aleshores es van fer (*vegeu Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya, núm. 266, de 20 de març de 1998, pàgs. 21746 i segs*).

De l'anàlisi de la tipologia temàtica de les consultes - casos que es resolen amb una orientació- plantejades al SIC, per raó de l'administració afectada, es constata un important increment (20,61%) de les que no afecten una administració, això és les relatives a qüestions d'ordre privat, en què el Síndic no és competent. En qualsevol cas, aquesta tipologia de consulta, que per definició representa una rica varietat de conflictes, ha estat sempre la més freqüent al SIC 860 intervencions l'any 1998, seguides de les consultes que fan referència a l'Administració local, 391 intervencions durant el mateix període.

En l'apartat de consultes de caràcter privat plantejades al Síndic, continuen tenint una forta incidència els conflictes entre arrendadors i arrendataris, vendes d'habitatges en què s'oculta l'existència d'aluminosi, manca de recursos econòmics per pagar el lloguer i altres de referents a molèsties ocasionades pels hàbits, costums i comportament socials a les comunitats de veïns, a més a més de les consultes que fan referència als drets dels consumidors i especialment les reclamacions contra suposades actuacions abusives i mancances en l'atenció al client per part de la companyia Telefònica de España, S.A., en particular en relació amb el telèfon d'atenció 1004, servei al que ens hem referit en l'apartat de la Secció 4B Consum, d'aquest Informe.

L'anàlisi de les dades dels darrers anys permet constatar que el SIC fa una primera selecció dels temes susceptibles de ser plantejats davant del Síndic, ofereix una informació al ciutadà sobre la possibilitat d'èxit de la seva pretensió i facilita a l'equip tècnic de la Institució una major dedicació als conflictes en què efectivament pot intervenir per raó de competència. En tot cas, el ciutadà sempre és informat del dret que l'assisteix de dirigir-se per escrit al Síndic de Greuges manifestant el que li convingui, amb independència que la Institució tingui competència per intervenir en el conflicte.

Entenem que una consulta o queixa ha estat resolta de forma immediata pel SIC quan, amb independència de si és matèria pròpia de la seva competència, el ciutadà en rep una solució o orientació, o bé el mateix servei fa alguna gestió encaminada a verificar o donar compte de la suposada situació irregular per tal d'aconseguir la solució.

Oferim tot seguit uns exemples d'aquesta intervenció.

Un matrimoni acudeix al SIC manifestant que la muller, ciutadana no nacional, té pendent de recollir el permís de residència a Espanya. Compareguda a l'Oficina d'Estrangers de la Subdelegació del Govern, li indiquen que haurà de concertar, telefònicament, el moment per recollir-lo. Quan truca als telèfons indicats, un missatge pregravat dóna una informació incomprensible. El SIC intenta el contacte amb els esmentats telèfons i comprova l'exactitud de la informació dels reclamants. Posats en contacte telefònic amb la Subdelegació del Govern, que comprova la deficient informació telefònica que impedia concertar cites per recollir documentació, la Subdelegació comunica al Síndic dia i hora per lliurar a la reclamant el corresponent permís de residència.

Un altre cas que es pot citar com a mostra és el d'un ciutadà que s'adreça al SIC manifestant que, a conseqüència d'una intervenció quirúrgica en un ull practicada, segons ell, sense la deguda perícia, pateix una manca de líquid lacrimal que l'obliga a medicar-se, per sempre més, per tal d'humitejar l'ull amb un producte farmacèutic d'elevat cost. Manifesta que el Servei Català de la Salut no es fa càrrec del cost de la medicació. Com que no ha formulat cap reclamació prèvia, se li recomana presentar-ne a la unitat d'atenció a l'usuari de la regió sanitària. Presentada la reclamació, l'interessat, en una visita posterior al SIC informa que el Servei Català de la Salut ha accedit a la seva petició.

Els desplaçaments fora de la seu

El 25 de novembre de 1996, el Síndic inicià amb la visita a Girona, els desplaçaments de la seva oficina fora de la seu ordinària per tal d'apropar la Institució als ciutadans i conèixer de primera mà les seves inquietuds i queixes quant al funcionament de les administracions catalanes. Aquesta iniciativa responia a un suggeriment del Parlament de Catalunya i també a un desig personal del Síndic.

Com consta en els anteriors informes corresponents als anys 1996 i 1997, la visita a Girona va anar seguida de les fetes els dies 10 de febrer de 1997 a Lleida i, el 2 de juny, a Tarragona.

Tenint en compte el bon acolliment dels ciutadans a aquesta iniciativa d'acostament territorial de la Institu-

ció i ja visitades les tres capitals de província, l'any 1998 aquests desplaçaments s'han incrementat.

En el període a què fa referència el present informe, l'oficina del Síndic ha fet cinc nous desplaçaments per atendre consultes i queixes dels ciutadans.

Els desplaçaments tenen lloc ordinàriament el dilluns. Els ciutadans de la zona d'influència de la població on es traslladarà el Síndic són informats pels mitjans d'informació locals del dia, lloc i hores en què el Síndic estarà a la seva disposició per atendre'ls.

Per instal·lar l'oficina del Síndic, es procura triar dependències no vinculades amb cap administració pública, de manera que es preservi el caràcter independent de la Institució.

Durant la setmana anterior a la visita, el SIC rep les sol·licituds de reserva horària i fa la primera aproximació al contingut de la consulta o queixa que el ciutadà vol formular al Síndic. També són ateses, però, la demandes de visita que es presenten el mateix dia sense cita prèvia.

L'any 1998, els desplaçaments de l'oficina del Síndic han estat els següents:

Manresa. El dia 27 d'abril, el Síndic rebé als ciutadans a la Fundació Universitària del Bages. En total atengué 23 visites que finalment derivaren en 15 queixes i 8 consultes.

Vielha. El Síndic s'hi desplaçà el 8 de juny i atengué els ciutadans en les dependències d'un hotel de la capital de la Vall d'Aran. Se li presentaren 8 queixes i 4 consultes.

Puigcerdà. El dia 15 de juliol el Síndic es desplaçà als locals del Centre d'Estudis Ceretans, per rebre les consultes i queixes dels ciutadans de la Cerdanya. Les queixes presentades van ser quatre.

Gandesa. La capital de la Terra Alta va ser visitada pel Síndic el dia 5 d'octubre. L'oficina provisional s'instal·là als locals de la Societat Unió Gandesana. Es reberen 19 queixes i 2 consultes.

Figueres. El Síndic rebé els ciutadans de Figueres i de la seva zona d'influència el dia 30 de novembre. Les instal·lacions escollides per atendre al públic va ser el Centre de Negocis Cinc. En aquesta visita, el Síndic rebé 26 queixes i se li formularen 4 consultes.

Cal deixar constància de la valoració positiva que sembla tenir entre els ciutadans aquesta iniciativa d'acostament de la Institució. Tot i que els requisits de formalització de la queixa són sempre els mateixos i que al Síndic es pot accedir tant per telèfon, personalment, com per correu, es constata que aquests desplaçaments afavoreixen la decisió dels ciutadans a fer ús d'aquesta Institució. En quasi totes les zones visitades, la presentació i acceptació de queixes respecte a l'any anterior al desplaçament s'incrementa de forma molt significativa.

Igualment es constata en tots aquests desplaçaments la presentació de queixes de col·lectius que actuen com a portaveus de conflictes de caràcter social. Aquest fet és valorat d'una forma especialment positiva pel que representa d'organització i consciència col·lectiva davant de problemes que transcendeixen l'interès estrictament individual. La presència del Síndic és considerada per aquests col·lectius com una bona oportunitat per fer sentir les seves demandes i sol·licitar la seva intervenció perquè siguin satisfetes.

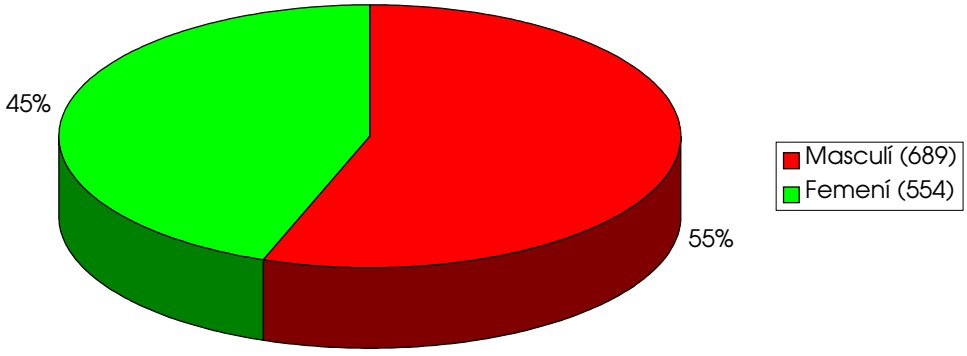
Tot seguit, i amb suport gràfic, proporcionem dades relatives a determinades característiques dels usuaris del Servei d'Informació al Ciutadà (SIC) que poden tenir un cert interès, diferenciant entre els usuaris que s'han adreçat en visita persoanl i els que ho han fet mitjançant el telèfon.

Pel que fa a la dada territorial de la comarca de procedència de l'usuari, incorporem el concepte d'altres, que fa referència tant a persones procedents de fora de Catalunya com a aquelles persones que no han volgut donar-nos aquesta dada que d'altra banda només es demana a efectes purament estadístics.

CARACTERÍSTIQUES DELS USUARIS DEL SERVEI D'INFORMACIÓ AL CIUTADÀ PER RAÓ DEL SEXE

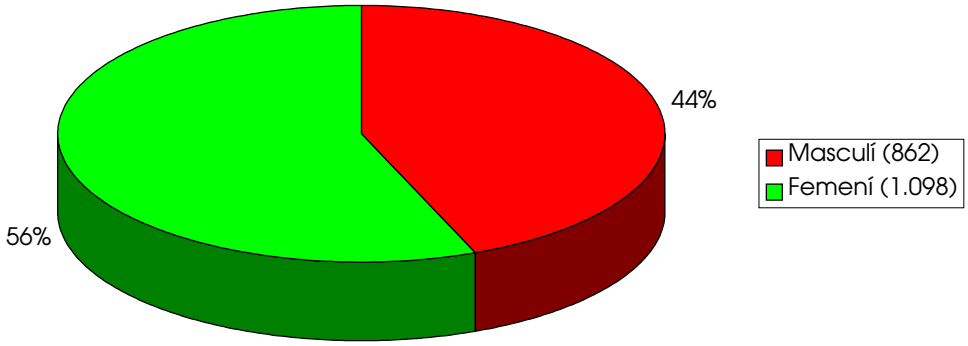
EN VISITA PERSONAL

TOTAL: 1.259

EN ATENCIÓ TELEFÒNICA

TOTAL: 2.032

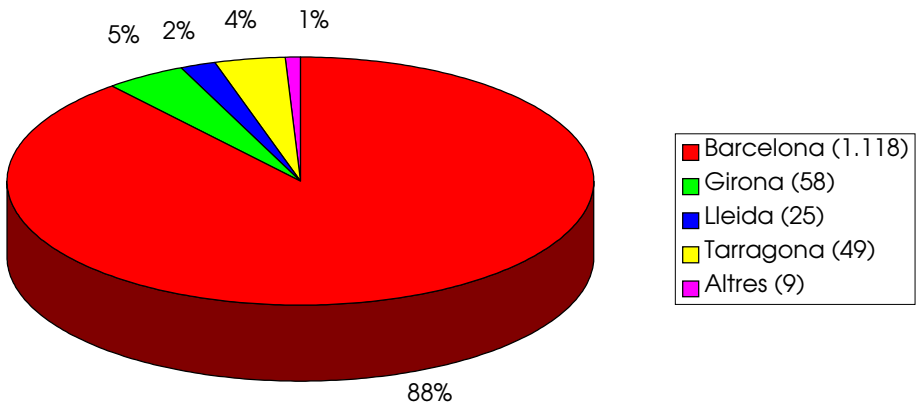

(*) La diferència fins a 1.259 en el cas de visites personals i fins a 2.032 en el cas d'atencions telefòniques correspon a les consultes realitzades per col·lectius

CARACTERÍSTIQUES DELS USUARIS DEL SERVEI D'INFORMACIÓ AL CIUTADÀ, PER RAÓ DEL TERRITORI

EN VISITA PERSONAL

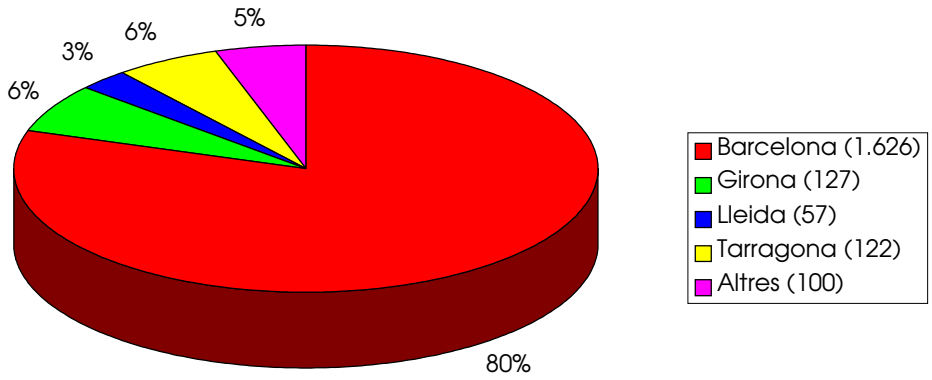
TOTAL: 1.259

31356

EN ATENCIÓ TELEFÒNICA

TOTAL: 2.032

(*) Incorporem el concepte d'altres, que fa referència tant a persones procedents de fora de Catalunya com a aquelles persones que no han volgut donar-nos aquesta dada que d'altra banda només es demana a efectes purament estadístics

DETALL DE LES ACTUACIONS DEL SÍNDIC PER COMARQUES

	Visites Personals	Atencions Telefòniques
Barcelona		
Anoia	9	26
Alt Penedès	9	17
Bages	37	24
Baix Llobregat	107	186
Barcelonès	781	933
Berguedà	2	7
Garraf	19	30
Maresme	41	109
Osona	10	32
Vallès Occidental	65	174
Vallès Oriental	28	88
Total comarques Barcelona	1.118	1.626

	Visites Personals	Atencions Telefòniques
Girona		
Alt Empordà	30	20
Baix Empordà	3	28
Cerdanya	5	3
Garrotxa	1	6
Gironès	9	33
Pla de l'Estany	3	5
Ripollès	1	4
Selva	6	28
Total comarques Girona	58	127

	Visites Personals	Atencions Telefòniques
Lleida		
Alt Urgell	0	7
Garrigues	0	3
Noguera	2	6
Pallars Jussà	1	4
Pallars Sobirà	0	2
Pla d'Urgell	0	3
Segarra	1	6
Segrià	6	22
Solsonès	1	0
Urgell	2	3
Val d'Aran	12	1
Total comarques Lleida	25	57
Tarragona		
Alt Camp	2	5
Baix Camp	9	28
Baix Ebre	3	15
Baix Penedès	8	13
Conca de Barberà	2	7
Montsià	3	12
Priorat	0	1
Ribera d'Ebre	0	4
Tarragonès	4	32
Terra Alta	18	5
Total comarques Tarragona	49	122

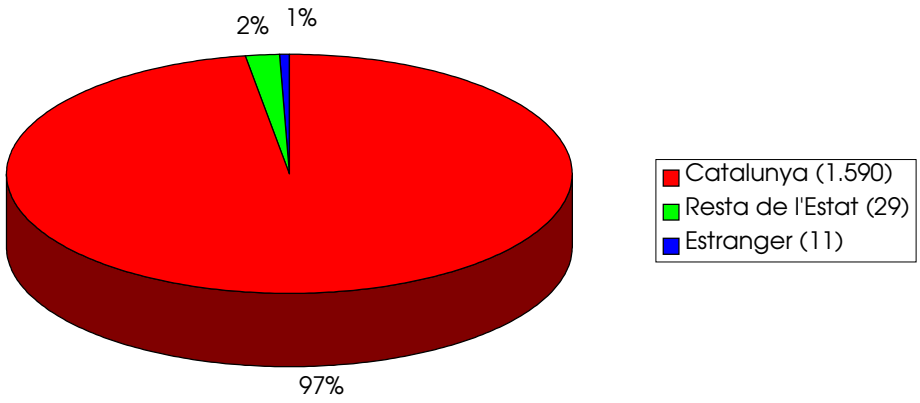
	Visites Personals	Atencions Telefòniques
Altres		
Balears	1	1
Canaries	0	1
Cordoba	1	2
Múrcia	1	0
Osca	0	1
Saragossa	1	0
Vàlencia	0	2
Vitòria	0	2
No volen identificar-se	3	91
Estrangers	2	0
Total altres	9	100
Total actuacions	1.259	2.032

ANNEX 3. CLASSIFICACIÓ TERRITORIAL DE LES QUEIXES

DOMICILI DELS RECLAMANTS

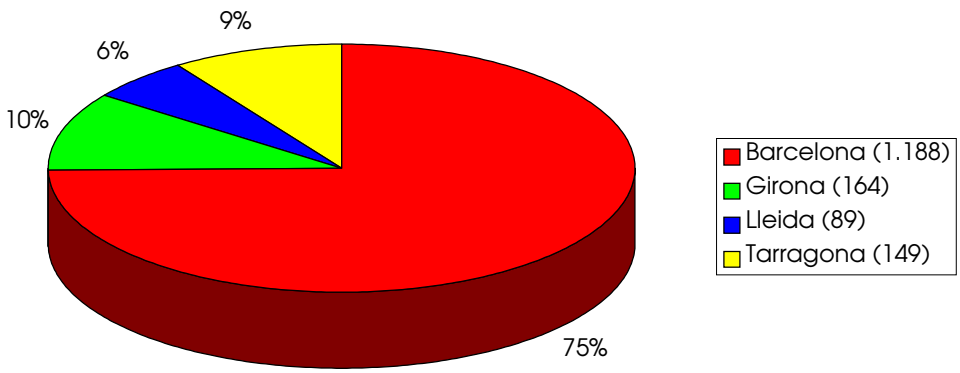
TOTAL EXPEDIENTS: 1.630

(No s'inclouen 8 d'anònimes)

CATALUNYA

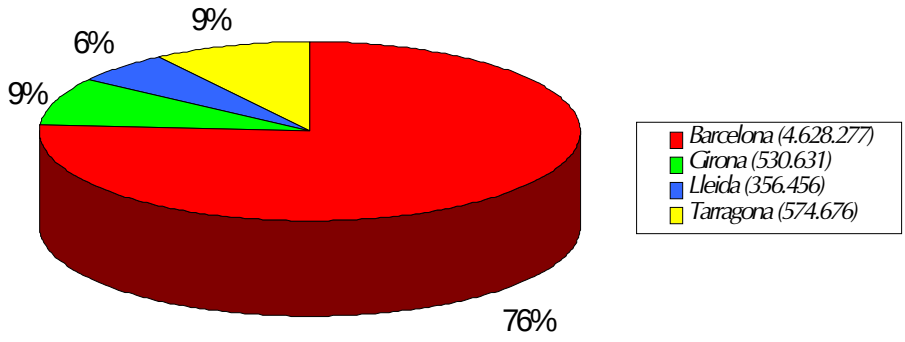
TOTAL: 1.590

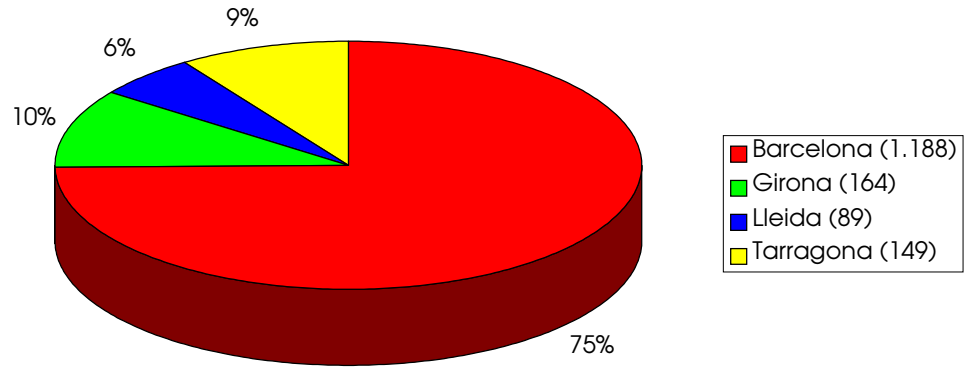
	COMPARACIÓ %	POBLACIÓ %	QUEIXES	
Població	Nombre habitants (1)	% Població Queixes s/1.590	Nombre Queixes	Percentatge
Catalunya	6.090.040	100%	1.590	100%
Barcelona	4.628.277%	76%	1.188	75%
Girona	530.631%	9%	164	10%
Lleida	356.456%	6%	89	6%
Tarragona	574.676%	9%	149	9%

1) Estimacions post-censals de població de Catalunya referides a 31 de desembre de 1996, corresponent a la informació més actualitzada disponible per l'Institut d'Estadística de Catalunya

PERCENTATGE SOBRE HABITANTS

PERCENTATGE SOBRE QUEIXES

31360

DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA DE LES QUEIXES

Divisió comarcal definida per la Llei 6/1987, de 4 d'abril, sobre l'Organització Comarcal de Catalunya, modificada per la Llei 5/1988, de 28 de març i la Llei 3/1990, de 8 de gener.

Les xifres en el mapa indiquen les queixes escrites rebudes l'any 1998 procedents de Catalunya (1.590) sense incloure les de la resta de l'Estat espanyol (29), les de l'estranger (11) i les anònimes (8).

DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA DE LES QUEIXES REBUDES PER ESCRIT, COMPARADES AMB L'ÍNDEX DE POBLACIÓ

Estimacions post-censals de població de Catalunya referides a 31 de desembre de 1996, corresponent a la informació més actualitzada disponible per l'Institut d'Estadística de Catalunya

< 4.000 habitants:

Alt Empordà/ Alt Penedès/ Alta Ribagorça/ Anoia/ Bages/ Baix Penedès/ Barcelonès/ Cerdanya/ Conca de Barberà/ Garraf/ Gironès/ Maresme/ Montsià/ Pallars Sobirà/ Pla de l'Estany/ Ribera d'Ebre/ Segarra/ Segrià/ Selva/ Tarragonès/ Terra Alta/ Val d'Aran

de 4.000 a 6.000 habitants:

Alt Camp/ Alt Urgell/ Baix Camp/ Baix Ebre/ Baix Empordà/ Baix Llobregat/ Noguera/ Ripollès/ Solsonès/ Vallès Oriental

de 6.000 a 8.000 habitants:

Berguedà/ Garrotxa/ Osona/ Vallès Occidental

> 8.000 habitants:

Garrigues/ Pallars Jussà/ Pla d'Urgell/ Urgell

0 queixes:

Priorat

Als efectes de les dades relacionades, cal tenir en compte que en elles s'inclouen les queixes presentades per reclusos en centres penitenciaris, en el nombre i la distribució comarcal següent:

Vallès Oriental	8
Barcelonès	7
Baix Llobregat	14
Segrià	7
Alt Empordà	1
Total	37

BARCELONA

Comarca-Població	Nombre de Queixes
Alt Penedès	*24*
El Pla del Penedès	1
Font-Rubí	1
Gelida	1
La Granada	1
Mediona	1
Puigdàlber	1
Sant LLorenç d'Hortons	1
Sant Sadurní d'Anoia	1
Santa Fe del Penedès	1
Subirats	2
Vilafranca del Penedès	13
Anoia	*26*
El Bruc	1
Igualada	14
La Llacuna	1
La Pobla de Claramunt	1
Masquefa	3
Piera	4
Sant Martí de Tous	1
Santa Margarida de Montbui	1
Bages	*44*
Artés	2
Avinyó	1
Balsareny	2
Cardona	3
Manresa	24
Monistrol de Montserrat	2
Navarcles	1
Navàs	3
Rajadell	1
Sallent	1
Sant Joan de Vilatorrada	1
Santa Maria d'Oló	2
Talamanca	1
Baix Llobregat	*155*
Abrera	2
Castelldefels	11
Cervelló	2
Collbató	2
Corbera de Llobregat	1
Cornellà de Llobregat	15
El Papiol	3
El Prat de Llobregat	9
Esparreguera	6
Esplugues de Llobregat	9
Gavà	4
Martorell	9
Molins de Rei	5
Olesa de Montserrat	6
Pallejà	3
Sant Andreu de la Barca	3
Sant Boi de Llobregat	9
Sant Climent de Llobregat	1
Sant Esteve Sesrovires	9
Sant Feliu de Llobregat	17
Sant Joan Despí	5
Sant Just Desvern	5
Sant Vicenç dels Horts	5
Torrelles de Llobregat	1
Vallirana	5
Viladecans	8
Barcelonès	*624*
Badalona	30
Barcelona	547
L'Hospitalet de Llobregat	28
Sant Adrià de Besòs	6
Santa Coloma de Gramenet	13

Comarca-Població	Nombre de Queixes
Berguedà	*6*
Berga	2
Casserres	1
Gironella	1
Gisclareny	1
Olvan	1
Garraf	*26*
Canyelles	2
Olivella	1
Sant Pere de Ribes	6
Sitges	8
Vilanova i la Geltrú	9
Maresme	*80*
Alella	3
Arenys de Mar	2
Argentona	1
Cabrils	5
Calella	5
Canet de Mar	2
Dosrius	1
El Masnou	7
Malgrat de Mar	3
Mataró	22
Montgat	2
Òrrius	1
Palafolls	1
Pineda de Mar	5
Premià de Dalt	1
Premià de Mar	10
Sant Andreu de Llavaneres	1
Sant Vicenç de Montalt	2
Tordera	2
Vilassar de Mar	4
Osona	*18*
Folgueroles	1
Manlleu	2
Roda de Ter	2
Sant Bartomeu del Grau	1
Sant Hipòlit de Voltregà	3
Sant Quirze de Besora	1
Torelló	3
Vic	5
Selva	*1* (*)
Fogars de Tordera	1

Comarca-Població	Nombre de Queixes
Vallès Occidental	*113*
Barberà del Vallès	1
Bellaterra	1
Castellar del Vallès	3
Castellbisbal	1
Cerdanyola del Vallès	8
Matadepera	2
Montcada i Reixac	8
Palau de Plegamans	2
Ripollet	2
Rubí	11
Sabadell	26
San Cugat del Vallès	18
Sant Quirze del Vallès	1
Santa Perpetua de Mogoda	3
Terrassa	24
Viladecavalls	2
Vallès Oriental	*71*
Caldes de Montbui	3
Canovelles	2
Cardedeu	3
Granollers	21
La Garriga	4
La Llagosta	2
La Roca del Vallès	5
Les Franqueses del Vallès	2
Mollet del Vallès	3
Montornès del Vallès	4
Parets del Vallès	6
Sant Antoni de Vilamajor	2
Sant Celoni	1
Sant Feliu de Codines	3
Sant Fost de Campsentelles	1
Sant Pere de Vilamajor	4
Santa Eulàlia de Ronçana	1
Santa Maria de Palautordera	1
Tagamanent	2
Vilanova del Vallès	1
Total Comarques de Barcelona	1.188

(*) Es computa la queixa provinent de Fogars de Tordera per què tot i formar part de la comarca de la Selva administrativament és un municipi de Barcelona

GIRONA

Comarca- Població	Nombre de Queixes
Alt Empordà	*48*
Castelló d'Empuries	2
Cistella	1
El Far d'Empordà	1
El Port de la Selva	2
Espolla	1
Figueres	25
L'Escala	4
Llançà	1
Llers	2
Maçanet de Cabrenys	1
Peralada	2
Roses	3
Sant Miquel de Fluvià	1
Vilafant	1
Vilamalla	1
Baix Empordà	*17*
Begur	2
Castell-Platja d'Aro	1
Forallac	1
Palafrugell	5
Palamós	3
Sant Feliu de Guíxols	1
Santa Cristina d'Aro	1
Torroella de Montgrí	2
Verges	1
Cerdanya	*9*
Alp	1
Fontanals de Cerdanya	1
Ger	1
Puigcerdà	6
Garrotxa	*7*
Les Preses	1
Olot	3
Riudaura	1
Sant Ferriol	1
Sant Jaume de Llierca	1
Gironès	*35*
Campllong	1
Canet d'Adri	1
Girona	27
Salt	6
Pla de l'Estany	*12*
Banyoles	10
Porqueres	1
Vilademuls	1
Ripollès	*5*
Capdevànol	1
Pardines	1
Ripoll	2
Sant Pau de Seguries	1
Selva	*31*
Blanes	7
Lloret de Mar	9
Maçanet de la Selva	1
Massanes	1
Riudarenes	1
Riudellots de la Selva	1
Sant Hilari Sacalm	1
Santa Coloma de Farners	3
Sils	1
Susqueda	1
Tossa de Mar	2
Vidreres	3
Total Comarques de Girona	164

LLEIDA

Comarca- Població	Nombre de Queixes
Alta Ribagorça	*3*
El Pont de Suert	3
Alt Urgell	*4*
La Seu d'Urgell	4
Garrigues	*2*
Cervià de les Garrigues	1
Les Borges Blanques	1
Noguera	*6*
Balaguer	2
Cubells	1
La Sentiu de Sió	1
Ponts	2
Pallars Jussà	*1*
Tremp	1

Comarca-Població	Nombre de Queixes
Pallars Sobirà	*2*
Alins	1
Sort	1
Pla d'Urgell	*1*
Bell-Lloc d'Urgell	1
Segarra	*9*
Cervera	6
Ribera d'Ondarra	1
Sant Guim de Freixenet	1
Torà	1
Segrià	*47*
Aitona	1
Alfarràs	2
Almacelles	2
Artesa de Lleida	2
Benavent de Segrià	1
Els Alamús	1
Lleida	32
Montoliu de Lleida	4
Seròs	1
Soses	1
Solsonès	*2*
Olius	1
Solsona	1
Urgell	*3*
Bellpuig	1
Tàrrega	2
Val d'Aran	*9*
Arties e Garós	1
Les	2
Naut Aran	1
Vielha e Mijaran	4
Vilac	1
Total Comarques de Lleida	89

TARRAGONA

Comarca- Població	Nombre de Queixes
Alt Camp	*7*
El Pont d'Armentera	1
La Masó	1
Valls	4
Vila-Rodona	1
Baix Camp	*24*
Alforja	1
Cambrils	2
Duesaigües	1
L'Aleixar	1
Montbrió del Camp	1
Reus	14
Riudoms	2
Vilanova d'Escornalbou	1
Vinyols i els Arcs	1
Baix Ebre	*11*
Deltebre	2
Jesús	1
L'Aldea	1
L'Atmellar de Mar	3
Tortosa	4
Baix Penedès	*18*
Bonastre	2
Calafell	1
Cunit	1
El Vendrell	10
L'Arboç	2
Masllorenç	1
Santa Oliva	1
Conca de Barberà	*7*
Barberà de la Conca	1
Les Piles	1
Llorac	1
Santa Coloma de Queralt	3
Vimbodí	1
Montsià	*14*
Alcalnar	1
Amposta	2
La Sénia	4
Sant Carles de la Ràpita	3
Ulldecona	4
Ribera d'Ebre	*7*
Ascó	1
La Torre de l'Espanyol	2
Miravet	1
Móra d'Ebre	1
Riba-Roja d'Ebre	2

Comarca-Població	Nombre de Queixes
Tarragonès	*44*
Altafulla	1
Creixell	1
El Catllar	1
Els Pallaresos	4
La Riera de Gaià	1
Roda de Berà	1
Salou	2
Tarragona	30
Vila-Seca	3
Terra Alta	*17*
Gandesa	16
La Pobla de Massaluca	1
Total Comarques de Tarragona	149

PROCEDENTS DE LA RESTA DE L'ESTAT

Comarca-Població	Nombre de Queixes
Alacant	1
Alaba	1
Asturies	2
Balears	3
La Corunya	1
Castelló	1
Cordova	2
Granada	1
Huelva	2
Madrid	3
Màlaga	1
Múrcia	1
Osca	2
Santander	1
Saragossa	3
Sevilla	1
València	3
Total	29

PROCEDENTS DE L'ESTRANGER

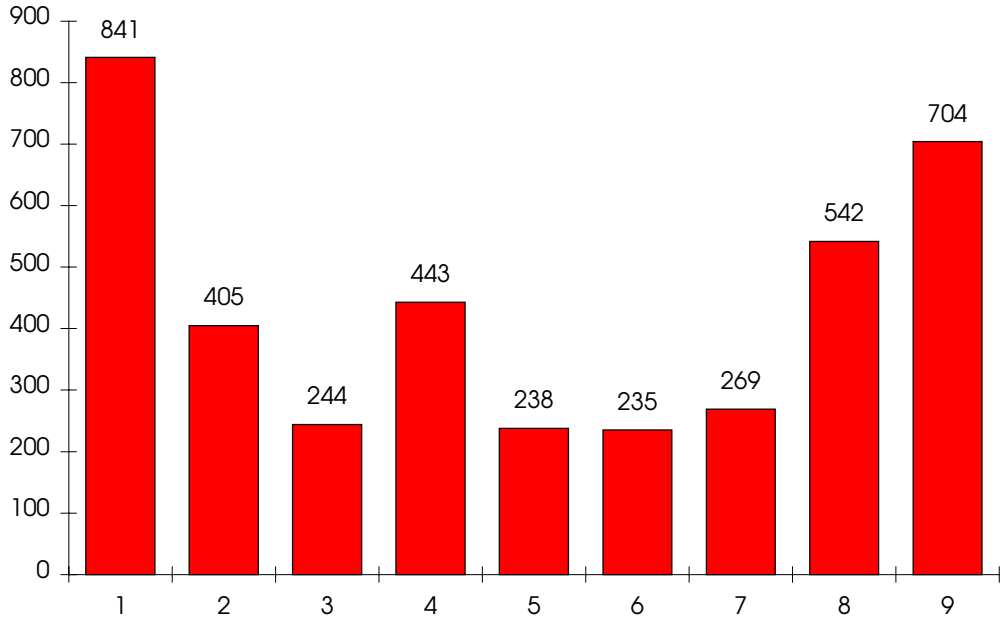
Classificació per països	
Alemanya	2
Andorra	1
Brasil	1
Cuba	1
França	1
Holanda	1
Israel	1
Mèxic	1
Perú	1
Portugal	1
Total	11

ANNEX 4. CLASSIFICACIÓ DE LES ACTUACIONS PER LA TEMÀTICA QUE PLANTEGEN

A. CLASSIFICACIÓ GLOBAL DELS EXPEDIENTS

(Inclou Queixes, Actuacions d'Ofici i Consultes provinents del S.I.C)

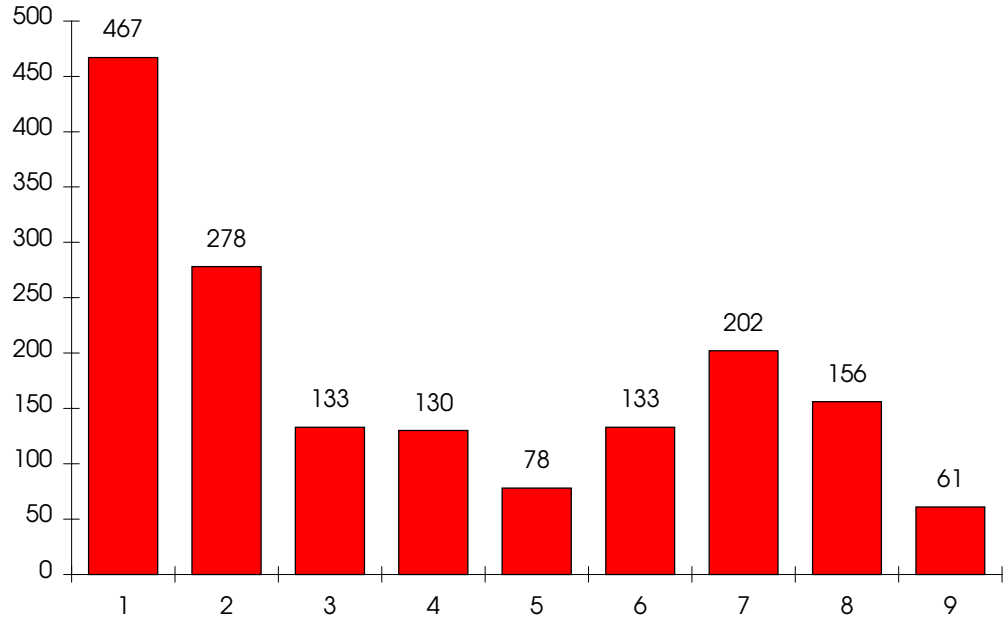
TOTAL: 3.921

1. Administració general (21%)
2. Ordenació del territori (10%)
3. Tributària (6%)
4. Sanitat i Consum (12%)
5. Treball i Pensions (6%)
6. Serveis Socials (6%)
7. Ensenyament i Cultura (7%)
8. Justícia (14%)
9. Queixes privades i/o inconcretes (18%)

B. CLASSIFICACIÓ DE LES QUEIXES

TOTAL: 1.638

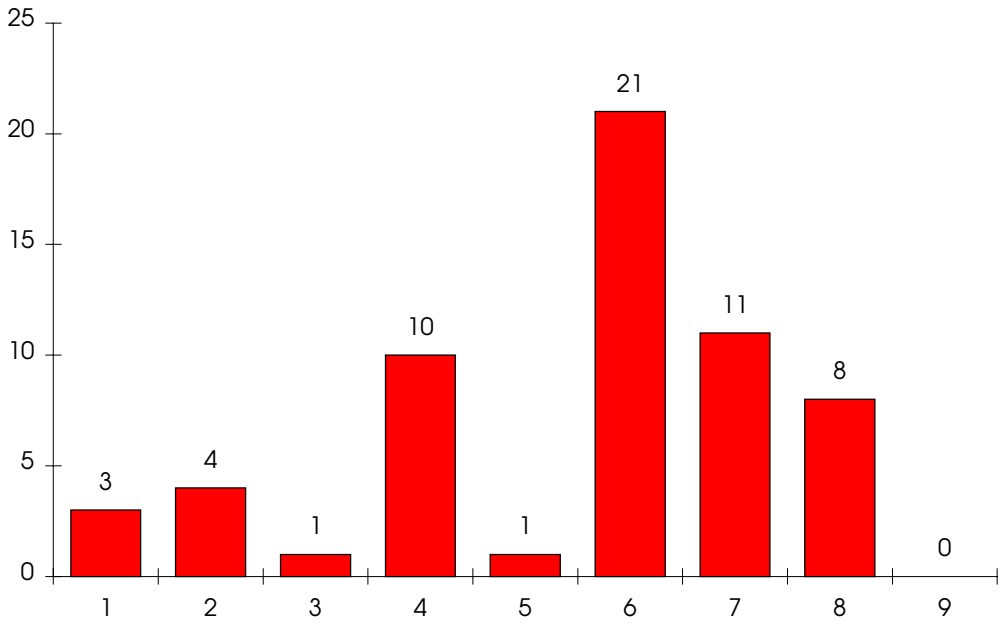

1. Administració general (29%)
2. Ordenació del territori (17%)
3. Tributària (8%)
4. Sanitat i Consum (8%)
5. Treball i Pensions (5%)
6. Serveis Socials (8%)
7. Ensenyament i Cultura (12%)
8. Justícia (10%)
9. Queixes privades i/o inconcretes (3%)

31368

C. CLASSIFICACIÓ DE LES ACTUACIONS D'OFICI

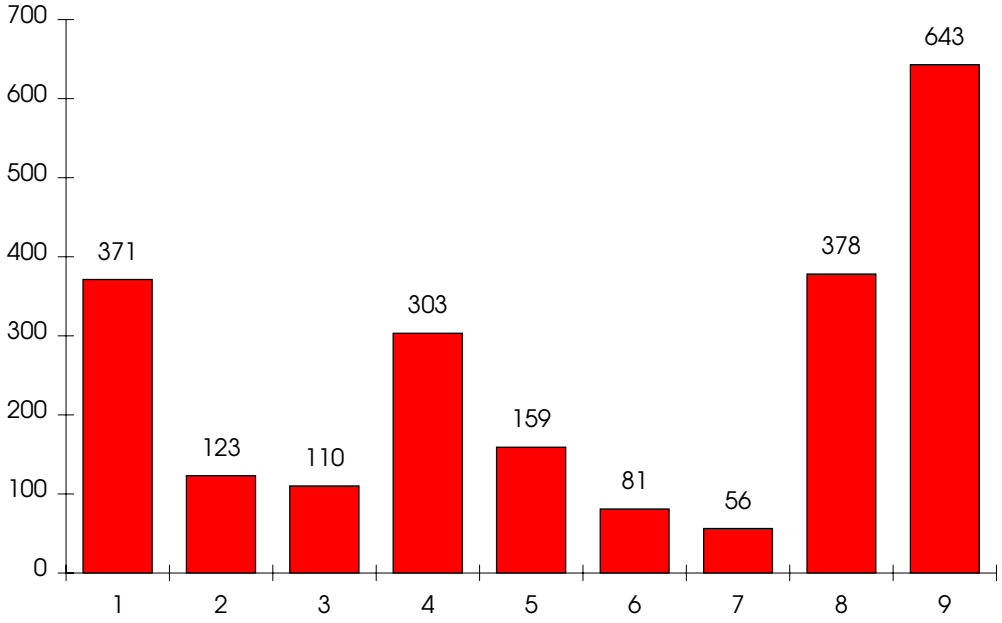
TOTAL: 59

1. Administració general (5%)
2. Ordenació del territori (7%)
3. Tributària (2%)
4. Sanitat i Consum (17%)
5. Treball i Pensions (2%)
6. Serveis Socials (35%)
7. Ensenyament i Cultura (19%)
8. Justícia (13%)
9. Queixes privades i/o inconcretes (0%)

D. CLASSIFICACIÓ DE LES CONSULTES PROVINENTS DEL S.I.C

TOTAL: 2.224

1. Administració general (17%)
2. Ordenació del territori (6%)
3. Tributària (5%)
4. Sanitat i Consum (13%)
5. Treball i Pensions (7%)
6. Serveis Socials (4%)
7. Ensenyament i Cultura (3%)
8. Justícia (16%)
9. Queixes privades i/o inconcretes (29%)

DETALL DE LA CLASSIFICACIÓ DELS EXPEDIENTS PER LA TEMÀTICA QUE PLANTEGEN

	Q	A/O	C	Total
1.Administració general				
– Personal	75	–	29	104
– Contractació administrativa	30	1	30	61
– Coacció administrativa	64	–	76	140
– Expropiació forçosa	15	–	14	29
– Responsabilitat patrimonia de l'administració	10	–	17	27
– Manca de coordinació entre administracions	1	–	–	1
– El procediment com a garantia de l'administrat	192	–	127	319
Total Procediment Administratiu Funció Pública	387	1	293	681
Serv.militar i prestació substitutòria	5	–	21	26
Estrangeria i situació d'apàtrida	40	1	36	77
Actuació forces de seguretat	35	1	21	57
Total:	467	3	371	841
2. Ordenació del Territori				
– Habitatge	49	2	20	71
– Urbanisme	123	–	58	181
– Medi ambient i qualitat de vida	106	2	45	153
Total:	278	4	123	405
3. Tributària				
– Tributs	15	–	26	41
– Preus Públics	2	–	1	3
– Gestió Tributària	116	1	83	200
Total:	133	1	110	244

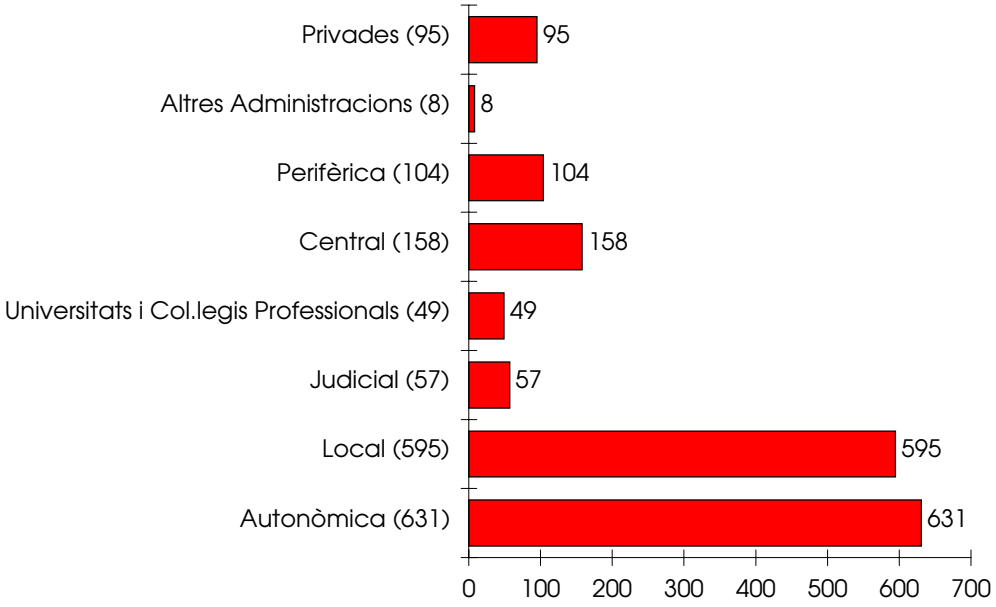
	Q	A/O	C	Total
4. Sanitat i Consum				
– Salut Pública	27	3	57	87
– Deficiències sanitàries	29	5	17	51
– Personal	6	–	4	10
Total	62	8	78	148
– Consum	68	2	225	295
Total:	130	10	303	443
5. Treball i pensions				
– Pensions especials republicans	3	–	3	6
– Seguretat Social	49	1	90	140
– Treball	26	–	66	92
Total:	78	1	159	238
6. Serveis Socials i infants				
– Deficients físics	20	–	11	31
– Deficients psíquics	16	–	5	21
– Gent Gran	19	2	9	30
– Dones	5	–	7	12
– Grups marginats	1	–	6	7
– Bosses de pobresa	24	–	25	49
Total	85	2	63	150
– Infants	48	19	18	85
Total:	133	21	81	235
7. Ensenyament i cultura				
– Alumnes ensenyament	63	10	17	90
– Alumnes universitat	26	–	9	35
– Professors	35	–	9	44
– Pares alumnes	1	–	–	1
– Centres docents ensenyament	12	–	–	12

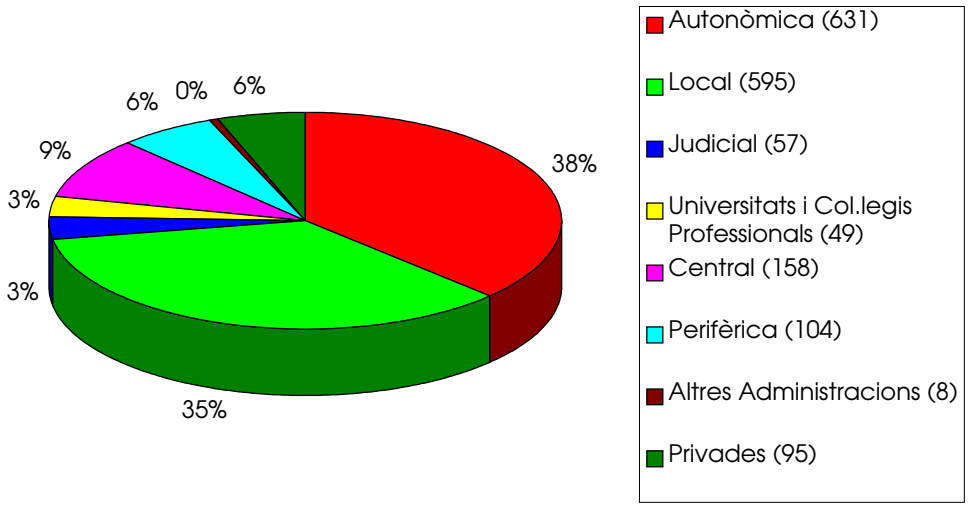
	Q	A/O	C	Total
– Gestió Acadèmica ensenyament	1	–	2	3
– Gestió Acadèmica universitat	6	–	–	6
– Altres aspectes educatius	2	–	–	2
– Normalització lingüística	50	1	15	66
– Altres temes culturals	6	–	4	10
Total:	202	11	56	269
8. Justícia				
– Administració de Justícia	116	2	367	485
– Institucions penitenciàries	40	6	11	57
Total:	156	8	378	542
9. Queixes privades i/o inconcretes				
– Privades	55	–	624	679
– Inconcretes	5	–	19	24
– Administracions Altres Estats	1	–	–	1
Total:	61	–	643	704
TOTAL EXPEDIENTS	1.638	59	2.224	3.921

ANNEX 5. CLASSIFICACIÓ DELS EXPEDIENTS PER ADMINISTRACIONS AFECTADES

CLASSIFICACIÓ DE LES QUEIXES I ACTUACIONS D'OFICI

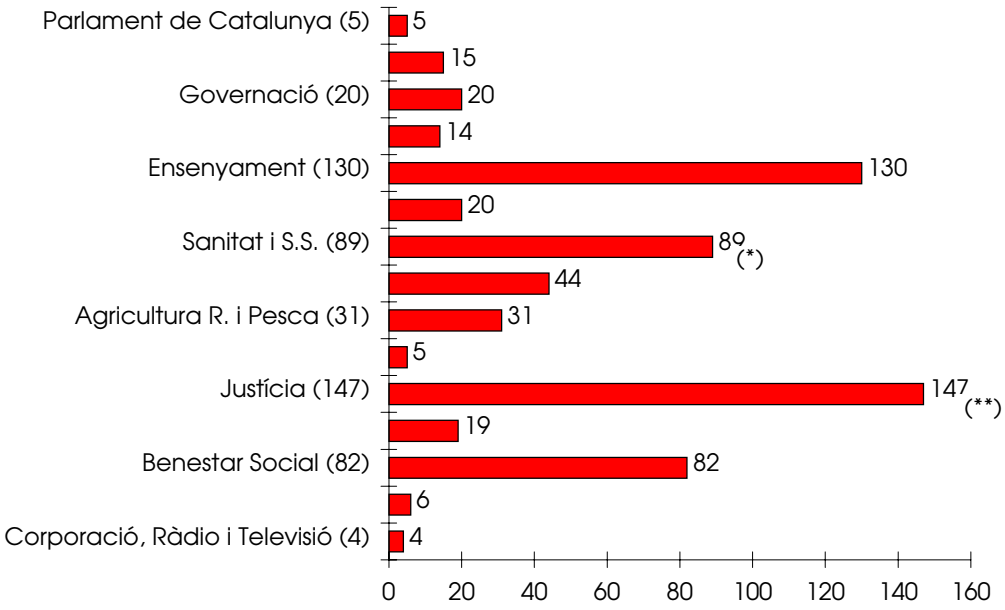
TOTAL: 1.697

DESGLOSSAMENT ADMINISTRACIÓ AUTÒNOMICA

TOTAL: 631

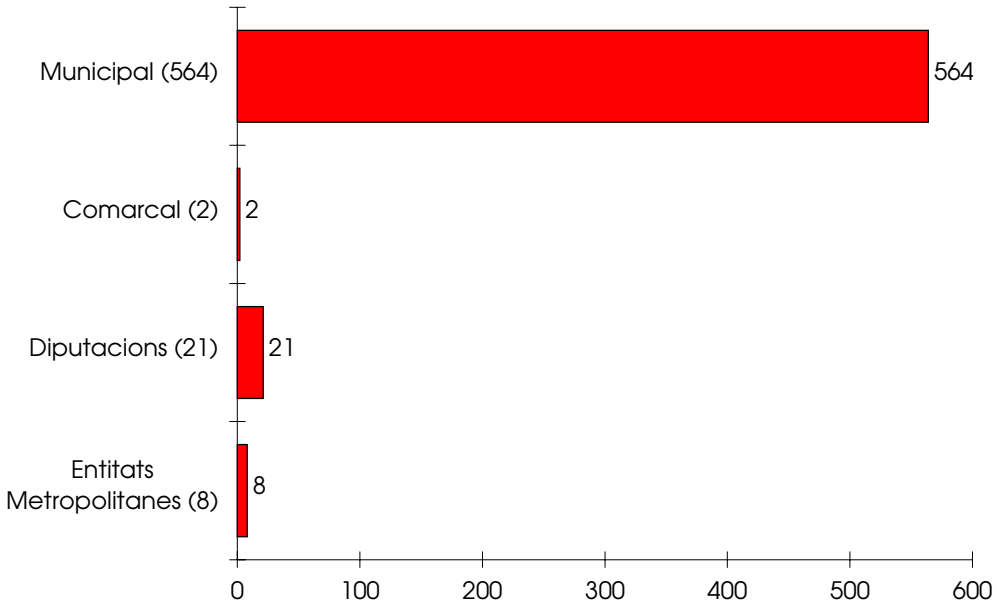

(*) S'inclouen 18 actuacions d'ofici en què aquesta és l'Administració competent

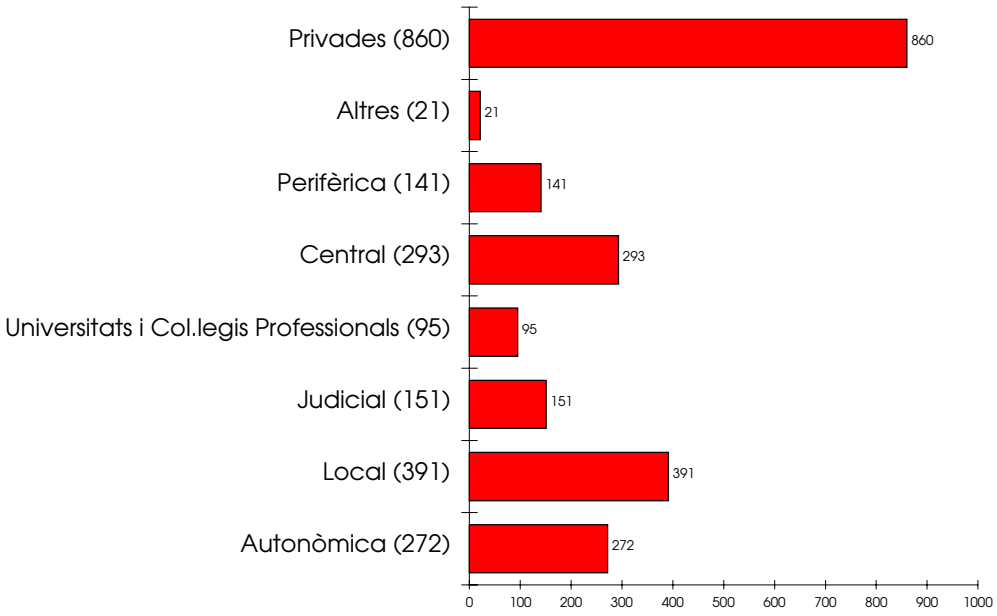
(**) S'inclouen 23 actuacions d'ofici en què aquesta és l'Administració competent

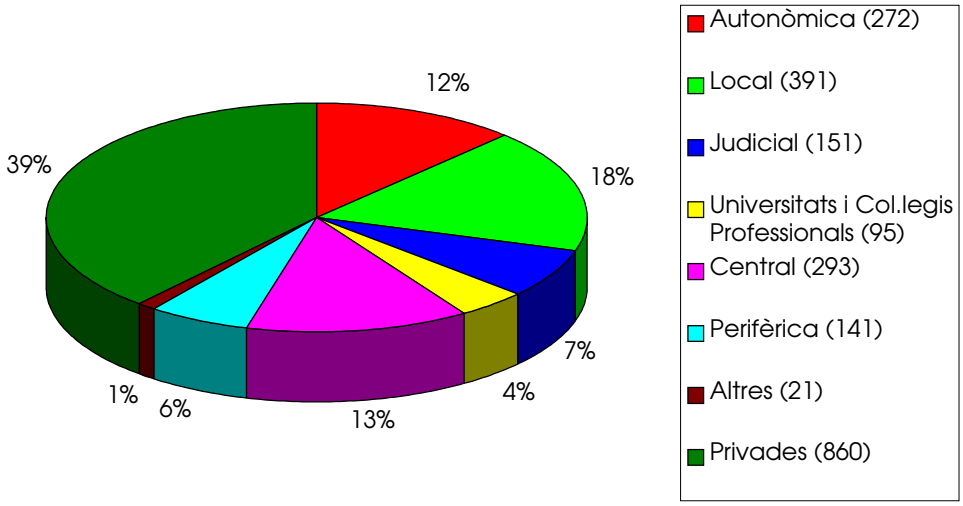
DESGLOSSAMENT ADMINISTRACIÓ LOCAL

TOTAL: 595

CLASSIFICACIÓ DE LES CONSULTES

31376

RELACIÓ D'AJUNTAMENTS DAVANT ELS QUALS S'HA INTERPOSAT QUEIXA O INICIAT EXPEDIENT D'OFICI

BARCELONA

COMARCA-Població	Nombre de Queixes
Alt Penedès	*10*
Castellet i la Gornal	1
Mediona	1
Puigdàlber	1
Sant Sadurní d'Anoia	1
Santa Fe del Penedès	1
Vilafranca del Penedès	5
Anoia	*12*
El Bruc	1
Igualada	2
La Llacuna	1
Masquefa	2
Piera	1
La Pobla de Claramunt	2
Sant Martí de Tous	1
Els Hostalets de Pierola	2
Bages	*17*
Avinyó	1
Balsareny	2
Cardona	1
Castellbell i el Vilar	1
Manresa	6
Monistrol de Montserrat	2
Navarcles	1
Navàs	1
Santa Maria d'Oló	1
Talamanca	1
Baix Llobregat	*60*
Abrera	2
Castelldefels	7
Cervelló	2
Collbató	2
Cornellà de Llobregat	1
Esparreguera	6
Esplugues de Llobregat	1
Gavà	4
Martorell	2
Molins de Rei	1
Olesa de Montserrat	2
Pallejà	3
El Papiol	1
El Prat de Llobregat	2
Sant Boi de Llobregat	4
Sant Feliu de Llobregat	4
Sant Joan Despí	2
Sant Just Desvern	3
Sant Vicenç dels Horts	1
Santa Coloma de Cervelló	1
Torrelles de Llobregat	1
Vallirana	4
Viladecans	4

COMARCA-Població	Nombre de Queixes
Barcelonès	*169*
Badalona	8
Barcelona	156
L'Hospitalet de Llobregat	4
Santa Coloma de Gramenet	1
Berguedà	*4*
Berga	1
Casserres	1
Cercs	1
Olvan	1
Garraf	*18*
Canyelles	3
Olivella	1
Sant Pere de Ribes	7
Sitges	4
Vilanova i la Geltrú	3
Maresme	*45*
Alella	2
Arenys de Mar	2
Argentona	2
Cabrils	2
Caldes d'Estrac	1
Calella	5
Dosrius	2
Malgrat de Mar	1
El Masnou	6
Mataró	6
Pineda de Mar	2
Premià de Mar	2
Sant Cebrià de Vallalta	1
Sant Vicenç de Montalt	3
Santa Susanna	1
Teià	1
Tordera	2
Vilassar de Dalt	1
Vilassar de Mar	3
Osona	*4*
Sant Bartomeu del Grau	1
Sant Hipòlit de Voltregà	1
Tona	1
Vic	1
Vallès Occidental	*27*
Castellar del Vallès	1
Cerdanyola del Vallès	1
Gallifa	1
Matadepera	1
Montcada i Reixac	4
Palau de Plegamans	3
Rubí	2
Sabadell	8

4.80.

COMARCA-Població	Nombre de Queixes
Sant Cugat del Vallès	3
Sentmenat	1
Terrassa	2
Vallès Oriental	*25*
L'Atmella del Vallès	1
Cardedeu	1
Les Franqueses del Vallès	2
La Garriga	3
La Llagosta	1
LLiçà de Vall	1
Llinars del Vallès	1
Montornès del Vallès	3
Parets del Vallès	3
La Roca del Vallès	2
Sant Antoni de Vilamajor	1
Sant Celoni	2
Sant Pere de Vilamajor	2
Santa Eulàlia de Ronçana	1
Tagamanent	1
TOTAL Barcelona	391

GIRONA

COMARCA-Població	Nombre de Queixes
Alt Empordà	*14*
Biure	1
Castelló d'Empuries	1
Cistella	1
L'Escala	2
Figueres	5
Rabós	1
Roses	2
Vilabertran	1
Baix Empordà	*11*
Begur	1
Calonge	1
Castell-Platja d'Aro	1
Forallac	1
Palafrugell	1
Palamós	3
Regencós	1
Sant Feliu de Guíxols	2
Garrotxa	*3*
Argelaguer	1
Olot	1
La Vall de Bianya	1
Gironès	*4*
Aiguaviva	1
Girona	2
Salt	1
El Pla de l'Estany	*2*
Banyoles	2
Cerdanya	*4*
Fontanals de Cerdanya	1
Puigcerdà	3
Ripollès	*1*
Ripoll	1
Selva	*20*
Arbúcies	1
Blanes	2
Lloret de Mar	5
Maçanet de la Selva	1
Massanes	1
Riells i Viabrea	1
Riudellots de la Selva	1
Sant Hilari Sacalm	1
Santa Coloma de Farners	2
Tossa de Mar	4
Vidreres	1
TOTAL GIRONA	59

LLEIDA

COMARCA-Població	Nombre de Queixes
Alt Urgell	*3*
Josa i Tuixén	1
Montferrer i Castellbó	1
La Seu d'Urgell	1
Cerdanya	*1*
Montellà i Martinet	1
Noguera	*3*
Àger	1
Ponts	2

COMARCA-Població	Nombre de Queixes
Pallars Sobirà	*1*
Soriguera	1
El Pla d'Urgell	*2*
Bell-lloc d'Urgell	1
Mollerussa	1
Segarra	*5*
Cervera	3
Guissona	1
Torà	1
Segrià	*8*
Alfarràs	1
Almacelles	1
Alpicat	1
Artesa de Lleida	2
Lleida	2
Vilanova de Segrià	1
Solsonès	*1*
Solsona	1
Urgell	*1*
Tàrrega	1
Val d'Aran	*6*
Les	1
Naut Aran	2
Vielha e Mijaran	3
TOTAL LLEIDA	31

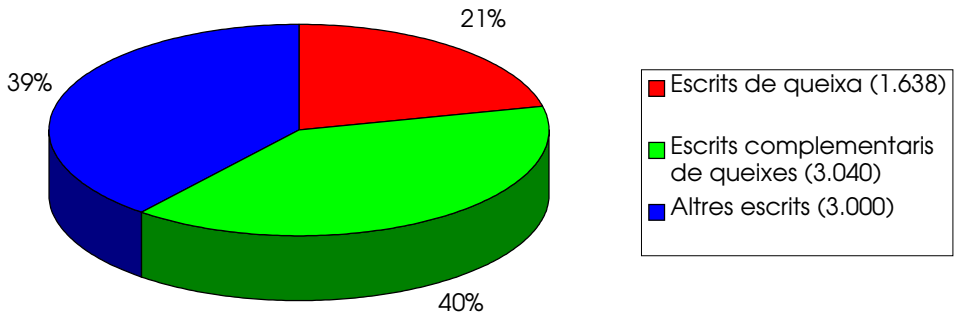
TARRAGONA

COMARCA-Població	Nombre de Queixes
Alt Camp	*4*
La Masó	1
Montferri	1
Nulles	1
Valls	1
Baix Camp	*19*
L'Aleixar	1
L'Argentera	1
Les Borges del Camp	1
Cambrils	4
Duesaigües	1
Prades	1
Reus	6
Riudoms	1
Vandellós	2
Vilanova d'Escornalbou	1
Baix Ebre	*3*
L'Ametlla de Mar	2
Paüls	1
Baix Penedès	*14*
Banyeres del Penedès	1
Bonastre	1
Calafell	3
Cunit	2
El Vendrell	7
Conca de Barberà	*3*
Santa Coloma de Queralt	2
Vimbodí	1
Montsià	*11*
Alcanar	2
Amposta	2
Sant Carles de la Ràpita	2
La Sénia	4
Ulldecona	1
Priorat	*2*
Gratallops	1
Ulldemolins	1
Ribera d'Ebre	*1*
La Torre de l'Espanyol	1
Tarragonès	*15*
Altafulla	1
Creixell	3
Els Pallaressos	1
Roda de Berà	2
Tarragona	6
Torredembarra	1
Salou	1
Terra Alta	*11*
Gandesa	10
Vilalba dels Arcs	1
TOTAL TARRAGONA	83
TOTAL CATALUNYA	564

ANNEX 6. DADES DE TRAMITACIÓ DELS EXPEDIENTS

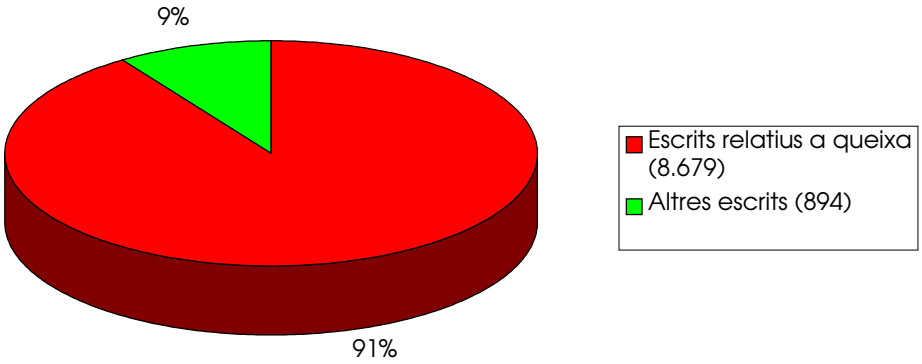
ESCRITS REGISTRATS D'ENTRADA - 1998

TOTAL: 7.678

ESCRITS REGISTRATS DE SORTIDA - 1998

TOTAL: 9.573

CLASSIFICACIÓ DE LES ACTUACIONS PER ANYS

ANY	QUEIXES	A/O	CONSULTES	C.TELEFÒNIQUES	TOTAL
1984	607				607
1985	1451				1451
1986	1211				1211
1987	1382				1382
1988	1192	35			1227
1989	1375	73			1448
1990	1760	41			1801
1991	1377	264			1641
1992	1628	30	834		2492
1993	1734	17	850		2601
1994	1683	28	891		2602
1995	1489	35	976		2500
1996	1534	46	850	930	3360
1997	1833	53	846	1113	3845
1998	1638	59	823	1401	3921

ESTAT DE TRAMITACIÓ D'EXERCICIS ANTERIORS

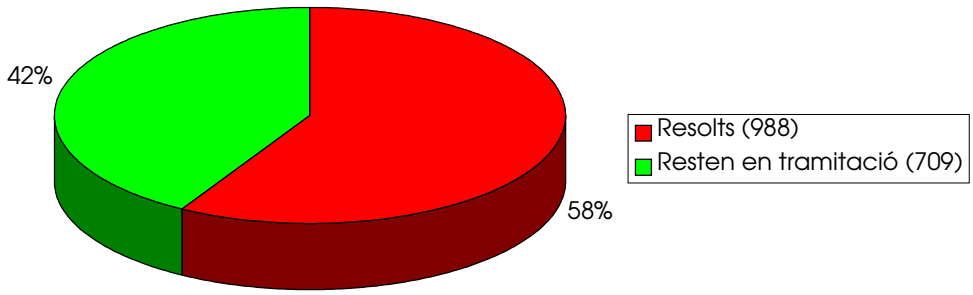
(1984-1998) A 31.12.98

ANY	TOTAL EXPEDIENTS	EN TRÀMIT
1984	607	–
1985	1451	–
1986	1211	–
1987	1382	–
1988	1192	–
1989	1448	–
1990	1801	–
1991	1641	–
1992	1658	–
1993	1751	1
1994	1711	10
1995	1524	10
1996	1580	59
1997	1886	163
1998	1697	709

ESTAT DELS EXPEDIENTS REGISTRATS DURANT L'ANY 1998

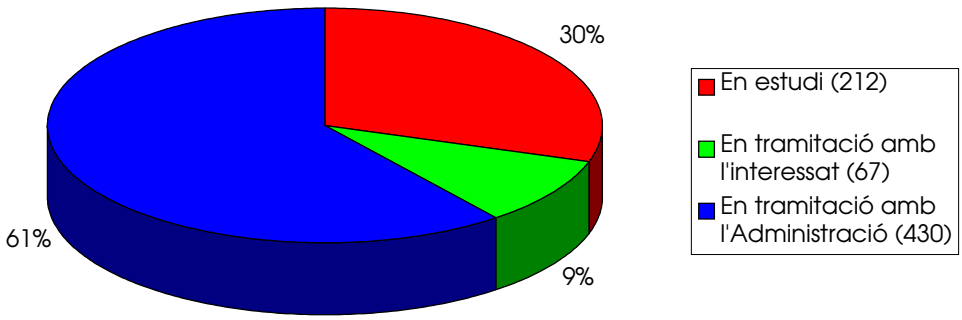
TOTAL: 1.697

(1.638 Queixes i 59 Actuacions d'Ofici)

DISTRIBUCIÓ EXPEDIENTS QUE RESTEN EN TRAMITACIÓ A 31.12.98

TOTAL: 709

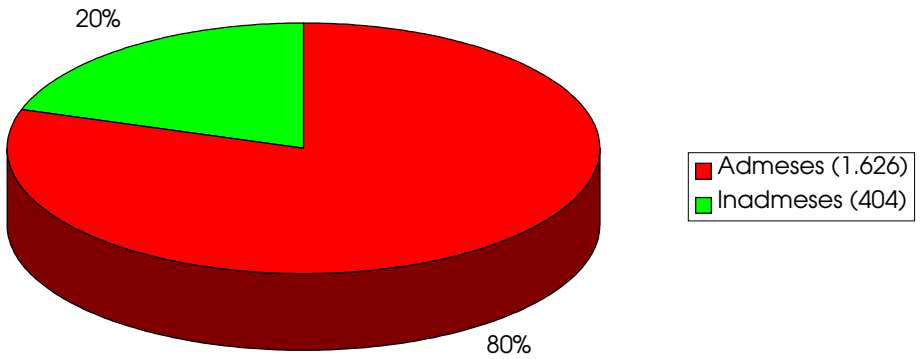

Tramitació d'expedients durant 1998	
Expedients en tràmit (a 1 de gener de 1998) d'exercicis anteriors al 1998	1.163
Expedients resolts el 1997 que han estat reoberts i tramitats durant 1998	48
Expedients que el Síndic va trametre al Defensor del Poble durant 1997 i que aquest ha resolt definitivament el 1998	95
Expedients resolts pel Síndic el 1997 i pendents de resposta de l'Administració a 31 de desembre de 1997	48
Expedients iniciats durant 1998	1.697
Total expedients	3.051
Expedients resolts durant 1998	2.030
Total expedients conclosos	*2.030*
Expedients en tràmit a 31.12.1998	1.021

DISTRIBUCIÓ QUEIXES CONCLOSES DURANT 1998

QUEIXES ADMESES I INADMESES

TOTAL: 2.030 (*)

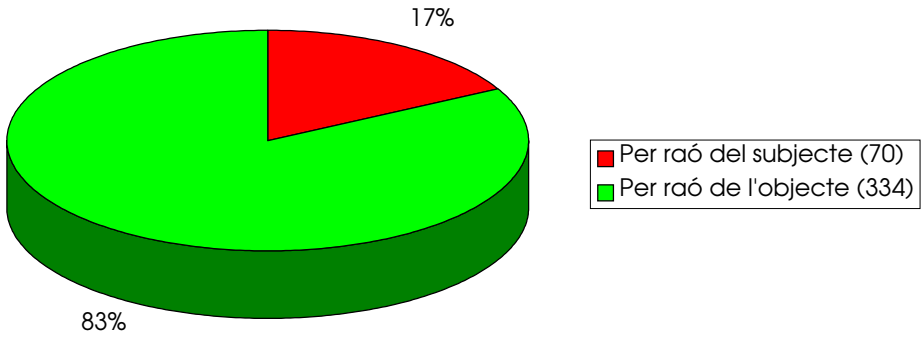

(*) Dades a 31 de desembre de 1998

DISTRIBUCIÓ QUEIXES INADMESES DURANT 1998

PER RAÓ DEL SUBJECTE I DE L'OBJECTE

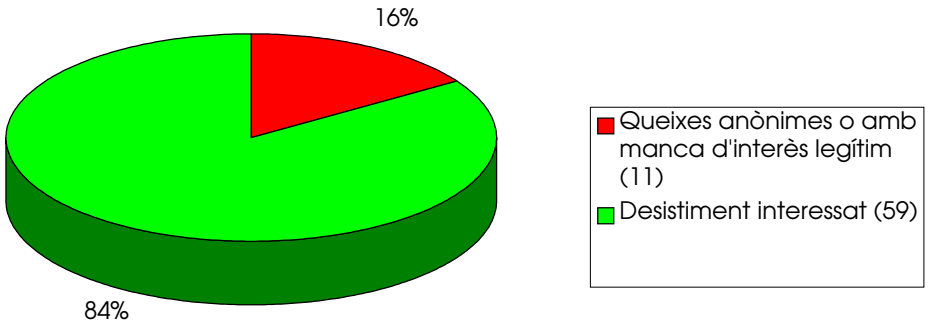
TOTAL: 404

DISTRIBUCIÓ QUEIXES INADMESES

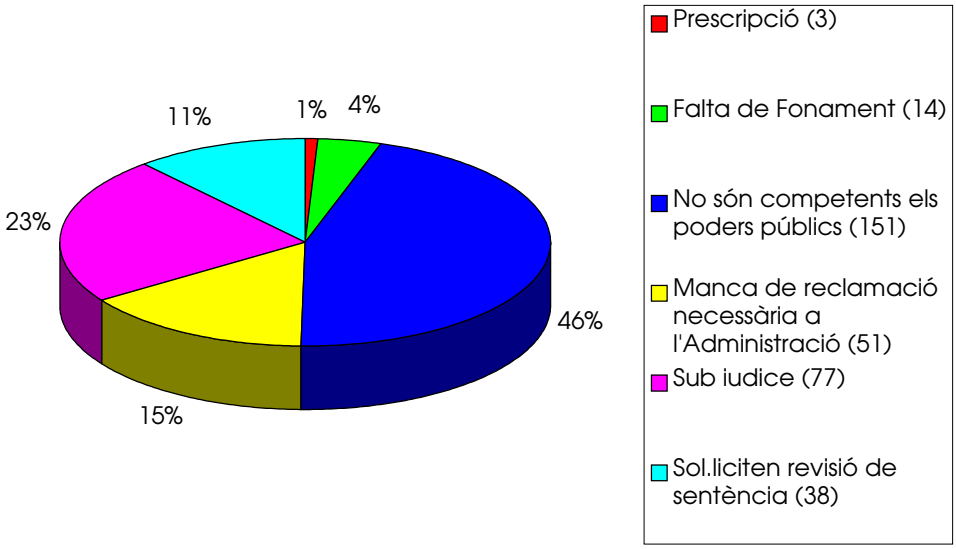
PER RAÓ DEL SUBJECTE

TOTAL:70

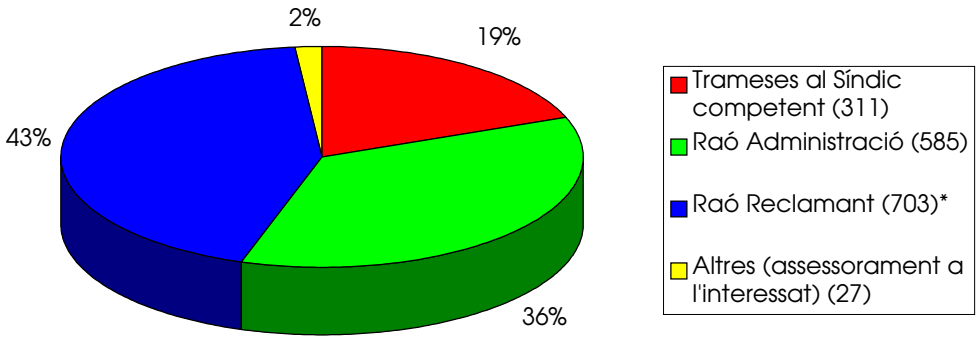
DISTRIBUCIÓ QUEIXES INADMESES PER RAÓ DE L'OBJECTE

TOTAL:334

DISTRIBUCIÓ QUEIXES ADMESES DURANT 1998

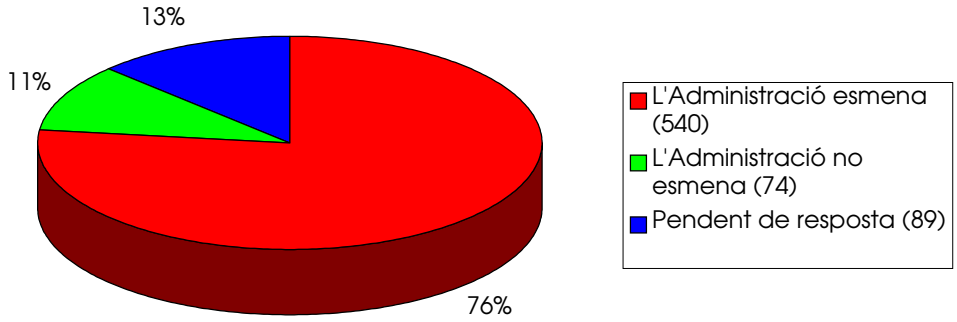
TOTAL:1.626

* S'agrupen sota l'epígraf «Raó reclamant» tots aquells assumptes resolts durant 1998, en els quals el Síndic va considerar que, per una o altra raó, l'Administració hauria hagut d'actuar d'una forma diferent de com ho havia fet (que han donat lloc a un advertiment o recordatori de deures legals, suggeriment interpretatiu o organitzatiu i propostes de conciliació o acord) o bé, en els quals va entendre que s'esqueia una modificació de l'ordenament jurídic.
També s'inclouen aquells casos en què el Síndic va demanar informe a l'Administració, per haver rebut una queixa, quan havia transcorregut el termini que l'Administració té per resoldre i la informació que aquesta va lliurar adjuntava còpia de la resolució ja adoptada.

GRAU D'ACCEPTACIÓ DE LES CONSIDERACIONS DEL SÍNDIC

TOTAL: 703 (*)

* Tot seguit, es relacionen ordenades per àrees (que coincideixen amb els capítols o seccions d'aquest Informe) i dins de cada àrea, per administracions afectades, aproximadament 430 actuacions amb les seves resolucions del Síndic (advertiments o recordatoris de deures legals, suggeriments interpretatius o organitzatius i propostes de conciliació o acord, així com recomanacions, és a dir, propostes d'innovació normativa), amb un resum del seu contingut i la indicació de la posició presa per l'Administració (acceptació, no-acceptació, pendent de resposta). Entre els assumptes relacionats, s'incorporen també un seguit de casos en els quals el síndic va demanar informe a l'Administració, per haver rebut una queixa, quan havia transcorregut el termini que l'Administració té per resoldre i la informació que aquesta va lliurar adjuntava còpia de la resolució ja adoptada.

RELACIÓ DE RESOLUCIONS AMB UN RESUM DEL SEU CONTINGUT I LA INDICACIÓ DE LA POSICIÓ PRESA PER L'ADMINISTRACIÓ

ÀREA 01. ADMINISTRACIÓ GENERAL

SUBÀREA 0101. PERSONAL

DEPARTAMENT DE PRESIDÈNCIA

Queixa 9700611

El Síndic suggereix al Departament de Presidència que estudiï la possibilitat de flexibilitzar els criteris interpretatius dels fets que motiven la concessió de l'ajut per naixement/adopció d'un fill, ajuts del fons d'acció social per al personal funcionari i interí d'administració i tècnic al servei de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, donant cabuda als supòsits d'acolliment simple i preadoptiu en tant que generadors també de despeses sobrevingudes i encaminats ambdós a la posterior adopció de l'infant. Pendent de resposta a 31.12.97. No acceptat.

DEPARTAMENT DE GOVERNACIÓ

Queixa 9502282

El Síndic recomana al Departament de Governació que es dugui a terme un desplegament de la Llei 5/1994, de 4 de maig, de regulació dels serveis de prevenció i extinció d'incendis i de salvaments de Catalunya, per tal de regular la forma en què s'ha de compensar la realització d'hores extraordinàries per part del personal adscrit al Servei de Prevenció i Extinció d'Incendis integrats al Cos de Bombers de la Generalitat de Catalunya, si mitjançant un preu unitari per guàrdies o bé remunerant aquestes hores a preu per hora atenent si es tracta d'hora ordinària o d'hora nocturna. Pendent de resposta.

Queixa 9700127

El Síndic recorda al Departament de Governació, en relació amb la utilització per part de diversos ajuntaments del sistema de promoció interna per a proveir places d'Inspector de la Policia Local, el compromís assumit amb ocasió d'altres queixes, de traslladar les reflexions efectuades des d'aquesta Institució a la Comissió de Coordinació de les Policies Locals, respecte

a què les convocatòries municipals que utilitzen únicament la promoció interna per cobrir places d'inspector de policia infringeixen l'article 31 de la Llei 16/1991, ja que aquesta norma disposa com a principi general l'accés per concursoposició lliure per a les categories d'inspector, podent-se reservar, de manera excepcional, fins un cinquanta per cent de les places de cada convocatòria per a la promoció interna. Acceptat.

Queixa 9700344

El Departament de Governació, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, promou la modificació de la Llei 5/1994, de 4 de maig, de regulació dels serveis de prevenció i extinció d'incendis i de salvaments de Catalunya, contemplant la possibilitat que els funcionaris que no tenen la titulació acadèmica corresponent al grup C puguin, si tenen acreditada una antiguitat suficient, accedir a la categoria de sergent.

Queixa 9702712

El Síndic suggereix al Departament de Governació, en relació amb la indefensió que pot provocar la manca d'informació sobre els motius de l'exclusió quan els aspirants a determinats cossos són declarats no aptes en les proves mèdiques, que en properes convocatòries es posi en coneixement dels aspirants declarats no aptes les causes de la seva exclusió, amb caràcter previ al recurs dels mateixos interessats, per tal que puguin aportar els documents i informes necessaris per fonamentar la seva pretensió. Acceptat.

Queixa 9802501

El Síndic suggereix al Departament de Governació que es revisi la legalitat de l'expedient disciplinari iniciat a un alumne de l'Escola de Policia de Catalunya, ja que considera que la infracció comesa havia prescrit, que la tipificació efectuada per l'instructor no era correcta i, a més, recorda que la sanció no era ferma en via administrativa i, per tant, no podia ser executada. Així mateix, el Síndici suggereix que es revisi la decisió de l'Escola de considerar l'alumne com a no apte, atès que no es considera objectiva l'avaluació que es va fer de l'assignatura d'armament, alhora que també qüestiona la valoració del test psicotècnic que nega la capacitat de l'alumne per ser policia quan des de fa anys treballa com a policia local. Pendent de resposta.

DEPARTAMENT DE CULTURA

Queixa 9702056

El Síndic recorda al Departament de Cultura, en relació amb un procés selectiu per cobrir 32 places per concurs de mèrits en règim de contractació laboral indefinit, el dret que tenen els participants d'accedir a l'expedient per tal de conèixer el barem de la valoració de mèrits, i la no necessitat de que els cursos de formació i perfeccionament que s'al·leguin tinguin títol oficial, sinó que simplement tractin directament sobre matèries relacionades amb les tasques pròpies dels llocs de treball. Acceptat.

Queixa 9703232

El Departament de Cultura, amb posterioritat a la intervenció del Sindic, informa que té previst atendre la petició de la promotora de la queixa, atorgant-li una plaça d'un nivell més alt del que venia ocupant.

DEPARTAMENT D'ECONOMIA I FINANCES

Queixa 9801032

El Síndic recorda a l'Institut Català de Finances que quan l'Administració emet un acte administratiu denegant l'atribució de la retribució complementària a un dels seus funcionaris, ha d'haver-hi una suficient motivació per tal que l'òrgan jurisdiccional, quan això sigui pertinent, pugui realitzar el corresponent control o fiscalització i que, de no existir-hi, aquests actes poden ser anul·lats, en relació amb la valoració negativa que respecte el complement de productivitat han obtingut les tres úniques afiliades al sindicat CCOO que treballen a l'àrea d'Inversions de l'Institut. Acceptat.

DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA

Queixa 9500869; 9800991; 9800992;
9800993; 9800994

El Síndic recomana al Departament de Justícia que procedeixi a revisar la relació de llocs de treball actualment vigent, per tal que sigui factible la reclassificació dels funcionaris interins classificats en el grup C que presten serveis com a educadors en el grup B, en virtut que les tasques que els hi són atribuïdes exigeixen coneixements específics que són propis de les titulacions requerides als funcionaris classificats en el grup B. Acceptat.

Queixa 9600456

El Síndic recorda al Departament de Justícia, en relació amb la tramitació d'un procediment d'informació reservada incoat arran d'una denúncia presentada contra uns funcionaris del Centre Penitenciari Ponent de Lleida, que en aquest procediment no pot donar-se intervenció a cap persona en concepte d'interessat, ja que aquesta citació contravé la naturalesa i la finalitat de la incoació de la informació reservada que és esbrinar la comisió d'uns fets i no la seva imputació.No acceptat.

Queixa 9602203

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, en relació amb la reorganització dels serveis de règim interior del Centre penitenciari d'homes de Barcelona, que reconsideri la decisió de traslladar els autors de la queixa del departament d'identificació i que convoqui les places corresponents. Pendent de resposta.

Queixa 9700521

El Departament de Justícia, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, ofereix al promotor de la queixa, que sol·licita obtenir una plaça de funcionari en un centre penitenciari de Catalunya ateses les circumstàncies personals que al·lega, la possibilitat d'accedir amb caràcter preferent a la seva borsa de treball, de forma que

serà informat quan es produeixi una situació vacant, de llarga durada, a cobrir de forma interina.

DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL

Queixa 9703179

El Departament de Benestar Social, amb posterioritat a la intervenció del Sindic, torna a convocar una plaça de Cap de Secció i considera que la promotora de la queixa en l'actualitat ha assolit un nivell suficient de català per ocupar la plaça.

AJUNTAMENT DE BADALONA

Queixa 9701049

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Badalona que la Llei de Policies Locals estableix que l'accés a les categories d'inspector de policia s'ha de fer mitjançant concursoposició lliure, en relació amb unes bases de convocatòria per proveir una plaça d'inspector que estableixen com a requisit per ser admés a les proves selectives el requisit d'haver prestat serveis en qualitat de sotsinspector de la guàrdia urbana amb una antiguitat de dos anys. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE CASTELLÓ D'EMPÚRIES

Queixa 9701037

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Castelló d'Empúries, en relació amb la convocatòria per la plaça de cap de la policia local, que la Llei 16/1991, de policies locals de Catalunya estableix que el seu accés es fa per concursoposició lliure i no per promoció interna. No acceptat.

AJUNTAMENT DE ROSES

Queixa 9800915

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Roses, en relació amb la convocatòria per la plaça de cap de la policia local, que la Llei 16/1991, de policies locals de Catalunya estableix que el seu accés es fa per concursoposició lliure i no per promoció interna. No acceptat.

AJUNTAMENT DE TORROELLA DE MONTGRÍ

Queixa 9702811

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Torroella de Montgrí, en relació amb la pèrdua de la condició de funcionari en pràctiques que li ha estat notificada a un policia municipal, per no haver superat el Curs de Formació Bàsica de l'Escola de Policia de Catalunya, que una iniciativa presa exclusivament per l'interessat, orientada a ingressar en el Cos de Mossos d'Esquadra, no pot generar conseqüències que incideixin de forma negativa en la seva situació administrativa. No acceptat.

DIPUTACIÓ DE BARCELONA

Queixa 9701943

La Diputació de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, prén les mesures oportunes per tal d'ubicar la promotora de la queixa en una unitat on la resta de companys no són fumadors, ateses les reiterades denúncies que ha presentat en relació amb els problemes que provoca entre el personal el fet que es fumi en els espais comuns de treball.

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Queixa 9602034

El Síndic recorda a la Universitat de Barcelona que en els Estatuts de la Universitat es preveu que la convocatòria dels concursos de places de professors associats, investigadors i ajudants es faci dues vegades cada any, en relació amb la inexecució d'una sentència derivada d'un procés contenciós en virtut de la qual es reconeix l'adjudicació d'una plaça de professor adjunt. La Universitat informa que no és possible disposar d'una vacant atesa la manca de disponibilitat pressupostària. No acceptat.

SUBÀREA 0103. CONTRACTACIÓ ADMINISTRATIVA

DEPARTAMENT DE PRESIDÈNCIA

Queixa 9803240

El Síndic recomana al Departament de Presidència, en relació amb el procés de privatització del Centre Informàtic de la Generalitat, i més en concret al fet que en el Plec de Clàusules regulador del concurs de venda no vinguin especificats mecanismes de control de les dades emmagatzemades, que s'incorporin unes clàusules en el contracte, per reforçar les garanties ja previstes genèricament en el Plec:

1. Una clàusula que faci referència a la necessària autorització de la Generalitat de Catalunya perquè l'adjudicatari pugui utilitzar els fitxers automatitzats que contenen dades de caràcter personal.

2. Per tal de reforçar les previsions genèriques que s'estableixen en el Plec de Clàusules, que s'incorpori una clàusula que, de forma expressa, obligui l'adjudicatari a complir les mesures de seguretat que s'estan aplicant actualment en la gestió del servei per part de CIGESA.

3. El Plec de Clàusules disposa que la Generalitat de Catalunya podrà establir mecanismes especials de protecció que hauran de ser implantats i mantinguts per l'adjudicatari quan així la Generalitat ho determini. Per això, si en la valoració prèvia al procès d'externalització

s' hagués constatat la necessitat d'adoptar mesures de seguretat addicionals a les ja existents, es recomana concretar-les en el moment de formalitzar el contracte amb l'adjudicatari.

Les recomanacions 1. i 2. han estat expressament acceptades i, pel que fa a la 3., no s'ha considerat necessari, si més no de moment, adoptar mesures de seguretat addicionals a les ja existents.

Per últim, i respecte a l'exigència de la normativa vigent de l'existència d'un organisme, al qual es garanteixi plena independència i objectivitat, per desenvolupar les funcions que regula l'article 40.1 de la LORTAD, es recomana la creació d'una Agència Catalana de Protecció de Dades, si bé, mentre no es crea, no hi hauria una situació de desprotecció si es considera que les funcions ja les executa l'«Agencia de Protección de Datos». Acceptat.

AJUNTAMENT D'ABRERA

Queixa 9802558

El Síndic suggereix a l'Ajuntament d'Abrera, en relació amb la manca de serveis bàsics de la urbanització Can Amat, que reiteri la seva demanda d'increment de nombre de bústies i cabines telefòniques a Telefònica i Correus.

Pel que fa l'obertura de noves oficines de farmàcia, el Síndic suggereix que s'estudiï la possibilitat d'iniciar el procediment d'autorització d'oficines de farmàcia a la urbanització o, en cas que no compleixin els requisits determinats en la normativa aplicable, que se sol·liciti l'autorització de farmacioles que es poden autoritzar en aquells nuclis on no es pugui instal·lar una farmàcia perquè no es compleixin els requisits exigits per autoritzar-la. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 9701887

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb una notificació practicada que anunciava la caducitat de la concessió d'un nínxol, que aquesta s'ha de fer amb una total diligència, tant en la indicació del destinatari com en les averiguacions sobre els actuals tenedors del títol de la concessió. Pendent de resposta.

Queixa 9702326

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona la possibilitat d'incoar d'ofici un expedient de responsabilitat patrimonial pel funcionament anormal dels serveis públics, en relació amb l'existència reconeguda per l'administració mateixa d'un error municipal que ha ocasionat la desaparició de les restes de determinats familiars del promotor de la queixa. Acceptat.

Queixa 9702943

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, pren una sèrie de mesures per tal d'examinar les possibles deficiències estructurals que pateix un pàrquing.

Queixa 9703217

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, preveu per a l'any 1999 aprovar una partida pressupostària per tal que es pugui executar la figura de la retrocessió de les sepultures, tal i com contempla l'Ordenança de Cementiris.

Queixa 9703758

El Síndic recomana a l'Ajuntament de Barcelona que consideri la possibilitat de modificar l'ordenança sobre llicència d'accés de vehicles als locals (guals) per tal d'evitar l'aparent contradicció existent entre el contingut d'algun dels seus articles, de tal manera que la fiança econòmica que té com a finalitat garantir la resposició dels elements afectats a la seva situació original, cas de quedar sense efecte la llicència, s'ajusti a les modificacions que realment tenen lloc en aplicació del model de gual autoritzat a la mateixa ordenança. Pendent de resposta.

Queixa 9800313

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, dóna resposta a un escrit en el que es demanava la retrocessió dels drets funeraris dels quals és titular el promotor de la queixa.

AJUNTAMENT DE MANRESA

Queixa 9801336

L'Ajuntament de Manresa, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, resol iniciar la declaració de caducitat de les llicències que emparen la instal·lació d'una grua-ploma, situada a la via pública des de fa més d'un any sense que doni servei a cap construcció, i si s'escau, l'execució subsidiària de l'Ajuntament per procedir a la seva retirada.

AJUNTAMENT DE MOLINS DE REI

Queixa 9602219

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Molins de Rei el deure legal que tenen les administracions de donar resposta expressa a totes les qüestions plantejades pels ciutadans en el seus escrits, en relació amb una denúncia formulada per uns problemes plantejats amb el servei del cementiri municipal. Pendent de resposta a 31.12.97. Acceptat.

AJUNTAMENT DE REUS

Queixa 9701809

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Reus, en relació amb una llicència d'instal·lació de pàrquing de la qual el promotor de la queixa no pot fer ús degut a les taules i cadires instal·lades per un establiment de restauració, l'obligació que té de posar a l'abast dels ciutadans els mitjans necessaris perquè puguin gaudir de les llicències que atorga o, en el supòsit que s'acrediti que la zona de pas és de titularitat privada, l'obligació de procedir a la revocació de la llicència.Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE SALOU

Queixa 9401734

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Salou, respecte al plec de condicions jurídicoadministratives que regeix el concurs per a l'adjudicació de les concessions de temporada a les platges del municipi, que el criteri d'antiguitat com a criteri d'adjudicació del contracte és contrari a la llei, i que considerar un mèrit la circumstància de portar més de tres anys empadronats en el municipi, és una discriminació prohibida taxativament per la Constitució. Pendent de resposta a 31.12.97. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SANT JUST DESVERN

Queixa 9800911

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sant Just Desvern que té el deure d'adoptar les mesures pertinents per tal de reconèixer el dret a una concessió a perpetuïtat d'un nínxol, atès que aquest ja estava reconegut amb anterioritat a l'aprovació del Reglament del Cementiri Municipal. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SANT SADURNÍ D'ANOIA

Queixa 9801467

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Sant Sadurní d Anoia, que s'adoptin les mesures i acords procedents per tal que es reconegui a favor de la concessió funerària de la qual és titular el promotor de la queixa el caràcter de concessió a perpetuïtat. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE SANTA COLOMA DE GRAMENET

Queixa 9701638

El Síndic recomana a l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet que modifiqui o suprimeixi la disposició transitòria primera del Reglament del Servei del Cementiri Municipal, que estableix un límit temporal a les concessions sobre els nínxols atorgades inicialment a perpetuïtat, ja que els drets de què gaudeixen els titulars són uns drets subjectius que no poden extingir-se ni modificar-se a conseqüència de les previsions d'una reglamentació posterior, al resultar contrària a dret la seva aplicació amb efectes retroactius. Pendent de resposta.

SUBÀREA 0104. COACCIÓ ADMINISTRATIVA

DEPARTAMENT DE SANITAT I SEGURETAT SOCIAL

Queixa 9703317

El Síndic recorda al Departament de Sanitat i Seguretat Social, en relació amb la imposició d'una sanció per infracció de la normativa que regula la venda i subministrament de begudes alcohòliques als menors d'edat, que el principi de presumpció d'innocència exigeix que tota acusació vagi acompanyada dels corresponents mitjans provatoris dels fets constitutius de la conducta que s'imputa, i que el prinicipi de tipicitat exigeix la plena concordança dels fets imputats en les infraccions aplicables al supòsit, atès que en el cas objecte de la queixa la prova dels fets es basa en l'acta d'inspecció, la qual només reflecteix el consum de cervesa per un menor d'edat major de setze anys, consum que no es prohibeix d'acord amb el precepte que el Departament considera infringit. No acceptat.

DEPARTAMENT DE POLÍTICA TERRITORIAL I OBRES PÚBLIQUES

Queixa 9800453

El Departament de Política Territorial i Obres Públiques, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, revisa un expedient relatiu a un procediment sancionador incoat per la realització de transport públic de mercaderies sense autorització.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 9401145

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona el deure de notificar personalment als interessats els procediments sancionadors, així com l'obligació de donar resposta congruent a les al·legacions que hagin presentat. Pendent de resposta a 31.12.96. Acceptat.

Queixa 9700753

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, revoca una sanció imposada per infracció de les normes de circulació, atès que s'ha extraviat el suport documental de l'expedient administratiu.

Queixa 9701038

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, procedeix a anul·lar unes multes de trànsit en haver transcorregut més d'un any entre la fermesa de les sancions i la data de notifiació de la provisió de constrenyiment.

Queixa 9701252

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, procedeix a anul·lar unes multes de trànsit en haver transcorregut més d'un any entre la fermesa de les sancions i la data de notifiació de la provisió de constrenyiment.

Queixa 9701626

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, anul·la unes sancions dictades per infraccions de les normes de circulació, una vegada comprova que el vehicle havia estat transferit a un altre titular amb anterioritat a la seva comissió.

Queixa 9701716

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, procedeix a donar de baixa una notificació d'apressament dictada amb motiu de les

sancions imposades per infraccions de les normes de circulació, atès que les dades de l'adreça on es practicaven les notificacions eren incomplertes.

Queixa 9703124

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona que, per tal d'aconseguir la màxima garantia per als administrats desconeixedors, en la majoria dels casos, de les notificacions que s'efectuen per via edictal, s'estudiï la possibilitat de deixar una comunicació a la bústia del denunciant indicativa que s'ha intentat efectuar la notificació i que en no haver ningú en el domicili aquesta es durà a terme mitjançant edictes. Acceptat.

Queixa 9703510

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona que consideri la possibilitat de procedir a revocar una sanció imposada amb motiu d'una infracció de trànsit, en tant que en la tramitació procedimental seguida per a la imposició de la sanció semblen constatar-se unes irregularitats que poden ser causants d'indefensió, com ara no intentar efectuar la doble notificació de la denúncia i de la resolució de sanció, sinó que es va publicar per edictes al BOP, sense procedir-se a un intent exhaustiu i racional de notificació personal. Acceptat.

Queixa 9703759

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, procedeix a sobreseure les actuacions iniciades amb motiu d'una sanció de trànsit, atès que ha constatat que en el tràmit de notificació no es va tenir en compte el canvi de nom del carrer on rau el domicili de l'interessat.

Queixa 9800006

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb les notificacions de les denúncies per pressumptes infraccions de les normes de circulació, que en els casos que s'invoqui com a article infringit el precepte d'una normativa no contemplada a la lletra impressa de la notificació, inclogui la referència sencera de la norma a la qual pertany el precepte, per tal de facilitar-ne la búsqueda al seus pressumptes infractors. Igualment suggereix que es clarifiqui que el pagament voluntari a fi de beneficiar-se'n de la reducció no ha d'implicar necessàriament la conformitat amb la denúncia, per la qual cosa es poden formular al·legacions dins el termini de 15 dies. No acceptat.

Queixa 9800148

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, anul·la unes sancions imposades per infracció als preceptes de la llei sobre trànsit, circulació de vehicles a motor i seguretat vial, atès que aquestes no han estat notificades de manera correcta.

AJUNTAMENT DE CALELLA

Queixa 9800410

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Calella, en relació amb una sanció imposada a causa d'una infracció a les normes de trànsit en zona blava, que reconsideri la seva decisió, atès que l'interessat ha aportat amb posterioritat el tiquet que l'autoritzava a aparcar en aquell indret, per la qual cosa es demostra que el ciutadà tenia ànim de complir amb la seva obligació. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE CALONGE

Queixa 9801234

El Sindic recorda a l'Ajuntament de Sant Antoni de Calonge, en relació amb l'actuació de la policia local en retirar un vehicle amb la grua municipal, malgrat el propietari va sol·licitar pagar la multa i que el seu vehicle fos desenganxat, que la normativa vigent estableix que la retirada del vehicle se suspendrà si el conductor o una altra persona autoritzada compareixen i adopten les mesures convenients, com és el cas objecte de la queixa. També recorda els supòsits que donen lloc a la retirada dels vehicles per la grua municipal, entre els quals no s'inclou no obeir un senyal de prohibició si aquest estacionament no constitueix perill, causa greus pertobacions a la circulació de vehicles o peatons o al funcionament d'algun servei públic. Acceptat.

AJUNTAMENT DE CASTELLDEFELS

Queixa 9703412

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Castelldefels, en relació amb la imposició d'una multa a una ciutadana no resident en territori espanyol, que el fet que l'agent fixi provisionalment la quantia de la multa no exclou l'obligació de que s'hagi de seguir un procediment sancionador, resolt per l'autoritat competent, que confirmi o no la comissió de la infracció denunciada. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE CORBERA DE LLOBREGAT

Queixa 9702701

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Corbera de Llobregat, en relació amb les notificacions efectuades en virtut d'un procediment sancionador, que s'estudiï la possibilitat de deixar una comunicació a la bústia del denunciat en els casos en què intentada una notificació no hagués estat possible trobar ningú en el domicili, amb independència de la notificació edictal que caldria iniciar, ja que, d'aquesta manera, els denunciats absents, al ser coneixedors de l'existència d'un procediment incoat contra ells, disposarien de més elements per adreçar-se a l'Administració i conèixer els motius generadors de la incoació de l'expedient. No acceptat.

AJUNTAMENT DE GIRONA

Queixa 9701040

L'Ajuntament de Girona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, anul·la cinc liquidacions imposades per infraccions de trànsit, atès que aquestes han prescrit en passar més de dos mesos entre la infracció comesa i el dia de la notificació.

AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET DE LLOBREGAT

Queixa 9701217

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat que es donin instruccions als membres de la Guàrdia Urbana per tal que s'ajustin les hores quant a la pràctica de les notificacions i s'abstinguin de fer-ho en hores intempestives, en relació amb una notificació d'una resolució efectuada a les 1,30 hores de la matinada. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SABADELL

Queixa 9800273

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sabadell, en relació amb la imposició d'una sanció per infracció de les normes de trànsit basant la prova dels fets simplement en la denúncia del l'agent, que en l'àmbit del dret administratiu sancionador es reconeix als ciutadans la presumpció d'innocència i que aquesta presumpció comporta que l'Administració acusadora aporti prova suficient sobre els fets imputats. El Síndic també recorda que les infraccions de trànsit prescriuen si transcorren més de dos mesos entre la notificació de la infracció i la notificació de la sanció a l'interessat. Acceptat.

El Síndic torna a adreçar-se a l'Ajuntament de Sabadell suggerint que, amb la finalitat de facilitar als presumptes infractors la comprensió del precepte legal que es considera infringit, s'especifiqui clarament a la casella de la denúncia, tant el precepte en qüestió com la normativa a la qual pertany, evitant confusions amb la inclusió de codis corresponents a sistemes de classificació interna. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SANTA COLOMA DE GRAMENET

Queixa 9701677

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet que en el supòsit que per una mateixa infracció, la deposició dels gossos a la via pública, puguin aplicar-se dues ordenances municipals vigents, s'adopti aquella que preveu una conducta pedagògica per part de l'infractor, és a dir, aquella que estableix el requeriment previ al conductor de l'animal, davant la negativa del qual a obeir l'esmentat requeriment es formula la corresponent denúncia. Pendent de resposta a 31.12.97. Es considera com a no acceptat, atesa la manca de resposta de l'Ajuntament a les reiterades resolucions del Síndic.

AJUNTAMENT DE VIC

Queixa 9702003

L'Ajuntament de Vic, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, anul·la una denúncia imposada per infracció de les normes de circulació, en reconèixer que ha pogut existir algun error en l'apreciació del número de la matrícula.

DIPTUACIÓ DE BARCELONA

Queixa 9702064

El Síndic suggereix a l'Organisme Autònom Local de Gestió Tributària de la Diputació de Barcelona que, a l'objecte d'aconseguir la màxima garantia per als administrats desconeixedors, en la majoria dels casos, de les notificacions que s'efectuen per via edictal, s'estudiï la possibilitat de

- procedir, amb caràcter previ a la notificació edictal, a uns intents racionals i exhaustius de notificació personal i per correu certificat amb acusament de recepció

- deixar una comunicació a la bústia del denunciat sobre l'inici de la notificació edictal a l'haver resultat infructuosos els intents de notificació practicats

- incloure a les notificacions de les denúncies la informació relativa a les implicacions que pot comportar el pagament voluntari de la sanció.

Pendent de resposta.

Queixa 9800730

El Síndic recorda a l'Organisme Autònom Local de Gestió Tributària de la Diputació de Barcelona, en qui l'Ajuntament de Barcelona té delegada la gestió recaptatòria, el deure que té d'efectuar les notificacions per edictes, si no s'ha trobat l'interessat en el seu domicili després de diversos intents. Pendent de resposta.

SUBÀREA 0105. ESTRANGERIA I SITUACIÓ D'APÀTRIDA

Queixa 9802933

El Síndic, amb motiu de la sentència absolutòria dictada pel Jutjat Penal de Girona, per la qual havien quedat absolts els acusats d'intervenir en el trasllat d'immigrants amagats en un camió destinat al transport de mercaderies, analitzà el possible encaix d'aquestes tipificacions previstes en el Codi Penal.

El Síndic conclou que el Codi Penal vigent no permet la repressió de les conductes consistents en el tràfic il·legal d'immigrants, tant per establir-se a Espanya com per, des d'Espanya, emigrar cap a d'altres països.

El Síndic considera que aquesta modificació es podria fer per la via d'optar, bé per una ampliació del mateix Títol XV del Codi Penal que inclogués no només «Delictes contra els drets del treballadors» sinó també «delictes contra els drets dels ciutadans estrangers»; bé, per la via de crear un nou Títol XV bis, amb el següent epígraf: «Delictes contra els drets dels ciutadans estrangers».

En qualsevol cas, el Síndic considera que la redacció del tipus penal hauria de tenir present els següents elements:

- que la conducta típica perseguida tingui ànim de lucre

- que la conducta consisteixi en una ocultació front l'autoritat governativa

- que la conducta afecti els drets dels estrangers, de manera que aprofitant-se de la seva situació, encara que no hi hagi engany, la víctima es vegi en la necessitat de confiar, per la seva situació de desemparament, en la persona que realitza la conducta reprovable.

- que la situació creada posi en perill la integritat física o psíquica de la víctima.

El Síndic adreçà aquestes consideracions a tots els grups parlamentaris amb representació al Congrés dels Diputats per les circumscripcions de Catalunya.

Tenim coneixement que s'han presentat esmenes a la proposició de Llei Orgànica de mesures per afavorir una major protecció i integració dels immigrants, amb vistes a modificar el Codi Penal, en els termes plantejats.

SUBDELEGACIÓ DEL GOVERN A BARCELONA

Queixa 9801369

La Subdelegació del Govern a Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, agilita els tràmits per tal que un ciutadà de Guinea Ecuatorial obtingui el permís de treball, necessari per poder començar a treballar en una empresa que li reclama els seus serveis.

SUBÀREA 0106. PRESTACIONS PATRIMONIALS NO TRIBUTÀRIES

DEPARTAMENT D'INDÚSTRIA, COMERÇ I TURISME

Queixa 9703706

El Departament d'Indústria, Comerç i Turisme, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, inicia els tràmits per tal de fixar el corresponent apreuament d'una finca expropiada, l'expedient de la qual es troba paralitzat des del mes de desembre de 1995.

AJUNTAMENT DE BALSARENY

Queixa 9802261

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Balsareny , en relació amb la manca de pagament d'uns interessos legals que li corresponen a la promotora de la queixa, com a part de l'apreuament reconegut per resolució del Jurat Provincial d'Expropiació de data 24 d abril de 1990, que la Llei d'expropiació forçosa regula dos supòsits de responsabilitat per demora de l'Administració expropiant -demora en la determinació del just preu i demora en el pagament d'aquest- que implica l'obligació d'aquella d'abonar una indemnització a l'expropiat, consistent en l'interès legal del just preu. També recorda que el meritament d'aquests interessos és automàtic i, per tant, no és necessària la formulació explícita i la seva sol·licitud per la part afectada, atès que el meritament d'aquests és imperatiu. Acceptat.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 9701929

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb una expropiació d'un habitatge, que el dret d'accés a habitatges de protecció oficial no és incompatible amb el dret a la corresponent indemnització econòmica derivada d'una expropiació ja que el contrari resultaria totalment injust ja que la indemnització s'origina per la privació expropiatòria i el dret d'accés a un nou habitatge de protecció oficial queda justificat de la mateixa manera que es justifica per a molts altres possibles beneficiaris que no han estat objecte d'una prèvia expropiació urbanística. Acceptat.

Queixa 9800632

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb l'ús que ha donat l'Ajuntament a una finca expropiada l'any 1985, la qual en un principi estava destinada a formar part del sistema viari bàsic i també respecte a la modificació del sistema d'actuació, que ha passat d'expropiació a compensació, la possibilitat que té d'iniciar d'ofici l'acció indemnitzatòria en benefici dels antics propietaris de la finca expropiada, ja que concorren circumstàncies causants d'un perjudici als expropiats, avaluable econòmicament. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE CASTELLET I LA GORNAL

Queixa 9801849

L'Ajuntament de Castellet i la Gornal, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, abona una quantitat de pessetes en concepte d'apreuament fixat per resolució del Jurat Provincial d'Expropiació per resolució de data 1 de juliol de 1996, així com els interessos de demora devengats.

AJUNTAMENT DE MANRESA

Queixa 9701951

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Manresa, en relació amb un conveni expropiatori subscrit amb motiu de la construcció d'un pàrquing, l'obligació que té de respectar els pactes subscrits en tots els seus termes. Pendent de resposta.

SUBÀREA 0107. RESPONSABILITAT PATRIMONIAL DE L'ADMINISTRACIÓ

DEPARTAMENT DE POLÍTICA TERRITORIAL I OBRES PÚBLIQUES

Queixa 9701589

El Síndic suggereix al Departament de Política Territorial i Obres Públiques, en relació amb els danys produïts en l'habitatge propietat de l'autora de la queixa amb motiu de l'execució de les obres del projecte de l'Eix transversal Lleida-Girona, que atès que s'ha produït

una inactivitat de l'Administració, per no resoldre la sol·licitud d'inici de l'expedient de responsabilitat patrimonial, que ha obligat al particular a recòrrer a la ficció de l'acte presumpte i haver de formular la seva reclamació davant dels tribunals, que s'intenti arribar a un acord amb la part afectada, per tal de posar fi al procediment contenciósadministratiu que se segueix davant el TSJ de Catalunya. No acceptat.

Queixa 9702253

El Síndic recorda al Departament de Política Territorial i Obres Públiques, en relació amb una reclamació d'indemnització presentada amb motiu d'una caiguda soferta a la via pública, com a conseqüència d'unes obres, que un procediment de responsabilitat patrimonial de l'administració no pot suspendre's per la interposició d'una acció judicial ja sigui civil o penal. Acceptat.

DEPARTAMENT DE MEDI AMBIENT

Queixa 9703226

El Síndic recorda al Departament de Medi Ambient, en relació amb uns desperfectes ocasionats per la Junta de Sanejament a causa de les obres d'un col·lector, que per tal de determinar la possible responsabilitat patrimonial de l'Administració cal iniciar el procediment legalment establert. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 9500933

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, manté converses amb els interessats en relació amb uns perjudicis ocasionats per unes obres municipals. Posteriorment i arran d'una nova queixa presentada pels reclamants, l'Ajuntament de Barcelona, es compromet a solucionar la problemàtica plantejada per la boca del desguàs d'una finca.

Queixa 9600301

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona el deure legal que té l'Administració d'indemnitzar els ciutadans per lesions sofertes a conseqüència del funcionament anormal dels serveis públics, en relació amb uns danys produïts a una senyora pel mal estat de la via pública. Pendent de resposta a 31.12.97. No acceptat.

Queixa 9600552

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona estimi la reclamació de responsabilitat patrimonial presentada per una ciutadana, atès que les lesions que va patir són conseqüència directa de l'omissió del deure de conservació de la via pública per part de l'Ajuntament. Pendent de resposta a 31.12.97. No acceptat.

Queixa 9700024

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona que en les reclamacions de responsabilitat patrimonial presentades pels citutadans, la desestimació per la no acreditació dels danys i perjudicis o del nexe causal no es pot fer «a priori», sinó que s'ha d'arribar a aquesta conclusió instruint el procediment oportú i posant a l'abast del ciutadà tots els mitjans que la llei posa al seu abast per demostrar que té dret a la indemnització. No acceptat.

Queixa 9700239

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona el deure legal que té l'Administració d'indemnitzar els ciutadans per lesions sofertes a conseqüència del funcionament anormal dels serveis públics, en relació a uns danys produïts a una senyora pel mal estat de la via pública. Pendent de resposta a 31.12.97. No acceptat.

Queixa 9702051

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona l'obligació que té de procedir a l'obertura d'un expedient de responsabilitat patrimonial, per tal de determinar si hi concòrren els pressupòsits legalment establerts per tal de resoldre sobre l'existència d'una responsabilitat patrimonial de l'Administració, quan s'han produït uns danys connectats amb el funcionament d'un servei públic municipal com l'enllumenat públic. No acceptat.

AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET DE LLOBREGAT

Queixa 9602098

El Síndic recorda a l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat, el deure legal que té l'Administració d'indemnitzar els ciutadans per lesions sofertes a conseqüència del funcionament anormal dels serveis públics, en relació amb uns danys produïts a una senyora pel mal estat de la via pública. No acceptat.

AJUNTAMENT DE SANT VICENÇ DE CASTELLET

Queixa 9701279

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sant Vicenç de Castellet, en relació amb els danys soferts en un habitatge a conseqüència de la pràctica del fútbol en un camp municipal col·lindant, que malgrat que el camp estigui construït amb anterioritat a l'habitatge i els clubs que utilitzen el camp no són municipals, ha d'assumir la responsabilitat patrimonial que en aquest cas té l'Administració, ja que és l'ajuntament qui ha de vetllar perquè el camp reuneixi les condicions adequades per tal d'evitar que del seu ús es produeixin danys. Pendent de resposta a 31.12.97. Acceptat.

AJUNTAMENT DE TARRAGONA

Queixa 9703036

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Tarragona el deure que té d'estimar la reclamació de responsabilitat patrimonial presentada per una ciutadana, atès que les lesions que va patir són conseqüència directa de l'omissió del deure de conservació de la via pública per part de l'Ajuntament. No acceptat.

Subàrea 010800. Procediment: Presidència

Departament de Presidència

Queixa 9703486

El Síndic suggereix al Departament de Presidència, en relació amb les subvencions atorgades per activitats culturals d'associacions catalanes de fora de Catalunya, que estudiï la possibilitat d'ampliar el termini de justificació de les despeses de les activitats o inversions realitzades en el marc d'aquestes subvencions, atès que el termini de dos mesos pot resultar en excés curt, tenint en compte les característiques dels destinataris. També suggereix que s'agiliti la publicació de la concessió d'ajuts extraordinaris. Acceptat.

Subàrea 010801. Procediment: Governació

Departament de Governació

Queixa 9701204

El Síndic recorda al Departament de Governació en relació amb dos procediments sancionadors incoats per incompliment de la normativa reguladora dels horaris d'obertura i tancament dels establiments públics que:

- perquè pugui tipificar-se un incompliment com a falta greu, l'incompliment dels horaris ha de ser reiterat, la qual cosa implica que ha de quedar constatat que s'han incomplert els horaris més d'una vegada.

- perquè pugui operar el principi de veracitat de què gaudeixen les actes d'inspecció aixecades pels agents de la policia, aquestes només poden referir-se a fets objectius directament cosgnoscibles pels agents de la policia i no a apreciacions subjectives, com pot ser la consideració com a clients de persones que hi ha dintre d'un local quan l'acta és aixecada des de fora d'un local. Pendent de resposta.

Subàrea 010805. Procediment: Sanitat i Seguretat Social

Departament de Sanitat i Seguretat Social

Queixa 9600776

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social querealitzi les investigacions pertinents per tal d'averiguar si els residus de clembuterol trobats en el bestiar del promotor de la queixa són conseqüència de l'incompliment de les seves obligacions o fruit d'unes equivocades instruccions de subministrament, ja que en aquest últim supòsit el Síndic entén que el propietari del bestiar no hauria de considerar-se infractor malgrat el resultat de les anàlisis. Pendent de resposta a 31.12.97. No acceptat.

Queixa 9801397

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social que faci efectiu el pagament fixat a la Resolució de 18 d'octubre de 1997 autoritzant el pagament de més d'un milió de pessetes, en concepte de rescabalament de despeses amb motiu d assistència sanitària aliena al sistema públic. Acceptat.

Queixa 9802173

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social, en relació amb una reclamació de responsabilitat patrimonial contra l'ICS, en concepte de danys i perjudicis per haver estat el promotor de la queixa suposadament inclòs en un assaig clínic d'Interferó a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau l'any 1989, sense haver obtingut prèviament el seu consentiment, que s'estudii la possibilitat de revocar l'acte administratiu de certificació d'acte presumpte, a fi què se segueixi el procediment administratiu previst al RD 429/93, de 26 de març, per tal que l'Administració resolgui expressament sobre la seva reclamació per danys i perjudicis. Pendent de resposta.

Subàrea 010806. Procediment: Política Territorial i Obres Públiques

Departament de Política Territorial i Obres Públiques

Queixa 9601866

El Síndic suggereix al Departament de Política Territorial i Obres Públiques que agiliti la tramitació dels expedients de concessions i llicències en els aqüífers, de forma que, per una banda, no es provoqui indefensió als titulars dels aprofitaments i, per una altra, la protecció d'aquests aqüífers no esdevingui finalment impossible. Posteriorment, el Síndic suggereix que en el supòsit que el promotor de la queixa hagi acreditat fefaentement el seu dret a la utilització del recurs com la no afecció a d'altres aprofitaments legals pre-existents, es practiqui la corresponent inscripció, per tal que pugui gaudir dels beneficis que se'n deriven de la inscripció. Pendent de resposta a 31.12.97. Acceptat.

Subàrea 010807. Procediment: Agricultura, Ramaderia i Pesca

Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca

Queixa 9600688

El Síndic recorda al Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca l'obligació que té de donar compliment a la seva competència en matèria de protecció d'animals, en relació amb la tramitació de les denúncies presentades en aquest àmbit. Pendent de resposta a 31.12.97. Acceptat.

Queixa 9701273

El Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, estableix converses amb la Comissió de Ports per tal d'arribar a un acord que permeti que en els ports s'autoritzi una zona de pesca en les aigües interiors.

Queixa 9703348

El Síndic suggereix al Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, en relació amb les indemnitzacions previstes amb motiu del sacrifici de bestiar per la pesta porcina, que mitjançant la Comissió de seguiment dels contractes d'integració, es vetlli perquè tots aquests contractes incloguin una clàusula on es contempli de forma expressa el dret de l'integrat a percebre una part proporcional de la quantitat pagada al propietari i els termes en què ha de percerbre's la quantitat, ja que aquesta iniciativa facilitaria el reconeixement d'aquest dret i l'entesa entre les parts contractants. Acceptat.

Queixa 9703428

El Síndic suggereix al Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca que es donin les ordres oportunes per tal de resoldre les irregularitats detectades en l'actuació de la Reial Societat Canina de Catalunya en la gestió dels llibres genealògics del bestiar, ja que tot i que la Generalitat no és competent en la gestió del registre de races canines, aquesta no pot inhibir-se en mèrit de les funcions de supervisió que té encomanades. Pendent de resposta.

Queixa 9801651

El Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, inicia l'expedient per retornar unes quantitats indegudament ingressades a l'haver emés dues liquidacions per una mateixa sanció per tala d'arbres.

Queixa 9802184; 9802185

El Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, reconeix una sol·licitud de transferència de la quota lletera un cop esgotat el contracte d'arrendament.

SUBÀREA 010809. PROCEDIMENT: JUSTÍCIA

DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA

Queixa 9601762; 9602166

El Síndic suggereix al Departament de Justícia que estudiï la possibilitat de què els pèrits judicials no hagin d'esperar a cobrar els seus honoraris fins el moment en què sigui ferma la resolució judicial, sinó que es produeixi tan aviat hagin realitzat el seu treball, per tal d'evitar els resultats perjudicials que provoca aquesta normativa a les persones que presten aquest servei, atès el lapsus de temps considerable que hi ha entre el moment en què el perit emet el seu dictamen i en el què percep els corresponents honoraris. Pendent de resposta.

SUBÀREA 010810. PROCEDIMENT: INDÚSTRIA I ENERGIA

DEPARTAMENT D'INDÚSTRIA, COMERÇ I TURISME

Queixa 9702352

El Síndic recorda al Departament d'Indústria, Comerç i Turisme el deure que té d'indemnitzar els danys que han estat causats en la finca de la promotora de la queixa per una empresa hidroelèctrica, amb motiu de la poda d'uns arbres, en tant que aquesta empresa estava prestant un servei públic i actuava en el marc del pla de neteja triennal que la Direcció General del Medi Natural va autoritzar. Pendent de resposta.

SUBÀREA 010811. PROCEDIMENT: COMERÇ, CONSUM I TURISME

DEPARTAMENT D'INDÚSTRIA, COMERÇ I TURISME

Queixa 9601966

El Síndic suggereix al Departament d'Indústria, Comerç i Turisme que per tal d'evitar confusions i situacions de desprotecció als ciutadans, en els supòsits de denúncies relatives a l'àmbit de consum, s'informi al ciutadà/denunciant de les causes per les quals no se li considera legalment interessat, alhora que se l'indiquen quines vies disposa per resarcir-se dels danys i perjudicis causats contra els seus interessos i drets. Pendent de resposta a 31.12.97. Acceptat parcialment.

Queixa 9701890

El Síndic recomana al Departament de Comerç, Consum i Turisme que estudiï la possibilitat de reformar el termini de tres mesos que estableix la normativa vigent per resoldre les sol·licituds d'ajuts o subvencions, establint-ne un de més acord amb el temps normal de tràmit de l'administració, i també suggereix que s'informi als sol·licitants sobre l'existència del termini que s'estableixi. Acceptat.

Queixa 9702230; 9702243

El Síndic suggereix al Departament d'Indústria, Comerç i Turisme que adopti les mesures oportunes per què no es demori el pagament de les subvencions que atorga, tenint en compte que els retards en els pagaments resulten especialment greus quan els seus destinataris són entitats sense afany de lucre que presten serveis de caràcter social en sentit ampli, de caràcter subsidiari al que les administracions s'han compromès a oferir. Pendent de resposta a 31.12.97. Es tanca l'expedient, considerant-se el suggeriment no acceptat, ateses les reiterades resolucions efectuades al Departament sense que aquest emeti cap resposta.

Queixa 9700366

El Síndic recorda al Departament d'Indústria, Comerç i Turisme el deure legal de resoldre expressament en el termini de 3 mesos totes aquelles instàncies, sol·licituds i denúncies formulades pels ciutadans, així com el de comunicar-los les actuacions i resolucions acordades en relació amb l'assumpte del seu interès, en relació amb una denúncia. El Síndic recor-

da el deure legal de resoldre expressament en el termini de 3 mesos totes aquelles instàncies, sol·licituds i denúncies formulades pels ciutadans, així com el de comunicar-los les actuacions i resolucions acordades en relació amb l'assumpte del seu interès. Acceptat.

SUBÀREA 010813. PROCEDIMENT: ADMINISTRACIÓ LOCAL

DEPARTAMENT DE GOVERNACIÓ

Queixa 9800187

El Departament de Governació, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, dóna resposta a un escrit en el que es denunciava la utilització incorrecte d'un escut per part de l'Ajuntament de Sort.

AJUNTAMENT D'ALCANAR

Queixa 9602610

El Síndic suggereix a l'Ajuntament d'Alcanar que reconsideri la decisió de denegar a una agrupació de joves el poder continuar ocupant un local, de propietat municipal, que porten ocupant des de l'any 1989 amb autorització municipal, atès que el consistori municipal encara no té clar quina ha de ser la seva futura destinació. No acceptat.

Queixa 9800773

El Síndic recorda a l'Ajuntament d'Alcanar el deure legal d'actuar conforme a les previsions legals urbanístiques i expropiatòries, de tal manera que es preservi el principi de seguretat i defensa jurídica de la persona afectada i el seu dret a ser compensada econòmicament, dret al qual s'haurà d'afegir en el cas objecte de la queixa, el de restauració de la realitat física afectada i d'indemnització derivada de la responsabilitat patrimonial de l'administració actuant, en relació amb els danys ocasionats en una finca arran d'unes obres d'arranjament del poblat ibèric de la Moleta del Remei. Acceptat.

AJUNTAMENT D'ARTESA DE LLEIDA

Queixa 9802560

El Síndic recorda a l'Ajuntament d'Artesa de Lleida el deure legal de tota administració de resoldre expressament aquelles instàncies, sol·licituds i denúncies formulades pels ciutadans, en relació amb una petició d'obtenir còpia dels acords del Ple adoptats en sessió del dia 29 de maig d'enguany, així com dels acords presos en les sessions plenàries que en el futur s'esdevinguin. Acceptat.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 9703812

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona que procedeixi a la devolució d'una obra realitzada en aquarel·la del pintor Francisco Carreño a la seva filla. Acceptat.

Queixa 9802466

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona que procedeixi a la devolució de l'import que una ciutadana hagi pogut abonar en concepte del dipòsit del seu vehicle en el Dipósit Municipal, ja que l'abonament de la taxa corresponent ha estat, en part, degut a una incomplerta identificació de la destinatària en la notificació emesa per la Prefectura la Guàrdia Urbana de Barcelona que la informava d'aquest ingrès. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE CABRILS

Queixa 9801231

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Cabrils el dret d'accés dels ciutadans als registres i arxius administratius, entès aquest dret no com una prerrogativa discrecional de l'Administració, sinó com un dret constitucional del ciutadà a satisfer en la mesura del possible, aplicant els mitjans que seguin raonables, en relació amb la denegació de l'Ajuntament a consultar les còpies de les actes dels plens municipals que van tenir lloc durant el mandat del promotor de la queixa com Alcalde de la població. No acceptat.

AJUNTAMENT DE CASTELLAR DEL VALLÈS

Queixa 9602101

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Castellar del Vallès, en relació amb els escrits que denuncien la contaminació que provoca el funcionament d'una empresa de torrefacció de malta, l'obligació que té de prendre les mesures oportunes per tal d'inspeccionar i controlar les anomenades activitats classificades. Acceptat.

AJUNTAMENT DE CERDANYOLA DEL VALLÈS

Queixa 9801286

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Cerdanyola del Vallès l'obligació que tenen les administracions públiques de donar resposta en tots els seus extrems als escrits presentats pels ciutadans, sobre les raons de la resolució extemporània, manca suficient d'informació i raons d'actuació del centre d'ensenyament en una sol·licitud de baixa d'un alumna d'una escola municipal de música.

AJUNTAMENT DE CERVERA

Queixa 9601474

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Cervera el deure legal que tenen les administracions públiques de donar resposta expressa a tots els escrits presentats pels ciutadans, en relació amb una queixa sobre l'estat de pavimentació i la senyalització d'un carrer del municipi. Pendent de resposta a 31.12.97. Acceptat.

AJUNTAMENT DE COLLBATÓ

Queixa 9802244

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Collbató, en relació amb la denegació a uns regidors de l'Ajuntament a la seva solo.licitud de consulta de les còpies de determinades factures de creditors municipals corresponents als exercicis entre l'any 1991 i l'any 1995, el dret que tenen els regidors municipals a rebre informació sobre els afers municipals. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE L'ESCALA

Queixa 9800146

L'Ajuntament de l'Escala, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, requereix a un veí que cessi en la seva activitat d'utilitzar la via pública com a rentador particular.

AJUNTAMENT D'ESPARREGUERAA

Queixa 9801185

El Síndic recorda a l'Ajuntament d'Esparraguera l'obligació que tenen les administracions públiques de donar resposta a tots els escrits presentats pels ciutadans, en relació amb un escrit en que s'efectuaven diferents demandes respecte el servei de Bus-Stop. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE FORADADA

Queixa 9601717

El Síndic suggereix a l'Alcalde de Forarada reconsideri la decisió de denegar l'empadronament al promotor de la queixa i la seva família, atès que no pot acreditar-se suficientment que els interessats resideixin més temps en una altra població i que l'Ajuntament els hi ha concedit en diverses ocasions llicències d'obres, així com que l'habitatge de la seva propietat disposa tant d'aigua, com de llum i telèfon. Pendent de resposta a 31.12.97. No acceptat.

AJUNTAMENT DE LA LLACUNA

Queixa 9802433

El Síndic recorda a l'Ajuntament de La Llacuna el deure legal que tenen els serveis administratius de la Corporació de facilitar al promotor de la queixa, regidor de l'Ajuntament, còpia d'aquella documentació que sigui susceptible de reproducció amb els mitjans de què disposa l'Ajuntament i, d'altra banda, que es valori l'adopció de les mesures escaients per tal que els grups municipals puguin disposar d'un espai a les dependències municipals per al desenvolupament de llurs tasques. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE LLORET DE MAR

Queixa 9703518

L'Ajuntament de Lloret de Mar, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, dicta una ordre per tal que es procedeixi a retirar un rètol instal·lat en un club, objecte de reiterades queixes i denúncies per part dels veïns.

Queixa 9703738

L'Ajuntament de Lloret de Mar, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, pren les mesures oportunes per tal d'ordenar a la propietària d'un immoble que mantingui la finca en condicions de salubritat i ornat, de tal manera que no continui provocant molèsties als veïns.

AJUNTAMENT DE MONTCADA I REIXAC

Queixa 9702945

L'Ajuntament de Montcada i Reixac, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, adopta les meusres oportunes per tal d'evitar la reiteradament incorrecte transcripció del cognom del promotor de la queixa.

AJUNTAMENT DE MONTFERRER I CASTELLBÓ

Queixa 9700335

L'Ajuntament de Montferrer i Castellbó, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, atenent les queixes dels veïns amb motiu de la prohibició de circular per camins públics de la zona d'influència de Sant Joan de l'Erm, ha dictat un Decret pel qual s'encareix a l'entitat descentralitzada de Vila i Vall de Castellbó que tots els camins públics quedin lliures i expedits sense cap tipus de prohibició per a la lliure circulació de persones i vehicles, i s'ordena que siguin retirades les senyals de prohibició de circulació implantades en la zona.

AJUNTAMENT DE MONTORNÉS DEL VALLÈS

Queixa 9802133

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Montornés del Vallès el deure legal de totes les administracions públiques d'executar les sentències judicials, adoptant les resolucions que procedeixin i practicant el que exigeixi el compliment de les declaracions contingudes en la decisió d'aquelles, en relació amb la inexecució d'una sentència ferma, dictada per la sala primera del contenciósadministratiu de l'Audiència Territorial de Barcelona, dictada el 18 de febrer de 1987, per la qual es declaraven ajustats a dret els acords emesos per l'Ajuntament de Montornés del Vallès que determinaven l'enderrocament de les naus agropecuàries d'una finca. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE NAUT D'ARAN

Queixa 9801907

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Naut d'Aran que, d'acord amb el Reglament de demarcació

territorial i població dels ens locals de Catalunya, quan un expedient de segregació hagi estat iniciat pels veïns, com és el cas de l'expedient de segregació de l'entitat municipal descentralitzada d'Arties i Garos, per a formar un municipi independent, s'ha d'encarregar de la seva instrucció l'Ajuntament afectat per l'alteració del terme municipal en qüestió, per la qual cosa, en aquest supòsit és l'Ajuntament l'ens encarregat de reactivar la tramitació d'aquest expedient de segregació d'Arties, tot donant compliment a allò establert a la normativa vigent. Acceptat.

AJUNTAMENT DE PINEDA DE MAR

Queixa 9702424

L'Ajuntament de Pineda de Mar, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, adopta l'acord

d'exigir a la propietària d'un solar que procedeixi a la seva neteja i que retiri un cartell publicitari instal·lat en el mateix solar, que degut a les seves grans dimensions priva de les vistes als habitatges que té al costat.

AJUNTAMENT DE PONTS

Queixa 9801396

El Síndic suggereix l'Ajuntament de Ponts, en relació amb la precària situació en que han quedat els promotors de la queixa després del seu desnonament d'un habitatge propietat de l'Ajuntament del que eren llogaters, que, prèvia avaluació de la situació econòmica i sociofamiliar dels interessats per part dels equips d'assistència social competents, s'apliquin els mecanismes d'ajut i col·laboració suficients per tal de donar resposta adequada al seu problema d'habitatge. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE PREIXENS

Queixa 9601311

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Preixens, en relació amb la denegació d'una petició de llicència d'obres al·legant únicament manca d'alineació de la casa objecte de les obres:

– que l'Ajuntament està obligat a autoritzar les obres que tenen com a finalitat mantenir les condicions de seguretat, salubritat i ornat públic de les edificacions, i les obres per les quals es demana llicència tenen precisament aquesta naturalesa.

– que malgrat que existeixi una alineació projectada, legalment aprovada i pugui considerar-se l'edificació de l'interessat com a fora d'ordenació, aquest no és un motiu suficient per justificar la denegació de la llicència d'obres, ja que segons la normativa vigent, poden autoritzar-se obres de conservació de l'immoble, en tots els casos d'edificis fora d'ordenació, quan no estigui prevista la seva expropiació, cessió gratuïta o enderrocament de la finca en el termini de quinze anys.

– que d'acord amb el ROAS s'estableix el termini màxim de dos mesos per atorgar o denegar de manera motivada les llicències d'obres, de manera que transcorregut el termini assenyalat sense haver-se notificat la resolució expressa, es considerarà estimada la sol·licitud de la llicència, i en el supòsit objecte de la queixa han transcorregut més de 10 mesos. Pendent de resposta a 31.12.97. No acceptat.

AJUNTAMENT DE SANT ESTEVE SESROVIRES

Queixa 9402458

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sant Esteve Sesrovires el deure legal que tenen les administracions de donar resposta expressa i motivada a les instàncies presentades pels ciutadans, en relació amb la sol·licitud de retirada d'una tanca metàl·lica que afecta a la finca del reclamant, i recomana que es donin les ordres oportunes perquè es procedeixi a la retirada de l'esmentat tancament tal i com s'ordena en dos acords adoptats per la Comissió de Govern del mateix Ajuntament. Pendent de resposta a 31.12.97. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SANT FELIU DE LLOBREGAT

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Sant Feliu de llobregat, en relació amb les molèsties que pateix el promotor de la queixa a conseqüència del continu pas de camions pel carrer on ell viu, quan hi ha un senyal que prohibeix la circulació d'aquest tipus de vehicles, que es procedeixi a intensificar el control dels mateixos per part de la Policia Municipal, tot indicant les rutes alternatives per on està permesa la circulació de camions amb un tonelatge superior a 7,5 Tm. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE SANT JUST DESVERN

Queixa 9801811

L'Ajuntament de Sant Just Desvern, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, declara prescrita una reclamació que efectua mitjançant la via de constrenyiment, quan el deute contret per la interessada no era per cap concepte tributari, sinó pels danys ocasionats en el mobiliari urbà a causa d'un incident de trànsit.

AJUNTAMENT DE SANT PERE DE RIBES

Queixa 9701388

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sant Pere de Ribes, en relació amb una reclamació de danys i perjudicis presentada amb motiu de la substracció d'un ciclomotor dels dipòsits municipals, que segons les disposicions del Codi Civil, l'Ajuntament com a dipositari del ciclomotor està obligat a guardar-lo i restituir-lo, per la qual cosa si no el pot retornar neix l'obligació indemnizatòria. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SANT VICENÇ DE TORELLÓ

Queixa 9700572

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sant Vicenç de Torelló, en relació amb la negativa a proporcionar la còpia d'un plànol cadastral, que la documentació cadastral, així com la continguda en els Registres de la Propietat, és de caràcter públic i a l'abast de tots els ciutadans, sense que es pugui considerar la possibilitat de l'existència, en aquests documents, de dades de caràcter confidencial o íntim. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SANTA COLOMA DE FARNERS

Queixa 9702035

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Santa Coloma de Farners que estudiï la possibilitat de col·locar pilons de ferro a la vorera situada davant l'habitatge de l'autora de la queixa, per tal d'evitar l'estacionament continu de vehicles a sobre d'aquesta. Pendent de resposta a 31.12.97. Acceptat.

AJUNTAMENT DE LA SÈNIA

Queixa 9802489

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de la Sènia, en relació amb la negativa per part del consell de redacció de la revista municipal *Lo Senienc* a publicar dos articles de rèplica presentats pel promotor de la queixa a dues cartes de l'Alcalde, que el consell de redacció de la revista autoritzi la publicació dels articles en el proper número de la mateixa, ja que els dos articles només aspiraven a donar a conèixer a l'opinió pública que determinats fets que es posaven de manifest en els articles de l'equip de govern i de l'Alcalde, publicats en l'esmentada revista, sobre l'Hort d'Andreu, no eren exactes i els perjudicava com a col·lectiu. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE SORIGUERA

Queixa 9800590

L'Ajuntament de Soriguera, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, dóna resposta a un escrit en el que se sol·licita l'arranjament i reparació del camí que uneix Estrach amb la carretera general de Montardit.

AJUNTAMENT DE TARADELL

Queixa 9702218

L'Ajuntament de Taradell, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, adopta determinades mesures de circulació, que donen resposta a unes denúncies presentades l'any 199*1*.

AJUNTAMENT DE TARRAGONA

Queixa 9703721

L'Ajuntament de Tarragona, amb posterioritat a la intevenció del Síndic, prén una serie de mesures per tal d'ordenar als propietaris d'un solar que el netegin i procedeixin al seu tancament, per tal de no provocar més molèsties als vens.

Queixa 9802129

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Tarragona que arbritri noves solucions per corregir o atenuar els perjudicis que han ocasionat al promotor de la queixa les obres de pavimentació de les voreres del carrer Tortosa. Acceptat.

AJUNTAMENT D'ULLDECONA

Queixa 9800884

L'Ajuntament d'Ulldecona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, permet a un regidor accedir a una documentació municipal a la que amb anterioritat se li havia denegat l'accés.

AJUNTAMENT DE LES VALLS DE VALIRA

Queixa 9700698

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Les Valls de Valira que si dos ciutadans figuren inscrits com a residents en el seu padró municipal fa diversos anys, no se'ls hi pot negar la inscripció en la renovació del padró municipal d'habitants, atès que la condició de residents s'adquireix en el moment de realitzar la inscripció en el padró i les dades d'aquest constitueixen prova de la residència en el municipi i del domicili habitual en el mateix. No acceptat.

AJUNTAMENT DE VANDELLÒS

Queixa 9802172

El Síndic recorda a l'Ajuntamen de Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, en relació amb el preu que han de satisfer per estacionar el seu vehicle les persones que volen accedir a la muntanya del Torn i a la platja de les Rajoles que, d'acord amb l'article 20.1 de la Llei d'Hisendes Locals, en la seva actual redacció, el que l'Ordenança reguladora d'aquest preu defineix com a preu públic, es considera en aquest article com a taxa, per ser el seu fet imposable, la utilització privativa o l'aprofitament especial del domini públic local. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE VILABERTRAN

Queixa 9801236

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Vilabertran que doni resposta genèrica al promotor de la queixa a diferents aspectes de la gestió municipal que ha sol·licitat, així com sobre quins són els seus drets i deures vers l'administració local. Pendent de resposta.

ENTITAT METROPOLITANA DEL TRANSPORT

Queixa 9801180

L'Entitat Metropolitana del Transport, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, es compromet a publicar una editorial a la revista «Taxi» sobre les flotes de taxis, que doni a conèixer les actuacions realitzades per regularitzar-les i alhora serveixi per explicar quina va ser la intencionalitat de l'editorial anterior, la qual va ser considerada ofensiva per part d'un determinat col·lectiu.

SUBÀREA 010814. PROCEDIMENT: ALTRES ADMINISTRACIONS

CONSELL COMARCAL DE L'ANOIA

Queixa 9600918

El Consell Comarcal de l'Anoia, amb posterioritat a la intervencio del Síndic, dóna compliment a l'acord al qual va arribar en sessió del dia 20 d'abril de 1995, en virtut del qual, amb motiu de la rehabilitació de l'Arxiu Comarcal, s'ubicaria la seu del nou domicili social de l'Agrupació Fotogràfica d'Igualada en les seves instal·lacions.

SUBÀREA 010815. PROCEDIMENT: MEDI AMBIENT

DEPARTAMENT DE MEDI AMBIENT

Queixa 9800045

El Síndic suggereix al Departament de Medi Ambient que agiliti la tramitació d'un expedient sancionador incoat vuit mesos després de presentada la denúncia amb motiu de l'incompliment de la normativa vigent en matèria de transport d'animals morts. Acceptat.

SUBÀREA 0110. ACTUACIÓ FORCES DE SEGURETAT

AJUNTAMENT D'ARENYS DE MUNT

9703180

El Síndic suggereix a l'Ajuntament d'Arenys de Munt, en relació amb l'escrit presentat per un ciutadà denunciant l'actuació d'un agent de la policia local que va mostrar un tracte poc respectuós davant una persona amb disminució, que es procedeixi a donar una explicació al reclamant sobre el procedir normal en els casos com el seu, aclarint que el fet concret que ha motivat la queixa de l'interessat no està en la línia de l'actuació general que segueix l'Ajuntament. Pendent de resposta a 31.12.97. Acceptat.

AJUNTAMENT D'OLOT

Queixa 9702974

El Síndic suggereix a l'Ajuntament d'Olot, en relació amb el dipòsit municipal de detinguts, l'adopció de les mesures següents:

- Encastament a la paret de la sortida d'aigua de la dutxa, per tal d'evitar possibles intents d'autolesió.

- Substitució dels matalassos per altres de material ignífug.

Acceptat.

ÀREA 02. ORDENACIÓ DEL TERRITORI

SUBÀREA 0201. HABITATGE

DEPARTAMENT DE POLÍTICA TERRITORIAL I OBRES PÚBLIQUES

Queixa 9700965

El Síndic recorda a la Direcció General d'Actuacions Concertades, Arquitectura i Habitatge, l'obligació que tenen totes les administracions de notificar els actes dictats, inclús els que tenen caràcter desestimatori, en relació amb una denegació de la sol·licitud de subvenció per l'adquisició d'un habitatge de protecció oficial. Pendent de resposta.

Queixa 9701093

El Síndic suggereix a la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge que agiliti el màxim els tràmits per fer efectiu el pagament d'una subvenció atorgada per accés al primer habitatge amb data de 29 d'abril de 1994.Pendent de resposta a 31.12.97. Acceptat.

Queixa 9701315

El Síndic suggereix a la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge que agiliti el màxim els tràmits per fer efectiu el pagament d'una subvenció aprovada en el mes de maig de 1995. Acceptat.

Queixa 9701647

El Síndic suggereix a la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge que agiliti al màxim els tràmits per fer efectiu el pagament d'una subvenció aprovada en el mes de maig de 1994. Pendent de resposta a 31.12.97. Acceptat.

Queixa 9701798

El Síndic recorda al Departament de Política Territorial i Obres Públiques, en relació amb la demora que pateix un expedient per tal de rescabalar les despeses d'unes obres realitzades fa 10 anys per una comunitat de propietaris, la possibilitat d'incoar d'ofici un expedient de responsabilitat patrimonial, atès que els fets poden qualificar-se de funcionament anormal de l'Administració. Pendent de resposta a 31.12.97. Acceptat.

Queixa 9702203

El Síndic suggereix a la Direcció General d'Actuacions Concertades, Arquitectura i Habitatge que agiliti el

màxim els tràmits per fer efectiu el pagament d'una subvenció sol·licitada en el mes de novembre de 1994. Acceptat.

Queixa 9702464

El Síndic suggereix al Departament de Política Territorial i Obres Públiques que agiliti els tràmits per tal de fer efectiu el pagament d'un ajut atorgat l'any 1994 per l'adquisició d'un habitatge a preu taxat. Acceptat.

Queixa 9702465

El Síndic suggereix al Departament de Política Territorial i Obres Públiques que agiliti els tràmits per tal de fer efectiu el pagament d'un ajut atorgat en el mes d'abril de 1996 per l'adquisició d'un habitatge a preu taxat. Pendent de resposta.

Queixa 9702590

La Direcció General d'Actuacions Concertades, Arquitectura i Habitatge, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, abona un ajut atorgat l'any 1995 en concepte de rehabilitació d'un habitatge afectat per aluminosi.

Queixa 9702855

El Síndic suggereix a la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge que agiliti els tràmits per fer efectiva una subvenció concedida per la compra d'un habitatge. Acceptat.

Queixa 9703255

El Síndic suggereix a la Direcció General d'Actuacions Concertades, Arquitectura i Habitatge que agiliti els tràmits per tal d'efectuar el pagament d'una subvenció atorgada per l'adquisició d'un habitatge de protecció oficial fa més de 3 anys. Acceptat.

Queixa 9800731

El Síndic suggereix a la Direcció General d'Actuacions Concertades, d'Arquitectura i Habitatge que s'agilitin el tràmits per tal que es procedeixi al pagament d'una subvenció atorgada l'any 1992 per adquisició d'habitatge a preu taxat. Acceptat.

DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL

Queixa 9702831

El Departament de Benestar Social, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, visita l'habitatge de la promotora de la queixa, atès que aquesta havia denunciat reiteradament les pèsimes condicions d'habitabilitat en què es troba.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 9500087

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb un edifici declarat en estat de ruïna imminent, que ha estat expropiat, però en el qual encara hi viu gent, que s'estudiïn les possibilitats de traslladar provisionalment els afectats a d'altres habitatges o de realitzar les reparacions necessàries per a garantirunes condicions d'habilitat mentrestant. No aceptat.

Queixa 9603261

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb les reiterades denúncies presentades per uns veïns per l'estat de degradació en què troben unes finques col·lindants, que agiliti el procés de localització dels seus propietaris, per tal que facin efectiva l'ordre de conservació que l'Ajuntament ha dictat, o en cas contrari, es procedeixi a l'execució subsidiària de les obres per part de l'Ajuntament. Acceptat.

Queixa 9701275; 9701304

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb el procediment d'assignació d'immobles de nova construcció que el Patronat Municipal de l'Habitatge edifica per raó de l'execució de les obres de remodelació del barri «Baró de Viver», que s'inclogui l'autora de la queixa en un llistat d'assignació, amb caràcter preferent, de les vivendes que, al finalitzar l'actuació urbanística, resultaran excedents, davant la impossibilitat material d'assignar-li en l'actualitat una vivenda, malgrat residir en un mateix habitatge set persones, atès que en el procediment per l'assignació dels habitatges es tenen en compte les dades del cens de l'any 1991 i no el nombre de persones residents en un mateix domicili en la data de l'assignació. Pendent de resposta a 31.12.97. Acceptat.

Queixa 9701532

El Síndic suggereix al Patronat Municipal de l'Habitatge, que els promotors de la queixa siguin inclosos en un llistat d assignació, amb caràcter preferent, dels habitatges que el Patronat està promovent en el barri Baró de Viver i que al final de l'actuació urbanística resultin excedents. Acceptat.

SUBÀREA 0202. URBANISME

AJUNTAMENT DE BALAGUER

Queixa 9701735

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Balaguer, en relació amb la inexecució d'una unitat d'actuació del seu planejament urbà, que la determinació del sistema d'actuació quan no estigui previst en el planejament vigent, es podrà fer d'ofici mitjançant el procediment previst per a la delimitació de polígons i unitats d'actuació. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 9601001

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, procedeix a l'acabament d'unes obres d'urbanització d'uns carrers del barri de Guinardó.

Queixa 9702962

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona el deure legal que tenen els ajuntaments d'assumir directament l'enderroc de les obres realitzades pels particulars que no s'ajustin a les condicions de les llicències atorgades, una vegada transcorregut el termini fixat legalment per fer-ho de manera voluntària. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE CALDES DE MONTBUI

Queixa 9400869

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Caldes de Montbui el deure legal que té l'Ajuntament de fer complir la legalitat urbanística o de restaurar-la de forma subsidiària, en relació amb la inexecució d'una ordre d'enderroc d'una escala. No acceptat.

AJUNTAMENT DE CASTELLBELL I EL VILAR

Queixa 9800389

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Castellbell i el Vilar, en relació amb els desperfectes que ha provocat en una finca el mal estat de la muntanya a la falda de la qual es troba situada, l'obligació que té d'executar subsidiàriament les obres que siguin necessàries per mantenir les exigibles condicions de seguretat. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE GIRONA

Queixa 9401092

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Girona el deure que té d'executar subsidiàriament les obres que siguin necessàries, per tal d'evitar ocasionar més perjudicis als ciutadans, en relació amb les filtracions d'aigua pluvials que es produeixen en el soterrani d'un immoble. Acceptat.

AJUNTAMENT DE MOIÀ

Queixa 9702068

L'Ajuntament de Moià, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, dóna resposta i solució a una denúncia presentada el novembre de 1996 per raó de que s'havia procedit a la instal·lació, en un terreny propietat del promotor de la queixa, d'un col·lector d'aigües residuals sense que en cap cas se li notifiqués, ni tampoc se li sol·licités permís per entrar a la finca.

AJUNTAMENT DEL PAPIOL

Queixa 9701569

El Síndic recorda a l'Ajuntament del Papiol, en relació amb les denúncies presentades per la manca de mesures de seguretat amb què s'està realitzant la construcció d'un edifici, que les Ordenances metropolitanes d'edificació que estableixen tot un seguit de precaucions a tenir en compte durant l'exeució d'una obra per tal d'evitar la caiguda de materials, són aplicables a tota la zona metropolitana, de la qual forma part el municipi del Papiol. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE PONTS

Queixa 9802138

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Ponts, en relació amb les quotes que han de satisfer els veïns amb motiu de l'execució íntegra i unitària d'un projecte d'urbanització, que s'estudiï la possibilitat de pactar ajornaments o fraccionaments en terminis superiors a tres anys, condicionats a la prestació de les garanties que es considerin adients, si és el cas, d'acord amb els ingressos que acreditin els titulars en les seves sol·licituds. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DEL PORT DE LA SELVA

Queixa 9600220

El Síndic recorda a l'Ajuntament del Port de la Selva el deure legal que té l'Ajuntament de fer complir la legalitat urbanística o de restaurar-la de forma subisidiària, en relació amb la inexecució d'una ordre d'enderroc. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SANT ESTEVE SESROVIRES

Queixa 9700064

L'Ajuntament de Sant Esteve Sesrovires, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, adjudica a una empresa la realització d'unes obres per tal de reparar els desperfectes i perjudicis que ocasiona a les finques veïnes la mala execució de les obres de la urbanització Vallserrat.

AJUNTAMENT DE SANT FOST DE CAMPSENTELLES

Queixa 9603173

L'Ajuntament de Sant Fost de Campsentelles, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, atorga una llicència d'obres sol·licitada dos anys abans.

AJUNTAMENT DE SANT QUIRZE DEL VALLÈS

Queixa 9300819

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sant Quirze del Vallès que pot incórrer en responsabilitat patrimonial, derivada de la inactivitat de l'Ajuntament amb la conseqüent obligació d'indemnitzar els perjudicis causats als particulars pel retard en l'execució del Pla Parcial «El Castellet», aprovat l'any 1986. No acceptat.

AJUNTAMENT DE SITGES

Queixa 9701687

L'Ajuntament de Sitges, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, adopta les mesures pertinents per tal d'acabar amb la problemàtica derivada d'un procés reparcelatori resultant del pla parcial industrial .

AJUNTAMENT DE TORELLÓ

Queixa 9702422

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Torelló que no procedeixi a autoritzar cap tipus d'activitat de tanatori o vetllatori en zona urbana de caràcter residencial, atès que aquestes activitats són considerades de caràcter industrial. Acceptat parcialment.

SUBÀREA 0203. MEDI AMBIENT I QUALITAT DE VIDA

DEPARTAMENT DE MEDI AMBIENT

Queixa 9701461

La Junta de Residus, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, introdueix en el seu calendari d'actuacions la clausura definitiva de l'abocador incontrolat d'Artesa de Lleida.

AJUNTAMENT D'ALBINYANA

Queixa 9701606

El Síndic suggereix a l'Ajuntament d'Albinyana, en relació amb la preocupació mostrada pel promotor de la quiexa quant a la situació d'incomunicació que pateix periòdicament arran dels despreniments, pels efectes de les pluges torrencials, de muntanyes de pissarra, afectant el camí anomenat «del molí d'en Parada», únic pas pel qual l'interessat pot accedir a la seva masia, que l'Ajuntament, com a titular del camí, inicïi els tràmits oportuns per a la prestació del servei de conservació d'aquest, sol·licitant, en el cas de no poder assumir-ne el cost, la intervenció del Consell Comarcal, ja sigui per articular-ne la dispensa o bé per dissenyar un projecte d'actuació que pogués acollir-se a algun pla de finançament. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT D'ARENYS DE MAR

Queixa 9701828

El Síndic recorda a l'Ajuntament d'Arenys de Mar que les exempcions del tràmit de qualificació i informació de determinades activitats, en municipis de més de deu mil habitants que hagin constituït la seva ponència tècnica, no eximeix del compliment de donar trasllat a a la delegació territorial del govern de la Generalitat de l'expedient instruït en relació amb aquesta llicència d'obertura i de la comunicació de la resolució relativa a l'esmentada llicència. Acceptat.

AJUNTAMENT DE BADALONA

Queixa 9700348

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Badalona, en relació amb les molèsties per sorolls que provoca el funcionament d'un supermercat, que l'exercici d'una activitat sense llicència contravé les disposicions establertes en el Reglament d'Activitats Classificades i que s'han d'exercir les competències que es tenen atorgades en matèria d'activitats classificades, per tal que els veïns no vegin vulnerat el seu dret al descans. Acceptat.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 9601691

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona el deure el deure legal que tenen els ajuntaments d'adoptar les mesures pertinents per tal d'inspeccionar les anomenades activitats classificades, en virtut de la competència que tenen reconeguda, en relació amb les molèsties que ocasiona el funcionament d'un restaurant, atès els fums, olors i calor que provoca la seva activitat. Pendent de resposta a 31.12.97. Acceptat.

Queixa 9601703

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, procedeix a adoptar una sèrie de mesures per tal d'evitar les molèsties que ocasiona el funcionament d'uns ventiladors instal·lats en un bar.

Queixa 9602639

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervencio del Síndic, dóna les ordres oportunes per tal d'incrementar en un contenidor més la dotació actual de tres, que es troben constantment desbordats, al carrer Alella del Districte de Nou Barris.

Queixa 9700466

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona que procedeixi a inspeccionar si en un local, objecte de denúncia pels veïns, es realitza alguna activitat, atès que malgrat que la indústria principal s'ha traslladat, sembla que encara roman algun tipus de maquinària. Acceptat.

Queixa 9702639

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona, respecte de les actuacions dutes a terme en relació amb les molèsties procedents d'un bar, en primer lloc, que les multes coercitives només es poden imposar quan així ho autoritzin les lleis i en la forma i quantia que aquestes determinin, ja que l'Ajuntament emparant-se en la Llei 8/87 ha imposat una multa per l'incompliment d'una mesura correctora. En segon terme, el Síndic recorda que d'acord amb l'establert a l'article 44.5 de la Llei 30/92, en els casos de denegació presumpta del recurs d'alçada, el termini per interposar el recurs contenciósadministratiu hauria de ser d'un any a comptar des de l'emissió de la certificació d'actes presumptes o del transcurs dels 20 dies sense que aquesta hagi estat emesa, i no des de la interposició del recurs. Pendent de resposta.

Queixa 9703491

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb les molèsties que ocasiona el funcionament d'un forn de pa, que els serveis tècnics del districte de Nou Barris efectuin una inspecció del local, per tal que pugui dictar-se un acte exprés i pugui comunicar-se a les parts afectades el resultat de la mateixa. Pendent de resposta.

Queixa 9800474

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb les molèsties per sorolls que provoca el continu incompliment de l'horari de tancament per part d'un bar, que és una competència municipal el control i la inspecció de les activitats classificades, per la qual cosa suggereix que es reiterin els mesuraments sonomètrics per tal de comprovar si els sorolls que provoca el funcionament del bar es troben dintre dels admissibles, segons l'Ordenança municipal. Pendent de resposta.

Queixa 9800752

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, convoca una reunió amb la comunitat de veïns propietaris d'un pàrquing i la junta de propietaris d'un mercat, juntament amb els tècnics de l'Ajuntament, a l'objecte de resoldre els problemes plantejats pel que fa a l'estat de conservació de la finca, atesa la celebració d'un mercat municipal.

AJUNTAMENT DE BEGUES

Queixa 9703010

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Begues l'obligació de donar efectiu compliment a les ordenances municipals que regulen la tinença d'animals, de manera que s'exigeixi a tota persona que tingui un gos a censar-lo en el Departament de Sanitat i a l'Ajuntament i s'obligui a disposar de llicència de caça actualitzada si en zona urbana volen tenir-se més de cinc gossos. Acceptat.

AJUNTAMENT DE BLANES

Queixa 9700583

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Blanes l'obligació que té d'adoptar les mesures oportunes per tal de reduir les molèsties per sorolls i per l'activitat generada pels establiments destinats a diversió i oci i per la seva clientela i, d'altra banda, el deure de dictar resolució expressa sobre les sol·licituds que li formulin els interessats. Pendent de resposta a 31.12.97. No acceptat.

AJUNTAMENT DE CALAFELL

Queixa 9702700

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Calafell, en relació amb les al·legacions i denúncies formulades per uns ciutadans en un tràmit d'informació pública obert per a la concessió d'una llicència d'obertura d'un bar-restaurant, que s'han de tenir en compte aquestes al·legacions en el procediment de concessió de la llicència, així com que s'ha de notificar la resolució sobre l'atorgament de la llicència a tots els interessats. També recorda el deure que tenen els ajuntaments d'adoptar les mesures oportunes per tal d'inspeccionar i controlar les anomenades activitats classificades. Pendent de resposta.

Queixa 9702930

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Calafell, en relació amb les molèsties per sorolls provinents de les actuacions musicals realitzades en l'annex d'un establiment hoteler, que són competència de l'administració local les «activitats classificades», per la qual cosa hauria de promoure la legalització de l'annex seguint la tramitació prevista en el Reglament d'Activitats Classificades així com, de trobar-se en una zona d'afecció del domini marítim-terrestre, que es promogui l'obtenció de la corresponent concessió administrativa per la possible ocupació del domini públic. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE CALELLA

Queixa 9800916

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Calella, en relació amb les condicions en què s'atorguen les llicències per a la realització de música en els hotels, que per tal de protegir al màxim el dret al descans dels veïns i evitar que aquests es vegin pertorbats per la música, amb caràcter previ a la posada en marxa de l'actuació musical, s'inspeccioni la ubicació dels altaveus i s'aconsegueixin els mitjans tècnics que s'estimin més adients, per adequar el so als nivells sonors màxims permesos per les Ordenances municipals. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE CAMPRODON

Queixa 9702932

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Camprodon l'obligació que tenen les administracions públiques de donar resposta expressa i motivada a tots els escrits i reclamacions presentats pels ciutadans, en relació amb una sol·licitud d'intervenció de l'Ajuntament amb motiu de les molèsties que ocasiona el funcionament d'una «carpa» musical. Igualment recorda que davant el desistiment d'una sol·licitud, cal declarar conclús el procediment iniciat amb una resolució acceptant el desistiment. Acceptat.

AJUNTAMENT DE CASSÀ DE LA SELVA

Queixa 9602969

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Cassà de la Selva, en relació amb les molèsties que per sorolls i olors provoca l'explotació d'una granja de conills i gallines, que malgrat que els informes dels tècnics de l'ajuntament constatin la legalitat de l'activitat es procedeixi

novament a una inspecció, ateses les denúncies verbals fetes pels veïns. Pendent de resposta a 31.12.97. Es tanca l'expedient, considerant-se el suggeriment no acceptat, ateses les reiterades resolucions efectuades a l'Ajuntament sense que aquest emeti cap resposta.

AJUNTAMENT DE CASTELLDEFELS

Queixa 9702561

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Castelldefels, en relació amb les molèsties que provoca el funcionament d'un bar, que efectui noves inspeccions i doni trasllat del resultat de les mateixes a les parts afectades. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE CERDANYOLA DEL VALLÈS

Queixa 9700115

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Cerdanyola del Vallès, en relació amb les denúncies i al·legacions presentades per la promotora de la queixa, davant les molèsties que origina una activitat de caldereria, que:

– les activitats no poden funcionar mentre no hagi estat atorgada la preceptiva llicència municipal i s'hagi efectuat la corresponent visita de comprovació;

– els ciutadans reclamants, en tant que part interessada, han de ser notificats de les resolucions que s'adoptin en els expedients tramitats en les denominades activitats classificades;

– les reclamacions que es formulin han de ser resoltes expressament per l'Administració, en un termini màxim de 3 mesos.

Pendent de resposta a 31.12.97. Davant la manca de resposta als recordatoris efectuats, s'arxiva l'expedient considerant-se com a no acceptat presumptament.

AJUNTAMENT DE GAVÀ

Queixa 9700063

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Gavà, en relació amb les molèsties que causa als veïns el funcionament d'uns altaveus amb fil musical fruit d'una iniciativa per dinamitzar l'activitat comercial, que verifiqui l'emplaçament de les instal·lacions, a fi d'evitar les molèsties que puguin provenir d'una orientació dels aparells massa propera a l'habitatge del promotor de la queixa, i que promogui una reunió amb les parts afectades, l'associació de veïns de la zona juntament amb els comerciants, a fi d'establir un acord quant a les hores de durada del funcionament de la instal·lació. Pendent de resposta a 31.12.97. Acceptat.

AJUNTAMENT DE GURB

Queixa 9500846

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Gurb, en relació a les activitats molestes, nocives i insalubres, l'obligatorietat de sol·licitar un informe a la Comissió Territorial d'Indústries i Activitats Classificades de Barcelona del Departament de Medi Ambient, per tal de regularitzar administrativament l'activitat de granja objecte de la queixa. Pendent de resposta a 31.12.96. S'arxiva l'expedient, considerant-se no acceptat presumptament el recordatori,atesa la manca de resposta de l'Ajuntament. Amb posterioritat, l'Ajuntament respon, comunicant l'acceptació del recordatori efectuat.

AJUNTAMENT DE LLIÇÀ DE VALL

Queixa 9702336

L'Ajuntament de Lliçà de Vall, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, ordena el cessament d'una activitat d'agència de transports, atès que el seu emplaçament era incompatible d'acord amb la qualificació urbanística del terreny i, a més, es desenvolupava de manera clandestina.

AJUNTAMENT DE LLORET DE MAR

Queixa 9703102

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Lloret de Mar, en relació amb les molèsties per sorolls que provoca el funcionament d'un restaurant, que és una competència municipal inspeccionar i controlar les activitats classificades, així com el deure legal que tenen totes les administracions de donar resposta expressa a tots els escits i denúncies que presentin els ciutadans. No acceptat.

AJUNTAMENT DE MALGRAT DE MAR

Queixa 9700604

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Malgrat de Mar, en relació amb les sancions imposades per raó de les immissions sonores produides per l'activitat d'un local, que, amb caràcter previ a la incoació del procediment sancionador, s'ha de requerir al titular de l'activitat que adopti les mesures correctores necessàries per ajustar els nivells sonors de l'activitat als límits permesos a les ordenances municipals. Acceptat.

AJUNTAMENT DE MATARÓ

Queixa 9800541

El Sindic recorda a l'Ajuntament de Mataró, en relació amb les molèsties per sorolls que provoca el funcionament d'un bar, que l'exercici d'una activitat sense llicència contravé les disposicions establertes en el Reglament d'Activitats Classificades i que s'han d'exercir les competències que es tenen atorgades en matèria d'activitats classificades, per tal que els veïns no vegin vulnerat el seu dret al descans. Acceptat.

31406

AJUNTAMENT DE MONTGAT

Queixa 9703603

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Montgat que s'analitzi la conveniència d'estudiar la regulació dels sorolls i de les vibracions, mitjançant l'aprovació d'una ordenança específica, tenint en compte les diverses zones del municipi, que haurien de delimitar-se en funció dels usos permesos urbanísticament i de les construccions existents, diferenciant gradualment les que requereixin d'una protecció més alta contra el soroll, per la proximitat de centres assistencials, religiosos o zones residencials, respecte de les que admetin una percepció mitjana del nivell sonor o una percepció més elevada. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT D'OLESA DE MONTSERRAT

Queixa 9700301

El Síndic recorda a l'Ajuntament d'Olesa de Montserrat, en relació amb una sèrie de resolucions dictades per les quals es limita l'horari de tancament d'un local, que, per tal de dictar les esmentades sancions sense provocar indefensió en els ciutadans, s'ha de seguir un procediment que possibiliti la intervenció del titular de l'activitat, s'han de motivar suficientment les causes per les quals s'acorda tal decisió i s'han d'expressar els recursos que poden interposar-se contra la mateixa. No acceptat.

AJUNTAMENT DE PALAU DE PLEGAMANS

Queixa 9703785

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Palau de Plegamans, en relació amb les molèsties que provoca el funcionament d'un bar, que la validesa de les llicències resta condicionada a la comprovació de l'eficàcia de les mesures correctores, per la qual cosa, s'ha de procedir a suspendre temporalment l'activitat mentre no s'hagin establert les mesures adients. Acceptat.

AJUNTAMENT DE PINEDA DE MAR

Queixa 9602284

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Pineda de Mar, en relació amb les molèsties per sorolls que fora d'hores ocasiona un establiment de bar, que és contrari a dret l'exercici d'una activitat molesta sense estar en disposició de la corresponent llicència, així com que l'Ajuntament té la competència per poder inspeccionar, controlar i fins i tot dictar l'ordre de cessament d'aquest tipus d'activitat. Acceptat.

Davant d'una nova queixa dels reclamants, el Síndic recorda a l'Ajuntament de Pineda de Mar, que en virtut de la normativa vigent, els informes dictats per les comissions territorials d'indústries i activitats classificades del Departament de Medi Ambient o per la Ponència Tècnica Comarcal que impliquin la denegació de llicències són vinculants per a l'autoritat municipal. No acceptat.

Queixa 9702257

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Pineda de Mar, en relació amb les molèsties per sorolls provinents de les activitats de música en viu desenvolupades en terrasses de bars durant l'època d'estiu, el deure d exercir les potestats administratives que tenen encomenades amb la finalitat d'assegurar la convivència ciutadana, la seguretat i la tranquilitat alhora que es potencia el turisme del municipi. Acceptat.

AJUNTAMENT DE PUIGCERDÀ

Queixa 9801606

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Puigcerdà, en relació amb les molèsties per sorolls que provoca el funcionament d'un bar musical, que és una competència municipal el control i la inspecció de les activitats classificades, així com l'exercici de la facultat sancionadora, per la qual cosa suggereix que s'efectuï un mesurament sonomètric en l'habitatge del promotor de la queixa la matinada del cap de setmana, de manera que es pugui comprovar si s'infringeix allò establert a l'Ordenança municipal aplicable i, si és el cas, es prenguin les mesures oportunes. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE SANT BOI DE LLOBREGAT

Queixa 9701303

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat, en relació amb el funcionament d'un establiment de carnisseria que causa molèsties, que efectui en el termini més breu possible una inspecció per determinar si les modificacions que se li han ordenat introduir ja s'han efectuat, atès que l'ordre data del mes de novembre de 1997. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SANT CARLES DE LA RÀPITA

Queixa 9800353

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sant Carles de la Ràpita, en relació amb les molèsties per sorolls que ocasiona el funcionament d'un bar musical, que l'Ajuntament té la competència per controlar i inspeccionar les activitats classificades, en virtut de la qual ha de prendre les mesures adients per tal de detectar l'origen de les possibles deficiències tècniques de les installacions i requerir l'adopció de les correponents mesures correctores que adeqüin l'activitat als nivells sonors màxims permesos per la normativa municipal. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE SANT CELONI

Quixa 9801687

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Sant Celoni, en relació amb les denúncies presentades amb motiu dels sorolls produits pel funcionament d'un bar, que realitzi nous mesuraments sonomètrics, de manera que es pugui determinar si persisteixen els nivells d'immissió

excessius i, en cas que sigui així, ja sigui perquè la mesura imposada no és complerta pel titular de l'establiment o perquè malgrat ser complerta és ineficaç, que es requereixi novament el titular per tal que apliqui mesures d'aïllament específicques. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE SANT PERE DE RIBES

Queixa 9601689

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sant Pere de Ribes el deure que tenen els ajuntaments d'adoptar les mesures que siguin necessàries per compatibilizar el dret dels ciutadans a no soportar molèsties i el dret d'una casa regional per desenvolupar activitats d'ordre cultural, social i lúdic. Pendent de resposta.

Queixa 9800507

L'Ajuntament de Sant Pere de Ribes, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, obliga una indústria dedicada a l'activitat de ferralleria a traslladar-se a un polígon industrial, ateses les molèsties que la seva activitat provoca als veïns.

Queixa 9800777

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sant Pere de Ribes que els propietaris de terrenys han de mantenir-los en condicions de seguretat, salubritat i ornat públic, motiu pel qual els ajuntaments han d'ordenar l'execució de les obres necessàries per conservar-los en aquelles condicions, i en cas d'incompliment, aquest s'ha de fer per la via de l'execució forçosa, en relació amb l'estat en què es troba un solar utilitzat pel desballestament de vehicles.

AJUNTAMENT DE SANT VICENÇ DE TORELLÓ

Queixa 9600106

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sant Vicenç de Torelló, en relació amb les molèsties que ocasionen determinats aspectes del funcionament d'una carnisseria-cansaladeria, el deure legal que tenen els ajuntaments d'adoptar les mesures pertinents per tal de regularitzar i inspeccionar les activitats classificades, en virtut de la competència que tenen reconeguda. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SITGES

Queixa 9700224

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sitges, en relació amb les molèsties per sorolls i olors que provoca l'activitat d'un taller de mecànica:

– la il·legalitat que comporta l'exercici d'una activitat qualificada com a molesta sense acreditar si s'ha aixecat acta de comprovació favorable prèvia a l'inici de l'activitat, per tal de compovar l'eficàcia de les mesures correctives exigides.

– l'obligatorietat del tràmit d'informació pública i notificació personal als veïns immediats per atorgar la sol·licitud d'ampliació de llicència

– la competència que tè l'Ajuntament en matèria d'activitats classificades, de forma que procedeixi a inspeccionar-les i controlar-les per tal d'acabar amb les molèsties denunciades pels veïns.

Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE TERRASSA

Queixa 9701891

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Terrassa, en relació amb les molèsties que provoca el funcionament d'un bar als seus veïns, la il·legalitat que comporta l'exercici d'una activitat qualificada com a molesta sense que es diposi de l'oportuna llicència ni de l'acta de comprovació favorable prèvia a l'inici de la mateixa. També es recorda a l'Ajuntament el deure que té de donar resposta expressa a totes les sol·licituds i escrits formulats pels ciutadans. Pendent de resposta a 31.12.97. Acceptat.

AJUNTAMENT DE TORROELLA DE MONTGRÍ

Queixa 9703290

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Torroella de Montgrí, en relació amb les molèsties d'olors i fums que provoca el funcionament d'una activitat de plats precuinats, que les activitats classificades necessiten una llicència que empari la seva activitat, així com que en la tramitació d'aquesta llicència és necessària l'acta de comprovació favorable per part de la Comissió Territorial d'Indústries o Activitats Classificades del Departament de Medi Ambient. Acceptat.

AJUNTAMENT DE VILAGRASSA

Queixa 9700139

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Vilagrassa, en relació amb una mesura correctora addicional imposada per l'atorgament d'una llicència provisional de legalització d'un establiment hoteler, que es deixi sense efecte, atès que la seva imposició està fonamentada en una resolució emesa pel Departament de Sanitat que no tenia cap relació amb la tramitació de la llicència i que va ser emesa per resoldre un problema puntual. No acceptat.

AJUNTAMENT DE VILANOVA I LA GELTRÚ

Queixa 9602165

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú que és competència municipal la inspecció i el control de les anomenades activitats classificades, en relació amb les molèsties que ocasiona als veïns el funcionament d'un taller de reparació de vehicles i motors de vaixells. Pendent de resposta a 31.12.97. Acceptat.

ÀREA 03. TRIBUTÀRIA

SUBÀREA 0301. TRIBUTS

AJUNTAMENT DE PARETS DEL VALLÈS

Queixa 9601698

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Parets del Vallès, en relació amb unes taxes de gual liquidades, que aquestes no procedeixen si no s'ha demostrat fefaentment l'existència real d'un ús privatiu de la vorera i si no es demostra que un automòbil passa per damunt de la vorera per entrar a l'interior de la finca. No acceptat.

AJUNTAMENT DE PREMIÀ DE MAR

Queixa 9701807

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Premià de Mar que previ els tràmits i acords preceptius, i en virtut del contingut dels diversos Acords Plenaris i d'una sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, es faci extensiva l'anul·lació dels rebuts de l'IBI -exercici 1994- a tots els subjectes passius obligats al pagament del citat tribut, de tal manera que la reducció del tipus impositiu del gravamen beneficiï a tots el ciutadans i no tan sols als que en el seu dia van presentar un recurs contra l'Ajuntament en relació amb l'IBI i la taxa de clavegueram. Pendent de resposta a 31.12.97. Acceptat.

AJUNTAMENT DE VALLIRANA

Queixa 9502138

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Vallirana respecte a la liquidació d'un impost sobre l'increment del valor dels terrenys de naturalesa urbana que:

- el període impositiu no s'inicia amb l'atorgament d'un document privat, sinó amb la seva ratificació en escriptura pública o des de la mort del venedor, data en què es considera plenament formalitzada la transmissió de la propietat,

- el subjecte passiu en la transmissió de terrenys a títol onerós és el transmitent dels terreny i no l'adquirent, i

- l'acord per a la devolució d'unes quantitats indegudament ingressades inclou tant els recàrrecs, les costes i els interessos que s'hagin hagut de satisfer, com l'interès legal aplicat a les quantitats indegudament ingressades. Pendent de resposta a 31.12.97. Acceptat.

ASSOCIACIÓ DE MUNICIPIS DEL PIRINEU

Queixa 9801657

El Síndic suggereix a l'Associació de Municipis del Pirineu, en relació amb la proposta relativa a la implantació d'una taxa en concepte de peatge de boscos, per tal de poder fer front al manteniment del medi natural municipal :

– que s'estudii que els costos del seu manteniment es cobreixin mitjançant altres mecanismes de recaptació que afectin a la totalitat de la població, en tant que beneficiària d'aquest patrimoni.

– que s'analitzi si els beneficis obtinguts per l'exacció d'aquesta taxa són suficients per cobrir el servei que ha motivat la seva imposició, i els costos de gestió que implica la implantació i desenvolupament de la mateixa.

– que s'estudiï si la proposta d'aquesta taxa té cabuda en la nova regulació d'aquest tribut a la

Llei d'Hisendes Locals, en virtut de la Llei 25/1998, de modificació del Règim Legal de les Taxes Estatals i Locals. Pendent de resposta.

SUBÀREA 0302. PREUS PÚBLICS

AJUNTAMENT DEL PALAU D'ANGLESOLA

Queixa 9701280

El Síndic recomana a l'Ajuntament del Palau d'Anglesola que, previ l'estudi pertinent i els tràmits legals adients, es modifiqui l'Ordenança aprovada en sessió plenària de data 21 de març de 1997, en virtut de la qual s'estableix el preu públic per a la utilització de cartells i altres instal·lacions per a l'exhibició publicitària, per entendre que aquest supòsit no s'adequa als previstos en la norma reguladora d'aquesta exacció. Pendent de resposta a 31.12.97. S'arxiva l'expedient, considerant com a no acceptada la recomanació, atesa la manca de col·laboració de l'Ajuntament en no donar una resposta a la resolució del Síndic.

SUBÀREA 0303. GESTIÓ TRIBUTÀRIA

DEPARTAMENT D'ECONOMIA I FINANCES

Queixa 9701272

El Departament d'Economia i Finances, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, anul·la un procediment de constrenyiment incoat per impagament d'una taxa de sanejament, atès que la finca sobre la que es reclama aquest concepte tributari ja no és propietat de la promotora de la queixa.

Queixa 9702294

El Departament d'Economia i Finances, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, acorda

retornar una quantitat indegudament ingressada, més els interessos legals corresponents, per raó de la duplicitat de pagament que es va produir amb ocasió de l'autoliquidació de l'Impost de Sucessions en morir el germà del reclamant.

Queixa 9703152

La Junta Superior d'Economia i Finances, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, declara la impossibilitat d'executar una liquidació corresponent al Cànon d'Infrastructura Hidràulica, atès que la Junta d'Aigües prèviament ja l'havia anul·lada.

AJUNTAMENT D'ALTAFULLA

Queixa 9701842

El Síndic recorda a l'Ajuntament d'Altafulla que és contrari a dret exigir uns interessos de demora corresponents a un dèbit que la pròpia administració ha resolt que no està immers en la via de constrenyiment, en relació amb l'exigència d'uns interessos de demora per impagament en període voluntari de l'IBI quan el mateix Ajuntament ha acordat no imposar el recàrrec del 20%. Acceptat.

AJUNTAMENT DE BADALONA

Queixa 9702999

L'Ajuntament de Badalona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, anul·la uns rebuts corresponents a la taxa per conservació de cementiris dels exercicis 1991 al 1998 girats als promotors de la queixa, atès que aquests no són els titulars de la concessió de la sepultura.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 9600454

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, notifica la resolució d'un recurs, en relació amb una liquidació de plusvàlua practicada per l'aixecament d'un usdefruit, que en el seu dia no es va poder notificar en forma. Posterioment, i arran d'una nova queixa presentada per la interessada, i la nova intervenció del Síndic, l'Ajuntament de Barcelona inicia els tràmits per fer una devolució d'ingressos indeguts liquidats incorrectament en concepte de plusvàlua.

Queixa 9600738

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona el deure legal de procedir a la devolució de les quantitats indegudament ingressades amb els corresponents interessos de demora, en relació amb un embargament practicat quan ja s'havia estimat parcialment un recurs de reposició presentat contra una de les sancions imposades. Pendent de resposta a 31.12.97. Acceptat.

Queixa 9601632

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona el deure legal que té l'administració de donar resposta expressa i motivada als escrits presentats pels ciutadans, en relació amb la manca de resposta a un recurs presentat contra l'execució d'un embargament. Pendent de resposta a 31.12.97. Acceptat.

Queixa 9602361

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, anul·la uns rebuts de l'Impost de Béns Immobles relatius a una plaça d'aparcament, després de comprovar que s'havia girat erròniament a un ciutadà al llarg dels exercicis 1994, 1995 i 1996.

Queixa 9700807

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, declara la prescripció d'una sanció imposada amb ocasió d'una infracció de circulació, atès que entre la última notificació practicada i l'embargament han transcorregut més de dos anys.

Queixa 9700871

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, detecta un error i modifica els m2 de la superfície d'un terreny, procedint a emetre noves liquidacions de l'IBI, amb la nova base imposable resultant de la nova valoració de la parcel·la.

Queixa 9701168

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, retorna unes quantitats indegudament ingressades en concepte d'IBI.

Queixa 9701296

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, retorna unes quantitats indegudament ingressades en concepte d'IBI (exercicis 1988 a 1991).

Queixa 9701297; 9701298

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, retorna unes quantitats indegudament ingressades en concepte d'IBI, exercicis 1988 a 1991.

Queixa 9701363

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona que es deixi sense efecte la provisió de constrenyiment dictada contra el promotor de la queixa, i se li admeti el pagament del tribut en període voluntari, atès que de les actuacions i gestions practicades pel reclamant no es pot

valorar que existeixi ànim de no pagar el rebut, sinó una desinformació que hagués pogut estar suplida per l'Administració en presentar-se el reclamant en les oficines municipals a l'hora de satisfer els anteriors rebuts corresponents al mateix concepte tributari. Acceptat.

Queixa 9701391

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic anul·la els rebuts corresponents als conceptes tributaris Impost solars sense edificar, exercicis 1986 i 1988, i IBI, exercici 1986.

Queixa 9702208

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, retorna unes quantitats indegudament ingressades en concepte d'IBI (exercicis 1990 a 1993), que graven una finca sobre la que existeix una bonificació del 50%.

Queixa 9702277

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, anul·la uns càrrrecs efectuats en concepte de taxa per guals, del període 1992 a 1996.

Queixa 9703237

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona l'obligació que té de retornar les quantitats indegudament ingressades més els interessos de demora pel temps que l'Administració ha tingut en el seu poder aquestes

quanties, pel fet d'haver cobrat a una ciutadana l'impost de vehicles de tracció mecànica en concepte de titular d'un vehicle del qual ja no era propietària. Pendent de resposta a 31.12.97. Acceptat.

Queixa 9703466

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb la liquidació d'una taxa de recollida de residus corresponent a l'exercici de 1993, que es revisi l'expedient i, en el seu cas, s'inicïi d'ofici la devolució d'ingressos indeguts, ja que d'acord amb l'Ordenança Fiscal vigent a l'exercici de 1993, els locals no subjectes a l'IAE, exempts o desocupats, com el local objecte de la queixa, no estaven sotmesos a aquesta taxa. Pendent de resposta.

9800180

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona el deure legal que tenen totes les administracions públiques de donar resposta expressa, motivada i amb indicació dels recursos que pugui interposar l'interessat, en relació amb la manca de resposta a dos escrits en els que el promotor de la queixa sol·licitava el reconeixement d'una bonificació en el pagament de l'IBI, en tant que persona jubilada. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE BIGUES I RIELLS

Queixa 9703067

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Bigues i Riells, en relació amb una provisió de constrenyiment dictada per impagament de la taxa d'escombraries corresponent a l'any 1995, que es deixi sense efecte i que es notifiqui la taxa en període voluntari, atès que l'impagament no és imputable a una actitud negligent o omissòria del promotor de la queixa, sinó a un error material quant el número de compte on estan domiciliats els rebuts municipals. Acceptat.

AJUNTAMENT DE BOTARELL

Queixa 9501712

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Botarell el deure que té de donar resposta expressa i motivada a tots els escrits i recursos presentats pels ciutadans, malgrat que hagin estat presentats de forma extemporània. No acceptat.

AJUNTAMENT DE CASTELLAR DEL VALLÈS

Queixa 9702396

El Síndic recorda a l Ajuntament de Castellar del Vallès, l'obligació que té l'administració de donar resposta expressa, motivada i amb indicació de recursos si s'escauen, a tot escrit, recurs o reclamació presentada pels ciutadans, en relació amb un recurs presentat contra una llicència d'obertura d'establiments. Acceptat.

AJUNTAMENT DE LA FULIOLA

Queixa 9701656

L'Ajuntament de la Fuliola, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, dóna de baixa uns rebuts corresponents a la taxa de conservació de cementiris, atès que el reclamant no és subjecte passiu de l'esmentada taxa, en no disposar de cap nínxol que el converteixi en contribuent.

AJUNTAMENT DE GIRONA

Queixa 9702958

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Girona que previ els actes jurídics adients, es retorni una quantitat ingressada indegudament en concepte d'embargament ja que aquesta s'ha cobrat d'una quantitat que s'havia de retornar al promotor de la queixa en concepte d'IBI, quan la titularitat de la finca gravada no és únicament d'ell sinó que també correspon a la seva dona. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET DE LLOBREGAT

Queixa 9501829

Es recorda a l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat el deure legal d'abonar interessos de demora d'aquelles quantitats que han estat ingressades indegudament, en relació amb el pagament d'una quota d'urbanització pagada que, posteriorment, fou anul·lada. Pendent de resposta a 31.12.97 Acceptat.

AJUNTAMENT DEL PORT DE LA SELVA

Queixa 9701867

El Síndic recorda a l'Ajuntament del Port de la Selva l'obligació de diferenciar el tipus de notificacions quan es tracta de primeres liquidacions o de rebuts incorporats a un padró o matrícula, en relació amb la incoació d'un procediment de constrenyiment iniciat per l'impagament en període voluntari d'un rebut corresponent al preu públic fixat per llocs de venda al mercat setmanal. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SALOU

Queixa 9701097

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Salou, en relació amb el procediment de constrenyiment seguit contra els béns de l'autor de la queixa per impagament de l'IBI dels exercicis 1990 i 1991, que les notificacions s'han de practicar amb tots i cadascun dels requisits legals que la norma imposa, entre d'altres, la identificació correcte del subjecte passiu o obligat al pagament, del concepte tributari, el detall de l'import, l'any o l'exercici al que correspon, el període de pagament i els recursos que pot interposar. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SANT PERE DE RIBES

Queixa 9601575

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sant Pere de Ribes, el deure que té de notificar les liquidacions tributàries practicades per l'Administració. Pendent de resposta a 31.12.97. No acceptat.

Queixa 9800958

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Sant Pere de Ribes que, previ els actes administratius preceptius, es deixi sense efecte la liquidació que s'ha practicat a la promotora de la queixa, en concepte de taxa per obertura d'establiments, i que retorni la quantitat indegudament ingressada amb els corresponents interessos de demora, ja que l'Ordenança reguladora de la taxa no contempla la seva imposició per l'exercici d'una activitat professional, com és el supòsit objecte de la queixa. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE TARRAGONA

Queixa 9702452

L'Organisme Autònom Local de Gestió Tributària de Tarragona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic cancel·la una ordre d'embargament aixecada contra un ciutadà una vegada constata que aquest ja no és el titular i, per tant subjecte passiu del concepte tributari d'IBI, d'un immoble situat al terme municipal de Querol.

DIPUTACIÓ DE BARCELONA

Queixa 9500902

El Síndic suggereix a l'Organisme Autònom Local de Gestió Tributària, a qui delega la gestió recaptatòria l'Ajuntament de Begues, que es doni de baixa un expedient de constrenyiment, per impagament de diversos exercicis d'una llicència fiscal, per estar-se tramitant a partir d'unes dades i actuacions administratives anteriors al mateix que estan viciades per error material, ja que el reclamant no és contribuent del municipi de Begues sinó del de Bigues i Riells. Pendent de resposta a 31.12.97. Acceptat.

Queixa 9602755

El Síndic recorda a l'Organisme Autònom Local de Gestió Tributària de la Diputació de Barcelona que les infraccions de trànsit prescriuen si transcorren més de dos mesos entre la notifcació de la infracció i la notificació de la sanció a l'interessat. Pendent de resposta a 31.12.97. Acceptat

Queixa 9701194

El Síndic recorda a l'Organisme Autònom Local de Gestió Tributària de la Diputació de Barcelona, en qui l'Ajuntament de Pallejà té delegada la gestió tributària, l'obligació que té de notificar les liquidacions en el domicili del subjecte passiu, tenint la mateixa cura en tots els actes de gestió tributària, de forma que no s'incideixi més en els de recaptació. Acceptat.

Queixa 9800354

El Síndic suggereix a l'Organisme Autònom Local de Gestió Tributària de la Diputació de Barcelona, en qui té delegada la gestió tributària l'Ajuntament de Vilafranca del Penedès, que obtingui un certificat o document original de la prefectura de trànsit sobre l'estat actual de la titularitat i possessió d'un vehicle, per tal de conèixer qui és el subjecte passiu dels dèbits tributaris que en concepte d'Impost de Vehicles de Tracció Mecànica ha generat el vehicle amb posterioritat a la seva venda. Pendent de resposta.

Queixa 9800589

El Síndic suggereix a l'Organisme Autònom Local de Gestió Tributària de la Diputació de Barcelona en qui l'Ajuntament de Cabrera d'Igualada té delegada la gestió recaptatòria, en relació amb el cobrament en executiva d'un rebut que correspon a un darrer pagament de quotes de contribucions urbanes, que s'examini la possibilitat de deixar sense efecte la provisió de constrenyiment i que es notifiqui, en forma, al reclamant la darrera quota a pagar –en via voluntària–, atès que de l'estudi de les actuacions se'n deriva que no va existir ànims ni intenció de defugir l'obligació de satisfer-la. Pendent de resposta.

DIPUTACIÓ DE LLEIDA

Queixa 9701008

El Síndic suggereix a l'Organisme Autònom de Gestió i Recaptació de Tributs Locals que deixi sense efecte un procediment de constrenyiment iniciat contra els béns del promotor de la queixa per impagament de l'IAE corresponent a l'exercici 1994, atès que la liquidació no es notificà reglamentàriament pel que respecte al termini del que disposa l'administració per comunicar als subjectes passius l'obligació de pagament. Acceptat parcialment.

ÀREA 04. SANITAT I CONSUM

SUBÀREA 0401. SALUT PÚBLICA

DEPARTAMENT DE SANITAT I SEGURETAT SOCIAL

Queixa 9600626

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social que investigui les possibles disfuncions en les prescripcions dels aparells ortopèdics i que estudïi la possibilitat de revisar les corresponents instruccions, a fi d'evitar possibles irregularitats. Pendent de resposta a 31.12.97. Acceptat.

Queixa 9601560

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social, en relació amb l'Hospital Psiquiàtric «Sant Joan de Déu, Serveis de Salut Mental» de Sant Boi de Llobregat, que se segueixi millorant i potenciant els criteris establerts en l'Ordre del Departament de Sanitat i i Seguretat Social de 10 de juliol de 1991, per la

qual es regula l'acreditació dels centres hospitalaris, especialment en la preservació dels drets dels malats ingressats i de la qualitat assistencial que presta el Centre. Acceptat parcialment.

Queixa 9700463

El Síndic recomana al Departament de Sanitat i Seguretat Social, en relació amb una actuació d'ofici iniciada sobre el dret a la salut dels no fumadors, la modificació de la normativa vigent, en el sentit d'ampliar els llocs o àmbits on no és permès de fumar. Acceptat parcialment.

Queixa 9702755

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social que s'adoptin les mesures necessàries per tal d'oferir a la promotora de la queixa una solució al seu tractament mèdic, de manera que no es malmetin els seus drets pel fet d'haver d'acudir al metge a recollir la medicació tres cops a la setmana. Acceptat.

Queixa 9800032

El Síndic recorda al Departament de Sanitat i Seguretat Social l'obligació que té de donar resposta expressa i motivada als escrits i reclamacions presentades pels ciutadans, en relació amb un escrit denunciant l'actuació d'una professional de l'Hospital de Sant Pau. Acceptat.

Queixa 9800149

El Departament de Sanitat i Seguretat Social, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, dóna resposta a unes preguntes que se li van formular en relació amb les circulars internes a determinats CAP excloent la prescripció de determinats medicaments.

Queixa 9803611

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social, en relació amb la denúncia presentada pels familiars d'una pacient sobre la desinformació que tenen sobre el procés assistencial i la possible derivació de la seva mare, que doni les ordres oportunes a fi que dins el marc dels drets dels pacients i dels seus familiars, s'informi a aquests sobre el metge i l'infermer responsable de l'assistència de la seva mare, per tal de facilitar-los-hi el seu seguiment i personalitzar l'atenció. Acceptat.

Queixa 9801228

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social que impulsi la implantació progressiva del model de reforma de l'atenció primària de salut, amb la posada en funcionament dels equips d'atenció primària de salut. També suggereix que desplegui i reguli el dret a la lliure elecció de metge general, pediatre i especialista. Parcialment acceptat, donat que el Departament autoritza a la promotora de la queixa el canvi de CAP.

Queixa 9801285

El Departament de Sanitat i Seguretat Social, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, resol favorablement el trasllat provisional d'una oficina de farmàcia.

Queixa 9803565

El Síndic recorda al Departament de Benestar Social, en relació amb les possibles insuficiències assistencials que pateixen els nens amb anomalies óssies, ingressats a la Unitat de Diagnòstic i Tractament de les Displasies óssees de l'Hospital Germans Trias i Pujol, que la Resolució del Parlament Europeu, sobre la Carta Europea dels Drets dels nens hospitalitzats preveu que els infants hospitalitzats han de ser tractats per personal qualificat i a rebre totes les atencions sanitàries que necessitin. Pendent de resposta.

SUBÀREA 0402. DEFICIÈNCIES SANITÀRIES

DEPARTAMENT DE SANITAT I SEGURETAT SOCIAL

Queixa *9603177; 9702157; 9702226; 9601318*

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social, en relació amb les condicions assistencials dels centres psiquiàtrics a Catalunya, que s'estudiï la possibilitat d'arbitrar les mesures necessàries per tal de:

– fomentar les incapacitacions de les persones que ho necessitin

– crear un hospital psiquiàtric penitenciari

– promocionar el transport sanitari en el trasllat dels malalts mentals

– fomentar les habitacions individuals per preservar la intimitat, dignitat i els drets fonamentals dels internats

– possitivitzar els drets específics del malalt mental,així com ampliar els recursos econòmics i els serveis assistencials extrahospitalaris, a fi de satisfer dignament la demanda assistencial i els drets dels malalts mentals.

Pendent de resposta a 31.12.97. Acceptat parcialment.

Queixa 9603253

El Departament de Sanitat i Seguretat Social, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, abona unes factures per serveis de taxi realitzats pel promotor de la queixa, en concepte de transport sanitari, pendent des del mes d'abril de 1996.

Queixa 9701988

El Departament de Sanitat i Seguretat Social, arran d'un actuació d'ofici iniciada sobre la problemàtica dels trastorns d'alimentació i els recursos sanitaris que se'ls hi destinen, informa del següent:

- el greu problema de l'anorèxia i la bulímia ha motivat al Departament a incrementar els recursos destinats a atendre aquest tipus de patologia;

- a Catalunya hi ha una xarxa de centres de salut mental (66 per adults i 31 per a infants i joves), que pot atendre ambulatòriament aquests trastorns;

- l'any 1995 s'endegà el projecte de formació amb l'objectiu de millorar la capacitació dels professionals de la xarxa d'atenció psiquiàtrica;

- l'any 1996 es va dotar el servei de psiquiatria infantil de l'Hospital Clínic de Barcelona de recursos específics (llits i places d'hospital de dia) per a l'atenció d'aquestes patologies a usuaris menors de 18 anys i l'any 1997 es va inaugurar un hospital de dia per a adults al servei de psiquiatria de Bellvitge.

Finalment, el Síndic suggereix que s'estudiï la possibilitat d'agilitar les dades epidemiològiques derivades dels tractaments del comportament alimentari, a fi de disposar, durant l'any 1998, d'un sistema adequat de recollida de dades per a una millor resposta a les necessitats actuals. Acceptat.

Queixa 9702827

El Departament de Sanitat i Seguretat Social, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, es posa en contacte amb un ciutadà per tal de resoldre i aclarir certes deficiències denunciades per ell en l'atenció a la seva mare.

Queixa 9703535

El Síndic recorda al Departament de Sanitat i Seguretat Social l'obligació que té de donar resposta escrita als escrits de reclamació presentats pels ciutadans, en relació amb la demanda d'informació sol·licitada per una ciutadana a la que el Departament considera que ja ha contestat per haver donat resposta en reiterades ocasions de forma verbal. Acceptat.

Queixa 9800203

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social, en relació amb una actuació d'ofici iniciada amb motiu de les presumptes deficiències i lentitud dels serveis d'urgències hospitalàries, que s'estudiï la possibilitat de promoure i estendre la fórmula utilitzada a l'Hospital General de Vic, a fi de poder transmetre les imatges digitalitzades a l'IDI i aquest pugui emetre un diagnòstic al rebre-les. Pendent de resposta.

Queixa 9800311

El Síndic recomana al Departament de Sanitat i Seguretat Social que es donin les ordres oportunes perquè s'adoptin les mesures adients, a fi de desplegar reglamentàriament el dret a la lliure elecció de metge, previst a l'article 6 de la Llei d'Ordenació Sanitària de Catalunya, tant en l'atenció primària com en els serveis especialitzats, en relació amb un canvi de metge sol·licitat i denegat al promotor de la queixa i la seva família. Acceptat parcialment, ja que en el supòsit objecte de la queixa s'autoritzà el canvi de metge.

Queixa 9800781

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social que s'estudiï la possibilitat d'incorporar noves prestacions assistencials en l'àmbit de l'atenció bucodental, per tal què l'afectat pugui ser intervingut per un odontòleg. Pendent de resposta.

Queixa 9800860

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social que estudiï la possibilitat d'ampliar els serveis de tractament per a ludòpates, davant el creixent nombre d'afectats i les preocupants llistes d'espera en els escassos centres de tractament. Davant les mesures implantades pel Departament de Sanitat i Seguretat Social responent al suggeriment anterior, el Síndic torna a dirigir-se a l'esmentat Departament suggerint que s'estudiïn les possibilitats de corregir o ampliar aquestes mesures, per tal que puguin ser eficaces en la resolució del greu problema dels ludòpates. Acceptat parcialment.

Queixa 9800954

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social que s'estudïi la possibilitat de substituir a una especialista en oftalmologia, de baixa per malaltia, per tal de no vulnerar el dret de la filla de la promotora de la queixa a rebre una atenció integral de la salut. Acceptat parcialment, ja que malgrat que no s'ha substituit a la metgessa malalta, sí que s'ha donat una alternativa a la interessada, consistent en una visita en un altre centre hospitalari.

Queixa 9801445

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat, amb motiu d'una pressumpta desassistència sanitària per part d'un facultatiu, que s'investigui l'actuació i conducta de l'esmentat facultatiu, en el marc de les obligacions de l'atenció primària i de la consideració i respecte individuals als usuaris. Acceptat.

Queixa 9802001

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social, en relació amb el centrepsiquiàtric Recinte Torribera de Santa Coloma de Gramenet, millorar la relació entre la incapacitació i el nomenament de tutor o curador, a fi d'evitar la desprotecció dels incapacitats, sobretot, en els casos de no incapacitats judicialment. Per assolir aquesta millora el Síndic suggereix que es valori la possibilitat de constituir una institució tutelar pública, amb la finalitat d'exercir la tutela o curatela dels incapacitats i defensa dels sotmesos a processos d'incapacitació, a fi de protegir els seus drets. Pendent de resposta.

Queixa 9802232

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social, en relació amb la Unitat d'Hospitalització Psiquiàtrica de l'Hospital de Santa Maria de Lleida, que:

- s'estudiï la possibilitat de separar els 2 llits de les àmplies i confortables habitacions del centre amb elements separadors idonis, per tal de preservar la intimitat dels malalts;

- en l'àmbit de l'atenció primària, i pel que fa a les teràpies de grup, el Síndic entén que caldria potenciar i ampliar els recursos humans amb professionals psiquiatres i psicòlegs, atesa especialment la ingent demanda per transtorns de l'alimentació;

- un cop consolidat el Centre de dia com un recurs terciari d'atenció psiquiàtrica, caldria dedicar-hi més recursos pressupostaris, a fi de poder potenciar les activitats encaminades a fomentar la integració familiar i laboral dels malalts mentals crònics. Pendent de resposta.

Queixa 9802486

El Síndic recorda al Departament de Sanitat i Seguretat Social la possibilitat d'iniciar d'ofici el procediment de responsabilitat patrimonial extracontractual de l'administració sanitària, amb motiu dels serveis públics sanitaris, amb motiu del sinistre ocorregut a l'Hospital de Bellvitge, en el qual morí una persona a conseqüència de desplomar-se el braç mecànic d'un aparell de raigs X. Pendent de resposta.

Subàrea 0403. Personal

Departament de Sanitat i Seguretat Social

Queixa 9703319

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social que en la relació de llocs de treball de l'Institut Català de la Salut es delimiti clarament els llocs corresponents a cadascuna de les categories professionals, distingint aquells a proveir per ATS i els de tècnics de FP2. Pendent de resposta.

Queixa 9802200

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social que informi els autors d'una reclamació del resultat de la mateixa, atès que amb anterioritat sel's havia informat, encara que de forma errònia, de l'obertura d'un expedient disciplinari contra una metgessa pediatra i de l'adopció d'una mesura cautelar. Pendent de resposta.

Subàrea 0404. Consum

Departament de Política Territorial i Obres Públiques

Queixa 9800832

El Síndic suggereix a Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya, en relació amb les situacions que se'n deriven dels accidents patits per usuaris del servei, que s'informi per megafonia als viatgers la causa d'aturada del tren i la norma aplicable a l'accident sobrevingut. Pendent de resposta.

Departament d'Indústria, Comerç i Turisme

Queixa 9602971

El Síndic recorda al Departament d'Indústria, Comerç i Turisme el deure que té de resoldre de manera expressa i resolent sobre totes les qüestions plantejades en els escrits i denúncies plantejades pels ciutadans, en relació amb un expedient en matèria de disciplina de consum. Acceptat.

Ajuntament de Barcelona

Queixa 9703364

El Síndic suggereix a la Societat General d'Aigües de Barcelona que emprengui mesures de publicitat per tal de difondre als usuaris afectats els avantatges que pot suposar la transformació del subministrament per aforament al d'aigua directa, el seu cost econòmic, així com les bonificacions que s'apliquen als preus. Acceptat.

Gas Natural

Queixa 9703224

La Companyia Gas Natural, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, procedeix a retornar unes quantitats erròniament facturades.

Àrea 05. Treball i pensions

studiïn la possibilitat d'ampliar l'acció protectora que atorga la renda mínima d'inserció amb la regulació d'una prestació de viduïtat o ajuda pels vidus/es, per tal de protegir les situacions de necessitat de les vídues o vidus que no poden accedir a la corresponent prestació de viduïtat de la Seguretat

Social, per no complir els requisits legalment establerts.

Davant l'acceptació dels Departaments, pel que fa a la cobertura de la situació de necessitat, generada per la viduïtat sense dret a la prestació contributiva de la Seguretat Social, el Síndic recomana als Departament de Treball i de Benestar Social que s'estudiï la possibilitat de que en la nova iniciativa legislativa que ha de regular la prestació de la Renda Mínima d'Inserció o en el seu desplegament reglamentari, es positivitzi el dret del vidus i vídues sense pensió contributiva, ni recursos econòmics, amb la conseqüent eficàcia jurídica i real, contemplant així, aquest supòsit de monoparentalitat sobrevinguda per viduïtat, amb les corresponents especificitats i conseqüències. Acceptat parcialment, ja que malgrat que la nova Llei de la renda mínima d'inserció regula amb millors avantatges i sense exigir tants requisits per accedir a la pensió assistencial familiar, no considera convenient regular una ajuda especial per a vídues.

Institut Nacional de la Seguretat Social

Queixa 9800859

L'any 1998 un ciutadà espanyol d'origen xilè s'adreça al Síndic per tal d'exposar-li la situació en què es troba atès que no ha aconseguit assolir el període mínim de cotització que li permet tenir dret a una prestació de jubilació. El promotor al·legava que sí que el reunia si es computava el temps que tenia reconegut en el seu país d'origen. L'INSS s'havia adreçat en diverses ocasions als organismes xilens sense que aquests haguessin respost. El Síndic va donar trasllat de l'assumpte al Cònsul de Xile a Barcelona sol·licitant la seva col·laboració. Aquest informà del trasllat del cas a les au-

toritats xilenes i que aquestes havien emès el certificat que permetria el promotor de la queixa obtenir una pensió de jubilació.

SUBÀREA 0503. TREBALL

DEPARTAMENT DE TREBALL

Queixa 9702014; 9703464

El Síndic suggereix al Departament de Treball, en relació amb la decisió

SUBÀREA 0503. TREBALL

DEPARTAMENT DE TREBALL

Queixa 9702014; 9703464

El Síndic suggereix al Departament de Treball, en relació amb la decisió presa de bloquejar partides econòmiques aprovades a centres col·laboradors pel pagament de cursos de formació

ocupacional dels anys 1995 a 1997, al·legant possibles actuacions irregulars greus per part dels centres, que per seguretat jurídica i a fi de no causar indefensió als afectats, es notifiqui i es doni audència als interessats així com que s'especifiquin les retencions a compte de les propostes de pagaments a efectuar. Malgrat que el Departament de Treball va mantenir la regularitat de les actuacions dutes a terme, el Síndic va suspendre les seves actuacions, arxivant l'expedient, amb motiu de la interposició d'una demanda davant dels tribunals de justícia i d'acord amb allò que preveu l'article 16.2 de la Llei del Síndic de Greuges.

Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat

Queixa 9703105

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat, en relació amb la decisió adoptada de no reconèixer a la Secció Sindical del Sindicat Professional de Policies Municipals d'Espanya un drets reconeguts en el conveni col·lectiu signat pels anys 1996-99, atès que no van signar-lo, que reconsideri aquest criteri, tant pel que fa a la part corresponent de la subvenció econòmica que anualment es dóna a la representació sindical com pel que fa als alliberats sindicals, per tal de no lesionar cap principi constitucional com el d'igualtat i llibertat sindical. Acceptat.

ÀREA 06. SERVEIS SOCIALS

SUBÀREA 0601. DEFICIENTS FÍSICS

DEPARTAMENT DE POLÍTICA TERRITORIAL I OBRES PÚBLIQUES

Queixa 9701899

El Síndic suggereix al Departament de Política Territorial i Obres Públiques, en relació amb les denúncies sobre la inaccessibilitat pels ciutadans discapacitats que suposen alguns autocars dedicats al transport interubà, que s'agilitin al màxim els treballs que s'estan duent a terme en ordre a analitzar les condicions d'aplicabilitat de les mesures d'adaptació establertes en la Llei 20/1991, de 25 de novembre, i Decret 135/1995, de 24 de març als autobusos de línies interurbanes. Pendent de resposta.

DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL

Queixa 9701960

El Síndic suggereix al Departament de Benestar Social, en relació amb l'Ordre que regula la presentació dels ajuts PUA, que quan s'estableix que «la convocatòria restarà oberta durant tot l'any per atendre aquelles sol·licituds que acreditin que la necessitat ha sorgit posteriorment al termini fixat», s'ha d'intrperetar no en relació amb la data d'origen de la disminució sinó amb la data d'origen de la necessitat, les quals poden no coincidir. Acceptat.

Queixa 9702295

El Departament de Benestar Social, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, atorga una ajuda PUA extraordinària sol·licitada fora de termini a la promotora de la queixa, amb motiu de la compra d'una cadira de rodes elèctrica, atesa l'especial situació en què s'havia produit l'adquisició.

SUBÀREA 0602. DEFICIENTS PSÍQUICS

DEPARTAMENT DE SANITAT I SEGURETAT SOCIAL

Queixa 9800123

El Departament de Sanitat i Seguretat Social, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, facilita una plaça al fill del promotor de la queixa, afectat d'un 65% de disminució, en un centre de Lleida.

DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL

Queixa 9701085

El Síndic recomana al Departament de Benestar Social, en relació amb el Decret 394/96, de 14 de desembre, pel qual s'estableix el règim de contraprestacions dels usuaris en la prestació de serveis socials i s'aproven els preus públics per a determinats serveis socials prestats per la Generalitat de Catalunya, que promogui la definició per part del legislador de quins serveis són essencials, per tal de poder determinar en quins casos pot el seu preu regular-se per Decret i en quins és necessari determinar-lo per llei, i que es revisi el contingut del Decret, per tal d'adequar el seu contingut a allò que en relació amb l'obligació d'aliments entre parents i el règim de donacions preveu la legislació civil vigent. Pendent de resposta a 31.12.97. Acceptat.

Queixa 9802105

El Departament de Benestar Social, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, resol sobre una sol·licitud de pensió no contributiva per invalidesa, formulada en data de 30 de setembre de 1997.

SUBÀREA 0603. GENT GRAN

DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL

Queixa 9700966; 9701394

El Síndic recomana al Departament de Benestar Social, en relació amb el Decret 394/96, de 14 de desembre, pel qual s'estableix el règim de contraprestacions dels usuaris en la prestació de serveis socials i s'aproven els preus públics per a determinats serveis socials prestats per la Generalitat de Catalunya, que promogui la definició per part del legislador de quins serveis són essencials, per tal de poder determinar en quins casos pot el seu preu regular-se per Decret i en quins és necessari determinar-lo per llei, i que es revisi el contingut del Decret, per tal d'adequar el seu contingut a allò que en relació amb l'obligació d'aliments entre parents i el règim de donacions preveu la legislació civil vigent.Pendent de resposta a 31.12.97. Acceptat.

SUBÀREA 0604. INFANTS

DEPARTAMENT DE SANITAT I SEGURETAT SOCIAL

Queixa 9703298

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social, en relació amb la visita efectuada a la Unitat de Crisis per Adolescents, de l'Institut Benito Menni de Sant Boi de Llobregat, que s'estudïi la possibilitat i conveniència de crear d'altres centres de similars característiques, a l'objecte d'atendre els adolescents que pateixen problemes de salut mental i que es troben en una situació de crisi, de forma que pugui tractar-se els nois i noies més a prop del seu lloc de residència i en un major nombre. El Síndic també suggereix la necessitat de disposar de recursos intermitjos, com centres de dia, tallers assistits i unitats especialitzades en els mateixos hospitals, per tal d'atendre els nois i noies des del moment que són donats d'alta i fins que puguin integrar-se en els serveis normalitzats.

Acceptat.

DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA

Queixa 9701791

El Síndic recomana al Departament de Justícia que s'adoptin les mesures necessàries per tal que es procedeixi a una prompta aprovació del Reglament que reguli la potestat sancionadora derivada de la Llei 8/1995, de 27 de juliol, d'atenció i protecció dels infants i els adolescents, de tal manera que es pugui garantir el respecte als drets dels infants i adolescents en supòsits com el denunciat en la present queixa de publicació i venda de revistes a infants i adolescents amb un contingut que pot estar vulnerant els seus drets. Pendent de resposta.

Queixa 9702353

El Departament de Justícia, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, informa i concreta als promotors de la queixa els motius pels que se'ls hi declara no-idonis per una adopció internacional, atesa l'ambigüetat de la resolució.

Queixa 9703231

El Departament de Justícia, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, i davant el progressiu augment d'infants tutelats que pateixen greus malalties físiques o psíquiques cròniques i pels quals és molt dificil trobar recursos residencials adequats, estudia la possibilitat de crear una unitat especialitzada en l'atenció d'aquestes problemàtiques tan complexes, a fi que les especials necessitats d'aquests nens i nenes siguin cobertes.

Queixa 9703381

El Departament de Justícia, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, dóna trasllat a un noi d'orígen guineà d'un centre d'acolliment a un centre residencial, amb l'objectiu de possibilitar-li una major estabilitat i autonomia personals.

Queixa 9703694

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, en relació amb el Centre Educatiu L'Alzina, centre per a nois i noies en conflicte social que es troben complint penes, que s'adoptin mesures per tal d'optimitzar la coordinació i derivació del centre amb el sistema de serveis de benestar, per tal que no es produexi una contradicció en el moment del retorn del noi al seu ambient, entre els valors i els hàbits apresos al centre i els del seu entorn habitual. Pendent de resposta.

Queixa 9703696

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, en relació amb el centre Oriol Badia de Guardiola de Font Rubí, centre per a nois i noies en conflicte social que es troben complint penes, que es procedeixi a arranjar part de les instal·lacions, per tal que aquestes mancances d'infraestructura no neutralitzin el bon funcionament del centre. Així considera important:

a) l'arranjament i l'ampliació de les habitacions que permetin una major privacitat

b) l'ampliació i l'adequació de l'espai destinat als educadors, que faciliti la seva tasca de despatx i tutories

c) l'arranjament del menjador, per una major funcionalitat i seguretat.

Acceptat.

Queixa 9703699

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, en relació amb el centre «El Garraf» de tractament d'infants sota tutela de la Direcció General d'Atenció a la Infància amb problemes de salut mental, que adopti les me-

sures oportunes per tal d'esmenar les deficiències detectades en la visita efectuada al centre:

- els serveis sanitaris són insuficients per al nombre de nois i noies ingressats.

- els espais comuns són massa petits tant pel nombre com per la tipologia dels adolescents interns.

- el fet que els interns hagin de compartir les cambres-dormitori dificulta la necessària intimitat.

- els tallers tenen un espai insuficient i estan en males condicions de conservació.

- l'habitació de contenció no té ventilació, les corretges de subjecció mecànica són antigues, i el conjunt d'aquest espai és inhòspit.

- l'elevada ratio educadors-interns, ateses les característiques de la població que atén el centre.

Acceptat.

Queixa 9703701

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, en relació amb el Centre Educatiu Folch i Torres, centre per a nois i noies en conflicte social que es troben complint penes, que es prenguin mesures per acabar amb les mancances d'infrastructura que pateix el centre, sobretot pel que fa a l'insuficient espai per a dormitoris i espais d'ús comú, que generen una certa manca de privacitat i d'intimitat entre els nois.

Acceptat parcialment, atès que s'està buscant un habitatge per aquest centre que solucioni els

problemes d'instal·lacions.

Queixa 9802183

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, en relació amb la decisió adoptada de tancar el centre Montseny i crear un nou centre d'acolliment per a nois de 12 a 18 anys de les comarques gironines en el recinte de Montilivi, centre per a joves que compleixen mesures judicials, que reconsideri aquesta decisió, ja que per molt que les modificacions estructurals, de projecte educatiu i d'organització interna es dissenyin d'una forma diferent al d'un centre de compliment de mesures, la proximitat fa pensar que és impropi situar nois d'un centre d'acollida a un centre per a joves infractors. Pendent de resposta.

Queixa 9800412

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, en relació amb la situació en què es troben dues germanes acollides per la seva tia, atesa la situació de desestructuració familiar que tenen amb els seus pares, que s'estudiï la possibilitat de constituir una guarda administrativa, de manera que es garanteixi estabilitat en la mesura protectora. Acceptat.

Queixa 9602372

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, en relació amb una sol·licitud de tutela ordinària instada per la Direcció General d'Atenció a la Infància a favor de la germana d'una menor sobre la que té atorgada la guarda provisional, que es doni vista de l'expedient a la interessada, amb la finalitat de considerar la possibilitat de ser part en el procés. Acceptat.

Queixa 9701124

El Departament de Justícia, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, i en relació amb el Centre d'acollida de menors Nostra Senyora de la Misericòrdia, adopta una sèrie de mesures tals com separar als infants en tres grups d'edat, remodelar l'estructura física del centre, etc..., per tal de solucionar la problemàtica derivada de la diferent tipologia d'infants i adolescents que ingressen al centre que ha produit situacions de violència en el seu interior.

Queixa 9801100

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, en relació amb la situació de desemparament en què es troba una noia disminuïda psíquica en complir la majoria d'edat, que es garanteixi l'atenció als joves disminuïts que arriben a la majoria d'edat en situació de tutela administrativa, i que s'estudïi la possibilitat de regular aquestes situacions d'impasse entre les funcions tutelars de la Direcció General d'Atenció a la Infància i de l'ICASS, a fi d'evitar que es donin aquestes situacions. Acceptat.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 9701949

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb la perillositat que per als menors poden tenir alguns parcs infantils, la instal·lació d'una senyalització evident i entenedora, situada en els diferents llocs dels parcs recorreguts pels infants i els adults que els acompanyen, ja que aquests, pares i altres acompanyants, desconeixen l'escaiença dels aparells de joc per a cada edat i no poden evitar la seva utilització de forma preventiva. Pendent de resposta.

SUBÀREA 0607. BORSES DE POBRESA

DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL

Queixa 9800851

El Departament de Benestar Social, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, fa efectiva una pensió contributiva per invalidesa reconeguda al mes de desembre de 1997.

ÀREA 07. ENSENYAMENT I CULTURA

SUBÀREA 070101. ALUMNES I ENSENYAMENT

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT

Queixa 9601949; 9602416; 9602519

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament, en relació amb la supressió pel curs 1996-1997 del transport escolar gratuït del migdia quan els alumnes estan escolaritzats en el mateix municipi de residència, que es

doni satisfacció a les necessitats de l'alumnat, el centre escolar del qual, malgrat estigui ubicat en el mateix municipi, es trobi distant del seu lloc de residència. Pendent de resposta a 31.12.97. No acceptat.

Queixa 9700615

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament, en relació amb la reclamació presentada respecte una avaluació parcial de l'assignatura d'anglès d'un alumne de COU, que malgrat que el Decret que regula els drets i deures dels alumnes només prevegi un procediment per reclamar en cas de què es tracti de qualificacions que s'adoptin al final d'un cicle o curs, que s'adoptin les mesures oportunes per tal de garantir el dret de l'alumne a gaudir d'una valoració acurada del seu rendiment escolar. Acceptat.

Queixa 9701325

El Síndic recorda al Departament d'Ensenyament que ha de garantir en els processos de preinscripció i matriculació l'accés en igualtat de condicions de tots els alumnes en el procés d'admissió previst en la normativa vigent, i manifesta el seu desacord amb la realització d'un sorteig previ per determinar l'admissió o no d'un alumne en un determinat centre quan es produeix una situació d'empat entre diversos dels sol·licitants, sense tenir en compte els criteris de priorització que estableix la norma que regula el règim d'admissió dels alumnes. Pendent de resposta a 31.12.97. Acceptat.

Queixa 9701536

El Síndic recorda al Departament d'Ensenyament el deure que té d'aplicar mesures de compensació per tal de garantir el dret a l'educació de tots els menors, en relació amb la denegació d'ajut econòmic pel servei de menjador als nens del mateix municipi de dos centres d'educació especial. Pendent de resposta a 31.12.97. Acceptat.

Queixa 9701962

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament que controli els criteris complementaris aprovats pels consells escolars per regular l'admissió dels alumnes als centres docents públics, de manera que aquestes criteris complementaris no quedin configurats com un criteri efectiu de priorització de les sol·licituds quan aquestes són superiors al nombre de vacants ofertes, sinó tan sols com una mesura adoptada pel centre per tal de garantir la inexistència de fraus en l'adjudicació de places, evitant falsos empadronaments. Pendent de resposta.

Queixa 9702076

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament que es millori l'orientació acadèmica i l'orientació professional que es proporciona als alumnes de l'ESO i que s'adoptin quan siguin necessàries mesures específiques d'atenció a l'alumnat, en relació amb la manca d'atenció individualitzada que hi ha hagut cap a un alumne en el seu procés d'aprenentatge que finalment ha derivat en què no ha pogut assolir els objectius generals de l'Educació Secundària Obligatòria. No acceptat.

Queixa 9702751

El Departament d'Ensenyament, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, concedeix un ajut individual de 50.000 ptes a una alumna d'ESO a qui no se li ha pogut oferir servei de transport escolar, atès no hi ha cap ruta de transport en aquella zona.

Queixa 9702785

El Síndic recomana al Departament d'Ensenyament que s'estableixin mesures per tal d'evitar el frau a la normativa de preinscripció i matriculació en centres públics, pel que fa a l'aplicació del criteri de proximitat del domicili familiar, per la via d'empadronaments en residències ficticies. Acceptat.

Queixa 9800943

El Departament d'Ensenyament, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, adjudica al fill dels promotors de la queixa una plaça per al nivell P-3 en un centre proper al seu domicili, ja que inicialment se li havia atorgat una excessivament allunyada atesa l'edat de 3 anys del menor.

Queixa 9801238

El Departament d'Ensenyament, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, es reuneix amb els pares d'un alumne de l'escola Oriol Martorell a fi d'informar-los de la situació creada amb la manca de classe de flauta barroca degut a la baixa per malatia del professor.

Queixa 9801533

El Departament d'Ensenyament, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, admet la matriculació d'un jove a l'IES Pius Font i Quer de Manresa, malgrat haver fet la preinscripció fora de termini, atesos els greus problemes d'integració amb què s'ha trobat en el centre en el qual estava matriculat.

Departament de Benestar Social

Queixa 9800725

El Departament de Benestar Social, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, dicta una resolució de reconeixement d'un noi disminuït no emesa a temps per causes alienes als promotors de la queixa, la manca de la qual impedia al fill de la interessada de gaudir d'una beca per cursar tercer curs a l'escola d'educació especial «Escola d'Aprenents de Sant Genís dels Agudells», de Barcelona.

Comissionat per a Universitats i Recerca

Queixa 9401773; 9401802; 9401860; 9402249

El Síndic suggereix al Comissionat per a Universitats i Recerca, en relació amb el dèficit de places en les universitats catalanes, que adopti mesures per tal d'impedir que en títols amb dèficit de places restin algunes sense cobrir, així com que es promoguin accions d'orientació i formació, específicament orientades als joves que no poden entrar a la Universitat i han d'adaptar-se a la situació i reorientar el seu futur. No acceptat.

Queixa 9601382; *960888*

El Síndic recomana al Departament d'Ensenyament que s'estableixin mesures per tal d'evitar el frau a la normativa de preinscripció i matriculació en centres públics, pel que fa a l'alicació del criteri de proximiat del domicili familiar, per la via d'empadronaments en residències fícticies. Pendent de resposta a 31.12.96. No acceptat

SUBÀREA 070102. ALUMNES UNIVERSITARIS

COMISSIONAT PER A UNIVERSITATS I RECERCA

Queixa 9701248

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament i al Comissionat per a Universitats i Recerca que s'arbitrin aquelles mesures que permetin evitar definitivament l'acceptació per part de l'Administració de matrícules incorrectes, en concret matrícules per les quals es repeteix COU sense canviar d'opció, atès el perjudici que suposa pels alumnes afectats haver-se d'examinar d'assignatures no treballades durant el curs. Acceptat.

Queixa 9703430

El Síndic suggereix al Comissionat per a Universitats i Recerca que estableixi una fòrmula equivalent per a tots els centres universitaris a l'hora de fer valoracions de l'expedient acadèmic, per tal de no provocar efectes injustos en aquells alumnes que provinents de diferents plans d'estudi volen, a través de la via 2, accedir a altres estudis universitaris. No acceptat.

Queixa 9800404

El Síndic suggereix al Comissionat per a Universitats i Recerca, en relació amb la situació en què es troba una lectora de català a la Universitat de Sàsser (Itàlia), que denunciïï l'incompliment del conveni signat entre l'esmentada universitat i la comissió de promoció de l'ensenyament del català a les universitats de fora de l'àmbit territorial de Catalunya, ja que no s'han dut a terme les classes de català programades, objectiu principal del conveni, així com que s'adoptin les mesures oportunes per tal que li sigui remunerat a l'autora de la queixa el temps que ha estat a Itàlia a disposició d'aquesta universitat. Acceptat.

Queixa 9800775

El Síndic suggereix al Comissionat per a Universitats i Recerca, en relació amb la via extraordinària d'accés a la universitat per a majors de 25 anys, que en la seva aplicació faci una interpretació d'acord amb el principi d'igualtat, de forma que no exigeixi a aquells que hagin realitzat estudis de Batxillerat, però que no van superar les proves d'aptitud o selectivitat, que segueixin la via d'accés ordinari a la Universitat, si tenen més de 25 anys. Acceptat.

Queixa 9801179

El Síndic suggereix al Comissionat per a Universitats i Recerca que en el Decret 156/1997, de preus per a la prestació de serveis acadèmics universitaris per al curs 1997/98, que es prevegi l'exempció de matrícula als alumnes de Formació Professional amb una valoració global d'excel·lent en els seus estudis, ja que els alumnes amb matrícula d'honor a l'avaluació global del curs d'orientació universitària, tenen exempció total de preus públics durant el primer curs dels seus estudis universitaris. Pendent de resposta.

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Queixa 9700769

El Síndic suggereix a la Universitat de Barcelna, en relació amb un curs de post-grau que es realitza a l'Institut de Formació Contínua «Les Heures» que, atès que s'ha produit un malentès en relació amb els efectes econòmics que tindria la renúncia voluntària dels alumnes, s'estudïi la possibilitat de retornar el cost de la matrícula a la promotora de la queixa. Acceptat.

Queixa 9800808

El Síndic recorda a la Universitat de Barcelona, davant la negativa d'aplicar a la promotora de la queixa la reducció de matrícula per la seva condició de família nombrosa, al·legant que el títol d'expedició d'aquesta condició és del 29 d octubre de 1997, posterior al de la data de la matrícula per al curs 1997-1998 que és del 21 d'octubre, que la legislació vigent en matèria de protecció de les famílies nombroses estableix la procedència de la reducció de les taxes en estudis quan s'ostenti la condició de beneficiari de família nombrosa al començament del curs acadèmic en què s'hagi d'aplicar, entès de forma àmplia, i no com ho ha fet de forma restrictiva la Universitat, equiparant de forma equivocada el període de renovació del Títol amb la no possessió de la condició de família nombrosa. El Síndic també recorda que d'acord amb la LRJPAC, si una sol·licitud presentada davant l'Administració no reuneix els requisits necessaris, es pot requerir a l'interessat perquè, en el termini de deu dies, ampliable a petició de l'interessat o a iniciativa de l'òrgan, procedeixi a la subsanació de la sol·licitud mitjançant l'aportació de la preceptiva documentació. Acceptat.

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

Queixa 9602192

El Síndic suggereix a la Universitat Autònoma de Barcelona que reconegui el dret de l'autora de la queixa a gaudir del benefici de gratuïtat pels estudis que està cursant, en virtut de l'acord de la Comissió d'Ordenació Acadèmica, ja que malgrat que la interessada ha estat sempre contractada per la UAB amb contractes de durada inferior a un any, ha estat contractada ininterrompudament durant més de cinc anys. Pendent de resposta a 31.12.97. No acceptat.

Queixa 9702191

El Síndic recorda a la Universitat Autònoma de Barcelona, en relació amb la decisió del Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació de no donar conformitat a una tesi doctoral per a la seva presentació a la Comissió de Doctorat, que les funcions d'ava-

luació i valoració del contingut de les tesis doctorals no són atribuïdes per part de la normativa bàsica als departaments, sinó que corresponen als doctors, Comissió de Doctorat i, en darrera instància, al mateix Tribunal que ha de jutjar la tesi. Pendent de resposta.

Queixa 9802696

El Síndic suggereix a la Universitat Autònoma de Barcelona, en relació amb l'aplicació de la reducció del 50% de les taxes de matrícula dels estudis del Servei d'Idiomes Moderns, que es faci constar en els fulls de matrícula que aquesta reducció no s'aplica a aquelles persones que són beneficiàries de les beques d'investigació del Comissionat d'Universitats i Recerca si aquestes no s'han obtingut a través de la UAB, per tal d'evitar la confusió que s'ha provocat respecte a les persones que poden ser beneficiàries de la reducció de la matrícula. Pendent de resposta.

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA

Queixa 9800064

El Síndic recorda a la Universitat Politècnica de Catalunya que, en base al dret d'opció lingüística consagrat constitucionalment, el que disposa l'article 3 de l'Estatut d'Autonomia i l'article 22 de la Llei de Política Lingüística, el promotor de la queixa hauria de poder fer efectiu el seu dret a obtenir una traducció dels exàmens de tipus test en llengua catalana, ja que no poder disposar de la corresponent traducció en llengua castellana podria perjudicar els seus interessos o repecutir negativament en el seu rendiment acadèmic. Pendent de resposta.

UNIVERSITAT POMPEU FABRA

Queixa 9703353

El Síndic suggereix a la Universitat Pompeu Fabra que atorgui una convocatòria addicional a la promotora de la queixa, per tal que pugui finalitzar els seus estudis de la Diplomatura de Ciències Empresarials, ja que només li resta aquesta assignatura per obtenir la diplomatura, i la denegació pot comportar-li un greu perjudici pel fet d'haver de canviar d'universitat. Pendent de resposta.

UNIVERSITAT RAMON LLULL

Queixa 9601676

El Síndic suggereix a la Universitat Ramon Llull que en les convocatòries de postgraus o màsters informi de forma clara quin és el centre que organitza els estudis, així com que indiqui les causes que poden conduir a anul·lar l'oferta d'estudis, en relació amb la confusió que hi ha hagut quant a l'entitat organitzadora d'un curs amb motiu de la seva anul·lació per no haver arribat a un nombre mínim d'inscripcions. No acceptat.

UNIVERSITAT OBERTA DE CATALUNYA

Queixa 9802298; 982353

El Síndic suggereix a la Universitat Oberta de Catalunya, en relació amb el sistema que aquesta universitat utilitza a l'hora de respondre a les peticions de revisió d'exàmens formulades pels alumnes que no estan d'acord amb les qualificacions obtingudes, que s'indiqui als alumnes els motius que, atesos els criteris d'avaluació fixats pels consultors, justifiquen una determinada valoració. Acceptat.

SUBÀREA 0702. PROFESSORS

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT

Queixa 9602520

El Síndic recorda al Departament d'Ensenyament el deure que té de procedir a convocar les places de professor de l'Escola Superior de Conservació i Restauració de Béns Culturals, mitjançant concurs específic, d'acord amb les previsions contemplades en la LOGSE. Pendent de resposta.

Queixa 9700883

El Síndic recorda al Departament d'Ensenyament, davant la manca de previsió d'un dret preferent d'accés de les persones amb disminució que són funcionaris amb destinació provisional que han de participar en els concursos fins a obtenir destinació definitiva a centres docents que tinguin les instal·lacions adaptades o bé estiguin lliures de barreres arquitectòniques, l'obligació que estableix la normativa vigent de reservar un percentatge de les vacants per a ser cobertes amb persones amb disminució, així com el deure de garantir a la promotora de la queixa l'efectivitat d'aquest dret, adjudicant-li un lloc de treball en un centre adaptat a la seva minusvalidesa per tal de possibilitar de manera real i efectiva que aquesta pugui desenvolupar la seva tasca docent sense que es pugui veure afectada per problemes de mobilitat. Acceptat parcialment, en el sentit que el Departament assumeix el compromís d'estudiar la possibilitat d'atorgar a aquestes persones una plaça adaptada a la seva discapacitat.

Queixa 9701479

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament, en relació amb una valoració de mèrits realitzada amb ocasió d'un concurs de trasllat de funcionaris del cos de mestres, que els estudis d'especialitat de Pedagogia Terapèutica tinguin la mateixa consideració a efectes de valoració que els estudis de postgrau i màster, ja que malgrat no tenir aquesta denominació, suposen una especialització dels estudis que són propis d'una llicenciatura i compleixen el requisit de tenir una duració superior al mínim d'hores lectives que s'exigeix en aquestes bases. No acceptat.

Queixa 9702762

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament, en relació amb les sol·licituds de comissió de serveis, que s'atorguin a aquelles persones que han estat nomenades

òrgans unipersonals de direcció del centre pel mateix Departament. Així mateix, suggereix que en l'atorgament de les comissions de serveis també es tingui en compte com a criteri a valorar l'informe elaborat pel director del centre, quan es tracta d'una confirmació en un centre d'una comisió de serveis. Acceptat.

Queixa 9800627

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament que reconsideri la decisió de denegar la validesa, a efectes de participar en concursos de trasllat, del certificat de superació de les proves que acrediten la comprensió i expressió oral i escrita de la llengua catalana, que li fou expedit al promotor de la queixa pel Cap d'Ensenyament de Català el 1986. Pendent de resposta.

Queixa 9800880

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament que computi a la promotora de la queixa el període en què va estar de baixa laboral, per tal de confeccionar la llista d'interins, atès que la situació de baixa laboral va tenir la seva causa en un accident laboral. Acceptat.

Queixa 9801323

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament, que permeti continuar en situació de comissió de serveis a aquells funcionaris que des de fa anys ocupen una plaça als Equips d'Assessorament i Orientació Psicopedagògica (EAP), però no poden participar en els concurs que l'Administració convoca per cobrir aquestes places. Acceptat.

Queixa 9802008

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament que adopti mesures per tal de millorar la situació de provisionalitat que afecta els funcionaris del Cos de Mestres que tenen destinació provisional i imparteixen especialitats de segona etapa d'EGB a transformar en ESO. Pendent de resposta.

Queixa 9802405

El Síndic recorda al Departament d'Ensenyament, en relació amb la denegació de la renovació de la comissió de serveis al funcionari docent, que durant el curs passat ocupava el càrrec de director del centre I.E.S. de Badalona, que dos dels criteris que el Departament, en virtut de la Resolució de 21 de maig de 1998, considera a priori i amb caràcter general, com a supòsits que aconsellen la renovació de la comissió de serveis són, tant la d'ocupació, per part del funcionari docent, d'òrgans unipersonals de govern, com el de la continuació en la prestació dels serveis, circumstàncies que concorren en el supòsit objecte de la queixa. No acceptat.

COMISSIONAT UNIVERSITATS I RECERCA

Queixa 9600993; 9601257

El Síndic suggereix al Comissionat per a Universitats i Recerca que estudiï la possibilitat de permetre a les persones que abans de l'entrada en vigor de la LOGSE desenvolupaven tasques docents i que amb la nova llei no reuneixen els requisits exigits per la docència en l'etapa educativa en què ho feien, l'accés a la Universitat per la via extraordinària de majors de 25 anys, atès les grans dificultats que es troben per accedir-hi per la via ordinària. No acceptat.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 9700932

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb els perjudicis que la integració de les escoles bressol de la Societat Cooperativa d'Ensenyament a l'Institut Municipal d'Educació ha causat en els seus treballadors, que aquesta integració s'ha de realitzar d'acord amb l'article 44 de l'Estatut dels Treballadors, que disposa que un canvi en la titularitat de l'empresa no extingeix per si mateixa la relació laboral, quedant el nou empresari subrogat en els drets i obligacions laborals de l'anterior empresa. En conseqüència, el Síndic recomana a l'Institut Municipal d'Educació que emprengui les accions pertinents per a solventar la situació anòmala que es manté des de l'any 1991. Pendent de resposta a 31.12.97. No acceptat.

AJUNTAMENT DE MATARÓ

Queixa 9501380

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Mataró l'obligació municipal de proporcionar habitatge als mestres i directors escolars, encara que no sigui de forma gratuïta. Pendent de resposta.

SUBÀREA 070401. CENTRES DOCENTS D'ENSENYAMENT

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT

Queixa 9602908; 9602833; 9602881; 9602882; 9602927; 9602928; 9602930; 9602933; 9602990; 9603012; 9603028; 9803069; 9603084; 963306

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament utilitzi tots els mitjans al seu abast pertal d'evitar que els ajuts per menjadors escolars destinats a famílies que es troben en condicions socioeconòmiques o geogràfiques especials es vegin seriosament minvats per una insuficient disponibilitat pressupostària. Acceptat.

Queixa 9800921

El Departament d'Ensenyament, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, reobre una quarta línia d'ESO a l'Escola Municipal de Treball, de l'Institut Politècnic de Granollers, que amb anterioritat havia suprimit.

AJUNTAMENT DE MALGRAT DE MAR

Queixa 9700186

L'Ajuntament de Malgrat de Mar, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, trasllada la ubicació de la cele-

bració d'un mercat setmanal, atès que l'emplaçament ocasionava problemes d'accés i funcionament a un col·legi proper.

AJUNTAMENT DE TORROELLA DE MONTGRÍ

Queixa 9600787

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Torroella de Montgrí que d'acord amb la normativa vigent és competència municipal el manteniment dels edificis, en relació amb la decisió adoptada pel consistori de no cobrir les baixes del conserge d'una escola. No acceptat.

SUBÀREA 070501. GESTIÓ ACADÈMICA ENSENYAMENT

DEPARTAMENT DE SANITAT I SEGURETAT SOCIAL

Queixa 9700003

El Síndic recorda al Departament de Sanitat i Seguretat Social que els cursos formatius previstos legalment, com el curs de perfeccionament per a l'obtenció del títol especialista en Medicina Familiar i Comunitària, no poden supeditar-se a la tramitació final d'un crèdit pressupostari, en relació amb l'ajornament del curs per la manca de transferències de crèdit per part del Ministeri de Sanitat i Consum. Pendent de resposta a 31.12.97. Acceptat.

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT

Queixa 9801597

El Síndic recorda al Departament d'Ensenyament el deure legal que tenen totes les Administracions Públiques de donar resposta a tots els escrits, sol·licituds i instàncies presentades pels ciutadans, en relació amb una sol·licitud d'informació sobre el procediment per obtenir l'habilitació per impartir la docència. Acceptat.

SUBÀREA 070502. GESTIÓ ACADÈMICA UNIVERSITATS

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Queixa 9702509

El Síndic suggereix a la Universitat de Barcelona que reconegui dos cursos d'anglès realitzats a l'Escola Oficial d'Idiomes com a crèdits de lliure elecció, atès que aquests van ser cursats durant el període en què el promotor de la queixa cursava estudis de Ciències Empresarials, estudis de primer cicle que han permés a l'interessat accedir al segons cicle d'estudis de Ciències Econòmiques. No acceptat.

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

Queixa 9700165

La Universitat Autònoma de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, revisa una petició de convalidació de crèdits i dicta una resolució, en virtut de la qual els cursos de postgrau superats per l'autora de la queixa es convalidaven per crèdits fonamentals del programa de doctorat.

SUBÀREA 0706. ALTRES ASPECTES EDUCATIUS

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT

Queixa 9502070

El Departament d'Ensenyament, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, autoritza un centre d'educació especial a realitzar el primer cicle d'Educació Secundària Obligatòria. El Síndic torna a adreçar-se al Departament d'Ensenyament suggerint que s'assignin a l'Escola Sant Ot els recursos humans necessaris per dur a terme eficaçment la seva tasca educativa amb els alumnes amb necessitats educatives especials, en relació amb la demanda efectuada pel centre d'augmentar la plantilla en una professora de suport. Acceptat parcialment.

Queixa 9602652

El Departament d'Ensenyament, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, articula els mecanismes necessaris per tal que un alumne pugui gaudir del seu dret a la gratuïtat del menjador, atès que es troba obligat a desplaçar-se fora del seu propi municipi de residència, per inexistència en aquest d'oferta del nivell educatiu corresponent.

SUBÀREA 0707. NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

DELEGACIÓ DEL GOVERN A CATALUNYA

Queixa 9701360

El Síndic suggereix a la Delegació del Govern a Catalunya que intervingui davant la Direcció General de Carreteres del Ministeri de Foment, per tal que reconsideri la seva decisió d'informar desfavorablement la sol·licitud presentada per l'Ajuntament d'Alcanar d'instal·lar uns plafons amb la llegenda «Terme municipal d'Alcanar», un a l'entrada i l'altra a la sortida del municipi, substituint els actuals en llengua castellana, al·legant incompliment de la normativa vigent i citant l'article que prohibeix la instal·lació de rètols d'anuncis a les carreteres. Acceptat.

Queixa 9703214

El Síndic recorda a la Delegació del Govern a Catalunya que els ciutadans de Catalunya tenen el dret a usar la llengua pròpia i oficial, el català, en les seves relacions amb les administracions públiques radicades a Catalunya, en relació amb la denunciada manca d'uti-

lització del català en els escrits que l'Administració adreça al ciutadà que és part d'un expedient sancionador, malgrat aquest ha indicat de forma expressa la seva voluntat que l'expedient es tramiti en llengua catalana. Pendent de resposta.

Queixa 9703285

El Síndic recorda a la Delegació del Govern a Catalunya la necessitat de fer efectiva la cooficialitat lingüística existent a Catalunya posant a l'abast dels ciutadans els impresos de l'Impost sobre la Renda en les dues llengües oficials. Acceptat.

Queixa 9703831

El Síndic recorda a la Delegació del Govern a Catalunya l'obligació que té d'adoptar les mesures adients per tal que es garanteixi i s'asseguri efectivament el respecte al dret d'opció lingüística que tenen els ciutadans a les comunitats autònomes que, com Catalunya, tenen reconegudes dues llengües oficials, en relació amb la discriminació lingüsítica que es denuncia per part d'una comissaria de la Policia Nacional. Acceptat.

Queixa 9800340

El Síndic recorda a la Delegació del Govern a Catalunya el dret que tenen els ciutadans de Catalunya d'utilitzar la llengua oficial que escullin en les seves relacions amb els poders públics en els procediments que se segueixen davant els òrgans de l'Administració de l'Estat a

Catalunya, en relació amb la utilització de la llengua castellana per part de l'Agència Tributària quan el promotor de la queixa ha sol·licitat expressament que es faciliti traducció al català de la documentació que se li adreci. Acceptat.

Queixa 9801159; 9802538

El Síndic suggereix a la Delegació del Govern a Catalunya que s'estudiï la possibilitat que els certificats del Registre Civil s'emetin en la llengua oficial en què són sol·licitats pels interessats. Pendent de resposta.

Queixa 9802059

El Síndic recorda a la Delegació del Govern a Catalunya el dret d'opció lingüística que tenen reconegut els ciutadans de Catalunya, de manera que el Ministeri d Hisenda procuri dotar-se

dels mitjans pernitents per agilitar la distribució dels impressos de la declaració de l'Impost sobre la Renda en català, per tal d'assolir d'una manera efectiva la normalització lingüística. Acceptat.

Queixa 9802147

El Síndic recorda a la Delegació del Govern a Catalunya el dret d'opció lingüística que tenen reconegut els ciutadans de Catalunya, de manera que el Ministeri d'Hisenda procuri dotar-se

dels mitjans pertinents per agilitar la distribució dels impresos de la declaració de l'Impost sobre la Renda en català, per tal d'assolir d'una manera efectiva la normalització lingüística. Acceptat.

Queixa 9803540

El Síndic recorda a la Delegació del Govern a Catalunya el dret que tenen els ciutadans de Catalunya d'utilitzar la llengua oficial que escullin en les seves relacions amb els poders públics en els procediments que se segueixen davant els òrgans de l'Administració de l'Estat a Catalunya, en relació amb la negativa per part de la Prefectura Provincial de Trànsit de Lleida de tramitar en llengua catalana un expedient de denúncia que se li havia incoat al promotor de la queixa. Pendent de resposta.

DEPARTAMENT D'ECONOMIA I FINANCES

Queixa 9800641

El Síndic recorda al Departament d'Economia i Finances que a més dels models d'autoliquidació tributària en llengua catalana, sempre s'han de tenir models en llengua castellana per a poder posar-los a disposició d'aquells que els demanin. Acceptat.

AJUNTAMENT DE RODA DE BERÀ

Queixa 9702223

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Roda de Berà, en relació amb la utilització del topònim Barà o Berà que les corporacions locals han de respectar la normativa establerta per l'Institut d'Estudis Catalans, institució encarregada d'establir i actualizar la normativa lingüstica del català, i que aquesta en diverses ocasions ha aconsellat la utilització del topònim Berà en detriment de Barà. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SANT CUGAT DEL VALLÈS

Queixa 9801821

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sant Cugat del Vallès, en relació amb el fet de que hi ha nombrosos carrers i places de la població que conserven encara les seves plaques respectives en llengua castellana, que d'acord amb la normativa vigent l'única forma oficial dels noms de les comarques, municipis, carrers i vies urbanes i interurbanes de Catalunya és la catalana, i que la retolació de totes les vies urbanes dins el territori de Catalunya ha de fer constar els topònims de Catalunya exclusivament en la seva forma oficial. Pendent de resposta.

UNIVERSITAT DE GIRONA

Queixa 9702222

El Síndic recorda a la Universitat de Girona, en relació amb la publicitat que es realitza dels seus cursos, que malgrat que aquesta estigui escrita en català, com a llengua d'ús normal de la Universitat, quan aquesta informació té com a destinatari una persona resident fora de Catalunya, s'ha de fer en castellà, per tal que pugui ser entesa pel destinatari. Pendent de resposta.

ÀREA 08. JUSTÍCIA

SUBÀREA 080111. DEONTOLOGIA

CONSELL DE COL·LEGIS D'ADVOCATS DE CATALUNYA

Queixa 9703360

El Consell del Col·legi d'Advocats de Catalunya, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, reclama el recurs que va presentar el promotor de la queixa davant el Col·legi d'Advocats de Barcelona, a fi de procedir a la seva resolució.

COL·LEGI D'ADVOCATS DE BARCELONA

Queixa 9703597

El Col·legi d'Advocats de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, designa un advocat d'ofici per tal que pugui efectuar-se l'execució d'una sentència davant el Fons de Garantia Salarial.

SUBÀREA 080113. TORN D'OFICI

COL·LEGI D'ADVOCATS DE BARCELONA

Queixa 9800370

El Col·legi d'Advocats de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, resol un expedient de sol·licitud de reconeixement del dret d'assitència jurídica gratuïta.

SUBÀREA 080114. ALTRES DE COL·LEGIS PROFESSIONALS

COL·LEGI DE PROCURADORS DELS TRIBUNALS DE BARCELONA

Queixa 9703650

El Síndic suggereix al Col·legi de Procuradors dels Tribunals de Barcelona que es posi en contacte amb la companyia d'assegurances que té contractada per per cobrir la responsabilitat dels procuradors, de forma que assumeixi el perjudici que ha sofert la promotora de la queixa en haver-li estat extraviada una notificació. No acceptat.

SUBÀREA 0802. INSTITUCIONS PENITENCIÀRIES

DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA

Queixa 9702062

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, en relació amb el Pavelló Hospitalari Penitenciari de Terrassa, que:

– s'habiliti un espai per fumadors, atès que en tot el recinte no hi ha un espai habilitat, la qual cosa provoca gran angoixa a molts dels interns/es hospitalitzats;

– s'estudiï la possibilitat d'augmentar de forma eventual la plantilla de personal auxiliar d'infermeria i administratiu, atès el considerable augment dels interns atesos en aquest centre;

– se solucioni la problemàtica que es deriva de les conduccions dels interns als respectius centres penitenciaris, per part de les forces de seguretat, a fi que s'evitin les llargues esperes que són un focus de conflicte.

Acceptat parcialment, ja que sí s'ha habilitat un espai destinat als fumadors, però en relació amb l'augment de la plantilla de personal, s'informa que les restriccions pressupostàries no permeten augmentar la dotació del personal.

Queixa 9702484

El Departament de Justícia, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, concedeix permisos de sortida a un intern del C.P. Homes de Barcelona.

Queixa 9703034

El Departament de Justícia, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, trasllada a un intern del C.P. Quatre Camins al C.P. de Ponent.

Queixa 9703316

El Síndic, en relació amb el Centre peitenciari de dones de Wad-Ras, s'adreça al Departament de Justícia i malgrat valorar molt positivament la divisió actual de dormitoris per evitar-hi la massificació i la remodelació del departament de mares amb l'habilitació d'una saleta per als nens, fa els suggeriments següents:

– pel que fa al tractament, tot i el ventall de programes desenvolupats, se suggereix que es potenciï la formació ocupacional de les internes.

– pel que fa al treball productiu, que s'amplïi l'oferta i se substitueixi tant com es pugui el treball manipulatiu per un altre que contribueixi a la formació laboral de les internes i estigui més d'acord amb les demandes del mercat.

Acceptat.

Queixa 9703579

El Departament de Justícia, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, avança el programa de permisos d'una interna del centre penitenciari Ponent de Lleida, ateses les especials circumstàncies familiars que té, sis fills i l'empresonament d'ambdós progenitors, així com el seu bon comportament en el centre penitenciari.

Queixa 9800342

El Departament de Justícia, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, trasllada a un intern del C.P. Homes de Barcelona al C.P. Brians.

Queixa 9802422

El Departament de Justícia, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, decideix fer una revisió i control sobre el menjar que se serveix al centre penitenciari de Quatre Camins davant les denúncies plantejades en relació amb la seva baixa qualitat.

Queixa 9802595

El Departament de Justícia, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, concedeix el trasllat d'un intern del centre penitenciari Ponent de Lleida al centre penitenciari de Tarragona, atès el delicat estat de salut que té la seva mare que viu a Reus.

Queixa 9803258

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, en relació amb el Centre penitenciari de Figueres, que s'executin les obres de remodelació de la infermeria, atès que consta d'una sola habitació amb quatre llits, sense que existeixi cap habitació individual per als malalts que necessitin aïllament. Acceptat.

Queixa 9803526

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, en relació amb l'estat actual del Centre penitenciari de Brians, que cal augmentar l'oferta de cursos de formació professional destinada a les dones, així com que s'adoptin les mesures oportunes per solucionar el problema del transport entre setmana. Pendent de resposta.

ANNEX 7. ACTIVITATS DEL SÍNDIC

En aquest apartat de l'Informe de les activitats de la Institució durant l'any, s'hi relacionen, agrupades per àmbits materials i dins d'aquests, cronològicament, totes les activitats realitzades o en les quals ha participat aquesta Institució, ja sigui personalment amb el Síndic de Greuges, o en la seva representació, per mitjà del seu Adjunt, els seus assessors o altres càrrecs.

1.- Relacions amb el Parlament

12 gener — Entrevista del Síndic amb el President del Parlament.

3 març — Presa de possessió del segon mandat del Sr. Anton Cañellas com a Síndic de Greuges davant la Mesadel Parlament de Catalunya.

4 març — Entrevista del Síndic amb el vicepresident primer del Parlament.

6 març — Entrevista amb el President del Parlament de Catalunya per a presentar-li l'Informe de l'any 1997.
Proposta a la Comissió del Síndic de Greuges del Parlament dels candidats a Adjunts, Srs. Enric R. Bartlett i Jordi Cots.

15 abril — Entrevista del Síndic amb el President del Parlament.

7/8 maig — Presentació de l'Informe 1997 davant la Comissió Parlamentària del Síndic de Greuges.

27 maig — Presentació de l'Informe 1997 davant el Ple del Parlament.

30 juny — Entrevista del Síndic amb el vicepresident primer del Parlament.

16 juliol — Entrevista del Síndic amb el President del Parlament.

8 octubre — Entrevista del Síndic amb el vicepresident primer del Parlament.

14 octubre — Assistència del Síndic i dels seus Adjunts al recordatori en memòria de la Diputada Sra. M. Carmen Vidal.

24 desembre — Entrevista del Síndic amb el vicepresident primer del Parlament.

2.- Visites i reunions de treball

8 gener — Reunió del Síndic amb el President de la Generalitat per tractar de les Jornades «Catalunya, demà».

15 gener — Sessió informativa de l'assessor Sr. Joaquim Soler amb el Cap de l'Oficina de Defensa dels Drets dels Usuaris Sanitaris del Govern de Canàries, Sr. Santiago Malpica Coello, sobre procediments de coordinació per a la resolució de les queixes.

2 febrer — Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb responsables d'infància de Càritas.

4 febrer — Entrevista del Síndic amb el Degà del Col·legi d'Agents de la Propietat Immobiliària.

11 febrer — Entrevista del Síndic amb el Director General de Serveis Penitenciaris i de Rehabilitació.

17 febrer — Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb l'Equip Bàsic d'Atenció Social Primària(EBASP) del barri de la Mina de Sant Adrià del Besós.

18 febrer	Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets delsinfants amb el Jutge Degà de Barcelona, Sr. Joaquim Bayo.
19 febrer	Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb la diputada Sra. Rosa Barenys.
24 febrer	Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb el Fiscal en Cap del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.
26 febrer	Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb l'Associació per a l'Assessorament i la Prevenció dels Abusos a Menors F.A.D.A.
2 març	Entrevista del Síndic amb la Regidora-presidenta de la Comissió de Ciutat Amiga i Qualitat de l'Ajuntament de Barcelona.
4 març	Entrevista del Síndic amb el Diputat Sr. Josep-Lluís Carod-Rovira.
5 març	Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants a Girona amb el Fiscal en Cap, el Jutge Degà i el responsable del servei de pediatria de l'Hospital Josep Trueta.
18 març	Entrevista del Síndic amb el Sr. Santiago Quesada de la Comissió de Drets Humans d'Estrasburg.
26 març	Entrevista de l'Adjunt amb el Director General de Serveis Penitenciaris i de Rehabilitació.
31 març	Entrevista del Síndic amb el President de la Cambra de la Propietat Urbana de Tarragona.
1 abril	Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb la Directora General d'Ordenació Educativa.
2 abril	Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb la Sra. Teresa Font, Fiscal Coordinadora de Menors.
3 abril	Entrevista del Síndic amb la Delegada del Govern.
15 abril	Entrevista del Síndic amb el President de la Generalitat.
17 abril	Entrevista del Síndic amb el Conseller d'Ensenyament i la Directora general d'Ordenació Educativa.
22 abril	Entrevista del Síndic amb el Síndic de l'Ajuntament de Tiana.
24 abril	Entrevista del Síndic amb el President d'Òmnium Cultural. Entrevista del Síndic amb la Cònsol d'Alemanya per preparar la visita de la Comissió de Peticions del Parlament de Northrhein-Westfalia.
27 abril	Desplaçament del Síndic a Manresa, acompanyat d'assessors del Servei d'Informació al Ciutadà, per tal d'atendre personalment les queixes dels ciutadans.
28 abril	Entrevista de l'Adjunt amb el Sr. Emilio Ruiz, Cap del Gabinet de la Regidoria d'Hisenda i Funció Pública de l'Ajuntament de Barcelona.
30 abril	Entrevista del Síndic amb el Delegat general de mitjans de comunicació de l'Arquebisbat de Barcelona.
5 maig	Entrevista del Síndic amb el Sr. Narcís Serra, primer secretari del Partit dels Socialistes de Catalunya.
6 maig	Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb el degà de la Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona, Sr. Pere Darder.
12 maig	Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb la Regidora de l'Ajuntament de Barcelona, Sra. Teresa Sandoval.
13 maig	Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb el Director General d'Atenció a la Infància. Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb alumnes d'escoles associades a la UNESCO, acompanyats per un representant del Centre UNESCO de Catalunya i tres professors, per presentar un manifest contra l'explotació infantil en el treball.

20 maig	Participació de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants en la sessió del jurat constituït per a atorgar el Premi d'Intermon per a treballs escolars sobre el comerç just.
25 maig	Entrevista del Síndic amb el President de la Generalitat.
27 maig	Entrevista del Síndic amb el President del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya. Entrevista del Síndic amb el Defensor del Ciutadà de l'Ajuntament de Granollers.
28 maig	Entrevista del Síndic amb membres de la Delegació Territorial de l'O.N.C.E.
8 juny	Desplaçament del Síndic a Vielha, acompanyat d'assessors del Servei d'Informació al Ciutadà, per tal d'atendre personalment les queixes dels ciutadans.
16 juny	Reunió de treball del Síndic amb el Conseller de Benestar Social i el Director de l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials.
23 juny	Entrevista del Síndic amb la Regidora de l'Ajuntament de Barcelona, Sra. Teresa Sandoval.
26 juny	Entrevista del Síndic amb el Diputat, Sr. Joan Ridao. Entrevista del Síndic amb el subdelegat del Govern a Barcelona, Sr.David Bonet.
3 juliol	Entrevista del Síndic amb l'Alcalde de Sant Vicenç dels Horts.
14 juliol	Entrevista del Síndic amb el Fiscal de la Jurisdicció Militar.
15juliol	Desplaçament del Síndic a Puigcerdà, acompanyat d'assessors del Servei d'Informació al Ciutadà, per tal d'atendre personalment les queixes dels ciutadans.
10 setembre	Reunió de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb el Director i el sotsdirector de l'Institut d'Estadística de Catalunya per sol·licitar dades sobre la població infantil.
18 setembre	Entrevista del Síndic amb l'Alcalde de Ponts.
29 setembre	Reunió de l'Adjunt amb membres de la Comissió Parlamentària per a l'Administració Local i el Parlament d'Escòcia.
1 octubre	Entrevista de l'Adjunt amb el Cònsol de Gàmbia.
5 octubre	Desplaçament del Síndic a Gandesa, acompanyat d'assessors del Servei d'Informació al Ciutadà, per tal d'atendre personalment les queixes dels ciutadans.
8 octubre	Entrevista del Síndic amb la Diputada senyora Maria Olivares.
16 octubre	Entrevista del Síndic amb la Diputada Sra. Rosa Bruguera.
27 octubre	Entrevista del Síndic amb el subdelegat del Govern a Barcelona. Entrevista del Síndic amb la Cònsol d'Equador.
28 octubre	Entrevista de l'Adjunt amb el Director Provincial de l'INSS en relació amb la informació, la col·laboració i la coordinació institucionals.
30 octubre	Entrevista de l'Adjunt amb membres de la Comunitat de Sant Egidi, en relació amb la campanya mundial promoguda per aquesta Comunitat per aconseguir «Una moratòria mundial de la pena de mort per a l'any 2000».
2 novembre	Entrevista de l'Adjunt amb dos representants de l'Àrea de Serveis Socials de la Diputació de Barcelona en relació amb l'estudi-recerca de la població gitana resident a Barcelona. Reunió de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb responsable de serveis socials de l'Ajuntament de Terrassa en relació amb el funcionament de les Escoles de Família.
3 novembre	Entrevista de l'Adjunt amb l'Alcalde de Rubí i visita al Dipòsit Municipal de Detinguts.

10 novembre Entrevista del Síndic amb el President i la Junta del Col·legi de Secretaris, Interventors i Dipositaris d'Administració Local de Barcelona.

23 novembre Signatura del conveni de col·laboració entre el Síndic de Greuges i el Consell dels Il·lustres Col·legis d'Advocats de Catalunya.

30 novembre Desplaçament del Síndic a Figueres, acompanyat d'assessors del Servei d'Informació al Ciutadà, per tal d'atendre personalment les queixes dels ciutadans.

Visita de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants a l'Equipament d'Acollida de Menors Magribins no Acompanyats de Càritas.

4 desembre Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb els fiscals de menors.

9 desembre Entrevista del Síndic amb la Sra. Margarita Retuerto, Vocal del Consell General del Poder Judicial.

16 desembre Entrevista del Síndic amb l'Alcalde de Salou.

18 desembre Entrevista del Síndic amb el Vicerector d'Ordenació Acadèmica de la Universitat Autònoma de Barcelona.

21 desembre Entrevista del Síndic amb el Fiscal en Cap del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.

Entrevista del Síndic amb el Conseller de la Presidència de la Generalitat de Catalunya.

23 desembre Entrevista de l'Adjunt amb la responsable del Programa de Gent Gran de l'Ajuntament de Barcelona.

3.- Conferències, cursos i seminaris

13 gener Presentació per part de l'Adjunt del llibre, prologat pel Síndic, «El voluntariat a la Universitat de Girona», editat per l'esmentada Universitat.

14 gener Conferència del Síndic dins el Seminari «L'Estat Espanyol i Catalunya: vint anys de la Constitució de 1978», organitzat per la Facultat de Ciències Jurídiques i Polítiques de la Universitat Internacional de Catalunya.

Conferència del Síndic, com a Mantenidor,en la Festa de lliurament dels Diplomes i Ajuts 1997 de la Societat Econòmica Barcelonesa d'Amics del País.

febrer Assistència de l'assessora Alexandra Solà a les Jornades sobre Medi Ambient organitzades per la Diputació de Barcelona, durant el període febrer-juny.

4 febrer Conferència del Síndic «La protecció dels drets dels ciutadans davant l'actuació de l'Administració» dins el Cicle de Conferències de l'Escola de Policia de Catalunya.

9 febrer Assistència de l'assessor Sr. Joaquim Soler, a la reunió constitutiva del Comitè Tècnic del Congrés sobre Tutela i Incapacitació, organitzat per la Diputació de Barcelona i a les subsegüents reunions celebrades durant el període febrer-juny.

Conferència de l'Adjunt per a la defensa dels drets delsinfants sobre els Drets Humans, celebrada dins el cicle «Els dilluns dels Drets Humans», organitzat per Justícia i Pau i Cristianisme i Justícia.

10 febrer Sessió de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants, dirigida a infants de 10/11 anys de l'Escola «Orlandai», de presentació de la Convenció sobre els Drets de l'Infant.

13 febrer Assistència del Síndic a la presentació del llibre «Un món de colors», prologat pel mateix Síndic, editat per la Creu Roja de Girona, en col·laboració amb el Ministeri de Treball i Afers Socials, al Col·legi Públic «Font de la Pòlvora» de Girona.

19 febrer Assistència del Síndic a la Jornada sobre reflexió i debat de la Llei de Política Lingüística, organitzada per l'Institut d'Estudis Autonòmics i la Direcció General de Política Lingüística.

20 febrer	Inauguració i conferència del Síndic en el Fòrum 98 «50 anys de la Declaració Universal dels Drets Humans» organitzat per l'Escola Bell-lloc de Girona. Conferència, a Girona, de l'Adjunt «Immigració no comunitària: un fenomen que preocupa a Europa» dins el Seminari «Europa i els moviments migratoris» organitzat per la Caixa de Girona.
25 febrer	Intervenció de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants en l'acte commemoratiu de l'aparició del núm. 100 de la revista INFAN-CI-A.
26 febrer	Conferència delSíndic dins les Jornades sobre reflexió d'ètica, organitzades per l'Associació Catalana de Gestió Pública.
27/28 febrer	Assistència de l'assessora Alexandra Solà a les II Jornades de legislació d'Immigrants: Igualtat dels Drets d'estrangeria i de les polítiques d'integració, organitzades per l'Ajuntament de Barcelona.
4 març	Intervenció de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants dins la Taula Rodona celebrada amb motiu de la presentació del llibre «El secret de l'Anna», del qual n'ha fet la introducció, al Centre d'Estudis Jurídics del Departament de Justícia.
5 març	Assistència del Síndic a la presentació del I Congrés sobre Tutela i Incapacitació.
6 març	Lliçó del Síndic, juntament amb el Defensor del Poble Europeu i el Defensor del Pueblo, dins el XVI Curs de Drets Humans organitzat per l'Institut de Drets Humans de Catalunya.
9 març	Participació del Síndic en la Taula Rodona «La descentralización y la defensa de los Derechos Humanos» dins del I Curso de Fortalecimiento Institucional delOmbudsman Latinoamericano, organitzat per el CICODE (Centro de Iniciativas de Cooperación al Desarrollo) de la Universidad de Alcalá de Henares.
10 març	Cloenda, per part del Síndic, de la Jornada «El sistema arbitral de consum: una eina al servei del ciutadà», organitzada per la Direcció General de Consum i Seguretat Industrial.
11 març	Conferència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants a la Facultat de Teologia.
13/15 març	Assistència al Congrés sobre Tutela i Incapacitació.
16 març	Conferència del Síndic «Els Drets Humans a Europa (El Consell d'Europa)», dins el Seminari Permanent de Drets Humans, organitzat per ESADE - Facultat de Dret de la Universitat Ramon Llull, Grup de Juristes Roda Ventura i el Departament de Justícia de la Generalitat.
18 març	Conferència de l'Adjunt sobre la Institució a alumnes de l'Escola de Pràctica Jurídica de Sabadell.
19 març	Conferència del Síndic «La funció del Síndic de Greuges: la protecció dels drets dels ciutadans davant l'actuació de l'Administració Pública» al Centre Abat Oliba. Sessió a càrrec de la Secretària General en un grup de treball sobre «L'atenció al ciutadà en el Síndic de Greuges:implantació de millores i ampliació dels serveis» en el marc del I Curso de Fortalecimiento Institucional del Ombudsman Latinoamericano, celebrat a la Universidad de Alcalá de Henares.
20 març	Conferència de l'Adjunt sobre el funcionament de la Institució als alumnes de l'assignatura d'Institucions Polítiques i Administracions de Catalunya de la Facultat de Ciències Econòmiques de la Universitat de Barcelona.
23-27 març	Sessions informatives dels assessors de la Institució per als alumnes(Argentina, Colòmbia, Mèxic i Hondures) del I Curso de Fortalecimiento Institucional del Ombudsman Latinoamericano, adscrits al Síndic de Greuges durant un *stage* de cinc dies.

24 març	Conferència del Síndic «La Declaració Universal dels Drets Humans i la Constitució Espanyola de 1978» al Rotary Club de Barcelona.
25 març	Conferència de l'assessor Sr. Joaquim Soler sobre la Institució al Rotary Club del Prat de Llobregat. Conferència de l'assessora Sra. Montserrat Cusó sobre «Drets dels infants i noves i velles formes de maltractaments infantils» a la Facultat de Psicologia de la Universitat de Barcelona.
28 març	Conferència inaugural a càrrec de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants de les Primeres trobades d'«Atzar», Associació de Ludotecaris, sobre «Els drets dels infants, el dret al joc».
31 març	Assistència de l'assessora Sra. Alexandra Solà a la Jornada sobre l'aplicació de la Llei d'intervenció integral de l'Administració ambiental, organitzada per l'Escola d'Administració Pública, la Universitat de Barcelona, la Fundació Carles Pi-Sunyer i la Federació de Municipis de Catalunya.
2 abril	Sessió informativa a càrrec de l'assessor Sr. Joaquim Soler sobre l'estudi comparat de la sanitat.
17 abril	Presentació, a Figueres, a càrrec de l'Adjunt del llibre «Els immigrants del continent africà a la comarca de l'Alt Empordà. Una aproximació des de la perspectiva social», publicat pel Consell Comarcal de l'Alt Empordà.
21 abril	Participació del Síndic en la Taula Rodona «50 anys de la Declaració Universal dels Drets de l'Home», organitzada dins les Jornades de Comunicació de la Facultat de Ciències de la Comunicació Blanquerna - Universitat Ramon Llull.
24 abril	Participació de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants en l'acte d'apertura del Fòrum de Debat organitzat per FEDAIA (Federació d'Entitats d'Atenció i Educació a la Infància i a l'Adolescència) celebrat a Manresa.
28 abril	Participació de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants en la Taula Rodona organitzada per l'Escola Doctor Ferran i Clua de Barcelona, celebrada amb motiu de la XIIIa Setmana Cultural, fent-hi, de cara a l'Associació de Pares, una exposició sobre la Convenció de les Nacions Unides relativa als drets de l'infant.
4 maig	Conferència del Síndic a la Casa de València, sobre el la Institució.
5 maig	Conferència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants a Pompeia (PP. Caputxins) sobre els drets dels infants.
10/16 maig	Participació de l'assessora Sra. Neus París al «Seminari Internacional de Drets Humans i la seva protecció a nivell nacional» organitzat pel British Council celebrat a Belfast.
12 maig	Sessions sobre la Institució a càrrec de l'Adjunt i dels assessors Srs. Joaquim Soler i Manel Sanz als alumnes de la Diplomatura de Relacions Laborals de la Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia de Blanquerna-Universitat Ramon Llull.
13 maig	Sessió de l'assessora Sra. Montserrat Cusó sobre «Ètica i drets dels infants en el treball social» a l'Escola Universitària de Treball Social - Universitat de Barcelona.
15 maig	Participació de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants en l'acte de rebuda de la «Marxa Mundial contra l'Explotació Laboral de la Infància» celebrat al Parlament de Catalunya. Sessions sobre la Institució a càrrec de l'Adjunt i de l'assessor Sr. Joaquim Soler a un grup d'alumnes de la Diplomatura de Relacions Laborals de Blanquerna-Universitat Ramon Llull.
19 maig	Participació de l'Adjunt en la Taula Rodona celebrada dins les Jornades de Debat «Prou dones maltractades», organitzades per l'Institut Català de la Dona. Participació de l'assessor Sr. Joaquim Soler com a ponent en la Taula Rodona sobre «El futur de la sanitat pública» a l'EscolaUniversitària d'Infermeria de Manresa, organitzada per la Regió Sanitària Centre del Servei Català de la Salut.

21 maig	Conferència inaugural, a càrrec del Síndic, de la sessió commemorativa del 50è aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans, organitzada per la Universitat de Barcelona i la Fundació Jaume Bofill. Participació de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants en una de les taules rodones. La conferència no es va dictar finalment per l'acte de boicot organitzat per un col·lectiu de ciutadans disconformes amb l'actuació de la Institució en relació amb la Llei de Política Lingüística. Sessió de l'assessora Sra. Neus París sobre la Institució als alumnes de Dret Constitucional de l'Escola Universitària Abat Oliba.
23 maig	Participació de l'assessora Sra. Montserrat Cusó en una taula rodona sobre els drets dels infants celebrada a l'Esplai «Lluís M. Xanut» de Càritas.
29 maig	Participació de l'Adjunt en la Taula Rodona «Convivència i Seguretat Ciutadana» organitzada per l'Associació Pla Integral Casc Antic.
2 juny	Participació del Síndic en la sessió commemorativa sobre «Justícia i Sanitat», celebrada amb motiu del 100 aniversari de l'Institut Medico-farmacèutic de Catalunya.
2/5 juny	Sessions de l'assessora Sra. Neus París en el Curs «Drets dels Ciutadans davant l'Administració», organitzat per l'Escola d'Administració Pública de Catalunya.
4 juny	Conferència del Síndic amb motiu del 50è aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans, organitzada per l'Àrea de Benestar Social de l'Ajuntament de Granollers. Parlament de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants en l'acte inaugural de l'exposició fotogràfica «El meu carrer allí, el meu carrer aquí», organitzada pel Centre de gestió d'iniciatives i projectes socials «Fundació Mercè Fontanilles».
11 juny	Presentació a càrrec de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants del llibre «Guia indicativa per a l'acció sobre qüestions relatives a la família. Nacions Unides-Viena 1995», editat en català per l'associació Unió de Famílies de Catalunya.
15 juny	Conferència del Síndic «La Constitució i el dret a l'habitatge» dins la Jornada sobre l'Habitatge, la Dona, el Consum i la Família, organitzada per la Unió Cívica de Consumidors i Mestresses de Casa de Barcelona i Província.
19 juny	Conferència de l'assessora Sra. Neus París «Síndic de Greuges: mediació» organitzada per la Universitat Ramon Llull.
25 juny	Conferència del Síndic sobre la Institució al Club Escandinau de Barcelona.
1 juliol	Participació de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants en un taller sobre «Estat de benestar i drets dels infants» de l'Escola d'Estiu organitzada pel Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada del Departament de Justícia.
2 juliol	Sessió informativa de l'Adjunt sobre les funcions de la Institució a un grup de magistrats de «Cortes Supremas Latinoamericanas» participants en l'Aula Iberoamericana del Pla Nacional de Formació del Consell General de Poder Judicial. Conferència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants sobre «Els drets dels infants en la commemoració del cinquantè aniversari de la Declaració Universal de Drets Humans» durant la Vuitena Escola d'Estiu de Serveis Socials organitzada per la Diputació de Barcelona. Participació de l'Adjunt en una taula rodona sobre integració social dels immigrants dins el curs de l'Escola d'Estiu de Seveis Socials de la Diputació de Barcelona.
13 juliol	Participació de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants i l'assessora Sra.Montserrat Cusó en la presentació del seu llibre «Això són els drets de l'infant» al Centre d'Acollida «Llimoners» de la Direcció General d'Atenció a la Infància.
29/31 juliol	Sessió de l'assessora Sra. Neus París en el Curs «Drets dels Ciutadans davant l'Administració», organitzat per l'Escola d'Administració Pública de Catalunya.

6 agost	Conferència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants sobre la família, dins el curs organitzat per UNICEF a la Universitat d'Estiu de El Escorial.
3/6 setembre	Participació de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants en la reunió anual de l'ENOC, European Network Ombudsmen for Children, celebrada a Copenhague.
17 setembre	Participació de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants en la taula rodona celebrada dins la jornada dedicada a «La defensa dels drets de la infància a Europa», organitzada pel Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada del Departament de Justícia.
22 setembre	Conferència del Síndic «L'exclusió social»,amb motiu de la inauguració del curs 1998-99 de l'Escola Universitària de Treball Social de Barcelona.
29 setembre	Conferència del Síndic amb motiu de la Diada de Sant Rafael, patró de la Guàrdia Urbana, durant l'acte de lliurament de medalles d'honor al mèrit i al sofriment als membres del Cos, celebrat al Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona.
30 setembre	Presentació per part del Síndic, amb motiu del Dia Internacional de la Gent Gran, del llibre «Associar-se per viure millor. Guia d'Associacions per a la Gent Gran», editat per la Fundació «la Caixa».
1 octubre	Conferència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants a l'Ajuntament de Centelles amb motiu de la inauguració del curs escolar, sobre el tema «Els educadors, defensors dels drets dels infants».
2 octubre	Conferència de cloenda a càrrec de l'Adjunt del Curs de Sotsinspectors de Mossos d'Esquadra i de Policies Locals de l'Escola de Policia de Catalunya.
6 octubre	Conferència del Síndic «Els Drets dels Infants», organitzada pel Pla de participació ciutadana de l'Institut d'Educació de Barcelona i els Centres de Recursos Pedagògics de Barcelona amb motiu del 50è aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans.
8 octubre	Conferència del Síndic, organitzada pel Grup de Pobresa del Consell Municipal de Benestar Social.
14 octubre	Presentació del Síndic a Lleida del llibre «Associar-se per viure millor. Guia d'Associacions per a la Gent Gran» de la Fundació «la Caixa». Conferència de l'assessora Sra. Montserrat Cusó a l'Escola Universitària de Treball Social - Universitat de Barcelona.
15 octubre	Assistència del Síndic a la inauguració de la Conferència Europea «Ciutats pels Drets Humans», promoguda per l'Ajuntament de Barcelona. Presentació, per part de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants de la ponència titulada «Els drets de la infància a les ciutats» la ciutat de la infància». Conferència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants a l'Ajuntament de Granollers sobre «Drets dels infants», dins el cicle d'activitats organitzat per commemorar els cinquanta anys de la Declaració dels Drets Humans.
17 octubre	Sessió inaugural a càrrec de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants del Curs de Postgrau d'Acolliments Familiars de l'Escola Universitària de Treball Social - Universitat de Barcelona.
22 octubre	Conferència de l'Adjunt sobre el funcionament de la Institució a un grup de magistrats que participen en el Pla Nacional de Formació del Consell General de Poder Judicial.
24 octubre	Conferència de l'assessora Sra. Montserrat Cusó sobre els drets dels infants i els maltractaments infantils dirigida als pares de l'Esplai Pompeia.
26 octubre	Intervenció de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants durant l'acte de presentació del llibre «Educació en valors» de l'Editorial EUMO, celebrat a la Universitat de Vic.
28 octubre	Cloenda del Síndic de les IX Jornades d'Experiències d'Atenció a l'Usuari, organitzades per la Divisió d'Atenció Primària de l'Hospitalet/Institut Català de la Salut.

29 octubre — Participació de l'Adjunt en la cloenda de les Jornades Catalanes sobre «Salut i Migració», organitzades per l'Associació Catalna de Solidaritat i Ajuda al Refugiat.
Participació de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants en la Taula Rodona de la Jornada sobre Acolliments Familiars per tractar el tema «Drets de l'infant a viure en família» celebrada a l'Ajuntament de Sitges.

31 octubre — Inauguració, a càrrec de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants, del Congrés «Infància i Família» organitzat pel Grup d'Entitats Catalanes de la Família.

5 novembre — Conferència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants al Centre Cívic Bon Pastor de Figueres, sobre els drets de l'infant.

10 novembre — Conferència del Síndic sobre «Els drets humans en la perspectiva de la Catalunya actual» dins les Jornades «Els Drets Humans a la Universitat» organitzades per la Universitat Autònoma de Barcelona en commemoració del 50è aniversari de la Declaració Universal de Drets Humans.
Conferència de l'assessora Sra. Montserrat Cusó sobre «Drets dels infants i maltractaments infantils» a la Fundació Akwaba.
Conferència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants a l'Ajuntament de Granollers, en la reunió de tècnics d'infància de diversos ajuntaments de la comarca per tractar de l'aplicació dels drets civils de la Convenció.

11 novembre — Participació del Síndic en la Taula Rodona «La Declaración Universal de Derechos Humanos y España», celebrada dins les Jornades «El cincuentenario de la Declaración Universal de Derechos Humanos», organitzades per l'Escola Diplomàtica i l'Instituto Español de Derechos Humanos, celebrades a Madrid.

12 novembre — Conferència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants en la inauguració de les Jornades organitzades per la Regidoria de Drets Civils de l'Ajuntament de Barcelona sobre «Infants i Drets Civils a les Ciutats des de la perspectiva de la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets de l'infant».

14 novembre — Acte inaugural a càrrec de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants, en representació del Síndic, de la Jornada «Adoptar i ser adoptat» organitzada pel Col·legi de Psicòlegs de Catalunya.

16 novembre — Conferència de l'assessora Sra. Montserrat Cusó als alumnes del Cicle Formatiu d'Educació Social de l'Escola Bremen-3, sobre els drets dels infants i maltractaments infantils.

17 novembre — Participació de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants en una Taula Rodona de la Jornada «La protección del menor en España y su proyección hacia Iberoamerica», celebrada a la Casa de América de Madrid.

19 novembre — Participació de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants en la l'acte de cloenda de la jornada organitzada per la Comissió de la Infància de Justícia i Pau i el Col·legi d'Educadors Especialitzats, celebrat al Col·legi de Periodistes, amb motiu del Dia Universal dels Drets de l'Infant.

20 novembre — Intervenció del Síndic i de l'Adjunt per a defensa dels drets dels infants en l'acte celebrat al Parlament de Catalunya amb motiu de la presentació de l'edició de la Convenció dels Drets dels Infants que ha fet el mateix Parlament.

21 novembre — Conferència de l'Adjunt sobre «Immigració i integració social en els centres educatius. L'Informe del Síndic de Greuges de l'any 1997» en el Segon Simposi Llengua, Educació i Immigració organitzat per la Universitat de Girona.

27 novembre — Participació del Síndic com a ponent en la Taula rodona «La transició democràtica» organitzada per l'Ajuntament de Cornellà de Llobregat.

1 desembre — Conferència del Síndic sobre les funcions del Síndic en relació amb la defensa dels drets dels infants als alumnes de l'assignatura «Els serveis socials i el treball social per a la infància» de l'Escola Universitària de Treball Social.

2 desembre	Participació del Síndic en la Taula Rodona «Marc Legis-latiu» dins les II Jornades Economia Social i Ocupació, organitzades per ACEI, Coordinadora Catalana d'Empreses d'Inserció, a Barcelona.
3 desembre	Conferència del Síndic sobre «Contribució de l'Ombudsman a la pau» dins les XVII Jornades Interdisciplinars «Desenvolupar la pau», organitzades per l'Àmbit d'Investigació i Difusió Maria Corral.
	Conferència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants dirigida al grup d'APAS del Districte de Sant Andreu en relació amb el tema «Drets i deures dels infants; drets i deures dels pares».
4 desembre	Conferència de l'Adjunt «Funció i naturalesa institucional del Síndic de Greuges» dins el Curs de Formació Judicial Superior «Dimensió jurídica de la integració política i econòmica» organitzat pel Consell General del Poder Judicial i celebrat a l'Escola Judicial de Barcelona.
9 desembre	Conferència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants a les Cotxeres de Sants, en l'acte organitzat pel Districte Municipal de Sants, sobre la participació dels infants.
10 desembre	Intervenció del Síndic, juntament amb el President de la Generalitat, el President del Parlament i el President de la Comissió Catalana del 50è aniversari, en l'acte institucional celebrat al Palau de la Generalitat amb motiu del 50è aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans.
12 desembre	Conferència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb motiu de l'acte commemoratiu dels 30 anys de l'Escola Bressol «L'Arboç» celebrat a la Universitat de Barcelona (Campus de la Vall d'Hebron).
21 desembre	Conferència de l'Adjunt sobre la Institució als alumnes de 2n curs d'Educació Social de la Universitat de Girona.

4.- Actes de representació

6 gener	Assistència del Síndic a l'acte de lliurament del Premi Nadal.
23 gener	Assistència del Síndic als actes organitzats per l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona amb motiu de la Festivitat de Sant Raimon de Penyafort.
26 gener	Assistència del Síndic a les VIIes Jornades Europees «Els valors actuals de la societat europea en el futur de la Unió», celebrades al Parlament de Catalunya i organitzades pel Consell Català del Moviment Europeu. Assistència del Síndic a la conferència del Sr. José María Gil Robles, President del Parlament Europeu, «La Europa del 98», organitzada per ESADE.
29 gener	Assistència del Síndic a la inauguració de l'exposició de la Fundació «la Caixa», «Els Ibers, prínceps d'Occident». Assistència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants a l'acte «Drets dels Infants i Mitjans de Comunicació», celebrat al Col·legi de Periodistes.
30 gener	Assistència del Síndic a l'acte de presa de possessió del nou Cap de les Comandàncies Militars de Barcelona i Tarragona ide la Prefectura Logística Regional.
31 gener	Visita del Síndic al col·legi on tenen lloc les eleccions dels representants de les persones amb disminució de Barcelona a la Junta Rectora de l'Institut Municipal de Persones amb Disminució.
9 febrer	Assistència del Síndic a la inauguració de la Setmana de Gran Canària a l'Ateneu Barcelonès.
13 febrer	Assistència de l'Adjunt per a la defensa dels drets del infants i de la Secretària general, en representació del Síndic, a l'acte d'imposició de la Creu distingida de l'Ordre de Sant Raimon de Penyafort al Sr. Pere Led i Capaz.
16 febrer	Assistència del Síndic a l'acte de lliurament del XI Premi Solidaritat de l'Institut de Drets Humans de Catalunya.

23 febrer — Assistència del Síndic a la recepció oferta per la Ambaixada d'Alemanya amb motiu del lliurament de la Creu d'Oficial de l'Ordre del Mèrit de la República Federal d'Alemanya al Sr. Juan Llorens Carrió.

Assistència del Síndic, a Madrid, a l'acte de lliurament del V Premi Blanquerna al Sr. Joaquin Ruíz-Giménez.

25 febrer — Assistència del Síndic a l'acte de lliurament del 38è Premi Sant Jordi de novel·la convocat i patrocinat per Òmnium Cultural i la Fundació Enciclopèdia Catalana.

26 febrer — Assistència del Síndic a l'acte inaugural de la 16a. Setmana del Llibre en Català.

27 febrer — Assistència del Síndic a l'acte d'inauguració de les II Jornades de Legislació d'Immigrants: Igualtat de Drets. Valoració dels Drets d'estrangeria i de les polítiques d'integració, organitzades pel Consell Municipal de Benestar Social de l'Ajuntament de Barcelona.

1 març — Assistència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants a la instal·lació activa «Escenes del Raval», instal·lada al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona.

3 març — Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Consolat del Marroc.

5 març — Assistència del Síndic a la conferència del President de la Junta de Andalucía, organitzada per l'Ajuntament de Barcelona dins el cicle «Conferències de Barcelona, les ciutats i les regions, protagonistes a Europa».

9 març — Assistència de l'Adjunt a l'acte d'homenatge a la Sra. Maria Carmen García-Nieto París, organitzat per la Fundació UTOPÍA-Joan N. Garcia-Nieto-Estudis Socials del Baix Llobregat.

11 març — Assistència del Síndic a l'acte de lliurament del XVIII Premi de les Lletres Catalanes Ramon Llull, organitzat per Editorial Planeta.

12 març — Assistència del Síndic a l'acte inaugural del Congrès sobre Tutela i Incapacitació organitzat per l'Àrea de Serveis Socials de la Diputació de Barcelona, la Fundació Catalana Tutelar ASPANIAS i la Fundació Catalana Tutelar de Disminuïts Psíquics.

13 març — Assistència del Síndic a la conferència oferta pel Secretari d'Estat d'Escòcia, Rt.Hon.Donald Dewar, organitzada per la Generalitat de Catalunya.

Assistència de l'Adjunt a l'acte de presentació del llibre «Justicia constitucional y democracia» del senyor Víctor Ferreres Comella, professor de Dret Constitucional de la Universitat Pompeu Fabra.

18 març — Assistència del Síndic a l'acte de lliurament del Primer Premi Internacional Barcelona Centre Logístic de Periodisme.

19 març — Assistència de l'Adjunt i l'assessora Sra. Maria Josep Juan-Torres a l'exposició «No els deixem sols» organitzada per l'Associació Amics de la Gent Gran.

19/21 març — Assistència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants als actes commemoratius del 50è aniversari del Bureau International Catholique de l'Enfance, i Consortium sobre Participació de la Infància i Adolescència, celebrat a Brussel·les - Deinze (Bèlgica).

26 març — Assistència del Síndic a l'acte d'ingrés del senyor Enric Brancós i Núñez com a Acadèmic de número de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya.

1 abril — Assistència del Síndic a l'acte d'Investidura del senyor Javier Pérez de Cuellar com a Doctor Honoris Causa de la Universitat de Lleida.

2 abril — Assistència del Síndic als actes organitzats per Unió Democràtica de Catalunya i l'Institut d'Estudis Humanístics Miquel Coll i Alentorn amb motiu del centenari del naixement del senyor Joan Baptista Roca i Caball, fundador d'Unió Democràtica de Catalunya.

31436

3 abril	Assistència del Síndic a la recepcions ofertes pels consolats d'Alemanya i França amb motiu de la visita a Barcelona de les fragates «Niedersachsen» i «Montcalm».
17 abril	Assistència del Síndic a la conferència de la senyora Rigoberta Menchú, Premi Nobel de la Pau 1992, «Contribució dels pobles indígenes a l'educació intercultural de cara al nou mil·leni», organitzada per la Fundació «la Caixa».
18 abril	Assistència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants a la Festa del Xai, convocada per l'Associació Akwaba, de l'Hospitalet de Llobregat, i a la presentació de la carpeta de dibuixos dels drets dels nens i nenes del món, confeccionada per aquesta associació.
20 abril	Assistència del Síndic a la inauguració del Congrés Internacional «1898, entre la crisi d'identitat i la modernització», organitzat per la Generalitat de Catalunya.
23 abril	Assistència del Síndic als actes celebrats per la Generalitat de Catalunya amb motde la Diada de Sant Jordi.
24 abril	Assistència del Síndic a les II Jornades de reflexió i debat sobre la societat civil «La societat civil i els nacionalismes» i a la conferència del senyor Miguel Herrero y Rodríguez de Miñón.
29 abril	Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Consolat dels Països Baixos amb motiu de la Festa Nacional. Visita del Síndic a les instal·lacions de la XXVII edició de la Fira d'Abril de Catalunya.
30 abril	Assistència del Síndic a l'acte commemoratiu del 50è aniversari de la creació de l'Estat d'Israel, organitzat per la Cambra de Comerç Espanya-Israel i altres institucions jueves.
4 maig	Assistència del Síndic a l'acte organitzat pel Consolat de Bèlgica i celebrat a l'Hotel Majestic,en commemoració de l'estada a Barcelona, l'octubre de 1940, del Primer Ministre belga Hubert Pierlot i del Ministre d'Afers Estrangers Paul-Henri Spaak.
5 maig	Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Consolat de Polònia amb motiu de la Festa Nacional. Assistència del Síndic al concert organizat amb motiu del Dia d'Europa pel Consell Català del Moviment Europeu, al Palau de la Música de Barcelona.
8 maig	Visita del Síndic, els adjunts i el cap del gabinet a les instal·lacions de la festa de la Diversitat, organitzada per SOS Racisme, a Barcelona. Assistència del Síndic i l'Adjunt a l'acte organitzat per la Generalitat de Catalunya amb motiu del Dia d'Europa.
9 maig	Assistència del Síndic a l'acte institucional, organitzat per l'Ajuntament de Barcelona, amb motiu del Dia d'Europa i a la inauguració del monument commemoratiu dels europeistes contemporanis.
15 maig	Assistència del Síndic a l'acte de cloenda de les Jornades «Catalunya, demà», organitzades per la Generalitat de Catalunya. Assistència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants a l'acte de presentació pública de l'Associació «Punt de Referència».
16 maig	Assistència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants, fent-hi un parlament, al dinar ofert pel Casal dels Infants del Raval amb motiu del comiat de la Global March sobre el treball infantil.
18 maig	Assistència del Síndic a l'acte de lliurament dels IV Premis Empresarials i Institucionals «Família», organitzat pel Grup d'Entitats Catalanes de la Família i per FIATC Assegurances.
19 maig	Assistència del Síndic al sopar ofert pel Cònsol del Marroc.
21 maig	Assistència del Síndic a la inauguració de l'exposició «1898. España fin de siglo», organitzada per la Fundació «la Caixa». Assistència del Síndic al sopar ofert per PIMEC-SEFES, Petita i Mitjana Empresa de Catalunya, amb motiu del lliurament del Primer Premi Pimes'98.

24 maig	Assistència del Síndic a l'acte d'ingrés del Dr.Francesc M. Domènec i Torné com a Acadèmic Numerari de la Reial Acadèmia de Medicina.
25 maig	Assistència del Síndic a l'acte de lliurament a la senyora Núria de Gispert de la Creu d'Honor de Sant Raimon de Penyafort del Ministeri de Justícia.
4 juny	Assistència del Síndic a la inauguració de les dependències de l'Oficina del Defensor del Ciutadà de l'Ajuntament de Granollers.
10 juny	Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Consolat amb motiu del Dia de Portugal.
12 juny	Assistència del Síndic a l'acte de lliurament per part d'Unió Democràtica de Catalunya de la Medalla Manuel Carrasco Formiguera al Sr.Joaquín Ruiz-Giménez.
25 juny	Assistència del Síndic a l'acte de presa de possessió del nou Cap de la Guàrdia Civil. Assistència del Síndic a la inauguració del Festival d'Estiu de l'Ajuntament de Barcelona.
2 juliol	Assistència del Síndic a l'acte inaugural de la 22a Fira del Llibre de Barcelona.
6 juliol	Assistència del Síndic a l'acte institucional de lliurament dels premis del quart Concurs de Memòries de la Sindicatura de Comptes de Catalunya.
14 juliol	Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Consolat de França amb motiu de la Festa Nacional.
16 juliol	Assistència del Síndic al dinar ofert pel Cònsol de Portugal amb motiu de la visita del Secretari d'Estat de les Comunitats Portugueses i de l'Ambaixador d'aquell país. Assistència del Síndic als actes organitzats pel Sector Naval amb motiu de la Festivitat de la Mare de Déu del Carme.
27 juliol	Assistència el Síndic a la recepció oferta pel Consolat de Suïssa amb motiu de la Festa Nacional d'aquell país. Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Cònsol del Perú amb motiu del 177 Aniversari de la Independència Nacional d'aquell país.
29 juliol	Assistència del Síndic a l'acte militar celebrat amb motiu del comiat del General en Cap de Serveis Territorial i Comandant Militar de Barcelona i Tarragona.
11 setembre	Assistència del Síndic als actes celebrats amb motiude la Diada de Catalunya.
12 setembre	Assistència del Síndic als actes celebrats a Salou en commemoració del 25è aniversari del traspàs de Monsenyor Ramon Muntanyola.
16 setembre	Assistència del Síndic a la conferència de l'escriptor Amin Maalouf amb motiu de la clausura del Simposi Internacional «Els Reptes de la interculturalitat a la Mediterrània», organitzat per l'Institut Català de la Mediterrània.
17 setembre	Assistència del Síndic a la recepció oferta amb motiu de la inauguració del Consolat d'Ucraïna a Barcelona.
18 setembre	Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Consolat i la Cambra Oficial de Comerç de Xile a Espanya amb motiu de la Festa Nacional d'aquell país, i amb la presència del seu Ambaixador.
20 setembre	Assistència del Síndic a l'acte de lliurament dels Premis Nacionals de Cultura de la Generalitat de Catalunya.
22 setembre	Assistència del Síndic a la presentació de la línia del Ferry-Creuer Barcelona-Gènova.
23/24 setembre	Assistència del Síndic al Pregó i altres actes celebrats amb motiu de les Festes de la Mercè.
30 setembre	Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Consolat de Xina, amb la presentació del nou Cònsol. Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Consolat dels Estats Units.

2 octubre — Assistència del Síndic als actes celebrats amb motiu del Dia de la Policia.

Assistència del Síndic als actes celebrats amb motiu del 5è Centenari del Gremi d'Indústries Gràfiques.

Assistència del Síndic al sopar ofert amb motiu del 20è aniversari de *El Periódico* i del lliurament de les distincions a les Millors Iniciatives Empresarials 1997.

10 octubre — Assistència del Síndic a l'acte organitzat a Cornellà de Llobregat per la Federació Catalana d'Associacions de Familiars de Malalts Mentals amb motiu de la celebració del Dia Mundial de la Salut Mental.

12 octubre — Assistència del Síndic als actes organitzats per la Guàrdia Civil amb motiu de la Festivitat de la Mare de Déu del Pilar.

15 octubre — Assistència del Síndic a la inauguració de la Conferència Europea «Ciutats pels Drets Humans» organitzada per l'Ajuntament de Barcelona.

Assistència del Síndic als actes celebrats a Comandància Militar amb motiu de la Festivitat de Santa Teresa.

Assistència del Síndic i l'Adjunt a la Missa celebrada amb motiu del trasllat a l'interior de la Catedral de les despulles del Rei Alfons III el Liberal, de les Reines Constança de Sicília, Maria de Xipre i Sibil·la de Fortià i dels prínceps Jaume i Frederic, fills d'Alfons IV el Benigne.

Assistència del Síndic a l'acte de lliurament del Premi Planeta.

17 octubre — Assistència del Síndic a la cloenda de la Conferència Europea «Ciutats pels Drets Humans».

20 octubre — Assistència de l'Adjunt als actes celebrats amb motiu del 20è aniversari de la Coordinadora d'Usuaris de la Sanitat.

21 octubre — Assistència dels dos Adjunts a l'acte de presentació de l'Espai Experimental de Participació EPP! organitzat per la Regidoria Ciutat Amiga i Qualitat de l'Ajuntament de Barcelona.

28 octubre — Assistència de l'Adjunt a la taula rodona entorn del tema «Immigració i Interculturalitat» celebrada amb motiu de l'edició del llibre «La inmigración en España. Retos y propuestas» de Miguel Pajares.

29 octubre — Presentació del Síndic a Nova York, en nom de les institucions d'ombudsmen, del 3r. lliurament de la Memòria de la Carta de la Pau a Nacions Unides, davant la Vicesecretària general de Nacions Unides i entrevista amb el Director General de la UNESCO.

2 novembre — Assistència del Síndic a l'acte d'inauguració del Curs Acadèmic de la Reial Acadèmia de Doctors i a la recepció de la Dra. Anna M. Carmona com a Acadèmica Numerària.

3 novembre — Assistència del Síndic a l'acte d'inauguració del Curs de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya.

5 novembre — Assistència del Síndic a l'acte de lliurament de les Creus de Sant Jordi.

Assistència del Síndic la recepció organitzada pel Consolat Francès amb motiu del 20è aniversari del Centre d'Estudis Catalans de la Universitat de París.

6 novembre — Assistència del Síndic a la gala organitzada per l'Associació Catalano Veneçolana a benefici de l'Hospital San Juan de Dios de Caracas.

11 novembre — Assistència del Síndic a l'acte inaugural de la I Jornada sobre l'Atenció al Client, organitzada pel Servei Català de la Salut.

12 novembre — Assistència de l'Adjunt a l'acte de presentació del llibre «Jacint Verdaguer, poeta» i a la conferència «Verdaguer: el desconegut que ens visita» a càrrec de la Sra. Lluïsa Plans Girabal.

18 novembre — Assistència de l'Adjunt a la conferència del Conseller de Benestar Social «Catalunya demà, per a les persones, amb les persones».

19 novembre — Assistència de l'Adjunt a l'acte de lliurament de la medalla de plata de la Universitat Politècnica de Catalunya a títol pòstum al Síndic de Greuges d'aquesta Universitat, Sr. Antoni Perramon i Dalmau.

21 novembre — Visita del Síndic a Hortimostra 98 del Mercat de Flor i Planta Ornamental de Catalunya.

23 novembre — Assistència del Síndic als actes d'inauguració del Congrés internacional «Felip II i la Mediterrània» i de l'exposició de documents de l'època del regnat de Felip II, organitzats per la Societat Estatal per a la Commemoració dels Centenaris de Felip II i Carles V.

26 novembre — Assistència del Síndic a l'acte de presentació del llibre «20 años después. La Constitución cara al siglo XXI», celebrat al Congrés de Diputats (Madrid).

Assistència del Síndic al sopar-homenatge al Sr. José Maria Gil-Robles y Quiñones, amb motiu del centenari del seu naixement, organitzat pel Consell Federal Espanyol del Moviment Europeu, celebrat a Madrid.

Assistència de l'Adjunt a la inauguració de l'exposició d'arts plàstiques «VI Art-Solidari» organitzada per l'Associació AEC-GRIS (Associació d'Exdrogo-dependents de Catalunya, Grup per a la Reinserció i Inserció Social).

1 desembre — Assistència del Síndic a l'acte de recepció del Sr. José Luis Mezquita del Cacho com a membre de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya.

2 desembre — Assistència del Síndic a l'acte de lliurament del II Premi Josep M.Piñol, a la millor iniciativa innovadora de lluita contra l'atur, organitzat per Acció Solidària contra l'Atur.

3 desembre — Assistència del Síndic a l'acte acadèmic d'investidura del Professor Romano Prodi com a Doctor Honoris Causa de la Universitat Politècnica de Catalunya.

4 desembre — Assistència del Síndic a Madrid a l'acte d'inauguració, presidit per SS.MM. els Reis, amb motiu del XX Aniversari de la Constitució, de l'Exposició Permanent de les Constitucions Històriques Espanyoles.

Assistència del Síndic a la recepció oferta per la Generalitat de Catalunya amb motiu del Dia de la Constitució.

9 desembre — Participació del Síndic a Madrid a la Taula rodona «Balance de los derechos humanos y las instituciones europeas», juntament amb el Defensor del Poble Europeu, organitzada per l'Asociación Pro Derechos Humanos.

10 desembre — Assistència del Síndic a la cerimònia commemorativa celebrada al Palau Reial de Madrid, amb la presència de SS.MM. els Reis, amb motiu del 50è aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans i a la 3a Reunió Solemne del Comité Nacional Español.

Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Consolat del Japó amb motiu de l'Aniversari de l'Emperador.

11 desembre — Assistència del Síndic a la 48a Festa de les Lletres Catalanes «Nit de Santa Llúcia» organitzada per Òmnium Cultural, a Vilafranca del Penedès.

14 desembre — Assistència del Síndic a l'acte commemoratiu del 65è aniversari de la creació dels Instituts-Escola «Ausias March» i «Pi i Margall».

15 desembressistència del Síndic i l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants a la inauguració de l'Oficina per la No Discriminació de l'Ajuntament de Barcelona.

Assistència de l'Adjunt a l'acte de presentació del llibre «La Declaració Universal de Drets Humans. Comentari article per article», promogut per l'Associació per a les Nacions Unides a Espanya i editat per l'editorial Icària-Antrazit.

17 desembre — Assistència del Síndic a la inauguració de la nova seu de COM Ràdio.

18 desembre — Assistència del Síndic a l'acte de presentació de l'Any Clavé celebrat al Palau de la Generalitat.

22 desembre	Assistència del Síndic i l'Adjunt a l'acte de presa de possessió dels nous Consellers del Consell Consultiu de la Generalitat de Catalunya. Assistència de l'Adjunt a la Festa de Reis organitzada pel Centre SPOTT de la Diputació de Barcelona.
23 desembre	Assistència del Síndic a la recepció oferta per la Generalitat de Catalunya amb motiu de les festes de Nadal.

5.- Visites protocol·làries

13 gener	Visita a la Institució de l'Ambaixador i el Cònsol de Gàmbia.
12 febrer	Visita a la Institució del nou Comandant Militar.
10 març	Visita a la Institució de l'Ambaixador i el Cònsol de Veneçuela.
2 abril	Visita del Síndic al Comandant Militar.
6 maig	Visita a la Institució del Cònsol d'Uruguai.
3 juny	Visita a la Institució del Cònsol de Portugal.
22 juny	Visita a la Institució del nou Cap de la Guàrdia Civil.
23 juny	Visita a la Institució del Cap del Sector Naval amb motiu del seu comiat.
10 juliol	Visita a la Institució del nou Cap del Sector Naval.
20 juliol	Visita del Síndic a la Delegada del Govern. Lliurament de l'Informe corresponent a 1997.
22 juliol	Visita delSíndic a l'Arquebisbe de Barcelona. Lliurament de l'Informe corresponent a 1997.
29 setembre	Visita del Síndic a l'Alcalde de Barcelona. Lliurament de l'Informe 1997.
27 octubre	Visita a la Institució del nou Comandant Militar.
22 desembre	Visita del Síndic al President de la Generalitat. Lliurament de l'Informe 1997.

6.- Mitjans de comunicació

3 febrer	Entrevista al Síndic per al programa «Què farà avui?» de Catalunya Ràdio.
10 febrer	Entrevista al Síndic i a l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants per a TV3.
25 febrer	Entrevista al Síndic per a TV3. Entrevista al Síndic per a Barcelona Televisió.
26 febrer	Entrevista al Síndic per a COM Ràdio. Entrevista al Síndic per al diari «Avui». Entrevista a l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants per al programa «Parlament» de TV3.
4 març	Entrevista al Síndic per a Catalunya Ràdio.
5 març	Entrevista al Síndic per al diari «El Mundo».
6 març	Entrevista al Síndic per a TVE.
11 març	Entrevista al Síndic per a Ràdio Nacional d'Espanya.
13 març	Entrevista al Síndic per al programa «Todo noticias» de Radio 5 - Radio Nacional de España.
20 març	Entrevista al Síndic per al programa «Europa a casa» de Barcelona Televisió.
29 abril	Entrevista al Síndic per a ONDA Rambla.
15 maig	Entrevista al Síndic per a COM Ràdio.
20 maig	Entrevista al Síndic per a Ràdio 4.
21 maig	Entrevista al Síndic per a TV3.
2 juny	Entrevista al Síndic per a Ràdio l'Hospitalet.
28 juliol	Entrevista al Síndic per a Catalunya Ràdio.

20 agost	Entrevista al Síndic per al programa «De vacances» de TV3.
22 setembre	Entrevista al Síndic per a Ràdio Estel.
16 octubre	Entrevista per a l'Agència EFE.
20 novembre	Participació de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants en el programa «Nits d'Estels» de Ràdio Estel.
1 desembre	Entrevista al Síndic per a la revista Catalunya Cristiana en relació amb el 50è aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans.
2 desembre	Entrevista al Síndic per a Catalunya Ràdio en relació amb el 50è aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans.
7 desembre	Entrevista al Síndic per al programa «Nit d'estels» de Ràdio Estel en relació amb el 50è aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans.

7.- Visites docents

Es detallen en aquest epígraf les visites a la Institució sol·licitades per centres docents per a conèixer la naturalesa i les funcions d'aquesta Institució. Són rebudes pel Síndic i pel seu Cap de Gabinet que els fan la corresponent explicació i atenen les preguntes que els formulen.

23 gener	Visita a la Institució de l'Escola Arrels de Solsona.
27 gener	Visita a la Institució del Col·legi Mare de Déu del Roser de Sant Vicenç de Castellet.
28 gener	Visita a la Institució de l'Escola El Cim de Terrassa.
10 febrer	Visita a la Institució d'un grup del Centre Cívic de Trinitat Vella.
23 febrer	Visita a la Institució de l'Escola Bell-lloc del Pla de Girona.
27 febrer	Visita a la Institució de l'Escola Santa Clara de Sabadell.
16 març	Visita a la Institució de l'Institut Rafel Campamai d'Anglès.
26 març	Visita a la Institució de l'I.E.S. Josep Vallverdú de les Borges Blanques.
24 abril	Visita a la Institució de l'I.E.S. Ramon Berenguer IV de Cambrils.
13 maig	Visita a la Institució de l'I.E.S. Alcaria de La Puebla del Rio.
2 novembre	Visita a la Institució de l'IES La Pineda de Badalona.
1 desembre	Visita a la Institució de l'Institut Tècnic Lestonnac.

ANNEX 8. COMPOSICIÓ DE LA INSTITUCIÓ

COMPOSICIÓ DE LA INSTITUCIÓ

– Síndic de Greuges	Anton CAÑELLAS I BALCELLS
– Adjunt al Síndic	Enric R. BARTLETT I CASTELLÀ
– Adjunt al Síndic per a la defensa dels drets dels infants	Jordi COTS I MONER
– Secretària general	Elisabeth ABELLA I ROCA
– Cap de Gabinet	Xavier BOVER I FONT
– Assessors/es	Joaquim SOLER I PONT
	M. Josep JUAN-TORRES I CARCELLER
	M.Dolors ROVIRA I CORCOY
	Pilar BUSQUIEL I SORIANO
	Neus PARÍS I DOMÈNECH
	Pere GARCÈS I BRUSÉS
	Eduard PERXÉS I COMPTE
	Matilde SEUBA I MARTÍNEZ
	Alexandra SOLÀ I MASSANELL
	Manel M. SANZ I BAZÁN
	Montserrat CUSÓ I TORELLÓ
	M.Núria TRIAS I VIDAL DE LLOBATERA
	Sílvia VÈRNIA I TRILLO

1. PERSONAL

La plantilla de personal de la Institució durant l'exercici corresponent a l'any 1998 ha estat integrada per 31 llocs de treball, la relació dels quals és la següent:

1 Secretari/ària general

1 Cap de Gabinet

13 Assessors/res

1 Secretari/ària particular del Síndic

7 Administratius/ives

4 Auxiliars administratius/ives

1 Xofer/a

1 Telefonista

2 Uixers/es

S'ha produit un increment en la plantilla, en dos llocs d'assessors/res, que es van cobrir, el mes d'abril i maig respectivament, amb dos funcionàries procedents de l'Administració local i de la Generalitat, d'acord amb el criteri establert de nomenar per aquests llocs a funcionaris que disposen, d'una banda, d'un coneixement més directe de l'Administració, i de l'altra, poden reingressar als seus llocs de treball d'origen, quan finalitzi la seva dedicació a la Institució, sense que suposi un fre a la seva carrera professional en l'administració.

L'aspecte però, més significatiu quant a les qüestions de personal de la Institució ha estat, sens dubte, la culminació del procés conduent a la definitiva aplicació i posta en marxa del nou marc regulador del personal de la Institució. Aquest ha estat un objectiu clarament prioritari durant la totalitat del primer mandat del titular actual de la Institució, que finalment, a l'inici d'un segon mandat, pot presentar davant d'aquest Parlament, l'assoliment d'un esquema organitzatiu per a la Institució del Síndic de Greuges que vé a pal·liar tot un seguit de mancances i a donar resposta tant a la futura consolidació de la Institució, com a les lícites expectatives professionals del personal que hi treballi.

Val a dir, que la consecució de l'objectiu que es va fixar el Síndic de Greuges, malgrat el temps transcorregut i les dificultats que s'han trobat, ha estat possible indubtablement per la decidida col·laboració d'aquest Parlament, i més concretament pels membres de la seva Mesa i de la Comissió de Govern Interior que, en fer seu l'objectiu de la Institució, han impulsat definitivament el procés, la culminació del qual ha de satisfer a tots els que hi han intervingut.

Pel que fa als processos selectius que es van realitzar, dir que per Resolucions de 20 d'abril es van convocar les proves per a la selecció, mitjançant concursoposició dels 12 llocs de treball que la relació de llocs de treball defineix com de funcionaris. Varen presentar-se a les esmentades convocatòries un total de 882 persones, acudint, això no obstant, a la primera prova, un total de 296. Les tres proves previstes es van celebrar durant els mesos de maig i juny i el procés, amb la presa de possessió dels nous funcionaris, va cloure l'1 d'octubre.

2. Col·laboracions

La Institució ha continuat comptant amb dues col·laboracions externes de les quals es vé donant compte any rera any des de fa temps, en un cas des dels inicis, en l'altre, més recentment. Es tracta, en el primer, de l'assessorament informàtic i, en el segon, de la confecció i actualització de la Base de Dades de Resolucions del Síndic. D'aquestes dues col·laboracions en són creditors els Informes que, com aquest, presentem davant del Parlament.

3. Convenis

3.1. Conveni de col·laboració entre el Síndic de Greuges de Catalunya i el Consell dels Il·lustres Col·legis d'Advocats de Catalunya per a la realització de pràctiques dels alumnes de les Escoles de Pràctica Jurídica

La potenciació i impuls del Servei d'Informació al Ciutadà del Síndic de Greuges ha estat un dels objectius principals d'aquests darrers anys. Si bé el servei d'orientació al ciutadà es venia prestant des dels inicis de la Institució, aquest no es duia a terme des d'una estructura organitzada com de la que ara es disposa i, a més, s'hi va afegir la atenció telefònica, a la qual ens referim també en l'annex 2 d'aquest Informe.

L'estructura esmentada ha suposat dedicar uns recursos específics i amb dedicació pràcticament exclusiva. Això, juntament amb la nostra relativa experiència en l'àmbit de la cooperació educativa amb les universitats per a la formació de professionals, ens ha fet veure l'interès que podria tenir a efectes formatius incloure de manera específica el Servei d'Informació al Ciutadà en unes pràctiques per a llicenciats en dret i, a la vegada, alumnes d'escoles de pràctica jurídica, i a efectes d'optimitzar els nostres recursos que dediquem a aquestes tasques.

Amb aquesta idea, varem fer arribar la nostra proposta al Consell dels Il·lustres Col·legis d'Advocats de Catalunya, òrgan superior dels Col·legis d'Advocats de qui depenen les diferents Escoles citades i que té entre d'altres funcions, la de foment i creació de totes aquelles activitats i serveis que tinguin per objecte la formació professional dels advocats. La bona acollida de la nostra proposta va donar lloc a la signatura el passat 23 de novembre del Conveni esmentat com a títol d'aquest epígraf, i preveu l'estada en pràctiques durant un any de dos alumnes d'Escoles de Pràctica Jurídica dels Col·legis d'Advocats de Catalunya.

Als efectes de procedir a la selecció dels candidats, es va adreçar una convocatòria a un nombre aproximat de 500 alumnes, els dels dos darrers cursos, i a la qual s'hi van presentar 170 sol·licituds. De l'estudi d'aquestes per una Comissió mixta Consell de Col·legis-Síndic de Greuges es va decidir entrevistar 60 aspirants, dels quals en van sortir finalment les dues persones (una de l'Escola de Lleida, i l'altra de Barcelona) que, des del 7 de gener de 1999, estan ja adscrites al Servei d'Informació al Ciutadà realitzant les pràctiques esmentades. De l'execució d'aquest Conveni, en podrem fer l'oportuna valoració en l'Informe corresponent a l'any 1999.

3.2. Convenis de Cooperació Educativa amb Universitats

El Síndic de Greuges ha continuat subscrivint, per tal de possibilitar l'estada en pràctiques d'alguns dels seus alumnes, els següents convenis de cooperació educativa amb diferents universitats del país.

3.2.1. Universitat Autònoma de Barcelona, Universitat Pompeu Fabra i Universitat Ramon Llull (ESADE). Màster de Gestió Pública.

– De gener a juny de 1998, una alumna, que ja havia iniciat la seva estada en pràctiques (de 9 mesos) l'octubre del 1997.

Les activitats realitzades per aquesta alumna, llicenciada en dret, han estat vinculades a la gestió i tramitació d'expedients de queixa en els àmbits d'ensenyament i d'administració general, especialment pel que fa a la valoració d'admissibilitat o no de les queixes, així com les peticions d'informe a les administracions afectades, sota la direcció i tutoria d'una assessora de la Institució.

– D'octubre a desembre de 1998, una alumna, que perllongarà la seva estada en pràctiques a la Institució fins el mes de juny de 1999.

Les activitats realitzades per aquesta alumna, llicenciada en dret, han estat vinculades a la gestió i tramitació d'expedients de queixa en els àmbits de sanitat i seguretat social i de treball, especialment pel que fa a la valoració d'admissibilitat o no de les queixes, així com les peticions d'informe a les administracions afectades, sota la direcció i tutoria d'un assessor de la Institució.

3.2.2. Universitat Pompeu Fabra. Màster en Dret Públic i Organització Administrativa.

– De gener a agost de 1998, dues alumnes.

Les activitats realitzades per aquestes alumnes, totes dues llicenciades en dret, han estat vinculades a la gestió i tramitació d'expedients de queixa en els àmbits d'ensenyament i d'administració general, i en els d'urbanisme i de consum, especialment pel que fa a la valoració d'admissibilitat o no de les queixes, així com les peticions d'informe a les administracions afectades, sota la direcció i tutoria de dues assessores de la Institució.

– De novembre a desembre de 1998, una alumna que perllongarà la seva estada en pràctiques a la Institució fins el mes d'abril de 1999.

Les activitats realitzades per aquesta alumna, llicenciada en dret, han estat vinculades a la gestió i tramitació d'expedients de queixa en els àmbits d'ensenyament i d'administració general, especialment pel que fa a la valoració d'admissibilitat o no de les queixes, així com les peticions d'informe a les administracions afectades, sota la direcció i tutoria d'una assessora de la Institució.

3.2.3. Universitat Ramon Llull. Màster de Protecció Jurídica dels Drets Fonamentals.

El curs 1998, la Institució ha atorgat, en virtut del conveni subscrit amb Esade-Facultat de Dret de la Universitat Ramon Llull, l'import de mitja matrícula a una alumna, que li ha estat renovada per el curs 1998-1998 i una nova mitja matrícula per a una altra alumna de primer curs del programa de Mestratge.

3.2.4. Universitat Pompeu Fabra. Llicenciatura en Dret. Practicum II.

– Agost 1998, una alumna, realitzant tasques de recerca jurisprudencial i doctrinal, sota la direcció i supervisió d'una assessora de la Institució.

3.2.5. Universitat de Barcelona. Abat Oliba. Llicenciatura en Dret. Practicum III.

– Maig 1998, una alumna, realitzant tasques de recerca jurisprudencial i doctrinal, sota la direcció i supervisió d'una assessora de la Institució.

ANNEX 9. COL·LABORACIÓ AMB ALTRES OMBUDSMEN

Enguany, la consolidació de la institució del Síndic de Greuges de Catalunya, no només ha continuat incrementant la col·laboració que habitualment es manté amb altres Ombudsmen, sinó que, a més, i especialment en l'àmbit internacional, ha motivat que el Síndic de Greuges hagi estat l'impulsor de certes iniciatives que es comenten tot seguit i que, en algun cas, es detallen més extensament en l'Annex 9 d'aquest mateix informe.

Val a dir que, totes aquestes activitats, i els esforços realitzats per la Institució per a dur-les a terme, a més de pretendre una major projecció d'aquesta en els fòrums internacionals, palesa la cada cop més intensa presència de les institucions, i de Catalunya, arreu.

1. RELACIONS INSTITUCIONALS DINS DE L'ÀMBIT ESTATAL:

– Naturalment, i com cada any, les Jornades de Coordinació entre Defensors del Poble de l'Estat espanyol constitueixen la principal cita de tots els ombudsmen parlamentaris de l'Estat. Enguany, en la seva XIII edició, aquestes jornades se celebraren a les Illes Canàries entre els dies 21 i 24 d'octubre, organitzades pel Diputado del Común de las Canarias, Excm. Sr. Fernando Giménez Navarro.

A les dues ponències proposades, *Las resoluciones de los Defensores del Pueblo y las Administraciones Públicas y La mediación familiar*, el Síndic de Greuges donà la seva opinió a aquesta darrera, a través d'una comunicació explicativa de la realitat i el desenvolupament d'aquesta figura a Catalunya.

Seguint el costum dels informes d'altres anys, reproduïm a continuació el text de les conclusions adoptades:

Conclusiones de las XIII Jornadas de Coordinación entre Defensores del Pueblo.

1º Los principios constitucionales de protección a la familia y del interés jurídico superior de los menores exigen de los poderes públicos la búsqueda de soluciones a las situaciones de conflicto familiar, que traten de dar respuesta a los problemas de los más débiles - habitualmente los hijos y las mujeres- mediante

procedimientos de resolución de conflictos en el seno de las familias, de carácter voluntario, que sean complementarios y no sustitutivos del procedimiento judicial, propiciando, entre otras cosas, su agilización y economía.

En este sentido se ha debatido en torno a la oportunidad de que los poderes públicos estudien y analicen experiencias como los servicios de mediación familiar ya puestos en marcha en alguna Comunidad Autónoma. Estos servicios públicos, de carácter multidisciplinar, se estructuran como servicios sociales, gratuitos y voluntarios, orientados a prevenir las situaciones de riesgo inherentes al conflicto familiar.

2º En la línea de perfeccionar la coordinación y colaboración entre las distintas instituciones (lo que constituye el objetivo de estas Jornadas) se constata la necesidad de ejercitar el conjunto de facultades que el ordenamiento jurídico otorga a los Defensores del Pueblo, al objeto de alcanzar el más alto grado de eficacia en el desempeño de las funciones de control que tienen atribuidas. A tal fin, los Defensores recuerdan a las Administraciones Públicas su deber de colaboración, y exigen el cumplimiento de la obligación legal de atender los requerimientos de información y de pronunciarse respecto a sus solicitudes y resoluciones. Arrecife de Lanzarote, a 24 de octubre de 1998.

– En el marc de la col·laboració entre la institució del Defensor del Pueblo d'Espanya i el Síndic de Greuges de Catalunya, el Síndic ha mantingut diverses reunions tant amb el titular d'aquella institució, Sr. Fernando Alvarez de Miranda, com amb el seu Adjunt Primer, Sr. Antoni Rovira (els dies 18 de febrer, 6 de març, 8 d'abril, 27 d'agost i 17 d'octubre).

– Amb el mateix esperit de col·laboració interinstitucional, el Síndic viatjà a la ciutat d'Alacant, el dia 16 de gener, per a assistir a l'acte inaugural de la nova seu del Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana, a invitació de l'aleshores titular, Sr. Arturo Lizón. Posteriorment, el dia 17 de setembre, assistí, a la seu de les Corts Valencianes, a la presa de possessió del nou Síndic de Greuges d'aquella Comunitat, Sr. Luis Fernando Saura Martínez.

– Finalment, el Cap del Gabinet de la institució del Síndic de Greuges, Sr. Xavier Bover, participà en la Jornada «Los Comisionados parlamentarios y los medios de comunicación», organitzada pel Procurador del Común de Castilla y León, i celebrada a Medina del Campo (Valladolid), el dia 20 de novembre.

2. RELACIONS INSTITUCIONALS DINS L'ÀMBIT CATALÀ:

– La Facultat de Medicina de la Universitat Rovira i Virgili, a la ciutat de Reus, acollí, el dia 14 de maig, la II Trobada de Síndics de Greuges de les Universitats de l'Estat, i tercera dels Síndics de les Universitats de parla catalana, organitzada pel Sr. Maties Vives, Síndic de Greuges d'aquella Universitat.

El Síndic de Greuges de Catalunya també va ser convidat a participar d'aquesta Trobada, que s'emmarcava en l'any en què es commemorava el cinquanta aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans, i hi pronuncià la conferència de cloenda.

3. RELACIONS INSTITUCIONALS DINS L'ÀMBIT INTERNACIONAL:

D'entre el conjunt de les relacions institucionals dins l'àmbit internacional efectuades pel Síndic de Greuges durant l'any 1998, cal destacar-ne dues de concretes: la participació de la institució del Síndic de Greuges de Catalunya en el *I Curso de Fortalecimiento Institucional del Ombudsman Iberoamericano*, organitzat per la Federación Iberoamericana del Ombudsman, i que es relata tot seguit, i l'organització d'un programa de cooperació amb les institucions de l'Ombudsman a Bòsnia-Hercegovina, activitat detallada en l'Annex 9, però que en el present Annex n'expliquem la gestació.

– I Curso de Fortalecimiento Institucional del Ombudsman Iberoamericano.

Al llarg dels diferents informes precedents, hem anat informant de l'activitat de la Federación Iberoamericana del Ombudsman (FIO), entitat internacional de la que el Síndic de Greuges de Catalunya n'és membre i forma part de la Junta Directiva, en favor de la implantació d'aquesta mena d'institucions en els països de l'Amèrica llatina, i per tal d'aprofundir en la democratització i en el respecte i la promoció dels drets humans en totes aquelles societats, a més de l'intercanvi d'experiències enriquidores entre totes les nostres institucions.

Seguint amb aquests objectius, la FIO preparà, per a 1998, i concretament durant el mes de març, la realització del I Curso de Fortalecimiento Institucional del Ombudsman Iberoamericano.

Aquest Curs es programà conjuntament amb la Universidad de Alcalá de Henares i el Centro de Iniciativas de Cooperación al Desarrollo, i fou obert a una vintena d'alumnes, membres d'institucions de l'Ombudsman de tots els països llatinoamericans que disposen d'aquesta figura, els quals, i després de les sessions introductòries a la Universdad de Alcalá (en la que hi va participar tant el Síndic de Greuges a la Sessió inaugural, efectuada el dia 9 de març, com la Secretària General de la institució el dia 19 de març, tal i com s'esmenta en el punt 3 de l'Annex 6 d'aquest mateix informe), van realitzar, dividits en grups de quatre, diferents estades a les Institucions del Provedor de Justiça de Portugal, del Defensor del Pueblo, del Defensor del Pueblo Andaluz, de El Justicia de Aragón i del Síndic de Greuges de Catalunya.

El grup assignat a la Institució del Síndic de Greuges de Catalunya, format per membres d'Argentina, Colòmbia, Hondures i Mèxic, arribà a Barcelona el dilluns dia 23 de març i, en els dies següents i fins el divendres dia 27 de març, se'ls van oferir diverses sessions de treball, en les que van participar diversos assessors del Síndic de Greuges, a més del propi Síndic, els seus dos Ad-

junts, la Secretària General i el Cap del Gabinet de la Institució.

Aquestes sessions no només van consistir en explicar temes propis de la naturalesa, l'organització i el funcionament de la Institució del Síndic de Greuges en la defensa dels drets dels ciutadans, sinó que també consistí en diverses visites: al Parlament de Catalunya, al Palau de la Generalitat i a l'Ajuntament de Barcelona -per tal que adquirissin un coneixement més acurat de la realitat política de Catalunya-, i al Centre Penitenciari de Can Brians, de Sant Esteve de Sesrovires, per tal que tinguessin una percepció més aproximada de les actuacions d'ofici que, en virtut de les nostres competències, i del fet que les institucions penitenciàries estan traspassades a la Generalitat de Catalunya, efectuem habitualment en els centres d'internament de Catalunya.

– En el marc dels actes propis de la FIO, cal destacar també la presència i participació del Síndic de Greuges al III Congrés Anual de la Federació, que enguany es va celebrar a la ciutat de Lima, entre els dies 4 i 10 de setembre.

– El programa de cooperació amb Bòsnia-Hercegovina.

Tal i com s'esmenta en l'Informe de 1997, el Síndic de Greuges, en tant que membre de la Junta Directiva de l'Institut Europeu de l'Ombudsman (IEO), participà en les reunions que aquesta entitat va preveure aquell any. A la reunió d'Amsterdam, els dies 20 i 21 de novembre, la Junta Directiva de l'IEO va rebre la visita dels tres Ombudsmen que conformen aquella institució a la Federació de Bòsnia-Hercegovina, els quals exposaren la precària situació de les garanties dels drets humans a aquella societat, i demanaren, alhora, l'ajut de totes les institucions que formen part de l'IEO.

Responent a aquesta petició, el Síndic va voler concretar una mica més les peticions dels Ombudsmen de la Federació i contactà amb ells per a convidar-los a Barcelona. I és així que, a partir de la visita dels tres Ombudsmen, Branka Raguz, Esad Muhivic i Vera Jovanovic, a la seu de la Institució del Síndic de Greuges i durant els dies 9, 10, 11 i 12 de juny, vam poder concretar les necessitats que plantejaven i bastir, en conseqüència, un programa que respongués a aquelles necessitats, programa que s'explica més detalladament, com hem indicat, en l'annex número 9 d'aquest mateix informe. No cal dir, això no obstant, que tant el Parlament de Catalunya, com el Govern de la Generalitat i l'Ajuntament de Barcelona, van acollir de forma molt sincera i entusiasta els tres titulars d'aquella institució de la Federació de Bòsnia-Hercegovina, els quals van manifestar expressament la seva satisfacció per haver estat rebuts pel President del Parlament de Catalunya i d'haver-li pogut entregar una còpia del Conveni que, a instàncies del Síndic de Greuges de Catalunya, possibilitaria un programa de formació i d'aprofundiment en la democràcia a la seva Federació.

– Les relacions amb les institucions de l'Ombudsman argentines.

La signatura del Conveni de Col·laboració Interinstitucional entre el Defensor del Pueblo de la Nación Argentina i el Síndic de Greuges de Catalunya, recollida en l'Informe de l'any 1994, impulsà, sense cap mena de dubte, el coneixement de la institució catalana entre el conjunt de les institucions de l'Ombudsman a l'Argentina. Com a conseqüència d'això, s'han incrementat les relacions amb aquelles altres institucions.

Així, i en primer lloc, hem d'esmentar la visita a la institució del Síndic de Greuges de Catalunya, en compliment dels acords del Conveni esmentat, del primer Defensor del Pueblo de la Nación Argentina, Dr. Jorge Luis Maiorano, el qual es va desplaçar fins a Barcelona, juntament amb el secretari general d'aquella institució, Dr. Silvestre Davobe, els dies 19 i 29 de gener.

L'intercanvi d'experiències entre les nostres institucions, especialment el control que fan a l'Argentina dels serveis públics essencials, com el de la telefonia, prestats per companyies privades, va ser el nucli dels temes tractats en les dues sessions de treball mantingudes a la seu de la institució, a més de les explicacions sobre la forma i manera d'elaborar les resolucions.

El Dr. Maiorano va ser rebut en visita protocol·lària pel President de la Generalitat de Catalunya, M. Hble. Sr. Jordi Pujol; pel Vicepresident del Parlament, en absència del President, Il·ltre. Sr. Domènec Sesmilo; per l'Excm. Sr. Joan Clos, Alcalde de Barcelona, i per la Hble. Sra. Núria de Gispert, Consellera de Justícia del Govern de la Generalitat de Catalunya, atenent així a la petició expressa del Dr. Maiorano, doncs havia estat Ministre de Justícia de la República Argentina. El Síndic de Greuges de Catalunya també va programar la celebració d'una conferència del Dr. Maiorano, a la seu de l'Institut Català de Cultura Iberoamericana, amb la presència del seu President, Hble. Sr. Joan Guitart i Agell, i del Cónsul General de l'Argentina a Barcelona.

– El dia 25 de Març, visità la institució del Síndic de Greuges de Catalunya, el Dr. Antonio Cartañà, Defensor del Poble de la Ciutat de Buenos Aires, el qual va tornar el dia 28 d'abril, acompanyat de la Dra. Uzqueta, directora del Centro de Mediación de Buenos Aires, la qual s'havia entrevistat anteriorment amb el Síndic de Greuges el dia 21 d'abril.

– El dia 1 d'octubre, el Síndic de Greuges va rebre la visita a la institució, del Defensor del Pueblo de la província de Córdoba, Dr. Nelson Filippi, institució amb la qual el Síndic també hi té subscrit un acord de col·laboració interinstitucional. El Dr. Filippi, de pas cap a Roma, volia aprofitar l'escala per a tractar amb el Síndic de Greuges de la figura de l'adjunt per a la defensa dels drets dels infants, donat que el Parlament d'aquella província argentina, tramitava una llei per a incloure aquesta figura en la seva institució.

– Finalment, entre els dies 12 i 20 de novembre, el Síndic de Greuges es desplaçà a Argentina, per a complimentar els acords subscrits entre el Defensor del Pueblo de la Nación Argentina i el Defensor del Pueblo de Cordoba.

És així que, havent visitat la seu del Defensor de la Nación Argentina, i havent tingut sengles reunions de treball tant amb el Defensor, Dr. Maiorano, com amb el

Secretari General Dr. Silvestre Dabove i els assessors de la institució, visità el Casal Català de Buenos Aires, on el President i la junta Directiva, oferiren un sopar al Síndic de Greuges de Catalunya.

Un cop acabades les sessions de treball a la ciutat de Buenos Aires, el Síndic es desplaçà a la ciutat de Córdoba, on l'esperava també el president del Casal Català d'aquella ciutat, juntament amb el Dr. Filippi. Allà, a més de la jornada de treball a la seu del Defensor del Pueblo, va efectuar una visita a la seu del Parlament de la Província, reunit en sessió plenària, durant la qual la Mesa i els diputats d'aquella Cambra van saludar el Síndic de Greuges, tot alterant l'ordre del dia previst, i prenent la paraula els diversos grups per agrair la seva visita i, sobretot, per felicitar-se del fet que ambdues institucions haguessin signat el conveni de col·laboració interinstitucional, tal i com ho expressaren els representants de les «bancadas».

– El Síndic de Greuges es desplaçà dos cops a França l'any 1998. El primer cop, els dies 5 i 6 de febrer, per tal d'assistir, als actes celebrats en motiu del 25è. Aniversari de la institució del Mediateur de la République, essent l'únic ombudsman parlamentari en exercici de l'estat espanyol que havia estat convidat als actes.

El segon cop que s'hi desplaçà, fou els dies 12 i 13 de maig, per assistir a la presa de possessió del nou Médiateur francès, M. Bernard Stasi.

– El contacte amb els Difensores Civicos italians també es mantenen i fins i tot s'incrementen. Així, i si el 1997 el Síndic es desplaçà a Trento per a pronunciar una conferència a la seu del Difensore Civico del Consiglio Provinziale di Trento, enguany, concretament el 25 de setembre, va ser convidat pel Difensore Civico del Comune de Verona, Dr. Giovanni Fraizzoli, a realitzar una conferència, conjuntament amb el Defensor del Poble Europeu, i el Difensore Civico del Veneto, Dr. Lucio Strumendo, el qual, amb posterioritat, convidà també el Síndic a efectuar una jornada de treball a la seva institució veneciana, cosa que va passar el 28 de setembre.

– Abans del desplaçament a Itàlia, el Síndic es desplaçà a Brussel·les el 17 de juny, a invitació de l'Ombudsman de la Comunitat Flamenca, Jan Goorden, per tractar de la programació de la segona edició de la Conferència d'Ombudsmen regionals de la Unió Europea -la primera edició s'havia celebrat a Barcelona, tal i com s'explica en l'Informe de 1997, organitzada pel Síndic de Greuges de Catalunya-. El síndic aprofità el viatge per entrevistar-se amb el Defensor del Poble Europeu, Jacob Söderman, amb el mateix ordre del dia, atès que en aquelles dates es trobava a la seu de Brussel·les. El mes de març, i en coincidir com a ponents en el Curs de Drets Humans de l'Institut de Drets Humans de Catalunya, també aprofitaren l'ocasió per a tractar els temes que els hi són propis.

– En l'Annex 7 de l'Informe de 1997 es relatava també la visita del Síndic a la Comissió de Peticions del Parlament de Nordrenània-Westfalia, convidat per la seva presidenta, la Sra. Wischerman. S'avançava, també, que una delegació d'aquella Comissió visitaria Barcelona el mes de maig, com així va ser.

Els dies 11 i 12 de maig, efectivament, una delegació formada per tretze persones, va visitar la seu de la institució del Síndic de Greuges i se'ls va explicar els mecanismes i competències de què disposa aquesta institució per a defensar els drets dels ciutadans. Entre altres actes programats, destacà la visita d'aquesta delegació al President del Parlament de Catalunya i al Palau de la Generalitat.

– Entre els dies 6 i 8 d'octubre, l'Adjunt al Síndic de Greuges, Sr. Enric Bartlett, es desplaçà a Malta per tal de participar en la 6a. Taula Rodona de l'Ombudsman Europeu, organitzada pel Consell d'Europa, i que enguany va tractar dels Drets dels refugiats i peticionaris d'asil, Els drets de les persones privades de llibertat, ponència a la qual s'hi va presentar una comunicació, i La cooperació entre els Ombudsmen dels Estats membres i entre ells i el Consell d'Europa, en particular a la llum dels nous desenvolupaments de mecanismes del Consell d'Europa en matèria dels Drets de l'Home.

– El dia 16 de setembre, va visitar aquesta institució el Sr. Torbjörn Roos, Assessor de l'Ombudsman Parlamentari de Suècia, interessat en conèixer més a fons les característiques competencials i de funcionament d'un Ombudsman d'un Parlament autonòmic com és el Síndic de Greuges de Catalunya, tal i com està regulat en l'actualitat.

– El dia 29 de desembre, aquesta institució va iniciar contactes amb la del Defensor del Pueblo de la República de Bolívia, a través de la visita que la senyora Ivanna Fernández Martinet, acompanyada del senyor Juan Antonio Reyes Blanco, van efectuar al Síndic de Greuges, i en el decurs de la qual li van expressar la voluntat d aquella institució de tractar d'establir lligams més estrets, a l estil dels convenis de col·laboració que el Síndic té signats amb d altres institucions d ombudsmen, i per a conèixer la tasca del Síndic de Greuges de Catalunya en defensa dels drets humans.

Després d'aquesta primera presa de contacte, el Síndic va acordar que, a principis d'any, els faria arribar una proposta concreta de conveni, per tal que la traslladessin a la Defensora Ana María de Campero, i els expressà la seva satisfacció pel fet que el Defensor del Pueblo de la República de Bolivia hagi cregut convenient d'estrènyer especialment amb Catalunya la relació que, habitualment, existeix entre les institucions d'Ombudsmen.

– Finalment, destacar que, entre les relacions internacionals d'ombudsmen recentment establertes, hi ha l'ingrés del Síndic de Greuges de Catalunya a la ENOC, European Network Ombudsmen for Children, organisme que reuneix les entitats públiques de defensa dels drets dels infants i que treballen conjuntament amb UNICEF, que, de fet, n'assumeix la secretaria de la xarxa. Tot i que aquesta xarxa va ser creada el 1997 a Noruega, la institució del Síndic de Greuges no hi ingressà fins el 1998 i, de fet, està en un procés, encara, d'assentament.

ANNEX 10. PROJECTE DE COOPERACIÓ INSTITUCIONAL AMB LES INSTITUCIONS D'OMBUDSMEN DE BÒSNIA-HERCEGOVINA

PROJECTE DE COOPERACIÓ INSTITUCIONAL AMB LES INSTITUCIONS D'OMBUDSMEN DE BÒSNIA-HERCEGOVINA

En l'epígraf corresponent a les relacions institucionals d'àmbit internacional de l'annex 9 d'aquest Informe s'explica la gestació del projecte de cooperació amb les institucions d'Ombudsman de Bòsnia-Hercegovina, sorgit arran de la preocupació mostrada pels tres Ombusdmen d'aquella Federació en el si de l'Institut Europeu de l'Ombudsman, recollida pel Síndic i començada a estudiar-se amb motiu de la seva estada a Barcelona el passat mes de juny de 1998.

Així, el 10 de juny de 1998, a la seu de l'Ilustre Colegio de Abogados de Madrid, va tenir lloc la signatura d'un Conveni entre el Defensor del Pueblo, el Ilustre Colegio de Abogados de Madrid i el Síndic de Greuges de Catalunya, pel qual aquestes Institucions es comprometien a dur a terme una activitat permanent de cooperació amb les institucions d'Ombudsmen existents a Bòsnia-Hercegovina, així com amb les persones i institucions que lluiten pels drets humans i pel respecte de les minories en un indret on actualment, després de la divisió del país en dues entitats dominades per grups culturals diferents, la no pertinença al grup ètnic que es troba en el poder, implica la impossibilitat d'accedir a la justícia o de ser beneficiari de qualsevol dels drets que la llei reconeix a tots els ciutadans per igual.

Després de la recent guerra, s'està treballant per tal d'avançar cap a una democràcia real, però encara queda molt camí per fer. La manca de tradició democràtica existent al país, la desconfiança dels ciutadans envers les institucions i el fet que la meitat de la població es trobi refugiada o desplaçada, dificulta greument el desenvolupament de la societat civil.

Tant el Centre de Drets Humans de la Universitat de Sarajevo com la Institució d'Ombudsmen de la Federació de Bòsnia-Hercegovina van sol·licitar de forma expressa, a les institucions signants d'aquest Conveni, col·laboració per tal d'enfortir el procés democràtic.

Del 9 al 14 de juny de 1998, els tres Ombudsmen de la Federació de Bòsnia-Hercegovina van desplaçar-se a Barcelona. La seva estada va servir per exposar les necessitats de Bòsnia-Hercegovina en l'aspecte institucional i d'assistència jurídica per tal de concretar els termes en què havia de desenvolupar-se la futura col·laboració. Van destacar les dificultats en què es trobava la seva Institució en concret i les amenaces que havien rebut dels partits governants. Així mateix, van assenyalar un dels grans problemes en què es troba la justícia al seu país: la manca d'independència judicial.

El Conveni citat, signat el passat mes de juny, amb l'objectiu de participar en el procés de democratització que actualment viu aquest país balcànic i, especialment, d'enfortir la figura de l'Ombudsman -de recent creació- ha donat peu a un programa d'activitats que serà desenvolupat al llarg de l'any 1999.

El programa inclou tres tipus d'activitats bàsiques: 1) cursos de formació a Barcelona i a Madrid, adreçats als assessors jurídics de les institucions d'Ombudsmen existents a Bòsnia-Hercegovina; 2) seminaris a Bòsnia-Hercegovina sobre aquells temes assenyalats pels juristes bosnians com a crucials per a la consecució d'un Estat plenament democràtic; 3) establiment permanent de dos juristes espanyols a Bòsnia-Hercegovina per un període mínim de quatre mesos, per tal de facilitar la tasca de coordinació de les diferents activitats, fomentar la interrelació entre les dues entitats polítiques de Bòsnia-Hercegovina, oferir assistència en els projectes sorgits com a conseqüència dels seminaris realitzats i definir el programa d'activitats a realitzar durant l'any 2000 a partir de les reunions periòdiques mantingudes amb jutges, advocats i institucions d'Ombudsmen (ombudsinstitution) de Bòsnia-Hercegovina.

El programa d'activitats va ser elaborat per un grup de treball en el qual es troben representades les tres institucions signants i va ser dissenyat a partir de les propostes de jutges, advocats i institucions d'Ombudsmen de Bòsnia-Hercegovina, que actualment són dues: la Institució d'Ombudsmen de la Federació de Bòsnia-Hercegovina i l'Oficina de l'Ombudsperson de Bòsnia-Hercegovina. Amb l'objectiu de discutir amb detall amb les parts interessades les accions concretes a dur a terme, el grup de treball anteriorment esmentat es va desplaçar el mes d'octubre a Sarajevo, on va mantenir reunions amb representants de diverses institucions bosnianes i internacionals, entre d'altres: Centre de Drets Humans de la Universitat de Sarajevo, Secretariat del Consell d'Europa a Bòsnia-Hercegovina, Ombudsmen de la Federació de Bòsnia-Hercegovina, Ministeri Federal de Justícia de la Federació de Bòsnia-Hercegovina. Ombudsperson de l'Estat bosnià, Tribunal Suprem de la Federació de Bòsnia-Hercegovina, l'OSCE i l'Oficina de l'Alt Representant.

L'Agència Espanyola de Cooperació Internacional del Ministeri d'Afers Estrangers finançarà, a l'haver-se aprovat per Resolució de 29 de desembre de 1998, el projecte «Programa de Cooperación institucional de carácter jurídico con los defensores del pueblo, colegios de abogados y asociaciones de jueces de Bosnia-Herzegovina», el 70 % del cost total de les activitats descrites i les institucions signants del Conveni contribuiran econòmicament tot cobrint el 30 % restant, a més d'aportar mitjans materials i personals per tal d'executar el programa de cooperació.

La concreció del contingut del programa de cooperació per a l'any 1999 i l'obtenció de finançament per a la seva execució ha suposat un gran avenç des que les autoritats bosnianes van expressar les seves peticions. Tanmateix, encara queda molt camí per recórrer i la voluntat de les institucions signants és que la cooperació amb els seus homòlegs bosnians no s'esgoti amb l'execució d'aquest programa sinó qe l'èxit d'aquest, a més de contribuir modestament en el procés d'enfortiment de les institucions democràtiques de Bòsnia-Hercegovina, serveixi per impulsar noves iniciatives, fins i tot a nivell internacional. D'acord amb el caràcter obert del Conveni signat el passat mes de juny, en aquestes noves iniciatives futures, hi poden prendre

part aquelles entitats i institucions que, tot compartint les finalitats del Conveni, vulguin participar conjuntament en el seu desenvolupament.

Per tal de donar cobertura a les activitats per a l'any 1999 anteriorment descrites és pendent de signar-se en aquestes dates, principis de març de 1999, un Conveni de col·laboració entre les tres Institucions (Defensor del Pueblo, Ilustre Colegio de Abogados de Madrid i Síndic de Greuges) i el Centre de Drets Humans de la Universitat de Sarajevo.

També en aquestes dates, esperem acollir, a Barcelona, els integrants del primer stage (6 persones), d'entre els dos que realitzarem durant aquest any 1999, membres de la Institució dels Ombudsman de la Federació de Bòsnia-Herecegovina i de l'Oficina de l'Ombudsperson de Bòsnia-Hercegovina.

ANNEX 11. EL VÍDEO DIVULGATIU DE LA INSTITUCIÓ DEL SÍNDIC DE GREUGES

EL VÍDEO DIVULGATIU DE LA INSTITUCIÓ DEL SÍNDIC DE GREUGES DE CATALUNYA

En el decurs de les presentacions davant la Comissió Parlamentària del Síndic de Greuges dels Informes corresponents als anys 1996 i 1997, tal i com es recull en els Diaris de Sessions corresponents (concretament en el Diari C-178, de 17 d'abril de 1997, i en el Diari C-308, de 7 de maig de 1998), diversos Il·lustres senyors Diputats van denunciar un cert dèficit informatiu, en el sentit de poca presència en els mitjans, que, al seu parer, patia la institució del Síndic de Greuges i, en conseqüència, demanaven una major presència en l'opinió pública, en el ben entès que, a més possibilitats de coneixement de la institució, més pedagogia social podia arribar a fer i, alhora, estaria més a l'abast dels ciutadans i ciutadanes que poguessin tenir necessitat de la seva intervenció en defensa dels seus drets davant l'actuació de les administracions públiques.

D'entre les propostes que uns i altres van esmentar, i les que el Síndic també va aportar, hi hagué la possibilitat d'editar un document divulgatiu en format «video».

En un primer moment, tal i com s'esmenta també en els citats Diaris de les Sessions de les Comissions, es volia aprofitar l'elaboració d'aquest document no només per ús intern, és a dir, de Catalunya, sinó que servís per a mostrar a l'estranger i a la resta de l'estat, la naturalesa i el funcionament de la nostra institució, desenvolupada en el nostre Estatut d'Autonomia i per la nostra llei reguladora, segons els cànons propis d'un Ombudsman modern, és a dir, una institució, de garantia no jurisdiccional dels drets fonamentals i les llibertats públiques dels ciutadans davant l'actuació de les administracions públiques; i una institució independent, elegida pel poder legislatiu pel sistema de majoria qualificada, i amb un mandat d'un any més que els habituals mandats de representació.

Amb tot, però, i si bé es tenia clar que aquest havia de ser el nucli principal d'aquesta edició, també es va considerar la possibilitat que, aquest contingut fos tractat amb un llenguatge prou intel·ligible per al públic en general, fins i tot pels adolescents, i així es convertiria en un material pedagògic per a treballar també a les escoles.

L'edició d'aquesta mena de documents, però, a més de laboriosa, és econòmicament costosa, i és per aquest motiu que es va considerar oportú d'incloure-hi, a més de l'explicació del què és el Síndic de Greuges, i atès que el concepte de ciutadania europea és cada cop més sòlid i ple de continguts, l'explicació de la figura del Defensor del Poble Europeu.

Amb aquests criteris, doncs, i havent assegurat la participació econòmica de l'Oficina de Representació a Barcelona de la Comissió Europea, a través de la inclusió de l'explicació de la figura del Defensor del Poble Europeu, s'encarregà la realització d'aquest vídeo a una empresa de contrastada experiència en aquesta mena de treballs, i se sol·licità la col·laboració del Parlament de Catalunya per a la presa d'imatges en Sessió plenària i en comissió, a la qual el Parlament contestà afirmativament.

Se sol·licitaren també imatges als arxius de Televisió Espanyola a Sant Cugat; i també a Euskal Telebista, doncs va ser l'única televisió que va cobrir l'acte que el Síndic de Greuges organitzà el mes d'octubre de 1997, en el que va reunir una trentena d'institucions regionals d'ombudsmen de la Unió Europea, i en la que va participar també el Defensor del Poble Europeu i el Presidente de la Comissió de Peticions del Parlament Europeu.

Així mateix, es va sol·licitar la participació del Molt Hble.Sr. Jordi Pujol, del Molt Hble Sr. Joan Reventós, de l'Alcalde de Sabadell, Il·lm. Sr. Antoni Farrés, com a representant d'una administració local; del vicepresident del Parlament Europeu, Excm. Sr. Antoni Gutiérrez Díaz i del Director de l'Oficina de Representació a Barcelona de la Comissió Europea, aleshores Senyor Miquel Argimón, per tal que oferissin el seu punt de vista sobre la institució.

El resultat és un document audiovisual d'uns quinze minuts de durada, en el qual pensem s'aconsegueixen plenament els objectius divulgatius i d'informació perseguits.

ANNEX 12. UNA MORATÒRIA MUNDIAL DE LA PENA DE MORT PER A L'ANY 2000

UNA MORATÒRIA MUNDIAL DE LA PENA DE MORT PER A L'ANY 2000

El dia 22 d'octubre de 1998, la Comunitat de Sant Egidi va adreçar un fax al Síndic de Greuges, en el que l'informaven de la pròxima visita a Catalunya dels senyors Bill Pelke i George White, familiars de víctimes

de condemnes a mort, i membres de l'associació nord-americana The Journey of Hope...From Violence to Healing , que des de fa més de deu anys promou iniciatives d'educació i reconciliació al voltant de la pena de mort.

Aquesta visita s'emmarcava, segons la Comunitat de Sant Egidi, en la campanya mundial que havien promogut per tal d'aconseguir una moratòria mundial de la pena de mort per a l'any 2000, i que començava el 20 d'octubre a Roma, amb la presència a aquella capital de Sister Helen Prejean, coneguda pel seu treball en favor de les persones condemnades a mort, a través de la versió cinematogràfica de la seva història que va protagonitzar l'actriu Susan Sarandon a la pel·lícula titulada Pena de mort.

Aprofitant aquesta circumstància, i la presència d'aquestes persones a Catalunya, proposaven al Síndic una entrevista i, alhora, adjuntaven una Crida per una moratòria mundial de la pena de mort, que ens permetem de reproduir:

CRIDA PER UNA MORATÒRIA MUNDIAL

DE LA PENA DE MORT PER A L'ANY 2000

1. *Els sotasignants, convençuts que la pena de mort:*

– És una negació del dret a la vida reconegut universalment.

– És una pena final, cruel, inhumana i degradant, no menys abominable que la tortura.

– És incapaç de combatre la violència i a la pràctica legitima la major de les violències: la que escapça la vida humana, a nivell d'estat i societat.

– Deshumanitza el nostre món donant primacia a la represàlia i a la venjança, i alhora elimina els elements de clemència, perdó i rehabilitació del sistema judicial.

2. *Invitem a tots, també a aquells que recolzen la pena de mort, a reflexionar serenament sobre la necessitat d'una suspensió de les execucions.*

3. *De fet*

– Avui en el món, més de la meitat dels estats no fan ús de la pena de mort, alguns l'han abolida totalment, mentre que altres han decidit no posar-la en pràctica.

– Les Nacions Unides reconeixen no tenir dades capaces de demostrar que la seva utilització pugui dissuadir eficaçment de cometre els crims més horribles.

– Des de fa anys, els crims més greus no han experimentat cap reducció significativa allà on s'ha tornat a introduir la pena de mort.

– Existeixen mètodes alternatius de gran eficàcia per protegir la societat dels qui han comès els crims més horribles.

– La lògica de «l'ull per ull i dent per dent» i «vida per vida» es percep com arcaica i inacceptable en gran part del nostre planeta. El sistema judicial, a quasi totes les parts, està provant de superar aquesta forma inhumana de tractar les persones que han comès crims, fins i tot els més greus.

– En els països democràtics el cost de la pena de mort és més alt que el de la cadena perpètua.

PER TOTES AQUESTES RAONS

DEMANEM ALS GOVERNS DE TOT EL MÓN

QUE RESPECTIN LA SUSPENSIÓ DE LA PENA DE MORT

PER A L'ANY 2000

COMUNITAT DE SANT EGIDI

Plaça del Pedró, 1, baixos, 08001 Barcelona. Tel 93-4418123 - Fax 93-4415606

Juntament a tot això, hi afegien una butlleta a omplir, per si s'hi volia adherir.

Com sigui que, un cop posats en contacte amb aquesta entitat, les activitats desenvolupades a Catalunya per aquests senyors no coincidien amb la presència del Síndic a la institució, se'ls va expressar la possibilitat que vinguessin quan poguessin, i en tot cas, si no hi era el Síndic de Greuges, els atendria el seu adjunt, Sr.Enric R. Bartlett, com finalment va succeir, el dia 30 d'octubre, a primera hora de la tarda.

La personalitat del Sr. Bill Pelke, la seva presència física, i el missatge que ens deixà, colpidor i ple d'esperança alhora, va commoure els presents, i es traslladà també aquesta emoció al Síndic de Greuges, el qual va prendre la decisió de referir aquesta visita en l'Informe, no només en el conjunt de les relacionades en el punt 2. Visites i reunions de treball, sinó en un Annex a part, per tal que pugui cridar l'atenció d'una manera més efectiva.

I és que, si l'any 1998 ha estat l'any en què es commemorava el cinquantè aniversari de la proclamació de la Declaració Universal de Drets Humans, el present Informe volia contribuir a aquesta commemoració amb un acte més, que era el d'oferir, a partir de la visita que la Comunitat de Sant Egidi va decidir de fer al Síndic de Greuges, d'aquest material per a la reflexió personal a l'entorn de la pena de mort.

En molts dels actes del cinquantè aniversari de la Declaració Universal de Drets Humans, s'ha posat de relleu la necessitat de ratificar els instruments internacionals que garanteixen els drets fonamentals i les llibertats públiques a la ciutadania. Encara hi ha molts estats que no els han ratificat, i encara es continuen vulnerant els drets més elementals a moltes parts del món, és a dir, a moltes parts de casa nostra.

Segurament, per la pròpia naturalesa dels humans, necessitaríem encara molts més actes commemoratius, i hauríem de patir encara molts més greuges a aquests drets, per aconseguir un nivell més alt i més generalit-

zat encara de respecte i foment dels Drets Humans. I és segur que això hi ajudaria, com és innegable que totes les commemoracions celebrades arreu de Catalunya, han ajudat a prendre consciència dels Drets Humans a moltes persones; i que han ajudat també a fer molt més fortes les conviccions que ja es tenien.

Però sempre és bo de deturar-nos una estona, i reflexionar, i actuar en conseqüència.

Tot i que el dret a la vida és considerat el dret més essencial, el dret bàsic i necessari per tal que puguin existir els altres drets, la pena de mort, en canvi, no està prohibida en molts dels tractats i acords internacionals sobre drets humans. Però també és cert que alguns altres instruments, encara que només en temps de pau, l'aboleixen.

Sembla, per tant, que hi ha un cert camí realitzat en aquesta direcció, la d'abolir la pena de mort, i és evident que el camí és llarg. Però no tenim cap mena de dubte que, tant sols reflexionant sobre els punts de la Crida per una moratòria mundial de la pena de mort per a l'any 2000, haurem aconseguit d'avançar una mica més per aquest camí. Anar més lluny encara només depèn de nosaltres.

ANNEX 13. ELS INFORMES AL PARLAMENT EMESOS PEL SÍNDIC DE GREUGES

ELS INFORMES AL PARLAMENT EMESOS PEL SÍNDIC DE GREUGES

Publicacions oficials dels Informes al Parlament de Catalunya emesos pel Síndic de Greuges

INFORME 1984

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 56, de 17 d'abril de 1985.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 30, de 30 d'abril de 1985. Presentació de l'Informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 28, de 28 de maig de 1985. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament.

INFORME 1985

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 120, de 19 de març de 1986.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 92, de 25 d'abril de 1986. Presentació de l'Informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 60, de 7 de maig de 1986. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament.

INFORME 1986

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 197, de 16 d'abril de 1987.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 145, de 16 de juny de 1987. Presentació de l'Informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 99, de 25 de juny de 1987. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament.

INFORME 1987

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 252, d'11 de març de 1988.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 19, de 15 de novembre de 1988. Presentació de l'Informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 15, de 27 de desembre de 1988. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament.

INFORME 1988

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 54, de 31 de març de 1989.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 67, de 16 de maig de 1989. Presentació de l'Informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 33, de 24 de maig de 1989. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament.

INFORME 1989

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 149, de 29 de març de 1990.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 152, de 6 d'abril de 1990. Presentació de l'Informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 70, de 27 de juny de 1990. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament.

INFORME SOBRE ELS DIPÒSITS MUNICIPALS DE DETINGUTS A CATALUNYA

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 233, de 31 de gener de 1991.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 217, de 17 d'abril de 1991.

INFORME 1990

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 250, de 22 de març de 1991.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 231, de 19 de juny de 1991.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 100, de 26 de juny de 1991.

INFORME 1991

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 4, de 15 d'abril de 1992.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 1, de 3 de juny de 1992.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 12, de 30 de juny de 1992.

INFORME 1992

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 99, de 31 de març de 1993.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 85, de 29 d'abril de 1993.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 53, de 16 de juny de 1993.

INFORME 1993

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 203, de 16 de març de 1994.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 161, de 25 de març de 1994.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 84, de 6 d'abril de 1994.

INFORME 1994

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 313, de 17 de març de 1995.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 280, de 4 d'abril de 1995.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 121, de 19 d'abril de 1995.

INFORME 1995

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 30, de 21 de març de 1996.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 31, de 12 d'abril de 1996.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 11, de 9 de maig de 1996.

INFORME 1996

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 153, de 21 de març de 1997.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 178, de 17 d'abril de 1997.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 49, de 4 de juny de 1997.

INFORME 1997

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 265, de 20 de març de 1998.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 308, de 7 de maig de 1998.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 81, de 27 de maig de 1998.

LLIBRE SEGON

CANVIS EN LES ACTIVITATS HUMANES. NOUS REPTES PER A L'ADMINISTRACIÓ

Les activitats humanes canvien amb el temps a conseqüència de diversos factors, d'índole econòmica, cultural, etc. En ocasions, aquests canvis transcendeixen el simple àmbit individual i esdevenen conductes que, encara que no generalitzades, són repetides per una part de la societat i, en conseqüència, adquireixen transcendència social.

Al llarg de 1998 se'ns han plantejat algunes qüestions que, des de la seva diversitat, tenen en comú els següents trets:

a) posen de manifest una millora en el nivell de vida de la població, o si més no d'una part d'aquesta, en el sentit que denoten una capacitat de despesa per adquirir béns o serveis que, fins fa poc, no s'havia manifestat o havia estat molt minoritària;

b) la utilització dels béns o serveis adquirits gràcies a aquesta capacitat de despesa, si més no potencialment, té efecte sobre altres persones, i això pot generar una situació de risc per a la seguretat i la salut pública;

c) en el moment que aquestes activats apareixen, encara no han pogut ser sotmeses a cap forma de regulació;

d) l'Administració pública es troba davant situacions que no havia previst i enfront de les quals no té una normativa que li indiqui com actuar.

Posem-ne uns exemples: la col·locació d'aparells amplificadors del so a l'aire lliure per amenitzar les vetllades en terrasses d'establiments de restauració o bé la música en viu, normalment, a l'estiu; l'extensió de l'ús de motos de neu; la difusió de la telefonia mòbil i la necessitat d'instal·lar estacions repetidores que permetin la transmissió del senyal necessari a aquest sistema de comunicació; la proliferació de gossos en les nostres ciutats, com a animals de companyia, alguns dels quals tenen comportaments agressius, i l'aparició en les platges de motos aquàtiques.

És cert que, al costat de les similituds assenyalades, també hi ha diferències considerables. Així, mentre la música a les terrasses públiques pot impedir el descans nocturn, s'han produït destrosses en paratges naturals per l'acció de motos de neu o s'ignora si les estacions de repetició de telefonia mòbil tenen efectes perjudicials per a la salut i, en canvi, s'ha registrat algun accident mortal a conseqüència de l'atac d'un gos o per un ús inadequat de motos aquàtiques. El ventall d'efectes d'aquestes activitats sobre tercers és, doncs, considerablement divers.

En tot cas, podem convenir que l'Administració, en tant que gestora de l'interès general, ha d'estar atenta a aquests canvis en les activitats socials, per tal de no trobar-se fora de joc. És un tòpic que el dret va sempre a remolc de la realitat i, probablement, això és inevitable en tant que el dret és una eina de regulació de la convivència, no pas la font d'aquesta convivència. Però entre anar a remolc i només intervenir quan ja s'han produït danys irreparables, hi ha tot un camí.

En el capítol de Medi Ambient de la Secció 2 Ordenació del Territori, d'aquest Informe, comentem alguna qüestió en relació amb les molèsties derivades de la música en terrasses a l'aire lliure (vegeu «2.5.Repercussió del bon temps i la demanda del turisme en la contaminació acústica»). En el mateix capítol fem referència, sota l'epígraf «5. Les estacions base de telefonia mòbil» a aquesta nova problemàtica.

Pel que fa a les motos de neu, hem rebut algun comentari preocupat d'algun alcalde de municipi de muntanya; però no n'hem rebut queixes ni, de moment, hem iniciat cap actuació d'ofici. Pel que fa a la tinença de gossos potencialment perillosos, tampoc no s'han rebut queixes, si bé hem seguit amb molt d'interès les informacions publicades en aquest respecte i les actuacions de les administracions públiques.

1. Les motos aquàtiques

Durant l'any 1998 ens ha preocupat la qüestió de la manca de regulació de les motos aquàtiques. Moguda per aquesta preocupació, especialment després de l'accident mortal d'una banyista produït per una moto aquàtica, l'octubre passat a la nostra costa, aquesta Institució decidí iniciar una actuació d'ofici, les conclusions de la qual presentem en aquest Llibre Segon com a contribució a una desitjable i possible millora de la seguretat en les nostres costes.

L'objecte d'aquesta actuació ha estat d'estudiar les mesures que preveu la normativa vigent per preservar la seguretat de les persones, i també la regulació prevista per conduir motos aquàtiques, l'increment de les quals, tant a nivell d'explotació comercial com en l'ús privat, es constata cada temporada.

En conseqüència, exposem en primer lloc les mesures que considerem relacionades amb la seguretat dels banyistes i, tot seguit, la referència a la normativa reguladora, per acabar amb unes consideracions i propostes.

Abans, però, cal alguna consideració prèvia. La costa constitueix un dels principals atractius turístics de Catalunya. Aquest fet comporta que, durant la temporada estival, les nostres platges rebin un elevat nombre de banyistes, del país i visitants.

La concepció d'espai de lleure que porta implícita la platja és diversa: d'una banda, hi ha qui en vol fer ús només per descansar, prendre el sol i banyar-se; de l'altra, hi ha qui opta per practicar-hi qualsevol de les més variades activitats nàutiques que, avui dia, són accessibles al públic en general.

Per aquest motiu, entenem que, quan en aquest espai conflueixen dos usos tan diferents, hauria de ser objecte d'especial atenció la seguretat dels banyistes que volen fruir del nostre litoral.

1.1. Els balisaments de les zones de bany

L'article 69 del Reglament de Costes, aprovat per Reial Decret 1471/1989, d'1 de desembre, en endavant RC, disposa a l'apartat 1 que:

«En les zones de bany degudament balisades estarà prohibida la navegació esportiva i de lleure, i la utilització de qualsevol tipus d'embarcació o mitjà flotant mogut per vela o motor. El llançament i avarada d'embarcacions s'haurà de fer a través de canals degudament senyalitzats».

L'apartat 2 de l'article 69 RC disposa:

«En els trams de costa que no estiguin balisats com a zona de bany s'entendrà que aquesta ocupa una franja de mar contigua a la costa d'una amplada de 200 metres a les platges i 50 metres a la resta de la costa. Dintre d'aquestes zones no es podrà navegar a una velocitat superior a tres nusos, i caldrà adoptar-hi les precaucions necessàries per evitar riscos a la seguretat humana [...]».

De la lectura d'aquests apartats podem deduir que el balisament de les zones de bany no és obligatori; per la qual cosa, en el cas que els trams de costa no estiguin degudament balisats, els navegants hauran de respectar unes distàncies mínimes i una velocitat, que no pot excedir tres nusos.

Tanmateix, fer respectar aquests condicionaments a tota persona conductora d'una embarcació de lleure o mitjà flotant pot arribar a ser difícil, en particular a les persones que no tinguin un mínim de familiarització i coneixement de les normes .

Conseqüentment, i com a mesura per preservar la seguretat de les persones, seria convenient que s'intensifiqués el balisament de les zones de bany, especialment durant el període de més afluència de visitants. Aquesta operació té uns costos, perfectament quantificables, que caldria plantejar-se assumir, atès l'increment de seguretat que comportaria per als banyistes. En funció de la resposta que es doni a aquesta qüestió, es podria arribar a plantejar el balisament obligatori de les zones de bany.

1.2. Canals d'avarada i llançament

A l'apartat 1 de l'article 69 del RC comprovem que, en les zones de bany degudament balisades, el llançament i avarada d'embarcacions s'ha de fer per mitjà de canals oportunament senyalitzats, mentre que en els trams de costa no balisats no es pot navegar a una velocitat superior a tres nusos.

L'establiment d'aquests canals sembla estar en relació directa amb el balisament de les zones de bany. No obstant això, l'article 111.11 RC disposa:

«Per als aparells flotants de lleure explotats comercialment s'ha d'obtenir pels interessats l'autorització del Servei Perifèric de costes per a l'emplaçament de les zones de llançament i avarada dintre de les delimitades per als serveis de temporada, prèviament a la de funcionament a atorgar per l'òrgan competent [...]» .

Per aquest motiu, les capitanies marítimes exigeixen la instal·lació d'un canal balisat a tota activitat l'explotació comercial de la qual requereixi l'obtenció de la corresponent autorització de funcionament.

Les qüestions que considerem que es poden arribar a suscitar són les següents:

– utilització múltiple del canal per part dels beneficiaris d'una autorització per a una explotació comercial i d'usuaris privats;

– utilització múltiple del canal quan, per un únic canal, hi concorren diversos beneficiaris de l'autorització d'una explotació comercial.

Aquestes circumstàncies s'haurien de preveure específicament en l'autorització de funcionament que s'atorga als beneficiaris de l'explotació comercial, de manera que s'hi indiqués expressament que el canal senyalitzat serà d'ús indistint, tant dels usuaris privats com del beneficiari o beneficiaris de l'explotació.

Tanmateix, a causa del creixent nombre d'aficionats a la pràctica de la moto aquàtica, probablement caldria preveure, com a mesura de seguretat dels banyistes, l'establiment d'un canal de llançament i avarada en totes aquelles platges on, no havent-se previst en el pla d'usos la presència d'una activitat d'explotació comercial, no se n'hagi hagut d'instal·lar.

Per aquest motiu, el Departament de Política Territorial i Obres Públiques, per mitjà del Servei de Costes, podria fer un paper important pel procediment d'aprovació dels plans d'usos de temporada. Aquests plans d'usos són presentats anualment pels ajuntaments, i s'emmarquen dins del procés previst a l'article 111 RC per sol·licitar al Ministeri de Medi Ambient les autoritzacions per ocupar el domini públic maritimoterrestre per a l'explotació de serveis de temporada a les platges.

En aquest sentit, el Departament de Política Territorial hauria de vetllar perquè en la proposta de delimitació dels usos dels ajuntaments es preveiés la presència d'un canal de llançament i avarada. L'emplaçament d'aquest canal, tenint en compte les característiques de la platja, s'hauria de situar preferentment en els extrems o en aquells indrets on interferís al mínim possible el dret a l'ús general i comú de la platja, com preveu l'article 70.c) RC.

1.3. Salvament i seguretat de les vides humanes

L'article 115 de la Llei 22/1988, de 28 de juliol, de Costes, en endavant LC, disposa: «Les competències municipals, en els termes previstos per la legislació que dictin les comunitats autònomes, podran abastar els aspectes següents [...]».

L'apartat d) d'aquest mateix article 115 estableix: «mantenir les platges i llocs públics de bany en les degudes condicions de neteja, higiene i salubritat, i vigilar l'observança de les normes i instruccions dictades per l'Administració de l'Estat sobre salvament i seguretat de les vides humanes».

Pel que fa al manteniment de les zones de bany en les degudes condicions de neteja, higiene i salubritat, entre les matèries en què els municipis han de tenir competències pròpies, la Llei Municipal i de règim local de Catalunya 8/1987, de 15 d'abril, preveu, a l'article 63.2, les següents:

«[...] h) La protecció de la salubritat pública.

...

«l) [...] els serveis de neteja viària, recollida i tractament de residus [...]»

Així mateix, l'article 72.1 de la Llei 8/1987 disposa que els municipis turístics, sens perjudici dels serveis mínims de caràcter general, prestaran els següents:

«a) La protecció de la salubritat pública i la higiene en el medi urbà i natural i a les platges i costes.

«b) La protecció civil i la seguretat ciutadana».

1.3.1. Vigilància de l'aplicació de les normes de l'Estat

Quant a la vigilància de les normes i instruccions dictades per l'Administració de l'Estat sobre salvament i seguretat de les vides humanes, intentarem fer una aproximació sobre la regulació legal prevista.

L'article 110 i) de la LC estableix que correspon a l'Administració de l'Estat, en els termes establerts a la llei «[...] L'elaboració i aprovació de les disposicions sobre [...], seguretat humana en llocs de bany i salvament marítim».

Aquest apartat fou impugnat en el recurs d'inconstitucionalitat interposat contra la Llei de costes ja que s'entengué que aquestes normes són inscrivibles en l'àmbit de la protecció civil.

El Tribunal Constitucional (TC), a la sentència 149/1991, de 4 juliol, considerà que aquestes normes afecten l'ús comú del domini públic, la regulació del qual és competència estatal, i que al mateix temps es poden encabir dins l'àmbit de la protecció civil. Per tant, s'ha d'entendre que es tracta de competències concurrents i les normes de l'Estat constitueixen el mínim indispensable que la comunitat autònoma pot ampliar per a major garantia dels usuaris.

Aquesta competència estatal es recull també a l'article 203.1.i) del RC, la qual es pot completar amb l'apartat K) d'aquest mateix article, que disposa que correspon a l'Administració de l'Estat «la prestació de tota classe de serveis tècnics relacionats amb l'exercici de les competències anteriors i l'assessorament a les comunitats autònomes, corporacions locals i la resta d'entitats públiques o privades i als particulars que ho sol·licitin».

Així mateix, l'article 115 d) de la LC fou impugnat en entendre que l'Estat no té competències per atorgar als municipis les atribucions que s'hi recullen.

El TC estableix que el contingut de l'article no desborda l'àmbit competencial que els articles 25 i 28 de la Llei 7/1985 de 2 d'abril -LRBRL- reserven als municipis. D'altra banda, el TC afirma que la previsió de la competència municipal continguda a l'esmentat apartat d) de l'article 115, i que ja figurava a la Llei de Costes de 1969, no col·lideix amb la competència autonòmica en matèria de protecció civil, i encara menys amb la competència de salvament marítim.

Si comparem la redacció actual de l'article 115 de la Llei de Costes del 1988 amb l'article 17 de la Llei de

Costes de 1969 observem que aquest darrer establia que « [...] correspon als ajuntaments vigilar l'observança en els llocs de bany de les normes generals i instruccions dictades per la Sotsecretaria de Marina Mercant sobre manteniment del material de salvament i altres mesures per a la seguretat de les vides humanes»

En aquest sentit, l'Ordre estatal de 31 de juliol de 1972, sobre normes per a la seguretat humana en els llocs de bany, conté tot un seguit d'instruccions sobre la senyalització i l'ús de les platges i els serveis de vigilància, d'auxili i salvament, l'observança de les quals correspon vigilar als ajuntaments, de conformitat amb l'article 17 de la Llei de Costes de 1969.

Tanmateix, el que fa la redacció actual de l'article 115 de la Llei de Costes de 1988 és destacar alguns aspectes que podran abastar les competències municipals de conformitat amb «els termes previstos per la legislació que dictin les comunitats autònomes».

El que es constata és que allò que s'exigia als ajuntaments segons la Llei de Costes de 1969 se segueix considerant avui un àmbit d'actuació municipal. D'altra banda, la Generalitat no ha dictat cap legislació específica sobre la matèria, llevat de la Llei 4/1997, de 20 de maig, de Protecció civil de Catalunya, la disposició addicional primera de la qual preveu l'aprovació del Pla de salvament marítim de Catalunya.

No obstant això, malgrat la redacció de la nova llei, que no sembla tan precisa quant a l'abast d'aquesta competència municipal, els municipis continuen assumint aquestes atribucions o funcions de vigilància, auxili i salvament, la qual cosa requereix, sens dubte, un important esforç econòmic que és difícilment assumible.

Aquestes atribucions de funcions municipals podrien trobar suport als apartats a) i c) de l'article 63.2 de la Llei catalana 8/1987, que preveuen, respectivament, l'atorgament de competències municipals en matèria de seguretat en llocs públics i protecció civil.

Així mateix, les competències municipals no estan limitades o taxades a allò que disposa l'article 63.2 Llei 8/1987, és a dir, el que es garanteix és la intervenció dels municipis en tota la relació de matèries continguda a l'esmentat precepte. Això no impedeix que altres normes amb rang de llei relatives a matèries no recollides a la llei reguladora atribueixin competències pròpies als municipis i altres entitats locals.

Podríem dir que això es desprèn de l'article 2.1 de la LBRL quan, per garantir l'efectivitat de l'autonomia municipal constitucionalment reconeguda, disposa que la legislació de l'Estat i de les comunitats autònomes ha d'assegurar el dret d'intervenció dels municipis en tot allò que afecti el seu cercle d'interessos. Per fer efectiva aquesta intervenció se'ls han d'atribuir les competències oportunes en atenció a les característiques de l'activitat pública de què es tracti i a la capacitat de gestió de l'entitat local.

En qualsevol cas, tant si s'entén que és l'Estat qui atribueix les funcions de vigilància a les entitats locals a través de la Llei de Costes, com si es considera que hauria de ser la comunitat autònoma la que, per llei, els atribuís aquestes competències, perquè aquesta capacitat de gestió municipal sigui efectiva caldria que els municipis disposessin de dotació pressupostària suficient per a la prestació d'aquests serveis.

1.3.2. La competència en matèria de marina mercant i de salvament marítim

D'altra banda, s'hauria de tenir també en compte l'article 149.1.20 de la Constitució espanyola que, entre d'altres coses, atribueix competència exclusiva a l'Estat en matèria de marina mercant.

En aquest sentit, el contingut de l'article 6.1 de la Llei 27/1992, de 24 de novembre, de Ports de l'Estat i de la Marina Mercant, disposa que als efectes d'aquesta llei es considera marina mercant: «e) El salvament marítim, en els termes previstos a l'article 87».

El contingut d'aquest article fou impugnat en el recurs d'inconstitucionalitat presentat contra la Llei de Ports de l'Estat, perquè es considerà que l'Estat s'atribuïa una competència exclusiva quan, l'execució de la legislació de l'Estat, en el cas de Catalunya, correspon a la Generalitat, conforme al que preveu l'article 11.10 de l'Estatut d'Autonomia.

Segons la sentència del TC 40/1998, de 19 de febrer, la qualificació del salvament marítim com a marina mercant no exclou les competències autonòmiques sobre la matèria, com queda palès en la disposició addicional dinovena de la Llei 62/1997, de 26 de desembre, de modificació de la Llei de Ports. Tanmateix, alguns preceptes de la llei atribueixen a òrgans estatals competències no legislatives sobre salvament marítim, en virtut de les competències i facultats de coordinació que sobre determinades matèries, com ara el salvament marítim, corresponen a l'Estat.

Així doncs, a títol exemplificatiu, l'article 206.2 del RC disposa que les funcions de l'Administració de l'Estat en matèria de salvament i seguretat de la vida humana en el mar seran exercides pels departaments i organismes que la tinguin encomanada a l'entrada en vigor de la Llei de costes. L'apartat 4 d'aquest mateix article estableix que correspon al Ministeri de Transports, Turisme i Comunicacions (avui Ministeri de Foment) l'exercici de les funcions relatives a la seguretat humana i salvament en el mar; i l'apartat 5 d'aquest article disposa que el servei públic de salvament de la vida humana en el mar és prestat per l'Administració de l'Estat i altres administracions competents, d'acord amb el principi de coordinació, que s'instrumentarà amb els plans i programes corresponents.

Així mateix, l'article 5 h) del Reial Decret 1246/1995, de 14 de juliol, de capitanies marítimes, estableix que els capitans marítims exerciran, entre d'altres, la funció de «[...] col·laboració amb les autoritats competents en els ports i a les platges, als efectes que les activitats nàutiques i de bany es realitzin en condicions compatibles amb la seguretat de la vida humana en el mar i de la navegació».

Per aquest motiu, sembla que la Generalitat hauria de fer efectiva aquesta competència executiva en matèria de salvament marítim, requerint si s'escau, el traspàs de

les funcions i serveis oportuns de l'Administració de l'Estat.

Es podria considerar que els municipis, per raó de la seva proximitat a la gestió dels serveis que implica l'execució de la competència, són els més apropiats per exercir-la i que amb això es millora l'eficàcia de la gestió pública. Si es pensés així, caldria plantejar-se si no seria convenient procedir a delegar-los l'exercici de les competències o bé efectuar una assignació de competències. Aquests encàrrecs, de conformitat amb el que preveuen els articles 123 a 128 de la Llei 8/1987, han d'anar acompanyats amb l'atribució dels mitjans personals, econòmics i materials necessaris perquè els acords de delegació o assignació puguin ser efectius.

1.4. Informació als usuaris de les platges

Considerem que aquest hauria de ser un aspecte important a tenir en compte, de manera que, per diferents mitjans, com ara plafons informatius i repartiment de tríptics, s'informés els usuaris dels seus drets i deures, de les condicions per practicar la navegació de lleure i dels requisits que haurien de contenir les denúncies a formular.

Així mateix, s'hauria de facilitar un telèfon on poder denunciar les irregularitats detectades, la qual cosa, juntament amb l'increment del servei de vigilància, tant a la platja com dins l'aigua, contribuiria a preservar la seguretat dels banyistes.

En aquest sentit, si la vigilància dels espais públics pertoca tant a la policia estatal com a l'autonòmica i la local, caldria l'establiment de mecanismes de col·laboració entre els diferents cossos de seguretat pel que fa a la vigilància de les platges.

D'altra banda, la creació del Servei Marítim de la Guàrdia Civil pel Reial Decret 246/1991, de 22 de febrer, per tal de complir amb les funcions assignades a aquest cos per la Llei orgànica 2/1986, de 13 de març, de Forces i cossos de seguretat, les quals seran exercides en les aigües marítimes espanyoles fins al límit exterior del mar territorial, exigiria incrementar durant la temporada estival les dotacions de vigilància d'aquest servei i proveir-les dels mitjans necessaris per desenvolupar la seva tasca.

En aquest àmbit, cal destacar la tasca que fa a les nostres platges la Creu Roja en matèria d'auxili i salvament, mitjançant els convenis de col·laboració signats amb diverses administracions públiques. Tanmateix, la capacitat d'actuació del personal voluntari adscrit a aquesta entitat es limita a l'auxili i salvament, sense les potestats atribuïdes a les forces i cossos de seguretat, que són els únics que poden exercir plenament les tasques de vigilància, incloent-ne l'aspecte sancionador.

1.5. Marc normatiu de les motos aquàtiques

L'Ordre estatal de 17 de juny de 1997 per la qual es regulen les condicions per al govern de les embarcacions de lleure, detalla a l'article 11 les embarcacions amb què es pot navegar sense necessitat de títol, entre les quals hi ha les motos aquàtiques, si bé només ho poden fer de dia i en les zones delimitades per la capitania marítima.

El desconeixement de les nocions bàsiques sobre la navegació i el comportament en el mar, especialment en el cas d'embarcacions que poden assolir velocitats elevades, com les motos aquàtiques, pot representar un perill per a la seguretat dels banyistes. És per això que sembla recomanable modificar la normativa per exigir que els usuaris d'aquests aparells posseeixin un mínim de coneixements teòrics sobre la navegació.

Tanmateix, la normativa no defineix l'edat mínima per dur aquestes embarcacions. Tampoc no s'exigeix de tenir contractada una assegurança civil que prevegi els riscs a tercers, ni cap matriculació, aspecte a tenir en compte en el moment de facilitar els detalls de l'embarcació per efectuar una denúncia.

A Catalunya, les capitanies marítimes han dictat un seguit de recomanacions o instruccions que han de complir els usuaris d'aquests aparells o els sol·licitants d'una autorització de funcionament per gestionar l'explotació d'un establiment de lloguer de motos aquàtiques.

Aquestes recomanacions o instruccions, que es reprodueixen en un butlletí informatiu editat per la Direcció General de la Marina Mercant i que estava a l'abast del públic a l'última edició del Saló Nàutic de Barcelona, determinen les precaucions que han d'observar els usuaris d'aquestes motos. D'aquestes instruccions resulta un règim d'ús més restrictiu que el que es regula a l'esmentada Ordre de 17 de juny de 1997 i en la normativa reguladora dels balisaments de les zones de bany.

Reproduïm algunes d'aquestes recomanacions:

«Debe saber que la utilización de estos artefactos por usuarios menores de 16 años no está permitida, así como que dicha práctica debe ser realizada con la adecuada autorización de la Federación Española de Actividades Motoacuáticas o equivalente extranjero» (butlletí informatiu).

«A la hora de adquirir o alquilar estos artefactos recuerdo lo siguiente:

«Deben estar dotados con un sistema que produzca la parada automática del motor o el giro neutro del propulsor en caso de caída del pilota» (butlletí informatiu)

«Vigésimotercera. - Criterios- c) Se prohibe su utilización en la zona reservada para bañistas [...] es decir en una zona de 200 metros de las playas o de 50 metros del resto de la costa. En ningún caso, estas embarcacions podrán invadir dicha zona...» (Instruccions de navegació de la Capitania Marítima de Palamós)

El Butlletí Oficial de l'Estat núm. 11, de 13 de gener de 1999, publica l'Ordre de 16 de desembre de 1998, per la qual es regula el procediment abreujat de registre i matriculació de les motos aquàtiques. Un dels principals aspectes regulats és la contractació d'una pòlissa obligatòria d'assegurança que cobreixi la responsabilitat civil dels usuaris de les motos aquàtiques i la creació d'un registre que permeti disposar d'un cens

d'aquestes embarcacions, la qual cosa cobreix dues de les mancances que havíem observat.

Tanmateix, tot i reconèixer el progrés que aquesta normativa suposa en relació amb la situació prèvia de total manca de regulació, entenem que el seu contingut és insuficient, i que hauria d'incorporar les previsions que sembla que ja exigeix la Direcció General de Marina Mercant.

En aquest sentit, creiem que aquesta normativa hauria de preveure, a més a més, l'exigència que els usuaris d'aquests aparells acreditin uns mínims coneixements teòrics de navegació i el coneixement de les normes bàsiques de comportament al mar. D'altra banda, caldria determinar una edat mínima per poder dur aquestes embarcacions.

Finalment, sembla necessari incorporar les condicions tècniques de seguretat que haurien de complir les motos aquàtiques d'explotacions comercials.

1.6. L'ACTUACIÓ DE LES ADMINISTRACIONS

Si aquest comentari té per objecte contribuir al debat que permeti millorar la seguretat dels banyistes i usuaris de motos aquàtiques, davant dels riscos derivats de l'ús d'aquests vehicles i, d'altra banda, convida a reflexionar sobre l'actuació de l'Administració pública davant l'evolució dels hàbits socials, escau una valoració sobre l'actuació de les administracions públiques fins que s'hagi dictat l'ordre ministerial citada.

El Síndic reconeix que les administracions, les capitanies marítimes i els municipis han fet el que han pogut amb una normativa absolutament insuficient i amb uns recursos econòmics i humans escassos. La Generalitat de Catalunya ha exercit de forma molt limitada les competències de què és titular.

Tot intentant ser més concrets i posant-ne uns exemples, podríem demanar-nos com es pot balisar una platja, si fer-ho costa dos milions de pessetes i no els tens? Com es pot incoar un expedient sancionador, amb alguna garantia d'èxit, contra l'usuari d'una moto aquàtica que navega a més de tres nusos a tocar de la platja o, fins i tot, a la zona balisada que marca la prohibició de navegació, quan no hi ha cap policia que ho vigili o quan, havent-n'hi, la moto no pot ser identificada perquè el titular no està obligat a matricular-la?

La darrera objecció, la manca de matriculació, sembla que ha de quedar esmenada amb l'entrada en vigor de la nova normativa; però, en cas d'incompliment, hi haurà qui farà les denúncies?

A propòsit de les denúncies, se'ns susciten altres preguntes. Seran responsabilitat del Servei Marítim de la Guàrdia Civil? quins efectius té a la costa catalana aquest servei?; seran les policies locals les que formularan les denúncies i, si és el cas, amb quines dotacions?; les capitanies marítimes, tenen recursos suficients per tramitar les denúncies formulades que els arribin? Aquestes són qüestions que hom hauria de respondre, perquè la seguretat de la vida humana a les platges i a les costes està en joc i s'ho val.

1.7. EL FINANÇAMENT

Tornem a la qüestió, clau, del finançament, a la qual hem al·ludit diverses vegades, però eludint de pronunciar-nos sobre qui ha de pagar i què ha de pagar. Hem dit que els municipis han de vetllar pel compliment de la normativa sobre la seguretat de les vides humanes a la mar. Això comporta el balisament de les zones de bany i de canals d'avarada i llançament, la instal·lació de plafons informatius sobre mesures de seguretat i sobre procediment de denúncies d'infraccions, com ara les actuacions de socorrisme i salvament i, alhora, les de policia de platja.

La seguretat de la vida humana no hauria de restar condicionada ni minvada en funció de les consignacions pressupostàries disponibles, frase feta que en l'àmbit de les administracions públiques serveix per desestimar qualsevol demanda que no es considera prioritària; però que no hauria de servir per escamotejar la responsabilitat pública davant la pèrdua, evitable, de vides a la mar.

La pregunta ineludible és: amb quin pressupost?

Hi ha qui ha sostingut que «de fet, més que davant d'unes autèntiques competències, potser ens enfrontem en aquest cas amb la imposició estatal d'un deure municipal que es tradueix en veritables càrregues pressupostàries (...)» -en aquest sentit Xavier Bernardí i Gil, en la ponència «El règim jurídic dels ports», presentada en la sessió d'11 de desembre de 1998, del Seminari de Dret Local.

Una possible lectura d'aquesta atribució de competències seria, doncs, que ens trobem davant d'una delegació intersubjectiva imposada per llei. Si això fos així, caldria que l'Administració titular de la competència preveiés una dotació pressupostària, expressa i singularitzada, als municipis afectats. Si es raona que no es tracta d'una delegació, sinó de l'atribució de competències pròpies del municipi, la qüestió que es planteja connecta amb la suficiència financera dels municipis per exercir les seves funcions.

El darrer punt, la configuració com a atribució de competències pròpies, requereix un desenvolupament pel que fa a la suficiència pressupostària.

Els municipis turístics obtenen uns ingressos, importants, derivats del turisme, tant per l'activitat econòmica que aquest fenomen hi genera com per l'increment de les bases imposables de determinats tributs, en particular d'activitats econòmiques i de béns immobles. Ara bé, aquests ingressos, són suficients per respondre als reptes que hem exposat? No és pas el Síndic qui hi ha de donar la resposta; però sí que ha de plantejar la pregunta quan, d'aquella resposta, en depèn la seguretat de la vida humana. Sense voler dramatitzar, s'ha de dir que la manca de previsió pot costar un accident que, si es produeix, tothom correrà a lamentar.

Per aportar més elements a aquesta reflexió, ens permetem suscitar la qüestió del finançament específic dels municipis turístics.

La denominació de «municipi turístic» es troba a la Llei 7/1985, de 2 d'abril, de Bases del règim local, vincula-

da a un règim especial que es pot establir per llei de la comunitat autònoma.

L'article 30 de la llei esmentada disposa:

«Las Leyes sobre règim local de las Comunidades Autónomas, en el marco de lo establecido en esta Ley, podrán establecer regímenes especiales para Municipios pequeños o de carácter rural y para aquellos que reúnan otras características que lo hagan aconsejable, como su carácter histórico-artístico *o el predominio en su término de las actividades turísticas*, industriales, mineras u otras semejantes».

En exercici de la competència sobre règim local, prevista a l'article 9.8 de l'Estatut d'Autonomia, aquest Parlament va dictar la Llei 8/1987, de 15 d'abril, Municipal i de règim local de Catalunya, que, a l'article 72.1, defineix el municipi turístic, i en el 72.2 –reproduït en l'apartat 2.3 els encomana que «sens perjudici dels serveis mínims establerts amb caràcter general, (...) han de prestar també els següents:

a) La protecció de la salubritat pública i la higiene en el medi urbà i natural i en les platges i les costes.

b) La protecció civil i la seguretat ciutadana».

L'apartat 4. del mateix article disposa que aquests serveis mínims» (...) poden tenir la consideració de prioritaris als efectes del Pla Director d'Inversions Locals (...).»

D'altra banda, l'apartat 5. remet a la legislació de finances públiques pel que fa a la possibilitat d'obtenir un finançament específic i suplementari per la via d'establir tributs o recàrrecs específics que gravin l'estada.

Finalment, l'apartat 6 habilita els municipis turístics i l'Administració de la Generalitat a establir convenis «per a determinar les formes de cooperació i de coordinació i les tècniques de descentralització de competències que siguin necessàries per a prestar adequadament llurs serveis específics, i si s'escau, per a establirlos».

El Parlament va preveure, doncs, en els números 4.5.i 6. de l'article 72 de la Llei municipal un seguit de possibilitats per afrontar els serveis que els municipis turístics han de prestar.

La previsió del número 4 ha estat desenvolupada en la disposició transitòria primera de la Llei 23/1987, sobre els criteris de finançament del pla únic de Catalunya, que remet, mentre no s'aprovi el Pla Director, a allò que preveu aquesta llei respecte als municipis de règim especial.

Una de les característiques a tenir en compte per ser beneficiari de finançament per a una obra en el pla únic és estar qualificat com a municipi de règim especial i que les obres tinguin relació directa amb el fet que motiva aquesta qualificació. En aquest sentit, en el Decret 188/1995, de 27 de juny, de convocatòria per a la formulació de la convocatòria del Pla únic d'obres i serveis de Catalunya del quadrienni 1996-1999, l'article 14.b) valora amb quatre punts les obres d'aquesta mena, puntuació que, certament no és la més elevada de les previstes.

El punt 5, relatiu a la possibilitat de gravar les estades, roman inèdit i, pel que fa al 6è, si s'ha establert algun conveni amb aquest objecte de salvament i seguretat de les vides humanes, no és pas una actuació, avui, generalitzada.

Cal considerar també que l'acord de 5 d'octubre de 1998, sobre finançament de les corporacions locals per al quinquenni 1999-2003, no preveu cap tractament específic destinat als ajuntaments turístics.

1.8. Valoració final, en relació amb el salvament i seguretat de les vides humanes, a conseqüència de la generalització de l'ús de les motos aquàtiques

Tot seguit recapitularem les conclusions d'aquesta aproximació a les conseqüències que deriven de l'ús de motos aquàtiques per a la seguretat dels banyistes i dels seus usuaris. Abans, però, volem fer dues darreres precisions.

La primera és que el Síndic no pretén negar en cap moment amb aquestes reflexions ni el dret dels ciutadans a aprofitar per al lleure un vehicle com la moto aquàtica, que amplia les possibilitats d'esbarjo a la costa, ni el dret a comercialitzar-ne a preus assequibles per part de les empreses que n'han fet objecte del seu gir mercantil. En aquestes dues qüestions el Síndic, clarament, no és competent i, per tant, no en fa cap valoració.

Les consideracions del Síndic tenen per objecte, exclusivament, coadjuvar que la seguretat de les persones, com a conseqüència de l'ús d'aquests enginys, no sigui malmesa o es posi en perill i que, si cal, s'adoptin mesures per garantir-la i enfortir-la.

La segona acotació pretén remarcar que els riscos per a la vida o la seguretat de les persones en l'ús de les platges no s'originen, exclusivament, per la utilització de les motos aquàtiques, que són l'objecte d'aquest comentari.

En aproximar-nos a aquesta qüestió de la seguretat a la mar, hem observat que altres activitats nàutiques, lícites també, requereixen un cert grau de control que avui no sembla suficient. Així, per exemple, en zones de la costa catalana, el tràfic de vaixells privats o, fins i tot, de servei al públic que ofereixen determinats recorreguts d'interès paisatgístic, és prou intens i no sempre respectuós de les normes de velocitat, de llançament ni d'avarada en la franja de mar contigua a la costa d'una amplada de 200 metres a les platges o de 50 metres a la resta de la costa, a què ens hem referit.

La consulta del cens d'amarradors de la nostra costa o de les taules horàries -recorregut i freqüència de pas- d'alguns vaixells turístics pot il·lustrar el que afirmem. Les causes d'aquest incompliment, que hem analitzat en relació amb les motos aquàtiques, són, en bona mesura, transposables a aquestes altres activitats.

Dit això, en mèrit de l'habilitació que li confereix l'article 28.2 de la seva llei reguladora, el Síndic de Greuges fa les recomanacions següents:

1.- Cal intensificar el balisament de les zones de bany, especialment durant el període de més afluència de visitants a les nostres costes i plantejar-se, fins i tot, el balisament obligatori d'aquelles zones.

2.- Com a mesura de seguretat dels banyistes, caldria preveure l'establiment d'un canal de llançament i avarada d'embarcacions en totes les platges.

L'emplaçament d'aquest canal, tenint en compte les característiques de la platja, s'hauria de situar preferentment en els extrems o en aquells indrets on interferís al mínim possible el dret a l'ús general i comú de la platja.

Les llicències per a una activitat d'explotació comercial d'artefactes flotants ja exigeixen l'establiment dels esmentats canals. Entenem que, en aquestes autoritzacions de funcionament, s'hauria d'indicar expressament que el canal senyalitzat serà d'ús indistint, tant dels usuaris privats com del beneficiari o beneficiaris de l'explotació.

3.- S'hauria de valorar si els municipis, per raó de la seva proximitat a la gestió dels serveis que implica l'execució de la competència en matèria de salvament marítim, a la franja de mar contigua a les platges, són els més apropiats per exercir-la. En el cas que es valorés així, caldria plantejar-se de delegar-los-en la competència o bé efectuar-ne un encàrrec de gestió.

4.- Considerem que s'hauria de potenciar la informació als usuaris de les platges dels seus drets i deures, de les condicions per practicar la navegació de lleure i, si s'esqueia, del requisits que haurien de contenir les denúncies a formular per eventuals infraccions a la normativa de costes.

5.- Caldria igualment promoure mecanismes de col·laboració entre els cossos i forces de seguretat de l'Estat, als quals pertoca la vigilància dels espais públics, especialment pel que fa a la vigilància de les platges.

6.- Les funcions assignades al cos del Servei Marítim de la Guàrdia Civil exigiria incrementar durant la temporada estival les dotacions de vigilància i proveir-lo dels mitjans per desenvolupar la seva tasca.

7.- El Síndic valora positivament la regulació normativa que s'ha promulgat pel que fa l'obligatorietat del registre i matriculació de les motos aquàtiques mitjançant l'Ordre ministerial de 16 de desembre de 1998.

Això no obstant, considera que aquesta normativa s'ha d'ampliar per exigir als usuaris d'aquests vehicles flotants l'acreditació d'un mínim de coneixements teòrics sobre la navegació i les normes bàsiques de comportament en mar. Igualment, caldria preveure l'edat mínima a partir de la qual l'ús d'aquests enginys és permès.

8.- Els municipis, per vetllar pel salvament i la seguretat de la vida en la mar, necessiten els mitjans financers suficients per respondre'n adequadament.

Si s'entenia que ens trobem davant d'una delegació de competència imposada per llei, caldria preveure que l'Administració titular de la competència dotaria amb un pressupost exprés els municipis afectats. Si es raonava que es tracta de l'atribució de competències pròpies del municipi, això connecta amb la qüestió més general de la suficiència financera dels municipis per desenvolupar les seves funcions. En aquest darrer supòsit recomanem, com a possible via de finançament dels municipis afectats, en tant que municipis turístics, que s'estudiï la possibilitat de desenvolupar i executar les previsions que l'article 72 de la Llei 8/1987 estipula per tal que aquests puguin prestar els serveis mínims assignats, això és:

– consideració d'aquests serveis mínims com a prioritaris a l'efecte que els municipis afectats puguin ser beneficiaris de subvencions en el marc del Pla Únic d'Obres i Serveis de Catalunya;

– possibilitat d'obtenir un finançament específic i suplementari per la via d'establir tributs o recàrrecs específics que gravin l'estada;

– potenciar la via de convenis de col·laboració entre les administracions afectades.

A més a més, també es podria tenir en compte el caràcter de municipis turístics a l'efecte de participació en els Pressupostos Generals de l'Estat.

Aquestes són les recomanacions que ens ha suscitat l'estudi de la normativa reguladora i de l'actuació de l'Administració en relació amb les motos aquàtiques.

La platja, més enllà de la seva categorització jurídica com a bé de domini públic d'ús públic, forma part en el nostre imaginari col·lectiu d'aquells espais de lleure, oberts a tothom amb independència de la seva posició econòmica o social. Un diumenge que faci bo, a l'estiu, a la costa catalana es poden aplegar fins a 15.000 persones per cada kilòmetre lineal de platja. Els interessos d'una població tan considerable i diversa, forçosament, també han de ser diferents. Es tracta de fer possible la seva convivència harmònica.

Per acabar, tot trascendint el cas concret vinculat a l'ús de les platges, insistim encara una vegada que amb aquestes consideracions el Síndic de Greuges no vol més que fer palesa la necessitat que els poders públics estiguin amatents als canvis en els comportaments socials susceptibles de generar molèsties, riscos i afectacions d'especial intensitat, en definitiva, sobre tercers, amb vista a prevenir-ne i regular-ne a temps les conseqüències.

Aquest informe de les actuacions de la Insittució del síndic de Greuges durant l'any 1998, que consta de cinc volums, s'ha acabat de redactar el dia 3 de març de 1999.

Anton Cañellas
Síndic de Greuges